MECMAU'Z-ZEVÂİD
VE-MENBAU'L-FEVÂİD
Cilt 7

مجمع الزوائد ومنبع الفوائد

Nûreddîn el-Heysemî

Ebu'l-Hasan Ali b. Ebî Bekir b. Süleymân b.
Ebî Bekir b. Ömer
el-Kâhirî eş-Şâfiî el-Hâfız
(735-807 H.)

İÇİNDEKİLER

كتاب البُيُوعِ

ALIŞVERİŞ KİTABI (DEVAM)

(بَابُ بَيْعِ السَّيْفِ المُحَلَّى)

Süslü Kılıcın Satışı

٦٥٩٠ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ الْمُنْذِرِ الْقَزَّازُ ، ثنا عِمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ الأَدَمِيُّ ، ثنا عَبْدُ السَّلامِ بْنُ حَرْبٍ ، ثنا يَزِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ قَيْسِ بْنِ مُسْلِمٍ ، عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ قَالَ : " كُنَّا نَبِيعُ السَّيْفَ الْمُحَلَّى ، وَنَشْتَرِيهِ بِالْوَرِقِ " رواه الطبراني في الكبير والأوسط ورجاله ثقات.

6590. Târık b. Şihâb diyor ki: "Biz süslü kılıcı gümüşe karşılık alır ve satardık."

★Hadisi Taberânî *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-Kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابُ مَا جَاءَ فِي الزَّرْعِ)

Ziraat Hakkında

٦٥٩١ – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عِرْقٍ الْحِمْصِيُّ ثنا أَبِي ، ثنا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ ، حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَالِمٍ الْوُحَاظِيُّ ، حَدَّثَتْنِي بِنْتٌ لِعُتْبَةَ بْنِ عَبْدٍ ، وَامْرَأَةٌ مِنْ آلِ أَبِي أُمَامَةَ ، أَنَّهُمَا سَمِعَتَا أَبَا أُمَامَةَ ، يَقُولُ : سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " مَا مِنْ أَهْلِ بَيْتٍ يَغْدُو عَلَيْهِمْ فَدَّانٌ إِلا ذَلُّوا"

قلت : له حديث في الصحيح في ذم الزرع غير هذا .

رواه الطبراني في الكبير, وهاتان المرأتان لم أعرفهما, وبقية رجاله ثقات .

6591. Ebû Umâme der ki: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Kendilerinde sabah vakti (ziraat) işlerini yapan bir çift öküzü olan hiç bir aile efradı yoktur ki zillet içinde yaşamasınılar."*

Ben derim ki: *Sahîh*'de aynı sahabiye ait bunun dışında ziraatin yerilmesine dair bir hadisi daha bulunmaktadır.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Bu iki kadını da tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahih*'in ravileridir.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8209)

٦٥٩٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ حَنَانٍ ، ثَنَا ضَمْرَةُ ، ثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عَطَاءٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ سُلَيْمَانَ ، عَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ ، قَالَ : مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَرْضٍ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ فِيهَا زَرْعٌ ، فَقَالَ : " يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ ، لا تَأْكُلِ الرِّبَا وَلا تُطْعِمْهُ ، وَلا تَزْرَعْ إِلا فِي أَرْضٍ تَرِثُهَا أَوْ تُوَرِّثُهَا أَوْ تُمْنَحُهَا "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه :عثمان بن عطاء, وهو ضعيف, وقد وثقه دحيم.

6592. Misver b. Mahrame anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Abdurrahman b. Avf'a ait ekilmiş olan bir arazisinin yanından geçti ve şöyle buyurdu: *"Ey Abdurrahman! Faiz yeme ve yedirme! Sana miras kalan veya başkasına miras bırakacağın veya sana ihsan edilen araziden başkasını da ekme."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Osmân b. Atâ zayıftır. Duhaym ise bu kişiyi güvenilir kabul etmiştir.

(بَابُ فِيمَنْ غَرَسَ غَرْسًا أَو زَرَعَ زَرْعًا فَأُكِلَ شَيْءٌ)

Fidan Dikip veya Ekin Ekip de Bunlardan Birşey Yenmesi

Bu konudaki hadisler Alışveriş kitabının baş taraflarında geçmiştir.

(بَابُ لاَ يُقَالُ : زَرَعْتُ)

"Ektim" (zera'tu) Sözcüğü Kullanılmamalıdır

٦٥٩٣ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، نا مُسْلِمُ بْنُ أَبِي مُسْلِمٍ الْجَرْمِيُّ ، ثَنَا مَخْلَدُ بْنُ الْحُسَيْنِ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ حَسَّانٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " لا يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ : زَرَعْتُ ، وَلَكِنْ لِيَقُلْ : حَرَثْتُ "

رواه الطبراني في الأوسط والبزار, وفيه :مسلم بن أبي مسلم الجرمي, و لم أجد من ترجمه, وبقية رجاله ثقات .

6593. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Sizden biriniz asla zera'tu ("ektim") demesin, ancak* (tohumu saçtım anlamında) *harestu desin."*[2]

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8123)

[2] Zere'a fiili, ekini bitirmek anlamına gelmektedir. Bunun yerine harase fiilinin kullanımı tavsiye edilmiştir.

★Hadisi *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî ve Bezzâr rivayet etmiştir. Ravilerden Müslim b. Ebî Müslim el-Cermî'nin biyografisini zikredene rastlamadım.[1]

(بَابُ الْمُزَارَعَةِ)

Ortaklaşa Ziraat Yapmak[2]

٦٥٩٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَابِقٍ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ أَبِى الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ قَالَ أَفَاءَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ خَيْبَرَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَقَرَّهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا كَانُوا وَجَعَلَهَا بَيْنَهُ وَبَيْنَهُمْ فَبَعَثَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ رَوَاحَةَ فَخَرَصَهَا عَلَيْهِمْ ثُمَّ قَالَ لَهُمْ يَا مَعْشَرَ الْيَهُودِ أَنْتُمْ أَبْغَضُ الْخَلْقِ إِلَيَّ قَتَلْتُمْ أَنْبِيَاءَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَكَذَبْتُمْ عَلَى اللَّهِ وَلَيْسَ يَحْمِلُنِى بُغْضِى إِيَّاكُمْ عَلَى أَنْ أَحِيفَ عَلَيْكُمْ قَدْ خَرَصْتُ عِشْرِينَ أَلْفَ وَسْقٍ مِنْ تَمْرٍ فَإِنْ شِئْتُمْ فَلَكُمْ وَإِنْ أَبَيْتُمْ فَلِى. فَقَالُوا هَذَا قَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالأَرْضُ قَدْ أَخَذْنَا فَاخْرُجُوا عَنَّا"

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح .

6594. Câbir b. Abdillah anlatıyor: Yüce Allah, Resûlü'ne Hayber ganimetlerini ihsan etti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Yahudileri orada sabit bıraktı. (Ürettikleri mahsulün) kârını ise onlarla kendisi arasında (ortak olmak üzere) tayin etti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Abdullah b. Ravâha'yı oraya gönderdi. Paylaşımı onlar adına belirledi. Sonra onlara şöyle dedi: "Ey Yahudiler topluluğu! Sizler benim en çok nefret ettiğim insanlarsınız. Peygamberleri öldürdünüz. Allah'a iftirada bulundunuz. Ama sizden nefret etmem, beni size karşı zulmetmeye sevk etmez. Size yirmi bin vesk hurma takdir ettim. Dilerseniz bunlar sizin olur. Ya da istemeyip yüz çevirirseniz benim olur." Bunun üzerine Yahudiler: "Gökyüzü ve yeryüzü, bununla (adetle) ayakta duruyor" karşılığını verdiler.

★Hadisi, İmam Ahmed rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

٦٥٩٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا الْعُمَرِىُّ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِىَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ ابْنَ رَوَاحَةَ إِلَى خَيْبَرَ يَخْرُصُ عَلَيْهِمْ ثُمَّ خَيَّرَهُمْ أَنْ يَأْخُذُوا أَوْ يَرُدُّوا فَقَالُوا هَذَا الْحَقُّ بِهَذَا قَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالأَرْضُ"

[1] Müslim b. e. Müslim, arada sırada hata yapan bir ravidir; bak: *Lisânü'l-Mîzân*

[2] Birinden arazi, diğerinden işçilik, çıkan ürünün kârında ortak olunan ortaklık türü.

رواه أحمد, وفيه: العمري, وحديثه حسن وفيه كلام, وبقية رجاله رجال الصحيح.

6595. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), İbn Revâha'yı, (ürettikleri hurmadan) paylarını Yahudilere tayin etmek üzere Hayber'e gönderdi. İbn Revâha daha sonra onları paylarını alma veya geri verme hususunda serbest bıraktı. Bunun üzerine Yahudiler: "Gökyüzü ve yeryüzü, bununla (adaletle) ayakta duruyor" dediler.

★Hadisi, İmam Ahmed rivayet etmiş olup ravilerden el-Umerî'nin hadisleri hasendir. Kendisi hakkında bir takım tenkitler yapılmıştır. Diğer ravileri, *Sahîh*'in raileridir.

٦٥٩٦ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ : لَمَّا افْتَتَحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ وَعَدَ الْيَهُودَ : أَنْ يُعْطِيَهُمْ نِصْفَ الثَّمَرَةِ عَلَى أَنْ يُعْمِرُوهَا ثُمَّ أُقِرُّكُم مَا أَقَرَّكُمْ اللهُ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَبْعَثُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ يَخْرُصَهَا ثُمَّ يُخَيِّرُهُم أَنْ يَأْخُذُوا أَوْ يَتْرُكُوهَا . وَأَنْ الْيَهُودَ أَتَوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضٍ فَاشْتَكُوا إِلَيْهِ غَلاَءِ خَرْصِهِ فَدَعَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ فَذَكَرَ لَهُ مَا ذَكَرُوا فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ: هُوَ مَا عِنْدِي يَا رَسُولَ اللهِ إِنْ شَاؤُوا أَخَذُوهَا وَإِنْ تَرَكُوهَا أَخَذْنَاهَا . فَرَضِيَتِ الْيَهُودَ قَالُوا : بِهَذَا قَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالأَرْضُ. ثُمَّ إِن رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِي مَرَضِهِ الَّذِي تُوُفِّي فِيْهِ : لاَ يَجْتَمِعُ فِي جَزِيْرَةِ الْعَرَبِ دِيْنَانِ فَلَمَّا نَمَي ذَلِكَ إِلَى عُمَرَ أَرْسَلَ إِلَى يَهُودَ خَيْبَرَ فَقَالَ : إِنَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ مَلَّكَكُمْ هَذِهِ الأَمْوَالَ وَشَرَطَ لَكُمْ أَنْ يَقِرَّكُمْ مَا أَقَرَّكُمْ اللهُ فَقَدْ أَذِنَ اللهُ فِي إِجْلاَئِكُم . فَأَجْلَى عُمَرَ كُلَّ يَهُودِيٍّ وَنَصْرَانِي عَنْ أَرْضِ الْحِجَازِ ثُمَّ قَسَمَهَا بَيْنَ أَهْلِ الْمَدِينَةِ.

رواه البزار وفيه صالح بن أبي الأخضر وهو ضعيف وقد وثق

6596. Ebû Hureyre anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hayber'i fethedince Yahudilere "Arazileri işletmeleri şartıyla çıkan ürünün yarısını vermeyi" vaat etti. Akabinde: *"Sonra sizi Allah'ın yerleştirdiği yere yerleştireceğim"* buyurdu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Abdullah b. Revâha'yı ürünlerinin taksimini yapmak üzere Hayber'e göndermişti. Sonra İbn Revâha onları ürünleri almak veya bırakmak hususunda serbest bıraktı. Yahudiler bir süre sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına geldiler. İbn Revâha'nın yapmış olduğu takdirin yüksek olmasından dolayı Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e şikayette bulunurlar. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) derhal İbn Revâha'yı çağırdı. Yahudilerin söylediklerini ona aktardı. Abdullah bunun üzerine: "Bu (pay) benim yanımda bulunandır. Dilerlerse alırlar, dilerlerse bırakırlar ve biz de alırız" deyince Yahudiler buna razı olarak: "Gökyüzü ve yeryüzü, bununla (adaletle) ayakta duruyor" dediler. Daha sonra

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) akabinde vefat edeceği hastalığa yakalandığında şöyle buyurdu: *"Arap yarımadasında iki din bir araya gelmez."*

Bu hadis-i şerif, daha sonraları Hz. Ömer'e ulaşınca Hayber Yahudilerine bir adam gönderip: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bu mallara sizi sahip kıldı ve Allah'ın yerleştirdiği yere sizleri yerleştirmeyi şart koşmuştu. Fakat Yüce Allah, (son hüküm olarak) sizi çıkarmaya dair (Resûlü'ne) izin vermiş." Ardından Hz. Ömer, her Yahudi ve Hıristiyan'ı Hicaz bölgesinden çıkardı. Daha sonra çıkan ürünleri Medine halkı arasında paylaştırdı.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup ravilerden Sâlih b. Ebi'l-Ahdar zayıftır. Güvenilir kabul edenlerde vardır.[1]

٦٥٩٧ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الْكَرْمَانِيُّ ، ثنا حَرَمِيُّ بْنُ عُمَارَةَ ، ثنا الْخَزْرَجُ أَبُو الْخَطَّابِ ، عَنْ حُمَيْدٍ ، عَنْ أَنَسٍ : أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطَى خَيْبَرَ عَلَى الشَّطْرِ أَوْ عَلَى الثُّلُثِ"

رواه البزار, وفيه: الخزرج بن الخطاب, ضعفه الأزدي .

6597. Enes'ten rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hayber (Yahudilerin)e (ürünün) yarıs(ını) veya üçte birini vermiştir.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olur ravilerden Hazrec Ebu'l-Hattâb'ı Ezdî zayıf kabul etmiştir.[2]

٦٥٩٨ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ خَالِدٍ الْحَرَّانِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنَا أَبِي ، قَالَ : حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ أَبِي الأَسْوَدِ ، عَنْ عُرْوَةَ ، قَالَ : لَمَّا فَتَحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ ، بَعَثَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ رَوَاحَةَ لِيُقَاسِمَ الْيَهُودَ ، فَلَمَّا قَدِمَ عَلَيْهِمْ وَجَعَلُوا يُهْدُونَ لَهُ مِنَ الطَّعَامِ ، فَكَرِهَ أَنْ يُصِيبَ مِنْهُمْ شَيْئًا ، وَقَالَ : إِنَّمَا بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَدْلا بَيْنَهُ وَبَيْنَكُمْ ، فَلا أَرَبَ لِي فِي هَدِيَّتِكُمْ ، فَخَرَصَ النَّخْلَ ، فَلَمَّا أَقَامَ الْخِرْصَ خَيَّرَهُمْ عَبْدُ اللَّهِ ، فَقَالَ : إِنْ شِئْتُمْ ضَمِنْتُ لَكُمْ نَصِيبَكُمْ وَقُمْتُمْ عَلَيْهِ ، وَإِنْ شِئْتُمْ ضَمِنْتُمْ لَنَا نَصِيبَنَا وَقُمْتُمْ عَلَيْهِ ، فَاخْتَارُوا أَنْ يَضْمَنُوا وَيَقُومُوا عَلَيْهِ ، وَقَالُوا : يَا ابْنَ رَوَاحَةَ ، هَذَا الَّذِي تَعْرِضُونَ عَلَيْنَا ، وَتَعْمَلُونَ بِهِ الَّذِي تَقُومُ بِهِ السَّمَوَاتُ وَالأَرْضُ ، وَإِنَّمَا يَقُومَانِ بِالْحَقِّ ، وَكَانَتْ خَيْبَرُ لِمَنْ شَهِدَ الْحُدَيْبِيَةَ ، لَمْ يُشْرِكْهُمْ فِيهَا أَحَدٌ ، وَلَمْ يَتَخَلَّفْ عَنْهَا أَحَدٌ مِنْهُمْ ، وَلَمْ يَشْهَدْهَا أَحَدٌ غَيْرَهُمْ ، وَلَمْ يَأْذَنْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لأَحَدٍ تَخَلَّفَ عَنْ مَخْرَجِهِ إِلَى الْحُدَيْبِيَةِ فِي شُهُودِ خَيْبَرَ "

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1286)

[2] Bezzâr, *Müsned* (1287)

رواه الطبراني في الكبير هكذا مرسلا, وفيه: ابن لهيعة, وهو حسن الحديث, وبقية رجاله رجال الصحيح.

6598. Urve anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hayber'i fethettikten sonra Yahudelerle taksimat yapmak için oraya Abdullah b. Revâha'yı gönderdi. İbn Revâha, Hayber'e vardığında Yahudiler ona yiyecek hediye etmeye çalıştılar. İbn Revâha ise onlardan bir şey almayı istemiyordu. Onlara: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni kendisi ve sizin aranızda adil biri olmam için gönderdi. Benim sizin hediyenize ihtiyacım yok" dedi. Hurma ağaçlarının (onlara ve Müslümanlara düşen paylarını) tahminen tespit etti. Belirledikten sonra onları bu tespitte serbest bırakarak şöyle dedi: "İsterseniz tesbit ettiğim sizin payınızı (bundan sonra her sene aynı miktar olmasını) garanti edeyim ve siz de bunu benimseyin. İsterseniz de siz, bizim (kendimiz için belirlediğim) payımızı (her sene ödemeyi siz) garanti edin ve bizler de bu tespitinizi benimseyelim." Yahudiler (Müslümanların kendileri için tespit ettikleri) paylarını ödemeyi tercih ettiler. Yahudiler, Abdullah'a şöyle dedi: "Ey İbn Revâha! Bize sunduğunuz öneri bu. Bugün siz de biliyorsunuz ki gökyüzü ve yeryüzü bununla (adaletle) ayakta durmaktadır."

Hayber, Hudeybiye savaşında bulunanlara ait oldu. Onlara orada hiç kimse ortak olmamış, Hudeybiye'ye katılanlardan kimse Hayber'e gelmemezlik etmemiş, onlardan başka hiç kimse de orada bulunmamıştır. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), geri kalıp ta Hudeybiye'ye gelmeyen hiç kimseye Hayber'e katılma konusunda izin vermemiştir.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de bu şekilde ve mürsel olarak rivayet etmiştir. Ravilerden İbn Lehîa'nın hadisi hasendir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

٦٥٩٩ – حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ هَارُونَ بْنِ سُلَيْمَانَ الأَصْبَهَانِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ الْمُسَيَّبِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ ، عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ فِي فَتْحِ خَيْبَرَ ، قَالَ : وَبَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ رَوَاحَةَ لِيُقَاسِمَ الْيَهُودَ ثَمَرَهَا ، فَلَمَّا قَدِمَ عَلَيْهِمْ جَعَلُوا يُهْدُونَ لَهُ مِنَ الطَّعَامِ وَيُكَلِّمُونَهُ ، وَجَمَعُوا لَهُ حُلِيًّا مِنْ حُلِيٍّ نِسَائِهِمْ ، فَقَالُوا : هَذَا لَكَ وَتُخَفِّفُ عَنَّا وَتَجَاوَزْ ، فَقَالَ ابْنُ رَوَاحَةَ : يَا مَعْشَرَ يَهُودَ ، إِنَّكُمْ وَاللَّهِ لأَبْغَضُ النَّاسِ إِلَيَّ ، وَإِنَّمَا بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَدْلا بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ ، فَلا أَرَبَ لِي فِي دُنْيَاكُمْ ، وَلَنْ أَحِيفَ عَلَيْكُمْ ، وَإِنَّمَا عَرَضْتُمْ عَلَيَّ السُّحْتَ ، وَإِنَّا لا نَأْكُلُهُ ، فَخَرَصَ النَّخْلَ ، فَلَمَّا أَقَامَ الْخَرْصَ خَيَّرَهُمْ ، فَقَالَ : إِنْ شِئْتُمْ ضَمِنْتُ لَكُمْ نَصِيبَكُمْ ، وَإِنْ شِئْتُمْ ضَمِنْتُمْ لَنَا نَصِيبَنَا وَقُمْتُمْ عَلَيْهِ ، فَاخْتَارُوا

أَنْ يَضْمَنُوا وَيَقُومُوا عَلَيْهِ ، وَقَالُوا : يَا ابْنَ رَوَاحَةَ ، هَذَا الَّذِي تَعْمَلُونَ بِهِ ، بِهِ تَقُومُ السَّمَاءُ وَالأَرْضُ ، وَإِنَّمَا يَقُومَانِ بِالْحَقِّ "

رواه الطبراني في الكبير مرسلا ورجاله رجال الصحيح .

6599. İbn Şihâb, Hayber'in fethi hakkında şu bilgileri vermektedir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ürünleri paylaştırması için Hayber'e Abdullah b. Revâha'yı gönderdi. Abdullah, yanlarına varınca Yahudiler ona yiyecekler hediye etmeye, onunla konuşmaya, ona kadınların ziynet eşyalarını vermeye başladılar. Ona: "Bunlar senindir. Bize karşı müsamahakâr davran ve sert olma" dediler. İbn Revâha onlara şöyle dedi: "Ey Yahudiler topluluğu! Vallahi sizler benim en nefret ettiğim insanlarsınız. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kendisi ve sizin aranızda adil biri olmam için beni size gönderdi. Benim, sizin dünya (malı)nıza ihtiyacım yoktur. Size kesinlikle haksızlık da yapmam. Siz bana haram (rüşvet malı) arz ettiniz. Ben ise bunu yemem."

Abdullah, hurma ağaçlarının tahmini takdirini yaptı. Tespit işlemini bitirdikten sonra onlara seçimde serbestlik tanımak üzere şöyle dedi: "Eğer dilerseniz size payınızı garanti ediyim. Dilerseniz siz bize payımızı garanti edin ve bu seçiminiz üzere devam edin." Yahudiler Müslümanların paylarını garanti etmeyi ve bu tespit üzere durmayı tercih ettiler. Şöyle eklediler: "Ey İbn Revâha! Bu gerçekleştirmekte olduğunuz işlem, yeryüzünün ve gökyüzünün kendisi sebebiyle ayakta durduğu işlemdir. Bu ikisi ise, ancak adaletle ayakta durmaktadır."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de mürsel olarak rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

٦٦٠٠ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّبَرِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُبَيْدِ بْنِ عُمَيْرٍ ، عَنْ مُقَاصَاةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَهُودَ خَيْبَرَ ، عَلَى أَنَّ لَنَا نِصْفَ الثَّمَرِ ، وَلَكُمْ نِصْفُهُ ، وَيَكْفُونَا الْعَمَلَ ، حَتَّى إِذَا طَابَ ثَمَرُهُمْ ، أَتَوُا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالُوا : إِنَّ ثَمَرَنَا قَدْ طَابَ ، فَابْعَثْ خَارِصًا يَخْرُصُ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ ، فَبَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ رَوَاحَةَ ، فَلَمَّا طَافَ فِي نَخْلِهِمْ ، فَنَظَرَ إِلَيْهِ ، قَالَ : وَاللَّهِ مَا أَعْلَمُ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ أَحَدًا أَعْظَمَ فِرْيَةً عَلَى اللَّهِ ، وَأَعْدَى لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْكُمْ ، وَاللَّهِ مَا خَلَقَ اللَّهُ أَحَدًا أَبْغَضَ إِلَيَّ مِنْكُمْ ، وَاللَّهِ مَا يَحْمِلُنِي ذَلِكَ أَنْ أَحِيفَ عَلَيْكُمْ قَدْرَ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ ، وَأَنَا أَعْلَمُهَا . قَالَ : ثُمَّ خَرَصَهَا جَمِيعًا الَّذِي لَهُمْ ، وَالَّذِي لِيَهُودَ ثَمَانِينَ أَلْفَ وَسْقٍ ، فَقَالَ الْيَهُودُ : حَرَبْتَنَا ، فَقَالَ ابْنُ رَوَاحَةَ : إِنْ شِئْتُمْ فَأَعْطُونَا أَرْبَعِينَ أَلْفَ وَسْقٍ وَنَخْرُجُ عَنْكُمْ ، وَإِنْ شِئْتُمْ

أَعْطَيْنَاكُمْ أَرْبَعِينَ أَلْفَ وَسْقٍ ، وَتَخْرُجُونَ عَنَّا ، فَنَظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ ، ثُمَّ قَالُوا : بِهَذَا قَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالأَرْضُ ، وَبِهَذَا يَغْلِبُونَكُمْ "

رواه الطبراني في الكبير مرسلا ورجاله رجال الصحيح.

6600. Abdullah b. Ubeyd b. Umeyr'den şöyle rivayet edilmiştir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Hayber Yahudileri ile yaptığı anlaşma şöyle idi:

"Hurmaların yarısı bizim, yarısı sizin olacak. Sizler çalışmanızla bize yeterlisiniz." Meyveleri olgunlaşınca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gelerek: "Hurmalarımız olgunlaştı. Bizim ile senin aranda (hurmaları) taksim edecek birini gönder" dediler. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), onlara Abdullah b. Revâha'yı gönderdi. Abdullah, onların hurma ağaçlarını gezip kontrol edince onlara şöyle dedi: "Vallahi ben Allah'ın yarattıkları içerisinde Allah'a en büyük iftirayı isnad eden, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e en büyük düşmanlığı yapan sizden başka birini daha görmedim. Vallahi Allah, sizden daha çok nefret ettiğim birini daha yaratmadı. Vallahi bu anlattıklarım beni, size karşı işleyeceğim zerre kadar haksızlığa da sevk etmez."

Daha sonra Abdullah, Yahudilere verilecek olan hurmaların hepsini taksim etti. Yahudilere verilecek olan miktar 80 bin vesk hurma idi. Yahudiler, "Bizleri perişan ettin" dediler. Bunun üzerine İbn Revâha onlara şöyle dedi: "Dilerseniz 40 bin veski bize verin, biz de size geriye kalanları verelim. Dilerseniz size 40 bin vesk veririz, geriye kalanlar bizim olur." Bunun üzerine Yahudiler birbirlerine baktıktan sonra şöyle dediler: "Bununla gökyüzü ve yeryüzü ayakta duruyor. Bununla sizlere (ey Yahudiler) galip geliyorlar."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de mürsel olarak rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

٦٦٠١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ جَابِرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ مُعَاذٍ قَالَ بَعَثَنِى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى قُرًى عَرَبِيَّةٍ فَأَمَرَنِى أَنْ آخُذَ حَظَّ الأَرْضِ.

رواه أحمد والطبراني في الكبير وقال : قال الأشجعي : يعني الثلث والربع .

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: جابر الجعفي, وهو ضعيف, وقد وثقه شعبة وسفيان.

6601. Muâz b. Cebel diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni, Bedevi köylerine gönderdi. Arazilerin paylarını almamı emretti.

Hadisi Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiştir. Taberânî şöyle demiştir: Eşceî der ki: "Ravi pay ifadesinden üçte bir ve dörtte biri kastediyor."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Ravilerden Câbir el-Cu'fî zayıftır. Şu'be ve Süfyân ise güvenilir kabul etmiştir.[1]

٦٦٠٢ - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ الْمُثَنَّى ، ثنا مُسَدَّدٌ ، ح وَحَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ ، ثنا مَالِكُ بْنُ زِيَادٍ الْكُوفِيُّ ، ح وَحَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، ح وَحَدَّثَنَا أَبُو حُصَيْنٍ الْقَاضِي ، ثنا يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ ، قَالُوا : ثنا أَبُو الأَحْوَصِ ، ثنا طَارِقُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ ، عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ ، قَالَ : نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " عَنِ الْمُحَاقَلَةِ ، وَالْمُزَابَنَةِ وَقَالَ : إِنَّمَا يَزْرَعُ ثَلاثَةٌ : رَجُلٌ لَهُ أَرْضٌ فَيَزْرَعُهَا ، وَرَجُلٌ مَنَحَ أَرْضًا فَهُوَ يَزْرَعُ ، وَرَجُلٌ اسْتَكْرَى بِذَهَبٍ أَوْ فِضَّةٍ"

قلت : هو في الصحيح بغير هذا السياق. رواه الطبراني في الكبير ورجاله رجال الصحيح .

6602. Râfi' b. Hadîc diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) muhâkale (araziyi; çıkacak olan belirli bir ürüne mukabil kiraya vermeyi) ve müzâbeneyi (ağaçtaki yaş hurmayı kuru hurmaya karşılık satmayı) yasaklamış ve şöyle demiştir: *"Üç kişi ziraat yapar: Arazisi olup da ekin eken kişi; kendisine arazi verilip de ekin eken kişi; bir de altın veya gümüşe karşılık arazi kiralayan kişi."*

Ben derim ki: Bu hadis *Sahîh*'de farklı bir metinle geçmektedir.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٦٦٠٣ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا أَيُّوبُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْوَزَّانُ ، ثنا فِهْرٌ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ مُوسَى بْنِ وَجِيهٍ ، عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لَمْ يُحَرِّمْ كِرَاءَ الأَرْضِ ، وَلَكِنَّهُ أَمَرَ بِمَكَارِمِ الأَخْلاقِ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: عمر بن وجيه, و لم أجد من ترجمه.

6603. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), arazinin kirasını haram kılmamış, fakat güzel ahlâkı emretmiştir.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Ömer b. Vecîh'in biyografisini zikredene rastlamadım.[3]

٦٦٠٤ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنِي عَامِرُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ نِسْطَاسٍ عَنْ خَيْبَرَ ، قَالَ : فَتَحَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَكَانَتْ جَمْعًا لَهُ حَرْثُهَا وَنَخْلُهَا ، وَلَمْ يَكُنْ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابِهِ رَقِيقٌ ، فَصَالَحَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَهُودَ

[1] İleride gelecektir: 9685. Ahmed, *Müsned* (5/428), Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/161)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (4269)
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11781)

عَلَى أَنَّهُمْ يَكْفُونَا الْعَمَلَ وَلَكُمْ شَطْرُ الثَّمَرِ ، عَلَى أَنْ أُقِرَّكُمْ مَا بَدَا لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ ، فَذَلِكَ حِينَ بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ابْنَ رَوَاحَةَ يَخْرِصُهَا بَيْنَهُمْ ، فَلَمَّا خَيَّرَهُمْ أَخَذَتْ يَهُودُ الثَّمَرَ ، فَلَمْ تَزَلْ خَيْبَرُ بِيَدِ الْيَهُودِ عَلَى صُلْحِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، حَتَّى كَانَ عُمَرُ ، فَأَخْرَجَهُمْ ، فَقَالَتِ الْيَهُودُ : أَلَمْ يُصَالِحْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى كَذَا وَكَذَا ؟ قَالَ : بَلَى ، عَلَى أَنَّهُ يُقِرُّكُمْ مَا بَدَا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ ، فَهَذَا حِينَ بَدَا لِي أَنْ أُخْرِجَكُمْ ، فَأَخْرَجَهُمْ ثُمَّ قَسَّمَهَا بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ الَّذِينَ افْتَتَحُوهَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَلَمْ يُعْطِ مِنْهَا أَحَدًا لَمْ يَحْضُرِ افْتِتَاحَهَا ، قَالَ : فَأَهْلُهَا الآنَ الْمُسْلِمُونَ لَيْسَ فِيهَا يَهُودٌ ، وَإِنَّمَا كَانَ أَمْرُ رَسُولِ اللَّهِ بِالْخَرْصِ لِكَيْ يُحْصِيَ الزَّكَاةَ قَبْلَ أَنْ تُؤْكَلَ الثِّمَارُ ، وَتُفَرَّقَ وَكَانُوا عَلَى ذَلِكَ "

رواه الطبراني في الكبير, وعامر هذا لم أحد من ترجمه ,وبقية رجاله رجال الصحيح .

6604. Âmir b. Abdirrahman b. Nistâs, Hayber'in fethinden bahisle şöyle anlatmıştır: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hayber'i fethetti. Hayber'in tamamı artık kendisine aitti. Oradaki arazilere tohum saçtı, hurma ağaçları dikti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ve ashâbının (bahçelerde çalışacak) köleleri yoktu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Yahudilerle "Çalışmanızla bize yetecek (bizi bu hususta başkasına muhtaç bırakmayacak)sınız. Hurmaların yarısı sizin olacak, Allah ve Resûlü'ne (sallallahu aleyhi vesellem) aşikar olan yere sizleri yerleştireceğim" şeklinde anlaşma yaptı. Bu anlaşma, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Yahudilere, paylarını taksim etmesi için İbn Revâha'yı gönderdiği zaman yapılmıştı. İbn Revâha onları serbest bırakınca Yahudiler hurmaları aldılar. Daha sonra Hz. Ömer zamanına kadar Hayber, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in anlaşması üzerine Yahudilerin olmaya devam etti. Hz. Ömer ise onları Hayber'den çıkarttı. Yahudiler "Peygamber bizimle şu şu şartlar üzerine anlaşma yapmadı mı?" deyince Ömer "Evet" dedi ve ekledi: "Sizleri O, Allah ve Resûlüne aşikar olan yere yerleştirmesi üzerine (anlaşma yapmıştı.) Bu zaman, sizi çıkarmamın kalbime doğduğu şu andır." Sonrasında Ömer onları Hayber'den çıkardı. Hurmaları, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'le beraber Hayber'in fethinde bulunan Müslümanlara paylaştırdı. Hayber'in fethinde bulunmayan kişilere hiç bir şey verilmedi. Ravi der ki: Şu anda Hayber'in sahibi Müslümanlardır. Orada bir tane bile Yahudi yoktur. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), meyveleri yenmeden önce zekât sayılabilsin diye hurmaların tahminen pay edilmesini emretmiştir.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Buradaki Âmir'in biyografisini yazana rastlamadım. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

(بَابُ وَضْعِ الْجَائِحَةِ)

Fiyat İndirimi

٦٦٠٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي الرِّجَالِ قَالَ أَبِي يَذْكُرُهُ عَنْ أُمِّهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ دَخَلَتِ امْرَأَةٌ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ أَيْ بِأَبِي وَأُمِّي إِنِّي ابْتَعْتُ أَنَا وَابْنِي مِنْ فُلَانٍ تَمْرَ مَالِهِ فَأَحْصَيْنَاهُ وَحَشَدْنَاهُ لَا وَالَّذِي أَكْرَمَكَ بِمَا أَكْرَمَكَ بِهِ مَا أَصَبْنَا مِنْهُ شَيْئاً إِلاَّ شَيْئاً نَأْكُلُهُ فِي بُطُونِنَا أَوْ نُطْعِمُهُ مِسْكِيناً رَجَاءَ الْبَرَكَةِ فَنَقَصْنَا عَلَيْهِ فَجِئْنَا نَسْتَوْضِعُهُ مَا نَقَصْنَاهُ فَحَلَفَ بِاللَّهِ لَا يَضَعُ لَنَا شَيْئاً. قَالَ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَأَلَّى لَا أَصْنَعُ خَيْرًا. ثَلَاثَ مِرَارٍ. قَالَ فَبَلَغَ ذَلِكَ صَاحِبَ التَّمْرِ فَجَاءَهُ فَقَالَ أَيْ بِأَبِي وَأُمِّي إِنْ شِئْتَ وَضَعْتُ مَا نَقَصُوا وَإِنْ شِئْتَ مِنْ رَأْسِ الْمَالِ مَا شِئْتَ. فَوَضَعَ مَا نَقَصُوا"

قلت : لعائشة حديث في الصحيح غير هذا .

رواه أحمد ورجاله ثقات, وفي عبد الرحمن بن أبي الرجال كلام وهو ثقة.

6605. Hz. Âişe anlatıyor: Bir kadın, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gelip şöyle dedi: "Anam, babam sana feda olsun ki, vallahi ben ve oğlum, falan kişiden kendisine ait olan bir miktar kuru hurma aldık. Hurmaları saydık ve bir yerde topladık. Hayır, sana ikram ettiğini ikram edene yemin olsun ki biz ondan, midemizde yediğimiz ve bereket ümidiyle yoksullara yedirdiğimizden başka hiçbir şey almadık. Ona hakkını tam vermedik. Hakkını vermediğimiz hurmaların fiyatında indirim yapmasını istemek için gittik. Allah'a yemin etti ve bize hiç bir fiyat indirimi yapmadı." Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) üç kere: *"O kişi hayır işlemez mi?"* buyurdu. Bu haber hurma sahibine ulaştı. (Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in huzuruna) geldi ve şöyle dedi: "Anam babam sana feda olsun, eğer dilersen parasını vermedikleri hurmanın fiyatını indiririm. Dilersen de sermayeden (veririm ve hiç para almam.) Ne dilersin?" Bunun üzerine adam, parasını vermedikleri hurmanın fiyatını indirdi.

Ben derim ki: *Sahîh*'de bundan başka Âişe'nin rivayet ettiği bir hadis daha vardır.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir. Abdurrahman b. Ebi'r-Ricâl hakkında bazı tenkitler yapılmıştır. Kendisi güvenilir biridir.[1]

---

[1] Ahmed, *Müsned* (6/69)

(بَابُ فَضْلِ الْمَاءِ وَالْكَلإِ وَمَا لاَ يَحِلُّ مَنْعُهُ)

Su ile Otun Fazlalığı ve Engellenmesi Helal Olmayan Şeyler

٦٦٠٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو النَّضْرِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ يَعْنِي ابْنَ رَاشِدٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ مُوسَى أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو كَتَبَ إِلَى عَامِلٍ لَهُ عَلَى أَرْضٍ لَهُ أَنْ لاَ تَمْنَعْ فَضْلَ مَائِكَ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " مَنْ مَنَعَ فَضْلَ الْمَاءِ لِيَمْنَعَ بِهِ فَضْلَ الْكَلإِ مَنَعَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَضْلَهُ "

6606. Süleymân b. Mûsâ'dan rivayet edildiğine göre Abdullah b. Amr, arazisinde çalışan bir işçisine mektup yazdı: (şöyle diyordu) "Suyun artanını engelleme. Çünkü ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Her kim, bitki ve otların çoğalmasını engellemek için suyun fazlazını (tutup gitmesini) engellerse Allah, kıyamet gününde o kişinin fazlını (sevaplarının çoğalmasını) engeller."*[1]

٦٦٠٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ لَيْثٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " مَنْ مَنَعَ فَضْلَ مَائِهِ أَوْ فَضْلَ كَلَئِهِ مَنَعَهُ اللَّهُ فَضْلَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ" رواه أحمد، وفيه: محمد بن راشد الخزاعي، وهو ثقة وقد ضعفه بعضهم .

6607. Amr b. Şuayb'ın, babasından, onun da dedesinden bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Her kim,* (sulamadan) *artan suyunu veya fazla olan otlarını başkalarına engellerse Allah, kıyamet gününde o kişinin fazlını engeller."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravilerden Muhammed b. Râşid el-Huzaî güvenilir biridir. Bazı âlimler kendisini zayıf görmüştür.[2]

٦٦٠٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا هَارُونُ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ سَمِعْتُ حَيْوَةَ يَقُولُ حَدَّثَنِي حُمَيْدُ بْنُ هَانِئٍ الْخَوْلاَنِيُّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ مَوْلَى غِفَارَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " لاَ تَمْنَعُوا فَضْلَ الْمَاءِ وَلاَ تَمْنَعُوا الْكَلأَ فَيَهْزُلَ الْمَالُ وَيَجُوعَ الْعِيَالُ"

قلت : هو في الصحيح باختصار. رواه أحمد ورجاله ثقات.

---

[1] Ahmed, *Müsned* (6722)

[2] Ahmed, *Müsned* (6673, 7057), Leys zayıftır.

6608. Ebû Hureyre diyor ki: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Suyun artanını (başkalarından) engellemeyin. Fazla otlarınızı (başkalarından) engellemeyin. Yoksa mallar perişan olur, aileler aç kalır."*

Ben derim ki: Bu hadis, *Sahîh*'te kısa metniyle mevcuttur.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٦٦٠٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ أَخْبَرَنَا الْمَسْعُودِيُّ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ عُمَيْرٍ قَالَ شَكَوْتُ إِلَى عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَوْماً مَنَعُونِي مَاءً فَقَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ الْمَسْعُودِيُّ وَلاَ أَعْلَمُهُ إِلاَّ قَدْ رَفَعَهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " لاَ يُمْنَعُ فَضْلُ مَاءٍ بَعْدَ أَنْ يُسْتَغْنَى عَنْهُ وَلاَ فَضْلُ مَرْعًى " قلت : أخرجته لقوله " بعد ما يستغني عنه ". رواه أحمد.

6609. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Suya ihtiyaçsız kaldıktan sonra suyun fazlasını ve otu ihtiyacınızdan fazla olan meraları engellemeyin."*

Ben derim ki: Ben bu hadisi *"Suya ihtiyaçsız kaldıktan sonra"* ifadesinden dolayı burada irad ettim.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[2]

٦٦١٠ - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، حَدَّثَنَا جَرِيرٌ ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحِيمِ الصَّائِغِ ، عَنْ قَهْرَمَانٍ ، لِسَعْدٍ ، عَنْ سَعْدٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " مَنْ مَنَعَ فَضْلَ مَاءٍ مَنَعَهُ اللَّهُ فَضْلَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ " رواه أبو يعلى, وفيه: من لم يسم .

6610. Sa'd b. Ebî Vakkâs diyor ki: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Her kim, suyun fazlasını (başkalarına) engellerse Yüce Allah, kıyamet gününde o kişinin fazlını (sevaplarının çoğalmasını) engeller."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup senedde ismi belirtilmeyen bir ravi vardır.[3]

٦٦١١ - وَحَدَّثَنَا عَبْدَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ ، نا الْحَسَنُ بْنُ أَبِي جَعْفَرٍ ، عَنْ بُدَيْلِ بْنِ مَيْسَرَةَ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " خَصْلَتَانِ لَا يَحِلُّ مَنْعُهُمَا ؛ الْمَاءُ وَالنَّارُ " رواه البزار الطبراني في الصغير, وفيه: الحسن بن أبي جعفر ,وهو ضعيف, وفيه توثيق لين.

6611. Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"İki haslet var ki engellenmeleri helal olmaz: Su ve ateş."*

---

[1] Ahmed, *Müsned* (2/420)

[2] Ahmed, *Müsned* (2/506)

[3] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (828)

★Hadisi *el-Mu'cemu's-Sağir*'de Taberânî ve Bezzâr rivayet etmiş olup ravilerden Hasan b. Ebî Câfer zayıftır. Diğer taraftan hakkında cılız da olsa güvenilir kabul etme durumu söz konusudur.[1]

٦٦١٢ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا مُوسَى بْنُ أَيُّوبَ النَّصِيبِيُّ ، قَالَ : نا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْعَطَّارُ الْحِمْصِيُّ ، عَنِ الْمُثَنَّى بْنِ بَكْرٍ ، عَنْ عَاصِمٍ الأَحْوَلِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَرْجِسَ ، قَالَ : أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَدَخَلْتُ بَيْنَ قَمِيصِهِ وَجِلْدِهِ ، فَقَبَّلْتُ مِنْهُ مَوْضِعَ الْخَاتَمِ ، فَقُلْتُ : مَا الَّذِي لا يَحِلُّ مَنْعُهُ ؟ قَالَ : " الْمِلْحُ " ، قَالَ : قُلْتُ : ثُمَّ مَاذَا ؟ قَالَ : " الْمَاءُ وَالنَّارُ "

رواه الطبراني في الأوسط والكبير, وفيه: يحيى بن سعيد العطار متروك .

6612. Abdullah b. Sercis anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gittim. Derisiyle gömleğinin arasına girdim ve nübüvvet mührünün bulunduğu yeri öptüm. "(Halkın kullanımı söz konusu olduğunda) engellenmesi yasak olan şey nedir?" diye sordum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Tuzdur"* buyurdu. "Sonra nedir?" dedim. *"Su ve ateştir"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Yahyâ b. Saîd el-Attâr metruk biridir.

٦٦١٣ – حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ حَمَّادٍ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، ثنا بِشْرُ بْنُ عَوْنٍ ، ثنا بَكَّارُ بْنُ تَمِيمٍ ، عَنْ مَكْحُولٍ ، عَنْ وَاثِلَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لا تَمْنَعُوا عِبَادَ اللَّهِ فَضْلَ الْمَاءِ ، وَالْكَلأِ ، وَلا نَارٍ فَإِنَّ اللَّهَ جَعَلَهَا مُتَاعًا لِلْمُقْوِينَ ، وَقُوَّةً لِلْمُسْتَضْعَفِينَ "

رواه الطبراني في الكبير بسند قال فيه ابن حبان : إن ما روي به فهو موضوع .

6613. Vâsile'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah'ın kullarından suyun, otun ve ateşin artanını engellemeyin. Çünkü Yüce Allah, bunları çölde yaşayanlara yarar, zayıf düşürülenlere ise güç olması için yaratmıştır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup senedindeki bir ravi hakkında İbn Hibbân: "Rivayet ettiği hadisler uydurmadır" değerlendirmesinde bulunmuştur.[2]

٦٦١٤ – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، ثنا مَرْوَانُ بْنُ جَعْفَرٍ السَّمُرِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ خُبَيْبِ بْنِ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ سَعْدِ بْنِ سَمُرَةَ ، عَنْ خُبَيْبِ بْنِ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ سَمُرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ ، يَقُولُ : " لا يُقْطَعُ طَرِيقٌ ، وَلا يُمْنَعُ فَضْلُ مَاءٍ ، وَلا بِئْرٍ

---

1 Bezzâr, *Müsned* (1324), Taberânî, *M. es-Sağîr* (681)

2 Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/61)

السَّبِيلِ عَارِيَةُ الدَّلْوِ وَالرَّشَا وَالْحَوْضِ إِنْ لَمْ تَكُنْ أَدَاةٌ تُعِينُهُ ، وَيُخَلَّى بَيْنَهُ وَبَيْنَ الرَّكِيَّةِ يَسْقِي ، وَلَا يُمْنَعُ الحَفْرَ إِذَا تَرَكَ الْحَافِرُ خَمْسَةً وَعِشْرِينَ ذِرَاعًا عَطَنًا لِمَاشِيَتِهِ "

رواه الطبراني في الكبير، وفي إسناده مساتير.

6614. Semure'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Hiç bir yol kesilmesin (kapatılmasın). Artan su engellenmesin. Yolculuk yapan kişiler, yardım alacağı âletleri bulunmadığı zaman kova, ip ve havuzdan yoksun bırakılmasınlar. Onlar ile içecekleri su kuyularının arası açık bırakılsın. Artan suyun kullanımı engellenmesin.* (Böylelikle) *su ihtiyacını gidersinler. Hayvanların konakladığı (ağıl)a 25 zira* (yaklaşık 17 metre) *uzakta kuyu kazan kişinin kazmasına engel olunmasın."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup hadisin isnadında mestur (hali bilinmeyen, hakkında bilgi bulunmayan) kişiler bulunmaktadır.[1]

٦٦١٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ جَرِيرِ بْنِ جَبَلَةَ ، حَدَّثَنَا أَبِي ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الْقُرْدُوسِيُّ ، حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " أَيُّمَا رَجُلٍ أَتَاهُ ابْنُ عَمِّهِ ، فَسَأَلَهُ مِنْ فَضْلِهِ ، فَمَنَعَهُ مَنَعَهُ اللَّهُ فَضْلَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَمَنْ مَنَعَ فَضْلَ الْمَاءِ لِيَمْنَعَ بِهِ فَضْلَ الْكَلَإِ مَنَعَهُ اللَّهُ فَضْلَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ"

رواه الطبراني في الصغير والأوسط، وروى أحمد منه : النهي عن فضل الماء فقط ، ورجال أحمد ثقات وفي بعضهم كلام لا يضر، وفي إسناد الطبراني: محمد بن الحسن القردوسي، ضعفه الأزدي بهذا الحديث، وقال : ليس بمحفوظ.

6615. Abdullah b. Amr'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Her kime amcasının oğlu gelir, artan (su, ot, vs.) bir şeyinden ister de (artan şeyi kullanmaktan) onu menederse, Allah da kıyamet gününde onun (sevaplarının) artmasını meneder. Her kim otların artıp çoğalmasını engellemek için suyun artanını engellerse Allah da kıyamet günü o kişinin (sevaplarının) artmasını engeller."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiştir. Ahmed bu hadisin sadece "suyun artanının yasaklanması" bölümünü rivayet etmiştir. Ahmed'in ravileri güvenilir kimselerdir. Bazısı hakkında bir takım tenkitler varsa da bu, zarar verecek düzeyde değildir. Ezdî, Taberânî'nin isnadında geçen Muhammed b. el-Hasan el-Kerdûsî'yi bu hadis sebebiyle zayıf görmüş ve: "Bu hadis mahfûz bir hadis değildir" diye eklemiştir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7060)
[2] Taberânî, *M. el-Evsat* (1217), Taberânî, *M. es-Sağîr* (93)

(بَابُ مَنْهِ فِي فَضْلِ الْمَاءِ وَحَرِيْمِ الْبِئْرِ)

Suyun Fazlalığı ve Kuyunun Harîmi[1]

٦٦١٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ قَالَ أَخْبَرَنَا عَوْفٌ عَنْ رَجُلٍ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " حَرِيمُ الْبِئْرِ أَرْبَعُونَ ذِرَاعاً مِنْ حَوَالَيْهَا كُلُّهَا لأَعْطَانِ الإِبِلِ وَالْغَنَمِ وَابْنُ السَّبِيلِ أَوَّلُ شَارِبٍ وَلاَ يُمْنَعُ فَضْلُ مَاءٍ لِيُمْنَعَ بِهِ الْكَلأُ"

رواه أحمد, وفيه: رجل لم يسم ,وبقية رجاله ثقات.

6616. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kuyunun harimi, iki tarafından kırk* zira (yaklaşık 16 metre)*dir. Tamamı, deve ve davarların konaklayacağı yerdir. İlk içecek olan kişi, yolculuk yapan kişidir. Hiç kimse, otları(n büyümesini) engellemek için suyun artanını engellemesin."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup raviler içerisinde ismi belirtilmeyen biri vardır. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

(بَابُ الْبَيْعِ إِلَى أَجَلٍ)

Bir Süreye Kadar (Ödenmek Şartıyla Yapılan Veresiye) Satış

٦٦١٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ صَاحِبُ الطَّعَامِ قَالَ أَخْبَرَنِي جَابِرُ بْنُ يَزِيدَ وَلَيْسَ بِجَابِرٍ الْجُعْفِيِّ عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى حَلِيقٍ النَّصْرَانِيِّ لِيَبْعَثَ إِلَيْهِ بِأَثْوَابٍ إِلَى الْمَيْسَرَةِ فَأَتَيْتُهُ فَقُلْتُ بَعَثَنِي إِلَيْكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِتَبْعَثَ إِلَيْهِ بِأَثْوَابٍ إِلَى الْمَيْسَرَةِ. فَقَالَ وَمَا الْمَيْسَرَةُ وَمَتَى الْمَيْسَرَةُ وَاللَّهِ مَا لِمُحَمَّدٍ ثَاغِيَةٌ وَلاَ رَاغِيَةٌ. فَرَجَعْتُ فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا رَآنِي قَالَ كَذَبَ عَدُوُّ اللَّهِ أَنَا خَيْرُ مَنْ بَايَعَ لأَنْ يَلْبَسَ أَحَدُكُمْ ثَوْباً مِنْ رِقَاعٍ شَتَّى خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَأْخُذَ بِأَمَانَتِهِ أَوْ فِي أَمَانَتِهِ مَا لَيْسَ عِنْدَهُ"

رواه أحمد . ولأنس في الطبراني الأوسط والبزار - بنحو الطبراني إلا أنه قال : هو الذي لا زرع له ولا ضرع

6617. Enes b. Mâlik anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), beni Hıristiyan olan Halîk'a gönderdi. Ondan, kendisine (veresiye olarak) eli genişleyinceye kadar (elbiselik) kumaşlar göndermesini istedi. Ben de

---

1 Taberânî, *M. el-Evsat* (1217), Taberânî, *M. es-Sağîr* (93)

2 Ahmed, *Müsned* (2/494)

onun yanına varıp: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), eli genişleyinceye kadar (eli bollaştığında ödenmek üzere) kendisine bir takım kumaşlar göndermen için beni sana gönderdi" dedim. Halîk "Elinin genişlemesi de ne demek? Eli ne zaman genişleyecek? Vallahi Muhammed'in davar ve evcil hayvan namına hiç bir şeyi yok ki" karşılığını verdi. Bunun üzerine ben de geri dönüp Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına vardım. Beni gördüğünde şöyle buyurdu: *"Allah'ın düşmanı yalan söylemiştir. Ben, alışveriş yapanların en hayırlısıyım. Sizden birinizin muhtelif yerleri yamalı olan bir elbise giymesi, güvenilirliği (karşılığın)da sahip olmadığı bir şeyi almasından elbette daha hayırlıdır."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir. ayrıca *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî ile şu ibare ile Bezzâr rivayet etmiştir: "O (Muhammed), ekin (ekecek tarlası) ve süt veren (hayvanı) olmayan biridir."[1]

٦٦١٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا إِبْرَاهِيمُ ، قَالَ : نا أَسِيْدٌ ، قَالَ : نا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ عَاصِمٍ الأَحْوَلِ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : بَعَثَ بِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى يَهُودِيٍّ ، أَسْتَسْلِفُ لَهُ إِلَى الْمَيْسَرَةِ ، فَقَالَ : أَيُّ مَيْسَرَةٍ ؟ هُوَ الَّذِي لا أَصْلَ لَهُ وَلا فَرْعَ ، فَرَجَعْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَخْبَرْتُهُ ، فَقَالَ : " كَذَبَ عَدُوُّ اللَّهِ ، أَمَا لَوْ أَعْطَانَا لأَدَّيْنَا إِلَيْهِ"

وفيه راو يقال له : جابر بن يزيد , قال : وليس بالجعفي , ولم أحد من ترجمه, وبقية رجاله ثقات .

6618. Enes anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), beni bir Yahûdiye gönderdi. Ondan eli bollaştığında ödenmek üzere ödünç (mal) istedi. Yahûdi "Onun ne gibi bir genişlemesi var ki? O, kayda değer malı olmayan biridir" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına geri döndüm. Bunları ona haber verdim. Şöyle buyurdu: *"Allah'ın düşmanı yalan söylemiştir. Bana (borç) verseydi, bunu elbette ona öderdim."*

★Senedinde Câbir b. Yezîd adlı bir ravi bulunmaktadır. Bu kişi İbn Yezîd el-Cu'fî değildir. Bu kişinin biyografisini yazana rastlamadım. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

٦٦١٩ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ ، ثنا مُوسَى بْنُ عُبَيْدَةَ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قُسَيْطٍ ، عَنْ أَبِي رَافِعٍ ، قَالَ : أَضَافَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَيْفًا ، فَلَمْ يَلْقَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا يُصْلِحُهُ ، فَأَرْسَلَ إِلَى رَجُلٍ مِنَ الْيَهُودِ ، يَقُولُ لَكَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَسْلِفْنِي دَقِيقًا إِلَى هِلالِ رَجَبٍ ، قَالَ : لا إِلا بِرَهْنٍ ،

---

[1] Ahmed, *Müsned* (3/244)

[2] Taberânî, *M. el-Evsat* (1499), Bezzâr, *Müsned* (1305)

فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَخْبَرْتُهُ ، فَقَالَ : " أَمْ وَاللَّهِ ، إِنِّي لأَمِينٌ فِي السَّمَاءِ أَمِينٌ فِي الأَرْضِ ، وَلَوْ أَسْلَفَنِي ، أَوْ بَاعَنِي لأَدَّيْتُ إِلَيْهِ ، فَلَمَّا خَرَجْتُ مِنْ عِنْدِهِ نَزَلَتْ هَذِهِ الآيَةُ ﴿ وَلا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَى مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ ﴾ إِلَى آخِرِ ، لأَنَّهُ يُعَزِّيهِ عَنِ الدُّنْيَا .

رواه الطبراني في الكبير والبزار, وفيه: موسى بن عبيدة الربذي ,وهو ضعيف.

6619. Ebû Râfi' anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir ziyafet tertipledi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanında durumunu doğrultacak kadar (para) kalmadı. Bir Yahûdiye beni gönderip ona şöyle dedi: *"Allah'ın peygamberi Muhammed sana diyor ki, bana Recep ayının hilaline kadar borç olarak un ver."* Yahûdi: "Hayır olmaz, ancak rehin bırakırsanız olur" dedi. Ben geri dönüp Yahûdinin dediklerini Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e haber verdim. Şöyle buyurdu: *"Vallahi hiç şüphesiz ben, yeryüzünde ve gökyüzünde güvenilir biriyim. Bana borç verseydi veya bana satış yapsaydı (borcumu) kesinlikle ona öderdim."*

Ben Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanından ayrıldığımda şu âyet indi: **"Sakın kendilerini denemek için onlardan bir kesimi faydalandırdığımız dünya hayatının çekiciliğine gözlerini dikme! Rabbinin nimeti, hem daha hayırlı, hem daha süreklidir."**[1]

★Hadisi *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî ve Bezzâr rivayet etmiş olup ravilerden Mûsâ b. Ubeyde er-Rebezî zayıf biridir.[2]

(بَابُ مَا جَاءَ فِي الْقَرْضِ)

Borç Verme Hakkında

٦٦٢٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ بِشْرِ بْنِ حَبِيبٍ الْبَيْرُوتِيُّ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ ، ثنا عُتْبَةُ بْنُ حُمَيْدٍ ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ الزُّبَيْرِ ، عَنِ الْقَاسِمِ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَا يَنْبَغِي لِعَبْدٍ أَنْ يَأْتِيَ أَخَاهُ ، فَيَسْأَلَهُ قَرْضًا وَهُوَ يَجِدُهُ فَيَمْنَعَ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: جعفر بن الزبير الحنفي, وهو متروك .

6620. Ebû Umâme'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Hiç bir kula, kendisine mümin bir kardeşi gelip borç istediğinde (istediği şeyi) bulabildiği halde ona vermemesi yakışmaz."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Câfer b. ez-Zübeyr el-Hanefî metruk biridir.[1]

---

[1] Hicr Sur. 88.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (989), Bezzâr, *Müsned* (1304)

٦٦٢١ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ الْكُمَيْتِ الْمَوْصِلِيُّ ، حَدَّثَنَا غَسَّانُ بْنُ الرَّبِيعِ ، حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مَيْسَرَةَ الأَشْجَعِيُّ ، عَنْ هِلالِ أَبِي الضَّيَّاءِ ، عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ خُثَيْمٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " كُلُّ قَرْضٍ صَدَقَةٌ "

رواه الطبراني في الصغير والأوسط, وفيه: جعفر بن ميسرة, وهو ضعيف.

6621. Abdullah b. Mes'ûd'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her verilen borç, sadakadır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu's*-sağîr'de rivayet etmiş olup ravilerden Câfer b. Meysere zayıftır.[2]

٦٦٢٢ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ خَلَفٍ الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ عُتْبَةَ بْنِ حُمَيْدٍ ، عَنِ الْقَاسِمِ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " دَخَلَ رَجُلٌ الْجَنَّةَ ، فَرَأَى عَلَى بَابِهَا مَكْتُوبًا الصَّدَقَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا ، وَالْقَرْضُ بِثَمَانِيَةَ عَشَرَ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: عتبة بن حميد, وثقة ابن حبان وغيره, وفيه ضعف.

6622. Ebû Umâme'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bir adam cennete girdi. Kapısında şu yazıyı gördü: Sadaka on katı ile sevaplandırılır. Borç verme ise, on sekiz katı ile sevaplandırılır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Utbe b. Humeyd'i İbn Hibbân ve başkaları güvenilir kabul etmiştir. Kendisinde zayıflık bulunmaktadır.[3]

(بَابُ مَا جَاءَ فِي الدَّيْنِ)

Borç Hakkında

٦٦٢٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ غَيْلاَنَ حَدَّثَنَا رِشْدِينُ حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ عَمْرٍو الْمَعَافِرِىُّ حَدَّثَنَا شُعَيْبُ بْنُ زُرْعَةَ الْمَعَافِرِىُّ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ عُقْبَةَ بْنَ عَامِرٍ يَقُولُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " لاَ تُخِيفُوا أَنْفُسَكُمْ بَعْدَ أَمْنِهَا قَالُوا وَمَا ذَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ : الدَّيْنُ "

6623. Ukbe b. Âmir diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Nefislerinizi emin olduktan sonra endişeye sokmayın"* Sahabe:

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7951)

[2] Taberânî, *M. es-Sağîr* (402)

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7976), İbnü'l-Cevzî, *İlel* (989), sahih olmadığını söylediği başka bir isnâdla.

"Ya Resûlallah! Onları endişe içerisine sokan nedir?" diye sordular. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) *"Borçtur"* diye cevap verdi.[1]

٦٦٢٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا حَيْوَةُ أَخْبَرَنِي بَكْرُ بْنُ عَمْرٍو أَنَّ شُعَيْبَ بْنَ زُرْعَةَ أَخْبَرَهُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقْبَةُ بْنُ عَامِرٍ الْجُهَنِيُّ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لِأَصْحَابِهِ لَا تُخِيفُوا أَنْفُسَكُمْ. أَوْ قَالَ الْأَنْفُسَ. فَقِيلَ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا نُخِيفُ أَنْفُسَنَا قَالَ الدَّيْنَ" رواه أحمد بإسنادين رجال أحدهما ثقات, رواه الطبراني في الكبير وأبو يعلى .

6624. Ukbe b. Âmir el-Cühenî anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ashabına şöyle buyurdu: *"Nefislerinizi* -ya da *nefisleri- endişe içerisine sokmayın."* Bunun üzerine "Ya Resûlallah! Nefislerimizi ne ile endişe içerisine sokarız?" diye sordular. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Borç ile"* cevabını verdi.

★Hadisi Ahmed, birinin ravileri güvenilir kimseler olan iki isnadla rivayet etmiştir. Ayrıca *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî ve Ebû Ya'lâ bu hadisi rivayet etmişlerdir.

٦٦٢٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ وَأَبُو سَعِيدٍ الْمَعْنَى قَالَا حَدَّثَنَا زَائِدَةُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِيلٍ عَنْ جَابِرٍ قَالَ تُوُفِّيَ رَجُلٌ فَغَسَّلْنَاهُ وَحَنَّطْنَاهُ وَكَفَّنَّاهُ ثُمَّ أَتَيْنَا بِهِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي عَلَيْهِ فَقُلْنَا تُصَلِّي عَلَيْهِ. فَخَطَا خُطًى ثُمَّ قَالَ أَعَلَيْهِ دَيْنٌ. قُلْنَا دِينَارَانِ. فَانْصَرَفَ فَتَحَمَّلَهُمَا أَبُو قَتَادَةَ فَأَتَيْنَاهُ فَقَالَ أَبُو قَتَادَةَ الدِّينَارَانِ عَلَيَّ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُحِقَّ الْغَرِيمُ وَبَرِئَ مِنْهُمَا الْمَيِّتُ. قَالَ نَعَمْ. فَصَلَّى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ بَعْدَ ذَلِكَ بِيَوْمٍ مَا فَعَلَ الدِّينَارَانِ. فَقَالَ إِنَّمَا مَاتَ أَمْسِ. قَالَ فَعَادَ إِلَيْهِ مِنَ الْغَدِ فَقَالَ قَدْ قَضَيْتُهُمَا. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْآنَ بَرَدَتْ عَلَيْهِ جِلْدُهُ" قلت : رواه أبو داود باختصار. رواه أحمد والبزار وإسناده حسن.

6625. Câbir anlatıyor: Bir adam vefat etti. Onu yıkadık ve kefenleyip üzerine güzel kokular saçtık. Sonra cenazeyi, üzerine namaz kılması için Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına götürdük. "Üzerine namaz kılar mısınız?" dedik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ilk önce bir adım attı, sonra *"Bunun borcu var mıdır?"* diye sordu. Ben "İki dinar" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bunu duyunca geri çekildi (ve namazını kılmadı.) Bunun üzerine Ebû Katâde iki dinarı üstlendi. Cenazeyi getirdik. Ebû Katâde "İki dinar borcu benim üzerimedir" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) *"Allah, borçlunun hakkını ödemiş, ölü de borçtan beri olmuş mudur?"* diye sordu. Ebû Katâde "Evet" dedi, Böylece Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) o kişinin cenaze namazını

---

[1] Ahmed, *Müsned* (4/146, 154), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (1739), Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/328)

kıldı. Bu olaydan bir gün sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) *"İki dinar ne oldu?"* diye sordu. Ben: "O kişi (borçlu daha) dün öldü (yani henüz ödenmedi)" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ertesi gün Ebû Katâde'nin yanına gitti. Ebû Katâde: "İki dinar borcu ödedim" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) *"İşte şimdi onun tenini serinlettin"* buyurdu.

Ben derim ki: Bu hadisi Ebû Dâvûd kısa metinle rivayet etmiştir.

★Hadisi Ahmed ve Bezzâr rivayet etmiş olup isnadı hasendir.[1]

٦٦٢٦ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُتِيَ بِجَنَازَةٍ فَقَامَ يُصَلِّي عَلَيْهَا فَقَالُوا : عَلَيْهِ دَيْنٌ فَقَالَ رَسُولَ اللَّهِ ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " انطلقوا بصاحبكم فَصَلُّوا عَلَيْهِ " . فَقَالَ رَجُلٌ : عَلَيَّ دَيْنُهُ فَصَلِّ عَلَيْهِ ، . فَقَامَ رَسُولَ اللَّهِ ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّى عَلَيْهِ"

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح . وقد تقدمت أحاديث في الجنائز .

6626. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına bir cenaze getirildi. Üzerine namaz kılmak için doğrulup kalktı. Sahabe: "Borcu var" dedi. Bunu duyan Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Arkadaşınızı götürün ve namazını kendiniz kılın"* buyurdu. Bir adam: "Onun borcunu ben üzerime alıyorum, namazını kılın" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kalktı ve o kişinin cenaze namazını kıldı(rdı).

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

Cenaze hakkındaki hadisler daha önce geçmiştir.[2]

٦٦٢٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو النَّضْرِ أَخْبَرَنَا شَرِيكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِيلٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ رَجُلاً أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَأَيْتَ إِنْ جَاهَدْتُ بِنَفْسِي وَمَالِي فَقُتِلْتُ صَابِرًا مُحْتَسِباً مُقْبِلاً غَيْرَ مُدْبِرٍ أَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَالَ نَعَمْ. فَأَعَادَ ذَلِكَ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلاثًا قَالَ نَعَمْ إِنْ لَمْ تَمُتْ وَعَلَيْكَ دَيْنٌ لَيْسَ عِنْدَكَ وَفَاؤُهُ" رواه أحمد والبزار وإسناد أحمد حسن.

6627. Câbir b. Abdillah'tan rivayet edildiğine göre bir adam, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gelerek: "Canımla ve malımla cihat eder, sabredip sevabını Allah'tan umarak ve cepheden kaçmadan ileri atıldığım bir halde ölürsem cennete girer miyim?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet"* cevabını verdi. Adam soruyu iki ya da üç kere tekrarladı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet, eğer*

---

[1] Ahmed, *Müsned* (3/330)

[2] Bezzâr, *Müsned* (1333)

üzerinde (zamanında ödemeyip de) verdiğin söze sadık kalmadığın borcun yoksa." karşılığını verdi.

★Hadisi Ahmed ve Bezzâr rivayet etmiş olup Ahmed'in isnâdı hasendir.[1]

٦٦٢٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا خَلَفُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا عَبَّادُ بْنُ عَبَّادٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو عَنْ أَبِي كَثِيرٍ مَوْلَى الْهُذَلِيِّينَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَحْشٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ "يَا رَسُولَ اللَّهِ مَاذَا لِي إِنْ قَاتَلْتُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَتَّى أُقْتَلَ قَالَ الْجَنَّةُ. قَالَ فَلَمَّا وَلَّى قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلاَّ الدَّيْنَ سَارَّنِي بِهِ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلاَمُ آنِفاً"

رواه أحمد, وفيه: أبو كثير, وهو مستور, وبقية رجاله موثقون .

6628. Abdullah b. Cahş anlatıyor: Bir adam, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gelerek: "Ya Resûlallah! Öldürülünceye kadar Allah yolunda cihat etsem durumum ne olur?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cennet"* cevabını verdi. Adam geri dönüp gitmeye yeltendiğinde ise Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Eğer borcun varsa o zaman müstesna. Bunu az önce Cibrîl bana gizlice söyledi."* buyurdu.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravilerden Ebû Kesîr mestur biridir. Diğer ravileri, güvenilir kabul edilen kimselerdir.[2]

٦٦٢٩ - حدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بِشْرٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو أَنْبَأَنَا أَبُو كَثِيرٍ مَوْلَى اللَّيْثِيِّينَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَحْشٍ أَنَّ رَجُلاً جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا لِي يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ قُتِلْتُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ الْجَنَّةُ. قَالَ فَلَمَّا وَلَّى قَالَ إِلاَّ الدَّيْنَ سَارَّنِي بِهِ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلاَمُ آنِفاً "

قلت : له حديث رواه النسائي غير هذا. رواه أحمد, وفيه: أبو كثير وهو مستور ,وبقية رجاله ثقات.

6629. Muhammed b. Abdillah b. Cahş'ın bildirdiğine göre bir adam, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gelip: "Ya Resûlallah! Allah yolunda öldürülsem durumum nedir?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cennet"* cevabını verdi. Adam geri dönüp gitmeye yeltendiğinde, Allah'ın Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): *"Borç(un müstesna) Bunu az önce Cibrîl bana gizlice bildirdi"* buyurdu.

Ben derim ki: Bu sahabinin bunun dışında Nesâî'nin rivayet ettiği bir hadisi daha vardır.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravilerden Ebû Kesîr mesturdur. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

---

[1] Ahmed, *Müsned* (3/325, 352, 373), Bezzâr, *Müsned* (1337)

[2] Ahmed, *Müsned* (4/139, 140, 350), Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/247-8)

٦٦٣٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينَ ، قَالَ : نا رَوْحُ بْنُ صَلاحٍ ، قَالَ : نا سَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ ، عَنْ صَفْوَانَ بْنِ سُلَيْمٍ ، عَنْ أَبِي كَثِيرٍ مَوْلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَحْشٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَحْشٍ ، أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " لَوْ أَنَّ رَجُلا قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، ثُمَّ أُحْيِيَ ، ثُمَّ قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، لَمْ يَدْخُلِ الْجَنَّةَ حَتَّى يُقْضَى عَنْهُ دَيْنُهُ ، لَيْسَ ثَمَّ ذَهَبٌ وَلا فِضَّةٌ " أَيْ : هِيَ الْحَسَنَاتُ وَالسَّيِّئَاتُ.

رواه الطبراني في الأوسط ,وفيه: روح بن صلاح ,وثقة ابن حبان والحاكم, وضعفه ابن عدي.

6630. Muhammed b. Abdillah b. Cahş, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i şöyle buyururken işitmiştir: *"Bir adam Allah yolunda ölürse, sonra diriltilse, sonra Allah yolunda öldürülse, sonra diriltilse borcu ödeninceye kadar cennete giremez. Orada altın ve gümüş(ün bir hükmü) yoktur. Orada (geçerli) olan tek şey iyilikler ve kötülüklerdir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Ravh b. Salâh'ı, İbn Hibbân ve Hâkim güvenilir kabul ederken İbn Adiy zayıf addetmiştir.[1]

٦٦٣١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ جَعْفَرٍ الأَنْصَارِىُّ أَخْبَرَنِى عِيَاضُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِى سَرْحٍ عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - يَخْطُبُ النَّاسَ فَذَكَرَ الإِيمَانَ بِاللَّهِ وَالْجِهَادَ فِى سَبِيلِ اللَّهِ مِنْ أَفْضَلِ الأَعْمَالِ عِنْدَ اللَّهِ. قَالَ فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ إِنْ قُتِلْتُ فِى سَبِيلِ اللَّهِ وَأَنَا صَابِرٌ مُحْتَسِبٌ مُقْبِلٌ غَيْرَ مُدْبِرٍ كَفَّرَ اللَّهُ عَنِّى خَطَايَاىَ قَالَ : نَعَمْ, قَالَ : فَكَيْفَ قُلْتَ؟ قَالَ: فَرَدَّ عَلَيْهِ الْقَوْلَ كَمَا قَالَ, قَالَ : نَعَمْ , قَالَ : فَكَيْفَ قُلْتَ ؟ قَالَ فَرَدَّ عَلَيْهِ الْقَوْلَ أَيْضاً, قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ: أَرَأَيْتَ إِنْ قُتِلْتُ فِى سَبِيلِ اللَّهِ صَابِراً مُحْتَسِباً مُقْبِلاً غَيْرَ مُدْبِرٍ كَفَّرَ اللَّهُ عَنِّى خَطَايَاىَ, قَالَ : نَعَمْ إِلاَّ الدَّيْنَ فَإِنَّ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ سَارَّنِى بِذَلِكَ " رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح .

6631. Ebû Hureyre anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ayağa kalkıp vaaz etti. Allah'a imanın ve O'nun yolunda cihat etmenin, Allah katındaki amellerin en üstünlerinden olduğunu bildirdi. Bunun üzerine bir adam kalkıp: "Ya Resûlallah! Ben, sabrederek, sevabını Allah'tan umarak cepheden kaçmadan ileri atıldığım bir halde öldürülsem bu konuda ne buyurursun? Allah benim günahlarımı bağışlar mı?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet"* diye cevap verdi. Adam: "Nasıl dedin?" diye sorusunu tekrarladı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)

1 Taberânî, *M. el-Evsat* (272), Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/247)

yine *"Evet"* cevabını verdi. Adam "Nasıl dedin?" diye sorusunu tekrarladı: "Ya Resûlallah! (sallallahu aleyhi vesellem), ben sabrederek, sevabını Allah'tan umarak, geri kaçmadan ileri atıldığım bir halde öldürülsem bu konuda ne buyurursun, Allah benim günahlarımı bağışlar mı?" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) *"Evet, ama borç(lu olman durumu müstesna). Zira Cibrîl, bu (gerçeği) gizlice bana bildirdi"* diye cevap verdi.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٦٦٣٢ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى ، قَالَ : نَا بَكْرُ بْنُ يَحْيَى بْنِ زَبَّانَ الْعَنْزِيُّ ، قَالَ : نا حِبَّانُ بْنُ عَلِيٍّ ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي الْمُغِيرَةِ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى ذَاتَ يَوْمٍ صَلاةَ الْغَدَاةِ ، ثُمَّ قَالَ : " هَلْ هَهُنَا أَحَدٌ مِنْ هُذَيْلٍ ؟ إِنَّ صَاحِبَكُمْ مَحْبُوسٌ عَلَى بَابِ الْجَنَّةِ أَحْسَبُهُ قَالَ : بِدَيْنِهِ "

رواه البزار الطبراني في الكبير أطول منه, وفيه: حبان بن علي وقد وثقه قوم, وضعفه قوم .

6632. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), sabah namazını kıldıktan sonra: *"Burada Hüzeyl (kabilesinden) biri var mı?" Arkadaşınız* -sanıyorum *borcu sebebiyle* dedi- *cennetin kapısında hapsedilmiş durumda (bekliyor)."*

★Hadisi Bezzâr ve bundan daha uzun olarak Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Ravilerden Hibbân b. Ali'yi bir grup âlim güvenilir kabul ederken başka bir grup ise zayıf addetmektedir.[2]

٦٦٣٣ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَبَّاسٍ الرَّازِيُّ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ هَاشِمِ بْنِ مَرْزُوقٍ ، ثنا أَبِي ، ثنا أَبُو جَعْفَرٍ الرَّازِيُّ ، عَنْ لَيْثٍ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، رَجُلٌ قَاتَلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مُحْتَسِبًا حَتَّى يَقْتُلَ أَفِي الْجَنَّةِ هُوَ ؟ قَالَ : " نَعَمْ " ، فَلَمَّا قَفَا دَعَاهُ ، قَالَ : " أَتَانِي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ ، فَقَالَ : إِنْ لَمْ يَكُنْ عَلَيْهِ دَيْنٌ"

رواه الطبراني في الكبير, وفيه :ليث بن أبي سليم, وهو ثقة, ولكنه مدلس .

6633. İbn Abbâs anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına bir adam gelerek: "Ya Resûlallah! Allah yolunda sevabını O'ndan umarak öldürülünceye kadar savaşmış bir adam cennette midir?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet"* diye cevap verdi. Adam geri dönünce Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onu çağırdı ve şöyle

[1] Ahmed, *Müsned* (8061)

[2] Bezzâr, *Müsned* (1338), Taberânî, *M. el-Kebîr* (12316)

buyurdu: *"Bana Cibril geldi ve şöyle dedi: Eğer o adamın borcu yoksa (o zaman cennettedir)."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Leys b. Ebî Süleym güvenilir kimsedir; fakat tedlis yapmakla maruftur.[1]

٦٦٣٤ - حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفِرْيَابِيُّ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ شُرَيْحٍ ، عَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي أُمَامَةَ بْنِ سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ , أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " أَوَّلُ مَا يُهْرَاقُ مِنْ دَمِ الشَّهِيدِ يُغْفَرُ لَهُ ذَنْبُهُ كُلُّهُ إِلا الدَّيْنَ "

رواه الطبراني في الكبير ورجاله رجال الصحيح.

6634. Sehl b. Huneyf'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Şehidin kanı ilk akıtıldığı anda, borcu müstesna bütün günahları bağışlanır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٦٦٣٥ - و عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "الغَفْلَةُ فِي ثَلاَثٍ : عَنْ ذِكْرِ اللهِ وَحِيْنَ يُصلِّى الصُّبْحَ إِلى أَنْ تَطْلُعَ الشَّمسُ وَغَفْلَةُ الرَّجُلِ عَنْ نَفْسِهِ حَتى يَرْكَبُهُ الدَّيْنَ " رواه الطبراني في الكبير, وفيه: حديج بن صومى, وهو مستور, وبقية رجاله ثقات.

6635. Abdullah b. Amr'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Gaflet üç şeyde olur: Allah'ı anmakta gaflet; sabah namazının kılınmasından güneşin doğmasına kadar olan gaflet; kişinin borç batağına battığından haberinin olmadığı kendisinden gafleti."*

★Hadisi Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Hadîc b. Savmî mestur biridir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

٦٦٣٦ - عَنْ جَابِرٍ قَالَ : صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلاَةً ثُمَّ انْصَرَفَ فَقَالَ : " هَهُنَا مِنَ بَنِي فُلاَنٍ أَحَدٌ ؟ . فَلَمْ يُجِبْهُ أَحَدَ . فَقَالَ : هَهُنَا مِنَ بَنِي فُلاَنٍ أَحَدٌ؟ ثُمَّ أَعَادَهَا الثَّالِثَة فَقَالَ رَجُلٌ : أَنَا يَا رَسُولُ اللهِ . قَالَ : فَمَا مَنَعَكَ أَنْ تَقُومَ ؟. قَالَ : فَرقتِ يا رَسُول اللهِ أَنْ يَكُونَ حَدَثَ قَالَ : لاَ إِنَّ صَاحِبَكُمْ فُلاَنٌ قَدْ حُبِسَ بِبَابِ الجَنَّةِ مِنْ أَجْلِ دَيْنِهِ " . قَالَ الرَجُلَ : عَلَي دَيْنُه يَا رَسُولَ اللهِ.

رواه البزار, وفيه :عبد الرحمن بن مغراء, وثقه أبو خالد الأحمر وابن حبان, وضعفه آخرون .

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11197)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (5552)

6636. Câbir anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir namaz kıldı. Namazı bitirdikten sonra: *"Burada falan oğullarından biri var mı?"* diye sordu. Kimse cevap vermeyince; *"Burada falan oğullarından biri var mı?"* diye (tekrar) sordu. Ardından sorusunu üçüncü kez tekrarladı. Bir adam "Ben ya Resûlallah!" diye cevap verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) *"(İlk sorduğumda) seni ayağa kalkmanı engelleyen nedir?"* diye sorunca adam: "Bir olay olmasından çok korktum, ya Resûlallah!" diye cevap verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayır, arkadaşınız cennetin kapısında borcu yüzünden hapsedilmiş durumda (bekliyor)"* diye buyurunca adam "Borcu bana aittir, ya Resûlallah! " dedi.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup ravilerden Abdurrahman b. Mağrâ'yı Ebû Hâlid el-Ahmar ve İbn Hibbân güvenilir kabul ederken diğerleri zayıf addetmiştir.[1]

٦٦٣٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ أَبِي جَعْفَرٍ عَنْ أَبِي نَضْرَةَ عَنْ سَعْدِ بْنِ الأَطْوَلِ قَالَ أن أباه مَاتَ وَتَرَكَ ثَلاَثَمِائَةِ دِينَارٍ وَ عيالا و دينا فَأَرَدْتُ أَنْ أُنْفِقَ عَلَي عياله فَقَالَ لِى رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم" إِنَّ أَبَاكَ مَحْبُوسٌ بِدَيْنِهِ فَاقْضِ عَنْهُ ». قلت: بأبي و أمي يَا رَسُولَ اللَّهِ، قد فَقَضَيْتُ ما خلا امْرَأَةٌ ادعت دِينَارَيْنِ، وَلَيْسَتْ لَهَا بَيِّنَةٌ، قَالَ "أَعْطِهَا فَإِنَّهَا صَادِقَةٌ" فأعطيتها.

قلت : روى ابن ماجة القصة في أخيه وهنا في أبيه

6637. Sa'd b. el-Atvel'in babası vefat etmiş, geriye üç yüz dirhem, bir aile ve de borç bırakmıştı. (Sa'd devamla şöyle anlatmıştır:) Ailesine harcamada bulunmak istedim. Bunun üzerine (sallallahu aleyhi vesellem): *"(Ölen) baban, borcu sebebiyle hapsolunmuş durumda. Onun borcunu öde"* buyurdu. Ben: "Anam babam sana feda olsun, ya Resûlallah! İki dinar (alacağının) olduğunu iddia eden kadından başka herkese olan borcunu ödedim. Üstelik kadının buna dair hucceti (belgesi) de yok" dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kadının dediği borcu ona öde. Çünkü o, doğru söylüyor"* buyurdu. Ben de hemen kadına kalan borcu ödedim.

★İbn Mâce kıssayı, Sa'd'ın kardeşi hakkında rivayet etmiştir. Burada ise babası diye geçmektedir.[2]

٦٦٣٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنِ الْجُرَيْرِيِّ عَنْ أَبِي نَضْرَةَ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِثْلِهِ"

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (139)

[2] Ahmed, *Müsned* (4/136; 5/7), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (1512)

رواه كله والذي قبله أحمد و أبو يعلى, وفيه :عبد الملك بن أبي جعفر, وقد ذكره ابن حبان في الثقات, و لم أجد من ترجمه .

6638. Ebû Nadra, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ashabından bir zattan buna benzer bir rivayette bulunmuştur.

★Hadisin tamamını ve öncesindeki hadisi Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup ravilerden Abdülmelik b. Ebî Câfer'i İbn Hibbân güvenilir raviler edair kitabında zikretmiştir. Biyografisini yazana rastlamadım.[1]

٦٦٣٩ - حَدَّثَنَا أَسْلَمُ بْنُ سَهْلٍ الْوَاسِطِيُّ ، قَالَ : نا أَبُو كُرَيْبٍ ، قَالَ : نا وَكِيعٌ ، عَنِ الْعَلاءِ بْنِ عَبْدِ الْكَرِيمِ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى ، فَلَمَّا انْصَرَفَ ، قَالَ : هَا هُنَا مِنْ بَنِي فُلانٍ أَحَدٌ ؟ فَلَمْ يُجِبْهُ أَحَدٌ ، ثُمَّ قَالَ : هَا هُنَا مِنْ بَنِي فُلانٍ أَحَدٌ ؟ فَلَمْ يُجِبْهُ أَحَدٌ ، ثُمَّ قَالَ : هَا هُنَا مِنْ بَنِي فُلانٍ أَحَدٌ ؟ فَقَالَ رَجُلٌ : نَعَمْ ، يَا رَسُولَ اللَّهِ ، هَا هُنَا فُلانٌ ، فَقَالَ : إِنَّ صَاحِبَكُمْ مُحْتَبَسٌ بِبَابِ الْجَنَّةِ ، بِدَيْنٍ عَلَيْهِ " ، فَقَالَ رَجُلٌ : إِلَيَّ دَيْنُهُ ، يَا رَسُولَ اللَّهِ"

رواه الطبراني في الأوسط ,وفيه: أسلم بن سهل الواسطي, قال الذهبي : لينه الدارقطني وهذه عبارة سهلة في التضعيف, وبقية رجاله ثقات .

6639. Semure b. Cündüb'ün bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namaz kıldı. Namazı bitince: *"Burada falan oğullarından kimse var mı?"* diye sordu. Kimse cevap vermedi. Sonra: *"Burada falan oğullarından kimse var mı?"* diye yine sordu. Bir adam: "Evet ya Resûlallah! Falan buradadır" diye cevap verdi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Arkadaşınız borcu sebebiyle cennetin kapısında hapsolunmuş durumdadır"* buyurdu. Bir adam: "Onun borcunu ben üstleniyorum, ya Resûlallah!" dedi.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Eslem b. Sehl el-Vâsitî hakkında Zehebî şöyle demiştir: "Dârakutnî kendisini «leyyin» görürdü." Bu ifade, birini zayıf kabul etme konusunda söylenen en hafif ifade şeklidir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

٦٦٤٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا سَعِيدٌ ، قَالَ : نا مُبَارَكُ بْنُ فَضَالَةَ ، عَنْ كَثِيرٍ أَبِي مُحَمَّدٍ ، عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " صَاحِبُ الدَّيْنِ مَأْسُورٌ بِدِينِهِ ، يَشْكُو إِلَى اللَّهِ الْوَحْدَةَ " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: مبارك بن فضالة ,وثقة عفان وابن حبان, وضعفه جماعة

[1] Ahmed, *Müsned* (5/7), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (1513)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (6750, 6756)

6640. Berâ b. Âzib'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Borçlu olan kimse, borcu sebebiyle esir edilir. Allah'a yalnızlığından yakınır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Mübârek b. Fadâle'yi Affân ve İbn Hibbân güvenilir kabul ederken bir grup alim zayıf addetmiştir.[1]

٦٦٤١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ الْبَصْرِيُّ الْعُصْفُرِيُّ ، حَدَّثَنَا قَرِينُ بْنُ سَهْلِ بْنِ قَرِينٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي ذِئْبٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " لا هَمَّ إِلا هَمُّ الدَّيْنِ ، وَلا وَجَعَ إِلا وَجَعُ الْعَيْنِ " .

رواه الطبراني في الصغير والأوسط, وفيه: سهل بن قرين, وهو ضعيف.

6641. Câbir b. Abdillah'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Borcun verdiği üzüntüden başka (kayda değer ciddi) üzüntü, göz ağrısından başka (önem atfeden) ağrı yoktur."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu's-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Sehl b. Karîn zayıftır.[2]

(بَابُ فِيمَنْ عَلَيْهِ دَيْنٌ وَلَمْ يَحُجَّ)

Borcu Olup ta Hac Yapamayan Kişi

٦٦٤٢ - حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ رُشَيْدٍ ، حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ مَوْلَى بَنِي أُمَيَّةَ ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ ، وَسَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَجُلٌ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، عَلَيَّ حَجَّةُ الإِسْلامِ وَعَلَيَّ دَيْنٌ ، قَالَ : " فَاقْضِ دَيْنَكَ " .

رواه أبو يعلى, وفيه: عبد الله مولى بني أمية, و لم أجد من ذكره, وبقية رجاله رجال الصحيح .

6642. Ebû Hureyre bildiriyor: Bir adam: "Ya Resûlallah! Borcum olduğu halde bana İslam haccı farz mıdır?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"(Önce) borcunu öde"* buyurdu.

★Hadisi Ebû Ya'la rivayet etmiş olup ravilerden Ümeyye oğullarının azatlısı olan Ebû Abdillah'ı zikredene hiç rastlamadım. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (898), *es-Silsiletu'd-Daîfe* (1376)
[2] Taberânî, *M. es-Sağîr* (854), uydurma bir hadistir.
[3] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (6191)

(بَابُ مَنْعِ الْمَدْيُوْنِ مِنَ السَّفَرِ)

Borçlunun Yoculuğa Çıkmasının Engellenmesi

٦٦٤٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْمَدَنِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِبْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي حَدْرَدٍ الأَسْلَمِيِّ أَنَّهُ كَانَ لِيَهُودِيٍّ عَلَيْهِ أَرْبَعَةُ دَرَاهِمَ فَاسْتَعْدَى عَلَيْهِ فَقَالَ :يَا مُحَمَّدُ إِنَّ لِي عَلَى هَذَا أَرْبَعَةَ دَرَاهِمَ وَقَدْ غَلَبَنِي عَلَيْهَا . فَقَالَ: أَعْطِهِ حَقَّهُ , قَالَ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا أَقْدِرُ عَلَيْهَا, قَالَ : أَعْطِهِ حَقَّهُ , قَالَ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا أَقْدِرُ عَلَيْهَا قَدْ أَخْبَرْتُهُ أَنَّكَ تَبْعَثُنَا إِلَى خَيْبَرَ فَأَرْجُو أَنْ تُغْنِمَنَا شَيْئاً فَأَرْجِعُ فَأَقْضِيهِ, قَالَ : أَعْطِهِ حَقَّهُ, قَالَ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَالَ ثَلاَثاً لَمْ يُرَاجِعْ فَخَرَجَ بِهِ ابْنُ أَبِي حَدْرَدٍ إِلَى السُّوقِ وَعَلَى رَأْسِهِ عِصَابَةٌ وَهُوَ مُتَّزِرٌ بِبُرْدٍ فَنَزَعَ الْعِمَامَةَ عَنْ رَأْسِهِ فَاتَّزَرَ بِهَا وَنَزَعَ الْبُرْدَةَ فَقَالَ اشْتَرِ مِنِّي هَذِهِ الْبُرْدَةَ. فَبَاعَهَا مِنْهُ بِأَرْبَعَةِ الدَّرَاهِمِ فَمَرَّتْ عَجُوزٌ فَقَالَتْ مَا لَكَ يَا صَاحِبَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهَا فَقَالَتْ هَا دُونَكَ هَذَا بِبُرْدٍ عَلَيْهَا طَرَحَتْهُ عَلَيْهِ"

رواه أحمد و الطبراني في الصغير والأوسط, ورجاله ثقات إلا أن محمد بن أبي يحيى لم أجد له رواية عن الصحابة فيكون مرسلا صحيحا.

6643. Ebû Hadred el-Eslemî'den rivayet edildiğine göre kendisinin, bir Yahudiye dört dirhem borcu vardı. Bundan dolayı maddi yardım istemek üzere şöyle dedi: "Ey Muhammed! Benim şuna dört dirhem borcum var. Bu borç yüzünden beni perişan etti." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ona hakkını ver"* buyurunca Ebû Hadred "Seni hak olarak gönderen Allah'a yemin olsun ki ödemeye gücüm yok" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yine: *"Ona hakkını ver"* buyurdu. Kendisi bir kez daha: "Seni hak olarak gönderen Allah'a yemin olsun ki ödemeye gücüm yok. Bizi Hayber'e göndereceğin haberi bana bildirildi. Oradaki ganimetlerden bize pay vermeni; böylelikle (ganimetle) dönüp Yahudiye hakkını ödeyeceğimi ümit ederim" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yine: *"Ona hakkını ver"* buyurdu.

Ravi ekledi: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir şeyi üç defa söyleyince ondan asla dönmezdi. Ebû Hadred, oğluyla beraber pazara çıktı. Başında sarık, üzerinde çizgili aba kumaşından elbise vardı. Sarığı çıkarıp çözdükten sonra (belden aşağı sarmak suretiyle izar gibi) altına giydi. Böylece elbisesini çıkardı ve: "Bu elbiseyi benden satın alın!" dedi. Derken elbiseyi dört dirhem karşılığında sattı. Yanından yaşlı bir kadın

geçti. Ona: "Başına gelen nedir, ey Resûlullah'ın sahabisi?" diye sordu. Ebû Hadred olan biteni anlatınca yaşlı kadın: "İşte bu elbiseyi, verdiğin (sattığın) elbiseye karşılık al!" diyerek çizgili abalı kumaştan elbiseyi Ebû Hadred'in üstüne attı.

★Hadisi Ahmed, *el-Mu'cemu's-sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri güvenilir kimselerdir. Ancak Muhammed b. Ebî Yahyâ'nın sahabeden hadis rivayet ettiğine rastlamadım. Dolayısıyla hadis, mürsel ve (ravilerin güvenilir olması hasebiyle) sahih bir hadis olmuş olur.[1]

٦٦٤٤ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا مُوسَى بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمَسْرُوقِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ بِشْرٍ ، ثنا سُفْيَانُ ، عَنِ أَبِي الْجَحَّافِ ، عَنْ مُوسَى بْنِ عُمَيْرٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : أَمَرَ الْحُسَيْنُ مُنَادِيًا ، فَنَادَى : " أَلاَّ يُقْبِلْ مَعَنَا رَجُلٌ عَلَيْهِ دَيْنٌ " ، فَقَالَ رَجُلٌ : إِنَّ امْرَأَتِي ضَمِنَتْ دَيْنِي ، فَقَالَ حُسَيْنٌ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ : " وَمَا ضَمَانُ امْرَأَةٍ ؟"

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: موسى بن عمير, قال الذهبي : لا يعرف.

6644. Mûsâ b. Umeyr, babasından naklediyor: Hz. Hüseyin, bir münadiye, borcu olan kişilerin kendisiyle beraber sefere çıkmaya kabul edilmeyeceği yönünde çağrı yapmasını emretti. Dediği çağrı yapıldı. Bir adam: "Peki, karım borcuma kefil olsa (nasıl olur)?" diye sorunca Hz. Hüseyin: "Bir kadının kefil olması da ne oluyor?!" diyerek şaşkınlığını ifade etti.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Ravilerden Mûsâ b. Umeyr hakkında Zehebî "Kim olduğu bilinmiyor" demiştir.

(بَابُ فِيمَنْ أَرَادَ أَنْ يَتَعَجَّلَ أَخْذَ دَيْنِهِ)

Borcunu Daha Önce Almak İsteyen Hakkında

٦٦٤٥ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الْحُلْوَانِيُّ ، قَالَ : نا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ الْقَوَارِيرِيُّ ، قَالَ : نا مُسْلِمُ بْنُ خَالِدٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ يَذْكُرُ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : لَمَّا أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِإِخْرَاجِ بَنِي النَّضِيرِ مِنَ الْمَدِينَةِ ، أَتَاهُ أُنَاسٌ مِنْهُمْ ، فَقَالُوا : إِنَّ لَنَا دُيُونًا لَمْ تَحِلَّ ، فَقَالَ : " ضَعُوا وَتَعَجَّلُوا "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: مسلم بن خالد الزنجي, وهو ضعيف وقد وثق .

6645. İbn Abbâs anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), (Yahudi) Nadîr oğulları kabilesinin Medine'den çıkarılmasını emredince onlardan

[1] Ahmed, *Müsned* (3/422), Taberânî, *M. es-Sağîr* (655)

bir grup insan Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gelip: "Vaadesi gelmemiş olup da alacaklı olduğumuz borçlar var (bunlar ne olacak)?" diye sordular. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"(Alacağınız borçlarda) indirim yapın, (paranızı) peşin alın"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Müslim b. Hâlid ez-Zencî zayıftır. Güvenilir kabul edenler de vardır.[1]

٦٦٤٦ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَعْمَرٍ ، نا بُهْلُولٌ ، نا مُوسَى بْنُ عُبَيْدَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ , قَالَ : نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَنْ بَيْعِ عَاجِلٍ بِآجِلٍ: وَالْعَاجِلُ بِالآجِلِ : أَنْ يَكُونَ لَكَ عَلَى الرَّجُلِ أَلْفَ دِرْهَمٍ ، فَيَقُولُ رَجُلٌ : أُعَجِّلُ لَكَ خَمْسَ مِائَةٍ وَدَعِ الْبَقِيَّةَ" فذكره . وفيه: موسى بن عبيدة الربذي ,وهو في البزار.

6646. İbn Ömer anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), veresiye olanın peşin karşılığında satışını yasakladı. Şöyle ki: Senin bir adamda bin dinar alacağın olup adamın sana "500'ünü peşin vereyim gerisini alma" demesi(yle yapılan bir muamele)dir. Ravi hadisin devamını zikretti.

★Ravilerden Mûsâ b. Ubeyd er-Rebezî zayıftır. Hadisi Bezzâr rivayet edilmiştir.

٦٦٤٧ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، حَدَّثَنِي هَارُونُ بْنُ مَعْرُوفٍ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ ، أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ ، عَنْ عَيَّاشِ بْنِ عَبَّاسٍ ، عَنْ أَبِي الْمُعَارِكِ ، أَنَّ رَجُلا مِنْ غَافِقٍ كَانَ لَهُ عَلَى رَجُلٍ مِنْ مَهْرَةَ مِائَةُ دِينَارٍ فِي زَمَنِ عُثْمَانَ ، فَغَنِمُوا غَنِيمَةً حَسَنَةً ، قَالَ الْمَهْرِيُّ : أُعَجِّلُ لَكَ سَبْعِينَ دِينَارًا عَلَى أَنْ تَمْحُوَ عَنِّي الْمِائَةَ ، وَكَانَتِ الْمِائَةُ مُسْتَأْخَرَة ، فَرَضِيَ بِذَلِكَ الْغَافِقِيُّ فَمَرَّ بِهِمَا الْمِقْدَادُ فَأَخَذَ بِلِجَامِ دَابَّتِهِ لِيُشْهِدَهُ ، فَلَمَّا قَصَّ عَلَيْهِ الْحَدِيثَ ، قَالَ : " كِلاكُمَا قَدْ أَذِنَ بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ " رواه الطبراني في الكبير, وأبو المعارك لم أعرفه وبقية رجاله ثقات.

6647. Ebu'l-Muârik'ten rivayet edildiğine göre Ğafik'li bir adamın, Hz. Osmân zamanında Mehre'li bir adamdan yüz dinar alacağı vardı. Daha sonra bunlar güzel bir ganimet elde ettiler. Mehre'li "100 dinar borcumu silmen şartıyla sana yetmiş dinar nakit vereyim" dedi. Yüz dinar borç, (daha önce bir kaç kez) ertelenmişti. Ğafik'li buna razı oldu. Yanlarından Mikdâd geçti. Mehre'li, şahitlik yapması için (Mikdâd'ın önüne geçti ve) atının yularından tuttu. Ona olayı anlatınca Mikdâd şöyle dedi: "İkiniz de Allah ve Resûlü'ne karşı bir savaş açmış durumdasınız."

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (821)

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Ravilerden Ebu'l-Muârik'i tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابُ مَطْلِ الْغَنِيِّ)

Zenginin Borcunu Vadesinde Vermeyip Geciktirmesi

٦٦٤٨ - عَنْ جَابِرٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ,قَالَ : " مَطْلُ الْغَنِيِّ ظُلْمٌ وَإِذَا أُتْبِعَ أَحَدُكُمْ عَلَى مَلِيءٍ فَلْيَتْبَعْ" رواه البزار, وفيه: إسماعيل بن مسلم المكي ,وهو ضعيف.

6648. Câbir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Zenginin borcunu geciktirmesi zulümdür. Sizden biriniz (borçlu tarafından) zengin ve güvenilir (başka) birine yollandığında (havale edinilen paralı) şahsın peşine gitsin."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup ravilerden İsmâîl b. Müslim el-Mekkî zayıftır.[2]

٦٦٤٩ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَرَفَةَ ، نا هُشَيْمٌ ، عَنْ يُونُسَ , يَعْنِي : ابْنَ عُبَيْدٍ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ بَيْعَتَيْنِ فِي بَيْعَةٍ ، وَقَالَ : " مَطْلُ الْغَنِيِّ ظُلْمٌ ، وَإِذَا أُحِيلَ أَحَدُكُمْ عَلَى مَلِيءٍ فَلْيَحْتَلْ " رواه البزار, ورجاله رجال الصحيح خلا الحسن بن عرفة, وهو ثقة.

6649. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir alışverişin içinde iki alışverişin yapılmasını yasaklamış ve şöyle buyurmuştur: *"Zenginin borcunu geciktirmesi zulümdür. Sizden biriniz (borçlu tarafından) zengin ve güvenilir birine havale olduğunda havale edildiği kişiye gitsin (ve alacağını ondan alsın)."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Hasan b. Urfe bundan müstesnadır. Kendisi güvenilir bir kimsedir.[3]

٦٦٥٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى ، قَالَ : ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ بِشْرٍ الْمُلائِيُّ ، قَالَ : ثنا شُعَيْبٌ بَيَّاعُ الأَنْمَاطِ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنِ الْحَارِثِ ، عَنْ عَلِيٍّ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " لا يُحِبُّ اللَّهُ الشَّيْخَ الْجَهُولَ ، وَلا الْغَنِيَّ الظَّلُومَ ، وَلا الْفَقِيرَ الْمُخْتَالَ "

رواه البزار والطبراني في الأوسط, إلا أنه قال : قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُبْغِضُ الْغَنِيَّ الظَّلُومَ ، وَالشَّيْخَ الْجَهُولَ ، وَالْعَائِلَ الْمُخْتَالَ " وفيه: الحارث الأعور, وهو ضعيف ,وقد وثق .

[1] Daha önce geçti: 6569. Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/252)

[2] Bezzâr, *Müsned* (1298)

[3] Daha önce geçti: 6385

6650. Hz. Ali diyor ki: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Allah, zalim zengini, cahil ihtiyarı ve kibirli fakiri sevmez."*

★Hadisi Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir. Ancak Taberânî'nin ifadesi şöyledir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah, zalim zengine, cahil ihtiyara ve kibirli fakire buğz eder."* Senedinde geçen Hâris el-A'var zayıftır. Güvenilir kabul edenler de vardır.[1]

٦٦٥١ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ السَّمَيْدَعِ الأَنْطَاكِيُّ ، ثنا مُوسَى بْنُ أَيُّوبَ النَّصِيبِيُّ ، ثنا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ ، عَنِ ابْنِ أَبِي الْجَوْنِ ، عَنْ أَبِي سَعْدٍ ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ إِسْحَاقَ ، عَنْ خَوْلَةَ ، قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَا قَدَّسَ اللَّهُ أُمَّةً لا يَأْخُذُ ضَعِيفُهُ الْحَقَّ مِنْ قَوِيِّهَا غَيْرَ مُتَعْتَعٍ ، ثُمَّ قَالَ : " مَنِ انْصَرَفَ غَرِيمُهُ مِنْ حَقِّهِ هَذِهِ وَهُوَ رَاضٍ عَنْهُ صَلَّتْ عَلَيْهِ دَوَابُّ الأَرْضِ ، وَنُونُ الْمَاءِ ، وَمَنِ انْصَرَفَ غَرِيمُهُ ، وَهُوَ سَاخِطٌ كُتِبَ عَلَيْهِ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ وَجُمُعَةٍ وَشَهْرٍ ظُلْمٌ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: أبو سعد البقال, وهو ضعيف.

6651. Havle'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah, zayıfının güçlüsünden hakkını (borcunu) eziyet görmeden ve üzülmeden alamayan bir ümmeti takdis etmez."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), daha sonra şöyle buyurmuştur: *"He rkim ki alacaklısı borcunu almaktan razı olarak geri dönerse o kişiye (borçluya) yeryüzündeki canlılar ve denizdeki balıklar dua eder. Her kim ki alacaklısı, şu borcunu almaktan kızgın olarak geri dönerse o (borçlu) kişiye her gün ve gece her hafta ve ay zulüm (günahı) yazılır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Ebû Sa'd el-Bakkâl zayıftır.[2]

(بَابُ فِيمَنْ نَوى أَنْ لاَ يَقْضِيَ دَيْنَهُ)

Borcunu Ödemek Niyetinde Olmayan Kişi

٦٦٥٢ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَنْ تَزَوَّجَ امْرَأَةً عَلَى صَدَاقٍ وَهُوَ يَنْوِي أَنْ لاَ يُؤَدِّيَهِ إِلَيْهَا فَهُوَ زَانٍ وَمَنْ ادَّانَ دَيْنًا وَهُوَ يَنْوِي أَنْ لاَ يُؤَدِّيَهُ إِلَى صَاحِبِهِ - أَحْسَبُهُ قَالَ : - فَهُوَ سَارِقٌ"

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1300)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (24/233)

رواه البزار من طريقين, إحداهما هذه ,وفيها :محمد بن أبان الكوفي, وهو ضعيف, والأخرى فيها: منع الصداق

خاليا عن الدين, وفيها: محمد بن الحصين الجزري شيخ البزار, و لم أجد من ذكره ,وبقية رجالها ثقات.

6652. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Her kim bir kadınla, mehir üzere evlenir de mehrini kadına vermemeyi niyet ederse o kişi zinakârdır. Her kim bir borç altına girer de, o borcu sahibine ödememeye niyet ederse, o kişi hırsızdır."*

★Hadisi Bezzâr iki kanalla rivayet etmiştir. Birincisi budur. Bu tarikte geçen Muhammed b. Ebân el-Kûfî zayıftır. Diğer tarikte ise "Borcu olmadığı halde mehri vermemek" hakkındadır. Bu tarikte geçen Muhammed b. el-Huseyn el-Cezerî'yi -ki Bezzâr'ın hocasıdır- zikredene rastlamadım. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

ويأتي في النكاح إن شاء الله .

Bu konuyla ilgili başka hadisler, inşaallah Nikâh kitabında gelecektir.

٦٦٥٣ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ أَبِي جَعْفَرٍ ، ثنا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ ، وَكِيلُ الزُّبَيْرِ بن شعيب البصري ، أَنَّ بَنِي صُهَيْبٍ ، قَالُوا لِصُهَيْبٍ : يَا أَبَانَا إِنَّ أَبْنَاءَ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَدِّثُونَ عَنْ آبَائِهِمْ ، فَقَالَ : سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا ، فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ "

وَسَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " أَيُّمَا رَجُلٍ تَزَوَّجَ امْرَأَةً ، فَنَوَى أَنْ لا يُعْطِيَهَا مِنْ صَدَاقِهَا شَيْئًا ، مَاتَ يَوْمَ يَمُوتُ وَهُوَ زَانٍ ، وَأَيُّمَا رَجُلٍ اشْتَرَى مِنْ رَجُلٍ بَيْعًا ، فَنَوَى أَنْ لا يُعْطِيَهُ مِنْ ثَمَنِهِ شَيْئًا ، مَاتَ يَوْمَ يَمُوتُ وَهُوَ خَائِنٌ ، وَالْخَائِنُ فِي النَّارِ "

قلت : روى له ابن ماجة حديثا في الدين خاصة غير هذا.

رواه الطبراني في الكبير , وعمرو بن دينار هذا: متروك .

6653. Zübeyr b. Şuayb el-Basrî'nin vekili olan Amr b. Dînâr'dan rivayet edildiğine göre Suheyb'in oğulları Suheyb'e şöyle dediler: "Ey babamız! Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'ın sahabilerinin oğulları, babalarından hadis rivayet ediyorlar (O halde bize de hadis naklet)." Suheyb şöyle dedi: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Her kim, benim adıma bilerek yalan söylerse (hadis uydurursa) cehennemdeki yerini hazırlasın."* Yine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Her kim, bir kadınla evlenir de ona mehrinden hiçbir şey vermemeye niyet ederse, öldüğü gün zinakâr olarak ölmüş olur. Her kim de bir adamdan bir şey satın alır da ücretinden hiçbir şey*

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1430)

ödememeye niyet ederse, öldüğü gün hain olarak ölmüş olur. Hain ise cehennemdedir."

Ben derim ki: İbn Mâce, bu zatın, bu hadisten başka sadece borç hakkındaki bir hadisini irad etmiştir.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Buradaki Amr b. Dînâr ise metruk biridir.[1]

٦٦٥٤ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ الْبِرْتِيُّ بِبَغْدَادَ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ عَبَّادٍ الْمَكِّيُّ ، قَالَ : نا أَبُو سَعِيدٍ مَوْلَى بَنِي هَاشِمٍ ، عَنْ أَبِي خَلْدَةَ ، عَنْ مَيْمُونٍ الْكُرْدِيِّ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لا مَرَّةً وَلا مَرَّتَيْنِ وَلا ثَلاثَةً حَتَّى بَلَغَ عَشْرَ مِرَارٍ : " أَيُّمَا رَجُلٍ تَزَوَّجَ امْرَأَةً بِمَا قَلَّ مِنَ الْمَهْرِ أَوْ كَثُرَ لَيْسَ فِي نَفْسِهِ أَنْ يُؤَدِّيَ إِلَيْهَا حَقَّهَا ، خَدَعَهَا ، فَمَاتَ وَلَمْ يُؤَدِّ إِلَيْهَا حَقَّهَا ، لَقِيَ اللَّهَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَهُوَ زَانٍ وَأَيُّمَا رَجُلٍ اسْتَدَانَ دَيْنًا لا يُرِيدُ أَنْ يُؤَدِّيَ إِلَى صَاحِبِهِ حَقَّهُ ، خَدَعَهُ حَتَّى أَخَذَ مَالَهُ ، فَمَاتَ وَلَمْ يُؤَدِّهِ ، لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ سَارِقٌ "

رواه الطبراني في الأوسط والصغير ورجاله ثقات.

6654. Meymûn el-Kürdî, babasından naklediyor: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in bir değil, iki değil, üç değil, on defaya kadar şöyle buyurduğunu işittim: *"Her kim, bir kadınla az veya çok bir mehir üzerine evlenir ve kalbinde kadının hakkını ona ödememe düşüncesi bulunursa, o kişi kadını aldatmış olur. Kadının hakkını ona ödemeden ölse kıyamet günü zinakâr olarak Allah'a kavuşmuş olur. Her kim de borç alır ve borcunu sahibine ödemeyi dilemezse onu aldatmış ve malını (hileyle) almış olur. Bu şekilde borcunu ödemeden ölse, (kıyamet günü) hırsız olarak Allah'a kavuşmuş olur."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٦٦٥٥ – حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ ، ثنا حَجَّاجُ بْنُ الْمِنْهَالِ ، ثنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ الزُّبَيْرِ ، عَنِ الْقَاسِمِ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنِ ادَّانَ دَيْنًا وَهُوَ يَنْوِي أَنْ يُؤَدِّيَهُ أَدَّى اللَّهُ عَنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَمَنِ اسْتَدَانَ دَيْنًا ، وَهُوَ لا يَنْوِي أَنْ يُؤَدِّيَهُ فَمَاتَ ، قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ : ظَنَنْتَ أَنِّي لا آخُذُ لِعَبْدِي حَقَّهُ ، فَيُؤْخَذُ مِنْ حَسَنَاتِهِ فَيُجْعَلُ فِي حَسَنَاتِ الآخَرِ ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ لَهُ حَسَنَاتٌ أُخِذَ مِنْ سَيِّئَاتِ الآخَرِ فَجُعِلَتْ عَلَيْهِ "

رواه الطبراني في الكبير ،وفيه: جعفر بن الزبير، وهو كذاب .

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7302)

[2] Taberânî, *M. el-Evsat* (1872), Taberânî, *M. es-Sağîr* (111)

6655. Ebû Umâme'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kim, sahibine ödemek niyetinde olduğu halde (birinden) borç alırsa Allah onun borcunu kıyamet gününde öder. Kim sahibine ödemek niyetinde olmadığı halde (birinden) borç alır ve (borcunu ödemeden bu hal üzere) ölürse kıyamet günü Allah ona şöyle buyurur: «Kulumun hakkını almayacağımı mı zannettin?» Bunun akabinde onun iyilikleri alınıp alacaklısının iyilikleri arasına konur. Eğer iyilikleri hiç yoksa diğerinin günahlarından alınıp, kendisinin günahları arasına konur."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Câfer b. ez-Zübeyr hadis uyduran biridir.[1]

٦٦٥٦ - عَنِ ابْنِ عُمَرَ , قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الدَّيْنُ دَيْنَانِ فَمِنْ مَاتَ وَهُوَ يَنْوِي قَضَاءَهُ فَأَنَا وَلِيُّهُ وَمَنْ مَاتَ وَلاَ يَنْوِي قَضَاءَهُ فَذَاكَ الذي يؤخذ مِنْ حَسَنَاتِهِ لَيْسَ يَوْمَئِذٍ دِينَارٌ وَلا دِرْهَمٌ. رواه الطبراني في الكبير, وفيه: محمد بن عبد الرحمن بن البيلماني, وهو ضعيف .

6656. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Borç iki türlüdür. Ödemeye niyeti olduğu halde ölen kişinin borcu -ki ben o kişinin borcunun sahibiyim-; bir de ödemeye niyeti olmadığı halde ölen kişinin borcu. İşte bu kişi, iyiliklerinden alınacak olan kişidir. O günde dinar ve dirhem (in bir hükmü) olmaz."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Muhammed b. Abdirrahman b. el-Beylemânî zayıftır.

(بَابُ فِيمَنْ نَوى قَضْيَ دَيْنَهُ وَاهْتَمَّ بِهِ)

Borcunu Ödemek Niyetinde Olup Buna Gayret Eden Hakkında

٦٦٥٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ يَعْنِي ابْنَ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " مَنْ حُمِّلَ مِنْ أُمَّتِي دَيْناً ثُمَّ جَهِدَ فِي قَضَائِهِ فَمَاتَ وَلَمْ يَقْضِهِ فَأَنَا وَلِيُّهُ"

رواه أحمد وأبو يعلى والطبراني في الأوسط, ورجال أحمد رجال الصحيح.

6657. Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ümmetimden her kim, borç yükü altına girer, ödeme yolunda zorluk çeker ve borcunu ödemeden ölürse ben, onun borcunun sahibiyim."*

★Hadisi Ahmed, Ebû Ya'lâ ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiştir. Ahmed'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr* (7949)

٦٦٥٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ الْفَضْلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ أَبِي جَعْفَرٍ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا كَانَتْ تَدَّانُ فَقِيلَ لَهَا مَا لَكِ وَلِلدَّيْنِ فَقَالَتْ إِنَّ رَسُولَ اللّهِ صَلَّى اللّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " مَا مِنْ عَبْدٍ كَانَتْ لَهُ نِيَّةٌ فِي أَدَاءِ دَيْنِهِ إِلاَّ كَانَ لَهُ مِنَ اللّهِ عَزَّ وَجَلَّ عَوْنٌ " . فَأَنَا أَلْتَمِسُ ذَلِكَ الْعَوْنَ.

6658. Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre kendisi borçlanmış, ona, "Nasıl olur da senin gibi biri borç altına giriyor. Üstelik borcunu ödeyecek kadar da durumun iyi" denildiğinde şöyle cevap vermiştir: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Borcunu ödeme niyetinde olan hiçbir kul yoktur ki Allah'ın ona yardımı olmasın."* İşte ben bu yardımı talep ediyorum."

٦٦٥٩ - وفي رواية : " إِلاَّ كَانَ لَهُ مِنَ اللّهِ عَوْنٌ وَحَافِظٌ "

6659. Başka bir rivayet şöyledir: *"...Allah'ın onun için yardımı ve koruması olur."*

٦٦٦٠ - وفي رواية : حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنِي أَبُو سَعِيدٍ مَوْلَى بَنِي هَاشِمٍ حَدَّثَنَا طَلْحَةُ قَالَ حَدَّثَتْنِي وَرْقَاءُ أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ سَمِعْتُ أَبَا الْقَاسِمِ صَلَّى اللّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " مَنْ كَانَ عَلَيْهِ دَيْنٌ هَمُّهُ قَضَاؤُهُ أَوْ هَمَّ بِقَضَائِهِ لَمْ يَزَلْ مَعَهُ مِنَ اللّهِ حَارِسٌ "

رواه كله أحمد والطبراني في الأوسط, وقالت : فأنا أحب أن لا يزال معي من الله حارس , وفيه قصة .

6660. Bir diğer rivayette şu ifade geçmektedir: *"Kimin borcu olur da -niyeti- bunu ödemek olursa -veya- bunu ödemeye niyet ederse, daima kendisiyle beraber Allah tarafından bir koruyucu bulunur."*

★Hadislerin tamamını Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiştir. Âişe şöyle demiştir: "Ben kendimle beraber Allah katından bir koruyucu bulunmasını arzuluyorum." Bu hususta bir kıssa vardır.

٦٦٦١ - وفي رواية عنده أيضا : " كَانَ لَهُ مِنَ اللّهِ عَوْنٌ ، وَسَبَّبَ اللّهُ لَهُ رِزْقًا "

ورجال أحمد ورجال الصحيح إلا أن محمد بن علي بن الحسين لم يسمع من عائشة, وإسناد الطبراني متصل إلا أن فيه: سعيد بن الصلت ,عن هشام بن عروة, و لم أجد إلا واحدا يروي عن الصحابة, فليس به والله أعلم .

6661.Taberânî'nin başka bir rivayeti ise şöyledir: *"O kişi için Allah katından bir yardım bulunur. Allah, bunu o kişinin rızkına sebep kılar."*

★Ahmed'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Muhammed b. Ali b. el-Hüseyn, Âişe'den hadis işitmemiştir. Taberânî'nin senedi muttasıldır. Ancak senedinde geçen

[1] Ahmed, *Müsned* (6/74, 154), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (4838)

Saîd b. es-Salt, Hişâm b. Urve'den rivayet etmektedir. Sahabeden hadis rivayet eden sadece bir kişiye rastladım. O kişide Saîd değildir. Allah en doğrusunu bilir.

٦٦٦٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا صَدَقَةُ حَدَّثَنَا أَبُو عِمْرَانَ حَدَّثَنِي قَيْسُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ قَاضِي الْمِصْرَيْنِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " يَدْعُو اللَّهُ بِصَاحِبِ الدَّيْنِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُوقَفَ بَيْنَ يَدَيْهِ فَيُقَالُ يَا ابْنَ آدَمَ فِيمَا أَخَذْتَ هَذَا الدَّيْنَ وَفِيمَا ضَيَّعْتَ حُقُوقَ النَّاسِ فَيَقُولُ يَا رَبِّ إِنَّكَ تَعْلَمُ أَنِّي أَخَذْتُهُ فَلَمْ آكُلْ وَلَمْ أَشْرَبْ وَلَمْ أَلْبَسْ وَلَمْ أُضَيِّعْ وَلَكِنْ أَتَى عَلَى يَدَيَّ إِمَّا حَرَقٌ وَإِمَّا سَرَقٌ وَإِمَّا وَضِيعَةٌ. فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ صَدَقَ عَبْدِي أَنَا أَحَقُّ مَنْ قَضَى عَنْكَ الْيَوْمَ . فَيَدْعُو اللَّهُ بِشَيْءٍ فَيَضَعُهُ فِي كِفَّةِ مِيزَانِهِ فَتَرْجَحُ حَسَنَاتُهُ عَلَى سَيِّئَاتِهِ فَيَدْخُلُ الْجَنَّةَ بِفَضْلِ رَحْمَتِهِ "

رواه أحمد والبزار و الطبراني في الكبير, وفيه: صدقة الدقيقي, وثقة مسلم بن إبراهيم, وضعفه جماعة.

6662. Abdurrahman b. Ebî Bekr'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah borçluyu kıyamet gününde çağırır. Nihayet Allah'ın huzuruna çıkarılır. Ona «Ey Âdem oğlu! Bu borcu nereden aldın? İnsanların hakkını nerede zayi ettin?» diye sorulur. Borçlu «Ya Rabbi! Sen de biliyorsun ki borcu aldım; ama yemedim, içmedim, giymedim ve zayi etmedim. Fakat başıma ya yangın, ya hırsızlık, ya da (ticarette) zarar geldi» der. Allah ona «Kulum doğru söylemiştir. Ben, bugün senin borcunu ödeyecek olanların en layığıyım» buyurur ve bir şeyi çağırır. O şeyi Mizan'ının bir kefesine koyar. Bunun üzerine iyilikleri kötülüklerinden ağır gelir ve Allah'ın rahmeti sayesinde cennete girer."*

★Hadisi Ahmed, Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiş olup ravilerden Sadaka ed-Dakîkî'yi Müslim b. İbrâhîm güvenilir kabul ederken bir grup âlim ise zayıf addetmiştir.[1]

٦٦٦٣ - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "ثَلَاثٌ مَنْ تَدَيَّنَ فِيهِنَّ ثُمَّ مَاتَ وَلَمْ يَقْضِ فَإِنَّ اللهَ يَقْضِي عَنْهُ : رَجُلٌ يَكُونُ فِي سَبِيلِ اللهِ فَيخْلَقَ ثَوْبُهُ فَيَخَافَ أَنْ تَبْدُوَ عَوْرَتُهُ - أَوْ كَلِمَةٍ نَحْوَهَا - فَيَمُوتُ وَلَمْ يَقْضِ . وَرَجُلٌ مَاتَ عِنْدَهُ رَجُلٌ مُسْلِمٌ فَلَمْ يَجِدْ مَا يُكَفِّنُهُ وَلَا مَا يُوَارِيهِ فَمَاتَ وَلَمْ يَقْضِ . وَرَجُلٌ خَافَ عَلَى نَفْسِهِ العَنتَ فَتَعَفَّفَ بِنِكَاحِ امْرَأَةٍ فَمَاتَ وَلَمْ يَقْضِ فَإِنَّ اللهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَقْضِي عَنْهُ يَوْمَ القِيَامَةِ"

رواه البزار, وفيه: عبد الرحمن بن زياد بن أنعم ,وهو ضعيف ,وقد وثق.

---

[1] Ahmed, *Müsned* (1707, 1708), Bezzâr, *Müsned* (1332)

وهو عند ابن ماجة مع اختلاف في بعضه.

6663. Abdullah b. Amr'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Üç şey vardır ki her kim, bunlar için borçlanır da sonra borcunu ödeyemeden ölürse, Allah onun borcunu öder: (1) Allah yolunda olup edep yerinin açılmasından korkacak derecede giysisi eskiyen ve borcunu ödemeden ölen kişi.*

(2) Yanında müslüman birinin öldüğü, onu ne kefenleyecek, ne de örtecek bir şey bulamayıp (onu kefenlemek için borçlanıp) borcunu ödemeden ölen kişi.

(3) Kendisinin zinaya düşmesinden korkup (zinaya düşmemek için borçlanıp) evlenmek suretiyle iffetini koruyan ve borcunu ödemeden ölen kişi. İşte Yüce Allah, kıyamet gününde bunların borçlarını öder."

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup ravilerden Abdurrahman b. Ziyâd b. En'um zayıftır. Güvenilir kabul edenler de vardır. Bu hadis bazı farklılıklarla beraber İbn Mâce'de mevcuttur.[1]

(بَابُ فِيمَنْ فَرَّجَ عَنْ مُعْسِرٍ أَوْ أَنْظَرَهُ أَوْ تَرَكَ الْغَارِمَ)

Eli Dar Olan Kişiye Kolaylık Gösteren (Borcu Ödeyebilsin Diye) Mühleti Uzatan Ya da Borçluyu Bırakan (Böylelikle Borcunu Almayan) Hakkında

٦٦٦٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ عَنْ يُوسُفَ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ زَيْدٍ الْعَمِّيِّ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " مَنْ أَرَادَ أَنْ تُسْتَجَابَ دَعْوَتُهُ وَأَنْ تُكْشَفَ كُرْبَتُهُ فَلْيُفَرِّجْ عَنْ مُعْسِرٍ"

رواه أحمد وأبو يعلى إلا أنه قال : " من يسر على معسر " , ورجال أحمد ثقات .

6664. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kim duasının kabul edilmesini, üzüntüsünün gitmesini istiyorsa eli daralanın durumunu genişletip sıkıntısını gidersin."*

★Hadisi Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir. Ebû Ya'lâ'nın ibaresi şöyledir: *"Kim eli darda olana karşı kolaylık gösterirse..."* Ahmed'in ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٦٦٦٥ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبُو يَحْيَى الْبَزَّازُ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ بِشْرِ بْنِ سَلْمٍ الْكُوفِيُّ حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ الْفَضْلِ الأَنْصَارِيُّ عَنْ هِشَامِ بْنِ زِيَادٍ الْقُرَشِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مِحْجَنٍ مَوْلَى عُثْمَانَ عَنْ

[1] Bezzâr, *Müsned* (1340)

[2] Ahmed, *Müsned* (4749), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (5713)

عُثْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُو لَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " أَظَلَّ اللَّهُ عَبْداً فِى ظِلِّهِ يَوْمَ لاَ ظِلَّ إِلاَّ ظِلُّهُ أَنْظَرَ مُعْسِراً أَوْ تَرَكَ لِغَارِمٍ "

رواه عبد الله في المسند, وفيه: عباس بن الفضل الأنصاري, ونسب إلى الكذب.

6665. Hz. Osmân diyor ki: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Allah, eli darda olanın mühletini uzatan ya da borçluyu (borcunu silerek) bırakan kulunu, kendi gölgesinden başka hiçbir gölgenin bulunmadığı bir günde kendi gölgesinde gölgelendirecektir."*

★Hadisi Abdullah, *Müsned*'inde rivayet etmiş olup ravilerden Abbâs b. el-Fadl el-Ensârî hadis uydurmakla itham edilen birdir.[1]

٦٦٦٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا نُوحُ بْنُ جَعْوَنَةَ السُّلَمِىُّ خُرَاسَانِىٌّ عَنْ مُقَاتِلِ بْنِ حَيَّانَ عَنْ عَطَاءٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْمَسْجِدِ وَهُوَ يَقُولُ بِيَدِهِ هَكَذَا فَأَوْمَأَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ بِيَدِهِ إِلَى الأَرْضِ " مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِراً أَوْ وَضَعَ لَهُ وَقَاهُ اللَّهُ مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ"

رواه أحمد, وفيه: عبد الله بن جعونة السلمي, و لم أجد من ترجمه وبقية رجاله رجال الصحيح .

6666. İbn Abbâs anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Mescid'e çıkmıştı. Eliyle yere işaret ederek buyurdu ki: *"Kim eli darda olana mühlet verirse ya da (borçta) indirim yaparsa Allah o kişiyi cehennemin şiddetinden korur."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravilerden Abdullah b. Caûne'nin biyografisini yazana rastlamadım. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٦٦٦٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، حَدَّثَنِي الْحُسَيْنُ بْنُ حُرَيْثٍ الْمَرْوَزِيُّ ، ثنا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى السِّينَانِيُّ ، عَنْ عُبَيْدَةَ الضَّبِّيِّ ، عَنْ أَبِي مَالِكٍ الأَنْصَارِيِّ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ ، عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا ، أَوْ يَسَّرَ عَلَيْهِ ، أَظَلَّهُ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ ، يَوْمَ لا ظِلَّ إِلا ظِلُّهُ " رواه الطبراني في الثلاثة, وفيه: عبيدة بن معتب, وهو متروك .

6667. Ka'b b. Ucre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kim eli darda olana mühlet verirse ya da ona karşı kolaylıkta bulunursa Allah, o kişiyi zatından başka hiçbir gölgenin bulunmadığı bir günde kendi gölgesinde gölgelendirecektir."*

---

[1] Ahmed, *Müsned* (532, oğlu Ahmed'in zevâdindendir), zayıf ravileri vardır.
[2] Ahmed, *Müsned* (3017) İbn Ca'vene zayıftır.

★Hadisi Taberânî üç *Mu'cem*'inde de rivayet etmiştir. Ravilerden Ubeyde b. Mu'tib metruk biridir.[1]

٦٦٦٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ شُعَيْبٍ الرَّجَّانِيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ حَكِيمٍ الْمُقَوِّمُ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ الْبُرْسَانِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي زِيَادٍ ، حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ ، عَنْ أَسْعَدَ بْنِ زُرَارَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُظِلَّهُ اللَّهُ يَوْمَ لا ظِلَّ إِلا ظِلُّهُ ، فَلْيُيَسِّرْ عَلَى مُعْسِرٍ أَوْ لِيَضَعْ عَنْهُ "

رواه الطبراني في الكبير من طريق عاصم بن عبيد الله ,عن أسعد , وعاصم ضعيف و لم يدرك أسعد بن زرارة .

6668. Es'ad b. Zürâre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Zatından başka hiçbir gölgenin bulunmadığı bir günde Allah'ın kendisini gölgelendirmesini arzulayan kişi, eli darda olana kolaylıkta bulunsun ya da (onun borcunda) indirim yapsın."*

★Hadisi Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Âsım b. Ubeydillah kanalıyla Es'ad'dan rivayet etmiştir. Âsım zayıftır ve Es'ad b. Zürâre'ye yetişmemiştir. (Dolayısıyla ondan hadis almamıştır)[2]

٦٦٦٩ - وعَنْ أَبِى الدَّرْدَاءِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : "مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا ، أَوْ وَضَعَ عَنْهُ أَظَلَّهُ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ"

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: خالد بن عبد الرحمن المخزومي, وهو مجمع على ضعفه .

6669. Ebu'd-Derdâ'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kim eli darda olana mühlet verirse ya da (borcunda) indirim yaparsa Allah, kıyamet gününde onu kendi gölgesinde gölgelendirecektir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Hâlid b. Abdirrahman el-Mahzûmî'nin zayıflığı hususunda görüş birliği vardır.

٦٦٧٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُذُوعِيُّ الْقَاضِي ، ثنا كَامِلُ بْنُ طَلْحَةَ الْجَحْدَرِيُّ ، ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ ، ثنا أَبو يُونُسَ ، أَنَّ أَبَا الْيَسَرِ ، حَدَّثَهُ ، قَالَ : أَشْهَدُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَسَمِعْتُهُ ، يَقُولُ : " إِنَّ أَوَّلَ النَّاسِ يَسْتَظِلُّ فِي ظِلِّ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَرَجُلٌ يُنْظِرُ مُعْسِرًا حَتَّى يَجِدَ شَيْئًا ، أَوْ تَصَدَّقَ عَلَيْهِ بِمَا يَطْلُبُهُ ، يَقُولُ مَا لِي عَلَيْكَ صَدَقَةٌ ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ ، وَيَحْرِقُ صَحِيفَتَهُ "

قلت : لأبي اليسر في الصحيح غير هذا الحديث . رواه الطبراني في الكبير ,وإسناده حسن.

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/106), Taberânî, *M. es-Sağîr* (581)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (899)

6670. Ebu'l-Yeser diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) üzerine şahadet ederim ki ben onun şöyle buyurduğunu işittim: *"Kıyamet gününde Allah'ın gölgesinde gölgelenecek olan insanların ilki bir adamdır ki, eli darda olan kişinin mühletini (borcunu ödeyebilmesi için) uzatır. Ta ki o kişi (ödeyecek) bir şey bulur ya da ondan talep ettiği borcunu sadaka yerine sayar ve şöyle der: «Senin bana olan borcun Allah rızası için sadakadır.» Ardından (borcunun yazılı olduğu borç) senedini yırtar."*

Ben derim ki: *Sahîh* kitabında Ebu'l-Yeser'in buradakinden başka bir hadisi daha bulunmaktadır.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup senedi hasendir.[1]

٦٦٧١ - حَدَّثَنَا عَلِيٌّ ، قَالَ : نا الْحُسَيْنُ بْنُ مُعَاوِيَةَ الْبَزَّارُ الْمِصْرِيُّ ، قَالَ : نا يَحْيَى بْنُ سَلامٍ الإِفْرِيقِيُّ ، عَنْ أَيُّوبَ بْنِ نَهِيكٍ ، عَنْ يَعْلَى بْنِ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا أَوْ تَصَدَّقَ عَلَيْهِ أَظَلَّهُ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: يحيى بن سلام الإفريقي, وهو ضعيف.

6671. Şeddâd b. Evs diyor ki: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Kim eli darda olana (borcunu ödemesi için) mühlet verirse ya da (borcunu) ona sadaka yerine sayarsa kıyamet gününde Allah o kişiyi gölgelendirir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Yahyâ b. Selâm el-İfrîkî zayıftır.

٦٦٧٢ - حَدَّثَنَا مَحْمُودٌ ، نا هَارُونُ بْنُ مُوسَى ، نا سَعْدُ بْنُ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيُّ ، عَنْ أَخِيهِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : أَشْهَدُ عَلَى حِبِّي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَسَمِعْتُهُ يَقُولُ : " يُظِلُّ اللَّهُ فِي ظِلِّ عَرْشِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا ، أَوْ أَعَانَ أَخْرَقَ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: عبد الله بن سعيد بن أبي سعيد للقبري ,وهو متروك.

6672. Câbir b. Abdillah diyor ki: Sevdiğim (Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) üzerine şahadet ederim ki ben, onun şöyle buyurduğunu işittim: *"Eli darda olana mühlet veren ya da yardım edip (borç senedini) yırtan kişiyi Yüce Allah, kıyamet gününde kendi gölgesinde gölgelendirecektir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Abdullah b. Saîd Ebî Saîd el-Makburî metruk biridir.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/167)

٦٦٧٣ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، قَالَ : نَا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، قَالَ : نَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي قَتَادَةَ وَجَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُنْجِيَهُ اللَّهُ مِنْ كَرْبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ، وَأَنْ يُظِلَّهُ تَحْتَ عَرْشِهِ فَلْيُنْظِرْ مُعْسِرًا "

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح .

6673. Ebû Katâde ve Câbir b. Abdillah'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah'ın kendisini kıyamet gününün üzüntüsünden kurtarmasını ve Arş'ının altına kendisini gölgelemesini arzulayan kişi eli darda olanın mühletini uzatsın."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

٦٦٧٤ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ جُمْهُورٍ ، ثَنَا دُحَيْمٌ ، نا يَحْيَى بْنُ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ النَّوْفَلِيُّ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الرَّبَعِيِّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَائِشَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا أَظَلَّهُ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَكُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: يحيى بن يزيد بن عبد الملك النوفلي ,وهو ضعيف .

6674. Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kim eli darda olanın mühletini uzatırsa Allah onu kıyamet gününde kendi gölgesinde gölgelendirir. Ayrıca her yapılan iyilik bir sadakadır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Yahyâ b. Yezîd b. Abdilmelik en-Nevfelî zayıftır.

٦٦٧٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْبورانيُّ ، قَاضِي الْحَدِيثَةِ وَالْحَدِيثَةُ مِنْ دِيَارِ رَبِيعَةَ ، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ الصُّدَائِيُّ ، ثنا الْحَكَمُ بْنُ الْجَارُودِ ، ثنا ابْنُ أَبِي الْمُتَّئِدِ خَالُ ابْنِ عُيَيْنَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا إِلَى مَيْسَرَتِهِ أَنْظَرَهُ اللَّهُ بِذَنْبِهِ إِلَى تَوْبَتِهِ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط ,وفيه: الحكم بن الجارود ضعفه الأزدي , وشيخ الحكم وشيخ شيخه لم أعرفهما .

6675. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kim eli darda olanın mühletini onun genişlik vaktine kadar uzatırsa Allah da günahı sebebiyle ona tövbe edeceği zamana kadar mühlet verir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat ve el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Hakem b. el-Cârûd'u Ezdî zayıf kabul etmiştir. Hakem'in hocasını ve hocasının hocasını da tanımıyorum.[1]

٦٦٧٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جُحَادَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِراً فَلَهُ بِكُلِّ يَوْمٍ مِثْلُهُ صَدَقَةٌ. قَالَ ثُمَّ سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِراً فَلَهُ بِكُلِّ يَوْمٍ مِثْلَيْهِ صَدَقَةٌ. قُلْتُ سَمِعْتُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ تَقُولُ مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِراً فَلَهُ بِكُلِّ يَوْمٍ مِثْلُهُ صَدَقَةٌ. ثُمَّ سَمِعْتُكَ تَقُولُ مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِراً فَلَهُ بِكُلِّ يَوْمٍ مِثْلَيْهِ صَدَقَةٌ. قَالَ لَهُ بِكُلِّ يَوْمٍ صَدَقَةٌ قَبْلَ أَنْ يَحِلَّ الدَّيْنُ فَإِذَا حَلَّ الدَّيْنُ فَأَنْظَرَهُ فَلَهُ بِكُلِّ يَوْمٍ مِثْلَيْهِ صَدَقَةٌ "

قلت : روى ابن ماجة طرفا منه. رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح .

6676. Büreyde diyor ki: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Kim eli darda olana tanıdığı mühleti uzatırsa onun için her (uzattığı) güne karşılık (borcu) mislince sadaka (sevabı) vardır."* Daha sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Kim eli darda olana tanıdığı mühleti uzatırsa onun için her (uzattığı) güne karşılık (borcunun) iki misli sadaka (sevabı) vardır."* Bunun üzerine ben "Ya Resûlallah! Sizin (ilk önce) «*Kim eli darda olana tanıdığı mühleti uzatırsa onun için her (uzattığı) güne karşılık (borcu) mislince sadaka (sevabı) vardır*» buyurduğunuzu; daha sonra ise «*Kim eli darda olana tanıdığı mühleti uzatırsa onun için her (uzattığı) güne karşılık (borcunun) iki misli sadaka (sevabı) vardır*» buyurduğunuzu işittim" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Borcunun ödenme vakti doluncaya kadar her (uzattığı) güne mukabil onun için sadaka (sevabı) vardır. Borcunun ödenme vakti gelip de ona tanıdığı mühleti uzattığında ise her gün onun için borcunun iki misli sadaka (sevabı) vardır."*

Ben derim ki: İbn Mâce'de bu hadisten bir bölüm yer almıştır.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٦٦٧٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ أَبِي دَاوُدَ ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِذَا

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11330), Taberânî, *M. el-Evsat* (2238)

[2] Ahmed, *Müsned* (5/360)

كَانَ لِلرَّجُلِ عَلَى رَجُلٍ حَقٌّ فَأَخَّرَهُ إِلَى أَجَلِهِ كَانَ لَهُ صَدَقَةٌ ، فَإِنْ أَخَّرَهُ بَعْدَ أَجَلِهِ كَانَ لَهُ بِكُلِّ يَوْمٍ صَدَقَةٌ " رواه الطبراني في الكبير, وفيه: أبو داود الأعمى, وهو كذاب.

6677. İmrân b. Husayn'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bir adamın başka bir adamdan alacağı olur da ona tanıdığı süreyi uzattığı zaman bu, onun için bir sadaka olur. Bu süreden sonra ona tanıdığı süreyi yine uzatacak olsa bu, onun için (uzattığı) her güne karşılık bir sadaka olur."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Ebû Dâvûd el-A'mâ hadis uyduran biridir.[1]

(بَابُ حُسْنِ الطَّلَبِ)

(Borcu) Güzel Bir Şekilde İsteme

٦٦٧٨ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجَرْمِيُّ ، ثنا دَاوُدُ بْنُ عَبْدِ الْجَبَّارِ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ جَرِيرٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ لِصَاحِبِ الْحَقِّ : " خُذْ حَقَّكَ فِي عَفَافٍ وَافٍ أَوْ غَيْرِ وَافٍ " رواه الطبراني في الكبير, وفيه: داود بن عبد الجبار, وهو متروك.

6678. Cerîr'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir alacaklıya şöyle buyurmuştur: *"Sen hakkını (alacağını) imkan nispetinde günahlara girmeden al."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Dâvûd b. Abdilcebbâr metruk biridir.[2]

(بَابُ قَضَاءِ دَيْنِ الْمَيِّتِ وَحَدِيثِ جَابِرٍ فِي قَضَاءِ دَيْنِ أَبِيهِ)

Ölünün Borcunun Ödenmesi ve Babasının Borcunun Ödenmesine Dair Câbir'in Hadisi

وقد تقدمت أحاديث تتضمن شيئا من هذا في باب التشديد في الدين قبل هذا .

Bu konunun bir kısmına dair hadisler, bundan önceki "Borç Hakkında Uyarılar" bölümünde geçmiştir.

٦٦٧٩ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا الأَسْوَدُ بْنُ قَيْسٍ عَنْ نُبَيْحٍ الْعَنَزِيِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْمَدِينَةِ إِلَى الْمُشْرِكِينَ لِيُقَاتِلَهُمْ

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/240)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (2295)

وَقَالَ لِى أَبِى عَبْدُ اللَّهِ يَا جَابِرُ لاَ عَلَيْكَ أَنْ تَكُونَ فِى نَظَّارِى أَهْلِ الْمَدِينَةِ حَتَّى تَعْلَمَ إِلَى مَا يَصِيرُ أَمْرُنَا فَإِنِّى وَاللَّهِ لَوْلاَ أَنِّى أَتْرُكُ بَنَاتٍ لِى بَعْدِى لأَحْبَبْتُ أَنْ تُقْتَلَ بَيْنَ يَدَىَّ. قَالَ بَيْنَمَا أَنَا فِى النَّظَّارِينَ إِذْ جَاءَتْ عَمَّتِى بِأَبِى وَخَالِى عَادِلَتَهُمَا عَلَى نَاضِحٍ فَدَخَلَتْ بِهِمَا الْمَدِينَةَ لِتَدْفِنَهُمَا فِى مَقَابِرِنَا إِذْ لَحِقَ رَجُلٌ يُنَادِى أَلاَ إِنَّ النَّبِىَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَرْجِعُوا بِالْقَتْلَى فَتَدْفِنُوهَا فِى مَصَارِعِهَا حَيْثُ قُتِلَتْ. فَرَجَعْنَا بِهِمَا فَدَفَنَّاهُمَا حَيْثُ قُتِلاَ فَبَيْنَمَا أَنَا فِى خِلاَفَةِ مُعَاوِيَةَ بْنُ أَبِى سُفْيَانَ إِذْ جَاءَنِى رَجُلٌ فَقَالَ يَا جَابِرُ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ وَاللَّهِ لَقَدْ أَثَارَ أَبَاكَ عُمَّالُ مُعَاوِيَةَ. فَبَدَا فَخَرَجَ طَائِفَةٌ مِنْهُ فَأَتَيْتُهُ فَوَجَدْتُهُ عَلَى النَّحْوِ الَّذِى دَفَنْتُهُ لَمْ يَتَغَيَّرْ إِلاَّ مَا لَمْ يَدَعِ الْقَتْلُ أَوِ الْقَتِيلُ فَوَارَيْتُهُ قَالَ وَتَرَكَ أَبِى عَلَيْهِ دَيْناً مِنَ التَّمْرِ فَاشْتَدَّ عَلَىَّ بَعْضُ غُرَمَائِهِ فِى التَّقَاضِى فَأَتَيْتُ نَبِىَّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا نَبِىَّ اللَّهِ إِنَّ أَبِى أُصِيبَ يَوْمَ كَذَا وَكَذَا وَتَرَكَ عَلَيْهِ دَيْناً مِنَ التَّمْرِ وَقَدِ اشْتَدَّ عَلَىَّ بَعْضُ غُرَمَائِهِ فِى التَّقَاضِى فَأُحِبُّ أَنْ تُعِينَنِى عَلَيْهِ لَعَلَّهُ أَنْ يُنَظِّرَنِى طَائِفَةً مِنْ تَمْرِهِ إِلَى هَذَا الصِّرَامِ الْمُقْبِلِ. فَقَالَ نَعَمْ آتِيكَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ قَرِيباً مِنْ وَسَطِ النَّهَارِ. وَجَاءَ مَعَهُ حَوَارِيُّهُ ثُمَّ اسْتَأْذَنَ وَدَخَلَ وَقَدْ قُلْتُ لاِمْرَأَتِى نَّ النَّبِىَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَنِى الْيَوْمَ وَسَطَ النَّهَارِ فَلاَ أَرَيَنَّكِ وَلاَ تُؤْذِى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِى بَيْتِى بِشَىْءٍ وَلاَ تُكَلِّمِيهِ فَدَخَلَ فَفَرَشَتْ لَهُ فِرَاشاً وَوِسَادَةً فَوَضَعَ رَأْسَهُ فَنَامَ قَالَ وَقُلْتُ لِمَوْلًى لِىَ ذْبَحْ هَذِهِ الْعَنَاقَ وَهِىَ دَاجِنٌ سَمِينَةٌ وَالْوَحَا وَالْعَجَلَ افْرُغْ مِنْهَا قَبْلَ أَنْ يَسْتَيْقِظَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا مَعَكَ فَلَمْ نَزَلْ فِيهَا حَتَّى فَرَغْنَا وَهُوَ نَائِمٌ فَقُلْتُ لَهُ نَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اسْتَيْقَظَ يَدْعُو بِالطَّهُورِ وَإِنِّى أَخَافُ إِذَا فَرَغَ أَنْ يَقُومَ فَلاَ يَفْرُغَنَّ مِنْ وُضُوئِهِ حَتَّى تَضَعَ الْعَنَاقَ بَيْنَ يَدَيْهِ فَلَمَّا قَامَ قَالَ يَا جَابِرُ ائْتِنِى بِطَهُورٍ. فَلَمْ يَفْرُغْ مِنْ طُهُورِهِ حَتَّى وَضَعْتُ الْعَنَاقَ عِنْدَهُ فَنَظَرَ إِلَىَّ فَقَالَ كَأَنَّكَ قَدْ عَلِمْتَ حُبَّنَا لِلَّحْمِ ادْعُ لِى أَبَا بَكْرٍ. قَالَ ثُمَّ دَعَا حَوَارِيِّيهِ الَّذِينَ مَعَهُ فَدَخَلُوا فَضَرَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ وَقَالَ بِسْمِ اللَّهِ كُلُوا. فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا وَفَضَلَ لَحْمٌ مِنْهَا كَثِيرٌ قَالَ وَاللَّهِ إِنَّ مَجْلِسَ بَنِى سَلِمَةَ لَيَنْظُرُونَ إِلَيْهِ وَهُوَ أَحَبُّ إِلَيْهِمْ مِنْ أَعْيُنِهِمْ مَا يَقْرَبُهُ رَجُلٌ مِنْهُمْ مَخَافَةَ أَنْ يُؤْذُوهُ فَلَمَّا فَرَغُوا قَامَ وَقَامَ أَصْحَابُهُ فَخَرَجُوا بَيْنَ يَدَيْهِ وَكَانَ يَقُولُ خَلُّوا ظَهْرِى لِلْمَلاَئِكَةِ. وَاتَّبَعْتُهُمْ حَتَّى بَلَغُوا أُسْكُفَّةَ الْبَابِ قَالَ وَأَخْرَجَتِ امْرَأَتِى صَدْرَهَا وَكَانَتْ مُسْتَتِرَةً بِسَقِيفٍ فِى الْبَيْتِ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلِّ عَلَىَّ وَعَلَى زَوْجِى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ. فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكِ وَعَلَى زَوْجِكِ. ثُمَّ قَالَ ادْعُ لِى فُلاَناً. لِغَرِيمِى الَّذِى اشْتَدَّ

عَلَىَّ فِى الطَّلَبِ قَالَ فَجَاءَ فَقَالَ أَيْسِرْ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَعْنِى إِلَى الْمَيْسَرَةِ طَائِفَةً مِنْ دَيْنِكَ الَّذِى عَلَى أَبِيهِ إِلَى هَذَا الصِّرَامِ الْمُقْبِلِ. قَالَ: لَا. قَالَ أَنَا بِفَاعِلٍ وَاعْتَلَّ وَقَالَ إِنَّمَا هُوَ مَالُ يَتَامَى. فَقَالَ أَيْنَ جَابِرٌ. فَقَالَ أَنَا ذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ كِلْ لَهُ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ سَوْفَ يُوَفِّيهِ. فَنَظَرْتُ إِلَى السَّمَاءِ فَإِذَا الشَّمْسُ قَدْ دَلَكَتْ قَالَ الصَّلَاةَ يَا أَبَا بَكْرٍ. فَانْدَفَعُوا إِلَى الْمَسْجِدِ فَقُلْتُ قَرِّبْ أَوْعِيَتَكَ فَكِلْتُ لَهُ مِنَ الْعَجْوَةِ فَوَفَّاهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَفَضَلَ لَنَا مِنَ التَّمْرِ كَذَا وَكَذَا فَجِئْتُ أَسْعَى إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِى مَسْجِدِهِ كَأَنِّى شَرَارَةٌ فَوَجَدْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ صَلَّى فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَمْ تَرَ أَنِّى كِلْتُ لِغَرِيمِى تَمْرَهُ فَوَفَّاهُ اللَّهُ وَفَضَلَ لَنَا مِنَ التَّمْرِ كَذَا وَكَذَا. فَقَالَ أَيْنَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ. فَجَاءَ يُهَرْوِلُ فَقَالَ سَلْ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ غَرِيمِهِ وَتَمْرِهِ. فَقَالَ: مَا أَنَا بِسَائِلِهِ قَدْ عَلِمْتُ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ سَوْفَ يُوَفِّيهِ إِذْ أَخْبَرْتَ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ سَوْفَ يُوَفِّيهِ. فَكَرَّرَ عَلَيْهِ هَذِهِ الْكَلِمَةَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ كُلَّ ذَلِكَ يَقُولُ مَا أَنَا بِسَائِلِهِ. وَكَانَ لَا يُرَاجَعُ بَعْدَ الْمَرَّةِ الثَّالِثَةِ فَقَالَ: يَا جَابِرُ مَا فَعَلَ غَرِيمُكَ وَتَمْرُكَ قَالَ قُلْتُ: وَفَّاهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَفَضَلَ لَنَا مِنَ التَّمْرِ كَذَا وَكَذَا فَرَجَعَ إِلَى امْرَأَتِهِ فَقَالَ أَلَمْ أَكُنْ نَهَيْتُكِ أَنْ تُكَلِّمِى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ: أَكُنْتَ تَظُنُّ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُورِدُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْتِى ثُمَّ يَخْرُجُ وَلَا أَسْأَلُهُ الصَّلَاةَ عَلَىَّ وَعَلَى زَوْجِى قَبْلَ أَنْ يَخْرُجَ"

قلت : هو في الصحيح وغيره باختصار. رواه أحمد, ورجاله رجال الصحيح خلا نبيح العنزي, وهو ثقة .

6679. Câbir b. Abdillah anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), müşriklerle savaşmak için onlara karşı sefer düzenlemek üzere Medine'den yola çıktı. Babam bana: "Ey Câbir! Medine ahalisinin gözcüleri arasında olman konusunda senin için bir sakınca görmüyorum. Ta ki bizim durumumuzun ne olacağını bilinceye kadar. Çünkü ben -vallahi- kızlarımı benden sonra geriye bırakmamış olsa idim, elbette senin gözümün önünde öldürülmeni isterdim" dedi. Ben gözcülerin arasındayken halam, babam ile dayımı(n naaşlarını) bir hayvanın üzerine bindirerek getirdi. Onları kabristanımıza defnetmemiz için Medine'ye getirmişti. O esnada bir adam peşi sıra geldi. Şöyle sesleniyordu: "Dikkat buyurun! Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) size, ölüleri geri getirip çarpıştıkları yerde, nerede öldüler ise oraya defnetmenizi emretti." Bunun üzerine biz de ikisini (dayım ve babamı) geri götürüp öldürüldükleri noktaya onları defnettik.

(Daha sonraları) Muâviye b. Ebî Süfyân'ın halifeliği döneminde yanıma bir adam gelerek: "Ey Abdullah'ın oğlu Câbir! Muâviye'nin

işçileri yeri kazarken babanı ortaya çıkardılar. Bedeninden bir bölüm meydana çıktı" dedi. Mezarın yanına gittiğimde onu, ölüden ayrılmayan bazı şeyler, (ölüde görülebilecek bazı değişiklikler) dışında, değişmemiş bir halde, gömdüğüm gibi buldum. Hemen üzerini örttüm.

Babam geriye bir miktar hurma borcu bırakmıştı. Alacaklılardan birisi, borcunu alma konusunda bana çok katı davrandı. Bunun üzerine ben de Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına varıp dedim ki: "Ya Resûlallah! Babam falan falan günde şehit düştü. O (geriye) bir miktar hurma borcu bırakmıştı. Borçlu olduğu kimselerden biri (borcunu) isteme hususunda bana güçlük çıkardı. Bu sebeple bana, bu şahıs nezdinde yardım etmeni arzu ediyorum. Belki şu önümüzdeki hurma hasadına kadar (alacaklı olduğu) hurmasının bir kısmında bana mühlet verir!"

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Olur, inşallah gündüz ortasına yakın sana uğrayacağım."* Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) yanındaki yardımcılarıyla beraber geldi. İçeri girmek için izin istedi. Zevceme "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bugün bize geldi. Seni karşımda görmeyeyim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e evimde hiçbir konuda eziyet verme ve onunla konuşma" dedim. Ardından Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) içeri girdi. Onun için yatak serdim. Bir de yastık koydum. Başını yastığa yasladı ve uyudu. Bir köleme "Şu dişi oğlağı kes. Oğlak, evde beslendiğinden eti semizdir. Çabuk ol. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) uyanmadan önce kesim işini bitir. Ben de senle beraber (sana yardım edeceğ)im" dedim. İşi bitirinceye kadar oğlakla uğraşmaya devam etti. Bu esnada Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) uykudaydı. Ona: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) uykudan uyanınca (abdest için) su ister. Abdest almayı bitirdiğinde kalkıp gitmesinden korkuyorum. Abdest almayı bitirdiğinde oğlak (hazırlanmış yemek olarak) mutlaka önünde hazır olsun" dedim.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kalkınca: *"Ey Câbir! Bana abdest suyu getir"* buyurdu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) abdestini bitirmeden oğlağı önüne koymuştum. Bana baktı ve: *"Eti sevdiğimizi sanki bilmişsin gibi, bana Ebû Bekr'i çağır"* diye emir buyurdu. Daha sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraber olan yardımcıları geldi. İçeri girdiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) eliyle yemeğe dokundu ve *"Bismillah! Yiyin!"* buyurdu. Doyuncaya kadar yediler. Yemeğin çoğu arttı.

Vallahi Selime oğulları oturdukları yerden O'na öyle bakıyorlar ki Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kendilerine gözlerinden bile daha sevgiliydi. Onlardan hiç kimse, eziyet veririm korkusuyla Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına yaklaşmazdı. Yemekten ellerini çektikten

sonra o ve arkadaşları kalktılar. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in önünden çıkıp gittiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Arkamı melekler için boş bırakın."* Ben de onların peşinden gittim. Nihayet kapının eşiğine ulaştılar Ben zevcemi eşiğin önüne çıkarmıştım. Evde hurma lifinden örülmüş elbise ile örtünmüştü. Şöyle dedi: "Ya Resûlallah! Bana ve kocama salat et (dua et) Allah sana salat etsin." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunu üzerine zevceme şöyle buyurdu: *"Allah sana ve kocana salat (rahmet) etsin."* Daha sonra *"Bana falanı çağırın"* diye emir buyurdu. Bu kişi borcumu isteme hususunda bana karşı çok katı davranan alacaklım idi. Adam geldi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) adama: *"Câbir b. Abdillah'a babasına ait olan borcunun bir kısmı hususunda önümüzdeki hurma toplama zamanına* -Yani elinin bollaştığı vakte - *kadar kolaylık tanı"* buyurunca adam: "Ben bunu yapamam" dedi ve bir bahane öne sürdü. Şöyle dedi: "Bu, yetimlerin malıdır." Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) *"Câbir nerede?"* diye sordu. Ben "Buradayım, ya Resûlallah!" diye cevap verdim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onun için sende bulunan hurmaları borcunu vermek üzere ölç. Çünkü Allah borcunu çok yakında tam olarak ödeyecek"* buyurdu. Gökyüzüne baktım. Güneş batıya yönelmişti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) *"Namaza ey Ebû Bekr!"* buyurdular ve sonrasında Mescid'e gitmek üzere yola koyuldular. "Kaplarını getir" dedim (alacaklıma). Hurmaları tarttım. Allah, ona olan borcumu (gerçekten) tamamen ödedi. Üstelik şu kadar ölçek de hurma arttı. Koşarak Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına, Mescid'e gittim. Fişek gibiydim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i bulup ona şöyle dedim: "Ya Resûlallah! Gördün mü? Alacaklıma vereceğim hurmaları tarttım. Allah, ona (olan borcumu tam olarak) ödedi. Üstelik şu kadar ölçek de hurma arttı." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunun üzerine: *"Ömer b. el-Hattâb nerede?"* diye sordu. Ömer salına salına geldi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Câbir b. Abdillah'a alacaklısının ve hurmalarının durumunu sor"* diye emir buyurdu. Ömer: "Ben bunu soracak değilim. Çünkü sen «*Allah ona olan borcunu tam olarak ödeyecek*» dediğinde ben Allah'ın, Câbir'in borcunu tam olarak ödeyeceğini bilmiş idim" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) üç defa sözünü tekrar etti. Her defasında Ömer "Ben bunu soracak değilim" diyordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) üçüncü defadan sonra dediğini bir defa daha söylemezdi. Ömer bana dönerek: "Ey Câbir! Borçlun ve hurmaların ne durumda?" diye sual etti. Ben: "Allah onu tam olarak ödedi, üstelik bize şu kadar ölçek de hurma arttı" dedim.

Ravi der ki: Câbir, zevcesine dönerek ona: "Ben senin Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile konuşmanı yasaklamış mıydım?" diye çıkışınca zevcesi ona şöyle cevap verdi: "Allah evime peygamberini getirecek ve

ben de, evden çıkmadan önce, kendim için ve kocam için ondan dua etmesini istemeyeceğim, öyle mi zannediyordun?"

Ben derim ki: Hadis *Sahîh*'te ve başka kitaplarda kısa metniyle yer almıştır.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Bundan Nubayh el-Anezî müstesnadır. Kendisi güvenilir biridir. [1]

٦٦٨٠ - و عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ : حَضَرَ قِتَالُ أُحدٍ فَدَعَانِي أَبِي فَقَالَ لِي : يَا جَابِرِ إِنِّي أَرَانِي أَوَّلَ مَقْتُولٍ يُقْتَلُ غداً مِنْ أَصْحَابِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِنِّي لا أَدْعُ أَحداً أَعَزَّ عَلَي مِنْكَ غَيْرَ نَفْسِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلي دَيْنٌ وَلَكَ أَخَوَاتٌ فَاسْتَوْصِ بِهِنَّ خَيْراً وَاقْضِ عَنِي دَيْنِي فَكَانَ أَوَّلَ قَتِيلٍ مِنْ أَصْحَابِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَفَفْتُه وآخر فِي قَبر . فَكَانَ بِمَكَان فِي نَفْسِي مِنْهُ شَيءٌ فَاسْتَخْرَجْتُهُ بَعْدَ سِتَّةَ أَشْهُرٍ كَهيْئَتهُ يَوْمَ دَفَنْتُه إلا هَيْئَته عِنْدَ أُذُنِهِ فَلَمَا رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينةِ قِيْلَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنْ غَرِيماً لِعَبدِ الله قَدْ أَلَحَ عَلَى جَابِرَ . فَجَاء رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْشِي بَيْنَ يَدي أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ فَقَالَ : " خُذْ بَعْضاً وَأَنْسِئ بَعْضاً إِلى تَمْرِ عَامٍ قَابِلٍ " . فَأَبى الرَّجُلَ . فَأَغْلَظَ لَهُ عُمَرَ وَقَالَ : أَرَاكَ يَقُولَ لَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُذْ بَعْضاً وَأَنْسِئ بَعْضاً فَتَأبى ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَهْ يَا عُمَرُ . لِصَاحِبِ الحَقِّ مَقَالَ " . قَالَ : رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي النَّخلِ ثُمَّ قَالَ : " أَعْطِ الذي لَهُ تَاما وَافِياً وإِذَا صَرَمتَ فَأعْلِمنِي " . قُلتُ : يَا رَسُولَ الله مَا أَراكَ إلا قَدْ أَدْرَكتكَ القَائِلةَ عِنْدَنَا سَائِرَ اليَوْمِ . فَفَرَشْتُ لَهُ فِي عَرِيش لَنَا وَعمدتُ إِلى عَنْزَ لَنا فَذَبحْتُها فَانْطَلَق أبو بكر وعمر يَرُدانِ عَنْهُ النَّاس فَلَمَا قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَرَّبتُ إِليهِ الطعامَ فَأصَاب منْهُ فَلما قَربَ لِيَنْطَلِق أَخْرَجتْ امْرَأَتِي رأْسَها وَوجْهَها مِنْ الخِدرِ فَقَالتْ : يَا رسُول اللهِ أَتَذْهب ومَا تَدْعو لَنَا أو لَمَّا تَدْعُو لنا ؟ فَقالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " أَلا أَرَاهَا إلا كَيِّسةً أو أَكْيَس مِنْكَ " . فَدعَا لنا ثم انصرف . فَلَما صرمت قَضَيْتُ الذي كَانَ لَهُ تَاماً وافياً وَفَضل لَنا سَبْعةَ أَوْسق فَأتيْتُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فحدثته فَقَالَ : " ادْعُ لِي عمَر بْن الخَطاب " . فَجَاءَ عُمر فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: سَله فَقَالَ : والله يَا رسُول الله لَوْلاَ أنكِ تَقُولُ : سَلهُ إن سَألتُهُ لَقَدْ عَلِمْتَ أنَّ صَلَوات رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ودَعَوَاتِه مُبَاركَةٌ فِيْهَا مُستَجابٌ لَهَا . ثُمَّ أَقْبَلَ عَلي عُمرَ فَسَأَلنِي فَحَدثْتُه . فَلَمَا وَلِّي عُمر الخلافة وفَرضَ

[1] Ahmed, *Müsned* (15281), Bezzâr, *Müsned* (1341)

الفَرَائِضَ وَدوَّنَ الدَوَاوِينَ وَعَرَّف العُرفاء عَرَّفَنِي عَلى أَصحَابِي فجَاءَ ذَلِكَ الرَجُل يَطْلُب الفَرِيضة فَقَصر بِهِ عُمَر عَمَّا كَانَ يَفْرِضُ لأصحَابِهِ فَكَلَمتُه فقَالَ : مَا تَذْكُر مَا صَنَعَ فِي دَيْنِ عَبْدُ اللِه . فَلَمْ أَزَلَ أُكَلِمهُ حُتى أُلحِقَهُ بِأَصحَابِهِ"

قلت : هو في الصحيح وغيره باختصار.

رواه الطبراني في الكبير ورجاله ثقات . ورواه من طريق آخر نحو رواية أحمد المتقدمة .

6680. Câbir b. Abdillah anlatıyor: Uhud Savaşı gelip çatmıştı. Babam beni çağırıp: "Câbir! Ben kendimi Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem)'in ashabı içerisinde yarınki savaşta ilk öldürülecek olan kişi olarak görüyorum. Geriye Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den başka benim için daha sevgili olan hiç kimse bırakmıyorum. Borcum da var. Kız kardeşlerin hayatta. Onların iyiliği için gayret et. Borcumu öde!" dedi. Babam (dediği gibi) Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem)'in ashâbı içerisinde ilk öldürülen olmuştu. Onu bir mezara, daha sonra başka bir mezara defnettim. Önceden defnedildiği yerden dolayı gönlümde bir sıkıntı vardı. Altı ay sonra oradan çıkardık. Çıkardığımızda, kulağındaki bir yeri müstesna, bedeni defnettiğim gündeki gibiydi. Medine'ye dönünce Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e "Abdullah'ın alacaklısı, oğlu Câbir'den ısrarla alacağını istiyor" denildi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ömer ve Ebû Bekr'in arasında yürüyerek geldi. Alacaklıya: *"Borcunun bir kısmını al, diğer kısmını ise gelecek seneki hurma zamanına kadar ertele"* buyurdu. Adam buna yanaşmadı. Hz. Ömer adama karşı sert bir şekilde çıkışarak şöyle dedi: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sana «bir kısmını al, bir kısmını ertele!» diyor. Ben senin buna yanaşmadığını görüyorum." Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bırak ey Ömer! Hak sahibinin söz söyleme hakkı vardır"* buyurdu.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) hurma ağaçları arasında dolaştıktan sonra şöyle buyurdu: *"Alacaklına, borcunu tam olarak öde. Hurmaları topladığında ise bana haber ver."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e: "Ya Resûlallah! Günün geri kalanında öğle uykusunun seni yakaladığını görüyorum" dedim ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) için bir çardağımıza döşek serdim. Bir oğlağımıza yönelip onu kestim. Ömer ve Ebû Bekr, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanından insanları uzaklaştırarak gittiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kalkınca yemeği ona takdim ettim. Yemekten biraz yedi. Çıkmak için (kapıya) yaklaşınca hanımım örtüsü altından başını ve yüzünü çıkarıp, "Ya Resûlallah! Bize dua etmeden mi çıkacaksın? Bize dua etmeyecek misin?" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) *"Zevcenin zeki olduğunu veya*

senden daha zeki olduğunu görüyorum" buyurdu ve bize dua etti, sonra da çıkıp gitti.

Kesim zamanı hurmaları toplayınca borcumu tam olarak ödedim. Üstelik yedi vesk (yaklaşık 1000-1250kg) hurma da bize kaldı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gidip olan biteni anlattım. *"Bana Ömer b. el-Hattâb'ı çağır!"* buyurdu. Ömer hemen geldi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Câbir'e sor!"* buyurunca Ömer şöyle dedi: "Vallahi ya Resûlallah! Siz bana «Ona sor!» demeseydiniz de ben sormuş olsaydım, kesinlikle bilirdim ki Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in duaları mübarek ve makbuldür." Daha sonra Ömer bana doğru dönüp sordu ve ben de olan biteni ona anlattım.

Daha sonraları Hz. Ömer, halifeliğe getirildiğinde, payları takdir edip, maliye defterlerini yazdırıp, uzman kişilere görevlerini öğretince beni arkadaşlarıma idareci kıldı. (Borçlu olduğum) o adam, payını istemek üzere geldi. Ömer, arkadaşlarına takdir ettiği payı ona vermedi. Bunun üzerine Ömer'le konuştum. Şu karşılığı verdi: "(Baban) Abdullah'ın borcuna ne yapıldığını hatırlıyor musun?" O kişiye de diğer arkadaşlarıyla aynı muameleyi yapana dek Ömer ile konuşmaya devam ettim.

Ben derim ki: Hadis *Sahih*'te ve başka kitaplarda kısa metinle yer almıştır.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir. Başka bir tarik ile de geride geçen Ahmed'in rivayetine benzer şekilde rivayette bulunmuştur.

٦٦٨١ – ورواه أيضا بإسناد رجاله رجال الصحيح عَنْ جَابِرٍ قَالَ : كَانَ لِرَجُلٍ عَلَي عِجْوة فَلَمْ يَكُنْ فِي نَخْلِي وَفَاء فَأَتَيْته فَكَلَمْته فَأَبَى أَنْ يُأخرَ عَنّي أَوْ يَأخُذ بِحِسَابِ ذَلِكَ فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ فَأَتى هُو وَعُمَر فَكَلَّمَهُ فقَالَ : " يَا فُلانَ خُذْ مِنْ جَابِرٍ وَأَخّرْ عَنْهُ " . فَأَبَى فَأَرَادَ عُمَر أَنْ يَبْطِشَ بِهِ فقَالَ النَّبِيّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " يَا عُمَرُ مَهْ هُو حَقُّهُ " . ثُمَّ قَالَ لجَابرُ : " اذهَبْ بِنَا إِلى نَخْلِكَ " . فَانْطَلَقْتُ بِرَسُولُ اللّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتى دَخَلَ النَّخَل فجَعلَ يَنْظُر فِي رُؤُوسِهَا ثُمَّ قَالَ : " يَا جَابرُ إِذَا جَدَدْت نَخْلَكَ فَأَعْلِمنِي " قَالَ : فَصَرَمتُ نَخْلِي وَوَفَيْتُهُ تَمْرهُ وَبَقِي لِي عَشرةُ أوْسقُ أو خَمْسَة عشرَ وَسقاً" . فذكر الحديث

6681. Taberânî, *Sahîh*'in ravileri kanalıyla Câbir'in şöyle anlattığını nakletmiştir: Bir adama acve hurması borcum vardı. Hurma ağaçlarında borcumu karşılayacak kadar hurma yoktu. Adama gidip onunla konuştum. Borcumu ertelemeye ya da olanları hesaplayarak almaya yanaşmadı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gidip bunu ona anlattım. Adamla konuşmak için o ve Ömer geldiler. Resûlullah (sallallahu

aleyhi vesellem) *"Ey falan! Câbir'den (olanı) al ve (geri kalan borcunu) ertele"* diye adama buyurdu. Adam buna yanaşmadı. Hz. Ömer adamı sert bir şekilde tutmak üzereydi ki Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Bırak ey Ömer! Bu, onun hakkıdır"* buyurdu. Daha sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana: *"Ey Câbir! Bizi hurma ağaçlarına götür"* buyurdu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i hemen hurma ağaçlarının yanına götürdüm. Nihayet ağaçların arasına girdi ve dallarına bakmaya başladı. Ardından da şöyle buyurdu: *"Ey Câbir! Hurma ağaçlarından hurmaları topladığında bana haber ver."* Nihayet ağaçlarımdan hurmaları topladım. Borcum olan hurmayı tam olarak karşıladı. Üstelik geriye bana 10 vesk ya da 15 vesk hurma bile kalmıştı.

Ravi devamla yukarıdaki hadisin devamını zikretti.

(بَابُ فِيْمَنْ أَنْصَفَ النَّاسَ مِنْ نَفْسِهِ)

İnsanlara Kendinden Daha Çok Adaletli Olan Kimse

٦٦٨٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ النَّضْرِ الْعَسْكَرِيُّ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ حَفْصٍ النُّفَيْلِيُّ ، ثنا الْعَلاءُ بْنُ سُلَيْمَانَ الرَّقِّيُّ ، عَنِ الْخَلِيلِ بْنِ مُرَّةَ ، عَنْ أَبِي غَالِبٍ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " اضْمَنُوا لِي سِتَّ خِصَالٍ أَضْمَنْ لَكُمُ الْجَنَّةَ " ، قَالُوا : وَمَا هُنَّ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : " لا تَظْلِمُوا عِنْدَ قِسْمَةِ مَوَارِيثِكُمْ ، وَأَنْصِفُوا النَّاسَ مِنْ أَنْفُسِكُمْ ، وَلا تَجْبُنُوا عِنْدَ قِتَالِ عَدُوِّكُمْ ، وَلا تَغُلُّوا غَنَائِمَكُمْ ، وَامْنَعُوا ظَالِمَكُمْ مِنْ مَظْلُومِكُمْ "

قلت : سقطت السادسة .رواه الطبراني في الكبير, وفيه: العلاء بن سليمان الرقي, وهو ضعيف .

6682. Ebû Umâme'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bana altı şey hususunda garanti verin, ben de size cennet hususunda garanti vereyim."* Sahabe: "Onlar nelerdir, ya Resûlallah?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Miraslarınız pay edildiğinde haksızlık etmeyin, insanlara kendinizden (başkasının zorlamasıyla değil) adaletle muamele edin, düşmanınızla savaştığınızda korkmayın, ganimetleriniz hususunda hainlik etmeyin. Zaliminizin mazlumunuza zulmetmesine engel olun."*

Ben derim ki: Altıncı şey, hadiste yer almamaktadır.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Alâ b. Süleymân er-Rakkî zayıftır.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8082)

(بَابُ حُسْنِ القَضَاءِ وَقَرْضِ الخَمِيرِ وغَيْرِهِ)

Güzel Bir Şekilde Ödeme, Hamur ve Başka Şeyleri Ödünç Verme

٦٦٨٣ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ النَّضْرِ الْعَسْكَرِيُّ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ سَلَمَةَ الْخَبَائِرِيُّ، ثنا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ، ثنا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ، رَجُلٌ مِنَ الأَنْبَارِ، عَنْ ثَوْرِ بْنِ يَزِيدَ، عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ، قَالَ: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ اسْتِقْرَاضِ الْخَمِيرِ وَالْخُبْزِ، فَقَالَ: " سُبْحَانَ اللَّهِ، إِنَّمَا هِيَ مِنْ مَكَارِمِ الأَخْلاقِ، خُذِ الصَّغِيرَ وَأَعْطِ الْكَبِيرَ، وَخُذِ الْكَبِيرَ وَأَعْطِ الصَّغِيرَ، وَخَيْرُكُمْ أَحْسَنُكُمْ قَضَاءً " رواه الطبراني في الكبير, وفيه: سليمان بن سلمة الخبائري, ونسب إلى الكذب.

6683. Muâz b. Cebel anlatıyor: Hamur ve ekmeğin ödünç verilip verilemeyeceği Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e sorulunca şöyle buyurdu: *"Sübhanallah, kesinlikle güzel ahlâktandır. Az alın, (iade ederken) çok verin; çok alın, az verin. Sizin en hayırlınız ödemesi, en güzel olanınızdır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Süleymân b. Seleme el-Habâirî hadis uydurmakla itham edilen biridir.[1]

٦٦٨٤ – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ هَانِئٍ، قَالَ: نا يَحْيَى بْنُ عُثْمَانَ، قَالَ: نا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سُلَيْمَانَ، عَنْ أَبِي سَعْدٍ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ إِسْحَاقَ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ، قَالَ: سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ مَشَى إِلَى غَرِيمِهِ بِحَقِّهِ صَلَّتْ عَلَيْهِ دَوَابُّ الأَرْضِ وَنُونُ الْمَاءِ، وَنَبَتَتْ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ شَجَرَةٌ تُغْرَسُ فِي الْجَنَّةِ وَذَنْبٌ يُغْفَرُ " رواه البزار, وفيه: جماعة لم أجد من ترجمهم.

6684. İbn Abbâs, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu bildirmiştir: *"Kim borcu(nu vermek) için alacaklısına doğru yürürse yeryüzündeki hayvanlar ve denizdeki balıklar ona dua ederler. Her adımında cennette bir ağaç biter, her adımıyla beraber bir günahı affolunur."*

★Hadis: Bezzâr rivayet etmiştir. Hadisin senedinde biyografilerine rastlamadığım kişiler bulunmaktadır.[2]

٦٦٨٥ – حَدَّثَنَا الْمِقْدَامُ، نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُغِيرَةِ، ثَنَا مِسْعَرُ بْنُ كِدَامٍ، عَنْ مُحَارِبِ بْنِ دِثَارٍ، عَنْ جَابِرٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " خِيَارُكُمْ أَحْسَنُكُمْ قَضَاءً "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: عبد الله بن محمد بن المغيرة, وهو ضعيف.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/96), Hâlid, Muâz'ı işitmemiştir.

[2] Bezzâr, *Müsned* (1342), ravileri güvenilirdir.

6685. Câbir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Sizin en hayırlınız, (borcunu) ödemesi en güzel olanınızdır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Abdullah b. Muhammed b. el-Muğîre zayıftır.

٦٦٨٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنِ ابْنِ إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتِ ابْتَاعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ رَجُلٍ مِنَ الأَعْرَابِ جَزُوراً أَوْ جَزَائِرَ بِوَسْقٍ مِنْ تَمْرِ الذَّخِيرَةِ وَتَمْرُ الذَّخِيرَةِ الْعَجْوَةُ فَرَجَعَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى بَيْتِهِ وَالْتَمَسَ لَهُ التَّمْرَ فَلَمْ يَجِدْهُ فَخَرَجَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ يَا عَبْدَ اللَّهِ إِنَّا قَدِ ابْتَعْنَا مِنْكَ جَزُوراً أَوْ جَزَائِرَ بِوَسْقٍ مِنْ تَمْرِ الذَّخِيرَةِ فَالْتَمَسْنَاهُ فَلَمْ نَجِدْهُ. قَالَ فَقَالَ الأَعْرَابِيُّ وَاغَدْرَاهُ. قَالَتْ فَنَهَمَهُ النَّاسُ وَقَالُوا قَاتَلَكَ اللَّهُ أَيَغْدِرُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

قَالَتْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعُوهُ فَإِنَّ لِصَاحِبِ الْحَقِّ مَقَالاً. ثُمَّ عَادَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا عَبْدَ اللَّهِ إِنَّا ابْتَعْنَا مِنْكَ جَزَائِرَكَ وَنَحْنُ نَظُنُّ أَنَّ عِنْدَنَا مَا سَمَّيْنَا لَكَ فَالْتَمَسْنَاهُ فَلَمْ نَجِدْهُ. فَقَالَ الأَعْرَابِيُّ وَاغَدْرَاهُ. فَنَهَمَهُ النَّاسُ وَقَالُوا قَاتَلَكَ اللَّهُ أَيَغْدِرُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعُوهُ فَإِنَّ لِصَاحِبِ الْحَقِّ مَقَالاً. فَرَدَّدَ ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلاثاً فَلَمَّا رَآهُ لاَ يَفْقَهُ عَنْهُ قَالَ لِرَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِهِ اذْهَبْ إِلَى خُوَيْلَةَ بِنْتِ حَكِيمِ بْنِ أُمَيَّةَ فَقُلْ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ يَقُولُ لَكِ إِنْ كَانَ عِنْدَكِ وَسْقٌ مِنْ تَمْرِ الذَّخِيرَةِ فَأَسْلِفِينَاهُ حَتَّى نُؤَدِّيَهُ إِلَيْكِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ. فَذَهَبَ إِلَيْهَا الرَّجُلُ ثُمَّ رَجَعَ الرَّجُلُ فَقَالَ قَالَتْ نَعَمْ هُوَ عِنْدِي يَا رَسُولَ اللَّهِ فَابْعَثْ مَنْ يَقْبِضُهُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلرَّجُلِ اذْهَبْ بِهِ فَأَوْفِهِ الَّذِي لَهُ. قَالَ فَذَهَبَ بِهِ فَأَوْفَاهُ الَّذِي لَهُ قَالَتْ فَمَرَّ الأَعْرَابِيُّ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ جَالِسٌ فِي أَصْحَابِهِ فَقَالَ جَزَاكَ اللَّهُ خَيْراً فَقَدْ أَوْفَيْتَ وَأَطْيَبْتَ. قَالَتْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُولَئِكَ خِيَارُ عِبَادِ اللَّهِ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْمُوفُونَ الْمُطِيبُونَ " رواه أحمد والبزار وإسناد أحمد صحيح .

6686. Hz. Âişe anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Bedevilerden bir adamdan depoda ihtiyaç günleri için saklanan hurmalardan bir vesk karşılığında bir deve veya birkaç deve satın almıştı. Saklanan hurmalar acve hurmasıydı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) eve döndüğünde adama vereceği hurmaları aradı; ama bulamadı (bitmişti.) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) çıkıp adamın yanına gitti ve ona şöyle buyurdu: *"Ey Allah'ın kulu! Biz senden, depoda ihtiyaç günleri için saklanan hurmalardan*

bir vesk karşılığında bir deve -veya birkaç deve- satın almıştık. (Eve döndüğümde) hurmaları aradık; ama bulamadık." Bunun üzerine Bedevi: "Ne büyük bir hainlik" deyiverdi. Adamın bu sözü üzerine insanlar onu alıkoymak istediler. "Allah seni kahretsin! Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i hainlikle mi itham ediyorsun?"diye çıkıştılar. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) *"Onu bırakın, çünkü hak sahibinin söz (söyleme hakkı) vardır"* buyurdu. Daha sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sözünü tekrarladı: *"Ey Allah'ın kulu! Biz develeri senden satın almıştık. Yanımızda sana ödeyeceğimizi söylediğimiz miktarın bulunduğunu zannediyorduk. Aradık, ama bulamadık."* Bedevi adam yine: "Ne büyük hainlik!?" dedi. İnsanlar tekrar adamı alıkoymaya çalıştılar. "Allah seni kahretsin! Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i hainlikle mi suçluyorsun?" dediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) *"Onu bırakın, çünkü hak sahibi için söz (söyleme hakkı) vardır"* buyurdu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bu sözünü iki veya üç defa tekrarladı. Adamın laftan anlamadığını görünce ashâbından bir adama şöyle buyurdu: *"Havle binti Hâkim b. Ümeyye'ye git ve ona de ki: Eğer yanında ihtiyaç için sakladığın hurmalardan varsa İnşallah sana ödeyinceye kadar bize borç ver."*

Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in emir buyurduğu adam Havle'ye gitti, bir süre sonra geri döndü. Adam, Havle'nin "Evet, yanımda mevcuttur. Bana alacak birini gönder" dediğini Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e iletti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) *"Git ve hurmaları getir, verilmesi gereken miktarda hurmayı adama tam olarak ver"* buyurdu.

Adam hurmaları getirip alacaklı olan kişiye tam olarak ödedi. Daha sonra Bedevi, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gitti. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbı arasında oturuyordu. Adam "Allah seni hayırla mükâfatlandırsın, borcunu tam olarak ödedin, güzel bir şekilde ödedin" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"İşte bunlar, kıyamet gününde Allah'ın nezdinde kulların en hayırlılarıdır. Onlar sözlerinde duranlar ve borçlarını güzel bir şekilde verenlerdir."*

★Hadisi Ahmed ve Bezzâr rivayet etmiş olup Ahmed'in senedi sahîhtir.[1]

٦٦٨٧ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ النَّضْرِ الأَزْدِيُّ ، قَالَ : نَا بِشْرُ بْنُ الْوَلِيدِ الْقَاضِي ، قَالَ : نَا حِبَّانُ بْنُ عَلِيٍّ ، عَنْ سَعْدِ بْنِ طَرِيفٍ ، عَنْ مُوسَى بْنِ طَلْحَةَ ، عَنْ خَوْلَةَ بِنْتِ قَيْسٍ ، امْرَأَةِ حَمْزَةَ ، قَالَتْ : كَانَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَسْقًا مِنْ تَمْرٍ لِرَجُلٍ فِي بَنِي سَاعِدَةَ ، فَأَتَاهُ يَقْتَضِيهِ ، فَأَمَرَ رَسُولُ

---

[1] Ahmed, *Müsned* (6/268)

اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلا مِنَ الأَنْصَارِ أَنْ يَقْضِيَهُ ، فَقَضَاهُ تَمْرًا دُونَ تَمْرِهِ ، فَأَبَى أَنْ يَقْبَلَهُ ، فَقَالَ : أَتَرُدُّ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ قَالَ : نَعَمْ ، وَمَنْ أَحَقُّ بِالْعَدْلِ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ فَاكْتَحَلَتْ عَيْنَا رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِدُمُوعِهِ ، ثُمَّ قَالَ : " صَدَقَ ، مَنْ أَحَقُّ بِالْعَدْلِ مِنِّي ؟ لا قَدَّسَ اللَّهُ أُمَّةً لا يَأْخُذُ ضَعِيفُهَا حَقَّهُ مِنْ شَدِيدِهَا ، وَهُوَ لا يُتَعْتِعُهُ " ، ثُمَّ قَالَ : " يَا خَوْلَةُ ، عُدِّيهِ ، وَاذْهُنِيهِ ، وَاقْضِيهِ ، فَإِنَّهُ لَيْسَ مِنْ غَرِيمٍ يَخْرُجُ مِنْ عِنْدِ غَرِيمِهِ رَاضِيًا إِلا صَلَّتْ عَلَيْهِ دَوَابُّ الأَرْضِ ، وَنُونُ الْبِحَارِ ، وَلَيْسَ مِنْ عَبْدٍ يَلْوِي غَرِيمَهُ ، وَهُوَ يَجِدُ إِلا كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ إِثْمًا "

رواه الطبراني في الأوسط والكبير, وفيه: حبان بن علي, وقد وثقه جماعة, وضعفه آخرون.

6687. Hamza b. Abdilmuttalib'in zevcesi Havle binti Kays anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in, Benû Sâide'den bir adama bir vesk hurma borcu vardı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'den borcunu almak için yanına geldi. Bunun üzerine Ensar'dan bir adama borcunu ödemesi için emir buyurdu. Adam, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in hurmasından olmayan başka tür hurmalarla O'nun (sallallahu aleyhi vesellem) adama olan borcunu ödedi. Adam ise kendine verilen bu hurmaları kabul etmeye yanaşmadı. "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelir misin?" deyince alacaklı "Evet, Resûlullah'tan başka adalete daha layık olan biri var mı ki?"dedi. (Bu konuşma anlatıldığında) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in gözleri yaşlarla doldu. Bir süre sonra şöyle buyurdu: "*Doğru söylemiş, benden daha adil kim olabilir ki? Allah, zayıfının kuvvetlisinden incitilmeden hakkını alamadığı bir toplumu mübarek kılmaz ve günahlarından arındırmaz.*"Ardından şöyle buyurdu: "*Ey Havle! Ona öğle yemeği yedirip koku sür ve borcu öde. Çünkü bir borçlu, alacaklısının yanından hoşnut olarak ayrıldığında yeryüzündeki canlılar, denizdeki balıklar mutlaka o kişiye (alacaklıya) salât (dua) ederler. Alacaklısına (borcunu verecek parayı) bulabildiği halde ağırdan alan kişiye Allah mutlaka her gün ve her gece günah yazar.*"

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Hibbân b. Ali'yi bir grup âlim güvenilir kabul ederken diğer âlimler zayıf kabul etmişlerdir. [1]

٦٦٨٨ - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ قَالَ: جَاءَ يَهُودِيٌّ يَتَقَاضَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَمْرًا فَأَغْلَظَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَهَمَّ بِهِ أَصْحَابُهُ فَقَالَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا قَدَّسَ اللَّهُ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (24/233-4), Taberânî, *M. el-Evsat* (*M. el-Bahreyn* 174)

- أَوْ مَايَرْحَمُ اللهُ - أُمَّةً لاَ يَأْخُذُونَ لِلضَّعِيفِ منهم حَقَّهُ غَيْرَ مُتَعْتَعٍ ثُمَّ أَرْسَلَ إِلَى خَوْلَةَ بِنْتَ حَكِيمٍ فَاسْتَقْرَضَهَا تَمْراً فَقَضَاهُ ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " كَذَلِكَ يَفْعَلُ عِبَادُ اللهِ الْمُوفُونَ أَمَا إِنَّهُ قَدْ كَانَ عِنْدَنَا تَمْرٌ وَلَكِنَّهُ قَدْ كَانَ غَبِراً "

رواه الطبراني في الكبير ورجاله رجال الصحيح.

6688. Abdullah b. Ebî Süfyân anlatıyor: Bir Yahudi, alacağı hurmayı istemek üzere Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e geldi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e karşı ağır sözler sarfetti. Ashâb-ı Kiram bundan dolayı üzüldüler. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Güçsüz olanın alacağının kendilerinden incitilmeden alamadığı bir topluma Allah merhamet etmez, kendilerini takdis etmez!"* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) daha sonra Havle binti Hakîm'e bir adam gönderdi. Borcu olan hurmayı ödemesi için Havle'den istekte bulundu. (Havle gönderilen kişiye hurmaları verince) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Yahudi'ye borcunu ödedi ve şöyle buyurdu: *"İşte Allah'ın sözünde duran kulları böyle yaparlar. Yanımızda hurma vardı; ama henüz toz olmuş (yani bitmiş)."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

٦٦٨٩ - عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ السَّاعِدِيِّ ، قَالَ : " اسْتَسْلَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مِنْ رَجُلٍ تَمْرَ لَوْنٍ ، فَلَمَّا جَاءَ يَتَقَاضَاهُ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : لَيْسَ عِنْدَنَا الْيَوْمَ شَيْءٌ ، فَإِنْ شِئْتَ أَخَّرْتَ عَنَّا حَتَّى يَأْتِيَنَا شَيْءٌ فَنَقْضِيَكَ ، فَقَالَ الرَّجُلُ : وَاغَدْرَاهْ ، فَتَذَمَّرَ له عُمَرُ ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : دَعْهُ يَا عُمَرُ ، فَإِنَّ لِصَاحِبِ الْحَقِّ مَقَالا ، انْطَلِقْ إِلَى خَوْلَةَ بِنْتِ حَكِيمٍ الأَنْصَارِيَّةِ فَالْتَمِسُوا لَنَا عِنْدَهَا تَمْرًا ، قَالَ : فَانْطَلَقُوا ، فَقَالَتْ : يَارَسُولَ اللَّهِ مَا عِنْدِي إِلا تَمْرُ ذَخِيرَةٍ ، فَأَخْبَرُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : خُذُوهُ فَاقْضُوا ، فَلَمَّا قَضَوْهُ أَقْبَلَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ لَهُ : اسْتَوْفَيْتَ ؟ ، قَالَ : نَعَمْ ، قَدْ أَوْفَيْتَ وَأَطَبْتَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : إِنَّ خِيَارَ عِبَادِ اللَّهِ مِنْ هَذِهِ الأُمَّةِ الْمُطَيِّبُونَ "

رواه الطبراني في الكبير والصغير, ورجاله رجال الصحيح ,وروى البزار بعضه وقال في آخره فذكر الحديث .

6689. Ebû Humeyd es-Sâidî anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir adamdan borç olarak bir tür hurma almıştı. Adam borcunu istemek üzere Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına geldiğinde Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bugün yanımızda hiçbir şey yok. Bize bir şeyler gelinceye kadar borcumuzu ertelesen de o zaman sana*

ödesek."Adam Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in bu sözüne "Ne büyük bir hainlik!" diye karşılık verdi. Bunu duyan Ömer, adama öfkelendi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Onu rahat bırak ey Ömer! Çünkü hak sahibi için söz vardır. Ensar'dan Havle binti Hakîm'e git. Onun yanında bulunan hurmalardan iste."* Gittiklerinde Havle: "Ya Resûlallah! Yanımda ihtiyaç günleri için sakladığım hurmalardan başka hurma yok" dedi. Bu haber Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e iletilince: *"Alın ve ödeyin"* buyurdu. Adama borcu ödediklerinde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gitti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) adama: *"Hakkını tam olarak aldın mı?"* diye sorunca adam: "Evet, tam olarak ödedin ve ödemeyi de güzel bir şekilde yaptın" diye cevap verdi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu ümmetten Allah'ın en hayırlı kulları (borçlarını) güzel bir şekilde (yumuşaklıkla) verenlerdir"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Bezzâr hadisin bir kısmını rivayet etmiş, hadisin sonunda şöyle demiştir: "Ravi hadisin devamını zikretti." [1]

٦٦٩٠ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ خُزَيْمَةَ ، قَالَ : نا أَبو عَاصِمٍ ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ، قَالَ : اسْتَسْلَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ رَجُلٍ مِنَ الأَنْصَارِ أَرْبَعِينَ صَاعًا فَاحْتَاجَ الأَنْصَارِيُّ فَأَتَاهُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَا جَاءَنَا شَيْءٌ بَعْدُ " فَقَالَ الرَّجُلُ ، وَأَرَادَ أَنْ يَتَكَلَّمَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لا تَقُلْ إِلا خَيْرًا ، فَأَنَا خَيْرُ مَنْ يُسَلِّفُ " فَأَعْطَاهُ أَرْبَعِينَ فَضْلا وَأَرْبَعِينَ لِسَلَفِهِ فَأَعْطَاهُ ثَمَانِينَ.

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح خلا شيخ البزار, وهو ثقة .

6690. İbn Âbbas anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Ensar'dan bir adamdan kırk sa' ödünç almıştı. Adam ihtiyaç duyunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e geldi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Henüz bize bir şey gelmedi."* buyurdu. Adam konuşmak üzere bir şeyler diyecekken Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Sadece hayır olan şeyler söyle. Ben ödünç alanların en hayırlısıyım."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) adama 40 sa' fazladan 40 sa' da borcu için verdi. Toplamda seksen sa' vermiş oldu.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, -Bezzâr'ın hocası müstesna- ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Kendisi güvenilir biridir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr* (1045)

[2] Bezzâr, *Müsned* (1307)

٦٦٩١ - وعَنْ أبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : أتَى النَّبيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ يَتَقَاضَاهُ قَدْ اسْتَسْلَفَ مِنْهُ شَطْرَ وَسْقٍ فَأَعْطَاهُ وَسْقاً فَقَالَ : نِصْفُ وَسْقٍ لَكَ وَنِصْفُ وَسْقٍ لَكَ مِنْ عِنْدِي ثُمَّ جَاءَ صَاحِبُ الوَسْقِ يَتَقَاضَاهُ فَأَعْطَاهُ وَسْقَيْنِ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " وَسْقٌ لَكَ وَوَسْقٌ مِنْ عِنْدِي " رواه البزار, وفيه :أبو صالح الفراء , لم أعرفه ,وبقية رجاله رجال الصحيح.

6691. Ebû Hureyre anlatıyor: Borcunu istemek üzere Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e bir adam geldi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ondan yarım vesk ödünç almıştı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ise adama bir vesk verdi ve şöyle buyurdu: *"Yarım vesk (borç olarak aldığım) senin hakkın olan, diğer yarım vesk ise benim katımdan sana (hediyedir)."* Bir süre sonra vesk sahibi borcunu almak üzere Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına geldi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) adama iki vesk verip: *"Bir vesk senin hakkın olan, diğer vesk ise benim katımdan sana (hediyedir)"* buyurdu.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Ebû Sâlih el-Ferrâ'yı tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٦٦٩٢ - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ الْمُثَنَّى , ثنا مُسَدَّدٌ , ثنا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ , ثنا هَاشِمٌ الدَّسْتَوَائِيُّ , عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ أَبِي بَزَّةَ , عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَعْقُوبَ , قَالَ : اسْتَسْلَفَ مِنِّي ابْنُ عُمَرَ أَلْفَ دِرْهَمٍ , فَقَضَانِي أَجْوَدَ مِنْهَا , فَقُلْتُ لَهُ : إِنَّ دَرَاهِمَكَ أَجْوَدُ مِنْ دَرَاهِمِي , فَقَالَ : " مَا كَانَ فِيهَا مِنْ فَضْلٍ نَائِلٍ لَكَ مِنْ عِنْدِي " رواه الطبراني في الكبير ورجاله رجال الصحيح .

6692. Atâ b. Ya'kûb anlatıyor: İbn Ömer benden bin dirhem ödünç almıştı. Ödemeyi yeni dirhemlerle yaptı. Ona: "Senin dirhemlerin, benim dirhemlerimden daha yeni" deyince bana şöyle cevap verdi: "İçlerinde (yenilik bakımından) fazlalık bulunan dirhemler benden sana ulaşmıştır (hediyedir)."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٦٦٩٣ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا حَرَمِيُّ بْنُ حَفْصٍ الْقَسْمَلِيُّ ، حَدَّثَنِي غَالِبُ بْنُ حُجْرَةَ ، حَدَّثَتْنِي أُمُّ عَبْدِ اللهِ بِنْتُ مِلْقَامٍ ، عَنْ أَبِيهَا ، عَنْ أَبِيهِ التَّلِبِّ ، أَنَّهُ كَانَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَكَانَ يُطْعِمُ ، وَيَكِيلُ لِي مُدًّا ، فَأَرْفَعُهُ ، وَآكُلُ مَعَ النَّاسِ ، حَتَّى كَانَ طَعَامًا ، قَالَ : وَأَتَى التَّلِبُّ النَّبِيَّ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (1306)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3071)

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : أَطْعَمْتَنِي مُدًّا يَوْمَ كَذَا ، وَكَذَا فَجَمَعْتُهُ إِلَى الْيَوْمِ ، قَالَ : " فَاسْتَقْرَضَهُ مِنْهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَكَالَ لَهُ مِنْهُ الَّذِي كَانَ يَكِيلُ لَهُ قَبْلَ ذَلِكَ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: أم عبد الله بنت ملقام, ولم أجد من ترجمها, ووالدها ملقام روى له أبو داود, وبقية رجاله ثقات.

6693. Telib'in bildirdiğine göre kendisi Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanında bulunurdu. (Telib diyor ki:) "Resûlullah bana yiyecek verir, benim için bir müd (gıda maddesi) ölçerek bana verirdi. Ben de onu saklardım. Yemek olunca insanlarla beraber yerdim." Telib bir gün Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e geldi ve: "Şu, şu günlerde bana bir müd yiyecek vermiştin. Bugüne kadar bunların hepsini biriktirdim." Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunları benden borç olarak istedi. (Aldıktan sonra) daha önce ona ölçerek verdiği yiyecekten ona tekrar ölçerek verdi.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Ümmü Abdillah binti Milkâm'ın biyografisini yazana rastlamadım. Ebû Dâvûd, Ümmü Abdillah'ın babası olan Milkâm'ın hadislerini rivayet etmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir. [1]

٦٦٩٤ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ ، ثنا الْمَسْعُودِيُّ ، عَنِ الْقَاسِمِ ، أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ ، أَقْرَضَ أَخْوَالا لَهُ مِنْ بَنِي سَعْدٍ مَالا ، فَلَمَّا خَرَجَتْ أُعْطِيَاتُهُمُ اخْتَارُوا لَهُ مَالَهُمْ ، فَلَمَّا أُتِيَ بِهِ ، فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ : " هَذَا خَيْرٌ مِنْ مَالِنَا الَّذِي أَعْطَيْنَاكُمْ ، فَاجْمَعُوا أُعْطِيَاتِكُمْ وَأَعْطُونَا مِنْ عَرْضِهَا " رواه الطبراني في الكبير, وإسناده منقطع .

6694. Kâsım'ın Abdillah (b. Mes'ûd'dan) rivayet ettiğine göre kendisi, Benî Esed kabilesinden olan dayılarına (belirli bir maldan) borç vermişti. Ravi şöyle anlatmıştır: "Onların gelirleri ortaya çıkınca (borçlarını ödemek için) mallarından seçtiler. Bunlar Abdullah'a verilince Abdullah şöyle dedi: "Bunlar bizim size (borç olarak) verdiğimiz maldan daha kalitelidir. Gelirlerinizi toplayın ve bize onların kenarından verin."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup hadisin senedinde kopukluk vardır. [2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (1296)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8950)

(بَابُ الرَّهْنِ وَمَا يَحْصُلُ مِنْهُ)

Rehin ve Rehinden Elde Edilenler

٦٦٩٥ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، ثنا مَرْوَانُ بْنُ جَعْفَرٍ السَّمُرِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ خُبَيْبِ بْنِ سَمُرَةَ ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ سَعْدِ بْنِ سَمُرَةَ ، عَنْ خُبَيْبِ بْنِ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ ، يَقُولُ : " مَنْ رَهَنَ أَرْضًا بِدَيْنٍ عَلَيْهِ ، فَإِنَّهُ يَقْضِي مِنْ ثَمَرَتِهَا مَا فَضُلَ بَعْدَ نَفَقَتِهَا ، وَيَقْضِي ذَلِكَ لَهُ مِنْ حِينِهِ ذَلِكَ الَّذِي عَلَيْهِ بَعْدَ أَنْ يَحْسِبَ لِصَاحِبِهَا الَّذِي عِنْدَهُ عَمَلَهُ , وَنَفَقَتَهُ بِالْعَدْلِ " رواه الطبراني في الكبير, وفي إسناده مساتير .

6695. Semure b. Cündüb'ün bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: *"Kim borcu sebebiyle bir araziyi rehin verirse, o kişi arazide yaptığı harcamalar çıktıktan sonra meyvelerinden artan kısmından borcunu öder. Bu (ödenecek olan) borç, kendisi aleyhine sabit olduğu zamandan itibaren, arazinin yanında bulunmuş olduğu alacaklıya, kendi çalışması, harcaması adil bir şekilde hesaplandıktan sonra ödenir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup hadisin senedinde mestur olan kişiler bulunmaktadır. [1]

(بَابُ فِي الْمُفْلِسِ)

Müflis Hakkında

٦٦٩٦ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا مُعَلَّى بْنُ مَهْدِيٍّ الْمَوْصِلِيُّ ، وَحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، حَدَّثَنِي الْعَبَّاسُ بْنُ الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ ، قَالا : ثنا مُسْلِمُ بْنُ خَالِدٍ الزَّنْجِيُّ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْبَيْلَمَانِيِّ ، قَالَ : كُنْتُ بِمِصْرَ ، فَقَالَ لِي رَجُلٌ : أَلا أَدُلُّكَ عَلَى رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ قُلْتُ : بَلَى ، فَأَشَارَ إِلَى رَجُلٍ بِجَنْبِهِ ، فَقُلْتُ : مَنْ أَنْتَ يَرْحَمُكَ اللَّهُ ؟ قَالَ : أَنَا سُرَّقٌ ، قُلْتُ : سُبْحَانَ اللَّهِ ، مَا يَنْبَغِي أَنْ تُسَمَّى بِهَذَا الاسْمِ وَأَنْتَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمَّانِي سُرَّقًا ، فَلَنْ أَدَعَ ذَلِكَ أَبَدًا ، قَالَ : قُلْتُ : وَلِمَ سَمَّاكَ سُرَّقًا ؟ قَالَ : قَدِمَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْبَادِيَةِ بِبَعِيرَيْنِ لَهُ يَبِيعُهُمَا , فَابْتَعْتُهُمَا مِنْهُ ، فَقُلْتُ لَهُ : انْطَلِقْ حَتَّى أُعْطِيَكَ ، فَدَخَلْتُ بَيْتِي وَقَضَيْتُ بِثَمَنِ الْبَعِيرَيْنِ حَاجَتِي ، وَتَغَيَّبْتُ , حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّ الأَعْرَابِيَّ قَدْ خَرَجَ ،

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7090)

فَخَرَجْتُ فَإِذَا الأَعْرَابِيُّ مُقِيمٌ ، فَأَخَذَنِي ، فَقَدَّمَنِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ, فَأَخْبَرَهُ الْخَبَرَ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا حَمَلَكَ عَلَى مَا صَنَعْتَ ؟ قُلْتُ : قَضَيْتُ بِثَمَنِهِمَا حَاجَتِي يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ : فَاقْضِهِ . قُلْتُ : لَيْسَ عِنْدِي . قَالَ : " أَنْتَ سُرَّقٌ ، اذْهَبْ بِهِ يَا أَعْرَابِيُّ فَبِعْهُ حَتَّى تَسْتَوْفِيَ حَقَّكَ " ، فَجَعَلَ النَّاسُ يَسُومُونَهُ , وَيَلْتَفِتُ إِلَيْهِمْ ، فَيَقُولُ : مَاذَا تُرِيدُونَ ؟ قَالُوا : نُرِيدُ أَنْ نَفْدِيَهُ مِنْكَ . قَالَ : " فَوَاللَّهِ إِنْ مِنْكُمْ أَحَدٌ أَحْوَجُ إِلَى اللَّهِ مِنِّي ، اذْهَبْ فَقَدْ أَعْتَقْتُكَ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: مسلم بن خالد الزنجي, وثقه ابن معين وابن حبان, وضعفه جماعة.

6696. Abdurrahman b. el-Beylemânî anlatıyor: Mısır'da iken bir adam bana: " Sana, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ashâbından bir adamı göstereyim mi?"dedi. Ben de "Olur, göster" dedim. Bunun üzerine bir adamı işaret etti. Ben o adama "Allah sana rahmet etsin kimsin sen?" diye sordum. Adam "Benim adım Sürrak (hırsız)" diye cevap verdi. Ben "Sübhanallah, şaşılacak şey! Sen, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ashâbından olduğun halde sana bu isim mi verildi?" deyince, adam: "Bu ismi bana Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) verdi. Dolayısıyla asla bu ismi terk etmem" karşılığını verdi. Ben: "Peki Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) neden sana bu ismi verdi?" diye tekrar sorunca şöyle anlattı:

Çöl sakinlerinden bir adam iki deve getirmişti. Adamın iki devesini satın aldım. Adama "Hakkını sana verinceye kadar sen çık (şimdi)" dedim. Daha sonra evime girdim ve arka taraftan çıktım. Gidip develeri sattım. Develerin parasıyla ihtiyacımı giderdim. Adamın çıktığından kesin bir şekilde emin oluncaya kadar ortalıktan kayboldum. Çıktığımda bir de baktım ki bedevi gitmemiş. Hemen beni yakalayıp Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in huzuruna çıkardı. Olan biteni Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e anlattı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) *"Bunu yapmaya seni zorlayan nedir?"* diye sordu. Ben: "Develerin parasıyla ihtiyacımı giderdim, ya Resûlallah!" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) *"Adama borcunu öde!"* buyurdu. Ben "Hiçbir şeyim yok ki" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sen Sürrak'sın (hırsızsın). Ey bedevi al bunu götürüp sat ki, böylelikle hakkını ondan tam olarak alasın"* buyurunca insanlar adamla pazarlık yapmaya başladılar. Bedevi: "Bu adama ne istiyorsunuz?" diye sordu. İnsanlar "Bunu senden satın almak ya da esaretten kurtarmak istemiyoruz" dediler. Bunun üzerine bedevi: "Vallahi içinizde ona, benden daha çok ihtiyacı olan kimse yoktur. Var git seni azad ettim" dedi.

★Hadisi Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Müslim b. Hâlid ez-Zencî'yi İbn Maîn ve İbn Hibbân güvenilir kabul etmiş olup bir grup âlim zayıf görmüştür. [1]

٦٦٩٧ – حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ سَهْلٍ ، ثنا عَبْدُ اللهِ بْنُ يُوسُفَ ، ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ ، ثنا بَكْرُ بْنُ سَوَادَةَ ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبُلِيِّ ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْقَيْنِيِّ : " أَنَّ سُرَّقًا اشْتَرَى مِنْ رَجُلٍ قَدْ قَرَأَ سُورَةَ الْبَقَرَةِ بَزًّا قَدِمَ بِهِ فَتَحَارَاهُ فَتَغَيَّبَ عَنْهُ ، ثُمَّ ظَفِرَ بِهِ ، فَأَتَى بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: بِعْ سُرَّقًا ، قَالَ : فَانْطَلَقْتُ بِهِ فَسَاوَمَنِي بِهِ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلاثَةَ أَيَّامٍ ، ثُمَّ بَدَا لِي فَأَعْتَقْتُهُ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: ابن لهيعة, وحديثه حسن, وبقية رجاله رجال الصحيح .

6697. Abdurrahman el-Kaynî'nin bildirdiğine göre Sürrak, Bakara sûresini okumuş olan bir adamdan buğday satın aldı. Adam Sürrak'la beraber Medine'ye geldi. Sürrak'tan buğdayın parasını almak için onu sıkıştırdı. Sürrak adamdan kaçarak izini kaybettirdi. Adam bir süre sonra Sürrak'ı yakaladı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in huzuruna çıkardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) adama: *"Sürrak'ı sat"* buyurdu. Adam Sürrak'ı götürdü. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ashâbı onunla üç gün pazarlık etti. Daha sonra Sürrak'ı azad etme fikri ona makul geldi ve onu azad etti.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden İbn Lehîa'nın hadisi hasendir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [2]

٦٦٩٨ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ التَّمَّارُ ، قال : نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُعَاوِيَةَ الْكَرَابِيسِيُّ ، قال : نا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ ، عَنْ مَعْمَرٍ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنِ ابْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " حَجَرَ عَلَى مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ مَالَهُ ، وَبَاعَهُ بِدَيْنٍ كَانَ عَلَيْهِ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: إبراهيم بن معاوية الزيادي, وهو ضعيف.

6698. Ka'b b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Muâz b. Cebel'in kendi malındaki tasarruflarını men edip mallarını borcuna karşılık olarak sattı.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden İbrahîm b. Muâviye ez-Ziyâdî zayıftır.

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1303), Taberânî, *M. el-Kebîr* (6716)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/291), isnâdı zayıftır.

٦٦٩٩ – وَبِهِ : حَدَّثَنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي ابْنُ لَهِيعَةَ ، قَالَ : نا يَزِيدُ بْنُ أَبِي حَبِيبٍ ، عَنْ عُمَارَةَ بْنِ غَزِيَّةَ ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ ، عَنِ ابْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، وَكَانَ أَحَدَ النَّفَرِ الثَّلاثَةِ الَّذِينَ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ، قَالَ : كَانَ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ أدان بِدَيْنٍ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى أَحَاطَ ذَلِكَ بِمَالِهِ ، وَكَانَ مُعَاذٌ مِنْ صُلَحَاءِ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ مُعَاذٌ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَاللَّهِ مَا جَعَلْتُ فِي نَفْسِي حِينَ أَسْلَمْتُ أَنْ أَبْخَلَ عَلَى الإِسْلامِ بِمَالٍ مَلَكْتُهُ ، وَإِنِّي أَنْفَقْتُ مَالِي فِي أَمْرِ الإِسْلامِ ، فَأَبْقَى ذَلِكَ عَلَيَّ دَيْنًا عَظِيمًا : فَادْعُ غُرَمَائِي ، فَاسْتَرْفِقْهُمْ ، فَإِنْ أَرْفَقُوا بِي فَسَبِيلُ ذَلِكَ ، وَإِنْ أَبَوْا فَاخْلَعْنِي لَهُمْ مِنْ مَالِي ، قَالَ : " فَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غُرَمَاءَهُ ، فَعَرَضَ عَلَيْهِمْ أَنْ يَرْفُقُوا بِهِ " فَقَالُوا : نَحْنُ نُحِبُّ أَمْوَالَنَا ، " فَدَفَعَ إِلَيْهِمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَالَ مُعَاذٍ كُلَّهُ " ، ثُمَّ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " بَعَثَ مُعَاذًا عَلَى بَعْضِ الْيَمَنِ لِيَجْبُرَهُ " ، فَأَصَابَ مُعَاذٌ مِنَ الْيَمَنِ مِنْ مَرَافِقِ الإِمَارَةِ مَالا ، فَتُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمُعَاذٌ بِالْيَمَنِ ، فَارْتَدَّ بَعْضُ أَهْلِ الْيَمَنِ ، فَقَاتَلَهُمْ مُعَاذٌ وَأُمَرَاءُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَّرَهُمْ عَلَى الْيَمَنِ حَتَّى دَخَلُوا فِي الإِسْلامِ ، ثُمَّ قَدِمَ فِي خِلافَةِ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ بِمَالٍ عَظِيمٍ ، وَأَتَاهُ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ ، فَقَالَ : إِنَّكَ قَدِمْتَ بِمَالٍ عَظِيمٍ ، وَإِنِّي أَرَى أَنْ تَأْتِيَ أَبَا بَكْرٍ ، فَتَسْتَحِلَّ مِنْهُ ، فَإِنْ أَحَلَّهُ لَكَ طَابَ لَكَ ، وَإِلا دَفَعْتَهُ إِلَيْهِ ، فَقَالَ مُعَاذٌ : لَقَدْ عَلِمْتَ يَا عُمَرُ ، مَا بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلا لِيَجْبُرَنِي حِينَ دَفَعَ مَالِي إِلَى غُرَمَائِي ، وَمَا كُنْتُ لأَدْفَعَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ شَيْئًا مِمَّا جِئْتُ بِهِ إِلا أَنْ يَسْأَلَنِيهِ ، فَإِنْ سَأَلَنِيهِ دَفَعْتُهُ إِلَيْهِ ، وَإِنْ لَمْ يَأْخُذْ أَمْسَكْتُهُ ، فَقَالَ لَهُ عُمَرُ : إِنِّي لَمْ آلُكَ وَنَفْسِي إِلا خَيْرًا ، ثُمَّ قَامَ عُمَرُ ، فَانْصَرَفَ ، فَلَمَّا وَلَّى دَعَاهُ ، فَعَادَ ، فَقَالَ : إِنِّي مُطِيعُكَ ، وَلَوْلا رُؤْيَا رَأَيْتُهَا لَمْ أُطِعْكَ ، إِنِّي أَرَانِي فِي نَوْمِي غَرِقْتُ فِي حَوْمَةِ مَاءٍ ، فَأَرَاكَ أَخَذْتَ بِيَدِي ، فَأَنْجَيْتَنِي مِنْهَا ، فَانْطَلِقْ بِنَا إِلَى أَبِي بَكْرٍ ، فَانْطَلَقَا حَتَّى دَخَلا عَلَيْهِ ، فَذَكَرَ لَهُ مُعَاذٌ كَنَحْوٍ مِمَّا كَلَّمَ بِهِ عُمَرُ فِيمَا كَانَ مِنْ غُرَمَائِهِ ، وَمَا أَرَادَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ جَبْرِهِ ، ثُمَّ أَعْلَمَهُ بِمَا جَاءَ بِهِ مِنَ الْمَالِ ، حَتَّى قَالَ : وَسَوْطِي هَذَا مِمَّا جِئْتُ بِهِ ، فَمَا رَأَيْتَ فَخُذْ ، وَمَا رَأَيْتَ فَأَطِبْهُ ، فَقَالَ لَهُ أَبُو بَكْرٍ : هُوَ لَكَ كُلُّهُ يَا مُعَاذُ ، فَالْتَفَتَ عُمَرُ إِلَى مُعَاذٍ ، فَقَالَ : يَا مُعَاذُ ، هَذَا حِينَ طَابَ لَكَ ، فَكَانَ مُعَاذٌ مِنْ أَكْثَرِ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَالا ، وَكَانَ مُعَاذٌ أَوَّلَ رَجُلٍ أَصَابَ مَالا مِنْ مَرَافِقِ الإِمَارَةِ "

قَالَ ابْنُ شِهَابٍ : فَمَضَتِ السُّنَّةُ فِي مُعَاذٍ بِأَنْ خَلَعَهُ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ مَالِهِ ، وَلَمْ يَأْمُرْ بِبَيْعِهِ ، وَفِي رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ .

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه :ابن لهيعة, وفيه كلام وحديثه حسن ,وبقية رجاله رجال الصحيح إلا أن ابن شهاب قال : عن ابن كعب بن مالك عن أبيه , ولم يسمه , وفي الصحيح غير حديث كذلك, ولا يعلم في أولاد كعب ضعيف والله أعلم.

6699. -Kur'an'da geçen bir âyette Allah'ın tövbesini kabul ettiği üç kişiden biri olan- Ka'b b. Mâlik anlatıyor: Muâz b. Cebel, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in döneminde borçlanmıştı. O kadar ki borcu, bütün malını götürecek derecede fazla idi. Muâz, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ashâbının salihlerinden idi. Muâz şöyle dedi: "Ya Resûlallah! Müslüman olduğum zaman sahip olduğum servet hususunda cimrilik yapmayı içime sindiremedim. Bütün servetimi İslam'ın yolunda harcadım. Neticede bu düşüncem, bana büyük bir borç bıraktı. Alacaklılarımı çağır, onlardan yumuşak davranmalarını iste. Eğer bana karşı yumuşak davranacaklar ise bunun tek yolu budur. Eğer buna yanaşmazlarsa benim bütün mal varlığımı onlara ver."

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Muâz'ın alacaklılarını çağırıp onlara Muâz'a karşı yumuşak davranmalarını istedi. Alacaklılar "Biz mallarımızı seviyoruz (borcunu bağışlamayız)" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Muâz'ın bütün mal varlığını onlara verdi. Daha sonra Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) gelir elde etmesi için Muâz'ı Yemen'in bir bölümüne gönderdi. Muâz, Yemen'deki valilik görevinden dolayı bir miktar para kazandı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat ettiğinde Muâz, Yemen'deydi. Yemen ahalisinin bir bölümü İslam dininden irtidad ettiler. Muâz ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Yemen'e emir olarak tayin ettiği komutanlar onlarla savaştı. Nihayet tekrar İslam'a girdiler. Muâz, Ebû Bekr'in halifeliği döneminde büyük bir servetle geri döndü. Ömer b. el-Hattâb onun yanına geldi. Ömer Muâz'a hitaben: "Büyük bir servetle döndün. Bu servetin sana helal olmasını talep etmek için Ebû Bekr'e gideceğini düşünüyorum. Eğer Ebû Bekir bunları sana helal sayarsa, helal ve temiz olur, aksi takdirde servetini ona verirsin" deyince Muâz şöyle cevap verdi: "Ey Ömer! Sen de biliyorsun ki Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) servetimi alacaklılarıma verince sadece ihtiyaçlarımı gidermem için beni Yemen'e gönderdi. Ben getirdiğim mallardan hiçbirini Ebû Bekr'e verecek değilim. Ancak benden istemesi müstesna. Eğer benden isterse ona veririm. Eğer almazsa elimde tutarım." Bunun üzerine Ömer, Muâz b. Cebel'e, "Ben senin ve kendim için hayırdan başka bir şey murad etmedim" dedi. Daha

sonra kalktı ve çekip gitti. Ömer oradan ayrıldıktan sonra Muâz onu çağırdı. "Ben sana itaat edeceğim. Gördüğüm rüya olmasaydı sana itaat etmezdim"dedi ve şöyle devam etti. "Rüyamda kendimin bir çukurda olduğumu, senin de elimden tutup beni çukurdan kurtardığını gördüm. Hemen bizi Ebû Bekr'in yanına götür."

Bunun üzerine Hz. Ebû Bekr'in yanına gittiler. Nihayet içeri Ebû Bekr'in yanına girdiler. Muâz, Hz. Ömer'le konuştuklarını, alacaklılarının durumunu, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in kendisinin ihtiyacını gidermek istemesini Ebû Bekr'e tek tek anlattı. Daha sonra Yemen'den getirdiği malı ona bildirdi. En sonunda şöyle dedi: "Getirdiğim şeylerden dolayı (eğer kusur işlediysem) işte kamçım (beni cezalandır). Gördüklerim içinde daha keskin bir şey görmedim. (Cezamı) bununla bana güzelce uygula." Ebû Bekr cevaben Muâz'a: "Bunların hepsi senindir, ey Muâz!" dedi. Ömer, Muâz'a döndü ve: "Ey Muâz! İşte bu, malların temiz olduğu zamandır" dedi. Muâz, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ashabından serveti en çok olan kişilerdendi. Muâz emirlik yaverliğinden mal elde eden ilk kişi oldu.

İbn Şihâb (ez-Zührî) der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Muâz hakkındaki sünneti, mallarını tekrar ona vermesi suretiyle olmuştur. Mallarını satmasını da emretmemiştir. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'de güzel bir örnek bulunmaktadır.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden İbn Lehîa hakkında bazı tenkitler yapılmıştır. Hadisi hasendir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Ancak İbn Şihâb, "Ka'b b. Mâlik'in oğlundan" derken ismini belirtmemiştir. Fakat diğer taraftan Kâ'b'ın evlatlarından zayıf birinin bulunduğunu bilmiyoruz. En doğrusunu Allah bilir.

٦٧٠٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، ثنا عَبْدُ الرَّزَّاقِ ، أنا مَعْمَرٌ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنِ ابْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : كَانَ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ شَابًّا جَمِيلا سَمْحًا مِنْ خَيْرِ شَبَابِ قَوْمِهِ ، لا يُسْأَلُ شَيْئًا إِلا أَعْطَاهُ ، حَتَّى ادَّانَ دَيْنًا أَغْلَقَ مَالَهُ ، قَالَ : " فَكَلَّمَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُكَلِّمَ غُرَمَاءَهُ ، فَفَعَلَ " ، فَلَمْ يَضَعُوا لَهُ شَيْئًا ، فَلَوْ تُرِكَ لأَحَدٍ بِكَلامِ أَحَدٍ لَتُرِكَ لِمُعَاذٍ بِكَلامِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، " فَدَعَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يَبْرَحْ حَتَّى بَاعَ مَالَهُ وَقَسَّمَهُ بَيْنَ غُرَمَائِهِ " ، فَقَامَ مُعَاذٌ لا مَالَ لَهُ ، " فَلَمَّا حَجَّ بَعَثَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْيَمَنِ لِيَجْبُرَهُ " قَالَ : وَكَانَ أَوَّلَ مَنْ تَجِرَ فِي هَذَا الْمَالِ مُعَاذٌ ، فَقَدِمَ عَلَى أَبِي بَكْرٍ مِنَ الْيَمَنِ وَقَدْ تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

رواه الطبراني في الكبير مرسلا, ورجاله رجال الصحيح .

6700. İbn Ka'b b. Mâlik anlatıyor: Muâz b. Cebel cömert ve yakışıklı bir delikanlıydı. Kabilesinin en hayırlı gençlerindendi. Kendisinden bir şey istendiğinde mutlaka verirdi. En sonunda borçlandı. O kadar ki borcu, bütün malını götürecek derecede çoğaldı. Alacaklılarıyla konuşması için Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile görüştü. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onlarla konuştuysa da Muâz'a hiç bir indirim yapmadılar. Bir kimsenin aracılığı biri için bazı şeyler bırakılsaydı, elbette Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in konuşması sebebiyle Muâz için (borçları) bırakılırdı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Muâz'ı çağırdı. Malını satarak alacaklıları arasında pay edinceye kadar, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Muâz'ı asla bırakmadı. Sonunda Muâz mal ve mülkten yoksun olarak kalakaldı. Hacdan sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) fakirliğini gidermesi için onu Yemen'e gönderdi. Mal için denize açılan ilk kişi Muâz olmuştu. Muâz, Ebû Bekr'in halifeliği döneminde geriye döndüğünde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) dar-ı bekâya irtihal etmişti.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de mürsel olarak rivayet etmiş olup ravileri *Sahih*'in ravileridir. [1]

(بَابُ فِيمَنْ وَجَدَ مَتَاعَهُ عِنْدِ مُفْلِسٍ)

Malını İflas Eden Kişide Bulan Hakkında

٦٧٠١ - وَحَدَّثَنَا سَلَمَةُ ، نا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَعْيَنَ ، نا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِذَا أَفْلَسَ الرَّجُلُ فَوَجَدَ رَجُلٌ مَالَهُ عِنْدَ , يَعْنِي : عِنْدَ مُفْلِسٍ , بِعَيْنِهِ فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ " رواه البزار ورجاله رجال الصحيح.

6701. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bir kişi iflas edip de başka biri -onda- kendi malını bulduğunda o kişi ondaki malı almaya daha layıktır."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

٦٧٠٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا ابْنُ إِدْرِيسَ عَنْ هِشَامٍ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " أَيُّمَا رَجُلٍ أَفْلَسَ فَوَجَدَ رَجُلٌ عِنْدَهُ مَالَهُ وَلَمْ يَكُنِ اقْتَضَى مِنْ مَالِهِ شَيْئاً فَهُوَ لَهُ.

قلت : هو في الصحيح خلا قوله : " و لم يكن اقتضى من ماله شيئا " رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح .

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/30), Beyhakî, *Sünen* (6/48), Mervezî, *Müsned Ebî Bekr* (49)
[2] Bezzâr, *Müsned* (1301)

6702. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Hangi adam iflas eder de, başka biri yanında kendi malını bulsa ve müflisin malından da (daha önce) hiçbir şey almamış (taleb etmemiş) olsa o kişi, (bulduğu) malı (almaya) daha layıktır."*

Ben derim ki: Hadis *Sahîh* kitabında *"Adamın malından da hiçbir şey almamış olsa"* kısmı hariç rivayet edilmiştir.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

(بَابُ فِي الأَمَانَةِ)

Emanet Hakkında

٦٧٠٣ – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عُثْمَانَ بْنِ صَالِحٍ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ زَيْدٍ الْقَزَّازُ ، ثنا ضَمْرَةُ ، عَنِ ابْنِ شَوْذَبٍ ، عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ ، عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " أَدِّ الأَمَانَةَ إِلَى مَنِ ائْتَمَنَكَ ، وَلا تَخُنْ مَنْ خَانَكَ" رواه الطبراني في الكبير والصغير. ورجال الكبير ثقات.

6703. Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Emaneti seni güvenilir görene ver. Sana hainlik yapana sen de hainlik yapma."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir. [1]

٦٧٠٤ – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عُثْمَانَ بْنِ صَالِحٍ ، ثنا عَمْرُو بْنُ الرَّبِيعِ بْنِ طَارِقٍ ، ثنا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ أُسَيْدٍ ، عَنْ أَبِي حَفْصٍ الدِّمَشْقِيِّ ، عَنْ مَكْحُولٍ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " أَدِّ الأَمَانَةَ إِلَى مَنِ ائْتَمَنَكَ ، وَلا تَخُنْ مَنْ خَانَكَ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: يحي بن عثمان بن صالح المصري, قال ابن أبي حاتم : تكلموا فيه .

6704. Ebû Umâme diyor ki: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Emaneti seni güvenilir görene ver. Sana hainlik yapana sen de hainlik yapma."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Yahyâ b. Sâlîh el-Mısrî hakkında Ebû Hâtim şöyle demektedir: "Kendisi hakkında âlimler tenkitte bulunmuşlardır." [2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (760), Taberânî, *M. es-Sağîr* (475), İbnü'l-Çevzî: "Hadis, bütün kanallarına rağmen zayıftır" demiştir; bak: *İlel* (974)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7580)

٦٧٠٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رُزَيْقٍ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ هِشَامٍ السَّدُوسِيُّ ، نا عُبَيْدُ بْنُ وَاقِدٍ الْقَيْسِيُّ ، ثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي عَطَاءٍ ، عَنْ عُمَيْرِ بْنِ يَزِيدَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ ، عَنْ أَبِي قُرَادٍ السُّلَمِيِّ ، قَالَ : كُنَّا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَعَا بِطَهُورٍ ، فَغَمَسَ يَدَهُ فِيهِ ، ثُمَّ تَوَضَّأَ ، فَتَتَبَّعْنَاهُ ، فَحَسَوْنَاهُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَا حَمَلَكُمْ عَلَى مَا صَنَعْتُمْ ؟ " قُلْنَا ، حُبُّ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ، قَالَ : " فَإِنْ أَحْبَبْتُمْ أَنْ يُحِبَّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ فَأَدُّوا إِذَا ائْتُمِنْتُمْ ، وَاصْدُقُوا إِذَا حَدَّثْتُمْ ، وَأَحْسِنُوا جِوَارَ مِنْ جَاوَرَكُمْ " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: عبيد بن واقد القيسي, وهو ضعيف.

6705. Ebû Kurâd es-Sulemî anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanındaydık. Abdest suyu istedi. Elini suya daldırdı. Daha sonra abdest aldı. Hemen suyun peşinden gidip yudumladık. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yaptığınız şeye sizi sevk eden nedir?"* diye sorunca biz cevaben "Allah ve Resûlü'nün sevgisi" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah ve Resûlü'nün sizi sevmesini arzuluyorsanız, size güvenildiğinde (dolayısıyla bir şey emanet edildiğinde) emaneti (sahiplerine) verin, konuştuğunuzda doğruyu söyleyin ve komşularınızın komşularına iyilikte bulunun."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Ubeyd b. Vâkid el-Kaysî zayıftır.

٦٧٠٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ يَزِيدَ الْحَضْرَمِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " أَرْبَعٌ إِذَا كُنَّ فِيكَ فَلاَ عَلَيْكَ مَا فَاتَكَ مِنَ الدُّنْيَا حِفْظُ أَمَانَةٍ وَصِدْقُ حَدِيثٍ وَحُسْنُ خَلِيقَةٍ وَعِفَّةٌ فِي طُعْمَةٍ"

رواه أحمد والطبراني في الكبير, وفيه: ابن لهيعة, وحديثه حسن, وبقية رجاله رجال الصحيح .

6706. Abdullah b. Amr'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Dört şey sende bulunduğu zaman dünyadan kaçırdıklarına üzülme: Emaneti muhafaza etmek, güzel ahlâk, doğru sözlü olmak ve kazançta namuslu olmak."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden İbn Lehîa'nın hadisi hasen derecesindedir. Ahmed'in diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

---

[1] Ahmed, *Müsned* (6652)

٦٧٠٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدٍ الرَّاسِبِيُّ ، ثنا مُهَلَّبُ بْنُ الْعَلاءِ ، ثنا شُعَيْبُ بْنُ بَيَانٍ الصَّفَّارُ ، ثنا عِمْرَانُ الْقَطَّانُ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ أَوَّلَ مَا تَفْقِدُونَ مِنْ دِينِكُمُ الأَمَانَةُ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: المهلب بن العلاء, و لم أجد من ترجمه ,وبقية رجاله ثقات.

6707. Şeddâd b. Evs'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Dininizden ilk yitireceğiniz şey emanettir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Muhelleb b. el-Alâ'nın biyografisini yazana rastlamadım. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir. [1]

٦٧٠٨ - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي الرَّبِيعِ ، قَالَ : حَدَّثَنِي عِيسَى بْنُ صَدَقَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَنَسًا ، يَقُولُ : " اتَّقُوا اللَّهَ ، وَأَدُّوا الأَمَانَاتِ إِلَى أَهْلِهَا "

رواه أبو يعلى, وفيه: عيسى بن صدقة ,وثقه أبو زرعة, وقال الدارقطني : متروك .

6708. Enes diyor ki: "Allah'tan korkun ve emanetleri sahiplerine verin."

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup ravilerden Îsâ b. Sadaka'yı. Ebû Zür'a güvenilir kabul ederken Dârakutnî metruk biri olduğunu söylemiştir. [2]

٦٧٠٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ الْهَاشِمِيُّ أَنْبَأَنَا إِسْمَاعِيلُ أَنْبَأَنَا عَمْرٌو عَنِ الْمُطَّلِبِ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " اضْمَنُوا لِي سِتًّا مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَضْمَنْ لَكُمُ الْجَنَّةَ اصْدُقُوا إِذَا حَدَّثْتُمْ وَأَوْفُوا إِذَا وَعَدْتُمْ وَأَدُّوا إِذَا اؤْتُمِنْتُمْ وَاحْفَظُوا فُرُوجَكُمْ وَغُضُّوا أَبْصَارَكُمْ وَكُفُّوا أَيْدِيَكُمْ"

رواه أحمد والطبراني في الأوسط, ورجاله ثقات إلا أن المطلب لم يسمع من عبادة .

6709. Ubâde b. es-Sâmit'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bana altı şey hususunda garanti verin, size cenneti garanti edeyim: Konuştuğunuzda doğruyu söyleyin, söz verdiğinizde sözünüzde durun, size emanet teslim edildiğinde emaneti sahiplerine verin, ırzlarınızı muhafaza edin, gözlerinizi haramdan sakındırın ve elinizi harama uzatmayın."*

★Hadisi Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir. Ancak Muttalib, Ubâde'den hadis işitmemiştir. [1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7182-3), şahitleri ile sahihtir; bak: *es-Silsiletu's-Sahîha* (1739)

[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (4245)

(بَابُ فِي العَارِيَةِ)

Ödünç Vermek Hakkında

٦٧١٠ - عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْعَارِيَةُ مُؤَدَّاةٌ

رواه البزار, وفيه: عبد الله بن شبيب, وهو ضعيف جدا .

6710. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ödünç (emanet gibidir, sahibine) geri verilecektir."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup ravilerden Abdullah b. Şebîb oldukça zayıf biridir.

٦٧١١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِسْحَاقَ أَنْبَأَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ عَمَّنْ سَمِعَ النَّبِيَّ صلّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " أَلاَ إِنَّ الْعَارِيَةَ مُؤَدَّاةٌ وَالْمِنْحَةَ مَرْدُودَةٌ وَالدَّيْنُ مَقْضِيٌّ وَالزَّعِيمَ غَارِمٌ" رواه أحمد ورجاله ثقات

6711. Saîd b. Ebî Saîd, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i işiten birinden, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu nakletmiştir: *"Dikkat edin! Ödünç mal (emanet gibidir, sahibine) geri verilecektir. Hayvanın, (süt vs.inden faydalansın) diye birine ödünç verilmesi reddedilmiştir. Borç ödenecektir. Lider kişi, (borç ve emanet konularında) garantördür."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir. [2]

(بَابُ الْهَدِيَّةِ)

Hediye Hakkında

٦٧١٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَابِقٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنِ الأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " أَجِيبُوا الدَّاعِيَ وَلاَ تَرُدُّوا الْهَدِيَّةَ وَلاَ تَضْرِبُوا الْمُسْلِمِينَ" رواه أحمد وأبو يعلى, ورجال أحمد رجال الصحيح.

6712. Abdullah b. Mes'ûd'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Davet edenin davetine icabet edin, hediyeyi geri çevirmeyin ve Müslümanları dövmeyin."*

★Hadisi Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup Ahmed'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[3]

---

[1] Ahmed, *Müsned* (5/323), hasen şahitleri vardır; İbn Hibbân, *Sahîh* (271), Hâkim, *Müstedrek* (4/359)

[2] Ahmed, *Müsned* (5/293)

[3] Ahmed, *Müsned* (1/404), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (5412)

٦٧١٣ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ , ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَلَمَةَ الرَّازِيُّ , ثنا سَلَمَةُ بْنُ الْفَضْلِ , عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ الرَّازِيِّ ، عَنْ حُصَيْنٍ , عَنْ مُجَاهِدٍ , عَنِ ابْنِ عُمَرَ , قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ سَأَلَكُمْ بِاللَّهِ فَأَعْطُوهُ , وَمَنِ اسْتَعَاذَكُمْ بِاللَّهِ فَأَعِيذُوهُ , وَمَنْ دَعَاكُمْ فَأَجِيبُوهُ , وَمَنْ أَهْدَى إِلَيْكُمْ كُرَاعًا فَاقْبَلُوهُ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط, وقال : " من أهدى إليكم ذراعا أو كراعا فاقبلوه " وقد رواه أبو داود خلا من قوله : " ومن دعاكم . . " . إلى آخره ورجال الكبير رجال الصحيح خلا ليث بن أبي سليم, وهو ثقة, ولكنه مدلس.

6713. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Her kim sizden Allah adına isterse ona (istediği şeyi) verin; her kim sizi davet ederse, davetine icabet edin; her kim de size paça (bile) hediye ederse onu kabul edin."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve şu ibare ile *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir: *"Her kim size (koyunun) kol(unu) ya da paça(sını) hediye ederse onu kabul edin."* Ebû Dâvûd bu hadisi *"Her kim sizi davet ederse davetine icabet edin"* kısmı olmaksızın rivayet etmiştir. *el-Mu'cemu'l-kebîr*'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Leys b. Ebî Süleym bundan müstesnadır. Kendisi güvenilir biri olmakla birlikte tedlis yapmakla maruftur.

٦٧١٤ - حَدَّثَنَا أَبُو ذُهْلٍ عُبَيْدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْقَارِيُّ الْعَسْقَلانِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبُو الْجُمَاهِرِ مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ التَّنُوخِيُّ ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ بَشِيرٍ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : " كَانَ الْمُسْلِمُونَ يَتَهَادَوْنَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ صِلَةً بَيْنَهُمْ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : لَوْ قَدْ أَسْلَمَ النَّاسُ لَتَهَادَوْا مِنْ غَيْرِ فَاقَةٍ "

رواه الطبراني في الصغير, وقال في الكبير : كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْمُرُ بِالْهَدِيَّةِ صِلَةً بَيْنَ النَّاسِ ، وَيَقُولُ : " لَوْ قَدْ أَسْلَمَ النَّاسُ تَهَادَوْا مِنْ غَيْرِ جُوعٍ " وفيه: سعيد بن بشير, وقد وثقه جماعة, وضعفه آخرون, وبقية رجاله ثقات .

6714. Enes diyor ki: Müslümanlar, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında aralarındaki bağı güçlendirmek için birbirleriyle hediyeleşirlerdi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bütün insanlar, müslüman olsaydı açlık olmaksızın mutlaka birbirleriyle hediyeleşirlerdi." (Aralarında yoksullar kalmazdı.)*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiş olup *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de şöyle demiştir: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), insanlar arasındaki bağın kuvvetlenmesi için birbirleriyle hediyeleşmelerini emreder, şöyle buyururdu: *"Bütün*

insanlar müslüman olsaydı yoksulluk olmaksızın birbirleriyle hediyeleşirlerdi." (Aralarında açlar kalmazdı.)" Senedde geçen Saîd b. Beşîr'i bir grup âlim güvenilir kabul ederken diğerleri ise zayıf kabul etmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir. [1]

٦٧١٥ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ مَعْمَرٍ الْبَحْرَانِيُّ ، قَالَ : نا حُمَيْدُ بْنُ حَمَّادِ بْنِ خُوَارٍ ، قَالَ : نا عَائِذُ بْنُ شُرَيْحٍ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " يَا مَعْشَرَ الأَنْصَارِ ، تَهَادَوْا ، فَإِنَّ الْهَدِيَّةَ تَسُلُّ السَّخِيمَةَ ، وَتُورِثُ الْمَوَدَّةَ ، فَوَاللَّهِ لَوْ أُهْدِيَ إِلَيَّ كُرَاعٌ لَقَبِلْتُ ، وَلَوْ دُعِيتُ إِلَى ذِرَاعٍ لأَجَبْتُ "

رواه الطبراني في الأوسط, والبزار بنحوه ,وفيه: عائذ بن شريح ,وهو ضعيف .

6715. Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ey Ensar topluluğu! Birbirinizle hediyeleşin. Çünkü hediye, öfkeyi söküp çıkarır, muhabbeti getirir. Vallahi bana paça (bile) hediye edilse kesinlikle kabul ederim. (İçerisinde koyun) kol(unun bulunduğu bir yemeğe) davet edilirsem mutlaka (davete) icabet ederim."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Bezzâr buna benzer ifadelerle rivayet etmiştir. Senedinde geçen Âiz b. Şurayh zayıftır. [2]

٦٧١٦ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى ، نا يَحْيَى بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ السَّكَنِ ، نا رَيْحَانُ بْنُ سَعِيدٍ ، ثنا عَزْعَرَةُ بْنُ الْبِرِنْدِ ، نا الْمُثَنَّى أَبُو حَاتِمٍ ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ الْعَيْزَارِ ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " تَهَادَوْا تَحَابُّوا ، وَهَاجِرُوا تُوَرِّثُوا أَوْلادَكُمْ مَجْدًا ، وَأَقِيلُوا الْكِرَامَ عَثَرَاتِهِمْ "

وفيه: المثنى أبو حاتم, و لم أجد من ترجمه, وبقية رجاله ثقات, وفي بعضهم كلام.

6716. Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Birbirinizle hediyeleşin ki aranızda sevgi hasıl olsun. Hicret edin ki evlatlarınıza şerefi miras bırakasınız. Saygın insanların hatalarını bağışlayınız."*

★Senedinde geçen Müsennâ Ebû Hâtim'in biyografisini yazana rastlamadım. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir. Bazısı hakkında tenkitler yapılmıştır.

٦٧١٧ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ التَّمَّارُ ، قال : ثنا ابْنُ فَرُّوخٍ ، قال : ثنا الطَّيِّبُ بْنُ سَلْمَانَ ، قَالَ : سَمِعْتُ عَمْرَةَ ، تَقُولُ : سَمِعْتُ عَائِشَةَ ، تَقُولُ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " يَا نِسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ ، تَهَادَيْنَ ، وَلَوْ بِفِرْسَنِ شَاةٍ ، فَإِنَّهُ يُثْبِتُ الْمَوَدَّةَ ، وَيُذْهِبُ الضَّغَائِنَ "

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (757), Taberânî, *M. es-Sağîr* (687)

[2] Taberânî, *M. el-Evsat* (1549), Bezzâr, *Müsned* (1937)

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: الطيب بن سليمان, وثقه الطبراني ,وضعفه الدارقطني.

6717. Hz. Âişe, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu bildirmiştir: *"Ey müminlerin kadınları! Koyun paçası ile bile olsa hediyeleşiniz. Çünkü hediyeleşmek sevgiyi sabit kılar ve kinleri giderir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Tayyib b. Süleymân'ı Taberânî güvenilir kabul ederken Dârakutnî zayıf addetmiştir.

٦٧١٨ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قال : نا إِسْحَاقُ بْنُ زَيْدٍ الْخَطَّابِيُّ ، قال : نا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ أَبِي دَاوُدَ ، قال : ثنا الْمُثَنَّى أَبُو حَاتِمٍ الْعَطَّارُ ، قال : نا عُبَيْدُ اللهِ بْنُ الْعَيْزَارِ ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ ، عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ " تَهَادُوا تَزْدَادُوا حُبًّا "

رواه الطبراني في الأوسط ,وفيه: المثنى أبو حاتم, و لم أجد من ترجمه, وكذلك عبيد الله بن العيزار.

6718. Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Hediyeleşin ki, sevginiz artsın."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Müsennâ Ebu Hâtim'in biyografisini yazana rastlamadım. Ubeydullah b. el-Ayzâr da öyledir.

٦٧١٩ – حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ الْفَضْلِ ، حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، حَدَّثَتْنَا حُبَابَةُ بِنْتُ عَجْلانَ الْخُزَاعِيَّةُ ، قَالَتْ : حَدَّثَتْنِي أُمِّي حَفْصَةُ ، عَنْ صَفِيَّةَ بِنْتِ جَرِيرٍ ، عَنْ أُمِّ حَكِيمٍ بِنْتِ وَدَاعٍ الْخُزَاعِيَّةِ ، قَالَتْ : سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " تَهَادَوْا ، فَإِنَّ الْهَدِيَّةَ تُضْعِفُ الْحُبَّ ، وَتَذْهَبُ بِغَوَائِلِ الصَّدْرِ " رواه الطبراني في الكبير, وفيه: من لم يعرف .

6719. Ümmü Hakîm binti Vedâ' el-Huzâiyye diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Hediyeleşin; çünkü hediye, sevgiyi arttırır ve kalplerdeki kinleri giderir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup senedinde bilinmeyen biri bulunmaktadır.[1]

٦٧٢٠ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحَسَنِ الصُّوفِيُّ ، ثنا الْهَيْثَمُ بْنُ خَارِجَةَ ، ثنا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْعَطَّارُ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ الْعَلاءِ ، عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللهِ ، عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " نِعْمَ الشَّيْءُ الْهَدِيَّةُ أَمَامَ الْحَاجَةِ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: يحيى بن سعيد العطار, وهو ضعيف.

6720. Hüseyn b. Ali'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"İhtiyaç anında hediye, ne güzel bir şeydir."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (25/162)

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Yâhya b. Saîd el-Attâr zayıftır. [1]

٦٧٢١ - عَبْدُ اللّهِ بْنُ بُسْرٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللّهِ صَلَّى اللّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " يَقْبَلُ الْهَدِيَّةَ وَلاَ يَقْبَلُ الصَّدَقَةَ" رواه الطبراني في الكبير, وفيه: هاشم بن سعيد, وثقه ابن حبان, وضعفه جماعة .

6721. Abdullah b. Büsr diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) hediyeyi kabul eder; ama sadakayı kabul etmezdi."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Hâşim b. Saîd'i İbn Hibbân güvenilir kabul ederken bir grup âlim zayıf addetmiştir. [2]

٦٧٢٢ - وعَنْ أُمِّ سَلَمَةَ أَنَّ امْرَأَةً وَهَبَتْ لَهَا رِجْلَ شَاةٍ تُصُدِّقَ بِهَا عَلَيْهَا فَأَمَرَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تَقْبَلَهَا" رواه الطبراني في الكبير ورجاله رجال الصحيح .

6722. Ümmü Seleme'nin bildirdiğine göre bir kadın, Ümmü Seleme'ye sadaka olarak bir koyun ayağı hediye etti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Ümmü Seleme'ye bunu kabul etmesini emretti.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[3]

(بَابُ إِرْسَالِ الْهَدِيَّةِ وَمَتَى تُمَلَّكُ)

Hediyenin Gönderilmesi ve Hediyeye Ne Zaman Sahip Olunacağı Hakkında

٦٧٢٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ سَعِيدٍ أَبُو أَحْمَدَ حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ أَيُّوبَ الْحَضْرَمِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللّهِ بْنُ بُسْرٍ صَاحِبُ رَسُولِ اللّهِ صَلَّى اللّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَانَتْ أُخْتِي تَبْعَثُنِي إِلَى رَسُولِ اللّهِ صلى الله عليه وسلم بِالْهَدِيَّةِ فَيَقْبَلُهَا" رواه أحمد.

6723. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in sahabisi olan Abdullah b. Büsr diyor ki: "Annem benimle Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e hediye gönderir, O da bunu kabul ederdi."

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[4]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (2903)
[2] Ahmed, *Müsned* (4/189)
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (23/259)
[4] Ahmed, *Müsned* (4/189)

٦٧٢٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عِصَامُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ أَيُّوبَ الْحَضْرَمِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُسْرٍ قَالَ" كَانَتْ أُخْتِي رُبَّمَا بَعَثَتْنِي بِالشَّيْءِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تُطْرِفُهُ إِيَّاهُ فَيَقْبَلُهُ مِنِّي " وله عند أحمد أيضا والطبراني في الكبير : ورجالهما رجال الصحيح .

6724. Abdullah b. Büsr'ün rivayet ettiği Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî'nin naklettiği hadis şöyledir: "Kız kardeşim bazen benimle Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e yeni sahip olduğu bir şey gönderirdi. O da (sallallahu aleyhi vesellem) benden o şeyi kabul ederdi."

★İki hadisin de ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٦٧٢٥ - وَعَنْ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُسْرٍ: بَعَثَتْنِي أُمِّي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقِطْفٍ مِنْ عِنَبٍ فَأَكَلْتُهُ فَقَالَتْ أُمِّي لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: هَلْ أَتَاكَ عَبْدُ اللهِ بِقِطْفٍ ؟ قَالَ : " لَا " فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا رَآنِي قَالَ : " غُدَرُ غُدَرُ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه :الحكم بن الوليد ذكره ابن عدي في الكامل وذكر له هذا الحديث, وقال : لا أعرف هذا عن عبد الله بن بسر إلا الحكم . هذا معنى كلامه وبقية رجاله ثقات.

6725. Abdullah b. Büsr'den rivayet edildiğine göre annem benimle, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e bir salkım üzüm göndermişti. Ben üzümleri yedim. Annem, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e: "Sana Abdullah bir salkım üzüm getirdi mi?"diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayır"* cevabını verdi. Bu olaydan sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), beni gördüğünde bana: *"Hain, hain"* derdi.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Hakem b. el-Velîd'i İbn Adîy *el-Kâmil*'de zikretmiştir. Onun bu hadisini naklettikten sonra şöyle demiştir: "Ben bu hadisin sadece Hakem kanalıyla Abdullah b. Büsr'den rivayet edildiğini biliyorum." Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

٦٧٢٦ - حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ ، حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ مَنْصُورٍ ، حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ ، حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي لَيْلَى ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الأَصْبَهَانِيِّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى ، عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ ، قَالَ : نَزَلَ النَّبِيُّ مَنْزِلا ، فَبَعَثَتْ إِلَيْهِ امْرَأَةٌ مَعَ ابْنٍ لَهَا شَاةً ، فَحَلَبَ ثُمَّ قَالَ : " انْطَلِقْ بِهِ إِلَى أُمِّكَ " ، فَشَرِبَتْ حَتَّى رَوِيَتْ ، ثُمَّ جَاءَ بِشَاةٍ أُخْرَى فَحَلَبَ ثُمَّ سَقَى أَبَا بَكْرٍ ، ثُمَّ جَاءَ بِشَاةٍ أُخْرَى فَحَلَبَ ثُمَّ شَرِبَ.

1 Ahmed, *Müsned* (4/188)

رواه أبو يعلى, وفيه: محمد بن أبي ليلى ,وفيه كلام , وعبد الرحمن بن أبي ليلى لم يسمع من أبي بكر وبقية رجاله ثقات .

6726. Ebû Bekr es-Sıddîk anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir yerde konakladı. Bir kadın oğluyla beraber ona bir koyun gönderdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) koyunu sağdı ve: *"Al bu sütü annene götür"* dedi. Kadın sütü içti. O kadar ki sütü bitirdiğinde doydu. Daha sonra çocuk başka bir koyun getirdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yine koyunu sağıp sonrasında: *"Bu sütü Ebû Bekr'e içir"* buyurdu. Daha sonra çocuk üçüncü bir koyun getirdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sütü sağdı, sonra kendisi içti.

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup ravilerden Muhammed b. Ebî Leylâ hakkında tenkit yapılmıştır. Abdurrahman b. Ebî Leylâ ise Ebû Bekr'den hadis işitmemiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٦٧٢٧ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ قَالَ أَخْبَرَنَا مُسْلِمُ بْنُ خَالِدٍ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أُمِّهِ عَنْ أُمِّ كُلْثُومٍ. قَالَ أَبِى وَحَدَّثَنَاهُ حُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ فَذَكَرَهُ وَقَالَ عَنْ أُمِّهِ عَنْ أُمِّ كُلْثُومٍ بِنْتِ أَبِى سَلَمَةَ قَالَتْ لَمَّا تَزَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُمَّ سَلَمَةَ قَالَ لَهَا إِنِّى قَدْ أَهْدَيْتُ إِلَى النَّجَاشِيِّ حُلَّةً وَأَوَاقِيَّ مِنْ مِسْكٍ وَلاَ أَرَى النَّجَاشِيَّ إِلاَّ قَدْ مَاتَ وَلاَ أَرَى إِلاَّ هَدِيَّتِى مَرْدُودَةً عَلَيَّ فَإِنْ رُدَّتْ عَلَيَّ فَهِيَ لَكِ. قَالَ وَكَانَ كَمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرُدَّتْ عَلَيْهِ هَدِيَّتُهُ فَأَعْطَى كُلَّ امْرَأَةٍ مِنْ نِسَائِهِ أُوقِيَّةَ مِسْكٍ وَأَعْطَى أُمَّ سَلَمَةَ بَقِيَّةَ الْمِسْكِ وَالْحُلَّةَ"

رواه أحمد والطبراني, وفيه: مسلم بن خالد الزنجي, وثقه ابن معين وغيره , وضعفه جماعة وأم موسى بن عقبة أعرفها (لعل الصواب : لم أعرفها) وبقية رجاله رجال الصحيح. ويأتي حديث أم سلمة في إخباره بالمغيبات .

6727. Ebû Seleme'nin kızı Ümmü Gülsûm anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ümmü Seleme'yle evlenince ona: *"Ben, Necâşî'ye bir miktar kumaş, birkaç okkalık misk hediye etmiştim. Fakat Necâşî'nin öldüğünü ve hediyemin de reddedildiğini düşünüyorum. Eğer reddedilmişse hediyeler senindir"* buyurdu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in dediği gibi oldu. Hediyeler geri çevrilmişti. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) hanımlarından her birine birer ukiye (600 gram) misk; miskin geri kalanını ve kumaşı da Ümmü Seleme'ye verdi.

★Hadisi Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup ravilerden Müslim b. Hâlîd ez-Zencî'yi İbn Maîn ve başkaları güvenilir kabul ederken bir grup âlim ise zayıf addetmiştir. Ümmü Mûsâ b. Ukbe 'yi tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

---

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (103)

Ümmü Seleme'nin hadisi "O'nun Gizli Olan Şeyleri Haber Vermesi" bölümünde gelecektir. [1]

(بَابُ فِيمَنْ أُهْدِيَتْ لَهُ هَدِيَّةٌ وَعِنْدَهُ قَوْمٌ)

Yanında Bir Topluluk Olduğu Halde Kendisine Hediye Verilen Kişi

٦٧٢٨ - حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ ، ثنا مَالِكُ بْنُ زِيَادٍ الْكُوفِيُّ ، ثنا مِنْدَلُ بْنُ عَلِيٍّ ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ أُهْدِيَتْ لَهُ هَدِيَّةٌ ، وَعِنْدَهُ قَوْمٌ فَهُمْ شُرَكَاؤُهُ فِيهَا "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط, وفيه: مندل بن علي, وهو ضعيف, وقد وثق.

6728. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Yanında bir topluluk olduğu halde kime bir hediye verilirse topluluk, hediye hususunda o kişiye ortaktır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Mindel b. Ali zayıf biridir. Güvenilir kabul edenler de olmuştur. [2]

٦٧٢٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَمُّوَيْهِ أَبُو سَيَّارٍ التُّسْتَرِيُّ ثنا بِشْرُ بْنُ مُعَاذٍ الْعَقَدِيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْوَاسِطِيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ الْعَلاءِ ، عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ أَتَتْهُ هَدِيَّةٌ وَعِنْدَهُ قَوْمٌ جُلُوسٌ فَهُمْ شُرَكَاؤُهُ فِيهَا "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: يحيى بن سعيد العطار, وهو ضعيف.

6729. Hasan b. Ali'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Yanında oturan bir topluluk olduğu halde kime bir hediye gelirse, o topluluk hediye hususunda o kişiye ortaktır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Yahyâ b. Saîd el-Attâr zayıftır.[3]

(بَابُ ثَوَابِ الْهَدِيَّةِ وَالثَّنَاءِ وَالْمُكَافَأَةِ)

Hediyenin Sevabı, Övülmesi ve Hediyeye Karşılık Verilmesi

٦٧٣٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يُونُسُ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ يَعْنِي ابْنَ زَيْدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ أَعْرَابِيًّا وَهَبَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هِبَةً فَأَثَابَهُ عَلَيْهَا قَالَ رَضِيتَ. قَالَ

---

[1] Ahmed, *Müsned* (6/404)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11183)
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (2762)

لاَ. قَالَ فَزَادَهُ قَالَ رَضِيتَ. قَالَ لاَ. قَالَ فَزَادَهُ قَالَ رَضِيتَ. قَالَ نَعَمْ. قَالَ فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ لاَ أَتَّهِبَ هِبَةً إِلاَّ مِنْ قُرَشِيٍّ أَوْ أَنْصَارِيٍّ أَوْ ثَقَفِيٍّ "

رواه أحمد والبزار, وقال : أن أعرابيا أهدى بدل وهب, والطبراني في الكبير وقال : وهب ناقة فأثابه عليها . ورجال أحمد رجال الصحيح .

6730. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre bir bedevi, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e bir şey hibe etti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buna karşılık o bedeviyi ödüllendirerek: *"Razı oldun mu?"* diye sordu. Bedevi: "Hayır" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ödülde artırım yaptı ve: *"Razı oldun mu?"* diye sordu. Bedevi: "Hayır" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) mükâfatta yine artırım yaptıktan sonra: *"Razı oldun mu?"* diye sordu. Bedevi: "Evet" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Vallahi (neredeyse) Kureyşli veya Ensar'dan veya Sakîfli olmayanlar dışında hibe kabul etmemeye karar vermeyi düşündüm."*

★Hadisi Ahmed ve Bezzâr rivayet etmiştir. Bezzâr "hibe etti" yerine "hediye verdi" ifadesini kullanmıştır. Taberânî de *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ifadesi şöyledir: "Dişi bir deve hibe etti, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunun üzerine bedeviyi mükafatlandırdı." Ahmed'in ravileri *Sahih*'in ravileridir. [1]

٦٧٣١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ نُمَيْرٍ ، حَدَّثَنَا أَبِي عَبْدُ اللّٰهِ بْنُ نُمَيْرٍ ، حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ سَعْدٍ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عُمَرَ ، أَنَّ رَجُلا كَانَ يُلَقَّبُ حِمَارًا ، وَكَانَ يُهْدِي لِرَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعُكَّةَ مِنَ السَّمْنِ وَالْعُكَّةَ مِنَ الْعَسَلِ ، فَإِذَا جَاءَ صَاحِبُهَا يَتَقَاضَاهُ جَاءَ بِهِ إِلَى رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَيَقُولُ : يَا رَسُولَ اللّٰهِ ، أَعْطِ هَذَا ثَمَنَ مَتَاعِهِ ، فَمَا يَزِيدُ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أَنْ يَتَبَسَّمَ وَيَأْمُرَ بِهِ فَيُعْطَى رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح .

6731. Hz. Ömer'in bildirdiğine göre "Eşek" lakaplı bir adam, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e bir tulum tereyağı ve bir tulum bal hediye etmişti. Bunların sahibi adamdan borcunu almak üzere geldiğinde onu Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına getirdi. Adam: "Ya Resûlallah! Şuna malının (bal ve tereyağının) ücretini ver" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) tebessüm etmekten ve malının ücretini vermekten başka bir şey yapmadı.

★Hadisi Ebû Yâ'lâ rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

---

[1] Ahmed, *Müsned* (2687), Bezzâr, *Müsned* (1938-9), Taberânî, *M. el-Kebîr* (10897)

٦٧٣٢ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ الْمُثَنَّى ، ثنا عَلِيُّ بْنُ الْمَدِينِيِّ ، ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا أَبُو كُرَيْبٍ ، قَالا : ثنا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ ، ثنا عَمْرُو بْنُ قَيْظِيٍّ بْنِ شَدَّادِ بْنِ أُسَيْدٍ الْمَدَنِيُّ ، أَخْبَرَنِي سُلَيْمَانُ ، وَزُرْعَةُ ، وَمُحَمَّدٌ بَنُو الْحُصَيْنِ بْنِ سِنَانٍ ، وَقَالَ ابْنُ الْمَدِينِيِّ بْنِ سَوَاءَانَ ، حَدَّثَتْهُمْ أُمُّ سُنْبُلَةَ ، قَالَتْ : " أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَدِيَّةٍ ، فَأَبَيْنَ نِسَاءُ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَأْخُذْنَهَا ، وَقُلْنَ إِنَّا لا نَأْخُذُ هَدِيَّةً ، فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : خُذُوا هَدِيَّةَ أُمِّ سُنْبُلَةَ ، فَهِيَ أَهْلُ بَادِيَتِنَا ، وَنَحْنُ أَهْلُ حَضْرَتِهَا ، وَأَعْطَاهَا وَادِي كَذَا وَكَذَا ، فَاشْتَرَاهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حَسَنِ بْنِ حَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ مِنْهَا ، قَالَ : فَأَعْطَاهَا ذَوْدًا ، قَالَ عَمْرُو بْنُ قَيْظِيٍّ : فَرَأَيْتُ بَعْضَهَا . قَالَ أَبُو كُرَيْبٍ : قُلْتُ لِزَيْدِ بْنِ الْحُبَابِ : مَنْ أَعْطَاهَا ؟ قَالَ : رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: عمرو بن قيظي وتابعيه ,وفيه: ثلاثة لم أعرفهم.

6732. Ümmü Sünbüle anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e bir hediye getirdim. Hanımları hediyeyi almaya yanaşmadılar ve şöyle dediler: "Biz hediye almayız." Hemen Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) geldi ve şöyle buyurdu: *"Ümmü Sünbüle'nin hediyesini alın. O bizim çölümüzün ahalisidir. Bizler ise onların yerleşik (şehirli) ahalisiyiz."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona falan vadiyi verdi. O vadiyi Abdullah b. Hasan b. Hasan b. Ali b. Ebî Tâlib, daha sonra onlardan satın aldı. Karşılığında 5-10 deve verdi.

(Ravi) Amr b. Kayzî der ki: "Ben o develerin bazılarını gördüm." Ebû Kureyb der ki: Ben, Yezîd b. el-Hubâb'a: "Bunları ona kim verdi?" diye sorunca: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) verdi" dedi.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup, ravilerden Amr b. Kayzî ve peşinden gelenleri -ki onlar üç kişidir- tanımıyorum.[1]

٦٧٣٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا الْمُفَضَّلُ قَالَ حَدَّثَنِى يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حَرْمَلَةَ الأَسْلَمِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نِيَارٍ الأَسْلَمِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ أَهْدَتْ أُمُّ سُنْبُلَةَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَبَناً فَلَمْ تَجِدْهُ فَقَالَتْ لَهَا إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ نَهَى أَنْ يُأْكَلَ طَعَامُ الأَعْرَابِ. فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ فَقَالَ مَا هَذَا مَعَكِ يَا أُمَّ سُنْبُلَةَ. قَالَتْ لَبَناً أَهْدَيْتُ لَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ اسْكُبِى أُمَّ سُنْبُلَةَ. فَسَكَبَتْ فَقَالَ نَاوِلِى أَبَا بَكْرٍ. فَفَعَلَتْ فَقَالَ اسْكُبِى أُمَّ سُنْبُلَةَ. فَسَكَبَتْ فَنَاوَلَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَشَرِبَ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (25/163)

قَالَتْ عَائِشَةُ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَشْرَبُ مِنْ لَبَنِ أَسْلَمَ وَأَبْرَدِهَا عَلَى الْكَبِدِ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ كُنْتُ حُدِّثْتُ أَنَّكَ قَدْ نَهَيْتَ عَنْ طَعَامِ الأَعْرَابِ فَقَالَ يَا عَائِشَةُ إِنَّهُمْ لَيْسُوا بِالأَعْرَابِ هُمْ أَهْلُ بَادِيَتِنَا وَنَحْنُ أَهْلُ حَاضِرَتِهِمْ وَإِذَا دُعُوا أَجَابُوا فَلَيْسُوا بِالأَعْرَابِ "

رواه أحمد وأبو يعلى والبزار, ورجال أحمد رجال الصحيح.

6733. Hz. Âişe anlatıyor: Ümmü Sünbüle, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e süt hediye etmişti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i bulamayınca ona: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize, bedevilerin yemeklerini yememizi yasakladı" dedim. O esnada Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ve beraberinde Ebû Bekr geldi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yanındaki nedir, ey Ümmü Sünbüle!."* diye sorunca o: "Sana hediye ettiğim süttür, ya Resûlallah!" diye cevap verdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sütü (kabı) dök, ey Ümmü Sünbüle!"* buyurdu. Ümmü Sünbüle sütü döktü. Sonra: *"Ebû Bekr'e ver!"* buyurdu. Hemen denileni yaptı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) *"Sütü dök, ey Ümmü Sünbüle!"* buyurdular. Ümmü Sünbüle dökünce Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Âişe'ye ver!"* buyurdu. Ben sütü alıp içtim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sütü dök ey Ümmü Sünbüle!"* buyurdu. Ümmü Sünbüle sütü döktü ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e verdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ciğerine gönderip serinlettiği sütten içerken Hz. Âişe şöyle dedi: "Ya Resûlallah! Bana, bedevilerin yiyeceklerini yemeyi yasakladığın haber verilmişti."

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ey Âişe! Onlar bedevi değillerdir. Onlar bizim sahramızın ahalisidir. Biz ise onların yanında hazır bulunan ahaliyiz. Onlar bir davete çağrıldıkları zaman davete icabet ederler. Dolayısıyla onlar bedevi değillerdir."*

★Hadisi Ahmed, Ebû Ya'lâ ve Bezzâr rivayet etmiş olup Ahmed'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

٦٧٣٤ – حدثنا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْعَظِيمِ الْعَنْبَرِيُّ ، ثنا الضَّحَّاكُ بْنُ مَخْلَدٍ ، أنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَعْلَى ، أخبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عِيَاضٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَهْدَى لَهُ عُكَّةً مِنْ عَسَلٍ فَقَبِلَهَا ، وَقَالَ : " احْمِ شِعْبِي ، فَحَمَاهُ لَهُ وَكَتَبَ لَهُ كِتَابًا "

رواه الطبراني في الكبير, ورجاله رجال الصحيح .

6734. Abdullah b. İyâd, babasının şöyle dediğini nakletmiştir: Ben, bir adamın Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e bir tulum bal hediye ettiğini

---

[1] Ahmed, *Müsned* (6/133), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (4773), Bezzâr, *Müsned* (1940-1)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in de bunu kabul ettiğini gördüm. Adam: "Vadimi koru" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunun üzerine adamın vadisini korumuş ve bununla ilgili adam için bir ferman yazdırmıştır.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٦٧٣٥ - عَنِ ابْنِ عُمَرَ , عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : "وَمَنْ أَهْدَى كُرَاعًا فَكَافِئُوهُ"

قلت : رواه البزار في أثناء حديث, وفيه: ليث بن أبي سليم, وهو ثقة, ولكنه مدلس, وبقية رجاله رجال الصحيح .

6735. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Birisi paça (bile) hediye etse onu mükâfatlandırın."*

★Ben derim ki: Bezzâr bunu bir hadisin ortasında rivayet etmiştir. Ravilerden Leys b. Ebî Süleym güvenilir biridir; ama tedlis yapmakla maruftur. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٦٧٣٦ حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ الْفَضْلِ الأَسْفَاطِيُّ ، ثنا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، حَدَّثَتْنَا حُبَابَةُ بِنْتُ عَجْلانَ الْخُزَاعِيَّةُ ، قَالَتْ : حَدَّثَتْنِي أُمِّي حَفْصَةُ ، عَنْ صَفِيَّةَ بِنْتِ جَرِيرٍ ، عَنْ أُمِّ حَكِيمٍ بِنْتِ وَدَاعٍ الْخُزَاعِيَّةِ ، قَالَتْ : قُلْتُ : " يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَا جَزَاءُ الْغَنِيِّ مِنَ الْفَقِيرِ ؟ قَالَ : النَّصِيحَةُ ، وَالدُّعَاءُ . قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، نَكْرَهُ رَدَّ اللُّطْفِ . قَالَ : مَا أَقْبَحَهُ ، لَوْ أُهْدِيَ إِلَيَّ كُرَاعٌ ، لَقَبِلْتُ ، وَلَوْ دُعِيتُ إِلَى ذِرَاعٍ لأَجَبْتُ " رواه الطبراني في الكبير, وفيه من لا يعرف .

6736. Ümmü Hakîm binti Vedâ' el-Huzâiyye anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e: "Ya Resûlallah! Zenginin fakirden alacağı mükâfat nedir?" diye sorunca, *"Nasihat ve dua"* cevabını verdi. Ben: "Ya Resûlallah! Hediyenin reddedilmesini hoş karşılar mısın?" diye tekrar sorunca şöyle cevap verdi: *"Ne çirkin bir şey! Bana paça (bile) hediye edilse onu kesinlikle kabul ederim. İçerisinde koyunun kolunun bulunduğu bir yemeğe bile davet edilsem kesinlikle o davete icabet ederim."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup senedinde tanımadığım kişiler bulunmaktadır.[3]

٦٧٣٧ - وعَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "مَنْ أَتَاهُ مَعْرُوفٌ فذَكَرَهُ فَقَدْ شَكَرَهُ وَمَنْ تَحَلَّى بِمَا لَمْ يَنَلْ فَهُوَ كَلاَبِسِ ثَوْبَيْ زُورٍ"

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/369)
[2] Bezzâr, *Müsned* (1942)
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (25/162)

رواه البزار, وفيه: صالح بن أبي الأخضر, وهو ضعيف.

6737. Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bir kimseye bir iyilik ulaşır, daha sonra onu hatırlarsa o iyiliğe karşı şükretmiş olur. Her kim kendinde olmayan ulaşamadığı bir şeyle övünürse o kişi yalanın iki elbisesini giyen kişi gibidir."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup ravilerden Sâlih b. Ebi'l-Ehdar zayıftır. [1]

٦٧٣٨ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: قَالَ" إِذَا قَالَ الرَّجُلُ لأَخِيهِ: جَزَاكَ اللَّهُ خَيْرًا فَقَدْ أَبْلَغَ فِي الثَّنَاءِ " رواه البزار, وفيه: موسى بن عبيدة, وهو ضعيف.

6738. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kişi mümin kardeşine «Allah seni hayırla mükâfatlandırsın» dediği zaman övgüyü karşı tarafa ulaştırmış olur."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup ravilerden Mûsâ b. Ubeyde zayıftır. [2]

(بَابُ هِبَةِ مَا لَمْ يُولَدْ)

Doğmamış Olan Yavruyu Hibe Etmek

٦٧٣٩ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذٍ ، حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ قَتَادَةَ ، حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ ، قَالَ : " لَمَّا دَعَا نَبِيُّ اللَّهِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلامُ صَاحِبَهُ إِلَى الأَجَلِ الَّذِي كَانَ بَيْنَهُمْ ، قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ : كُلُّ شَاةٍ وَلَدَتْ عَلَى غَيْرِ لَوْنِهَا فَلَكَ وَلَدُهَا ، قَالَ : فَعَمَدَ فَوَضَعَ حِبَالًا عَلَى الْمَاءِ ، فَلَمَّا رَأَتِ الْحِبَالَ فَزِعَتْ ، فَجَالَتْ جَوْلَةً فَوَلَدْنَ كُلُّهُنَّ بُرْقًا إِلا شَاةً وَاحِدَةً ، قَالَ : فَذَهَبَ بِأَوْلادِهِنَّ ذَلِكَ الْعَامَ " رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح .

6739. Enes b. Mâlik anlatıyor: Allah'ın peygamberi Hz. Mûsâ, arkadaşına (Hz. Şuayb'a) kendi aralarında anlaşmış oldukları süre sonunda çağırınca arkadaşı Hz. Mûsâ'ya: "Kendisinden farklı renkte yavru doğuran her koyunun kuzusu senindir" dedi. Bunun üzerine Mûsâ su üzerine iplikler yerleştirdi. Koyunlar iplikleri görünce korkarak sağa sola kaçışarak dolanıp durdular. En sonunda biri hariç hepsi alacalı yavru doğurdu. Bunun üzerine Hz. Mûsa, hepsinin yavrularını o sene götürdü.

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[3]

---

1 Bezzâr, *Müsned* (1943)
2 Bezzâr, *Müsned* (1944)
3 Ebû Ya'lâ, *Müsned* (2907, 2946)

٦٧٤٠ - وَعَنْ عُتْبَةَ بنَ النُّدَّر :أنْ رَسُولُ اللّهِ صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ : أيُّ الأَجَلَيْنِ قَضَى مُوسَى ، ؟ قَالَ : أبَرُّهُمَا وأوْفَاهُمَا ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ ، صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لَمَّا أرَادَ مُوسَى فِرَاقَ شُعَيْبَ صَلّى الله عَلَيْهِمَا أمَرَ امْرَأَتَهُ أنْ تَسْألَ أبَاهَا أنْ يُعْطِيَهَا مِنْ غَنَمِهِ مَا يَعِيْشُونَ بِهِ فَأعَطاهَا مَا وَلَدَتْ غَنَمُهُ فِي ذَلِكَ العَامِ مِنْ قَالِبِ لَوْنٍ " قَالَ : فَمَا مَرَّتْ شَاةٌ إلاّ ضَرَبَ مُوسَى جَنْبَيْهَا بِعَصَاهُ . فَوَلَدَتْ قَوَالِبَ ألْوَانِهَا كُلُّهَا وَوَلَدتَ ثِنْتَيْنِ وَثَلاَثةٍ كُلُّ شَاةٍ لَيْسَ فِيْهَا فَشُوشٌ وَلاَ ضَبُوبٌ وَلاَ كَمِشَةَ تَفُوتُ الكَفَّ وَلاَ ثَعُولُ وقال رَسُولُ اللّهِ صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إذَا افْتَتَحْتُمُ الشَّامَ فَإنَكُمْ سَتَجِدُونَ بَقَايَا مِنْهَا وَهِيَ السَّامِرِيَّةُ"

رواه البزار, وفيه: ابن لهيعة, وحديثه حسن وفيه كلام, وبقية رجاله رجال الصحيح خلا عمر بن الخطاب السجستاني وهو ثقة ولم يضعفه أحد .

6740. Utbe b. en-Nudder'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e Hz. Mûsâ'nın (Kasas sûresi 28. âyette geçen) iki süreden hangisini yerine getirdiği soruldu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"İki sürenin en hayırlısını ve en tamamını"* cevabını verdi. Daha sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle anlattı: *"Hz. Mûsâ, Şuayb'dan ayrılmak isteyince hanımına, «Babandan insanların geçimini temin edebilecek kadar koyunu sana vermesini iste» diye emretti. Bunun üzerine Hz. Şuayb, kızına o sene annesinden farklı renkte doğan kuzuları verdi. Hz. Mûsâ, yanından geçen her koyunun iki yanına asasıyla vurdu. Her koyun bu sebeple kendisinden farklı renkte yavru doğurdu. Ayrıca her biri iki ve üç tane yavru dünyaya getirdi. Yavruların hiçbirinde memesinin deliği bol ve dar olan, elle tutulamayacak kadar memesi küçük olan ve fazla meme uçlu yavru yoktu."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ekledi: *"Şam'ı fethettiğinizde o koyunların neslinden türeyen koyunları orada bulursunuz ki onlar, Sâmirî kabilesinin koyunlarıdır."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup ravilerden İbn Lehîa'nın hadisi hasendir. Kendisi hakkında tenkit de yapılmıştır. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Bundan Ömer b. el-Hattâb es-Sicistânî müstesnadır. Kendisi güvenilir biridir. Kendisini zayıf gören kimse yoktur.[1]

[1] Bezzâr, *Müsned* (2246)

(بَابُ هَدَايَا الأُمَرَاءِ)

Valilere Verilen Hediyeler

٦٧٤١ - عَنْ عَبْدُ اللهِ بنَ صَخَرَ بنَ لَوْذَانَ وَكَانَ مِمَّنْ بَعَثَ النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مع عمال إلى اليمن قال : قال النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمُعَاذ بنَ جَبَل حِيْنَ بَعَثَهُ مُعلماً إلى اليَمنَ : إنِّي قَدْ عَرَفْتُ بَلاءَكَ فِي الدَّيْنِ وَقَدْ طَيَّبْتُ لكَ الهَدِيةَ فَإنْ أُهْدِيَ لَكَ شَيْءٌ فَاقْبَلْ" فَرجَعَ حِيْنَ رَجَعَ بِثَلاثِيْنَ رَأساً أُهْدوا لَهُ .

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: سيف بن عمر التميمي, وهو ضعيف . وقد تقدمت له طرق إسنادها جيد في الفلس والحجر.

6741. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in valilerle beraber Yemen'e gönderdiği kişilerden biri olan Abdullah b. Sahr b. Levzân diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Muâz b. Cebel'i Yemen'e öğretmen olarak gönderdiğinde ona şöyle buyurdu: *"Ben senin borç hususundaki sıkıntını biliyorum. Hediyeyi sana helal kıldım. Sana bir şey hediye edildiğinde onu kabul et."* Muâz geriye döndüğünde kendisine hediye edilen otuz baş hayvanla beraber dönmüştü.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Seyf b. Ömer et-Temîmî zayıftır. İsnâdları ceyyid olan ve Muâz'ın geçtiği hadisler, İflas ve Hacr (Tasarruftan Men) bölümünde geçmişti.[1]

٦٧٤٢ - و عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: هَدَايَا الأُمَرَاءِ غُلُولٌ "

رواه الطبراني في الكبير وأحمد من طريق إسماعيل بن عياش عن أهل الحجاز وهي ضعيفة.

6742. Ebû Humeyd es-Sâidî, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu bildirmiştir: *"Valilere verilen hediyeler hainliktir."*

★Hadisi *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî ve Ahmed, İsmâîl b. Ayyâş kanalıyla Hicâz ravilerinden rivayet etmişlerdir. Bu kanaldan gelen hadisler zayıftır.[2]

٦٧٤٣ - حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ الدَّلالُ ، قَالَ : نَا أُسَيْدُ بْنُ زَيْدٍ الْجَمَّالُ ، قَالَ : نَا قَيْسُ بْنُ الرَّبِيعِ ، عَنْ لَيْثٍ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنْ جَابِرٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " هَدَايَا الأُمَرَاءِ غُلُولٌ "

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده حسن.

---

1 İbn Cerîr, *Tehzîbu'l-âsâr, Müsned Ali* (353)

2 Ahmed, *Müsned* (5/424), Beyhâkî, *Sünen* (10/138)

6743. Câbir b. Abdillah'tan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Valilere verilen hediyeler hainliktir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup isnadı hasendir. [1]

٦٧٤٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْبَيْرُوتِيُّ ، ثَنَا الْيَمَانُ بْنُ سَعِيدٍ الْمِصِّيصِيُّ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حِمْيَرَ ، عَنْ خَالِدِ بْنِ حُمَيْدٍ الْمَهْرِيِّ ، عَنْ خَيْرِ بْنِ نُعَيْمٍ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " الْهَدِيَّةُ إِلَى الإِمَامِ غُلُولٌ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: يمان بن سعيد, وهو ضعيف.

6744. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *" İmama (devlet başkanına) verilen hediyeler hainliktir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Yemân b. Saîd zayıftır.[2]

٦٧٤٥ - حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْوَاسِطِيُّ ، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُعَاوِيَةَ بْنِ بَكْرٍ الْبَاهِلِيُّ ، نا النَّضْرُ بْنُ شُمَيْلٍ ، عَنِ ابْنِ عَوْنٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " هَدَايَا الأُمَرَاءِ غُلُولٌ " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: حميد بن معاوية الباهلي, وهو ضعيف .

6745. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Valilere verilen hediyeler hainliktir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Humeyd b. Muâviye el-Bâhilî zayıftır.

٦٧٤٦ - حدثنا أَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينَ الْمِصْرِيُّ ، ثنا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ السَّلامِ الصَّدَفِيُّ ، ثنا الْفَضْلُ بْنُ الْمُخْتَارِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَوْهِبٍ ، عَنْ عِصْمَةَ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " الْهَدِيَّةُ تَذْهَبُ بِالسَّمْعِ وَالْقَلْبِ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: الفضل بن المختار, وهو ضعيف جدا. وفي هذا الباب أحاديث في مواضعها .

6746. İsmet'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Hediye (haksızlıkları) işitmeyi ve görmeyi giderir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Fadl b. el-Muhtâr oldukça zayıf biridir.

Bu konuyla ilgili hadisler yerinde gelecektir. [3]

---

[1] Beyhâkî, *Sünen* (343)

[2] Taberânî, *M. el-Evsat* (*M. el-Bahreyn*, III. Ahmed nüshası, 1909), Taberânî, *M. el-Kebîr* (11486)

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/183)

(بَابُ فِي هَدَايَا الْكُفَّارِ)

Kafirlerin Hediyeleri Hakkında

٦٧٤٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَتَّابُ بْنُ زِيَادٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ يَعْنِى ابْنَ مُبَارَكٍ أَخْبَرَنَا لَيْثُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُغِيرَةِ عَنْ عِرَاكِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ حَكِيمَ بْنَ حِزَامٍ قَالَ كَانَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَبَّ رَجُلٍ فِي النَّاسِ إِلَيَّ فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَلَمَّا تَنَبَّأَ وَخَرَجَ إِلَى الْمَدِينَةِ شَهِدَ حَكِيمُ بْنُ حِزَامٍ الْمَوْسِمَ وَهُوَ كَافِرٌ فَوَجَدَ حُلَّةً لِذِى يَزَنَ تُبَاعُ فَاشْتَرَاهَا بِخَمْسِينَ دِينَاراً لِيُهْدِيَهَا لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَدِمَ بِهَا عَلَيْهِ الْمَدِينَةَ فَأَرَادَهُ عَلَى قَبْضِهَا هَدِيَّةً فَأَبَى. قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ حَسِبْتُ أَنَّهُ قَالَ إِنَّا لَا نَقْبَلُ شَيْئاً مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَلَكِنْ إِنْ شِئْتَ أَخَذْنَاهَا بِالثَّمَنِ ". فَأَعْطَيْتُهُ حِينَ أَبَى عَلَيَّ الْهَدِيَّةَ فَلَبِسَهَا ، فَرَأَيْتُهَا عَلَيْهِ عَلَى الْمِنْبَرِ ، فَلَمْ أَرَ شَيْئًا أَحْسَنَ مِنْهُ يَوْمَئِذٍ ، ثُمَّ أَعْطَاهَا أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ ، فَرَآهَا حَكِيمٌ عَلَى أُسَامَةَ ، فَقَالَ : يَا أُسَامَةُ ، أَنْتَ تَلْبَسُ حُلَّةَ ذِي يَزَنَ ؟ فَقَالَ : نَعَمْ ، وَاللَّهِ لَأَنَا خَيْرٌ مِنْ ذِي يَزَنَ ، وَلَأَبِي خَيْرٌ مِنْ أَبِيهِ ، قَالَ حَكِيمٌ : فَانْطَلَقْتُ إِلَى أَهْلِ مَكَّةَ أُعَجِّبُهُمْ بِقَوْلِ أُسَامَةَ.

رواه أحمد والطبراني في الكبير وإسناده جيد رجاله ثقات , وله طريق في علامات النبوة أحسن وأبين من هذه في صفته صلى الله عليه و سلم.

6747. Irâk b. Malik'in bildirdiğine göre Hakîm b. Hizâm şöyle diyordu: "Cahiliye döneminde insanlar içerisinde en çok sevdiğim kişi Muhammed idi."

Peygamber olduktan sonra Medine'ye gidince Hakîm b. Hizâm hac mevsiminde kendisini gördü. O zamanlar Hakîm kafir idi. Pazarda Zîyezen'e ait, satılık bir elbise gördü. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e hediye etmek için elli dinara onu satın aldı. Elbiseyi kendi üzerinde Medine'ye getirdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in elbiseyi hediye olarak almasını arzuladı; fakat Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) hediyeyi almaktan çekindi.

(Ravi) Ubeydullah ekledi: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu zannediyorum: *"Biz, müşriklerden hiçbir şey (hediye) kabul etmeyiz. Ama eğer dilersen bunu ücret mukabili alabiliriz."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) hediyeyi kabul etmeyince (ücret mukabili) verdim. Verdiğim elbiseyi Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) giydi. Minberde iken üzerinde gördüm. O gün elbiseden daha güzel hiçbir şey görmedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) daha sonra elbiseyi Usâme b. Zeyd'e verdi. Hakîm, elbiseyi Usâme'nin üzerinde görünce ona "Ey Usâme!

Zîyezen'in elbisesini sen mi giyiyorsun?" diye sorunca Usâme: "Evet, vallahi ben Zîyezen'den daha hayırlıyım. Babam da onun babasından hiç şüphesiz daha hayırlıdır" diye cevap verdi.

Hakîm dedi ki: "Bunun üzerine, Usâme'nin bu cevabıyla kendilerini şaşırtmak üzere Mekke ahalisinin yanına gittim."

★Hadisi Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiştir.

Hadisin isnâdı ceyyiddir. Ravileri güvenilir kimselerdir. Bu hadisin bundan daha açık ve daha güzel olan başka bir tariki, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in özellikleri ile ilgili olan "Nübüvvet Alâmetleri" bölümünde mevcuttur. [1]

٦٧٤٨ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَبُو عَبْدِ الْمَلِكِ الْقُرَشِيُّ الْبُسْرِيُّ الدِّمَشْقِيُّ ، بِدِمَشْقَ سَنَةَ تِسْعٍ وَسَبْعِينَ وَمِائَتَيْنِ ، حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الدِّمَشْقِيُّ ، حَدَّثَنَا الصَّلْتُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الزُّبَيْدِيُّ ، عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ ، عَنِ ابْنِ عَوْنٍ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، أَنَّ عِيَاضَ بْنَ حِمَارٍ الْمُحَاشِعِيَّ ، ثُمَّ النَّهْشَلِيَّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، " أَهْدَى لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَسًا قَبْلَ أَنْ يُسْلِمَ ، فَقَالَ : " إِنِّي أَكْرَهُ زَبْدَ الْمُشْرِكِينَ "

رواه الطبراني في الصغير والأوسط ,وفيه: الصلت بن عبد الرحمن الزبيدي, وهو ضعيف.

6748. İmrân b. Husayn'dan rivayet edildiğine göre İyâd b. Himâr el-Müçâşiî en-Nehşelî, müslüman olmadan önce Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e bir at hediye etmiş, bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ben, müşriklerin hediyelerini hoş karşılamam."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Salt b. Abdirrahman ez-Zübeydî zayıftır.[2]

٦٧٤٩ – عَنْ عَامِرِ بْنِ مَالِكٍ الذي يُقَالُ لَهُ : مُلاَعِبُ الأَسِنَّةِ . قَالَ : قَدِمْتُ على رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَدِيَّةٍ فَقَالَ : "إِنَّا لاَ نَقْبَلُ هَدِيَّةً لِمُشْرِكٍ "

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح خلا شيخ البزار إبراهيم بن عبد الله بن الجنيد وهو ثقة . ورواه من طريق عن عبد الرحمن بن كعب : أن عامر بن مالك . والطريق الأولى : عن عبد الرحمن بن كعب عن عامر بن مالك . قال : وصله ابن المبارك وأرسله عبد الرزاق.

6749. Mûlâib el-Esinne lakaplı Âmir b. Mâlik diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e bir hediye getirmiştim. Bunun üzerine şöyle buyurdu: *"Biz, bir müşrikin hediyesini kabul etmeyiz."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, -Bezzâr'ın hocası olan İbrâhîm b. Abdillah b. el-Cüneyd müstesna- ravileri *Sahîh*'in ravileridir. İbrâhîm ise güvenilir biridir.[1]

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr* (3125), Ahmed, *Müsned* (15323)

2 Taberânî, *M. es-Sağîr* (4), İbn Cerîr, *Tehzîbu'l-âsâr, Müsned Alî* (210-1)

٦٧٥٠ - قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَارِمٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ الْمُبَارَكِ قَالَ حَدَّثَنَا مُصْعَبُ بْنُ ثَابِتٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَامِرُ بْنُ عَبْدِ اللهِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَدِمَتْ قُتَيْلَةُ ابْنَةُ عَبْدِ الْعُزَّى بْنِ عَبْدِ أَسْعَدَ مِنْ بَنِي مَالِكِ بْنِ حَسَلٍ عَلَى ابْنَتِهَا أَسْمَاءَ ابْنَةِ أَبِي بَكْرٍ بِهَدَايَا ضِبَابٍ وَأَقِطٍ وَسَمْنٍ وَهِيَ مُشْرِكَةٌ فَأَبَتْ أَسْمَاءُ أَنْ تَقْبَلَ هَدِيَّتَهَا وَتُدْخِلَهَا بَيْتَهَا فَسَأَلَتْ عَائِشَةُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ﴾ إِلَى آخِرِ الآيَةِ فَأَمَرَهَا أَنْ تَقْبَلَ هَدِيَّتَهَا وَأَنْ تُدْخِلَهَا بَيْتَهَا"

رواه أحمد والطبراني في الكبير وجوده, وفيه: مصعب بن ثابت ,ضعفه أحمد وغيره, ووثقه ابن حبان.

6750. Abdullah b. ez-Zübeyr anlatıyor: Kuteyle binti Abdiluzzâ b. Es'âd b. Mâlik b. Hisl, kızı Esmâ binti Ebû Bekr'e hediye olarak birkaç keler, acı bakla ve tereyağı getirmişti. Esmâ hediyeleri kabul etmeyip, kadını eve sokmadı. Âişe, bu durumu Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e sorunca Yüce Allah şu âyeti inzal buyurdu: "Yüce Allah, din hususunda sizinle savaşmamış kimselere iyilik etmenizi ve onlara adil davranmanızı yasaklamaz."[2] Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Esmâ'ya hediyeleri kabul etmesini ve o kadını evine sokmasını emretti.

★Hadisi Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiş, hadisin ceyyid olduğunu belirtmiştir. Senedinde geçen Mus'ab b. Sâbit'i Ahmed ve başkaları zayıf kabul ederken İbn Hibbân güvenilir addetmiştir.

٦٧٥١ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ زِيَادٍ ، قَالَ : نا ابْنُ عُيَيْنَةَ ، قَالَ : نا بَشِيرُ بْنُ الْمُهَاجِرِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ ، عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، قَالَ : أَهْدَى الْمُقَوْقِسُ الْقِبْطِيُّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، جَارِيَتَيْنِ أُخْتَيْنِ ؛ إِحْدَاهُمَا مَارِيَةُ أُمُّ إِبْرَاهِيمَ ابْنِ رَسُولِ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَالأُخْرَى وَهَبَهَا رَسُولُ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، لِحَسَّانِ بْنِ ثَابِتٍ ، وَهِيَ أُمُّ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ ثَابِتٍ ، وَأَهْدَى لَهُ بَغْلَةً فَقَبِلَ رَسُولُ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، ذَلِكَ مِنْهُ"

رواه البزار والطبراني في الأوسط ,ورجال البزار رجال الصحيح.

6751. Bureyde anlatıyor: Mukavkıs el-Kıbtî, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e iki cariye hediye etti. Biri, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in oğlu olan İbrâhîm'in annesi Mâriye idi. Diğerini ise Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Hassân b. Sâbit'e hediye etmişti. İsmi Ümmü Abdirrahman

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1933), *es-Silsiletu's-Sahîha* (1727)

[2] Mümtehine Sur. 8.

b. Hassân idi. Mukavkıs, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e bir de katır hediye etti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunları kabul etti.

★Hadisi Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiştir. Bezzâr'ın ravileri *Sahih*'in ravileridir. [1]

٦٧٥٢ - وعَنْ أَنسِ بْنِ مَالِكٍ أن مَلِكُ ذِي يَزِنَ أَهْدَى إِلى رَسُولِ اللّهِ صَلّى اللّهُ عَلَيْهِ وَسَلّمَ ، جَرَّةً مِنْ المَنِّ فَقَبِلَهَا " رواه البزار, وفيه: علي بن زيد بن جدعان, وفيه: ضعف, وقد وثق .

6752. Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Zî Yezen'in kralı, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e bir küp men tatlısı (gökten yağmur gibi yağan taşlar ve ağaçlar üzerinde bulunan bala benzer tatlı) hediye etmiş, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de bunları kabul etmiştir.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup ravilerden Ali b. Zeyd b. Cüd'ân zayıftır. Güvenilir kabul edenler de olmuştur. [2]

٦٧٥٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ الأَخْرَمُ ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ يُونُسَ الرَّقِّيُّ ، ثنا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : " أَهْدَى صَاحِبُ الإِسْكَنْدَرِيَّةِ الْمُقَوْقِسُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُكْحُلَةَ عِيدَانٍ شَامِيَّةً ، ومرآةً ، ومُشْطًا "

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات.

6753. Hz. Âişe diyor ki: "İskenderiye'nin lideri Mukavkıs, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e Şam'daki hurma ağaçlarından yapılan bir sürmedan, bir ayna ve bir tarak hediye etti.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.

٦٧٥٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى الْكِسَائِيُّ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبَانَ ، ثنا أَبُو حَمَّادٍ الْحَنَفِيُّ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ نُوَيْرَةَ ، عَنْ أَبِي عُثْمَانَ ، عَنْ حَنْظَلَةَ بْنِ الرَّبِيعِ الْكَاتِبِ ، قَالَ : " أَهْدَى الْمُقَوْقِسُ مَلِكُ الْقِبْطِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَدِيَّةً وَبَغْلَةً شَهْبَاءَ ، فَقَبِلَهَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " رواه الطبراني في الكبير, وفيه: زكريا بن يحي الكسائي, وهو ضعيف جدا .

6754. Hanzale b. er-Rebî' el-Kâtib diyor ki: Kıptilerin kralı Mukavkıs, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e bir hediye, bir de boz katır hediye ettiğinde Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bunları kabul etti.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Zekeriyyâ b. Yahyâ el-Kisâî oldukça zayıf biridir. [1]

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1935)
[2] Bezzâr, *Müsned* (1936)

٦٧٥٥ - عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ: " أَهْدَى الْمُقَوْقِسُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدَحَ قَوَارِيرَ" فَذَكَرَ الْحَدِيثَ . رواه البزار, وفيه: مندل بن علي, وقد وثق, وفيه ضعف .

6755. İbn Abbâs diyor ki: "Mukavkıs, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e esans kâseleri hediye etti." Ravi yukarıdaki hadisin devamını nakletti.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Mindel b. Ali zayıf olmakla birlikte, kendisini güvenilir kabul eden kimseler de olmuştur.

٦٧٥٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَنْبَأَنَا سُفْيَانُ يَعْنِي ابْنَ حُسَيْنٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ أَهْدَى الْأُكَيْدِرُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَرَّةَ مِنْ مَنٍّ فَلَمَّا انْصَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الصَّلَاةِ مَرَّ عَلَى الْقَوْمِ فَجَعَلَ يُعْطِي كُلَّ رَجُلٍ مِنْهُمْ قِطْعَةً فَأَعْطَى جَابِرًا قِطْعَةً ثُمَّ إِنَّهُ رَجَعَ إِلَيْهِ فَأَعْطَاهُ قِطْعَةً أُخْرَى فَقَالَ إِنَّكَ قَدْ أَعْطَيْتَنِي مَرَّةً. قَالَ هَذَا لِبَنَاتِ عَبْدِ اللَّهِ " رواه أحمد ,وفيه: علي بن زيد, وهو ضعيف, وقد وثق .

6756. Enes b. Mâlik anlatıyor: Ukeydir, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e men tatlısı hediye etti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namazı bitince cemaate uğradı. Onlardan her birine tatlıdan bir parça vermeye başladı. Önce Câbir'e bir parça verdi. Sonra geri dönüp ona bir parça daha verdi. Câbir: "Bana az önce bir parça vermiştiniz" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bu (son verdiğim) Abdullah'ın kızları (Câbir'in kız kardeşleri) içindir."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravilerden Ali b. Zeyd zayıftır. Güvenilir kabul edenler de olmuştur.

(بَابُ)

Bir Bölüm

٦٧٥٧ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، ثنا عِيسَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُثْمَانَ أَبِي شَيْبَةَ ، عَنِ الْحَكَمِ ، عَنْ مِقْسَمٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، " أَنَّ الْحَجَّاجَ بْنَ عِلَاطٍ أَهْدَى لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَيْفَهُ ذَا الْفَقَارِ ، وَدِحْيَةَ الْكَلْبِيَّ أَهْدَى لَهُ بَغْلَتَهُ الشَّهْبَاءَ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: إبراهيم بن عثمان أبو شيبة, وهو متروك.

6757. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre Haccâc b. İlât, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e Zülfikâr kılıcını, Dihyetü'l-Kelbî ise Şehbâ' isimli katırı hediye etti.

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3497), İsmaîl b. Ebân, hadis uydurmakla suçlanmıştır.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup, ravilerden İbrâhîm b. Osmân Ebû Şeybe metruk biridir. [1]

(بَابُ فِيمَنْ يَرْجِعُ فِي هِبَتِهِ)

Hibesinden Geri Dönen Hakkında

٦٧٥٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَمْرٍو الأَصْبَهَانِيُّ الأَبْهَرِيُّ ، حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ يُوسُفَ السَّمْتِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبُو أُمَيَّةَ عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ الْحَسَنِ الْهِلالِيُّ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " الْعَائِدُ فِي هِبَتِهِ كَالْعَائِدِ فِي قَيْئِهِ "

رواه الطبراني في الصغير, وفيه :عبد الحميد بن الحسن الهلالي, وثقه ابن معين وأبو حاتم, وضعفه أبو زرعة وغيره.

6758. Câbir b. Abdillah'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Hibesinden geri dönen kişi, kusmuğunu geri yutan kişi gibidir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Abdulhamîd b. el-Hasan el-Hilâlî'yi İbn Maîn ve Ebû Zür'a ve başkaları zayıf kabul etmiştir. [2]

(بَابُ الهِبَةِ لِلوَلَدِ وَغَيْرِهِ)

Çocuğa ve Başkasına Hibede Bulunmak

وقد تقدم غير حديث في هبة ما لم يولد قبل هذا بأبواب

Doğmamış olan şeyi hibe etmek hakkında birçok hadis, birkaç bölüm önce geçti.

٦٧٥٩ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عُثْمَانَ بْنِ صَالِحٍ ، ثنا أَبُو صَالِحٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ . ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الصَّائِغُ الْمَكِّيُّ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ ، قالا : ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ يُوسُفَ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " سَوُّوا بَيْنَ أَوْلادِكُمْ فِي الْعَطِيَّةِ فَلَوْ كُنْتُ مُفَضِّلا أَحَدًا لَفَضَّلْتُ النِّسَاءَ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: عبد الله بن صالح كاتب الليث, قال عبد الملك بن شعيب : ثقة مأمون ورفع من شأنه, وضعفه أحمد وغيره .

6759. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Evlatlarınıza hibe konusunda aralarında eşit muamelede*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3197)

[2] Taberânî, *M. es-Sağîr* (1056)

bulunun. Şayet birini (hibe konusunda) üstün tutacak olsaydım, elbette kadınları üstün tutardım."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Leys'in katibi olan Abdullah b. Sâlih hakkında Abdülmelik b. Şuayb şöyle demiştir: "Güvenilir biridir. Kendisi hakkındaki söylenenler onun şanına yakışmaz." Ahmed ve başkaları ise onu zayıf görmüştür.[1]

٦٧٦٠ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ عَتَّابٍ الطَّيَالِسِيُّ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَغْرَاءَ ، قَالَ : نا رِشْدِينُ بْنُ كُرَيْبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " أَيُّمَا رَجُلٍ نَحَلَ ابْنَهُ نَحْلا ، فَبَانَ بِهِ الابْنُ ، فَاحْتَاجَ الأَبُ ، فَالابْنُ أَحَقُّ بِهِ ، وَإِنْ لَمْ يَكُنْ بَانَ بِهِ الابْنُ ، فَاحْتَاجَ الأَبُ ، فَالأَبُ أَحَقُّ بِهِ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: رشدين بن كريب, وهو ضعيف.

6760. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her kim, oğluna bir bağışta bulunur da oğlu kendisinden ayrılırsa ve baba muhtaç durumda olursa oğul o bağışı almaya daha layıktır. Eğer oğu,l babadan ayrılmamış olursa bu durumda baba o bağışı almaya daha layıktır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Rişdîn b. Kureyb zayıftır.

٦٧٦١ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ ، ثنا أَبِي ، ثنا عُثْمَانُ بْنُ حَكِيمٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، عَنْ يَعْلَى بْنِ مُرَّةَ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ لِرَجُلٍ : " هَبْ لِي هَذَا الْبَعِيرَ أَوْ بِعْنِيهِ ، قَالَ : هُوَ لَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَوَسَمَهُ سِمَةَ الصَّدَقَةِ ، ثُمَّ بَعَثَ بِهِ "

رواه الطبراني في الكبير هكذا من غير زيادة . ورواه أحمد في حديث طويل وله طرق في علامات النبوة كلاهما من رواية عبد الرحمن بن عبد العزيز وليس هو الذي روى له مسلم هكذا, عن يعلى وذاك روى عن الزهري, و لم أحد من ترجمه غير الحسيني ترجمه بمن روى عنه وبمن سمع منه وبقية رجاله رجال الصحيح.

6761. Ya'lâ b. Murre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir adama: *"Bana şu deveyi veya aynısını hibe et"* buyurmuş, bunun üzerine adam da: "O senindir, ya Resûlallah!" demiştir. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bu deveye zekat damgası vurup daha sonra göndermiştir.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Ahmed de rivayet etmiş olup, uzun hadisin "Peygamberlik Alâmetleri" bölümünde geçen birçok kanalı vardır.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11997)

Her iki rivayet de Abdurrahman b. Abdilazîz kanalıyla gelmiştir ki bu kişi, Müslim'in hadisini *Sahîh*'inde irad ettiği kişi değildir. Söz konusu ravinin, Zührî'den rivayeti vardır. Hüseynî'den başka Abdurrahman'ın biyografisini yazana rastlamadım. Hadisin geri kalan ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

(بَابٌ فِي مَالِ الوَلَدِ)

Evladın Malı Hakkında

٦٧٦٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي سَمِينَةَ ، حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ ، قَالَ : قَرَأْتُ عَلَى فُضَيْلٍ ، عَنْ أَبِي حَرِيزٍ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِرَجُلٍ : " أَنْتَ وَمَالُكَ لأَبِيكَ "

رواه أبو يعلى, وفيه: أبو حريز, وثقه أبو زرعة وأبو حاتم وابن حبان, وضعفه أحمد وغيره, وبقية رجاله ثقات.

6762. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir adama şöyle buyurdu: *"Sen de, malında babana aitsin."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup ravilerden Ebû Harîz'i' Ebû Zür'a, Ebû Hâtîm ve İbn Hibbân güvenilir kabul etmiş olup Ahmed ve başkaları zayıf addetmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir. [1]

٦٧٦٣ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي خَيْثَمَةَ , ثنا وَهْبُ بْنُ يَحْيَى بْنِ زِمَامٍ الْعَلاَّفُ , ثنا مَيْمُونُ بْنُ زَيْدٍ , عَنْ عُمَرَ بْنِ مُحَمَّدٍ , عَنْ أَبِيهِ , عَنِ ابْنِ عُمَرَ , قَالَ : جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَعْدِي عَلَى وَالِدِهِ , قَالَ : إِنَّهُ أَخَذَ مِنْ مَالِي , فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " أَمَا عَلِمْتَ أَنَّكَ وَمَالَكَ مِنْ كَسْبِ أَبِيكَ ؟ "

رواه البزار والطبراني في الكبير وفي الأوسط منه : الولد من كسب الوالد" فقط . وفيه: ميمون بن يزيد, لينه أبو حاتم ووهب بن يحيى بن زمام لم أجد من ترجمه. وبقية رجاله ثقات .

6763. İbn Ömer anlatıyor: Bir adam babasına karşı yardım istemek için gelerek: "O (babam) benim malımı alıyor" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sen de ve malın da, babanın kazancındansınız"* buyurdu.

★Hadisi Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiştir. *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta hadisin sadece *"Çocuk, babasının kazancındandır"* bölümü geçmiştir. Senedinde geçen Meymûn b. Yezîd'i Ebû Hâtim ve Vehb b. Yahyâ b. Zimâm zayıf kabul

---

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (5731), isnâdında kopukluk vardır.

etmiştir. Meymûn'un biyografisini yazana rastlamadım. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir. [1]

٦٧٦٤ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ هَانِئٍ، قَالَ: نا مُحَمَّدُ بْنُ بِلالٍ، قَالَ: نا سَعِيدُ بْنُ بَشِيرٍ، عَنْ مَطَرٍ، عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ، عَنْ عُمَرَ، أَنَّ رَجُلا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: إِنَّ أَبِي يُرِيدُ أَنْ يَأْخُذَ مَالِي، قَالَ: " أَنْتَ وَمَالُكَ لأَبِيكَ "

رواه البزار، وسعيد بن المسيب لم يسمع من عمر.

6764. Hz. Ömer'in bildirdiğine göre bir adam, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelip: "Babam benim malımı almak istiyor (alabilir mi?)" diye sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sen de, malın da, babana aitsiniz"* buyurdu.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup Saîd b. el-Müseyyib, Hz. Ömer'den hadis işitmemiştir.[2]

٦٧٦٥ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ يَحْيَى الأَرُزِّيُّ، قَالَ: نا أَبُو إِسْمَاعِيلَ الْجُودَانِيُّ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِسْمَاعِيلَ، قَالَ: نا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ سَمُرَةَ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ لِرَجُلٍ: " أَنْتَ وَمَالُكَ لأَبِيكَ "

رواه البزار والطبراني في الكبير والأوسط، وفيه: عبد الله بن إسماعيل الجوداني، قال أبو حاتم: لين وبقية رجال البزار ثقات.

6765. Semure'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir adama şöyle buyurmuştur: *"Sen de, malın da, babana aitsiniz."*

★Hadisi Bezzâr, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiş olup senedinde geçen Abdullah b. İsmâîl el-Cûdânî hakkında Ebû Hâtîm "Zayıf biridir" demiştir. Bezzâr'ın diğer ravileri, güvenilir kimselerdir. [3]

٦٧٦٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ شُعَيْبٍ، قَالَ: نَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بِلالٍ التَّمِيمِيُّ، قَالَ: نَا خَلَفُ بْنُ خَلِيفَةَ، عَنْ مُحَارِبِ بْنِ دِثَارٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " الْوَلَدُ مِنْ كَسْبِ الْوَالِدِ "

رواه الطبراني في الأوسط، وفيه: محمد بن أبي بلاد، ولم أجد من ترجمه، وبقية رجاله رجال الصحيح.

6766. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Çocuk, babanın kazancındandır."*

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1259), Taberânî, *M. el-Kebîr* (13345), *es-Silsiletu's-Sahîha* (1548)

[2] Bezzâr, *Müsned* (1261)

[3] Bezzâr, *Müsned* (1260), Taberânî, *M. el-Kebîr* (6961)

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Ravilerden Muhammed b. Ebî Bilâd'ın biyografisi yazana rastlamadım. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

٦٧٦٧ – حَدَّثَنَا أَبُو حَصِينٍ الْقَاضِي وَالْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ قَالا : ثنا يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ ، ثنا شَرِيكٌ ، عَنْ وَائِلِ بْنِ دَاوُدَ ، عَنْ جُمَيْعِ بْنِ عُمَيْرٍ ، عَنْ خَالِهِ أَبِي بُرْدَةَ بْنِ نِيَارٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَفْضَلُ كَسْبِ الرَّجُلِ وَلَدُهُ وَكُلُّ بَيْعٍ مَبْرُورٍ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: جميع بن عمير ضعفه ابن عدي, وقال البخاري : من عتق الشيعة . وهو صالح الحديث.

6767. Ebû Burde b. Niyâr'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kişinin kazancının en üstünü, çocuğu ve içinde yalan-dolan bulunmayan her alışveriştir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup, ravilerden Cumey' b. Umeyr'i İbn Adiy zayıf kabul etmiştir. Buhâri şöyle demiştir: "Şîa'nın azatlılarından, hadisi «sâlih» biridir."

٦٧٦٨ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ أَبُو زَيْدٍ الْحَوْطِيُّ ، بِجَبَلَةَ سَنَةَ تِسْعٍ وَسَبْعِينَ وَمِائَتَيْنِ ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَيَّاشٍ ، حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ يَحْيَى الأَطْرَابُلُسِيُّ ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ ذِي حِمَايَةَ ، عَنْ غَيْلانَ بْنِ جَامِعٍ ، عَنْ حَمَّادِ بْنِ أَبِي سُلَيْمَانَ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ النَّخَعِيِّ ، عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ قَيْسٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ لِرَجُلٍ : " أَنْتَ وَمَالُكَ لأَبِيكَ "

رواه الطبراني في الثلاثة, وفيه: إبراهيم بن عبد الحميد بن ذي حماية, و لم أجد من ترجمه وبقية رجاله ثقات.

6768. Abdullah b. Mes'ûd'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir adama şöyle buyurmuştur: *"Sen de, malın da, babana aitsiniz."*

★Hadisi Taberânî, üç *Mu'cem*'inde rivayet etmiştir. Ravilerden İbrâhîm b. Abdilhamîd b. Zî Himâye'nin biyografisini yazana rastlamadım. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir. [1]

٦٧٦٩ – حَدَّثَنَا حَبُّوشُ بْنُ رِزْقِ اللَّهِ الْمِصْرِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ ، قَالَ : نا عِيسَى بْنُ يُونُسَ ، قَالَ : نا يُوسُفُ بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْكَدِرِ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، أَنَّ رَجُلا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّ لِي مَالا وَعِيَالا ، وَإِنَّ لأَبِي مَالا وَعِيَالا وَإِنَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَأْخُذَ مَالِي إِلَى مَالِهِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " أَنْتَ وَمَالُكَ لأَبِيكَ "

قلت : رواه ابن ماجة باختصار .

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (10019), Taberânî, *M. el-Evsat* (*M. el-Bahreyn* 170), Taberânî, *M. es-Sağîr* (2)

رواه الطبراني في الأوسط, ورجاله رجال الصحيح خلا شيخ الطبراني حبوش بن رزق الله, و لم يضعفه أحد .

6769. Câbir b. Abdillah'dan rivayet edildiğine göre bir adam Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelip: "Ya Resûlallah! Benim mal-mülküm ve bir ailem var. O ise (babam) benim malımı alıp kendi malına katmak istiyor" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: " *Sen de, malın da, babana aitsiniz."*

Ben derim ki: İbn Mâce bu hadisi kısa metniyle rivayet etmiştir.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Buradan Taberânî'nin hocası Habbûş b. Rizkıllah müstesnadır. Kendisini kimse zayıf görmemiştir.

٦٧٧٠ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدِ بْنِ يَزِيدَ الْبَرْذَعِيُّ ، بِمِصْرَ ، حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ عُبَيْدُ بْنُ خَلَصَةَ بِمَعْرَةِ النُّعْمَانِ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نَافِعٍ الْمَدَنِيُّ ، عَنِ الْمُنْكَدِرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، " إِنَّ أَبِي أَخَذَ مَالِي ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ لِلرَّجُلِ : اذْهَبْ فَأْتِنِي بِأَبِيكَ ، فَنَزَلَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : إِنَّ اللَّهَ يُقْرِئُكَ السَّلامَ ، وَيَقُولُ : إِذَا جَاءَكَ الشَّيْخُ ، فَسَلْهُ عَنْ شَيْءٍ قَالَهُ فِي نَفْسِهِ مَا سَمِعَتْهُ أُذُنَاهُ ، فَلَمَّا جَاءَ الشَّيْخُ ، قَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : مَا بَالُ ابْنِكَ يَشْكُوكَ ، أَتُرِيدُ أَنْ تَأْخُذَ مَالَهُ ؟ ، فَقَالَ : سَلْهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، هَلْ أُنْفِقُهُ إِلا عَلَى عَمَّاتِهِ أَوْ خَالاتِهِ أَوْ عَلَى نَفْسِي ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: إِيهٍ ، دَعْنَا مِنْ هَذَا أَخْبِرْنَا عَنْ شَيْءٍ قُلْتَهُ فِي نَفْسِكَ مَا سَمِعَتْهُ أُذُنَاكَ ، فَقَالَ الشَّيْخُ : وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَا يَزَالُ اللَّهُ يَزِيدُنَا بِكَ يَقِينًا ، لَقَدْ قُلْتُ فِي نَفْسِي شَيْئًا مَا سَمِعَتْهُ أُذُنَايَ ، فَقَالَ : قُلْ : وَأَنَا أَسْمَعُ ، قَالَ : قُلْتُ :

غَذَوْتُكَ مَوْلُودًا وَعُلْتُكَ يَافِعًا ... تُعَلُّ بِمَا أَجْنِي عَلَيْكَ وَتَنْهَلُ

إِذَا لَيْلَةٌ ضَافَتْكَ بِالسُّقْمِ لَمْ أَبِتْ ... لِسُقْمِكَ إِلا سَاهِرًا أَتَمَلْمَلُ

كَأَنِّي أَنَا الْمَطْرُوقُ دُونَكَ بِالَّذِي ... طُرِقْتَ بِهِ دُونِي فَعَيْنَايَ تَهْمُلُ

تَخَافُ الرَّدَى نَفْسِي عَلَيْكَ وَإِنَّهَا ... لَتَعْلَمُ أَنَّ الْمَوْتَ حَتْمٌ مُوَكَّلُ

فَلَمَّا بَلَغْتَ السِّنَّ وَالْغَايَةَ الَّتِي ... إِلَيْهَا مَدَى مَا فِيكَ كُنْتُ أُؤَمِّلُ

جَعَلْتَ جَزَائِي غِلْظَةً وَفَظَاظَةً ... كَأَنَّكَ أَنْتَ الْمُنْعِمُ الْمُتَفَضِّلُ

فَلَيْتَكَ إِذْ لَمْ تَرْعَ حَقَّ أُبُوَّتِي فَعَلْتَ كَمَا الْجَارُ الْمُجَاوِرُ يَفْعَلُ

تَرَاهُ مُعَدًّا لِلْخِلَافِ كَأَنَّهُ بِرَدٍّ عَلَى أَهْلِ الصَّوَابِ مُوَكَّلُ

قَالَ : فَحِينَئِذٍ أَخَذَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بِتَلَابِيبِ ابْنِهِ ، وَقَالَ : أَنْتَ وَمَالُكَ لِأَبِيكَ"

قلت : روى ابن ماجة طرفا منه.

رواه الطبراني في الصغير والأوسط, وفيه: من لم أعرفه , والمنكدر بن محمد ضعيف, وقد وثقه أحمد, والحديث بهذا التمام منكر, وقد تقدمت له طريق مختصرة رجال إسنادها رجال الصحيح.

6770. Câbir b. Abdillah'dan rivayet edildiğine göre bir adam, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gelip "Ya Resûlallah! Babam malımı, mülkümü aldı" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Git, babanı bana getir!"* buyurdu. Resulullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in bu sözünün ardından Hz. Cibrîl, Resulullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına nüzul etti ve şöyle dedi: "Yüce Allah, sana selam söylüyor ve şöyle buyuruyor: "İhtiyar, yanına gelince ona kendi kendine (içinden) söylediği, kulaklarının işitmediği şeyi sor."

İhtiyar gelince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Oğlunun hali nedir ki senden şikayet ediyor? Onun malını mı almak istiyorsun?"* diye sordu. Bunun üzerine ihtiyar, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e: "Ya Resûlallah! Ona sor bakayım halalarından ya da teyzelerinden birine mi harcamada bulundum, yoksa kendime mi?" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Tamam yeter, bize bunları anlatma, bana kendi kendine söyleyip kulaklarının işitmediği şeyi söyle bakalım."* Bunun üzerine ihtiyar: "Vallahi ya Resûlallah! Allah bizim sana olan yakinimizi arttırsın. Ben, içimden söyleyip kulaklarımın işitmediği bir şey söylemiştim" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) hemen *"Söyle, seni dinliyorum"* buyurdular. İhtiyar şöyle dedi:

"Sen daha bebek iken yedirmiş ve gençken büyütmüştüm
Geceleyin rahatsızlandığında sen
Hastalığından dolayı uykusuz geceledim sağa sola dönerek
Âdeta sana vuran şey ile vurulan sen değil, bendim.
Sanki benim gözlerim yaşlar akıtıyordu.
Senin için, ölmenden endişe duyuyordum
Fakat iyi biliyordum ki ölüm tayin edilmiş bir vakittir.
Baliğ olunca sen, beslediğim ümitlerimin sonuna ulaşınca
Cezamı babalık ve sertlik yaptın.

Sanki nimet verip ihsan eden senmişsin gibi
Keşke sen, babalık hakkıma riayet etmediğinde
Komşunun komşuya yaptığını yapsaydın
O hakkımı hilafın hazırlayıcısı olarak görürsün
Sanki o merduddur, doğruluk sahiplerine vekil kılınmıştır."

Ravi der ki: Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ihtiyarın oğlunun göğsündeki elbiseyi tuttu ve şöyle buyurdu: *"Sen de, malın da, babana aitsiniz."*

Ben derim ki: İbn Mâce bu hadisten bir bölüm rivayet etmiştir.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiştir. Senedinde tanımadığım biri var. Münkedir b. Muhammed zayıftır. Ahmed, onu güvenilir kabul etmiştir. Hadis bütünüyle münker bir hadistir. Hadisin muhtasar tariki geride geçmiş olup senedindeki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٦٧٧١ – حَدَّثَنا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الْحُلْوَانِيُّ ، قَالَ : نا الْفَيْضُ بْنُ وَثِيقٍ الثَّقَفِيُّ ، قَالَ : نا الْمُنْذِرُ بْنُ زِيَادٍ الطَّائِيُّ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ ، عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ ، قَالَ : حَضَرْتُ أَبَا بَكْرٍ الصِّدِّيقَ ، أَتَاهُ رَجُلٌ ، فَقَالَ : يَا خَلِيفَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، إِنَّ هَذَا يُرِيدُ أَنْ يَأْخُذَ مَالِي كُلَّهُ فَيَجْتَاحُهُ ، فَقَالَ لَهُ أَبُو بَكْرٍ : " مَا تَقُولُ ؟ " قَالَ : نَعَمْ ، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ : " إِنَّمَا لَكَ مِنْ مَالِهِ مَا يَكْفِيكَ " ، فَقَالَ : يَا خَلِيفَةَ رَسُولِ اللَّهِ ، أَمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " أَنْتَ وَمَالُكَ لِأَبِيكَ ؟ " ، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ : " ارْضَ بِمَا رَضِيَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ "

رواه الطبراني في الأوسط ,وفيه: المنذر بن زياد الطائي وهو متروك.

6771. Kays b. Ebî Hâzim anlatıyor: Hz. Ebû Bekr'in yanında bulunuyordum. Yanına bir adam gelerek: "Ey Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in halifesi! Şu, benim malımın tamamını almak, mallarımın kökünü kazımak istiyor" deyince Ebû Bekr ona: "Ne diyorsun?" diye sordu. Adam "Evet (doğru söylüyorum)" deyince Ebû Bekr: "Onun malından ihtiyacın kadarı sana aittir" dedi. Adam bunun üzerine: "Ey Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in halifesi! Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) «*Sen de, malın da, babana aitsiniz"* buyurmadı mı?" dedi. Ebû Bekr adama: "Allah'ın razı olduğuna sen de razı ol!" karşılığını verdi.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Münzir b. Ziyâd et-Tâî metruk biridir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr* (947)
[2] Taberânî, *M. el-Evsat* (810), Feyd, hadis uydurmakla maruf bir adamdır.

٦٧٧٢ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ عَتَّابٍ الطَّيَالِسِيُّ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَغْرَاءَ ، قَالَ : نا رِشْدِينُ بْنُ كُرَيْبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَيُّمَا رَجُلٍ نَحَلَ ابْنَهُ نَحْلا ، فَبَانَ بِهِ الابْنُ ، فَاحْتَاجَ الأَبُ ، فَالابْنُ أَحَقُّ بِهِ ، وَإِنْ لَمْ يَكُنْ بَانَ بِهِ الابْنُ ، فَاحْتَاجَ الأَبُ ، فَالأَبُ أَحَقُّ بِهِ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: رشدين بن كريب, وهو ضعيف.

6772. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Her kim, oğluna bir bağışta bulunur da oğlu kendisinden ayrılırsa ve baba muhtaç durumda olursa oğul o bağışı almaya daha layıktır. Eğer oğul, babadan ayrılmamış olursa bu durumda baba, o bağışı almaya daha layıktır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Rişdîn b. Kureyb zayıftır.

(بَابُ فِي مَالِ العَبْدِ)

Kölenin Malı

٦٧٧٣ - حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَلَطِيُّ ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ ، ثنا أَبُو الْعُمَيْسِ ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ عُمَيْرٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ ، أَعْتَقَ غُلامًا لَهُ ، فَقَالَ : " أَمَا إِنَّ مَالَكَ لِي ، وَلَكِنْ قَدْ تَرَكْتُهُ لَكَ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: أبو نعيم النخعي, وثقة ابن حبان وأبو حاتم ,ونسبه أحمد إلى الكذب, وضعفه جماعة .

6773. İmrân b. Umeyr'in babasından naklettiğine göre Abdullah b. Mes'ûd, bir kölesini azad etti ve: "Şunu bil ki, senin malın, benim malımdır; ama onu sana bıraktım" dedi.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Ebû Nuaym en-Nehaî'yi İbn Hibbân ve Ebû Hâtim güvenilir kabul ederken Ahmed ise yalancılıkla itham etmiştir. Bir grup âlim ise zayıf kabul etmiştir.[1]

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (9157)

(بَابُ فِي الْعُمْرَى)

Umrâ[1] Hakkında

٦٧٧٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنِي حُمَيْدٌ. وَرَوْحٌ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ قَيْسٍ الأَعْرَجِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ رَجُلاً مِنَ الأَنْصَارِ أَعْطَى أُمَّهُ حَدِيقَةً مِنْ نَخْلٍ حَيَاتَهَا فَمَاتَتْ فَجَاءَ إِخْوَتُهُ فَقَالُوا نَحْنُ فِيهِ شَرْعٌ سَوَاءٌ. فَأَبَى فَاخْتَصَمُوا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَسَمَهَا بَيْنَهُمْ مِيرَاثًا"

قلت : رواه أبو داود وغيره بغير سياقه .رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح .

6774. Câbir b. Abdillah'tan rivayet edildiğine göre Ensar'dan bir adam, annesine hayatta sürece (kullanacağı) bir hurma bahçesi verdi. Kadın ölünce adamın kardeşleri gelip "Bize bu malda eşit pay meşru kılındı" dediler. Adam buna yanaşmayınca meseleyi çözmesi için Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e taşıdılar. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) malı aralarında miras olarak paylaştırdı.

Ben derim ki: Ebû Dâvûd ve başkaları hadisi farklı bir metinle rivayet etmiştir.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

٦٧٧٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ النَّرْسِيُّ ، حَدَّثَنَا حَمَّادٌ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عُقَيْلٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ ابْنِ الْحَنَفِيَّةِ ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " الْعُمْرَى جَائِزَةٌ لأَهْلِهَا " رواه أبو يعلى والطبراني في الكبير الأوسط.

6775. Muâviye b. Ebî Süfyân'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Umrâ, (varis olan) mal sahipleri için caizdir."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiştir.[2]

٦٧٧٦ - وله في رواية : الْعُمْرَى بِمَنْزِلَةِ الْمِيرَاثِ.

ورجال أبو يعلى رجال الصحيح خلا عبد الله بن محمد بن عقيل ,وحديثه حسن.

6776. Muâviye'den gelen başka bir rivayet şöyledir: *"Umrâ mal, miras hükmündedir."*

---

[1] "Yaşadığım sürece senindir" denilen; öldükten sonra ise sahibinin varislerine dönen mal.

[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (7369), Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/323), Ahmed, *Müsned* (4/97, 99)

★Ebû Ya'lâ'nın ravileri, Abdullah b. Muhammed b. Akîl müstesna *Sahîh*'in ravileridir. Abdullah'ın rivayetleri hasen derecesindedir. [1]

٦٧٧٧ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ قَزَعَةَ ، نَا الْمُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، نَا حُمَيْدٌ ، عَنْ أَنَسٍ : أَنَّ رَجُلًا أَعْمَرَ رَجُلًا فَسَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ فَقَالَ : " هِيَ لِوَرَثَتِهِ أَوْ كَمَا قَالَ "

رواه البزار ورجاله ثقات رجال الصحيح خلا الحسن بن قزعة, وهو ثقة.

6777. Enes'ten rivayet edildiğine göre bir adam, birine umrâ mal verdi. Bu durumu Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e sorunca Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Mal o kişinin (mal sahibinin) varislerine aittir"* karşılığını verdi. Ya da Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buna benzer bir ifade kullandı.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir ve *Sahîh*'in ravileridir. Hasan b. Kaza'a müstesna. Kendisi güvenilir biridir.[2]

٦٧٧٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ فِيلٍ الأَنْطَاكِيُّ ، قَالَ : نَا أَبُو تَوْبَةَ الرَّبِيعُ بْنُ نَافِعٍ ، قَالَ : نَا حَفْصُ بْنُ مَيْسَرَةَ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " أَيُّمَا رَجُلٍ أَعْمَرَ عُمْرَى ، فَهِيَ لَهُ وَلِعَقِبِهِ مِنْ بَعْدِهِ ، يَرِثُهَا مَنْ يَرِثُهُ مِنْ عَقِبِهِ ، أَوْ أَرْقَبَ رُقْبَى فَهِيَ بِمَنْزِلَةِ الْعُمْرَى " رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح .

6778. Abdullah b. ez-Zübeyr'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bir kimse birine umrâ mal verirse, o mal kişiye ve kendisinden sonra gelenlere aittir. Kendisinden sonra gelenler o mala varis olurlar. Yahut bir kimse birine rukbâ[3] verse, o da umrâ mal hükmündedir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[4]

٦٧٧٩ - وَبِهِ : عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ ، عَنْ أَبِيهِ وَسَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لا تُعْمِرُوا ، وَلا تُرْقِبُوا ، فَإِنْ فَعَلْتُمْ فَهُوَ لِلْمُعْمَرِ وَلِلْمُرْقَبِ " . قُلْتُ : وَكَيْفَ يَكُونُ ذَلِكَ ؟ قَالَ : " الْعُمْرَى أَنْ تَقُولَ : هِيَ لَكَ حَيَاتَكَ ، وَالرُّقْبَى أَنْ تَقُولَ : هُوَ لِلآخِرِ مِنِّي وَمِنْكَ "

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (266), iki zayıf isnâdla.

[2] Bezzâr, *Müsned* (1284)

[3] Kişinin birine örneğin "Sana şu evi hibe ettim. Benden önce ölürsen evi senden alırım. Senden önce ben ölürsem ev senindir" demek suretiyle yaptığı anlaşma.

[4] Taberânî, *M. el-Evsat* (477)

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: المثنى بن الصباح, وقد ضعفه جمهور الأئمة, وقال بعضهم : متروك, ووثقه ابن معين في رواية.

6779. Abdullah b. Amr'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Rukbâ ve umrâ mal vermeyin. Eğer bunu yaparsanız mallar rukbâ ve umrâ malın verildiği kişiler aittir."* Ben: "Bu nasıl olur?" diye sorunca (ravi) şöyle dedi: "Umrâ, senin birine «Bu mal yaşadığın sürece senindir» demendir. Rukbâ ise senin birine «Bu mal benden ve senden en son (hayatta kalan) kişiye aittir» demendir."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Müsennâ b. es-Sabâh'ı hadis imamlarının büyük çoğunluğu zayıf görmüştür. Bir kısım imamlar ise: "Metruk biridir" demiştir. Bir rivayette İbn Maîn, onu güvenilir kabul etmiştir.

(بَابُ فِيمَنْ أَعْطَاهُ أَهْلُ الشِّرْكِ أَرْضاً)

Müşriklerin Kendisine Arazi Verdiği Kişi

٦٧٨٠ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، وَعَبْدَانُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَرْوَزِيُّ ، قَالَا : ثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ رَاهَوَيْهِ ، ثَنَا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ ، عَنِ الْوَزِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنِ الزُّبَيْدِيِّ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ مَنَحَهُ الْمُشْرِكُونَ أَرْضًا فَلَا أَرْضَ لَهُ "

رواه أبو يعلى في الكبير, وفيه: الوزير بن عبد الله الخولاني, ضعفه ابن حزم , منكر الحديث ,وبقية رجاله ثقات.

6780. Ömer b. el-Hattâb'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Her kime müşrikler arazi bağışlarsa (o kişi bilsin ki) kendisinin bir arazisi yoktur."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Vezîr b. Abdillah el-Havlânî'yi İbn Hazm hadisi münker biri olarak görmüştür. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

(بَابُ إِحْيَاءِ الْمَوَاتِ)

Ölü Arazileri (Ekip Biçerek) Diriltmek

٦٧٨١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ يَزِيدَ أَخْبَرَنَا لَيْثٌ عَنْ أَبِى بَكْرٍ وَقَالَ عَفَّانُ مَرَّةً عَنْ أَبِى بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الأَنْصَارِىِّ عَنِ النَّبِىِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " مَنْ أَحْيَا أَرْضاً وَعْرَةً مِنَ الْمَصْرِ أَوْ مَيْتَةً مِنَ الْمَصْرِ فَهِىَ لَهُ"

رواه أحمد ,وفيه: ليث بن أبي سليم, وهو مدلس.

6781. Câbir b. Abdillah el-Ensârî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her kim, şehirdeki sert topraklı veya ölü bir araziyi diriltirse, arazi kendisine ait olmuş olur."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravilerden Leys b. Ebî Süleym tedlis yapmakla maruftur.

٦٧٨٢ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ الْعَلَّافُ، ثنا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ، ثنا مُوسَى بْنُ يَعْقُوبَ، حَدَّثَتْنِي عَمَّتِي قُرَيْبَةُ بِنْتُ عَبْدِ اللَّهِ، أَنَّ أَبَاهَا، قَالَتْ لَهُ أُمُّ سَلَمَةَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: " مَا مِنِ امْرِئٍ يُحْيِي أَرْضًا، فَيَشْرَبُ مِنْهُ كَبِدٌ حَرَّى أَوْ يُصِيبُ مِنْهُ عَافِيَةٌ، إِلا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِهِ أَجْرًا "

رواه الطبراني في الأوسط، وفيه موسى بن يعقوب الزمعي، وثقة ابن معين وابن حبان، وضعفه ابن المديني، وتفرد عن قريبة شيختة.

6782. Ümmü Seleme'nin bildirdiğine göre kendisi, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işitmiştir: *"Bir kimse, ölü bir araziyi diriltir de o araziden susuz ciğerler su içerse, ya da (birine) afiyet isabet ederse, Allah o kimseye mutlaka ecir yazar."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Musâ b. Ya'kûb ez-Zema'î'yi İbn Maîn ve İbn Hibbân güvenilir kabul ederken İbnü'l Medînî zayıf addetmiştir. Kuraybe'den rivayet etme hususunda tek kalmıştır.[1]

٦٧٨٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ بْنِ نَجْدَةَ الْحَوْطِيُّ، ثنا يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ الْوُحَاظِيُّ، ثنا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، عَنْ مَكْحُولٍ، عَنْ فَضَالَةَ بْنِ عُبَيْدٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " الأَرْضُ أَرْضُ اللَّهِ، وَالْعِبَادُ عِبَادُ اللَّهِ، مَنْ أَحْيَا مَوَاتًا فَهِيَ لَهُ "

رواه الطبراني في الكبير ورجاله رجال الصحيح.

6783. Fadâle b. Ubeyd'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Araziler, Allah'ın arazileridir. Kullar, Allah'ın kullarıdır. Her kim, ölü bir araziyi diriltirse, o arazi (artık) kendisine aittir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٦٧٨٤ - حدثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الصَّائِغُ، ثنا الْقَعْنَبِيُّ، ثنا كَثِيرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ. ح وَحَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ الصَّنْعَانِيُّ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ، حَدَّثَنِي كَثِيرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr* (23/397)

2 Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/318)

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنْ أَحْيَا مَوَاتًا مِنَ الأَرْضِ فِي غَيْرِ حَقٍّ مُسْلِمٍ فَهُوَ لَهُ وَلَيْسَ لِعِرْقٍ ظَالِمٍ حَقٌّ " رواه الطبراني في الكبير، وفيه: كثير بن عبد الله، وهو ضعيف .

6784. Kesîr b. Abdillah'ın, babası kanalıyla dedesinden (Amr b. Avf'tan) bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Müslüman kardeşinin hakkına girmeden her kim, ölü bir araziyi diriltirse, o arazi kendisine aittir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٦٧٨٥ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ ، قَالَ : نا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ الصَّمَدِ بْنِ شُعَيْبِ بْنِ إِسْحَاقَ الدِّمَشْقِيُّ ، قَالَ : نا سُوَيْدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، قَالَ : نا الأَوْزَاعِيُّ ، وَسُفْيَانُ بْنُ حُسَيْنٍ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ عُرْوَةَ ، قَالَ : حَدَّثَتْنِي عَائِشَةُ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنْ أَحْيَا أَرْضًا مَوَاتًا فَهِيَ لَهُ (وَلَيْسَ لِعِرْقِ ظَالِمٍ حَقٌّ) ، فَقَالَ لَهُ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ : تَشْهَدُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ هَذَا ؟ فَقَالَ : أَشْهَدُ أَنَّ عَائِشَةَ حَدَّثَتْنِي بِهَذَا ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَشْهَدُ أَنَّ عَائِشَةَ مَا كَذَبَتْنِي.

رواه كله الطبراني في الأوسط بإسنادين في أحدهما: عصام بن رواد بن الجراح، قال الذهبي : لينه أبو أحمد الحاكم، وبقية رجاله ثقات ,وفي إسناد الآخر : راو كذاب.

6785. Urve bildiriyor: Hz. Âişe, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu bana haber verdi: *"Her kim, ölü bir araziyi (ağaç dikmek veya tarım yapmak suretiyle) diriltirse, o arazi kendisine aittir. Haksızlık ederek başka birinin arazisine ağaç dikenin orada hiç bir mülkilet hakkı yoktur."*

Ömer b. Abdilazîz, Urve'ye "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in bunu söylediğine şahitlik eder misin?" diye sorunca, Urve şöyle cevap verdi: "Şahitlik ederim ki Âişe, Resûlullah'tan naklen bu hadisi bana bildirmiştir. Şahitlik ederim ki Âişe bana hiçbir zaman yalan söylemedi."

★Hadisin tamamını Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta iki senedle rivayet etmiştir. Senedlerin birinde İsâm b. Ravvâd b. el-Cerrâh bulunmaktadır. Zehebî bu kişi hakkında kendisini Ebû Ahmed el-Hâkim'in zayıf gördüğünü söylemiştir. Geri kalan kimseler güvenilir kimselerdir. Diğer senedinde ise hadis uyduran bir ravi bulunmaktadır.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/13-14)

٦٧٨٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْوَاهِبِ الْحَارِثِيُّ ، قَالَ : نا مُسْلِمُ بْنُ خَالِدٍ الزَّنْجِيُّ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ أَحْيَا أَرْضًا مَيِّتَةً فَهِيَ لَهُ ، وَلَيْسَ لِعِرْقِ ظَالِمٍ حَقٌّ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: مسلم بن خالد الزنجي, وثقة ابن معين وغيره, وضعفه أحمد وغيره.

6786. Abdullah b. Amr'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Her kim, ölü bir araziyi diriltirse, o arazi kendisine aittir. Haksızlık ederek başka birinin arazisine ağaç dikenin orada hiç bir mülkilet hakkı yoktur."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Müslim b. Hâlid ez-Zencî'yi İbn Maîn ve başkaları güvenilir kabul ederken Ahmed ve başkaları zayıf görmüştür.[1]

٦٧٨٧ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ ثنا قَيْسُ بْنُ الرَّبِيعِ ، عَنْ جَامِعِ بْنِ شَدَّادٍ ، عَنْ كُلْثُومٍ الْخُزَاعِيِّ ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ ، أَنَّهَا كَانَتْ تُفَلِّي رَأْسَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَجَاءَتْ زَيْنَبُ امْرَأَةُ عَبْدِ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ ، فَجَعَلَتْ تُكَلِّمُنِي وَأُكَلِّمُهَا وَرَفَعْتُ بَصَرِي إِلَيْهَا ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " أَقْبِلِي عَلَى فِلايَتِكِ ، فَإِنَّكِ لَسْتِ تُكَلِّمِينَهَا بِعَيْنَيْكِ " ، قَالَتْ زَيْنَبُ : فَجَعَلْتُ أَشْكُو ضِيقَ الْمَسْكَنِ ، فَقَالَ : هَذَا كَمَا صَنَعَتِ امْرَأَةُ عُثْمَانَ بْنِ مَظْعُونٍ ، لَمْ يَسَعُهَا مَا نَزَلَتْ حَتَّى نَزَلَ عَلَى رَأْسِهَا ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " كَذَاكَ مَنِ اخْتَطَّ خُطَّةً بِالْمَدِينَةِ مِنَ الْمُهَاجِرَاتِ ، فَلَهَا خِطَّتُهَا ، فَوَرِثَتْ نَصِيبَهَا مِنْ دَارِ عَبْدِ اللَّهِ ، وَأَحْرَزَتْ دَارَهَا بِالْمَدِينَةِ "

رواه الطبراني في الكبير وفيه قيس بن الربيع وثقة شعبة وغيره وضعفه ابن معين وغيره

6787. Ümmü Seleme'nin bildirdiğine göre kendisi, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in başında bit arıyordu. Abdullah b. Mes'ûd'un karısı Zeyneb geldi. Benimle konuşmaya başladı. Ben de onunla konuşuyordum. Gözümü ona çevirince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bit aramana dön. Çünkü sen onunla gözlerinle konuşmuyorsun."* Zeyneb dedi ki: Evimin darlığından şikayet etmeye başladım. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bu, Osmân b. Maz'un'un karısının yaptığı gibidir. Kadın, konakladığı yere sığmadı da sonunda ev onun başının üzerine indi."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) devamla şöyle buyurdu: *"Öyleyse Muhâcir kadınlardan her kim,*

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (605)

Medine'de arazi parçası parsellerse, parsellediği arazi kendisine aittir." Zeyneb, (kocası) Abdullah'ın evinden kendi payına düşene varis oldu. Ayrıca Medine'de de kendi (parsellediği) evi elde etti.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Kays b. er-Rebî'yi Şu'be ve başkaları güvenilir kabul ederken, İbn Maîn ve başkaları zayıf görmüştür. [1]

(بَابُ الحِمَى)

Koruluk Hakkında

٦٧٨٨ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ خَالِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " حَمَى النَّقِيعَ لِلْخَيْلِ. قَالَ حَمَّادٌ فَقُلْتُ لَهُ لِخَيْلِهِ قَالَ لاَ لِخَيْلِ الْمُسْلِمِينَ"

رواه أحمد, وفيه: عبد الله العمري, وهو ثقة, وقد ضعفه جماعة.

6788. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), (Medine'ye yakın bir yer olan) Nakî' denilen bölgeyi atlar için koruluk ilan etmişti.

(Ravi) Hammâd: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kendi atı için mi koruluk yaptı?" diye (Abdullah'a) sorunca o: "Hayır, sadece Müslümanların atları için koruluk yaptı" karşılığını verdi.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravilerden Abdullah el-Ömerî güvenilir biri olup, bir grup âlim onu zayıf görmüştür. [2]

٦٧٨٩ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلَوِيَةَ الْقَطَّانُ , ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الرُّومِيِّ , ثنا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ , عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ , عَنْ نَافِعٍ , عَنِ ابْنِ عُمَرَ , قَالَ : " حَمَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّبَذَةَ لأَهْلِ الصَّدَقَةِ"

رواه الطبراني في الكبير ورجاله رجال الصحيح .

6789. İbn Ömer diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Rebeze denilen bölgeyi zekat develeri için koruluk yaptı."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[3]

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr* (23/321)

2 Ahmed, *Müsned* (6464)

3 Taberânî, *M. el-Kebîr* (13376)

٦٧٩٠ - حَدَّثَنَا أَبُو زُرْعَةَ ، قَالَ : نَا عَلِيُّ بْنُ عَيَّاشٍ الْحِمْصِيُّ ، قَالَ : نَا شُعَيْبُ بْنُ أَبِي حَمْزَةَ ، عَنْ أَبِي الزِّنَادِ ، عَنِ الأَعْرَجِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لا حِمًى ، إِلا لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ "

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح ورواه البزار, وقال : لا يروى عن أبي هريرة إلا بهذا الإسناد.

6790. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah ve Resûlü'nün dışında kimse koruluk ilan edemez."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Bezzâr da hadisi rivayet etmiş ve şöyle demiştir: "Ebû Hureyre'nin bu hadisi sadece bu senedle rivayet edilmiştir."[1]

(بَابُ الشُّفْعَةِ)

Şüf'a[2]

٦٧٩١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ الدِّيبَاجِيُّ ، نَا بِشْرُ بْنُ الْوَلِيدِ الْكِنْدِيُّ ، ثَنَا أَبُو يُوسُفَ الْقَاضِي ، عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ بْنِ أَبِي الْمُخَارِقِ أَبِي أُمَيَّةَ ، عَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ ، عَنْ سَعْدِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " الْجَارُ أَحَقُّ بِسَقَبِهِ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه :عبد الكريم أبو أمية, وهو ضعيف .

6791. Sa'd b. Mâlik bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Komşu, yakınına (yani yakınında satılan gayrimenkulü satın almaya) daha fazla hak sahibidir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Abdülkerîm Ebû Umeyye zayıftır.

٦٧٩٢ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ كَثِيرٍ التَّمَّارُ ، قَالَ : نَا مُحَمَّدُ بْنُ عِمْرَانَ بْنِ أَبِي لَيْلَى ، قَالَ : نَا أَبِي ، عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " الْجَارُ أَحَقُّ بِسَقَبِهِ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: عبيد بن كثير التمار ,وهو متروك .

6792. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Komşu, yakınına daha ziyade hak sahibidir."*

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1323)

[2] Satılan gayrimenkulü, o gayrimenkule komşuluk edenin öncelikle satın alabilme hakkı; şüfa hakkı.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Ubeyd b. Kesîr et-Temmâr metruk biridir.

٦٧٩٣ - حَدَّثَنَا مَسْعَدَةُ بْنُ سَعْدٍ ، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ ، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ حَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي رَافِعٍ ، حَدَّثَنِي فَائِدٌ ، مَوْلَى عَبَادِلَ ، عَنْ مَوْلاهُ عَبَادِلَ ، عَنْ أَبِي رَافِعٍ أَنَّهُ بَاعَ قِطْعَةً أَقْطَعَهُ إِيَّاهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ دَارِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ مِنْ سَعْدٍ بِثَمَانِيَةِ آلْفِ دِرْهَمٍ ، قَالَ : وَكَانَ رَجُلٌ قَدْ سَبَقَهُ بِهَا قَبْلُ ، فَأَعْطَاهُ عَشْرَةَ آلافِ دِرْهَمٍ فَأَبَى مِنْهُ أَنْ يَبِيعَ مِنْهُ ، فَقَالَ أَبُو رَافِعٍ : إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " أَهْلُ الرُّكْحِ أَحَقُّ بِرُكْحِهِمْ " ، وَكَانَ سَعْدٌ أَسْقَبَ.

قلت : هو في الصحيح بغير لفظه .

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: إبراهيم بن علي بن حسن الرافعي ,وثقه ابن معين, وضعفه البخاري وجماعة .

6793. Ebû Râfi'nin bildirdiğine göre kendisi, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in kendisine verdiği, Sa'd b. Ebî Vakkâs'ın evinin yanındaki araziyi sekiz bin dirheme (Sa'd'a) sattı. Ravi der ki: Bir adam Sa'd'den daha önce gelmişti. Ebû Râfi'ye on bin dirhem verdi (teklif etti). Ebû Râfi der ki: "Ben evi ona satmaya yanaşmadım ve dedim ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Evin etrafındakiler, eve daha ziyade hak sahibidirler."* Sa'd'ın evi Ebû Râfi'nin evine daha yakındı.

Ben derim ki: Hadis, *Sahîh*'te farklı bir metinle geçmektedir.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden İbrâhîm b. Alî b. Hasan er-Râfiî'yi İbn Maîn güvenilir kabul ederken Buhârî ve bir grup âlim zayıf addetmiştir.

٦٧٩٤ - حَدَّثَنَا أَسْلَمُ بْنُ سَهْلٍ الْوَاسِطِيُّ ، ثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ وَهْبٍ الْعَلافُ ، ثَنَا خَالِدُ بْنُ عَمْرٍو الأُمَوِيُّ ، ثَنَا سُفْيَانُ ، عَنْ يَعْلَى بْنِ عَطَاءٍ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ الأَسْوَدِ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : أَنْشَدْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ شِعْرِ أُمَيَّةَ بْنِ أَبِي الصَّلْتِ مِائَةَ قَافِيَةٍ كُلَّمَا مَرَرْتُ بِبَيْتٍ ، قَالَ : " هِيهِ " ، وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ فِي مَجْلِسِهِ ذَلِكَ : " الْجَارُ أَحَقُّ بِسَقَبِهِ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: خالد بن يزيد الأموي, وهو متروك ونسب إلى الكذب, ووثقه ابن حبان وذكره في الضعفاء ,وقال : ينفرد عن الثقات بالموضوعات , على أن هذا الحديث قد صح من غير طريقه.

6794. Yezîd b. el-Esved anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e Umeyye b. Ebî es-Salt'ın şiirinden yüz beyit okudum. Her beyti okuduğumda *"Hı (hı)"* diyerek (beğendiğini ve okumaya devam etmesini ifade etti). Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in oturduğu o yerde

şöyle buyurduğunu (da) işittim: *"Komşu, yakınına daha ziyade hak sahibidir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Hâlid b. Yezîd el-Umevî metruk biridir. Hatta hadis uydurmakla itham edilmiştir. İbn Hibbân ise kendisini güvenilir kabul etmiş fakat zayıf ravilere dair. Bunu ed-Duafâ'da zikretmiştir. Devamla şöyle demiştir: "Güvenilir kimselerden uydurma hadislerle tek kalmıştır." Şu da var ki bu hadis, yukarıda görüldüğü gibi başka yoldan sahîh olarak gelmiştir."[1]

٦٧٩٥ - وعَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ: قَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالشُّفْعَةِ بَيْنَ الشُّرَكَاءِ" رواه الطبراني في الكبير, وإسحاق لم يدرك عبادة.

6795. Ubâde b. es-Sâmit diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ortaklar arasında şüf'a ile (hisselerini sattıklarında ortağın öncelikli hak sahibi olması ile) hükmetti.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. İshâk, Ubâde'ye yetişmemiştir.

٦٧٩٦ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ, ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ تَوْبَةَ الْقَزْوِينِيُّ, ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ, عَنْ أَبِيهِ, وَعُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ, عَنْ نَافِعٍ, عَنِ ابْنِ عُمَرَ, أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ, قَالَ: " الشُّفْعَةُ فِيمَا لَمْ تَقَعِ الْحُدُودُ, فَإِذَا وَقَعَتِ الْحُدُودُ فَلا شُفْعَةَ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: عبد الرحمن بن عبد الله العمري, وكان كذابا.

6796. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Sınırlar tayin edilemediği sürece şüf'a (hakkı) yoktur."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Abdurrahman b. Abdillah el-Ömerî hadis uyduran biridir.

٦٧٩٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْمَرْوَزِيُّ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ زُرْعَةَ، ثنا أَبُو غَزِيَّةَ، عَنِ ابْنِ أَبِي الزِّنَادِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ خَارِجَةَ بْنِ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ، عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: " إِذَا وَقَعَتِ الْحُدُودُ فَلا شُفْعَةَ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: عبد الرحمن بن أبي الزناد, وهو ضعيف, وقد وثق.

6797. Zeyd b. Sâbit'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Sınırlar tayin edildiğinde şüf'a (hakkı) olmaz."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Abdurrahman b. Ebi'z-Zinâd zayıftır. Güvenilir kabul edenler de olmuştur.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/236)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (4864)

٦٧٩٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ زُهَيْرٍ الأَيْلِيُّ ، حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْخُنْدِيسَابُورِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رُشَيْدٍ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بَزِيعٍ ، عَنْ صَدَقَةَ بْنِ أَبِي عِمْرَانَ ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ أَبِي سُلَيْمَانَ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " الصَّبِيُّ عَلَى شُفْعَةٍ حَتَّى يُدْرِكَ ، فَإِذَا أَدْرَكَ إِنْ شَاءَ أَخَذَ وَإِنْ شَاءَ تَرَكَ "

رواه الطبراني في الصغير والأوسط, وفيه: عبد الله بن بزيع, وهو ضعيف.

6798. Câbir b. Abdillah'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Çocuk yetişinceye kadar şüf'a hakkı devam eder. Yetiştiğinde ise dilerse alır, dilerse bırakır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Abdullah b. Bezî' zayıftır. [1]

٦٧٩٩ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ كَعْبٍ الْمَوْصِلِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ الْقَزَّازُ الْبَصْرِيُّ ، حَدَّثَنَا نَائِلُ بْنُ نَجِيحٍ ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ ، عَنْ حُمَيْدٍ ، عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لا شُفْعَةَ لِنَصْرَانِيٍّ "

رواه الطبراني في الصغير, وفيه: نائل بن نجيح, وثقه أبو حاتم, وضعفه غيره .

6799. Enes'ten rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Hıristiyanın şüf'a hakkı yoktur."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu's*-sağîr rivayet etmiş olup ravilerden Nâil b. Necîh'i Ebû Hâtim güvenilir kabul ederken başkaları zayıf kabul etmiştir. [2]

(بَابُ مِقْدَارِ الطَّرِيقِ)

Yolun Miktarı

٦٨٠٠ - حَدَّثَنَا نُعَيْمُ بْنُ مُحَمَّدٍ الصُّورِيُّ ، ثَنَا مُوسَى بْنُ أَيُّوبَ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ شُعَيْبٍ ، ثَنَا سُوَيْدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ ، عَنْ جَابِرٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " حَدُّ الطَّرِيقِ سَبْعَةُ أَذْرُعٍ " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: سويد بن عبد العزيز, وثقه دحيم, وضعفه جمهور الأئمة.

6800. Câbir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Yolun (ihtilaf vukuunda hukuki genişliği) yedi zira'dır (arşındır)."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Süveyd b. Abdilazîz'i Duhaym güvenilir kabul ederken, hadis imamlarının çoğu zayıf addetmiştir.

---

[1] Taberânî, M. es-Sağîr (844), Taberânî, M. el-Evsat (M. el-Bahreyn 1763)

[2] Taberânî, *M. es-Sağîr* (569)

٦٨٠١ - وعَنْ عُبَادَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى فِي الرَّحَبَةِ تَكُونُ بَيْنَ الطَّرِيقِ ثُمَّ يُرِيدُ أَهْلُهَا الْبُنْيَانَ فِيهَا فَقَضَى أَنْ يُتْرَكَ بَيْنَهُمَا لِلطَّرِيقِ سَبْعَةَ أَذْرُعٍ وفي رواية : قَضَى فِي الرَّحَبَةِ تَكُونُ بَيْنَ الْقَوْمِ : " أَنَّ الطَّرِيقَ سَبْعُ أَذْرُعٍ "

رواه كله الطبراني في الكبير, وأحمد بمعنى الأول في حديث طويل يأتي إن شاء الله تعالى, وإسحاق لم يدرك عبادة .

6801. Ubâde'nin bildirdiğine göre, sahiplerinin bina yapmak arzusunda oldukları arazilerin arasındaki veya diğer rivayette: iki topluluğun arsaları arasından geçen yolun genişliği hakkında Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle hüküm vermiştir: *"Yolun genişliği yedi zira' (arşın) olmalıdır."*

★Hadisin tamamını Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Ahmed ise, birinci hadisin anlamında ve daha uzun bir hadis içinde rivayet etmiş olup ileride inşallah gelecektir. Diğer taraftan İshâk b. Yahyâ, Ubâde'ye yetişmemiştir.

(بَابُ فِيمَنْ غَيَّرَ عَلاَمَ الأَرْضِ)

Yerdeki Sınır İşaretlerini Değiştiren Hakkında

٦٨٠٢ - وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى : نا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَارِثِ : حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَلْعُونٌ مَنْ تَوَلَّى إِلَى غَيْرِ مَوَالِيهِ ، مَلْعُونٌ مَنِ ادَّعَى إِلَى غَيْرِ أَبِيهِ ، وَمَلْعُونٌ مَنْ غَيَّرَ عَلاَمَ الأَرْضِ "

رواه البزار, وفيه محمد بن عبد الرحمن بن البيلماني, وهو ضعيف .

ويأتي لابن عمر حديث في الغضب غير هذا رواه أحمد .

6802. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Efendilerinden başkasına kendisini ait gösteren köle melundur; babasından başkasına nesep iddiasında bulunan kişi melundur, yerdeki (sınır gösteren) işaretleri değiştiren kişi melundur."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup ravilerden Muhammed b. Abdirrahman b. el-Beylemânî zayıftır. İbn Ömer'in gasp hakkında bundan başka bir hadisi daha vardır. İleride gelecektir.[1]

[1] Bezzâr, *Müsned* (1293), Abdurrahman zayıf bir ravidir.

٦٨٠٣ - حدثنا إبراهيم بن دحيم الدمشقي، ثنا أبي، ثنا مروان بن معاوية، عن كثير بن عبد الله المزني، عن أبيه، عن جده، قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: " من غير تخوم الأرض فعليه لعنة الله وغضبه يوم القيامة لا يقبل الله منه صرفا ولا عدلا "

رواه الطبراني في الكبير، وفيه: كثير بن عبد الله، وقد أجمعوا على ضعفه، إلا أن الترمذي حسن له بعض حديثه والله أعلم.

6803. Amr b. Avf'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah'ın laneti ve kıyamet günündeki gazabı, sınırı gösteren işaretleri değiştiren kişi üzerinedir. Allah, kıyamet gününde onun ne bir farzını, ne de nafilesini kabul etmeyecektir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Ravilerinden Kesîr b. Abdillah'ın zayıf olduğu hususunda âlimler görüş birliği etmişlerdir. Ancak Tirmizî bu zatın hadislerinden birisini hasen kabul etmiştir. Allah en doğrusunu bilir. [1]

(بَابٌ فِيمَنْ يَضَعُ خَشَبَةً عَلَى جِدَارِ جَارِهِ)

Komşusunun Duvarına Tahta/Ağaç Yerleştiren Hakkında

٦٨٠٤ - حَدَّثَنَا الْمِقْدَامُ بْنُ دَاوُدَ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ، ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ، عَنْ أَبِي الأَسْوَدِ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لا يَمْنَعَنَّ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ الْمُؤْمِنَ خَشَبَةً يَضَعُهَا عَلَى جِدَارِهِ "

رواه الطبراني في الكبير، وفيه: ابن لهيعة، وحديثه حسن، وبقية رجاله رجال الصحيح.

6804. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Sizden biriniz mümin kardeşini, (inşaat ve bina için) duvarına yerleştirdiği ağaç parçasından dolayı engellemesin."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Ravilerden İbn Lehîa'nın hadisi hasen derecesindedir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [2]

٦٨٠٥ - وله في رواية: " حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ الصَّنْعَانِيُّ، ثنا زَيْدُ بْنُ الْمُبَارَكِ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ ثَوْرٍ، عَنْ مَعْمَرٍ، عَنْ جَابِرٍ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: " وَلِلرَّجُلِ أَنْ يَجْعَلَ خَشَبَةً عَلَى حَائِطِ جَارِهِ "

---

[1] İleride gelecek: 6887. Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/23)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11502), İbn Cerîr, *Tehzîbu'l-âsâr, Müsned İbn Abbâs* (1149-50)

6805. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kişinin, komşusunun duvarı üzerine ağaç parçası/ tahta yerleştirme hakkı vardır."*

٦٨٠٦ – ثنا الْحَسَنُ بْنُ الْعَبَّاسِ ، وَعَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيَانِ ، قالا : ثنا عَبْدُ الْمُؤْمِنِ بْنُ عَلِيٍّ ، ثنا عَبْدُ السَّلامِ بْنُ حَرْبٍ ، عَنْ أَبِي خَالِدٍ الدَّالانِيِّ ، عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنْ بَنَى حَائِطًا فليدعمْ عَلَى جِدَارِ أَخِيهِ "

رواه الطبراني في الكبير ورجاله ثقات.

6806. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her kim evinin duvarını inşa ederse, komşusunun duvarına (yıkılmaması için) yardım etsin (yani evini komşusunun duvarına bitişik yapsın)."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٦٨٠٧ – حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ الْفَسَوِيُّ ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ يُونُسَ أَبُو مُسْلِمٍ الْمُسْتَمْلِيُّ ، ثنا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيُّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي شُرَيْحٍ الْكَعْبِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَاذَا يَرْجُو الْجَارُ مِنْ جَارِهِ إِذَا لَمْ يَرْفَعْ لَهُ خَشَبَةً فِي جِدَارِهِ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: عبد الله بن سعيد المقبري ,وهو ضعيف.

6807. Ebû Şurayh el-Ka'bî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Komşusu evinin duvarına evinin yapı tahtasını dayandıramayan komşu, komşusundan ne bekleyebilir ki!?."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Abdullah b. Saîd el-Makburî zayıftır.[2]

٦٨٠٨ – حَدَّثَنَا بَكْرٌ ، قَالَ : نا شُعَيْبُ بْنُ يَحْيَى ، قَالَ : نا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزَ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنْ سَأَلَهُ جَارُهُ أَنْ يَغْرِزَ خَشَبَةً فِي جِدَارِهِ فَلا يَمْنَعْهُ "

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح خلا شعيب بن يحيى, وهو ثقة .

6808. Enes b. Mâlik'ten rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bir kimse, komşusu kendisinden duvarının*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11736), Ahmed, *Müsned* (2098, 2757, 2914)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/188), İbn Cerîr, *Tehzîbu'l-âsâr, Müsned İbn Abbâs* (1164)

üzerine ağaç parçası (tahta kiriş vs.) dayamak istediği takdirde onun bu isteğine engel olmasın."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, güvenilir biri olan Şuayb b. Yahyâ müstesna ravileri, *Sahîh*'in ravileridir..

(بَابُ الْمَاءِ يَمُرُّ عَلَى الْبَسَاتِيْنِ)

Tarlaların Üzerinden Geçen Su

٦٨٠٩ - عَنْ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى فِي سَيْلِ مَهْزُورٍ : "يُمْسِكُ الأَعْلَى عَلَى الأَسْفَلِ حَتَّى يَبْلُغَ الْكَعْبَيْنِ ثُمَّ يُرْسَلُ عَلَى الأَسْفَلِ "

رواه الطبراني في الكبير، وفيه: عاصم بن عبيد الله، وهو ضعيف.

6809. Âmir b. Rabîa'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Mehzûr[1] ırmağı hakkında şöyle hüküm vermiştir: *"Üstte olanlar suyu altta olanlardan öncelikli olarak tutar. Nihayet su, ayak bileği kemiklerine çıkar, sonra (su) altta bulunanlara salıverilir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Âsım b. Ubeydillah zayıftır.

٦٨١٠ - حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَلَطِيُّ ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ ، ثنا أَبُو الْعُمَيْسِ ، عَنِ الْقَاسِمِ ، قَالَ : قَالَ عَبْدُ اللَّهِ : " أَهْلُ الشُّرْبِ أُمَرَاءُ عَلَى أَهْلِ أَعْلاهُ "

رواه الطبراني في الكبير وإسناده منقطع .

قلت : ويأتي حديث عبادة رواه أحمد في الأحكام إن شاء الله تعالى

6810. İbn Mes'ûd diyor ki: "İçme hususunda aşağıda olanlar, üsttekiler üzerine amirdirler (önceliklidirler)."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup isnadında kopukluk bulunmaktadır.

Ben derim ki: Ahmed'in rivayet ettiği Ubâde hadisi inşallah Ahkâm bölümünde gelecektir.

---

[1] Medine'de Benû Kurayza'nın yaşamış olduğu vadiden geçen ırmak.

(بَابُ الْمُضَارَبَةِ وشُرُوطِهَا)

Mudârebe Akdi[1] ve Şartları

٦٨١١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ بَشِيرٍ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ عُقْبَةَ السَّدُوسِيُّ ، قَالَ : نا يُونُسُ بْنُ أَرْقَمَ ، عَنْ أَبِي الْجَارُودِ ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ يَسَارٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : كَانَ الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ " إِذَا دَفَعَ مَالا مُضَارَبَةً اشْتَرَطَ عَلَى صَاحِبِهِ : لا يَسْلُكُ بِهِ بَحْرًا ، وَلا يَنْزِلُ بِهِ وَادِيًا ، وَلا يَشْتَرِي بِهِ ذَاتَ كَبِدٍ رَطْبَةٍ ، فَإِنْ فَعَلَ فَهُوَ ضَامِنٌ ، فَرَفَعَ شَرْطَهُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَجَازَهُ " رواه الطبراني في الأوسط ,وفيه: أبو الجارود الأعمى, وهو متروك كذاب.

6811. İbn Abbâs anlatıyor: Abbâs b. Abdilmuttalib mudarebe yoluyla birine mal verdiği zaman arkadaşına malı denizden geçirmemesini ve vadiye indirmemesini, malı ile canlı hayvan almamasını şart koşardı. Eğer bunlardan birini yaparsa arkadaşı zararı yüklenecektir. Abbâs bu şartı Resûlullah'a ilettiğinde Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Abbâs'a bu konuda izin verdi.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Ebu'l-Cârûd el-A'mâ metruk ve hadis uyduran biridir.[2]

(بَابُ الْوَكَالَةِ وَتَصَرُّفِ الْوَكِيلِ)

Vekâlet ve Vekilin Tasarrufu

٦٨١٢ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ زَكَرِيَّا ، نا هِلالُ بْنُ بِشْرٍ الْمَازِنِيُّ ، نا عُمَيْرُ بْنُ عِمْرَانَ الْعَلافُ ، نا الْحَارِثُ بْنُ عُتْبَةَ ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ وَاثِلَةَ أَوْ عَامِرِ بْنِ وَاثِلَةَ ، " أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطَى حَكِيمَ بْنَ حِزَامٍ دِينَارًا ، وَأَمَرَهُ أَنْ يَشْتَرِيَ بِهِ أُضْحِيَّةً فَاشْتَرَى ، فَجَاءَهُ مَنْ أَرْبَحَهُ فَبَاعَ ، ثُمَّ اشْتَرَى ، ثُمَّ جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِدِينَارٍ وَشَاةٍ ، فَقَالَ : " مَا هَذَا ؟ " ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، اشْتَرَيْتُ ، وَبِعْتُ ، وَرَبِحْتُ ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " بَارَكَ اللَّهُ فِي تِجَارَتِكَ " ، " وَأَخَذَ الدِّينَارَ وَتَصَدَّقَ بِهِ ، وَأَخَذَ الشَّاةَ فَضَحَّى بِهَا "

رواه الطبراني في الأوسط ,وفيه: عمير بن عمران ,قال ابن عدي : حدث بالبواطيل.

---

[1] Mudârebe akdi: Sermaye birinden, işçilik diğerlerinden olup kârda ortak olma anlaşması.

[2] Taberânî, *M. el-Evsat* (764)

6812. Amr b. Vâsile ya da Âmir b. Vâsile anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hakîm b. Hizâm'a bir dinar verip ona kurbanlık almasını emretti. Hakîm, kurbanlığı satın aldı. Yanına sattığı taktirde kâr edebileceği biri gelince (hemen) kurbanlığı ona sattı. Sonra gidip bir daha kurbanlık aldı. Daha sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına bir dinar ve bir koyunla beraber geldi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu nedir?"* diye sorunca, Hakîm: "Ya Resûlallah! Aldım, sattım, kâr ettim" diye cevap verdi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona şöyle buyurdu: *"Allah ticaretini mübarek kılsın."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) dinarı alıp tasadduk etti. Koyunu alıp kurbanlık olarak kesti.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Umeyr b. İmrân hakkında İbn Adiy "Bâtıl şeyleri rivayet eder" demektedir.

(بَابُ تَصَرُّفِ الْعَبْدِ)

Kölenin Tasarrufu

٦٨١٣ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهُ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّا بْنِ أَبِي زَائِدَةَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ عَاصِمِ بْنِ عُمَرَ بْنِ قَتَادَةَ عَنْ مَحْمُودِ بْنِ لَبِيدٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ حَدَّثَنِي سَلْمَانُ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِطَعَامٍ وَأَنَا مَمْلُوكٌ فَقُلْتُ هَذِهِ صَدَقَةٌ فَأَمَرَ أَصْحَابَهُ فَأَكَلُوا وَلَمْ يَأْكُلْ ثُمَّ أَتَيْتُهُ بِطَعَامٍ فَقُلْتُ هَذِهِ هَدِيَّةٌ أَهْدَيْتُهَا لَكَ أُكْرِمُكَ بِهَا فَإِنِّي رَأَيْتُكَ لاَ تَأْكُلُ الصَّدَقَةَ فَأَمَرَ أَصْحَابَهُ فَأَكَلُوا وَأَكَلَ مَعَهُمْ" رواه أحمد, وفيه :ابن إسحاق, وهو ثقة ولكنه مدلس, وبقية رجاله رجال الصحيح.

6813. Selmân anlatıyor: Köle iken Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına bir yemek getirdim ve sadaka olduğunu söyledim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbına yemekten yemelerini emir buyurdu, ama O yemedi. Sonra başka bir yemek getirdim ve: "Bu, hediyedir. Bunu sana hediye ettim, sana bunu ikram ediyorum. Çünkü senin sadakayı yemediğini, ashabına yemelerini emrettiğini gördüm" dedim. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yemeği ashâbıyla beraber yedi.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir. Ravilerden İbn İshâk güvenilir biridir; ama tedlis yapmakla maruftur. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

---

[1] Ahmed, *Müsned* (5/439)

٦٨١٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّا حَدَّثَنِى أَبِى عَنْ أَبِى إِسْحَاقَ عَنْ آلِ أَبِى قُرَّةَ عَنْ سَلْمَانَ قَالَ كُنْتُ اسْتَأْذَنْتُ مَوْلاَتِى فِى ذَلِكَ فَطَيَّبَتْ لِى فَاحْتَطَبْتُ حَطَباً فَبِعْتُهُ فَاشْتَرَيْتُ ذَلِكَ الطَّعَامَ . رواه أحمد, وفيه: أبو قرة سلمة بن معاوية, ولم أجد من ترجمه .

6814. Selmân anlatıyor: Efendimden bu hususta (yiyecek almak için) izin istedim. O da benim bu davranışımı hoş gördü. Ben de odun toplayıp sattım. Parasıyla da yiyecek aldım.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravilerden Ebû Kurra Seleme b. Muâviye'nin biyografisini yazana rastlamadım. [1]

٦٨١٥ - دَّثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، قَالَ : ثَنا عَبَّادُ بْنُ زِيَادٍ ، قَالَ : نا عُثْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنِ الْحَكَمِ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ عَبْدًا أَسْوَدَ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَمُرُّ بِي ابْنُ السَّبِيلِ وَأَنَا فِي مَاشِيَةٍ لِسَيِّدِي ، أَفَأَسْقِي مِنْ أَلْبَانِهَا بِغَيْرِ إِذْنِهِ ؟ قَالَ : " لا " ، قَالَ : فَإِنِّي أَرْمِي ، فَأُصْمِي وَأُنْمِي ، قَالَ : " كُلْ مَا أَصْمَيْتَ وَدَعْ مَا أَنْمَيْتَ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: عباد بن زياد - بفتح العين - وثقه أبو حاتم وغيره, وضعفه موسى بن هارون وغيره .

6815. İbn Abbas'tan rivayet edildiğine göre siyahi bir köle Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gelip: "Yanımdan yolcular geçiyor. Ben o sırada efendimin koyunları ile meşgul oluyorum. Efendimin izni olmadan onlara süt içirebilir (yani ikram edebilir) miyim?" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) *"Olmaz"* buyurdu. Köle: "Ben avlanıyorum. Oku attığımda hayvanı hemen öldürüyorum veya (bazen) bir süre geçtikten sonra hayvanı ölü olarak buluyorum (bu konuda ne yapmalıyım)" diye sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hemen öldürdüğünü ye, ölü olarak bulduğunu bırak"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Abbâd b. Ziyâd'ı Ebû Hâtim ve başkaları güvenilir kabul ederken Mûsâ b. Hârûn ve başkaları zayıf addetmiştir.

---

[1] Ahmed, *Müsned* (5/439-40)

(بَابُ فِيمَنْ مَرَّ عَلَى بُسْتَانٍ أَوْ مَاشِيَةٍ)

Bir Bahçenin veya Sürünün Yanından Geçen Hakkında

٦٨١٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ وَأَبُو النَّضْرِ قَالاَ حَدَّثَنَا شَرِيكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُصْمٍ أَبِي عُلْوَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " لاَ يَحِلُّ لأَحَدٍ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ أَنْ يَحِلَّ صِرَارَ نَاقَةٍ بِغَيْرِ إِذْنِ أَهْلِهَا فَإِنَّهُ خَاتَمُهُمْ عَلَيْهَا فَإِذَا كُنْتُمْ بِقَفْرٍ فَرَأَيْتُمُ الْوَطْبَ أَوِ الرَّاوِيَةَ أَوِ السِّقَاءَ مِنَ اللَّبَنِ فَنَادُوا أَصْحَابَ الإِبِلِ ثَلاَثًا فَإِنْ سَقَاكُمْ فَاشْرَبُوا وَإِلاَّ فَلاَ وَإِنْ كُنْتُمْ مُرْمِلِينَ قَالَ أَبُو النَّضْرِ وَلَمْ يَكُنْ مَعَكُمْ طَعَامٌ فَلْيُمْسِكْهُ رَجُلاَنِ مِنْكُمْ ثُمَّ اشْرَبُوا . قلت : روى ابن ماجة بعضه بغير سياقه .رواه أحمد ورجاله ثقات .

6816. Ebû Saîd el-Hudrî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: "Allah'a ve âhiret gününe inanan hiç kimse için bir devenin memesindeki sargıyı sahiplerinin izni olmadan çözmesi asla helal olmaz. Çünkü sargılar meme üzerinde bir mühürdür. Issız bir yerde olup da içinde yağ veya süt bulunan bir çanak ya da şıra ya da süt tulumu gördüğünüzde deve sahiplerine üç defa seslenin. Eğer deve sahipleri sizlere içirirse için, yoksa içmeyin. Azığınız tükendiğinde -Ebû Nadr şunu da ekler:- yanınızda yiyecek- yok ise sizden iki kişi onu (deveyi) tutsun sonra da için.

★Ben derim ki: İbn Mâce hadisin bir kısmını farklı bir metinle rivayet etmiştir. Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.

٦٨١٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا خَلَفٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَبَّادُ بْنُ عَبَّادٍ قَالَ حَدَّثَنَا الْحَجَّاجُ بْنُ أَرْطَاةَ عَنِ الطُّهَوِيِّ عَنْ ذُهَيْلٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ "كُنَّا فِي سَفَرٍ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَرْمَلْنَا وَأَنْفَضْنَا فَأَتَيْنَا عَلَى إِبِلٍ مَصْرُورَةٍ بِلِحَاءِ الشَّجَرِ وَابْتَدَرَهَا الْقَوْمُ لِيَحْلُبُوهَا فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ هَذِهِ عَسَى أَنْ يَكُونَ فِيهَا قُوتُ أَهْلِ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ أَتُحِبُّونَ لَوْ أَنَّهُمْ أَتَوْا عَلَى مَا فِي أَزْوَادِكُمْ فَأَخَذُوهُ , ثُمَّ قَالَ : إِنْ كُنْتُمْ لاَ بُدَّ فَاعِلِينَ فَاشْرَبُوا وَلاَ تَحْمِلُوا "

رواه أحمد . قلت : رواه ابن ماجة باختصار .

6817. Ebû Hureyre anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'le beraber bir seferdeydik. Azığımız bittip tükendi. Memeleri ağaç kabuğuyla bağlanmış develerin yanına vardık. İnsanlar hemen - sağmak için develerin yanına koştular. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onlara: *"Ola ki bu develerde Müslümanlardan olan bir ev halkının azığı bulunur! Bunların sizin azıklarınıza gelip de onları almaları hoşunuza*

gider mi?" buyurdu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) devamla şöyle buyurdu: *"İlle de bunu yapacaksanız için, fakat (içmek için yanınıza fazlasını alıp) taşımayın."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.

Ben derim ki: İbn Mâce hadisi kısa metinle rivayet etmiştir.[1]

٦٨١٨ - ولأبي هُرَيْرَةَ قَالَ : قُلْتُ : يَا رَسُولَ الله مَا يَحِلُّ لأَحَدِنَا مِنْ مَالِ أَخِيهِ ؟ قَالَ : "يَأْكُلُ وَلاَ يَحْمِلُ وَيَشْرَبُ وَلاَ يَحْمِلُ"

رواه البزار, وفي الإسنادين: الحجاج بن أرطاة, وهو ثقة ولكنه مدلس, وفيه كلام .

6818. Ebû Hureyre diyor ki: Ben: "Ya Resûlallah! Bizden birine kardeşinin malı helâl midir?" diye sordum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Mümin, (kardeşinin yiyeceğinden) yer; ama (fazlasını alıp) yanında götürmez; içer, ama (yanında) taşımaz."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup iki senedinde Haccâc b. Ertât bulunmaktadır. Kendisi güvenilir biri olmakla birlikte tedlis yapmakla maruftur. Diğer taraftan hakkında birtakım tenkitler de yapılmıştır.[2]

٦٨١٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا رِبْعِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ يَعْنِى ابْنَ إِسْحَاقَ حَدَّثَنِى أَبِى عَنْ عَمِّهِ وَعَنْ أَبِى بَكْرِ بْنِ زَيْدِ بْنِ الْمُهَاجِرِ أَنَّهُمَا سَمِعَا عُمَيْراً مَوْلَى آبِى اللَّحْمِ قَالَ: أَقْبَلْتُ مَعَ سَادَتِى نُرِيدُ الْهِجْرَةَ حَتَّى أَنْ دَنَوْنَا مِنَ الْمَدِينَةِ, قَالَ: فَدَخَلُوا الْمَدِينَةَ وَخَلَّفُونِى فِى ظَهْرِهِمْ , قَالَ: فَأَصَابَنِى مَجَاعَةٌ شَدِيدَةٌ, قَالَ: فَمَرَّ بِى بَعْضُ مَنْ يَخْرُجُ مِنَ الْمَدِينَةِ, فَقَالُوا: لِى لَوْ دَخَلْتَ الْمَدِينَةَ فَأَصَبْتَ مِنْ ثَمَرِ حَوَائِطِهَا, فَدَخَلْتُ حَائِطاً فَقَطَعْتُ مِنْهُ قِنْوَيْنِ, فَأَتَانِى صَاحِبُ الْحَائِطِ فَأَتَى بِى إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَخْبَرَهُ خَبَرِى, وَعَلَىَّ ثَوْبَانِ, فَقَالَ لِى : أَيُّهُمَا أَفْضَلُ. فَأَشَرْتُ لَهُ إِلَى أَحَدِهِمَا فَقَالَ خُذْهُ وَأَعْطِى صَاحِبَ الْحَائِطِ الآخَرَ, وَخَلَّى سَبِيلِى"

رواه أحمد والطبراني في الكبير إلا أنه قال : فاقتطعت قنوين من نخلة . وقال في آخره : فقل لي : " أيهما أفضل ؟ " . فاشرت إلى أحدهما فامرني فأخذته وأعطى صاحب الحائط الآخر .

6819. Ebu'l-Lahm'ın azatlısı Umeyr anlatıyor: Efendilerimle beraber hicret etmek üzere yola koyulmuştuk. Medine'ye yaklaştığımızda beni arkalarında bıraktılar. Ölecek derecede açlığa maruz kalmıştım. Medine'den çıkan bazı kişiler yanımdan geçtiler ve: "Medine'ye girersen

[1] Ahmed, *Müsned* (2/405)

[2] Ahmed, *Müsned* (2/405)

oradaki hurma bahçelerinden hurma alıp yersin (böylece açlığını gidерirsin)" dediler. Bir bahçeye girdim. İki salkım hurma kestim. Hemen yanıma bahçenin sahibi geldi. Beni Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına götürdü. Yaptığım şeyi Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e anlattı. Üzerimde o zaman iki kumaş vardı. Bana: *"Hangisi daha iyi?"* diye sordu. Ben ona kumaşlardan birini gösterdim. Bana *"Bunu al"* buyurdu. Bahçenin sahibine de diğerini verdi. Ardından adam beni serbest bıraktı.

★Hadisi Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiştir. Ancak Taberânî'nin lafzı şöyledir: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana «*Hangisi daha iyi?*» diye sordu. Ben de birini gösterdim. Bana onu almamı emretti. Ben de aldım. Bahçe sahibine de diğerini verdim." [1]

٦٨٢٠ - وفي رواية.عند أحمد : عَنْ عُمَيْرٍ أيضا ، قَالَ : كُنْتُ أَرْعَى بِذَاتِ الْحُبَيْشِ ، فَأَصَابَتْنِي خَصَاصَةٌ ، فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِبَعْضِ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَدَلُّونِي عَلَى حَائِطٍ لِبَعْضِ الأَنْصَارِ ، فَقَطَعْتُ مِنْهُ أَقْنَاءً ، فَأَخَذُونِي ، فَذَهَبُوا بِي إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَخْبَرْتُهُ بِحَاجَتِي ، فَأَعْطَانِي قِنْوًا وَاحِدًا وَرَدَّ سَائِرَهُ إِلَى أَهْلِهِ "

وإسناد الأول, فيه: أبو بكر بن المهاجر, ذكره ابن أبي حاتم و لم يذكر فيه جرحا ولا تعديلا, وبقية رجاله ثقات . وإسناد الثاني, فيه: ابن لهيعة وحديثه حسن.

6820. Ahmed'in diğer bir rivayeti ise şöyledir: Umeyr anlatıyor: Zâtü'l-Hubeyş'te çobanlık yapıyordum. Oldukça yoksul düştüm. Bu durumu Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in bazı ashabına anlattım. Bana Ensar'dan birinin bahçesini gösterdiler. Oradan birkaç salkım hurma kopardım. Fakat (sahibi, hırsız diye) beni yakalayıp Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına götürdüler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e muhtaç olduğumu bildirdim. Bana bir salkım hurma verdi. Geri kalanını da ailesine gönderdi.

★Birinci hadisin senedinde İbn Lehîa bulunmaktadır. Bu kişinin hadisi hasendir. İkinci hadisin senedinde Ebû Bekr b. Zeyd b. el-Muhâcir bulunmaktadır. İbn Ebî Hâtîm bu kişiden bahsetmiş, menfi veya müspet bir eleştiride bulunmamıştır. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

٦٨٢١ - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ يُوسُفَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي ، قَالَ : نا جَعْفَرُ بْنُ سَعْدِ بْنِ سَمُرَةَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي خُبَيْبُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ ، عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ ، رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، أَنَّ رَسُولَ

---

[1] Ahmed, *Müsned* (5/223), Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/66-7), isnâdı zayıftır.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/67)

اللهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، كَانَ يَأْمُرُ بِقِرَى الضَّيْفِ وَيَنْهَى أَنْ نَحْتَلِبَ مَاشِيَةَ الرَّجُلِ إِلا بِإِذْنِهِ ،
وَيَقُولُ : " إِنَّمَا أَلْبَانُهَا كَمَا فِي جِفَانِكُمْ " ، أَوْ كَلِمَةً نَحْوَهَا . "

رواه البزار والطبراني في الكبير وقال : كَمَا فِي حُقُبِكُمْ لَيْسَ أَحَدُهُمَا بِأَحَلَّ مِنَ الآخَرِ " وإسناد الطبراني, فيه: مستور, وإسناد البزار ضعيف .

6821. Semure b. Cündüb'ün bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ziyafet verilmesini emreder, sahibinin izni olmadan başkasının hayvanından süt sağılmasını yasaklardı. Şöyle buyurmuştur: *"O hayvanların sütleri, sizin sahanlarınızdaki sütler gibidir (başkasının alması haramdır)."* Ya da buna benzer bir söz kullandı.

★Hadisi Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiştir. Taberânî'nin ibaresi şöyledir: *". . . Sizin heybelerinizde asılı (sütler) gibidir. Bunlardan biri, başkası için helal olmaz."* Taberânî'nin senedinde mestur (durumu gizli) biri bulunmaktadır. Bezzâr'ın senedi ise zayıftır.[1]

٦٨٢٢ – حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْمَعْمَرِيُّ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ سَلَمَةَ الْخَبَائِرِيُّ ، ثنا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ ، ثنا سَلامَةُ بْنُ عُمَيْرٍ ، عَنْ لُقْمَانَ بْنِ عَامِرٍ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ : " كُلُّ سَارِحَةٍ ، وَرَائِحَةٍ عَلَى قَوْمٍ حَرَامٌ عَلَى غَيْرِهِمْ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: سليمان بن سلمة الخبائري, وهو ضعيف .

6822. Ebû Umâme'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bir toplulukta bulunan her deve ve davar, başka bir topluluğa haramdır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Süleymân b. Seleme el-Habâirî zayıftır.[2]

٦٨٢٣ – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، ثنا مَرْوَانُ بْنُ جَعْفَرٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ سَعْدِ بْنِ سَمُرَةَ ، عَنْ خُبَيْبِ بْنِ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ سَمُرَةَ ، عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَنَّهُ أَتَاهُ رَجُلٌ مِنَ الأَعْرَابِ يَسْتَفْتِيهِ فِي الَّذِي يَحْرُمُ عَلَيْهِ , وَالَّذِي يَحِلُّ لَهُ ، وَفِي نُسُكِهِ ، وَمَاشِيَتِهِ ، وَفِي عَتَرِهِ ، وَفَرَعِهِ مِنْ نتج إِبِلِهِ وَغَنَمِهِ ؟ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " يَحِلُّ لَكَ الطَّيِّبَاتُ ، وَيَحْرُمُ عَلَيْكَ الْخَبَائِثُ ، إِلا أَنْ تَفْتَقِرَ إِلَى طَعَامٍ لا يَحِلُّ لَكَ فَتَأْكُلَ مِنْهُ حَتَّى تَسْتَغْنِيَ عَنْهُ " ، وَأَنَّهُ سَأَلَ رَجُلٌ حِينَئِذٍ ، فَقَالَ : مَا فَقْرِي , وَمَا الَّذِي آكُلُ مِنْ ذَلِكَ

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1325), Taberânî, *M. el-Kebîr* (7062), Yusuf b. Hâlid metruktur.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7732)

إِذَا بَلَغَتْهُ ، وَمَا غِنَايَ الَّذِي يُغْنِينِي عَنْهُ ؟ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِذَا كُنْتَ تَرْجُو نَتَاجًا ، فَتَبْلُغَ بِلُحُومِ مَاشِيَتِكَ إِلَى نَتَاجِكَ ، أَوْ كُنْتَ تَرْجُو غَيْثًا تَظُنُّهُ مُدْرِكَكَ ، فَتَبْلُغ بِلُحُومِ مَاشِيَتِكَ ، أَوْ كُنْتَ تَرْجُو مِيرَةً تَنَالُهَا ، فَتَبْلُغُ إِلَيْهَا مِنْ لُحُومِ مَاشِيَتِكَ ، وَإِنْ كُنْتَ لا تَرْجُو مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا ، فَأَطْعِمْ أَهْلَكَ مِمَّا بَدَا لَكَ حَتَّى تَسْتَغْنِيَ عَنْهُ " ، فَقَالَ الأَعْرَابِيُّ : مَا غِنَايَ الَّذِي أَدَعُهُ وَجَدْتُهُ ؟ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِذَا رَوَّيْتَ أَهْلَكَ غَبُوقًا مِنَ اللَّبَنِ ، فَاجْتَنِبْ مَا حُرِّمَ عَلَيْكَ مِنَ الطَّعَامِ ، أَمَّا مَالُكَ فَإِنَّهُ مَيْسُورٌ لَكَ كُلُّهُ , لَيْسَ فِيهِ حَرَامٌ غَيْرَ أَنَّ فِي نَتَاجِكَ مِنْ إِبِلِكَ فَرَعًا ، وَفِي نتاجك مِنْ غَنَمِكَ فَرَعًا ، تَغْذُوهُ مَاشِيَتَكَ حَتَّى تَسْتَغْنِيَ ، ثُمَّ إِنْ شِئْتَ أَطْعَمْتَهُ أَهْلَكَ وَإِنْ شِئْتَ تَصَدَّقْتَ بِلَحْمِهِ " ، وَأَمَرَهُ لِيَعْتِرَ مِنَ الْغَنَمِ مِنْ كُلِّ سَائِمَةٍ عَتِيرَةً

رواه الطبراني في الكبير والبزار باختصار كثير, وفي إسناد الطبراني مساتير, وإسناد البزار ضعيف .

6823. Semure b. Cündüb'ün bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e bedevilerden bir adam geldi. Kendisine haram ve helal olan şeyler; sahip olduğu sürüsü ile yavruları; dişi keçileri; develerin ve koyunların doğurduğu fera' (ki bu Cahiliye döneminde putlar için kesilen deve ve davarın ilk yavrusudur) hakkında fetva istiyordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona şöyle buyurdu: *"Sana temiz olan şeyler helal, pis olan şeyler ise haramdır. Ancak senin helal olmayan bir yiyeceğe muhtaç olup da ihtiyacını giderinceye kadar ondan yemen müstesna."* Bu defa adam, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e: "Benim fakirliğim(in ölçüsü) nedir? Maruz kaldığımda o şeyden yiyebileceğim fakirliğin ölçüsü ile beni buna muhtaç bırakmayan zenginliğimin ölçüsü nedir?" diye sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Eğer bunlardan hiçbir şey ümit etmiyorsan, ailene muhtaç olmayacakları kadar dilediğin gibi yedir."*

Bedevi, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e: "Peki, sahip olduğum zaman habis şeyleri terk edeceğim zenginliğin ölçüsü nedir?" diye sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle cevap verdi: *"Ailene akşam sütünü içirdiğin zaman, artık sana haram kılınan yiyeceklerden kaçın. Malına gelince; tamamı sana helaldir, içinde hiç haram yoktur. Ancak şu kadar var ki develerinin yavruladıklarında bir fera', koyunlarının yavruladıklarında bir fera' (hakkı) vardır, ihtiyacını giderinceye kadar onu beslersin. Sonra dilersen onu ailene yedirirsin, dilersen etini tasadduk edersin."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bedeviye yüz koyundan birini kurban etmesini emretti.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Bezzâr ise epeyce ihtisar ederek rivayet etmiştir. Taberânî'nin isnadında mestur olan kişiler vardır. Bezzâr'ın isnadı zayıftır.[1]

٦٨٢٤ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زُهَيْرٍ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ يَحْيَى الرَّازِيُّ ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ إِدْرِيسَ ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ دِينَارٍ ، ثنا حُمَيْدُ بْنُ هِلالٍ ، عَنْ أَبِي الدَّهْمَاءِ ، عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا يَضُرُّ أَحَدَكُمْ مَا يَسُدُّ بِهِ الْجُوعَ إِذَا أَصَابَ حَلالا "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: الحسن بن دينار ,وهو ضعيف.

6824. Semura b. Cündüb'ün bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Sizden biriniz helal olan şeyleri bulduğu takdirde açlığını giderdiği kadarı kendisine zarar vermez (günah değildir)."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Hasan b. Dînâr zayıftır.[2]

٦٨٢٥ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبَّادٍ الْمَكِّيُّ ، وَيَحْيَى بْنُ مُوسَى اللَّخْمِيُّ ، ح وَحَدَّثَنَا أَبُو عُبَيْدَةَ عَبْدُ الْوَارِثِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْعَسْكَرِيُّ ، ثنا يُونُسُ بْنُ مُوسَى السَّامِيُّ ، قَالُوا : ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ مَسْمُولٍ الْمَخْزُومِيُّ ، بِمَكَّةَ ، ثنا الْقَاسِمُ بْنُ مُخَوَّلٍ الْبَهْزِيُّ ثُمَّ السُّلَمِيُّ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَبِي يُحَدِّثُ وَكَانَ أَدْرَكَ الْجَاهِلِيَّةَ وَالإِسْلامَ ، قَالَ : " نَصَبْتُ حَبَائِلَ لِي بِالأَبْوَاءِ ، فَوَقَعَ فِي حَبْلٍ مِنْهَا ظَبْيٌ ، فَانْقَلَبَ الْحَبْلُ ، فَخَرَجْنَا فِي أَثَرِهِ أَقْفُوهُ ، فَوَجَدْتُ رَجُلا قَدْ أَخَذَهُ فَتَنَازَعْنَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَوَجَدْنَاهُ نَازِلا بِأَبْوَاءَ تَحْتَ شَجَرَةٍ قَدِ اسْتَظَلَّ بِنِطَعٍ ، فَقَضَى بِهِ بَيْنَنَا شَطْرَيْنِ ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، هَذِهِ حَبَائِلِي فِي رِجْلِهِ ، قَالَ : هُوَ ذَاكَ ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّا نَكُونُ عَلَى الْمَاءِ فَتَرِدُ عَلَيْنَا الإِبِلُ وَهِيَ عِطَاشٌ فَنَسْقِيهَا مِنَ الْمَاءِ ، هَلْ لَنَا فِي ذَلِكَ مِنْ أَجْرٍ ؟ قَالَ : نَعَمْ ، فِي كُلِّ ذَاتِ كَبِدٍ حَرَّى أَجْرٌ ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، الإِبِلُ الطِّوَالُ تَلْقَانَا وَهِيَ مُصَرَّاةٌ وَنَحْنُ جِيَاعٌ ، قَالَ : قُلْ : يَا صَاحِبَ الإِبِلِ ، يَا صَاحِبَ الإِبِلِ ثَلاثًا ، فَإِنْ جَاءَ وَإِلا فَحُلَّ صِرَارَهَا ، فَاحْلِبْ وَاشْرَبْ وَأَعِدْ صِرَارَهَا ، وَبَقِّ لِلَّبَنِ دَوَاعِيهِ ثُمَّ أَنْشَأَ يُحَدِّثُنَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ :" يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يَكُونُ خَيْرُ الْمَالِ فِيهِ غَنَمٌ بَيْنَ الْمَسْجِدَيْنِ يَعْنِي مَسْجِدَ الْمَدِينَةِ وَمَسْجِدَ مَكَّةَ تَأْكُلُ الشَّجَرَ ، وَتَرِدُ الْمِيَاهَ ، يَأْكُلُ صَاحِبُهَا مِنْ سُلالِهَا وَيَلْبَسُ مِنْ أَصْوَافِهَا أَوْ قَالَ : مِنْ أَشْعَارِهَا ، وَالْفِتَنُ تَرْتَهِشُ بَيْنَ جَرَاثِيمِ الْعَرَبِ ،

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7046), Bezzâr, *Müsned* (1328)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (6972)

وَالدِّمَاءُ تُسْفَكُ " ، يَقُولُهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلاثًا, قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوْصِنِي ،
قَالَ : اتَّقِ اللَّهَ ، وَأَقِمِ الصَّلاةَ ، وَآتِ الزَّكَاةَ ، وَحُجَّ الْبَيْتَ وَاعْتَمِرْ ، وَبَرَّ وَالِدَيْكَ ، وَصِلْ
رَحِمَكَ ، وَأَقْرِ الضَّيْفَ ، وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ ، وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ ، وَزُلْ مَعَ الْحَقِّ حَيْثُمَا زَالَ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: محمد بن سليمان بن مسمول, وهو ضعيف .

6825. Kâsım b. Muhavvel el-Behzî es-Sülemî, -hem Cahiliye, hem de İslam dönemini görenlerden olan- babasından naklediyor: Bana ait olan ağları Ebvâ denilen yere kurmuştum. Ağlardan birine bir ceylan düştü. Ceylan ağa karışıp ta kaçınca peşinden gidip onu takip ettim. Akabinde bir adamın ceylanı yakaladığını gördüm. Adamla tartıştık ve meseleyi (çözmesi) için Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e ilettik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Ebvâ'da bir ağacın altında konakladığını ve yaygı üzerinde gölgelendiğini gördük. Dedim ki: "Ya Resûlallah! Ceylanın ayağındaki tuzaklar benim." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) cevaben *"Bu, odur"* buyurdu.

Daha sonra ben: "Ya Resûlallah! Bizler suya gideriz, yanımıza susamış develer gelir. Biz de onlara su içiririz. Bundan dolayı bize sevap var mıdır?" diye sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet, senin için her susamış ciğer sahiplerine karşılık sevap vardır"* buyurdu. Ben: "Ya Resûlallah! Kayıp develerle karşılaşıyoruz, memeleri bağlı, biz de açız (ne yapalım, sütlerinden içebilir miyiz?)" diye sordum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bu durumda öyle seslen: «Ey devenin sahibi!» Eğer sahibi gelirse (isteyip içersin). Ama yok eğer gelmezse memesindeki keseleri çöz, sağıp iç. Sonra tekrar keseleri bağla, (memesinden) arta kalan sütü ise (sağmadan) bırak."*

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) daha sonra şöyle devam etti: *"İnsanların üzerine öyle bir zaman gelecek ki, o zamanda malın en hayırlısı, iki mescid -Medine Mescid'i ile Mekke Mescid'i (Kâbe)- arasındaki davar sürüleri olacaktır. Onlar ağaçları yiyip su içmeye gelirler. Hayvanların sahibi onların yağından yer, yünlerinden ya da kıllarından (elbise yapıp) giyer. Fitne Arapların kökleri arasında çarpışır. Kanlar akıtılır."* Resûlullah bu sözü üç defa tekrar etti. Ben: "Ya Resûlallah! Bana tavsiyede bulun"deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah'tan kork, namazı kıl, zekatı ver, hac farzını ifa et, umre yap, ana-babana iyilikte bulun, sıla-i rahimde bulun, misafirlere ziyafet ver, iyiliği emret, kötülükten sakındır. Hak ile beraber hareket et, nereye giderse oraya git."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Muhammed b. Süleymân b. Mesmûl zayıftır. [1]

٦٨٢٦ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ ، قَالَ : نا إِسْحَاقُ بْنُ زُرَيْقٍ الرَّأْسِيُّ ، قَالَ : نا عُثْمَانُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الطَّرَائِفِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَرَادَةَ ، عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْجُرَيْرِيِّ ، عَنْ أَبِي نَضْرَةَ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ ، أَنَّ أَصْحَابَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصَابَتْهُمْ مَخْمَصَةٌ عَلَى عَهْدِهِ ، فَأَقْبَلَ رَجُلانِ حَتَّى أَشْرَفَا عَلَى حَوَائِطَ ، فَإِذَا هُمْ بِتَمْرٍ فِي حَائِطٍ ، فَنَزَلَ أَحَدُهُمَا وَفَرِقَ الآخَرُ ، فَأَكَلَ حَتَّى إِذَا شَبِعَ ، جَعَلَ يَحْثِي فِي ثِيَابِهِ ، وَجَاءَ صَاحِبُ الْحَائِطِ ، فَانْتَزَعَ ثَوْبَهُ ، وَأَوْثَقَهُ إِلَى نَخْلَةٍ ، وَأَخَذَ شَظِيَّةً فَأَوْجَعَهُ ضَرْبًا ، ثُمَّ انْطَلَقَ بِهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَجَدْتُ هَذَا فِي حَائِطِي ، أَكَلَ حَتَّى إِذَا شَبِعَ جَعَلَ يَحْثِي فِي ثِيَابِهِ ، قَالَ الآخَرُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَقْبَلْتُ أَنَا وَصَاحِبِي وَنَحْنُ جَائِعَانِ ، فَأَمَّا أَنَا فَنَزَلْتُ ، وَأَمَّا صَاحِبِي فَفَرِقَ ، فَأَكَلْتُ وَأَخَذْتُ لِصَاحِبِي ، فَجَاءَ هَذَا فَفَعَلَ بِي كَذَا ، وَفَعَلَ بِي كَذَا ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " انْطَلِقْ ، فَأَعْطِهِ ثَوْبَهُ ، وَكِلْ لَهُ وَسْقًا مَكَانَ مَا ضَرَبْتَهُ "

قلت : له عند ابن ماجة حديث غير هذا.

رواه الطبراني في الاوسط ,وفيه: عبد الله بن عرادة ,وثقه أبو داود, وضعفه جماعة .

6826. Ebû Saîd anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) döneminde Ashâb-ı kiram, açlığa maruz kaldılar. İki kişi bahçelere doğru yönelip yaklaştılar. Bir de baktılar ki insanlar bir bahçede hurmaların yanında duruyorlar. Biri bahçeye indi, diğeri korktu ve oradan ayrıldı. Bahçeye inen doyuncaya kadar yedi. Ardından hurmaları elbisesine toplamaya başladı. Birden bahçenin sahibi geldi, elbisesini sıyırıp onu ağaca sağlamca bağladı. Bir ağaç sopası ya da kemik alıp onu döverek canını yaktı. Sonra o adamı Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına götürerek: "Ya Resûlallah! Bu adamı bahçemde buldum; doyuncaya kadar yedi, ardından hurmaları elbisesine toplamaya başladı" diye bahçe sahibi olan biteni anlattı.

Diğeri söz alıp kendini savundu: "Ya Resûlallah! Ben ve arkadaşım buraya aç olarak geldik. Ben (bahçeye) indim, arkadaşım ise korktu ve benden ayrıldı. (Hurmalardan) yedim ve arkadaşım için de aldım. Bu geldi ve bana şöyle şöyle yaptı." Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Git ve elbisesini ona ver. Onu dövmene karşılık bir vesk hurma ölç (ve ona ver)."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/322), *İsâbe* (3/373)

Ben derim ki: İbn Mâce'de Ebû Saîd'in rivayet ettiği bunun dışında başka bir hadis daha vardır.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Abdullah b. Arâde'yi Ebû Dâvûd güvenilir kabul ederken bir grup âlim zayıf addetmiştir.

(بَابُ الْمَصْرُورِ وَمَا يَحِلُّ مِنَ الْمَيْتَةِ)

Memesi Bağlanmış Hayvanlar ve Kişiye Helal Olan Laşeler

٦٨٢٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْقَاسِمِ عَنِ الأَوْزَاعِيِّ عَنْ حَسَّانَ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي وَاقِدٍ اللَّيْثِيِّ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا بِأَرْضٍ تُصِيبُنَا بِهَا مَخْمَصَةٌ فَمَا يَحِلُّ لَنَا مِنَ الْمَيْتَةِ قَالَ " إِذَا لَمْ تَصْطَبِحُوا وَلَمْ تَغْتَبِقُوا وَلَمْ تَحْتَفِئُوا بَقْلاً فَشَأْنُكُمْ بِهَا"

رواه أحمد بإسنادين رجال أحدهما رجال الصحيح, إلا المزي, قال : لم يسمع حسان بن عطية من أبي واقد, والله أعلم.

6827. Ebû Vâkid el-Leysî anlatıyor: Ben Resulullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e "Ya Resûlallah! Biz (ücra) bir yerde açlığa maruz kalıyoruz. Bize helal olan ölü etleri nelerdir?" diye sordum. Şöyle cevap verdi: *"Sabah yemeğini yiyemediğiniz ya da akşam sütünü içemediğiniz zamanda (yerden) sebze de çıkaramadıysanız, istediğiniz şeyi yapabilirsiniz (yiyebilirsiniz)."*

★Hadisi Ahmed iki senedle rivayet etmiş olup senedlerden birinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Mizzî şöyle demiştir: Hassân b. Atiyye, Ebû Vâkıd'dan hadis işitmemiştir. Allah en doğrusunu bilir.[1]

٦٨٢٨ - حَدَّثَنَا أَبُو كَامِلٍ ، قَالَ : نا أَبُو عَوَانَةَ ، عَنْ سِمَاكٍ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ ، رَضِيَ اللهُ عَنْهُ " أَنَّ قَوْمًا مَاتَ لَهُمْ بَغْلٌ ، وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ شَيْءٌ يَأْكُلُونَهُ فَجَاءُوا إِلَى النَّبِيِّ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَرَخَّصَ لَهُمْ فِيهِ " رواه البزار ورجاله رجال الصحيح

6828. Câbir b. Semure'den rivayet edildiğine göre bir kavmin katırı ölmüştü. Yiyecek başka şeyleri kalmayınca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gittiler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onlara ölen katırı yemeleri hususunda izin verdi.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

---

[1] Ahmed, *Müsned* (5/218), Taberânî, *M. el-Kebîr* (3315)

(بَابُ مَا يُفْسِدُهُ الدَّوابُّ)

Hayvanların Çevreye Zarar Vermesi

٦٨٢٩ - عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَنْ رَبَطَ دَابَّةً عَلَى طَرِيقِ الْمُسْلِمِينَ فَهُوَ ضَامِنٌ "

رواه الطبراني في الكبير ,من طريق بقية, عن عيسى بن عبد الله, و لم أعرف عيسى هذا, وبقية :مدلس, وبقية رجاله ثقات .

6829. Nu'mân b. Beşîr'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Her kim bir hayvanı Müslümanların geçtiği bir yola bağlarsa, o kişi (hayvanın doğuracağı zararları) ödeyecektir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Bakıyye kanalıyla Îsâ b. Abdillah'tan rivayet etmiştir. Ben, bu Îsâ'yı tanımıyorum. Bakıyye ise tedlis yapan biridir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

(بَابُ كَرَاهَةِ شِرَاءِ الصَّدَقَةِ)

Sadakayı Satın Almanın Keraheti

٦٨٣٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا رِشْدِينُ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ أَنَّ تَوْبَةَ بْنَ نَمِرٍ حَدَّثَهُ أَنَّ أَبَا عُفَيْرٍ عَرِّيفَ بْنَ سَرِيعٍ حَدَّثَهُ أَنَّ رَجُلاً سَأَلَ ابْنَ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِي فَقَالَ يَتِيمٌ كَانَ فِي حِجْرِي تَصَدَّقْتُ عَلَيْهِ بِجَارِيَةٍ ثُمَّ مَاتَ وَأَنَا وَارِثُهُ فَقَالَ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو سَأُخْبِرُكَ بِمَا سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَمَلَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ عَلَى فَرَسٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ وَجَدَ صَاحِبَهُ قَدْ أَوْقَفَهُ يَبِيعُهُ فَأَرَادَ أَنْ يَشْتَرِيَهُ فَسَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَهَاهُ عَنْهُ وَقَالَ إِذَا تَصَدَّقْتَ بِصَدَقَةٍ فَأَمْضِهَا" رواه أحمد ,وفيه رشدين بن سعد, وهو ضعيف, وقد وثق .

6830. Ebû Ufeyr Arrîf b. Serî'nin bildirdiğine göre bir adam, Amr b. el-Âs'a: "Benim evimde bir yetim var. Ona bir cariyeyi sadaka olarak verdim. Yetim öldü. Şimdi ben onun varisi olur muyum?" diye sual ettiğinde Abdullah b. Amr şöyle cevap verdi:

Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den işittiğim bir hadisi sana bildireceğim: Ömer, bir atı Allah yoluna (sadaka olarak) sevk etmişti. Sonra atın sahibini buldu. Bulduğunda adam atı satmak üzereydi. Ömer atı kendisi satın almak istedi. Bunu Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e sorunca O (sallallahu aleyhi vesellem) onu bundan menederek: *"Bir şeyi sadaka olarak verdiğin zaman ondan vazgeç"* buyurdu.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravilerden Rişdin b. Sa'd zayıftır. Güvenilir kabul edenler de olmuştur.[1]

٦٨٣١ - وعَنِ ابْنِ عبَّاسٍ "أنَّ الزُّبَيْرَ حَمَلَ عَلَى فَرَسٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَأضَاعَهُ صَاحِبُهُ ، فَأرَادَ الزُّبَيْرُ أنْ يَشْتَرِيَهُ فَنَهَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أنْ يَعُودَ فِي صَدَقَتِهِ "

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح. وقد تقدمت أحاديث في هذا المعنى في الزكاة .

6831. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre Zübeyr, bir atı Allah yolunda savaşması için birine vermişti. Atın sahibi pek çok gayrimenkul sahibi olunca sahibinden atı satın almak istedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onun sadakasına geri dönmesini yasakladı.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

Bu mânâdaki diğer hadisler Zekât kitabında geçmişti.[2]

(بَابُ فِيمَنْ أعْطَى شَيْئاً ثُمَّ وَرِثَهُ)

Bir Şeyi (Sadaka Olarak) Verip Sonra Ona Varis Olan Kişi

٦٨٣٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ اللَّيْثِ الْهَدَادِيُّ ، قَالَ : أخْبَرَنَا زَكَرِيَّا بْنُ عَدِيٍّ ، قَالَ : أخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو ، عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ ، عَنْ أبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، أنَّ رَجُلا ، قَالَ : " يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إنِّي أعْطَيْتُ أُمِّي حَدِيقَةً فِي حَيَاتِهَا ، وَإنَّهَا تُوُفِّيَتْ ، وَلَمْ تَدَعْ وَارِثًا غَيْرِي ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أحْسَبُهُ قَالَ : إنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى رَدَّ إلَيْكَ حَدِيقَتَكَ وَقَبِلَ صَدَقَتَكَ "

رواه البزار وإسناده حسن. وقد تقدم حديث في العمرى, وتأتي أحاديث في الفرائض إن شاء الله تعالى .

6832. Amr b. Şuayb'ın, babasından, onun da dedesinden bildirdiğine göre bir adam şöyle demiştir: "Ya Resûlallah! Annem hayatta iken ona bir bahçe vermiştim. Annem vefat etti. Geriye benden başka da varis bırakmadı." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) -zannedersem- adama şöyle buyurdu: *"Yüce Allah, bahçeni sana geri vermiş ve sadakanı da kabul etmiş."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup hadisin isnâdı hasendir.

Umrâ hakkındaki hadisler daha önce geçmişti. İnşallah Feraiz kitabında konuyla ilgili başka hadisler gelecektir.[3]

---

[1] Ahmed, *Müsned* (6616)
[2] Bezzâr, *Müsned* (1312)
[3] Bezzâr, *Müsned* (1313)

(بَابُ مَا جَاءَ فِي الْعِدَةِ)

Söz Verme Hakkında

٦٨٣٣ – حَدَّثَنَا حَمْزَةُ بْنُ دَاوُدَ بْنِ سُلَيْمَانَ بْنِ الْحَكَمِ بْنِ الْحَجَّاجِ بْنِ يُوسُفَ الثَّقَفِيُّ الأُبُلِّيُّ ، قَالَ : نا سَعِيدُ بْنُ مَالِكِ بْنِ عِيسَى الأُبُلِّيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الأَشْعَثِ الْحُدَّانِيُّ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَلْقَمَةَ ، عَنْ ، عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " الْعِدَةُ دَيْنٌ "

رواه الطبراني في الأوسط والصغير وزاد, فيه: عن علي وحده : " ويل لمن وعد ثم أخلف " يقولها ثلاثا . وفيه: حمزة بن داود ضعفه الدارقطني .

6833. Abdullah b. Mes'ûd'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Söz verme borçtur."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiştir. Kanallarından birinde ravi zincirine Hz. Ali'yi de eklemiş ve şu fazla ibareyi de irad etmiştir: *"Söz verip daha sonra sözünü tutmayanların vay haline!"* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bu sözü üç defa tekrar etmiştir. Senedinde yer alan Hamza b. Dâvûd'un Dârakutnî zayıf olduğunu söylemiştir.[1]

٦٨٣٤ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا أَصْبَغُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ مَرْوَانَ الْحِمْصِيُّ ، قَالَ : نا أَبِي ، عَنْ جَدِّي أَبَانَ بْنِ سُلَيْمَانَ ، عَنْ أَبِيهِ سُلَيْمَانَ ، عَنْ قُبَاثِ بْنِ أَشْيَمَ اللَّيْثِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " الْعِدَةُ عَطِيَّةٌ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: أصبغ بن عبد العزيز الليثي, قال أبو حاتم : مجهول.

6834. Kubâs b. Eşyem el-Leysî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Verilen söz, hediye (gibi)dir; (bağıştan dönülmediği gibi sözden de dönülmez)*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Asbağ b. Abdilazîz el-Leysî hakkında Ebû Hâtim "Meçhul biridir" demektedir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr* (419), Münâvî, *Feydu'l-Kadîr*'de (4/377) "Irâkî, senedinde cehâlet var" demiştir. Ebû Dâvud, *Merâsil*'inde ve Kudâî, *Şihâb*'da (6/7) rivayet etmiştir. Sehâvî ise "Bu hadisin kanallarını tek bir cüzde biraraya getirdim" demiştir.

[2] Taberânî, *M. el-Evsat* (1773), *es-Silsiletu'd-Daîfe* (1554)

(بَابُ الوَفَاءِ بِالوَعْدِ)

Ahde Vefa Göstermek

٦٨٣٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِي فَسَاءَلَنِي وَهُوَ يَظُنُّ أَنِّي لأُمِّ كُلْثُومٍ ابْنَةِ عُقْبَةَ فَقُلْتُ إِنَّمَا أَنَا لِلْكَلْبِيَّةِ. قَالَ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْتِي فَقَالَ أَلَمْ أُخْبَرْ أَنَّكَ تَقْرَأُ الْقُرْآنَ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ فَاقْرَأْهُ فِي كُلِّ شَهْرٍ. قُلْتُ إِنِّي أَقْوَى عَلَى أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ. قَالَ فَاقْرَأْهُ فِي نِصْفِ كُلِّ شَهْرٍ. قَالَ قُلْتُ إِنِّي أَقْوَى عَلَى أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ. قَالَ فَاقْرَأْهُ فِي كُلِّ سَبْعٍ لاَ تَزِيدَنَّ وَبَلَغَنِي أَنَّكَ تَصُومُ الدَّهْرَ. قَالَ قُلْتُ إِنِّي لأَصُومُهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ فَصُمْ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ ثَلاَثَةَ أَيَّامٍ. قَالَ قُلْتُ إِنِّي أَقْوَى عَلَى أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ. قَالَ فَصُمْ مِنْ كُلِّ جُمُعَةٍ يَوْمَيْنِ.قَالَ قُلْتُ إِنِّي أَقْوَى عَلَى أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ. قَالَ فَصُمْ صِيَامَ دَاوُدَ صُمْ يَوْماً وَأَفْطِرْ يَوْماً فَإِنَّهُ أَعْدَلُ الصِّيَامِ عِنْدَ اللَّهِ وَكَانَ لاَ يُخْلِفُ إِذَا وَعَدَ وَلاَ يَفِرُّ إِذَا لاَقَى "

قلت : هو في الصحيح خلا قوله : " وكان لا يخلف إذا وعد "

رواه أحمد, وفيه: محمد بن إسحاق ,وهو ثقة ولكنه مدلس, وبقية رجاله رجال الصحيح .

6835. Ebû Seleme b. Abdirrahmân anlatıyor: Abdullah b. Amr b. el-Âs'ın yanına girdim. Ukbe'nin kızı Ümmü Gülsûm'ün oğlu olduğumu zannederek bana sorular sordu. Ben, Kelbiyye'den olduğumu söyledim. Bunun üzerine Abdullah bana şöyle anlattı:

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) evime gelmişti. *"Bana senin her gün ve her gece Kur'ân okuduğun bildirildi, doğru mu? O halde Kur'ân'ı her ay oku (hatmet)"* buyurdu. Ben: "Bundan daha fazlasına güç getirebilirim" dedim. Bu defa Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Öyleyse Kur'ân'ı on beş günde (bir kez) oku"* buyurdu. Ben: "Bundan daha fazlasına güç getirebilirim" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) *"Öyleyse her hafta (bir kez) oku, daha fazla da artırma. Bana dehr (ömür boyu) orucu tuttuğun haberi geldi, doğru mu?"* buyurdu. Ben: "Dehr orucunu elbette tutuyorum" karşılığını verdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) *"Her aydan üç gün tut"* buyurdu. Ben: "Bundan daha fazlasına güç yetirebilirim" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Öyleyse her haftadan iki gün tut"* buyurdu. Ben: "Bundan daha fazlasına güç yetirebilirim" dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)

"Öyleyse Dâvûd'un orucu gibi oruç tut. Bir gün oruç tut, bir gün iftar et. Çünkü bu, Allah katında oruçların en mutedil olanıdır. Dâvûd söz verdiğinde sözünden caymazdı. Düşmanla karşılaştığında kaçmazdı." buyurdu.

Ben derim ki: Hadis, *"Söz verdiğinde sözünden caymazdı"* kısmı hariç *Sahîh*'de yer almıştır.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravilerden Muhammed b. İshâk güvenilir biridir. Ama tedlis yapmakla maruftur. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [1]

٦٨٣٦ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ أَنْبَأَنَا حَجَّاجٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَابِسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " مَنْ شَرَطَ لِأَخِيهِ شَرْطًا لاَ يُرِيدُ أَنْ يَفِيَ لَهُ بِهِ فَهُوَ كَالْمُدْلِي جَارَهُ إِلَى غَيْرِ مَنَعَةٍ"

رواه أحمد, وفيه: الحجاج بن أرطاة, وهو مدلس ثقة, وبقية رجاله رجال الصحيح.

6836. Huzeyfe diyor ki: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Her kim mümin kardeşine yerine getirmesini istemediği bir şart koşarsa o kişi komşusunun, gücünün yetmediği şeye zorlayarak onu aldatan kişi gibidir."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravilerden Haccâc b. Ertât tedlîs yapmakla maruf, güvenilir biridir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

(بَابُ اللُّقَطَةِ)

Lukata (Buluntu)

٦٨٣٧ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا الْجُرَيْرِيُّ عَنْ أَبِي الْعَلاَءِ عَنْ أَبِي مُسْلِمٍ الْجَذْمِيِّ عَنِ الْجَارُودِ قَالَ قُلْتُ أَوْ قَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللهِ اللُّقَطَةُ تَحِلُّ لِي قَالَ "انْشُدْهَا وَلاَ تَكْتُمْ وَلاَ تُغَيِّبْ فَإِنْ وَجَدْتَ رَبَّهَا فَادْفَعْهَا إِلَيْهِ وَإِلاَّ فَمَالُ اللهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ"

6837. Cârûd anlatıyor: Ben -veya bir adam dedi ki-: "Ya Resûlallah! Buluntu bana helâl midir?" diye sordu(m). Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Onu soruştur, gizleyip saklı tutma. Sahibini bulursan buluntuyu ona ver. Yoksa Allah, mallarını dilediği kişilere verir."*[2]

٦٨٣٨ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ أَنْبَأَنَا سَعِيدٌ الْجُرَيْرِيُّ عَنْ أَبِي الْعَلاَءِ بْنِ الشِّخِّيرِ عَنْ مُطَرِّفٍ قَالَ حَدِيثَانِ بَلَغَانِي عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ عَرَفْتُ أَنْ قَدْ صَدَقْتُهُمَا لاَ أَدْرِي أَيُّهُمَا قَبْلَ صَاحِبِهِ حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ الْجَذْمِيُّ جَذِيمَةُ عَبْدِ الْقَيْسِ حَدَّثَنَا الْجَارُودُ قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

---

[1] Ahmed, *Müsned* (6876), Nesâî, *Sünen* (1/325)

[2] Ahmed, *Müsned* (5/80), Taberânî, *M. el-Kebîr* (2109-2122), Taberânî, *M. es-Sağîr* (846)

وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ وَفِي الظَّهْرِ قِلَّةٌ إِذْ تَذَاكَرَ الْقَوْمُ الظَّهْرَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ عَلِمْتَ مَا يَكْفِينَا مِنَ الظَّهْرِ. فَقَالَ وَمَا يَكْفِينَا. قُلْتُ ذَوْدٌ نَأْتِي عَلَيْهِنَّ فِي حَرْفٍ فَنَسْتَمْتِعُ مِنْ ظُهُورِهِنَّ. قَالَ لاَ ضَالَّةُ الْمُسْلِمِ حَرَقُ النَّارِ فَلاَ تَقْرَبَنَّهَا ضَالَّةُ الْمُسْلِمِ حَرَقُ النَّارِ فَلاَ تَقْرَبَنَّهَا ضَالَّةُ الْمُسْلِمِ حَرَقُ النَّارِ فَلاَ تَقْرَبَنَّهَا" رواه أحمد والطبراني في الكبير بأسانيد رجال بعضها رجال الصحيح.

6838. Cârûd anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraber yolculuklarından birinde idik. Mallar (yiyecek) azalmıştı. Hal böyle iken cemaat, malların durumu hakkında görüştüler. Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e dedim ki: "Malın bize yetecek olan mikdarını biliyorsun." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) *"Bize yetecek olan(miktarı) nedir?"* diye sorunca şöyle dedim: "Uçurumda bulduğumuz 10-15 deve var. Onların etinden sütünden istifade ederiz." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Hayır, Müslümanın yitiği cehennemin alevidir. Müslümanlar asla onlara yaklaşmasınlar, müslümanın yitiği cehennemin alevidir. Müslümanlar asla onlara yaklaşmasınlar."* Ravi devamla yukarıdaki hadisi zikretti.

★Hadisi Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî farklı senedlerle rivayet etmiştir. Senedlerinden birinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

٦٨٣٩ - وعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ عَنْ اللُّقَطَةِ فَقَالَ : "تُعَرَّفُ وَلاَ تُغَيَّبُ وَلاَ تُكْتَمْ فَإِنْ جَاءَ صَاحِبُهَا وَإِلاَّ فَهُوَ مَالُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ"

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح .

6839. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e yitikten sorulduğunda şöyle cevap vermiştir: *"Onu ilan et, gizleyip saklı tutma. Sahibi gelirse (ona verirsin). Yoksa o, Allah'ın malıdır. Allah, malını dilediğine verir."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٦٨٤٠ - عَنْ عِصْمَةَ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " ضَالَّةُ الْمُسْلِمِ حَرَقُ النَّارِ ، ثَلاثَ مَرَّاتٍ " رواه الطبراني في الكبير, وفيه: أحمد بن راشد, وهو ضعيف.

6840. İsmet'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) üç kez şöyle buyurdu: *"Müslümanın yitiği, cehennemin alevidir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Ahmed b. Râşid zayıftır.[1]

---

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (919, 1539)

[2] Bezzâr, *Müsned* (1367)

٦٨٤١ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَمَّادِ بْنِ زُغْبَةَ ، قَالَ : نا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ ، قَالَ : نا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَجْلانَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي الْقَعْقَاعُ بْنُ حَكِيمٍ ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَنَّهُ سُئِلَ عَنْ ضَالَّةِ الْغَنَمِ ؟ فَقَالَ : " هِيَ لَكَ أَوْ لأَخِيكَ أَوْ لِلذِّئْبِ " وَسُئِلَ عَنْ ضَالَّةِ الإِبِلِ ؟ فَقَالَ : " مَا لَكَ وَلَهَا ؟ عَلَيْهَا سِقَاؤُهَا وَحِذَاؤُهَا ، دَعْهَا حَتَّى يَأْتِيهَا رَبُّهَا " رواه البزار والطبراني في الأوسط, ورجاله رجال الصحيح .

6841. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e kayıp koyunun durumu sorulduğunda şöyle buyurmuştur: *"O, ya senin, ya kardeşinin, ya da kurdundur."* Kayıp olan devenin durumu sorulduğunda ise: *"Üzerinde içeceği (hörgücü); ayağında ise ayakkabısı olduğu haldeyken ondan sana ne!? Sahibi onu buluncaya kadar onu (kendi haline) bırak"* buyurmuştur.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

٦٨٤٢ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ سَهْلِ بْنِ الْوَلِيدِ السُّكَّرِيُّ الأَهْوَازِيُّ أَبُو غَسَّانَ ، حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ يُوسُفَ بْنِ خَالِدٍ السَّمْتِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبِي ، عَنْ زِيَادِ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ سُمَيٍّ ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ عَنِ اللُّقَطَةِ ، فَقَالَ : " لا تَحِلُّ اللُّقَطَةُ ، مَنِ الْتَقَطَ شَيْئًا فَلْيُعَرِّفْهُ ، فَإِنْ جَاءَ صَاحِبُهَا فَلْيَرُدَّهَا إِلَيْهِ ، فَإِنْ لَمْ يَأْتِ فَلْيَتَصَدَّقْ بِهَا ، فَإِنْ جَاءَ فَلْيُخَيِّرْهُ بَيْنَ الأَجْرِ وَبَيْنَ الَّذِي لَهُ " رواه الطبراني في الصغير والأوسط, وفيه: يوسف بن خالد السمتي ,وهو كذاب.

6842. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: "Buluntu(yu sahiplenmek) helal değildir. Her kim bir şey bulsa, onu ilan etsin. Sahibi gelirse buluntuyu ona versin. Eğer gelmezse onu tasadduk etsin. Bundan sonra sahibi gelirse onu elinde kaldığı haliyle ücretini verme arasında muhayyer bıraksın."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Yûsuf b. Hâlid es-Semtî hadis uyduran biridir. [3]

٦٨٤٣ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ ، ثنا سُفْيَانُ ، عَنْ عَامِرِ بْنِ شَقِيقٍ . ح وَحَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنِ الثَّوْرِيِّ ، وَإِسْرَائِيلَ ، عَنْ عَامِرِ بْنِ شَقِيقٍ ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ شَقِيقِ بْنِ

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/184), Fadl oldukça zayıf bir ravidir.

[2] Bezzâr, *Müsned* (1364), Taberânî, *M. el-Evsat* (192)

[3] Taberânî, *M. es-Sağîr* (42)

سَلَمَةَ ، قَالَ : اشْتَرَى عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ مِنْ رَجُلٍ جَارِيَةً بِستِّ مِائَةٍ أَوْ تِسْعِ مِائَةٍ فَنَشَدَهُ سَنَةً لا يَجِدُهُ ، ثُمَّ خَرَجَ بِهَا إِلَى السُّدَّةِ فَتَصَدَّقَ بِهَا مِنْ دِرْهَمٍ وَدِرْهَمَيْنِ عَنْ رَبِّهَا ، فَإِنْ جَاءَ صَاحِبُهَا خَيَّرَهُ ، فَإِنِ اخْتَارَ الأَجْرَ كَانَ لَهُ ، وَإِنِ اخْتَارَ مَالَهُ كَانَ لَهُ مَالُهُ ، قَالَ : ابْنُ مَسْعُودٍ : هَكَذَا فَافْعَلُوا بِاللُّقَطَةِ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه :عامر بن شقيق, وثقه ابن حبان وغيره, وضعفه ابن معين وغيره .

6843. Ebû Vâil Şakîk b. Seleme anlatıyor: Abdullah b. Mes'ûd, bir adamdan altı yüz veya yedi yüz dirheme cariye satın almıştı. (Parayı vermek için) adamı bir sene soruşturdu, ama bulamadı. Daha sonra gümüş paralar ile kapıya çıktı. Paraları sahibi adına birer ikişer tasadduk etti. Eğer sahibi gelirse onu muhayyer bırakacaktı. Ücretini isterse ona verecekti. Malını isterse (cariye tekrar) onun olacaktı. İbn Mes'ûd daha sonra: "İşte buluntuya siz de böyle yapın" dedi.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Âmir b. Şekîk'i İbn Hibbân ve Nesaî güvenilir kabul ederken İbn Maîn ve başkaları zayıf kabul etmiştir. [1]

٦٨٤٤ – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ نَاجِيَةَ ، قَالا : ثنا أَبُو مُصْعَبٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مَعْنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ نَضْلَةَ الْغِفَارِيُّ ، أَنَّهُ سَمِعَ رَبِيعَةَ بْنَ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ يُحَدِّثُ , عَنْ عُقْبَةَ بْنِ سُوَيْدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، عَنِ الشَّاةِ ؟ قَالَ : " لَكَ ، أَوْ لأَخِيكَ ، أَوْ لِلذِّئْبِ " ، قَالَ : وَسَأَلْتُهُ عَنِ الْبَعِيرِ ؟ وَكَانَ إِذَا غَضِبَ عُرِفَ ذَلِكَ فِي حُمْرَةِ وَجْنَتَيْهِ ، فَقَالَ : " مَا لَكَ , وَلَهُ ؟ مَعَهُ سِقَاؤُهُ وَحِذَاؤُهُ ، يَرِدُ الْمَاءَ ، وَيَصْدُرُ الْكَلأَ ، خَلِّ سَبِيلَهُ حَتَّى يَلْقَى رَبَّهُ " وَسَأَلْتُهُ عَنِ اللُّقَطَةِ ؟ فَقَالَ : " عَرِّفْهَا ، ثُمَّ أَوْثِقْ وِكَاءَهَا ، وَصِدَارَهَا ، فَإِنْ جَاءَ طَالِبُهَا فَأَدِّهَا إِلَيْهِ ، وَإِلا فَشَأْنُكَ بِهَا "

رواه الطبراني في الكبير, وعقبة بن سويد مستور, لم يضعفه أحد, وبقية رجاله رجال الصحيح .

6844. Ukbe b. Süveyd, babasından bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e (buluntu) koyunun durumunu sordum. Şöyle buyurdu: *"O, ya senin, ya (Müslüman) kardeşinin, ya da kurdundur."* (Sahipsiz) devenin durumunu sordum. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), kızdığı zaman bu, yanaklarının kırmızılığından bilinirdi. Şöyle buyurdu: *"Deveden sana ne, içeceği (hörgücü) ve ayakkabısı (toynakları) yanında?! Suya gider, otlağa varır. Sahibi ona kavuşuncaya kadar onu serbest bırak."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (9721)

Buluntu (para ya da değerli eşya hakkında) sorunca şöyle buyurdu: *"Onu ilan et, daha sonra kesenin ağzını sıkıca bağla. Sahibi gelirse ona verirsin. Yok, eğer gelmezse o zaman ona yapacağın şeyler hususunda serbestsin."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Ukbe b. Süveyd mesturdur. Hiç kimse onu zayıf görmemiştir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٦٨٤٥ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامٍ ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ثنا أَبُو أُسَامَةَ ، ثنا أَبُو فَرْوَةَ ، حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ رُوَيْمٍ اللَّخْمِيُّ ، عَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ ، وَلَقِيتُهُ وَكَلَّمْتُهُ ، قال : " أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلْتُهُ ، فَقَالَ : نُوَيْبَةٌ ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ نُوَيْبَةُ خَيْرٍ أَوْ نُوَيْبَةُ شَرٍّ ، قَالَ : لا بَلْ نُوَيْبَةُ خَيْرٍ ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، خَرَجْتُ مَعَ عَمٍّ لِي فِي سَفَرٍ فَأَدْرَكَهُ الْحَفَاءُ ، فَقَالَ : أَعِرْنِي حِذَاءَكَ ، قُلْتُ : لا أُعِيرُكَهَا أَوْ تُزَوِّجَنِي ابْنَتَكَ ، قَالَ : قَدْ زَوَّجْتُكَهَا ، فَلَمَّا أَنْ أَتَيْنَا أَهْلَنَا بَعَثَ إِلَيَّ بِحِذَائِي ، وَقَالَ : لا امْرَأَةَ لَكَ عِنْدَنَا ، فَقَالَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لا خَيْرَ لَكَ فِيهَا " قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، نَذَرْتُ نَذْرًا أَنْ أَنْحَرَ ذَوْدًا عَلَى صَنَمٍ مِنْ أَصْنَامِ الْجَاهِلِيَّةِ ، فَقَالَ : " أَوْفِ بِنَذْرِكَ وَلا تَأْثَمْ لِرَبِّكَ " ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لا وَفَاءَ لِنَذْرٍ فِي مَعْصِيَةٍ وَلا فِي قَطِيعَةِ رَحِمٍ وَلا فِيمَا لا يُمْلَكُ " قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، " الْوَرِقُ يُؤْخَذُ عِنْدَ الْقَرْيَةِ الْعَامِرَةِ أَوِ الطَّرِيقِ الْمَأْتِيِّ ، فَقَالَ : عَرِّفْهَا حَوْلا ، فَإِنْ جَاءَ صَاحِبُهَا فَادْفَعْهَا إِلَيْهِ ، وَإِلا فَاخْصِ وِكَاءَهَا وَوِعَاءَهَا وَعَدَدَهَا ثُمَّ اسْتَمْتِعْ بِهَا " قُلْتُ : يَا نَبِيَّ اللَّهِ ، " الشَّاةُ نَجِدُهَا فِي أَرْضِ الْفَلاةِ ، قَالَ : كُلْهَا فَإِنَّمَا هِيَ لَكَ أَوْ لأَخِيكَ أَوْ لِلذِّئْبِ " قُلْتُ : يَا نَبِيَّ اللَّهِ ، " الْبَعِيرُ أَوِ النَّاقَةُ تُوجَدُ فِي أَرْضِ الْفَلاةِ عَلَيْهَا الْوِعَاءُ وَالسِّقَاءُ ، قَالَ : خَلِّ عَنْهَا مَا لَكَ وَلَهَا " فذكر الحديث . وبعضه في السنن

رواه الطبراني في الكبير, وفيه :أبو فروة يزيد بن سنان, وثقه أبو حاتم وغيره ,وضعفه جماعة.

6845. Urve b. Ruveym der ki: Karşılaşıp konuştuğum Ebû Sa'lebe anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'ın yanına gittim. Ona (bana helal ve haram olan şeyleri) sordum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) *"Nuveybite (yavrulamak suretiyle sayıları çoğalan davar, senin için helaldir)"* buyurdu. Ben "Hayırlı nuveybite mi, yoksa şerli nüveybite mi?" diye tekrar sordum. *"Hayır, bilakis hayırlı nuveybite"* cevabını verdi. Sonra şöyle dedim: "Ya Resûlallah! Amcalarımdan biriyle beraber bir yolculuğa çıktım. (Çok yürümekten ayakkabısı yırtıldı) Yalın ayak yürümeye başladı. Bana "Ayakkabını ödünç ver" dedi. Ben: "Beni

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (4668)

kızınla evlendirinceye kadar ayakkabımı sana vermiyorum" dedim. Amcam: "O halde seni kızımla evlendirdim" dedi.

Daha sonra ailesinin yanına gittiğimizde ayakkabımı bana gönderip ve: "Senin için o kızda hayır yoktur" dedi. Bunun üzerine ben: "Ey Allah'ın Peygamberi! Cahiliye putlarından bir put için bir deve topluluğunu kurban etmeyi adamıştım" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Adağını yerine getir. Rabbine karşı günah işleme"* buyurdu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) daha sonra şöyle buyurdu: *"(Yüce Allah'a) isyanda, sıla-i rahmi kesmede ve sahip olunmayan şeylerde adak yerine getirme söz konusu değildir."* Ben dedim ki: "Ya Resûlallah! Kasabada veya uğrak yolda bulunan para(nın hükmü nedir?)" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Onu bir sene ilan et, eğer sahibi gelirse parayı ona ver. Yok, eğer gelmezse ipini, kesesini ve adetlerini iyice aklında tuttuktan sonra onlardan istifade et."*

Ben: "Ey Allah'ın Peygamberi! Boş bir arazide duran, üzerinde tulumu ve suyu bulunan (sahipsiz) dişi veya erkek deve'nin hükmü nedir?)" diye sordum. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onu serbest bırak, ondan ne istiyorsun ki?"* karşılığını verdi.

Ravi, yukarıdaki hadisin devamını zikretti. Hadisin bir bölümü *Sünen* kitaplarında geçmektedir.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Ebû Ferve Yezîd b. Sinân'ı Ebû Hâtim ve başkaları güvenilir kabul ederken, bir grup âlim ise zayıf görmüştür.[1]

٦٨٤٦ – حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ عَبْدِ الْغَفَّارِ الْمِصْرِيُّ ، حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ عَبَّادٍ الرُّؤَاسِيُّ ، حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ عِمْرَانَ ، عَنْ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ طَلْقِ بْنِ مُعَاوِيَةَ النَّخَعِيِّ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَا مِنْ كِتَابٍ يُلْقَى بِمَضْيَعَةٍ مِنَ الأَرْضِ إِلا بَعَثَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْهِ مَلائِكَةً يَحُفُّونَهُ بِأَجْنِحَتِهِمْ وَيُقَدِّسُونَهُ حَتَّى يَبْعَثَ اللَّهُ إِلَيْهِ وَلِيًّا مِنْ أَوْلِيَائِهِ ، فَيَرْفَعَهُ مِنَ الأَرْضِ ، وَمَنْ رَفَعَ كِتَابًا مِنَ الأَرْضِ فِيهِ اسْمٌ مِنْ أَسْمَاءِ اللَّهِ تَعَالَى رَفَعَ اللَّهُ اسْمَهُ فِي عِلِّيِّينَ ، وَخَفَّفَ عَنْ وَالِدَيْهِ الْعَذَابَ ، وَإِنْ كَانَا كَافِرَيْنِ "

رواه الطبراني في الصغير، وفيه: الحسين بن عبد الغفار، وهو متروك.

6846. Hz. Ali b. Ebî Tâlib'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Fesada uğramış, ihmal edilmiş bir yerde bulunan yazılı bir kağıt parçasına yüce Allah mutlaka onu kanatlarıyla kuşatan*

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/226); ileride gelecektir: 7507, 15570

melekler gönderir. Onu takdis ederler. Nihayet Allah, ona velilerinden birini gönderir. O da onu yerden kaldırır. Her kim içinde Allah'ın isimlerinden bir isminin yazılı olduğu bir kağıdı yerden kaldırırsa, Allah o kişinin ismini İlliyyûn'a yükseltir. Kâfir bile olsalar anne- babasının azabını hafifletir.."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Hüseyn b. Abdilgaffâr metruk biridir. [1]

٦٨٤٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَنْبَأَنَا إِسْرَائِيلُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ عَبْدِ اللهِ بْنِ يَعْلَى عَنْ جَدَّتِهِ حُكَيْمَةَ عَنْ أَبِيهَا يَعْلَى قَالَ يَزِيدُ فِيمَا يَرْوِي يَعْلَى بْنُ مُرَّةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " مَنِ الْتَقَطَ لُقَطَةً يَسِيرَةً دِرْهَماً أَوْ حَبْلاً أَوْ شِبْهَ ذَلِكَ فَلْيُعَرِّفْهُ ثَلاثَةَ أَيَّامٍ فَإِنْ كَانَ فَوْقَ ذَلِكَ فَلْيُعَرِّفْهُ سِتَّةَ أَيَّامٍ"

رواه أحمد, من طريق عمرو بن عبد الله بن يعلى, فإن كان عمرو فلا أعرفه, وإن كان عمر فهو ضعيف.

6847. Ya'lâ b. Murre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her kim az bir dirhem veya ip veya buna benzer bir şey bulursa onu üç gün ilan etsin. Eğer bulduğu şey bunların üstünde değerli bir şey ise onu altı gün ilan etsin."*

★Hadisi Ahmed, Amr b. Abdillah b. Ya'lâ kanalıyla rivayet etmiştir. Eğer bu kişi, Amr ise onu tanımıyorum. Ömer ise o zayıf biridir. [2]

٦٨٤٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زُهَيْرٍ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ كَرَامَةَ ، ثنا عُبَيْدُ اللهِ بْنُ مُوسَى ، ثنا إِسْرَائِيلُ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ يَعْلَى بْنِ مُرَّةَ حَدَّثَهُ ، عَنْ جَدَّتِهِ حِكْمَةَ ، عَنْ يَعْلَى بْنِ مُرَّةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنِ الْتَقَطَ لُقَطَةً يَسِيرَةً ثَوْبًا أَوْ شِبْهَهُ فَلْيُعَرِّفْهُ ثَلاثَةَ أَيَّامٍ ، وَمَنِ الْتَقَطَ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ سِتَّةَ أَيَّامٍ ، فَإِنْ جَاءَ صَاحِبُهَا وَإِلا فَلْيَتَصَدَّقْ بِهَا ، فَإِنْ جَاءَ صَاحِبُهَا فَلْيُخَيِّرْهُ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: عمر بن عبد الله بن يعلى ,وهو ضعيف .

6848. Ya'lâ b. Murre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her kim elbise veya benzeri az bir şey bulsa, bunu üç gün ilan etsin. Her kim, bunun üstünde bir şey bulursa onu altı gün ilan etsin. Sahibi gelirse ona versin. Yok, eğer gelmezse onu tasadduk etsin. Daha sonra sahibi gelirse onu muhayyer bıraksın."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Ömer b. Abdillah b. Ya'lâ zayıftır. [3]

---

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr* (403), Hüseyn b. Abdilğâffâr, hadis uyduran birisidir.
[2] Ahmed, *Müsned* (4/173)
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/273)

٦٨٤٩ - وعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ وَجَدَ دِينَاراً فِي السُّوقِ فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ : عَرِّفْهُ ثَلاَثَةَ أَيَّامٍ قَالَ : فَعَرَفَهُ ثَلاَثَةَ أَيَّامٍ فَلَمْ يَجِدْ مَنْ يَعْرِفُهُ ، فَرَجَعَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ ، فَقَالَ : شَأْنُكَ بِهِ . قَالَ : فَبَاعَهُ عَلِيٌّ فَابْتَاعَ مِنْهُ بِثَلاَثَةِ دَرَاهِمَ شَعِيرًا ، وَبِثَلاَثَةِ دَرَاهِمَ تَمْرًا وَقَضَى ثَلاَثَةَ دَرَاهِمَ وَابْتَاعَ بِدِرْهَمٍ لَحْمًا وَابْتَاعَ بِدِرْهَمٍ زَيْتًا . وَكَانَ الدينار بِأَحَدَ عَشَرَ دِرْهَماً فَلَمَّا كَانَ بَعْدَ ذَلِكَ جَاءَ صَاحِبَهُ فَعَرَفَهُ فَقَالَ لَهُ عَلِيٌّ : قَدْ أَمَرَنِي رَسُولُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَانْطَلَقَ صَاحِبُ الدينار إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ ، فَقَالَ لِعَلِيٍّ: " رُدَّهُ " . قَالَ : قَدْ أَكَلْتُهُ ، فَقَالَ رَسُولُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِذَا جَاءَنَا شَيْءٌ أَدَّيْنَاهُ إِلَيْكَ "

رواه البزار وأبو يعلى بنحوه, وقد رواه أبو داود بغير سياقه باختصار أيضا, وفيه: أبو بكر بن أبي سبرة وهو وضاع .

6849. Ebû Saîd el-Hudrî'nin bildirdiğine göre Ali b. Ebî Tâlib pazarda bir dinar (altın para) buldu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gitti. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Hz. Ali'ye: *"Onu üç gün ilan et!"* buyurdu. Hz. Ali, dinarı üç gün boyunca ilan etti. Dinarı tanıyan kimseye rastlamadı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına geri dönüp olanları anlattı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Nasıl istersen. (Parayı kullanmak hususunda serbestsin)"* buyurdu. Bunun üzerine Hz. Ali dinarı harcadı. Şöyle ki onunla üç dirheme arpa, üç dirheme hurma aldı, üç dirhemle borcunu ödedi. Bir dirhemle et, bir dirhemle de zeytinyağı satın aldı. Bir dinar, 11 dirhem (gümüş para) idi. Bu olanlardan sonra dinarın sahibi geldi. Dinarın özelliğini bildirdi. Hz. Ali ona: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana emretti(ği için böyle yaptım)" dedi. Dinarın sahibi Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına giderek olanları anlatınca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Ali'ye *"Dinarı geri ver!"* diye emir buyurdu. Hz. Ali "Ben dinarı harcadım" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) adama: *"Bize bir şey geldiğinde dinarı sana öderiz"* buyurdu

★Hadisi Bezzâr ve buna benzer bir şekilde Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir. Ebû Dâvûd farklı kısa bir metinle rivayet etmiştir. Ravilerden Ebû Bekr b. Ebî Sebre hadis uyduran biridir. [1]

[1] Bezzâr, *Müsned* (1368), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (1073)

٦٨٥٠ - حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ ، وَمُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ الْحَرَّانِيُّ ، قَالا : نَا عُثْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، قَالَ : حَدَّثَتْنَا أُمُّ عَبْدِ اللَّهِ يَعْنِي عُبَيْدَةَ بِنْتَ نَابِلٍ ، عَنْ عَائِشَةَ بِنْتِ سَعْدٍ ، عَنْ أَبِيهَا ، قَالَ : " خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَجَدَ تَمْرَتَيْنِ ، فَأَخَذَ تَمْرَةً ، وَأَعْطَانِي الأُخْرَى "

رواه البزار وأبو يعلى ولفظه : كنت أمشي مع رسول الله صلى الله عليه و سلم فوجد ثفروقه فيها تمرتان فأخذ تمرة وأعطاني تمرة " وفيه: عثمان بن عبد الرحمن الطرائفي, وهو ثقة, وفيه ضعف.

6850. Sa'd b. Ebî Vakkâs anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'le beraber dışarı çıkmıştık. (Yerde) iki hurma buldu. Hurmanın birini aldı, diğerini bana verdi.

★Hadisi Bezzâr, Taberânî ve Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir. Ebû Ya'lâ'nın metni şöyledir: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'le beraber yürüyordum. Üzerinde iki hurmanın bulunduğu hurma salkımı buldu. Hurmanın birini aldı, diğerini bana verdi." Senedinde geçen Osmân b. Abdirrahman et-Tarâifî güvenilir biridir. Bununla beraber zayıflık da mevcuttur.[1]

٦٨٥١ - حَدَّثَنَا مَسْعَدَةُ بْنُ سَعْدٍ ، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ ، نَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلاءِ الثَّقَفِيُّ ، قَالَ : سَمِعْتُ الْوَلِيدَ بْنَ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ ، يُحَدِّثُ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنِّي لأَجِدُ التَّمْرَةَ سَاقِطَةً ، فَآخُذُهَا ، فَآكُلُهَا "

رواه الطبراني في الأوسط, والبزار بنحوه ,وقال الطبراني : تفرد به محمد بن العلاء الثقفي, عن الوليد بن إبراهيم بن عبد الرحمن بن عوف, و لم أجد من ترجمهما .

6851. Abdurrahman b. Avf'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ben yere düşmüş bir hurma bulurum, onu alıp yerim."*

★Hadisi *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî ve buna benzer bir metinle Bezzâr rivayet etmiştir. Taberânî der ki: "Muhammed b. el-Alâ es-Sekafî, bu hadisi Velîd b. İbrâhîm b. Abdirrahman b. Avf'dan rivayet hususunda tek kalmıştır. İkisinin de biyografisini yazana rastlamadım."[2]

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1365), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (815)
[2] Bezzâr, *Müsned* (1366)

(بَابُ فِيمَنْ يُنْشِدُ ضَالَّةً فِي الْمَسْجِدِ)

Yitiği Mescidde İlan Eden Hakkında

٦٨٥٢ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ شَبُّوَيْهِ ، قَالَ : ثنا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ الْحَجَّاجِ بْنِ أَرْطَاةَ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الأَعْسَمِ ، عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، " أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى رَجُلا يَنْشُدُ ضَالَّةً فِي الْمَسْجِدِ ، فَقَالَ : لا وَجَدْتَ "

رواه البزار, وفيه: أبو سعيد الأعسم و لم أعرفه , والحجاج بن أرطاة وهو مدلس .

6852. Sa'd b. Ebî Vakkâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), yitiğini Mescid'de ilan eden bir adam gördüğünde şöyle buyurmuştur: *"(Yitiğini) bulamayasıca!"*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup ravilerden Ebû Saîd el-E'sem'i tanımıyorum. Haccâc b. Ertât tedlis yapan biridir. [1]

٦٨٥٣ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَعْمَرٍ ، نا أَبُو عَاصِمٍ ، نا مُوسَى بْنُ عُبَيْدَةَ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : دَخَلَ رَجُلٌ يَنْشُدُ ضَالَّةً فِي الْمَسْجِدِ , فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا وَجَدْتَ "

رواه البزار, وفيه: موسى بن عبيدة الربذي, وهو ضعيف, ورواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات .

6853. Enes b. Mâlik bildiriyor: Bir adam yitiğini ilan ederek Mescid'e girdi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bulamayasıca!"* buyurdu.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup ravilerden Mûsâ b. Ubeyde er-Rebezî zayıftır. Hadisi Taberânî *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Ravileri güvenilir kimselerdir. [2]

٦٨٥٤ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ سَمُرَةَ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ ، قَالَ : نا عَاصِمٌ يَعْنِي الأَحْوَلَ ، عَنْ أَبِي عُثْمَانَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : " أُمِرْنَا إِذَا رَأَيْنَا مَنْ يَنْشُدُ ضَالَّةً فِي الْمَسْجِدِ أَنْ نَقُولَ لَهُ : لا وَجَدْتَ "

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح خلا محمد بن إسماعيل بن سمرة وهو ثقة.

وقد تقدمت أحاديث من هذا النحو في الصلاة .

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1369)

[2] Bezzâr, *Müsned* (1371)

6854. Abdullah b. Mes'ûd bildiriyor: Birinin mescidde bir yitiğini ilan ettiğini gördüğünüzde ona *"Bulamayasıca!"* demekle emrolunduk.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup ravileri, güvenilir birisi olan Muhammed b. İsmâîl b. Semure müstesna *Sahîh*'in ravileridir.

Bu kabilden hadisler Namaz kitabında geçmiştir. [1]

(بَابُ الْتِقَاطِ الْمَنْبُوذِ)

Yolda Bırakılmış Anası-Babası Bilinmeyen Çocuğu Almak

٦٨٥٥ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّبَرِيُّ ، أنا عَبْدُ الرَّزَّاقِ ، أنا مَالِكٌ ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ ، حَدَّثَنِي أَبُو جَمِيلَةَ ، أَنَّهُ وَجَدَ مَنْبُوذًا عَلَى عَهْدِ عمر بن الخطاب، فَأَتَاهُ بِهِ ، فَاتَّهَمَهُ بِهِ عُمَرُ ، فَأُثْنِيَ عَلَيْهِ خَيْرًا ، فَقَالَ عُمَرُ : " فَهُوَ حُرٌّ ، وَوَلاؤُهُ لَكَ ، وَنَفَقَتُهُ مِنْ بَيْتِ الْمَالِ "

6855. Ebû Cemîle'nin bildirdiğine göre kendisi, Ömer b. el-Hattâb zamanında atılmış (bir bebek) buldu. Onu Hz. Ömer'e götürdü. Önce ona zina suçlamasında bulunduysa da ardından Ebû Cemîle'ye hayırla övgüde bulundu. Hz. Ömer, Ebû Cemîle'ye şöyle dedi: "Bu hürdür, velayeti de senindir Nafakası ise bizim sorumluluğumuzda beytülmaldan karşılanacaktır." [2]

٦٨٥٦ - وفي رواية عن الزهري : حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّبَرِيُّ ، أنا عَبْدُ الرَّزَّاقِ ، أنا ابْنُ جُرَيْجٍ ، أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ ، أَنَّ ابْنَ شِهَابٍ أَخْبَرَهُ , أَنَّ رَجُلا أَخْبَرَهُ " أَنَّهُ الْتَقَطَ وَلَدَ زِنًا"

6856. Diğer bir rivayete göre İbn Şihâb bildiriyor: Bir adam, Hz. Ömer'e yola bırakılmış bir veledizinayı aldığını bildirdi. [3]

٦٨٥٧ - وفي رواية عن الزهري : حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّبَرِيُّ ، أنا عَبْدُ الرَّزَّاقِ ، أنا مَعْمَرٌ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، أَنَّ رَجُلا جَاءَ إِلَى أَهْلِهِ ، وَقَدِ الْتَقَطَ مَنْبُوذًا ، فَذَهَبَ إِلَى عُمَرَ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ، فَذَكَرَهُ لَهُ ، فَقَالَ عُمَرُ : " عَسَى الْغُوَيْرُ أَبْؤُسًا " ، فَقَالَ الرَّجُلُ : مَا الْتَقِطَ إِلا وَأَنَا غَائِبٌ . وَسَأَلَ عَنْهُ عُمَرُ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ، فَأُثْنِيَ عَلَيْهِ خَيْرًا ، فَقَالَ لَهُ عُمَرُ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ، " فَوَلاؤُهُ لَكَ ، وَنَفَقَتُهُ عَلَيْنَا مِنْ بَيْتِ الْمَالِ "

ورجال هذه الطرق كلها رجال الصحيح إلا هذه الرواية الأخيرة فإنها مرسلة .

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1370)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (6499)

[3] 6856. Taberânî, *M. el-Kebîr* (6501)

6857. Zührî'nin bildirdiğine göre bir adam ailesinin yanına gitti. Ailesi, yola bırakılmış bir çocuk bulup almıştı. Adam (çocukla) Hz. Ömer'in yanına gitti. Hz. Ömer ona: "Çoğu kez şer, hayır kaynağından gelir"[1] dedi. Adam: "Çocuk bulunduğunda ben yoktum" diye kendini savundu. Hz. Ömer, adamı soruşturunca hakkında hayırla övgüde bulunuldu. Bunun üzerine Hz. Ömer adama şöyle dedi: "Çocuğun velayeti senindir. Nafakası ise bizim sorumluluğumuzda beytülmaldan karşılanacaktır."

★Bu hadisin bütün kanallarında geçen raviler, *Sahîh*'in ravileridir. Son kanal bundan müstesnadır. Çünkü sonuncusu (görüldüğü gibi) mürseldir.[2]

(بَابُ فِيمَنْ رَدَّ عَبْدًا آبِقًا)

Kaçan Köleleri Geri Getiren Hakkında

٦٨٥٨ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّبَرِيُّ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ . ح وَحَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ كِلاهُمَا، عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ، عَنْ أَبِي رَبَاحٍ، عَنْ أَبِي عَمْرٍو الشَّيْبَانِيِّ، قَالَ: أَتَيْتُ ابْنَ مَسْعُودٍ بِأُبَّاقٍ مِنْ عَبِيدِ الْيَمَنِ، فَقَالَ: الأَجْرُ وَالْغَنِيمَةُ، قَالَ: قُلْتُ: أَمَّا الأَجْرُ فَقَدْ عَرَفْنَاهُ فَمَا الْغَنِيمَةُ؟ قَالَ: أَرْبَعِينَ دِرْهَمًا مِنْ كُلِّ إِنْسَانٍ "

رواه الطبراني في الكبير، وفيه: أبو رياح و لم أعرفه، وبقية رجاله رجال الصحيح .

6858. Ebû Amr eş-Şeybânî anlatıyor: İbn Mes'ûd'a Yemen kölelerinden kaçanları getirmiştim. İbn Mes'ûd: "Ecir ve ganimet" dedi. Ben: "Ecri biliyoruz da, peki ganimet nedir?" diye sordum. "Kelle başına kırk dirhem (gümüş para)" karşılığını verdi.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Ravilerden Ebû Riyâh'ı tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[3]

(بَابُ الغَصْبِ وَحُرْمَةِ مَالِ المُسْلِمِ)

Gasp ve Müslümanın Malının Haram Olması

٦٨٥٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ مَوْلَى بَنِي هَاشِمٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلاَلٍ عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ السَّاعِدِىِّ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

---

[1] Bu, bir Arap deyimidir. Yani Hz. Ömer, adamın aslında çocuğun annesiyle zina ettiğini, fakat onu bulduğunu iddia ettiğini vurgu yapmıştır.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (6498)

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (9066)

قَالَ " لاَ يَحِلُّ لامْرِئٍ أَنْ يَأْخُذَ مَالَ أَخِيهِ بِغَيْرِ حَقِّهِ وَذَلِكَ لِمَا حرَّمَ اللَّهُ مَالَ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ"

6859. Ebû Humeyd es-Sâidî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Hiçbir müslümana mümin kardeşinin malını haksız yere alması helal olmaz. Bu, Yüce Allah'ın müslümanın malını başka müslümana haram kıldığı içindir."*[1]

٦٨٦٠ – وفي رواية : " حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى ، قَالَ : نَا أَبُو عَامِرٍ ، قَالَ : نَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلالٍ ، عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَعِيدٍ ، عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَأْخُذَ عَصَا أَخِيهِ إِلا بِطَيِّبَةِ نَفْسِهِ

6860. Ebû Humeyd es-Sâidî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Hiçbir müslümana, kardeşinin bastonunun (bile) gönül hoşluğu olmadan alması helal olmaz."*

٦٨٦١ – وفي رواية : قَالَ عَبْدُ اللَّهِ وَقَالَ أَبِي وَقَالَ عُبَيْدُ بْنُ أَبِي قُرَّةَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ حَدَّثَنِي سُهَيْلٌ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ السَّاعِدِيِّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " لاَ يَحِلُّ لِلرَّجُلِ أَنْ يَأْخُذَ عَصًا " رواه أحمد والبزار, ورجال الجميع رجال الصحيح.

6861. Ebû Humeyd es-Sâidî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Hiçbir kimseye (başkasına ait) bir bastonu (dahi) alması helal olmaz."*

★Hadisleri Ahmed ve Bezzâr rivayet etmiş olup hepsinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

٦٨٦٢ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبَّادٍ الْمَكِّيُّ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ حَسَنٍ الْحَارِيِّ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ حَارِثَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ يَثْرِبِيٍّ قَالَ خَطَبَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ " أَلاَ وَلاَ يَحِلُّ لامْرِئٍ مِنْ مَالِ أَخِيهِ شَيْءٌ إِلاَّ بِطِيبِ نَفْسٍ مِنْهُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ إِنْ لَقِيتُ غَنَمَ ابْنِ عَمِّي أَجْتَزِرُ مِنْهَا شَاةً فَقَالَ إِنْ لَقِيتَهَا نَعْجَةً تَحْمِلُ شَفْرَةً وَأَزْنَاداً بِخَبْتِ الْجَمِيشِ فَلاَ تَهِجْهَا قَالَ يَعْنِي بِخَبْتِ الْجَمِيشِ أَرْضاً بَيْنَ مَكَّةَ وَالْجَارِ لَيْسَ بِهَا أَنِيسٌ.

6862. Amr b. Yesribî anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize hitab ediyordu. Şöyle buyurdu: *"İyi bilin ki hiç kimseye, kardeşinin malından bir şey alması helal olmaz. Ancak kardeşinin gönül rızası ile alması müstesna."* Bunun üzerine ben: "Ya Resûlallah! Amcaoğlumun sürüsüne

[1] Bezzâr, *Müsned* (1373), isnâdı hasendir.

rastlayıp ta bir koyun kessem, ne buyurursun?" deyince şu karşılığı verdi: *"Eğer üzerinde iri keskin bir bıçak ve çakmak olduğu halde Habtu'l-cemîş'de bir koyunla karşılaşırsan dahi, onun kanını fışkırtma."*

Bahtu'l-cemîş, Mekke ile Câr arasında hiç kimsenin yaşamadığı ıssız ve geniş bir arazidir.

٦٨٦٣ - وفي رواية : حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ الْحَسَنِ يَعْنِي الْجَارِيَّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ عُمَارَةَ بْنَ حَارِثَةَ يُحَدِّثُ عَنْ عَمْرِو بْنِ يَثْرِبِيٍّ الضَّمْرِيِّ قَالَ شَهِدْتُ خُطْبَةَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِنًى فَكَانَ فِيمَا خَطَبَ بِهِ أَنْ قَالَ وَلاَ يَحِلُّ لِامْرِئٍ مِنْ مَالِ أَخِيهِ إِلاَّ مَا طَابَتْ بِهِ نَفْسُهُ. قَالَ فَلَمَّا سَمِعْتُ ذَلِكَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ لَوْ لَقِيتُ غَنَمَ ابْنِ عَمِّي " فذكر نحوه .

رواه أحمد وابنه من زياداته أيضا والطبراني في الكبير والأوسط, وقال : بخبت على الصواب ورجال أحمد ثقات.

6863. Amr b. Yesribî ed-Damrî anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Minâ'daki hutbesini dinledim. Hutbesinde şöyle buyuruyordu: *"Hiç kimseye kardeşinin malı helal olmaz. Ancak kardeşinin gönül hoşluğu olması müstesna."* Ben bunu işitince dedim ki: "Ya Resûlallah! Amcaoğlumun sürüsüyle karşılaşsam bu konuda ne buyurursun?" Ravi devamla hadisi öncekine benzer şekilde aktardı.

★Hadisi Ahmed ve (ziyade olarak) kendi kanalıyla oğlu Abdullah ile *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiştir. Ahmed'in ravileri güvenilir kimselerdir.

٦٨٦٤ - قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ أَبِي شَيْبَةَ يَحْيَى بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَبْدِ الْوَهَّابِ الْمَكِّيِّ عَنْ عَبْدِ الْوَاحِدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ النَّصْرِيِّ عَنْ وَاثِلَةَ بْنِ الأَسْقَعِ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " الْمُسْلِمُ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ دَمُهُ وَعِرْضُهُ وَمَالُهُ الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لاَ يَظْلِمُهُ وَلاَ يَخْذُلُهُ وَالتَّقْوَى هَا هُنَا ". وَأَوْمَأَ بِيَدِهِ إِلَى الْقَلْبِ.

رواه أحمد ورجاله ثقات.

6864. Vâsile b. el-Eska' bildiriyor: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Müslümanın müslümana kanı, namusu ve malı haramdır. Müslüman, müslümanın kardeşidir. Ona zulmetmez, onu hor ve alçak kılmaz. Takva işte şuradadır."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) son sözünde eliyle kalbine işaret etmiştir.

★Ahmed'in ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٦٨٦٥ - حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ شَبِيبٍ ، قَالَ : نا عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ ، قَالَ : نا أَبُو شِهَابٍ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " حُرْمَةُ مَالِ الْمُؤْمِنِ كَحُرْمَةِ دَمِهِ "

رواه البزار وأبو يعلى, وفيه: محمد بن دينار, وثقه ابن حبان وجماعة ,وقد ضعفه جماعة, وبقية رجال أبي يعلى ثقات ولكنه رواه في حديث : " سباب المسلم فسوق وقتاله كفر " . ورجال البزار فيهم عمرو بن عثمان الكلابي, وثقه ابن حبان, وقال الأزدي : متروك .

6865. Abdullah b. Mes'ûd'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Müslümanın malının haramlığı, kanının haram olması gibidir."*

★Hadisi Bezzâr ve Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir. Ravilerden Muhammed b. Dînâr'ı İbn Hibbân ve bir grup âlim güvenilir kabul etmiş, bir grup âlim zayıf görmüştür. Ebû Ya'lâ'nın geri kalan ravileri güvenilir kimselerdir. Fakat Ebû Ya'lâ bu hadisi *"Müslümana sövmek fasıklık, onunla savaşmak ise küfürdür"* hadisi ile birlikte irad etmiştir. Bezzâr'ın ravilerinden Amr b. Osmân el-Kilâbî'yi İbn Hibbân güvenilir kabul ederken Ezdî "metruk biridir" demiştir.[2]

٦٨٦٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الأَعْلَى ، حَدَّثَنَا حَمَّادٌ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ ، عَنْ أَبِي حَرَّةَ الرَّقَاشِيِّ ، عَنْ عَمِّهِ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " لا يَحِلُّ مَالُ امْرِئٍ مُسْلِمٍ إِلا بِطِيبِ نَفْسٍ مِنْهُ "

رواه أبو يعلى , وأبو حرة: وثقه أبو داود وضعفه ابن معين.

6866. Amcası kanalıyla Ebû Hurre er-Rakkâşî'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Müslüman bir kimsenin malı, (başka bir müslümana) helal olmaz. Ancak kendisinin gönül hoşluğu ile olursa müstesna."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravilerden Ebû Harre'yi Ebû Dâvûd güvenilir kabul ederken İbn Maîn zayıf addetmiştir.[3]

٦٨٦٧ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ الضَّحَّاكِ بْنِ مَخْلَدِ بْنِ الضَّحَّاكِ ، حَدَّثَنَا أَبِي ، حَدَّثَنَا طَالِبُ بْنُ سَلْمَى بْنِ عَاصِمِ بْنِ الْحَكَمِ ، قَالَ : حَدَّثَنِي بَعْضُ أَهْلِي ، أَنَّ جَدِّي حَدَّثَهُمْ ، أَنَّهُ شَهِدَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجَّتِهِ فِي خُطْبَتِهِ ، فَقَالَ : " أَلا إِنَّ أَمْوَالَكُمْ وَدِمَاءَكُمْ عَلَيْكُمْ حَرَامٌ كَحُرْمَةِ هَذَا الْبَلَدِ فِي هَذَا الْيَوْمِ ، أَلا فَلا يُعَرِّفَنَّكُمْ : تَرْجِعُونَ بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ

---

[1] İleride gelecektir: 12741, 13312. İmam Ahmed, *Müsned* (3/491, Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/74)

[2] Bezzâr, *Müsned* (1372), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (5119), ayrıca İbrahim el-Heceri, zayıftır.

[3] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (1570), Ali b. Zeyd zayıftır.

بَعْضٍ ، أَلا لِيُبَلِّغِ الشَّاهِدُ الْغَائِبَ ، فَإِنِّي لا أَدْرِي هَلْ أَلْقَاكُمْ هَذَا أَبَدًا بَعْدَ الْيَوْمِ ، اللَّهُمَّ اشْهَدْ عَلَيْهِمْ ، اللَّهُمَّ بَلَّغْتُ "

رواه أبو يعلى، وطالب وشيخه و لم أجد من ترجمهم. وتأتي أحاديث من نحو هذا في الفتن وغيرها إن شاء الله.

6867. Tâlib b. Selmâ b. Âsım b. el-Hakem diyor ki: Ailemden biri dedemin onlara şöyle anlattığını bildirdi: Dedem Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in bir hutbesine şahit olmuş. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyuruymuş: *"İyi bilin ki mallarınız ve kanlarınız, bu beldenin bugünde haram olması gibi size haramdır. İyi bilin ki, sakın benden sonra birbirlerinizin boyunlarını vuran kafirler olmayasınız. Dikkat edin, sizden burada bulunanlar, bulunmayanlara (bu anlattıklarımı) ulaştırsınlar. Ben bugünden sonra sizinle bir daha karşılaşır mıyım, karşılaşmaz mıyım, bilmiyorum. Allahım! Oonlara şahit ol. Allahım! Tebliğ görevimi yerine getirdim."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup Tâlib ve hocalarının biyografisini yazanlara rastlamadım.

Bu kabilden hadisler, inşallah "Fiten" kitabı ile başka bölümlerde gelecektir. [1]

٦٨٦٨ - حَدَّثَنَا الْمِقْدَامُ بْنُ دَاوُدَ الْمِصْرِيُّ ، ثَنَا أَسَدُ بْنُ مُوسَى ، ثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ السَّائِبِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " لا يَأْخُذَنَّ أَحَدُكُمْ مَتَاعَ أَخِيهِ لا لاعِبًا وَلا جَادًّا ، وَإِذَا أَخَذَ أَحَدُكُمْ عَصَا أَخِيهِ فَلْيَرُدَّهَا "

قلت : هو في السنن من رواية السائب عن أبيه.

ورواه الطبراني في الكبير من روايته أنه سمع النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ, وفيه: عبد الله بن يزيد بن السائب و لم أجد من ترجمه ,وبقية رجاله رجال الصحيح.

6868. Sâib b. Yezîd, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işitmiştir: *"Sizden biriniz, arkadaşının eşyasını ister şaka, isterse ciddi olarak olsun alamaz. Sizden biriniz, arkadaşının bastonunu dahi aldığında bunu ona geri versin."*

Ben derim ki: Bu hadis *Sünen* kitabında Sâib'in babasından rivayeti olarak mevcuttur.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Ravilerden Abdullah b. Yezîd b. es-Sâib'in biyografisini yazana rastlamadım. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

---

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (6832)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (6641)

(بَابُ فِيمَنْ أَخَذَ شَيْئاً بِغَيْرِ إِذْنِ صَاحِبِهِ)

Arkadaşının İzni Olmadan Bir Şey Alan Hakkında

٦٨٦٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِي الْمُتَوَكِّلِ عَنْ جَابِرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابَهُ مَرُّوا بِامْرَأَةٍ فَذَبَحَتْ لَهُمْ شَاةً وَاتَّخَذَتْ لَهُمْ طَعَاماً فَلَمَّا رَجَعَ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا اتَّخَذْنَا لَكُمْ طَعَاماً فَادْخُلُوا فَكُلُوا. فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ وَكَانُوا لاَ يَبْدَءُونَ حَتَّى يَبْدَأَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخَذَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لُقْمَةً فَلَمْ يَسْتَطِعْ أَنْ يُسِيغَهَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذِهِ شَاةٌ ذُبِحَتْ بِغَيْرِ إِذْنِ أَهْلِهَا. فَقَالَتِ الْمَرْأَةُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ إِنَّا لاَ نَحْتَشِمُ مِنْ آلِ مُعَاذٍ وَلاَ يَحْتَشِمُونَ مِنَّا نَأْخُذُ مِنْهُمْ وَيَأْخُذُونَ مِنَّا.

قلت : روى النسائي بعضه. رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح.

6869. Câbir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ve ashâbı, kendileri için koyun kesmek suretiyle yemek hazırlayan bir kadına rastladılar. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) geri dönmek isteyince kadın "Ya Resûlallah! Biz sizin için koyun kesip yemek hazırladık. Buyrun içeri girin ve yemek yiyin" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ve ashâbı içeri girdiler. Ashâbı, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) başlamadan önce yemek yemeye başlamazlardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir lokma aldı, yutmaya güç yetiremeyince: *"Bu koyun, sahiplerinin izni olmadan kesilmiş"* buyurdu. Bunun üzerine kadın "Ya Resûlallah! Biz Muâz ailesinden çekinmeyiz. Onlar bizden (koyun) alır, biz de onlardan alırız" dedi.

Ben derim ki: Nesâî, hadisin bir kısmını rivayet etmiştir.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh'*in ravileridir.

٦٨٧٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا بِشْرٌ ، قَالَ : نا أَبُو يُوسُفَ ، عَنْ أَبِي حَنِيفَةَ ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ كُلَيْبٍ ، عَنْ أَبِي بُرْدَةَ ، عَنْ أَبِي مُوسَى ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَارَ قَوْمًا مِنَ الأَنْصَارِ فِي دَارِهِمْ ، فَذَبَحُوا لَهُ شَاةً ، وَصَنَعُوا لَهُ مِنْهَا طَعَامًا ، فَأَخَذَ مِنَ اللَّحْمِ شَيْئًا لِيَأْكُلَهُ ، فَمَضَغَهُ سَاعَةً ، وَلا يُسِيغُهُ ، فَقَالَ : " مَا شَأْنُ هَذَا اللَّحْمِ ؟ " فَقَالُوا : شَاةٌ لِفُلانٍ ، ذَبَحْنَاهَا حَتَّى يَجِيءَ صَاحِبُهَا ، فَنُرْضِيهِ مِنْ لَحْمِهَا ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " أَطْعِمُوهَا الأُسَارَى "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط, وفيه :بشر المريسي, وهو ضعيف.

6870. Ebû Mûsâ'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Ensar'dan bir cemaati evlerinde ziyaret etti. Ensar, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) için bir koyun kesti. Ondan yemek yaptılar. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) yemek için etten bir parça aldı, bir an çiğnedi; ama yutamayınca: *"Bu etin nesi var?"* diye sual buyurdu. Ensar: "Falan kişinin koyunudur" karşılığını verdiler. Kestikten sonra sahibi geldi. Nihayet onu bir ücrete razı ettik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunun üzerine: *"Bunu esirlere yedirin"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Ravilerden Bişr el-Merîsî zayıftır. [1]

٦٨٧١ – حَدَّثَنَا مُطَّلِبُ بْنُ شُعَيْبٍ الأَزْدِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ ، حَدَّثَنِي اللَّيْثُ ، حَدَّثَنِي خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلَالٍ ، عَنْ أَبِي أُمَيَّةَ الأَنْصَارِيِّ ، عَنْ عُبَيْدِ بْنِ رِفَاعَةَ الزُّرَقِيِّ ، عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ ، قَالَ : دَخَلْتُ يَوْمًا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُمْ قِدْرٌ تَفُورُ لَحْمًا ، فَأَعْجَبَتْنِي شَحْمَةٌ فَأَخَذْتُهَا فَازْدَرَدْتُهَا ، فَاشْتَكَيْتُ عَلَيْهَا سَنَةً ، ثُمَّ إِنِّي ذَكَرْتُهُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " إِنَّهُ كَانَ فِيهَا نَفْسُ سَبْعَةِ أَنَاسِيَّ " ، ثُمَّ مَسَحَ بَطْنِي فَأَلْقَيْتُهَا خَضْرَاءَ , فَوَالَّذِي بَعَثَهُ بِالْحَقِّ مَا اشْتَكَيْتُ بَطْنِي حَتَّى السَّاعَةِ.

رواه الطبراني, وفيه: أبو أمية الأنصاري, و لم أعرفه, وبقية رجاله وثقوا .

6871. Râfi' b. Hadîc anlatıyor: Bir gün Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına girdim. Yanlarında içinde etin kaynadığı bir tencere vardı. Yağlı bir parça hoşuma gitti. Bir parça alıp (aceleyle) yuttum. Bunun rahatsızlığını bir sene çektim. Sonra bu durumu Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e anlattım. Buyurdular ki: *"O yemekte yedi insanın nefsi vardı."* Daha sonra karnımı eliyle sıvazladı. Yediğim şeyleri yeşil olarak çıkardım. Onu hak olarak gönderen Allah'a yemin olsun ki şu ana kadar midemden hiç rahatsızlanmadım.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup ravilerden Ebû Umeyye el-Ensârî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kabul edilen kişilerdir.[2]

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (1625)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (4429)

(بَابُ رَدِّ الْمَغْصُوبِ أَوْ قِيمَتِهِ)

Gasp Edilen Şeyi veya Değerini Geri Vermek

٦٨٧٢ – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، ثنا عَطَاءُ بْنُ خَالِدِ بْنِ الزُّبَيْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رُدَيْحِ بْنِ ذُوَيْبٍ الْعَنْبَرِيُّ ، بِالْبَصْرَةِ ، حَدَّثَنِي أَبِي خَالِدٍ ، عَنْ أَبِيهِ الزُّبَيْرِ ، عَنْ أَبِيهِ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ أَبِيهِ رُدَيْحٍ ، عَنْ أَبِيهِ ذُوَيْبٍ ، أَنَّ وَفْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرُّوا بِأُمِّ زَبِيبٍ ، فَأَخَذُوا زِرْبِيَّتَهَا فَلَحِقَ زَبِيبٌ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَخَذَ الْوَفْدُ زِرْبِيَّةَ أُمِّي ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: رُدُّوا عَلَيْهِ زِرْبِيَّةَ أُمِّهِ ، فَأَخَذَ مِنَ الَّذِي أَخَذَ زِرْبِيَّةَ أُمِّهِ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ وَسَيْفَهُ وَمِنْطَقَتَهُ ، ثُمَّ رَفَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ فَمَسَحَ بِهَا رَأْسَ زَبِيبٍ ، ثُمَّ قَالَ : بَارَكَ اللَّهُ فِيكَ يَا غُلَامُ وَبَارَكَ لِأُمِّكَ ، قَالَ مُوسَى بْنُ هَارُونَ : الزِّرْبِيَّةُ : مَفْرَشٌ أَثْقَلُ مِنَ الزيلوية ، قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : ﴿ وَزَرَابِيُّ مَبْثُوثَةٌ ﴾

قلت : رواه أبو داود من حديث زبيب نفسه وهذا حديث ذؤيب وقد بينه صاحب الأطراف.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط، وفيه: جماعة لم أعرفهم .

6872. Züeyb'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in elçileri Ümmü Zebîb'e rastladıklarında onun kilimin aldılar. Bunun üzerine Zebîb, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına çıktı ve: "Ya Resûlallah! Elçiler, annemin kilimini aldılar" diye şikayette bulununca Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) elçilere: *"Annesinin kilimini Zebîb'e geri verin"* diye emir buyurdu.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Zebîb'in annesinin kilimini alan kişiden bir sa' arpa yanında ayrıca onun kılıcı ile kuşağını da aldı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) elini kaldırıp Zebîb'in başını okşadıktan sonra şöyle buyurdu: *"Ey çocuk! Allah seni mübarek kılsın. Allah annene de bereket ihsan etsin."* Mûsâ b. Hârûn der ki: "(Hadisin orjinalinde geçen) zerbiyye, ağır bir döşektir. Yüce Allah: *"Ve yayılmış halı/kilimler"* (Ğâşiye Sur. 16) buyurmaktadır.

Ben derim ki: Hadisi Ebû Dâvûd, Zebîb'in bizzat kendisinden naklederek rivayet eder. Buradaki ravi ise Züeyb'dir. *Etrâf* kitabının müellifi böyle açıklamıştır.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Senedinde tanımadığım kişiler bulunmaktadır.[1]

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (4215)

(بَابُ فِيْمَا يُصِيبُهُ العَدُوُّ مِنَ الْمسْلِمِينَ)

Düşmanın Müslümanlardan Elegeçirdiği Şeyler

٦٨٧٣ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا سَهْلُ بْنُ عُثْمَانَ ، ثنا عَبْدُ الرَّحِيمِ بْنُ سُلَيْمَانَ ، ثنا سُفْيَانُ ، عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ ، عَنْ تَمِيمِ بْنِ طَرَفَةَ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ ، قَالَ : أَصَابَ الْعَدُوُّ نَاقَةَ رَجُلٍ مِنْ بَنِي سُلَيْمٍ ، ثُمَّ اشْتَرَاهَا رَجُلٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ فَعَرَفَهَا صَاحِبُهَا ، فَأَتَى النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، " فَأَمَرَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَأْخُذَهَا بِالثَّمَنِ الَّذِي اشْتَرَاهَا بِهِ مِنَ الْعَدُوِّ وَإِلا خَلَّى بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ" رواه الطبراني في الكبير ورجاله رجال الصحيح.

6873. Câbir b. Semure anlatıyor: Düşman, Benû Süleym'den bir adamın dişi devesini ele geçirmişti. Sonra onu Müslümanlardan bir adam satın aldı. (İlk) sahibi (hayvanı görünce) tanıdı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gitti. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) devenin asıl sahibine devesini, düşmandan alınan fiyata satın almasını; eğer almayacaksa deveyi ve (ikinci) sahibini kendi hallerine bırakmalarını emretti.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٦٨٧٤ - وعَنْ أَبِي لُبَابَةَ الأَسْلَمِيِّ : أَنَّ نَاقَةً مِنْ تِلادِهِ سُرِقَتْ فَوَجَدْتُهَا عِنْدَ رَجُلٍ مِنَ الأَنْصَارِ فَقُلتُ لَهُ : نَاقَتِي وَأَنَا أُقِيمُ عَلَيْهَا الْبَيِّنَةُ . فَأَقَمْتُ عَلَيْهَا الْبَيِّنَةَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَقَامَ الأَنْصَارِيُّ أَنَّهُ اشْتَرَاهَا بِثَمَانِيَةَ عَشَرَ مِنْ مُشْرِكٍ مِنْ أَهْلِ الطَّائِفِ . فَتَبَسَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ : " مَا شِئْتَ يَا أَبَا لُبَابَةَ إِنْ شِئْتَ دَفَعْتَ إِلَيْهِ ثَمَانِيَةَ عَشَرَ وَأَخَذْتَ الرَّاحِلَةَ وَإِنْ شِئْتَ خَلَيْتَ عَنْهَا " . قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللهِ مَا عِنْدِي مَا أُعْطِيهِ الْيَوْمَ وَلَكِن سَيَأْتِينِي تَمْرٌ إِلَى الصِّرَامِ . فقال رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " ذَاكَ إِلَيْهِ "

رواه البزار, وفيه: عبد الغفار بن القاسم وهو متروك .

ويأتي حديث زبيب في هذا في القضاء بالشاهد واليمين .

6874. Ebû Lübâbe el-Eslemî'nin bildirdiğine göre kendisinin eski mallarından olan dişi bir devesi çalınmıştı. (Ravi devamla şöyle anlattı:)

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (1833)

Onu Ensar'dan bir adamın yanında buldum. Ona: "Bu deve benim! Bunun benim olduğunu sana delil getirerek ispatlarım" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanında, devenin benim olduğunu delil sunarak ispatladım. Ensar'dan olan o adam ise deveyi Tâif halkından olan müşrik birinden 18 dirheme satın aldığını delille ispatladı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bunun üzerine tebessüm etti ve şöyle buyurdu: *"Ne dilersin ey Ebû Lubâbe! Dilersen ona 18 dirhem verirsin ve bineğini geri alırsın. Dilersen de deveyi ona bırakırsın."* Ben dedim ki: "Ya Resûlallah! Yanımda ona verecek hiçbir şeyim yok. Ama hurmanın toplama zamanı gelince elime hurma geçecek." Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu (deve) onundur"* buyurdu.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup ravilerden Abdülğaffâr b. el-Kâsım metrûk biridir. Bu husustaki Zebîb hadisi, şahitle ve yeminle hüküm verme bölümünde gelecektir.[1]

٦٨٧٥ – حَدَّثَنَا مُوسَى ، قَالَ : نا مُحَمَّدٌ ، قَالَ : نا سُوَيْدٌ ، عَنْ يَاسِينَ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ سَالِمٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " مَنْ أَدْرَكَ مَالَهُ فِي الْفَيْءِ قَبْلَ أَنْ يُقْسَمَ فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ ، وَإِنْ أَدْرَكَهُ بَعْدَ أَنْ يُقْسَمَ فَلَيْسَ لَهُ شَيْءٌ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: ياسين الزيات, وهو ضعيف .

6875. Hz. Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Paylaştırılmadan önce ganimetin içinde kendi malına yetişen kişi o mala daha ziyade hak sahibidir. Paylaştırıldıktan sonra malına yetişen kişi için hiçbir şey (hak) yoktur."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Yasîn ez-Zeyyât zayıftır.

(بَابُ الْخُصُومَةِ فِي الْأَرْضِ)

Arazi Hakkında Husumet

٦٨٧٦ – عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ أَنَّ أَبَا الدَّرْدَاءِ أَتَى رَجُلَيْنِ يَخْتَصِمَانِ بِمَصْرَ يَخْتَصِمَانِ فِي أَرْضٍ . فَقَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : إِذَا رَأَيْتَ الأَخَوَيْنِ الْمُسْلِمَيْنِ يَخْتَصِمَانِ فِي شِبْرٍ مِنْ أَرْضٍ فَاخْرُجْ مِنْ تِلْكَ الأَرْضِ " فَخَرَجَ أَبُو الدَّرْدَاءِ عِنْدَ ذَلِكَ إِلَى الشَّامِ.

رواه الطبراني في الكبير ورجاله رجال الصحيح إلا أن يزيد بن أبي حبيب لم يسمع من أبي الدرداء.

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1337)

6876. Yezîd b. Ebî Habîb'in bildirdiğine göre Ebu'd-Derdâ, Mısır'da iki adamın bir arazi hususunda çekiştiğini gördü. Ebu'd-Derdâ dedi ki: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"İki müslüman kardeşin bir karış arazi hususunda çekiştiğini gördüğünde o yerden hemen çık."* Bunun üzerine Ebu'd-Derdâ oradan ayrılarak Şâm'a gitti.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Yezîd b. Ebî Habîb, Ebu'd-Derdâ'dan hadis işitmemiştir.

(بَابُ لَيْسَ لِعِرْقِ ظَالِمٍ حَقٌّ)

Zâlim Bir Irk İçin Hiçbir Hak Yoktur

٦٨٧٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا الصَّلْتُ بْنُ مَسْعُودٍ حَدَّثَنَا الْفُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ الْوَلِيدِ بْنِ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ عَنْ عُبَادَةَ قَالَ إِنَّ مِنْ قَضَاءِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ " لَيْسَ لِعِرْقِ ظَالِمٍ حَقٌّ "

رواه عبد الله بن أحمد في حديث طويل , رواه الطبراني في الكبير , وإسحاق بن يحيى لم يدرك عبادة.

6877. Ubâde b. es-Sâmit diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in verdiği hükümlerden biri şudur: *"(Tarım yapılarak ihya olunan boş ya da icarlı bir arazide, sonradan çıkıp hak iddia eden ve asıl sahibi olan) zâlim bir ırk için hiçbir hak yoktur."*

★Hadisi Abdullah b. Ahmed uzun bir hadiste, Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. İshâk b. Yahyâ, Ubâde'ye yetişmemiştir.

(بَابُ فِيمَنْ غَصَبَ أَرْضاً)

Arazi Gasp Eden Hakkında

٦٨٧٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي جَعْفَرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبُلِيِّ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الظُّلْمِ أَظْلَمُ قَالَ " ذِرَاعٌ مِنَ الأَرْضِ يَنْتَقِصُهَا الْمَرْءُ الْمُسْلِمُ مِنْ حَقِّ أَخِيهِ فَلَيْسَ حَصَاةٌ مِنَ الأَرْضِ يَأْخُذُهَا أَحَدٌ إِلاَّ طُوِّقَهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَى قَعْرِ الأَرْضِ وَلاَ يَعْلَمُ قَعْرَهَا إِلاَّ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ الَّذِى خَلَقَهَا"

رواه أحمد والطبراني في الكبير وإسناد أحمد حسن .

6878. İbn Mes'ûd anlatıyor: Resulullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e: "Ya Resûlallah! Zulümlerin en büyüğü hangisidir?" diye sordum. Şöyle buyurdu: *"Müslüman birinin, kardeşinin hakkından eksilterek aldığı bir kulaçlık arazidir. Kişinin haksız olarak aldığı yerdeki bir taş, yerin dibine doğru*

kıyamet gününe kadar onun boynuna dolanacak. Halbuki yerin dibini, onu yaratan Allah'tan başkası bilemez."

★Hadisi Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiş olup, Ahmed'in isnadı hasendir.[1]

٦٨٧٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ يَعْنِي ابْنَ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِيلٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي مَالِكٍ الأَشْعَرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " أَعْظَمُ الْغُلُولِ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ذِرَاعٌ مِنَ الأَرْضِ تَجِدُونَ الرَّجُلَيْنِ جَارَيْنِ فِي الأَرْضِ أَوْ فِي الدَّارِ فَيَقْتَطِعُ أَحَدُهُمَا مِنْ حَظِّ صَاحِبِهِ ذِرَاعاً إِذَا اقْتَطَعَهُ طُوِّقَهُ مِنْ سَبْعِ أَرَضِينَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ"

رواه أحمد والطبراني في الكبير وإسناده حسن.

6879. Ebû Mâlik el-<u>Eş'arî</u>'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Aldatmaların Allah katında en büyüğü, bir kulaçlık arazi parçasıdır. Siz arazileri ya da evleri birbirine komşu olan iki adama rastlarsınız. Biri diğerinin payından bir kulaç keserek alır. Arkadaşının payından bir kulaç aldığı zaman ise o arazi parçası, yedi kat yerin dibinden başlayarak onun boynuna dolanacaktır. Üstelik bu durum, kıyamet gününe kadar sürecektir."*

★Hadisi Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiş olup hadisin isnâdı hasendir.[2]

٦٨٨٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عَمْرٍو قَالَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ يَعْنِي ابْنَ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ يَعْنِي ابْنَ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِيلٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي مَالِكٍ الأَشْجَعِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَه

قلت : فذكر أحمد الحديث بإسناده والمتن بنحوه .

6880. Ebû Mâlik el-<u>Eşcaî</u>, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) şu sözünü bildiriyor... (Yukarıdaki hadisin aynısını sevketti)

★Ben derim ki: Ahmed, hadisi önceki isnâd ve ketnin aynıyla, ancak sahabinin nisbesindeki farklılıkla zikretmiştir.[3]

٦٨٨١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا سُهَيْلٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: " مَنْ أَخَذَ شِبْراً مِنَ الأَرْضِ بِغَيْرِ حَقِّهِ طُوِّقَهُ مِنْ سَبْعِ أَرَضِينَ"

رواه أحمد بإسنادين ورجال أحدهما رجال الصحيح, ورواه الطبراني في الأوسط .

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (3767, 3773), Taberânî, *M. el-Kebîr* (10516)
[2] İmam Ahmed, *Müsned* (5/341, 344), *es-Silsiletu'd-Daîfe* (1057)
[3] İmam Ahmed, *Müsned* (4/140), İbn Cerîr, *Tehzîbu'l-âsâr, Müsned Alî* (293-4)

6881. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kim haksız yere bir karış arazi parçası gasbederse bu, yedi kat yerin dibine kadar (gasbedenin) boynuna dolanır."*

★Hadisi Ahmed iki isnadla rivayet etmiş olup birinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Taberânî ise *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. [1]

٦٨٨٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ وَسَمِعْتُهُ أَنَا مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ زَائِدَةَ عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَيْمَنَ بْنِ نَابِلٍ عَنْ يَعْلَى بْنِ مُرَّةَ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " أَيُّمَا رَجُلٍ ظَلَمَ شِبْراً مِنَ الأَرْضِ كَلَّفَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يَحْفِرَهُ حَتَّى يَبْلُغَ آخِرَ سَبْعِ أَرَضِينَ ثُمَّ يُطَوَّقَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُقْضَى بَيْنَ النَّاسِ"

رواه أحمد والطبراني في الكبير والصغير بنحوه بأسانيد ورجال بعضها رجال الصحيح

6882. Ya'lâ b. Murre diyor ki: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Her kim, bir karış arazi parçasın(ı gasbederek) haksızlık yaparsa, Allah o kişiye orayı yedi kat yerin dibine ulaşıncaya kadar kazmasını yükleyecektir. Daha sonra o arazi parçası, kıyamet gününde insanlar arasında hüküm verilinceye kadar o kişinin boynuna dolanıp duracaktır."*

★Hadisi Ahmed ve *el-Mu'cemu's-sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî buna benzer ibare ve bazılarının ravileri *Sahîh*'in ravileri olduğu kanallarla rivayet etmiştir.[2]

٦٨٨٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ مُحَمَّدٍ وَهُوَ أَبُو إِبْرَاهِيمَ الْمُعَقِّبُ حَدَّثَنَا مَرْوَانُ يَعْنِي الْفَزَارِيَّ حَدَّثَنَا أَبُو يَعْفُورٍ عَنْ أَبِي ثَابِتٍ قَالَ سَمِعْتُ يَعْلَى بْنَ مُرَّةَ الثَّقَفِيَّ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " مَنْ أَخَذَ أَرْضاً بِغَيْرِ حَقِّهَا كُلِّفَ أَنْ يَحْمِلَ تُرَابَهَا إِلَى الْمَحْشَرِ"

رواه أحمد والطبراني في الكبير .

6883. Ya'lâ b. Murre es-Sakafî diyor ki: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Her kim, bir araziyi haksız yere gasbederse, (elegeçirdiği) o toprağı Mahşer meydanına taşımakla yükümlü kılınacaktır."*

★Hadisi Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiştir.[3]

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (2/387, 388, 432), İbn Cerîr, *Tehzîbu'l-âsâr, Müsned Alî* (281-2)

[2] İmam Ahmed, *Müsned* (4/173), Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/270), Taberânî, *M. es-Sağîr* (1054), İbn Cerîr, *Tehzîbu'l-âsâr, Müsned Alî* (289)

[3] İmam Ahmed, *Müsned* (4/173), Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/270), İbn Cerîr, *Tehzîbu'l-âsâr, Müsned Alî* (284-5)

٦٨٨٤ – وليعلى عند الطبراني حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ رَاهَوَيْهِ ، ثنا أَبِي ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ أَيُّوبَ السُّكَّرِيُّ ، عَنْ أَبِي حَمْزَةَ ، عَنْ جَابِرٍ ، عَنْ مُوسَى الثَّعْلَبِيِّ ، عَنْ يَعْلَى بْنِ مُرَّةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " مَنْ ظَلَمَ مِنَ الأَرْضِ شِبْرًا فَمَا فَوْقَهُ كُلِّفَ أَنْ يَحْفِرَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، حَتَّى يَبْلُغَ الْمَاءَ ، ثُمَّ يَحْمِلُهُ إِلَى الْمَحْشَرِ "

وفيه: جابر الجعفي, وهو ضعيف, وقد وثق .

6884. Ya'lâ'nın Taberânî'deki ibaresi şöyledir: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: "*Her kim bir karış -ve daha fazla- arazi hususunda haksızlık yaparsa (gasbederse) ona, kıyamet gününde suya ulaşıncaya kadar orayı kazması sonra da mahşer meydanına taşıması emredilecektir.*"

★Senedinde geçen Câbir el-Cu'fî zayıftır. Güvenilir kabul edenler de vardır.

٦٨٨٥ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبَّادٍ الْمَكِّيُّ ، حَدَّثَنَا حَاتِمٌ ، عَنْ حَمْزَةَ بْنِ أَبِي مُحَمَّدٍ ، عَنْ بِجَادِ بْنِ مُوسَى ، عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ ، قَالَ : قَالَ سَعْدٌ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ أَخَذَ شَيْئًا مِنَ الأَرْضِ بِغَيْرِ حِلِّهِ طُوِّقَهُ مِنْ سَبْعِ أَرَضِينَ ، لا يَقْبَلُ مِنْهُ صَرْفًا وَلا عَدْلا "

رواه أبو يعلى والبزار و الطبراني في الأوسط, وفيه: حمزة بن أبي محمد, ضعفه أبو حاتم وأبو زرعة, وحسن الترمذي حديثه.

6885. Sa'd b. Ebî Vakkâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: "*Her kim, kendisine helal olmaksızın araziden bir parça alsa (gasbetse) o arazi parçası, yedi kat yerin dibinden itibaren o kişinin boynuna dolanacaktır. Onun (kıyamet gününde) ne bir farzı, ne de bir nafilesi kabul edilmeyecektir.*"

★Hadisi Ebû Ya'lâ, Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden Hamza b. Ebî Muhammed'i Ebû Hâtim ve Ebû Zür'a zayıf kabul etmiş; Tirmizî ise onun hadislerini hasen olarak değerlendirmiştir.[1]

٦٨٨٦ – حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْوَاسِطِيُّ , ثنا عُمَرُ بْنُ صَالِحِ بْنِ حَمْزَةَ الْوَاسِطِيُّ , ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ بْنِ عَطِيَّةَ , عَنْ زَيْدٍ الْعَمِّيِّ , عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ قُرَّةَ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ أَخَذَ شِبْرًا مِنْ مَكَّةَ بِغَيْرِ حَقِّهِ , فَكَأَنَّمَا أَخَذَهُ مِنْ تَحْتِ قَدَمِ الرَّحْمَنِ , وَمَنْ أَخَذَ شَيْئًا مِنْ سَائِرِ الأَرْضِ بِغَيْرِ حَقِّهِ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُطَوَّقًا فِي عُنُقِهِ مِنْ سَبْعِ أَرَضِينَ"

---

1 Ebû Ya'lâ, *Müsned* (744), Bezzâr, *Müsned* (1374)

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: محمد بن الفضل بن عطية, وهو متروك كذاب .

6886. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Her kim, haksız olarak Mekke'den bir karış (arazi) alsa, sanki Rahman'ın ayağının altından bir karış almış gibidir. Her kim, diğer yerlerden haksız olarak bir arazi alsa (gasbetse) o kişi, kıyamet gününde aldığı arazi yedi kat yerin dibinden itibaren boynuna dolanmış bir hale gelecektir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Muhammed b. el-Fadl b. Atiyye metruk ve hadis uyduran biridir.

٦٨٨٧ – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُقْبَةَ السَّدُوسِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ حُمْرَانَ ، حَدَّثَنَا عَطِيَّةُ الدَّعَّاءُ ، عَنِ الْحَكَمِ بْنِ الْحَارِثِ السُّلَمِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ أَخَذَ مِنْ طَرِيقِ الْمُسْلِمِينَ شِبْرًا جَاءَ بِهِ يَحْمِلُهُ مِنْ سَبْعِ أَرَضِينَ "

رواه الطبراني في الكبير والصغير, وفيه: محمد بن عقبة السدوسي, وثقه ابن حبان, وضعفه أبو حاتم, وتركه أبو زرعة .

6887. Hakem b. el-Hâris es-Sülemî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her kim, Müslümanların yolundan bir karış (yer) alsa (gasbetse) kıyamet günü o yeri yedi kat yerin dibinden itibaren taşıyarak gelecektir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Muhammed b. Ukbe es-Sedûsî'yi İbn Hibbân güvenilir kabul ederken Ebû Hâtim zayıf görmüş, Ebû Zür'a ise metruk biri olarak addetmiştir. [1]

٦٨٨٨ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْحَجَّاجِ السَّامِيُّ ، ثنا قَزَعَةُ بْنُ سُوَيْدٍ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ جُرْجَةَ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ مَحْمُودِ بْنِ لَبِيدٍ ، عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ ظَلَمَ شِبْرًا مِنَ الأَرْضِ طُوِّقَهُ مِنْ سَبْعِ أَرَضِينَ ، وَمَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ , فَهُوَ شَهِيدٌ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: قزعة بن سويد, وثقه ابن عدي وغيره, وضعفه أحمد وجماعة.

6888. Şeddâd b. Evs'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Her kim, bir karış yeri (zulmederek) alırsa (gasbederse) o yer, yedi kat yerin dibinden itibaren onun boynuna dolanır. Her kim, malı uğruna öldürülürse o kişi şehittir."*

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3172), Taberânî, *M. es-Sağîr* (1197), İbn Cerîr, *Tehzîbu'l-âsâr, Müsned Alî* (292)

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Kaza'a b. Süveyd'i İbn Adiy ve başkaları güvenilir kabul ederken Ahmed ve bir grup âlim zayıf görmüştür.[1]

٦٨٨٩ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو الْبَزَّارُ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شَبِيبٍ ، ثنا الْوَلِيدُ بْنُ عَطَاءِ بْنِ الأَغَرِّ ، ثنا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ سُلَيْمَانَ أَخُو فُلَيْحِ بْنِ سُلَيْمَانَ ، ثنا أَبُو حَازِمٍ ، عَنِ الْمَقْبُرِيِّ ، عَنْ أَبِي شُرَيْحٍ الْخُزَاعِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ أَخَذَ شِبْرًا مِنَ الأَرْضِ ظُلْمًا طُوِّقَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ سَبْعِ أَرَضِينَ " رواه الطبراني في الكبير, وفيه :عبد الله بن شبيب, وهو ضعيف جدا.

6889. Ebû Şurayh el-Huzâî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Her kim, zulmederek bir karış arazi alırsa (gasbederse) o arazi, yedi kat yerin dibinden itibaren o kişinin boynuna dolanacaktır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Abdullah b. Şebîb oldukça zayıf biridir.[2]

٦٨٩٠ – عَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " مَنْ أَخَذَ شَيْئًا مِنَ الأَرْضِ قُلِّدَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ سَبْعِ أَرَضِينَ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه :عمران بن أبان الواسطي, وثقه ابن حبان ,وضعفه جماعة.

6890. Misver b. Mahrame diyor ki: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Her kim, (zulmederek) bir arazi parçası alsa (gasbetse) o arazi, kıyamet gününde yerin yedi kat dibinden itibaren o kişinin boynuna halka yapılacaktır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden İmrân b. Ebân el-Vâsitî'yi İbn Hibbân güvenilir kabul ederken bir grup âlim zayıf görmüştür.[3]

٦٨٩١ – حَدَّثَنَا طَالِبُ بْنُ قُرَّةَ الأَذَنِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى الطَّبَّاعُ ، ح وَحَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ ، قَالا : ثنا أَبُو عَوَانَةَ ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ ، عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ وَائِلٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ غَصَبَ رَجُلا أَرْضًا ظُلْمًا لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: يحيى بن عبد الحميد الحماني, وهو ضعيف, وقد وثق, والكلام فيه كثير.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7170)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/189)
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/26)

6891. Alkame b. Vâil'in, babasından bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her kim, bir adama zulmederek ondan arazi gasp etse o kişi, kendisine öfkeli bir halde Yüce Allah'a kavuşacaktır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Yahyâ b. Abdilhamîd el-Himmânî zayıftır. Güvenilir kabul edenler de olmuştur. Kendisi hakkında birçok tenkit yapılmıştır.[1]

٦٨٩٢ – حدَّثنا مُحمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، قَالَ : ثَنَا يَزِيدُ بْنُ مِهْرَانَ أَبُو خَالِدٍ الْخَبَّازُ ، قَالَ : ثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ ، قَالَ : ثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ مُسْلِمٍ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ ظَلَمَ شِبْرًا مِنَ الأَرْضِ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُطَوَّقًا مِنْ سَبْعِ أَرَضِينَ فِي رَقَبَتِهِ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: إسماعيل بن مسلم المكي, وهو ضعيف.

6892. Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her kim, bir karış arazi hususunda (birine) haksızlık yapsa kıyamet gününde o kişi, arazisi yedi kat yerin dibinden itibaren boynuna dolanmış olduğu hale gelecektir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden İsmâîl b. Müslim el-Mekkî zayıftır.

(بَابُ فِيمَنْ غَيَّرَ عَلَامَ الأَرْضِ)

Yerdeki (Sınır) İşaretlerini Değiştiren Hakkında

٦٨٩٣ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ مَعْرُوفٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ قَالَ قَالَ حَيْوَةُ أَخْبَرَنِي أَبُو عُثْمَانَ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ دِينَارٍ أَخْبَرَهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " أَفْرَى الْفِرَى مَنِ ادَّعَى إِلَى غَيْرِ أَبِيهِ وَأَفْرَى الْفِرَى مَنْ أَرَى عَيْنَيْهِ فِي النَّوْمِ مَا لَمْ تَرَيَا وَمَنْ غَيَّرَ تُخُومَ الأَرْضِ "

قلت : في الصحيح منه : " من أرى عينيه ما لم تر "

رواه أحمد, وفيه: أبو عثمان عن عبد الله بن دينار, و لم أحد من ترجمه, وبقية رجاله رجال الصحيح .

6893. Abdullah b. Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Yalanların en kötüsü, babasından başkasına nesep iddiasında bulunan kişinin yalanıdır. Yalanların en kötüsü, gözlerinin uykuda görmediğini gözlerine gösteren kişinin ile bir de yerdeki işaretleri değiştiren kişinin yalanıdır."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/18)

Ben derim ki: *Sahîh*'te bu hadisten şu bölümü mevcuttur: *"Her kim gözlerinin görmediğini gözlerine gösterirse (yani görmediği rüyayı gördüm diye anlatırsa. . .)*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir. Hadisin senedinde Ebû Osmân, Abdullah b. Dînâr'dan rivayette bulunmuştur. Abdullah'ın biyografisini yazana rastlamadım. Hadisin geri kalan ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٦٨٩٤ – حدثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ دُحَيْمٍ الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا أَبِي ، ثنا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ ، عَنْ كَثِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمُزَنِيِّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ غَيَّرَ تُخُومَ الأَرْضِ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَغَضَبُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنْهُ صَرْفًا وَلا عَدْلا "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: كثير بن عبد الله, وهو ضعيف جدا, وقد حسن الترمذي حديثه.

6894. Amr b. Avf'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her kim, yerdeki işaretleri değiştirirse Allah'ın laneti ve gazabı, kıyamet gününde o kişinin üzerine olsun. Allah, onlardan ne işledikleri bir farzı, ne de nafileyi kabul etmeyecektir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Kesîr b. Abdillah oldukça zayıf biridir. Tirmizî bu zatın hadislerini hasen derecesinde görmüştür.[2]

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (5998), isnâdı sahihtir.

[2] Daha önce geçti: 6804.

كِتَابُ الأَيْمَانِ وَالنُّذُورِ

YEMİN VE ADAKLAR KİTABI

(بَابُ بِمَاذَا يَحْلِفُ؟ وَالنَّهْيِ عَنْ الحَلَفِ بِغَيْرِ اللهِ)

Kişinin Ne ile Yemin Edeceği ve Allah'tan Başkasının İsmi ile Yemin Etmenin Yasaklanması

٦٨٩٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا رَوْحٌ وَعَبْدُ الرَّزَّاقِ قَالَ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الْكَرِيمِ بْنُ أَبِي الْمُخَارِقِ أَنَّ الْوَلِيدَ بْنَ مَالِكِ بْنِ عَبْدِ الْقَيْسِ أَخْبَرَهُ وَقَالَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ مِنْ عَبْدِ الْقَيْسِ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ قَيْسٍ مَوْلَى سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ مِنْ بَنِي سَاعِدَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ سَهْلاً أَخْبَرَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَهُ قَالَ " أَنْتَ رَسُولِي إِلَى أَهْلِ مَكَّةَ قُلْ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ أَرْسَلَنِي يَقْرَأُ عَلَيْكُمُ السَّلاَمَ وَيَأْمُرُكُمْ بِثَلاَثٍ لاَ تَحْلِفُوا بِغَيْرِ اللَّهِ" فذكر الحديث وقد تقدم .

رواه أحمد, وفيه: عبد الكريم بن أبي المخارق, وهو ضعيف.

6895. Sehl b. Huneyf'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onu (elçi olarak) göndermiş ve şöyle buyurmuştur: *"Sen benim Mekke halkına gönderdiğim elçimsin. De ki: Resûllullah* (sallallahu aleyhi vesellem) *size selam söylüyor ve size üç şey emrediyor: Allah'tan başkası adına yemin etmeyin..."* Ravi hadisin devamını zikretti. Hadis daha önce geçmiştir.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravilerden Abdülkerîm b. Ebi'l-Mühârik zayıftır.[1]

٦٨٩٦ - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ يُوسُفَ بْنِ خَالِدٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي ، قَالَ : نا جَعْفَرُ بْنُ سَعْدِ بْنِ سَمُرَةَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي خُبَيْبُ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ ، عَنْ أَبِيهِ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ ، عَنْ سَمُرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لا تَحْلِفُوا بِالطَّوَاغِي ، وَلا تَحْلِفُوا بِآبَائِكُمْ ، وَاحْلِفُوا بِاللَّهِ "

رواه البزار والطبراني في الكبير, وزاد : " وَاحْلِفُوا بِاللَّهِ، فَإِنَّهُ أَحَبُّ إِلَيْهِ أَنْ تَحْلِفُوا بِهِ. ولا تَحْلِفُوا بِحَلِفِ الشَّيْطَانِ "

وفي إسناد الطبراني مساتير, وإسناد البزار ضعيف.

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (3/487)

6896. Semure'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Tağûtlar adına yemin etmeyin, atalarınız adına yemin etmeyin. Allah adına yemin edin."*

★Hadisi Bezzar ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiş; şu ilaveyi irad etmiştir. *"Allah adına yemin edin. Çünkü onun adına yemin etmeniz, ona daha sevimlidir. Şeytanın yemini ile yemin etmeyin."* Taberânî'nin isnadında mestur raviler bulunmaktadır. Bezzâr'ın isnadı ise zayıftır.[1]

٦٨٩٧ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عُمَرَ بْنِ شَقِيقِ بْنِ أَسْمَاءَ ، حَدَّثَنَا عُبَيْسُ بْنُ مَيْمُونٍ ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ فَهُوَ كَمَا قَالَ ، إِنْ قَالَ : إِنِّي يَهُودِيٌّ ، فَهُوَ يَهُودِيٌّ ، وَإِنْ قَالَ : إِنِّي نَصْرَانِيٌّ ، فَهُوَ نَصْرَانِيٌّ ، وَإِنْ قَالَ : إِنِّي مَجُوسِيٌّ ، فَهُوَ مَجُوسِيٌّ "

رواه أبو يعلى، وفيه: عبيس بن ميمون ،وهو متروك.

6897. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her kim bir şey üzerine yemin ederse (ve yalancı çıkarsa) o kişi dediği gibidir. Şayet «Ben Yahudiyim» dese o kişi Yahudidir. «Ben Hıristiyanım» dese o kişi Hıristiyandır. «Ben Mecusiyim» derse o kişi Mecusîdir."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup ravilerden Ubeys b. Meymûn metruktur.[2]

٦٨٩٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي خَيْثَمَةَ ، ثنا سُرَيْجُ بْنُ يُونُسَ ، ثنا عُبَيْدُ بْنُ الْقَاسِمِ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : جَاءَ يَهُودِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : نِعْمَ الأُمَّةُ أُمَّتُكَ لَوْلا أَنَّهُمْ يَعْدِلُونَ ، قَالَ : " كَيْفَ يَعْدِلُونَ ؟ قَالَ : يَقُولُونَ : مَا شَاءَ اللَّهُ وَشِئْتَ ، قَالَ : إِنَّهُ لَيَقُولُ قَوْلا ، قُولُوا : مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ شِئْتَ "

وَقَالَ أَيْضًا : نِعْمَ الأُمَّةُ أُمَّتُكَ ، لَوْلا أَنَّهُمْ يُشْرِكُونَ ، قَالَ : مَا يَقُولُونَ ؟ قَالَ : يَقُولُونَ : بِحَقِّ فُلانٍ ، وَحَيَاةِ فُلانٍ ، قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَنْ كَانَ حَالِفًا فَلا يَحْلِفْ إِلا بِاللَّهِ "

رواه الطبراني في الكبير، وفيه: عبيد بن القاسم، وهو كذاب متروك.

6898. Abdullah b. Mes'ûd anlatıyor: Yahûdinin biri Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelip: "Ümmetin ne güzel bir ümmettir, bir de eşitlemeseler!" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Nasıl eşitliyorlar ki?!"* diye sorunca Yahûdi şöyle cevap verdi: "«Bu, Allah'ın ve senin

[1] Bezzâr, *Müsned* (1343), Taberânî, *M. el-Kebîr* (7031)

[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (6006)

dilediğin şeydir» diyorlar." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bunun üzerine şöyle emir buyurdu: *"«Sonra senin dilediğin şeydir» deyin."* Yahûdi şöyle devam etti: "Ümmetin ne güzel bir ümmettir, bir de şirk koşmasalar! Diyorlar ki: «Falan kişinin hakkı için, falan kişinin hayatı için.»" Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem). *"Yemin eden kişi, sadece Allah adına yemin etsin"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Ubeyd b. el-Kâsım metruk ve hadis uyduran biridir.

٦٨٩٩ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ . ح وَحَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ ، ثنا الْحَكَمُ بْنُ مَرْوَانَ الضَّرِيرُ ، قَالا : ثنا مِسْعَرُ بْنُ كِدَامٍ ، عَنْ وَبَرَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، قَالَ : قَالَ عَبْدُ اللَّهِ : " لأَنْ أَحْلِفَ بِاللَّهِ كَاذِبًا أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَحْلِفَ بِغَيْرِهِ وَأَنَا صَادِقٌ " رواه الطبراني في الكبير ورجاله رجال الصحيح .

6899. Abdullah b. Mes'ûd diyor ki: "Yalan söyleyerek Allah adına yemin etmem bana, doğru söyleyerek başkasının adına yemin etmemden hiç şüphesiz daha sevimlidir."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٦٩٠٠ - حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ ، ثنا الْمَسْعُودِيُّ ، عَنْ عَوْنٍ ، قَالَ : قَالَ عَبْدُ اللَّهِ : " لا تَحْلِفُوا بِحَلِفِ الشَّيْطَانِ أَنْ يَقُولَ أَحَدُكُمْ : وَعِزَّةِ اللَّهِ ، وَلَكِنْ قُولُوا كَمَا ، قَالَ اللَّهُ : اللَّهُ رَبُّ الْعِزَّةِ " رواه الطبراني في الكبير, وفيه: عبد الرحمن المسعودي, وهو ثقة, ولكنه اختلط.

6900. Abdullah (b. Mes'ûd) diyor ki: "Şeytanın yeminiyle yemin etmeyin. Şeytanın yemini sizden birinizin «Allah'ın izzetine yemin olsun ki» demesidir. Buna karşılık Allah'ın buyurduğu gibi siz de şöyle deyin: *"İzzetin Rabbi olan Allah'a yemin olsun ki."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Ravilerden Abdurrahman el-Mes'ûdî güvenilir biridir; ama âhir ömründe bunamıştır.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8902)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8890)

(بَابُ الحَلِف بالأمَانَةِ)

Emanet Adına Yemin Etmek

٦٩٠١ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ فُرَاخِي الْفَرْغَانِيُّ ، قَالَ : نا عَبَّادُ بْنُ الْوَلِيدِ الْغُبَرِيُّ ، قَالَ : نا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ الْحَوْضِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ الْوَارِثِ ، عَنْ يُونُسَ بْنِ عُبَيْدٍ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمِعَ رَجُلا حَلَفَ بِالأَمَانَةِ ، فَقَالَ : " أَلَسْتَ الَّذِي تَحْلِفُ بِالأَمَانَةِ ؟ ! "

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات.

6901. İbn Ömer'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) emanet adına yemin eden birini gördü ve ona şöyle buyurdu: *"Emanet adına yemin eden sen değil misin?"*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.

(بَابُ فِيمَنْ حَلَفَ يَمِيناً كَاذِبَةً يَقْتَطِعُ بِهَا مَالاً)

(Birinden) Mal Koparabilmek İçin Yalan Yere Yemin Eden Kişi

٦٩٠٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بُرْقَانَ عَنْ ثَابِتِ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ أَبِى بُرْدَةَ عَنْ أَبِى مُوسَى قَالَ اخْتَصَمَ رَجُلاَنِ إِلَى النَّبِىِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِى أَرْضٍ أَحَدُهُمَا مِنْ أَهْلِ حَضْرَمَوْتَ. قَالَ فَجَعَلَ يَمِينَ أَحَدِهِمَا. قَالَ فَضَجَّ الآخَرُ وَقَالَ إِنَّهُ إِذاً يَذْهَبُ بِأَرْضِى. فَقَالَ " إِنْ هُوَ اقْتَطَعَهَا بِيَمِينِهِ ظُلْماً كَانَ مِمَّنْ لاَ يَنْظُرُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلاَ يُزَكِّيهِ وَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ" قَالَ وَوَرِعَ الآخَرُ فَرَدَّهَا.

رواه أحمد والبزار وأبو يعلى والطبراني في الكبير والأوسط, وإسناده حسن .

6902. Ebû Mûsâ anlatıyor: Biri Hadramevtli olan iki adam anlaşmazlıklarını çözmesi için Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e çıktılar. Anlaşmazlıklar, birinin arazisi ile ilgiliydi. Hemen Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ikisinden birinin yemin etmesini istedi. Diğeri "O zaman arazim elimden çıkar" diyerek feryadı bastı.

Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Eğer o, yeminiyle haksız yere senin arazini senden koparıyorsa o kişi kıyamet gününde Allah'ın başkasına (rahmet nazarında) nazar etmediği ve (günahlardan) arındırmadığı kişilerden olur. Üstelik onun için elem verici bir azap vardır."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in bu sözü üzerine diğeri korktu ve araziyi o kişiye verdi.

★Hadisi Ahmed, Bezzâr, Ebû Ya'la ve *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiştir. Hadisin isnadı hasendir.[1]

٦٩٠٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ جَرِيرِ بْنِ حَازِمٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَدِيُّ بْنُ عَدِيٍّ قَالَ أَخْبَرَنِي رَجَاءُ بْنُ حَيْوَةَ وَالْعُرْسُ بْنُ عَمِيرَةَ عَنْ أَبِيهِ عَدِيٍّ قَالَ خَاصَمَ رَجُلٌ مِنْ كِنْدَةَ يُقَالُ لَهُ امْرُؤُ الْقَيْسِ بْنُ عَابِسٍ رَجُلًا مِنْ حَضْرَمَوْتَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أَرْضٍ فَقَضَى عَلَى الْحَضْرَمِيِّ بِالْبَيِّنَةِ فَلَمْ تَكُنْ لَهُ بَيِّنَةٌ فَقَضَى عَلَى امْرِئِ الْقَيْسِ بِالْيَمِينِ فَقَالَ الْحَضْرَمِيُّ إِنْ أَمْكَنْتَهُ مِنَ الْيَمِينِ يَا رَسُولَ اللَّهِ ذَهَبَتْ وَاللَّهِ أَوْ وَرَبِّ الْكَعْبَةِ أَرْضِي . فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ كَاذِبَةٍ لِيَقْتَطِعَ بِهَا مَالَ أَخِيهِ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ. قَالَ رَجَاءٌ وَتَلَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ (إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا) فَقَالَ امْرُؤُ الْقَيْسِ مَاذَا لِمَنْ تَرَكَهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْجَنَّةُ. قَالَ فَاشْهَدْ أَنِّي قَدْ تَرَكْتُهَا لَهُ كُلَّهَا"

رواه أحمد والطبراني في الكبير ورجالهما ثقات.

6903. Adiy b. Umeyra anlatıyor: Kindeli İmruu'l-Kays b. Âbis adlı bir adam ile Hadramevtli biri, aralarındaki anlaşmazlıklarını çözmesi için Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in huzuruna çıktılar. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Hadramevtlinin delil getirmesi yönünde hüküm verdi. Fakat Hadramevtlinin (arazisini kendisinin olduğunu ispatlayacak) bir delili yoktu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) İmruu'l-Kays'ın da yemin etmesine imkan tanıdığında "Vallahi -ya da- Kâbe'nin Rabbine yemin olsun ki- arazim elinden çıkar" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Her kim kardeşinin malını koparmak için yalan yere, bile bile yemin etse o kişi Cenab-ı Hakk'ın gazabına uğrayarak Allah'a kavuşur."*

Recâ ekledi: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şu âyeti okudu: **"Allah'ın dinini ve yeminleri az bir değere değişenler var ya, işte onların âhiretten bir payları yoktur. Allah onlara kıyamet günü hitap etmeyecek, onlara bakmayacak, onları temize çıkarmayacaktır. Elem verici azap onlar içindir."** (Âl-i İmrân Sur. 77)

Bunun üzerine İmruu'l-Kays dedi ki: "Bu araziyi bırakana ne vardır, ya Resûlallah?" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) *"Cennet"* cevabını verince, İmruu'l-Kays: "Sana şahadet ederim ki bu arazinin hepsini ben ona bıraktım" dedi.

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (4/394), Bezzâr, *Müsned* (1359), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (7274), Taberânî, *M. el-Evsat* (1094)

★Hadisi Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٦٩٠٤ - حدثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، ثنا شَيْبَانُ بْنُ فَرُّوخٍ ، ثنا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ عَدِيَّ بْنَ عَدِيٍّ ، يَقُولُ : ثنا رَجَاءُ بْنُ حَيْوَةَ ، وَالْعُرْسُ بْنُ عُمَيْرَةَ أَنَّ رَجُلا مِنْ حَضْرَمَوْتَ وَامْرَأَ الْقَيْسِ بْنَ عَابِسٍ ، كَانَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ آخَرَ خُصُومَةٌ فِي أَرْضٍ لَهُ ، فَأَتَوْا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَسَأَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْحَضْرَمِيَّ الْبَيِّنَةَ ، فَلَمْ يَكُنْ لَهُ بَيِّنَةٌ فَقَضَى عَلَى امْرِئِ الْقَيْسِ بِالْيَمِينِ ، فَقَالَ الْحَضْرَمِيُّ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَمْكَنْتَهُ مِنَ الْيَمِينِ ذَهَبَ وَاللَّهِ بِأَرْضِي ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ كَاذِبَةٍ ، لِيَقْتَطِعَ بِهِ مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ " وَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ امْرَأَ الْقَيْسِ ، فَتَلا عَلَيْهِ هَذِهِ الآيَةَ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلاً﴾ فَقَالَ امْرُؤُ الْقَيْسِ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَمَا لِمَنْ تَرَكَهَا ؟ قَالَ : الْجَنَّةُ ، قَالَ : فَإِنِّي أُشْهِدُكَ أَنِّي قَدْ تَرَكْتُهَا"

رواه الطبراني في الكبير ورجاله ثقات.

6904. Urs b. Umeyra anlatıyor: Hadramevtli bir adam ve İmruu'l-Kays b. Âbis arasında arazi hususunda bir anlaşmazlık vardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in huzuruna geldiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Hadrametliden delil istedi. Hadramevtlinin delili olmayınca İmruu'l-Kays üzerine, yemin etmesiyle hüküm verdi. Hadramevtli (bunu duyunca) hemen "Ya Resûlallah! Onun yemin etmesine imkan tanırsanız -vallahi- arazimi götürür" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunun üzerine: *"Her kim Müslüman birinin malını koparmak için bile bile yalan yere yemin etse, o kişi Cenab-ı Hakk'ın gazabına uğrayarak Allah'a kavuşur"* buyurarak İmruu'l-Kays'ı çağırdı ve ona şu âyeti okudu: **"Allah'ın ahdini ve yeminlerini az bir değere değişenler var ya; işte onların âhirette bir payları yoktur. Allah onlara kıyamet günü hitap etmeyecek, onlara bakmayacak ve onları temize çıkarmayacaktır. Elem verici azap onlar içindir."[2]** İmruu'l-Kays "Ya Resûlallah! Araziyi bırakana ne var?" diye soruca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cennet"* cevabını verdi. İmruu'l-Kays bunu duyunca: "Sana şahadet ederim ki! Ben, bu araziyi ona bıraktım" dedi.

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (4/191-2), Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/108-9)
[2] Âlî İmrân Sur. 77.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٦٩٠٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ يَزِيدَ بْنِ فَرُّوخَ الضَّمْرِىُّ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ أَشْهَدُ لَسَمِعْتُ النَّبِىَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " مَا مِنْ عَبْدٍ أَوْ أَمَةٍ يَحْلِفُ عِنْدَ هَذَا الْمِنْبَرِ عَلَى يَمِينٍ آثِمَةٍ وَلَوْ عَلَى سِوَاكٍ رَطْبٍ إِلاَّ وَجَبَتْ لَهُ النَّارُ" رواه أحمد ورجاله ثقات .

6906. Ebû Hureyre diyor ki: Şahadet ederim ki Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Şu minberin yanında, yaş bir misvak üzerine bile olsa günahkar olarak (yalan yere) yemin eden hiçbir köle veya hiçbir cariye yoktur ki, cehennemi hak etmiş olmasın."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٦٩٠٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَزِيدُ أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِى ذِئْبٍ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِى سَلَمَةَ قَالَ قَالَ لَنَا مَرْوَانُ انْطَلِقُوا فَأَصْلِحُوا بَيْنَ هَذَيْنِ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ وَأَرْوَى بِنْتِ أُوَيْسٍ. فَأَتَيْنَا سَعِيدَ بْنَ زَيْدٍ فَقَالَ أَتَرَوْنَ أَنِّى قَدِ انْتَقَصْتُ مِنْ حَقِّهَا شَيْئاً أَشْهَدُ لَسَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " مَنْ أَخَذَ شِبْراً مِنَ الأَرْضِ بِغَيْرِ حَقِّهِ طُوِّقَهُ مِنْ سَبْعِ أَرَضِينَ وَمَنْ تَوَلَّى قَوْماً بِغَيْرِ إِذْنِهِمْ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللهِ وَمَنِ اقْتَطَعَ مَالَ أَخِيهِ بِيَمِينِهِ فَلاَ بَارَكَ اللهُ لَهُ فِيهِ"

رواه أحمد وفي الصحيح منه : " من اقتطع شبرا من الأرض طوقه من سبع أرضين " ورجاله ثقات ,

ورواه البزار باختصار وأبو يعلى بتمامه.

6907. Ebû Seleme anlatıyor: Mervân bize: "Şu ikisine -Saîd b. Zeyd ve Ervâ binti Uveys'e- gidip aralarında barış yapın" dedi. Biz de Saîd b. Zeyd'in yanına gittik. Saîd şöyle dedi: "Benim, bu kadının hakkından bir şeyi eksilttiğimi mi düşünüyorsunuz? Şahadet ederim ki ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Her kim haksız yere bir karış arazi alsa, o yer yedi kat yerden başlayarak onun boynuna dolanır. Her kim kendisini azat edenlerin izni olmadan bir kavmi veli edinirse Allah'ın laneti o kişi üzerindedir. Her kim yemin ederek Müslüman birinin malını koparırsa, Allah o malı ona bereketli kılmaz."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir. Buhârî'de bu hadisten şu ibaresi geçmiştir: *"Her kim (haksız yere) bir karış yer alsa, o yer yedi kat yerden başlayarak o kişinin boynuna*

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/137-8)

[2] İmam Ahmed, *Müsned* (2/329)

dolanır." Hadisin ravileri güvenilir kimselerdir. Ayrıca kısa metniyle Bezzâr ve tam metniyle Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir.[1]

٦٩٠٨ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ شَيْخٍ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ عَنْ أَبِي سُودٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " الْيَمِينُ الْفَاجِرَةُ الَّتِي يَقْتَطِعُ بِهَا الرَّجُلُ مَالَ الْمُسْلِمِ تَعْقِمُ الرَّحِمَ. رواه أحمد والطبراني في الكبير, وفيه: رجل لم يسم .

6908. Ebû Sûd diyor ki: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Kişinin, Müslüman malını zimmetine geçirmesine vesile olan yalan bir yemin, rahmi kısırlaştırır."*

★Hadisi Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde isimsiz bir ravi bulunmaktadır.[2]

٦٩٠٩ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْبُخَارِيُّ ، قَالَ : ثنا أَيُّوبُ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ بِلالٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ : ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلالٍ ، عَنِ ابْنِ عُلاثَةَ وَهُوَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُلاثَةَ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ حَسَّانَ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " الْيَمِينُ الْفَاجِرَةُ تُذْهِبُ الْمَالَ أَوْ تَذْهَبُ بِالْمَالِ"

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح إلا أن أبا سلمة لم يصح سماعه من أبيه, والله أعلم.

6909. Ebû Seleme b. Abdirrahman'ın, babasından rivayet ettiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kötü niyetli yalan bir yemin, mal(ın bereketini) giderir."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Ebû Seleme'nin babasından hadis işittiği sahihlik kazanmamıştır. Allah en doğrusunu bilir.[3]

٦٩١٠ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْبَرَاءِ ، قَالَ : نا الْمُعَافَى بْنُ سُلَيْمَانَ ، قَالَ : نا مُوسَى بْنُ أَعْيَنَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُلاثَةَ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ حَسَّانٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ مَصْبُورَةٍ ، وَهُوَ فِيهَا كَاذِبٌ ، فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: محمد بن عبد الله بن علاثة, وثقه ابن معين, وضعفه غيره, ورد تضعيفه .

6910. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Her kim yalan söyleyerek masbûre (yani*

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (1640), Bezzâr, *Müsned* (1346), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (955), İbn Cerîr, *Tehzîbu'l-âsâr, Müsned Alî* (268-9)

[2] İmam Ahmed, *Müsned* (5/79), Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/381)

[3] Bezzâr, *Müsned* (1345)

kendisinden dolayı hapis gereken, hüküm yönünden sahibi için bağlayıcılığı bulunan bir) yemin ile yemin etse, o kişi cehennemdeki yerine hazırlansın."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Muhammed b. Abdillah b. Ulâse'yi İbn Maîn güvenilir kabul ederken, başkaları zayıf görmüştür. Zayıf görülmesi reddedilmiştir.

٦٩١١ - حدثنا أحمد، قال: نا أبو جعفر، قال: نا أبو الدهماء البصري شيخ صدق، عن محمد بن عمرو، عن أبي سلمة، عن أبي هريرة، قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: " إن أعجل الطاعة ثوابا صلة الرحم، وإن أهل البيت ليكونون فجارا، فتنمو أموالهم، ويكثر عددهم إذا وصلوا أرحامهم، وإن أعجل المعصية عقوبة البغي والخيانة، واليمين الغموس تذهب المال، وتقل في الرحم، وتذر الديار بلاقع "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: أبو الدهماء الأصعب, وثقه النفيلي ,وضعفه ابن حبان.

6911. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Sevap bakımından taatlerin en hızlısı, sıla-i rahimdir. Bir ev halkı, günahkâr olmalarına rağmen sırf sıla-i rahim yaptıklarından dolayı malları artar ve sayıları çoğalır. Günahların azap bakımından en hızlısı zulüm ve yalan yere yemindir. Bu, malın bereketini giderir, rahmi (nesli) azaltır ve evleri ıssız bırakır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Ebu'd-Dehmâ el-Es'ab'ı Nüfeyli güvenilir kabul ederken, İbn Hibbân zayıf addetmiştir.

٦٩١٢ - حدثنا موسى بن هارون، ثنا أبو موسى الأنصاري، نا عاصم بن عبد العزيز الأشجعي، نا يزيد بن أبي عبيد، عن سلمة بن الأكوع، أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: " لا يحلف أحد عند المنبر على يمين كاذبة، إلا تبوأ مقعده من النار "

رواه الطبراني في الأوسط والكبير ورجاله ثقات .

6912. Seleme b. el-Ekva'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) minber üzerindeyken şöyle buyurmuştur: *"Hiç kimse, yalan bir şey üzerine yemin etmesin. Yoksa cehennemdeki yerini hazırlar."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (6297)

٦٩١٣ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ عُمَرَ الصَّفَّارُ التُّسْتَرِيُّ ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ غَيْلانَ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ بَزِيعٍ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الأَنْصَارِيِّ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ كَاذِبَةٍ يَقْتَطِعُ بِهَا مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ لَقِيَ اللهَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ "

قلت : له حديث رواه أبو داود غير هذا.

رواه الطبراني في الصغير والأوسط, وفيه :عبد الله بن بزيع ,وهو لين, وبقية رجاله رجال الصحيح .

6913. Câbir b. Abdillah'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her kim, Müslüman birinin malını koparıp almak için bile bile yalan yere yemin etse o kişi, Cenab-ı Hakk'ın gazabına uğrayarak Allah'a kavuşur."*

★Ben derim ki: Ebû Dâvûd, Câbir'in buradakinden başka bir hadisini rivayet etmiştir. Hadisi Tâberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Abdullah b. Bezî' leyyindir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٦٩١٤ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ سَلامٍ ، قَالَ : نا عِيسَى بْنُ يُونُسَ ، عَنِ ابْنِ عَوْنٍ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ ، عَنِ الأَشْعَثِ بْنِ قَيْسٍ ، أَنَّ مُعَاذًا كَانَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ رَجُلٍ خُصُومَةٌ ، فَارْتَفَعَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَضَى بِالْيَمِينِ عَلَى أَحَدِهِمَا ، فَقَالَ الآخَرُ : يَا رَسُولَ اللهِ ، تَرَكْتَهُ يَحْلِفُ عَلَى أَرْضِي ، فَيَذْهَبُ بِهَا ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " فَإِنَّهُ إِنْ حَلَفَ كَاذِبًا " فَقَالَ قَوْلا شَدِيدًا

قلت : له حديث في الصحيح غير هذا .

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه:. محمد بن سلام المنبجي, قيل في ترجمته : له غرائب , وبقية رجاله رجال الصحيح.

6914. Eş'as b. Kays'dan rivayet edildiğine göre Muâz ile bir adam arasında anlaşmazlık vardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) birinin yemin etmesi yönünde hüküm verdi. Diğeri "Ya Resûlallah! İşi onun yeminine bıraktın. Şimdi o (yemin ederek) malı götürür" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Fakat o, yalan yere yemin ederse..."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bu sözünün devamında ağır bir ifade kullandı.

★Ben derim ki: *Sahîh*'de Eş'as'ın rivayet ettiği buradakinden başka bir hadis vardır. Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Senedinde geçen Muhammed b.

---

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr* (627)

Selâm el-Menbecî'nin biyografisi hakkında şöyle denilmiştir: "Rivayetlerinde tek kalan biridir." Geri kalan ravileri, *Sahih*'in ravileridir.[1]

٦٩١٥ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ نَائِلَةَ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ ، ثنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ ، أَخْبَرَنِي قَيْسُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الأَشْعَثِ ، أَنَّ الأَشْعَثَ بْنَ قَيْسٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينِ صَبْرٍ يَقْتَطِعُ بِهَا مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ ، لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ ، عَفَا عَنْهُ ، أَوْ عَاقَبَهُ "

قلت : هو في الصحيح خلا قوله : " عفا عنه أو عاقبه "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط, وفي إسناد الكبير: عمر بن محمد بن يحيى بن سعيد بن العاص, و لم أجد من ترجمه, وبقية رجاله ثقات وفي إسناد الأوسط كذاب .

6915. Eş'as b. Kays diyor ki: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Her kim, Müslüman birinin malını almak için boş ile yemin etse o kişi, Cenab-ı Hakk'ın gazabına uğrayarak Allah'a kavuşur. Dilerse onu affeder, dilerse azap eder."*

★Ben derim ki: Bu hadis *Sahîh*'de *"Dilerse onu affeder, dilerse azap eder"* bölümü olmaksızın mevcuttur. Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. *el-Mu'cemu'l-kebîr*'in senedinde geçen Ömer b. Muhammed b. Yahyâ b. Saîd b. el-Âs'ın biyografisini yazana rastladım. Geri kalan ravileri, güvenilir kimselerdir. *el-Mu'cemu'l-evsat*'ın senedinde hadis uyduran biri bulunmaktadır.[2]

٦٩١٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ ، ثَنَا الْفَضْلُ بْنُ سَهْلٍ الأَعْرَجُ ، ثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ ، ثَنَا إِسْرَائِيلُ ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ إِسْحَاقَ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ اللَّهَ جَلَّ ذِكْرُهُ أَذِنَ لِي أَنْ أُحَدِّثَ عَنْ دِيكٍ قَدْ مَرَقَتْ رِجْلاهُ الأَرْضَ ، وَعُنُقُهُ مُنْثَنٍي تَحْتَ الْعَرْشِ ، وَهُوَ يَقُولُ : سُبْحَانَكَ مَا أَعْظَمَكَ رَبَّنَا ! فَرَدَّ عَلَيْهِ : مَا يَعْلَمُ ذَلِكَ مَنْ حَلَفَ بِي كَاذِبًا " رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح .

6916. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Yüce Allah, ayaklarıyla yeri darmadağın eden, boynu Arş'ın altında bükülmüş olan bir horozu haber vermem hususunda bana izin verdi. O horoz şöyle demektedir: "Seni noksan sıfatlardan tenzih ederim. Ey Rabbim, ne büyüksün." Onun bu sözüne (Allah tarafından) şöyle karşılık verilir: Bunu, benim (ismim)le yalan yere yemin eden kişi bilemez."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (1676), Taberânî, *M. el-Kebîr* (636)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (644), Taberânî, *M. el-Evsat* (1664)

★Hadisi Taberânî *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٦٩١٧ – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عُثْمَانَ بْنِ صَالِحٍ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ ، ثنا نَافِعُ بْنُ يَزِيدَ ، حَدَّثَنِي أَبُو سُفْيَانَ بْنُ جَابِرِ بْنِ عَتِيكٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " مَنِ اقْتَطَعَ مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ بِيَمِينِهِ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَأَوْجَبَ لَهُ النَّارَ ، قِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ وَإِنْ شَيْءٌ يَسِيرٌ ؟ قَالَ : وَإِنْ كَانَ سِوَاكًا "

رواه الطبراني في الكبير ورجاله رجال الصحيح خلا أبا سفيان بن جابر بن عتيك, ذكره ابن أبي حاتم وروى عنه غير واحد من أهل الصحيح, و لم يتكلم فيه أحد.

6917. Câbir b. Atîk, Resûlullah'ın şöyle buyurduğunu işitmiştir: *"Her kim, yeminiyle Müslüman birinin malını koparırsa, Allah ona cenneti haram; cehennemi ise ona vacip kılar."* Bunun üzerine "Ya Resûlallah! (Yemin ettiği şey) küçük bir şey bile olsa mı?" denilince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Misvak için bile olsa"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Bundan Ebû Süfyân b. Câbir b. Atîk müstesnadır. İbn Ebî Hâtim ondan bahsetmiş, sahîh hadis kitapları sahiplerinden bir çoğu kendisinden hadis rivayet etmiş, fakat hakkında kimse tenkitte bulunmamıştır.[2]

٦٩١٨ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ الرِّيَاحِيُّ ، ثنا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ ، ثنا رَوْحُ بْنُ الْقَاسِمِ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أُمَيَّةَ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ عَطَاءِ بْنِ أَبِي خُوَارٍ ، عَنْ عُبَيْدِ بْنِ جُرَيْجٍ ، عَنِ الْحَارِثِ بْنِ الْبَرْصَاءِ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَمْشِي بَيْنَ جَمْرَتَيْنِ مِنَ الْجِمَارِ ، وَهُوَ يَقُولُ : " مَنْ أَخَذَ شَيْئًا مِنْ مَالِ امْرِئٍ مُسْلِمٍ بِيَمِينٍ فَاجِرَةٍ فَلْيَتَبَوَّأْ بَيْتًا فِي النَّارِ " رواه الطبراني في الكبير ورجاله رجال الصحيح .

6918. Hâris b. el-Bersâ diyor ki: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in iki Cemre (taşlanan Şeytan) arasında yürürken şöyle buyurduğunu işittim: *"Her kim, yalan yere yemin ederek Müslümanın malından bir şey koparırsa, o kişi kendisine cehennemde bir evi yurt edinsin."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri, *Sahih*'in ravileridir.[3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (1/156a), *es-Silsiletu's-sahîha* (150)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (1782-4)
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3330)

٦٩١٩ - وعَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ "مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ كَاذِبَةٍ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: عمر بن إبراهيم العبدي, وهو ثقة, وفيه كلام .

6919. İmrân b. Husayn'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her kim, bile bile yalan yere yemin ederse cehennemdeki yerini hazırlasın."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Ömer b. İbrâhîm el-Abdî güvenilir biridir. Kendisi hakkında tenkit yapılmıştır. [1]

٦٩٢٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ صَالِحِ بْنِ الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ ، ثنا بِشْرُ بْنُ آدَمَ ، ثنا سَهْلُ بْنُ حَمَّادٍ أَبُو عَتَّابٍ الدَّلَّالُ ، ثنا كَثِيرٌ أَبُو الْفَضْلِ ، عَنْ مُطَرِّفٍ ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ ، قَالَ : " كُنَّا نَعُدُّ الْيَمِينَ الْغَمُوسَ مِنَ الْكَبَائِرِ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: كثير أبو الفضل, روى عنه جماعة, و لم يضعفه أحد, وبقية رجاله ثقات .

6920. İmrân b. Husayn diyor ki: "Biz yalan yere yemini büyük günahlardan sayardık."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Kesîr Ebu'l-Fadl'dan bir grup âlim hadis rivayet etmiş; fakat hiç kimse kendisini zayıf görmemiştir. Geri kalan ravileri güvenilir kimselerdir. [2]

٦٩٢١ - حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ الْحَجَبِيُّ ، ثنا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ ، ثنا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ جَعْفَرٍ ، أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ ثَعْلَبَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ كَعْبٍ ، يَقُولُ : سَمِعْتُ أَبَاكَ ثَعْلَبَةَ ، يَقُولُ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " أَيُّمَا امْرِئٍ اقْتَطَعَ حَقَّ امْرِئٍ بِيَمِينٍ كَاذِبَةٍ ، كَانَتْ نُكْتَةً سَوْدَاءَ مِنْ نِفَاقٍ فِي قَلْبِهِ ، لا يُغَيِّرُهَا شَيْءٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ" رواه الطبراني, وفيه: عبيد الله بن ثعلبة الأنصاري, و لم أعرفه ,وبقية رجاله ثقات.

6921. Sa'lebe diyor ki: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Her kim, yalan yeminle birinin hakkını koparırsa o yemin, o kişinin kalbinde nifaktan siyah bir nokta olur ve kıyamete kadar hiç bir şey onu değiştiremez."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup ravilerden Ubeydullah b. Sa'lebe el-Ensârî'yi tanımıyorum. Geri kalan ravileri, güvenilir kimselerdir. [3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/149)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/125)

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (1383), Hâkim, *Müstedrek* (4/294, *"sahîh"*)

٦٩٢٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ بْنِ نَجْدَةَ ، وَأَبُو زَيْدٍ الْحَوْطِيَّانِ قَالا : ثنا عَلِيُّ بْنُ عَيَّاشٍ الْحِمْصِيُّ ، ح وَحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمُعَلَّى الدِّمَشْقِيُّ ، قَالَ : ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، قَالا : ثنا مُعَاوِيَةُ بْنُ يَحْيَى الأَطْرَابُلُسِيُّ ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ سَعِيدٍ التُّجِيبِيِّ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبُو الْخَيْرِ مَرْثَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْيَزَنِيُّ ، عَنْ أَبِي رُهْمٍ السَّمَعِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ مِنْ أَسْرَقِ السُّرَّاقِ مَنْ يَسْرِقُ لِسَانَ الأَمِيرِ ، وَإِنَّ مِنْ أَعْظَمِ الْخَطَايَا مَنِ اقْتَطَعَ مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ بِغَيْرِ حَقٍّ ، وَإِنَّ مِنَ الْحَسَنَاتِ عِيَادَةَ الْمَرِيضِ ، وَإِنَّ مِنْ تَمَامِ عِيَادَتِهِ أَنْ تَضَعَ يَدَكَ عَلَيْهِ وَتَسْأَلَهُ كَيْفَ هُوَ ؟ وَإِنَّ مِنْ أَفْضَلِ الشَّفَاعَاتِ أَنْ تَشْفَعَ بَيْنَ اثْنَيْنِ فِي نِكَاحٍ حَتَّى تَجْمَعَ بَيْنَهُمَا ، وَإِنَّ مِنْ لِبْسَةِ الأَنْبِيَاءِ الْقَمِيصُ قَبْلَ السَّرَاوِيلِ ، وَإِنَّ مِمَّا يُسْتَجَابُ بِهِ عِنْدَ الدُّعَاءِ الْعُطَاسُ "

قلت : روى ابن ماجة بعضه . رواه الطبراني في الكبير ورجاله ثقات, وفي بعضهم كلام لا يضر .

6922. Ebû Ruhm es-Semeî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Valinin lisanını çalan kişi, hırsızların en kötülerindendir. Müslüman birinin malını koparmak, günahların en büyüklerindendir. Hasta ziyareti sevaplardan biridir. Bu ziyaretin tam olması, elini hastanın üzerine koyup onu nasıl olduğunu sormandır. Nikahlanmaları hususunda iki kişi arasında aracılık yaparak onları bir araya getirmen, aracılıkların en faziletlisindendir. Peygamberlerin giysilerinden gömlekler, şalvarlardan önceliklidir. Yapıldığında kendisine icabet edilen dua, aksırana yapılan duadır."*

★Ben derim ki: İbn Mâce bu hadisten bir bölüm rivayet etmiştir. Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri, güvenilir kimselerdir. Bazıları hakkında bir takım tenkitler varsa da bu zarar verecek düzeyde değildir.[1]

(باب الوَرَعِ وَالخَوْفِ مِنَ الحَلِفِ)

Verâ Sahibi Olmak ve Yeminden Korkmak

٩٢٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا سَعِيدٌ ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ سُلَيْمَانَ ، قَالَ : سَمِعْتُ مُعَاوِيَةَ بْنَ يَحْيَى يُحَدِّثُ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّهُ افْتَدَى يَمِينَهُ بِعَشَرَةِ آلافِ دِرْهَمٍ ، ثُمَّ قَالَ : " وَرَبِّ هَذَا الْمَسْجِدِ لَوْ حَلَفْتُ حَلَفْتُ صَادِقًا ، إِنَّمَا هُوَ شَيْءٌ افْتَدَيْتُ بِهِ يَمِينِي "

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/336), hadis mürseldir.

6923. Cübeyr b. Mut'im'den rivayet edildiğine göre kendisi yemini karşılığında (kefaret olarak) on bin dirhemi (insanlara) vermiş; sonra da şöyle demiştir: "Şu Kâbe'nin Rabbine yemin olsun ki ben, yemin ettim mi doğru olarak yemin ederim. Bu, sadece yeminim karşılığında fidye olarak verdiğim şeydir."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٦٩٢٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ يَزِيدَ الأَسْفَاطِيُّ ، قَالَ : نا صَفْوَانُ بْنُ هُبَيْرَةَ ، قَالَ : نا عِيسَى بْنُ الْمُسَيَّبِ الْبَجَلِيُّ الْقَاضِي ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنِ الأَشْعَثِ بْنِ قَيْسٍ ، قَالَ : اشْتَرَيْتُ يَمِينِي مَرَّةً بِسَبْعِينَ أَلْفًا ، وَذَلِكَ لأَنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " مَنِ اقْتَطَعَ حَقَّ مُسْلِمٍ بِيَمِينٍ لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عيسى بن المسيب البجلي وهو ضعيف

6924. Eş'as b. Kays diyor ki: Bir keresinde yeminimi 70 bin dirheme satın aldım. (Yani kefareti olarak) Çünkü ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Her kim, Müslüman kardeşinin hakkını (yalan) yemin ile keserse (gaspederse) o kişi, Cenab-ı Hakk'ın gazabına uğrayarak Allah'a kavuşur."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Îsâ b. el-Müseyyib el-Becelî zayıftır.

٦٩٢٥ - حَدَّثَنَا أَبُو خَلِيفَةَ الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلامٍ الْجُمَحِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْقَاهِرِ بْنُ السَّرِيِّ ، قَالَ : " اخْتَفَى رَجُلٌ عِنْدَ أَبِي السَّوَّارِ الْعَدَوِيِّ زَمَنَ الْحَجَّاجِ بْنِ يُوسُفَ ، فَقِيلَ لِلْحَجَّاجِ : إِنَّهُ عِنْدَ أَبِي السَّوَّارِ ، فَبَعَثَ إِلَيْهِ الْحَجَّاجُ ، فَأَحْضَرَهُ فَقَالَ لَهُ : الرَّجُلُ الَّذِي عِنْدَكَ ، فَقَالَ : لَيْسَ عِنْدِي ، فَقَالَ : وَإِلا أُمُّ السَّوَّارِ طَالِقٌ يَعْنِي امْرَأَةَ أَبِي السَّوَّارِ ، فَقَالَ : مَا خَرَجْتُ مِنْ عِنْدِهَا وَأَنَا أَنْوِي طَلاقَهَا ، فَقَالَ : وَإِلا أَنْتَ بَرِيءٌ مِنَ الإِسْلامِ ، قَالَ : فَإِلَى أَيْنَ أَذْهَبُ فَخَلَّى سَبِيلَهُ " رواه الطبراني في الصغير ورجاله ثقات.

6925. Abdülkâhir b. es-Serî anlatıyor: Bir adam (Zalim lakaplı vali) Haccâc b. Yûsuf zamanında Ebu's-Sevvâr el-Adevî'nin yanında gizlenmişti. Haccâc ona bir adam gönderip yanına çağırttı. Yanına geldiğinde ona: "Adam yanında mı?" diye sordu. Ebu's-Sevvâr: "Hayır, yanımda değil" dedi. Haccâc ona "Eğer yanında ise Ümmü's-Sevvâr -karısını kasdediyor- boş olsun mu?" Ebu's-Sevvâr: "Ben Ümmü's-

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (885)

Sevvâr'ın yanından ayrılırken onu boşamaya niyetlenmedim" karşılığını verdi. Haccâc: "Eğer yanında ise sen İslam'dan uzak olasın o halde!" diye çıkıştı. Ebu's-Sevvâr, Haccâc'a "Peki ben nereye gideyim (ne yapayım), o halde?" deyince Haccâc onu serbest bıraktı.

★Hadisi Taberânî *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.

(بَابُ كَيْفَ يَحْلِفُ؟)

Nasıl Yemin Edilir?

٦٩٢٦ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَيَّانَ الْمَازِنِيُّ ، ثنا مُسَدَّدٌ ، ثنا مَسْلَمَةُ بْنُ عَلْقَمَةَ ، عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي هِنْدٍ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، أَنَّ الْمِقْدَادَ بْنَ الأَسْوَدِ اسْتَقْرَضَ مِنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ سَبْعَةَ آلافٍ ، فَلَمَّا طَلَبَهَا مِنْهُ ، قَالَ : " إِنَّمَا هِيَ أَرْبَعَةُ آلافٍ ، فَخَاصَمَهُ إِلَى عُمَرَ ، فَقَالَ عُثْمَانُ : أَقْرَضْتُهُ سَبْعَةَ آلافٍ ، وَقَالَ الْمِقْدَادُ : تَحْلِفُ أَنَّهَا سَبْعَةُ آلافٍ ؟ فَقَالَ : قَدْ أَنْصَفْتَ ، فَأَبَى أَنْ يَحْلِفَ ، فَقَالَ : خُذْ مَا أَعْطَاكَ ، فَقَالَ : وَاللَّهِ الَّذِي لا إِلَهَ غَيْرُهُ إِنَّمَا هِيَ سَبْعَةُ آلافٍ ؟ قَالَ : فَمَا يَمْنَعُكَ أَنْ تَحْلِفَ إِنَّ هَذَا اللَّيْلُ وَهَذَا النَّهَارُ ؟ " رواه الطبراني في الكبير ورجاله رجال الصحيح .

6926. Şa'bî'den rivayet edildiğine göre Mikdâd b. el-Esved, Hz. Osmân'dan yedi bin dirhem borç almıştı. Osmân, Mikdâd'a olan borcunu isteyince Mikdâd borcunun dört bin dirhem olduğunu söyledi. Osmân anlaşmazlığını çözmesi için Mikdâd'ı Hz. Ömer'in huzuruna çıkardı. Osmân: "Ben ona yedi bin dirhem borç verdim" dedi. Mikdâd ise: "Yedi bin dirhem olduğuna dair yemin etsin" deyince Osmân: "Yarısını indirdim" dedi ve yemin etmeye yanaşmadı. Hz. Ömer, Osmân'a: "Ne veriyorsa al!" deyince Osmân şöyle dedi: "Kendisinden başka hiçbir ilah olmayan Allah'a yemin ederim ki onun bana olan borcu yedi bin dirhemdir." Bunun üzerine Hz. Ömer: "Şunun gece, şunun gündüz olduğuna dair yemin etmene engel olan şey nedir?" dedi.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/237)

(بَابُ الاسْتِثْنَاءِ فِي الْيَمِينِ)

Yeminde İstisna Yapmak

٦٩٢٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عُمَرَ الْعَدَنِيُّ ، قَالَ : نا سُفْيَانُ ، عَنْ مِسْعَرٍ ، عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " وَاللَّهِ لأَغْزُوَنَّ قُرَيْشًا ، ثُمَّ قَالَ : إِنْ شَاءَ اللَّهُ ، ثُمَّ قَالَ : وَاللَّهِ لأَغْزُوَنَّ قُرَيْشًا ، ثُمَّ قَالَ : إِنْ شَاءَ اللَّهُ ، ثُمَّ قَالَ : وَاللَّهِ لأَغْزُوَنَّ قُرَيْشًا ، ثُمَّ قَالَ : إِنْ شَاءَ اللَّهُ "

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح , ورواه أبو يعلى أيضا.

6927. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) önce: *"Vallahi Kureyş'le mutlaka savaşacağım"* buyurmuş, sonrasında *"İnşallah"* sözünü eklemiştir. Daha sonra yine: *"Vallahi Kureyş'le mutlaka savaşacağım"* buyurmuş, sonrasında: *"İnşallah"* sözünü eklemiş; nihayet sonra yine: *"Vallahi Kureyş'le mutlaka savaşacağım"* buyurduktan sonra yine: *"İnşallah"* sözünü eklemiştir.

★Hadisi Taberânî *el-Mu'cemu'l-evsat'ta* rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ebû Ya'lâ hadisi buna benzer lafızlarla rivayet etmiştir.[1]

٦٩٢٨ - وَبِهِ : حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ ، عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ الْحُصَيْنِ ، عَنِ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ ، عَنْ مُجَاهِدٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، فِي قَوْلِ اللَّهِ : ﴿وَاذْكُرْ رَبَّكَ إِذَا نَسِيتَ﴾ ، قَالَ : " إِذَا نَسِيتَ الاسْتِثْنَاءَ فَاسْتَثْنِ إِذَا ذَكَرْتَ ، قَالَ : هِيَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَاصَّةً ، وَلَيْسَ لأَحَدٍ مِنَّا أَنْ يَسْتَثْنِيَ ، إِلا بِصِلَةِ الْيَمِينِ " رواه الطبراني في الأوسط والصغير, وفيه: عبد العزيز بن حصين ,وهو ضعيف.

6928. İbn Abbâs, Yüce Allah'ın: **"Unuttuğunda Rabbini hatırla"**[2] kavl-i şerifini şöyle tefsir etmiştir: "İstisna etmeyi unuttuğunda hatırladığında istisna et. Bu durum, sadece Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e ait olan bir hususiyettir. Dolayısıyla (kişinin yemini bittikten sonra) hiç kimse için yeminin hemen peşinde olması dışında istisna etmesi caiz değildir."

★Hadisi Taberânî *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Abdülazîz b. Husayn zayıftır.

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (1008), Taberânî, *M. el-Kebîr* (11742), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (2674)
[2] Kehf Sur. 23.

٦٩٢٩ - وَبِهِ حَدَّثَنَا الْمُعَارِكُ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ مِنْ إِتْمَامِ إِيمَانِ الْعَبْدِ أَنْ يَسْتَثْنِيَ فِي كُلِّ حَدِيثٍ " رواه الطبراني في الأوسط ,وفيه: عبد الله بن سعيد بن أبي سعيد ,وهو ضعيف .

6929. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kişinin her sözünde (inşallah diyerek) istisna etmesi, imanının tam olmasındandır."*

★Hadisi Taberânî *el-Mu'cemu'l-evsat'ta* rivayet etmiş olup ravilerden Abdullah b. Saîd b. Ebî Saîd zayıftır.

٦٩٣٠ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ ، ثنا مِسْعَرٌ ، عَنِ الْقَاسِمِ ، قَالَ عَبْدُ اللَّهِ : " مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ ، فَقَالَ : إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَقَدِ اسْتَثْنَى "

رواه الطبراني في الكبير ورجاله رجال الصحيح إلا أن القاسم, لم يدرك ابن مسعود.

6930. Abdullah b. Mes'ûd diyor ki: "Her kim, yemin edip de inşallah derse o kişi istisna etmiş olur."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr'*de rivayet etmiş olup ravileri, *Sahîh'*in ravileridir. Ancak Kâsım, İbn Mes'ûd'a yetişmemiştir.

(بَابُ إِبْرَارِ الْقَسَمِ)

Yeminini Tutup Gereğini Yerine Getirmek

٦٩٣١ - حدثنا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ قَالَ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ صَالِحٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو الزَّاهِرِيَّةِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ أَهْدَتْ إِلَيْهَا امْرَأَةٌ تَمْراً فِي طَبَقٍ فَأَكَلَتْ بَعْضاً وَبَقِيَ بَعْضٌ فَقَالَتْ أَقْسَمْتُ عَلَيْكِ إِلاَّ أَكَلْتِ بَقِيَّتَهُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " أَبِرِّيهَا فَإِنَّ الإِثْمَ عَلَى الْمُحَنِّثِ " رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح .

6931. Hz.Âişe'den rivayet edildiğine göre kendisine bir kadın tabak içerisinde kuru hurma hediye etmişti. Bir kısmını yiyip bir miktar kalmıştı ki şöyle dedi: "Senin üzerine yemin ederim ki seni mutlaka yiyeceğim." Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Yeminini tutup gereğini yerine getir. Çünkü günah, yeminini bozan kişi üzerinedir."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravileri, *Sahîh'*in ravileridir.[1]

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (6/114)

٦٩٣٢ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ الْعَلافُ الْمِصْرِيُّ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ ، أنا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ ، حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ زَحْرٍ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَزِيدَ ، عَنِ الْقَاسِمِ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ ، قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا عِنْدَ عَائِشَةَ ، فَجَاءَتْهَا جَارِيَةٌ لَهَا أَوْ مَوْلاةٌ بِثَرِيدَةٍ ، فَقَالَتْ : كُلِي هَذِهِ يَا سَيِّدَتِي ، فَقَدْ أَعْجَبَنِي طِيبُهَا ، فَقَالَتْ : أَخِّرِيهَا عَنِّي ، فَأَقْسَمَتْ عَلَيْهَا ، فَقَالَتْ : أَخِّرِيهَا عَنِّي ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنْ أَحْنَثْتِيهَا كَانَ عَلَيْكِ إِثْمُهَا "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: علي بن يزيد, وهو ضعيف, وقد وثقه بعضهم.

6932. Ebû Umâme el-Bâhilî anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Âişe'nin yanındayken Hz. Âişe'ye bir cariyesi ya da azatlı cariyesi, serîde (dilimlenip güneşte kurutulan et) getirip: "Efendim! Buyurun yiyin, etin güzelliği beni hayran bıraktı" dedi. Bunun üzerine Hz. Âişe: "Bunu benden uzaklaştır" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Eğer et üzerine yaptığın yemini bozarsan onun günahı senin üzerinedir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Ali b. Yezîd zayıftır. Bazı âlimler ise onu güvenilir kabul etmiştir.[1]

٦٩٣٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْسٍ التَّنُوخِيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ يَعْلَى ، عَنْ عِيسَى بْنِ الْمُسَيَّبِ ، عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : " أُمِرْنَا بِإِبْرَارِ الْقَسَمِ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: عيسى بن المسيب, وهو ضعيف.

6933. Abdullah b. Mes'ûd diyor ki: "Biz yeminlerimizi yerine getirmekle emrolunduk."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Îsâ b. el-Müseyyeb zayıftır.[2]

٦٩٣٤ - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ الْمُثَنَّى , ثنا مُسَدَّدٌ , ثنا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ , عَنْ يَزِيدَ بْنِ كَيْسَانَ الْيَشْكُرِيِّ , عَنْ أَبِي حَازِمٍ ، أَنَّ ابْنَ عُمَرَ مَرَّ عَلَى رَجُلٍ , وَمَعَهُ غُنَيْمَاتٌ لَهُ , فَقَالَ لَهُ : " بِكَمْ تَبِيعُ غَنَمِكَ هَذِهِ ؟ قَالَ : بِكَذَا وَكَذَا , فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ : آخُذُهَا بِكَذَا وَكَذَا , فحلف أَنْ لا يَبِيعَهَا , فَانْطَلَقَ ابْنُ عُمَرَ , فَقَضَى حَاجَتَهُ فَمَرَّ عَلَيْهِ , فَقَالَ : يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ خُذْهَا بِالَّذِي أَعْطَيْتَنِي , قَالَ : حَلَفْتُ عَلَى يَمِينٍ , فَلَمْ أَكُنْ لأُعِينَ الشَّيْطَانَ عَلَيْكَ إِنِّي أُحْنِثُكَ "

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr* (2820)

2 Taberânî, *M. el-Kebîr* (10404)

رواه الطبراني في الكبير ورجاله رجال الصحيح .

6934. Ebû Hâzım'ın bildirdiğine göre İbn Ömer, bir adamın yanından geçti. Adamın yanında kendine ait koyunlar vardı. İbn Ömer ona: "Şu koyunu kaça satıyorsun? Şu şu fiyata satar mısın?" diye sorunca adam satmayacağına dair yemin etti. İbn Ömer gidip ihtiyacını gördü. Dönüşte adama uğradı. Adam: "Ey Ebû Abdirrahman! Koyunu bana verdiğin (teklif ettiğin) paraya al. (Satmayacağım diye) yemin etmiştim. Şeytana senin aleyhine yardımcı oldum. (Bu uğurda) sana karşı yeminimi bozsam da."

★Hadisi Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

(بَابُ فِيمَنْ حَلَفَ عَلى يَمِينٍ فَرَأى خَيْراً مِنْهَا)

Bir Şey Üzerine Yemin Edip O Şeyden Daha Hayırlısını Gören Kişi

٦٩٣٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا دَرَّاجٌ عَنْ أَبِي الْهَيْثَمِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ فَرَأى خَيْراً مِنْهَا فَكَفَّارَتُهَا تَرْكُهَا" رواه أحمد وإسناده حسن .

6935. Ebû Saîd el-Hudrî'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her kim, bir şey üzerine yemin eder de ondan daha hayırlısını görürse yemininin kefareti, o şeyi terk etmesidir."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup hadisin senedi hasendir.[1]

٦٩٣٦ - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ التُّسْتَرِيُّ , ثنا الْمُنْذِرُ بْنُ الْوَلِيدِ الْجَارُودِيُّ , ثنا مَالِكُ بْنُ يَحْيَى بْنِ عَمْرِو بْنِ مَالِكٍ النُّكْرِيُّ , عَنْ أَبِيهِ , عَنْ جَدِّهِ عَمْرِو بْنِ مَالِكٍ النُّكْرِيِّ , عَنْ أَبِي الْجَوْزَاءِ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ, قَالَ : " مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ فَرَأى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا فَلْيَأْتِهَا , فَإِنَّهَا كَفَّارَتُهَا إِلا طَلاقٍ أَوْ عَتَاقٍ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: يحيى بن عمرو بن مالك النكري, رماه حماد بن زيد بالكذب, وضعفه غيره, وقال الدارقطني : صويلح يعتبر به .

6936. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her kim, bir şey üzerine yemin eder de o şeyden başkasını (daha hayırlı olarak) görse o (başka) şeyi yerine getirsin.*

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (3/76), isnâdı zayıftır.

Çünkü böyle yapması, yeminini terk etmesinin kefaretidir. Ancak talak ve köle azat etmek (bu hükümden) istisna edilmiştir."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Yahyâ b. Amr b. Mâlik en-Nukrî hakkında Hammâd b. Zeyd hadis uydurma suçlamasında bulunmuştur. Başkaları ise bu kişiyi zayıf görmüştür. Dârakutnî der ki: "Salihçik biridir. Kendisine itibar edilir."[1]

٦٩٣٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الزِّمَّانِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَارِثِ الْحَارِثِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْبَيْلَمَانِيُّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ ابنِ عُمَرَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ فَرَأَى غَيْرَهَا يَعْنِي خَيْرًا مِنْهَا ، فَكَفَّارَتُهَا تَرْكُهَا "

رواه أبو يعلى، وفيه: محمد بن عبد الرحمن بن البيلماني، وهو ضعيف.

6937. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her kim, bir şey üzerine yemin eder de o şeyden başkasını daha hayırlı görse, yemininin kefareti yemin ettiği şeyi terk etmesidir."*

★ Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup ravilerden Muhammed b. Abdirrahman b. el-Beylemânî zayıftır.[2]

٦٩٣٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِى عَدِىٍّ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ أَبَا مُوسَى اسْتَحْمَلَ النَّبِىَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَافَقَ مِنْهُ شُغْلاً فَقَالَ وَاللَّهِ لاَ أَحْمِلُكَ. فَلَمَّا قَفَّى دَعَاهُ فَحَمَلَهُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ حَلَفْتَ أَنْ لاَ تَحْمِلَنِى. قَالَ فَأَنَا أَحْلِفُ لأَحْمِلَنَّكَ "

رواه أحمد والبزار ورجال أحمد رجال الصحيح

6938. Enes'ten rivayet edildiğine göre Ebû Mûsâ, (eşyalarını taşımak) için Allah'ın Resûlü'nden (sallallahu aleyhi vesellem) yük devesi istedi. Bu, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in meşguliyet vaktine rastladığı için: *"Vallahi, sana yük devesi veremem"* buyurdu. Ebû Mûsâ geri dönüp gidince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onu peşinden çağırdı ve ona yüklemesi için deve verdi. Ebû Mûsâ: "Ya Resûlallah! Bana yük devesi vermeyeceğine dair yemin etmiştiniz" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Yemin ederim ki, elbette sana yük devesi vereceğim."*

★Hadisi Ahmed ve Bezzâr rivayet etmiş olup Ahmed'in ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (12793)

[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (5762), M. b. el-Hâris zayıftır.

[3] İmam Ahmed, *Müsned* (12056, 12835, 12836, 13471, 13621) Bezzâr, *Müsned* (1344), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (3835)

٦٩٣٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، ثنا صَالِحُ بْنُ مَالِكٍ الْخَوَارِزْمِيُّ ، ثنا أَبُو عُبَيْدَةَ الْبَاجِيُّ سَعِيدُ بْنُ زَرْبِيٍّ ، ثنا الْحَسَنُ ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ ، قَالَ : أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسْتَحْمِلُهُ فِي نَفَرٍ مِنْ قَوْمِي ، فَقَالَ : " وَاللَّهِ مَا أَحْمِلُكُمْ ، وَاللَّهِ مَا عِنْدِي مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ " , مَرَّتَيْنِ ، فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلاثَةُ أَحْمَالٍ مِنْ غُرٍّ الذُّرَى ، فَأَرْسَلَ إِلَيْنَا فَحَمَلَنَا ، فَلَمَّا مَضَيْنَا بِهِ قُلْتُ لأَصْحَابِي : مَا أُرَاهُ يُبَارِكُ لَنَا فِيهَا ، وَقَدْ حَلَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ لا يَحْمِلَنَا فَحَمَلَنَا ، فَرَجَعْنَا إِلَيْهِ فَأَخْبَرْنَاهُ بِيَمِينِهِ ، فَقَالَ : " لَمْ أَنْسَ يَمِينِي ، وَلَكِنْ إِذَا حَلَفْتُ عَلَى يَمِينٍ فَرَأَيْتُ غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا فَعَلْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ ، وَكَفَّرْتُ عَنْ يَمِينِي "

رواه الطبراني في الكبير وفي الأوسط طرف منه, وفيه سعيد بن زربي, وهو ضعيف.

6939. İmrân b. Husayn anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e kabilemden birkaç kişiyle birlikte gelip ondan eşyalarımızı yüklemek için deve vermesini taleb ettim. İki kere: *"Vallahi yanımda sizi üzerinde taşıyacak (deve) yoktur"* buyurdu. Fakat daha sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) develeri bize gönderdi. Biz de yüklerimizi develere yükledik. Yola koyulunca arkadaşlarıma: "Ben, bu develerin bize bereketli olacağını düşünüyorum. Çünkü Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bizi yükletmemeye dair yemin ettikten sonra bizi yüklenmemiz için bize develeri verdi" dedim. Hemen Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına geri döndük. Ona yemini hatırlatınca şöyle buyurdu: *"Ben yeminimi unutmadım. Lakin bir şey üzerine yemin edip de o şeyden daha hayırlısını gördüğümde daha hayırlı olan şeyi yapar, yeminimin kefaretini de öderim."*

★Hadisi Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de tamamını, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta bir kısmını rivayet etmiş olup ravilerden Saîd b. Zerbî zayıftır.[1]

٦٩٤٠ - وروى في الكبير بإسناد إلى عمران بن حصين أيضا حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عِرْقٍ الْحِمْصِيُّ ، ثنا عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ حِمْيَرٍ ، عَنِ الأَوْزَاعِيِّ ، عَنْ يَحْيَى ، عَنْ أَبِي قِلابَةَ ، عَنْ أَبِي الْمُهَلَّبِ ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ ، أَنَّ أَبَا مُوسَى ، أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَحْمِلُهُ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ

وفيه: إبراهيم بن محمد بن عرق, ضعفه الذهبي.

6940. İmrân b. Husayn'dan rivayet edildiğine göre Ebû Mûsâ, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelip ondan yükünü yüklemek için binek istedi. Ravi hadisin devamını zikretti.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/158)

★Ravilerden İbrâhîm b. Muhammed b. Irk'ı, Zebebî zayıf görmüştür.[1]

٦٩٤١ - وعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، قَالَ : أَفَاءَ اللهُ عَلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِبْلاً فَفرقها فَقَالَ أَبُو مُوسَى : أَجِدْنِي يَا رِسُولَ اللهِ فَقَالَ : " لاَ " . فَقَالَ لَهُ ثَلاَثاً فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " واللهِ لاَ أَفْعَلُ " . وَبَقِي أَرْبَع غُرّ الذُّرى فَقَالَ : " خُذْهُنَّ يَا أَبا مُوسَى " . فَقَالَ : يَا رسُولَ اللهِ إِنِّي استَحْدَيْتك فَمَنعْتنِي وَحَلَفتَ فَأَشْفَقْتُ أَنْ يَكُونَ دَخَلَ عَلى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهْمٌ فَقَالَ : إِنِّي إِذَا حَلَفْتُ فَرَأَيتُ غَيْرَ ذَلِكَ أَفْضَلُ كَفَّرْتُ عَنْ يَمِينِي وَأَتَيْتُ الذي هُوَ أَفْضَلُ" رواه الطبراني في الكبير ورجاله ثقات

6941. Ebu'd-Derdâ anlatıyor: Allah, Resûlüne ganimet olarak bir miktar deve ihsan etmişti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onları dağıttı. Ebû Mûsâ, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e: "Ya Resûlallah! Bana (da deve) ver" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayır"* buyurdu. Ebû Mûsâ bu isteğini üç defa tekrarlayınca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Vallahi yapamam"* buyurdu. Geriye hörgüçleri beyaz olan dört tane deve kalmıştı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Ebû Mûsâ! Bunları al!"* buyurunca Ebû Mûsâ şöyle karşılık verdi: "

Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in başına (unutma gibi) bir hatanın gelmiş olmasından korkunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Hiç şüphesiz ben, yemin edip de yemin ettiğim şeylerden başkasını daha üstün görürsem yeminimin kefaretini verir, daha üstün olan şeyi yerine getiririm."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٦٩٤٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْمَرْوَزِيُّ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ شُعَيْبٍ النَّيْسَابُورِيُّ ، ثَنَا حُسَيْنُ بْنُ وَلِيدٍ ، ثَنَا أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ ، عَنْ هِلالِ بْنِ أُسَامَةَ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ الْحَكَمِ السُّلَمِيِّ ، قَالَ : قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنِّي رَجُلٌ أَحْلِفُ عَلَى الشَّيْءِ ، ثُمَّ أَنْدَمُ عَلَيْهِ ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ ، فَرَأَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا ، فَلْيَأْتِ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ ، وَلْيُكَفِّرْ عَنْ يَمِينِهِ " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: من لم أعرفه.

6942. Muâviye b. el-Hakem es-Sülemî anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e: "Ya Resûlallah! Ben bir şey üzerine yemin edip sonra da pişman olan (cayan) biriyim" deyince, şöyle buyurdu: *"Her kim, bir şey*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/199-200)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (873)

üzerine yemin eder de ondan başkasını daha hayırlı görürse, o kişi daha hayırlı olanı yerine getirsin, yaptığı yemininden dolayı da kefaret versin."

★ Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Senedindee tanımadığım bir ravi bulunmaktadır.

٦٩٤٣ – حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُوسَى ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ الأَصْبَهَانِيُّ . ح وَحَدَّثَنَا الْمِقْدَامُ بْنُ دَاوُدَ ، حَدَّثَنَا أَسَدُ بْنُ مُوسَى . ح وَحَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ الْمُثَنَّى ، ثنا مُسَدَّدٌ . ح وَحَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا دَاوُدُ بْنُ عَمْرٍو الضَّبِّيُّ ، وَسَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ ، وَمُعَلَّى بْنُ مَهْدِيٍّ . ح وَحَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامٍ ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، قَالُوا : ثنا أَبُو الأَحْوَصِ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أُذَيْنَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ فَرَأَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا فَلْيَأْتِ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ ، وَلْيُكَفِّرْ عَنْ يَمِينِهِ " رواه الطبراني في الكبير, وعبد الرحمن بن أذينة: ثقة, وبقية رجاله رجال الصحيح .

6943. Abdurrahman b. Uzeyne'nin, babasından bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Her kim, bir şey üzerine yemin eder de ondan başkasını daha hayırlı görürse, o kişi daha hayırlı olanı yerine getirsin, yemininden dolayı da kefaret versin."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Abdurrahman b. Uzeyne güvenilir biridir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

٦٩٤٤ – وعَنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ فَرَأَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا فـ لْيُكَفِّرْ عَنْ يَمِينِهِ وَلْيَأْتِ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ"

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: مسلم بن خالد الزنجي, وثقه ابن حبان وغيره, وضعفه أحمد وغيره .

6944. Abdullah b. Amr'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Her kim, bir şey üzerine yemin eder de ondan başkasını daha hayırlı görürse, daha hayırlı olanı yerine getirsin."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Müslim b. Hâlid ez-Zencî'yi İbn Hibbân ve başkaları güvenilir kabul ederken, Ahmed ve başkaları zayıf görmüşlerdir. [1]

٦٩٤٥ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا الْقَعْنَبِيُّ ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي الْمَوَالِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ ، أَنَّهَا حَلَفَتْ فِي غُلامٍ لَهَا اسْتَعْتَقَهَا ، قَالَتْ : لا أَعْتَقَهَا اللَّهُ مِنَ النَّارِ إِنْ أَعْتَقْتُهُ أَبَدًا ، ثُمَّ مَكَثَتْ مَا شَاءَ اللَّهُ ، فَقَالَتْ : سُبْحَانَ اللَّهِ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (6907)

وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ فَرَأَى خَيْرًا مِنْهَا فَلْيُكَفِّرْ عَنْ يَمِينِهِ ، ثُمَّ لِيَفْعَلِ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ " ، فَأَعْتَقَتُ الْعَبْدَ ، ثُمَّ كَفَّرْتُ عَنْ يَمِينِهَا"

رواه الطبراني في الكبير ورجاله ثقات إلا أن عبد الله بن حسن لم يسمع من أم سلمة .

6945. Abdullah b. Hasan'ın bildirdiğine göre Ümmü Seleme, azat edilmeyi isteyen bir kölesi hakkında yemin ederek: "Ben, bunu azat edersem, Allah beni ebedi olarak cehennemden azat etmesin" diye yemin etti. Allah'ın dilediği bir süre bekledikten sonra şöyle dedi: "Sübhanallah (ben ne yaptım), halbuki Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işitmiştim: *"Her kim bir şey üzere yemin eder de ondan başkasını daha hayırlı görürse yemininden dolayı kefaret verdikten sonra daha hayırlı olanı yerine getirsin."* Ümmü Seleme bunun üzerine köleyi azat ettikten sonra yemininden dolayı kefaret verdi.

★Hadis Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kişilerdir. Fakat Abdullah b. Hasan, Ümmü Seleme'den hadis işitmemiştir.[1]

(بَابُ فِي لَغْوِ الْيَمِينِ)

Yemin-i Lağv (Kasıtsız Olarak Söylenmiş Yemin)

٦٩٤٦ – حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ الثَّقَفِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ ، عَنْ بَهْزِ بْنِ حَكِيمٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ " مَرَّ بِقَوْمٍ يَرْمُونَ وَهُمْ يَحْلِفُونَ أَخْطَأْتَ وَاللَّهِ أَصَبْتَ وَاللَّهِ ، فَلَمَّا رَأَوْا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَمْسَكُوا ، فَقَالَ : ارْمُوا فَإِنَّ أَيْمَانَ الرُّمَاةِ لَغْوٌ لا حِنْثَ فِيهَا وَلا كَفَّارَةَ "

رواه الطبراني في الصغير ورجاله ثقات إلا أن شيخ الطبراني يوسف بن يعقوب بن عبد العزيز الثقفي, لم أجد من وثقه ولا جرحه.

6946. Behz b. Hakîm'in, babası kanalıyla dedesinden bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ok atışan bir topluluğun yanından geçti. "Vallahi ıskaladın, vallahi tam isabet!" şeklinde yemin ediyorlardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i gördüklerinde durdular. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"(Oklarınızı) atın. Çünkü ok atanların yeminleri boştur. (Uygun olmadığında) yeminlerinde durmama ve kefaret söz konusu değildir."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (23/307)

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir. Lakin Taberânî'nin hocası olan Yûsuf b. Ya'kûb b. Abdilazîz es-Sekafî'yi ne tenkit eden, ne de güvenilir kabul eden rastlamadım.[1]

(بَابُ مَا جَاءَ فِي النَّذْرِ)

Nezir (Adak) Hakkında

٦٩٤٧ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْبَرَاءِ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ الْمَدِينِيِّ ، ثنا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ فَيَّاضٍ ، عَنْ خَلادِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ ، أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ يُحَدِّثُ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَاهُ رَجُلٌ يَسْتَفْتِيهِ ، كَانَ جَعَلَ عَلَى نَفْسِهِ بَدَنَةً فِي يَمِينٍ حَلَفَ بِهَا ، " فَأَفْتَاهُ بِبَدَنَةٍ مِنَ الإِبِلِ ، وَزَجَرَ الرَّجُلَ أَنْ يَعُودَ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: القاسم بن فياض, وثقه أبو داود, وضعفه ابن معين, وبقية رجاله ثقات .

6947. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına fetva sormak için bir adam geldi. Bir yemininden dolayı üzerine deve (kurban etmeyi) gerekli kılmıştı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) adama deveyi (kurban etmesi) doğrultusunda fetva verdi. Adamın adağından dönmesini de yasakladı.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Kâsım b. Feyyâd'ı Ebû Dâvûd güvenilir kabul ederken, İbn Maîn zayıf görmüştür. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

٦٩٤٨ – وعَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ النَّذْرِ وَأَمَرَنَا بِالْوَفَاءِ بِهِ " رواه الطبراني في الكبير بإسنادين ورجال أحدهما رجال الصحيح

6948. İbn Ömer diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) adak adamayı yasakladı. (Buna karşılık adak adadığımızda) adağımızı yerine getirmemizi emretti."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de iki isnadla rivayet etmiştir. Birinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

٦٩٤٩ – حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ النَّوْفَلِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الأَوْسِيُّ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ سَالِمٍ ، مَوْلَى آلِ جَحْشٍ ، ثنا سَعْدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَرِيَّةً ، فَقَالَ : " لَئِنْ سَلَّمَهُمُ اللَّهُ لأَشْكُرَنَّهُ ، أَوْ قَالَ : عَلَيَّ إِنْ سَلَّمَهُمُ

---

1 Taberânî, *M. es-Sağîr* (1151)

2 Taberânî, *M. el-Kebîr* (10700)

اللَّهُ أَنْ أَشْكُرَهُ ، فَغَنِمُوا وَسَلِمُوا ، فَقَالَ : اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ شُكْرًا ، وَلَكَ الْمَنُّ فَضْلاً ، فَانْتَظَرَهُ النَّاسُ أَنْ يَصْنَعَ شَيْئًا ، فَلَمْ يَرَوْهُ يَصْنَعُ شَيْئًا ، فَقَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّكَ قُلْتَ لَلَّذِي قَالَ ، فَقَالَ : أَوَلَمْ تَقُلْ : اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ شُكْرًا ، وَلَكَ الْمَنُّ فَضْلاً "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: سليمان بن سالم المدني, وهو ضعيف.

قلت : ويأتي حديث النواس بن سمعان في باب لا نذر في معصية .

6949. Ka'b b. Ucre anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir takım asker gönderdi ve: *"Allah bunları kurtarırsa O'na mutlaka şükredeceğim"* ya da *"Allah bunları kurtarırsa O'na şükretme üzerime borç olsun"* buyurdu. Askerler sağ salim döndüler ve ganimet elde ettiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunun üzerine şöyle buyurdu: *"Allahım! Bütün hamdler sana aittir, Sana şükürler olsun, fazlın olan iyilik sana aittir."* İnsanlar Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in (özel) bir şey yapmasını beklediler. Fakat Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in başka bir şey yaptığını görmediler. "Ya Resûlallah! Sen Allah'a şükredeceğim demiştin" diye hatırlattıklarında Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ben «Allahım! Bütün hamdler sana aittir, sana şükürler olsun, fazlından iyilik sana aittir» demedim mi?"*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Süleymân b. Sâlim el-Medenî zayıftır. Ben derim ki: Nevvâs b. Sem'ân hadisi, "Günah Konusunda Adak Yoktur" bölümünde gelecektir.[1]

(بَابُ فِيمَنْ نَذَرَ نَذْراً وَلَمْ يُسَمِّ شَيْئاً)

Adak Adarken Hiçbir Şey Belirtmeyen Kişi

٦٩٥٠ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ ، ثنا عَبْدُ السَّلامِ بْنُ حَرْبٍ ، عَنْ لَيْثٍ ، عَنِ الْحَكَمِ ، وَطَلْحَةَ بْنِ مُصَرِّفٍ ، قَالا : جَاءَ مَعْقِلُ بْنُ سِنَانَ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ فَسَأَلَهُ عَنْ رَجُلٍ نَذَرَ نَذْرًا ، وَلَمْ يُسَمِّ شَيْئًا ؟ قَالَ:. " يَعْتِقُ نَسَمَةً "

رواه الطبراني في الكبير ورجاله رجال الصحيح إلا أن طلحة والحكم لم يسمعا من ابن مسعود.

6050. Hakem ve Talha b. Musarrif diyorlar ki: Ma'kil b. Sinân, Abdullah b. Mes'ûd'a gitti. Ona bir adakta bulunup ta hiçbir şey belirtmeyen kişinin durumunu sordu. Abdullah: "Bir köle azat eder" karşılığını verdi.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/144-5)

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Lakin Talha ve Hakem, İbn Mes'ûd'dan hadis işitmemişlerdir. [1]

(بَابُ لاَ نَذْرَ فِي مَعْصِيَةٍ إِنَّمَا النَّذْرُ مَا ابْتُغِيَ بِهِ وَجهُ اللهِ)

Günahta Adak Olmadığı ve Adağın, Sadece Allah'ın Rızası İstenen Şeyde Olduğu Hakkında

٦٩٥١ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ وَمُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ قَالاَ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ وَقَالَ سُلَيْمَانُ بْنُ مُوسَى قَالَ جَابِرٌ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " لاَ وَفَاءَ لِنَذْرٍ فِي مَعْصِيَةِ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ "

رواه أحمد , وسليمان بن موسى قيل : إنه لم يسمع من جابر.

ورواه برجال الصحيح وهو موقوف على جابر.

6951. Câbir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Yüce Allah'a isyan hususunda adağa vefa gösterme (yerine getirme) söz konusu değildir."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravilerden Süleymân b. Mûsâ'nın Câbir'den hadis işitmediği söylenmiştir. Ahmed hadisi *Sahîh*'in ravileriyle rivayet etmiştir. Câbir'in sözü yani mevkûf olması daha doğrudur.[2]

٦٩٥٢ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَنْبَأَنَا ابْنُ عَوْنٍ حَدَّثَنَا رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْبَادِيَةِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ "أَنَّهُ حَجَّ مَعَ ذِي قَرَابَةٍ لَهُ مُقْتَرِناً بِهِ فَرَآهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا هَذَا. قَالَ إِنَّهُ نَذْرٌ. فَأَمَرَ بِالْقِرَانِ أَنْ يُقْطَعَ" رواه أحمد, وفيه: من لم يسم من رواته.

6952. Çöl ahalisinden bir adamdan rivayet edildiğine göre kendisi, bir akrabasıyla birbirlerine iple bağlı olarak hac yapıyordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onu görünce: *"Nedir bu haliniz?"* diye sordu. Adam: "Bu bir adaktır" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ipliğin kesilip birbirlerinden ayrılmalarını emretti.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir. İsnâdında isimsiz raviler bulunmaktadır.

٦٩٥٣ – عَنْ عبد الله بن عَمْرٍو أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَدْرَكَ رَجُلَيْنِ وَهُمَا مُقْتَرِنَانِ يَمْشِيَانِ إِلَى الْبَيْتِ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا بَالُ الْقِرَانِ . قَالاَ يَا رَسُولَ اللهِ نَذَرْنَا أَنْ نَمْشِيَ إِلَى الْبَيْتِ مُقْتَرِنِينَ. فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ هَذَا نَذْراً. فَقَطَعَ قِرَانَهُمَا. إِنَّمَا النَّذْرُ مَا ابْتُغِيَ بِهِ وَجْهُ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ "

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* 9197), Dırâr b. Surad zayıftır.

[2] İmam Ahmed, *Müsned* (3/297)

قلت : روى أبو داود طرفا من آخره

رواه أحمد, وفيه :عبد الرحمن بن أبي الزناد, وقد وثقه جماعة, وضعفه آخرون.

6953. Abdullah b. Amr'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) iki adam gördü. Burlar birbirlerine iple bağlı oldukları halde Beytullah'a doğru yürüyorlardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu bağlamanın sebebi nedir?"* diye sorunca: "Ya Resûlallah! Beytullah'a beraberce birbirimize bağlı olarak yürümeyi adamıştık" cevabını verdiler. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Böyle adak olmaz."* Onların ipliklerini kestikten sonra şöyle buyurdu: *"Adak sadece, kendisiyle Allah'ın rızası istenen şeydir."*

Ben derim ki: Ebû Dâvûd bu hadisin son kısmından bir bölümü rivayet etmiştir.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravilerden Abdurrahman b. Ebi'z-Zinâd'ı bir grup âlim güvenilir kabul ederken, diğerleri zayıf görmüştür.[1]

٦٩٥٤ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ شُعَيْبٍ ، نَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَلَمَةَ الرَّازِيُّ ، ثَنَا أَبُو زُهَيْرٍ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَغْرَاءَ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كُرَيْبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رَجُلَيْنِ مَقْرُونَيْنِ حَاجَّيْنِ نَذْرًا ، فَقَالَ : انْزِعَا قِرَانَكُمَا ، قَالا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّهُ نَذْرٌ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : انْزِعَا قِرَانَكُمَا ، ثُمَّ حُجَّا "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: محمد بن كريب, وهو ضعيف.

6954. İbn Abbâs anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) öyle adadıkları için birbirlerine bağlı olarak hac vazifelerini ifa eden iki adamın yanından geçti: *"İplerinizi çözün"* buyurdu. Adamlar "Ya Resûlallah! Bu, bir adaktır" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Önce iplerinizi çözün, sonra haccınızı yapın."*

★ Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Muhammed b. Kureyb zayıftır.

٦٩٥٥ – عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَمَا هُوَ فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ قَرِيباً مِنْ مَكَّةَ فَإِذَا هُوَ بِامْرَأَةٍ نَاشِرَةً شَعْرَهَا قَالَ : مَا هَذِهِ ؟ . قَالُوا : امْرَأَةٌ مِنْ قُرَيْشٍ نَذَرتْ أَنْ تَحُجَ نَاشِرَةً شَعْرَهَا فَأَمَرَهَا أَنْ تَخْتَمِرَ"

رواه البزار, وفيه: يحيى بن أبي يحيى, وهو غير الذي في الميزان, فإن هذا روى عنه الفضل بن سهل الأعرج, وروى هو عن زيد بن الحباب, وبقية رجاله رجال الصحيح .

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (6714)

6955. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) seferlerinden birinde iken Mekke'ye yakın bir yerde saçları açık bir kadın görüp: *"Bu ne haldir?"* diye sorunca dediler ki: "Ya Resûlallah! Bu kadın Kureyşli bir kadındır. Saçları açık olarak hac yapmayı adamış." Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kadına başına örtü takmasını emretti.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir. Senedinde geçen Yahyâ b. Ebî Yahyâ, zayıf ravilerne dair *Mîzanu'l-i'tidâl* kitabında geçen raviden başkasıdır. Çünkü bundan Sehl b. el-Fadl el-E'rac, o da Zeyd b. el-Hubâb'dan rivayet etmiştir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٦٩٥٦ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي خَلَفٍ ، ثنا عُمَرُ بْنُ يُونُسَ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ أَبِي سُلَيْمَانَ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ ، عَنْ طَاوُسٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا نَذْرَ إِلا فِيمَا أُطِيعَ اللَّهُ فِيهِ ، وَلا نَذْرَ فِي قَطِيعَةِ رَحِمٍ ، وَلا طَلاقَ ، وَلا عَتَاقَ فِيمَا لا يَمْلِكُ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وزاد : " ولا يمين في غضب " . وأسقط : " ولا نذر في قطيعة رحم " . ورجال الكبير ثقات .

6956. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Adak, sadece Allah'a itaat edilen konularda söz konusudur. Sıla-i rahmi terk etmede, talakta ve sahip olunmayan köleyi azat etmek hususunda adak olmaz."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş ve şu ilaveyi vermiştir: *"Öfke halinde yemin geçerli değildir."* Hadisin *"Sıla-i Rahmi terk etket hususunda adak olmaz"* bölümünü Taberânî düşürmüştür. Ayrıca *el-Mu'cemu'l-kebîr*'in ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٦٩٥٧ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ الْحَسَنِ الْخَفَّافُ الْمِصْرِيُّ ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُحَمَّدٍ الْجَارِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبُو شَاكِرٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ خَالِدِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ رُقَيْشٍ الأَنْصَارِيِّ ، أَنَّهُ سَمِعَ خَالَهُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أَحْمَدَ بْنِ جَحْشٍ ، يَقُولُ : قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، " حَفِظْتُ لَكُمْ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سِتًّا : لا طَلاقَ إِلا مِنْ بَعْدِ نِكَاحٍ ، وَلا عَتَاقَ إِلا مِنْ بَعْدِ مُلْكٍ ، وَلا وَفَاءَ لِنَذْرٍ فِي مَعْصِيَةٍ "

قلت : وهو بتمامه في الطلاق. رواه الطبراني في الصغير ورجاله ثقات.

[1] Bezzâr, *Müsned* (1348, 1349)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (10933)

6957. Hz. Ali b. Ebî Tâlib diyor ki: Sizin için Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den duyduğum altı şeyi aklımda tuttum: *"Talak ancak nikahtan sonradır; (köle) azat etme (ona) sahip olduktan sonradır; günah olan bir hususta adağı yerine getirme yoktur."*

★Ben derim ki: Hadis, tamamıyla talak bölümünde geçmektedir. Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٦٩٥٨ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ، قَالَ: نا مُسْلِمُ بْنُ عَمْرٍو الْحَذَّاءُ الْمَدَنِيُّ، قَالَ: نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نَافِعٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي الزِّنَادِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطَبَ النَّاسَ فِي يَوْمٍ شَدِيدِ الْحَرِّ، فَرَأَى رَجُلًا قَائِمًا، كَأَنَّهُ أَعْرَابِيٌّ، فِي الشَّمْسِ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَا لِي أَرَاكَ قَائِمًا ؟ قَالَ: نَذَرْتُ أَنْ لا أَجْلِسَ حَتَّى تَفْرُغَ مِنْ خُطْبَتِكَ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اجْلِسْ، لَيْسَ هَذَا بِنَذْرٍ، إِنَّمَا النَّذْرُ مَا أُرِيدَ بِهِ وَجْهُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: عبد الله بن نافع المدني, وهو ضعيف.

6958. Amr b. Şuayb'ın, babası kanalıyla dedesinden bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) çok sıcak bir günde hutbe verdi. Güneşte kalmış bir bedevi olduğunu tahmin ettiğimiz birini ayakta gördü. Ona: *"Niçin seni ayakta görüyorum?"* diye sordu. Bedevi: "Hutbeni bitirinceye kadar oturmamayı adamıştım" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona şöyle buyurdu: *"Otur, böyle adak olmaz. Adak, ancak kendisiyle Allah'ın rızası istenen şeydir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Abdullah b. Nâfi' el-Medenî zayıftır.[2]

٦٩٥٩ – حَدَّثَنَا مُعَاذٌ، قَالَ: نا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ، عَنْ عَبَّادِ بْنِ الْعَوَّامِ، عَنْ حَجَّاجٍ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ، عَنْ جَابِرٍ، قَالَ: " نَذَرَ أَبُو إِسْرَائِيلَ أَنْ يَقُومَ فِي الشَّمْسِ يَوْمًا إِلَى اللَّيْلِ وَلا يَتَكَلَّمَ، فَأَمَرَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَقْعُدَ وَيَتَكَلَّمَ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: حجاج بن أرطاة, وهو مدلس.

6959. Câbir anlatıyor: Ebû İsrâîl, gündüzden geceye kadar bir gün ayakta durmaya ve konuşmamaya dair adamıştı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona oturmasını ve konuşmasını emretti.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Haccâc b. Artât tedlis yapan biridir.

---

[1] İleride gelecektir. 7743. Taberânî, *M. es-Sağîr* (266), Taberânî, *M. el-Evsat* (292)

[2] Taberânî, *M. el-Evsat* (1432), İmam Ahmed, *Müsned* (6975)

٦٩٦٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا أَبُو جَعْفَرٍ ، قَالَ : نا عَمْرُو بْنُ وَاقِدٍ ، عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ أَبِي السَّائِبِ ، قَالَ : حَدَّثَنِي بُسْرُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ ، عَنِ النَّوَّاسِ بْنِ سَمْعَانَ ، قَالَ : سُرِقَتْ نَاقَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْجَدْعَاءُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَئِنْ رَدَّهَا اللَّهُ عَلَيَّ لأَشْكُرَنَّ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ " , فَوَقَعَتْ فِي حَيٍّ مِنْ أَحْيَاءِ الْعَرَبِ فِيهِ امْرَأَةٌ مُسْلِمَةٌ ، فَكَانَتِ الإِبِلُ إِذَا سَرَحَتْ سَرَحَتْ مُتَوَحِّدَةً ، وَإِذَا بَرَكَتِ الإِبِلُ بَرَكَتْ مُتَوَحِّدَةً ، وَاضِعَةً بِجِرَانِهَا ، فَأَوْقَعَ اللَّهُ فِي خَلَدِهَا أَنْ تَهْرُبَ عَلَيْهَا ، فَرَأَتْ مِنَ الْقَوْمِ غَفْلَةً فَقَعَدَتْ عَلَيْهَا ، ثُمَّ حَرَّكَتْهَا ، فَصَبَّحَتْ بِهَا الْمَدِينَةَ ، فَلَمَّا رَآهَا الْمُسْلِمُونَ فَرِحُوا بِهَا ، وَمَشَوْا بِجَنْبِهَا ، حَتَّى أَتَوْا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَلَمَّا رَآهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , قَالَ : " الْحَمْدُ لِلَّهِ " ، فَقَالَتِ الْمَرْأَةُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنِّي نَذَرْتُ إِنْ نَجَّانِي اللَّهُ عَلَيْهَا أَنْ أَنْحَرَهَا وَأُطْعِمَ لَحْمَهَا الْمَسَاكِينَ ، فَقَالَ : " بِئْسَ مَا جَزَيْتِهَا ، لا نَذْرَ لَكِ إِلا بِمَا مَلَكْتِ " ، فَانْتَظَرُوا ، هَلْ يُحْدِثُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَوْمًا أَوْ صَلاةً ، فَظَنُّوا أَنَّهُ نَسِيَ ، فَقَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَدْ كُنْتَ قُلْتَ : " لَئِنْ رَدَّهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيَّ لأَشْكُرَنَّ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ " قَالَ : " أَلَمْ أَقُلْ : الْحَمْدُ لِلَّهِ ؟ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط ,وفيه: عمرو بن واقد القرشي, وقد وثقه محمد بن المبارك الصوري, ورد عليه ,وقد ضعفه الأئمة, وترك حديثه.

6960. Nevvâs b. Sem'ân el-Kilâbî anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Ced'â isimli devesi çalınmıştı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunun üzerine: *"Allah onu bana geri verirse Rabbime mutlaka şükredeceğim"* buyurdu. Deve bedevi kabilelerinden birine uğradı. Orada Müslüman bir kadın vardı. Deve, otladıklarında tek başına otlar, çöktüklerinde tek başına çökerek boynunun iç kısmını yere yaslardı. Allah kadının kalbine deveye binip kaçırmasını ilham etmişti. İnsanların haberdar olması mümkün değildi. Devenin üzerine oturduğu gibi dehleyip götürdü. Onunla sabah vakti Medine'ye vardı. Müslümanlar deveyi görünce sevindiler ve devenin yanına gittiler. Nihayet Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) geldi ve deveyi görüce: *"Elhamdülillah"* diyerek Allah'a hamdetti. Kadın: "Ya Resûlallah! Ben, Allah beni bu deve üzerinde kurtarırsa deveyi kesip etini yoksullara yedirmeyi adamıştım" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Deveye ne kötü bir karşılık verdin, sahip olduğun şeylerin dışında senin adakta bulunma hakkın yoktur."*

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i acaba oruç veya namaz kılacak mı diye beklediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in adağını unuttuğunu zannettiler. Biz, Resûlullah'a: "Sen: «*Allah onu bana geri verirse Rabbime mutlaka şükredeceğim*» demiştiniz" dedik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunun üzerine şöyle buyurdu: "*Elhamdülillah demedim mi?*"

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Amr b. Vâkıd el-Kuraşî'yi Muhammed b. el-Mübârek es-Sûrî güvenilir kabul etmiştir. Muhammed'in bu görüşü reddedilmiştir. Hadis imamlarının çoğu Amr b. Vâkıd'ı zayıf görmüş, hadisini terk etmişlerdir.[1]

٦٩٦١ – وعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَدْرٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : "لا نَذْرَ فِي مَعْصِيَةٍ"

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: أبو الحويرث, ضعفه أحمد وغيره, ووثقه ابن حبان ,وبقية رجاله ثقات.

6961. Abdullah b. Bedr'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: "*Bir günah hususunda adak söz konusu olmaz.*"

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Ebu'l-Huveyris'i Ahmed ve başkaları zayıf görmüş, İbn Hibbân güvenilir kabul etmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

٦٩٦٢ – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامٍ ، ثَنَا أَبو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ثَنَا أَبو أُسَامَةَ ، ثَنَا أَبو فَرْوَةَ ، حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ رُوَيْمٍ اللَّخمِيُّ ، عَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ ، وَلَقِيتُهُ وَكَلَّمْتُهُ ، قال : " أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، نَذَرْتُ نَذْرًا أَنْ أَنحرَ ذَوْدًا عَلَى صَنَمٍ مِنْ أَصْنَامِ الْجَاهِلِيَّةِ ، فَقَالَ : " أَوْفِ بِنَذْرِكَ وَلا تَأْثَمْ لِرَبِّكَ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : لا وَفَاءَ لِنَذْرٍ فِي مَعْصِيَةٍ وَلا فِي قَطِيعَةِ رَحِمٍ وَلا فِيمَا لا يُمْلَكُ "

رواه الطبراني في الكبير في حديث طويل تقدم بتمامه في اللقطة, وفيه: أبو فروة يزيد بن سنان, وثقه أبو حاتم وغيره, وضعفه جماعة .

6962. Urve b. Ruveym der ki: Bizzat karşılaşıp konuştuğum Ebû Sa'lebe anlatıyor: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelip: "Ya Resûlallah! Ben, Cahiliye putlarından bir put adına 5-10 deve kesmeyi nezretmiştim" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): "*Adağını yerine getir. Rabbine karşı asla günah işleme*" buyurduktan sonra ekledi: "*Bir günah konusunda, akrabalar ile ilişkiyi kesmede ve sahip olunmayan şeylerde ise adak söz konusu değildir.*"

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (1075)

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de tamamı "Lukata" bölümünde geçecek olan uzun bir hadis içinde rivayet etmiştir. Ravilerden Ebû Ferve Yezîd b. Sinân'ı Ebû Hâtim ve başkaları güvenilir kabul etmiş, bir grup âlim ise zayıf görmüştür.

٦٩٦٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ بْنِ نَجْدَةَ الْحَوْطِيُّ ، وَأَبُو زَيْدٍ أَحْمَدُ بْنُ زَيْدٍ الْحَوْطِيُّ ، قَالا : ثنا أَبُو الْيَمَانِ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَمْرِو بْنِ أُمَيَّةَ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَمْرٍو ، قَالَ : سَمِعْتُ كَرْدَمَ بْنَ قَيْسٍ ، قَالَ : قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنِّي نَذَرْتُ لأَنْحَرَنَّ ذَوْدًا مِنْ إِبِلٍ ذَوْدَى مَكَانَ كَذَا وَكَذَا ، قَالَ : " أَوْفِ بِنَذْرِكَ ، لا نَذْرَ فِي قَطِيعَةِ رَحِمٍ وَلا فِيمَا لا يَمْلِكُ ابْنُ آدَمَ " رواه الطبراني في حديث طويل يأتي في النكاح إن شاء الله, وفيه: من لم أعرفه.

6963. Kerdem b. Kays anlatıyor: Ben: "Ya Resûlallah! Kendim için şu ve şu şeyler adına 5-10 deve kesmeyi adamıştım" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Adağını yerine getir; sıla-i rahmi (akrabalık bağlarını) kesmek hususunda ve Âdemoğlunun sahip olmadığı şeylerde adam olmaz."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir ki, inşaallah ileride Nikah kitabında daha uzun metniyle gelecektir. Raviler içerisinde tanımadığım bir ravi bulunmaktadır.[1]

٦٩٦٤ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا حَجَّاجُ بْنُ الْمِنْهَالِ ، ثنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدِ بْنِ جُدْعَانَ ، أَنَّ صَفْوَانَ بْنَ الْمُعَطَّلِ ، " نَذَرَ أَنْ يَضْرِبَ حَسَّانَ بْنَ ثَابِتٍ بِالسَّيْفِ ضَرْبَةً "

رواه الطبراني في الكبير , وعلي بن زيد فيه كلام, وحديثه حسن, وهو مرسل ,وبقية رجاله ثقات.

6964. Ali b. Yezîd b. Cüd'ân'ın bildirdiğine göre Safvân b. el-Muattal, Hassân b. Sâbit'i kılıcıyla bir kere vurmayı adamıştı.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup senedinde yer alan Ali b. Zeyd şaibeli olmakla beraber hadisi hasendir. Ancak buradaki hadis mürseldir. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

(بَابُ فِيمَنْ خَلَطَ فِي نَذْرِهِ قُربةً وَغَيْرَهَا)

Adağına Kurbeti (Allah'a Yakınlık) ve Başka Şeyleri Karıştıran Kişi

٦٩٦٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ جَابِرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنِّى نَذَرْتُ أَنْ أَنْحَرَ نَاقَتِى وَكَيْتَ وَكَيْتَ . قَالَ " أَمَّا نَاقَتُكَ فَانْحَرْهَا وَأَمَّا كَيْتَ وَكَيْتَ فَمِنَ الشَّيْطَانِ "

---

[1] Daha önce geçti: Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/191)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (23/130), Ali b. Zeyd zayıftır.

رواه أحمد, وفيه: جابر الجعفي, وهو ضعيف, وقد وثقه شعبة والثوري .

6965. Hz. Ali anlatıyor: Bir adam Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelip: "Ya Resûlallah! Ben devemi kurban etmeyi, bir de şöyle şöyle bir şeyi adamıştım" deyince şöyle buyurdu: *"Devene gelince; onu kurban et, ama şöyle şöyle dediğin şey şeytandandır."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravilerden Câbir el-Cu'fî zayıftır. Fakat ne var ki Şu'be ve başkaları bu zatı güvenilir kabul etmiştir.

٦٩٦٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ وَمُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْرَائِيلَ قَالَ دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَسْجِدَ وَأَبُو إِسْرَائِيلَ يُصَلِّي فَقِيلَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ ذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ لاَ يَقْعُدُ وَلاَ يُكَلِّمُ النَّاسَ وَلاَ يَسْتَظِلُّ وَهُوَ يُرِيدُ الصِّيَامَ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيَقْعُدْ وَلْيُكَلِّمِ النَّاسَ وَلْيَسْتَظِلَّ وَلْيَصُمْ "

رواه أحمد والطبراني في الكبير إلا أنه قال: عن أبي إسرائيل قال : رآه النبي صلى الله عليه و سلم وهو قائم في الشمس فقال : " ما له ؟ " . قالوا : نذر أن يقوم في الشمس , فذكر نحوه .

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح .

6966. Tâvus anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Mescid'e girdiği zaman Ebû İsrâil namaz kılıyordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e: "Ya Resûlallah! Şu adam oturmaz, insanlarla konuşmaz, gölgede durmaz. Oruç tutmayı da istiyor" denilince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bilâkis otursun, insanlarla konuşsun, gölgede dursun ve oruç tutsun."*

★Hadisi Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiştir. Ancak Taberânî'nin ifadesi şöyledir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû İsrâil'i güneşte namaz kılarken gördü: *"Bu adamın hali nedir?"* diye sorunca: "Güneşte durmayı adamış" şöyle dediler... Ahmed'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (4/168), Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/391)

(بَابُ فِيمَنْ نَذَرَ أَنْ يَحُجَّ مَاشِياً أَو يَخْزِمَ أَنْفَهُ أَو غَيْرَ ذَلِكَ)

Yürüyerek Hac Yapmayı, Burnunu Deldirmeyi ve Başka Şeyleri Adayan Kişiler

٦٩٦٧ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ أَخْبَرَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ عُقْبَةَ بْنَ عَامِرٍ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ أَنَّ أُخْتَهُ نَذَرَتْ أَنْ تَمْشِيَ إِلَى الْبَيْتِ قَالَ "مُرْ أُخْتَكَ أَنْ تَرْكَبَ وَلْتُهْدِ بَدَنَةً"

قلت : رواه أبو داود خلا قوله : " بدنة ". رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح .

6967. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Ukbe b. Âmir, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelerek kız kardeşinin Beytullah'a yürü(yerek gitmek suretiyle haccet)meyi adadığını söyleyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kız kardeşine binekli olarak gitmesini ve bir deveyi kurbanlık olarak göndermesini emret."*

Ben derim ki: Ebû Dâvûd bu hadisi "kurbanlık" kelimesi olmaksızın rivayet eder.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

٦٩٦٨ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا الْحَارِثُ بْنُ أَسَدٍ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ الْكُوفِيُّ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ ، عَنْ أُمِّهِ ، وَعَنْ أُخْتِهِ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : أَتَى رَجُلٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , فَقَالَ : إِنَّ أُخْتِي نَذَرَتْ أَنْ تَمْشِيَ إِلَى الْبَيْتِ ، فَقَالَ : " مُرْ أُخْتَكَ أَنْ تَرْكَبَ ، إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ غَنِيٌّ عَنْ تَعْذِيبِ أُخْتِكَ نَفْسَهَا "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: محمد بن كثير الكوفي, ضعفه أحمد والبخاري وابن المديني ,ووثقه ابن معين .

6968. Hz. Âişe anlatıyor: Bir adam Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelerek: "Kız kardeşim Beytullah'a yürümeyi adadı" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kız kardeşine binekli olarak gitmesini emret. Kız kardeşinin kendisine azap etmesine Yüce Allah'ın ihtiyacı yoktur."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Muhammed b. Kesîr el-Kûfî'yi Ahmed, Buhârî ve İbnu'l-Medînî zayıf görmüş; İbn Maîn ise güvenilir kabul etmiştir. [2]

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (2134); Aslı Ukbe b. Âmir hadisinden *Sahîhayn*'da yer almıştır.

[2] Taberânî, *M. el-Evsat* (1229), İmam Ahmed, *Müsned* (1/239, 253, 310, 311, 315), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (2737), bak: *Sünen-i Ebî Dâvud* (3295-7)

٦٩٦٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا صَالِحُ بْنُ رُسْتُمَ أَبُو عَامِرٍ الْخَزَّازُ حَدَّثَنِي كَثِيرُ بْنُ شِنْظِيرٍ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ مَا قَامَ فِينَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطِيباً إِلاَّ أَمَرَنَا بِالصَّدَقَةِ وَنَهَانَا عَنِ الْمُثْلَةِ. قَالَ وَقَالَ أَلاَ وَإِنَّ مِنَ الْمُثْلَةِ أَنْ يَنْذُرَ الرَّجُلُ أَنْ يَخْرِمَ أَنْفَهُ أَلاَ وَإِنَّ مِنَ الْمُثْلَةِ أَنْ يَنْذُرَ الرَّجُلُ أَنْ يَحُجَّ مَاشِياً فَلْيُهْدِ هَدْياً وَلْيَرْكَبْ"

قلت : رواه أبو داود باختصار خزم الأنف والحج .

رواه أحمد والبزار بنحوه, والطبراني في الكبير," ورجال أحمد رجال الصحيح . ولفظ الطبراني : أن النبي صلى الله عليه و سلم نهى عن المثلة ويقول : إن المثلة أن يحلف الرجل أن يحج مقرونا أو ماشيا ومن حلف على شيء من ذلك فليكفر عن يمينه ثم ليركب.

6969. İmrân b. Husayn anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ayağa kalkarak bize her hutbe verdiğinde sadaka vermeyi emreder, müsle'yi (kişinin kendisine eziyet etmesini) yasaklardı. Resûlullah (bir hutbesinde) şöyle buyurmuştu: *"İyi bilin ki kişinin yürüyerek hac yapmayı adaması da müsle sayılır. Bu kişi, Mekke'de kesilmek üzere bir kurban göndersin ve binekli olarak hac yapsın."*

Ben derim ki: Ebû Dâvûd bu hadisi "Burnun delinmesi ve hac yapma" bölümünü kısaltarak rivayet etmiştir.

★Hadisi buna benzer ifadelerle Ahmed, Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiştir. Ahmed'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Taberânî'nin rivayet ettiği hadisin ibaresi şöyledir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) müsleyi yasaklamış ve şöyle buyurmuştur: *"Müsle, kişinin başkasına iple bağlı olarak veya yürüyerek hac yapmaya yemin etmesidir. Her kim bunlardan biri için yemin ederse yemininden dolayı kefaret versin ve binekli olarak hac yapsın."*

٦٩٧٠ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ هَاشِمٍ الْبَعْلَبَكِّيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ ، ثنا أَبُو مَعْشَرٍ الْبَرَاءُ ، حَدَّثَتْنِي النَّوَّارُ بِنْتُ عُمَرَ ، قَالَتْ : حَدَّثَتْنِي فَاطِمَةُ بِنْتُ مُسْلِمٍ ، قَالَتْ : حَدَّثَنِي خَلِيفَةُ بْنُ بِشْرٍ ، عَنْ أَبِيهِ بِشْرٍ أَنَّهُ أَسْلَمَ ، فَرَدَّ عَلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَالَهُ وَوَلَدَهُ ، ثُمَّ لَقِيَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَرَآهُ هُوَ وَابْنَهُ طَلْقًا مَقْرُونَيْنِ بِالْحَبْلِ ، فَقَالَ : " مَا هَذَا يَا بِشْرُ ؟ ، قَالَ : حَلَفْتُ لَئِنْ رَدَّ اللَّهُ عَلَيَّ مَالِي وَوَلَدِي ، لأَحُجَّنَّ بَيْتَ اللَّهِ مَقْرُونًا ، فَأَخَذَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، الْحَبْلَ فَقَطَعَهُ ، وَقَالَ لَهُمَا : حُجَّا فَإِنَّ هَذَا مِنَ الشَّيْطَانِ " رواه الطبراني في الكبير, وفيه: من لم أعرفه .

6970. Halîfe b. Bişr'in bildirdiğine göre (babası) Bişr, Müslüman olunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) malını ve çocuğunu ona geri vermişti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onu ve oğlunu bir iple birbirlerine bağlı olarak ayrı ayrı gittiklerini görünce: *"Bu ne hal, ey Bişr?"* diye sormuş; Bişr: "Allah bana malımı ve çocuğumu geri verirse

Beytullah'ı bağlı olarak haccetmeye dair yemin etmiştim" diye cevap verince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ipliği tutup keşmiş ve ikisine şöyle buyurmuştur: *"Haccınızı yapın. Bu yaptığınız, şeytandandır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Senedinde tanımadığım bir ravi bulunmaktadır.[1]

(بَابُ فِيمَنْ نَذَرَ أَنْ يَذْبَحَ نَفْسَهُ أَو وَلَدَهُ)

Kendisini veya Çocuğunu Kesmeyi Adayan Kişi

٦٩٧١ – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ الْعَلاءِ ، عَنْ رِشْدِينَ بْنِ كُرَيْبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : جَاءَ رَجُلٌ وَأُمُّهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُرِيدُ الْجِهَادَ وَأُمُّهُ تَمْنَعُهُ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " عِنْدَ أُمِّكَ قَرَّ فَإِنَّ لَكَ مِنَ الأَجْرِ عِنْدَهَا مِثْلَ مَا لَكَ فِي الْجِهَادِ وَجَاءَ آخَرُ ، فَقَالَ : إِنِّي نَذَرْتُ أَنْ أَنْحَرَ نَفْسِي ، فَشُغِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَهَبَ الرَّجُلُ وَأُمُّهُ ، فَوُجِدَ يُرِيدُ أَنْ يَنْحَرَ نَفْسَهُ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ فِي أُمَّتِي مَنْ يُوفِّي بِالنَّذْرِ ، وَيَخَافُ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا ، هَلْ لَكَ مَالٌ ؟ قَالَ : نَعَمْ ، قَالَ : اهْدِ مِائَةَ نَاقَةٍ وَاجْعَلْهَا فِي ثَلاثِ سِنِينَ فَإِنَّكَ لا تَجِدُ مَنْ يَأْخُذُهَا مِنْكَ مَعًا " رواه الطبراني في الكبير, وفيه: رشدين بن كريب, وهو ضعيف جدا جدا .

6971. İbn Abbâs anlatıyor: Bir adam ve annesi, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e geldiler. Adam cihad etmek istiyor, annesi ise onu engelliyordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Annenin yanında kal. Çünkü senin cihad ettiğinde alacağın sevabının benzeri annenin yanındadır."* Daha sonra başka biri gelip: "Ben kendimi kurban etmeyi adadım" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) meşgul idi. Adam ve annesi gidince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kendisini kurban etmek isteyen kişiyi buldu ve şöyle buyurdu: *"O Allah'a hamdolsun ki adağını yerine getiren ve kötülüğü her tarafı kaplamış olan bir günden (kıyamet günü) korkan birini ümmetim içerisine koydu. Senin malın var mıdır?"* Adam: "Evet" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Yüz tane deveyi Mekke'de kesilmek üzere kurban olarak gönder. Bunu üç sene içerisinde yap. Çünkü sen, yüz deveyi beraberce senden alacak birini bulamazsın."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Rişdîn b. Küreyb oldukça zayıf biridir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (1218)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (12163)

٦٩٧٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينَ ، ثنا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ شُعَيْبِ بْنِ اللَّيْثِ ، ثنا ابْنُ وَهْبٍ ، حَدَّثَنِي اللَّيْثُ ، قَالَ : قَالَ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ : وَزَعَمَ ابْنُ جُرَيْجٍ ، أَنَّ عَطَاءَ بْنَ أَبِي رَبَاحٍ حَدَّثَهُ ، أَنَّ رَجُلا أَتَى ابْنَ عَبَّاسٍ ، فَقَالَ : إِنِّي نَذَرْتُ لأَذْبَحَنَّ نَفْسِي ، فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ : ﴿ لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ ﴾ رواه الطبراني في الكبير والأوسط .

6972. Atâ b. Ebî Rabâh'ın bildirdiğine göre bir adam İbn Abbâs'a gelerek: "Ben kendimi kurban etmeyi adadım" deyince İbn Abbâs ona şu karşılığı verdi: **"Hiç şüphesiz sizin için Allah'ın Resûlü'nde güzel bir örnek vardır."**[1]

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir.[2]

٦٩٧٣ - وفي رواية في الكبير حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، أَنا عَبْدُ الرَّزَّاقِ ، أَنا مَعْمَرٌ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، أَحْسِبُهُ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : " مَنْ نَذَرَ أَنْ يَنْحَرَ نَفْسَهُ أَوْ وَلَدَهُ فَلْيَذْبَحْ كَبْشًا " فذكر نحوه , ورجاله رجال الصحيح.

6973. İbn Abbâs diyor ki: "Her kim, kendisini veya çocuğunu kurban etmeyi adarsa (kefaret olarak) bir koç kessin." Ravi devamını yukarıdakine benzer bir şekilde vermiştir.

★Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[3]

(بَابُ فِيمَنْ حَرَمَ عَلَى نَفْسِهِ شَيْئاً)

Kendisine Herhangi Bir Şeyi Haram Kılan Hakkında

٦٩٧٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الصَّائِغُ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ ، ثنا جَرِيرٌ ، عَنْ مَنْصُورٍ ، عَنْ أَبِي الضُّحَى ، عَنْ مَسْرُوقٍ ، قَالَ : أُتِيَ عَبْدُ اللَّهِ ، بِضَرْعٍ فَأَخَذَ يَأْكُلُ مِنْهُ ، فَقَالَ لِلْقَوْمِ : ادْنُوا فَدَنَا الْقَوْمُ وَتَنَحَّى رَجُلٌ مِنْهُمْ ، فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ : مَا شَأْنُكَ ؟ قَالَ : إِنِّي حَرَّمْتُ الضَّرْعَ ، قَالَ : " هَذَا مِنْ خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ ، ادْنُ ، وَكُلْ ، وَكَفِّرْ يَمِينَكَ ، ثُمَّ تَلا : ﴿ يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لا تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ ﴾ رواه الطبراني في الكبير ورجاله رجال الصحيح .

6974. Mesrûk anlatıyor: Abdullah b. Mes'ûd'a deve memesi getirildi. Ondan yemeye başladı ve oradaki insanlara "Yaklaşın!" dedi. İnsanlar yaklaştı; ama bir adam onlardan uzak kaldı. Abdullah: "Sana ne oldu (ki

[1] Ahzâb Sur. 21.
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11443), Taberânî, *M. el-Evsat* (210)
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11995), Abdurrezzâk, *Musannef* (15905)

yemiyorsun)?" deyince adam: "Ben kendime deve memesini haram kılmıştım" dedi. Abdullah ona şöyle dedi: "Bu, şeytanın düşüncelerindendir. Yaklaş veya yemininden dolayı kefaret ver." Abdullah sonra şu âyeti okumuştur: **"Ey iman edenler! Allah'ın size helal kıldığı temiz yiyecekleri haram kılmayın."**[1]

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri *Sahîn*'in ravileridir.[2]

٦٩٧٥ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ ، ثنا عَبْدُ السَّلامِ بْنُ حَرْبٍ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ ، عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ ، قَالَ : كَانَ بَيْنَ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ عَبْدِ اللَّهِ ، وَبَيْنَ امْرَأَتِهِ كَلامٌ ، فَقَالَتْ : مَا أُدْمُكَ وَأُدْمُ عِيَالِكَ إِلا مِنْ لَبَنِ شَاتِي ، فَأَقْسَمَ أَنْ لا يَأْكُلَ مِنْ لَبَنِهَا شَيْئًا ، فَضَافَهُمْ ضَيْفٌ فَأَدَمَتْ لَهُ بِلَبَنِ شَاتِهَا ، فَقَالَ الرَّجُلُ : لَقَدْ عَلِمْتِ أَنِّي لا آكُلُهُ ، فَقَالَتِ الْمَرْأَةُ : وَاللَّهِ لَئِنْ لَمْ تَأْكُلْ لا آكُلُ ، فَقَالَ الضَّيْفُ : وَاللَّهِ لَئِنْ لَمْ تَأْكُلا لا آكُلُ ، فَبَاتُوا بِغَيْرِ عَشَاءٍ ، فَنَمَى الْحَدِيثُ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ ، فَجَاءَ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ ، فَقَالَ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ : مَا الَّذِي حَالَ بَيْنَكَ وَبَيْنَ أَهْلِكَ ؟ ، قَالَ : أَمَا إِنَّهُ لَمْ يَكُنْ طَلاقٌ ، وَلا ظِهَارٌ ، وَلا إِيلاءٌ ، ثُمَّ قَصَّ عَلَيْهِ الْقِصَّةَ ، فَقَالَ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ : أَقْسَمْتُ عَلَيْكَ إِذَا رَجَعْتَ إِلَى أَهْلِكَ أَنْ يَكُونَ أَوَّلَ مَا تَصْنَعُ أَنْ تَأْكُلَ مِنْ لَبَنِ هَذِهِ الشَّاةِ ، وَقَدْ أَرَى أَنَّ أَطْيَبَ لِنَفْسِكَ أَنْ تُكَفِّرَ عَنْ يَمِينِكَ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه :عطاء بن السائب, وقد اختلط ولكنه ثقة, وبقية رجاله رجال الصحيح.

6975. Ebu'l-Bahterî anlatıyor: Abdullah (b. Mes'ûd)'un talebelerinden biri ile hanımı arasında bir konuşma geçti. Kadın: "Senin ve ailenin katığı, koyunumun sütünden başka bir şey değildir" deyince adam, (bu söze öfkelenerek) koyunun sütünden hiçbir şey yememeye yemin etti. Onlara bir gün misafir geldi. Kadın onlara koyunun sütünden ikram etti. Adam (yani kocası): "Sen de biliyorsun ki ben, bunu yiyecek değilim" deyince kadın: "Vallahi sen yemesen, ben de yemem" dedi. Bu sefer misafir: "Vallahi siz yemezseniz, ben de yemem" dedi. Adam ve karısı akşam yemeği yemeden gecelediler. Hadise Abdullah'a ulaştı. Adam, Abdullah'ın yanına gelince Abdullah adama: "Seninle ailen arasında ne geçti?" diye sordu. Adam: "Aramızda geçen ne talak, ne zihar, ne de îlâdır" dedi ve olan biteni anlattı. Abdullah adama şöyle dedi: "Sana yemin ederim ki ailene döndüğünde senin ilk yaptığın şey o koyunun

---

1 Mâide Sur. 87.

2 Taberânî, *M. el-Kebîr* (8908)

sütünden yemen olacak. O koyunun sana helal olması için yemininden dolayı kefaret vermeni de uygun görüyorum."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Atâ b. es-Sâib âhir ömründe bunamıştır. Lakın kendisi güvenilir biridir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابُ فِيمَنْ نَوى فِعْلَ خَيْرٍ)

Hayır Yapmaya Niyet Eden Kişi

٦٩٧٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَكَمِ بْنِ أَبِي زِيَادٍ الْقَطَوَانِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَجَّاجِ الْمُصَفِّرِ ، ثنا أَبُو صَالِحٍ خَوَّاتُ بْنُ جُبَيْرٍ ، ح وَحَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ زَكَرِيَّا التُّسْتَرِيُّ ، ثنا شَبَّابٌ الْعُصْفُرِيُّ ، ثنا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ إِسْحَاقَ الْهَاشِمِيُّ ، ثنا خَوَّاتُ بْنُ صَالِحِ بْنِ خَوَّاتِ بْنِ جُبَيْرٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : مَرِضْتُ فَعَادَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَلَمَّا بَرِئْتُ ، قَالَ : " إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ مَرِيضٍ يَمْرَضُ إِلا نَذَرَ شَيْئًا وَنَوَى شَيْئًا مِنَ الْخَيْرِ فَفِي لِلَّهِ بِمَا وَعَدْتَهُ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: عبد الله بن إسحاق الهاشمي ,ضعفه العقيلي.

6976. Havvât b. Cübeyr anlatıyor: Hastalanmıştım ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana ziyarete gelmişti. İyileşince bana şöyle buyurdu: *"Hastalanan hiçbir insan yoktur ki bir şey adamaksın ya da hayırdan bir şey yapmaya niyet etmiş olmasın. Allah için vaat ettiğin şey ne ise onu yerine getir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Abdullah b. İshâk el-Hâşimî'yi Ukaylî zayıf görmüştür.[2]

(بَابُ فِيمَنْ نَذَرَ نَذْراً فِي الجَاهِلِيَّةِ ثُمَّ أَسْلَمَ)

Cahiliye Devrinde Bir Şey Adayıp Sonra Müslüman Olan Kişi

٦٩٧٧ - حدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنِى أَبُو الْحُوَيْرِثِ حَفْصٌ مِنْ وَلَدِ عُثْمَانَ بْنِ أَبِى الْعَاصِ قَالَ حَدَّثَنِى عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَعْلَى بْنِ كَعْبٍ عَنْ مَيْمُونَةَ بِنْتِ كَرْدَمٍ عَنْ أَبِيهَا كَرْدَمِ بْنِ سُفْيَانَ أَنَّهُ سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ نَذْرٍ نَذَرَهُ فِى الْجَاهِلِيَّةِ فَقَالَ لَهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلِوَثَنٍ أَوْ لِنُصُبٍ. قَالَ لاَ وَلَكِنْ لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى. قَالَ فَأَوْفِ لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى مَا جَعَلْتَ لَهُ انْحَرْ عَلَى بُوَانَةَ وَأَوْفِ بِنَذْرِكَ" رواه أحمد, وفيه: من لا يعرف.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8968), Dırâr b. Surad zayıftır.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (4148)

6977. Kerdem b. Süfyân'ın bildirdiğine göre kendisi, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e Cahiliye devrinde adadığı bir şeyi sorunca Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona şöyle buyurdu: *"Put için mi, yoksa dikili taşlar için mi (adakta bulundun)?"* Kerdem: "Hayır, vallahi Allah için adakta bulunmuştum" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah için adadığın şeyi yerine getir, O'nun için aldığın kurbanı bir yerde kes ve adağını yerine getir"* buyurdu

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir. Senedinde tanımadığım biri bulunmaktadır. [1]

٦٩٧٨ - قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الْحَنَفِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ جَعْفَرٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنِ ابْنَةِ كَرْدَمَةَ عَنْ أَبِيهَا أَنَّهُ سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنِّي نَذَرْتُ أَنْ أَنْحَرَ ثَلَاثَةً مِنْ إِبِلِي. فَقَالَ إِنْ كَانَ عَلَى جَمْعٍ مِنْ جَمْعِ الْجَاهِلِيَّةِ أَوْ عَلَى عِيدٍ مِنْ أَعْيَادِ الْجَاهِلِيَّةِ أَوْ عَلَى وَثَنٍ فَلَا وَإِنْ كَانَ عَلَى غَيْرِ ذَلِكَ فَاقْضِ نَذْرَكَ. قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ عَلَى أُمِّ هَذِهِ الْجَارِيَةِ مَشْيًا أَفَأَمْشِي عَنْهَا قَالَ نَعَمْ " رواه أحمد, وفيه: من لم أعرفه.

6978. Kızının bildirdiğine göre Kerdeme, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e: "Ben üç tane devemi kurban etmeyi adamıştım" diye ne yapması gerektiğini sorunca Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Eğer adadığın develer, Cahiliye toplumlarından bir toplum içinse, ya da Cahiliye bayramlarından bir bayram içinse veya put içinse adağını yerine getirme. Eğer bunlardan başka bir şey içinse adağını yerine getir."* Babası: "Ya Resûlallah! Bu kızın annesi üzerinde yürüyerek hac yapma adağı varsa onun yerine yürüyerek ben hac yapayım mı?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet"* diye cevap verdi.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir. Senedinde tanımadığım biri bulunmaktadır. [2]

٦٩٧٩ - وعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ سَعْدَ بْنَ عُبَادَةَ اسْتَفْتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَذْرٍ كَانَ عَلَى أُمِّهِ فِي الْجَاهِلِيَّةِ مَاتَتْ قَبْلَ أَنْ تَقْضِيَهُ فَأَمَرَهُ أَنْ يَقْضِيَهُ عَنْهَا "

قلت : هو في الصحيح خلا قوله : في الجاهلية. رواه البزار ورجاله رجال الصحيح .

6979. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre "Sa'd b. Ubâde, Cahiliye devrinde yerine getirmeden ölen annesinin adağı hakkında Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e fetva sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) annesinin adağını yerine getirmesini emretti.

Ben derim ki: Bu hadis, Cahiliye devrinde kısmı hariç *Sahîh*'te geçmektedir.

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (3/419)

[2] İmam Ahmed, *Müsned* (4/64; 5/376)

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

(بَابُ قَضَاءُ النَّذْرِ عَنِ الْمَيِّتِ)

Ölünün Yerine Adağı Yerine Getirmek

٦٩٨٠ - عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ كُرَيْبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ و عَنْ سِنَانِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْجُهَنِيُّ: أن عَمَّتَهُ حَدَّثَتْهُ : أَنَّهَا أَتَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ : يَا رسُولَ الله تُوُفِّيَتْ أُمِّي وَعَلَيْهَا مَشِيٌّ إِلَى الْكَعْبَةِ نَذَرَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " هَلْ تَسْتَطِيعِينَ أَنْ تَمْشِي عَنْهَا ؟ " . قَالَتْ : نَعَمْ . قَالَ : " فَامْشِي عَنْ أُمِّكِ " . قَالَتْ : أَوَيُجزِئُ ذَلِكَ عَنْهَا ؟ قَالَ : " نَعَمْ أَرَأَيْتِ لَوْ كَانَ عَلَى أُمِّكِ دَيْنٌ ثُمَّ قَضَيْتِيهِ عَنْهَا هَلْ كَانَ يُقْبَلُ مِنْكِ ؟ " . قَالَتْ : نَعَمْ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " اللَّهُ أَحَقُّ بِذَلِكَ " رواه الطبراني في الكبير , ومحمد بن كريب: ضعيف .

6980. Muhammed b. Kureyb, babasından, o İbn Abbâs ile Sinân b. Abdillah el-Cühenî kanalıyla halasından bildiriyor: Halası, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelip: "Ya Resûlallah! Annem öldü, üzerinde Kâbe'ye yürüyerek gitme adağı bulunuyordu" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kâbe'ye yürüyerek gitmeye güç yetirebilir misin?"* diye sordu. Kadın "Evet" deyince; Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Öyleyse annenin yerine Kâbe'ye yürüyerek gid(ip hac yap)"* buyurdu. Kadın "Böyle yapmamla onun adağını ödemiş olur muyum?" diye sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet, annenin bir borcu olsa da sen onu annenin yerine ödesen bu, ondan kabul edilir mi, ne dersin?"* diye buyurunca kadın: "Evet" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunun üzerine: *"Allah buna daha ziyade hak sahibidir"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Muhammed b. Kureyb zayıftır.

٦٩٨١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدُوسَ بْنِ كَامِلٍ السَّرَّاجُ ، وَمُحَمَّدُ بْنُ حُسَيْنِ بْنِ مُكْرَمٍ ، قَالا : ثنا سَعِيدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الأُمَوِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، ثنا عِمْرَانُ بْنُ يَحْيَى الأَسَدِيُّ ، قَالَ : سَمِعْتُ عَمِّي مَرْوَانَ بْنَ قَيْسٍ وَقَدْ أَخَذَ الرِّعْيَةَ عَنْ أَهْلِهِ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّ أَبِي تُوُفِّيَ ، وَقَدْ جَعَلَ عَلَيْهِ أَنْ يَمْشِيَ إِلَى مَكَّةَ ، وَأَنْ يَنْحَرَ بَدَنَةً ، وَلَمْ يَتْرُكْ مَالا ، فَهَلْ يَقْضِي عَنْهُ أَنْ نَمْشِيَ عَنْهُ وَأَنْ نَقْضِيَ عَنْهُ

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1347), Taberânî, *M. el-Kebîr* (5365)

بَدَنَةً مِنْ مَالِي ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : نَعَمْ ، اقْضِ عَنْهُ وَانْحَرْ وَامْشِ ، أَرَأَيْتَ لَوْ كَانَ عَلَى أَبِيكَ دَيْنٌ لِرَجُلٍ فَقَضَيْتَ عَنْهُ مِنْ مَالِكَ ، أَلَيْسَ يَرْجِعُ الرَّجُلُ رَاضِيًا ؟ وَاللهُ أَحَقُّ أَنْ يَرْضَى " رواه الطبراني في الكبير ورجاله ثقات.

6981. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında ailesini koruyup gözetme yükümlülüğü üzerine almış olan Mervân b. Kays anlatıyor: Bir adam, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelip: "Ya Resûlallah! Babam vefat etti. Üzerinde Mekke'ye yürüyerek gitme ve orada deve kurban etme adağı bulunuyordu. Geriye miras olarak mal da bırakmadı. Onun adağını yerine getireyim mi? Onun yerine Kâbe'ye yürüyerek gidip, onun yerine kendi malımdan deve kurban edeyim mi?" diye sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Evet, onun adağını yerine getir. Onun yerine kurban kes, onun yerine Kâbe'ye yürü. Babanın üzerinde bir adama ait bir borcu olsa da sen onun bu borcunu kendi malından ödesen bu, adamı razı etmez mi, ne dersin? O halde Yüce Allah razı edilmeye en ziyade layık olandır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٦٩٨٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا حَجَّاجٌ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ الْعَاصَ بْنَ وَائِلٍ نَذَرَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ أَنْ يَنْحَرَ مِائَةَ بَدَنَةٍ وَأَنَّ هِشَامَ بْنَ الْعَاصِ نَحَرَ حِصَّتَهُ خَمْسِينَ بَدَنَةً وَأَنَّ عَمْرًا سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ أَمَّا أَبُوكَ فَلَوْ كَانَ أَقَرَّ بِالتَّوْحِيدِ فَصُمْتَ وَتَصَدَّقْتَ عَنْهُ نَفَعَهُ ذَلِكَ"

رواه أحمد, وفيه: الحجاج بن أرطاة, وهو مدلس .

6982. Abdullah b. Amr'dan rivayet edildiğine göre Âs b. Vâil, Cahiliye devrinde yüz deve kurban etmeyi adamıştı. Hişâm b. el-Âs (oğlu) onun hissesinden elli deveyi kurban etti. Amr, bunu Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Baban şayet Allah'ın birliğini kabul edip ikrar etseydi ve sen onun yerine oruç tutup sadaka verseydin bu, ona fayda ederdi."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravilerden Hacâc b. Ertât tedlis yapan biridir.[2]

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/359)
[2] İmam Ahmed, *Müsned* (6704)

(بَابُ فِيمَنْ نَذَرَ الصَّلاةَ فِي بَيْتِ المَقْدِسِ)

Beyt-i Makdis'te Namaz Kılmayı Adayan Hakkında

٦٩٨٣ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّبَرِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُمَرَ الْمَكِّيِّ ، قَالَ : سَمِعْتُ عَطَاءَ بْنَ أَبِي رَبَاحٍ ، قَالَ : جَاءَ الشَّرِيدُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْفَتْحِ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنِّي نَذَرْتُ إِنِ اللَّهُ فَتَحَ عَلَيْكَ مَكَّةَ أَنْ أُصَلِّيَ فِي بَيْتِ الْمَقْدِسِ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : هَهُنَا فَصَلِّ ، ثَلاثَ مَرَّاتٍ. رواه الطبراني في الكبير مرسلا ورجاله ثقات .

6983. Atâ b. Ebî Rebâh anlatıyor: Şerîd, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e Fetih gününde gelip: "Ya Resûlallah! Eğer yüce Allah Mekke'nin fethini sana nasip ederse Beyt-i Makdis'te namaz kılmayı adamıştım" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) üç kere: *"Burada namaz kıl"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de mürsel olarak rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7258)

كِتَابُ الأَحْكَامِ

AHKÂM KİTABI

(بَابُ فِي الْقَضَاءِ)

(Hukuki Konularda) Hüküm Vermek

٦٩٨٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ ضَمْضَمِ بْنِ زُرْعَةَ عَنْ شُرَيْحِ بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ كَثِيرِ بْنِ مُرَّةَ عَنْ عُتْبَةَ بْنِ عَبْدٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " الْخِلَافَةُ فِي قُرَيْشٍ وَالْحُكْمُ فِي الْأَنْصَارِ وَالدَّعْوَةُ فِي الْحَبَشَةِ وَالْهِجْرَةُ فِي الْمُسْلِمِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ بَعْدُ"

رواه أحمد والطبراني ورجاله ثقات .

6984. Utbe b. Abd'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Hilâfet Kureyş'tedir, hüküm Ensar'dadır, çağrı (ezan) Habeşlilerdedir, hicret Müslümanlarda, sonra Muhacirlerdedir."*

★ **Hadisi, Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.[1]**

٦٩٨٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ صَالِحٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو مَرْيَمَ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " الْمُلْكُ فِي قُرَيْشٍ وَالْقَضَاءُ فِي الْأَنْصَارِ وَالْأَذَانُ فِي الْحَبَشَةِ وَالشُّرْعَةُ فِي الْيَمَنِ. وَقَالَ زَيْدٌ مَرَّةً يَحْفَظُهُ وَالْأَمَانَةُ فِي الْأَزْدِ"

قلت : رواه الترمذي خلا قوله : " والشرعة في اليمن " رواه أحمد ورجاله ثقات .

6985. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Krallık Kureyş'tedir, hüküm verme (hâkimlik) Ensar'dadır, ezan Habeşlilerdedir, şir'at (doğru yol) Yemen'de, emanet ise Ezd'dedir."*

★ **Ben derim ki: Tirmizî bu hadisi "Şir'at Yemen'dedir" kısmı olmaksızın rivayet etmiştir.**

Hadisi, Ahmed rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kişilerdir.[1]

---

[1] İleride gelecek: 8936. İmam Ahmed, *Müsned* (4/185), Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/121), *es-Silsiletu's-sahîha* (1851)

٦٩٨٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ الْعَلَاءِ الشَّنِّيُّ مِنْ عَبْدِ الْقَيْسِ قَالَ حَدَّثَنِي صَالِحُ بْنُ سَرْجٍ حَدَّثَنِي عِمْرَانُ بْنُ حِطَّانَ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ فَذَاكَرْتُهَا حَتَّى ذَكَرْنَا الْقَاضِيَ فَقَالَتْ عَائِشَةُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ - صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - يَقُولُ لَيَأْتِيَنَّ عَلَى الْقَاضِي الْعَدْلِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ سَاعَةٌ يَتَمَنَّى أَنَّهُ لَمْ يَقْضِ بَيْنَ اثْنَيْنِ فِي تَمْرَةٍ قَطُّ.

رواه أحمد وإسناده حسن، ورواه الطبراني في الأوسط .

6986. İmrân b. Hittân anlatıyor: Âişe'nin yanına girdim ve onunla müzakerelerde bulundum. Nihayet hüküm verme konusunda bahis açtık. Hz. Âişe şöyle dedi: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Kıyamet gününde adil olan kadıya öyle bir an gelecek ki, asla kuru hurma hususunda bile iki kişi arasında keşke hükmetmemiş olsaydım diye temenni edecektir."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup hadisin isnadı hasendir. Taberânî bu hadisi *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. [2]

٦٩٨٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ وَسَمِعْتُ أَبِي يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. قَالَ أَبِي قُلْتُ لِيَحْيَى كِلَاهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ نَعَمْ . قَالَ " مَا مِنْ أَمِيرِ عَشَرَةٍ إِلاَّ يُؤْتَى بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَغْلُولاً لاَ يَفُكُّهُ إِلاَّ الْعَدْلُ"

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح، ورواه أبو يعلى إلا أنه قال : " حَتَّى يَفُكَّ عَنْهُ الْعَدْلُ ، أَوْ يُوبِقُهُ الْجَوْرُ "

ولهذا الحديث طرق في الخلافة .

6987. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"On kişinin idarecisi (komutanı) olan hiçbir insan yoktur ki kıyamet gününde şiddetli bir şekilde susuzluğa maruz kalmış olmasın. Onun susuzluğunu ancak adaletli olması giderir."*

★Hadisi, Ahmed rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ebû Ya'lâ ise bu hadisi şu ibare ile rivayet etmiştir: *"Fakat adaletli olması, onun susuzluğunu giderir veya zulmetmesi onu helak eder."*

Bu hadisin Hilâfet kitabında başka kanalları bulunmaktadır.[3]

٦٩٨٨ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ هَاشِمٍ الْبَغَوِيُّ , ثنا أُمَيَّةُ بْنُ بِسْطَامٍ , ثنا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ , قَالَ : سَمِعْتُ عَبْدَ الْمَلِكِ بْنَ أَبِي جَمِيلَةَ يُحَدِّثُ , عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ وَهْبٍ ، أَنَّ عُثْمَانَ قَالَ لاِبْنِ عُمَرَ : "اذْهَبْ فَكُنْ قَاضِيًا ,

1 İmam Ahmed, *Müsned* (2/364), *es-Silsiletu's-sahîha* (1084)
2 İmam Ahmed, *Müsned* (6/75), *es-Silsiletu'd-Daîfe* (1142)
3 İmam Ahmed, *Müsned* (2/431), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (6570, 6614, 6629)

قَالَ : أَوَ تُعْفِينِي يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ؟ قَالَ : لا , اذْهَبْ فَاقْضِ بَيْنَ النَّاسِ , قَالَ : أَوَ تُعْفِينِي يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ؟ قَالَ : لا , عَزَمْتُ عَلَيْكَ إِلا ذَهَبْتَ فَقَضَيْتَ , قَالَ : لا تَعْجَلْ , سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , يَقُولُ : " مَنْ عَاذَ بِاللَّهِ فَقَدْ عَاذَ مُعَاذًا , قَالَ : نَعَمْ , قَالَ : فَإِنِّي أَعُوذُ بِاللَّهِ , أَنْ أَكُونَ قَاضِيًا قَالَ : وَمَا يَمْنَعُكَ , وَقَدْ كَانَ أَبُوكَ يَقْضِي ؟ قَالَ : إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : مَنْ كَانَ قَاضِيًا فَقَضَى بِجَهْلٍ كَانَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ , وَمَنْ كَانَ قَاضِيًا عَالِمًا فَقَضَى بِحَقٍّ أَوْ بِعَدْلٍ سَأَلَ التَّفَلُّتَ كِفَافًا " , فَمَا أَرْجُو بَعْدَ هَذَا ؟

قلت : له حديث رواه الترمذي بغير هذا السياق .رواه الطبراني في الكبير والأوسط, والبزار وأحمد, كلاهما باختصار, ورجاله ثقات, وزاد أحمد : فأعفاه وقال : لا تخبرن أحدا

6988. Abdullah b. Vehb'in naklettiğine göre Hz. Osmân, İbn Ömer'e: "Git ve insanlar arasında hüküm ver!" deyince İbn Ömer: "Ey müminlerin emiri! Beni helak mı edeceksin?" karşılığını verdi. Hz. Osmân: "Hayır, senin gidip insanlar arasında hüküm vermeni (hâkimlik yapmanı) kastettim" deyince İbn Ömer şöyle dedi:

Acele etme. Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Her kim, Allah'a sığınırsa büyük bir sığınağa sığınmıştır."* Osmân: "Evet!?" deyince İbn Ömer: "Öyleyse ben de kadı olmaktan Yüce Allah'a sığınıyorum" dedi. Bunun üzerine Hz. Osmân: "Senin baban (Hz. Ömer) kadılık yaptığı halde, seni bundan men eden şey nedir?" diye sorunca İbn Ömer şöyle cevap verdi: "Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: «*Her kim, kadı olup da bilgisizce hüküm verirse, cehennem ahalisinden olur. Her kim de, alim bir kadı olup da hak veya adalet ile hüküm verirse (bu işten), başa baş (sevap ve günah eşit) ayrılmayı ister.*» Bundan sonra ne ümit ederim ki?"

★Ben derim ki: Abdullah b. Vehb'in hadisini Tirmizî farklı bir metinle rivayet etmiştir.

Hadisi, Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş, Bezzâr ve Ahmed kısa metinle rivayet etmiştir. Ravileri güvenilir kimselerdir. Ahmed şu ibareyi ziyade kılmıştır: "Hz. Osmân, bunun üzerine İbn Ömer'i (bu görevden) muaf tuttu. İbn Ömer de ona: "(Bu hususta) hiç kimseyi asla zorlama!" tavsiyede bulundu.

٦٩٨٩ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نا أَبُو بَكْرٍ الأَعْيَنُ ، قَالَ : نا سَعِيدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْعَلاءِ السَّهْمِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ الطَّائِفِيُّ ، قَالَ : نا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : أَرَادَهُ عُثْمَانُ عَلَى الْقَضَاءِ فَأَبَى ، وَقَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " الْقُضَاةُ

ثَلاثَةٌ ، وَاحِدٌ نَاجٍ ، وَاثْنَانِ فِي النَّارِ : مَنْ قَضَى بِالْجَوْرِ أَوْ بِالْهَوَى هَلَكَ ، وَمَنْ قَضَى بِالْحَقِّ نَجَا "

رواه الطبراني في الأوسط والكبير ولفظه : "قاض قضى بالهوى فهو في النار . وقاض قضى بغير علم فهو في النار . وقاض قضى بالحق فهو في الجنة" ورجال الكبير ثقات , ورواه أبو معلى بنحوه.

6989. İbn Ömer'ın bildirdiğine göre Hz. Osmân, onu kadılığa getirmek isteyince buna yanaşmadı ve şöyle karşılık verdi: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Kadılar üç türlüdür: Biri kurtuluşta, diğer ikisi ise cehennemdedir. Zulümle hüküm veren ya da kendi hevesine göre kadılık yapan helâk olmuştur. Hakka riayet ederek hüküm veren ise kurtuluşa ermiştir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ile *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup *M. el-Kebîr*'deki hadisin ibaresi şöyledir: *"Arzusuna göre hüküm veren kadı, cehennemdedir. Bilgisizce hüküm veren kadı, cehennemdedir. Hak ile hüküm veren kadı ise cennettedir." el-Mu'cemu'l-kebîr*'in ravileri güvenilir kimselerdir. Ebû Ya'lâ buna benzer şekilde rivayet etmiştir.

٦٩٩٠ - قَالَ وَحَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِسْحَاقَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي جَعْفَرٍ حَدَّثَهُ عَنْ عَمْرِو بْنِ الأَسْوَدِ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " يَدُ اللَّهِ مَعَ الْقَاضِي حِينَ يَقْضِي وَيَدُ اللَّهِ مَعَ الْقَاسِمِ حِينَ يَقْسِمُ" رواه أحمد, وفيه: ابن لهيعة, وحديثه حسن, وفيه ضعف.

6990. Ebû Eyyûb'un bildirdiğine göre *"Allah'ın eli, kadı hüküm verdiğinde onunla beraberdir. Allah'ın eli, (ganimet) taksim edildiği zaman onu paylaştıranla beraberdir."*

★Hadisi, Ahmed rivayet etmiş olup ravilerden İbn Lehîa'nın hadisi hasendir. Kendisinde zayıflık bulunmaktadır.

٦٩٩١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي صَفْوَانَ الثَّقَفِيُّ ، قَالَ : نا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ ، قَالَ : نا مُجَالِدٌ ، عَنْ عَامِرٍ ، عَنْ مَسْرُوقٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ يَرْفَعُهُ ، قَالَ : " يُؤْتَى بِالْقَاضِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيُوقَفُ عَلَى شَفِيرِ جَهَنَّمَ ، فَإِنْ أُمِرَ بِهِ وَدُفِعَ فَهَوَى فِيهَا سَبْعِينَ خَرِيفًا " .

قلت : رواه ابن ماجة إلا أنه قال : " أربعين خريفا " . رواه البزار, وفيه :مجالد بن سعيد, وثقه النسائي, وضعفه جماعة .

6991. Abdullah b. Mes'ûd'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kadı, kıyamet gününde getirilip cehennemin kenarında durdurulur. Emir verildiğinde aşağı atılır. Cehennemde yetmiş sene boyunca aşağı doğru düşer."*

★Ben derim ki: Hadisi, İbn Mâce *"Yetmiş sene"* kısmı hariç rivayet etmiştir.

Hadisi, Bezzâr rivayet etmiş olup ravilerden Mücâlid b. Saîd'i, Nesaî güvenilir kabul ederken bir grup âlim ise onu zayıf görmüştür. [1]

٦٩٩٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ أَبُو الْيَمَانِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ أَبِي شَيْبَةَ يَحْيَى بْنِ يَزِيدَ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَبِي أُنَيْسَةَ عَنْ نُفَيْعِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ مَعْقِلٍ الْمُزَنِيِّ قَالَ أَمَرَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ أَقْضِيَ بَيْنَ قَوْمٍ فَقُلْتُ مَا أُحْسِنُ أَنْ أَقْضِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ " اللَّهُ مَعَ الْقَاضِي مَا لَمْ يَحِفْ عَمْداً" رواه أحمد والطبراني في الكبير والأوسط, وفيه: أبو داود الأعمى, وهو كذاب.

6992. Ma'kil el-Müzenî anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bana bir topluluk arasında hüküm vermemi (kadılık yapmamı) emredince: "Ya Resûlallah! Ben güzel hüküm veremem" dedim. Bunun üzerine: *"Allah'ın eli, bile bile zulmetmediği sürece hüküm veren ile beraberdir"* buyurdu.

★Hadisi, Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden Ebû Dâvûd el-A'mâ hadis uyduran biridir.[2]

٦٩٩٣ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا خَلِيفَةُ بْنُ خَيَّاطٍ ، ثنا سَهْلُ بْنُ حَمَّادٍ ، ثنا حَفْصُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، ثنا قَيْسُ بْنُ مُسْلِمٍ ، عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ مَعَ الْقَاضِي ، مَا لَمْ يَحِفْ عَمْدًا "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: حفص بن سليمان القارئ ,وثقه أحمد, وضعفه الأئمة, ونسبوه إلى الكذب والوضع.

6993. Abdullah b. Mes'ûd'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kadı, bile bile zulmetmedikçe Allah onunla beraberdir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Hafs b. Süleymân el-Kâri'yi Ahmed, güvenilir kabul ederken, diğer imamlar zayıf görmüşlerdir. Üstelik onu hadis uydurmakla ve yalan söylemekle itham etmişlerdir. [3]

٦٩٩٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ الْعُصْفُرِيُّ ، قال : ثنا يَزِيدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ الْبَرَاءِ الْغَنَوِيُّ ، قال : ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى الشَّيْبَانِيُّ ، قال : ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ خُثَيْمِ بْنِ عِرَاكِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ وَلِيَ مِنْ أَمْرِ النَّاسِ وِلَايَةً ، وَكَانَتْ نِيَّتُهُ عَلَى

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1351)

[2] İmam Ahmed, *Müsned* (5/26), Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/230)

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (9792)

الْحَقُّ ، وُكِّلَ بِهِ مَلَكَانِ يُوَفِّقَانِهِ وَيُرْشِدَانِهِ ، وَمَنْ وَلِيَ مِنْ أَمْرِ النَّاسِ شَيْئًا ، وَكَانَتْ نِيَّتُهُ غَيْرَ الْحَقِّ ، وَكَلَهُ اللَّهُ إِلَى نَفْسِهِ "

رواه الطبراني في الأوسط والبزار إلا أنه قال : "يوفقانه ويسددانه إذا أريد به الخير" وفيه: إبراهيم بن خثيم بن عراق, وهو ضعيف.

6994. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Her kim, Müslümanların bir işine idareci olarak gelir de niyeti de hak olursa, Allah ona iki tane meleği vekil kılar. Melekler onu muvaffak kılıp doğru yolu gösterirler. Her kim de, Müslümanların bir işine idareci olarak gelir de niyeti haktan başka bir şey olursa, Allah onu kendi haline bırakır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Bezzâr da bu hadisi şu ibareyle irad etmiştir: *"İki melek onu başarılı kılar. Hayır murat ettiği zaman onu doğru yola iletir."* Ravilerden İbrâhîm b. Hüseym b. Irâk zayıftır. [1]

٦٩٩٥ - حَدَّثَنَا عُبَيْدٌ الْعِجْلُ ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْحُلْوَانِيُّ ، ثنا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ ، ح وَحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زُهَيْرٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ كَرَامَةَ ، ثنا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى كِلاهُمَا ، عَنْ عَنْبَسَةَ بْنِ سَعِيدٍ ، عَنْ حَمَّادٍ ، مَوْلَى بَنِي أُمَيَّةَ ، عَنْ جَنَاحٍ ، مَوْلَى الْوَلِيدِ ، عَنْ وَاثِلَةَ بْنِ الأَسْقَعِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا مِنْ مُسْلِمٍ وَلِيَ مِنْ أَمْرِ الْمُسْلِمِينَ شَيْئًا ، إلا بَعَثَ اللَّهُ إِلَيْهِ مَلَكَيْنِ يُسَدِّدَانِهِ مَا تَوَلَّى الْحَقَّ ، فَإِذَا نَوَى الْجَوْرَ عَلَى عَمْدٍ وَكَلاهُ إِلَى نَفْسِهِ "

رواه الطبراني في الكبير ,وفيه: جناح مولى الوليد, ضعفه الأزدي.

6995. Vâsile b. el-Eska'nın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Müslümanların herhangi bir işini üstlenen hiçbir Müslüman yoktur ki, Allah ona iki melek göndermiş olmasın. İki melek, o kişi hakka niyet ettiğinde onu doğru yola iletir; bilerek zulme niyet ettiğinde ise onu kendi nefsine bırakırlar."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Velîd'in azatlısı olan Cenâh'ı, Ezdî zayıf görmüştür. [2]

٦٩٩٦ - حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ حَمْدَانَ الْحَنَفِيُّ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ سِنَانٍ الْوَاسِطِيُّ ، ثنا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ ، عَنْ نُفَيْعٍ أَوْ أَنْفع عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ مَعَ الْقَاضِي مَا لَمْ يَحِفْ عَمْدًا ، يُسَدِّدُهُ لِلْخَيْرِ مَا لَمْ يُرِدْ غَيْرَهُ "

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1350)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/84), İsnâdı Anbese ve Cenâh nedeniyle zayıftır.

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: أبو داود الأعمى, ونسب إلى الكذب.

6996. Zeyd b. Erkam'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kadı, bilerek zulmetmediği sürece, Allah onunla beraberdir. Hayırdan başka bir şey murat etmediğinde ise onu hayra iletir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Ebû Dâvûd el-A'mâ yalancılıkla itham edilen biridir.

٦٩٩٧ - حَدَّثَنَا أَبُو زُرْعَةَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَمْرٍو الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا أَبُو الْيَمَانِ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ يَزِيدَ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَبِي أُنَيْسَةَ ، عَنْ نُفَيْعِ بْنِ الْحَارِثِ ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَا مِنْ قَاضٍ مِنْ قُضَاةِ الْمُسْلِمِينَ إِلا مَعَهُ مَلَكَانِ يُسَدِّدَانِهِ إِلَى الْحَقِّ مَا لَمْ يُرِدْ غَيْرَهُ ، فَإِذَا أَرَادَ غَيْرَهُ وَجَارَ مُتَعَمِّدًا تَبَرَّأَ مِنْهُ الْمَلَكَانِ ، وَوَكَلاهُ إِلَى نَفْسِهِ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: أبو داود الأعمى, وهو كذاب.

6997. İmrân b. Husayn'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Müslümanların kadılarından hiçbir kadı yoktur ki, kendisiyle beraber iki melek bulunmuş olmasın. Hayırdan başka bir şey murat etmediğinde, melekler onu hakka sevk ederler. Hayırdan başkasını murat ettiğinde ve bilerek zulmettiğinde ise, melekler uzaklaşıp onu kendi haline bırakırlar."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Ebû Davûd el-Â'mâ hadis uyduran biridir.[1]

(بَابُ فِي غَضَبِ الْحَاكِمِ)

Hâkimin Öfkelenmesi

٦٩٩٨ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ خَلَفٍ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ عَبَّادِ بْنِ كَثِيرٍ ، عَنْ سَالِمٍ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنِ ابْتُلِيَ بِالْقَضَاءِ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ ، فَلا يَقْضِيَنَّ وَهُوَ غَضْبَانُ "

رواه الطبراني في الكبير وأبو يعلى, وفيه: عباد بن كثير الثقفي, وهو متروك .

6998. Ümmü Seleme'nin bildirdiğine göre Resûlulluh (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Müslümanlar arasında hüküm vermekle görevlendirilen kişi (hâkim), öfkeliyken hüküm vermesin."*

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/240)

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Ebû Ya'lâ da hadisi rivayet etmiş olup ravilerden Abbâd b. Kesîr es-Sekafî metruk biridir.[1]

٦٩٩٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنِي أُمَيَّةُ بْنُ شِبْلٍ وَغَيْرُهُ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ جَدِّي قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " إِذَا اسْتَشَاطَ السُّلْطَانُ تَسَلَّطَ الشَّيْطَانُ" رواه أحمد والطبراني في الكبير, وفي إسناده من لم أعرفه

6999. Urve b. Muhammed diyor ki: Babamın dedemden naklettiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Sultan, öfkelendiği zaman, ona şeytan musallat olur."*

★Hadisi, Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiştir. Hadisin senedinde tanımadığım bir ravi bulunmaktadır.[2]

(بَابُ لاَ يَقْضِي الحَاكِمُ إِلاَّ وَهُوَ شَبْعَانُ رَيَّانُ)

Hâkim, Sadece Tok ve Suya Kanmış Bir Halde İken Hüküm Vermelidir

٧٠٠٠ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْعُمَرِيُّ ، قَالَ : نَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الأُوَيْسِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنِي الْقَاسِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي صَعْصَعَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لا يَقْضِي الْقَاضِي بَيْنَ اثْنَيْنِ ، إلا وَهُوَ شَبْعَانُ رَيَّانُ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: القاسم بن عبد الله بن عمر, وهو متروك كذاب , وقال : لا يروى عن النبي صلى الله عليه و سلم إلا بهذا الإسناد .

7000. Ebû Saîd el-Hudrî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kadı, iki kişi arasında, tok ve suya kanmış bir halde iken hüküm versin."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Kâsım b. Abdillah b. Ömer metruk ve hadis uyduran biridir. Taberânî der ki: "Bu hadis, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den sadece bu isnadla rivayet edilmiştir."

---

1 İleride gelecek: 7017. Taberânî, *M. el-Kebîr* (23/284), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (5867)

2 İleride gelecek: 9121, 12665. İmam Ahmed, *Müsned* (4/226), Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/167-8), *es-Silsiletu'd-Daîfe* (2/51)

(بَابُ اجْتِهَادِ الْحَاكِمِ)

Hâkimin İctihat Etmesi

٧٠٠١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا الْحَارِثُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ أَكْسُومَ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ حُجَيْرَةَ يَسْأَلُ الْقَاسِمَ بْنَ الْبَرْحِيِّ كَيْفَ سَمِعْتَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِي يُخْبِرُ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ خَصْمَيْنِ اخْتَصَمَا إِلَى عَمْرِو بْنِ الْعَاصِي فَقَضَى بَيْنَهُمَا فَسَخِطَ الْمَقْضِيُّ عَلَيْهِ فَأَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "إِذَا قَضَى الْقَاضِي فَاجْتَهَدَ فَأَصَابَ فَلَهُ عَشَرَةُ أُجُورٍ وَإِذَا اجْتَهَدَ فَأَخْطَأَ كَانَ لَهُ أَجْرٌ أَوْ أَجْرَانِ"

رواه أحمد والطبراني في الأوسط, وفيه: سلمة بن أكسوم, و لم أجد من ترجمه بعلم .

7001. Seleme b. Eksûm anlatıyor: İbn Huceyre'nin, Kâsım b. el-Berhî'ye şöyle dediğini işittim: "Abdullah b. Amr b. el-Âs'ın nasıl haber verdiğini işittin?" Şu karşılığı verdi: Abdullah b. Amr b. el-Âs'ın şöyle dediğini işittim:

İki hasım, anlaşmazlıklarını çözmesi için (babam) Amr b. el-Âs'a çıktılar. Amr, ikisi arasında hüküm verdi. Aleyhine hüküm verilen kişi öfkelendi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gidip olanları anlatınca Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kadı, ictihat edip de doğruya isabet ettiğinde onun için on sevap vardır. İctihat edip de hata ettiğinde ise onun için bir ya da iki sevap vardır."*

★Hadisi, Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiş olup ravilerden Seleme b. Eksûm'un biyografisini yazana rastlamadım. [1]

٧٠٠٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو النَّضْرِ قَالَ حَدَّثَنَا الْفَرَجُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الأَعْلَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ قَالَ جَاءَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَصْمَانِ يَخْتَصِمَانِ فَقَالَ لِعَمْرٍو اقْضِ بَيْنَهُمَا يَا عَمْرُو. فَقَالَ أَنْتَ أَوْلَى بِذَلِكَ مِنِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ وَإِنْ كَانَ. قَالَ فَإِذَا قَضَيْتَ بَيْنَهُمَا فَمَا لِي قَالَ إِنْ أَنْتَ قَضَيْتَ بَيْنَهُمَا فَأَصَبْتَ الْقَضَاءَ فَلَكَ عَشْرُ حَسَنَاتٍ وَإِنْ أَنْتَ اجْتَهَدْتَ فَأَخْطَأْتَ فَلَكَ حَسَنَةٌ "

قلت : له في الصحيح : " إن أصبت فلك أجران وأن أخطأت فلك أجر " رواه أحمد والطبراني في الكبير, وفيه: من لم أعرفه.

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (6755), Hâkim, *Müstedrek* (4/88)

7002. Amr b. el-Âs anlatıyor: İki tane hasım, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e geldi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Amr'a: *"Ey Amr! Aralarında hüküm ver"* buyurdu. Amr: "Sen bu işe benden daha layıksın ya Resûlallah!" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Öyle olsa bile (yine de sen hüküm ver)"* buyurdu. Amr tekrar: "Aralarında hüküm verdiğimde, benim için ne vardır?" diye sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Eğer aralarında hüküm verir de, (doğru) hükme isabet edersen, senin için on sevap vardır. Eğer ictihat edip de, (verdiğin hükümde) hata edersen, senin için bir sevap vardır."*

★Ben derim ki: Amr'ın *Sahîh*'te şu rivayeti mevcuttur: *"Eğer sen isabet edersen, senin için iki sevap; hata edersen, senin için bir sevap vardır."*

Hadisi, Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde tanımadığım bir ravi bulunmaktadır. [1]

٧٠٠٣ – وروى الإمام أحمد بإسناد رجاله رجال الصحيح حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَاهُ هَاشِمٌ قَالَ حَدَّثَنَا الْفَرَجُ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ عَنِ النَّبِىِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ غَيْرَ أَنَّهُ قَالَ إِنِ اجْتَهَدْتَ فَأَصَبْتَ الْقَضَاءَ فَلَكَ عَشْرَةُ أُجُورٍ وَإِنِ اجْتَهَدْتَ فَأَخْطَأْتَ فَلَكَ أَجْرٌ وَاحِدٌ "

7003. Ukbe b. Âmir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), yukarıdaki hadisin benzerini buyurmuştur.

Farklı olarak hadisin sonu şöyledir: *"Eğer, ictihat eder de isabet edersen, senin için on sevap; ictihat eder de hata edersen, senin için bir sevap vardır."* [2]

٧٠٠٤ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عِيسَى أَبِي الْحَرِيشِ الصُّوفِيُّ الْكِلابِيُّ الْكُوفِيُّ ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الأَسَدِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبِي ، حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ كَثِيرِ بْنِ شِنْظِيرٍ ، عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ ، عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ الْجُهَنِيِّ ، قَالَ : جِئْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، وَعِنْدَهُ خَصْمَانِ يَخْتَصِمَانِ فَقَالَ لِي : " اقْضِ بَيْنَهُمَا ، فَقُلْتُ : بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي أَنْتَ أَوْلَى بِذَلِكَ ، فَقَالَ : اقْضِ بَيْنَهُمَا ، فَقُلْتُ : عَلَى مَاذَا ؟ ، قَالَ : اجْتَهِدْ فَإِنْ أَصَبْتَ فَلَكَ عَشْرُ حَسَنَاتٍ ، وَإِنْ لَمْ تُصِبْ فَلَكَ حَسَنَةٌ "

رواه الطبراني في الصغير والأوسط, وفيه: حفص بن سليمان الأسدي, وهو متروك, وقد تقدم قبل هذا أن أحمد رواه بإسناد رجاله رجال الصحيح.

7004. Ukbe b. Âmir el-Cühenî anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gittim. Yanında, anlaşmazlık içerisinde olan iki davacı

---

1 İmam Ahmed, *Müsned* (4/205), Ferec zayıf ravidir.

2 İmam Ahmed, *Müsned* (4/205)

vardı. Bana: *"İkisi arasında hüküm ver"* diye emir buyurdu. Ben: "Anam babam sana feda olsun, sen buna benden daha layıksın" dedim. Yine: *"İkisi arasında hüküm ver"* diye emir buyurdu. Ben: "Benim için (bunun karşılığında) ne vardır?" diye sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İctihat et, eğer (doğruya) isabet edersen, senin için on sevap; isabet edemezsen, bir sevap vardır"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Hafs b. Süleymân el-Esedî metruk biridir. İmam Ahmed'in, *Sahih*'in ravilerinden ibaret olan bir isnâdla rivayet ettiği bundan önce geçmişti.[1]

٧٠٠٥ – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ سَيَّارٍ الْوَاسِطِيُّ ، قَالَ : نا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَبُو مَعْمَرٍ الْقَطِيعِيُّ ، قَالَ : نا خَلَفُ بْنُ خَلِيفَةَ ، عَنْ أَبِي هَاشِمٍ الرُّمَّانِيِّ ، قَالَ : حَدَّثَنِي ابْنُ بُرَيْدَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " الْقُضَاةُ ثَلاثَةٌ : فَرَجُلٌ قَضَى فَاجْتَهَدَ فَأَصَابَ فَلَهُ الْجَنَّةُ ، وَرَجُلٌ قَضَى فَاجْتَهَدَ فَأَخْطَأَ فَلَهُ الْجَنَّةُ ، وَرَجُلٌ قَضَى فَجَارَ فَفِي النَّارِ "

قلت : روى له أبو داود : " الْقُضَاةُ ثَلاثَةٌ: قَاضٍ فِي الْجَنَّةِ قَاضِيَانِ فِي النَّارِ " فقط .

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح .

7005. İbn Büreyde'nin babasından bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kadılar üçtür. Kişi, hüküm verip de (hakka) isabet eder ve bu sayede onun için cennet vardır. Diğeri ise zulümle hüküm verir de bu sebeple cehennemdedir."*

★Ben derim ki: Ebû Dâvûd, bu zatın şu hadisini rivayet etmiştir: *"Kadılar üç (türlü)dür. Biri cennette, ikisi cehennemdedir."*

Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.

(بَابُ لاَ يَقْضِي الحَاكِمُ فِي أَمْرٍ قَضَاءَيْنِ)

Kadı Bir Meselede İki Farklı Hüküm Veremez

٧٠٠٦ – عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ جَوْشَنٍ قال : كَتَبَ أَبُو بَكْرَةَ إِلَى ابْنِهِ وَهُوَ عَامِلٌ عَلَى سِجِسْتَانَ أَنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "لاَ يَقْضِيَنَّ أَحَدٌ فِي أَمْرٍ قَضَاءَيْنِ"

رواه الطبراني في الكبير ورجاله ثقات .

7006. Abdurrahman b. Cevşen anlatıyor: Ebû Bekre, Sicistan'da kadı olan oğluna yazdığı mektupta şöyle diyordu: "Ben, Resûlullah (sallallahu

1 Taberânî, *M. es-Sağîr* (131), Taberânî, *M. el-Evsat* (1606)

aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Hiç kimse, bir meselede kesinlikle iki farklı hüküm vermesin."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.

(بَابُ التَّحكِيمِ)

Hakem Tayin Etmek

٧٠٠٧ – حَدَّثَنَا عَبَّادُ بْنُ سَعِيدٍ الْجُعْفِيُّ الْكُوفِيُّ ، قَالَ : نَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي الْبُهْلُولِ ، قَالَ : نَا صَالِحُ بْنُ أَبِي الأَسْوَدِ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ مُسْلِمٍ أَبِي الضُّحَى ، عَنْ مَسْرُوقٍ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَلامٌ ، فَقَالَ : " أَجْعَلُ بَيْنِي وَبَيْنَكِ عُمَرَ ؟ فَقُلْتُ : لا ، فَقَالَ : أَجْعَلُ بَيْنِي وَبَيْنَكِ أَبَاكِ ؟ قُلْتُ : نَعَمْ "

رواه الطبراني في الأوسط ,وفيه: صالح بن أبي الأسود, وهو ضعيف .

7007. Hz. Âişe anlatıyor: Benimle, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) arasında bir konuşma geçti. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bana: *"Aramızda Ömer'i hakem kılayım mı?"* buyurdu. Ben: "Hayır" dedim. Bana: *"Aramızda babanı hakem kılayım mı?"* buyurunca ben: "Olur" dedim.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Sâlih b. Ebi'l-Esved zayıftır.

(بَابُ اسْتِنَابَةِ الحَاكِمِ)

Hâkimin Vekil Tayin Etmesi

٧٠٠٨ – عن ابن عمر قَالَ : وَمَا اتَّخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَاضِيًا ، وَلا أَبُو بَكْرٍ ، وَلا عُمَرُ ، حَتَّى كَانَ فِي آخِرِ زَمَانِهِ ، فَقَالَ لِيَزِيدَ بْنِ أُخْتِ نَمِرٍ : اكْفِنِي بَعْضَ الأُمُورِ يَعْنِي : صِغَارَهَا" رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح .

7008. İbn Ömer anlatıyor: Ne Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ne Ebû Bekr, ne de Ömer kendilerine kadı tutmadılar. Sadece Ömer, ömrünün son günlerinde Nemir'in kız kardeşinin oğlu Yezîd'e şöyle demiştir. "Bazı meselelerde benim adıma hüküm ver. Ömer «bazı meseleler» sözüyle küçük işleri kasdetmiştir.

★Hadisi, Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٧٠٠٩ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ ، ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، ثنا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ ، ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنِ السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ " أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَأَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ لَمْ يَتَّخِذَا قَاضِيًا ، وَأَوَّلُ مَنِ اسْتَقْضَى عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ، قَالَ لَهُ : رُدَّ عَنِّي النَّاسَ فِي الدِّرْهَمِ وَالدِّرْهَمَيْنِ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط, وفيه: ابن لهيعة, وفيه ضعف ,وحديثه حسن, وبقية رجاله رجال الصحيح .

قلت : قد تقدم : أن النبي صلى الله عليه و سلم أمر عقبة بن عامر أن يقضي بحضرته, وورد عن عمرو بن العاص كذلك .

7009. Sâib b. Yezîd'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ve Ebû Bekr kendilerine kadı tutmamışlardı. Yerine kadı tutan ilk halife Ömer'dir. O şöyle derdi: "Bir iki dirhemlik meselelerde insanları bana göndermeyin."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden İbn Lehîa zayıftır. Hadisleri hasen derecesindedir. Geri kalan ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

Ben derim ki: Daha önce Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in, Ukbe b. Âmir'e huzurunda hüküm vermesini emretmesi geçmişti. Amr b. el-Âs'dan da böyle bir rivayet mevcuttur.

(بَابُ اسْتِخْلَافِ الْأَعْمَى)

Kör Birini Vekil Tayin Etmek

٧٠١٠ - حَدَّثَنَا عُبَيْدٌ الْعِجْلِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ ، ثنا عَبْدُ الْمَجِيدِ ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " اسْتَخْلَفَ ابْنَ أُمِّ مَكْتُومٍ عَلَى الصَّلَاةِ وَغَيْرِهَا مِنْ أَمْرِ الْمَدِينَةِ " رواه الطبراني في الكبير ورجاله ثقات, وفي بعضهم كلام لا يضر.

7010. İbn Abbâs'ın naklettiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), İbn Ümmü Mektûm'u, namaz ve Medine'nin bazı işleri için vekil olarak bıraktı.[2]

---

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (5455)

[2] Daha önce geçti: Taberânî, *M. el-Kebîr* (11435), Abdülmecîd metrûktur.

(بَابُ أَخْذُ حَقِّ الضَّعِيفِ مِنْ القَوِي)

Zayıfın Hakkını Güçlüden Almak

٧٠١١ - عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لا يُقَدِّسُ اللَّهُ أُمَّةً لا يُؤْخَذُ لِضَعِيفِهَا مِنْ شَدِيدِهَا "

رواه البزار, وفيه: المثنى بن الصباح, وهو ضعيف, ووثقه ابن معين في رواية, وقال في رواية : ضعيف يكتب حديثه ولا يترك ,وقد تركه غيره .

7011. Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah, zayıfının güçlüsünden hakkının alınmadığı bir toplumu takdis etmez (günahlarından arındırıp bereket vermez)."*

★Hadisi, Bezzâr rivayet etmiş olup ravilerden Müsennâ b. es-Sabbâh zayıftır. İbn Maîn, bir rivayete göre bu zatı güvenilir kabul etmiştir. Diğer rivayette ise şöyle demiştir: "Zayıf biridir. Hadisi yazılır, ancak metruk biri değildir." Başkaları ise bu zatı metruk kabul etmiştir. [1]

٧٠١٢ - حدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُبَيْدَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لا قُدِّسَتْ أُمَّةٌ لا يُعْطَى الضَّعِيفُ فِيهَا حَقَّهُ غَيرَ مُتَعْتَعٍ "

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح . قلت : وتأتي أحاديث بنحو هذا في الخلافة إن شاء الله تعالى.

7012. Ebû Saîd el-Hudrî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Zayıfına, hakkı sarsılmadan verilmeyen bir toplumu, Yüce Allah takdis etmez (günahlarından arındırıp bereket vermez)."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

Ben derim ki: Buna benzer hadisler, inşallah Hilâfet bölümünde gelecektir. [2]

٧٠١٣ - حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ ، قَالَ : نَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَلامٍ ، قَالَ : نَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ جَعْدَةَ بْنِ هُبَيْرَةَ ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ : لَمَّا قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ أَقْطَعَ الدُّورَ ، وَأَقْطَعَ ابْنَ مَسْعُودٍ فِيمَنْ أَقْطَعَ ، فَقَالَ لَهُ أَصْحَابُهُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، نَكِّبْهُ عَنَّا ، قَالَ : " فَلِمَ بَعَثَنِي اللَّهُ إِذًا ؟ إِنَّ اللَّهَ لا يُقَدِّسُ أُمَّةً لا يُعْطُونَ الضَّعِيفَ مِنْهُمْ حَقَّهُ "

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1352)
[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (1091)

رواه الطبراني في الكبير والأوسط ورجاله ثقات.

7013. İbn Mes'ûd anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Medine'ye gelince (Muhacirleri) evlere dağıttı. İbn Mes'ûd'u da dağıtılanlar içerisinde bir eve yerleştirdi. Bunun üzerine arkadaşları: "Ya Resûlallah! Onu bizden uzak tut!" dediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onlara: *"O halde Allah beni niçin gönderdi? Hiç şüphesiz Allah, zayıfına hakkını vermedikleri bir toplumu asla takdis etmez (günahlarından arındırıp bereket vermez)"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir. [1]

٧٠١٤ - حَدَّثَنَا أَبُو حُصَيْنٍ مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الْوَادِعِيُّ الْقَاضِي , ثنا عَلِيُّ بْنُ حَكِيمٍ الأَوْدِيُّ ، ثنا شَرِيكٌ ، عَنْ سِمَاكٍ ، عَنْ قَابُوسَ بْنِ مُخَارِقٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لا قُدِّسَتْ أُمَّةٌ لا يُؤْخَذُ فِيهَا لِلضَّعِيفِ حَقُّهُ غَيْرَ مُتَعْتَعٍ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط ورجاله ثقات. وقد تقدمت أحاديث في حسن قضاء الدين في البيع .

7014. Kâbûs b. Muhârik'in, babasından bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Zayıf olanın hakkının sarsılmadan (zor kullanılarak) alınmadığı bir toplum (günahlarından) arındırılıp bereketli kılınmaz."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.

Borcu güzel bir şekilde ödemekle ilgili hadisler, Alışveriş kitabında geçti. [2]

(بَابُ الرِّزْقِ عَلَى الْحُكْمِ)

Hâkimlik Yaparak Rızık Temin Etmek

٧٠١٥ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ ، ثنا شَرِيكٌ ، عَنْ أَبِي حُصَيْنٍ ، عَنِ الْقَاسِمِ ، عَنْ مَسْرُوقٍ ، قَالَ : " كَرِهَ عَبْدُ اللَّهِ لِقَاضِي الْمُسْلِمِينَ أَنْ يَأْخُذَ عَلَيْهِ رِزْقًا وَلِصَاحِبِ مَغَانِمِهِمْ "

رواه الطبراني في الكبير ورجاله ثقات .

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (10534)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/313)

7015. Mesrûk diyor ki: "Abdullah (b. Mes'ûd), Müslümanlar arasında hüküm veren kişi ile Müslümanların davarlarına çobanlık yapan kişinin, yaptığı bu işi için ücret almasını kerih görürdü."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابُ التَّسْوِيَةِ بَيْنَ الخَصْمَيْنِ)

Hasımlara Eşit Davranmak

٧٠١٧ — حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نا مُوسَى بْنُ سَهْلٍ الرَّمْلِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ الْوَاسِطِيُّ ، قَالَ : نا الْقَاسِمُ بْنُ غُصْنٍ ، عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي هِنْدٍ ، عَنْ أَبِي حَرْبِ بْنِ أَبِي الأَسْوَدِ الدِّيلِيِّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَلِيٍّ ، قَالَ : " نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُعَنَّفَ أَحَدُ الْخَصْمَيْنِ دُونَ الآخَرِ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه: الهيثم بن غصن، و لم أجد من ذكره، وبقية رجاله ثقات.

7016. Hz. Ali diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), (diğerine nisbetle) hasımlardan sadece birine karşı sert ve katı davranılmasını yasaklamıştır."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup rivalerden Heysem b. Ğasn'u zikredene rastlamadım. Geri kalan ravileri, güvenilir kimselerdir.

٧٠١٧ — حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مِرْدَاسٍ ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ عَبَّادِ بْنِ كَثِيرٍ ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِذَا ابْتُلِيَ أَحَدُكُمْ بِالْقَضَاءِ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ ، فَلا يَقْضِ وَهُوَ غَضْبَانُ ، فَلْيُسَوِّ بَيْنَهُمْ بِالنَّظَرِ وَالْمَجْلِسِ وَالإِشَارَةِ ، وَلا يَرْفَعْ صَوْتَهُ عَلَى أَحَدِ الْخَصْمَيْنِ "

رواه أبو يعلى والطبراني في الكبير باختصار, وفيه :عباد بن كثير الثقفي, وهو ضعيف .

7017. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in hanımı Ümmü Seleme'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Sizden biriniz, Müslümanlar arasında hüküm vermekle imtihan edildiği zaman öfkeli haldeyken asla hüküm vermesin. Oturtma, bakış ve işaret hususunda onlara eşit davransın. Hasımlardan, sadece birine karşı sesini yükseltmesin."*

★Hadisi, Ebû Ya'lâ ve kısa metinle *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden Abbâd b. Kesîr es-Sekafî zayıftır.[2]

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr* (9179)

2 Daha önce geçti: 6998. Abbâd, metrûk bir ravidir. Ebû Ya'lâ, *Müsned* (5867)

(بَابُ فِي الْخَصْمَيْنِ يَتَّعِدانِ وَلَمْ يَأْتِ أَحَدُهُمَا)

Birbirlerine Vaatleştikleri Halde İçlerinden Birinin Vaadini Yerine Getirmediği İki Hasım

٧٠١٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، ثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ ، ثَنَا خَالِدُ بْنُ نَافِعٍ الأَشْعَرِيُّ ، ثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي بُرْدَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي مُوسَى ، أَنَّ مُعَاوِيَةَ بْنَ أَبِي سُفْيَانَ قَالَ لَهُ : أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا اخْتَصَمَ إِلَيْهِ الْخَصْمَانِ ، فَاتَّعَدَا الْمَوْعِدَ ، فَجَاءَ أَحَدُهُمَا وَلَمْ يَأْتِ الآخَرُ قَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلَّذِي جَاءَ عَلَى الَّذِي لَمْ يَجِئْ ، فَقَالَ أَبُو مُوسَى : إِنَّمَا كَانَ ذَاكَ فِي الدَّابَّةِ وَالشَّاةِ وَالْبَعِيرِ ، وَالَّذِي نَحْنُ فِي أَمْرِ النَّاسِ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: خالد بن نافع الأشعري, قال أبو حاتم : ليس بقوي, يكتب حديثه وضعفه الأئمة .

7018. Saîd b. Ebî Bürde'nin babasından bildirdiğine göre Ebû Mûsâ el-Eş'arî'ye, Muâviye b. Ebî Süfyân şöyle demiştir: "Sen, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanında iki hasım sözleşip biri vaadini yerine getirip diğeri yerine getirmediğinde Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in vaadini yerine getiren lehine, getirmeyenin aleyhine hüküm verdiğini bilmiyor musun?" Ebû Mûsâ, Muâviye'ye şöyle cevap verdi: "O senin dediğin, binek hayvanlarında, koyunda, devede geçerlidir. Bizim hakkında hüküm verdiğimiz mesele ise insanların işleridir."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Hâlid b. Nâfi' el-Eş'arî hakkında Ebû Hâtim "Kavî değildir, hadisi yazılır" demiştir. Diğer imamlar ise bu zatı zayıf görmüşlerdir.

(بَابُ فِيمَنْ دُعِيَ إِلَى الْحَاكِمِ فَامْتَنَعَ)

Hâkime Çağırıldığında Gitmeyen Hakkında

٧٠١٩ - حَدَّثَنَا رَجَاءُ بْنُ مُحَمَّدٍ السَّقَطِيُّ ، قَالَ : نَا رَجُلٌ قَدْ سَمَّاهُ ذَهَبَ عَنِّي اسْمُهُ ، قَالَ : نَا رَوْحُ بْنُ عَطَاءِ بْنِ أَبِي مَيْمُونَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ دُعِيَ إِلَى حَاكِمٍ مِنْ حُكَّامِ الْمُسْلِمِينَ ، فَلَمْ يَأْتِهِ فَهُوَ ظَالِمٌ أَوْ قَالَ : لا حَقَّ لَهُ " رواه البزار, وفيه: روح بن عطاء بن أبي ميمونة ,وهو ضعيف, وقد وثقه ابن عدي .

7019. İmrân b. Husayn'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Müslüman hâkimlerden bir hâkime çağrıldığında*

gitmeyen kişi, zulmetmiş olur." Ya da şöyle buyurmuştur: *"O kişinin hiçbir hakkı yoktur."*

★Hadisi, Bezzâr rivayet etmiş olup ravilerden Revh b. Atâ b. Ebî Meymûne zayıftır. İbn Adiy bu zatı güvenilir kabul etmiştir. [1]

٧٠٢٠ - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ يُوسُفَ بْنِ خَالِدٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي ، قَالَ : نا جَعْفَرُ بْنُ سَعْدِ بْنِ سَمُرَةَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي خُبَيْبُ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ ، عَنْ أَبِيهِ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ ، عَنْ سَمُرَةَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، كَانَ يَقُولُ : " إِذَا طَالَبَ الرَّجُلُ الآخَرَ ، فَدَعَا أَحَدُهُمَا صَاحِبَهُ إِلَى الَّذِي يَقْضِي بَيْنَهُمَا فَأَبَى أَنْ يَجِيءَ ؛ فَلا حَقَّ لَهُ "

رواه البزار, وفيه: يوسف بن خالد السمتي, وهو ضعيف.

7020. Semure'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bir adam, başkasından hakkını talep edip de onu, aralarında hüküm verecek olan hâkime çağırdığında (hâkime) gitmeyi kabul etmezse, o kişinin hiçbir hakkı yoktur."*

★Hadisi, Bezzâr rivayet etmiş olup ravilerden Yûsuf b. Hâlid es-Semtî zayıftır. [2]

٧٠٢١ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، ثنا مَرْوَانُ بْنُ جَعْفَرٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ خُبَيْبِ بْنِ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ سَعْدِ بْنِ سَمُرَةَ ، عَنْ خُبَيْبِ بْنِ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ سَمُرَةَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ ، يَقُولُ : " إِذَا خَاصَمَ الرَّجُلُ الآخَرَ ، فَدَعَا أَحَدُهُمَا صَاحِبَهُ إِلَى الرَّسُولِ لِيَقْضِيَ بَيْنَهُمَا ، مَنْ أَبَى أَنْ يَجِيءَ فَلا حَقَّ لَهُ "

رواه الطبراني في الكبير, وفي إسناده مساتير .

7021. Semure'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bir kimse, başkasıyla anlaşmazlığa düşüp de onlardan biri arkadaşını, aralarında hüküm vermesi için elçiye (arabulucuya) çağırdığında gitmeye yanaşmazsa o kişinin hiçbir hakkı yoktur."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Hadisin isnâdında mestur kişiler bulunmaktadır. [3]

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1362), Hasan-ı Basrî'den mürsel olarak rivayet olunmuştur.

[2] Bezzâr, *Müsned* (1363), Yusuf b. Hâlid metrûktur.

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7078)

٧٠٢٢ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا رَجَاءُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ رَجَاءٍ الْعَدَوِيُّ ، ثنا شَاهِينُ أَبُو حَازِمٍ ، ثنا رَوْحُ بْنُ عَطَاءِ بْنِ أَبِي مَيْمُونَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ سَمُرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ دُعِيَ إِلَى سُلْطَانٍ فَلَمْ يُجِبْ ، فَهُوَ ظَالِمٌ , لا حَقَّ لَهُ "

رواه الطبراني, وفيه: روح بن عطاء, وثقه ابن عدي, وضعفه الأئمة

7022. Semure'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Sultana çağırıldığında icabet etmeyen kişi, zalimdir ve (taleb edecek) hiçbir hakkı yoktur."*

★Hadisi Taberânî, rivayet etmiş olup ravilerden Revh b. Atâ'yı, İbn Adiy güvenilir kabul ederken diğer imamlar zayıf görmüştür. [1]

(بَابُ لاَ يُحِلُّ حُكْمُ الحَاكِمِ حَرَاماً)

Hâkimin Hükmü, Hiçbir Haramı Helâl Kılmaz

٧٠٢٣ - حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ مُحَمَّدٍ السِّمْسَارُ ، قَالَ : نا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ بْنِ ثَابِتٍ الْوَاسِطِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ مَاهَانَ بْنِ أَبِي حَنِيفَةَ ، قَالَ : نا الْقَاسِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : اخْتَصَمَ رَجُلانِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ ، أَقْضِي بَيْنَكُمْ بِمَا أَسْمَعُ مِنْكُمْ ، وَلَعَلَّ أَحَدَكُمْ أَلْحَنُ بِحُجَّتِهِ مِنْ أَخِيهِ ، فَمَنْ قَضَيْتُ لَهُ مِنْ حَقِّ أَخِيهِ شَيْئًا فَإِنَّمَا أَقْطَعُ لَهُ قِطْعَةً مِنَ النَّارِ " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: القاسم بن عبد الله بن عمر, وهو متروك.

7023. İbn Ömer anlatıyor: İki adam, anlaşmazlıklarını çözmesi için Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e çıktı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ben bir beşerim. Bu nedenle aranızda sadece sizden işittiklerime göre hükmederim. Olur ki birinizin delili, kardeşinin huccetinden daha iyi dile getirebilir de sonuçta kardeşinin hakkından bir şeyi onun lehine hükmedersem (o kişi bilsin ki) ona ancak cehennemden bir parça kesmişimdir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Kâsım b. Abdillah b. Ömer metruk biridir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (6939)

[2] Şahitleri ile sahihtir. *es-Silsiletu's-sahîha* (1162)

(بَابُ فِي الرِّشَا)

Rüşvet

٧٠٢٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا الأَسْوَدُ بْنُ عَامِرٍ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ يَعْنِي ابْنَ عَيَّاشٍ عَنْ لَيْثٍ عَنْ أَبِي الْخَطَّابِ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ ثَوْبَانَ قَالَ لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّاشِيَ وَالْمُرْتَشِيَ وَالرَّائِشَ. يَعْنِي الَّذِي يَمْشِي بَيْنَهُمَا"

رواه أحمد والبزار والطبراني في الكبير, وفيه: أبو الخطاب, وهو مجهول .

7024. Sevbân diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) rüşvet verene, alana ve yani aralarında yürüyen aracıya lanet etmiştir."

★Hadisi Ahmed, Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden Ebu'l-Hattâb meçhul biridir.[1]

٧٠٢٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ ، حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ يَحْيَى ، عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ حَزْمٍ ، عَنْ عَمْرَةَ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : " لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّاشِيَ ، وَالْمُرْتَشِيَ"

رواه البزار وأبو يعلى, وفيه: إسحاق بن يحيى بن طلحة, وهو متروك .

7025. Hz. Âişe diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), rüşvet verene ve alana lanet etmiştir."

★Hadisi, Bezzâr ve Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir. Ravilerden İshâk b. Yahyâ b. Talha metruk biridir.[2]

٧٠٢٦ - حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ سِكِّينٍ ، قَالَ : ثنا يَعْقُوبُ بْنُ إِسْحَاقَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ الْمَدِينِيُّ ، قَالَ : ثنا الْحَسَنُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " الرَّاشِي وَالْمُرْتَشِي فِي النَّارِ "

رواه البزار, وفيه: من لم أعرفه .

7026. Ebû Seleme b. Abdirrahman (b. Avf)'ın babasından bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Rüşvet veren ve alan, cehennemdedir."*

★Hadisi, Bezzâr rivayet etmiştir. Senedinde tanımadığım bir ravi bulunmaktadır.[3]

---

1 İmam Ahmed, *Müsned* (5/279), Bezzâr, *Müsned* (1353), Taberânî, *M. el-Kebîr* (1415)

2 Bezzâr, *Müsned* (1354), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (4601)

3 Bezzâr, *Müsned* (1355)

٧٠٢٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ سَهْلِ بْنِ أَيُّوبَ الأَهْوَازِيُّ ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ بَحْرِ بْنِ بَرِّيٍّ ، حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ الصَّنْعَانِيُّ ، أَنْبَأَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ ، عَنِ ابْنِ أَبِي ذِئْبٍ ، عَنِ الْحَارِثِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي ذُبَابٍ ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " الرَّاشِي وَالْمُرْتَشِي فِي النَّارِ "

قلت : له في السنن : " لعن الله الراشي والمرتشي ". رواه الطبراني في الصغير ورجاله ثقات .

7027. Abdullah b. Amr'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Rüşvet veren ve alan, ateştedir."*

Ben derim ki: Abdullah'ın, *Sünen* kitaplarında şu rivayeti mevcuttur: *"Allah, rüşvet verene ve alana lanet etmiştir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr* rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٧٠٢٨ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ دُحَيْمٍ ، ثنا أَبِي ، ثنا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ ، عَنْ مُوسَى بْنِ يَعْقُوبَ الزَّمْعِيِّ ، عَنْ عَمَّتِهِ قُرَيْبَةَ بِنْتِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ وَهْبِ بْنِ زَمْعَةَ ، عَنْ أَبِيهَا ، قَالَ : أَخْبَرَتْنِي أُمُّ سَلَمَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لَعَنَ اللَّهُ الرَّاشِيَ وَالْمُرْتَشِيَ فِي الْحُكْمِ "

رواه الطبراني في الكبير ورجاله ثقات .

7028. Ümmü Seleme'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah, hüküm hususunda (kadıya) rüşvet verene ve alana lanet etmiştir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimslerdir.[2]

٧٠٢٩ - قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ قَالَ حَدَّثَنَا شَرِيكُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ زَاذَانَ أَبِي عُمَرَ عَنْ عُلَيْمٍ قَالَ كُنَّا جُلُوساً عَلَى سَطْحٍ مَعَنَا رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَزِيدُ لاَ أَعْلَمُهُ إِلاَّ عَبْساً الْغِفَارِيَّ وَالنَّاسُ يَخْرُجُونَ فِي الطَّاعُونِ . فَقَالَ عَبْسٌ ا طَاعُونُ خُذْنِي. ثَلاَثاً يَقُولُهَا فَقَالَ لَهُ عُلَيْمٌ لِمَ تَقُولُ هَذَا أَلَمْ يَقُلْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لاَ يَتَمَنَّى أَحَدُكُمُ الْمَوْتَ فَإِنَّهُ عِنْدَ انْقِطَاعِ عَمَلِهِ لاَ يُرَدُّ فَيُسْتَعْتَبَ فَقَالَ إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بَادِرُوا بِالْمَوْتِ سِتًّا إِمْرَةَ السُّفَهَاءِ وَكَثْرَةَ الشُّرَطِ وَبَيْعَ الْحُكْمِ

---

1 Taberânî, *M. es-Sağîr* (58)

2 Taberânî, *M. el-Kebîr* (23/398)

وَاسْتِخْفَافاً بِالدَّمِ وَقَطِيعَةَ الرَّحِمِ وَنَشْوًا يَتَّخِذُونَ الْقُرْآنَ مَزَامِيرَ يُقَدِّمُونَهُ يُغَنِّيهِمْ وَإِنْ كَانَ أَقَلَّ مِنْهُمْ فِقْهاً"

رواه أحمد و الطبراني في الأوسط إلا أنه قال : عابس الغفاري وقال : يُقَدِّمُونَ الرَّجُلَ لَيْسَ بِأَفْقَهِهِمْ ، وَلا أَعْلَمِهِمْ ، وَلا بِأَفْضَلِهِمْ ، يُغَنِّيهِمْ غِنَاءً وفيه: عثمان بن عمير, وهو ضعيف.

7029. Uleym anlatıyor: Bir damın üstünde oturuyorduk. Yanımızda Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ashabından biri olan Abs el-Ğıfârî vardı. İnsanlar ise vebadan dolayı kaçıyorlardı. Abs, üç kere: "Ey veba! Beni yakala!" deyince Uleym ona şöyle çıkıştı: "Neden böyle söylüyorsun? Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmadı mı?: *"Sizden biri ölümü temenni etmesin. Çünkü ölüm, kişinin ameli kesildiğinde (gelir). Artık ölüm, geri döndürülmez ki hoşnut edilsin."*

Bunun üzerine Abs şu karşılığı verdi: "Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Altı şey gelmeden önce ölüm hususunda acele ediniz. Şefihlerin vali (idareci) olması, polislerin çoğalması, hükmün satılması, kanın hafif (değersiz) görülmesi, sıla-i rahmin kesilmesi, insanlardan daha az bilgili olsalar bile, Kur'ân'ı çalgı âleti haline getiren bir neslin türemesidir ki halk, Kur'ân'ı teğanni ile okuyan ve bilgi/anlayış yönünden kendilerinden kıt olan bu nesli el üstünde tutacaklar."*

★Hadisi Ahmad ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir. Ancak Taberânî'de sahabinin adı Âbis el-Ğıfârî şeklinde geçmiş ve şu ibare ile varid olmuştur: *"Halk, kendilerinden bilgili olmayan, ince anlayışı bulunmayan ve faziletten uzak kişiyi yükseltip ön planda tutacaklar. Onlar da (âdeta Kur'ân'ı) şarkı söyler (gibi) teğanni (ile okuyacaklar)."* Ravilerden Osmân b. Umeyr zayıftır. [1]

٧٠٣٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ مَعْمَرٍ الْبَحْرَانِيُّ ، قَالَ : نا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ ، قَالَ : نا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، أَنَّهُ قَالَ : فِي كِيسِي هَذَا حَدِيثٌ ، لَوْ حَدَّثْتُكُمُوهُ لَرَجَمْتُمُونِي ، ثُمَّ قَالَ : " اللَّهُمَّ لا أَبْلُغَنَّ رَأْسَ السِّتِّينَ ، قَالُوا : وَمَا رَأْسُ السِّتِّينَ ؟ قَالَ : إِمَارَةُ الصِّبْيَانِ ، وَبَيْعُ الْحُكْمِ ، وَكَثْرَةُ الشُّرَطِ ، وَالشَّهَادَةُ بِالْمَعْرِفَةِ ، وَيَتَّخِذُونَ الأَمَانَةَ غَنِيمَةً ، وَالصَّدَقَةَ مَغْرَمًا ، وَنَشْوٌ يَتَّخِذُونَ الْقُرْآنَ مَزَامِيرَ " قَالَ حَمَّادٌ : وَأَظُنُّهُ قَالَ : وَالتَّهَاوُنُ بِالدَّمِ " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: القاسم بن محمد الدلال, وهو ضعيف .

7030. Ebû Hureyre diyor ki: "Şu torbamda (aklımda) öyle bir hadis var ki onu size bildirsem beni mutlaka taşlayarak öldürürsünüz." Ebû

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (16040), Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/34/6), Bezzâr, *Müsned* (1610)

Hureyre devamla şöyle demiştir: "Allahım, hayır! Altmışlı yılların başın(da olacaklar)ı mutlaka (insanlara) tebliğ edeceğim." İnsanlar: "Altmışların başı nedir?" diye sorunca Ebû Hureyre şöyle anlattı: "Çocuk (yaştaki insan)ların vali (idareci) olmaları, hükmün satılması, polislerin çoğalması, tanıdık lehine şahitlik yapılması, insanların emanete ganimet muamelesi yapmaları, sadakayı zarar saymaları, Kur'ân'ı çalgı âleti haline getiren kişilerin türemesi." Hammâd der ki: "Zannedersem Ebû Hureyre «kanın değersiz görülmesi»ni de ekledi.

★**Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Kâsım b. Muhammed ed-Dellâl zayıftır.**[1]

٧٠٣١ – حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ بن عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ ، حَدَّثَنَا فِطْرُ بْنُ خَلِيفَةَ ، عَنْ مَنصُورٍ ، عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ ، عَنْ مَسْرُوقٍ ، قَالَ : كُنْتُ جَالِسًا عِنْدَ عَبْدِ اللَّهِ ، فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ : مَا السُّحْتُ ؟ قَالَ : " الرِّشَا " ، فَقَالَ : فِي الْحُكْمِ ؟ قَالَ : " ذَاكَ الْكُفْرُ " ، ثُمَّ قَرَأَ :﴿ وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ﴾ رواه أبو يعلى . وشيخ أبي يعلى محمد بن عثمان بن عمر, لم أعرفه.

7031. Mesrûk anlatıyor: Abdullah (b. Mes'ûd)'un yanında oturuyordum. Ona bir adam: "Suht (haram kazanç) nedir?" diye sorunca: "Hüküm verirken (alınan) rüşvettir. Bu ise küfürdür" karşılığını verdi. İbn Mes'ûd sonra şu âyeti okudu: **"Her kim, Allah'ın indirdikleriyle hükmetmezse işte onlar kâfirlerin ta kendileridir."**[2]

★**Hadisi, Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir. Ebû Ya'lâ'nın hocası olan Muhammed b. Osmân b. Ömer'i tanımıyorum.**[3]

٧٠٣٢ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الصَّائِغُ الْمَكِّيُّ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ ، ثنا حَمَّادُ بْنُ يَحْيَى الأَبَحُّ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ أَبِي الأَحْوَصِ ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ : " الرِّشْوَةُ فِي الْحُكْمِ كُفْرٌ ، وَهِيَ بَيْنَ النَّاسِ سُحْتٌ " رواه الطبراني في الكبير ورجاله رجال الصحيح .

7032. İbn Mes'ûd diyor ki: "Hüküm verirken alınan rüşvet, küfürdür. Bu, insanlar arasında haram kazanç diye bilinir."

★**Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.**[4]

---

1 Taberânî, *M. el-Evsat* (1419), isnâdında Kâsım diye birisi yoktur.
2 Ma[illegible]r. 44.
3 Ebû Ya'lâ, *Müsned* (5266), Taberânî, *M. el-Kebîr* (9101), isnâdı sahihtir.
4 Taberânî, *M. el-Kebîr* (9100)

٧٠٣٣ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ ، ثنا سُفْيَانُ ، عَنْ عَاصِمٍ ، عَنْ زِرٍّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : " السُّحْتُ الرِّشْوَةُ فِي الدِّينِ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: أبو نعيم غير مسمى فإن كان الفضل بن دكين, فهو ثقة, وإن كان ضرار بن صرد فهو ضعيف, وكلاهما روى عن سفيان, وروى عنه: علي بن عبد العزيز البغوي.

7033. Abdullah (İbn Mes'ûd) diyor ki: "Suht (haram kazanç) dindeki rüşvettir."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Ebû Nuaym'ın kim olduğu belirtilmemiştir. Eğer bu kişi, Fadl b. Dukeyn ise güvenilir biridir. Eğer Dırâr b. Sured ise zayıftır. Her ikisi de Süfyân'dan rivayette bulunurlar.

(بَابُ هَدَايَا الأُمَرَاءِ)

Valilere Verilen Hediyeler

٧٠٣٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ ، قَالَ : نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مَهْدِيٍّ ، قَالَ : نا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ ، عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ ، عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " هَدَايَا الْعُمَّالِ غُلُولٌ "

رواه البزار, من رواية إسماعيل بن عياش عن الحجازيين وهي ضعيفة .

7034. Ebû Humeyd es-Sâidî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Valilere verilen hediyeler hainliktir."*

★Hadisi Bezzâr, İsmâîl b. Ayyâş'ın rivayetiyle Hicazlılar'dan rivayet etmiştir. Bu rivayet, bu sebeple zayıftır.[1]

(بَابُ فِي الشُّهُودِ)

Şahitlik Hakkında

٧٠٣٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَزِيدُ أَخْبَرَنَا جُهَيْرُ بْنُ يَزِيدَ الْعَبْدِىُّ عَنْ خِدَاشِ بْنِ عَيَّاشٍ قَالَ كُنْتُ فِى حَلْقَةٍ بِالْكُوفَةِ فَإِذَا رَجُلٌ يُحَدِّثُ قَالَ كُنَّا جُلُوساً مَعَ أَبِى هُرَيْرَةَ فَقَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " مَنْ شَهِدَ عَلَى مُسْلِمٍ شَهَادَةً لَيْسَ لَهَا بِأَهْلٍ فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ" رواه أحمد , وتابعيه لم يسم, وبقية رجاله ثقات .

---

1 Bezzâr, *Müsned* (1599)

7035. Hıdâş b. Ayyâş anlatıyor: Kûfe'de bir topluluk halkasındaydım. Adamın biri şöyle anlattı: Ebû Hureyre ile beraber oturuyor iken şöyle dedi: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Her kim, bir Müslüman aleyhine ilgisi olmadığı halde bir şahitlikte bulunursa, cehennemdeki yerini hazırlasın."*

*Hadisi, Ahmed rivayet etmiştir. Görüldüğü gibi tâbiînin kimliği belirsizdir. Geri kalan raviler güvenilir kimselerdir. [1]

٧٠٣٦ - وَبِهِ : نَا سَعِيدُ بْنُ الصَّلْتِ ، نَا أَبُو الْجَهْمِ هَارُونُ بْنُ الْجَهْمِ الْقُرَشِيُّ ، ثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عُمَيْرٍ ، عَنْ مُحَارِبِ بْنِ دِثَارٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ ، يُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ الطَّيْرَ لَتَضْرِبُ بِمَنَاقِيرِها عَلَى الأَرْضِ ، وَتُحَرِّكُ أَذْنَابَهَا مِنْ هَوْلِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ، وَمَا يَتَكَلَّمُ شَاهِدُ الزُّورِ ، وَلَا تَقَارُّ قَدَمَاهُ عَلَى الأَرْضِ حَتَّى يُقْذَفَ بِهِ فِي النَّارِ "

قلت : روى ابن ماجة بعضه .رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: من لم أعرفه .

7036. İbn Ömer'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Hiç şüphesiz kuş, gagalarıyla yere vurur. Kıyamet gününün dehşetinden dolayı kuyruklarını hareket ettirir. Yalancı şahit (o günde) konuşamaz. Cehenneme atılıncaya kadar ayakları bulunduğu yerden ayrılmaz."*

Ben derim ki: İbn Mâce bu hadisten bir bölümü rivayet etmiştir.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Senedinde tanımadığım bir ravi bulunmaktadır. [2]

٧٠٣٧ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا عَارِمٌ أَبُو النُّعْمَانِ ، ثنا مُعْتَمِرٌ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : وَحَدَّثَ حَنَشٌ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنْ شَهِدَ شَهَادَةً لِيُسْتَبَاحَ بِهَا مَالُ امْرِئٍ مُسْلِمٍ أَوْ يُسْفَكَ بِهَا دَمٌ ، فَقَدْ أَوْجَبَ النَّارَ "

رواه الطبراني في الكبير, والبزار وزاد : "ومن شرب شرابا حتى يذهب عقله الذي رزقه الله فقد أتى بابا من أبواب الكبائر " وأبو يعلى إلا أنه قال : " وَمَنْ كَتَمَ الشَّهَادَةَ احْتَاجَ بِهَا مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ " والباقي بنحوه . وفيه: حنش واسمه حسين بن قيس, وهو متروك, وزعم أبو محصن أنه شيخ صدق .

7037. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Her kim, Müslüman birinin malını kendisine helal*

---

1 İmam Ahmed, *Müsned* (2/509)

2 Taberânî, *M. el-Evsat* (7766), Zehebî'ye göre münker bir hadistir; *es-Silsiletu'd-Daîfe* (1260)

kılacak ya da Müslüman birinin kanını akıtacak bir şahitlikte bulunursa, cehennemi kendisine gerekli kılmış olur."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş, Bezzâr ise şu ilavede bulunmuştur: *"Her kim, şarap içer de Allah'ın verdiği aklı kendisinden giderse, büyük günah kapılarından birine gelmiş olur."*

★Hadisi, Ebû Ya'lâ rivayet etmiş, şöyle demiştir: *"Her kim, Bir Müslüman kişinin malını almak için bir şahitliği gizlerse!.."* hadisin geri kalanı bir önceki hadis gibidir. Ravilerden ismi Hüseyn b. Kays olan Haneş, metruk biridir. Ebû Mihsan ise, bu zatın doğru sözlü bir ravi olduğunu ileri sürmüştür. [1]

٧٠٣٨ – حَدَّثَنَا عَلِيٌّ ، قَالَ : نا أَبُو قُرَّةَ مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْدٍ الرُّعَيْنِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي مُعَاوِيَةُ بْنُ صَالِحٍ ، عَنِ الْعَلاءِ بْنِ الْحَارِثِ ، عَنْ مَكْحُولٍ ، عَنْ أَبِي بُرْدَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنْ كَتَمَ شَهَادَةً إِذَا دُعِيَ إِلَيْهَا كَانَ كَمَنْ شَهِدَ بِالزُّورِ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط, وفيه: عبد الله بن صالح, وثقه عبد الملك بن شعيب بن الليث, فقال : ثقة مأمون , وضعفه جماعة .

7038. Ebû Bürde'nin babası (Ebû Mûsa)'dan bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Çağırıldığında şahitliği gizleyen kişi, yalancı şahitlik yapan gibidir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Abdullah b. Sâlih'i Abdülmelik b. Şuayb b. el-Leys güvenilir kabul ederek şöyle demiştir: "Güvenilir ve emin biridir. Bir grup âlim bu zatı zayıf görmüştür." [2]

٧٠٣٩ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ ، ثنا سُفْيَانُ ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ أَبِي النَّجُودِ ، عَنْ وَائِلِ بْنِ رَبِيعَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : " عَدَلَتْ شَهَادَةُ الزُّورِ الشِّرْكَ بِاللَّهِ " ، وَقَرَأَ : ﴿ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ ﴾ رواه الطبراني في الكبير وإسناده حسن.

7039. Abdullah b. Mes'ûd diyor ki: "Yalancı şahitlik yapmak, Allah'a şirk koşmaya denktir" demiş ve şu âyeti okumuştur: **"Yalan sözden (tanıklıktan) uzak durun."**[3]

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup hadisin isnâdı hasendir. [4]

٧٠٤٠ – و عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:"أَيُّمَا رَجُلٍ حَالَتْ شَفَاعَتُهُ دُونَ حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللهِ تعالى لَمْ يَزَلْ فِي سَخَطِ اللهِ حَتَّى يَنْزِعَ . وَأَيُّمَا رَجُلٍ شَدَّ غَضَباً عَلَى

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1356), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (2751)
[2] Taberânî, *M. el-Evsat* (4335), *es-Silsiletu'd-Daîfe* (1267)
[3] Hac Sur. 30.
[4] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8569), Dırâr metrûk bir ravidir.

مُسْلِمٍ فِي خُصُومَةٍ لاَ عِلْمَ لَهُ بِهَا فَقَدْ عَانَدَ اللهَ حَقَّهُ وَحَرِصَ عَلى سَخَطِهِ وَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللهِ تَتَابَعُ إِلى يَوْمِ القِيَامَةِ . وَأَيُّمَا رَجُلٍ أَشَاعَ عَلى رَجُلٍ مُسْلِمٍ بِكَلِمَةٍ وَهُوَ مِنْهَا بَرِيءٌ سَبَّهُ بِهَا فِي الدُّنْيَا كَانَ حَقّاً عَلى اللهِ أَنْ يُذِيبَهُ يَوْمَ القِيَامَةِ فِي النَّارِ حَتَّى يَأْتِيَ بِإِنفَاذِ مَا قَالَ.

7040. Ebu'd-Derdâ'nın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kimin aracılığı, Allah'ın koyduğu şer'î cezalardan birinin uygulanmasına engel olursa, aracılığı bırakıncaya kadar o kişi, Allah'ın öfkesine maruz olmaya devam eder.*

Her kim, gerçek bilgisi olmadığı bir husumet konusunda bir Müslümana karşı öfkesini arttırırsa o kişi, Allah'ın hakkına karşı gelmiş, O'nun öfkesini kazanmaya çabalamış olur. Allah'ın laneti, kıyamet gününe kadar o kişinin üzerine peş peşe gelir.

Her kim, hiç ilgisi olmayan Müslüman biri hakkında dünyada ona sövüp saymak kasdıyla (kötü) bir söylenti yayarsa, o (söven) kişiyi, Yüce Allah'ın kıyamet gününde sarfettiği sözü infaz edinceye kadar cehennemde eritmesi üzerine haktır."

٧٠٤١ - وفي رواية عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ أَيْضاً عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : مَنْ ذَكَرَ امْرَأً بِشَيْءٍ لَيْسَ فِيهِ لِيَعِيبَهُ بِهِ حَبَسَهُ اللَّهُ فِي نَارِ جَهَنَّمَ , حَتَّى يَأْتِيَ بِنَفَاذِ مَا قَالَ فِيهِ"

رواه كله الطبراني في الكبير, وإسناد الأول فيه من لم أعرفه, ورجال الثاني ثقات .

7041. Ebu'd-Derdâ'dan gelen başka bir rivayette Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her kim, birini ayıplamak için, onda bulunmayan bir şeyi dile getirerek ondan bahsederse, Allah o kişiyi, dediği o şeyi yerine getirinceye kadar cehennem ateşinde hapis tutar."*

★Hadislerin tamamını Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Birinci hadisin senedinde tanımadığım bir ravi bulunmaktadır. İkincisinin ravileri güvenilir kimselerdir.

٧٠٤٢ - حَدَّثَنَا مُعَاذٌ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْخُزَاعِيُّ ، قَالَ : نا رَجَاءٌ أَبُو يَحْيَى صَاحِبُ السَّقْطِ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ حَالَتْ شَفَاعَتُهُ دُونَ حَدٍّ مِنَ حُدُودِ اللَّهِ فَقَدْ ضَادَّ اللَّهَ فِي مُلْكِهِ ، وَمَنْ أَعَانَ عَلَى خُصُومَةٍ لا يَعْلَمُ أَحَقٌّ أَوْ بَاطِلٌ فَهُوَ فِي سَخَطِ اللَّهِ حَتَّى يَنْزِعَ ، وَمَنْ مَشَى مَعَ قَوْمٍ يُرَى أَنَّهُ شَاهِدٌ وَلَيْسَ بِشَاهِدٍ فَهُوَ كَشَاهِدِ زُورٍ ، وَمَنْ تَحَلَّمَ كَاذِبًا كُلِّفَ أَنْ يَعْقِدَ بَيْنَ طَرَفَيْ شَعِيرَةٍ ، وَسِبَابُ الْمُسْلِمِ فُسُوقٌ ، وَقِتَالُهُ كُفْرٌ "

رواه الطبراني في الأوسط ,وفيه: رجاء السقطي, ضعفه ابن معين, ووثقه ابن حبان.

7042. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Aracılığı ile Allah'ın koyduğu şer'î cezalardan birine engel kişi, O'nun mülkünde Yüce Allah'la zıtlaşmış olur.*

Kimin haklı, kimin haksız olduğunu bilmediği bir husumet(te taraflardan birin)e yardım eden kişi, desteğini çekinceye kadar Allah'ın öfkesindedir.

Kendisi tanık olmadığı halde (bir konuda) şahitlik yaparak bir toplulukla beraber hareket eden kişi, yalancı şahittir.

Her kim, yalandan rüya düzerse, bir arpanın iki tarafını düğümlemeye mecbur bırakılır. Müslümana sövmek, fasıklık; (onunla) savaşmak ise küfürdür."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Recâ es-Sıktî'yi İbn Maîn zayıf görürken, İbn Hibbân güvenilir kabul etmiştir.

٧٠٤٣ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ ، قَالَ : نَا عُمَرُ بْنُ رَاشِدِ بْنِ شَجَرَةَ الْيَمَامِيُّ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، فِيمَا أَحْسِبُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لا تَرِثُ مِلَّةٌ مِلَّةً ، وَلا تَجُوزُ شَهَادَةُ مِلَّةٍ عَلَى مِلَّةٍ إِلا أُمَّتِي تَجُوزُ شَهَادَتُهُمْ عَلَى مَنْ سِوَاهُمْ " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: عمر بن راشد, وهو ضعيف.

7043. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bir millet, başka bir millete varis olamaz. Bir milletin, başka bir millete şahitliği de caiz değildir. Benim ümmetim müstesna. Onların başkalarına şahitlik yapması caizdir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Ömer b. Râşid zayıftır.

(بَابُ شَهَادَةِ النِّسَاءِ)

Kadınların Şahitliği

٧٠٤٤ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَنْبَأَنَا شَيْخٌ مِنْ أَهْلِ نَجْرَانَ حَدَّثَنِى مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْبَيْلَمَانِىِّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ سَأَلَ النَّبِىَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ أَنَّ رَجُلاً سَأَلَ النَّبِىَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا الَّذِى يَجُوزُ فِى الرَّضَاعِ مِنَ الشُّهُودِ فَقَالَ النَّبِىُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ أَوِ امْرَأَةٌ " وفي رواية : " رجل وامرأة " .

رواه أحمد والطبراني في الكبير ,وفيه: محمد بن عبد الرحمن بن البيلماني, وهو ضعيف .

7044. İbn Ömer'den rivayet edildiğine göre kendisi ya da başka bir adam, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e: "Emzirmenin sabit olmasında kaç şahit caizdir?" diye sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi

vesellem) şöyle cevap vermiştir: *"Bir adam veya bir kadın."* Başka bir rivayette: *"Bir adam ve bir kadın"* şeklinde geçmiştir.

★Hadisi, Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiş olup ravilerden Muhammed b. Abdirrahman b. el-Beylemânî zayıftır. [1]

٧٠٤٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخُو أَبِي مَعْمَرٍ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ الْوَاسِطِيُّ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ ، عَنْ حُذَيْفَةَ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " أَجَازَ شَهَادَةَ الْقَابِلَةِ" رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: من لم أعرفه .

7045. Huzeyfe'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ebenin şahitliğine izin vermiştir.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup raviler içerisinde tanımadığım biri bulunmaktadır.[2]

(بَابُ فِي الشَّاهِدِ وَالْيَمِيْنِ)

Şahit ve Yemin

٧٠٤٦ - عَنْ عُمَارَةَ بْنِ حَزْمٍ أَنَّهُ شَهِدَ إِنَّ النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى بِيَمِينٍ وَشَاهِدٍ. قَالَ زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ سَأَلْتُ مَالِكَ بْنَ أَنَسٍ عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّاهِدِ هَلْ يَجُوزُ فِي الطَّلَاقِ وَالْعَتَاقِ فَقَالَ لَا إِنَّمَا هَذَا فِي الشِّرَاءِ وَالْبَيْعِ وَأَشْبَاهِهِ.

رواه أحمد وجادة وكذلك الطبراني في الكبير ورجاله ثقات.

7046. Umâre b. Hazm'ın bildirdiğine göre kendisi Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yemin ve bir şahitle hüküm verdiğine şahit olmuştur.

Zeyd b. el-Hubâb der ki: Mâlik b. Enes'e boşanma ve köle azat etme konularında yemin ve şahidin caiz olup olmadığını sordum. Şöyle cevap verdi: "Hayır, bu sadece alışveriş gibi şeylerde geçerlidir."

★Hadisi, Ahmed vicâde yoluyla ve Taberânî de aynı şekilde *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Hadisin ravileri güvenilir kimselerdir.[3]

٧٠٤٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، ثنا بَكْرُ بْنُ خَلَفٍ ، ثنا ابْنُ أَبِي الْوَزِيرِ ، ثنا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ ، عَنْ رَبِيعَةَ ، عَنِ الْحَارِثِ بْنِ بِلالِ بْنِ الْحَارِثِ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " قَضَى بِالْيَمِينِ مَعَ الشَّاهِدِ " رواه الطبراني في الكبير ورجاله ثقات .

---

1 İmam Ahmed, *Müsned* (2/35, 109)

2 Taberânî, *M. el-Evsat* (600)

3 Bu hadis her iki kaynaktan da bulunamamıştır.

7047. Bilâl b. el-Hâris'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şahitle beraber yeminle hüküm vermiştir.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etimiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٧٠٤٨ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُهَاجِرِ الْمِصْرِيُّ ، ثنا حَرْمَلَةُ ، ثنا ابْنُ وَهْبٍ ، أَخْبَرَنِي عُثْمَانُ بْنُ الْحَكَمِ الْجُذَامِيُّ ، حَدَّثَنِي زُهَيْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " قَضَى بِالْيَمِينِ مَعَ الشَّاهِدِ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: عثمان بن الحكم الجذامي, قال أبو حاتم : ليس بالمتقن, وبقية رجاله ثقات .

7048. Zeyd b. Sâbit'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şahitle beraber yeminle hükmetmiştir.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Osmân b. el-Hakem el-Cüzâmî hakkında Ebû Hâtim: "İtkan sahibi biri değildir" der. Geri kalan raviler güvenilir kimselerdir.[2]

٧٠٤٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ رِشْدِينَ الْمِصْرِيُّ ، حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ عَبْدِ الْوَاحِدِ الْهَاشِمِيُّ ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُحَمَّدٍ الْجَارِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ " أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَضَى بِالْيَمِينِ مَعَ الشَّاهِدَيْنِ" رواه الطبراني في الصغير والأوسط, وفيه: عبد الرحمن بن زيد بن أسلم ,وهو ضعيف.

7049. Ebû Saîd el-Hudrî'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şahitle beraber yeminle hükmetmiştir.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Abdurrahman b. Zeyd b. Eslem zayıftır.[3]

٧٠٥٠ - وعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "قَضَى بِالْيَمِينِ مَعَ الشَّاهِدِ " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: محمد بن عبد الله عبيد بن عبيد, وهو متروك.

7050. Abdullah b. Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir yemin ve bir şahide dayanarak hüküm vermiştir.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Muhammed b. Abdillah Ubeyd b. Ubeyd metruktur.[4]

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr* (1139)

2 Taberânî, *M. el-Kebîr* (4909)

3 Taberânî, *M. es-Sağîr* (684), Câfer adlı ravi hadis uydurmakla maruftur.

4 Taberânî, *M. el-Evsat* (1063)

٧٠٥١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ مَنْصُورٍ الْبَجَلِيُّ الْكَشِّيُّ ، ثنا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَبِي حَيَّةَ ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَابِرٍ ، قَالَ : نَزَلَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " اقْضِ بِالْيَمِينِ مَعَ الشَّاهِدِ "

قلت : روى له ابن ماجة : أن النبي صلى الله عليه و سلم قضى باليمين مع الشاهد وفيه: إبراهيم بن أبي حية, وهو متروك .

7051. Câbir bildiriyor: Hz. Cibrîl, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelerek: "Şahitle beraber yeminle hükmet" dedi.

★Ben derim ki: İbn-i Mâce, Câbir'in şu hadisini nakletmiştir: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şahitle beraber yeminle hükmetmiştir." Ravilerden İbrâhîm b. Ebî Hayye metruktur.[1]

٧٠٥٢ - حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ الْفَضْلِ الأَسْفَاطِيُّ ، ثنا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، ثنا شُعَيْثُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ زُبَيْبٍ ، ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ ، ثنا سَعْدُ بْنُ عَمَّارِ بْنِ شُعَيْثِ بْنِ ثَعْلَبَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ زُبَيْبِ بْنِ ثَعْلَبَةَ الْعَنْبَرِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي عَمَّارٌ ، حَدَّثَنِي جَدِّي شُعَيْثٌ ، حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ زُبَيْبِ بْنِ ثَعْلَبَةَ الْعَنْبَرِيُّ ، أَنَّ أَبَاهُ زُبَيْبَ بْنَ ثَعْلَبَةَ ، حَدَّثَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ صَحَابَتَهُ ، فَأَخَذُوا سَبْيَ بَنِي الْعَنْبَرِ وَهُمْ مُخَضْرَمُونَ ، وَقَدْ أَسْلَمُوا ، فَرَكِبَ زُبَيْبٌ نَاقَةً لَهُ ثُمَّ اسْتَقْدَمَ الْقَوْمَ ، قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ , بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي ، إِنَّ صَحَابَتَكَ أَخَذُوا سَبْيَ بَنِي الْعَنْبَرِ ، وَهُمْ مُخَضْرَمُونَ ، وَقَدْ أَسْلَمُوا ، قَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَلَكَ بَيِّنَةٌ يَا زُبَيْبُ ؟ قَالَ : نَعَمْ ، فَشَهِدَ سَمُرَةُ بْنُ عَمْرٍو وَحَلَفَ زُبَيْبٌ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: رُدُّوا عَلَى بَنِي الْعَنْبَرِ كُلَّ شَيْءٍ لَهُمْ ، فَرَدَّ عَلَيْهِمْ غَيْرَ زَرْبِيَّةِ أُمِّي ، قَالَ سَعْدٌ : وَالزَّرْبِيَّةُ الْقَطِيفَةُ ، فَأَتَى زُبَيْبٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي قَدْ رُدَّ عَلَى بَنِي الْعَنْبَرِ كُلُّ شَيْءٍ لَهُمْ غَيْرَ زَرْبِيَّةِ أُمِّي ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : تَعْرِفُ مَنْ أَخَذَهَا ؟ قَالَ : نَعَمْ ، قَالَ : فَإِذَا حَضَرَ النَّاسُ الصَّلاةَ فَاجْلِسْ عَلَى بَابِ الْمَسْجِدِ ، فَإِذَا بَصُرْتَ بِصَاحِبِكَ فَالْزَمْهُ حَتَّى يَنْصَرِفَ مِنَ الصَّلاةِ فَتَنْتَصِفُ بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ ، فَفَعَلَ ، فَلَمَّا انْصَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الصَّلاةِ أَقْبَلَ عَلَيْهِ ، فَقَالَ : يَا زُبَيْبُ يَا أَخِي بَنِي الْعَنْبَرِ مَا تُرِيدُ بِأَسِيرِكَ ؟ وَأَجْهَشَ زُبَيْبٌ بَاكِيًا وَخَلَّى عَنِ الرَّجُلِ ، فَقَالَ : خَيْرًا نُرِيدُ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (800)

لِلرَّجُلِ : أَمَعَكَ زَرْبِيَّةُ أُمِّ زُبَيْبٍ ؟ قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ خَرَجَتْ مِنْ يَدِي ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : اخْلَعْ لَهُ سَيْفَكَ وَزِدْهُ آصُعًا مِنْ طَعَامٍ ، فَفَعَلَ وَدَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ زُبَيْبٍ ، فَمَسَحَ يَدَهُ عَلَى رَأْسِهِ حَتَّى أَجْرَاهَا عَلَى صِرَّتِهِ ، قَالَ زُبَيْبٌ : حَتَّى وَجَدْتُ بَرْدَ كَفِّ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى صِرَّتِي ، ثُمَّ قَالَ : اللَّهُمَّ ارْزُقْهُ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ " ، ثُمَّ انْصَرَفَ زُبَيْبٌ بِالسَّيْفِ ، فَبَاعَهُ بِبَكَرَتَيْنِ مِنْ صَدَقَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَتَوَالَدَتَا عِنْدَ زُبَيْبٍ حَتَّى بَلَغَتَا مِائَةً وَنَيِّفًا "

قلت : روى له أبو داود حديثا بغير هذا السياق وفيه : أنهم ردوا عليه نصف الذي لهم . وهنا : أنهم ردوا الجميع . وهناك : لم يشهد سمرة وأبى أن يشهد . وهنا : أنه شهد. رواه الطبراني في الكبير, وفيه: من لم أعرفه.

7052. Zübeyb b. Sa'lebe'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sahabilerini gönderdi. Onlar da Anber oğullarını esir aldılar. Anber oğulları, henüz Müslüman olmuşlardı ve daha durumları bilinmiyordu. (Fakat esirler arasında bulunan) Zübeyb, devesine bindi ve insanlardan önce huzur-u seâdete vararak şöyle dedi: "Ya Resûlallah! Anam babam sana feda olsun. Senin ashâbın Anber oğullarını esir aldılar. Hâlbuki onlar henüz Müslüman oldular." Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Zübeyb! Bir delilin var mı?"* diye sorunca Zübeyb: "Evet, Semure de buna şahittir" dedi ve kendisi yemin etti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Anber oğullarına, kendilerine ait olan her şeyi geri verin."* Bunun üzerine annemin şiltesi haricinde onlara ait olan her şeyi geri verdiler. Ravi hadisin devamını zikretti ve sonunda şöyle anlattı:

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Zübeyb'e yaklaşıp eliyle başından başlayarak göbeğine kadar sıvazladı. Hatta Zübeyb: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in elinin serinliğini hissettim" diye eklemiştir. Daha sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allahım! Ona af ve afiyet ver!"* buyurdu. Akabinde ise Zübeyb kılıcını alarak çekip gitti. Kılıcını, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in sadakalarından olan iki genç deve karşılığında sattı. Develer daha sonra Zübeyb'in yanında çoğaldı. Nihayet sayıları yüz küsuru buldu.

Ben derim ki: Ebû Dâvûd bundan farklı bir metinle Zübeyb'in hadisini rivayet etmiştir. Ebû Dâvûd'un rivayetinde ashabın, Anber oğullarına mallarının yarısını, burada ise hepsini onlara verdiği geçmektedir. Ebû Dâvûd'da, Semure şahitlik yapmayıp şahitlikten kaçınırken burada şahitlik yaptığı zikredilmiştir.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Senedinde tanımadığım bir ravi bulunmaktadır.[1]

(بَابُ فِيمَنْ كَانَتْ يَدُهُ عَلَى شَيْءٍ فَادَّعَاهُ غَيْرُهُ)

Elinde Bir Mal Bulunup da Başkasının Onda Hak İddia Ettiği Kişi

٧٠٥٣ - حدثنا الْعَبَّاسُ بْنُ الْفَضْلِ الأَسْفَاطِيُّ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلالٍ . ح وَحَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ مُسَافِرٍ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نَافِعٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ ، كِلاهُمَا ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ ، عَنْ عَدِيِّ بْنِ عَدِيٍّ الْكِنْدِيِّ ، أَنَّهُ أَخْبَرَهُمْ ، قَالَ : " جَاءَ رَجُلانِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْتَصِمَانِ فِي أَرْضٍ ، فَقَالَ أَحَدُهُمَا : هِيَ أَرْضِي ، وَقَالَ الآخَرُ : هِيَ أَرْضِي ، حَرَثْتُهَا وَقَصَبْتُهَا ، فَأَحْلَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّذِي بِيَدِهِ الأَرْضُ " رواه الطبراني في الكبير ورجال أحدهما رجال الصحيح.

7053. Adiy b. Adiy el-Kîndî anlatıyor: İki adam, bir araziyle ilgili anlaşmazlıklarını çözmesi için Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e çıktı. Biri: "Orası benim arazim" diğeri de "Orası benim arazim, oraya ekin ektim, kamış diktim" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), arazi elinde bulunan kişiye yemin ettirdi.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de iki isnadla rivayet etmiş olup birinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

(بَابُ فِي الْخَصْمَيْنِ يُقِيمُ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا بَيِّنَةً)

Her Biri Delil Getiren İki Hasım

٧٠٥٤ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نا أَبُو مُصْعَبٍ ، قَالَ : نا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ ، عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ ، عَنْ بُكَيْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الأَشَجِّ ، قَالَ : نا سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، أَنَّ رَجُلَيْنِ اخْتَصَمَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَجَاءَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا بِشُهُودٍ عُدُولٍ فِي عِدَّةٍ وَاحِدَةٍ ، فَسَاهَمَ بَيْنَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَقَالَ : " اللَّهُمَّ اقْضِ بَيْنَهُمَا"

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: أسامة بن زيد القرشي, وهو ضعيف .

7054. Ebû Hureyre'den rivayet edildiğine iki adam, anlaşmazlıklarını çözmesi için Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e çıktı. Her biri eşit

1 Taberânî, *M. el-Kebîr* (5299)
2 Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/109)

sayıda adil şahitler getirdi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), aralarında kur'a çekerek: *"Allahım! Aralarında hüküm ver"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Usâme b. Zeyd el-Kuraşî zayıftır.

٧٠٥٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ يُوسُفَ الْعُقَيْلِيُّ الأَصْبَهَانِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ حَفْصٍ ، عَنْ يَاسِينَ الزَّيَّاتِ ، عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ ، عَنْ تَمِيمِ بْنِ طَرَفَةَ ، عَنْ جَابِرٍ " أَنَّ رَجُلَيْنِ اخْتَصَمَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعِيرٍ ، وَأَقَامَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا بَيِّنَةً أَنَّهُ لَهُ فَقَضَى بَيْنَهُمَا "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: ياسين الزيات, وهو متروك

7055. Câbir'den rivayet edildiğine göre iki adam, bir deve hakkındaki anlaşmazlıklarını çözmesi için Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e çıktı. Her biri, devenin kendisine ait olduğunu ispatlayan deliller getirdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) deveyi ikisi arasında (taksim etmek suretiyle) hükmetti.

★Hadisi, Taberânî rivayet etmiş olup ravilerden Yâsin b. ez-Zeyyât metruktur.[1]

(بَابُ الْحَبْسِ)

Hapsetmek Hakkında

٧٠٥٦ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ حَبَسَ فِي تُهْمَةٍ"

7056. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir suçlamadan (töhmetten) dolayı (birini) hapsetti.[2]

٧٠٥٧ - وفي رواية : أَنَّهُ كَفِلَ فِي تُهْمَةٍ"

رواه البزار, وفيه: إبراهيم بن خثيم, عن عراك, وهو متروك.

7057. Başka bir rivayette ise: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir suçlamadan dolayı (töhmet sahibine) kefil oldu.

★Hadisi, Bezzâr rivayet etmiş olup ravilerden İbrâhîm b. Huseym b. Irâk metruk biridir.

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr* (1834)

2 Bezzâr, *Müsned* (1361)

٧٠٥٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى ، نَا أَحْمَدُ بْنُ يَزِيدَ بْنِ ذَكْوَانَ الْبَصْرِيُّ ، ثَنَا أَبُو هَمَّامٍ الصَّلْتُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْخَارَكِيُّ ، عَنِ الْمُعَلَّى بْنِ رَاشِدٍ ، عَنْ جَدَّتِهِ ، عَنْ نُبَيْشَةَ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " حَبَسَ فِي تُهْمَةٍ"

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: من لم أعرفه.

7058. Nübeyşe'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir töhmetten dolayı (birini) hapsetti.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Senedinde tanımadığım bir ravi bulunmaktadır.

(بَابُ جَامِعٍ فِي الأَحْكَامِ)

Verilen (Bazı) Hükümler Hakkında

٧٠٥٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَبُو كَامِلٍ الْجَحْدَرِىُّ حَدَّثَنَا الْفُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ يَحْيَى بْنِ الْوَلِيدِ بْنِ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ عَنْ عُبَادَةَ قَالَ إِنَّ مِنْ قَضَاءِ رَسُولِ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - أَنَّ الْمَعْدِنَ جُبَارٌ وَالْبِئْرَ جُبَارٌ وَالْعَجْمَاءَ جَرْحُهَا جُبَارٌ وَالْعَجْمَاءُ الْبَهِيمَةُ مِنَ الأَنْعَامِ وَغَيْرِهَا.

وَالْجُبَارُ: هُوَ الْهَدَرُ الَّذِى لاَ يُغَرَّمُ

وَقَضَى فِى الرِّكَازِ الْخُمُسَ. وَقَضَى أَنَّ تَمْرَ النَّخْلِ لِمَنْ أَبَّرَهَا إِلاَّ أَنْ يَشْتَرِطَ الْمُبْتَاعُ.

وَقَضَى أَنَّ مَالَ الْمَمْلُوكِ لِمَنْ بَاعَهُ إِلاَّ أَنْ يَشْتَرِطَ الْمُبْتَاعُ.

وَقَضَى أَنَّ الْوَلَدَ لِلْفِرَاشِ وَلِلْعَاهِرِ الْحَجَرَ.

وَقَضَى بِالشُّفْعَةِ بَيْنَ الشُّرَكَاءِ فِى الأَرَضِينَ وَالدُّورِ.

وَقَضَى لِحَمَلِ بْنِ مَالِكٍ الْهُذَلِيِّ بِمِيرَاثِهِ عَنِ امْرَأَتِهِ الَّتِى قَتَلَتْهَا الأُخْرَى وَقَضَى فِى الْجَنِينِ الْمَقْتُولِ بِغُرَّةٍ عَبْدٍ أَوْ أَمَةٍ. قَالَ فَوَرِثَهَا بَعْلُهَا وَبَنُوهَا. قَالَ وَكَانَ لَهُ مِنِ امْرَأَتَيْهِ كِلْتَيْهِمَا وَلَدٌ. قَالَ فَقَالَ أَبُو الْقَاتِلَةِ الْمَقْضِىُّ عَلَيْهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ أُغْرِمُ مَنْ لاَ صَاحَ وَلاَ اسْتَهَلَّ وَلاَ شَرِبَ وَلاَ أَكَلَ فَمِثْلُ ذَلِكَ يُطَلُّ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذَا مِنَ الْكُهَّانِ

قَالَ: وَقَضَى فِى الرَّحَبَةِ تَكُونُ بَيْنَ الطَّرِيقِ ثُمَّ يُرِيدُ أَهْلُهَا الْبُنْيَانَ فِيهَا فَقَضَى أَنْ يُتْرَكَ لِلطَّرِيقِ فِيهَا سَبْعُ أَذْرُعٍ. قَالَ وَكَانَ تِلْكَ الطَّرِيقُ سُمِّىَ الْمِيتَاءَ وَقَضَى فِى النَّخْلَةِ أَوِ النَّخْلَتَيْنِ أَوِ الثَّلاَثِ فَيَخْتَلِفُونَ فِى حُقُوقِ ذَلِكَ فَقَضَى أَنَّ لِكُلِّ نَخْلَةٍ مِنْ أُولَئِكَ مَبْلَغَ جَرِيدَتِهَا حَيِّزٌ لَهَا

وَقَضَى فِى شُرْبِ النَّخْلِ مِنَ السَّيْلِ أَنَّ الأَعْلَى يَشْرَبُ قَبْلَ الأَسْفَلِ وَيُتْرَكُ الْمَاءُ إِلَى الْكَعْبَيْنِ ثُمَّ يُرْسَلُ الْمَاءُ إِلَى الأَسْفَلِ الَّذِى يَلِيهِ فَكَذَلِكَ يَنْقَضِى حَوَائِطُ أَوْ يَفْنَى الْمَاءُ "

وَقَضَى أَنَّ الْمَرْأَةَ لاَ تُعْطِى مِنْ مَالِهَا شَيْئاً إِلاَّ بِإِذْنِ زَوْجِهَا.

وَقَضَى لِلْجَدَّتَيْنِ مِنَ الْمِيرَاثِ بِالسُّدُسِ بَيْنَهُمَا بِالسَّوَاءِ "

وَقَضَى أَنَّ مَنْ أَعْتَقَ شِرْكاً فِى مَمْلُوكٍ فَعَلَيْهِ جَوَازُ عِتْقِهِ إِنْ كَانَ لَهُ مَالٌ "

وَقَضَى أَنْ لاَ ضَرَرَ وَلاَ ضِرَارَ "

وَقَضَى أَنَّهُ لَيْسَ لِعِرْقٍ ظَالِمٍ حَقٌّ "

وَقَضَى بَيْنَ أَهْلِ الْمَدِينَةِ فِى النَّخْلِ لاَ يُمْنَعُ نَفْعُ بِئْرٍ.

وقضى بين أهل البادية : "أَنَّهُ لاَ يُمْنَعُ فَضْلُ مَاءٍ لِيُمْنَعَ فَضْلُ الْكَلإِ.

وقضى فِى دِيَةِ الْكُبْرَى الْمُغَلَّظَةِ ثَلاَثِينَ ابْنَةَ لَبُونٍ وَثَلاَثِينَ حِقَّةً وَأَرْبَعِينَ خَلِفَةً.

وَقَضَى فِى دِيَةِ الصُّغْرَى ثَلاَثِينَ ابْنَةَ لَبُونٍ وَثَلاَثِينَ حِقَّةً وَعِشْرِينَ ابْنَةَ مَخَاضٍ وَعِشْرِينَ بَنِى مَخَاضٍ ذُكُورٍ.

ثُمَّ غَلَتِ الإِبِلُ بَعْدَ وَفَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهَانَتِ الدَّرَاهِمُ فَقَوَّمَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ إِبِلَ الْمَدِينَةِ سِتَّةَ آلاَفِ دِرْهَمٍ حِسَابَ أُوقِيَّةٍ لِكُلِّ بَعِيرٍ ثُمَّ غَلَتِ الإِبِلُ وَهَانَتِ الْوَرِقُ فَزَادَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ أَلْفَيْنِ حِسَابَ أُوقِيَّتَيْنِ لِكُلِّ بَعِيرٍ ثُمَّ غَلَتِ الإِبِلُ وَهَانَتِ الدَّرَاهِمُ فَأَتَمَّهَا عُمَرُ اثْنَىْ عَشَرَ أَلْفاً حِسَابَ ثَلاَثِ أَوَاقٍ لِكُلِّ بَعِيرٍ. قَالَ فَزَادَ ثُلُثُ الدِّيَةِ فِى الشَّهْرِ الْحَرَامِ وَثُلُثٌ آخَرُ فِى الْبَلَدِ الْحَرَامِ. قَالَ فَتَمَّتْ دِيَةُ الْحَرَمَيْنِ عِشْرِينَ أَلْفاً. قَالَ فَكَانَ يُقَالُ يُؤْخَذُ مِنْ أَهْلِ الْبَادِيَةِ مِنْ مَاشِيَتِهِمْ لاَ يُكَلَّفُونَ الْوَرِقَ وَلاَ الذَّهَبَ وَيُؤْخَذُ مِنْ كُلِّ قَوْمٍ مَا لَهُمْ قِيمَةُ الْعَدْلِ مِنْ أَمْوَالِهِمْ"

قلت : روى ابن ماجة طرفا منه.

رواه عبد الله بن أحمد , وإسحاق لم يدرك عبادة , والله أعلم .

7059. Ubâde (b. es-Sâmit) anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in verdiği hükümlerin bazıları şunlardır: *"Maden cubâr (heder)dir, kuyu cubâr (heder)dir, acmâ'nın yaralaması da cubâr (heder)dir."* (yani bunlar sebebiyle meydana gelen kazalar tazmin edilmez)

Acmâ: Deve ve sığır gibi büyük baş hayvanlara denir.

Cubâr: Tazmini gerektirmeyen, boşa giden, heder olan şey demektir.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) *"Definelerde zekât beşte birdir"* yönünde hüküm verdi.

"Hurma ağacının kuru hurmaları, aşılayan kişiye aittir, ancak müşterinin bunu şart koşması müstesna" diye hüküm verdi.

"Çocuk yatağındır, zinakâr için mahrumiyet vardır" diye hüküm verdi.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) arazi ve binalarda ortak olanlar arasında şuf'a hakkının bulunması yönünde hüküm verdi.

Hamel b. Mâlik el-Hüzelî lehine, başka bir kadının öldürdüğü karısından kendisine miras kalması yönünde hüküm verdi. Ayrıca (karısının karnında olan) öldürülen ceninin diyeti olarak, köle ya da cariyenin azat edilmesi yönünde hüküm verdi.

Ravi dedi ki: Öldürülen kadına, kocası ve oğulları varis olmakla birlikte kocasının her iki karısından bir çocuğu vardı. Ravi dedi ki: Aleyhine (köle azat etme ile) hükmedilen, cenini öldüren kadının babası şöyle dedi: "Ya Resûlallah! Yemeyen, içmeyen, bağırmayan ve sesini yükseltmeyen biri için nasıl ödeme yapayım ki? Böyle bir şey hederdir." Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu (adam), kâhinlerdendir"* buyurdu. O'nun (sallallahu aleyhi vesellem) böyle buyurması, adam kâfiyeli konuştuğu içindir.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), yolda evler arasında bulunan, daha sonra sahipleri tarafından üzerine bina yapılmak istenen arazi hakkında: *"Yol için yedi zira boşluk terkedilecek"* diye hüküm vermiştir. Ravi ekledi: Bu yola **mukyâ** (ortak alan) denirdi.

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), bir ya da iki ya da üç hurma ağacında insanların ihtilafa düşmelerinde: *"Her bir hurma ağacının dallarının ulaştığı yer, ağacın haremidir"* diye hükmetmiştir.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), hurma ağaçlarının su sırası hakkında şöyle hükmetmiştir: *"Yukarıda olan aşağıdakinden önce sulanır, su topuklara kadar çıktıktan sonra aşağıya onu izleyen araziye salıverilir. Bahçeler bitinceye kadar ya da su tükeninceye kadar bu şekilde yapılır."*

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kadın kendi malından kocasının izni olmadan hiçbir şey veremez"* diye hükmetmiştir.

"İki nine (anneanne ve babaanne) için mirasta altıda bir vardır. Aralarında eşit bir şekilde paylaştırılır" diye hükmetmiştir.

"Kölesindeki hissesini azat eden kişinin, eğer malı varsa, geri kalan hisseleri (satın alarak) azat etmesi geçerlidir" diye hüküm vermiştir.

"Zarara sokma ve zarara zararla karşılık verme yoktur" diye hüküm vermiştir.

"Zalim bir ırk için hiçbir hak yoktur" diye hükmetmiştir.

Şehir halkının hurmaları hakkında: *"İçinde su birikmiş olan kuyu(dan su almak isteyenler) menedilmez"* diye hüküm vermiştir.

Çölde yaşayanlar arasında: *"Fazla ot çıkmasını engellemek için suyun fazlası engellenmez"* hükmünü vermiştir.

Ağırlaştırılmış büyük diyet hakkında: *"30 tane bint-i lebun, 30 tane hikka ve 40 tane halife (hamile deve) verilecek"* diye hüküm vermiştir.

Küçük diyet hakkında: *"30 tane bint-i lebun, 30 tane hikka, 20 tane bint-i mehaz, yirmi tane erkek ibn-i mehaz verilecek"* diye hüküm vermiştir.[1]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in vefatından sonra develerin fiyatı artıp dirhemlerin değeri düştü. Bunun üzerine Hz. Ömer diyet develerini 6000 dirhem olarak belirledi. Bu durumda her deveyi bir ukiye olarak hesapladı. Daha sonra yine develerin fiyatı artıp dirhemlerin değeri düşünce Ömer 6000 dirhem olarak belirlediği diyet ücretini 12000 dirheme çıkardı. Bu durumda her bir deveyi üç ukiye olarak hesapladı. Diyetin üçte birini haram ayda, diğer üçte birini ise haram beldede (Mekke) ziyade etmişti. Neticede iki haremin diyeti 20000 dirhem oldu. Derler ki: "Çölde yaşayanlardan zekât olarak hayvanları alınır, gümüş veya altın vermeye zorlanmazlardı. Her bir topluluktan mallarına denk olan kıymet alınır."

Ben derim ki: İbn Mâce, bu hadisten bir bölümü rivayet etmiştir.

★Hadisi, Abdullah b. Ahmed rivayet etmiştir. Ravilerden İshâk, Ubâde'ye yetişmemiştir. Allah en doğrusunu bilir.[2]

(بَابُ الشُّرُوطِ)

Şartlar Hakkında

٧٠٦٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ أَنْبَأَنَا حَجَّاجٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَابِسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " مَنْ شَرَطَ لِأَخِيهِ شَرْطاً لاَ يُرِيدُ أَنْ يَفِيَ لَهُ بِهِ فَهُوَ كَالْمُدْلِي جَارَهُ إِلَى غَيْرِ مَنَعَةٍ"

---

[1] **İbn/bint-i mehaz**: iki yaşına giren, **bint-i lebun**: üç yaşına giren, **hikka**, dört yaşına giren deve demektir.

[2] İmam Ahmed, *Müsned* (5/326-7)

رواه أحمد, وفيه: الحجاج بن أرطاة, وهو ثقة مدلس, وبقية رجاله رجال الصحيح .

7060. Huzeyfe diyor ki: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Her kim, (Müslüman kardeşine) yerine getiremeyeceği bir şart koşarsa, o kişi komşusunu korumasız ve güvenli olmayan bir yere gönderen kişi gibidir."*

★Hadisi, Ahmed rivayet etmiş olup ravilerden Haccâc b. Ertât tedlis yapan, güvenilir biridir. Geri kalan raviler *Sahîh*'in ravileridir.

٧٠٦١ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، ثنا جُبَارَةُ بْنُ الْمُغَلِّسِ ، ثنا قَيْسُ بْنُ الرَّبِيعِ ، عَنْ حَكِيمِ بْنِ جُبَيْرٍ ، عَنْ عَبَايَةَ بْنِ رِفَاعَةَ ، عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " الْمُسْلِمُونَ عِنْدَ شُرُوطِهِمْ فِيمَا أُحِلَّ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: حكيم بن جبير, وهو متروك, وقال أبو زرعة : محله الصدق إن شاء الله.

7061. Râfi' b. Hadîc'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Müslümanlar, helal olan konularda (öne sürülen) şartlara uyarlar."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Hakîm b. Cübeyr metruktur. Ebû Zür'a der ki: "Dürüst bir ravidir, inşaallah." [1]

٧٠٦٢ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو الْبَزَّارُ ، ثنا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى بْنِ غُفْرَةَ الْبَجَلِيُّ ، ثنا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ ، عَنْ طَاوُسٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " كُلُّ شَرْطٍ لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَهُوَ بَاطِلٌ ، وَإِنْ كَانَ مِائَةَ شَرْطٍ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: عمرو بن يحيى بن غفرة ,ولم أجد من ترجمه, وبقية رجاله ثقات .

7062. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah'ın Kitab'ında bulunmayan (ya da ona uymayan) her şart geçersizdir, yüz şart bile olsa."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Amr b. Yahyâ b. Ğufra'nın biyografisini yazana rastlamadım. Hadisin ravileri güvenilir kimselerdir. [2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (4404), isnâdında zayıf ve şaibeli raviler vardır.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (6410)

(بَابُ فِيمَنْ أَعَانَ فِي خُصُومَةٍ)

Husumete Destek Olan Hakkında

٧٠٦٣ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ، قَالَ: نا سَعِيدُ بْنُ رَحْمَةَ الْمِصِّيصِيُّ، قَالَ: نا مُحَمَّدُ بْنُ حِمْيَرَ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي عَبْلَةَ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ أَعَانَ ظَالِمًا بِبَاطِلٍ لِيَدْحَضَ بِبَاطِلِهِ حَقًّا فَقَدْ بَرِئَ مِنْ ذِمَّةِ اللَّهِ وَذِمَّةِ رَسُولِهِ"

رواه الطبراني في الثلاثة, وفي إسناد الكبير: حنش, وهو متروك وزعم أبو محصن أنه شيخ صدق, وفي إسناد الصغير والأوسط: سعيد بن رحمة, وهو ضعيف.

7063. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Her kim, bir hakkı (gerçeği) çürütmek için uğraşan bir zalime bu davasında destek olursa o kişi, Allah ve Resûl'ünün korumasından uzaktır."*

★Hadisi Taberânî, üç *Mu'cem*'inde rivayet etmiştir. *el-Mu'cemu'l-kebîr*'in isnâdında geçen Haneş metruktur. Ebû Mihsan bu zâtın doğru sözlü bir ravi olduğunu ileri sürmüştür. *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu's-sağîr*'ın isnadında geçen Saîd b. Rahme zayıftır.[1]

٧٠٦٤ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ زِبْرِيقٍ الْحِمْصِيُّ، حَدَّثَنِي أَبِي، ثنا عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَالِمٍ، عَنِ الزُّبَيْدِيِّ، ثنا عَيَّاشُ بْنُ مُؤْنِسٍ، أَنَّ أَبَا الْحَسَنِ نِمْرَانَ بْنَ مِخْمَرٍ حَدَّثَهُ، أَنَّ أَوْسَ بْنَ شُرَحْبِيلَ أَحَدَ بَنِي الْمُجَمِّعِ حَدَّثَهُ، أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: " مَنْ مَشَى مَعَ ظَالِمٍ لِيُعِينَهُ وَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّهُ ظَالِمٌ، فَقَدْ خَرَجَ مِنَ الإِسْلامِ "

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: عياش بن مؤنس, ولم أجد من ترجمه, وبقية رجاله وثقوا وفي بعضهم كلام.

7064. Mucemmi' oğullarından biri olan Evs b. Şurahbîl, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işitmiştir: *"Her kim, zalim olduğunu bildiği halde, yardım etmek için zalimle beraber yürürse (ona destek olursa), o kişi İslâm'dan çıkmıştır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Ayyâş b. Mu'nis'in biyografisini yazana rastlamadım. Diğer ravileri, güvenilir kabul edilen kişilerdir. Bununla beraber bazıları hakkında tenkitler yapılmıştır.[2]

---

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr* (224), Taberânî, *M. el-Evsat* (2968) Taberânî, *M. el-Kebîr* (11216, 11539)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (619)

٧٠٦٥ - حَدَّثَنَا مُعَاذٌ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْخُزَاعِيُّ ، قَالَ : نا رَجَاءٌ أَبُو يَحْيَى صَاحِبُ السَّقْطِ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ حَالَتْ شَفَاعَتُهُ دُونَ حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ فَقَدْ ضَادَّ اللَّهَ فِي مُلْكِهِ ، وَمَنْ أَعَانَ عَلَى خُصُومَةٍ لا يَعْلَمُ أَحَقٌّ أَوْ بَاطِلٌ فَهُوَ فِي سَخَطِ اللَّهِ حَتَّى يَنْزِعَ ، وَمَنْ مَشَى مَعَ قَوْمٍ يُرَى أَنَّهُ شَاهِدٌ وَلَيْسَ بِشَاهِدٍ فَهُوَ كَشَاهِدِ زُورٍ ، وَمَنْ تَحَلَّمَ كَاذِبًا كُلِّفَ أَنْ يَعْقِدَ بَيْنَ طَرَفَيْ شَعِيرَةٍ ، وَسِبَابُ الْمُسْلِمِ فُسُوقٌ ، وَقِتَالُهُ كُفْرٌ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: رجاء السقطي, ضعفه ابن معين, ووثقه ابن حبان .

7065. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Aracılığı ile Allah'ın koyduğu şer'î cezalardan birine engel kişi, O'nun mülkünde Yüce Allah'la zıtlaşmış olur.*

Kimin haklı, kimin haksız olduğunu bilmediği bir husumet(te taraflardan birin)e yardım eden kişi, desteğini çekinceye kadar Allah'ın öfkesindedir.

Kendisi tanık olmadığı halde (bir konuda) şahitlik yaparak bir toplulukla beraber hareket eden kişi, yalancı şahittir.

Her kim, yalandan rüya düzerse, bir arpanın iki tarafını düğümlemeye mecbur bırakılır. Müslümana sövmek, fasıklık; (onunla) savaşmak ise küfürdür."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Recâ es-Sıktî'yi İbn Hibbân güvenilir kabul etmiştir.[1]

(بَابٌ فِيمَنْ ظَلَمَ مِسْكِينًا)

Yoksula Zulmeden Hakkında

٧٠٦٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ النَّخَعِيُّ الْقَاضِي الْكُوفِيُّ ، حَدَّثَنَا مِسْعَرُ بْنُ الْحَجَّاجِ النَّهْدِيُّ ، حَدَّثَنَا شَرِيكٌ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنِ الْحَارِثِ ، عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى : اشْتَدَّ غَضَبِي عَلَى مَنْ ظَلَمَ مَنْ لا يَجِدُ نَاصِرًا غَيْرِي "

رواه الطبراني في الصغير والأوسط, وفيه: مسعر بن الحجاج النهدي كذا هو في الطبراني, ولم أجد إلا مسعرا بن يحيى النهدي, ضعفه الذهبي بخبر ذكره له, والله أعلم .

---

[1] Daha önce geçti: no. 7042.

7066. Hz. Ali'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Benden başka yardımcı bulamayan kişiye zulmedene olan gazabım şiddetlendi."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden biri Mis'ar b. el-Haccâc en-Nehdî'dir. Taberânî'de böylece geçmiştir. Benim bulabildiğim ravi ise Mis'ar b. Yahyâ en-Nehdî olup; Zehebî onu zayıf görmüş ve naklettiği bir habere yer vermiştir. Allah en doğrusunu bilir.[1]

(بَابُ فِيمَنْ لَمْ يُدْخِلْهُ غَضَبُهُ فِي بَاطِلٍ)

Öfkesi ile Batıla Girmeyen Hakkında

٧٠٦٧ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الأَنْصَارِيُّ أَبُو جَعْفَرٍ الأَصْبَهَانِيُّ ، حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ يُوسُفَ بْنِ قُتَيْبَةَ الْهَمْدَانِيُّ ، حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْحُسَيْنِ ، عَنِ الزُّبَيْرِ بْنِ عَدِيٍّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " ثَلاثٌ مِنْ أَخْلاقِ الْمُؤْمِنِينَ : مَنْ إِذَا غَضِبَ لَمْ يُدْخِلْهُ غَضَبُهُ فِي بَاطِلٍ ، وَمَنْ إِذَا رَضِيَ لَمْ يُخْرِجْهُ رِضَاهُ مِنْ حَقٍّ ، وَمَنْ إِذَا قَدَرَ لَمْ يَتَعَاطَ مَا لَيْسَ لَهُ "

رواه الطبراني في الصغير, وفيه: بشر بن الحسين, وهو متروك كذاب.

7067. Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Üç şey, Müminlerin ahlâkındandır: "Öfkelendiğinde gazabının onu batıla (kötülük ve isyana) sokmadığı kişinin ahlâkı; bir şeyden hoşnut olduğunda hoşnutluğunun onu haktan çıkarmadığı kişinin ahlâkı; gücü yettiği halde kendisiyle ilgili bir işe kalkışmayanın ahlâkı."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Bişr b. el-Hüseyn metruk ve hadis uyduran biridir.

(بَابُ فِي الصُّلْحِ)

Sulh Hakkında

٧٠٦٨ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ بَابٍ عَنْ حَجَّاجٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَتَبَ كِتَاباً بَيْنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالأَنْصَارِ عَلَى أَنْ يَعْقِلُوا مَعَاقِلَهُمْ وَيَفْدُوا عَانِيَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَالإِصْلاَحِ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ"

رواه أحمد, وفيه: الحجاج بن أرطاة ,وهو مدلس, ولكنه ثقة .

---

1 Taberânî, *M. es-Sağîr* (71)

7068. Amr b. Şuayb'ın babası kanalıyla dedesi (Abdullah b. Amr)'dan bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Muhacirler ve Ensar arasında bir ferman yazmış (bu emirnamede): *"Aralarında tahakkuk eden diyetlerini vermelerini, esirlerini iyilikle serbest bırakmalarını ve Müslümanların aralarını düzeltmelerini"* emir buyurmuştur.

★Hadisi, Ahmed rivayet etmiş olup ravilerden Haccâc b. Ertât tedlis yapan biridir. Ancak güvenilir bir kimsedir.

٧٠٦٩ - وَعَنْ مُخَوَّلٍ الْبَهْزِيِّ قَالَ : رَمَيْتُ حَبَائِلَ لِي بِالأَبْوَاءِ فَوَقَعَ فِيهَا ظَبْيٌ ، فَأَفْلَتَ فَأَخَذَهُ رَجُلٌ فَجَاءَ وَجِئْتُ إِلى رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يَكُنْ أَحَدُنَا صَارَ فِي يَدِهِ دُونَ صَاحِبِهِ فَجَعَلَهُ رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَنَا"

رواه البزار ,وفيه :محمد بن سليمان بن مسمول, وهو ضعيف .

7069. Muhavvel el-Behzî anlatıyor: Ebvâ'da (hayvan avlamak için kurduğum) ağları atmıştım. Ağa bir ceylan takıldı. Ceylan kaçtı. Ceylanı bir adam yakalayıp Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e getirdi. Ben de O'nun (sallallahu aleyhi vesellem) yanına vardım gittim. Ceylan tek birimizin eline geçmedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ceylanı ikimiz arasında (ortak) kıldı.

★Hadisi, Bezzâr rivayet etmiş olup ravilerden Muhammed b. Süleymân b. Mesmûl zayıftır.[1]

٧٠٧٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَسْبَاطُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ أَخِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كَانَ لِلْعَبَّاسِ مِيزَابٌ عَلَى طَرِيقِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فَلَبِسَ عُمَرُ ثِيَابَهُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَقَدْ كَانَ ذُبِحَ لِلْعَبَّاسِ فَرْخَانِ فَلَمَّا وَافَى الْمِيزَابَ صُبَّ مَاءٌ بِدَمِ الْفَرْخَيْنِ فَأَصَابَ عُمَرَ وَفِيهِ دَمُ الْفَرْخَيْنِ فَأَمَرَ عُمَرُ بِقَلْعِهِ ثُمَّ رَجَعَ عُمَرُ فَطَرَحَ ثِيَابَهُ وَلَبِسَ ثِيَاباً غَيْرَ ثِيَابِهِ ثُمَّ جَاءَ فَصَلَّى بِالنَّاسِ فَأَتَاهُ الْعَبَّاسُ فَقَالَ وَاللَّهِ إِنَّهُ لَلْمَوْضِعُ الَّذِى وَضَعَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَقَالَ عُمَرُ لِلْعَبَّاسِ وَأَنَا أَعْزِمُ عَلَيْكَ لَمَا صَعِدْتَ عَلَى ظَهْرِى حَتَّى تَضَعَهُ فِي الْمَوْضِعِ الَّذِى وَضَعَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَفَعَلَ ذَلِكَ الْعَبَّاسُ.

رواه أحمد ورجاله ثقات إلا أن هشام بن سعد لم يسمع من عبيد الله , والله أعلم .

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (1358)

7070. -Meşhur Abdullah b. Abbâs'ın kardeşi olan- Ubeydullah b. Abbâs b. Abdilmuttalib anlatıyor: Ömer b. el-Hattâb'ın yolu üzerinde (babam) Abbâs'a ait bir oluk vardı. Hz. Ömer, cuma günü elbiselerini giydi. Abbâs için iki tane yavru hayvan kesilmişti. Hz. Ömer tam oluğun altına gelince hayvanların kanı üzerine oluğu temizlemek için su döküldü. Bunun üzerine Ömer'e kan bulaştı. (Kanı görünce) oluğun sökülmesini emretti. Daha sonra geri döndü. Elbiselerini çıkarıp başka bir elbise giydi. Sonra gelerek insanlara cuma namazını kıldırdı. Abbâs, Hz. Ömer'in yanına gidip ona: "Vallahi orası, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in (bizzat kendisinin) oluğu yerleştirdiği yerdi" dedi. Bunun üzerine Ömer, Abbâs'a: "Senden isteğim; ben çıktıktan sonra oluğu yeniden Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in koyduğu yere yerleştirmendir" dedi. Abbâs da Ömer'in dediğini yaptı.

★Hadisi, Ahmed rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir. Ancak Hişâm b. Sa'd, Ubeydullah b. Abbâs'tan hadis işitmemiştir. Allah en doğrusunu bilir.[1]

٧٠٧١ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنِ الأَعْمَشِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ رَجَاءٍ عَنْ عُمَيْرٍ مَوْلَى الْعَبَّاسِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ لَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاسْتُخْلِفَ أَبُو بَكْرٍ خَاصَمَ الْعَبَّاسُ عَلِيّاً فِي أَشْيَاءَ تَرَكَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ شَيْءٌ تَرَكَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يُحَرِّكْهُ فَلاَ أُحَرِّكُهُ. فَلَمَّا اسْتُخْلِفَ عُمَرُ اخْتَصَمَا إِلَيْهِ فَقَالَ شَيْءٌ لَمْ يُحَرِّكْهُ أَبُو بَكْرٍ فَلَسْتُ أُحَرِّكُهُ. قَالَ فَلَمَّا اسْتُخْلِفَ عُثْمَانُ اخْتَصَمَا إِلَيْهِ. قَالَ فَأَسْكَتَ عُثْمَانُ وَنَكَسَ رَأْسَهُ. قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَخَشِيتُ أَنْ يَأْخُذَهُ فَضَرَبْتُ بِيَدِي بَيْنَ كَتِفَيِ الْعَبَّاسِ فَقُلْتُ يَا أَبَتِ أَقْسَمْتُ عَلَيْكَ إِلاَّ سَلَّمْتَهُ لِعَلِيٍّ. قَالَ فَسَلَّمَهُ لَهُ"

رواه أحمد ورجاله ثقات .

7071. İbn Abbâs anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), vefat edip Ebû Bekr halife seçilince Abbâs, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in bıraktığı bazı şeyler (mirası) hususunda Hz. Ali'yle münakaşa etti. Ebû Bekr: "Şayet Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bırakıp ta yerinden kımıldatmadıysa ben de onu kımıldatmam" deyip kenara çekildi. Hz. Ömer halife seçilince ikisi anlaşmazlıklarını çözmesi için Ömer'e çıktılar. Hz. Ömer şöyle dedi: "Ebû Bekr'in kımıldatmadığı şeyi ben de kımıldatacak değilim." Hz. Osmân halife seçilince onun huzuruna çıktılar. Osmân susup konuşmadı ve başını öne eğdi.

---

1 İmam Ahmed, *Müsned* (1790)

İbn Abbâs ekledi: Bunun üzerine ben, eşyaları Abbâs'ın almasından korktum. Elimle Abbâs'ın iki kürek kemiği arasına vurarak: "Babacığım! Senin üzerine yemin ederim ki, eşyaları mutlaka Ali'ye teslim etmelisin" dedim." Sonunda (babam) Abbâs eşyaları Ali'ye teslim etti.

★Hadisi, Ahmed rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٧٠٧٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ حَنْبَلٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمَّادٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عَاصِمِ بْنِ كُلَيْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي شَيْخٌ مِنْ قُرَيْشٍ مِنْ بَنِي تَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنِي فُلَانٌ وَفُلَانٌ فَعَدَّ سِتَّةً أَوْ سَبْعَةً كُلُّهُمْ مِنْ قُرَيْشٍ فِيهِمْ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ قَالَ بَيْنَا نَحْنُ جُلُوسٌ عِنْدَ عُمَرَ إِذْ دَخَلَ عَلِيٌّ وَالْعَبَّاسُ قَدِ ارْتَفَعَتْ أَصْوَاتُهُمَا فَقَالَ عُمَرُ مَهْ يَا عَبَّاسُ قَدْ عَلِمْتُ مَا تَقُولُ تَقُولُ ابْنُ أَخِي وَلِي شَطْرُ الْمَالِ وَقَدْ عَلِمْتُ مَا تَقُولُ يَا عَلِيُّ تَقُولُ ابْنَتُهُ تَحْتِي وَلَهَا شَطْرُ الْمَالِ وَهَذَا مَا كَانَ فِي يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَدْ رَأَيْنَا كَيْفَ كَانَ يَصْنَعُ فِيهِ فَوَلِيَهُ أَبُو بَكْرٍ مِنْ بَعْدِهِ فَعَمِلَ فِيهِ بِعَمَلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ وَلِيتُهُ مِنْ بَعْدِ أَبِي بَكْرٍ فَأَحْلِفُ بِاللَّهِ لَأَجْهَدَنَّ أَنْ أَعْمَلَ فِيهِ بِعَمَلِ رَسُولِ اللَّهِ وَعَمَلِ أَبِي بَكْرٍ. ثُمَّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو بَكْرٍ وَحَلَفَ بِاللَّهِ أَنَّهُ لَصَادِقٌ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ النَّبِيَّ لَا يُورَثُ وَإِنَّمَا مِيرَاثُهُ فِي فُقَرَاءِ الْمُسْلِمِينَ وَالْمَسَاكِينِ. وَحَدَّثَنِي أَبُو بَكْرٍ وَحَلَفَ بِاللَّهِ إِنَّهُ صَادِقٌ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ النَّبِيَّ لَا يَمُوتُ حَتَّى يَؤُمَّهُ بَعْضُ أُمَّتِهِ. وَهَذَا مَا كَانَ فِي يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَدْ رَأَيْنَا كَيْفَ كَانَ يَصْنَعُ فِيهِ فَإِنْ شِئْتُمَا أَعْطَيْتُكُمَا لِتَعْمَلَا فِيهِ بِعَمَلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَمَلِ أَبِي بَكْرٍ حَتَّى أَدْفَعَهُ إِلَيْكُمَا. قَالَ فَخَلَوَا ثُمَّ جَاءَا فَقَالَ الْعَبَّاسُ ادْفَعْهُ إِلَى عَلِيٍّ فَإِنِّي قَدْ طِبْتُ نَفْساً بِهِ لَهُ.

رواه أحمد ,وفيه: راو لم يسم, وبقية رجاله رجال الصحيح .

7072. Benû Temîm kabilesinden Kureyşli bir zât anlatıyor: Bana falan falan, falan kişiler şöyle haber verdi -ravi altı veya yedi kişi saydı. Hepsi Kureyş'tendir. Onlardan biri olan Abdullah b. ez-Zübeyr anlatıyor-:

Ömer'in yanında oturuyorken Ali ve Abbâs içeri girdiler. Sesleri yüksek geliyordu. Ömer dedi ki

Bırak ey Abbâs! Tamam, ben senin ne diyeceğini biliyorum. Diyorsun ki: "Malın yarısı benim ve yeğenim (Ali)'nindir." Ey Ali! Seninde ne

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (77), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (26)

diyeceğini biliyorum. Diyeceksin ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in kızı benim nikahım altındadır. Malın yarısı onundur." İşte bunlar, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in elinde olanlar. Onlara Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ne yaptığını gördük. Ondan sonra Ebû Bekr idareyi ele aldı. O da Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yaptığını yaptı. Ebû Bekr'den idareyi ben ele aldım. Allah'a yemin ederim ki o şeylerde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ve Ebû Bekr'in yaptığını yapmaya son derece gayret edeceğim.

Bana Ebû Bekr'in bildirdiğine göre -ki doğru söylediğine dair Allah'a yemin etti- o, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işitmiştir: *"Peygamber asla miras bırakmaz. Onun mirası, sadece Müslüman fakirlerde ve miskinlerdedir."*

Ebû Bekr'in bana bildirdiğine göre -ki doğru söylediğine dair yemin etti- o, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu bildirdi: *"Peygamber, yerine ümmetinden biri geçip imam oluncaya kadar ölmez."* İşte bunlar Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in elinde olanlar. Biz de Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in neler yaptığını gördük. Eğer dilerseniz bana verir, böylece Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ve Ebû Bekr'in yaptığı gibi yaparsınız. Nihayet ben de bunu (ölünce) size veririm.

Abbâs ve Ali tenha bir yere gidip baş başa görüştüler ve bir süre sonra geri geldiler. Abbâs şöyle dedi: "Bunları Ali'ye ver. Benim gönlüm bunların Ali'de olmasından yana son derece rahattır."

★Hadisi, Ahmed rivayet etmiş olup ravilerden birinin ismi belirtilmemiştir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [1]

٧٠٧٣ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّبَرِيُّ ، ثنا عَبْدُ الرَّزَّاقِ ، أنا مَعْمَرٌ ، عَنْ أَيُّوبَ ، عَنِ ابْنِ سِيرِينَ ، أَنَّ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ رَضِيَ اللهُ تَعَلَى عَنْهُ ، قَالَ : " لَوْ نَظَرْتُمْ مَا بَيْنَ جَابَرْسَ إِلَى جَابَلْقَ مَا وَجَدْتُمْ رَجُلا جَدُّهُ نَبِيٌّ غَيْرِي وَأَخِي ، وَإِنِّي أَرَى أَنْ تَجْتَمِعُوا عَلَى مُعَاوِيَةَ ، ﴿ وَإِنْ أَدْرِي لَعَلَّهُ فِتْنَةٌ لَكُمْ وَمَتَاعٌ إِلَى حِينٍ ﴾، قَالَ مَعْمَرٌ : " جَابَرْسُ وَجَابَلْقُ : الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ "

قال معمر : جابرس وجابلق : المشرق والمغرب. رواه الطبراني في الكبير ورجاله رجال الصحيح .

7073. İbn Sîrîn'in bildirdiğine göre Hasan b. Ali şöyle demiştir: "Şayet Câbers ve Câbelk arasına baksanız benden ve kardeşimden başka dedesi peygamber olan hiç kimse göremezsiniz. Ben, sizin Muâviye üzerinde

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (78)

ittifak etmeniz görüşündeyim; **"Bilmiyorum belki de o (azabın ertelenmesi) sizi denemek ve bir zaman kadar sizi (imkânlardan) faydalandırma içindir."**[1]

(Ravi) Ma'mer der ki: Câbers ve Câbelk, doğu ile batı demektir.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٧٠٧٤ – حَدَّثَنَا أَبُو خَلِيفَةَ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ الْمَدِينِيِّ ، ثنا سُفْيَانُ ، عَنْ مُجَالِدٍ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، قَالَ : شَهِدْتُ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ بِالنُّخَيْلَةِ حِينَ صَالَحَهُ مُعَاوِيَةُ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ، فَقَالَ لَهُ مُعَاوِيَةُ : إِذَا كَانَ ذَا فَقُمْ فَتَكَلَّمْ ، وَأَخْبِرِ النَّاسَ أَنَّكَ قَدْ سَلَّمْتَ هَذَا الأَمْرَ لِي ، وَرُبَّمَا قَالَ سُفْيَانُ : أَخْبِرِ النَّاسَ بِهَذَا الأَمْرِ الَّذِي تَرَكْتَهُ لِي ، فَقَامَ فَخَطَبَ عَلَى الْمِنْبَرِ ، فَحَمِدَ اللهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ، قَالَ الشَّعْبِيُّ : وَأَنَا أَسْمَعُ ، ثُمَّ قَالَ : " أَمَّا بَعْدُ ، فَإِنَّ أَكْيَسَ الْكَيْسِ التُّقَى ، وَإِنَّ أَحْمَقَ الْحُمْقِ الْفُجُورُ ، وَإِنَّ هَذَا الأَمْرَ الَّذِي اخْتَلَفْتُ فِيهِ أَنَا وَمُعَاوِيَةُ إِمَّا كَانَ حَقًّا لِي تَرَكْتُهُ لِمُعَاوِيَةَ إِرَادَةَ صَلاحِ هَذِهِ الأُمَّةِ ، وَحَقْنِ دِمَائِهِمْ ، أَوْ يَكُونُ حَقًّا كَانَ لامْرِئٍ أَحَقَّ بِهِ مِنِّي ، فَفَعَلْتُ ذَلِكَ ، ﴿وَإِنْ أَدْرِي لَعَلَّهُ فِتْنَةٌ لَكُمْ وَمَتَاعٌ إِلَى حِينٍ﴾

رواه الطبراني في الكبير, وفيه: مجالد بن سعيد, وفيه كلام, وقد وثق ,وبقية رجاله رجال الصحيح.

7074. Şa'bî anlatıyor: Hasan b. Ali'yi, Muâviye'yle sulh yaparken Nuhayle'de gördüm. Muâviye ona: "Böyle olduğuna göre o halde kalk ve konuş, insanlara senin bu işi (halifeliği) bana teslim ettiğini bildir" dedi. Muhtemelen Süfyân şöyle dedi: "İnsanlara bu işi bana bıraktığını haber ver." Bunun üzerine Hasan kalktı ve minber üzerinde bir hutbe irad etti. Allah'a hamdü senada bulundu. Şa'bî der ki: Ben, Hasan'ın dediklerini duyuyordum. Sonra şöyle dedi: "Ağırbaşlılığın en iyisi takvadır. Ahmaklığın en kötüsü ise facirliktir. Muâviye ile benim münakaşa ettiğimiz bu iş (yani halifelik) ya benim için haktır ki ben, bu hakkı Muâviye'ye bıraktım. Çünkü artık bu ümmetin iyiliğini istiyorum, kanlarının akmasını istemiyorum. Ya da bu iş benden daha ziyade hak sahibi olan biri için haktır. Ben bunu yaptım." **"Bilmiyorum belki de o (azabın ertelenmesi) sizi denemek ve bir zamana kadar sizi (imkânlardan) faydalandırmak içindir."**[3]

---

1 Enbiyâ Sur. 111.

2 Taberânî, *M. el-Kebîr* (2780)

3 Enbiyâ Sur. 111.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Mücâlid b. Saîd hakkında bazı tenkitler yapılmıştır. Güvenilir kabul edenler de vardır. Geri kalan ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [1]

٧٠٧٥ - وَعَنْ ابْنِ عُمَر قَالَ : لَمَّا كَانَ الْيَوْمَ الَّذِي اجْتَمَعَ فِيْهِ عَلِيٌّ و مُعَاوية بِدَوْمَةِ الْجَنْدَلِ قَالَتْ لِي حَفْصَة : إِنَّه لاَ يَجْمُل بِكَ أَنْ تَتَخَلَّفَ عَنْ صُلْحٍ يُصْلِحُ اللهُ بِهِ بَيْنَ أُمَّةِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْتَ صِهْرُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَابْنَ عُمَر بْنَ الخَطَاب . فَأَقْبَلَ مُعَاوِيَةَ يَوْمَئِذٍ عَلى بُخْتِيٍ عَظَيْمٍ فَقَالَ : مَنْ يَطْمَعُ فِي هذَا الأَمْرَ وَيَرْجُوهُ أو يَمُدُّ لَهُ عُنُقَهُ ؟ قَالَ ابْنُ عُمَر : فَمَا حَدَّثْتُ نَفْسِي بِالدُّنْيَا قَبْلَ يَوْمَئِذٍ ذَهَبْتُ أَنْ أَقُولَ : يَطْمَعُ فِيْهِ مَنْ ضَرَبَكَ وَأَبَاكَ عَلى الإِسلامِ حَتَّى أَدْخَلَكُمَا فِيْهِ . فَذَكَرْتُ الجَنَّةَ وَنَعِيمَهَا فَأَعْرَضْتُ عَنْهُ"

رواه الطبراني في الكبير ورجاله ثقات, والظاهر أنه أراد صلح الحسن بن علي ووهم الراوي .

7075. İbn Ömer anlatıyor: Muâviye ve Hz. Ali'nin Devmetu'l-Cendel denilen yerde toplandığı gün gelince (kız kardeşim) Hafsa bana şöyle dedi: "Ümmet-i Muhammed arasını sayesinde Yüce Allah'ın barış sağladığı bir sulhtan geri kalmak sana yakışmıyor. Üstelik sen, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yakını (kayınbiraderi), Ömer b. el-Hattâb'ın da oğlusun." Muâviye o gün büyük bir korku içerisinde yönelerek: "Bu işe (hilâfete) tamah eden, bu işi ümit eden ya da boynunu bu işe uzatacak olan kimdir?" diye sordu. İbn Ömer dedi ki: "Ben o güne kadar dünyada kendi kendime hiç konuşmamıştım ki şöyle demeye başladım: "Seni ve babanı İslam'a götürüp sonunda da sizi İslam'a sokan tamah eder." Devamla cenneti ve nimetlerini hatırlayıp Muâviye'den yüz çevirdim.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir. Açık olan (tarihi gerçekler) şudur ki İbn Ömer, Hasan b. Ali'nin (Muâviye ile) sulh yapmasını irade etmiş; ama ravi burada hata etmiştir.

٧٠٧٦ - وعَنْ صُهَيْبٍ مَوْلَى الْعَبَّاسِ قَالَ : أَرْسَلَنِي العَبَّاسُ إِلى عُثْمَانَ أَدْعُوهُ فَأَتَيْنَاهُ فَإِذَا هُوَ يُغَدِّي النَّاسَ فَدَعَوتُهُ فَأَتَاهُ فَقَالَ : أَفْلَحَ الوَجْهُ أَبَا الفَضْلِ . قَالَ : وَوَجْهَكَ أَمِيرَ المُؤمِنِيْنَ . قَالَ : مَا زِدْتَ عَلى أَنْ أَتَانِي رَسُولَكَ وَأَنَا أُغَدِّي النَّاسَ فَغَدَيْتَهُمْ ثُمَّ أَتَيْتُكَ . فَقَالَ العَبَّاسُ : أُذَكِّرُكَ اللهَ فِي عَلي فَإِنَّهُ ابْنُ عَمِّكَ وأَخُوكَ فِي دِيْنِكَ وَصَاحِبُكَ مَعَ نَبِيْكَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَصِهْرِكَ وَأَنَّهُ قَدْ بَلَغَنِي أَنَّكَ تُرِيدُ أَنْ تَقُومَ بِعَلِيٍّ وَأَصْحَابِهِ فَاعْفِنِي مِنْ ذَلِكَ يَا أَمِيرَ المُؤمِنِيْنَ .

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (2559)

فَقالَ عُثْمَانُ : إنَّ أوَّلَ مَا أُحيّيكَ أنّي قَدْ شَفَعْتُكَ فِي عَليٍّ إنَّ عَلِياً لَوْ شَاءَ مَا كَانَ أَحَدٌ دُونَهُ وَلَكِنهُ أَبَى أَنْ يَكُونَ إِلاَّ رَأْيَهُ . ثُمَّ بَعَثَ إِلى عَلي فَقَالَ : أُذَكِّرُكَ اللهَ فِي ابْنِ عَمِّكَ وَابْنِ عَمَّتِكَ وَأَخِيْكَ فِي دِيْنِكَ وَصَاحِبِكَ مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَوَلِيُّ بَيْعَتِكِ . فَقَالَ : واللهِ لَوْ أَمَرَنِي أَنْ أَخْرُجَ عَنْ دَارِي لَخَرَجْتُ " رواه الطبراني في الكبير ورجاله ثقات.

7076. Abbâs'ın azatlısı Suheyb anlatıyor: Abbâs beni, kendisini çağırmam için Osmân'a gönderdi. Yanına vardık. Bir de baktık ki insanlara yemek veriyor. Onu davet ettim. Abbâs'ın yanına gitti. Osmân, Abbâs'a: "Yüzün felah olsun ey Ebu'l-Fadl!" dedi. Abbâs da ona mukabelede bulundu: "Senin yüzün de felah bulsun, ey Müminlerin emiri!" Osmân şöyle dedi: "Elçin bana geldiğinde insanlara yemek vermek üzerine hiçbir şey yapamadım. İnsanlara yemek yedirdikten sonra sana geldim." Abbâs, Osmân'a: "Sana Ali'yi hatırlatmak istiyorum. Zira o, senin amcanın oğludur. Dinde senin kardeşindir. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'le beraber senin arkadaşındır, senin hısmındır. Bana ulaşan bilgilere göre Ali ve arkadaşlarına karşı kıyama geçmek istiyormuşsun. Bundan dolayı beni affet ey Müminlerin emiri!" dedi. Osmân da cevaben Abbâs'a şöyle dedi: "Sana icabet edeceğim ilk husus şudur: Senin Ali hakkındaki yardımını kabul ettim. Şayet Ali dilese hiç kimse onun önünde duramaz. Ancak Ali kendi görüşünü kabul etmekten başka hiçbir şeye yanaşmadı."

Daha sonra Abbâs, Ali'ye bir adam göndererek ona şöyle dedi: "Sana amcanın oğlunu, halanın oğlunu, din kardeşini, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'le beraber arkadaşını ve sana bîat etmeyi kabul edeni hatırlatıyorum." Bunun üzerine Hz. Ali: "Vallahi, Osmân evimden çıkmamı bana emretse hemen çıkardım" dedi.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.

٧٠٧٧ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ صَالِحِ بْنِ الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى ، ثنا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ أَبِي سُلَيْمَانَ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنْ أُمِّ هَانِئٍ ، قَالَتْ : دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْفَتْحِ ، فَقُلْتُ : أَلا تَعْذِرُنِي مِنْ عَلِيٍّ ؟ قَالَ : " مَا لَهُ ؟ " قُلْتُ : جَاءَنِي رَجُلٌ فَعَاذَ بِي ، فَقَالَ عَلِيٌّ : تَنَحَّ عَنْهُ وَإِلا أَنْفَذْتُكِ بِالرُّمْحِ ، وَإِنَّهُ طَعَنَنِي فِي مُقَدَّمِ رَأْسِي ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَا كَانَ عَلِيٌّ لِيَطْعَنَكِ "

رواه الطبراني في الكبير ورجاله رجال الصحيح

7077. Ümmü Hâni anlatıyor: (Mekke'nin) Fetih günü Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanıma geldi. Ona: "(Erkek kardeşim) Ali'den dolayı beni mazur görmez misin?"dedim. Bana: *"Ne yaptı ki?"* buyurunca şöyle anlattım: "Bana bir adam ziyaret için geldi. Ali bana: «O adamdan uzaklaş, yoksa okumla sana vururum» dedi ve okuyla başımın ön tarafına dürttü. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) : *"Ali (okuyla) sana dürtecek biri değildir"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.

كِتَابُ الوَصَايَا

VASİYETLER KİTABI

(بَابُ الحَثِّ عَلى الوَصِيَّةِ)

Vasiyet Etmeye Teşvik

٧٠٧٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ هَارُونَ بْنِ عِيسَى بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عِيسَى بْنِ الْمَنْصُورِ الْهَاشِمِيُّ الْمَنْصُورِيُّ ، حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْعَبَّاسُ الْهَاشِمِيُّ ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ عِيسَى بْنِ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ الْمَنْصُورِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " تَرْكُ الْوَصِيَّةِ عَارٌ فِي الدُّنْيَا وَنَارٌ وَشَنَارٌ فِي الآخِرَةِ "

رواه الطبراني في الصغير والأوسط, وفيه: جماعة لم أعرفهم .

7078. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Vasiyeti terk etmek, dünyada ayıp sayılan bir iş, âhirette ise ateş ve utanç vesilesidir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiştir. Senedinde tanımadığım bir takım raviler bulunmaktadır. [1]

٧٠٧٩ - وعَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "مَا حَقُّ امْرِئٍ مُسْلِمٍ أن يَبِيتَ لَيْلَتَيْنِ سَوْدَاوَيْنِ وَعِنْدَهُ ما يُوصِى فِيهِ إِلاَّ وَصِيَّتُهُ مَكْتُوبَةٌ"

رواه أبو يعلى في الكبير , وفيه: عبد الله العمري, وفيه :ضعف وقد وثق, وبقية رجاله رجال الصحيح .

7079. Ömer b. el-Hattâb'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Vasiyyet edeceği bir şeyi bulunup da vasiyeti yanında yazılı bulunmadıkça iki gece yatmak müslüman bir kişinin hakkı (ona yakışır şey) değildir."*

★Hadisi, Ebû Ya'lâ, *Müsnedu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Abdullah el-Ömerî zayıftır. Güvenilir kabul edenler de vardır. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

---

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr* (809)

٧٠٨٠ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ أَبِي إِسْرَائِيلَ ، حَدَّثَنَا دُرُسْتُ بْنُ زِيَادٍ ، حَدَّثَنِي يَزِيدُ الرَّقَاشِيُّ ، حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ ، قَالَ : كُنَّا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَجَاءَ رَجُلٌ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَاتَ فُلانٌ ، قَالَ : أَلَيْسَ كَانَ مَعَنَا آنِفًا ؟ ، قَالُوا : بَلَى ، قَالَ : سُبْحَانَ اللَّهِ ، كَأَنَّهَا إِخْذَةٌ عَلَى غَضَبٍ ، الْمَحْرُومُ مَنْ حُرِمَ وَصِيَّتَهُ "

قلت : روى ابن ماجة منه : " المحروم من حرم وصيته " رواه أبو يعلى, وإسناد حسن.

7080. Enes b. Mâlik anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanındaydık. Bir adam gelip: "Ya Resûlallah! Falan kişi öldü" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Az önce bizimle beraber değil miydi?"* diye sorunca: "Evet" dediler. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sübhânallah! Sanki (ilahi bir) öfke nedeniyle (aniden aramızdan) alınmış gibi. (Gerçek) mahrumiyeti yaşayan kişi, vasiyetini yazmaktan mahrum ola(rak ölen)dir"* buyurdu.

Ben derim ki: İbn Mâce bu hadisin: *"Mahrumiyet yaşayan kişi, vasiyetten mahrum olandır"* kısmını rivayet etmiştir.

★Hadisi, Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup isnâdı hasendir. [1]

(بَابُ مَا يُكْتَبُ فِي الْوَصِيَّةِ)

Vasiyete Yazılan Şeyler

٧٠٨١ - حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ ، أَنَا عَبْدُ الْمُؤْمِنِ بْنُ عَبَّادٍ ، نَا أَيُّوبُ ، عَنْ مُحَمَّدٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : كَانَ يَكْتُبُونَ صُدُورَ وَصَايَاهُمْ : هَذَا مَا أَوْصَى بِهِ فُلانُ بْنُ فُلانٍ ، أَوْصَى أَنْ نَشْهَدَ أَنْ لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ، وَأَنَّ الْجَنَّةَ حَقٌّ ، وَأَنَّ النَّارَ حَقٌّ ، وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا ، وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ ، وَأَوْصَى مَنْ تَرَكَ بَعْدَهُ بِمَا أَوْصَى بِهِ إِبْرَاهِيمُ بَنِيهِ : ﴿يَا بَنِيَّ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى لَكُمُ الدِّينَ فَلا تَمُوتُنَّ إِلا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴾

رواه البزار, وفي الأصل علامة سقوط ,وفيه: عبد المؤمن بن عباد, ضعفه أبو حاتم وغيره ,ووثقه البزار, وبقية رجاله رجال الصحيح .

7081. Enes b. Mâlik anlatıyor: Vasiyetlerinin başına şöyle yazarlardı: Bu, falan oğlu falanın vasiyetidir. Bu kişi, Allah'tan başka ilah olmadığına, Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem)'in onun kulu ve elçisi olduğuna, cennet ve cehennemin hak olduğuna, kıyamet saatinin hiç

---

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (4122), iki ravisi zayıftır.

şüphesiz geleceğine, Allah'ın kabirdekileri dirilteceğine şahadet ettiğini vasiyet eder. Hz. İbrâhîm'in oğluna vasiyet etmiş olduğu şeyi, geride bıraktıklarına vasiyet eder. Şöyle ki: **"Hz. Ya'kûb: Oğullarım! Allah sizin için bu dini (İslâm'ı) seçti. O halde sadece Müslümanlar olarak ölünüz"**[1] dedi.

★Hadisi, Bezzâr rivayet etmiştir. Metinde bazı ibarelerin eksik olduğuna dair işaretler vardır. Ravilerinden Abdulmü'min b. Abbâd'ı, Ebû Hâtim ve başkaları zayıf görmüş, Bezzâr ise güvenilir kabul etmiştir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

(بَابُ فِيمَنْ حَافَ فِي وَصِيَّتِهِ)

Vasiyetinde Haksızlık Yapan Hakkında

٧٠٨٢ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ مَوْلَى بَنِي هَاشِمٍ حَدَّثَنَا ذَيَّالُ بْنُ عُبَيْدِ بْنِ حَنْظَلَةَ قَالَ سَمِعْتُ حَنْظَلَةَ بْنَ حِذْيَمٍ جَدِّي أَنَّ جَدَّهُ حَنِيفَةَ قَالَ لِحِذْيَمٍ اجْمَعْ لِي بَنِيَّ فَإِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُوصِيَ. فَجَمَعَهُمْ فَقَالَ إِنَّ أَوَّلَ مَا أُوصِي أَنَّ لِيَتِيمِي هَذَا الَّذِي فِي حِجْرِي مِائَةً مِنَ الإِبِلِ الَّتِي كُنَّا نُسَمِّيهَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ الْمُطَيَّبَةَ.

فَقَالَ حِذْيَمٌ يَا أَبَتِهْ إِنِّي سَمِعْتُ بَنِيكَ يَقُولُونَ إِنَّمَا نُقِرُّ بِهَذَا عِنْدَ أَبِينَا فَإِذَا مَاتَ رَجَعْنَا فِيهِ. قَالَ فَبَيْنِي وَبَيْنَكُمْ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَقَالَ حِذْيَمٌ رَضِينَا. فَارْتَفَعَ حِذْيَمٌ وَحَنِيفَةُ وَحَنْظَلَةُ مَعَهُمْ غُلَامٌ وَهُوَ رَدِيفٌ لِحِذْيَمٍ فَلَمَّا أَتَوُا النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَلَّمُوا عَلَيْهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا رَفَعَكَ يَا أَبَا حِذْيَمٍ. قَالَ هَذَا وَضَرَبَ بِيَدِهِ عَلَى فَخِذِ حِذْيَمٍ فَقَالَ إِنِّي خَشِيتُ أَنْ يَفْجَأَنِي الْكِبَرُ أَوِ الْمَوْتُ فَأَرَدْتُ أَنْ أُوصِيَ وَإِنِّي قُلْتُ إِنَّ أَوَّلَ مَا أُوصِي أَنَّ لِيَتِيمِي هَذَا الَّذِي فِي حِجْرِي مِائَةً مِنَ الإِبِلِ كُنَّا نُسَمِّيهَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ الْمُطَيَّبَةَ. فَغَضِبَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى رَأَيْنَا الْغَضَبَ فِي وَجْهِهِ وَكَانَ قَاعِدًا فَجَثَا عَلَى رُكْبَتَيْهِ وَقَالَ لَا لَا لَا الصَّدَقَةُ خَمْسٌ وَإِلاَّ فَعَشْرٌ وَإِلاَّ فَخَمْسَ عَشْرَةَ وَإِلاَّ فَعِشْرُونَ وَإِلاَّ فَخَمْسٌ وَعِشْرُونَ وَإِلاَّ فَثَلَاثُونَ وَإِلاَّ فَخَمْسٌ وَثَلَاثُونَ فَإِنْ كَثُرَتْ فَأَرْبَعُونَ. قَالَ فَوَدَعُوهُ وَمَعَ الْيَتِيمِ عَصًا وَهُوَ يَضْرِبُ جَمَلاً فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَظُمَتْ هَذِهِ هِرَاوَةُ يَتِيمٍ. قَالَ حَنْظَلَةُ فَدَنَا بِي إِلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ إِنَّ لِي بَنِينَ ذَوِي لِحًى وَدُونَ ذَلِكَ وَإِنَّ ذَا أَصْغَرُهُمْ فَادْعُ اللهَ لَهُ. فَمَسَحَ لَهُ رَأْسَهُ وَقَالَ بَارَكَ اللهُ فِيكَ أَوْ بُورِكَ فِيهِ. قَالَ ذَيَّالٌ فَلَقَدْ رَأَيْتُ حَنْظَلَةَ يُؤْتَى

[1] Bakara Sur. 132.
[2] Bezzâr, *Müsned* (1375)

بِالإِنْسَانِ الوَارِمِ وَجْهُهُ أَوِ الْبَهِيمَةِ الْوَارِمَةِ الضَّرْعُ فَيَتْفُلُ عَلَى يَدَيْهِ وَيَقُولُ بِسْمِ اللهِ وَيَضَعُ يَدَهُ عَلَى رَأْسِهِ وَيَقُولُ عَلَى مَوْضِعِ كَفِّ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَمْسَحُهُ عَلَيْهِ وَقَالَ ذَيَّالٌ فَيَذْهَبُ الْوَرَمُ. رواه أحمد ورجاله ثقات.

7082. Zeyyâl b. Ubeyd b. Hanzale anlatıyor: Dedem Hanzale b. Hizyem'i işittim ki, onun dedesi Hanîfe, oğlu Hizyem'e şöyle dedi: "Oğullarımı topla! Çünkü vasiyet etmek istiyorum." Hizyem kardeşlerini topladı. Hanîfe onlara: "Cahiliye döneminde, mutayyebe dediğim yüz deveyi, odamda bulunan şu yetime bırakıyorum; bu, ilk vasiyetimdir" dedi.

Bunun üzerine Hizyem: "Babacığım! Ben oğullarının şöyle dediklerini işittim: Biz vasiyetin gereğini yaparak babamızın içini rahatlatacağız, babamız öldüğünde ise bu (vasiyetin yaptırımından) döneceğiz" dedi. Hanîfe: "Öyleyse benimle sizin aranızda Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) (hakem) olsun" deyince Hizyem: "Tamam, buna razı oluruz" dedi. Bunun üzerine Hizyem, Hanîfe ve Hanzale, yanlarındaki bir çocukla beraber Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in huzuruna çıktılar. Çocuk, Hanîfe'nin peşinden geliyordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına geldiklerinde ona selam verdiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Ebû Hizyem! Seni buraya getiren şey nedir?"* diye sorunca Hanîfe: "İşte bu!" diyerek eliyle Hizyem'in dizine vurdu. Devamla şöyle anlattı: "Bana, yaşlılığın veya ölümün ansızın gelmesinden korktum, o yüzden vasiyette bulunmak istedim. Cahiliye döneminde, mutayyebe dediğimiz yüz deveyi odamda bulunan şu yetime bırakıyorum ki bu, ilk vasiyetimdir." Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) öfkelendi, hatta belirtisini yüzünde gördük. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) oturuyordu. Dizleri üzerine çökerek şöyle buyurdu: *"Hayır! Hayır! Hayır! Sadaka beştir. O olmazsa ondur. O da olmazsa on beştir. O da olmazsa yirmidir. O da olmazsa yirmi beştir. O da olmazsa otuzdur. O da olmazsa otuz beştir. Daha fazla olursa kırktır."*

Ravi der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'le vedalaştılar. Yetim, yanındaki sopayla bir ipe vuruyordu. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Şu yetimin sopası ne de büyükmüş."* Hanzale der ki: Babam Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e yaklaşıp ona: "Benim sakallı oğullarım var, bunun (yani Hanzale'nin) ise sakalı yok. Bu en küçükleri, Allah'a onun için dua et" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) eliyle başını okşadı ve şöyle buyurdu: *"Allah seni mübarek kılsın."* veya *"Mübarek kılınasın."*

Zeyyâl der ki: Hanzale'yi, kendisine yüzü şişmiş bir insan veya memesi şişmiş bir hayvan getirilirken gördüm. Elini sürüyor, "Bismillah" diyerek önce kendi başına koyarak: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in elinin koyduğu yer üzerine" diyor ve sonra o eliyle hastanın başını sıvazlıyordu. Böyle yaptıktan sonra hastadan şişlik gitti.

★Hadisi, Ahmed rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir. [1]

(بَابُ فِيمَنْ تَصَرَّفَ فِي مَرَضِهِ بِأَكْثَرَ مِنَ الثُّلُثِ)

Hastalığında Malının Üçte Birinden Fazla Tasarrufta Bulunan Hakkında

٧٠٨٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ عَنِ الْحَسَنِ الْبَصْرِيِّ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ أَنَّ رَجُلاً أَعْتَقَ عِنْدَ مَوْتِهِ سِتَّةً رَجْلَةٍ لَهُ فَجَاءَ وَرَثَتُهُ مِنَ الأَعْرَابِ فَأَخْبَرُوا رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَا صَنَعَ قَالَ أَوَقَدْ فَعَلَ ذَلِكَ. قَالَ لَوْ عَلِمْنَا إِنْ شَاءَ اللهُ مَا صَلَّيْنَا عَلَيْهِ.

قلت : هو في الصحيح باختصار . رواه أحمد والطبراني في الكبير إلا أنه قال : أَنَّ رَجُلاً مِنَ الأَنْصَارِ أَعْتَقَ سِتَّةً مِنْ مَمْلُوكِينَ لَهُ عِنْدَ مَوْتِهِ وَلَيْسَ لَهُ مَالٌ غَيْرُهُمْ ، فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَغَضِبَ مِنْ ذَلِكَ ، وَقَالَ : " لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ لا أُصَلِّيَ عَلَيْهِ

ورجال الجميع رجال الصحيح .

7083. İmrân b. Husayn'ın bildirdiğine göre bir adam, ölümü anında altı tane kölesini azat etti. Bedevilerden olan varisleri gelip adamın yaptığını Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e haber verdiler. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) söyle buyurdu: *"Bunu yaptı mı gerçekten? İnşallah, bilseydik onun (cenaze) namazını kılmazdık."*

Ben derim ki: Bu hadis kısa metniyle *Sahîh*'te yer almaktadır.

★Hadisi, Ahmed ve şu lafızla *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiştir: Ensar'dan bir adam altı tane kölesini azat etti. Başkaca da malı yoktu. Bu haber Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e ulaşınca öfkelenerek şöyle buyurdu: *"Vallahi, neredeyse onun namazını kılmamaya niyetlenmiştim (yapamadım)."* Hepsinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (5/67-8), Taberânî, *M. el-Kebîr* (3500-1)

٧٠٨٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الْحُلْوَانِيُّ ، ثنا الْفَيْضُ بْنُ وَثِيقٍ الثَّقَفِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ عَبْدِ الْمَجِيدِ الثَّقَفِيُّ ، عَنْ عَنْبَسَةَ الْغَنَوِيِّ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ ، أَنَّ رَجُلا أَعْتَقَ سِتَّةَ أَعْبُدٍ مَمْلُوكِينَ لَهُ عِنْدَ مَوْتِهِ ، " فَأَقْرَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَهُمْ فَأَعْتَقَ اثْنَيْنِ وَأَرَقَّ أَرْبَعَةً "

قلت : حديث عمران في الصحيح . رواه الطبراني في الكبير والأوسط, وفيه: الفيض بن وثيق, وهو كذاب .

7084. İmrân b. Husayn'ın bildirdiğine göre bir adam, ölmek üzereyken altı tane kölesini azat etti. Adamın başka da malı yoktu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) aralarında kur'a çekti. Kur'a neticesinde ikisini azat etti. Dört tanesini köle olarak bıraktı.

Ben derim ki: İmrân'ın hadisi *Sahîh*'te mevcuttur.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Feyd b. Vesîk hadis uyduran biridir. [1]

٧٠٨٥ - وَبِهِ ، حَدَّثَنِي اللَّيْثُ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ ، عَنْ تَوْبَةَ بْنِ نَمِيرٍ ، عَنِ الْقَاسِمِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ ، قَالَ : " أَعْتَقَ رَجُلٌ فِي وَصِيَّتِهِ سِتَّةَ أَرْؤُسٍ لَهُ ، لَمْ يَكُنْ لَهُ مَالٌ غَيْرَهُمْ ، فَبَلَغَ ذَلِكَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَتَغَيَّظَ عَلَيْهِ ، ثُمَّ أَسْهَمَ عَلَيْهِمْ ، فَأَخْرَجَ ثُلُثَهُمْ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه توبة بن نمير, ولم أجد من ترجمه, وفيه: عبد الله بن صالح كاتب الليث, وقد ضعف ووثق, وبقية رجاله ثقات.

7085. Ebu Umâme el-Bâhilî anlatıyor: Bir adam vasiyetinde altı köleyi azat etmişti. Onlardan başka malı da yoktu. Bu durum Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e ulaşınca adama öfkelendi. Sonrasında kur'a çekti ve üçte birini çıkardı.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup senedinde yer alan Tevbe b. Nemîr'in biyografisini zikredene rastlamadım. Leys'in katibi olan Abdullah b. Sâlih'i, zayıf ve güvenilir gören de vardır. Kalan ravileri güvenilir kimselerdir.

٧٠٨٦ - وعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَجُلا فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْتَقَ سِتَّةَ مَمْلُوكِينَ لَمْ يَكُنْ لَهُ مَالٌ غَيْرُهُمْ وَمَاتَ الرَّجُلُ فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَقْرَعَ بَيْنَهُمْ فَأَعْتَقَ اثْنَيْنِ وَأَرَقَّ أَرْبَعَةً"

رواه البزار, وفيه: علي بن زيد, وحديثه حسن وفيه ضعف, وبقية رجاله رجال الصحيح.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (6943), Taberânî, *M. el-Evsat* (773)

7086. Ebû Saîd el-Hudrî'nin naklettiğine göre bir adam, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in zamanında altı tane kölesini azat etti. Adamın başka da malı yoktu. Adam öldü. Bu durum Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e ulaşınca, aralarında kur'a çekti. İki tanesini azat etti, dört tanesini köle olarak bıraktı.

★Hadisi, Bezzâr rivayet etmiştir. Senedinde yer alan Ali b. Yezîd'de zayıflık olup hadisi hasendir. Kalan ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٧٠٨٧ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ ، ثنا الْمَسْعُودِيُّ ، عَنْ أَبِي عَوْنٍ ، عَنِ الْقَاسِمِ ، أَنَّ رَجُلا اسْتَأْذَنَ وَرَثَتَهُ أَنْ يُوصِيَ بِأَكْثَرَ مِنَ الثُّلُثِ ، فَأَذِنُوا لَهُ ، ثُمَّ رَجَعُوا فِيهِ بَعْدَ مَا مَاتَ ، فَسُئِلَ عَبْدُ اللَّهِ عَنْ ذَلِكَ ، فَقَالَ : ذَاكَ النُّكْرَةُ لا يَجُوزُ "

رواه الطبراني في الكبير , والقاسم لم يدرك عبد الله .

7087. Kâsım'ın naklettiğine göre bir adam, mirasının üçte birinden fazlasını vasiyet etmek için izin istedi. Ona izin verdiler. Sonra adam öldükten sonra (varisleri) bundan (üçte birden fazlasını vasiyet etmesinden) döndüler. Bunu Abdullah (b. Mes'ûd)'a sordular. Abdullah şöyle dedi: "Bu, toplumun hoş karşılamadığı bir durumdur, caiz değildir."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Kâsım, Abdullah'a yetişmemiştir.[2]

٧٠٨٨ – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنِ الثَّوْرِيِّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ ، قَالَ : سُئِلَ ابْنُ مَسْعُودٍ عَنْ رَجُلٍ أَعْتَقَ عَبْدَهُ عِنْدَ الْمَوْتِ ، وَلَيْسَ لَهُ مَالٌ غَيْرُهُ وَعَلَيْهِ دَيْنٌ ، قَالَ : " يَسْعَى فِي قِيمَتِهِ " رواه الطبراني في الكبير, والقاسم لم يدرك ابن مسعود.

7088. Abdurrahman b. el-Kâsım der ki: İbn Mes'ûd'a, ölürken borcu olup başka malı olmayıp, kölesini azat eden adam hakkında sorulunca: "Borcunu ödemelidir" cevabını verdi.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Kâsım, Abdullah'a yetişmemiştir.[3]

[1] Bezzâr, *Müsned* (1396)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (9161)
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (9719)

٧٠٨٩ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، أَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ ، أنا الثَّوْرِيُّ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانَ الأَسَدِيِّ ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ : " تَانِكَ الْمُرَّتَانِ : الإِمْسَاكُ فِي الْحَيَاةِ ، وَالتَّبْذِيرُ عِنْدَ الْمَوْتِ "

رواه الطبراني, وفيه: عبد الله بن سنان الأسدي, كذا هو في النسخة, والظاهر أنه ابن زياد الأسدي, فإن كان ابن زياد, فرجاله رجال الصحيح .

7089. İbn Mes'ûd diyor ki: "Şu iki acı şeyden sakın: Yaşarken cimri olmak, ölürken de saçıp savurmak."

★Hadisi Taberânî, rivayet etmiştir. Senedinde yer alan Abdullah b. Sinân el-Esedî –ki nüshada da böyledir- zahir olan o, İbn Ziyâd el-Esedî'dir. Eğer İbn Ziyâd ise ravileri *Sahîh* ricâlidir.[1]

(بَابُ اسْتِحْبَابِ الْوَصِيَّةِ بِأَكْثَرِ مِنَ الثُّلُثِ لِمَنْ لاَ وَارِثَ لَهُ)

Varisi Olmayan İçin, Malının Üçte Birinden Fazlasını Vasiyet Etmesini Müstehap Görmek

٧٠٩٠ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنِ الثَّوْرِيِّ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ أَبِي مَيْسَرَةَ الْهَمْدَانِيِّ عَمْرِو بْنِ شُرَحْبِيلَ ، قَالَ : قَالَ لِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ : " إِنَّكُمْ مِنْ أَحْرَى حَيٍّ بِالْكُوفَةِ ، أَنْ يَمُوتَ أَحَدُكُمْ ، وَلا يَدَعُ عَصَبَةً ، وَلا رَحِمًا ، فَمَا يَمْنَعُهُ إِذَا كَانَ كَذَلِكَ أَنْ يَضَعَ مَالَهُ فِي الْفُقَرَاءِ أَوِ الْمَسَاكِينِ " رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح .

7090. Ebû Meysere el-Hemdânî Amr b. Şurahbîl bildiriyor: Abdullah b. Mes'ûd bana şöyle dedi: "Sizler, Kûfe'nin lâyık mahallesindensiniz. Sizden biriniz, ne bir zü rahim ve ne de bir asabe (akraba) bırakmadan ölüyor. Böyle olunca fakirlere ve miskinlere malını vermesini onu men eden nedir?"

★Hadisi Taberânî, rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (9722)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (9723)

(بَابُ الوَصِيَّةِ بِالثُّلُثِ)

Malın Üçte Birini Vasiyet Etmek

٧٠٩١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ عَنْ ضَمْرَةَ بْنِ حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ " إِنَّ اللَّهَ تَصَدَّقَ عَلَيْكُمْ بِثُلُثِ أَمْوَالِكُمْ عِنْدَ وَفَاتِكُمْ " رواه أحمد والبزار والطبراني, وفيه: أبو بكر ابن أبي مريم, وقد اختلط .

7091. Ebu'd-Derdâ'nın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Yüce Allah, vefatınız anında mallarınızın üçte birini size tasadduk etmiştir (dilediğinize vasiyet etme hakkı vermiştir)."*

★Hadisi Ahmed, Bezzâr ve Taberânî rivayet etmiş olup ravilerden Ebû Bekr b. Ebî Meryem âhir ömründe bunamıştır. [1]

٧٠٩٢ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ خَلَفٍ الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ عُتْبَةَ بْنِ حُمَيْدٍ الضَّبِّيِّ ، عَنِ الْقَاسِمِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ تَصَدَّقَ عَلَيْكُمْ بِثُلُثِ أَمْوَالِكُمْ عِنْدَ وَفَاتِكُمْ زِيَادَةً فِي حَيَاتِكُمْ لِيَجْعَلَهَا لَكُمْ زِيَادَةً فِي أَعْمَالِكُمْ "

رواه الطبراني, وفيه :عقبة بن حميد الضبي, وثقه ابن حبان وغيره ,وضعفه أحمد .

7092. Muâz b. Cebel'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Yüce Allah, yaşamınızın artması, dolayısıyla da (hayır) amellerinizin çoğalması için, vefatınız anında mallarınızın üçte birini size tasadduk etmiştir (dilediğiniz şekilde vasiyet etme hakkı vermiştir)."*

★Hadisi Taberânî, rivayet etmiş olup ravilerden Utbe b. Humeyd ed-Dabbî'yi, İbn Hibbân ve başkaları güvenilir kabul ederken, Ahmed zayıf görmüştür. [2]

٧٠٩٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ بْنِ نَجْدَةَ الْحَوْطِيُّ ، ثنا أَبِي ، ح وَحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَكَرِيَّا الأَعْرَجُ الأَيَادِيُّ ، ثناعَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ نَجْدَةَ الْحَوْطِيُّ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ عَقِيلِ بْنِ مُدْرِكٍ ، عَنِ الْحَارِثِ بْنِ عُبَيْدٍ السُّلَمِيِّ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَعْطَاكُمْ عِنْدَ وَفَاتِكُمْ ثُلُثَ أَمْوَالِكُمْ زِيَادَةً فِي أَعْمَالِكُمْ " رواه الطبراني, وإسناده حسن.

7093. Hâris b. Ubeyd es-Sülemî'nin, babasından bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Yüce Allah,*

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1382)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/54), İsmail b. Ayyâş zayıftır.

(hayır) amellerinizi artırasınız diye, vefatınız anında mallarınızın üçte birini size tasadduk etmiştir (dilediğiniz tasarruf hakkı vermiştir)."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup isnadı hasendir.[1]

٧٠٩٤ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ جَعْفَرٍ الْقَتَّاتُ الْكُوفِيُّ ، وَمُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، قَالا : ثنا عَوْنُ بْنُ سَلامٍ ، ثنا عَمْرُو بْنُ شَمِرٍ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، رَفَعَهُ ، قَالَ : " إِنَّ الرَّجُلَ الْمُسْلِمَ لَيَصْنَعُ فِي ثُلُثِهِ عِنْدَ مَوْتِهِ خَيْرًا ، فَيُوَفِّي اللَّهُ بِذَلِكَ زَكَاتَهُ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح .

7094. Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu bildirdi: *"Müslüman bir erkek, vefatı anında malının üçte birinde hayır işleyebilir. Yüce Allah da bu sayede onun zekâtını tamamlar."*

★Hadisi Taberânî, rivayet etmiş olup ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

٧٠٩٥ - قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ قَالَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ خُثَيْمٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْقَارِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَمْرِو بْنِ الْقَارِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدِمَ فَخَلَّفَ سَعْداً مَرِيضاً حَيْثُ خَرَجَ إِلَى حُنَيْنٍ فَلَمَّا قَدِمَ مِنْ جِعِرَّانَةَ مُعْتَمِراً دَخَلَ عَلَيْهِ وَهُوَ وَجِعٌ مَغْلُوبٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي مَالاً وَإِنِّي أُورَثُ كَلاَلَةً أَفَأُوصِي بِمَالِي كُلِّهِ أَوْ أَتَصَدَّقُ بِهِ قَالَ لاَ. قَالَ أَفَأُوصِي بِثُلُثَيْهِ قَالَ لاَ. قَالَ أَفَأُوصِي بِشَطْرِهِ قَالَ لاَ. قَالَ أَفَأُوصِي بِثُلُثِهِ قَالَ نَعَمْ وَذَاكَ كَثِيرٌ. قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَمُوتُ بِالأَرْضِ الَّتِي خَرَجْتُ مِنْهَا مُهَاجِراً قَالَ إِنِّي لأَرْجُو أَنْ يَرْفَعَكَ اللَّهُ فَيَنْكَأَ بِكَ أَقْوَاماً وَيَنْفَعَ بِكَ آخَرِينَ يَا عَمْرَو بْنَ الْقَارِيِّ إِنْ مَاتَ سَعْدٌ بَعْدِي فَهَا هُنَا فَادْفِنْهُ ". نَحْوَ طَرِيقِ الْمَدِينَةِ وَأَشَارَ بِيَدِهِ هَكَذَا.

رواه أحمد والطبراني إلا أنه قال : إن رسول الله صلى الله عليه و سلم دخل على سعد بن ملك يوم الفتح وهو بمكة بعدما انطلق إلى حنين ورجع إلى الجعرانة وقسم المغانم ثم طاف بالبيت وبالصفا والمروة . فذكر الحديث بنحوه, وفيه: عياض بن عمرو القارئ, و لم يجرحه أحد, و لم يوثقه .

7095. Amr b. el-Kârî anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yolculuktan gelmişti. Huneyn'e çıkıyor iken yerine hasta olan Sa'd'ı bıraktı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), umre için Ci'râne'den dönünce Sa'd, acı çekerek bitkin bir halde yanına gelerek: "Ya Resûlallah! Benim malım var. Geriye hiçbir kelâle (varis olacak ne baba, ne de evlat) bırakmıyorum. Malımın tamamını vasiyet mi edeyim, yoksa

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (4129), İsmail b. Ayyâş zayıftır.

tasadduk mu edeyim?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayır"* buyurunca Sa'd: "Üçte ikisini vasiyet etsem, olur mu?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yine: *"Olmaz"* buyurdu. Sa'd: "Öyleyse yarısını vasiyet edeyim mi?" diye sorunca Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Olur, bu (bile) çoktur"* karşılığını verdi. Sa'd: "Ya Resûlallah! Hicret ederek çıktığım bir mekanda ölüyorum" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ben, Allah'ın seni (bu hastalığından) ayağa kaldırmasını; senin vasıtanla bazı kavimleri öldürmesini, diğerlerini de faydalandırmasını umuyorum. Ey Amr b. Kârî! Eğer Sa'd benden sonra ölürse onu şuraya gömün."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şuraya"* sözü ile Medine yolunu gösterdi ve eliyle şöyle işaret etti.

★Hadisi, Ahmed ve şu ibarelerle Taberânî rivayet etmiştir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Fetih günü Mekke'de iken Sa'd b. Mâlik'in yanına gitti. Bu olay, Huneyn dönüşü Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Ci'râne'ye geldikten, ganimetleri paylaştırıp, Beytullah'ı tavaf ederek Safa ve Merve arasında sa'y ettikten sonra olmuştu. Ravilerden İyâd b. Amr el-Kârî'yi hiç kimse ne tenkit etmiş, ne de güvenilir saymıştır.[1]

٧٠٩٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدُوسِ بْنِ كَامِلٍ السَّرَّاجُ ، ثنا أَبُو كُرَيْبٍ ، ثنا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمَخْزُومِيِّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ " أَنَّ سَعْدًا سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْوَصِيَّةِ ؟ فَقَالَ : لَهُ الرُّبُعُ " رواه الطبراني ورجاله ثقات .

7096. Osmân b. Abdirrahman el-Mahzûmî, babasından, o da dedesinden şöyle nakletmiştir: Sa'd, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e vasiyet hakkında sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onun için (malının) dörtte bir(inde dilediği gibi vasiyet hakkı) vardır"* buyurdu

★Hadisi, Taberânî rivayet etmiş olup ravileri, güvenilir kimse'erdir.[2]

٧٠٩٧ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، ثنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مَعْبَدٍ ، أَوْ أَبُو مُحَمَّدِ بْنُ مَعْبَدٍ ، عَنْ أَبِي قَتَادَةَ ، أَنَّ الْبَرَاءَ بْنَ مَعْرُورٍ " أَوْصَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِثُلُثِ مَالِهِ ، يَضَعُهُ حَيْثُ شَاءَ ، فَرَدَّهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى وَلَدِهِ "

رواه الطبراني, وتابعيه لم أعرفه, وبقية رجاله ثقات.

7097. Ebû Katâde'nin bildirdiğine göre Berâ b. Ma'rûr, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e malının üçte birini vasiyet edip dilediği yere sarfedebileceğini söyledi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), (başka yere) vasiyet edilen malı Berâ'nın oğluna geri verdi.

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (4/60), Bezzâr, *Müsned* (1383)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/293)

*Hadisi, Taberânî rivayet etmiştir. Taberânî'nin akabinde gelen iki kişiyi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir. [1]

(بَابُ فِيمَنْ أَوْصَى بِسهَمٍ مِنْ مَالِهِ)

Malından Bir Payı Vasiyet Eden Kişi

٧٠٩٨ – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ مَسْعُودٍ ، قَالَ : نا أَبُو بَكْرٍ الْحَنَفِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ ، عَنْ أَبِي قَيْسٍ ، عَنِ الْهُزَيْلِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، أَنَّ " رَجُلا أَوْصَى لِرَجُلٍ بِسَهْمٍ مِنْ مَالِهِ فَجَعَلَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ السُّدُسَ " رواه البزار, وفيه: محمد بن عبيد الله العرزمي, وهو ضعيف .

7098. Abdullah (İbn Mes'ûd)'dan rivayet edildiğine göre bir adam, birine malından bir payı (dilediği yere) vasiyet etti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bu payı altıda bir olarak belirledi.

★Hadisi, Bezzâr rivayet etmiş olup ravilerden Muhammed b. Ubeydillah el-Arzemî zayıftır. [2]

٧٠٩٩ – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ زَكَرِيَّا ، نا سُهَيْلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْجَارُودِيُّ ، ثَنَا أَبُو بَكْرٍ الْحَنَفِيُّ ، نا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ الْعَرْزَمِيُّ ، عَنْ أَبِي قَيْسٍ ، عَنْ هُذَيْلِ بْنِ شُرَحْبِيلَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، أَنَّ رَجُلا جَعَلَ لِرَجُلٍ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَهْمًا مِنْ مَالِهِ ، فَمَاتَ الرَّجُلُ وَلَمْ يَدْرِ مَا هُوَ ، فَرُفِعَ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، " فَجَعَلَ لَهُ السُّدُسَ مِنْ مَالِهِ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: محمد بن عبيد الله العرزمي, وهو ضعيف .

7099. Abdullah b. Mes'ûd'un bildirdiğine göre bir adam, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında malından bir payı birine vasiyet etti. Adam öldü. Payın miktarının ne kadar olduğu öğrenilemedi. Bu mesele, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e çıkarılınca Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), o kişiye ölen adamın malının altıda birini tayin etti.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Muhammed b. Ubeydillah el-Arzemî zayıftır.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (1185)

[2] Bezzâr, *Müsned* (1380)

(بَابُ فِيْمَنْ يَنْخَلِعُ مِنْ مَالِهِ)

Malından Ayrılan Kişi

٧١٠٠ - حَدَّثَنَا أَبو حُصَيْنٍ الْقَاضِي , ثنا يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ ، ثنا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنِ ابْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قُلْتُ : " يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّ مِنْ تَوْبَتِي أَنْ أَنْخَلِعَ مِنْ مَالِي ، وَأَنْ أَهْجُرَ دَارَ قَوْمِي الَّتِي أَصَبْتُ فِيهَا الذَّنْبَ ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " يُجْزِئُ عَنْكَ مِنْ ذَلِكَ الثُّلُثُ "

قلت : رواه أبو داود خلا قوله : وأن أهجر دار قومي التي أصبت فيها الذنب .

رواه الطبراني, وفيه: يحيى الحماني, وهو ضعيف, وقد وثق.

7100. (Tövbe edip daha sonra Kur'ân âyeti ile tövbesi kabul edilen) Ka'b b. Mâlik bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e: "Malımdan ayrılmam (tümünü sadaka vermeyi adamam) ve aralarında (bu) günah(ı) işlediğim kavmimin evini terk etmem, tövbemin (kemalinin) bir ifadesidir" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"O (mal)dan senin adına üçte bir yeterlidir."*

Ben derim ki: Ebû Dâvûd bu hadisi «Aralarında günah işlediğim kavmimin evini terk etmem» bölümü olmaksızın rivayet etmiştir.

★Hadisi, Taberânî rivayet etmiş olup ravilerden Yahyâ el-Himmânî zayıftır. Güvenilir kabul edenler de olmuştur.[1]

(بَابُ فِيْمَنْ يَتْرُكُ وَرَثَتَهُ أَغْنِيَاءَ)

Varislerini Zengin Olarak Bırakan Hakkında

٧١٠١ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا سُوَيْدُ بْنُ سَعِيدٍ ، ثنا الْوَلِيدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُوَقَّرِيُّ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ مَحْمُودِ بْنِ لَبِيدٍ ، عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِنْ تَدَعْ وَرَثَتَكَ أَغْنِيَاءَ ، خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَدَعَهُمْ عَالَةً يَتَكَفَّفُونَ النَّاسَ ، وَلَنْ تُنْفِقَ نَفَقَةً تَبْتَغِي بِهَا وَجْهَ اللَّهِ إِلا أُجِرْتَ بِهَا ، حَتَّى مَا تَجْعَلُ فِي فِيِّ امْرَأَتِكَ "

رواه الطبراني, وفيه: الوليد بن محمد الموقري, وهو متروك.

7101. Şeddâd b. Evs'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Hiç şüphesiz senin, varislerini zengin olarak*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/59)

bırakman, onları insanlardan dilenen fakirler olarak bırakmandan daha hayırlıdır. Allah'ın rızasını talep ettiğin bir nafakayı infak ettiğinde, mutlaka ona karşılık sana sevap verilir. Bu, hanımının ağzına koyduğun (yiyecek) bir şey bile olsa."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup ravilerden Velîd b. Muhammed el-Muvakkırî metruktur.[1]

(بَابُ لاَ وَصِيَّةَ لِوَارِثٍ)

Varise Vasiyet Yoktur

٧١٠٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْجَارُودِ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حَمْزَةَ الزُّبَيْرِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نَافِعٍ ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ قُدَامَةَ الْجُمَحِيِّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ خَارِجَةَ بْنِ عَمْرٍو الْجُمَحِيِّ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَوْمَ الْفَتْحِ وَأَنَا عِنْدَ نَاقَتِهِ : " لَيْسَ لِوَارِثٍ وَصِيَّةٌ قَدْ أَعْطَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ كُلَّ ذِي حَقٍّ حَقَّهُ وَلِلْعَاهِرِ الْحَجَرُ ، مَنِ ادَّعَى إِلَى غَيْرِ أَبِيهِ ، أَوْ تَوَلَّى غَيْرَ مَوَالِيهِ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ، لا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنْهُ صَرْفًا وَلا عَدْلا يَوْمَ الْقِيَامَةِ "

رواه الطبراني, وفيه: عبد الملك بن قدامة الجمحي, وثقه ابن معين ,وضعفه الناس.

7102. Hârice b. Amr el-Cumahî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Fetih gününde devesinin yanında iken şöyle buyurdu: *"Varis için vasiyet yoktur. Babasından başkasına neseb iddia eden soysuz ve efendilerinden başkasını veli edinen köle üzerine Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların laneti vardır. Allah kıyamet gününde ondan ne farz, ne de nafile kabul etmeyecektir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup ravilerden Abdülmelik b. Kudâme el-Cumahî'yi, İbn Maîn güvenilir kabul etmiş ve diğer bütün hadis imamları zayıf görmüşlerdir.[2]

(بَابُ لاَ وَصِيَّةَ لِقَاتِلٍ)

Katile Vasiyet Yoktur

٧١٠٣ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ جُمْهُورٍ ، نا مُحَمَّدُ بْنُ مُصَفًّى ، ثنا بَقِيَّةُ ، عَنْ مُبَشِّرِ بْنِ عُبَيْدٍ ، عَنْ حَجَّاجِ بْنِ أَرْطَاةَ ، عَنْ عَاصِمٍ ، عَنْ زِرٍّ ، عَنْ عَلِيٍّ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " لَيْسَ لِقَاتِلٍ وَصِيَّةٌ " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: بقية, وهو مدلس.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7171)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (4140)

7103. Hz. Ali diyor ki: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Katil için vasiyet yoktur."*

★Hadisi Taberânî *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Bakiye tedlis yapan biridir.[1]

(بَابُ الوَصِيَّةِ إِلَى أَهْلِ الخَيْرِ)

Hayır Ehline Vasiyette Bulunmak

٧١٠٤ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامٍ ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا أَبُو أُسَامَةَ ، ثنا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ ، أَنَّ " عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَسْعُودٍ ، وَعُثْمَانَ ، وَالْمِقْدَامَ بْنَ الأَسْوَدِ ، وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ ، وَمُطِيعَ بْنَ الأَسْوَدِ أَوْصَوْا إِلَى الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ " رواه الطبراني مرسلا, ورجاله رجال الصحيح.

7104. Hişâm b. Urve'den rivayet edildiğine göre Abdullah b. Mes'ûd, Osmân, Mikdâd b. el-Esved, Abdurrahman b. Avf ve Mutî' b. el-Esved, Zübeyr b. el-Avvâm'a vasiyette bulunmuşlardır.

★Hadisi Taberânî mürsel olarak rivayet etmiştir. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٧١٠٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا مِنْجَابُ بْنُ الْحَارِثِ ، أنا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : " أَوْصَى إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَائِشَةُ ، وَحَكِيمُ بْنُ حِزَامٍ ، وَشَيْبَةُ بْنُ عُثْمَانَ ، وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَامِرٍ" رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح .

7105. Hişâm b Urve, babasından bildiriyor: Âişe, Hakîm b. Hizâm, Şeybe b. Osmân, Abdullah b. Âmir, Abdullah b. ez-Zübeyr'e vasiyette bulunmuştur.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[3]

٧١٠٦ - وعَنْ أَبِي حَصِينٍ قَالَ : أَوْصَى عُبَيْدَةَ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَيْهِ الأَسْوَدِ"

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح .

7106. Ebû Hasîn diyor ki: "Ubeyde, (cenaze) namazını kıldırması için Esved (b. Yezîd)'e vasiyette bulunmuştur."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (1/252/2, *M. el-Bahreyn*), Mübeşşir hadis uydurmakla maruftur.
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3077)
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (246)

(بَابُ فِي الوَصِيِّ يَشْتَرِي لِنَفْسِهِ مِنْ مَالِ التَّرِكَةِ أَوْ يَسْتَقْرِضُ)

Miras Malından Kendisi İçin Bir Şey Satın Alan veya Borç İsteyen Vasiy Hakkında

٧١٠٧ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنِ الثَّوْرِيِّ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ صِلَةَ بْنِ زُفَرَ ، قَالَ : جَاءَ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَجُلٌ مِنْ هَمْدَانَ عَلَى فَرَسٍ أَبْلَقَ ، فَقَالَ : إِنَّ عَمِّي أَوْصَى إِلَيَّ تِرْكَتَهُ ، وَإِنَّ هَذَا مِنْ تِرْكَتِهِ ، أَفَأَشْتَرِيهِ ؟ قَالَ : " لا ، وَلا تَسْتَقْرِضْ مِنْ مَالِهِمْ شَيْئًا " رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح .

7107. Sıla b. Zufer anlatıyor: Abdullah b. Mes'ûd'a, alacalı bir at üzerinde Hemdân'lı biri gelerek şöyle dedi: "Amcam, bana terekesini vasiyet etti. Bu mal, onun terekesindendir. Bunu satın alayım mı?" İbn Mes'ûd cevaben adama: "Hayır, onun malından hiçbir şeyi borç da olsa alma!" dedi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

(بَابُ وَصِيَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Vasiyeti

٧١٠٨ - حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ الرَّبِيعِ ، حَدَّثَنَا قُرَّةُ بْنُ خَالِدٍ ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ ، عَنْ جَابِرٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " دَعَا عِنْدَ مَوْتِهِ بِصَحِيفَةٍ لِيَكْتُبَ فِيهَا كِتَابًا لا يَضِلُّونَ بَعْدَهُ وَلا يُضَلُّونَ " ، وَكَانَ فِي الْبَيْتِ لَغَطٌ ، وَتَكَلَّمَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَرَفَضَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "

رواه أبو يعلى، وعنده في رواية: يكتب فيها كتابا لأمته قال : " لا يظلمون ولا يظلمون " . ورجال الجميع رجال الصحيح .

7108. Câbir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), vefat etmek üzereyken, kendisinden sonra insanlar sapmasın ve saptırılmasın diye yazı yazdırmak için bir kağıt istedi. Evde bir gürültü vardı. Hz. Ömer (bu konuda) bir şeyler konuşunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kâğıdı kaldırdı.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (9724)

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir. Ondaki başka bir rivayet şöyledir: "Ümmetine yazı (vasiyet) yazmak için bir kâğıt istedi. Bu vasiyetle (insanlar) zulmetmeyecekler ve zulme de uğratılmayacaklardı." Hepsinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٧١٠٩ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ مَالِكٍ الضَّبِّيُّ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ أَبِي رِزْمَةَ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ شَقِيقٍ ، عَنْ أَبِي حَمْزَةَ ، عَنْ لَيْثٍ ، عَنْ طَاوُسٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : دَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِكَتِفٍ ، فَقَالَ : " ائْتُونِي بِكَتِفٍ أَكْتُبُ لَكُمْ كِتَابًا لا تَخْتَلِفُوا بَعْدِي أَبَدًا ، وَأَخَذَ مَنْ عِنْدَهُ مِنَ النَّاسِ فِي لَغَطٍ " ، فَقَالَتِ امْرَأَةٌ مِمَّنْ حَضَرَ : وَيْحَكُمْ عَهِدَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْكُمْ ، فَقَالَ بَعْضُ الْقَوْمِ : اسْكُتِي ، فَإِنَّهُ لا عَقْلَ لَكِ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : أَنْتُمْ لا أَحْلامَ لَكُمْ "

قلت : في الصحيح طرف من أوله .

رواه الطبراني, وفيه: ليث بن أبي سليم, وهو مدلس, وبقية رجاله ثقات.

7109. İbn Abbâs anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir kürek kemiği istedi ve şöyle buyurdu: *"Bana bir kürek kemiği getirin, size bir yazı yazdırayım ki benden sonra asla ihtilafa düşmeyesiniz."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanında bulunanlar arasında gürültü ve kargaşa çıktı. Orada bulunan kadınlardan biri: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in fermanı size hüküm verecek" dedi. Cemaatten biri: "Sus, çünkü senin aklın kıt" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"(Bilakis) sizin aklınız yok"* buyurdu.

Ben derim ki: Hadisin başından bir bölüm *Sahîh*'de geçmektedir.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup ravilerden Leys b. Ebî Süleym tedlis yapan biridir. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٧١١٠ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَنْبَأَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ عَمْرٍو عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ الْحَضْرَمِىِّ عَنْ مُعَاذٍ قَالَ أَوْصَانِى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَشْرِ كَلِمَاتٍ. قَالَ " لاَ تُشْرِكْ بِاللَّهِ شَيْئاً وَإِنْ قُتِلْتَ وَحُرِّقْتَ وَلاَ تَعُقَّنَّ وَالِدَيْكَ وَإِنْ أَمَرَاكَ أَنْ تَخْرُجَ مِنْ أَهْلِكَ وَمَالِكَ وَلاَ تَتْرُكَنَّ صَلاَةً مَكْتُوبَةً مُتَعَمِّداً فَإِنَّ مَنْ تَرَكَ صَلاَةً مَكْتُوبَةً مُتَعَمِّداً فَقَدْ بَرِئَتْ مِنْهُ ذِمَّةُ اللَّهِ وَلاَ تَشْرَبَنَّ خَمْراً فَإِنَّهُ رَأْسُ كُلِّ فَاحِشَةٍ وَإِيَّاكَ وَالْمَعْصِيَةَ فَإِنَّ بِالْمَعْصِيَةِ حَلَّ سَخَطُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَإِيَّاكَ وَالْفِرَارَ مِنَ الزَّحْفِ وَإِنْ هَلَكَ النَّاسُ وَإِذَا أَصَابَ

---

1 Ebû Ya'lâ, *Müsned* (1869, 1871), İmam Ahmed, *Müsned* (3/346)

2 Taberânî, *M. el-Kebîr* (10961-2, 12261), İmam Ahmed, *Müsned* (2676)

النَّاسَ مُوتَانٌ وَأَنْتَ فِيهِمْ فَاثْبُتْ وَأَنْفِقْ عَلَى عِيَالِكَ مِنْ طَوْلِكَ وَلاَ تَرْفَعْ عَنْهُمْ عَصَاكَ أَدَباً وَأَخِفْهُمْ فِي اللّٰهِ"

رواه أحمد والطبراني في الكبير, ورجال أحمد ثقات إلا أن عبد الرحمن بن جبير بن نفير لم يسمع من معاذ وإسناد الطبراني متصل, وفيه: عمرو بن واقد القرشي, وهو كذاب.

7110. Muâz diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana on söz vasiyet etti: *"Allah'a hiçbir şeyi ortak koşma, öldürülsen ve yakılsan bile. Anne babana karşı gelme, ailenden ve malından ayrılmanı emretseler de. Kasten hiçbir farz namazı terk etme. Çünkü kasten farz namazı terk eden kişiden Allah'ın zimmeti uzaktır. Asla şarap içme. Çünkü o, her kötülüğün başıdır. Günah işlemekten sakın. Çünkü günahla beraber Allah'ın gazabı helal olur. Cepheden firar etmekten sakın, bütün insanlar ölse bile. İnsanlara ölüm isabet ettiği zaman sabit kal ve ailene gücün nisbetinde harcamada bulun. Edep için onlardan sopayı kaldırma. Onlara Allah korkusu ver."*

★Hadisi, Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiş olup Ahmed'in ravileri güvenilir kimselerdir. Ancak Abdurrahman b. Cübeyr b. Nüfeyr, Muâz'dan hadisi işitmemiştir. Taberânî'nin isnadı muttasıldır. Ravilerden Amr b. Vâkıd el-Kuraşî hadis uyduran biridir.

٧١١١- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَجُلاً جَاءَهُ فَقَالَ أَوْصِنِي فَقَالَ سَأَلْتَ عَمَّا سَأَلْتُ عَنْهُ رَسُولَ اللّٰهِ – صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ – مِنْ قَبْلِكَ « أُوصِيكَ بِتَقْوَى اللّٰهِ فَإِنَّهُ رَأْسُ كُلِّ شَيْءٍ وَعَلَيْكَ بِالْجِهَادِ فَإِنَّهُ رَهْبَانِيَّةُ الإِسْلاَمِ وَعَلَيْكَ بِذِكْرِ اللّٰهِ وَتِلاَوَةِ الْقُرْآنِ فَإِنَّهُ رَوْحُكَ فِي السَّمَاءِ وَذِكْرٌ لَكَ فِي الأَرْضِ ».

رواه أحمد وأبو يعلى إلا أنه قال: جاء رجل إلى النبي صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فقال: يا رسول الله أوصني. قال: "عَلَيْكَ بِتَقْوَى الله فَإِنَّهُ جِمَاعُ كُلِّ خَيْرٍ". فذكر نحوه وزاد: "واخْزُنْ لِسَانَكَ إِلاَّ مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّكَ بِذَلِكَ تَغْلِبُ الشَّيْطَانَ". ورجال أحمد ثقات،وفي إسناد أبي يعلى: ليث بن أبي سليم وهو مدلس

7111. Ebû Saîd el-Hudrî'den rivayet edildiğine göre bir adam, kendisine gelmiş ve: "Bana tavsiyede bulun" deyince şöyle demiştir: "Senden önce Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den istediğim şeyi benden istedin: *"Sana Allah'tan korkmayı tavsiye ediyorum. Çünkü bu, herşeyin başıdır. Cihada sarıl. Çünkü bu, İslam'ın ruhbanlığıdır. Allah'ı zikretmeyi ve Kur'ân tilavetini bırakma. Çünkü bu, gökyüzünde sana rahmet, yeryüzünde ise zikir olur."*

★Hadisi, Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir. Ancak Ebû Ya'lâ'nın lafzı şöyledir: Bir adam Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelip: "Ya Resûlallah! Bana tavsiyede (vasiyette) bulun" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah'tan korkmaya sarıl. Çünkü bu, her hayrın başıdır."* Ravi devamla yukarıdakine

benzer rivayette bulunmuş ve şöyle ziyade etmiştir: *"Dilini hayırdan başka her şeyden muhafaza et. Çünkü sen, bu sayede şeytanı yenersin."*

Ahmed'in ravileri güvenilir kimselerdir. Ebû Ya'lâ'nın isnadında geçen Leys b. Ebî Süleym tedlis yapan biridir. [1]

٧١١٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا قُرَّةُ بْنُ خَالِدٍ عَنْ ضِرْغَامَةَ بْنِ عُلَيْبَةَ بْنِ حَرْمَلَةَ الْعَنْبَرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوْصِنِي, قَالَ " اتَّقِ اللَّهَ وَإِذَا كُنْتَ فِي مَجْلِسٍ فَقُمْتَ مِنْهُ فَسَمِعْتَهُمْ يَقُولُونَ مَا يُعْجِبُكَ فَائْتِهِ وَإِذَا سَمِعْتَهُمْ يَقُولُونَ مَا تَكْرَهُ فَاتْرُكْهُ" رواه أحمد ورجاله ثقات.

7112. Dırğâme b. Uleybe b. Harmele el-Anberî'nin babası kanalıyla dedesi anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gidip: "Ya Resûlallah! Bana tavsiyede bulun" deyince şöyle buyurdu: *"Allah'tan kork. Bir mecliste bulunup da oradan kalktığın zaman hoşuna giden şeyler söylediklerini duyduğunda, oraya git(meye devam et.) Hoşlanmadığın şeyler söylediklerini duyduğunda, orayı terk et."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٧١١٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ الدِّمَشْقِيُّ الْمُقْرِئُ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ هِشَامِ بْنِ يَحْيَى الْغَسَّانِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ جَدِّي ، عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ الْخَوْلانِيِّ ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ ، قَالَ قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوْصِنِي ، قَالَ : " أُوصِيكَ بِتَقْوَى اللَّهِ فَإِنَّهَا رَأْسُ أَمْرِكَ ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ زِدْنِي ، قَالَ : عَلَيْكَ بِتِلاوَةِ الْقُرْآنِ وَذِكْرِ اللَّهِ فَإِنَّ ذَلِكَ لَكَ نُورٌ فِي السَّمَوَاتِ وَنُورٌ فِي الأَرْضِ ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ زِدْنِي ، قَالَ : لا تُكْثِرِ الضَّحِكَ فَإِنَّهُ يُمِيتُ الْقَلْبَ وَيُذْهِبُ نُورَ الْوَجْهِ ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ زِدْنِي ، قَالَ : عَلَيْكَ بِالْجِهَادِ فَإِنَّهُ رَهْبَانِيَّةُ أُمَّتِي ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ زِدْنِي ، قَالَ : عَلَيْكَ بِالصَّمْتِ إِلا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّهُ مَرَدَّةٌ لِلشَّيْطَانِ عَنْكَ وَعَوْنٌ لَكَ عَلَى أَمْرِ دِينِكَ ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ زِدْنِي ، قَالَ : انْظُرْ إِلَى مَنْ هُوَ دُونَكَ وَلا تَنْظُرْ إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَكَ فَإِنَّهُ أَجْدَرُ أَنْ لا تَزْدَرِي نِعْمَةَ اللَّهِ عِنْدَكَ ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ زِدْنِي ، قَالَ : صِلْ قَرَابَتَكَ وَإِنْ قَطَعُوكَ ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ زِدْنِي ، قَالَ : لا تَخَفْ فِي اللَّهِ لَوْمَةَ لائِمٍ ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ زِدْنِي ، قَالَ : تُحِبُّ لِلنَّاسِ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ ، ثُمَّ ضَرَبَ بِيَدِهِ عَلَى صَدْرِي ، فَقَالَ : يَا أَبَا ذَرٍّ لا عَقْلَ كَالتَّدْبِيرِ وَلا وَرَعَ كَالْكَفِّ وَلا حَسَبَ كَحُسْنِ الْخُلُقِ "

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (3/82), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (1000), *es-Silsiletu's-sahîha* (555)
[2] İmam Ahmed, *Müsned* (4/305)

قلت : روى ابن ماجة منه من عند قوله : لا ورع كالكف إلى آخره .

رواه الطبراني, وفيه: إبراهيم بن هشام بن يحيى الغساني, وثقه ابن حبان, وضعفه أبو حاتم وأبو زرعة.

7113. Ebû Zer anlatıyor: Ben: "Ya Resûlallah! Bana tavsiyede (vasiyette) bulun" deyince şöyle buyurdu: *"Sana Allah'tan korkmayı tavsiye ediyorum. Çünkü bu, her işinin başıdır."*

Ben: "Ya Resûlallah! Tavsiyeni arttır" deyince şöyle buyurdu: *"Kur'ân tilavetini ve Allah'ın zikrini bırakma. Çünkü bu, hem göklerde senin için nur, hem de yeryüzünde nurdur."* Ben: "Ya Resûlallah! Tavsiyeni arttır" deyince şöyle buyurdu: *"Asla çok gülme. Çünkü bu kalbi öldürür, yüzdeki nuru giderir."*

Ben: "Ya Resûlallah! Tavsiyeni arttır" deyince şöyle buyurdu: *"Cihada sarıl. Çünkü bu, ümmetimin ruhbanlığıdır."* Ben: "Ya Resûlallah! Tavsiyeni ziyadeleştir" deyince şöyle buyurdu: *"Hayırdan başka her şeyde sessiz durmayı elden bırakma. Çünkü bu, şeytanı senden uzaklaştırır, dinini (yaşama hususunda) sana yardımcı olur."*

Ben: "Ya Resûlallah! Tavsiyeni arttır" deyince şöyle buyurdu: *"(Dünyalık hususunda) senden düşük olanlara bak. Senin üstünde olanlara bakma. Çünkü böyle yapmak, Allah'ın sana vermiş olduğu nimetlerin (azlığına ve çokluğuna karşı) önemsemeye daha layık olandır"* Ben: "Ya Resûlallah! Tavsiyeni arttır" deyince şöyle buyurdu: *"Akrabalarını gözetip kolla, onlar senden kopsalar bile."*

Ben: "Ya Resûlallah! Tavsiyeni arttır" deyince şöyle buyurdu: *"Allah yolunda hiçbir kınayıcıdan korkma."* Ben: "Ya Resûlallah! Tavsiyeni ziyadeleştir" deyince şöyle buyurdu: *"Kendin için sevdiğini, insanlar için de sev."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) daha sonra eliyle göğsüme vurarak: *"Ey Ebû Zer! Tedbir gibi akıllıca hiçbir iş yoktur. İhtiyaç kadar olan rızık gibi takva yoktur, güzel ahlâk gibi şeref yoktur."*

Ben derim ki: İbn Mâce bu hadisi: *"İhtiyaç mikdarı olan rızık gibi takva yoktur"* sözünden sonuna kadarki kısmını rivayet etmiştir.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup ravilerden İbrâhîm b. Hişâm b. Yahyâ el-Ğassânî'yi, İbn Hibbân güvenilir kabul ederken Ebû Hâtim ve Ebû Zür'a zayıf kabul etmiştir.[1]

٧١١٤ - وعَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ : أَوْصَانِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَبْعِ خِلَالٍ قَالَ : "لاَ تُشْرِكُوا بِاللهِ شَيْئاً وَإِنْ قُطِّعْتُمْ أَوْ حُرِّقْتُمْ أَوْ صُلِّبْتُمْ وَلاَ تَتْرُكُوا الصَّلاَةَ مُتَعَمِّداً فَمَنْ تَرَكَهَا مُتَعَمِّداً فَقَدْ خَرَجَ مِنَ المِلَّةِ . وَلاَ تَرْكَبُوا المَعْصِيَةَ فَإِنَّهَا سَخَطُ اللهِ وَلاَ تَشْرَبُوا الخَمْرَ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (1651), İbn Hibbân, *Sahîh* (3611)

فَإِنَّهَا رَأْسُ الخَطَايَا كُلِّهَا وَلاَ تَفِرُوا مِنَ المَوْتِ وَإِنْ كُنْتُمْ فِيهِ وَلاَ تَعْصِ وَالِدَيْكَ وَإِنْ أَمَرَاكَ أَنْ تَخْرُجَ مِنَ الدُّنْيَا كُلِّهَا فَاخْرُجْ . وَلاَ تَضَعْ عَصَاكَ عَنْ أَهْلِكَ وَأَنْصِفْهُمْ مِنْ نَفْسِكَ"

رواه الطبراني في الكبير, وفيه :سلمة بن شريح, قال الذهبي : لا يعرف, وبقية رجاله رجال الصحيح.

7114. Ubâde b. es-Sâmit bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana yedi şey tavsiye etti: *"Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmayın, parça parça doğransanız, yakılsanız ya da asılsanız bile. Namazı asla kasten terk etmeyin. Namazı kasten terk eden, hiç şüphesiz İslam milletinden çıkmıştır. İsyana binmeyin. Çünkü bu, Allah'ı öfkelendirir. İçki içmeyin. Çünkü bu, bütün günahların başıdır. Ölümden kaçmayın, içerisinde olsanız bile. Anne babana karşı gelme. Sana dünya(lık malın tamamın)dan çıkmanı emretseler bile hemen çık. Sopanı ailenden kaldırma. İçtenlikle adaletli davran."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Seleme b. Şurayh hakkında Zehebî: "Bilinen biri değildir" demiştir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

٧١١٥ - وعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، قَالَ: أَوْصَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَبْعٍ: "لا تُشْرِكْ بِاللَّهِ شَيْئًا ، وَإِنْ قُطِّعْتَ أو حُرِّقْتَ. وَلاَ تَتْرُكْ صَلاَةً مُتَعَمِّداً فَإِنَّهُ مَنْ تَرَكَهَا فَقَدْ بَرِئَتْ مِنْهُ الذِّمَّةُ . وَلاَ تَشْرَبِ الخَمْرَ فَإِنَّهَا مِفْتَاحُ كُلِّ شَرٍّ . وَأَطِعْ وَالِدَيْكَ وَإِنْ أَمَرَاكَ أَنْ تَخْرُجَ مِنْ دُنْيَاكَ فَاخْرُجْ مِنْهَا . وَلا تُنَازِعِ الأَمْرَ أَهْلَهُ إِنَّكَ أَنْتَ أَنْتَ وَلاَ تَفِرَّنَّ مِنَ الزَّحْفِ وَإِنْ هَلَكْتَ . وَأَقِرَّ أَصْحَابَكَ وَأَنْفِقْ عَلى أَهْلِكَ مِنْ طَوْلِكَ وَلاَ تَرْفَعْ عَنْهُمُ العَصَا وَأَخِفْهُمْ فِي اللهِ"

قلت : روى ابن ماجة منه : " لا تشرب الخمر فإنها مفتاح كل شر " فقط . وقد علم الشيخ جمال الدين المزي عليه علامة ابن ماجة ولعله قلد فيه ابن عساكر والله أعلم.

رواه الطبراني, وفيه: شهر بن حوشب, وحديثه حسن, وبقية رجاله ثقات.

7115. Ebu'd-Derdâ diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana yedi şeyi tavsiye etti: *"Allah'a şirk koşma, parça parça doğransan veya yakılsan bile. Namazı kasten terk etme. Çünkü, her kim namazı kasten terk ederse, Allah'ın zimmeti ondan uzak olur. İçki içme. Çünkü içki, her şerrin anahtarıdır. Anne babana itaat et, sana dünyadan çıkmanı emretseler bile hemen oradan çık. Hiçbir işte o konunun ehliyle çekişme. Sen sensin. Cepheden asla kaçma, helak olsan bile. Arkadaşlarını ağırla (onlara ziyafet ver.) Gücün nispetinde ailene harcamada bulun. Onlardan sopayı kaldırma. Onları, Allah için korkut, uyar."*

Ben derim ki: İbn Mâce bu hadisin şu bölümünü rivayet etmiştir: *"İçki içme! Çünkü içki, her kötülüğün anahtarıdır."* Cemâleddîn el-Mizzî, İbn Mâce'nin sembolünü bu

hadise koymuştur. Galiba o, bu hususta İbn Asâkir'i taklid ediyor. Allah en doğrusunu bilir.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup ravilerden Şehr b. Havşeb'in hadisi hasendir. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.

٧١١٦ - وعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، قَالَ: أَوْصَانِي خَلِيلِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَنْ أَنْظُرَ إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلُ مِنِّي ، وَلا أَنْظُرُ إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقِي. وأن أُحِبَّ الْمَسَاكِينِ وأَدْنُوَ مِنْهُمْ وَأَنْ أَصِلَ رَحِمِي وإِنْ قَطَعَتْنِي وَجَفَتْنِي . وَأَنْ أَقُولَ بَالله لاَ أَخَافَ فِي اللَّهِ لَوْمَةَ لائِمٍ ، . وَأَنْ لاَ أَسْأَلَ أَحَداً شَيْئاً . وَأَنْ أُكْثِرَ مِنْ قَوْلِ : لا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ ، فَإِنَّهَا مَنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ"

رواه الطبراني, وفيه: أبو الجودي ,و لم أعرفه, وبقية رجاله ثقات.

7116. Ebu'd-Derdâ diyor ki: Dostum Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana şunları tavsiye etti: "(Dünyevi hussularda) benden aşağı olanlara, (dini hususlarda) yukarı olanlara bakmamı; yoksulları sevip onlara yakın olmamı; benden bağları koparıp bana cefa etseler bile, akrabalarımla bağları koparmamamı; Allah için konuşmamı; Allah yolunda hiçbir kınayıcıdan korkmamamı; hiç kimseden hiçbir şey dilenmememi; cennet hazinelerinden bir hazine olan «Lâ havle velâ kuvvete illa billah» sözünü çok söylememi" (salık verdi).

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden Ebu'l-Cûdî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.

٧١١٧ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ دُحَيْمٍ الدِّمَشْقِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ ، ح وَحَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ الْوَاسِطِيُّ ، ثنا عِيسَى بْنُ يُونُسَ ، كِلاهُمَا ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ سِنَانٍ ، عَنْ سُلَيْمِ بْنِ عَامِرٍ أَبِي يَحْيَى ، عَنْ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ ، عَنْ أُمَيْمَةَ ، مَوْلاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَتْ : كُنْتُ أَصُبُّ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وُضُوءَهُ فَدَخَلَ رَجُلٌ ، فَقَالَ : أَوْصِنِي ، فَقَالَ : " لا تُشْرِكْ بِاللَّهِ شَيْئًا ، وَإِنْ قُطِّعْتَ وَحُرِّقْتَ بِالنَّارِ ، وَلا تَعْصِيَنَّ وَالِدَيْكَ وَإِنْ أَمَرَاكَ أَنْ تُخَلِّيَ عَنْ أَهْلِكَ وَدُنْيَاكَ فَتَخَلَّهِ ، وَلا تَشْرَبَنَّ خَمْرًا ، فَإِنَّهَا رَأْسُ كُلِّ شَرٍّ ، وَلا تَتْرُكَنَّ صَلاةً مُتَعَمِّدًا ، فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ بَرِئَتْ مِنْهُ ذِمَّةُ اللَّهِ وَذِمَّةُ رَسُولِهِ ، وَلا تَفِرَّنَّ يَوْمَ الزَّحْفِ ، فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ بَاءَ بِسَخَطٍ مِنَ اللَّهِ ، وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ، وَلا تَزْدَادَنَّ فِي تُخُومِ أَرْضِكَ ، فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ يَأْتِي بِهِ عَلَى رَقَبَتِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ مِقْدَارِ سَبْعِ أَرَضِينَ ، وَأَنْفِقْ عَلَى أَهْلِكَ مِنْ طَوْلِكَ ، وَلا تَرْفَعْ عَصَاكَ عَنْهُمْ ، وَأَخِفْهُمْ فِي اللَّهِ "

رواه الطبراني, وفيه: يزيد بن سنان الرهاوي, وثقه البخاري وغيره, والأكثر على تضعيفه, وبقية رجاله ثقات.

7117. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in azatlısı Umeyme anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in eline abdest suyunu döküyorken bir adam içeri girip: "Bana tavsiyede bulun" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunun üzerine şöyle buyurdu:

"Allah'a hiçbir şeyi ortak koşma, parça parça doğransan ve ateşe atılıp yakılsan bile. Anne ve babana karşı gelme. Dünyayı ve aileni bırakmanı sana emretseler bile hemen bırak. Asla şarap içme. Çünkü şarap, her kötülüğün anahtarıdır. Hiçbir namazı, asla kasten terk etme. Bunu yapan kişi, Allah ve Resûl'ünün zimmetinden uzak olur. Savaş alanından asla kaçma. Bunu yapan kişi Allah'ın gazabını kazanarak döner. Onun sığınacağı yer cehennemdir; o ne kötü varış yeridir. Arazindeki sınırları gösteren çizgilerde asla ziyade yapma. Bunu yapan kişi, kıyamet günü, boynu üzerinde yedi kat yer kadarını taşıyarak gelir. Gücün nispetinde ailene harcamada bulun. Onlardan sopanı kaldırma. Onları Allah için korkutup uyar."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup ravilerden Yezîd b. Sinân er-Rehâvî'yi, Buhârî ve başkaları güvenilir kabul etse de çoğunluk bu zatın zayıf olduğu hususunda ittifak halindedir. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir. [1]

٧١١٨ – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ الْبَاقِي الْمِصِّيصِيُّ ، ثنا الْيَمَانُ بْنُ سَعِيدٍ الْمِصِّيصِيُّ ، ثنا الْوَلِيدُ بْنُ عَبْدِ الْوَاحِدِ ، عَنْ مَيْسَرَةَ بْنِ عَبْدِ رَبِّهِ ، عَنْ مُغِيرَةَ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَلْقَمَةَ ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ : " أَوْصَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَنْ أُصْبِحَ يَوْمَ صَوْمِي دَهِينًا مُتَرَجِّلًا ، وَلَا تُصْبِحْ يَوْمَ صَوْمِكَ عَبُوسًا ، وَأَجِبْ دَعْوَةَ مَنْ دَعَاكَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ مَا لَمْ يُظْهِرُوا الْمَعَازِفَ ، فَإِذَا أَظْهَرُوا الْمَعَازِفَ فَلَا تُجِبْهُمْ ، وَصَلِّ عَلَى مَنْ مَاتَ مِنْ قِبْلَتِنَا ، وَإِنْ قُتِلَ مَصْلُوبًا أَوْ مَرْجُومًا ، فَلَأَنْ تَلْقَى اللَّهَ بِمِثْلِ قُرَابِ الْأَرْضِ ذُنُوبًا خَيْرٌ لَكَ مِنْ أَنْ تَبُتَّ الشَّهَادَةَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَهْلِ الْقِبْلَةِ " رواه الطبراني, وفيه: اليمان بن سعيد, ضعفه الدارقطني وغيره .

7118. İbn Mes'ûd diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana: oruç tuttuğum günün sabahında saçlarımın yağlanmış ve taranmış olmasını tavsiye etti. Devamla şu tavsiyelerde bulundu: *"Oruç tuttuğun günün sabahında, asık suratlı olma. Çalgı çalmadıkları sürece, seni davet eden Müslümanların davetine icabet et. Çalgı çalanların davetine icabet etme. Kıblemizin ehlinden olup da, (hangi mezhepten olursa olsun) ölen kişilerin (cenaze) namazlarını kıl, asılarak veya recmedilerek öldürülseler bile. Senin, yeryüzü kadar günahla beraber Allah'a kavuşman, kıblemizin ehlinden olan herhangi birinin aleyhine şahitlik yapmandan daha hayırlıdır."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (24/190)

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup ravilerden Yemân b. Saîd'i, Dârakutnî ve başkaları zayıf görmüştür.[1]

٧١١٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمُعَلَّى الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ نِسْطَاسٍ ، حَدَّثَنِي مِرْبَعٌ ، عَنْ أُمِّ أَنَسٍ ، أَنَّهَا قَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَوْصِنِي . قَالَ : " اهْجُرِي الْمَعَاصِيَ فَإِنَّهَا أَفْضَلُ الْهِجْرَةِ ، وَحَافِظِي عَلَى الْفَرَائِضِ فَإِنَّهَا أَفْضَلُ الْجِهَادِ ، وَأَكْثِرِي مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ ، فَإِنَّكِ لا تَأْتِي اللَّهَ بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ كَثْرَةِ ذِكْرِهِ "

رواه الطبراني, وفيه: إسحاق بن إبراهيم بن نسطاس, وهو ضعيف .

7119. Ümmü Enes'in bildirdiğine göre kendisi: "Ya Resûlallah! Bana tavsiyede bulun" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Günahlardan hicret et (onları terk et). Çünkü bu, hicretlerin en faziletlisidir. Farzlare devam et. Çünkü bu, cihatların en faziletlisidir. Allah'ın zikrini çok yap. Çünkü sen, Allah'ı çok zikretmekten daha sevimli bir şeyle O'na gidemezsin."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup ravilerden İshâk b. İbrâhîm b. Nistâs zayıftır.[2]

٧١٢٠ - حَدَّثَنَا مُصْعَبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ حَمْزَةَ الزُّبَيْرِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، ثنا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ ، قَالَ : قَالَ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَوْصِنِي ، فَقَالَ : " اعْبُدِ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ ، وَاعْدُدْ نَفْسَكَ مِنَ الْمَوْتَى ، وَاذْكُرِ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ عِنْدَ كُلِّ حَجَرٍ وَعِنْدَ كُلِّ شَجَرٍ ، وَإِذَا عَمِلْتَ سَيِّئَةً ، فَاعْمَلْ بِجَنْبِهَا حَسَنَةً ، السِّرُّ بِالسِّرِّ ، وَالْعَلانِيَةُ بِالْعَلانِيَةِ " رواه الطبراني, وأبو سلمة لم يدرك معاذا, ورجاله ثقات .

7120. Ebû Seleme bildiriyor: Muâz: "Ya Resûlallah! Bana tavsiyede bulun" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah'ı görüyormuş gibi, O'na ibadet et. Kendini ölülerin arasında say. Her taş ve her ağacın yanında (her yerde), yüce Allah'ı zikret. Bir günah işlediğinde, hemen buna karşılık bir iyilik işle. (Günahın) aşikârsa (iyilik) aşikâr, (günahın) gizliyse (iyiliğin) gizli (olsun)."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Ebû Seleme, Muâz'a yetişmemiştir. Hadisin ravileri güvenilir kimselerdir.[3]

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr* (10028)

2 Taberânî, *M. el-Kebîr* (25/129)

3 Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/175), şahitleri olan sahîh bir hadistir; *es-Silsiletu's-sahîha* (1475)

٧١٢١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ الْهَاشِمِيُّ أَنْبَأَنَا إِسْمَاعِيلُ أَنْبَأَنَا عَمْرٌو عَنِ الْمُطَّلِبِ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " اضْمَنُوا لِي سِتًّا مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَضْمَنْ لَكُمُ الْجَنَّةَ اصْدُقُوا إِذَا حَدَّثْتُمْ وَأَوْفُوا إِذَا وَعَدْتُمْ وَأَدُّوا إِذَا اؤْتُمِنْتُمْ وَاحْفَظُوا فُرُوجَكُمْ وَغُضُّوا أَبْصَارَكُمْ وَكُفُّوا أَيْدِيَكُمْ"

رواه أحمد والطبراني ورجال أحمد ثقات إلا أن المطلب لم يسمع من عبادة .

7121. Ubâde b. es-Sâmit'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bana sizin tarafınızdan altı şeyi garanti edin, ben de size cenneti garanti edeyim: Konuştuğunuz da doğru olun, söz verdiğinizde sözünüzde durun, size bir şey emanet edildiğinde (istenildiği zaman) sahibine verin, namuslarınızı muhafaza edin, gözlerinizi (haramdan) sakındırın ve ellerinizi (harama uzatmaktan) alıkoyun."*

***Hadisi, Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup Ahmed'in ravileri güvenilir kimselerdir. Ancak Muttalib, Ubâde'den hadis işitmemiştir.**

٧١٢٢ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْمَعْمَرِيُّ ، ثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمَدِينِيِّ ، ثَنَا يُونُسُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُؤَدِّبُ ، ثَنَا الْفَضْلُ بْنُ عَطَاءٍ ، عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شُعَيْبٍ ، عَنْ أَبِي مَنْظُورٍ ، عَنْ أَبِي مُعَاذٍ ، عَنْ أَبِي كَاهِلٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " يَا أَبَا كَاهِلٍ , أَلا أُخْبِرُكَ بِقَضَاءٍ قَضَاهُ اللَّهُ عَلَى نَفْسِهِ ؟ " , قُلْتُ : بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ , قَالَ : " أَحْيَى اللَّهُ قَلْبَكَ وَلا يُمِيتُهُ حَتَّى يَمُوتَ بَدَنُكَ .

اعْلَمْ يَا أَبَا كَاهِلٍ أَنَّهُ لَنْ يَغْضَبَ رَبُّ الْعِزَّةِ عَلَى مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مَخَافَةٌ ، وَلا تَأْكُلُ النَّارُ مِنْهُ هُدْبَةً .

اعْلَمَنَّ يَا أَبَا كَاهِلٍ , أَنَّهُ مَنْ سَتَرَ عَوْرَتَهُ حَيَاءً مِنَ اللَّهِ سِرًّا وَعَلانِيَةً كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يَسْتُرَ عَوْرَتَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

اعْلَمَنَّ يَا أَبَا كَاهِلٍ , أَنَّهُ مَنْ دَخَلَ حَلاوَةُ الصَّلاةِ قَلْبَهُ حَتَّى يُتِمَّ رُكُوعَهَا وَسُجُودَهَا كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُرْضِيَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

اعْلَمَنَّ يَا أَبَا كَاهِلٍ , أَنَّهُ مَنْ صَلَّى أَرْبَعِينَ يَوْمًا وَأَرْبَعِينَ لَيْلَةً فِي جَمَاعَةٍ يُدْرِكُ التَّكْبِيرَةَ الأُولَى كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يَكْتُبَ لَهُ بَرَاءَةً مِنَ النَّارِ . اعْلَمَنَّ يَا أَبَا كَاهِلٍ أَنَّهُ مَنْ صَامَ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ ثَلاثَةَ أَيَّامٍ مَعَ شَهْرِ رَمَضَانَ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يَرْوِيَهُ يَوْمَ الْعَطَشِ .

اعْلَمَنَّ يَا أَبَا كَاهِلٍ أَنَّهُ مَنْ كَفَّ أَذَاهُ عَنِ النَّاسِ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يَكُفَّ عَنْهُ أَذَى الْقَبْرِ.

اعْلَمَنَّ يَا أَبَا كَاهِلٍ , أَنَّهُ مَنْ بَرَّ وَالِدَيْهِ حَيًّا وَمَيِّتًا كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُرْضِيَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ " , قَالَ : قُلْتُ : كَيْفَ يَبَرُّ وَالِدَيْهِ إِذَا كَانَا مَيِّتَيْنِ ؟ , قَالَ : " بِرُّهُمَا أَنْ يَسْتَغْفِرَ لِوَالِدَيْهِ ، وَلا يَسُبَّ وَالِدِي أَحَدٍ فَيَسُبَّ وَالِدَيْهِ .

اعْلَمَنَّ يَا أَبَا كَاهِلٍ أَنَّهُ مَنْ أَدَّى زَكَاةَ مَالِهِ عِنْدَ حُلُولِهَا كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يَجْعَلَهُ مِنْ رُفَقَاءِ الأَنْبِيَاءِ .

اعْلَمَنَّ يَا أَبَا كَاهِلٍ أَنَّهُ مَنْ قَلَّتْ عِنْدَهُ حَسَنَاتُهُ وَعَظُمَتْ عِنْدَهُ سَيِّئَاتُهُ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُثَقِّلَ مِيزَانَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

اعْلَمَنَّ يَا أَبَا كَاهِلٍ , أَنَّهُ مَنْ سَعَى عَلَى امْرَأَتِهِ وَوَلَدِهِ وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُهُ يُقِيمُ فِيهِمْ أَمْرَ اللَّهِ ، وَيُطْعِمُهُمْ مِنْ حَلالٍ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يَجْعَلَهُ مِنَ الشُّهَدَاءِ فِي دَرَجَاتِهِمْ .

اعْلَمَنَّ يَا أَبَا كَاهِلٍ , أَنَّهُ مَنْ صَلَّى عَلَيَّ كُلَّ يَوْمٍ ثَلاثَ مَرَّاتٍ وَكُلَّ لَيْلَةٍ ثَلاثَ مَرَّاتٍ حُبًّا بِي وَشَوْقًا كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يَغْفِرَ لَهُ ذُنُوبَهُ تِلْكَ اللَّيْلَةَ وَذَلِكَ الْيَوْمَ .

اعْلَمَنَّ يَا أَبَا كَاهِلٍ , أَنَّهُ مَنْ شَهِدَ أَنَّ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ مُسْتَيْقِنًا بِهِ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يَغْفِرَ لِكُلِّ وَاحِدَةٍ ذُنُوبَ حَوْلٍ "

رواه الطبراني, وفيه: الفضل بن عطاء, ذكره الذهبي وقال : إسناده مظلم .

7122. Ebû Kâhil bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana şöyle buyurdu: *"Ey Ebû Kâhil! Sana Allah'ın kendisi üzerine vermiş olduğu hükmü haber vereyim mi?"* Ben: "Olur, ya Resûlallah!" deyince şöyle buyurdu: *"Allah kalbini diriltsin. Bedenin ölünceye kadar, onu öldürmesin. Ey Ebû Kâhil! Bil ki, izzet sahibi olan Rabbin, kalbinde (Allah) korkusu bulunan kişiye asla öfkelenmez. Ateş, ondan hiçbir kirpiği yiyemez.*

Ey Ebû Kâhil! Bil ki, her kim (birinin) bir ayıbını, gizli olsun aşikâre olsun, Allah'tan hayâ ettiği için örterse, kıyamet gününde o kişinin ayıbını örtmesi, Allah üzerine hak olur.

Ey Ebû Kâhil! Bil ki, kalbine namazın tatlılılığı girip de, rükûsunu ve secdesini tam yapan kişiyi, kıyamet günü razı etmek, Yüce Allah üzerine hak olur.

Ey Ebû Kâhil! Bil ki, her kim kırk gün ve kırk gece boyunca, ilk tekbire yetişerek cemaatle namaz kılsa, kıyamet gününde o kişiye cehennemden beraat yazmak, Yüce Allah üzerine hak olur.

Ey Ebû Kâhil! Bil ki, Ramazan ayıyla beraber her kim, her aydan üç gün oruç tutarsa, susuzluk (kıyamet) gününde, onun susuzluğunu gidermek Yüce Allah üzerine hak olur.

Ey Ebû Kâhil! Bil ki, kim insanlara eziyet etmekten geri durursa, kabrin eziyetini ondan alıkoymak, Allah üzerine hak olur.

Ey Ebû Kâhil! Bil ki, her kim anne babasına hayatında ve öldükten sonra iyilik yaparsa, kıyamet günü o kişiyi razı etmek, Allah üzerine hak olur."

Bunun üzerine ben: "Kişi, nasıl anne babası ölüyken onlara iyilik yapar ki?" diye sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu:

"Onlara (ölüyken) iyilik yapmak, kişinin anne babası için mağfiret talep etmesi ve onlara (arkalarından) sövmemesidir. Kişi, hiç kimsenin anne babasına sövmesin. Zira böyle yaparsa, o (anne babasına sövülen kişi) de öbürünün babasına söver.

Ey Ebû Kâhil! Bil ki, kim vakti geldiğinde malının zekâtını verirse, o kişiyi peygamberlerin yoldaşlarından yapmak, Allah üzerine hak olur.

Ey Ebû Kâhil! Bil ki, kimin sevapları az, günahları çok olursa, kıyamet gününde o kişinin terazisini ağır kılmak, Allah üzerine hak olur.

Ey Ebû Kâhil! İyi bil ki kim, hanımı, çocukları ve elinin malik olduğu (köle ve cariye) kişiler için çalışır, onlara Allah'ın emrini uygular ve onlara helalinden yedirirse, o kişiyi şehitlerin derecelerinde onlarla beraber kılmak, Allah üzerine hak olur.

Ey Ebû Kâhil! İyi bil ki her kim, beni sevdiğinden ve bana olan iştiyakından dolayı her gün ve her gece bana üçer defa salât getirirse, o gün ve o gece, o kişinin günahlarını mağfiret etmek, Allah üzerine hak olur.

Ey Ebû Kâhil! İyi bil ki her kim, tek olduğu ve ortağı olmadığı halde Allah'tan başka ilah olmadığına yakînî olarak şahadet ederse, her defasında o sene içerisindeki günahlarını mağfiret etmek, Yüce Allah üzerine hak olur."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup ravilerden Fadl b. Atâ hakkında Zehebî şöyle demektedir. "İsnadı karanlıktır."[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/361)

(بَابُ وَصِيَّةِ نُوحٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ)

Hz. Nuh'un (aleyhisselâm) Vasiyeti

٧١٢٣ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنِ الصَّقْعَبِ بْنِ زُهَيْرٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ قَالَ حَمَّادٌ أَظُنُّهُ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ كُنَّا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْبَادِيَةِ عَلَيْهِ جُبَّةٌ سِيجَانٍ مَزْرُورَةٌ بِالدِّيبَاجِ فَقَالَ أَلَا إِنَّ صَاحِبَكُمْ هَذَا قَدْ وَضَعَ كُلَّ فَارِسٍ ابْنِ فَارِسٍ. قَالَ يُرِيدُ أَنْ يَضَعَ كُلَّ فَارِسٍ ابْنِ فَارِسٍ وَيَرْفَعَ كُلَّ رَاعٍ ابْنِ رَاعٍ. قَالَ فَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَجَامِعِ جُبَّتِهِ وَقَالَ أَلَا أَرَى عَلَيْكَ لِبَاسَ مَنْ لَا يَعْقِلُ. ثُمَّ قَالَ إِنَّ نَبِيَّ اللَّهِ نُوحًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا حَضَرَتْهُ الْوَفَاةُ قَالَ لِابْنِهِ إِنِّي قَاصٌّ عَلَيْكَ الْوَصِيَّةَ آمُرُكَ بِاثْنَتَيْنِ وَأَنْهَاكَ عَنِ اثْنَتَيْنِ آمُرُكَ بِلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَإِنَّ السَّمَوَاتِ السَّبْعَ وَالْأَرَضِينَ السَّبْعَ لَوْ وُضِعَتْ فِي كِفَّةٍ وَوُضِعَتْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فِي كِفَّةٍ رَجَحَتْ بِهِنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَلَوْ أَنَّ السَّمَوَاتِ السَّبْعَ وَالْأَرَضِينَ السَّبْعَ كُنَّ حَلْقَةً مُبْهَمَةً قَصَمَتْهُنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ فَإِنَّهَا صَلَاةُ كُلِّ شَيْءٍ وَبِهَا يُرْزَقُ الْخَلْقُ وَأَنْهَاكَ عَنِ الشِّرْكِ وَالْكِبْرِ. قَالَ قُلْتُ أَوَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا الشِّرْكُ قَدْ عَرَفْنَاهُ فَمَا الْكِبْرُ قَالَ أَنْ يَكُونَ لِأَحَدِنَا نَعْلَانِ حَسَنَتَانِ لَهُمَا شِرَاكَانِ حَسَنَانِ قَالَ لَا. قَالَ هُوَ أَنْ يَكُونَ لِأَحَدِنَا حُلَّةٌ يَلْبَسُهَا قَالَ لَا. قَالَ الْكِبْرُ هُوَ أَنْ يَكُونَ لِأَحَدِنَا دَابَّةٌ يَرْكَبُهَا قَالَ لَا. قَالَ أَفَهُوَ أَنْ يَكُونَ لِأَحَدِنَا أَصْحَابٌ يَجْلِسُونَ إِلَيْهِ قَالَ لَا. قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَا الْكِبْرُ قَالَ سَفَهُ الْحَقِّ وَغَمْصُ النَّاسِ"

7123. Abdullah b. Amr anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanındayken çöl sakinlerinden bir adam çıka geldi. Üzerinde Sîcân cübbesi (yeşiy taylasan) vardı. Cübbesi ipekle düğmelenmişti. Şöyle dedi: "Sizin şu arkadaşınız (Hz. Peygamber) her İranlıyı başına "İbn" (oğul) sözcüğünü geçirerek alçaltmak; her çobanı da başına "İbn" kelimesini geçirerek yüceltmek istiyor. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), adamın cübbesini tümüyle tutup şöyle buyurdu: *"Senin üzerinde, akılsız olan kişinin elbisesini görüyorum."* Ardından şöyle devam etti:

"Allah'ın peygamberi Hz. Nûh, öleceği vakit yaklaştığında oğluna şöyle dedi: Ben sana vasiyetimi açıklıyorum: Sana iki şeyi emrediyor, iki şeyi yasaklıyorum. Sana Lâ ilahe illallah'ı emrediyorum. Çünkü yedi kat gök ve yedi kat yer bir kefeye, Lâ ilahe illallah başka bir kefeye konsa, Lâ ilahe illallah onlara ağır gelir. Yedi kat gök ve yedi kat yer, kilitsiz bir halka olsalar, Lâ ilahe illallah

onu mahveder. Sana Sübhanallahi ve-bihamdihi sözünü emrediyorum. Çünkü bu söz her şeyin duasıdır. Bütün canlılar bununla rızıklanır. Sana şirki ve kibirlenmeyi yasaklıyorum."

Ben: "Ya Resûlallah! Şirki bildik. Peki kibir nedir? Kibir, birimizin ayakkabısının güzel bağcıklarının mı olmasıdır?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayır"* buyurdu. Ben: "Kibir, birimizin giydiği süslü bir elbisenin olması mıdır?" diye sordum. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayır"* buyurdu. Ben: "Birimizin bindiği bir bineğinin bulunması mıdır?" diye sordum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayır"* buyurdu. Ben: "Birimizin beraber oturduğu arkadaşların bulunması mıdır?" diye sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayır"* buyurduar. Denildi ki: "Ya Resûlallah! Öyleyse kibir nedir?" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Hakkı küçümsemek ve insanları hakir görüp onları hiçe saymak."*[1]

٧١٢٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ حَدَّثَنَا أَبِي سَمِعْتُ الصَّقْعَبَ بْنَ زُهَيْرٍ يُحَدِّثُ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْرَابِيٌّ عَلَيْهِ جُبَّةٌ مِنْ طَيَالِسَةٍ مَكْفُوفَةٌ بِدِيبَاجٍ أَوْ مَزْرُورَةٌ بِدِيبَاجٍ فَقَالَ إِنَّ صَاحِبَكُمْ هَذَا يُرِيدُ أَنْ يَرْفَعَ كُلَّ رَاعٍ ابْنِ رَاعٍ وَيَضَعَ كُلَّ فَارِسٍ ابْنِ فَارِسٍ قَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُغْضَباً فَأَخَذَ بِمَجَامِعِ جُبَّتِهِ فَاجْتَذَبَهُ وَقَالَ لاَ أَرَى عَلَيْكَ ثِيَابَ مَنْ لاَ يَعْقِلُ. ثُمَّ رَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَلَسَ فَقَالَ إِنَّ نُوحاً عَلَيْهِ السَّلاَمُ لَمَّا حَضَرَتْهُ الْوَفَاةُ دَعَا ابْنَيْهِ فَقَالَ إِنِّي قَاصِرٌ عَلَيْكُمَا الْوَصِيَّةَ آمُرُكُمَا بِاثْنَتَيْنِ وَأَنْهَاكُمَا عَنِ اثْنَتَيْنِ أَنْهَاكُمَا عَنِ الشِّرْكِ وَالْكِبْرِ وَآمُرُكُمَا بِلاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ فَإِنَّ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضَ وَمَا فِيهِمَا لَوْ وُضِعَتْ فِي كِفَّةِ الْمِيزَانِ وَوُضِعَتْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ فِي الْكِفَّةِ الأُخْرَى كَانَتْ أَرْجَحَ وَلَوْ أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضَ كَانَتَا حَلْقَةً فَوُضِعَتْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ عَلَيْهِمَا لَفَصَمَتْهَا أَوْ لَقَصَمَتْهَا وَآمُرُكُمَا بِسُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ فَإِنَّهَا صَلاَةُ كُلِّ شَيْءٍ وَبِهَا يُرْزَقُ كُلُّ شَيْءٍ"

رواه كله أحمد ورواه الطبراني بنحوه وزاد في رواية : " وأوصيك بالتسبيح فإنها عبادة الخلق وبالتكبير ".
رواه البزار من حديث ابن عمر فذكرته في الأذكار في فضل لا إله إلا الله . ورجال أحمد ثقات .

7124. Abdullah b. Amr anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e bir bedevi geldi. Üzerinde (yeşil) Taylasân cübbesi vardı. Etrafı ipekle dolanmıştı. Adam: "Sizin şu arkadaşınız (Allah'ın Resûlü) «Ey Fâris'in

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (6583)

oğlu!» demek için her Fâris'in başına "ibn" (oğul) kelimesini koymak, her çoban kelimesinin başından ise ibn kelimesini kaldırmak istiyor" dedi.

Daha sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) öfkeli bir halde ayağa kalktı. Adamın cübbesinin toplandığı yeri tutup çekerek şöyle buyurdu: *"Hayır, senin üzerinde, akılsız olan kişinin elbisesini görüyorum."* Daha sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) dönüp oturduktan sonra şöyle buyurdu: *"Hz. Nuh, öleceği vakit yaklaştığında iki oğlunu çağırıp onlara şöyle dedi: Vasiyetimi sadece size yapacağım. Size iki şey emrediyor ve iki şeyi yasaklıyorum. Size şirk ve kibri yasaklıyorum. Size Lâ ilahe illallah'ı emrediyorum. Çünkü gökler, yer ve arasındakiler, terazinin bir kefesine, Lâ ilahe illallah da diğer kefesine konsa Lâ ilahe illallah ağır gelir. Gökler ve yer bir halka olsa, Lâ ilahe illallah onların üzerine konsa, onları keser geçer -ya da- mahveder."*

★İki hadisi de Ahmed ve benzer lafızlarla Taberânî rivayet etmiş şu ziyadede bulunmuştur: *"Size tesbih'i (Sübhânallah sözünü) tavsiye ediyorum. Çünkü bu, mahlûkatın ibadetidir. Bir de size tekbiri tavsiye ediyorum."*

★Hadisi Bezzâr, İbn Ömer'in hadisi olarak rivayet eder. Ben bu hadisi Zikirler kitabının Lâ ilahe illallah'ın fazileti bölümünde zikrettim. Ahmed'in ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابُ وَصِيَّةِ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ)

Hz. Ebû Bekr'in Vasiyeti

٧١٢٥ – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ أَبِي الطَّاهِرِ بْنِ السَّرْحِ الْمِصْرِيُّ ، ثنا يُوسُفُ بْنُ عَدِيٍّ الْكُوفِيُّ ، ثنا أَبُو الأَحْوَصِ ، عَنِ الأَغَرِّ أَبِي مَالِكٍ ، قَالَ : لَمَّا أَرَادَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، أَنْ يَسْتَخْلِفَ عُمَرَ بَعَثَ إِلَيْهِ ، فَدَعَاهُ ، فَأَتَاهُ ، فَقَالَ : " إِنِّي أَدْعُوكَ إِلَى أَمْرٍ مُتْعِبٍ لِمَنْ وَلِيَهُ ، فَاتَّقِ اللَّهَ يَا عُمَرُ بِطَاعَتِهِ ، وَأَطِعْهُ بِتَقْوَاهُ ، فَإِنَّ الْمُتَّقِيَ آمِنٌ مَحْفُوظٌ ، ثُمَّ إِنَّ الأَمْرَ مَعْرُوضٌ لا يَسْتَوْجِبُهُ ، إِلا مَنْ عَمِلَ بِهِ فَمَنْ أَمَرَ بِالْحَقِّ وَعَمِلَ بِالْبَاطِلِ ، وَأَمَرَ بِالْمَعْرُوفِ ، وَعَمِلَ بِالْمُنْكَرِ يُوشِكُ أَنْ تَنْقَطِعَ أُمْنِيَّتُهُ ، وَأَنْ يَحْبَطَ عَمَلُهُ ، فَإِنْ أَنْتَ وُلِّيتَ عَلَيْهِمْ أَمْرَهُمْ ، فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَجِفَّ يَدُكَ مِنْ دِمَائِهِمْ وَأَنْ تَضْمُرَ بَطْنُكَ مِنْ أَمْوَالِهِمْ ، وَأَنْ يَجِفَّ لِسَانُكَ عَنْ أَعْرَاضِهِمْ ، فَافْعَلْ ، وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ " رواه الطبراني وهو منقطع الإسناد ورجاله ثقات .

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (7101)

7125. Eğar Ebî Mâlik anlatıyor: Ebû Bekr, Ömer'i halife seçmek isteyince, adam göndererek onu çağırdı. Ömer, Ebû Bekr'in yanına geldi. Ebû Bekr: "Ben üstlenen kişiyi yoracak olan mühim bir işten dolayı seni çağırıyorum. Allah'a itaat etmekle beraber O'ndan kork, ey Ömer! Ondan sakınmakla ona itaat et. Çünkü ondan sakınan, muhafaza edilir ve emindir. Sonra iş arz olunur. İşi, ancak onunla amel eden kişi kendisine gerekli kılabilir. Her kim hakkı emredip (kendisi) batılla amel eder; iyiliği emredip, (kendisi) kötülükle amel ederse, o kişinin arzu ettiği şeylerin kesilmesi ve amelinin kendisini kuşatması yakındır. Eğer Müslümanların işlerine idareci olacak olan sen isen (bu durumda), onların kanlarından yana elini kuru tutmaya (kan akıtmamaya), onların mallarından mideni gizli tutmaya, dilini onların namuslarından kuru tutmaya (dil uzatmamaya) güç yetirebilirsen (bunları) yap. Lâ havle ve lâ kuvvete illa billah ("Hareket ve güç, ancak Allah'ın sayesinde olur").

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup isnadında kopukluk vardır. Ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابُ فِي وَصِيَّةِ عُمَرَ رَضِىَ اللّٰهُ عَنْهُ)

Hz. Ömer'in Vasiyeti

٧١٢٦ - حدَّثَنا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنا عَفَّانُ حَدَّثَنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عَلِىِّ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِى رَافِعٍ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّاب كَانَ مُسْتَنداً إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ وَعِنْدَهُ ابْنُ عُمَرَ وَسَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ فَقَالَ اعْلَمُوا أَنّى لَمْ أَقُلْ فِى الْكَلاَلَةِ شَيْئاً وَلَمْ أَسْتَخْلِفْ مِنْ بَعْدِى أَحَداً وَأَنَّهُ مِنْ أَدْرَكَ وَفَاتِى مِنْ سَبْىِ الْعَرَبِ فَهُوَ حُرٌّ مِنْ مَالِ اللّٰهِ عَزَّ وَجَلَّ. فَقَالَ سَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ أَمَا إِنَّكَ لَوْ أَشَرْتَ بِرَجُلٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ لائْتَمَنَكَ النَّاسُ وَقَدْ فَعَلَ ذَلِكَ أَبو بَكْرٍ وَائْتَمَنَهُ النَّاسُ. فَقَالَ عُمَرُ قَدْ رَأَيْتُ مِنْ أَصْحَابِى حِرْصاً سَيِّئاً وَإِنِّى جَاعِلٌ هَذَا الأَمْرَ إِلَى هَؤُلاَءِ النَّفَرِ السِّتَّةِ الَّذِينَ مَاتَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ عَنْهُمْ رَاضٍ. ثُمَّ قَالَ عُمَرُ لَوْ أَدْرَكَنِى أَحَدُ رَجُلَيْنِ ثُمَّ جَعَلْتُ هَذَا الأَمْرَ إِلَيْهِ لَوَثِقْتُ بِهِ سَالِمٌ مَوْلَى أَبِى حُذَيْفَةَ وَأَبو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ"

رواه أحمد ,وفيه: علي بن زيد ,وحديثه حسن, وفيه ضعف .

7126. Ebû Râfi'den rivayet edildiğine göre Ömer b. el-Hattâb, (suikasta uğradığında) İbn Abbâs'a yaslanmıştı. Yanında İbn Ömer ile Saîd b. Zeyd vardı. Şöyle dedi: "Şunu bilin ki, ben kelâle(nin hükmü) hakkında hiçbir şey söylemedim. Kendimden sonra hiç kimseyi de halife

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (37)

kılmadım. Arapların esirlerinden her kim ölümüme yetişirse, onlar Allah'ın malı olmaktan azat edilmiş hürdürler."

Bunun üzerine Saîd b. Zeyd şöyle dedi: "Ama sen, (kendinden sonra halife olarak) Müslümanlardan birine işaret etsen insanlar sana güvenirler. Ebû Bekr de böyle yaptı, insanlar ona güvendi."

Ömer buna şöyle cevap verdi: "Ben, arkadaşlarımın bazısında kötü bir hırs görüyorum. Ben bu işi, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat ettiğinde kendilerinden razı olduğu şu altı kişiye bırakıyorum..."

Hz. Ömer sonrasında şöyle devam etti: "Şayet iki adamdan biri bana yetişse de, sonra bu işi (hilafeti benden sonra) ona bıraksam elbette ona güvenirim. (Bu iki adam) Huzeyfe'nin azatlısı Sâlim ile Ebû Ubeyde b. el-Cerrâh'tır."

★Hadisi, Ahmed rivayet etmiş olup ravilerden Ali b. Zeyd'in hadisi hasendir. Onu zayıf görenler de bulunmaktadır.

٧١٢٧ - حدَّثَنا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنا يَحْيَى بْنُ حَمَّادٍ وَعَفَّانُ قَالاَ حَدَّثَنا أَبو عَوَانَةَ عَنْ دَاوُدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الأَوْدِيِّ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحِمْيَرِيِّ حَدَّثَنا ابْنُ عَبَّاسٍ بِالْبَصْرَةِ قَالَ أَنا أَوَّلُ مَنْ أَتَى عُمَرَ حِينَ طُعِنَ فَقَالَ احْفَظْ عَنِّى ثَلاَثاً فَإِنِّى أَخَافُ أَنْ لاَ يُدْرِكَنِى النَّاسُ أَمَّا أَنا فَلَمْ أَقْضِ فِى الْكَلاَلَةِ قَضَاءً وَلَمْ أَسْتَخْلِفْ عَلَى النَّاسِ خَلِيفَةً وَكُلُّ مَمْلُوكٍ لِى عَتِيقٌ" فذكر الحديث

رواه أبو يعلى في الكبير ورجاله ثقات.

7127. İbn Abbâs Basra'da iken bildirmiştir: Suikaste uğradığında Hz. Ömer'in yanına ilk gelen kişi benim. Şöyle demişti: "Benden üç şeyi aklınızda tutun. Çünkü ben, insanların bana yetişememesinden korkuyorum. (Birincisi şu ki) Ben, kelâle hakkında hiçbir hüküm vermedim. (İkincisi) insanlara bir halife bırakmadım. (Üçüncüsü) benim her kölem, hürdür." Ravi hadisin devamını zikretti.

★Hadisi Ebû Ya'lâ, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.

(بَابُ وَصِيَّةِ الْعَبَّاسِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ)

Abbâs'ın Vasiyeti

٧١٢٨ - حَدَّثَنا أَبو خَلِيفَةَ الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ الْمَدِينِيِّ ، ثنا أَبو أُسَامَةَ حَمَّادُ بْنُ أُسَامَةَ حَدَّثَنِي مُجَالِدٌ ، انا عَامِرٌ الشَّعْبِيُّ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ لِيَ الْعَبَّاسُ : أَيْ بُنَيَّ ، إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ يَدْعُوكَ وَيُقَرِّبُكَ وَيَسْتَشِيرُكَ مَعَ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَاحْفَظْ عَنِّي

ثَلاثَ خِصَالٍ : " اتَّقِ لا يُجَرِّبَنَّ عَلَيْكَ كَذِبَةً ، وَلا تُفْشِيَنَّ لَهُ سِرًّا ، وَلا تَغْتَابَنَّ عِنْدَهُ أَحَدًا " ، قَالَ عَامِرٌ : فَقُلْتُ لابْنِ عَبَّاسٍ : كُلُّ وَاحِدَةٍ خَيْرٌ مِنْ أَلْف. فَقَالَ: كُلُّ وَاحِدَةٍ خَيْرٌ مِنْ عَشَرَةِ آلافٍ. رواه الطبراني, وفيه: مجالد بن سعيد, وثقه النسائي وغيره, وضعفه جماعة.

7128. İbn Abbâs anlatıyor: (Babam) Abbâs bana dedi ki: "Oğlum! Müminlerin emiri (Ömer) seni yanına çağırıyor, kendine yaklaştırıyor ve Resulullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in diğer ashâbıyla beraber seninle de istişare ediyor. Benden üç şeyi aklında tut. Sakın ha, (Ömer'e) bir yalan söylemeye senin mecbur kılacak durumlara kendini düşürmeyesin. Onun yanında kimsenin sırrını ifşa etme. Onun yanında, asla kimsenin gıybetini yapma."

Âmir(-i Şa'bî), İbn Abbâs'a: "Bu sözlerden her biri bin dirhemden daha değerlidir" deyince, İbn Abbâs: "(Bilakis) her biri, onbin dirhemden bile daha değerlidir" diyerek mukabelede bulundu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup ravilerden Mücâlid b. Saîd'i, Nesaî ve başkaları güvenilir kabul ederken bir grup alim ise zayıf görmüştür. [1]

(بَابُ وَصِيَّةِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ)

Sa'd'ın Vasiyeti

٧١٢٩ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّبَرِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ سُلَيْمَانَ ، عَنْ عِكْرِمَةَ بْنِ خَالِدٍ ، أَنَّ سَعْدًا قَالَ لابْنِهِ حِينَ حَضَرَهُ الْمَوْتُ : " يَا بُنَيَّ ، إِنَّكَ لَنْ تَلْقَى أَحَدًا هُوَ أَنْصَحُ لَكَ مِنِّي ، إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تُصَلِّيَ فَأَحْسِنْ وُضُوءَكَ ، ثُمَّ صَلِّ صَلاةً لا تَرَى أَنَّكَ تُصَلِّي بَعْدَهَا ، وَإِيَّاكَ وَالطَّمَعَ ، فَإِنَّهُ فَقْرٌ حَاضِرٌ ، وَعَلَيْكَ بِالْيَأْسِ فَإِنَّهُ الْغِنَى ، وَإِيَّاكَ وَمَا يُعْتَذَرُ مِنْهُ مِنَ الْعَمَلِ وَالْقَوْلِ ، وَاعْمَلْ مَا بَدَا لَكَ " رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح .

7129. İkrime b. Hâlid anlatıyor: Sa'd (b. Ebî Vakkâs) öleceği zaman oğluna şöyle demiştir: "Ey oğlum! Benden daha fazla sana nasihat eden biriyle daha karşılaşmamışsındır. Namaz kılacağın vakit güzelce abdest al. Sonrasında bir daha namaz kılamayacağını düşündüğün bir namaz kıl. Tamahkâr olmaktan sakın. Çünkü (hırs), gelmekte hazır bekleyen fakirliktir. (İnsanlardan menfaat beklemekte) ümitsiz olmaya yapış. Çünkü bu, (gerçek) zenginliktir. Yaptığında özür dileyeceğin iş ve sözden sakın. Sana apaçık görülen görüşlerle amel et."

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (10619)

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

(بَابُ وَصِيَّةِ مُعَاذٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ)

Muâz' ın Vasiyeti

٧١٣٠ - حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ مُوسَى شِيرَانَ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الأَعْلَى الصَّنْعَانِيُّ ، ثنا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ ، ثنا ابْنُ عَوْنٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ ، قَالَ : أَتَى رَجُلٌ مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ ، وَمَعَهُ أَصْحَابُهُ يُسَلِّمُونَ عَلَيْهِ وَيُوَدِّعُونَهُ ، فَقَالَ : " إِنِّي مُوصِيكَ بِأَمْرَيْنِ إِنْ حَفِظْتَهُمَا حُفِظْتَ : إِنَّهُ لا غِنًى بِكَ عَنْ نَصِيبِكَ مِنَ الدُّنْيَا ، وَأَنْتَ إِلَى نَصِيبِكَ مِنَ الآخِرَةِ أَفْقَرُ ، فَآثِرْ نَصِيبَكَ مِنَ الآخِرَةِ عَلَى نَصِيبِكَ مِنَ الدُّنْيَا حَتَّى تَنْتَظِمَهُ لَكَ انْتِظَامًا ، فتزول بِهِ مَعَكَ أَيْنَمَا زُلْتَ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح إلا أني لم أجد لابن سيرين سماعا من معاذ والله أعلم .

7130. Muhammed b. Sîrîn anlatıyor: Bir adam (ölmekte olan) Muâz b. Cebel'e geldiğinde insanlar, Muâz'a selam verip onunla vedalaşıyorlardı. Muâz (gelen) adama şöyle dedi:

"Ben sana iki şey tavsiye edeceğim. Onları muhafaza edersen, muhafaza edilirsin. Dünyadaki nasibinden dolayı sende zenginlik olmaz. Sen âhiretteki nasibine daha çok muhtaçsın. Öyleyse dünyadaki nasibin yerine âhiretteki nasibine yönel. Bunun sonucunda dünyadaki nasibini (Yüve Allah) senin için düzene sokar. Her nereye gidersen git (böylelikle dünyadaki nasibin) seninle beraber gelsin.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak ben, İbn Sîrîn'in, Muâz'dan hadis işittiğine dair bir bilgiye rastlamadım. Allah en doğrusunu bilir.[2]

(بَابُ وَصِيَّةِ قَيْسِ بْنِ عَاصِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ)

Kays b. Âsım'ın Vasiyeti

٧١٣١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ زَكَرِيَّا الْغَلابِيُّ ، ثنا الْعَلاءُ بْنُ الْفَضْلِ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ أَبِي سَوِيَّةَ الْمِنْقَرِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي الْفَضْلُ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ ، عَنْ أَبِيهِ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ أَبِي سَوِيَّةَ الْمِنْقَرِيِّ ، قَالَ : سَمِعْتُ ابْنَ عَاصِمٍ ، وَهُوَ يُوصِي فَجَمَعَ بَنِيهِ وَهُمُ اثْنَانِ وَثَلاثُونَ ذَكَرًا ، فَقَالَ : " يَا بَنِيَّ ، إِذَا أَنَا مُتُّ ، فَسَوِّدُوا أَكْبَرَكُمْ تَخْلُفُوا آبَاءَكُمْ ، وَلا تُسَوِّدُوا أَصْغَرَكُمْ فَيُزْرِي بِكُمْ ذَاكَ عِنْدَ أَلَفَائِكُمْ ، وَلا تُقِيمُوا

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr* (312)

2 Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/35)

عَلَيَّ نَائِحَةٌ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْهَى عَنِ النِّيَاحَةِ ، وَعَلَيْكُمْ بِإِصْلاحِ الْمَالِ ، فَإِنَّهُ مَنْبَهَةٌ لِلْكَرِيمِ وَيُسْتَغْنَى بِهِ عَنِ اللَّئِيمِ ، وَلا تُعْطُوا رِقَابَ الإِبِلِ إِلا حَقَّهَا ، وَلا تَمْنَعُوهَا مِنْ حَقِّهَا ، وَإِيَّاكُمْ وَكُلَّ عِرْقِ سُوءٍ ، فَمَهْمَا يَسُرُّكُمْ يَوْمًا فَمَا يَسُوءُكُمْ أَكْثَرُ ، وَاحْذَرُوا أَبْنَاءَ أَعْدَائِكُمْ فَإِنَّهُمْ لَكُمْ أَعْدَاءٌ عَلَى مِنْهَاجِ آبَائِهِمْ ، وَإِذَا أَنَا مُتُّ فَادْفِنُونِي فِي مَوْضِعٍ لا يَطَّلِعُ عَلَيَّ هَذَا الْحَيُّ مِنْ بَكْرِ بْنِ وَائِلٍ ، فَإِنَّهَا كَانَتْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ حماشاتٌ فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَأَخَافُ أَنْ يَنْبُشُونِي فَيُفْسِدُوا عَلَيْهِمْ دُنْيَاهُمْ وَيُفْسِدُوا عَلَيْكُمْ آخِرَتَكُمْ ، ثُمَّ دَعَا بِكِنَانَتِهِ فَأَمَرَ ابْنَهُ الأَكْبَرَ وَكَانَ يُسَمَّى عَلِيًّا ، فَقَالَ : أَخْرِجْ سَهْمًا مِنْ كِنَانَتِي ، فَأَخْرَجَهُ ، فَقَالَ : اكْسِرْهُ ، فَكَسَرَهُ ، ثُمَّ قَالَ : أَخْرِجْ سَهْمَيْنِ ، فَأَخْرَجَهُمَا ، فَقَالَ : اكْسِرْهُمَا , فَكَسَرَهُمَا ، ثُمَّ قَالَ : أَخْرِجْ ثَلاثَةَ أَسْهُمٍ , فَأَخْرَجَهَا ، فَقَالَ : اكْسِرْهَا , فَكَسَرَهَا ، ثُمَّ قَالَ : أَخْرِجْ ثَلاثِينَ سَهْمًا , فَأَخْرَجَهَا ، فَقَالَ : أَعْصِبْهَا بِوَتَرٍ , فَعَصَبَهَا ، ثُمَّ قَالَ : اكْسِرْهَا ، فَلَمْ يَسْتَطِعْ كَسْرَهَا ، فَقَالَ : يَا بَنِيَّ هَكَذَا أَنْتُمْ بِالاجْتِمَاعِ ، وَكَذَلِكَ أَنْتُمْ بِالْفُرْقَةِ ، ثُمَّ أَنْشَأَ يَقُولُ :

إِنَّمَا الْمَجْدُ مَا بَنَى وَالِدُ الصِّدْ ... قِ وَأَحْيَى فِعَالَهُ الْمَوْلُودُ

وَكَفَى الْمَجْدُ وَالشَّجَاعَةُ وَالْحِلْمُ ... إِذَا زَانَهَا عَفَافٌ وَجُودُ

وَثَلاثُونَ يَا بَنِيَّ إِذَا مَا ... عَقَدْتُمْ لِلنَّائِبَاتِ الْعُهُودُ

كَثَلاثِينَ مِنْ قِدَاحٍ إِذَا مَا ... شَدَّهَا لِلْمُرَادِ عَقْدٌ شَدِيدُ

لَمْ تُكَسَّرْ وَإِنْ تَبَدَّدَتِ الأَسْهُمُ ... أَوْدَى بِجَمْعِهَا التَّبْدِيدُ

وَذَوُو السِّنِّ وَالْمُرُوءَةِ أَوْلَى ... أَنْ يَكُونَ مِنْكُمْ لَهُمْ تَسْوِيدُ

وَعَلَيْهِمْ حِفْظُ الأَصَاغِرِ حَتَّى ... يَبْلُغَ الْحِنْثُ الأَصْغَرُ الْمَجْهُودُ "

رواه هكذا بتمامه الطبراني في الكبير والأوسط إلا أن البيت الأول في الأوسط : إنما الصدق ما بنى الود . وروى أحمد والبزار منه طرفا وفي إسناد الطبراني : العلاء بن الفضل قال المزي : ذكره بعضهم في الضعفاء . ورجال أحمد رجال الصحيح غير حكيم بن قيس بن عاصم وقد وثقه ابن حبان

7131. Abdülmelik b. Ebî Seviyye el-Minkarî anlatıyor: Vasiyetiin yapan İbn Âsım'ı işittim. Otuz iki erkek olan oğullarını topladı. Şöyle dedi:

Ey oğullarım! Ben öldüğümde babanıza halife olması için en büyüğünüzü kendinize lider seçin. En küçüğünüzü lider seçmeyin. Aksi taktirde çevreniz nezdinde size önem verilmez, ayıplanırsınız. Arkamdan ağlayan kadınlar tutmayın. Çünkü ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in öldükten sonra üst baş harpalayarak ağlamayı yasakladığını işittim. Olmazsa olmazlardan biri de malın ıslahıdır. Çünkü ticari işlerin yolunda olması, kişiye şahsiyet kazandırdığı gibi insanların diline düşürmekten de kurtarır. Develerin boyunlarına, sadece hakkı olanı verin. Develerin boyunlarını, hakkı olandan men etmeyin. Her kötü ırktan sakının. Size bir gün neşe verse de, çoğu zaman size üzüntü verir. Düşmanlarınızın oğullarından sakının. Çünkü onlar, babalarının izi üzerinde size düşmandırlar. Öldüğümde beni Bekr b. Vâil kabilesinin bilmediği bir yere defnedin. Çünkü benimle onlar arasında Cahiliye döneminde geçen kan davası olayları cereyan etmişti. Zira beni(m kabrimi açıp) çıkarmalarından korkuyorum. Böylece hem kendi dünyalarını, hem de aleyhinize olarak âhiretinizi ifsat etmiş olurlar." Daha sonra ok kuburunu istedi. Adı Ali olan büyük oğluna: "Kuburdan bir ok çıkar" diye emretti. Ali bir ok çıkarınca: "Onu kır!" dedi. Ali oku kırdı. Sonra: "İki ok çıkar!" deyince Ali iki ok çıkardı. Kays: "Okları kır!" deyince Ali de okları kırdı. Sonra "Üç ok çıkar!" dedi. Üç ok çıkardı. "Onları iple bağla!" deyince Ali okları bağladı. Sonra "Okları kır" dedi. Fakat Ali okları kırmaya güç getiremedi. Bunun üzerine Kays sonra: "İşte siz de böyle birlik beraberlik içerisinde olduğunuzda ey oğlum böyle olursunuz. Tefrikaya düştüğünüzde ise kırılan oklar gibi olursunuz." Kays devamla şu şiiri okumaya başladı:

Şeref dediğin doğruluğun babasının bina ettiğidir.

Onun işlerini ise oğlu diriltir.

Şeref, yiğitlik ve ağırbaşlılık, kişiye yeterlidir.

Bunları güzel işler ve cömertlik süslediğinde

Verilen sözler musibetlere karşı kendilerini bağladığında,

İşte böyle olan otuz kişi ey oğullarım:

İstenilen şey için sağlam bir bağla bağlanmış,

Otuz tane ok gibidir, asla kırılmazlar.

Oklar dağılırlarsa bu dağınıklık hepsinin sonunu getirir.

Âlicenap ve yaşlı kişiler sizden daha evladırlar.

Eğer kendilerinde cesaret var ise

Küçükleri korumayı ihma etmeyin ta ki,

Gayretli çocuk bülüğa erinceye kadar.

★Taberâni *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Ancak *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta ki birinci beyit şöyledir. "*Doğruluk sevginin bina ettiğidir.*"

Ahmed ve Bezzar bu hadisten bir bölümü rivayet etmiştir. Taberânî'nin isnâdında geçen Alâ b. el-Fadl hakkında Mizzî şöyle demektedir: Bazıları bu zatı *Duafâ*'da zikretmiştir. Ahmed'in ravileri *Sahih*'in ravileridir. Ancak Hakîm b. Kays b. Âsım bundan müstesnadır ki, İbn Hibbân bu zatı güvenilir kabul etmiştir.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/339, 341-2), İmam Ahmed, *Müsned* (5/61), Bezzâr, *Müsned* (1378), Hâkim, *Müstedrek* (3/612)

كِتَابُ الفَرَائِضِ

FERÂİZ (MİRAS HUKUKU) KİTABI

(بَابُ فِيمَنْ فَرَّ مِنْ تَوْرِيثِ وَارِثِهِ)

Varislerini Mirasçı Yapmaktan Kaçınan Hakkında

٧١٣٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ وَمُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالاَ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ ابْنُ جَعْفَرٍ فِي حَدِيثِهِ أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ غَيْلاَنَ بْنَ سَلَمَةَ الثَّقَفِيَّ أَسْلَمَ وَتَحْتَهُ عَشْرُ نِسْوَةٍ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اخْتَرْ مِنْهُنَّ أَرْبَعاً. فَلَمَّا كَانَ فِي عَهْدِ عُمَرَ طَلَّقَ نِسَاءَهُ وَقَسَمَ مَالَهُ بَيْنَ بَنِيهِ فَبَلَغَ ذَلِكَ عُمَرَ فَقَالَ إِنِّي لأَظُنُّ الشَّيْطَانَ فِيمَا يَسْتَرِقُ مِنَ السَّمْعِ سَمِعَ بِمَوْتِكَ فَقَذَفَهُ فِي نَفْسِكَ وَلَعَلَّكَ أَنْ لاَ تَمْكُثَ إِلاَّ قَلِيلاً وَايْمُ اللَّهِ لَتُرَاجِعَنَّ نِسَاءَكَ وَلَتَرْجِعَنَّ فِي مَالِكَ أَوْ لأُوَرِّثُهُنَّ مِنْكَ وَلآمُرَنَّ بِقَبْرِكَ فَيُرْجَمُ كَمَا رُجِمَ قَبْرُ أَبِي رِغَالٍ

قلت : روى الترمذي وابن ماجة منه إلى قوله : واختر منهن أربعا .

رواه أحمد والبزار وأبو يعلى ورجال أحمد رجال الصحيح .

7132. Sâlim'in babası (İbn Ömer)'den rivayet edildiğine göre Ğaylân b. Seleme es-Sekafî müslüman olmuştu. Nikahı altında on kadın vardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Onlardan dört tanesini seç"* buyurdu.

Hz. Ömer'in halifeliği zamanı gelince hanımlarını boşayıp malını oğulları arasında paylaştırdı. Bu haber Ömer'e ulaşınca şöyle dedi: "Ben zannediyorum ki, şeytan kulak hırsızlığı yaptığı şeyler arasında senin öleceğini işitmiş, senin kalbine bu haberi ulaştırmış. Umarım ki sen çok az bekleyeceksin. Allah'a yemin ederim ki sen kesinlikle hanımlarına döneceksin ya da onları ben varis kılacağım ve mutlaka senin kabrinin (açılmasını emreder ve senin) Ebû Riğâl gibi recmedilmeni emrederim."

Ben derim ki: Tirmizî ve İbn Mâce bu hadisten *"Onlardan dört tanesini seç"* sözüne kadar olan bir bölümü rivayet etmiştir.

★Hadisi Ahmed, Bezzâr ve Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (2/13, 14, 38), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (5437)

(بَابٌ فِي عِلْمِ الفَرَائِضِ)

Ferâiz (Miras Hukuku) İlmi Hakkında

٧١٣٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ ، حَدَّثَنَا الْمُثَنَّى بْنُ بَكْرٍ ، حَدَّثَنَا عَوْفٌ ، حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ ، عَنْ أَبِي الأَحْوَصِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " تَعَلَّمُوا الْقُرْآنَ وَعَلِّمُوهُ النَّاسَ، وَتَعَلَّمُوا الْعِلْمَ وَعَلِّمُوهُ النَّاسَ ، وَتَعَلَّمُوا الْفَرَائِضَ وَعَلِّمُوهَا النَّاسَ ، فَإِنِّي امْرُؤٌ مَقْبُوضٌ ، وَإِنَّ الْعِلْمَ سَيُقْبَضُ ، حَتَّى يَخْتَلِفَ الرَّجُلانِ فِي الْفَرِيضَةِ لا يَجِدَانِ مَنْ يُخْبِرُهُمَا "

رواه أبو يعلى والبزار وفي إسناده من لم أعرفه .

7133. Abdullah (b. Mes'ûd)'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kur'ân'ı öğrenin ve insanlara öğretin. İlmi öğrenin ve insanlara öğretin. Ferâiz ilmini öğrenin ve insanlara öğretin. Çünkü ben, ölümlü biriyim. İlim yakında çekilip alınacak. O kadar ki, iki kişi (mirastaki) pay hususunda anlaşmazlığa düşer de, kendilerine (doğru hükmü) haber verecek kimseyi bulamazlar."*

★Hadisi, Ebû Ya'la ve Bezzâr rivayet etmiştir. Hadisin isnâdında tanımadığım bir ravi bulunmaktadır.[1]

٧١٣٤ - حَدَّثَنَا عَلِيٌّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ عُقْبَةَ السَّدُوسِيُّ ، نا سَعِيدُ بْنُ أَبِي كَعْبٍ الْعَبْدِيُّ ، قَالَ : نا رَاشِدٌ أَبُو مُحَمَّدٍ الْحِمَّانِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " تَعَلَّمُوا الْقُرْآنَ ، وَعَلِّمُوهُ النَّاسَ ، وَتَعَلَّمُوا الْفَرَائِضَ ، وَعَلِّمُوهَا النَّاسَ ، أَوْشَكَ أَنْ يَأْتِيَ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يَخْتَصِمُ رَجُلانِ فِي الْفَرِيضَةِ ، فَلا يَجِدَانِ مَنْ يَفْصِلُ بَيْنَهُمَا"

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: محمد بن عقبة السدوسي, وثقه ابن حبان, وضعفه أبو حاتم, وسعيد بن أبي كعب, ذكره ابن حبان في الثقات, وبقية رجاله ثقات .

7134. Abdurrahman b. Ebî Bekre'nin, babasından bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kur'ân'ı öğrenin ve insanlara öğretin. Ferâiz ilmini öğrenin ve insanlara öğretin. İnsanlar üzerine, iki kişinin (mirastaki) pay(ı) hususunda anlaşmazlığa düşüp de, aralarında hüküm verecek hiç kimseyi bulamayacakları vaktin gelmesi yakındır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerinden Muhammed b. Ukbe es-Sedûsî'yi, İbn Hibbân güvenilir kabul etmiş, Ebû Hâtim zayıf görmüştür. Saîd b. Ebî Ka'b'ı, İbn Hibbân *Sikât*'ta zikretmiştir. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.

---

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (5028)

٧١٣٥ - حَدَّثَنَا أَبُو خَلِيفَةَ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ ، ثنا سُفْيَانُ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ : " مَنْ قَرَأَ مِنْكُمُ الْقُرْآنَ فَلْيَتَعَلَّمِ الْفَرَائِضَ فَإِنْ لَقِيَهُ أَعْرَابِيٌّ ، فَقَالَ : يَا مُهَاجِرُ أَتَقْرَأُ الْقُرْآنَ ؟ فَيَقُولُ : نَعَمْ ، فَيَقُولُ الأَعْرَابِيُّ : وَأَنَا أَقْرَأُ ، فَيَقُولُ الأَعْرَابِيُّ : أَتَفْرِضُ يَا مُهَاجِرُ ؟ فَإِذَا ، قَالَ : نَعَمْ ، قَالَ : زِيَادَةٌ وَخَيْرٌ ، وَإِنْ ، قَالَ : لا أُحْسِنُهُ ، قَالَ : فَمَا فَضْلُكَ عَلَيَّ يَا مُهَاجِرُ ؟ " رواه الطبراني, وفيه: محمد بن كثير الصنعاني, وهو ضعيف.

7135. Abdullah b. Mes'ûd diyor ki: Sizden Kur'ân'ı okuyan, ferâiz ilmini öğrensin. Sizden biri bir bedevi ile karşılaşırsa, bedevi: "Ey Muhacir! Kur'ân okumayı biliyor musun?" diye sorunca o kişi: "Evet" der. Bunun üzerine bedevi: "Ben de okumayı biliyorum" deyip: "Ey Muhacir! Peki, ferâiz biliyor musun?" diye sorar. O kişi: "Evet" dediğinde, bedevi "Bu, ziyâde ve hayırdır" der. Eğer o kişi: "(Ferâizi) iyi bilmiyorum" derse, bedevi ona: "Öyleyse benim üzerime bir üstünlüğün yok, ey Muhacir!" karşılığını verir.

★Hadisi Taberâni rivayet etmiş olup ravilerinden Muhammed b. Kesîr es-San'ânî zayıftır.[1]

٧١٣٦ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ ، ثنا الْمَسْعُودِيُّ ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، قَالَ : قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ : " تَعَلَّمُوا الْفَرَائِضَ فَإِنَّهُ يُوشِكُ أَنْ يَفْتَقِرَ الرَّجُلُ إِلَى عِلْمٍ كَانَ يَعْلَمُهُ ، أَوْ يَبْقَى فِي قَوْمٍ لا يَعْلَمُونَ " رواه الطبراني وهو منقطع الإسناد .

7136. İbn Mes'ûd şöyle demiştir: "Ferâiz ilmini öğrenin. Çünkü kişinin önceden bildiği ilme muhtaç olması veya bilmeyen bir toplum arasında kalması yakındır."

★Hadisi Taberâni rivayet etmiştir. Hadisin isnâdında kopukluk vardır.[2]

٧١٣٧ - حَدَّثَنَا أَبُو يَزِيدَ الْقَرَاطِيسِيُّ ، وَيَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ الْعَلافُ ، قَالا : ثنا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ ، ثنا ابْنُ أَبِي الزِّنَادِ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، أَنَّهُ أَخَذَ هَذِهِ الرِّسَالَةَ مِنْ خَارِجَةَ بْنِ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ : " بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ، لِعَبْدِ اللَّهِ مُعَاوِيَةَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ ، سَلامٌ عَلَيْكَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ ، فَإِنِّي أَحْمَدُ إِلَيْكَ اللَّهَ الَّذِي لا إِلَهَ إِلا هُوَ ، أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّكَ كَتَبْتَ تَسْأَلُنِي عَنْ مِيرَاثِ الْجَدِّ وَالأُخْوَةِ ، وَإِنَّ الْكَلالَةَ وَكَثِيرًا مِمَّا يُقْضَى بِهِ فِي هَذِهِ الْمَوَارِيثِ لا

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8743)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8926)

يَعْلَمُ مَبْلَغَهَا إِلا اللَّهُ ، وَقَدْ كُنَّا نَحْضُرُ مِنْ ذَلِكَ أُمُورًا عِنْدَ الْخُلَفَاءِ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَوَعِينَا مِنْهَا مَا شِئْنَا أَنْ نَعِيَ ، فَنَحْنُ نُفْتِي بِهِ بَعْدُ مَنِ اسْتَفْتَانَا فِي الْمَوَارِيثِ "

رواه الطبراني وجادة, وفيه: عبد الرحمن بن أبي الزناد, وثقه النسائي وغيره, وضعفه الجمهور.

7137. İbn Ebi'z-Zinâd'ın, babasından haber verdiğine göre kendisi aşağıdaki mektubu Hârice b. Zeyd b. Sâbit'ten almıştır:

Bismillahirrahmanirrahim.

Zeyd b. Sâbit'ten, Mü'minlerin emiri Muâviye'ye. Allah'ın selamı ve rahmeti senin üzerine olsun. Ey Mü'minlerin emiri! Ben kendisinden başka hiçbir ilâhın bulunmadığı Allah için sana övgüde bulunuyorum. Konuya gelince; sen bana yazdığın mektupta dedenin, erkek kardeşlerin ve kelâlenin mirastaki payını soruyorsun. Bu konularda hüküm verenlerin çoğu, kendisine bunları ulaştıranı bilmez. Allah'ın ulaştırması müstesna. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den sonra bunlardan bazısına halifelerin yanında şahit olmuştuk. Bunlardan bazıları aklımıza kaldıktan sonra miraslar hakkında bize fetva soranlara bunlarla fetva veriyoruz.

★Hadisi Taberânî, vicâde yoluyla rivayet etmiştir. Ravilerden Abdurrahman b. Ebi'z-Zinâd'ı, Nesaî ve başkaları güvenilir kabul ederken, çoğu âlimler ise zayıf görmüşlerdir.[1]

(بَابُ الإِنْصَافِ عِنْدَ الْقِسْمَةِ)

(Mirasın) Taksimat(ın)da Adaletli Olmak

٧١٣٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ النَّضْرِ الْعَسْكَرِيُّ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ حَفْصٍ النُّفَيْلِيُّ ، ثنا الْعَلاءُ بْنُ سُلَيْمَانَ الرَّقِّيُّ ، عَنِ الْخَلِيلِ بْنِ مُرَّةَ ، عَنْ أَبِي غَالِبٍ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " اضْمَنُوا لِي سِتَّ خِصَالٍ أَضْمَنْ لَكُمُ الْجَنَّةَ " ، قَالُوا : وَمَا هُنَّ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : " لا تَظْلِمُوا عِنْدَ قِسْمَةِ مَوَارِيثِكُمْ ، وَأَنْصِفُوا النَّاسَ مِنْ أَنْفُسِكُمْ" فذكر الحديث.

وقد تقدم في الأحكام .

7138. Ebû Umâme'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bana altı şeyi garanti edin, ben de size cenneti garanti edeyim."* Sahabe: "Onlar nedir, ya Resûlallah?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Miraslarınızı paylaştırdığınızda haksızlık etmeyin, insanlara nefsinizden yana adaletli olun."* Hadis, devam etmektedir...

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (4860)

★Hadis Ahkâm kitabında geçti.

(بَابُ فِيمَا تَرَكَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Bıraktığı Miras

٧١٣٩ - عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا تَرَكْنَاهُ صَدَقَةٌ "

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح .

7139. Huzeyfe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bizim bıraktığımız (miras) sadakadır."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

(بَابُ الْعَصَبَةِ)

Asabe[2] Hakkında

٧١٤٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ زَكَرِيَّا الْغَلابِيُّ ، حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مِهْرَانَ ، ثنا شَرِيكُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ شَبِيبِ بْنِ غَرْقَدَةَ ، عَنِ الْمُسْتَظِلِّ بْنِ حُصَيْنٍ ، عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " كُلُّ بَنِي أُنْثَى فَإِنَّ عَصَبَتَهُمْ لأَبِيهِمْ ، مَا خَلا وَلَدَ فَاطِمَةَ فَإِنِّي أَنَا عَصَبَتُهُمْ ، وَأَنَا أَبُوهُمْ "

رواه الطبراني, وفيه :بشر بن مهران, وهو متروك , قلت : وله طريق في المناقب.

7140. Hz. Ömer bildiriyor: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Kadının bütün oğullarının asabeleri babalarına aittir. Fatıma'nın oğulları müstesna. Çünkü onların asabesi, benim ve ben onların babasıyım."*

★Hadisi Taberâni rivayet etmiş olup ravilerinden Bişr b. Mihrân metruk biridir. Ben derim ki: Hadisin Menkıbeler bölümünde bir tariki daha vardır.[3]

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1389)

[2] Asabe, sözlük anlamıyla baba tarafından olan akraba demektir. Terim olarak ise, belirli pay sahibi mirasçılarla birlikte bulunduklarında onlardan geriye kalan mirası alan, mirasçı olarak yalnız kendileri bulunduğunda ise mirasın tamamını alan mirasçılar için kullanılır. Bunlar da kendi içlerinde birkaç kısma ayrılırlar. Ölene yakınlıklarına göre sıralanan asabelerde, esas olarak önceki sırada bulunan kimse, sonraki sırada bulunanları mirastan düşürür.

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (2631), Muh. b. Zekeriyyâ, hadis uyduran bir ravidir.

٧١٤١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ ، عَنْ شَيْبَةَ بْنِ نَعَامَةَ ، عَنْ فَاطِمَةَ الصُّغْرَى ، عَنْ فَاطِمَةَ الْكُبْرَى ، قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لِكُلِّ بَنِي أُنْثَى عَصَبَةٌ يَنْتَمُونَ إِلَيْهِ إِلا وَلَدَ فَاطِمَةَ ، فَأَنَا وَلِيُّهُمْ ، وَأَنَا عَصَبَتُهُمْ "

رواه الطبراني, وفيه: شيبة بن نعامة, وهو ضعيف .

7141. Fâtımatu'l-Kübrâ'nın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kadının bütün oğulları için, kendilerine ait olacakları bir asabesi vardır. Fâtıma'nın çocukları müstesna. Ben onların velisiyim ve ben, onların asabesiyim."*

★Hadisi Taberâni rivayet etmiş olup ravilerinden Şeybe b. Neâme zayıftır.

٧١٤٢ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنْ صَاحِبٍ لَهُ ، عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ عَلِيٍّ ، وَابْنِ مَسْعُودٍ ، قَالا : " عَصَبَةُ ابْنِ الْمُلاعَنَةِ عَصَبَةُ أُمِّهِ "

رواه الطبراني, وفيه: راو لم يسم, ومحمد بن أبي ليلى, وبقية رجاله رجال الصحيح .

7142. Hz. Ali ile İbn Mes'ûd diyorlar ki: "Liân yapılan kadının oğlunun asabesi, annesinin asabesidir."

★Hadisi Taberâni rivayet etmiştir. Senedinde ismi belirtilmeyen bir ravi ve Muhammed b. Ebî Leylâ bulunmaktadır. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

(بَابُ مَتَى يَرِثُ الْمَوْلُودُ)

Doğan Çocuk Ne Zaman Varis Olur?

٧١٤٣ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، قَالَ : نا الْعَبَّاسُ بْنُ الْوَلِيدِ الْخَلالُ الدِّمَشْقِيُّ ، قَالَ : نا مَرْوَانُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطَّاطَرِيُّ ، قَالَ : نا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلالٍ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، وَالْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ ، قَالا : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لا يَرِثُ الصَّبِيُّ حَتَّى يَسْتَهِلَّ صَارِخًا ، وَاسْتِهْلالُهُ أَنْ يَصِيحَ ، أَوْ يَعْطِسَ ، أَوْ يَبْكِيَ "

رواه الطبراني في الأوسط والكبير, وفيه: عباس بن الوليد الخلال, وثقه أبو مسهر ومروان بن محمد, وقال أبو داود : لا أحدث عنه , وبقية رجاله رجال الصحيح.

7143. Misver b. Mahreme ve Câbir'in bildirdiklerine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"(Yeni doğan) çocuk istihlal*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (9663)

etmedikçe (sesini yükseltmedikçe) varis olamaz. Onun istihlali ise, bağırması, hapşırması ya da ağlamasıdır."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Ravilerinden Abbâs b. el-Velîd el-Hallâl'ı, Ebû Misher ve Mervân b. Muhammed güvenilir kabul etmiştir. Ebû Dâvûd şöyle demektedir: "Kendisinden hadis rivayet etmem." Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٧١٤٤ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّبَرِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنْ مَعْمَرٍ ، عَنْ أَيُّوبَ ، عَنِ ابْنِ سِيرِينَ ، أَنَّ سَعْدَ بْنَ عُبَادَةَ ، قَسَّمَ مَالَهُ بَيْنَ بَنِيهِ فِي حَيَاتِهِ ، فَوُلِدَ لَهُ وَلَدٌ بَعْدَ مَا مَاتَ فَلَقِيَ عُمَرُ أَبَا بَكْرٍ ، فَقَالَ : مَا نِمْتُ اللَّيْلَةَ مِنْ أَجْلِ ابْنِ سَعْدٍ ، هَذَا الْمَوْلُودُ وَلَمْ يَتْرُكْ لَهُ شَيْئًا ، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ : " أَنَا وَاللَّهِ مَا نِمْتُ اللَّيْلَةَ أَوْ كَمَا ، قَالَ : مِنْ أَجْلِهِ " ، فَانْطَلِقْ بِنَا إِلَى قَيْسِ بْنِ سَعْدٍ نُكَلِّمُهُ فِي أَخِيهِ " , فَأَتَيَاهُ فَكَلَّمَاهُ ، فَقَالَ قَيْسٌ : " أَمَّا شَيْءٌ أَمْضَاهُ سَعْدٌ فَلا أَرُدُّهُ أَبَدًا ، وَلَكِنْ أُشْهِدُكُمَا أَنَّ نَصِيبِي لَهُ "

رواه الطبراني من طرق رجالها كلها رجال الصحيح إلا أنها مرسلة لم يسمع أحد منهم من أبي بكر .

7144. İbn Sîrîn'den rivayet edildiğine göre Sa'd b. Ubâde hayatta iken mallarını çocukları arasında taksim ettikten sonra öldü. Öldükten sonra bir çocuğu dünyaya geldi. Hz. Ömer, Ebu Bekr ile karşılaştığında "İbn Sa'd'ın şu doğan çocuğundan dolayı bu gece uyuyamadım. Ona hiçbirşey de bırakmamış üstelik" dedi. Ebû Bekr ona: "Vallahi ben de o çocuktan dolayı bu gece uyuyamadım. -ya da buna benzer bir ifade kullandı- Bizi Kays b. Sa'd'a (Sa'd'ın oğlu) götür ve onunla kardeşi hakkında konuş" dedi Beraberce Kays'ın yanına gidip onunla konuştular. Kays şöyle dedi: "Sa'd'ın yürürlüğe koyduğu şeyleri kesinlikle geri vermem. Ama sizi şuna şahit tutuyorum: Benim payım onun payıdır."

★Hadisi Taberânî, tamamı *Sahîh*'in ravileri olan kanallar ile rivayet etmiştir. Ancak hadis mürseldir. Çünkü onlardan hiçbiri Ebu Bekr'den hadis işitmemişlerdir.[2]

٧١٤٥ - وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى : نا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَارِثِ : حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " اسْتِهْلالُ الصَّبِيِّ الْعِطَاسُ "

رواه البزار, وفيه: محمد بن عبد الرحمن بن البيلماني, وهو ضعيف .

7145. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Çocuğun istihlâli, hapşırmaktır."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/20)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/347)

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup ravilerinden Muhammed b. Abdirrahman b. el-Beylemânî zayıftır.[1]

(بَابُ فِيْمَنْ أَلْحَقَتْ بِقَومٍ مَنْ لَيْسَ مِنْهُمْ)

Bir Kabileye Onlardan Olmayanı (Yani Zina Ettiği Adamdan Olan Çocuğu) Katan (ve Kocasına Nisbet Eden) Kadın

٧١٤٦ – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عِيسَى الضُّبَعِيُّ ، نا عَبْدُ الأَعْلَى بْنُ عَبْدِ الأَعْلَى ، نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يَزِيدَ ، عَنْ أَيُّوبَ بْنِ مُوسَى ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " اشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَلَى امْرَأَةٍ أَدْخَلَتْ عَلَى قَوْمٍ وَلَدًا لَيْسَ مِنْهُمْ ، يَطَّلِعُ عَلَى عَوْرَاتِهِمْ ، وَيُشَارِكُهُمْ فِي أَمْوَالِهِمْ" رواه البزار والطبراني في الأوسط, وفيه: إبراهيم بن يزيد ,وهو ضعيف.

7146. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bir kabileye onlardan olmayan, aile içi sırlarına vakıf olacak ve mallarına ortak olacak olan birini (gayri meşru çocuğu kocasına nisbet etmek suretiyle) katan kadına, Yüce Allah'ın öfkesi şiddetlenmiştir."*

★Hadisi Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberâni rivayet etmiş olup ravilerinden İbrâhîm b. Yezîd zayıftır.[2]

(بَابُ لَا تَرِثُ مِلَّةٌ مِلَّةً)

Bir Millet Başka Bir Millete Varis Olamaz

٧١٤٧ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ ، قَالَ : نا عُمَرُ بْنُ رَاشِدِ بْنِ شَجَرَةَ الْيَمَامِيُّ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، فِيمَا أَحْسَبُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لا تَرِثُ مِلَّةٌ مِلَّةً"

رواه البزار والطبراني في الأوسط, وفيه: عمر بن راشد ,وهو ضعيف عند الجمهور, ووثقه العجلي .

7147. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bir millet, başka bir millete varis olamaz."*

★Hadisi Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberâni rivayet etmiş olup ravilerinden Ömer b. Râşid âlimlerin çoğunluğuna göre zayıftır. İclî ise bu zatı güvenilir biri olarak görmüştür.[3]

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1390), Muh. b. Abdirrahman, zayıf bir ravidir.
[2] Bezzâr, *Müsned* (1386)
[3] Bezzâr, *Müsned* (1384)

٧١٤٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الأَسْوَدِ بْنِ مَأْمُولٍ ، قَالَ : نا شَبَابَةُ بْنُ سَوَّارٍ ، قَالَ : نا الْحَسَنُ بْنُ عُمَارَةَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الأَصْبَهَانِيِّ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ، قَالَ : " وَقَعَ مَوْلًى لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ نَخْلَةٍ فَمَاتَ ، فَأَعْطَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِيرَاثَهُ أَهْلَ دِينِهِ "

رواه البزار, وفيه :الحسن بن عمارة, وهو ضعيف .

7148. İbn Abbâs diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in bir azatlısı hurma ağacından düşüp öldüğünde, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onun mirasını dindaşlarına verdi.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup ravilerinden Hasan b. Umâre zayıftır.[1]

٧١٤٩ - حَدَّثَنَا مِقْدَامٌ ، نا أَسَدُ بْنُ مُوسَى ، نا شَرِيكٌ ، عَنِ الأَشْعَثِ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ جَابِرٍ ، قِيلَ لَهُ : ذَكَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ ، قَالَ : نَعَمْ ، وَقَالَ : " لا نَرِثُ أَهْلَ الْكِتَابِ وَلا يَرِثُونَا ، إِلا أَنْ يَرِثَ الرَّجُلُ عَبْدَهُ أَوْ أَمَتَهُ ، وَنَنْكِحُ نِسَاءَهُمْ وَلا يَنْكِحُونَ نِسَاءَنَا "

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات .

7149. Câbir'den rivayet edildiğine göre kendisine "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) (bir şey) anlattı mı?" diye sorulduğunda "Evet" dedi ve Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakletti: *"Biz, Ehl-i kitab'a (yani Hıristiyan ve Yahudilere), onlar da bize varis olamaz. Ancak kişinin, (başka dinden olan) kölesine ve cariyesine mirasçı olması müstesna. Biz, onların (Ehl-i kitabın) kadınlarını nikahlarız. Onlar ise bizim kadınlarımızla evlenemezler."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.

٧١٥٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قال : ثنا عَلِيُّ بْنُ الْحَسَنِ اللانِيُّ ، قال : ثنا الْمُعَافَى بْنُ عِمْرَانَ ، عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ ، عَنْ حُمَيْدٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ أَبَا طَالِبٍ عُقَيْلٌ ، وَطَالِبٌ ، وَلَمْ يَرِثْهُ عَلِيٌّ ، قال : عَلِيٌّ : " فَمِنْ أَجْلِ ذَلِكَ تَرَكْنَا نَصِيبَنَا مِنَ الشِّعْبِ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: علي بن الحسين اللاني, و لم أعرفه ,وبقية رجاله ثقات .

7150. Enes diyor ki: Ebû Tâlib'e Ukayl ve Tâlib varis oldular. Ali ise ona varis olmadı. Hz. Ali der ki: "Bu yüzden Şi'b'den payımıza düşeni (o ikisine) bıraktık."

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1385)

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Ravilerinden Ali b. el-Hüseyn el-Lânî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.

(بَابُ فِيمَنْ يُسْلِمِ وَبَعْضَ وَرَثَتِهِ عَلَى غَيْرِ دِينِهِ فَيُسْلِمِ قَبْلَ قِسْمَةِ الْمِيرَاثِ)

Diğer Varislerden Başka Dinde Olan Varken Miras Taksiminden Önce Müslüman Olan Mirasçı Hakkında

٧١٥١ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا عَارِمٌ أَبُو النُّعْمَانِ ، ح وَحَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ ، ح وَحَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا أَبُو الرَّبِيعِ الزَّهْرَانِيُّ ، قَالُوا : ثنا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ ، عَنْ أَيُّوبَ ، عَنْ أَبِي قِلابَةَ ، عَنْ حَسَّانَ بْنِ بِلالِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ قَتَادَةَ ، " حَدَّثَ أَنَّ رَجُلا مِنْ أَهْلِهِ مَاتَ وَهُوَ عَلَى غَيْرِ دِينِ الإِسْلامِ ، قَالَ : فَوَرِثَتْهُ أُخْتِي دُونِي وَكَانَتْ عَلَى دِينِهِ ، ثُمَّ إِنَّ أَبِي أَسْلَمَ فَشَهِدَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حُنَيْنًا فَمَاتَ فَأَحْرَزْتُ مِيرَاثَهُ ، وَكَانَ تَرَكَ غُلامًا وَنَخْلا ، ثُمَّ إِنَّ أُخْتِي أَسْلَمَتْ فَخَاصَمَتْنِي فِي الْمِيرَاثِ إِلَى عُثْمَانَ ، فَحَدَّثَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الأَرْقَمِ أَنَّ عُمَرَ قَضَى أَنَّهُ مَنْ أَسْلَمَ عَلَى مِيرَاثٍ قَبْلَ أَنْ يُقْسَمَ فَلَهُ نَصِيبُهُ ، فَقَضَى بِهِ عُثْمَانُ فَذَهَبَتْ بِذَلِكَ الأُولَى وَشَارَكَتْنِي فِي هَذَا "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح خلا حسان بن بلال, وهو ثقة .

7151. Hassân b. Bilâl Yezîd b. Katâde anlatıyor: Bir adamın ailesinden biri vefat etti. Ölen, İslam dini üzere değildi. Benden küçük kızkardeşim ona varis oldu. Kızkardeşim onun dinindendi. Sonra babam Müslüman oldu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraber Huneyn'e katıldı. Savaşta ölünce onun mirasını aldım. Bir köle ve hurma ağaç(lar)ı bırakmıştı. Sonra kızkardeşim müslüman oldu. Benimle miras hususunda tartıştı. (O zaman halife olan) Hz. Osmân'ın huzuruna çıktık. O sırada (orada bulunan) Abdullah b. el-Erkam bana şunu aktardı: (Bu konuda) Hz. Ömer şu hükmü vermişti: "Miras taksiminden önce müslüman olan kişi için de mirastan pay vardır." Osmân da bu yönde hükmetti. Kızkardeşim böylece mirastan pay aldı. Benimle beraber şuna ortak oldu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Hassân b. Bilâl bundan müstesnadır. Kendisi güvenilir bir kimsedir.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/243)

٧١٥٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْجَعْدِ الْوَشَّاءُ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ بَكَّارٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ بْنِ عَطِيَّةَ ، عَنْ سَالِمٍ الأَفْطَسِ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " كُلُّ مِيرَاثٍ أَدْرَكَ الإِسْلامَ ، وَلَمْ يُقْسَمْ فَهُوَ عَلَى قَسْمِ الإِسْلامِ "

رواه الطبراني, وفيه: محمد بن الفضل بن عطية, وهو ضعيف جدا .

7152. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"İslam'a yetişip de taksim edilmeyen her mal, İslam taksimatı üzerinedir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup ravilerinden Muhammed b. el-Fadl b. Atiyye oldukça zayıf biridir.[1]

(بَابُ لاَ يُتْمَ بَعْدَ حُلْمٍ)

İhtilam Olduktan Sonra Yetimlik Yoktur

٧١٥٣ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ الْجَوْهَرِيُّ ، نا يَحْيَى بْنُ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ الْمُغِيرَةِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ ، عَنْ أَنَسٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " لا يُتْمَ بَعْدَ حُلْمٍ "

رواه البزار, وفيه: يحيى بن يزيد بن عبد الملك النوفلي, وهو ضعيف .

7153. Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"İhtilam olduktan sonra yetimlik yoktur (yani yetim büluğa erince yetimliği biter)."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup ravileri Yahyâ b. Yezîd b. Abdilmelik en-Nevfelî oldukça zayıf biridir.[2]

٧١٥٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ ، ثنا سَلْمُ بْنُ قُتَيْبَةَ ، ثنا ذَيَّالُ بْنُ عُبَيْدٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ جَدِّي حَنْظَلَةَ ، يَقُولُ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لا يُتْمَ بَعْدَ احْتِلامٍ ، وَلا يُتْمَ عَلَى جَارِيَةٍ إِذَا هِيَ حَاضَتْ " رواه الطبراني ورجاله ثقات.

7154. Hanzale'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"İhtilam olduktan sonra yetimlik yoktur. Cariye, hayız olduğunda artık onun için de yetimlik yoktur."*

★Hadisi Taberâni rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.[3]

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11488)
[2] Bezzâr, *Müsned* (1302, 1376)
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3502)

(بَابُ إِذَا مَاتَ الرَّجُلُ انْقَطَعَ حَقُّهُ مِنَ الْمَالِ)

Kişi Öldüğü Zaman Malda Olan Hakkı Kesilir

٧١٥٥ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ عِيسَى وَمُوسَى بْنُ دَاوُدَ قَالاَ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ أَنَّ غُلاَماً أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أُمِّي مَاتَتْ وَتَرَكَتْ حُلِيًّا أَفَأَتَصَدَّقُ بِهِ عَنْهَا قَالَ أُمُّكَ أَمَرَتْكَ بِذَلِكَ. قَالَ لاَ. قَالَ فَأَمْسِكْ عَلَيْكَ حُلِيَّ أُمِّكَ " رواه أحمد, وفيه: ابن لهيعة, وحديثه حسن, وبقية رجاله رجال الصحيح .

7155. Ukbe b. Âmir'den rivayet edildiğine göre bir çocuk, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelerek: "Ya Resûlallah! Annem öldü. Geriye (miras olarak) zinet eşyası bıraktı. Bunu, onun adına tasadduk edeyim mi?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Annen mi bunu sana emretti?"* diye sordu. Çocuk "Hayır" deyince: *"O halde annenin süs eşyasını yanında tut"* buyurdu.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravilerinden İbn Lehîa'nın hadisi hasendir. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.

(بَابُ مَنْ تَرَكَ مَالاً فَلأَهْلِهِ)

(Miras Olarak) Mal Bırakan Kişinin Malı Ailesine Aittir

٧١٥٦ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ يَعْنِي ابْنَ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ حَدَّثَنِي الضَّحَّاكُ بْنُ شُرَحْبِيلَ عَنْ أَعْيَنَ الْبَصْرِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ تَرَكَ مَالاً فَلأَهْلِهِ وَمَنْ تَرَكَ دَيْناً فَعَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَعَلَى رَسُولِهِ"

رواه أحمد وأبو يعلى, وفيه: أعين البصري, ذكره ابن أبي حاتم و لم يجرحه, و لم يوثقه, وبقية رجاله رجال الصحيح .

7156. Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her kim, (öldüğünde) geriye mal bırakırsa, o mal (ölenin) ailesine aittir. Her kim de, borç bırakırsa, o borç Allah ve Resûlü'nün üzerinedir."*

★Hadisi Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup ravilerinden A'yan el-Basrî'yi, İbn Ebî Hâtim zikretmiş, ama ne tenkid, ne de tevsîk etmemiştir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (3/215), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (1588)

(بَابُ فِيمَنْ اسْتَلْحَقَ أَحَداً)

Kabileye Katılan Hakkında

٧١٥٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدِ بْنِ خِدَاشٍ ، قَالَ : نا أَبِي ، عَنِ الْهَيْثَمِ بْنِ عَدِيٍّ ، عَنْ يُونُسَ بْنِ أَبِي إِسْحَاقَ ، قَالَ : خَطَبَنَا يَزِيدُ بْنُ الْمُهَلَّبِ بِطَبَرِسْتَانَ ، فَقَالَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَا اسْتَلْحَقَ قَوْمٌ رَجُلا إِلا وَرِثَهُمْ "

رواه الطبراني في الأوسط ,وفيه: الهيثم بن عدي, قال البخاري : كان يكذب.

7157. Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bir kabilenin sahiplenip kendine ilhak ettiği kişi, o kabileye mutlaka varis olur."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerinden Heysem b. Adiy hakkında Buhârî: "Hadis uyduran biridir" demektedir.[1]

٧١٥٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا عَمْرُو بْنُ الْحُصَيْنِ الْعُقَيْلِيُّ ، قَالَ : نا الْمُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ أَسْلَمَ بْنِ أَبِي الذَّيَّالِ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لا مُسَاعَاةَ فِي الإِسْلامِ ، وَمَنْ سَاعَى فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَقَدْ أُلْحِقَ بِعَصَبَتِهِ ، وَمَنِ ادَّعَى وَلَدًا مِنْ غَيْرِ رِشْدَةٍ ، فَلا يَرِثُ وَلا يُورَثُ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: عمرو بن الحصين العقيلي ,وهو متروك.

7158. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"İslam'da cariye ile zina yoktur. Kim Cahiliye döneminde bir cariyeyle zina etmişse (bundan doğan çocuk) asabesine (cariyenin efendisine) dahil edilir. Kim, meşru nikahtan olmayan bir çocuğun kendine ait olduğunu iddia ederse, ona varis olamaz, kendisine de varis olunamaz."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerinden Amr b. el-Husayn el-Ukaylî metruk biridir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (1416)

[2] Taberânî, *M. el-Evsat* (1009), Taberânî, *M. el-Kebîr* (2438)

(بَابُ مَا جَاءَ فِي الجَدِّ)

Dede Hakkında

٧١٥٩ - حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُجَاشِعِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي يَعْقُوبَ الْكِرْمَانِيُّ ، قَالَ : نا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حَرْمَلَةَ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ ، عَنْ عُمَرَ ، أَنَّهُ سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : كَيْفَ قَسْمُ الْجَدِّ ؟ قَالَ : " سُؤَالُكَ عَنْ ذَلِكَ يَا عُمَرُ ؟ إِنِّي أَظُنُّكَ تَمُوتُ قَبْلَ أَنْ تَعْلَمَ ذَلِكَ " ، فَمَاتَ قَبْلَ أَنْ يَعْلَمْ ذَلِكَ.

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح إلا أن سعيد بن المسيب اختلف في سماعه من عمر .

7159. Hz. Ömer'den rivayet edildiğine göre kendisi Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e "Dedeye (mirasta) pay olarak ne verdiniz?" diye sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Niçin bunu soruyorsun ey Ömer? Sanıyorum sen bunu öğrenmeden öleceksin."* (Gerçekten de) Hz. Ömer bunu öğrenmeden önce öldü.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Saîd b. el-Müseyyib'in, Ömer'den hadis işittiği tartışmalıdır.

٧١٦٠ - حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ ، حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ ، عَنْ سُفْيَانَ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، عَنْ عِيَاضٍ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ ، قَالَ : " كُنَّا نُوَرِّثُهُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " ، يَعْنِي الْجَدَّ.

رواه أبو يعلى والبزار ورجال أبو يعلى رجال الصحيح.

7160. Ebû Saîd diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında dedeyi varislerden kabul ederdik."

★Hadisi Ebû Ya'lâ ve Bezzâr rivayet etmiş olup Ebû Ya'lâ'nın ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

٧١٦١ - عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ: إِنَّ مِنْ قَضَاءِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَضَى أَنَّ لِلْجَدَّتَيْنِ مِنَ الْمِيرَاثِ بَيْنَهُمَا السُّدُسَ"

رواه الطبراني في الكبير وأحمد في أثناء حديث طويل, وإسنادهما منقطع إسحاق بن يحيى لم يسمع من عبادة .

7161. Ubâde b. es-Sâmit diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in verdiği hükümlerden biri de; babaanne ve anneanneye aralarında altıda bir olarak almasına hükmetmesiydi."

---

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (1095), Bezzâr, *Müsned* (1387)

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de, Ahmed ise uzun bir hadiste rivayet etmi: İkisinin de isnadı munkatıdır. Ravilerinden İshâk b. Yahyâ ise Ubâde'den hı işitmemiştir.

(بَابُ فِي الْكَلَالَةِ)

Kelâle (Babası ve Çocuğu Olmayan) Hakkında

٧١٦٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمَّادٍ وَعَفَّانُ قَالاَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ دَاوُدَ بْنِ عَبْدِ
لأَوْدِيِّ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحِمْيَرِيِّ حَدَّثَنَا ابْنُ عَبَّاسٍ بِالْبَصْرَةِ قَالَ أَنَا أَوَّلُ مَنْ أَتَى عُمَرَ
، طُعِنَ فَقَالَ احْفَظْ عَنِّي ثَلاَثاً فَإِنِّي أَخَافُ أَنْ لاَ يُدْرِكَنِي النَّاسُ أَمَّا أَنَا فَلَمْ أَقْضِ فِي
لاَلَةِ قَضَاءً وَلَمْ أَسْتَخْلِفْ عَلَى النَّاسِ خَلِيفَةً وَكُلُّ مَمْلُوكٍ لِي عَتِيقٌ"

رواه أحمد ورجاله ثقات .

7162. İbn Abbâs, Basra'da anlatıyor: Hz. Ömer (suikastte) da: aldığında yanına gelen ilk kişi bendim. Şöyle demişti: "Benden üç ş aklınızda tutun: İnsanların (tümünün) bana yetişememesinc korkuyorum: Ben, kelâle hakkında hüküm vermedim. İnsanlara halife bırakmadım. Bana ait olan her köle, hürdür."

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.

٧١٦٣ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُحَمَّدٍ النَّاقِدُ ، حَدَّثَنَا مَعْمَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ الرَّقِّيُّ ، حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ أَرْطَاةَ ، عَنْ
سْحَاقَ ، عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ ، قَالَ : سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْكَلاَلَةِ ؟ فَقَالَ
تَكْفِيكَ آيَةُ الصَّيْفِ " رواه أبو يعلى, وفيه: حجاج بن أرطاة, وهو مدلس .

7163. Berâ b. Âzib bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellen kelâle hakkında sorulduğunda: *"Yaz âyeti* (Nisa Sur. 9) *sana yeterdlic* cevabını verdi.[1]

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup ravilerinden Haccâc b. Ertât tedlis ya biridir.[2]

٧١٦٤ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، ثنا مَرْوَانُ بْنُ جَعْفَرٍ السَّمُرِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ خُبَيْبِ بْنِ
انَ بْنِ سَمُرَةَ ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ سَعْدِ بْنِ سَمُرَةَ ، عَنْ خُبَيْبِ بْنِ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ سَمُرَةَ أَنَّ
لَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَتَاهُ رَجُلٌ مِنَ الأَنْصَارِ يَسْتَفْتِيهِ فِي الْكَلاَلَةِ : أَنْبِئْنِي يَا رَسُولَ اللَّهِ

1 Nisa Sur. 176.
2 Ebû Ya'lâ, *Müsned* (256)

، أَكَلالَةُ الرَّجُلُ يُرِيدُ إِخْوَةً مِنْ أُمِّهِ وَأَبِيهِ ؟ فَلَمْ يَقُلْ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئًا ، غَيْرَ أَنَّهُ قَرَأَ عَلَيْهِ آيَةَ الْكَلالَةِ الَّتِي فِي سُورَةِ النِّسَاءِ ، ثُمَّ عَادَ الرَّجُلُ يَسْأَلُهُ ، فَكُلَّمَا سَأَلَهُ قَرَأَهَا ، حَتَّى أَكْثَرَ وَصَخِبَ الرَّجُلُ ، فَاشْتَدَّ صَخَبُهُ مِنْ حِرْصٍ عَلَى أَنْ يُبَيِّنَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَرَأَ عَلَيْهِ الآيَةَ ، ثُمَّ قَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِنِّي وَاللَّهِ لا أَزِيدُكَ عَلَى مَا أُعْطِيتُ ، إِنِّي وَاللَّهِ لا أَزِيدُكَ عَلَى مَا أُعْطِيتُ " ، حَتَّى أَزَادَ عَلَيْهِ ، فَجَلَسَ حِينَئِذٍ الرَّجُلُ ، وَسَكَتَ "

رواه الطبراني, وفي إسناده ضعف .

7164. Semure b. Cündüb'den rivayet edildiğine göre: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e Ensar'dan bir adam gelerek kelâle hakkında fetva istemek üzere şöyle sordu: "Ya Resûlallah! Bana adamın kelâlesinin kim olduğunu bildir? Baba ve anne bir kardeşi midir?" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) adama hiçbir cevap vermedi. Sadece Nisâ suresindeki kelâle âyetini adama okudu. Adam tekrar sordu. Adam her sorduğunda Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) âyeti okuyordu. O kadar çok oldu ki bu, en sonunda adam gürültü yapmaya etmeye başladı. Adamın, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in kendisine bu şekilde açıklamada bulunmasına olan hırsından dolayı şamatası arttı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), adama yine âyeti okuduktan sonra şöyle buyurdu: *"Vallahi ben, bana verilenden fazlasını sana söyleyemem. Vallahi ben, bana verilenden fazlasını sana söyleyemem. Bu konuda olan bilgim artıncaya kadar (fazlasını söyleyemem)."* Bunun üzerine adam o anda oturdu ve sustu.

★Hadisi Taberâni rivayet etmiştir. Hadisin isnadı zayıftır.[1]

(بَابٌ فِي ابْنَيْ عَمٍّ أَحَدُهُمَا أَخٌ لأُمٍّ)

Birinin Annesi Bir Olan İki Amcaoğlu Hakkında

٧١٦٥ – حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُوسَى ، ثنا خَلَفُ بْنُ الْوَلِيدِ ، ثنا إِسْرَائِيلُ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنِ الْحَارِثِ ، عَنْ عَلِيٍّ ، أَنَّهُ أُتِيَ فِي فَرِيضَةِ ابْنَيْ عَمٍّ ، أَحَدُهُمَا أَخٌ لأُمٍّ ، فَقَالُوا : أَعْطَاهُ ابْنُ مَسْعُودٍ الْمَالَ كُلَّهُ ، فَقَالَ : " يَرْحَمُ اللَّهُ ابْنَ مَسْعُودٍ إِنْ كَانَ لَفَقِيهًا ، لَكِنِّي أُعْطِيهِ سَهْمَ الأَخِ مِنَ الأُمِّ مِنْ قِبَلِ أُمِّهِ ، ثُمَّ أَقْسِمُ الْمَالَ بَيْنَهُمَا " رواه الطبراني, وفيه: الحارث, وهو ضعيف, وقد وثق .

7165. Hâris'in bildirdiğine göre Hz. Ali, birisi anne bir amcaoğlu olan iki amcaoğlunun payını tayin etti. İnsanlar: "İbn Mes'ûd ona malın

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7055)

tamamını verdi" deyince Hz. Ali şöyle cevap verdi: "Eğer İbn Mes'ûd fakih (dinde ince anlayış sahibi) ise Allah ona rahmet etsin. Lakin ben, ona annesinden dolayı, anne bir kardeşin payını veriyordum." Ali bunun üzerine malı, ikisi (anne bir amcaoğlu, anne-baba bir amcaoğlu) arasında paylaştırdı.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup ravilerinden Hâris zayıftır. Güvenilir kabul edenlerde olmuştur.[1]

(بَابُ فِي زَوْجٍ وَأُخْتٍ لأَبٍ وَأُمٍّ)

Koca ve Anne-Baba Bir Kız Kardeş

٧١٦٦ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَبْدِ اللهِ عَنْ مَكْحُولٍ وَعَطِيَّةَ وَضَمْرَةَ وَرَاشِدٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ أَنَّهُ سُئِلَ عَنْ زَوْجٍ وَأُخْتٍ لأُمٍّ وَأَبٍ فَأَعْطَى الزَّوْجَ النِّصْفَ وَالأُخْتَ النِّصْفَ فَكُلِّمَ فِي ذَلِكَ فَقَالَ حَضَرْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى بِذَلِكَ"

رواه أحمد, وفيه: أبو بكر بن أبي مريم, وقد اختلط ,وبقية رجاله رجال الصحيح .

7166. Zeyd b. Sâbit'ten rivayet edildiğine göre kendisine kocanın ve baba-anne bir kız kardeşin payı soruldu. Kocaya yarım pay, kız kardeşe ise yarım pay verdi. Bu hususta konuşulunca kendini savundu: "Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in huzurunda bulundum. O da böyle bir hüküm vermişti."

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravilerinden Ebû Bekr b. Ebî Meryem âhir ömründe bunamıştır. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

(بَابُ فِي أُمٍّ وَأُخْتٍ وَجَدٍّ)

Anne, Kız Kardeş ve Dede

٧١٦٧ – عَنِ الشَّعْبِيِّ قَالَ : أُتِيَ بِي الْحَجَّاجُ مُوثَقًا فَلَمَّا أُتِيَ بِي إِلَى بَابِ الْقَصْرِ لَقِيَنِي يَزِيدُ بْنُ أَبِي مُسْلِمٍ فَقَالَ : إِنَّا لِلَّهِ يَا شَعْبِيُّ لِمَا بَيْنَ دَفَّتَيْكَ مِنَ الْعِلْمِ وَلَيْسَ بِيَوْمِ شَفَاعَةٍ بُؤْ لِلأَمِيرِ بِالشِّرْكِ وَالنِّفَاقِ عَلَى نَفْسِكَ فَبِالْحَرِيِّ أَنْ تَنْجُوَ ثُمَّ لَقِيَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحَجَّاجِ فَقَالَ لِي مِثْلَ مَقَالَةِ يَزِيدَ فَلَمَّا أُدْخِلْتُ عَلَى الْحَجَّاجِ قَالَ : يَا شَعْبِيُّ وَأَنْتَ مِمَّنْ خَرَجَ عَلَيْنَا وَكَبَّرَ قُلْتُ : أَصْلَحَ اللهُ الأَمِيرَ أَحْزَنَ بِنَا الْمَنْزِلُ وَأَجْدَبَ الْجَنَابُ وَضَاقَ الْمَسْلَكُ وَاكْتَحَلْنَا السَّهَرَ وَاسْتَحْلَسْنَا الْخَوْفَ وَوَقَعْنَا فِي خَزْيَةٍ لَمْ نَكُنْ فِيهَا بَرَرَةً أَتْقِيَاءَ وَلاَ فَجَرَةً أَقْوِيَاءَ قَالَ : صَدَقْ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8479)

وَاللهِ مَا بَرُّوا بِخُرُوجِهِمْ عَلَيْنَا وَلاَ قَوُوا عَلَيْنَا إِذَا فَجَرُوا أَطْلِقَا عَنْهُ قَالَ فَاحْتَاجَ إِلَيَّ فِي فَرِيضَةٍ فَبَعَثَ إِلَيَّ قَالَ : مَا تَقُولُ فِي أُمٍّ وَأُخْتٍ وَجَدٍّ قُلْتُ : اخْتَلَفَ فِيهَا خَمْسَةٌ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَبْدُ اللهِ بْنُ مَسْعُود وَعَلِيٌّ وَعُثْمَانُ وَزَيْدُ بْنِ ثَابِتٍ و عَبْدُ اللهِ بْنُ عَبَّاسٍ. قَالَ : فَمَا قَالَ فِيهَا ابْنُ عَبَّاسٍ إِنْ كَانَ لَمِتقْناً. قَالَ: جَعَلَ الْجَدَّ أَبًا وَلَمْ يُعْطِ الأُخْتَ شَيْئًا وَأَعْطَى الأُمَّ الثُّلُثَ. قَالَ : فَمَا قَالَ فِيهَا ابْنُ مَسْعُودٍ. قُلْتُ : جَعَلَهَا مِنْ سِتَّةٍ أَعْطَى الأُخْتَ ثَلاَثَةً وَأَعْطَى الْجَدَّ اثْنَيْنِ وَالأُمَّ سَهْمًا قَالَ : فَمَا قَالَ فِيهَا أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ قال: جَعَلَهَا أَثلاَثًا.. قَالَ : فَمَا قَالَ فِيهَا أَبُو تُرَاب قُلْتُ : جَعَلَهَا مِنْ سِتَّةٍ أَعْطَى الأُخْتَ ثَلاَثَةً وَأَعْطَى الأُمَّ اثْنَيْنِ وَأَعْطَى الْجَدَّ سَهْمًا ,قَالَ : فَمَا قَالَ فِيهَا زَيْدٌ قُلْتُ : جَعَلَهَا مِنْ تِسْعَةٍ أَعْطَى الأُمَّ ثَلاَثَةً وَأَعْطَى الْجَدَّ أَرْبَعَةً وَأَعْطَى الأُخْتَ سَهْمَيْنِ. قال : اؤمُرَّ الْقَاضِيَ يُمْضِيهَا عَلَى مَا أَمْضَاهَا أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ"

رواه البزار ورجاله ثقات والراوي عن الشعبي عباد بن موسى وليس هو الختلي الذي احتج به الشيخان وإنما هو العكلي وذكر الذهبي في الميزان : أنه تفرد عنه ابنه محمد بن عباد بن موسى بن راشد الملقب سندولا . وقد رواه البيهقي في سننه من رواية ابنه محمد بن عباد عنه فأدخل بينه وبين الشعبي أبا بكر الهذلي واسمه سلمى بن عبد الله ضعفه أحمد وابن معين وأبو زرعة وغيرهم وكذبه غندر لكنه لم يتفرد عن عباد ابنه محمد فإنه عند البزار والبيهقي من رواية عيسى بن يونس عنه . وفي رواية للبيهقي : حدثنا موسى بن عباد حدثنا الشعبي . وعلى هذا فالحديث مضطرب الإسناد

7167. Şa'bî anlatıyor: Bağlı olarak Haccâc'a götürüldüm. Sarayın kapısına getirildiğimde Yezîd b. Ebî Müslim'le karşılaştım. Bana "Senin iki yanındaki ilimden dolayı biz Allah'a aitiz, ey Şa'bî! Bu günde aracılık geçmez; bu nedenle valiye müşrik olduğunu ve içinde nifak bulunduğunu itiraf et. O zaman belki kurtulursun" dedi. Bana telkinde bulundu. Daha sonra Muhammed b. el-Haccâc da telkinde bulunup Yezîd'in dediklerine benzer şeyler söyledi. Haccâc'ın huzuruna götürüldüğümde Haccâc bana "Ey Şa'bî! Sen de bize karşı çıkanlardan mısın?" diye sorup tekbir getirince şu karşılığı verdim: "Allah, valiyi ıslah etsin. Evimiz hüzün doldu. Üzerimizden yağmur kesildi. Yol daraldı. Uykusuzluğu gözümüze sürme yaptık. Korku üzerimize yerleşti. Öyle bir belaya ve utanç verici bir duruma düştük ki (düştüğümüz bu durumda), ne takva sahibi olduk, ne de kuvvetli facirler."

Bunun üzerine Haccâc şöyle dedi: "Vallahi doğru söyledi. Bize karşı çıkmakla ne takva sahibi oldular, ne de facir olduklarında güç kazandılar, onu serbest bırakın."

(Daha sonraları) miras hususunda Haccâc bana muhtaç oldu. Bana bir adam gönderip: "Anne kız kardeş ve dede hakkındaki hüküm nedir?" diye sordu. Ben de: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in beş sahabisi bu konuda ihtilaf etti; Abdullah b. Mes'ûd, Ali, Osmân, Zeyd b. Sâbît ve Abdullah b. Abbâs" diye cevap verdim. Haccâc: "İbn Abbâs bu konuda ne diyor? Eğer mükemmel bir şekilde biliyorsan söyle" dedi. Ben: "İbn Abbâs, dedeyi baba olarak kabul etmiş, kız kardeşe hiçbir pay vermemiş, anneye de üçte bir pay vermiştir" dedim. Haccâc: "İbn Mes'ûd bu konuda ne diyor?" deyince, "İbn Mes'ûd altı payın üçünü kız kardeşe, ikisini dedeye, birini de anneye vermiştir" dedim. Haccâc: "Emîrü'l-Mü'minîn (Osmân) bu konuda ne diyor?" diye sordu. Ben: "Onların her birine üçte bir vermiştir" dedim. Haccâc: "Ebû Turab (Hz. Ali) bu konuda ne diyor?" diye sorunca ben: "Altı payın, üçünü kız kardeşe, ikisini anneye ve birini ise dedeye vermiştir" dedim. Haccâc: "Zeyd b. Sâbît bu konuda ne diyor?" deyince ben: "Yedi payın üçünü anneye, ikisini dedeye, ikisini de kız kardeşe verdi" dedim. Haccâc bunun üzerine bana: "Kadıya emir ver, miras hakkında Emîrü'l-Mü'minîn'in (Hz. Osmân'ın) verdiği hükmü uygulasınlar" dedi.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir. Şa'bî'nin ravisi Abbâd b. Mûsâ'dır. Bu kişi kendisiyle Buharî ve Müslim'in miras konusunda delil getirdiği el-Hutullî değildir. Bu kişi el-Uklî'dir. Zehebî, *Mîzân*'da şöyle demektedir. Ondan tek rivayette bulunan, oğlu Muhammed b. Abbâd b. Mûsa b. Râşid'dir. Lakabı Sendûl'dur. Beyhakî bu hadisi, oğlu Muhammed kanalıyla Abbâd'dan rivayet eder. Şa'bî ile Abbâd'ın arasına Ebû Bekr el-Hüzelî'yi koyar kı, onun ismi Selmâ b. Abdillah'tır. Ahmed, İbn Maîn, Ebû Zür'a ve başkaları bu zatı zayıf görmüşlerdir. Gundar bu zatı hadis uydurmakla itham etmiştir. Ancak Abbâd'dan rivayette bulunan tek kişi oğlu Muhammed değildir. Çünkü Bezzâr ve Beyhakî'nin rivayetinde hadis, İsa b. Yûnus kanalıyla Abbâd'dan gelmektedir. Beyhakî'nin bir rivayeti de şöyledir: (Beyhakî der ki) Bize Mûsâ b. Abbâd bildirdi. (Mûsâ der ki): Bize Şa'bî bildirdi. Buna göre hadisin isnâdı muzdaribtir.[1]

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1388)

(بَابُ فِي الأَخْوَةِ)

Erkek Kardeşler Hakkında

٧١٦٨ - حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ ، حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ زُهَيْرٍ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنِ الْحَارِثِ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " يَرِثُ الرَّجُلُ أَخَاهُ لأَبِيهِ وَأُمِّهِ دُونَ إِخْوَتِهِ لأَبِيهِ " رواه أبو يعلى, ولا أعرف معناه, وفيه: الحارث, وهو ضعيف, وقد وثق.

7168. Ali b. Ebî Tâlib'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kişi, anne baba bir erkek kardeşine varis olur, baba bir erkek kardeşlerine varis olamaz."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir. Hadisin manasını bilmiyorum. Ravilerden Hâris zayıftır. Güvenilir kabul edildiği de olmuştur.[1]

٧١٦٩ - وَبِهِ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ ، عَنْ عَلِيٍّ ، أَنَّهُ قَالَ : " الإِخْوَةُ مِنَ الأُمِّ لا يَرِثُونَ دِيَةَ أَخِيهِمْ لأُمِّهِمْ إِذَا قُتِلَ " رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح .

7169. Hz. Ali diyor ki: "Anne bir erkek kardeşler, öldürüldükleri zaman da anne bir erkek kardeşinin diyetine varis olamazlar."

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

(بَابُ فِي العَمَّةِ وَالخَالَةِ)

Hala ve Teyze

٧١٧٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ يُوسُفَ أَبُو عَلِيِّ بْنُ أَمْدَحَةَ الأَصْبَهَانِيُّ الْحَافِظُ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَارِثِ الْمَخْزُومِيُّ الْمَدَنِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبُو مُصْعَبٍ الزُّهْرِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ الدَّرَاوَرْدِيُّ ، عَنْ صَفْوَانَ بْنِ سُلَيْمٍ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ " رَكِبَ حِمَارًا إِلَى قُبَاءَ يَسْتَخْبِرُ فِي الْعَمَّةِ وَالْخَالَةِ ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى أَنْ لا مِيرَاثَ لَهُمَا "

رواه الطبراني في الصغير, وفيه: يعقوب بن محمد الزهري, وهو ضعيف.

7170. Ebû Saîd el-Hudrî'nin naklettiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Kubâ'ya gitmek üzere bir merkebe bindi. O esnada hala ve teyzenin miras durumu soruldu. Yüce Allah şu hükmü O'na inzal buyurdu: *"Onlara miras yoktur."*

---

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (361)
[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (557)

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiş olup ravilerden Ya'kûb b. Muhammed ez-Zühri zayıftır.[1]

(بَابُ مِيْرَاثِ ابْنِ الْمُلاعَنَةِ)

Liân Yapılan Kadının Oğlunun Mirası[2]

٧١٧١ – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنْ مَعْمَرٍ ، عَنْ قَتَادَةَ ، أَنَّ ابْنَ مَسْعُودٍ ، قَالَ : " مِيرَاثُ ابْنِ الْمُلاعَنَةِ كُلُّهُ لأُمِّهِ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح إلا أن قتادة لم يدرك ابن مسعود .

7171. İbn Mes'ûd diyor ki: "Lian yapılan kadının oğlunun mirasının tamamı annesine aittir."

★Hadisi Taberâni rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Katâde, İbn Mes'ûd'a yetişememiştir.[3]

٧١٧٢ – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنْ صَاحِبٍ لَهُ ، عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ عَلِيٍّ ، وَابْنِ مَسْعُودٍ ، قَالا : " عَصَبَةُ ابْنُ الْمُلاعَنَةِ عَصَبَةُ أُمِّهِ "

رواه الطبراني, وفيه: من لم يسم.

7172. Hz. Ali ve İbn Mes'ûd derler ki: "Lian yapılan kadının oğlunun asabesi, annesinin asabesidir."

★Hadisi Taberâni rivayet etmiştir. Senedinde ismi belirtilmeyen bir ravi vardır.[4]

(بَابُ مِيْرَاثِ الْقَاتِلِ)

Katilin Mirası

٧١٧٣ – حَدَّثَنَا عَبْدُ الأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ ، وَالْعَبَّاسُ بْنُ الْوَلِيدِ ، وَنُسْخَتُهُ مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ الأَعْلَى ، قَالا : حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ حَرْمَلَةَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي رَجُلٌ مِنْهُمْ يُقَالُ لَهُ : عَدِيٌّ ، كَانَ بَيْنَهُ

---

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr* (927)

[2] Karısının karnında taşıdığı veya dünyaya getirdiği çocuğun kendisine ait olmadığını iddia eden, ancak bu iddiasına bir delil de getiremeyen koca, karısını zina etmekle suçlamış olur. Bunun için aralarında, şekli Kur'ân-ı Kerim'de belirlenmiş olan bir mülâane (lanetleşme) yapılır. Bu lânetleşmeden sonra karı ile kocanın arasındaki nikah akdi sona erer ve doğacak yahut doğmuş olan çocuğa mülâane çocuğu denir. Âlimler, mulâane çocuğu ile ana tarafının hangi ölçülerde mirasçı olacaklarında ihtilaf etmişlerse de, birbirlerine mirasçı olacaklarında görüş birliği içindedirler.

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (9663)

[4] Daha önce geçti: 7142

وَبَيْنَ امْرَأَتَيْنِ ، فَرَمَى إِحْدَاهُمَا بِحَجَرٍ فَقَتَلَهَا ، فَرَكِبَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ بِتَبُوكَ ، فَسَأَلَهُ عَنْ شَأْنِ الْمَرْأَةِ الْمَقْتُولَةِ ، فَقَالَ : " تَعْقِلُهَا وَلا تَرِثُهَا " ، قَالَ عَدِيٌّ : فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى نَاقَةٍ حَمْرَاءَ جَدْعَاءَ ، فَقَالَ : " أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّمَا الأَيْدِي ثَلاثٌ : يَدُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا ، وَيَدُ الْمُعْطِي الْوُسْطَى ، وَيَدُ الْمُعْطَى السُّفْلَى ، فَتَعَفَّفُوا وَلَوْ بِحُزَمِ حَطَبٍ " ، ثُمَّ رَفَعَ يَدَيْهِ ، فَقَالَ : " اللَّهُمَّ بَلَّغْتُ "

رواه أبو يعلى بطوله, والطبراني باختصار ورجاله رجال الصحيح, إلا أن فيه: راو لم يسم .

7173. Abdurrahman b. Harmale'nin Adiy'den bildirdiğine göre kendisi iki kadın arasındayken kadınlardan birine taş attı ve onu öldürdü. Bineğine bindi ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gitti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Tebûk'teydi. O'na öldürülen kadının durumunu sorunca şöyle buyurdu: *"Katil, kadının diyetini öder, fakat kadına varis olamaz."*

Adiy şöyle demiştir: Sanki Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kırmızı ve kulağı kesik deve üzerinde şöyle dediğini görüyor gibiyim: *"Ey insanlar! Eller üçtür: En yüce olan Allah'ın eli; veren orta el ve isteyen alçak el. Bir demet odunla bile olsa (geçimini sağlamaya çalışın, sakın) kimseye el avuç açmayın."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) daha sonra ellerini kaldırarak şöyle buyurdu: *"Allahım! Tebliğ ettim mi?"*

★Hadisi Ebû Ya'lâ uzun şekliyle, Taberânî muhtasar olarak rivayet etmiştir. Taberâni'nin ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak senedinde ismi belirtilmeyen bir ravi vardır.

٧١٧٤ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زُهَيْرٍ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْوَرَّاقُ الْوَاسِطِيُّ ، ثنا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ الْقَطَوَانِيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ عُمَيْرٍ الْمَدَنِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ شَيْبَةَ بْنِ أَبِي كَثِيرٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : كُنْتُ أُدَاعِبُ امْرَأَتِي فَأَثْرَى فِي يَدِي ، فَمَاتَتْ ، وَذَلِكَ فِي غَزْوَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَبُوكًا ، فَأَتَيْتُهُ فَأَخْبَرْتُهُ عَنِ امْرَأَتِي الَّتِي أَصَبْتُهَا خَطَأً ، فَقَالَ : " لا تَرِثْهَا "

رواه الطبراني , وعمر بن شيبة, قال أبو حاتم : مجهول.

7174. Ömer b. Şeybe b. Ebî Kesîr, babasından bildiriyor: Eşimle şakalaşıyorduk. Elimin üzerine düşüp aniden öldü. Bu olay Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Tebûk gazvesinde iken vaki olmuştu. Yanına varıp kazayla öldürdüğüm karımın olayını ona bildirince şöyle buyurdu: *"Ona varis olamazsın."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup ravilerden Ömer b. Şeybe hakkında Ebû Hâtim "Mechul biridir" demektedir.[1]

(بَابُ مِيرَاثِ العَقْلِ)

Öldürülen Kişi Adına Verilecek Diyetin Miras Olması

٧١٧٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَاشِدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ مُوسَى عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى أَنَّ الْعَقْلَ مِيرَاثٌ بَيْنَ وَرَثَةِ الْقَتِيلِ عَلَى فَرَائِضِهِمْ" رواه أحمد ورجاله ثقات .

7175. Amr b. Şuayb'ın, babası kanalıyla dedesi (Abdullah b. Amr)'dan naklettiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) (katilin veya yakınlarının ödeyeceği) diyetin, maktulün varisleri arasında (Kur'ân'da tayin edilen) payları üzerine olan bir miras olduğu yönünde hüküm vermiştir.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.

٧١٧٦ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، ثنا صَدَقَةُ بْنُ خَالِدٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الشُّعَيْثِيُّ ، عَنْ زُفَرَ بْنِ وَثِيمَةَ النَّصْرِيِّ ، عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ ، أَنَّ أَسْعَدَ بْنَ زُرَارَةَ ، قَالَ لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ : إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَتَبَ إِلَى الضَّحَّاكِ بْنِ قَيْسٍ أَنْ : " يُوَرِّثَ امْرَأَةَ أَشْيَمَ الضِّبَابِيِّ مِنْ دِيَةِ زَوْجِهَا " رواه الطبراني ورجاله ثقات .

7176. Muğîre b. Şu'be'den rivayet edildiğine göre Es'ad b. Zürâre, Ömer b. el-Hattâb'a şöyle dedi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Dahhâk b. Süfyân'a yazmış olduğu mektupta, Eşyem ed-Dabâbî'nin karısının, (öldürülen) kocasının diyetine varis kılınmasını emretmiştir."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٧١٧٧ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، ثنا صَدَقَةُ بْنُ خَالِدٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الشُّعَيْثِيُّ ، عَنْ زُفَرَ بْنِ وَثِيمَةَ ، عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ ، أَنَّ زُرَارَةَ بْنَ جُزَيٍّ ، قَالَ لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ : إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " كَتَبَ إِلَى الضَّحَّاكِ بْنِ سُفْيَانَ أَنْ يُوَرِّثَ امْرَأَةَ أَشْيَمَ الضِّبَابِيِّ مِنْ دِيَةِ زَوْجِهَا " رواه الطبراني ورجاله ثقات .

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7204)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (898)

7177. Muğîre b. Şu'be'den rivayet edildiğine göre Zürâre b. Cüzey, Ömer b. el-Hattâb'a şöyle dedi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Dahhâk b. Süfyân'a yazdığı mektupta Eşyem ed-Dabâbî'nin karısının, (öldürülen) kocasının diyetine varis kılınmasını emretmiştir."

★Hadisi Taberâni rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٧١٧٨ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ ، عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : " كَانَ قَتْلُ أَشْيَمَ الضِّبَابِيِّ خَطَأً "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح .

7178. Enes diyor ki: "Eşyem ed-Dabâbî hatayla öldürüldü."

★Hadisi Taberâni rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

(بَابُ مَا جَاءَ فِي الْوَلَاءِ وَمَنْ يَرِثُهُ)

Velâ Hakkı[2] ve Velâya Kimlerin Varis Olacağı Hakkında

٧١٧٩ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ أَبُو سَعِيدٍ الأَشَجُّ ، قَالَ : نا الْمُغِيرَةُ بْنُ جَمِيلٍ ، قَالَ : نا سُلَيْمَانُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ جَدِّي عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ ، رَفَعَهُ ، قَالَ : " إِنَّ الْوَلَاءَ لَيْسَ بِمُتَنَقِّلٍ وَلَا بِمُتَحَوِّلٍ " رواه البزار والطبراني, وفيه: المغيرة بن جميل, وهو ضعيف .

7179. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Velâ hakkı, başkasına geçmez ve değişmez."*

★Hadisi Bezzâr ve Taberânî rivayet etmiş olup ravilerden Muğîre b. Cemîl zayıftır.[3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (5315)

[2] Velâ, mirasçılığa sebep olan hükmi akrabalık anlamına gelir. Bu hükmi akrabalık da birkaç çeşit olup, bunlardan biri **velâu'l-ataka=âzâd olma akrabalığı**'dır. Kölesini azat eden kimse ile azat edilen köle arasında böyle bir akrabalık meydana gelir. Şöyle ki kan bağıyla olan daha yakın asabesi bulunmadığında, azatlının mirasçısı olur. Buna karşılık azatlı, "kısas"ı gerektirmeyen bir cinayet işlediğinde, ödenmesi gereken diyeti de azat eden kimse ile onun "âkıle"si, (yani baba tarafından akrabası) öderler. Azat eden kimse öldüğünde ise, velâ hakkı ölenle kan bağı bulunan erkek mirasçılarına geçer.

Velâ'nın bir diğer çeşidi **velâu'l-muvâlât**'ta ise gerçekten veya hükmen belli bir nesebi olmayan başka bir kimse arasında yapılan antlaşma ile ortaya çıkan hükmi akrabalıktır. Söz konusu edilen bu iki velâ'da da taraflardan her birine "mevlâ" ismi verilir.

[3] Bezzâr, *Müsned* (1321), Taberânî, *M. el-Kebîr* (10684)

٧١٨٠ - وعَنْ غَيْلانَ بْنِ سَلَمَةَ الثَّقَفِيِّ أَنَّ نَافِعًا أَبَا السَّائِبِ كَانَ عَبْدًا لِغَيْلانَ فَفَرَّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ حَاصَرَ الطَّائِفِ فَأَسْلَمَ فَأَعْتَقَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا أَسْلَمَ غَيْلانَ رَدَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلاءِ نَافِعٍ إِلَيْهِ"

رواه البزار, وقال : لا نعلم روى غيلان إلا هذا الحديث .

قلت : وفيه عروة بن غيلان ,و لم أعرفه, وبقية رجاله ثقات.

7180. Ğaylan b. Seleme es-Sekafî'den rivayet edildiğine göre Nâfi Ebu's-Sâib, Ğaylân'ın kölesi idi. Tâif muhasara edildiğinde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına kaçtı ve müslüman oldu. Ğaylân müslüman olunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onu azat etti. Nâfi'in velâ hakkını Ğaylân'a geri verdi.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş "Ğaylân'ın rivayet ettiği bundan başka hadis bilmiyoruz" demiştir.

Ben derim ki: Ravilerden Urve b. Ğaylân'ı tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٧١٨١ - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِى أَوْفَى قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْوَلاءُ لُحْمَةٌ كَلُحْمَةِ النَّسَبِ" رواه الطبراني, وفيه: عبيد بن القاسم, وهو كذاب .

7181. Abdullah b. Ebî Evfâ'nın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Velâ hakkı, neseb akrabalığı gibi (hukuki yaptırımları olan) bir akrabalıktır."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup ravilerden Ubeyd b. el-Kâsım hadis uyduran biridir.

٧١٨٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ أَخْبَرَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " يَرِثُ الْوَلاَءَ مَنْ وَرِثَ الْمَالَ مِنْ وَالِدٍ أَوْ وَلَدٍ"

قلت : رواه ابن ماجة وغيره بغير هذا السياق. رواه أحمد وإسناده حسن.

7182. Ömer b. el- Hattâb bildiriyor: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Mala varis olan baba ve çocuk, velâ hakkına da varis olur."*

Ben derim ki: İbn Mâce ve başkaları farklı bir metinle bu hadisi rivayet etmiştir.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup isnâdı hasendir.[1]

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1322)

٧١٨٣ - حَدَّثَنَا مُنْتَصِرُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ الْجَوْهَرِيُّ ، نا عُبَيْدُ بْنُ أَبِي قُرَّةَ ، عَنِ ابْنِ لَهِيعَةَ ، عَنْ مُوسَى بْنِ أَيُّوبَ ، عَنْ إِيَاسِ بْنِ عَامِرٍ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " الْوَلاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: ابن لهيعة, وحديثه حسن.

7183. Ali b. Ebî Tâlib'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Velâ hakkı, azat edenindir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden İbn Lehîa'nın hadisi hasendir.

٧١٨٤ - حَدَّثَنَا أَبُو شَيْخٍ مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ ، ثنا شُعَيْبُ بْنُ أَيُّوبَ الصريفيني ، ثنا أَبُو يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ ، عَنِ النَّضْرِ أَبِي عُمَرَ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " الْوَلاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ " رواه الطبراني, وفيه: النضر أبو عمر, وقد وثقه جماعة, وضعفه بعضهم ,وبقية رجاله ثقات.

7184. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyuruştur: *"Vela hakkı, azat edenindir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup ravilerden Nadr Ebû Ömer'i bir grup âlim güvenilir kabul ederken, bazıları zayıf görmüşlerdir. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٧١٨٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ سَلْمَى بِنْتِ حَمْزَةَ أَنَّ مَوْلَاهَا مَاتَ وَتَرَكَ ابْنَةً فَوَرَّثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ابْنَتَهُ النِّصْفَ وَوَرَّثَ يَعْلَى النِّصْفَ وَكَانَ ابْنَ سَلْمَى" رواه أحمد.

7185. Selmâ binti Hamza'dan rivayet edildiğine göre azat ettiği kölesi öldü ve geriye bir kızını bıraktı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kızını malın yarısına, Ya'lâ'yı da yarısına mirasçı kıldı. Ya'lâ, Selmâ'nın oğlu idi.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.

٧١٨٦ - ولها عند الطبراني: حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامٍ ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا حُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ الْجُعْفِيُّ ، عَنْ زَائِدَةَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى ، عَنِ الْحَكَمِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَدَّادٍ ، عَنْ بِنْتِ حَمْزَةَ ، قَالَتْ : " مَاتَ مَوْلًى لِي ، وَتَرَكَ ابْنَتَهُ ، فَقَسَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَالَهُ بَيْنِي وَبَيْنَ ابْنَتِهِ ، فَجَعَلَ لِيَ النِّصْفَ ، وَلَهَا النِّصْفَ "

رواه الطبراني بأسانيد ورجال بعضها رجال الصحيح, وإسناد أحمد كذلك إلا أن قتادة لم يسمع من سلمى.

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (147), İbn Lehîa adlı şaibeli ravi vardır.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11666), Taberânî, *M. el-Evsat* (611)

7186. Binti Hamza bildiriyor: Bir azatlım vefat etmiş geriye kızını bırakmıştı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onun malını benimle kızı arasında paylaştırdı. Bana yarım pay, ona yarım pay verdi.

★Hadisi Taberânî, bazısının ravilerinin *Sahîh*'in ravileri olduğu bir birinden farklı isnâdlarla rivayet etmiştir. Ahmed'in isnâdı da böyledir. Ancak Katâde, Selmâ'dan hadis işitmemiştir.[1]

٧١٨٧ - و عَنْ أَبِي مُوسَى ، قَالَ: مَاتَ رَجُلٌ وَتَرَكَ ابْنَتَهُ وَمَوَالِيهِ الَّذِينَ أَعْتَقُوهُ فَقَسَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِيرَاثَهُ بَيْنَ ابْنَتِهِ وَبَيْنَ مَوَالِيهِ. رواه الطبراني ورجاله ثقات.

7187. Ebû Mûsâ anlatıyor: Bir adam öldü. Geriye bir kız ve azat ettiği azatlı köleler kaldı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ölen kişinin mirasını kızı ve azatlıları arasında paylaştırdı.

★Hadisi Taberâni rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.

(بَابُ فِيمَنْ تَوَلَّى غَيْرَ مَوَالِيهِ)

Kendisini Azat Edenlerden Başkasını Veli Edinen Hakkında

٧١٨٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ طَحْلَاءَ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ أَبِي حَيَّانَ عَنْ جَابِرٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ "مَنْ تَوَلَّى غَيْرَ مَوَالِيهِ فَقَدْ خَلَعَ رِبْقَةَ الإِيمَانِ مِنْ عُنُقِهِ" رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح خلا خالد بن أبي حيان,وهو ثقة .

7188. Câbir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her kim, kendisini azat edenlerden başkasını veli edinirse, iman ipliğini boynundan çıkarmış olur".*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Hâlid b. Ebî Hayyân bundan müstesnadır. Kendisi güvenilir biridir.[2]

٧١٨٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَمَّادِ بْنِ زُغْبَةَ ، قَالَ : نا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللهِ بْنُ الْمُنِيبِ الْمَدَنِيُّ ، قَالَ : أَخْبَرَنِي أَبِي ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَطِيَّةَ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ أُنَيْسٍ ، قَالَ : أَنَا أَبُو أُمَامَةَ بْنُ ثَعْلَبَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " مَنْ تَوَلَّى غَيْرَ مَوَالِيهِ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللهِ وَالْمَلائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ، لا يَقْبَلُ اللهُ مِنْهُ صَرْفًا وَلا عَدْلا "

رواه الطبراني في الأوسط,وفيه:عبد الله بن عطية,وقال الذهبي : لا أعلم من روى عنه إلا منيب, وبقية رجاله ثقات.

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (24/356)
[2] İmam Ahmed, *Müsned* (3/332), İbn Cerîr, *Tehzîbu'l-âsâr, Müsned Alî* (326, 327)

7189. Ebû Umâme b. Sa'lebe'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her kim, kendisini azat edenlerden başkasını veli edinirse, Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların laneti o kişi üzerine olsun. Allah ondan ne bir farz, ne de bir nafile kabul eder."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden Abdullah b. Atiyye hakkında Zehebî şöyle demektedir: Bu zattan rivayette bulunan tek zatın Münîb olduğunu biliyorum. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.

٧١٩٠ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ ، حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : وَجَدْتُ مَعَ قَائِمِ سَيْفِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَحِيفَةً مَرْبُوطَةً : " إِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَلَى اللَّهِ عَدَاءً الْقَاتِلُ غَيْرَ قَاتِلِهِ ، وَالضَّارِبُ غَيْرَ ضَارِبِهِ ، وَمَنْ جَحَدَ نِعْمَةَ مَوَالِيهِ فَقَدْ بَرِئَ مِمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "

رواه أبو يعلى,وفيه:ابن إسحاق,وهو ثقة ولكنه مدلس,وبقية رجاله رجال الصحيح.

7190. Ebû Câfer Muhammed b. Ali, babasından, o da dedesinden (Hz. Ali'den) bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in kılıcının kabzasında şu yazıyı gördüm: *"İnsanlardan Allah'a karşı en çok düşmanlık yapan kişi, katilinden başkasını öldüren, kendisini dövenden başkasını döven kişidir. Her kim efendilerin nimetini inkâr ederse, hiç şüphesiz Allah'ın, Muhammed'e indirdiği kitaptan uzak olmuş olur."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup ravilerden İbn İshâk güvenilir biridir; ama tedlis yapmakla maruftur. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

(بَابُ فِيمَنْ أَسْلَمَ عَلَى يَدَيْهِ أَحَدٌ وَلَمْ يَتْرُكْ وَارِثًا)

Ellerinde Birinin Müslüman Olduğu ve Geriye Hiçbir Varis Bırakmayan Hakkında

٧١٩١ - عَنْ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ أَنَّهُ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ : أن رَجُلا أَسْلَمَ عَلَى يَدَيَّ وَلَهُ مَالٌ وَقَدْ مَاتَ. قَالَ : " فَلَكَ مِيرَاثُهُ "

رواه الطبراني من رواية بقية, قال : حدثني كثير بن مرة, فإن كان سمع منه فالحديث صحيح.

7191. Amr b. el-Âs'tan rivayet edildiğine göre kendisi Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelip: "Ya Resûlallah! Bir adam ellerimde müslüman oldu. Malı da vardı. Şimdi o kişi öldü" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Onun mirası senindir."*

---

1 Ebû Ya'lâ, *Müsned* (330)

★Hadisi Taberânî, Bakiyye kanalıyla rivayet etmiştir. Bakiyye, "Bana Kesîr b. Murre şöyle bildirdi" ifadesi kullandığı için bu hadis, sahîhtir.

(بَابُ فِيمَنْ أَعْطَى عَطِيَّةً ثُمَّ وَرِثَهَا)

Birine Bir Hediye Verip de Sonra Ona Varis Olan Hakkında

٧١٩٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنِي حُمَيْدٌ. وَرَوْحٌ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ قَيْسٍ الأَعْرَجِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ اَنَّ رَجُلاً مِنَ الأَنْصَارِ أَعْطَى أُمَّهُ حَدِيقَةً مِنْ نَخْلٍ حَيَاتَهَا فَمَاتَتْ فَجَاءَ إِخْوَتُهُ فَقَالُوا نَحْنُ فِيهِ شَرْعٌ سَوَاءٌ. فَأَبَى فَاخْتَصَمُوا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَسَمَهَا بَيْنَهُمْ مِيرَاثًا"

قلت : رواه أبو داود بغير سياقه. رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح .

7192. Câbir b. Abdillah'tan rivayet edildiğine göre Ensar'dan bir adam, annesine hayatında iken bir hurma bahçesi vermişti. Annesi ölünce adamın kardeşleri gelip "Biz bu bahçede eşit olarak hak sahibiyiz" dediler. Adam buna yanaşmadı. Anlaşmazlıkları çözmesi için Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e çıktılar. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) mirası aralarında paylaştırdı.

Ben derim ki: Hadisi Ebû Dâvûd farklı bir metinle rivayet etmiştir.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

٧١٩٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ اللَّيْثِ الْهَدَادِيُّ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا زَكَرِيَّا بْنُ عَدِيٍّ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللهِ بْنُ عَمْرٍو ، عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، أَنَّ رَجُلا ، قَالَ : " يَا رَسُولَ اللهِ ، إِنِّي أَعْطَيْتُ أُمِّي حَدِيقَةً فِي حَيَاتِهَا ، وَإِنَّهَا تُوُفِّيَتْ ، وَلَمْ تَدَعْ وَارِثًا غَيْرِي ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحْسِبُهُ قَالَ : إِنَّ اللهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى رَدَّ إِلَيْكَ حَدِيقَتَكَ وَقَبِلَ صَدَقَتَكَ " رواه البزار وإسناده حسن.

7193. Amr b. Şuayb'ın babası kanalıyla dedesi (Abdullah b. Amr)'dan rivayet edildiğine göre bir adam: "Ya Resûlallah! Annem hayattayken ona bir bahçe vermiştim. Annem vefat etti. Geriye benden başka varis bırakmadı" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sanıyorum şöyle buyurdu: *"Hiç şüphesiz yüce Allah, bahçeni sana geri vermiş ve sadakanı kabul etmiştir."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup isnâdı hasendir.

٧١٩٤ - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ الْمُثَنَّى ، ثنا مُسَدَّدٌ ، ثنا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ ، ثنا حَجَّاجٌ الأَحْوَلُ ، عَنْ سَلَمَةَ بْنِ جُنَادَةَ ، عَنْ سِنَانِ بْنِ سَلَمَةَ ، أَنَّ رَجُلا مِنَ الْمُهَاجِرِينَ تَصَدَّقَ بِأَرْضٍ لَهُ عَظِيمَةٍ عَلَى أُمِّهِ ، فَمَاتَتْ

وَلَيْسَتْ لَهَا وَارِثٌ غَيْرُهُ ، فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : إِنَّ أُمِّي فُلانَةَ كَانَتْ مِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ , وَأَعَزِّهِمْ عَلَيَّ ، وَإِنِّي تَصَدَّقْتُ عَلَيْهَا بِأَرْضٍ عَظِيمَةٍ ، فَمَاتَتْ وَلَيْسَ لَهَا وَارِثٌ غَيْرِي ، فَكَيْفَ تَأْمُرُنِي أَنْ أَصْنَعَ بِهَا ؟ قَالَ : " قَدْ أَوْجَبَ اللهُ أَجْرَكَ ، وَرَدَّ عَلَيْكَ أَرْضَكَ ، اصْنَعْ بِهَا مَا شِئْتَ " رواه الطبراني ورجاله ثقات.

7194. Sinân b. Seleme'den rivayet edildiğine göre Muhacirlerden bir adam kendisine ait olan büyük bir araziyi annesine tasadduk etti. Annesi öldüğünde kendisinden başka varisi yoktu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelip: "Benim annem olan filanca, insanlar içerisinde en çok sevdiğim ve en çok kıymet verdiğim biriydi. Ona, büyük bir araziyi tasadduk etmiştim. Şimdi o vefat etti. Benden başka da varisi yok. Bana araziye ne yapmamı emredersiniz?" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah seni (önceki hayrına karşılık) ödüllendirdi ve arazini sana geri verdi. Toprağına dilediğin şeyi yapabilirsin."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٧١٩٥ - وَعَنْ عُبَادَةَ يَعْنِي ابْنَ الصَّامِتِ أَنَّ رَجُلاً أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللهِ كُلُّ شَيْءٍ لِي فَهُوَ صَدَقَةٌ إِلاَّ فَرَسِي . وَكَانَتْ لَهُ أَرْضٌ فَقَبَضَهَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَعَلَهَا فِي الأَوْفَاضِ فَجَاءَ أَبَوَاهُ فَقَالاَ : يَا رَسُولَ اللهِ أَطْعَمَنَا مِنْ صَدَقَةِ ابْنِنَا مَا لَنَا شَيْءٌ وَإِنَّا لَنَطُوفُ مَعَ الأَوْفَاضِ . فَأَخَذَهَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَجَعَهَا إِلَيْهِمَا فَمَاتَا فَوَرِثَهَا ابْنُهُمَا الَّذِي كَانَ تَصَدَّقَ بِهَا فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللهِ صَدَقَتِي الَّتِي كُنْتُ تَصَدَّقْتُ بِهَا فَدَفَعْتَهَا إِلَى وَالِدَيَّ فَمَاتَا فَوَرِثْتُهُمَا أَفَحَلاَلٌ هِيَ ؟ قَالَ : نَعَمْ فَكُلْهَا هَنِيئاً" رواه الطبراني . وإسحاق بن يحيى لم يدرك عبادة

7195. Ubâde b. es-Sâmit'in bildirdiğine göre bir adam Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelerek: "Ya Resûlallah! Atım müstesna bana ait olan her şey sadakadır" dedi. Bir arazisi vardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) araziyi kabzetti. Araziyi çeşitli kabilelerden gelen insanlara tahsis edildi. Adamın babası ve dedesi gelerek: " Ya Resûlallah! Bize oğlumuzun sadakasından yedir. Çünkü hiçbir şeyimiz yok. Kabilelerden gelen insanlarla beraber dolaşıyoruz. (Biz de onlardanız)" dediler. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) araziyi onlara geri verdi.

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (6493)

Adamın babası ve dedesi öldüler. Araziyi tasadduk eden adam onlara varis oldu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelerek: "Ya Resûlallah! Tasadduk etmiş olduğum araziyi siz babama ve dedeme verdiniz. Onlar ölünce, onlara mirasçı oldum. Bu durumda o arazi bana helâl midir?" diye sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet, o arazi(den elde ettiğin geliri) afiyetle ye"* buyurdu.

★Hadisi Taberâni rivayet etmiş olup ravilerden İshâk b. Yahyâ, Ubâde'ye yetişmemiştir.

٧١٩٦ - وَعَنْ بِشْرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدُ اللهِ بْنِ زَيْدٍ الذِي أَدَّى النَّداءَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ : تَصَدقَ عَبْدُ اللهِ بْنِ زَيْدٍ بِمَالٍ لَمْ يَكُنْ لَهُ مَالُ غَيْرَهُ وَكَانَ يَعِيشُ فِيْهِ هُوَ وَوَلَدُهُ فَدَفَعَهُ إِلى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَ أَبُوهُ إِلى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ : يَا رَسُولُ اللهِ إِنَّ عَبْدَ اللهِ بْنِ زَيْدٍ تَصَدقَ بِمَالِهِ وَهُوَ الذِي كَانَ يَعِيْشُ فِيْهِ . فَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيهِ وَسَلَّمَ عَبْدَ اللهِ بْنِ زَيْدٍ فَقَالَ : إِنَّ اللهَ عز و جل قَدْ قَبِلَ صَدَقَتَكَ فَرُدَّهَا مِيْرَاثاً عَلى أَبَوَيْكَ" قال بشير : فتوارثناها.

رواه الطبراني . وبشير هذا لم أجد من ترجمه . وبقية رجاله رجال الصحيح

7196. Bişr b. Muhammed b. Abdillah b. Zeyd -ki Abdullah Asr-ı Seâdet'te ezan okuyan biridir- babasından naklediyor: Abdullah b. Zeyd, malını tasadduk etti. Ondan başka da malı yoktu. Kendisi ve oğlu o malda (evde) yaşarlardı. Abdullah bu malı (evi) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e (sadaka olarak) verdi. Bunun üzerine babası, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'a gelip: "Ya Resûlallah! Abdullah b. Zeyd malını tasadduk etmiş. Abdullah tasadduk ettiği o malda (evde) yaşayan biridir. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Abdullah b. Zeyd'i çağırıp ona şöyle buyurdu: *"Yüce Allah senden sadakanı kabul etmiştir, öyleyse onu miras olarak babana ve dedene ver."*

Bişr der ki: Bunun üzerine biz de birbirimize varis olduk.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Buradaki Bişr'in biyografisini yazana rastlamadım. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

٧١٩٧ - حَدَّثَنَا مُطَّلِبُ بْنُ شُعَيْبٍ ، نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ ، حَدَّثَنِي اللَّيْثُ ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ أَبِي فَرْوَةَ ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، وَعَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ قَارِظٍ ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، أَنَّ رَجُلا مِنَ الأَنْصَارِ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَالِي كُلُّهُ صَدَقَةٌ ، قَالَ : فَافْتَقَرَ أَبَوَاهُ حَتَّى جَلَسَا مَعَ الأَوْفَاضِ ، ثُمَّ جَاءَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، كَانَ ابْنُنَا مِنْ أَكْثَرِ الأَنْصَارِ مَالا ، فَتَصَدَّقَ بِمَالِهِ ، وَافْتَقَرْنَا

حَتَّى جَلَسْنَا مَعَ الأَوْفَاضِ ، قَالَ : " صَدَقَةُ ابْنِكُمَا رَدٌّ عَلَيْكُمَا " ، ثُمَّ تُوُفِّيَا ، فَأَرْسَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى ابْنِهِمَا : " أَنِ ارْدُدِ الصَّدَقَةَ ، فَإِنَّ الصَّدَقَةَ لا تُوَرَّثُ ، وَلا تُعْتَمَرُ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: إسحاق بن عبد الله بن أبي فروة ,وهو متروك.

7197. Ebû Hureyre'den rivayet edildiğine göre Ensar'dan bir adam, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelerek: "Ya Resûlallah! Bana ait olan malların tamamı sadakadır" dedi. Bunun üzerine adamın babası ve dedesi muhtaç duruma düştüler. O kadar yoksullaştılar ki, arazide farklı kabileden olan insanlarla beraber oturdular. Sonrasında Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gidip "Ya Resûlallah! Oğlumuz Ensar içerisinde malı en çok olanlardan biridir. Malını tasadduk etti. Biz bu nedenle muhtaç duruma düştük. O kadar ki farklı kabilelerden gelen insanlarla beraber oturuyoruz artık" dediler. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Oğlunuzun sadakası, size geri dönecektir"* buyurdu. Daha sonra adamın babası ve dedesi vefat ettiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ölenlerin oğlu olan adama birini gönderip: *"Sadakayı geri ver. Çünkü sadaka, miras olarak kalmaz ve sömürülmez"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden İshâk b. Abdillah b. Ebî Ferve metruk biridir.

كِتَابُ الْعَتْقِ

KÖLE AZAT ETME KİTABI

(بَابُ مَا يُكْرَهُ مِنْ حُبْشِ الرَّقِيقِ)

Siyahi Kölenin Sevilmemesi

٧١٩٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا سُرَيْجٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نَافِعٍ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ صَالِحٍ مَوْلَى التَّوْأَمَةِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ جَلَسَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَيْنَ أَنْتَ. قَالَ بَرْبَرِيٌّ. فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُمْ عَنِّي. قَالَ بِمِرْفَقِهِ كَذَا فَلَمَّا قَامَ عَنْهُ أَقْبَلَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ الإِيمَانَ لاَ يُجَاوِزُ حَنَاجِرَهُمْ "

رواه أحمد, وفيه: عبد الله بن نافع, وهو متروك , وقال ابن معين : يكتب حديثه , وصالح مولى التوأمة: وقد اختلط.

7198. Ebû Hureyre anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına bir adam oturdu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Nerelisin?"* diye sordu. Adam *"Berberiyim"* deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ona dirseğiyle işaret ederek *"Yanımdan kalk"* buyurdu. Adam yanından kalkınca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize yönelerek: *"Hiç şüphesiz iman, onların boğazlarını aşmaz"* buyurdu.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Abdullah b. Nâfi' metruk biridir. İbn Maîn der ki: "Hadisi yazılır." Ravilerden Tev'eme'nin azatlısı olan Sâlih ise, ahir ömründe bunamıştır.[1]

٧١٩٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمَعَافِرِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبُلِيِّ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ الْبَرَحِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " مَنْ أَخْرَجَ صَدَقَةً فَلَمْ يَجِدْ إِلاَّ بَرْبَرِيًّا فَلْيَرُدَّهَا"

رواه أحمد, وفيه: ابن لهيعة, وحديثه حسن, وبقية رجاله ثقات.

7199. Abdullah b. Amr'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her kim zekâtını çıkardığında, Berberi'den başka verecek kimse bulamazsa, ona da vermesin."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir. Ravilerden İbn Lehîa'nın hadisi hasendir. Geri kalan raviler güvenilir kimselerdir.[1]

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (8789), Taberânî, *M. el-Evsat* (207), isnâdı sahihtir.

٧٢٠٠ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عُثْمَانَ بْنِ صَالِحٍ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ ، ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ ، حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ عَمْرٍو الْمَعَافِرِيُّ ، عَنْ مَوْلًى لِرَفِيعِ بْنِ ثَابِتٍ ، أَن رَجُلا ، مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اشْتَرَى جَارِيَةً بَرْبَرِيَّةً بِمِائَتَيْ دِينَارٍ ، فَبَعَثَ بِهَا إِلَى أَبِي مُحَمَّدٍ الْبَدْرِيِّ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ بَدْرِيًّا ، فَوَهَبَ لَهُ الْجَارِيَةَ الْبَرْبَرِيَّةَ ، فَلَمَّا جَاءَتْهُ قَالَ : هَذِهِ مِنَ الْمَجُوسِ الَّتِي نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْهُمْ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا فَحَدَّثْتُ بِهَذَا الْحَدِيثِ رَجُلا ، فَحَدَّثَنِي أَنَّ يَحْيَى بْنَ سَعِيدٍ حَدَّثَهُ ، أَنَّ عَمًّا لَهُ مَاتَ بِالْمَغْرِبِ وَكَانَ بَدْرِيًّا"

رواه الطبراني، وفيه: راو لم يسم، وابن لهيعة .

7200. Rafi' b. Sâbit'in azatlısından rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ashabından bir adam, iki yüz dinara Berberî bir cariye aldı. Cariyeyi, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ashabından olan Muhammed el-Bedrî'ye gönderdi. Bu zat Bedir'li idi. Adam, Muhammed'e Berberî cariyeyi hibe etti. Cariye geldiğinde Muhammed şöyle dedi: "Bu cariye, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in bize yasakladığı müşrik ve mecusilerdendir." (Ravi der ki) ben, bu sözü bir adama haber verdim. Adam da, Yahyâ b. Saîd'in, bir amcasının Mağrib'de öldüğünü ve Bedir'li olduğunu kendisine haber verdiğini bana aktardı.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde ismi belirtilmeyen bir ravi ve İbn Lehîa bulunmaktadır.

٧٢٠١ - وَبِهِ ، حَدَّثَنِي اللَّيْثُ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ ، عَنْ أَبِي قَيْسٍ مَوْلَى عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " الْخُبْثُ سَبْعُونَ جُزْءًا ، فَجُزْءٌ فِي الْجِنِّ وَالإِنْسِ ، وَتِسْعَةٌ وَسِتُّونَ فِي الْبَرْبَرِ " رواه الطبراني في الأوسط .

7201. Osmân b. Affân diyor ki: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Pislik yetmiş cüzdür. Biri cin ve insanlarda, doksan dokuzu ise Berberilerdedir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir.[2]

٧٢٠٢ - وفي رواية عنده أيضا : وَبِهِ ، حَدَّثَنِي اللَّيْثُ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ ، نا أَبُو هَانِئٍ حُمَيْدُ بْنُ هَانِئٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَعْمَرَ الْكَلاعِيِّ ، عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَبِي قَيْسٍ عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ ، عَنْ

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (7064)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/332)

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " قَسَمَ اللَّهُ الْخُبْثَ عَلَى سَبْعِينَ جُزْءًا ، فَجَعَلَ فِي الْبَرْبَرِ تِسْعَةً وَسِتِّينَ جُزْءًا ، وَلِلثَّقَلَيْنِ جُزْءًا وَاحِدًا "

وفي إسناد الأول عبد الله بن صالح كاتب الليث, وقد ضعفه جماعة, ووثقه آخرون ,وبقية رجاله ثقات, وفيه أيضا: ابن شعيب, قال ابن عدي : لم أر له حديثا منكرا سوى حديث : " إذا أتاكم كريم قوم فأكرموه "

7202. Osmân b. Affân'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah, pisliği yetmiş cüze taksim etti. Doksan dokuz cüzü Berberilere, bir cüzü de insanlara yerleştirdi."*

★Birinci hadisin isnadında geçen Leys'in katibi olan Abdullah b. Sâlih'i, bir grup alim zayıf görmüş, diğerleri güvenilir kabul etmiştir. Geri kalan ravileri güvenilir kimselerdir. Ravilerden Muttalib b. Şuayb hakkında İbn Adiy şöyle demektedir: Bu zatın *"Size bir kavmin saygın kişisi geldiğinde ona ikram edin"* hadisinden başka münker hadisini görmedim.

٧٢٠٣ – حدثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ الْحَسَنِ الْخَفَّافُ الْمِصْرِيُّ ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الْحَكَمِ ، ثنا وَهْبُ اللَّهِ بْنُ رَاشِدٍ الْمُعَافِرِيُّ ، ثنا حَيْوَةُ بْنُ شُرَيْحٍ ، عَنْ بَكْرِ بْنِ عَمْرٍو الْمُعَافِرِيِّ ، عَنْ مِشْرَحِ بْنِ هَاعَانَ ، عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " الْخَبَثُ سَبْعُونَ جُزْءًا : لِلْبَرْبَرِ تِسْعَةٌ وَسِتُّونَ جُزْءًا ، وَلِلْجِنِّ وَالإِنْسِ جُزْءٌ وَاحِدٌ "

رواه الطبراني, وفيه: عبد الله بن عبد الرحمن بن عبد الحكم , ولم أعرفه ,وبقية رجاله ثقات, وفي بعضهم ضعف.

7203. Ukbe b. Âmir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Pislik yetmiş cüzdür. Doksan dokuz cüz Berberilerin, bir cüzü ise, cin ve insanlarındır."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup ravilerden Abdullah b. Abdirrahman b. Abdilhakem'i tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir. Bazılarında zayıflık bulunmaktadır.[1]

٧٢٠٤ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ دَاوُدَ الْمَكِّيُّ ، ثنا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ الْمَازِنِيُّ ، ثنا حَجَّاجُ بْنُ حَرْبٍ الشَّقَرِيُّ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " اشْتَرُوا الرَّقِيقَ ، وَشَارِكُوهُمْ فِي أَرْزَاقِهِمْ ، يَعْنِي كَسْبَهُمْ ، وَإِيَّاكُمْ وَالزَّنْجَ ، فَإِنَّهُ قَصِيرَةٌ أَعْمَارُهُمْ ، قَلِيلَةٌ أَرْزَاقُهُمْ " رواه الطبراني في الكبير والأوسط ,وفيه: من لم أعرفه.

7204. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Köle satın alın. Onlara rızıklarında yani çalışmalarında ortak olun. Ama zencilerden sakının. Çünkü onların ömürleri kısa, rızıkları ise azdır."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/299)

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Senedinde tanımadığım bir ravi bulunmaktadır.[1]

٧٢٠٥ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ زَكَرِيَّا الْغَلابِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ ، أَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : ذُكِرَ السُّودَانُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " دَعُونِي مِنَ السُّودَانِ ، فَإِنَّمَا الأَسْوَدُ بِبَطْنِهِ ، وَفَرْجِهِ "

رواه الطبراني ,وفيه: محمد بن زكريا الغلابي, وهو ضعيف جدا ,وقد وثقه ابن حبان, وقال : يعتبر بحديثه إذا روى عن ثقة .

7205. İbn Abbâs anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in huzurunda zencilerden bahsedilince şöyle buyurdu: *"Beni zencilerden uzak tutun. Çünkü zenci, midesini ve şehvetini düşünür."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. Zekeriyyâ el-Ğalâbî oldukça zayıf biridir. İbn Hibbân bu zatı güvenilir biri olarak görmüş ve şöyle demiştir: "Güvenilir birinden rivayet ettiği zaman hadisine itibar edilir."[2]

٧٢٠٦ – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عِرْقٍ الْحِمْصِيُّ ، ثنا عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدٍ الْوَهْبِيُّ ، ثنا خَالِدُ بْنُ مُحَمَّدٍ مِنْ آلِ الزُّبَيْرِ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ حُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ، حَدَّثَتْنِي أُمُّ أَيْمَنَ ، قَالَتْ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " إِنَّمَا الأَسْوَدُ بِبَطْنِهِ وَفَرْجِهِ "

رواه الطبراني, وفيه: خالد بن محمد من آل الزبير, وهو ضعيف.

7206. Ümmü Eymen diyor ki: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Zenci, sadece midesini ve şehvetini düşünür."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Zübeyr ailesinden olan Hâlid b. Muhammed zayıftır.[3]

٧٢٠٧ – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ الْعَبَّاسِ الْبَاهِلِيُّ ، ثنا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ ، عَنْ عَوْسَجَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا يَمْنَعُ حَبَشَ بَنِي الْمُغِيرَةِ أَنْ يَأْتُوكَ إِلا أَنَّهُمْ يَخْشَوْنَ أَنْ تَرُدَّهُمْ ، قَالَ : " لا خَيْرَ فِي الْحَبَشِ ، إِذَا جَاعُوا سَرَقُوا ، وَإِنْ شَبِعُوا زَنَوْا ، وَإِنَّ فِيهِمْ لَخُلَّتَيْنِ حَسَنَتَيْنِ : إِطْعَامُ الطَّعَامِ ، وبأسٌ عِنْدَ الْبَأْسِ "

رواه الطبراني والبزار ولفظه : أن النبي صلى الله عليه و سلم قال : لا خير في الحبش . إن شبعوا زنوا وإن فيهم لخلتين : إطعام الطعام وبأس عند البأس ورجال البزار ثقات, وعوسجة المكي: فيه خلاف لا يضر, ووثقه غير واحد .

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (10680), Taberânî, *M. el-Evsat* (1017), *es-Silsiletu'd-Daîfe* (725)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11463), *es-Silsiletu'd-Daîfe* (707), İbnü'l-Cevzî, *Mevdûât* (2/233)

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (25/89)

7207. İbn Abbâs anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e "Benû Muğîre'den olan Habeşlilerin sana gelmelerine engel olan şey nedir ki? Onlar, senin kendilerini reddetmenden korkuyor" denilince, şöyle buyurdu: *"Habeşlilerde hayır yoktur. Acıktıklarında çalarlar. Doyduklarında ise zina ederler. Onlar da sadece iki güzel ahlâk vardır: Yemek yedirmek ve zor durumlarda dayanıklı olmak."*

★Hadisi Bezzâr ve Taberânî rivayet etmiştir. Bezzâr'ın rivayet ettiği hadisin metni şöyledir: *"Habeşlilerde hayır yoktur. Doysalar zina ederler. Kendilerinde iki (güzel) haslet vardır. Yemek yedirmek ve sıkıntılı durumlarda dayanıklı olmak."*

Bezzâr'ın ravileri güvenilir kimselerdir. Ravilerden Avsece el-Mekkî hakkında, bazı tenkitler yapılmışsa da birçok kişi bu zatı güvenilir kabul etmişlerdir.[1]

٧٢٠٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ دَاوُدَ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ عُمَرَ الأَقْطَعُ الرَّقِّيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الأُمَوِيُّ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ الأَسْوَدَ إِذَا جَاعَ سَرَقَ ، وَإِذَا شَبِعَ زَنَا ، وَإِنَّ فِيهِمْ لَخَلَّتَيْ صِدْقٍ : السَّمَاحَةَ ، وَالنَّجْدَةَ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: ابن إسحاق ,وهو ثقة ولكنه مدلس, وعلي بن سعيد الرازي, قال الدارقطني : ليس بذاك تفرد بأشياء , وبقية رجاله رجال الصحيح.

7208. Hz. Âişe bildiriyor: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Zenci acıktığı zaman çalar, doyduğu zaman zina eder. Kendilerinde iki haslet vardır: Cömertlik ve sıkıntıda anındaki doğrulukları."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Ravilerden İbn İshâk güvenilir biri olmakla beraber, tedlis yapmakla maruftur. Ali b. Saîd er-Râzî hakkında Dârakutnî şöyle demektedir: "Beş para etmez. Bazı hadisleri rivayet etmede tek kalmıştır." Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

(بَابُ فَضْلِ السُّودَانِ)

Zencilerin Fazileti

٧٢٠٩ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ الْبَاقِي الْمِصِّيصِيُّ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحَرَّانِيُّ ، ثنا عُثْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الطرائفيُّ ، ثنا أَيْمَنُ بْنُ سُفْيَانَ الْمَقْدِسِيُّ ، عَنْ خَلِيفَةَ بْنِ سَلامٍ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " اتَّخِذُوا السُّودَانَ فَإِنَّ ثَلاثَةً مِنْهُمْ مِنْ سادات أَهْلِ الْجَنَّةِ لُقْمَانُ الْحَكِيمُ وَالنَّجَاشِيُّ وَبِلالٌ الْمُؤَذِّنُ "

رواه الطبراني, وقال : أراد الحبش, وفيه: أيمن بن سفيان ,وهو ضعيف .

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (12213), Bezzâr, *Müsned* (2836), *es-Silsiletu'd-Daîfe* (728)

[2] *es-Silsiletu'd-Daîfe* (729), *Mevduât* (2/233)

7209. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Zenci (köle)ler edinin. Çünkü onlardan üç kişi cennet halkındandır. Lokmân Hekim, Necâşî ve Müezzin Bilâl."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş ve şöyle demiştir: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Habeşlileri kastetmiştir." Ravilerden Ebyen b. Süfyân zayıftır.[1]

٧٢١٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ الرَّازِيُّ ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي الأَسْوَدِ ، ثنا يُوسُفُ بْنُ خَالِدٍ السَّمْتِيُّ ح ، وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ نُوحِ بْنِ حَرْبٍ الْعَسْكَرِيُّ ، ثنا خَالِدُ بْنُ يُوسُفَ بْنِ خَالِدٍ السَّمْتِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ جَدِّي ، قَالَ : قَالَ لِي سُهَيْلُ بْنُ صَخْرٍ ، وَكَانَتْ لَهُ صُحْبَةٌ : " إِنِّي إِذَا مَلَكْتُ ثَمَنَ عَبْدٍ فَأَشْتَرِي بِهِ عَبْدًا ، فَإِنَّ الْجُدُودَ فِي نَوَاصِي الرِّجَالِ "

رواه الطبراني, وفيه :يوسف بن خالد السمتي, وهو ضعيف .

7210. Hâlid b. Yûsuf b. Hâlid es-Semtî'nin, babası kanalıyla dedesi (Umeyr) anlatıyor: -Sahabi olduğu sabit kişilerden olan- Süheyl b. Sahr bana şöyle dedi: "Bir kölenin ücretine malik olduğumda, onunla bir köle satın alırım. Çünkü kısmetler (rızıklar), erkeklerin alınlarındadır."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Yûsuf b. Hâlid es-Semtî zayıftır.

(بَابُ الإِحْسَانِ إِلَى الْمَوَالِي وَالْوَصِيَّةِ بِهِمْ)

Köle ve Cariyelere İyilik ve (Efendilerine)Tavsiyelerde Bulunmak

٧٢١١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ الْعُصْفُرِيُّ ، قال : ثنا رِزْقُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى ، قال : نا عُثْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الطَّرَائِفِيُّ ، قال : نا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الْجَبَّارِ ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ سُلَيْمَانَ بْنِ سُلَيْمٍ ، عَنْ عُبَادَةَ بْنِ نُسَيٍّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ غَنْمٍ ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِذَا ابْتَاعَ أَحَدُكُمُ الْجَارِيَةَ فَلْيَكُنْ أَوَّلُ مَا يُطْعِمُهَا الْحَلْوَى ، فَإِنَّهُ أَطْيَبُ لِنَفْسِهَا "

رواه الطبراني في الأوسط, وإسناده أقل درجاته الحسن .

7211. Muâz b. Cebel'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Sizden biri cariye satın aldığında, ona ilk yedireceği şey helva olsun. Çünkü bu, onların en çok hoşlandığı şeydir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Hadisin derecesi hasen derecelerinin en düşüğüdür.

٧٢١٢ - قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَاصِمٍ يَعْنِى ابْنَ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِى حَجَّةِ الْوَدَاعِ "

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11482), *Mevduat* (2/232), *es-Silsiletu'd-Daîfe* (687)

أَرِقَّاءَكُمْ أَرِقَّاءَكُمْ أَرِقَّاءَكُمْ أَطْعِمُوهُمْ مِمَّا تَأْكُلُونَ وَاكْسُوهُمْ مِمَّا تَلْبَسُونَ فَإِنْ جَاءُوا بِذَنْبٍ لاَ تُرِيدُونَ أَنْ تَغْفِرُوهُ فَبِيعُوا عِبَادَ اللَّهِ وَلاَ تُعَذِّبُوهُمْ"

رواه أحمد والطبراني. وفيه: عاصم بن عبيد الله, وهو ضعيف .

7212. Abdurrahman b. Yezîd'in, babası (Yezîd b. Câriye)'den naklettiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Veda haccında şöyle buyurmuştur: *"Kölelerinize dikkat ediniz. Kölelerinize dikkat ediniz. Kölelerinize dikkat ediniz. Onlara yediğinizden yedirin, giyindiklerinizden giydirin. Bağışlamak istemediğiniz bir kabahat işledikleri vakit, Allah'ın kullarına satın, (ama) onlara işkence yapmayın."*

★Hadisi Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup ravilerden Âsım b. Ubeydillah zayıftır.[1]

٧٢١٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ الْمُغِيرَةَ بْنَ مُسْلِمٍ أَبَا سَلَمَةَ عَنْ فَرْقَدٍ السَّبَخِيِّ عَنْ مُرَّةَ الطَّيِّبِ عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ سَيِّئُ الْمَلَكَةِ. فَقَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَيْسَ أَخْبَرْتَنَا أَنَّ هَذِهِ الأُمَّةَ أَكْثَرُ الأُمَمِ مَمْلُوكِينَ وَأَيْتَاماً قَالَ بَلَى فَأَكْرِمُوهُمْ كَرَامَةَ أَوْلاَدِكُمْ وَأَطْعِمُوهُمْ مِمَّا تَأْكُلُونَ. قَالُوا فَمَا يَنْفَعُنَا فِي الدُّنْيَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَرَسٌ صَالِحٌ تَرْتَبِطُهُ تُقَاتِلُ عَلَيْهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَمْلُوكٌ يَكْفِيكَ فَإِذَا صَلَّى فَهُوَ أَخُوكَ فَإِذَا صَلَّى فَهُوَ أَخُوكَ "

قلت : روى الترمذي وغيره طرفا منه. رواه أحمد وأبو يعلى, وفيه: فرقد السبخي, وهو ضعيف.

7213. Ebû Bekr es-Sıddîk'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Sahipliği (kölelerine karşı muamelesi) kötü olan kişi cennete giremez."*

Bir adam: "Ya Resûlallah! Bu ümmetin kölelerinin ve yetimlerinin, diğer ümmetlerden daha çok olduğunu, sen bize bildirmemiş miydin?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Evet, onlara, evladınıza ikram ettiğiniz gibi ikram edin, yediklerinizden onlara yedirin."* Bunun üzerine: "Ya Resûlallah! Dünyada bize ne fayda sağlayacak?" diye sorunca Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"(Dünyadan size fayda verecek olan) kendisini bağlayıp üzerinde, Allah yolunda savaştığın bir at ve sana yeterli olan bir köledir. Köle, namaz kıldığında senin kardeşindir. Namaz kıldığında senin kardeşindir."*

Ben derim ki: Tirmizî ve başkaları bu hadisten bir bölüm rivayet etmiştir.

★Hadisi Ebû Ya'lâ ve Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Ferkad es-Sebahî zayıftır.[2]

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (4/36), Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/243)

[2] İmam Ahmed, *Müsned* (1/12), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (94)

٧٢١٤ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ ، حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ ، عَنْ أَبِي بِشْرٍ ، عَنْ سَلامِ بْنِ عَمْرٍو ، عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِخْوَانُكُمْ أَحْسِنُوا إِلَيْهِمْ " ، أَوْ قَالَ : " فَأَصْلِحُوا إِلَيْهِمْ ، اسْتَعِينُوهُمْ عَلَى مَا غَلَبَكُمْ ، وَأَعِينُوهُمْ عَلَى مَا غَلَبَهُمْ " رواه أبو يعلى ورجاله ثقات.

7214. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ashabından biri, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu bildirmiştir: *"Kardeşlerinize (kölelerinize) münasip bir şekilde yaklaşıp onları ıslah edin. Üstün olduğu konularda, onlardan yardım isteyin. Üstesinden gelemediği konularda da onlara yardım edin."*

★Hadisi Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٧٢١٥ – وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى : نا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَارِثِ : حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْعَبِيدِ : " إِنْ أَحْسَنُوا فَاقْبَلُوا وَإِنْ أَسَاءُوا فَاعْفُوا ، وَإِنْ غَلَبُوكُمْ فَبِيعُوا " رواه البزار, وفيه: عاصم بن عبيد الله, وهو ضعيف .

7215. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) köleler hakkında şöyle buyurmuştur: *"İyilik yapsalar kabul edin, kötülük yapsalar affedin, sizi alt ederlerse satın."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Âsım b. Ubeydillah zayıftır.[2]

٧٢١٦ – حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ هِشَامٍ الدِّمَشْقِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَبْدِ الصَّمَدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ ، حَدَّثَنِي جَدِّي إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ الصَّمَدِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لِلْمَمْلُوكِ عَلَى سَيِّدِهِ ثَلاثُ خِصَالٍ : لا يُعَجِّلُهُ عَنْ صَلاتِهِ ، وَلا يُقِيمُهُ عَنْ طَعَامِهِ ، وَيُشْبِعُهُ كُلَّ الإِشْبَاعِ "

رواه الطبراني في الصغير, وإسناد ضعيف .

7216. Abdullah b. Abbâs'tan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kölenin, efendisi üzerinde üç hasleti vardır: Efendisi onun namazını aceleye getirmez, yemeğinden kaldırmaz ve onu tam olarak doyurur."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiş olup, hadisin isnâdı zayıftır.[3]

٧٢١٧ – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ الْعَلافُ الْمِصْرِيُّ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ ، ثنا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ ، حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ زَحْرٍ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَزِيدَ ، عَنِ الْقَاسِمِ , عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، عَنْ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ الأَنْصَارِيِّ ،

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (5/371), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (920)

[2] Bezzâr, *Müsned* (1391)

[3] Taberânî, *M. es-Sağîr* (1123)

قَالَ : عَهْدِي بِنَبِيِّكُمْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلَ وَفَاتِهِ لِخَمْسِ لَيَالٍ ، فَسَمِعْتُهُ ، يَقُولُ : " لَمْ يَكُنْ مِنْ نَبِيٍّ إِلا وَلَهُ خَلِيلٌ فِي أُمَّتِهِ ، وَإِنَّ خَلِيلِي أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي قُحَافَةَ ، وَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ اتَّخَذَ صَاحِبَكُمْ خَلِيلا أَلا وَإِنَّ الأُمَمَ قَبْلَكُمْ كَانُوا يَتَّخِذُونَ قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ ، وَإِنِّي أَنْهَاكُمْ عَنْ ذَلِكَ ، اللَّهُمَّ هَلْ بَلَّغْتُ ، ثَلاثَ مَرَّاتٍ ، ثُمَّ قَالَ : اللَّهُمَّ اشْهَدْ ، ثَلاثَ مَرَّاتٍ ، ثُمَّ أُغْمِيَ عَلَيْهِ هُنَيَّةً ثُمَّ ، قَالَ : اللَّهَ اللَّهَ فِيمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ، أَشْبِعُوا بُطُونَهُمْ ، وَأَلْبِسُوا ظُهُورَهُمْ ، وَلَيِّنُوا الْقَوْلَ لَهُمْ "

رواه الطبراني, وفيه: عبيد الله بن زحر, وعلي بن يزيد, وهما ضعيفان, وقد وثقا.

7217. Ka'b b. Mâlik el-Ensârî anlatıyor: Vefatından beş gece önce Peygamberimizle yaptığım bir sözleşmem var. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim:

"Hiçbir peygamber yoktur ki, ümmetinden samimi bir dostu bulunmasın. Benim samimi dostum, Ebû Bekr b. Ebî Kuhâfe'dir. Hiç şüphesiz yüce Allah, sizin arkadaşınızı (kendisini kastediyor) samimi dost edinecek (kendi katına yükseltecek). İyi bilin ki sizden önceki ümmetler, peygamberlerinin kabirlerini mescit haline getirmişlerdi. Ben size bunu yasaklıyorum. Allahım! Tebliğ ettim mi?" Bu sözü üç sefer tekrarlayıp sonrasında: *"Allahım! Şahid ol!"* sözünü üç kez tekrarladı. Bir an kendinden geçti, sonrasında şöyle buyurdu: *"Ellerinizin sahip olduğu şeylerden (kölelerden) dolayı, Allah'tan sakının, Allah'tan sakının, onların karınlarını doyurun, sırtlarını giydirin ve onlara karşı yumuşak sözlü olun."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ubeydullah b. Zahr ve Ali b. Yezîd zayıftırlar. Güvenilir kabul edenler de olmuştur.[1]

٧٢١٨ - وعَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : "كَانَتْ عَامَّةُ وَصِيَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّلاةَ ، وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ حَتَّى جَعَلَ يُغَرْغِرُ بِهَا صَدْرَهُ وَ مَا يُقْبَضُ بِهَا لِسَانُهُ"

رواه الطبراني, وفيه: عبيد الله أبو الوليد الوصافي, وهو متروك .

7218. İbn Ömer diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in tavsiyelerinin çoğu *"Namaz ve sahip olduğunuz köle ve cariyeler"* idi. O kadar ki bu tavsiye ile ruhunu teslim etti ve dili bunu söylemekten yorulup usanmadı."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ubeydullah b. el-Velîd el-Vassâfî metruk biridir.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/41), İbn Cerîr, *Tehzîbu'l-âsâr, Müsned Alî* (264); Ali b. Yezîd zayıf ravidir.

٧٢١٩ - حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ ، قَالَ : نَا عَلِيُّ بْنُ الْمَدِينِيُّ ، قَالَ : نَا سَعِيدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْوَرَّاقُ ، قَالَ : نَا حُلَامُ بْنُ صَالِحٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي سَالِمُ بْنُ رَبِيعَةَ الْعَبْسِيُّ ، عَنْ حُذَيْفَةَ ، قَالَ : أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنِّي ابْتَعْتُ عَبْدًا ، فَمَا أَصْنَعُ بِهِ ؟ قَالَ : " أَخُوكَ فِي الإِسْلامِ ، فَأَطْعِمْهُ مِمَّا تَأْكُلُ ، وَأَلْبِسْهُ مِمَّا تَلْبَسُ ، فَإِذَا كَرِهْتَهُ فَبِعْهُ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: سعيد بن محمد الوراق, وهو متروك .

7219. Huzeyfe anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e bir adam gelerek: "Ya Resûlallah! Bir köle satın aldım. Ona ne yapayım?" diye sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"O, senin İslam'da kardeşindir. Yediğinden ona yedir, giydiğinden ona giydir. Ondan hoşlanmadığında ise sat."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Saîd b. Muhammed el-Verrâk metruk biridir.

٧٢٢٠ - حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ مَرْثَدٍ ، ثَنَا آدَمُ ، نَا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ الْمَدَنِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ زَيْدٍ ، عَنْ مُصْعَبِ بْنِ مُصْعَبٍ ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : كَلَّمَ طَلْحَةُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ عَامِرَ بْنَ فُهَيْرَةَ بِشَيْءٍ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَهْلا يَا طَلْحَةُ ، فَإِنَّهُ قَدْ شَهِدَ بَدْرًا كَمَا شَهِدْتَهُ ، وَخَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِمَوَالِيهِ "

رواه الطبراني في الثلاثة, وفيه: مصعب بن مصعب ,وهو ضعيف.

7220. Abdurrahman b. Avf bildiriyor: Talha b. Ubeydillah, Âmir b. Fuheyre'ye bir şey söyledi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Yavaş ol, ey Talha! Çünkü o, Bedir savaşında bulundu. Senin bulunduğun gibi. Sizin en hayırlınız, kölelerinize en hayırlı olanınızdır."*

★Hadisi Taberânî üç *Mu'cem*'inde de rivayet etmiştir. Ravilerden Mus'ab b. Mus'ab zayıftır.[1]

٧٢٢١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ أَنْبَأَنَا أَبُو غَالِبٍ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْبَلَ مِنْ خَيْبَرَ وَمَعَهُ غُلامَانِ فَقَالَ عَلِيٌّ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْدِمْنَا.فَقَالَ خُذْ أَيَّهُمَا شِئْتَ. فَقَالَ خِرْ لِي. قَالَ خُذْ هَذَا وَلاَ تَضْرِبْهُ فَإِنِّى قَدْ رَأَيْتُهُ يُصَلِّى مَقْبَلَنَا مِنْ خَيْبَرَ وَإِنِّى قَدْ نُهِيتُ عَنْ ضَرْبِ أَهْلِ الصَّلاَةِ. وَأَعْطَى أَبَا ذَرٍّ الْغُلاَمَ الآخَرَ فَقَالَ اسْتَوْصِ بِهِ خَيْراً. ثُمَّ قَالَ يَا أَبَا ذَرٍّ مَا فَعَلَ الْغُلاَمُ الَّذِى أَعْطَيْتُكَ. قَالَ أَمَرْتَنِى أَنْ أَسْتَوْصِىَ بِهِ خَيْراً فَأَعْتَقْتُهُ " رواه أحمد والطبراني .

---

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr* (1121)

7221. Ebû Umâme'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hayber'den dönmüştü. Yanında iki köle vardı. Hz. Ali, "Ya Resûlallah! Bize bir hizmetçi ver" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Dilediğini al"* buyurdu. Hz. Ali: "Benim için seç" dedi. Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şunu al, ama onu dövme. Çünkü ben onu Hayber'den dönüşümüzde namaz kılarken gördüm. Hiç şüphesiz bana namaz kılanları dövmem yasaklandı"* buyurdu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) diğer köleyi Ebû Zer'e verdi ve şöyle buyurdu: *"Ona iyilik yapmaya özen göster."* Ebû Zer köleyi azat etti. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sana verdiğim köle ne yaptı ki (onu azat ettin)?"* diye sorunca Ebû Zer şöyle cevap verdi: " Ya Resûlallah! Sen ona iyilik yapmaya özen göstermemi bana emredince ben de onu azat ettim."

★Hadisi Ahmed ve Taberânî rivayet etmiştir.[1]

٧٢٢٢ - وقال في رواية : حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا لَيْثُ بْنُ هَارُونَ الْعُكْلِيُّ ، ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ صَالِحِ بْنِ الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ ، ثنا عَبْدَةُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الصَّفَّارُ ، قَالا : ثنا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ ، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ وَاقِدٍ ، عَنْ أَبِي غَالِبٍ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، أَنَّ عَلِيًّا قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ادْفَعْ إِلَيَّ خَادِمًا ، فَقَالَ لَهُ : " فِي الْبَيْتِ ثَلاثَةٌ اخْتَرْ مِنْهُمْ وَاحِدًا " فذكره باختصار .

7222. Ebû Umâme'den rivayet edildiğine göre Hz. Ali, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e: "Bana bir hizmetçi ver" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: " *Evde üç tane köle var, birini seç"* buyurdu. Ravi devamla yukarıdaki rivayetin benzerini kısa olarak zikretti.[2]

٧٢٢٣ - وقال في رواية أخرى : حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا لَيْثُ بْنُ هَارُونَ الْعُكْلِيُّ ، ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ صَالِحٍ ، ثنا عَبْدَةُ ، قَالا : ثنا زَيْدٌ ، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ وَاقِدٍ ، عَنْ أَبِي غَالِبٍ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، أَنّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطَى أَبَا ذَرٍّ قِنًّا ، فَقَالَ : " أَطْعِمْهُ مِمَّا تَأْكُلُ ، وَاكْسِهِ مِمَّا تَلْبَسُ ، وَكَانَ لأَبِي ذَرٍّ ثَوْبٌ ، فَشَقَّهُ نِصْفَيْنِ ، فَائْتَزَرَ نِصْفَهُ ، وَأَعْطَى الْغُلامَ نِصْفَهُ ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَا لِي أَرَى ثَوْبَكَ هَكَذَا ؟ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قُلْتَ : أَطْعِمُوهُمْ مِمَّا تَأْكُلُونَ وَأَلْبِسُوهُمْ مِمَّا تَلْبَسُونَ ؟ قَالَ : نَعَمْ ، قُلْتُ : أُعْتِقُهُ ؟ قَالَ : آجَرَكَ اللَّهُ يَا أَبَا ذَرٍّ" ومدار الحديث على أبي غالب ,وهو ثقة ,وقد ضعف.

7223. Ebû Umâme'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Zer'e bir köle verdi ve: *"Buna yediğinden yedir,*

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (5/258)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8100)

giydiğinden giydir" buyurdu. Ebû Zer'in bir elbisesi vardı. Yarısını izar (bel altı giysi) yapıp diğer yarısını ona verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Zer'i gördüğünde ona: *"Niçin kıyafetini böyle görüyorum."* diye sorunca Ebû Zer şöyle cevap verdi: "Ya Resûlallah! Sen «*Onlara yediğinizden yedirin, giydiğinizden giydirin*» dedin (öyle değil mi)." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) *"Evet"* buyurunca; "Onu azat ettim" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bunun üzerine: *"Ey Ebû Zer! Allah seni ödüllendirsin"* buyurdu.

★Hadisin tartışmalı kişisi Ebû Ğalib'tir. Bu zat güvenilir biridir. Zayıf görenler de olmuştur.[1]

٧٢٢٤ - حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ , حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ ، حَدَّثَنَا أَبُو حُمَيْعٍ الْهُجَيْمِيُّ ، عَنْ ثَابِتٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطَى عَلِيًّا وَفَاطِمَةَ غُلامًا وَقَالَ : " أَحْسِنَا إِلَيْهِ فَإِنِّي رَأَيْتُهُ يُصَلِّي " رواه أبو يعلى ورجاله ثقات .

7224. Enes'ten rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hz. Ali ile Fâtıma'ya bir köle verdi ve şöyle buyurdu: *"Ona iyilikte bulunun. Çünkü ben, onu namaz kılarken gördüm."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٧٢٢٥ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْلِمٍ ، نا هُشَيْمٌ ، عَنْ كَوْثَرِ بْنِ حَكِيمٍ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " أَطْعِمُوهُمْ مِمَّا تَأْكُلُونَ ، وَاكْسُوهُمْ مِمَّا تَلْبَسُونَ "

رواه البزار, وفيه: كوثر بن حكيم, وهو متروك .

7225. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Onlara (kölelere) yediklerinizden yedirin, giydiklerinizden giydirin."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Kevser b. Hakîm metruk biridir.[3]

٧٢٢٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ قَرَأْتُ عَلَى أَبِي حَدَّثَكَ عَمْرُو بْنُ مُجَمِّعٍ أَخْبَرَنَا إِبْرَاهِيمُ الْهَجَرِيُّ عَنْ أَبِي الأَحْوَصِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " إِذَا أَتَى أَحَدَكُمْ خَادِمُهُ بِطَعَامِهِ فَلْيُدْنِهِ فَلْيُقْعِدْهُ عَلَيْهِ أَوْ لِيُلْقِمْهُ فَإِنَّهُ وَلِيَ حَرَّهُ وَدُخَانَهُ"

رواه أحمد, وفيه: إبراهيم الهجري, وهو ضعيف .

7226. Abdullah b. Mes'ûd'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Sizden birinize hizmetçisi yemek getirdiğinde, onu (sofraya) yaklaştırıp (yemeğe) oturtsun ya da ona yemek*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8104)

[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (3383)

[3] Bezzâr, *Müsned* (1392)

versin. Çünkü o hizmetçi, yemeğin sıcaklığına ve dumanına yakın bulunmuştur (dolayısıyla canı çekmiştir)."

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden İbrâhîm el-Hecerî zayıftır.[1]

٧٢٢٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ أَنَّهُ سَأَلَ جَابِراً عَنْ خَادِمِ الرَّجُلِ إِذَا كَفَاهُ الْمَشَقَّةَ وَالْحَرَّ فَقَالَ أَمَرَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نَدْعُوَهُ فَإِنْ كَرِهَ أَحَدُنَا أَنْ يَطْعَمَ مَعَهُ فَلْيُطْعِمْهُ أُكْلَةً فِي يَدِهِ"

رواه أحمد, والطبراني في الصغير بنحوه, وإسناده حسن.

7227. Ebu'z-Zübeyr'in bildirdiğine göre kendisi, Câbir'e kişinin yorgun düşüp sıcak havaya maruz kalmış hizmetçi (köle)nin durumunu sorduğunda, şöyle cevap vermiştir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bize onu (yemeğe) çağırmamızı emretti. Eğer bizden biri, onunla beraber (aynı sofrada) yemek yemekten tiksiniyorsa, onun eline yiyecek bir şey versin."

★Hadisi Ahmed ve *el-Mu'cemu's-sağîr*'de Taberânî buna benzer ifadelerle rivayet etmiştir. Hadisin isnâdı hasendir.[2]

٧٢٢٨ - حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ بَقِيَّةَ ، أَخْبَرَنَا خَالِدٌ ، عَنْ حُسَيْنٍ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَا يَنْبَغِي لِلرَّجُلِ أَنْ يَلِيَ مَمْلُوكُهُ حَرَّ طَعَامِهِ وَبَرْدَهُ ، فَإِذَا حَضَرَ عَزَلَهُ عَنْهُ " رواه أبو يعلى, وفيه: حسين بن قيس, وهو متروك ,وقد وثقه ابن محصن.

7228. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bir kimseye, kölesinin yaptığı yemeğin sıcaklığı ile soğukluğuna karışması yakışmaz. Yemeği hazırlayıp (efendisinin önüne koyduğunda isterse, efendisi) onu (yemeği kendinden) uzaklaştırsın."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravilerden Hüseyn b. Kays metruk biridir. Ebû Muhsan ise bu zatı güvenilir kabul etmiştir.[3]

٧٢٢٩ - عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال : "إِذَا صَلِيَ مَمْلُوكُ أَحَدِكُمْ طَعَاماً فَوَلِيَ حَرَّهُ وَعَمَلَهُ فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِ فَلْيَدْعُهُ فَلْيَأْكُلْ مَعَهُ وَإِنْ أَبَى فَلْيَصْنَع بِيَدِهِ مِمَّا يَصْنَعَ " رواه الطبراني وإسناده منقطع .

7229. Ubâde b. es-Sâmit'in rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Sizden birinizin kölesi, yemek pişirdiğinde, (kendi bildiği gibi) sıcaklık ve (pişirme yöntemi ile) yemeği*

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (1/446), şahitleri olan sahih bir hadistir; bak: *es-Silsiletu's-sahîha* (1399)

[2] İmam Ahmed, *Müsned* (3/346), Taberânî, *M. el-Evsat* (37)

[3] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (5658)

(efendisine) götürüp (önüne) koysa, (efendisi) köleyi yanında yemesi için çağırsın. Eğer köle yemek istemezse, kendisine bıraksın dilediği gibi yapsın."
★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, hadisin isnâdı munkatıdır.

٧٢٣٠ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبَانَ ، نَا عَمَّارُ بْنُ خَالِدٍ ، نَا أَبُو صَيْفِيٍّ ، قَالَ : سَمِعْتُ مُجَاهِدًا، يُحَدِّثُ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَا مِنْ صَدَقَةٍ أَفْضَلُ مِنْ صَدَقَةٍ تُصُدِّقَ بِهَا عَلَى مَمْلُوكٍ عِنْدَ مَلِيكٍ سُوءٍ " رواه الطبراني في الأوسط .

7230. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kötü bir efendinin yanında bulunan köleye tasadduk edilen sadakadan, daha faziletli bir sadaka yoktur."*
★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir.

٧٢٣١ – حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبُو هَانِئٍ ، عَنْ عَبَّاسٍ الْحَجْرِيِّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ، أَنَّ رَجُلًا أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ : إِنَّ خَادِمِي يُسِيءُ وَيَظْلِمُ أَفَأَضْرِبُهُ ؟ قَالَ : " تَعْفُو عَنْهُ كُلَّ يَوْمٍ سَبْعِينَ مَرَّةً "

قلت : رواه الترمذي باختصار . رواه أبو يعلى ورجاله ثقات.

7231. İbn Ömer'den rivayet edildiğine göre bir adam, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelip: "Kölem kötülük yapıyor ve zulmediyor, onu döveyim mi?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Günde onu yetmiş kere affedersin."*
Ben derim ki: Tirmizî hadisi kısa metinle rivayet etmiştir.
★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابُ فِيمَنْ ضَرَبَ مَمْلُوكَهُ أَوْ مَثَّلَ بِهِ)

Kölesini Döven ya da Müsle Yaparak (Bir Uzvunu Keserek) Cezalandıran Kişi

٧٢٣٢ – عَنْ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ ضَرَبَ مَمْلُوكَهُ ظُلْمًا أُقِيدَ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. رواه الطبراني ورجاله ثقات.

7232. Ammâr b. Yâsir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her kim kölesini haksız yere döverse, bundan dolayı kıyamet gününde bağlanır."*
★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

---

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (5760), İmam Ahmed, *Müsned* (2/90)
[2] Ebû Nuaym, *Hilye* (4/378)

٧٢٣٣ - حَدَّثَنَا صَلْتُ بْنُ مَسْعُودٍ الْجَحْدَرِيُّ ، حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ بْنُ خَالِدِ بْنِ سَلَمَةَ الْمَخْزُومِيُّ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَبِي ، يَقُولُ : سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لا تَضْرِبُوا الرَّقِيقَ ، فَإِنَّكُمْ لا تَدْرُونَ مَا تُوَافِقُونَ "

رواه أبو يعلى والطبراني, وفيه: عكرمة بن خالد بن سلمة ,وهو ضعيف.

7233. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Köleye vurmayın. Çünkü onu haklı, ya da haksız yere (dövdüğünüzü) bilemezsiniz."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden İkrime b. Hâlid b. Seleme zayıftır.[1]

٧٢٣٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَاصِمٍ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شَبِيبٍ ، ثنا دَاوُدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْجَعْفَرِيُّ ، ثنا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، عَنِ ابْنِ عَجْلانَ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، عَنِ ابْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : كَانَتْ جَارِيَةٌ تَرْعَى غَنَمًا لِي ، فَأَكَلَ الذِّئْبُ شَاةً ، فَضَرَبْتُ وَجْهَ الْجَارِيَةِ ، فَنَدِمْتُ ، فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، لَوْ أَعْلَمُ أَنَّهَا مُؤْمِنَةٌ لأَعْتَقْتُهَا ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْجَارِيَةِ : مَنْ أَنَا ؟ ، قَالَتْ : رَسُولُ اللَّهِ ، قَالَ : فَمَنِ اللَّهُ ؟ " ، قَالَتْ : الَّذِي فِي السَّمَاءِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " أَعْتِقْهَا ، فَإِنَّهَا مُؤْمِنَةٌ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط, وفيه: عبد الله بن شبيب, وهو ضعيف.

7234. Ka'b b. Mâlik bildiriyor: Sürüme çobanlık yapan bir cariyem vardı. Bir kurt, koyunlardan birini yedi. Bunun üzerine cariyenin yüzüne vurdum. Sonrasında pişman oldum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelip: "Ya Resûlallah! Onun mü'min olduğunu bilsem azat ederdim" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) cariyeye: *"Ben kimim?"* diye sordu. Cariye: "Allah'ın Resûlü'sün" karşılığını verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah kimdir?"* diye sorunca cariye: "Semada olandır" demesi üzerine, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Onu azat et, çünkü o mü'min bir kadındır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup, ravilerden Abdullah b. Şebîb zayıftır.[2]

٧٢٣٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مَعْمَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ الرَّقِّيُّ حَدَّثَنَا الْحَجَّاجُ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ مُثِّلَ بِهِ أَوْ حُرِّقَ بِالنَّارِ فَهُوَ حُرٌّ وَهُوَ مَوْلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ. قَالَ فَأُتِيَ بِرَجُلٍ قَدْ خُصِيَ يُقَالُ لَهُ سَنْدَرٌ فَأَعْتَقَهُ ثُمَّ أَتَى أَبَا بَكْرٍ

---

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (5724)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/98)

بَعْدَ وَفَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَنَعَ إِلَيْهِ خَيْراً ثُمَّ أَتَى عُمَرُ بَعْدَ أَبِي بَكْرٍ فَصَنَعَ إِلَيْهِ خَيْراً ثُمَّ إِنَّهُ أَرَادَ أَنْ يَخْرُجَ إِلَى مِصْرَ فَكَتَبَ لَهُ عُمَرُ إِلَى عَمْرِو بْنِ الْعَاصِي أَنِ اصْنَعْ بِهِ خَيْراً وَاحْفَظْ وَصِيَّةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهِ"

رواه أحمد والطبراني ورجاله ثقات , وفيه: الحجاج بن أرطاة, وهو مدلس, ولكنه ثقة.

7235. Amr b. Şuayb'ın, babası kanalıyla dedesi (Abdullah b. Amr)'dan bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her kim kölesini (uzvunu keserek) cezalandırır ya da ateşle yakarsa, o köle hürdür. Artık, Allah ve Resûl'ünün kölesidir."*

Hadım edilmiş Sender isminde bir köle getirildi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), onu azat etti. Bu zat, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in vefatından sonra, Ebû Bekr'in yanına geldi. Ebû Bekr ona iyilikte bulundu. Ebû Bekr'in vefatından sonra, Ömer'in yanına geldi. Ömer de ona iyilikte bulundu. Daha sonra bu kişi Mısır'a gitmek istedi. Ömer, Amr b. el-Âs'a mektub yazdı. Mektubunda: "Bu kişiye iyilikte bulun, bu hususta Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in vasiyetini muhafaza et" diye yazdı.

★Hadisi Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir. Ravilerden Haccâc b. Ertât tedlis yapan biri olmakla beraber güvenilir bir kimsedir.[1]

٧٢٣٦ - عَنْ سَنْدَرٍ ، أَنَّهُ كَانَ عِنْدَ الزِّنْبَاعِ بْنِ سَلَامَةَ ، وَأَنَّهُ عَتَبَ عَلَيْهِ فَخَصَاهُ وَجَدَعَهُ ، فَأَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَخْبَرَهُ فَأَغْلَظَ لِزِنْبَاعٍ الْقَوْلَ ، وَأَعْتَقَهُ مِنْهُ ، فَقَالَ : أَوْصِ بِي يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ : " أُوصِي بِكُلِّ مُسْلِمٍ "

رواه البزار والطبراني, وفيه: عبد الله بن سندر, و لم أعرفه, وبقية رجاله ثقات.

7236. Sender'den rivayet edildiğine göre kendisi, Zinbâ' b. Selâme'nin yanında (köle) idi. Zinbâ' onu azarlayıp, hadım etti ve bir uzvunu kesti. Olayın ardından Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gelip olanları anlattı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Zinbâ'ya ağır sözler söyledi ve Sender'i ondan azat etti. (Zinbâ) "Bana tavsiyede bulun" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"(Bu yaptığım tutumumu) her müslümana tavsiye ediyorum"* buyurdu.

★Hadisi Bezzâr ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdullah b. Sender'i tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (7096)

[2] Bezzâr, *Müsned* (1394), Taberânî, *M. el-Kebîr* (6726), İmam Ahmed, *Müsned* (6710)

(بَابُ فِيمَنْ خَفَّفَ عَنْ عَامِلِهِ مِنَ العَمَلِ)
İşçinin İşini Hafifleten Hakkında

٧٢٣٧ - حَدَّثَنَا أَبو خَيْثَمَةَ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ ، وَحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الدَّوْرَقِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبو عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ ، حَدَّثَنِي أَبو هَانِئٍ ، حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ حُرَيْثٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " مَا خَفَّفْتَ عَنْ خَادِمِكَ مِنْ عَمَلِهِ ، فَإِنَّ أَجْرَهُ فِي مَوَازِينِكَ "

رواه أبو يعلى , وعمرو هذا, قال ابن معين : لم ير النبي صلى الله عليه و سلم , فإن كان كذلك فالحديث مرسل, ورجاله رجال الصحيح.

7237. Amr b. Hureys'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"İşçinden hafiflettiğin işin sevabı, senin terazilerindedir."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir. Buradaki Amr hakkında İbn Maîn şöyle demektedir: "Bu zat, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i görmemiştir." Eğer öyleyse hadis mürseldir. Hadisin ravileri -Amr müstesna- *Sahih*'in ravileridir.[1]

(بَابُ فِي العَبْدِ الصَّالِحِ)
Salih Köle

٧٢٣٨ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدَوَيْهِ , حَدَّثَنِي أَبِي , ثنا عَبْدَ الْوَهَّابِ بْنُ عَطَاءِ , عَنْ يُونُسَ , عَنِ الْحَسَنِ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ, قَالَ : " عَبْدٌ أَطَاعَ اللَّهَ , وَأَطَاعَ مَوَالِيَهُ أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ قَبْلَ مَوَالِيهِ بِسَبْعِينَ خَرِيفًا , فَيَقُولُ السَّيِّدُ : يَا رَبِّ هَذَا كَانَ عَبْدِي فِي الدُّنْيَا , قَالَ : جَازَيْتُهُ بِعَمَلِهِ وَجَازَيْتُكَ بِعَمَلِكَ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط, وقال : تفرد به يحيى بن عبد الله بن عبدويه الصفار ,عن أبيه, قلت : لم أجد من ذكر يحيى, وأبوه ذكره الخطيب و لم يجرحه و لم يوثقه, وبقية رجاله حديثهم حسن.

7238. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah'a ve efendilerine itaat eden köleyi Allah, efendilerinden yetmiş sene önce cennete sokacaktır. Efendisi «Ya Rabbi! Bu, dünyada benim kölemdi» deyince, Yüce Allah şöyle buyuracak: «Onu ameline karşılık ödüllendirdim, seni de ameline karşı mükafatlandırdım.»"*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup, şöyle demiştir: Yahyâ b. Abdillah b. Abdeveyh es-Saffâr, hadisi babasından rivayet eden tek kişidir. Ben derim ki: Yahyâ'yı zikreden kişiye rastlamadım. Babasını, Hatîb zikretmiş ne tenkit etmiş, ne de tevsik etmiştir. Diğer ravileri, hadisleri hasen olan kişilerdir.[2]

---

1 Ebû Ya'lâ, *Müsned* (1472)

2 Taberânî, *M. el-Kebîr* (12804), Taberânî, *M. es-Sağîr* (1179)

٧٢٣٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبَانَ ، نَا عَمَّارُ بْنُ خَالِدٍ ، نَا أَبُو صَيْفِيٍّ ، قَالَ : سَمِعْتُ مُجَاهِدًا أَبَا الْحَجَّاجِ ، يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِنَّ رَجُلاً دَخَلَ الْجَنَّةَ فَرَأَى عَبْدَهُ فَوْقَ دَرَجَتِهِ ، فَقَالَ : يَا رَبِّ ، هَذَا عَبْدِي فَوْقَ دَرَجَتِي فِي الْجَنَّةِ ؟ فَقَالَ لَهُ : نَعَمْ ، جَزَيْتُهُ بِعَمَلِهِ وَجَزَيْتُكَ بِعَمَلِكَ " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: بشير بن ميمون, وهو متروك.

7239. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bir kul, cennete girdiğinde, kölesini kendi derecesinden üstte görür ve şöyle der: «Ya Rabbi! Bu, benim kölemdir. (gördüğüm kadarıyla) derecesi benden üsttedir (nasıl oluyor?)». Yüce Allah şöyle buyurur: «Evet, onu ameline karşılık ödüllendirdim, seni de kendi ameline karşılık mükâfatlandırdım.»"*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden (Ebû Sayfî) Beşîr b. Meymûn metruk biridir.

٧٢٤٠ - وَبِهِ : سَمِعْتُ مُجَاهِدًا أَبَا الْحَجَّاجِ ، يُحَدِّثُ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِنَّ أَوَّلَ سَائِقٍ إِلَى الْجَنَّةِ مَمْلُوكٌ ، أَطَاعَ اللَّهَ ، وَأَطَاعَ مَوَالِيَهُ ، أَوْ سَيِّدَهُ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: بشير بن ميمون أبو صيفي, وهو متروك.

7240. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Cennete en önce girecek olan, Allah'a ve efendilerine itaat eden köledir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Beşîr b. Meymûn Ebû Sayfî metruk biridir.

(بَابُ فِي الْعَبْدِ الْأَبِقِ)

Kaçak Köle

٧٢٤١ - حَدَّثَنَا نُعَيْمُ بْنُ مُحَمَّدٍ الصُّورِيُّ ، ثَنَا مُوسَى بْنُ أَيُّوبَ ، ثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ ، عَنْ زُهَيْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عُقَيْلٍ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّمَا عَبْدٍ مَاتَ فِي إِبَاقِهِ دَخَلَ النَّارَ ، وَإِنْ قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: عبد الله بن محمد بن عقيل, وحديثه حسن, وفيه ضعف, وبقية رجاله ثقات.

7241. Câbir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"(Efendisinden) kaçmış olarak ölen köle, cehenneme girer. Allah yolunda öldürülmüş olsa bile."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdullah b. Muhammed b. Ukayl'in hadisi hasendir. Kendisi zayıf biridir. Geri kalan raviler güvenilir kimselerdir.

(بَابُ العِتْقِ وَالإِعَانَةِ فِيهِ)

Azat Etme ve Bu Hususta (Maddi) Yardımda Bulunmak

٧٢٤٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ وَأَبُو أَحْمَدَ قَالاَ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْبَجَلِيُّ مِنْ بَنِي بَجْلَةَ مِنْ بَنِي سُلَيْمٍ عَنْ طَلْحَةَ قَالَ أَبُو أَحْمَدَ حَدَّثَنَا طَلْحَةُ بْنُ مُصَرِّفٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْسَجَةَ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ عَلِّمْنِي عَمَلاً يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ. فَقَالَ لَئِنْ كُنْتَ أَقْصَرْتَ الْخُطْبَةَ لَقَدْ أَعْرَضْتَ الْمَسْأَلَةَ أَعْتِقِ النَّسَمَةَ وَفُكَّ الرَّقَبَةَ. فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوَلَيْسَتَا بِوَاحِدَةٍ. قَالَ لاَ إِنَّ عِتْقَ النَّسَمَةِ أَنْ تَفَرَّدَ بِعِتْقِهَا وَفَكَّ الرَّقَبَةِ أَنْ تُعِينَ فِي عِتْقِهَا وَالْمِنْحَةُ الْوَكُوفُ وَالْفَيْءُ عَلَى ذِي الرَّحِمِ الظَّالِمِ فَإِنْ لَمْ تُطِقْ ذَلِكَ فَأَطْعِمِ الْجَائِعَ وَاسْقِ الظَّمْآنَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ فَإِنْ لَمْ تُطِقْ ذَلِكَ فَكُفَّ لِسَانَكَ إِلاَّ مِنَ الْخَيْرِ " رواه أحمد ورجاله ثقات .

7242. Berâ b. Âzib anlatıyor: Bir bedevi, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelerek: "Ya Resûlallah! Beni cennete sokacak bir ameli bana öğret" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"(Derdini anlatırken) giriş kısmını kısa tutarsan sorunu daha uzun ifade edebilirsin. Köleyi azat et ve boynu kölelikten kurtar."* Adam: "Ya Resûlallah! İki ifade de aynı şey değil mi?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Hayır, köleyi azat etmek tek başına onu azat etmendir. Boynu esirlikten kurtarmak ise kölenin azat edilmesine yardımcı olman, sütü bol olan hayvanı (ihtiyaç sahibi birine bağışlamak) ve zalim olan (ve ilişkilerini kesen) akrabaya dönmek (onunla ilişkileri kesmemek)'tir. Buna güç yetiremezsen açı doyur, susuz kalmış birinin susuzluğunu gider, iyiliği emredip kötülükten sakındır. Buna da güç yetiremezsen, dilini hayırdan başka her şeyden sakındır."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٧٢٤٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ، قَالَ : نا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ الْجُبَيْرِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ الْمَلِكِ أَبُو بِشْرٍ الطَّوِيلُ ، عَنْ يُونُسَ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنِ الْمُتَشَمِّسِ بْنِ مُعَاوِيَةَ ، عَمِّ الأَحْنَفِ بْنِ قَيْسٍ , أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا مُوسَى الأَشْعَرِيَّ , يَقُولُ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرَ الصَّدَقَةَ ، فَقَالَ : " مِنَ الصَّدَقَةِ عِتْقُ الرَّقَبَةِ وَفَكُّهَا ، فَقَالَ رَجُلٌ : أَلَيْسَتَا وَاحِدَةً ؟ فَقَالَ : لا ، عِتْقُهَا : أَنْ تَعْتِقَهَا ، وَفَكُّهَا : أَنْ تُعِينَ فِيهَا قَالَ : فَإِنْ لَمْ أَفْعَلْ ؟ قَالَ : فَمِنْحَةٌ وَكُوفٌ ، أَوْ عَطْفٌ عَلَى ذِي رَحِمٍ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه :عبد الملك بن موسى, قال الأزدي : منكر الحديث .

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (4/299), İbn Hibbân, *Sahîh* (374)

7243. Ebû Mûsâ el-Eş'arî diyor ki: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in sadakadan bahisle şöyle buyurduğunu duydum: *"Köleyi azat etmek ve onun boynunu kölelikten kurtarmak sadakadandır."* Bir adam: "İkisi aynı şey değil mi?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Hayır, azat etmek onu azat etmendir; boynu kölelikten kurtarmak ise bu konuda (köleye) yardımcı olmandır."* Adam: "Eğer bunu yapamazsam?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bol süt veren koyun (veya deveyi ödünç vermek) ya da akrabaya şefkat göstermektir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Abdülmelik b. Mûsâ hakkında Ezdî şöyle demiştir: "Hadisi münker biridir."[1]

٧٢٤٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ عَدِيٍّ قَالَ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللّٰهِ بْنُ عَمْرٍو عَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِيلٍ عَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " مَنْ أَعَانَ مُجَاهِدًا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ أَوْ غَارِماً فِي عُسْرَتِهِ أَوْ مُكَاتَباً فِي رَقَبَتِهِ أَظَلَّهُ اللّٰهُ يَوْمَ لاَ ظِلَّ إِلاَّ ظِلُّهُ" رواه أحمد, وفيه: عبيد الله بن سهل بن حنيف, ولم أعرفه , وبقية رجاله حديثهم حسن .

7244. Sehl b. Huneyf'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her kim, Allah yolunda cihad eden birine ya da zor durumda olan borçluya ya da yazışmalı (mükâtebeli) köleye (kölelikten kurtulması için) yardım ederse, Allah bu kişiyi zatının gölgesinden başka hiçbir gölgenin bulunmadığı bir günde gölgelendirir."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir. Ravilerden Abdullah b. Sehl b. Huneyf'i tanımıyorum. Diğer ravilerin hadisleri hasendir.[2]

٧٢٤٥ - دَّثَنَا سَهْلٌ ، قَالَ : نا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، قَالَ : نا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، قَالَ : نا سِمَاكُ بْنُ حَرْبٍ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا ، أَنَّ عَبْدًا أَسْلَمَ لَمَّا هَاجَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَشِيَ أَهْلُهُ أَنْ يَتْبَعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَيَّدُوهُ ، فَكَتَبَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّكَ قَدْ عَلِمْتَ بِإِسْلامِي فَسَيِّرْنِي أَوْ خَلِّصْنِي ، فَبَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْعَةَ نَفَرٍ عَلَى بَعِيرٍ ، وَقَالَ : " لَعَلَّكُمْ تَجِدُونَ فِي دَارِهِ مَنْ يُعِينُكُمْ عَلَيْهِ " ، فَأَعْتَقَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

رواه البزار ورجاله ثقات.

7245. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre bir köle müslüman oldu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), hicret edince ailesi, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in peşinden gitmesinden korktukları için onu bağladılar. Köle, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e mektup yazdı. Şöyle diyordu: "Sen benim müslüman olduğumu biliyorsun. Beni

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (1490)

[2] İmam Ahmed, *Müsned* (3/487)

buradan çıkart ya da kurtar." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e mektup ulaşınca, deve üzerinde yedi kişi göndererek: *"Umuyorum ki (onun) ev(in)de, size (kurtulmasına) yardımcı olacak birini bulursunuz"* buyurdu. Sonrasında Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onu azat etti.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابُ عِتْقِ الأَحْمَرِ والأَسْوَدِ)

Kızıl ve Siyahın Azat Edilmesi

٧٢٤٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يُونُسُ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحُصَيْنِ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ صَبِيحَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " خَيْرُ الصَّدَقَةِ الْمَنِيحَةُ تَغْدُو بِأَجْرٍ وَتَرُوحُ بِأَجْرٍ وَمَنِيحَةُ النَّاقَةِ كَعِتَاقَةِ الأَحْمَرِ وَمَنِيحَةُ الشَّاةِ كَعِتَاقَةِ الأَسْوَدِ"

رواه أحمد ,وفيه: عبيد الله بن صبيحة و لم أعرفه , وبقية رجاله ثقات.

7246. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Sadakanın en hayırlısı; tüyü, sütü ve yavrusundan istifade edilmesi için tasadduk edilen hayvandır. Sabah sevapla gider, akşam sevapla geri döner. Bu şekildeki bir deve, kızıl bir kölenin azat edilmesi; bu şekildeki bir koyun ise, siyah bir kölenin azat edilmesi gibidir."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Ubeydullah b. Sabîha'yı tanımıyorum. Geri kalan raviler güvenilir kimselerdir.[2]

(بَابُ أَيُّ الرِّقَابِ أَفْضَلُ)

Kölelerin Hangisi Daha Üstündür?

٧٢٤٧ - دَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا خَلِيفَةُ بْنُ غَالِبٍ اللَّيْثِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَجُلاً أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ عِنْدَهُ فَسَأَلَهُ فَقَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَيُّ الأَعْمَالِ أَفْضَلُ قَالَ " الإِيمَانُ بِاللَّهِ وَالْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. قَالَ فَإِنْ لَمْ أَسْتَطِعْ ذَاكَ قَالَ فَأَيُّ الرِّقَابِ أَعْظَمُ أَجْراً قَالَ أَغْلاَهَا ثَمَناً وَأَنْفَسُهَا عِنْدَ أَهْلِهَا. قَالَ فَإِنْ لَمْ أَسْتَطِعْ قَالَ فَتُعِينُ ضَائِعاً أَوْ تَصْنَعُ لأَخْرَقَ. قَالَ فَإِنْ لَمْ أَسْتَطِعْ ذَاكَ قَالَ فَاحْبِسْ نَفْسَكَ عَنِ الشَّرِّ فَإِنَّهَا صَدَقَةٌ حَسَنَةٌ تَصَدَّقْتَ بِهَا عَلَى نَفْسِكَ "

قلت : في الصحيح طرفه من أوله . رواه أحمد ورجاله ثقات.

7247. Ebû Hureyre'den rivayet edildiğine göre bir adam, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelerek: "Ey Allah'ın Peygamberi! Amellerden hangisi daha üstündür?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1397)
[2] İmam Ahmed, *Müsned* (2/358, 483)

vesellem): *"Allah'a iman etmek ve Allah yolunda cihat etmek"* diye cevap verdi. Adam: "Eğer buna güç yetiremezsem, sevap bakımından kölelerin hangisi daha üstündür?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"En pahalı olan ve sahipleri nezdinde en kıymetli olan"* cevabını verdi. Adam: "Eğer buna güç yetiremezsem?" diye sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kaybolmuşa yardımcı olursun ya da cahile yol gösterirsin"* diye cevap verdi. Adam: "Buna da güç getiremezsem?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kendini kötülükten alıkoy. Çünkü bu, kendinden taraf verdiğin güzel bir sadakadır."*

Ben derim ki: Hadisin başından bir bölüm, *Sahih*'te mevcuttur.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابُ عِتْقِ الأَخْيَارِ)

Hayırlı Köleleri Azat Etmek

٧٢٤٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ سَعْدٍ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ وَكَانَ يَخْدُمُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْجِبُهُ خِدْمَتُهُ فَقَالَ يَا أَبَا بَكْرٍ أَعْتِقْ سَعْداً. فَقَالَ يَا رَسُولَ اللهِ مَا لَنَا مَاهِنٌ غَيْرُهُ. قَالَ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْتِقْ سَعْداً أَتَتْكَ الرِّجَالُ أَتَتْكَ الرِّجَالُ "

قلت : روى ابن ماجة طرفا منه. رواه أحمد و أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح .

7248. Ebû Bekr'in azatlısı Sa'd'dan rivayet edildiğine göre kendisi Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e hizmet ediyor, bu hizmeti Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'de hayranlık uyandırıyordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ey Ebû Bekr! Sa'd'ı azat et!"* Ebû Bekr: "Ya Resûlallah! Bundan başka bize hizmet edecek kimse yok" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Sa'd'ı azat et, sana (başka) adamlar gelir, sana (başka) adamlar gelir."*

Ben derim ki: İbn Mâce bu hadisin bir bölümünü rivayet etmiştir.

★Hadisi Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٧٢٤٩ - حَدَّثَنَا مُصْعَبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ حَمْزَةَ الزُّبَيْرِيُّ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ الْحِزَامِيُّ ، ح وَحَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْوَلِيدِ الْمَدَنِيُّ ، قَالا : ثنا مُحَمَّدُ بْنُ طَلْحَةَ التَّيْمِيُّ ، عَنْ مُوسَى بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الأَكْوَعِ ، قَالَ : "

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (2/388)

[2] İmam Ahmed, *Müsned* (1717), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (1573)

كَانَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غُلامٌ يُقَالُ لَهُ : يَسَارٌ ، فَنَظَرَ إِلَيْهِ يُحْسِنُ الصَّلاةَ ، فَأَعْتَقَهُ " فذكر الحديث وهو مذكور في الديات في الجراحات.

رواه الطبراني, وفيه: موسى بن محمد بن إبراهيم التيمي, وهو ضعيف .

7249. Seleme b. el-Ekva' anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Yesâr isminde bir kölesi vardı. Namazı güzel kıldığını görünce onu azat etti... Ravi hadisin devamını zikretmiştir. Bu hadis, Diyetler kitabında Yaralamalar bölümünde (no. 10758) tam olarak gelecektir.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Mûsâ b. Muhammed b. İbrâhîm et-Teymî zayıf biridir.[1]

٧٢٥٠ - حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ سَالِمٍ ، حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْقُرَشِيُّ ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ ، أَنَّهُ دَخَلَ الْمُتَوَضَّأَ فَأَصَابَ لُقْمَةً ، أَوْ قَالَ : كِسْرَةً فِي مَجْرَى الْغَائِطِ وَالْبَوْلِ ، فَأَخَذَهَا ، فَأَمَاطَ عَنْهَا الأَذَى فَغَسَلَهَا غَسْلا نِعِمَّا ، ثُمَّ دَفَعَهَا إِلَى غُلامِهِ ، فَقَالَ : يَا غُلامُ ، ذَكِّرْنِي بِهَا إِذَا تَوَضَّأْتُ ، فَلَمَّا تَوَضَّأَ ، قَالَ لِلْغُلامِ : يَا غُلامُ ، نَاوِلْنِي اللُّقْمَةَ ، أَوْ قَالَ : الْكِسْرَةَ ، فَقَالَ : يَا مَوْلايَ أَكَلْتُهَا ، قَالَ : فَاذْهَبْ فَأَنْتَ حُرٌّ لِوَجْهِ اللَّهِ ، قَالَ : فَقَالَ لَهُ الْغُلامُ : يَا مَوْلايَ ، لأَيِّ شَيْءٍ أَعْتَقْتَنِي ؟ قَالَ : لأَنِّي سَمِعْتُ مِنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ تَذْكُرُ عَنْ أَبِيهَا رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ أَخَذَ لُقْمَةً أَوْ كِسْرَةً مِنْ مَجْرَى الْغَائِطِ وَالْبَوْلِ ، فَأَخَذَهَا فَأَمَاطَ عَنْهَا الأَذَى وَغَسَلَهَا غَسْلا نِعِمَّا ، ثُمَّ أَكَلَهَا لَمْ تَسْتَقِرَّ فِي بَطْنِهِ حَتَّى يُغْفَرَ لَهُ " ، فَمَا كُنْتُ لأَسْتَخْدِمَ رَجُلا مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ

رواه أبو يعلى, عن عيسى بن سالم عن وهب بن عبد الرحمن القرشي, و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات .

7250. Hasan b. Ali'den rivayet edildiğine göre kendisi, bir gün helaya girdi ve büyük abdest ya da küçük abdest yapılan yerde bir lokma ya da kırıntıyla karşılaştı. Kölesine "Ey köle! Bana bu lokmayı, abdest aldıktan sonra hatırlat" dedi. Abdest alınca kölesine "Ey köle! Lokmayı ya da kırıntıyı bana ver" dedi. Köle: "Efendim! Ama ben onu yedim" deyince, Hasan: "Ey köle! Git, artık sen Allah rızası için hürsün" dedi. Bunun üzerine köle ona: "Efendim! Beni niçin azat ettiniz?" diye sorunca Hasan şöyle cevap verdi:

Çünkü ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in kızı Fâtıma'dan işittim. Babasının şöyle buyurduğunu bildiriyordu: *"Her kim, büyük abdest ya da küçük abdest yapılan yerden, bir lokma ya da kırıntı alır, ondan pislikleri temizler, güzelce yıkayıp, sonra da yerse, o kişi mağfiret olunmadıkça,*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (6223)

lokma midesine yerleşmez." Dolayısıyla ben, cennetliklerden olan bir adamdan hizmet isteyecek değilim.

★Hadisi Ebû Ya'lâ, İsâ b. Sâlim'den, o da Vehb b. Abdirrahman el-Kuraşî'den nakletmek suretiyle rivayet etmiştir. Vehb'i tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابُ العَتْقِ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ)

İsmâîl Oğullarının Azat Edilmesi

٧٢٥١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ حُنَيْنٍ عَنِ ابْنِ مَعْقِلٍ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهُ كَانَ عَلَيْهَا رَقَبَةٌ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ فَجَاءَ سَبْيٌ مِنَ الْيَمَنِ مِنْ خَوْلَانَ فَأَرَادَتْ أَنْ تَعْتِقَ مِنْهُمْ فَنَهَانِي النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ جَاءَ سَبْيٌ مِنْ مُضَرَ مِنْ بَنِي الْعَنْبَرِ فَأَمَرَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تَعْتِقَ مِنْهُمْ "

رواه أحمد, وفيه: من لم أعرفهم. وفي المناقب أحاديث من هذا النحو.

7251. Hz. Âişe'den rivayet edildiğine göre elinin altında Hz. İsmâîl'in soyundan olan bir köle vardı. Yemen'den, Havlân kabilesinden bir esir geldi. Âişe bu kabileden olan esiri azat etmek isteyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ona mani oldu. Benu'l-Anber'den, Mudar kabilesinden bir esir geldi. Bu defa Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Âişe'ye o kabileden gelenleri azat etmesini emretti.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir. Senedinde tanımadığım raviler bulunmaktadır. Menkıbeler bölümünde bu türden hadisler mevcuttur.[2]

(بَابُ فِيمَنْ أَعْتَقَ رَقَبَةً مُؤْمِنَةً)

Mü'min Bir Köleyi Azat Eden Hakkında

٧٢٥٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ فَرْقَدٍ ، ثنا أَبُو حُمَةَ مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ طَاوُسٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ، قَالَ : " لا طَلاقَ إِلا لِعِدَّةٍ ، وَلا عِتْقَ إِلا لِوَجْهِ اللَّهِ تَعَالَى " رواه الطبراني ,وفيه: أحمد بن سعيد بن فرقد, وهو ضعيف.

7252. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Boşanma, ancak iddetle geçerli olur; azat etme ise sadece Allah rızası için olur."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ahmed b. Saîd b. Ferkad zayıftır.[3]

---

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (6750), uydurma bir hadistir.
[2] İmam Ahmed, *Müsned* (6/263)
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (10941)

٧٢٥٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الْخَفَّافُ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ ذَكَرَ أَنَّ قَيْساً الْجُذَامِيَّ حَدَّثَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ الْجُهَنِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " مَنْ أَعْتَقَ رَقَبَةً مُؤْمِنَةً فَهِيَ فِكَاكُهُ مِنَ النَّارِ "

رواه أحمد وأبو يعلى والطبراني ورجاله رجال الصحيح خلا قيس الجذامي و لم يضعفه أحد.

7253. Ukbe b. Âmir el-Cüheni'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her kim, mü'min bir köleyi azat ederse bu, onun (azat edenin) cehennemden kurtuluşu olur."*

★Hadisi Ahmed, Ebû Ya'lâ ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri Kays el-Cüzâmî müstesna *Sahih*'in ravileridir. Bu zatı kimse zayıf görmemiştir.[1]

٧٢٥٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ الْكُوفِيُّ قَالَ كُنَّا عِنْدَ أَبِي بُرْدَةَ بْنِ أَبِي مُوسَى فَقَالَ أَيْ بَنِيَّ أَلاَ أُحَدِّثُكُمْ حَدِيثاً حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " مَنْ أَعْتَقَ رَقَبَةً أَعْتَقَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِكُلِّ عُضْوٍ مِنْهَا عُضْواً مِنْهُ مِنَ النَّارِ "

رواه أحمد والطبراني, وقال : لا يروى عن أبي موسى إلا بهذا الإسناد, ورجال أحمد ثقات.

7254. Şu'be el-Kûfî anlatıyor: Ebû Bürde b. Ebî Mûsâ'nın yanındaydık. Şöyle dedi: Ey evlatlarım! Size babamın Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den naklederek bana bildirdiği bir hadisi aktarayım mı? Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Her kim, bir köleyi azat ederse Allah, azat ettiği kölenin her uzvuna karşılık, o kişinin bir uzvunu cehennemden azat eder."*

★Hadisi Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş ve şöyle demiştir: "Bu hadis Ebû Mûsâ'dan sadece bu isnadla rivayet edilmiştir." Ahmed'in ravileri güvenilir kimselerdir.

٧٢٥٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ قَالَ عَلِيُّ بْنُ زَيْدٍ أَخْبَرَنَا عَنْ زُرَارَةَ بْنِ أَوْفَى عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحَارِثِ رَجُلٌ مِنْهُمْ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " مَنْ ضَمَّ يَتِيماً بَيْنَ أَبَوَيْنِ مُسْلِمَيْنِ إِلَى طَعَامِهِ وَشَرَابِهِ حَتَّى يَسْتَغْنِيَ عَنْهُ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ الْبَتَّةَ وَمَنْ أَعْتَقَ امْرَءاً مُسْلِماً كَانَ فِكَاكَهُ مِنَ النَّارِ يُجْزَى بِكُلِّ عُضْوٍ مِنْهُ عُضْواً مِنْهُ "

رواه أحمد والطبراني, وفيه: علي بن زيد, وحديثه حسن, وقد ضعف.

7255. Mâlik b. el-Hâris'in bildirdiğine göre, kendi kabilesinden olan bir adam Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işitmiştir: *"Her kim, , müslüman anne ve babadan yoksun kalmış bir yetimi, kendisine ihtiyacı kalmayıncaya kadar, yemeğine ve içeceğine ortak ederse, o kişiye cennet elbette gerekli olur.*

---

1 İmam Ahmed, *Müsned* (4/147, 150), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (1760), Taberânî, *M. el-Kebîr* (170322)

Her kim, müslüman bir köleyi azat ederse bu, onun cehennemden kurtuluşu olur; azat ettiği kölenin her uzvuna karşılık, kendi uzvun(un cehennemden kurtulmasına) kâfi gelir."

★Hadisi Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ali b. Zeyd'in hadisi hasendir. Kendisinde zayıflık bulunmaktadır.[1]

٧٢٥٦ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا بَهْزٌ وَعَفَّانُ قَالاَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ قَالَ عَفَّانُ فِى حَدِيثِهِ أَنْبَأَنَا عَلِىُّ بْنُ زَيْدٍ عَنْ زُرَارَةَ بْنِ أَوْفَى عَنْ مَالِكِ بْنِ عَمْرٍو الْقُشَيْرِىِّ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " مَنْ أَعْتَقَ رَقَبَةً مُسْلِمَةً فَهِىَ فِدَاؤُهُ مِنَ النَّارِ.وَ مَكَانُ كُلِّ عَظْمٍ مِنْ عِظَامِ مُحَرَّرِهِ بِعَظْمٍ مِنْ عِظَامِهِ"

رواه أحمد, وهو أطول من هذا وهو في البر والصلة, وفيه: علي بن زيد, وفيه ضعف, وهو حسن الحديث.

7256. Mâlik b. Amr el-Kuşeyrî diyor ki: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Her kim, müslüman bir köleyi azat ederse bu, onun cehennemden kurtuluşu olur. Azat ettiği kölenin kemiklerinden her biri, kendi kemiklerinden bir kemiğin yerine geçer."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir. Ahmed'in hadisi, Anne-Babaya İyilik ve Sıla-i Rahim kitabında bundan daha uzun olarak geçmektedir. Ravilerden Ali b. Zeyd, zayıf olmakla beraber hadisi hasen olan biridir.[2]

٧٢٥٧ – دَثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الأَعْلَى ، وَأَزْهَرُ بْنُ جَمِيلٍ ، قَالا : نَا الْمُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، قَالَ : قَرَأْتُ عَلَى الْفُضَيْلِ بْنِ مَيْسَرَةَ ، عَنْ أَبِي حَرِيزٍ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ صَعْصَعَةَ ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " مَنْ أَعْتَقَ رَقَبَةً مُؤْمِنَةً ، فَإِنَّهُ يُجْزَى مِنْ كُلِّ عُضْوٍ أَوْ يُحْرِزُ مِنْ كُلِّ عُضْوٍ مِنْهُ عُضْوًا مِنَ النَّارِ "

رواه البزار, وفيه: أبو حريز, وثقه ابن حبان وابن معين في رواية, وضعفه جمهور الأئمة.

7257. Ebû Zer bildiriyor: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Her kim, mü'min bir köleyi azat ederse, hiç şüphesiz bu, her uzvuna kifâyet eder -ya da- azat ettiği kölenin her uzvuna karşılık, kendi uzvunu cehennemden azat etmiş olur."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Ebû Harîz'i, İbn Hibbân güvenilir kabul etmiştir. Bir rivayete göre İbn Maîn, Ebû Harîz'i güvenilir görmüştür. Hadis imamlarının çoğu bu zatı zayıf addetmiştir.[3]

٧٢٥٨ – حَدَّثَنَا خَلَفُ بْنُ عَمْرٍو الْعُكْبَرِيُّ ، ثنا الْحُمَيْدِيُّ ح ، وَحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الصَّقْرِ السُّكَّرِيُّ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ الْحِزَامِيُّ ، قَالا : ثنا زَكَرِيَّا بْنُ مَنْظُورٍ الْقُرَظِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ ، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ ،

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (5/29)

[2] İmam Ahmed, *Müsned* (4/344), Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/299)

[3] Bezzâr, *Müsned* (1393)

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنْ أَعْتَقَ رَقَبَةً لِلَّهِ ، أَعْتَقَ اللَّهُ بِكُلِّ عُضْوٍ مِنْهَا عُضْوًا مِنْهُ مِنَ النَّارِ "

رواه الطبراني في الكبير والصغير, وفيه زكريا بن منظور, وقد وثق .

7258. Sehl b. Sa'd'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Her kim, Allah için bir köleyi azat ederse, Allah köleden her bir uzva karşılık, o kişinin uzvunu cehennemden azat eder."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Ravilerden Zekeriyyâ b. Manzûr güvenilir kabul edilmiştir.[1]

٧٢٥٩ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْعَلاءِ بْنِ زِبْرِيقٍ الْحِمْصِيُّ ، حَدَّثَنِي جَدِّي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْعَلاءِ ، حَدَّثَنِي عَمِّي الْحَارِثُ بْنُ الضَّحَّاكِ ، حَدَّثَنِي مَنْصُورُ بْنُ الْمُعْتَمِرِ ، قَالَ : سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ الْمُنْكَدِرِ يُحَدِّثُ ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّ اللَّيْلِ أَسْمَعُ ؟ ، قَالَ : " جَوْفُ اللَّيْلِ الآخِرُ ، ثُمَّ الصَّلاةُ مَقْبُولَةٌ حَتَّى يَطْلُعَ الْفَجْرَ ، ثُمَّ لا صَلاةَ حَتَّى تَكُونَ الشَّمْسُ قِيدَ رُمْحٍ ، أَوْ رُمْحَيْنِ ، ثُمَّ الصَّلاةُ مَقْبُولَةٌ حَتَّى يَقُومَ الظِّلُّ قِيَامَ الرُّمْحِ ، ثُمَّ لا صَلاةَ حَتَّى تَزُولَ الشَّمْسُ ، ثُمَّ الصَّلاةُ مَقْبُولَةٌ حَتَّى تَكُونَ الشَّمْسُ قِيدَ رُمْحٍ أَوْ رُمْحَيْنِ ، ثُمَّ لا صَلاةَ حَتَّى تَغِيبَ الشَّمْسُ "قَالَ : ثُمَّ قَالَ : أَيُّمَا امْرِئٍ مُسْلِمٍ أَعْتَقَ امْرَأً مُسْلِمًا ، فَهُوَ فِكَاكُهُ مِنَ النَّارِ ، يُجْزَى بِكُلِّ عَظْمٍ مِنْهُ عَظْمًا مِنْهُ ، وَأَيُّمَا امْرَأَةٍ مُسْلِمَةٍ أَعْتَقَتِ امْرَأَةً مُسْلِمَةً ، فَهِيَ فِكَاكُهَا مِنَ النَّارِ ، يُجْزَى بِكُلِّ عَظْمٍ مِنْهَا عَظْمًا مِنْهَا ، وَأَيُّمَا امْرِئٍ مُسْلِمٍ أَعْتَقَ امْرَأَتَيْنِ مُسْلِمَتَيْنِ فَهُمَا فِكَاكُهُ مِنَ النَّارِ ، يُجْزَى عَظْمَيْنِ مِنْهُمَا عَظْمًا مِنْهُ "

رواه الطبراني . وأبو سلمة لم يسمع من أبيه ,وبقية رجاله حديثهم حسن.

7259. Ebû Seleme b. Abdirrahman b. Avf, babasından bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e: "Hangi gece (dualar) daha iyi işitilir?" diye sorulunca şöyle buyurdu: *"Gecenin son ortası(nda dualar daha çok işitilir). Diğer taraftan (sabah) namaz(ı), tan ağarıncaya dek makbuldür. Daha sonra güneş bir ya da iki mızrak boyu yükselinceye kadar namaz yoktur. Sonra gölge bir mızrak boyu olunca, (öğle) namaz(ı) makbüldür. Daha sonra güneş batıya yönelinceye kadar namaz yoktur. Sonra güneş bir ya da iki mızrak oluncaya kadar (ikindi) namaz(ı) makbuldür. Daha sonra güneş batıncaya kadar namaz yoktur."*

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (5839), Taberânî, *M. es-Sağîr* (1143)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), daha sonra şöyle buyurdu: *"Müslüman bir adam, müslüman bir köleyi azat ederse bu, onun (azat edenin) cehennemden kurtuluşu olur. Kölenin her bir kemiği, kendi kemiğine yeterli gelir. Müslüman bir kadın, müslüman bir kadın köleyi azat ederse, bu onun cehennemden kurtuluşu olur. Kölenin her bir kemiği, kendi kemiğin(in cehennemden azat olmasına) yeterli gelir. Müslüman bir kimse, iki müslüman cariyeyi azat ederse bu, onun cehennemden kurtuluşu olur. Cariyelerin kemiklerinden her iki kemik, kendi kemiğin(in ateşten kurtuluşu için) yeterli olur."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden Ebû Seleme, babasından hadis işitmemiştir. Geri kalan ravilerin hadisleri, hasen derecesindedir.[1]

٧٢٦٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ صَالِحٍ النَّرْسِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى ، ثنا أَبُو عَامِرٍ الْعَقَدِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي حُمَيْدٍ ، عَنْ عَمْرَةَ بِنْتِ عُبَيْدِ اللهِ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ الْعَبَّاسِ ، عَنْ أَبِيهَا ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنْ أَعْتَقَ مُؤْمِنًا فِي الدُّنْيَا أَعْتَقَ اللَّهُ بِكُلِّ عُضْوٍ مِنْهُ عُضْوًا مِنَ النَّارِ "

رواه الطبراني, وفيه: محمد بن أبي حميد, وهو ضعيف .

7260. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her kim, dünyada mü'min bir köleyi azat ederse, Allah o kölenin her uzvuna karşılık, o kişinin bir uzvunu cehennemden azat eder."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. Ebî Humeyd zayıftır.[2]

٧٢٦١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدَةَ الْمِصِّيصِيُّ ، ثنا أَبُو تَوْبَةَ الرَّبِيعُ بْنُ نَافِعٍ ، ثنا يَزِيدُ بْنُ رَبِيعَةَ ، عَنْ بِلالِ بْنِ سَعْدٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَبَا سَكِينَةَ يُحَدِّثُ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِذَا مَلَكَ أَحَدُكُمْ شَيْئًا فِيهِ ثَمَنُ رَقَبَةٍ فَلْيَعْتِقْهَا فَإِنَّهُ يُفَدِّي كُلَّ عُضْوٍ مِنْهَا عُضْوًا مِنْهُ مِنَ النَّارِ "

رواه الطبراني, وفيه: يزيد بن ربيعة الصغاني, وهو متروك .

7261. Ebû Sekîne'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Sizden biriniz, köle ücretine sahip olduğunuzda (köle satın aldığında) o köleyi azat etsin. Çünkü o kişi, kendi uzvuna karşılık, kölenin her bir uzvunu fidye olarak vermiştir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Yezîd b. Rabîa es-Sağânî metruk biridir.[3]

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr* (279)

2 Taberânî, *M. el-Kebîr* (10641)

3 Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/335)

(بَابُ فِي الرَّقَبَةِ الْمُؤْمِنَةِ)

Mü'min Cariye

٧٢٦٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ رَجُلٍ مِنَ الأَنْصَارِ أَنَّهُ جَاءَ بِأَمَةٍ سَوْدَاءَ وَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ عَلَيَّ عِتْقَ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ فَإِنْ كُنْتَ تَرَى هَذِهِ مُؤْمِنَةً أَعْتَقْتُهَا. فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَشْهَدِينَ أَنْ لا إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ.قَالَتْ نَعَمْ. قَالَ أَتَشْهَدِينَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ. قَالَتْ نَعَمْ. قَالَ أَتُؤْمِنِينَ بِالْبَعْثِ بَعْدَ الْمَوْتِ. قَالَتْ نَعَمْ. قَالَ أَعْتِقْهَا " رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح.

7262. Ubeydullah b. Abdillah'ın Ensar'dan bir adamdan bildirdiğine göre bu adam, zenci bir cariye getirmişti. "Ya Resûlallah! Üzerimde mü'min cariye azat etme sözüm var. Eğer sen bunu mü'min olarak görüyorsan onu azat et!" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), cariyeye: *"Allah'tan başka ilah olmadığına şehadet eder misin?" diye sordu.* Cariye: "Evet" karşılığını verdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Benim, Allah'ın Resûlü olduğuma şehadet eder misin?"* diye sorunca, cariye yine: "Evet" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Öldükten sonra dirilmeye inanıyor musun?"* diye tekrar sorunca cariye: "Evet" cevabını verdi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), adama: *"Bunu azat et"* buyurdu.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri *Sahih*'in ravileridir.[1]

٧٢٦٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ , ثنا يَحْيَى بْنُ الْحَسَنِ بْنِ فُرَاتٍ الْقَزَّازُ , ثنا عَلِيُّ بْنُ هَاشِمٍ , عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى , عَنِ الْمِنْهَالِ بْنِ عَمْرٍو , وَالْحَكَمُ , عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَجُلا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ, فَقَالَ : إِنَّ عَلَيَّ رَقَبَةً وَعِنْدِي جَارِيَةٌ سَوْدَاءُ أَعْجَمِيَّةٌ , فَقَالَ : ائْتِنِي بِهَا , فَقَالَ : " أَتَشْهَدِينَ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ؟ قَالَتْ : نَعَمْ , قَالَ : أَتَشْهَدِينَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ ؟ قَالَتْ : نَعَمْ , قَالَ : " أَعْتِقْهَا "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط والبزار بإسنادين معن أحدهما مثل هذا, والآخر : فقال لها : " أين الله ؟ " . فأشارت بيدها إلى السماء . قال : " من أنا " . قالت : أنت رسول الله. وفيه :سعيد بن أبي المرزبان, وهو ضعيف مدلس, وعنعنه ,وفيه: محمد بن أبي ليلى, وهو سيئ الحفظ, وقد وثق .

7263. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre bir adam, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelerek: "Üzerimde bir köle azad borcu var. Yanımda da Arap olmayan zenci bir cariye var" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onu bana getir"* buyurdu. Hz. Peygamber

[1] Daha önce geçti: 40

(sallallahu aleyhi vesellem) cariyeye: *"Allah'tan başka ilah olmadığına şahadet eder misin?"* diye sorunca, cariye: "Evet" karşılığını verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Benim, Allah'ın Resûlü olduğuma şahadet eder misin?"* diye sordu. Cariye: "Evet" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Öyleyse bunu azat et"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de, Bezzâr, birinin metni bu şekilde olan iki farklı isnâdla rivayet etmiştir. Diğerinin metni ise şöyledir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), cariyeye: *"Allah nerede?"* diye sorunca, cariye eliyle göğü işaret etti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) *"Ben kimim?"* diye sorunca, cariye: "Sen, Allah'ın Resûlü'sün" diye cevap verdi.

Ravilerden Saîd b. Ebi'l-Merzebân zayıf ve tedlis yapan biridir. Hadisleri an ibaresiyle rivayet eder. Muhammed b. Ebî Leylâ ise hafızası kötü olan biridir. Güvenilir kabul edenler de olmuştur.[1]

٧٢٦٤ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا الْجَرَّاحُ بْنُ مَخْلَدٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ الْجَزَرِيُّ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ عَنْبَسَةَ الْقَطَّانُ ، ثنا أَبُو مَعْدَانَ ، قَالَ : سَمِعْتُ عَوْنَ بْنَ أَبِي جُحَيْفَةَ يُحَدِّثُ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : " أَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ امْرَأَةٌ ، وَمَعَهَا جَارِيَةٌ سَوْدَاءُ ، فَقَالَتِ الْمَرْأَةُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّ عَلَيَّ رَقَبَةً مُؤْمِنَةً أَفَتُجْزِئُ عَنِّي هَذِهِ ، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيْنَ اللَّهُ ؟ قَالَتْ : فِي السَّمَاءِ ، قَالَ : فَمَنْ أَنَا ؟ قَالَتْ : أَنْتَ رَسُولُهُ ، قَالَ : أَتَشْهَدِينَ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، وَأَنِّي رَسُولُ اللَّهِ ، قَالَتْ : نَعَمْ ، قَالَ : أَتُؤْمِنِينَ بِمَا جَاءَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ؟ قَالَتْ : نَعَمْ ، قَالَ : اعْتِقِيهَا فَإِنَّهَا مُؤْمِنَةٌ "

رواه الطبراني, وفيه: سعيد بن عنبسة, وهو ضعيف.

7264. Ebû Cuhayfe bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e bir kadın geldi. Yanında zenci bir cariye vardı. Kadın: "Ya Resûlallah! Üzerimde mü'min bir cariyeyi azat etme borcu var. Bu (gördüğün cariye) yeterli olur mu?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) cariyeye: *"Allah nerede?"* diye sordu. Cariye: "Gökyüzünde" cevabını verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ben kimim?"* diye sorunca, cariye: "Sen, Allah'ın Resûl'üsün" cevabını verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'tan başka ilah olmadığına ve benim Allah'ın Resûlü olduğuma şehadet eder misin?"* diye sordu. Cariye: "Evet" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'ın katından gelen şeylere iman ediyor musun?"* diye sordu. Cariyenin "Evet" cevabını vermesi üzerine, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bunu azat et. Çünkü bu, mü'min bir cariyedir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Saîd b. Ansebe zayıftır.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (12369), Bezzâr, *Müsned* (13, 37)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/116-7)

٧٢٦٥ - حدثنا أَحْمَدُ بْنُ زُهَيْرٍ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا أَبُو الرَّبِيعِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَارِثِ ، ثنا أَبُو عَاصِمٍ ، ثنا أَبُو مَعْدَانَ الْمُنَقِّرِيُّ ، ثنا عَوْنُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ جَدِّي ، قَالَ : جَاءَتِ امْرَأَةٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَمَةٍ سَوْدَاءَ ، فَقَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، إِنَّ عَلَيَّ رَقَبَةً مُؤْمِنَةً ، فَتُجْزِئُ عَنِّي هَذِهِ ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ رَبُّكِ ؟ قَالَتْ : اللَّهُ رَبِّي ، قَالَ : فَمَا دِينُكِ ؟ قَالَتِ : الإِسْلامُ ، قَالَ : فَمَنْ أَنَا ؟ قَالَتْ : أَنْتَ رَسُولُ اللَّهِ ، قَالَ : فَتَشْهَدِينَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ ؟ قَالَتْ : نَعَمْ ، أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ ، قَالَ : وَتُصَلِّينَ الْخَمْسَ ؟ قَالَتْ : نَعَمْ ، قَالَ : وَتَصُومِينَ رَمَضَانَ ؟ قَالَتْ : نَعَمْ ، قَالَ : وَتُقِرِّينَ بِمَا جَاءَ مِنْ عِنْدَ اللَّهِ ؟ قَالَتْ : نَعَمْ ، قَالَ : فَضَرَبَ عَلَى ظَهْرِهَا ، وَقَالَ : أَعْتِقِيهَا ، فَقَدْ أَجْزَأَتْ عَنْكِ "

رواه الطبراني, وفيه: من لم أعرفهم.

قلت : وقد تقدمت أحاديث في الإيمان وفيمن ضرب مملوكه قبيل هذا.

7265. Avn b. Abdillah b. Utbe diyor ki: Babam bana dedemin şöyle anlattığını nakletmiştir: Bir kadın, zenci bir cariyeyle beraber Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gidip: "Ya Resûlallah! Üzerimde mü'min bir cariye azat etme borcu var. Bu cariye, benim borcuma kifayet eder mi?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) cariyeye: *"Senin Rabbin kimdir?"* diye sordu. Cariye: "Allah'tır" cevabını verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Dinin nedir?"* diye sordu. Cariye: " İslâm" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ben kimim?"* diye sordu. Cariye: "Sen Resûlullah'sın" diye cevap verdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Öyleyse benim, Allah'ın Resûlü olduğuma şehadet eder misin?"* diye sorunca cariye: "Evet, sen Allah'ın Resûl'üsün" cevabını verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Beş vakit namazı kılar mısın?"* diye sorunca cariye: "Evet" karşılığını verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ramazan orucunu tutar mısın?"* diye sorunca cariye: "Evet" diye cevap verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah katından gelen şeyleri ikrar eder misin?"* diye sorunca cariye: "Evet" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunun üzerine eliyle cariyenin sırtına vurarak şöyle buyurdu: *"Bunu azat et, hiç şüphesiz bu, sana kifayet eder."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, raviler içerisinde tanımadığım kişiler vardır.

Ben derim ki: İman kitabı ile az önce Kölesini Döven Kişiler bölümünde konuyla ilgili başka hadisler (no. 7232) geçti.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/136-7)

(بَابُ فِيمَنْ فَرَّ مِنْ عَبِيدِ أَهْلِ الحَرْبِ إِلَى المُسْلِمِينَ وَأَسْلَمَ وَمَوْلَاهُ كَافِرٌ)

Ehl-i Harb'ten Kaçarak Müslümanlara Sığınıp Müslüman Olan ve Efendisi Kâfir Olan Köleler

٧٢٦٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ أَخْبَرَنَا حَجَّاجٌ عَنِ الْحَكَمِ عَنْ مِقْسَمٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُعْتِقُ مَنْ جَاءَهُ مِنَ الْعَبِيدِ قَبْلَ مَوَالِيهِمْ إِذَا أَسْلَمُوا وَقَدْ أَعْتَقَ يَوْمَ الطَّائِفِ رَجُلَيْنِ"

7266. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kendisine kaçarak gelen köleleri, müslüman oldukları zaman, efendileri gelmeden önce azat ederdi. Tâif('in fethedildiği gün böyle) iki kişiyi azat etti.[1]

٧٢٦٧ - وفي رواية قال حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ بَابٍ عَنِ الْحَجَّاجِ عَنِ الْحَكَمِ عَنْ مِقْسَمٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الطَّائِفِ" مَنْ خَرَجَ إِلَيْنَا مِنَ الْعَبِيدِ فَهُوَ حُرٌّ فَخَرَجَ عَبِيدٌ مِنَ الْعَبِيدِ فِيهِمْ أَبُو بَكْرَةَ فَأَعْتَقَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "

رواه أحمد والطبراني باختصار ,وفيه: الحجاج بن أرطاة, وهو ثقة ,ولكنه مدلس.

7267. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Tâif gününde şöyle buyurdu: *"Kölelerden her kim bize kaçarsa hürdür."* Kölelerden bir kısmı o gün kaçmıştı. Ebû Bekre de onlardan biridir. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onları azat etti.

★Hadisi Ahmed ve kısa metniyle Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden Haccâc b. Ertât güvenilir biri olmakla birlikte tedlis yapmaktadır.

٧٢٦٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا مُفَضَّلُ بْنُ مُهَلْهِلٍ عَنْ مُغِيرَةَ عَنْ شِبَاكٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ رَجُلٍ مِنْ ثَقِيفٍ قَالَ سَأَلْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثًا فَلَمْ يُرَخِّصْ لَنَا فَقُلْنَا إِنَّ أَرْضَنَا أَرْضٌ بَارِدَةٌ فَسَأَلْنَاهُ أَنْ يُرَخِّصَ لَنَا فِي الطُّهُورِ فَلَمْ يُرَخِّصْ لَنَا وَسَأَلْنَاهُ أَنْ يُرَخِّصَ لَنَا فِي الدُّبَّاءِ فَلَمْ يُرَخِّصْ لَنَا فِيهِ سَاعَةً وَسَأَلْنَاهُ أَنْ يَرُدَّ إِلَيْنَا أَبَا بَكْرَةَ فَأَبَى وَقَالَ هُوَ طَلِيقُ اللَّهِ وَطَلِيقُ رَسُولِهِ. وَكَانَ أَبُو بَكْرَةَ خَرَجَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ حَاصَرَ الطَّائِفَ فَأَسْلَمَ.

7268. Şa'bî, Sakîf kabilesinden bir adamdan aktarıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den üç şey istedik. Bize izin vermedi. "Bizim topraklarımız soğuk bir arazidir" diyerek abdest konusunda bize serbestlik tanımasını istedik, bize bu konuda izin vermedi. Su kabak(ları içinde şıra kurma) konusunda izin istedik, bize bu konuda da izin vermedi. Ebû Bekre'yi bize geri vermesini istedik, kabul etmeyerek şöyle

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (1/223, 224, 236, 243, 248, 249, 362), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (2564)

buyurdu: *"O, Allah'ın azatlısı ve Resûl'ünün azatlısıdır."* Ebû Bekre, Tâif muhasara edildiği zaman Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e kaçarak müslüman olmuştu.

٧٢٦٩ - وفي رواية عن الشعبي قال: أَخْبَرَنِي فُلَانٌ الثَّقَفِيُّ قَالَ سَأَلْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ثَلَاثٍ فَلَمْ يُرَخِّصْ لَنَا فِي شَيْءٍ مِنْهُنَّ سَأَلْنَاهُ أَنْ يَرُدَّ إِلَيْنَا أَبَا بَكْرَةَ وَكَانَ مَمْلُوكاً وَأَسْلَمَ قَبْلَنَا فَقَالَ لاَ هُوَ طَلِيقُ اللَّهِ ثُمَّ طَلِيقُ رَسُولِ اللَّهِ" فذكر نحوه.

رواه أحمد ورجاله ثقات.

7269. Şa'bî diğer rivayette şöyle anlatıyor: Bana falanca Sakîf'li şöyle anlattı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den üç şey istedik, hiç birine izin vermedi. Bize Ebû Bekre'yi geri vermesini istedik. Zira Ebû Bekre köle idi. Bizden önce (kaçıp) müslüman olmuştu. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Hayır, o, önce Allah'ın azatlısı, sonra Resûlü'nün azatlısıdır."* Ravi devamla yukarıdaki hadisin benzerini aktarmıştır.

★Hadislerin tamamını Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.

٧٢٧٠ - وعَنْ أَبِي بَكْرَةَ أَنَّهُ خَرَجَ إِلَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: وَهُوَ مُحَاصِرٌ أَهْلَ الطَّائِفِ بِثَلاَثَةٍ وَعِشْرِيْنَ عَبْداً فَأَعْتَقَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُمُ الذين يُقَالُ لَهُمْ : عُتَقَاءُ رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح.

7270. Ebû Bekre'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Tâif'i kuşatırken kendisi yirmi üç köleyle beraber Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e kaçmıştı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) hepsini azat etti. Bu kişiler, kendilerine "Azatlılar" denilen kişilerdir.

★Hadisi Taberânî, rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

٧٢٧١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ صَالِحٍ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ ، ثنا أَبُو شَيْبَةَ ، عَنِ الْحَكَمِ ، عَنْ مِقْسَمٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : لَمَّا نَزَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الطَّائِفَ أَمَرَ مُنَادِيًا فَنَادَى " أَيُّمَا عَبْدٍ خَرَجَ فَهُوَ حُرٌّ " فَخَرَجَ إِلَيْهِ عَبْدَانِ فَأَعْتَقَهُمَا.

رواه الطبراني, وفيه: إبراهيم بن عثمان أبو شيبة, وهو متروك .

7271. İbn Abbâs anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Tâif'te konaklayınca birine şöyle seslenmesini emretti: *"(Kâfir efendisinden) kaçan her köle hürdür."* İki köle, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e kaçtı. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), ikisini de azat etti.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden İbrâhîm b. Osmân Ebî Şeybe metruk biridir.

٧٢٧٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سُوَيْدٍ ثنا عُمَرُ بْنُ مُوسَى ، عَنِ الْقَاسِمِ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، قَالَ : تَدَلَّى عَبْدٌ مِنْ حِصْنِ الطَّائِفِ ، فَجَاءَ مَوْلاهُ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، رُدَّ عَلَيَّ غُلامِي ، فَقَالَ : " إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا أَسْلَمَ قَبْلَ مَوْلاهُ لَمْ يُرَدَّ إِلَيْهِ ، وَإِذَا أَسْلَمَ الْمَوْلَى ، ثُمَّ أَسْلَمَ الْعَبْدُ دُفِعَ إِلَيْهِ "

رواه الطبراني, وفيه: عمر بن إبراهيم بن وجيه, وهو متروك .

7272. Ebû Umâme anlatıyor: Bir köle, Tâif kalesinden salınıp aşağı sarktı. Efendisi gelip: "Ya Resûlallah! Kölemi bana geri ver" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Köle, efendisinden önce müslüman olduğunda efendisine verilmez. Önce efendisi, sonra köle müslüman olduğunda, efendisine geri verilir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ömer b. İbrâhîm b. Vecîh metruktur.[1]

٧٢٧٣ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو الْوَلِيدِ الْقُرَشِيُّ ، وَأَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، ثنا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ ، عَنِ ابْنِ لَهِيعَةَ ، عَنِ ابْنِ يَزِيدَ ، عَنْ عُرْوَةَ ، عَنْ غَيْلانَ بْنِ سَلَمَةَ الثَّقَفِيِّ : أَنَّ نَافِعًا كَانَ عَبْدًا لِغَيْلانَ بْنِ سَلَمَةَ ، فَفَرَّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَسْلَمَ وَغَيْلانُ مُشْرِكٌ ، وَأَسْلَمَ غَيْلانُ ، " فَرَدَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْهِ وَلاءَهُ "

رواه الطبراني, وفيه: ابن لهيعة, وحديثه حسن, وفيه ضعف ,وبقية رجاله ثقات .

7273. Ğaylan b. Seleme es-Sekafî'den rivayet edildiğine göre Nâfi', Ğaylân'ın kölesiydi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e kaçtı. Ğaylân, o esnada müşrik idi. Ğaylân, müslüman oldu. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ğaylân'a velâ hakkını geri verdi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden İbn Lehîa'nın hadisi hasendir. Kendisinde zayıflık bulunmaktadır. Geri kalan ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

(بَابُ فِيمَنْ أَعْتَقَ لاَعِباً)

Şakayla Azat Eden Hakkında

٧٢٧٤ - عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ لَعِبَ بِطَلاَقٍ أَوْ عَتَاقٍ فَهُوَ كَمَا قَالَ. رواه الطبراني, وفيه: إسماعيل بن مسلم المكي, وهو ضعيف.

7274. Ebu'd-Derdâ'nın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Her kim, şaka olarak boşasa veya köle azat etmiş olsa bu iş, dediği gibidir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden İsmâîl b. Müslim el-Mekkî zayıftır.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7978), Kâsım zayıftır.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/263)

(بَابُ فِيمَنْ أَعْتَقَ مَا لاَ يَمْلِكُ)

Sahip Olmadığı Köleyi Azat Eden Kişi

٧٢٧٥ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ ، ثنا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ الْحَرَّانِيُّ ، وَيَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قالا : ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ ، عَنْ طَاوُسٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لا طَلاقَ إِلا مِنْ بَعْدِ مِلْكٍ ، وَلا عِتْقَ إِلا مِنْ بَعْدِ مِلْكٍ "

رواه الطبراني, وفيه: ابن لهيعة, وحديثه حسن, وبقية رجاله رجال الصحيح.

7275. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Boşama ve köle azat etme, sadece sahip olduktan sonra geçerli olur."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden İbn Lehîa'nın hadisi hasendir. Geri kalan ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

(بَابُ عِتْقِ وَلَدِ الزِّنَا)

Veledi Zinayı Azat Etmek

٧٢٧٦ - حَدَّثَنَا هَيْثَمُ بْنُ خَلَفٍ ، نَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى الْمَدَائِنِيُّ ، نَا شَبَابَةُ بْنُ سَوَّارٍ ، نَا الْمُغِيرَةُ بْنُ مُسْلِمٍ ، عَنْ مَطَرٍ الْوَرَّاقِ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أَنْ " نَمُنَّ عَلَى أَوْلادِ الزِّنَا " يَعْنِي : فِي الْعِتْقِ.

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: زكريا بن يحيى المديني, ولم أعرفه, وبقية رجاله ثقات .

7276. İbn Ömer diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bize veledi zinalara azat etme hususunda iyilikte bulunmamızı emretti."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Zekeriyyâ b. Yahyâ el-Medînî'yi tanımıyorum. Geri kalan raviler güvenilir kimselerdir.

٧٢٧٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا مِنْجَابُ بْنُ الْحَارِثِ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ عُمَرَ بْنِ قَتَادَةَ ، عَنْ سَلْمَى بِنْتِ نَصْرٍ الْمُحَارِبِيَّةِ ، قَالَتْ : سَأَلْتُ عَائِشَةَ عَنْ عَتَاقَةِ وَلَدِ الزِّنَا ، فَقَالَتْ : " أَعْتِقِيهِ "

رواه الطبراني , وسلمى: لم أعرفها, وبقية رجاله ثقات إلا أن ابن إسحاق مدلس .

7277. Selmâ binti Nasr el-Muhâribiyye diyor ki: Hz. Âişe'ye veledi zinanın azat edilmesinden sorunca, bana şöyle cevap verdi: "Onu azat et."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Selmâ'yı tanımıyorum. Geri kalan raviler güvenilir kimselerdir. Ancak İbn İshâk tedlis yapan biridir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11004), isnâdı zayıftır.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (24/302)

(بَابُ فِي الكِتَابَةِ)

Kitâbet[1] Hakkında

٧٢٧٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ أَنْبَأَنَا عَلِيُّ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ عَنْ سَلْمَانَ قَالَ كَاتَبْتُ أَهْلِي عَلَى أَنْ أَغْرِسَ لَهُمْ خَمْسَمِائَةِ فَسِيلَةٍ فَإِذَا عَلِقَتْ فَأَنَا حُرٌّ قَالَ فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ قَالَ اغْرِسْ وَاشْتَرِطْ لَهُمْ فَإِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَغْرِسَ فَآذِنِّي. قَالَ فَآذَنْتُهُ قَالَ فَجَاءَ فَجَعَلَ يَغْرِسُ بِيَدِهِ إِلاَّ وَاحِدَةً غَرَسْتُهَا بِيَدِي فَعَلِقْنَ إِلاَّ الْوَاحِدَةَ"

رواه أحمد, وفيه :علي بن زيد, وفيه ضعف, وحديثه حسن, وبقية رجاله رجال الصحيح, ولهذا الحديث طرق مطولة في مناقبه وغير ذلك.

7278. Selmân anlatıyor: Ailem (kölesi olduğum kişiler), onlara beşyüz fidan dikmem şartıyla, benimle kitâbet anlaşması yaptı. Fidanlar tutunca hür olacaktım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelip bunu ona anlattım. Şöyle buyurdu: *"Fidanları dik ve onlara şartını koş, fidanları dikeceğin zaman beni çağır."*

Selmân der ki: Şart koşunca bunu Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e bildirdim. Geldi ve eliyle fidanları dikmeye başladı. Sadece birini ben kendi elimle diktim. Biri hariç hepsi tuttu.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Ali b. Zeyd zayıftır. Hadisi hasendir. Geri kalan ravileri, *Sahih*'in ravileridir. Selmân'ın menkıbeleri bölümünde ve diğer bölümlerde bu hadisin uzun versiyonları vardır.

٧٢٧٩ - حَدَّثَنَا أَبُو يَزِيدَ يُوسُفُ بْنُ يَزِيدَ الْقَرَاطِيسِيُّ ، ثنا نُعَيْمُ بْنُ حَمَّادٍ الْمَرْوَزِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ ، عَنْ عُبَيْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ رُومَانَ ، عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ ، عَنْ بَرِيرَةَ ، قَالَتْ : كَانَتْ فِي ثَلاثَةٍ مِنَ السُّنَّةِ تُصُدِّقَ عَلَيَّ بِلَحْمٍ فَأَهْدَيْتُهُ لِعَائِشَةَ فَأَبْقَتْهُ حَتَّى دَخَلَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : مَا هَذَا اللَّحْمُ ؟ قَالَتْ : لَحْمٌ تُصُدِّقَ بِهِ عَلَى بَرِيرَةَ ، فَأَهْدَتْهُ لَنَا ، فَقَالَ : هُوَ عَلَى بَرِيرَةَ صَدَقَةٌ ، وَلَنَا هَدِيَّةٌ " قَالَتْ : وَكَاتَبْتُ عَلَى تِسْعَةِ أَوْرَاقٍ ، فَقَالَتْ عَائِشَةُ : إِنْ شَاءُوا عَدَدْتُ لَهُمْ عِدَّةً وَاحِدَةً ، قُلْتُ : إِنَّهُمْ يَقُولُونَ : إِلا أَنْ يَشْتَرِطَ لَهُمُ الْوَلاءَ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اشْتَرِطِي وَاشْتَرِطِي فَإِنَّ الْوَلاءَ لِمَنْ أَعْتَقَ " قَالَتْ: وَأُعْتِقْتُ فَكَانَ لِيَ الْخِيَارُ.

رواه الطبراني ورجاله ثقات .

[1] Kölenin hür olabilmesi için kendisi hakkında belirlenmiş olan fiyat. Bunu sahibine ödeyince azat olur.

7279. Berîre anlatıyor: Benim sebebimle üç sünnet (dini hüküm) belirlenmiştir: Şöyle ki bana et tasadduk edildi. Ben de eti Âişe'ye hediye ettim. Âişe de Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), eve girinceye kadar eti bıraktı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu et de nedir?"* diye sorunca, Âişe "Berîre'ye tasadduk edilen ettir, o da bize hediye etti" demesi üzerine, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu et, Berîre'ye sadaka, bize ise hediyedir"* buyurdu.

Âişe benimle dokuz ukiye üzerine kitâbet anlaşması yaptı. Âişe şöyle dedi: "Dilerlerse onlara (sahiplerine) bunu bir defada öderim." Ben dedim ki: "Velâ hakkının kendilerinden kalması koşuluyla olur dediler." Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"(Kendi) şartını koş, şartından vazgeçme, çünkü velâ hakkı azat eden kişinindir."*

Berîre dedi ki: "Ben azat edildim ve (kocamla evli kalıp kalmamakta) muhayyerlik hakkım oldu."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٧٢٨٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، وَعَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، قالا : ثنا تَمِيمُ بْنُ الْمُنْتَصِرِ ، ثنا إِسْحَاقُ الأَزْرَقُ ، عَنْ شَرِيكٍ ، عَنْ سِمَاكٍ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : اشْتَرَتْ عَائِشَةُ بَرِيرَةَ مِنَ الأَنْصَارِ ، لِتُعْتِقَهَا ، وَاشْتَرَطُوا عَلَيْهَا وَلاءَهَا ، فَشَرَطَتْ لَهُمْ ذَلِكَ ، فَلَمَّا جَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهُ ، فَقَالَ : إِنَّمَا الْوَلاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ ، ثُمَّ صَعِدَ الْمِنْبَرَ فَقَالَ : مَا بَالُ أَقْوَامٍ يَشْتَرِطُونَ شُرُوطًا لَيْسَتْ فِي كِتَابِ اللهِ ، مَا كَانَ شَرْطًا لَيْسَ فِي كِتَابِ اللهِ فَمَرْدُودٌ إِلَى كِتَابِ اللهِ " وَكَانَ لِبَرِيرَةَ زَوْجٌ فَخَيَّرَهَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ شَاءَتْ أَنْ تَمْكُثَ مَعَ زَوْجِهَا كَمَا هِيَ ، وَإِنْ شَاءَتْ فَارَقَتْهُ ، فَفَارَقَتْهُ ، فَدَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَأَى رِجْلَ شَاةٍ ، فَقَالَ لِعَائِشَةَ : أَلا تَطْبُخِي لَنَا هَذَا اللَّحْمَ ؟ قَالَتْ : تُصُدِّقَ بِهِ عَلَى بَرِيرَةَ فَأَهْدَتْهُ لَنَا ، قَالَ : اطْبُخُوهُ فَهُوَ لَهَا صَدَقَةٌ وَلَنَا هَدِيَّةٌ "

قلت : في الصحيح وغيره بعضه. رواه الطبراني, وفيه: تميم بن المنتصر, وقد روى عنه غير واحد, و لم يجرحه أحد, وبقية رجاله رجال الصحيح .

7280. İbn Abbâs anlatıyor: Hz. Âişe, azat etmek için Ensar'dan olan Berîre'yi satın aldı. Berîre'nin sahipleri, Berîre'nin velâ hakkını almayı şart koştular. Âişe de onlara bu şartı koştu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), gelince bunu ona haber verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bunun üzerine: *"Velâ hakkı azat edenindir"* buyurarak minbere çıkıp şöyle devam etti: *"Bazı topluluklara ne oluyor ki, Allah'ın Kitab'ında*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (24/204)

olmayan şartları koşuyorlar. Allah'ın Kitab'ında olmayan şartlar, Allah'ın Kitab'ınca reddedilmiştir."

Berîre'nin bir kocası vardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), onu muhayyer bıraktı. Dilerse önceden olduğu gibi kocasıyla beraber kalacak, dilerse de ondan ayrılacaktı. Berîre, kocasından ayrılmayı tercih etti.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir odaya girdi ve orada koyun ayağı gördü. Âişe'ye *"Şu eti bize pişirsen olmaz mı?"* diye sordu. Âişe: "Bu, Berîre'ye sadaka olarak verilen ettir. O da bize hediye etti" diye cevap verince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bu eti pişir; zira et, onun için sadaka; bizim içinse hediyedir."*

Ben derim ki: *Sahîh*'te ve başka kitaplarda bu hadisin bir bölümü mevcuttur.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Temîm b. el-Muntasır'den bir çok ravi rivayette bulunmuş, hiç kimse tenkit etmemiştir. Geri kalan ravileri, *Sahih*'in ravileridir.[1]

٧٢٨١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ ، ثنا هَمَّامٌ ، عَنْ قتادة ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : كَانَ زَوْجُ بَرِيرَةَ عَبْدًا أَسْوَدَ يُقَالُ لَهُ مُغِيثٌ ، قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ : كُنْتُ أُرَاهُ فِي سِكَكِ الْمَدِينَةِ يَعْصِرُ عَيْنَيْهِ ، فَقَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهَا بِأَرْبَعٍ : شَرَطَ مَوَالِيهَا عَلَيْهَا الْوَلَاءَ ، فَقَضَى النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَنَّ الْوَلَاءَ لِمَنْ أَعْتَقَ ، وَخَيَّرَهَا فَاخْتَارَتْ نَفْسَهَا ، وأَمَرَها أَنْ تَعْتَدَّ ، وتُصُدِّقَ عَلَيْهَا بِصَدَقَةٍ ، وَأَهْدَتْ إِلَى عَائِشَةَ مِنْهَا , فَسَأَلَتْ عَائِشَةُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " هُوَ عَلَيْهَا صَدَقَةٌ وَهُوَ لَنَا هَدِيَّةٌ "

قلت : رواه أبو داود باختصار .رواه الطبراني ورحاله رحال الصحيح .

7281. İbn Abbâs anlatıyor: Berîre'nin kocası Muğîs adında zenci bir köleydi. Onu (karısından ayrıldıktan sonra bunun üzüntüsüyle) Medine sokaklarında ağlarken görürdüm.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Berîre ile ilgili şu dört şeyle hüküm verdi. Berîre'nin efendileri velâ hakkını şart koştular. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Velâ hakkı azat edenindir"* hükmünü verdi.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Berîre'yi (azat edildikten sonra eski koacası ile evli kalıp kalmamada) serbest bıraktı. O da kendisini tercih etti (kocasını bıraktı). Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ona iddet beklemesini emretti.

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11744)

Berîre'ye bir sadaka verildi; o da bunu Âişe'ye hediye etti. Âişe, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e bunu sorunca: *"Bu, onun için sadaka, bizim için hediyedir"* buyurdu.

Ben derim ki: Hadisi Ebû Davûd kısa metniyle rivayet etmiştir.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahih*'in ravileridir.[1]

٧٢٨٢ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ عَمْرِو بْنِ مُحَمَّدٍ الْعَنْقَزِيُّ ، ثنا أَبِي ، ثنا أَسْبَاطُ بْنُ نَصْرٍ ، عَنِ السُّدِّيِّ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : كَاتَبَتْنِي زَيْنَبُ بِنْتُ قَيْسِ بْنِ مَخْرَمَةَ عَلَى عَشَرَةِ آلافٍ فَلَمَّا حَلَّتْ تَرَكَتْ لِي أَلْفًا ، وَكَانَتْ زَيْنَبُ مِمَّنْ صَلَّى مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْقِبْلَتَيْنِ " رواه الطبراني, وفيه: الحسين بن عمرو بن محمد العنقزي, وهو ضعيف.

7282. Süddî, babasından bildiriyor: Zeyneb binti Kays b. Mahreme, on bin dirheme benimle mükâtebe anlaşması yaptı. (Ödenmesi gereken) son bini bana bırakarak (almayarak) on bin dirhemi tamamladı. Zeyneb, iki kıbleye doğru Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraber namaz kılanlardandır.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Hasan b. Amr b. Muhammed el-Ankazî zayıftır.[2]

(بَابُ فِيمَنْ أَعْتَقَ نَصِيبًا فِي عَبْدٍ)

Köledeki Hissesini Azat Eden Hakkında

٧٢٨٣ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَوْشَبٍ حَدَّثَنِى إِسْمَاعِيلُ بْنُ أُمَيَّةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ كَانَ لَهُمْ غُلاَمٌ يُقَالُ لَهُ طَهْمَانُ أَوْ ذَكْوَانُ فَأَعْتَقَ جَدُّهُ نِصْفَهُ فَجَاءَ الْعَبْدُ إِلَى النَّبِىِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ النَّبِىُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تُعْتَقُ فِى عِتْقِكَ وَتُرَقُّ فِى رِقِّكَ"قَالَ كَانَ يَخْدِمُ سَيِّدَهُ حَتَّى مَاتَ.

رواه أحمد وهو مرسل ورجاله ثقات , ورواه الطبراني فقال : عن إسماعيل بن أمية, عن أبيه ,عن جده . رواه من طريق عبد الله بن أحمد, عن أبيه, بإسناده, فيحتمل أن يكون سقط من نسختي عن أبيه, عن جده, والله أعلم .

7283. İsmâîl b. Ümeyye, babası kanalıyla dedesinden bildiriyor: Onların Tahmân veya Zekvân isminde bir köleleri vardı. Dedesi kölenin yarısını azat edince, köle Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e geldi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona şöyle buyurdu: *"Azat edildiğin hissende azat edilir, köle edilen hissende ise köle olarak kalırsın."*

Bunun üzerine bu köle, ölünceye kadar efendisine hizmet etti.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11826)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (24/288)

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, hadis mürsel bir hadistir. Ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٧٢٨٤ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، قَالَ : حَدَّثَنَا شَبَابٌ الْعُصْفُرِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنَا بُو عُبَيْدَةَ الْحَدَّادُ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ فَضَاءٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمُزَنِيِّ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَعْتِقُ الرَّجُلُ مِنْ عَبْدِهِ مَا شَاءَ ، إِنْ شَاءَ ثُلُثًا ، وَإِنْ شَاءَ رُبُعًا "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وقال : إن شاء خمسا [redacted] وفيه: محمد بن فضاء - بالفاء - وهو ضعيف.

7284. Alkame b. Abdillah el-Müzenî, babası (Abdullah b. Sinân el-Müzenî)'den bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kişi, kölesinden dilediği kadarını azat edebilir. Dilerse üçte birini, dilerse dörtte birini azat eder."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de ve şu lafızla *el-Mu'cemu'l*-evsat'ta rivayet etmiştir: *"Dilerse beşte birini azat edebilir.* [redacted]." Ravilerden Muhammed b. Fadâ zayıftır.

٧٢٨٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شُعَيْبٍ أَبُو الْقَاسِمِ الْحَرْبِيُّ ، قَالَ : نا يَحْيَى بْنُ وَرْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمَخْرَمِيُّ ، قَالَ : نا أَبِي ، قَالَ : نا عَدِيُّ بْنُ الْفَضْلِ ، عَنْ عُثْمَانَ الْبَتِّيِّ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، أَنَّ مَمْلُوكًا كَانَ بَيْنَ عَشَرَةٍ ، فَأَعْتَقَ تِسْعَةٌ مِنْهُمْ ، وَأَبَى الْعَاشِرُ أَنْ يُعْتِقَ ، وَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، سِهَامِي ؟ قَالَ : " سِهَامُكَ فِيهِ "

رواه الطبراني في الأوسط ,وفيه :عدي بن الفضل, وهو متروك.

7285. Câbir b. Abdillah'tan rivayet edildiğine göre bir köle, on kişi arasında ortaktı. Dokuzu kendi hisselerini azat ederken, onuncusu azat etmeyi kabul etmeyip: "Ya Resûlallah! O benim payımdır" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Senin payın ondadır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Adiy b. el-Fadl metruk biridir.

٧٢٨٦ - حَدَّثَنَا الْمِقْدَامُ بْنُ دَاوُدَ ، ثنا أَسَدُ بْنُ مُوسَى ، ثنا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ ، أَنَّ عَبْدًا كَانَ بَيْنَ بَنِي سَعِيدٍ ، فَأَعْتَقُوهُ إِلا وَاحِدًا مِنْهُمْ ، فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَشْفِعُ بِهِ عَلَى الرَّجُلِ ، وَكَلَّمَهُ فِيهِ ، فَوَهَبَ الرَّجُلُ نَصِيبَهُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَعْتَقَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَكَانَ يَقُولُ : أَنَا مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " وَكَانَ اسْمُهُ رَافِعًا أَبَا الْبَهِيِّ.

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (3/412), Taberânî, *M. el-Kebîr* (5517)

رواه الطبراني , ومحمد بن عمرو هذا لم أعرفه, وبقية رجاله رجال الصحيح .

7286. Muhammed b. Amr b. Saîd'den rivayet edildiğine göre bir köle, on kişi arasında ortaktı. Biri hariç hepsi kölesindeki hissesini azat ettiler. Köleye yardımcı olmak için Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), aracılık yapmak üzere adamın yanına gitti. Köle konusunda adamla konuştu. Bunun üzerine adam kendi payını Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e hibe etti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de onu azat etti. Köle şöyle derdi: "Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in azatlısıyım." Bu kişinin ismi, Râfi' Ebu'l-Behiy idi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde geçen Muhammed b. Amr'ı tanımıyorum. Geri kalan ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

٧٢٨٧ - وعَنْ سَمُرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أنَّ رَجُلاً مِنْ هُذَيْلٍ أَعْتَقَ شَقِيصاً لَهُ فِي مَمْلُوكٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ حُرٌّ كُلُّهُ ولَيْسَ لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى شَرِيكٌ"

رواه أحمد بمثل حديث قبله, وهذا لفظه, ورجاله رجال الصحيح.

7287. Semure'den rivayet edildiğine göre Hüzeyl kabilesinden bir adam, bir köledeki hissesini azat etti. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bu kölenin tamamı hürdür. Allah'ın hiçbir ortağı yoktur."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir. Ravileri *Sahih*'in ravileridir.

٧٢٨٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ قَالَ حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ أَرْطَاةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ قَالَ حَفِظْنَا عَنْ ثَلَاثِينَ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ مَنْ أَعْتَقَ شِقْصاً لَهُ فِي مَمْلُوكٍ ضَمِنَ لَهُمْ بَقِيَّتَهُ "

رواه أحمد ,وفيه: الحجاج بن أرطاة, وهو ثقة ولكنه مدلس, وبقية رجاله رجال الصحيح.

7288. Saîd b. el-Müseyyeb bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ashâbından olan otuz kişiden, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in buyurduğu şu hadisi ezberledik: *"Her kim, bir köledeki hisseyi azat ederse, onlara (ortaklara) kölenin geri kalanını öder."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Haccâc b. Ertât güvenilir biridir; ama tedlis yapmaktadır. Geri kalan ravileri, *Sahih*'in ravileridir.

٧٢٨٩ - و عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ أَعْتَقَ نَصِيبًا فِي مَمْلُوكٍ ضَمِنَ لَهُمْ نَصِيبَهُمْ مِنْ مَالِهِ"

رواه البزار عن إبراهيم بن إسماعيل بن يحيى, عن أبيه, وهما ضعيفان .

7289. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her kim, bir köledeki hisseyi azat ederse, onlara kendi malından paylarını öder."*

★Hadisi Bezzâr, İbrâhîm b. İsmâîl b. Yahyâ kanalıyla babasından rivayet etmiştir. İkisi de zayıftır.[1]

٧٢٩٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ الْمَرْوَزِيُّ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ الْمَرْوَزِيُّ ، ثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ وَاقِدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ مَطَرٍ الْوَرَّاقِ ، عَنِ ابْنِ نَهِيكٍ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ أَعْتَقَ شُقَيْصًا مِنْ رَقِيقٍ ، فَإِنَّ عَلَيْهِ أَنْ يُعْتِقَ بَقِيَّتَهُ ، فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ مَالٌ اسْتَسْعَى الْعَبْدُ فِي ثَمَنِهِ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: محمد بن إسحاق المروزي, وهو ضعيف .

7290. Câbir b. Abdillah'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her kim, bir köledeki hissesini azat ederse, geri kalanını azat etmek o kişinin üzerine gerekli olur. Eğer adamın malı yoksa, ücretini temin etmesi için kölesinden çalışıp kazanmasını ister."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. İshâk el-Mervezî zayıftır.

٧٢٩١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَارِثِ الْجبيلِيُّ ، ثَنَا صَفْوَانُ بْنُ صَالِحٍ ، ثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ ، ثَنَا الْمُثَنَّى بْنُ الصَّبَّاحِ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ ، عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِذَا كَانَ الْعَبْدُ بَيْنَ شُرَكَاءَ ، فَأَعْتَقَهُ أَحَدُهُمْ ، قُوِّمَ عَلَيْهِ بِأَغْلَى الْقِيمَةِ ، فَيَغْرَمُ ثَمَنَهُ ، وَيُعْتَقُ الْعَبْدُ " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: المثنى بن الصباح, وهو ضعيف ,وقد وثق.

7291. Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bir köle, ortaklar arasında müşterek olduğunda, içlerinden biri kendi hissesini azat ederse, bu adam üzerine köleye en yüksek değer üzerinden kıymet biçilir. Adam bu ücreti öder ve köle azat edilir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Müsennâ b. es-Sabbâh zayıftır. Güvenilir kabul edenler de vardır.

٧٢٩٢ - عَنْ عُبَادَةَ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ أَعْتَقَ شُقَيْصًا مِنْ مَمْلُوكٍ فَهُوَ ضَامِنٌ بَقِيَّتَهُ""

7292. Ubâde'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Her kim, bir köledeki hisseyi azat ederse, o kişi kölenin geri kalan hisselerini ödeyecektir."*

٧٢٩٣ - وفي رواية : " فَعَلَيْهِ جَوَازُ عِتْقِهِ إِنْ كَانَ لَهُ مَالٌ "

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1395)

رواه الطبراني , وإسحاق بن يحيى لم يدرك عبادة.

7293. Başka bir rivayette şöyle geçmiştir: *"Eğer o kişinin malı varsa, onun için kölenin geri kalanı azat etmesi gerekir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden İshâk b. Yahyâ, Ubâde'ye yetişememiştir.

٧٢٩٤ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ خَالَوَيْهِ الْوَاسِطِيُّ ، ثنا سَهْلُ بْنُ عُثْمَانَ ، ثنا عَبْدُ الرَّحِيمِ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عُمَارَةَ ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ : " كَانَ رَجُلانِ مِنْ جُهَيْنَةَ بَيْنَهُمَا غُلامٌ ، فَأَعْتَقَهُ أَحَدُهُمَا ، فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَضَمنهُ إِيَّاهُ ، وَكَانَتْ لَهُ غُنَيْمَةٌ قَرِيبٌ مِنْ مِائَةِ شَاةٍ ، فَبَاعَهَا فَأَعْطَاهُ صَاحِبَهُ "

رواه الطبراني ,وفيه: الحسن بن عمارة, وهو ضعيف.

7294. Abdullah b. Mes'ûd diyor ki: Cüheyne kabilesinden olan iki adamın ortak oldukları bir köleleri vardı. Biri kendi hissesini azat etti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), adamın yanına geldi ve kölenin geri kalan hissesini, azat eden kişiye ödettirdi. Bu adamın yüz koyunluk sürüsü vardı. Onları sattı ve parasını ortağına verdi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Hasan b. Umâre zayıftır.[1]

(بَابُ فِيمَنْ أَعْتَقَ عَبِيداً لَمْ يَسَعْهُمْ الثُّلُثُ)

Kölelerinin Tümünü Azat Edip Sonra Üçünden Dönen Hakkında

تقدم في الوصايا

Bu konudaki hadisler, Vasiyetler kitabında geçti. (no. 7085)

(بَابُ فِي أُمِّ الوَلَدِ)

Ümmü Veled

٧٢٩٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَمَّادِ بْنِ زُغْبَةَ الْمِصْرِيُّ ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ ، أنا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي جَعْفَرٍ ، عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الأَشَجِّ ، عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ ، عَنْ خَوَّاتِ بْنِ جُبَيْرٍ ، قَالَ : مَاتَ رَجُلٌ وَأَوْصَى إِلَيَّ فَكَانَ فِيمَا أَوْصَى بِهِ أُمُّ وَلَدِهِ وَامْرَأَةٌ حُرَّةٌ ، فَوَقَعَ بَيْنَ أُمِّ الْوَلَدِ وَالْمَرْأَةِ كَلامٌ ، فَقَالَتْ لَهَا الْمَرْأَةُ : يَا لَكْعَاءُ غَدًا يُؤْخَذُ بِأُذُنِكِ فَتُبَاعِينَ فِي السُّوقِ ، فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " لا تُبَاعُ "

رواه الطبراني, وفيه: ابن لهيعة, وحديثه حسن, وفيه ضعف ,وبقية رجاله ثقات.

وقد تقدم في أم الولد غير هذا.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (10364), Kâsım zayıftır.

7295. Havvât b. Cübeyr anlatıyor: Bir adam öldü. Bana vasiyette bulunmuştu. Vasiyet ettiği şeyler arasında ümmü veled'i (kendisinden çocuğu olan cariyesi) ve hür bir kadın vardı. Hür kadın ile ümmü veled arasında bir konuşma geçti. Kadın, ümmü veled'e: "Ey Lek'â! Yarın burnundan tutulup götürülecek ve pazarda satılacaksın" dedi. Ben bunu Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e bildirince şöyle buyurdu: *"Satılamaz."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden İbn Lehîa'nın hadisi hasen derecesindedir. Kendisinde zayıflık bulunmaktadır. Geri kalan ravileri, güvenilir kimselerdir.

Ümmü veled hakkında bundan başka hadisler geride geçti.[1]

(بَابُ فِي الْمُدَبَّرِ)

Müdebber Köle

٧٢٩٦ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنِ ابْنِ أَخِى عَمْرَةَ وَلاَ أَدْرِى هَذَا أَوْ غَيْرَهُ عَنْ عَمْرَةَ قَالَتْ اشْتَكَتْ عَائِشَةُ فَطَالَ شَكْوَاهَا فَقَدِمَ إِنْسَانٌ الْمَدِينَةَ يَتَطَبَّبُ فَذَهَبَ بَنُو أَخِيهَا يَسْأَلُونَهُ عَنْ وَجَعِهَا فَقَالَ وَاللَّهِ إِنَّكُمْ تَنْعَتُونَ نَعْتَ امْرَأَةٍ مَطْبُوبَةٍ . قَالَ هَذِهِ امْرَأَةٌ مَسْحُورَةٌ سَحَرَتْهَا جَارِيَةٌ لَهَا.قَالَتْ نَعَمْ أَرَدْتُ أَنْ تَمُوتِى فَأُعْتَقَ. قَالَ وَكَانَتْ مُدَبَّرَةً. قَالَتْ بِيعُوهَا فِى أَشَدِّ الْعَرَبِ مَلَكَةً وَاجْعَلُوا ثَمَنَهَا فِى مِثْلِهَا" رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح.

7296. Amre'den rivayet edildiğine göre Hz. Âişe rahatsızlanmıştı. Rahatsızlığı uzun zaman sürdü. Medine'den tabiplik yapan bir kişi geldi. Âişe'nin yeğenleri, Âişe'nin hastalığını sormak üzere adamın yanına gittiler. Tabib şöyle dedi: "Vallahi siz bana kendisine büyü yapılmış bir kadının özelliklerini anlatıyorsunuz. Bu kadın kendisine büyü yapılmış bir kadındır. Ona bir cariyesi büyü yapmış." Âişe: "Evet, senin ölmeni istedim ve böylelikle (gerçek anlamda) azat edilirdin." Ravi ekledi: O, müdebber bir cariye idi. Âişe dedi ki: "Bu cariyeyi, maliklik (efendilik) bakımından Arapların en kötüsüne satın. Parasını da rayicine göre tayin edin."

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri *Sahih*'in ravileridir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (4147)
[2] İmam Ahmed, *Müsned* (6/40)

كِتَابُ النِّكَاحِ

NİKÂH (Evlilik) KİTABI

(بَابُ الحَثِّ عَلَى النِّكَاحِ وَمَا جَاءَ فِي ذَلِكَ)

Evlenmeye Teşvik ve Buna Dair Hadisler

٧٢٩٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَاشِدٍ عَنْ مَكْحُولٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ دَخَلَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ يُقَالُ لَهُ عَكَّافُ بْنُ بِشْرٍ التَّمِيمِيُّ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا عَكَّافُ هَلْ لَكَ مِنْ زَوْجَةٍ. قَالَ لاَ. قَالَ وَلاَ جَارِيَةٍ. قَالَ وَلاَ جَارِيَةَ. قَالَ وَأَنْتَ مُوسِرٌ بِخَيْرٍ. قَالَ وَأَنَا مُوسِرٌ بِخَيْرٍ. قَالَ أَنْتَ إِذاً مِنْ إِخْوَانِ الشَّيَاطِينِ وَلَوْ كُنْتَ فِي النَّصَارَى كُنْتَ مِنْ رُهْبَانِهِمْ إِنَّ سُنَّتَنَا النِّكَاحُ شِرَارُكُمْ عُزَّابُكُمْ وَأَرَاذِلُ مَوْتَاكُمْ عُزَّابُكُمْ أَبِالشَّيْطَانِ تَمَرَّسُونَ مَا لِلشَّيْطَانِ مِنْ سِلاَحٍ أَبْلَغُ فِي الصَّالِحِينَ مِنَ النِّسَاءِ إِلاَّ الْمُتَزَوِّجُونَ أُولَئِكَ الْمُطَهَّرُونَ الْمُبَرَّءُونَ مِنَ الْخَنَا وَيْحَكَ يَا عَكَّافُ إِنَّهُنَّ صَوَاحِبُ أَيُّوبَ وَدَاوُدَ وَيُوسُفَ وَكُرْسُفَ. فَقَالَ لَهُ بِشْرُ بْنُ عَطِيَّةَ وَمَنْ كُرْسُفُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ رَجُلٌ كَانَ يَعْبُدُ اللَّهَ بِسَاحِلٍ مِنْ سَوَاحِلِ الْبَحْرِ ثَلاَثَمِائَةِ عَامٍ يَصُومُ النَّهَارَ وَيَقُومُ اللَّيْلَ ثُمَّ إِنَّهُ كَفَرَ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ فِي سَبَبِ امْرَأَةٍ عَشِقَهَا وَتَرَكَ مَا كَانَ عَلَيْهِ مِنْ عِبَادَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ثُمَّ اسْتَدْرَكَهُ اللَّهُ بِبَعْضِ مَا كَانَ مِنْهُ فَتَابَ عَلَيْهِ وَيْحَكَ يَا عَكَّافُ تَزَوَّجْ وَإِلاَّ فَأَنْتَ مِنَ الْمُذَبْذَبِينَ. قَالَ زَوِّجْنِي يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ قَدْ زَوَّجْتُكَ كَرِيمَةَ بِنْتَ كُلْثُومٍ الْحِمْيَرِيِّ "

رواه أحمد، وفيه: راو لم يسم، وبقية رجاله ثقات.

7297. Ebû Zer bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına Akkâf b. Bişr et-Temîmî adında bir adam gelmişti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ona: *"Ey Akkâf! Zevcen var mı?"* diye sorunca, "Hayır" dedi. *"Cariyen var mı?"* diye sorunca, "Hayır" dedi. *" Malın var mı, zengin misin?"* diye sorunca, " Evet, malım var" cevabını verdi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"O zaman sen şeytanların kardeşlerindensin. Hristiyanlardan olsaydın onların ruhbanlarından olurdun. Hiç şüphesiz bizim sünnetimiz evlenmektir. En*

şerlileriniz bekârlarınızdır. Ölülerinizin en rezilleri, bekâr olarak ölenlerdir. Şeytanlara mı sürtünüyorsun? Şeytanların salih kişileri (yoldan çıkarma) hususunda kadınlardan daha kuvvetli silahı yoktur. Evli olanlar müstesna. Onlar ziyadesiyle temizlenenler ve fuhuştan uzak duranlardır. Yazık sana ey Akkâf! Kadınlar, Dâvûd, Eyyûb, Yûsuf ve Kürsüf'ün yoldaşlarıdır." Bişr b. Atiyye: "Ya Resûlallah! Kürsüf kimdir?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle cevap verdi: *"Bir adamdır. Deniz sahillerinden birinde Allah'a üç yüz sene ibadet etti. Gündüzleri oruç tutar, geceleri kıyamla (namazla) geçirirdi. Sonra bu kişi aşık olduğu bir kadın sebebiyle yüce Allah'a küfretti ve O'na ibadet etmeyi bıraktı. Daha sonra Allah, yaptığı bazı (iyi) şeyler sebebiyle onun yanlışını düzeltti ve onun tövbesini kabul etti. Yazık sana Ey Akkâf! Evlen, yoksa şaşıranlardan olursun."* Akkâf, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e: "Ya Resûlallah! O halde beni evlendir" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Seni Gülsûm el-Himyerî'nin kızı Kerîme ile evlendirdim."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, senedde ismi belirtilmeyen bir ravi bulunmaktadır. Geri kalan raviler güvenilir kimselerdir.[1]

٧٢٩٨ - حَدَّثَنَا أَبُو طَالِبٍ عَبْدُ الْجَبَّارِ بْنُ عَاصِمٍ ، حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ يَحْيَى ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ مُوسَى ، عَنْ مَكْحُولٍ ، عَنْ غُضَيْفِ بْنِ الْحَارِثِ ، عَنْ عَطِيَّةَ بْنِ بُسْرٍ الْمَازِنِيِّ ، قَالَ : جَاءَ عَكَّافُ بْنُ وَدَاعَةَ الْهِلالِيُّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا عَكَّافُ ، أَلَكَ زَوْجَةٌ ؟ " ، قَالَ : لا ، قَالَ : " وَلا جَارِيَةٌ ؟ " ، قَالَ : لا ، قَالَ " : وَأَنْتَ صَحِيحٌ مُوسِرٌ ؟ " ، قَالَ : نَعَمْ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ ، قَالَ : " فَأَنْتَ إِذًا مِنْ إِخْوَانِ الشَّيَاطِينِ : إِمَّا أَنْ تَكُونَ مِنْ رُهْبَانِ النَّصَارَى فَأَنْتَ مِنْهُمْ ، وَإِمَّا أَنْ تَكُونَ مِنَّا فَاصْنَعْ كَمَا نَصْنَعُ ، فَإِنَّ مِنْ سُنَّتِنَا النِّكَاحَ ، شِرَارُكُمْ عُزَّابُكُمْ ، وَأَرَاذِلُ أَمْوَاتِكُمْ ، عُزَّابُكُمْ آبَاءٌ لِلشَّيَاطِينِ تَمَرَّسُونَ ، مَا لَهُمْ فِي نَفْسِي سِلاحٌ أَبْلَغُ فِي الصَّالِحِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ إِلا الْمُتَزَوِّجُونَ ، أُولَئِكَ الْمُطَهَّرُونَ الْمُبَرَّءُونَ مِنَ الْخَنَا ! فذكر الحديث بنحو حديث أبي ذر إلا أنه قال، وَيْحَكَ يَا عَكَّافُ ! تَزَوَّجْ ، فَإِنَّكَ مِنَ الْمُذَبْذَبِينَ " ، قَالَ : فَقَالَ عَكَّافٌ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، لا أَبْرَحُ حَتَّى تُزَوِّجَنِي مَنْ شِئْتَ ، قَالَ : فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " فَقَدْ زَوَّجْتُكَ عَلَى اسْمِ اللَّهِ وَالْبَرَكَةِ كَرِيمَةَ بِنْتَ كُلْثُومٍ الْحِمْيَرِيِّ "

رواه أبو يعلى والطبراني, وفيه: معاوية بن يحيى الصدفي ,وهو ضعيف .

---

1 İmam Ahmed, *Müsned* (5/163), İbnü'l-Cevzî, *İlel* (999)

7298. Atiyye b. Büsr el-Mâzinî anlatıyor: Akkâf b. Vedâ'a el-Hilâlî, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına geldi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ona: *"Ey Akkâf! Zevcen var mı?"* diye sorunca, "Hayır" dedi. *"Cariyen de mi yok?"* diye sorunca, Akkâf yine: "Hayır" cevabını verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sen sağlıklı ve zengin değil misin?"* diye buyurunca, Akkâf'ın "Evet, Allah'a hamdolsun." demesi üzerine, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"O halde sen, şeytanların kardeşlerindensin. Ya Hıristiyanların ruhbanlarından olursun ki, o zaman Hıristiyanlardansın demektir. Ya da bizden olursun ki, o zaman yaptığımız gibi yaparsın. Çünkü evlenmek, bizim sünnetimizdendir. En şerlileriniz bekârlarınızdır, ölülerinizin en rezilleri ise bekâr olarak ölenlerdir. Onlar şeytanlara mı sürtünüyorlar? Şeytanların, salih insanlar hususunda bana göre erkeklerden ve kadınlardan daha kuvvetli silahı yoktur. Ancak evli olanlar müstesna. Onlar ziyadesiyle temizlenenler ve fuhuştan uzak duranlardır."* Ravi hadisi Ebû Zer'in hadisine benzer şekilde zikretmiştir. Ancak şu farkla: "Yazık sana, ey Akkâf, evlen! Çünkü sen, şaşırmışlardansın." Bunun üzerine Akkâf şöyle dedi: "Ya Resûlallah! Beni istediğin kişiyle evlendirmedikçe evlenmem." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ona şöyle buyurdu: *"Seni Allah'ın ismi ve bereketi üzerine Gülsûm el-Himyerî'nin kızı Kerîme ile evlendirdim."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Muâviye b. Yahyâ es-Sadefî zayıftır.[1]

٧٢٩٩ - حَدَّثَنَا أَبو عَلِيٍّ الشَّيْلَمَانِيُّ ، حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْمَخْزُومِيُّ ، حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ ، عَنْ صَالِحٍ مَوْلَى التَّوْءَمَةِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : لَوْ لَمْ يَبْقَ مِنْ أَجَلِي إِلا يَوْمٌ وَاحِدٌ لَقِيتُ اللَّهَ بِزَوْجَةٍ ، إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " شِرَارُكُمْ عُزَّابُكُمْ "

رواه أبو يعلى والطبراني في الأوسط, وفيه: خالد بن إسماعيل المخزومي, وهو متروك .

7299. Ebû Hureyre bildiriyor: Ecelime bir gün kalmış olsa bile Allah'a hanım ile (evlenerek) kavuşurum. Çünkü ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"En şerlileriniz bekârlarınızdır."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Hâlid b. İsmâîl el-Mahzûmî metruk biridir.[2]

---

1 Ebû Ya'lâ, *Müsned* (6836), İbnü'l-Cevzî, *İlel* (1001)

2 Ebû Ya'lâ, *Müsned* (2042)

٧٣٠٠ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ ، ثنا الْمَسْعُودِيُّ ، عَنْ أَبِي حُصَيْنٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَابَاهُ ، قَالَ : قَالَ عَبْدُ اللَّهِ : " لَوْ عَلِمْتُ أَنَّهُ لَمْ يَبْقَ مِنْ أَجَلِي إِلا عَشْرُ لَيَالٍ لأَحْبَبْتُ أَنْ لا يُفَارِقَنِي فِيهِنَّ امْرَأَةٌ "

رواه الطبراني, وفيه :عبد الرحمن بن عبد الله المسعودي, وهو ثقة ,ولكنه اختلط ,وبقية رجاله رجال الصحيح.

7300. Abdullah (İbn Mes'ûd) diyor ki: "Bilsem ki yaşayacağım ömürden sadece on gece kalmış, bir kadının bile benden ayrı olmamasını arzu ederdim."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdurrahman b. Abdillah el-Mes'ûdî güvenilir biridir; ama âhir ömründe bunamıştır. Geri kalan raviler *Sahih*'in ravileridir.[1]

٧٣٠١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَيُّوبُ بْنُ النَّجَّارِ عَنْ طَيِّبِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم مُخَنَّثِي الرِّجَالِ الَّذِينَ يَتَشَبَّهُونَ بِالنِّسَاءِ وَالْمُتَرَجِّلاَتِ مِنَ النِّسَاءِ الْمُتَشَبِّهِينَ بِالرِّجَالِ وَالْمُتَبَتِّلِينَ مِنَ الرِّجَالِ الَّذِي يَقُولُ لاَ يَتَزَوَّجُ وَالْمُتَبَتِّلاَتِ مِنَ النِّسَاءِ اللاَّئِي يَقُلْنَ ذَلِكَ وَرَاكِبَ الْفَلاَةِ وَحْدَهُ فَاشْتَدَّ ذَلِكَ عَلَى أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى اسْتَبَانَ ذَلِكَ فِي وُجُوهِهِمْ وَقَالَ الْبَائِتُ وَحْدَهُ "

رواه أحمد, وفيه: الطيب بن محمد, وثقه ابن حبان ,وضعفه العقيلي, وبقية رجاله رجال الصحيح.

7301. Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kendilerini kadınlara benzeten kadın tavırlı erkeklere, kendilerini erkeklere benzeten erkek tavırlı kadınlara, "Hiç evlenmeyiz" diyen kadınlardan uzak duran erkeklere, "Hiç evlenmeyiz" diyen kadınlara, ıssız arazilerde tek başına yolculuk eden binekli olanlara lanet etmiştir.

Bu (açıklama), Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ashabına çok ağır geldi. O kadar ki bu durum yüzlerinden açıkça belli oluyordu. Ebû Hureyre ekledi: "Tek başına geceleyen(e de) lanet etti."

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Tayyib b. Muhammed'i, İbn Hibbân güvenilir kabul etmiş, Ukaylî ise zayıf görmüştür. Diğer ravileri, *Sahih*'in ravileridir.

٧٣٠٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمُعَلَّى الدِّمَشْقِيُّ ، وَعَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، قَالا : ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، ثنا حَمَّادُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، ثنا خَالِدُ بْنُ الزِّبْرِقَانِ ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ حَبِيبٍ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " أَرْبَعَةٌ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَوْقَ عَرْشِهِ ، وَأَمَّنَتْ عَلَيْهِمْ مَلائِكَتُهُ : الَّذِي يُحْصِنُ نَفْسَهُ عَنِ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (9172)

النِّسَاءِ ، وَلا يَتَزَوَّجُ وَلا يَتَسَرَّى لأَنْ لا يُولَدَ لَهُ وَلَدٌ ، وَالرَّجُلُ يَتَشَبَّهُ بِالنِّسَاءِ ، وَقَدْ خَلَقَهُ اللَّهُ ذَكَرًا ، وَالْمَرْأَةُ تَتَشَبَّهُ بِالرِّجَالِ ، وَقَدْ خَلَقَهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أُنْثَى ، وَمُضَلِّلُ الْمَسَاكِينِ" ، قَالَ خَالِدُ بْنُ الزِّبْرِقَانِ : يَعْنِي الَّذِي يَهْزَأُ بِهِمْ ، يَقُولُ لِلْمِسْكِينِ : هَلُمَّ أُعْطِيكَ ، فَإِذَا جَاءَهُ الرَّجُلُ قَالَ : لَيْسَ مَعِي شَيْءٌ ، وَيَقُولُ لِلْمَكْفُوفِ : اتَّقِ الْبِئْرَ ، اتَّقِ الدَّابَّةَ ، وَلَيْسَ بَيْنَ يَدَيْهِ شَيْءٌ ، وَالرَّجُلُ يَسْأَلُ عَنْ دَارِ الْقَوْمِ ، فَيُرْشِدُهُ إِلَى غَيْرِهَا"

رواه الطبراني, من طريق حماد بن عبد الرحمن العكلي, عن خالد بن الزبرقان, وكلاهما ضعيف .

7302. Ebû Umâme'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Dört kişi vardır ki Allah onlara Arş'ın üzerinden lanet etmekle birlikte melekler onların aleyhine amin derler. Bunlardan (birincisi) kendisini kadınlardan uzak tutarak, çocuğu olmasın diye evlenmeyen ve cariye edinmeyen kişi;(ikincisi) Allah onu erkek olarak yaratmış olduğu halde kendisini kadınlara benzeten erkek; (üçüncüsü) Allah onu kadın olarak yaratmış olduğu halde kendisini erkeklere benzeten kadın;, (dördüncüsü ise) yoksullarla dalga geçen kişi."*

Hâlid b. ez-Zibrikân diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), son sözünde yoksullarla alay eden kişiyi kastetmiştir. Böylesi kişi, yoksul olan birine: "Gel sana (sadaka) vereyim" der. Adam ona gelince de: "Ben de bir şey yok ki" der. Köre de önünde bir şey olmadığı halde: "Çukura dikkat et, hayvana dikkat et (çarpma)" der. Biri, kendisine bir kavmin evini sorduğunda ona başka bir evi gösterir.

★Hadisi Taberânî, Hammâd b. Abdirrahman el-Uklî kanalıyla, Hâlid b. ez-Zibrikân'dan rivayet etmiştir. Her ikisi de zayıftır.[1]

٧٣٠٣ - وَبِهِ ، نا زُهَيْرٌ ، عَنِ ابْنِ جَرِيرٍ ، عَنْ عُمَيْرِ بْنِ مُغَلِّسٍ ، عَنْ أَبِي نَجِيحٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنْ كَانَ مُوسِرًا لأَنْ يَنْكِحَ ، ثُمَّ لَمْ يَنْكِحْ ، فَلَيْسَ مِنِّي "

رواه الطبراني في الأوسط والكبير, وإسناده مرسل حسن كما قال: ابن معين.

7303. Ebû Necîh'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Evlenecek kadar zengin olup da sonra evlenmeyen benden değildir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Hadisin isnâdı mürsel ve hasendir. Nitekim İbn Maîn de böyle demiştir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7489), isnâdı oldukça zayıftır.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/366), Taberânî, *M. el-Evsat* (993), *es-Silsiletu'd-Daîfe* (1934)

٧٣٠٤ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ اللَّيْثِ ، نَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ الْمَعْنِي ، نَا سُلَيْمَانُ بْنُ الْمُغِيرَةِ ، عَنْ ثَابِتٍ ، عَنْ أَنَسٍ : أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ عَلَى فِتْيَةٍ شَبَابٍ قُرَيْشٍ فَقَالَ : " يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ ، مَنِ اسْتَطَاعَ مِنْكُمُ الطَّوْلَ فَلْيَنْكِحْ أَوْ فَلْيَتَزَوَّجْ ، وَإِلَّا فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ فَإِنَّهُ لَهُ وِجَاءٌ "

رواه البزار والطبراني في الأوسط, ورجال الطبراني ثقات .

7304. Enes bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Kureyş'in gençlerinden bir grubun yanına çıktı ve onlara şöyle buyurdu: *"Ey gençler topluluğu! Sizden zenginliğe imkân bulanlar evlensin. Buna imkân bulamayan ise oruca sarılsın. Çünkü oruç, onun şehvetini keser."*

★Hadisi Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiş olup, Taberânî'nin ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٧٣٠٥ – حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مَيْسَرَةَ ، عَنْ عُبَيْدِ بْنِ سَعْدٍ ، يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنْ أَحَبَّ فِطْرَتِي فَلْيَسْتَنَّ بِسُنَّتِي ، وَمِنْ سُنَّتِي النِّكَاحُ "

رواه أبو يعلى, ورجاله ثقات إن كان عبيد بن سعد صحابي وإلا فهو مرسل .

7305. Ubeyd b. Sa'd'a Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her kim benim fıtratımı severse, benim sünnetimi yol edinsin. Benim sünnetimden biri de evlenmektir."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup ravileri; eğer Ubeyd b. Sa'd sahabi ise güvenilir kimselerdir. Değilse hadis, mürsel bir hadistir.[2]

٧٣٠٦ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْفَرَجِ الْحِمْصِيُّ ، نَا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ ، نَا هِشَامُ بْنُ حَسَّانٍ الْقُرْدُوسِيُّ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ ذَا طَوْلٍ فَلْيَتَزَوَّجْ ، وَمَنْ لَا فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ ، أَحْسَبُهُ قَالَ : فَإِنَّهُ لَهُ وِجَاءٌ "

رواه البزار والطبراني في الأوسط ورجال الطبراني ثقات.

7306. Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ey gençler topluluğu! Sizden zengin olanlar evlensin. Zengin olmayanlar ise oruca sarılsın."* Zannedersem şöyle devam etti: *"Çünkü oruç, o kişinin şehvetini keser."*

★Hadisi Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiş olup, Taberânî'nin ravileri güvenilir kimselerdir.[3]

---

1 Bezzâr, *Müsned* (1398)
2 Ebû Ya'lâ, *Müsned* (2748)
3 Bezzâr, *Müsned* (1399)

٧٣٠٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ وَعَفَّانُ قَالاَ حَدَّثَنَا خَلَفُ بْنُ خَلِيفَةَ حَدَّثَنِي حَفْصُ بْنُ عُمَرَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْمُرُ بِالْبَاءَةِ وَيَنْهَى عَنِ التَّبَتُّلِ نَهْياً شَدِيداً وَيَقُولُ " تَزَوَّجُوا الْوَدُودَ الْوَلُودَ إِنِّي مُكَاثِرٌ الأَنْبِيَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ "

رواه أحمد و الطبراني في الأوسط, من طريق حفص بن عمر,عن أنس وقد ذكره ابن أبي حاتم, وروى عنه جماعة, وبقية رجاله رجال الصحيح .

7307. Enes b. Mâlik diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), evlenmeyi emreder, bekâr kalıp evlenmemeyi şiddetle yasaklayarak şöyle buyururdu: *"Doğurgan ve cana yakın kadınlarla evlenin. Çünkü ben, kıyamet günü peygamberlere karşı çokluğunuzla övüneceğim."*

★Hadisi Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî, Hafs b. Ömer kanalıyla Enes'ten rivayet etmiştir. İbn Ebî Hâtim, Hafs'ı zikretmiştir. Kendisinden bir grup ravi rivayette bulunmuştur. Diğer ravileri, *Sahih*'in ravileridir.[1]

٧٣٠٨ - حدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ دَاوُدَ الْمَكِّيُّ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ زَكَرِيَّا ، ثنا أَبُو أُمَيَّةَ الطَّائِفِيُّ ، حَدَّثَنِي جَدِّي ، عَنْ جَدِّهِ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ , أَنَّ عُثْمَانَ بْنَ مَظْعُونٍ ، قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، ائْذَنْ لِي فِي الاخْتِصَاءِ ، فَقَالَ لَهُ : " يَا عُثْمَانُ ، إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَبْدَلَنَا بِالرَّهْبَانِيَّةِ الْحَنَفِيَّةَ السَّمْحَةَ ، وَالتَّكْبِيرَ عَلَى كُلِّ شَرَفٍ ، فَإِنْ كُنْتَ مِنَّا فَاصْنَعْ كَمَا نَصْنَعُ "

رواه الطبراني ,وفيه: إبراهيم بن زكريا, وهو ضعيف .

7308. Saîd b. el-Âs diyor ki: Osmân b Maz'ûn: "Ya Resûlallah! Hadım olmam hususunda bana izin ver" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ey Osmân! Allah bize ruhbaniyet yerine İslam şeriatını ve her şerefli olan şey üzerine tekbir getirmeyi vermiştir. Eğer bizden isen, bizim gibi davran."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden İbrâhîm b. Zekeriyyâ zayıftır.[2]

٧٣٠٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْبَخْتَرِيُّ الْوَاسِطِيُّ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْمَكْفُوفُ ، حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحِيمِ بْنُ زَيْدٍ الْعَمِّيُّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " مَنْ تَزَوَّجَ فَقَدْ أُعْطِيَ نِصْفَ الْعِبَادَةِ "

رواه أبو يعلى, وفيه: عبد الرحيم بن زيد العمي ,وهو متروك.

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1400)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (5519), İbnü'l-Mübârek, *Zühd* (1105)

7309. Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her kim evlenirse, ibadetin yarısı ona verilmiştir."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravilerden Abdurrahîm b. Zeyd el-Ammî metruktur.[1]

٧٣١٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى ، نَا مُحَمَّدُ بْنُ سَهْلِ بْنِ مَخْلَدٍ الإِصْطَخْرِيُّ ، نَا عِصْمَةُ بْنُ الْمُتَوَكِّلِ ، نَا زَافِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ إِسْرَائِيلَ بْنِ يُونُسَ ، عَنْ جَابِرٍ ، عَنْ يَزِيدَ الرَّقَاشِيِّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ تَزَوَّجَ فَقَدِ اسْتَكْمَلَ نِصْفَ الإِيمَانِ ، فَلْيَتَّقِ اللَّهَ فِي النِّصْفِ الْبَاقِي "

رواه الطبراني في الأوسط بإسنادين, وفيهما: يزيد الرقاشي وجابر الجعفي, وكلاهما ضعيف, وقد وثقا.

7310. Enes'ten rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Evlenen, imanın yarısını kemale erdirmiş olur. Geri kalan yarısında ise Allah'tan sakınsın."*

★Hadisi Taberânî iki isnâdla *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, iki senedde geçen Yezîd er-Rekkâşî ve Câbir el-Cu'fî zayıftır. Güvenilir kabul edenler de vardır.[2]

٧٣١١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ أَعْيَنَ ، ثَنَا خَالِدُ بْنُ خِدَاشٍ ، نَا مُحَمَّدُ بْنُ ثَابِتٍ الْعَبْدِيُّ ، عَنْ هَارُونَ بْنِ رِئَابٍ ، عَنْ أَبِي نَجِيحٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مِسْكِينٌ مِسْكِينٌ مِسْكِينٌ ، رَجُلٌ لَيْسَ لَهُ امْرَأَةٌ ، وَإِنْ كَانَ كَثِيرُ الْمَالِ . مِسْكِينَةٌ مِسْكِينَةٌ مِسْكِينَةٌ ، امْرَأَةٌ لَيْسَ لَهَا زَوْجٌ ، وَإِنْ كَانَتْ كَثِيرَةَ الْمَالِ "

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات إلا إن أبا نجيح لا صحبة له.

7311. Ebû Necîh'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Hanımı olmayan erkek, çok malı da olsa yoksuldur, yoksuldur, yoksuldur. Kocası olmayan kadın, çok malı da olsa yoksuldur, yoksuldur, yoksuldur."*

★Hadisi Taberânî *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir. Ancak Ebû Necîh'in sahabiliği sabit değildir.

---

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (4349), Zeyd el-Ummî zayıftır.

[2] İsnâdında birden fazla zayıf ravi vardır; bak: İbnü'l-Cevzî, *İlel* (1005)

٧٣١٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَعْمَرٍ ، قَالَ : نا مُسْلِمٌ ، قَالَ : نا شَدَّادُ بْنُ سَعِيدٍ ، عَنِ الْجُرَيْرِيِّ ، عَنْ أَبِي نَضْرَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا شَبَابَ قُرَيْشٍ ، لا تَزْنُوا ، احْفَظُوا فُرُوجَكُمْ ، أَلا مَنْ حَفِظَ فَرْجَهُ فَلَهُ الْجَنَّةُ "

7312. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ey Kureyş gençleri! Zina etmeyin, namuslarınızı muhafaza edin. Şunu bilin ki namusunu muhafaza edene cennet vardır."*[1]

٧٣١٣ - وفي رواية : حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَعْمَرٍ ، قَالَ : نا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، قَالَ : نا شَدَّادُ بْنُ سَعِيدٍ أَبُو طَلْحَةَ ، عَنِ الْجُرَيْرِيِّ ، عَنْ أَبِي نَضْرَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " يَا مَعْشَرَ شَبَابِ قُرَيْشٍ لا تَزْنُوا ، أَلا مَنْ حَفِظَ اللَّهُ لَهُ فَرْجَهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ "

رواه البزار والطبراني في الكبير والأوسط ورجاله رجال الصحيح.

7313. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ey Kureyş gençleri! Zina etmeyin. Şunu bilin ki namusunu muhafaza eden cennete girer."*

★Hadisi Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahih*'in ravileridir.

٧٣١٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قال : نا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْعُقَيْلِيُّ ، قال : نا عَبْدُ الْعَظِيمِ بْنُ حَبِيبٍ ، قال : نا مُوسَى بْنُ عُبَيْدَةَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ كَعْبٍ الْقُرَظِيِّ ، عَنْ سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " تَزَوَّجُوا ، فَإِنِّي مُكَاثِرٌ بِكُمُ الأُمَمَ ،

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: موسى بن عبيدة, وهو ضعيف.

7314. Sehl b. Huneyf'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Evlenin, çünkü ben, kıyamet gününde diğer ümmetlere karşı sizin çokluğunuzla övüneceğim."*

★Hadisi Taberânî *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Mûsâ b. Ubeyde zayıftır.

٧٣١٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَرْزُوقٍ ، حَدَّثَنَا زَاجِرُ بْنُ الصَّلْتِ ، عَنِ الْحَارِثِ بْنِ عُمَيْرٍ ، عَنْ شَدَّادٍ ، عَنْ أَبِي طَلْحَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " يَا شَبَابَ قُرَيْشٍ ! لا تَزْنُوا ، مَنْ سَلِمَ لَهُ شَبَابُهُ فَلَهُ الْجَنَّةُ " رواه أبو يعلى وإسناده منقطع, وفيه: من لم أعرفه

[1] Bezzâr, *Müsned* (1401), Taberânî, *M. el-Kebîr* (2776)

7315. Ebû Talha'nın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ey Kureyş gençleri! Zina etmeyin. Gençliğini (zinadan) selamette geçirene cennet vardır."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir. Hadisin isnâdı munkatı'dır. Senedinde tanımadığım bir ravi bulunmaktadır.[1]

٧٣١٦ - حَدَّثَنَا أَبُو عَلِيٍّ الشَّيْلَمَانِيُّ ، حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْمَخْزُومِيُّ ، حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ ، عَنْ صَالِحٍ مَوْلَى التَّوْءَمَةِ ، عَنْ جَابِرٍ ، قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَيُّمَا شَابٌّ تَزَوَّجَ فِي حَدَاثَةِ سِنِّهِ عَجَّ شَيْطَانُهُ : يَا وَيْلَهُ ! يَا وَيْلَهُ ! عَصَمَ مِنِّي دِينَهُ "

رواه أبو يعلى والطبراني في الأوسط, وفيه: خالد بن إسماعيل المخزومي, وهو متروك.

7316. Câbir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Gençlik senelerinde evlenen gencin şeytanı «Vay başıma gelenler, vay başıma gelenler, benden dinini korudu» diye bağırır."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden Hâlid b. İsmâîl el-Mahzûmî metruktur.[2]

٧٣١٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ نَافِعٍ ، قَالَ : نا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ ، قَالَ : نا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ ، قَالَ : نا زَكَرِيَّا بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ ، يَقُولُ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا أَصَبْنَا مِنْ دُنْيَاكُمْ هَذِهِ إِلا نِسَاءَكُمْ "

رواه الطبراني, وفيه: زكريا بن إبراهيم بن عبد الله بن مطيع, و لم أجد من ذكره ,وبقية رجاله ثقات .

7317. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Sizin dünyanızdan sadece kadınlarınızı aldık."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Zekeriyyâ b. İbrâhîm b. Abdillah b. Mutî'i zikredene rastlamadım. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[3]

٧٣١٨ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ ، ثنا زَيْدُ بْنُ الْمُبَارَكِ ، ثنا قُدَامَةُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ شَيْبَةَ ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " خَمْسٌ مِنْ سُنَنِ الْمُرْسَلِينَ : الْحَيَاءُ ، وَالْحِلْمُ ، وَالْحِجَامَةُ ، وَالتَّعَطُّرُ ، وَالنِّكَاحُ "

رواه الطبراني, وفيه: إسماعيل بن شيبة, قال الذهبي : واه . وذكر له هذا الحديث وغيره .

---

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (1427), İbn Abbâs hadisinden şahidi vardır; bak: Hâkim, *Müstedrek* (4/358)

[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (2041), İbnü'l-Cevzî, *İlel* 2041), *es-Silsiletu'd-Daîfe* (655), oldukça zayıf bir hadistir.

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3320)

قلت : ويأتي حديث يزيد الخطمي في الحجامة

7318. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Beş şey, peygamberlerin sünnetlerindendir. Hayâ, hilim, hacamat, güzel koku ve nikâh."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden İsmâîl b. Şeybe hakkında Zehebî: "Zayıftır" der. Rivayet ettiği bu ve bundan başka hadisler vardır.

Ben derim ki: Yezîd el-Hatmî'nin hadisi hacamat bölümünde gelecektir[1]

(بَابُ مَا جَاءَ فِي الاَخْتِصَاءِ)

Hadım Olma Hakkında

٧٣١٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ يَعْنِي ابْنَ خَالِدٍ حَدَّثَنَا رَبَاحٌ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي رَجُلٌ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ جَاءَ شَابٌّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ أَتَأْذَنُ لِي فِي الْخِصَاءِ فَقَالَ صُمْ وَسَلِ اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ"

رواه أحمد, عن رجل, عن جابر, وبقية رجاله ثقات .

7319. Câbir b. Abdillah anlatıyor: Bir genç Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelip: "Ya Resûlallah! Hadım olma hususunda bana izin ver" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Oruç tut, Allah'ın fazlından iste."*

★Hadisi Ahmed, bir adam kanalıyla Câbir'den rivayet etmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

٧٣٢٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنِي حُيَيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبُلِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ائْذَنْ لِي أَنْ أَخْتَصِيَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم " خِصَاءُ أُمَّتِي الصِّيَامُ وَالْقِيَامُ" رواه أحمد والطبراني, ورجاله ثقات وفي بعضهم كلام .

7320. Abdullah b. Amr anlatıyor: Bir adam Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelip: "Ya Resûlallah! Hadım olmam hususunda bana izin ver." deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ümmetimin hadım olması, oruç ve kıyam (geceleri namaz kılmak)'tır."*

★Hadisi Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir. Bazıları hakkında tenkitler yapılmıştır.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11445)

[2] İbnü'l-Mübârek, Zühd (1107)

٧٣٢١ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ الصَّنْعَانِيُّ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ ، حَدَّثَنِي عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ قُدَامَةَ الْجُمَحِيُّ ، عَنْ أَبِيهِ ، وَعَنْ عُمَرَ بْنِ حُسَيْنٍ ، عَنْ عَائِشَةَ بِنْتِ قُدَامَةَ بْنِ مَظْعُونٍ ، عَنْ أَبِيهَا ، عَنْ أَخِيهِ عُثْمَانَ بْنِ مَظْعُونٍ ، أَنَّهُ قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنِّي رَجُلٌ تَشُقُّ عَلَيَّ هَذِهِ الْعُزْبَةُ فِي الْمَغَازِي ، فَتَأْذَنُ لِي فِي الاخْتِصَاءِ فَأَخْتَصِي ؟ قَالَ : " لا ، وَلَكِنْ عَلَيْكَ يَا ابْنَ مَظْعُونٍ بِالصِّيَامِ فَإِنَّهُ مَجْفَرَةٌ "

رواه الطبراني, وفيه: عبد الملك بن قدامة الجمحي, وثقة ابن معين وغيره, وضعفه جماعة, وبقية رجاله ثقات.

7321. Osmân b. Maz'ûn'un bildirdiğine göre kendisi: "Ya Resûlallah! Ben savaşlarda üzerime bekârlığın zor geldiği bir adamım, bana hadım olmak hususunda izin versen de kendimi hadım etsem?" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Hayır! Ancak, ey İbn Maz'ûn, oruca sarıl! Çünkü oruç, cinsel istekleri azaltır."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdülmelik b. Kudâme el-Cümehî'yi, İbn Maîn ve başkaları güvenilir kabul ederken, bir grup âlim zayıf görmüştür. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

٧٣٢٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَلْمٍ الرَّازِيُّ ، ثنا سَهْلُ بْنُ عُثْمَانَ ، ثنا مُعَلَّى الْجُعْفِيُّ ، عَنْ لَيْثٍ ، عَنْ مُجَاهِدٍ , وَعَطَاءٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : شَكَا رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعُزُوبَةَ ، فَقَالَ : أَلا أَخْتَصِي ؟ فَقَالَ : " لا ، لَيْسَ مِنَّا مَنْ خَصَى أَوِ اخْتَصَى ، وَلَكِنْ صُمْ وَوَفِّرْ شَعَرَ جَسَدِكَ" رواه الطبراني, وفيه: معلى بن هلال, وهو متروك.

7322. İbn Abbâs anlatıyor: Bir adam Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e bekârlıktan şikayet ederek: "Hadım olayım mı?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ona: *"Hadım eden ve olan, bizden değildir. Buna karşılık oruç tut ve bedenindeki kılları çoğalt"* karşılığını verdi

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Muallâ b. Hilâl metruktur.[3]

٧٣٢٣ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، ثنا مَرْوَانُ بْنُ جَعْفَرٍ السَّمُرِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ خُبَيْبِ بْنِ سُلَيْمَانَ ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ سَعْدٍ ، عَنْ خُبَيْبِ بْنِ سُلَيْمَانَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ سَمُرَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ " يَنْهَى الرَّجُلَ أَنْ يَتَبَتَّلَ ، وَيُحَرِّمُ وُلُوجَ بُيُوتِ الْمُؤْمِنِينَ "

رواه الطبراني وهكذا وجدته في النسخة التي نقلت منها, وإسناده حسن. وقد تقدم حديث سعيد بن العاص.

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (6612), İbnü'l-Mübârek, *Zühd* (1106)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8320)
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11304), Mualla, hadis uydurmakla maruftur; bak: *es-Silsiletu'd-Daîfe* (1314)

7323. Semure diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), erkeğin evlenmeyi tamamen bırakmasını ve müslümanların evlerine girmeyi kendisine haram kılmasını yasakladı."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Kendisinden alarak yazdığım nüshada metni bu şekilde buldum. Hadisin isnâdı hasendir. Saîd b. el-Âs'ın hadisi geride geçti.[1]

(بَابُ نِيَّةِ الزَّوَاجِ)

Evlenmeye Niyet Etmek

٧٣٢٤ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ ، قَالَ : نا عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ الْحِمْصِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ السَّلامِ بْنُ عَبْدِ الْقُدُّوسِ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي عَبْلَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ ، يَقُولُ : سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " مَنْ تَزَوَّجَ امْرَأَةً لِعِزِّهَا لَمْ يَزِدْهُ اللَّهُ إِلا ذُلا ، وَمَنْ تَزَوَّجَهَا لِمَالِهَا لَمْ يَزِدْهُ اللَّهُ إِلا فَقْرًا ، وَمَنْ تَزَوَّجَهَا لِحَسَبِهَا لَمْ يَزِدْهُ اللَّهُ إِلا دَنَاءَةً ، وَمَنْ تَزَوَّجَ امْرَأَةً لَمْ يَتَزَوَّجْهَا إِلا لِيَغُضَّ بَصَرَهُ أَوْ لِيُحْصِنَ فَرْجَهُ ، أَوْ يَصِلَ رَحِمَهُ بَارَكَ اللَّهُ لَهُ فِيهَا ، وَبَارَكَ لَهَا فِيهِ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه :عبد السلام بن عبد القدوس بن حبيب ,وهو ضعيف .

7324. Enes b. Mâlik bildiriyor: Ben Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Allah, kadınla izzetinden dolayı evlenen erkeğin sadece rezilliğini artırır, güzelliğinden dolayı evlenen erkeğin sadece alçaklığını artırır. Allah, sadece gözünü (haramdan) korumak için ya da namusunu korumak için, ya da sıla-i rahimde bulunmak için evlenen erkeği kadına, (evleneceği) kadını da erkeğe bereketli kılar."*

★Hadisi Taberânî *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Abdüsselâm b. Abdilkuddûs b. Habîb zayıftır.[2]

(بَابُ عَلَيْكَ بِذَاتِ الدِّينِ)

Dindar Olan Kadını Tercih Et

٧٣٢٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ. ح إِسْحَاقُ بْنُ يُوسُفَ الأَزْرَقُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرٍ قَالَ زَوَّجْتُ امْرَأَةً عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا جَابِرُ أَتَزَوَّجْتَ. قَالَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ بِكْرًا أَوْ ثَيِّباً. قَالَ قُلْتُ ثَيِّباً . قَالَ أَلاَ بِكْرًا

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7021-2) isnâdı zayıftır.

[2] Taberânî, *M. el-Evsat* (2527), *es-Silsiletu'd-Daîfe* (1055); Abdüsselâm, hadis uydurmakla bilinmektedir.

تُلاَعِبُهَا. قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ كُنَّ لِي أَخَوَاتٌ فَخَشِيتُ أَنْ تَدْخُلَ بَيْنِي وَبَيْنَهُنَّ. فَقَالَ إِنَّ الْمَرْأَةَ تُنْكَحُ لِدِينِهَا وَمَالِهَا وَجَمَالِهَا فَعَلَيْكَ بِذَاتِ الدِّينِ تَرِبَتْ يَدَاكَ "

قلت : هو في الصحيح خلا من قوله : " تنكح المرأة لثلاث . " . إلى آخره.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح .

7325. Câbir anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), zamanında bir kadınla evlenmiştim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Câbir! Evlendin mi?"* diye sordu. Ben: "Evet" dedim. Sonra: *"Hiç evlenmemiş biriyle mi, yoksa dulla mı?"* diye sordu. Ben de: "Dul ile" dedim. *"Hiç evlenmemiş bir kadınla evlendiysen ya, sen onunla oynaşır, o da senle oynaşırdı."* diye buyurunca, ben: "Ya Resûlallah! Benim kız kardeşlerim vardı, benimle onların arasına (sorun çıkarabilecek bir hanımın) girmesinden korktum" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kadınla dini, malı ve güzelliği için evlenilir. Sen dindar olanı seç ki, elin bollaşsın."*

Ben derim ki: Hadisin "Kadın üç sebeple evlenilir" cümlesinden sonuna kadar olan kısmı hariç tamamı *Sahih*'de geçmektedir.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٧٣٢٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ عَمَّتِهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تُنْكَحُ الْمَرْأَةُ عَلَى إِحْدَى خِصَالٍ ثَلاَثٍ تُنْكَحُ الْمَرْأَةُ عَلَى مَالِهَا وَتُنْكَحُ الْمَرْأَةُ عَلَى جَمَالِهَا وَتُنْكَحُ الْمَرْأَةُ عَلَى دِينِهَا فَخُذْ ذَاتَ الدِّينِ وَالْخُلُقِ تَرِبَتْ يَمِينُكَ"

رواه أحمد وأبو يعلى والبزار, ورجاله ثقات .

7326. Ebû Saîd el-Hudrî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kadınla şu üç özelliklerden biri için evlenilir; güzelliği, malı ve dini için. Sen, din ve ahlâk sahibi olan kadını seç ki, elin bollaşsın."*

★Hadisi Ahmed, Ebû Ya'lâ ve Bezzâr rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (3/302)

[2] İmam Ahmed, *Müsned* (3/80), Bezzâr, *Müsned* (1403), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (1012)

٧٣٢٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنْصُورِ بْنِ سَيَّارٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، قَالَ: أَنْبَأَنَا يَزِيدُ بْنُ عِيَاضٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الأَعْرَجِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ الأَشْجَعِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " عُودُوا الْمَرِيضَ، وَاتَّبِعُوا الْجَنَائِزَ، وَلا عَلَيْكُمْ أَنْ لا تَأْتُوا الْعُرْسَ، وَلا عَلَيْكُمْ أَنْ تَنْكِحُوا الْمَرْأَةَ مِنْ أَجْلِ حُسْنِهَا فَلَعَلَّ أَنْ لا تَأْتِيَ بِخَيْرٍ، وَلا عَلَيْكُمْ أَنْ تَنْكِحُوا الْمَرْأَةَ لِكَثْرَةِ مَالِهَا، وَلَعَلَّ مَالَهَا أَنْ لا يَأْتِيَ بِخَيْرٍ، وَلَكِنْ ذَوَاتُ الدِّينِ وَالأَمَانَةِ فَابْتَغُوهُنَّ " رواه البزار, وفيه: يزيد بن عياض, وهو متروك.

7327. Avf b. Mâlik el-Eşceî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Hasta ziyaretinde bulunun, cenazenin peşinden gidin. Düğüne gitmemezlik etmeyin ve kadınla güzelliğinden dolayı evlenmekten kaçının. Kadının güzelliğinin hayır getirmemesi muhtemeldir. Kadınla, malının çokluğundan dolayı evlenmeyin Kadının malının hayır getirmemesi muhtemeldir. Ancak dindar olan ve emanete sahip çıkan kadınları taleb edin."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Yezîd b. İyâd metruk biridir.[1]

(بَابُ أَيُّ شَيْءٍ خَيْرٌ لِلنِّسَاءِ)

Kadınlar İçin Hangi Şey Daha Hayırlıdır?

٧٣٢٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الْكُوفِيُّ، قَالَ: نا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ، قَالَ: نا قَيْسٌ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عِمْرَانَ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ، عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، أَنَّهُ كَانَ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: أَيُّ شَيْءٍ خَيْرٌ لِلْمَرْأَةِ؟ فَسَكَتُوا، فَلَمَّا رَجَعْتُ قُلْتُ لِفَاطِمَةَ: أَيُّ شَيْءٍ خَيْرٌ لِلنِّسَاءِ؟ قَالَتْ: لا يَرَاهُنَّ الرِّجَالُ، فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: " إِنَّمَا فَاطِمَةُ بِضْعَةٌ مِنِّي " رواه البزار, وفيه: من لم أعرفه وعلي بن زيد أيضا.

7328. Hz. Ali'den rivayet edildiğine göre kendisi, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanında bulunuyorken şöyle buyurdu: *"Kadınlar için hangi şey daha hayırlıdır?"* İnsanlar sustular. Fâtıma dönünce ona: "Kadınlar için hangi şey daha hayırlıdır?" diye sordum. O da: "Erkeklerin onları görmemesidir" cevabını verdi. Bunu Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e söyleyince şöyle buyurdu: *"Fâtıma, benden bir parçadır."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/38-5), Bezzâr, *Müsned* (1404)

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, senedinde tanımadığım bir ravi ile (zayıf olmakla suçlanan) Ali b. Zeyd aynı şekildedir.[1]

(بَابُ فِي الْمَرْأَةِ تَشْتَرِطُ لِزَوْجِهَا أَنْ لا تَتَزَوَّجَ بَعْدَهُ)

Kocasına Kendisinden Sonra Evlenmemeyi Şart Koşan Kadın

٧٣٢٩ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عُثْمَانَ بْنِ صَالِحٍ ، ثنا نُعَيْمُ بْنُ حَمَّادٍ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِدْرِيسَ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ أَبِي سُفْيَانَ ، عَنْ جَابِرٍ ، عَنْ أُمِّ مُبَشِّرٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " خَطَبَ امْرَأَةَ الْبَرَاءِ بْنِ مَعْرُورٍ " ، فَقَالَتْ : إِنِّي شَرَطْتُ لِزَوْجِي ، أَنْ لا أَتَزَوَّجَ بَعْدَهُ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ هَذَا لا يَصْلُحُ " رواه الطبراني في الكبير والصغير ورجاله رجال الصحيح .

7329. Ümmü Mübeşşir'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Berâ b. Ma'rûr'un hanımına evlenme teklifinde bulundu. Kadın: "Ben kocama kendisinden sonra başka biriyle evlenmemeyi şart koştum" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Hiç şüphesiz bu (davranış), uygun olmaz."*

★Hadisi Taberânî *el-Mu'cemu's-sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup, ravileri *Sahih*'in ravileridir.[2]

(بَابُ تَزَوَّجُوا النِّسَاءَ يَأْتِينَكُمْ بِالأَمْوَالِ)

Kadınlarla Evlenin ki Size Mal-Mülk Getirsinler

٧٣٣٠ - عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : "تَزَوَّجُوا النِّسَاءَ يَأْتِينَكُمْ بِالأَمْوَالِ" رواه البزار ورجاله رجال الصحيح خلا مسلم بن جنادة وهو ثقة .

7330. Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kadınlarla evlenin ki size mal-mülk getirsinler."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravileri Müslim b. Cünâde hariç *Sahih*'in ravileridir. Müslim ise güvenilir biridir.[3]

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1405)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (1186; 25/102-3), Taberânî, *M. es-Sağîr* (1157)

[3] Bezzâr, *Müsned* (1402)

(بَابُ الْيُمْنِ فِي الْمَرْأَةِ)

Kadındaki Bereket

٧٣٣١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِبراهيمُ بْنُ إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ مُبَارَكٍ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ سُلَيْمٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ إِنَّ مِنْ يُمْنِ الْمَرْأَةِ تَيْسِيرَ خِطْبَتِهَا وَتَيْسِيرَ صَدَاقِهَا وَتَيْسِيرَ رَحِمِهَا"

رواه أحمد, وفيه: أسامة بن زيد بن أسلم ,وهو ضعيف, وقد وثق, وبقية رجاله ثقات .

7331. Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"İstenmesini kolaylaştırması, mehrini kolaylaştırması ve doğurgan olması, kadının bereketindendir."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Üsâme b. Zeyd b. Eslem zayıftır. Güvenilir kabul edenler de olmuştur. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٧٣٣٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنِ ابْنِ سَخْبَرَةَ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ " أَعْظَمُ النِّسَاءِ بَرَكَةً أَيْسَرُهُنَّ مَئُونَةً"

رواه أحمد والبزار, وفيه: ابن سخبرة, يقال : اسمه عيسى بن ميمون, وهو متروك .

7332. Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kadınların bereketi en çok olanı, zahmeti en az olanıdır."*

★Hadisi Ahmed ve Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden İbn Sehbera -ki ismi Îsâ b. Meymûn'dur- metruk biridir.[2]

(بَابُ الأَمْرِ بِالتَّزْوِيجِ وَالإِعَانَةِ عَلَيْهِ)

Evliliği Emretmek ve Buna Yardımcı Olmak

٧٣٣٣ - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ سَيْحَانَ ، حَدَّثَنَا حَلْبَسُ بْنُ غَالِبٍ ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ ، عَنْ أَبِي الزِّنَادِ ، عَنِ الأَعْرَجِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنِّي زَوَّجْتُ ابْنَتِي وَإِنِّي أُحِبُّ أَنْ تُعِينَنِي بِشَيْءٍ ، قَالَ : " مَا عِنْدِي شَيْءٌ ، وَلَكِنْ إِذَا كَانَ غَدًا فَأْتِنِي بِقَارُورَةٍ وَاسِعَةِ الرَّأْسِ وَعُودِ شَجَرَةٍ "

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (6/77), Bezzâr, *Müsned* (7482)

[2] İmam Ahmed, *Müsned* (6/145), Bezzâr, *Müsned* (1417), Hâkim, *Müstedrek* (2/178), *es-Silsiletu'd-Daîfe* (1117)

قال وذكر الحديث في الْفَوَائِدِ. رواه أبو يعلى، وفيه: حلبس بن غالب ،وهو متروك.

7333. Ebû Hureyre anlatıyor: Bir adam Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelip: "Ya Resûlallah! Ben kızımı evlendirdim. Bu hususta bana biraz yardımcı olmanı arzuluyorum" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Yanımda bir şey yok; ama yarın olduğunda bana geniş ağızlı bir şişe ile ağaç dalı getir..."* Hadis, devam ediyor.

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravilerden Halbes b. Ğâlib metruk biridir.[1]

٧٣٣٤ – قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو النَّضْرِ هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ قَالَ حَدَّثَنَا الْمُبَارَكُ يَعْنِي ابْنَ فَضَالَةَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عِمْرَانَ الْجَوْنِيُّ عَنْ رَبِيعَةَ الأَسْلَمِيِّ قَالَ كُنْتُ أَخْدُمُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لِي : " يَا رَبِيعَةُ ، أَلَا تَزَوَّجُ ؟ " ، قَالَ : قُلْتُ : لَا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أُرِيدُ أَنْ أَتَزَوَّجَ ، مَا عِنْدِي مَا يُقِيمُ الْمَرْأَةَ ، وَمَا أُحِبُّ أَنْ يَشْغَلَنِي عَنْكَ شَيْءٌ ، فَأَعْرَضَ عَنِّي فَخَدَمْتُهُ مَا خَدَمْتُهُ ثُمَّ قَالَ لِي الثَّانِيَةَ : " يَا رَبِيعَةُ ، أَلَا تَزَوَّجُ ؟ " ، فَقُلْتُ : مَا أُرِيدُ أَنْ أَتَزَوَّجَ ، مَا عِنْدِي مَا يُقِيمُ الْمَرْأَةَ ، وَمَا أُحِبُّ أَنْ يَشْغَلَنِي عَنْكَ شَيْءٌ ، فَأَعْرَضَ عَنِّي ، ثُمَّ رَجَعْتُ إِلَى نَفْسِي فَقُلْتُ : وَاللَّهِ لَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَا يُصْلِحُنِي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ أَعْلَمُ مِنِّي ، وَاللَّهِ لَئِنْ قَالَ : تَزَوَّجْ لَأَقُولَنَّ : نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مُرْنِي بِمَا شِئْتَ ، قَالَ : فَقَالَ : " يَا رَبِيعَةُ ، أَلَا تَزَوَّجُ ؟ " ، فَقُلْتُ : بَلَى مُرْنِي بِمَا شِئْتَ ، قَالَ : " انْطَلِقْ إِلَى آلِ فُلَانٍ حَيٍّ مِنَ الْأَنْصَارِ – وَكَانَ فِيهِمْ تَرَاخٍ – عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْ لَهُمْ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْسَلَنِي إِلَيْكُمْ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُزَوِّجُونِي فُلَانَةَ لِامْرَأَةٍ مِنْهُمْ " ، فَذَهَبْتُ فَقُلْتُ لَهُمْ : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْسَلَنِي إِلَيْكُمْ ، يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُزَوِّجُونِي فُلَانَةَ فَقَالُوا : مَرْحَبًا بِرَسُولِ اللَّهِ ، وَبِرَسُولِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَاللَّهِ لَا يَرْجِعُ رَسُولُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا بِحَاجَتِهِ فَزَوَّجُونِي وَأَلْطَفُونِي ، وَمَا سَأَلُونِي الْبَيِّنَةَ ، فَرَجَعْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَزِينًا ، فَقَالَ لِي : " مَا لَكَ يَا رَبِيعَةُ ؟ " ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَتَيْتُ قَوْمًا كِرَامًا فَزَوَّجُونِي ، وَأَكْرَمُونِي وَأَلْطَفُونِي وَمَا سَأَلُونِي بَيِّنَةً ، وَلَيْسَ عِنْدِي صَدَاقٌ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا بُرَيْدَةُ الْأَسْلَمِيُّ ، اجْمَعُوا لَهُ وَزْنَ نَوَاةٍ مِنْ ذَهَبٍ " ، قَالَ : فَجَمَعُوا لِي وَزْنَ نَوَاةٍ مِنْ ذَهَبٍ ، فَأَخَذْتُ مَا جَمَعُوا لِي فَأَتَيْتُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ،

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (6295), münker bir hadistir.

فَقَالَ : " اذْهَبْ بِهَذَا إِلَيْهِمْ فَقُلْ : هَذَا صَدَاقُهَا " ، فَأَتَيْتُهُمْ فَقُلْتُ : هَذَا صَدَاقُهَا فَرَضُوهُ وَقَبِلُوهُ ، وَقَالُوا : كَثِيرٌ طَيِّبٌ ، قَالَ : ثُمَّ رَجَعْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَزِينًا فَقَالَ " : يَا رَبِيعَةُ ، مَا لَكَ حَزِينٌ ؟ " ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَا رَأَيْتُ قَوْمًا أَكْرَمَ مِنْهُمْ رَضُوا بِمَا آتَيْتُهُمْ وَأَحْسَنُوا وَقَالُوا : كَثِيرًا طَيِّبًا ، وَلَيْسَ عِنْدِي مَا أُولِمُ ، قَالَ : " يَا بُرَيْدَةُ ، اجْمَعُوا لَهُ شَاةً " ، قَالَ : فَجَمَعُوا لِي كَبْشًا عَظِيمًا سَمِينًا ، فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " اذْهَبْ إِلَى عَائِشَةَ فَقُلْ لَهَا : فَلْتَبْعَثْ بِالْمِكْتَلِ الَّذِي فِيهِ الطَّعَامُ " ، قَالَ : فَأَتَيْتُهَا فَقُلْتُ لَهَا مَا أَمَرَنِي بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَتْ : هَذَا الْمِكْتَلُ فِيهِ تِسْعُ آصُعٍ شَعِيرٍ لَا وَاللَّهِ إِنْ أَصْبَحَ لَنَا طَعَامٌ غَيْرُهُ ، خُذْهُ فَأَخَذْتُهُ ، فَأَتَيْتُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَخْبَرْتُهُ مَا قَالَتْ عَائِشَةُ ، فَقَالَ : " اذْهَبْ بِهَذَا إِلَيْهِمْ فَقُلْ : لِيُصْبِحْ هَذَا عِنْدَكُمْ خُبْزًا " ، فَذَهَبْتُ إِلَيْهِمْ ، وَذَهَبْتُ بِالْكَبْشِ ، وَمَعِي أُنَاسٌ مِنْ أَسْلَمَ فَقَالَ : لِيُصْبِحْ هَذَا عِنْدَكُمْ خُبْزًا ، وَهَذَا طَبِيخًا ، فَقَالُوا : أَمَّا الْخُبْزُ فَسَنَكْفِيكُمُوهُ وَأَمَّا الْكَبْشُ فَاكْفُونَا أَنْتُمْ ، فَأَخَذْنَا الْكَبْشَ أَنَا وَأُنَاسٌ مِنْ أَسْلَمَ فَذَبَحْنَاهُ وَسَلَخْنَاهُ ، وَطَبَخْنَاهُ ، فَأَصْبَحَ عِنْدَنَا خُبْزٌ ، وَلَحْمٌ فَأَوْلَمْتُ ، وَدَعَوْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطَانِي بَعْدَ ذَلِكَ أَرْضًا ، وَأَعْطَى أَبَا بَكْرٍ أَرْضًا ، وَجَاءَتِ الدُّنْيَا فَاخْتَلَفْنَا فِي عِذْقِ نَخْلَةٍ فَقُلْتُ : أَنَا هِيَ فِي حَدِّي ، وَقَالَ أَبُو بَكْرٍ : هِيَ فِي حَدِّي ، فَكَانَ بَيْنِي وَبَيْنَ أَبِي بَكْرٍ كَلَامٌ ، فَقَالَ لِي أَبُو بَكْرٍ كَلِمَةً كَرِهَهَا وَنَدِمَ ، فَقَالَ لِي : يَا رَبِيعَةُ رُدَّ عَلَيَّ مِثْلَهَا حَتَّى تَكُونَ قِصَاصًا ، قَالَ : قُلْتُ : لَا أَفْعَلُ ، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ : لَتَقُولَنَّ أَوْ لَأَسْتَعْدِيَنَّ عَلَيْكَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ : مَا أَنَا بِفَاعِلٍ ، قَالَ : وَرَفَضَ الْأَرْضَ وَانْطَلَقَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَانْطَلَقْتُ أَتْلُوهُ ، فَجَاءَ نَاسٌ مِنْ أَسْلَمَ فَقَالُوا لِي : رَحِمَ اللَّهُ أَبَا بَكْرٍ ، فِي أَيِّ شَيْءٍ يَسْتَعْدِي عَلَيْكَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ قَالَ لَكَ مَا قَالَ ، فَقُلْتُ : أَتَدْرُونَ مَا هَذَا ؟ هَذَا أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ ، هَذَا ثَانِيَ اثْنَيْنِ ، وَهَذَا ذُو شَيْبَةِ الْمُسْلِمِينَ ، إِيَّاكُمْ لَا يَلْتَفِتُ فَيَرَاكُمْ تَنْصُرُونِي عَلَيْهِ فَيَغْضَبَ فَيَأْتِيَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَغْضَبَ لِغَضَبِهِ ، فَيَغْضَبَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِغَضَبِهِمَا فَيُهْلِكَ رَبِيعَةَ ، قَالُوا : مَا تَأْمُرُنَا ؟ قَالَ : ارْجِعُوا ، قَالَ : فَانْطَلَقَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَبِعْتُهُ وَحْدِي ، حَتَّى أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَدَّثَهُ الْحَدِيثَ كَمَا كَانَ ، فَرَفَعَ إِلَيَّ رَأْسَهُ فَقَالَ " : يَا رَبِيعَةُ ، مَا لَكَ وَلِلصِّدِّيقِ ؟ " ، قُلْتُ : يَا

رَسُولَ اللَّهِ ، كَانَ كَذَا كَانَ كَذَا ، قَالَ لِي كَلِمَةً كَرِهَهَا فَقَالَ لِي : قُلْ كَمَا قُلْتُ حَتَّى يَكُونَ قِصَاصًا فَأَبَيْتُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : أَجَلْ فَلَا تَرُدَّ عَلَيْهِ ، وَلَكِنْ قُلْ : غَفَرَ اللَّهُ لَكَ يَا أَبَا بَكْرٍ " ، فَقُلْتُ : غَفَرَ اللَّهُ لَكَ يَا أَبَا بَكْرٍ ، قَالَ الْحَسَنُ : فَوَلَّى أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وَهُوَ يَبْكِي."

رواه أحمد والطبراني, وفيه: مبارك بن فضالة, وحديثه حسن, وبقية رجال أحمد رجال الصحيح.

7334. Rebîa el-Eslemî anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e hizmet ediyordum. Bana: *"Ey Rebîa! Evlenmiyor musun?"* diye sorunca, "Hayır, vallahi ya Resûlallah! Evlenmek istemiyorum, üstelik kadını geçindirecek kadar param da yok. Hiçbir şeyin beni, sana hizmet etmekten alıkoymasını arzulamıyorum" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), benden yüz çevirdi. Yaptığım hizmete devam ettim. İkinci defa da bana: *"Ey Rebîa! Evlenmiyor musun?"* diye tekrar sordu. Ben: "Evlenmek istemiyorum, üstelik kadını geçindirecek kadar param da yok ve hiçbir şeyin beni, sana hizmet etmekten alıkoymasını arzulamıyorum" diyerek cevabımı yineledim. Yine benden yüz çevirdi. Sonra kendi kendime dedim ki: "Vallahi Resûlullah dünyam ve ahiretim için bana uygun olanı hiç şüphesiz benden daha iyi bilir. Vallahi bana bir daha evlen derse mutlaka «Evet, Ya Resûlallah! Emret, dilediğinle evleneyim» diyeceğim." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bana: *"Ey Rebîa! Evlenmiyor musun?"* diye sorunca, "Evet, emret dilediğinle evleneyim" dedim. Bana: *"Falan aileye git"* buyurdu. Bu, Ensar'dan bir kabile idi. Kendilerinde, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e karşı bir aldırmamazlık vardı. *"Onlara de ki: Resûlullah, beni size gönderdi. Size, beni falan kızla evlendirmenizi emrediyor"* buyurdu. Bu onların bir kızı idi. Gidip onlara: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), beni size gönderdi. Size, beni falan kızla evlendirmenizi emrediyor" dedim. Onlar da: "Allah'ın elçisine ve Allah'ın elçisinin elçisine merhaba! Vallahi, Allah'ın elçisinin elçisi ihtiyacını gidermeden asla buradan ayrılmaz" dediler. Beni evlendirdiler ve ihsanda bulundular. Benden mehir istemediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e üzgün bir şekilde geri göndüm. Bana: *"Ey Rebîa! Neyin var?"* diye sorunca, ben: "Ya Resûlallah! Çok cömert bir topluma gittim. Beni evlendirdiler ve bana ihsanda bulundular. Benden mehir istemediler, yanımda mehir (olarak verecek hiçbir şey) yoktu." deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Eslem'li Büreyde! Bunun için, bir çekirdek ağırlığı altın toplayın"* buyurdu. Benim için bir çekirdek ağırlığında altın topladılar. Topladıkları altını alıp, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e götürdüm. *"Bunu onlara götür ve: «Bu onun mehridir» de"* buyurdu. Ben de onlara gidip: "Bu onun

mehridir" dedim. Kabul edip rıza gösterdiler. "Bu çok ve hoştur" dediler. Sonra, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e üzgün bir şekilde gittim. Bana: *"Ey Rebîa! Neyin var, üzgünsün?"* diye sorunca, şöyle dedim: "Ya Resûlallah! Ben onlardan daha cömert toplum görmedim. Onlara verdiğim mehre razı oldular ve bana ihsanda bulunarak «Bu, hem çok, hem de hoş bir şey» dediler. Yanımda düğün yemeği verecek kadar param yoktur." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Büreyde! Bunun için koyun parası toplayın"* buyurdu. Benim için para toplayıp semiz ve büyük bir koç aldılar. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bana: *"Âişe'ye git ve ona de ki: İçinde yiyecek bulunan küfeyi göndersin"* buyurdu. Hemen Âişe'ye gittim ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in söylememi emrettiği şeyi ona söyledim. Bunun üzerine Âişe, bana şöyle dedi: "Bu küfenin içinde dokuz sa' arpa var. Vallahi bizim bundan başka yiyeceğimiz yok, al (öyleyse)." Ben küfeyi alıp Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e getirdim. Âişe'nin dediklerini ona haber verdim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunu onlara götür ve:« Bu, yanınızda ekmek olsun» de"* buyurunca, küfeyi alıp onlara gittim. Koçu da alıp götürdüm. Benimle beraber Eslem'den bir grup insan vardı. Onlara: "Bu yanınızda ekmek olsun, şu (koyun) da pişirilsin" dedim. Onlar da: "Ekmek konusunda biz size yeteriz (onu biz hallederiz), ama koç konusunda siz, bize yetin (onu siz halledin)" dediler. Biz de yani biz ve Eslem'li insanlar koçu alıh kestik. Derisini yüzdük, etini pişirdik. Böylelikle yanımızda ekmek ve et bulunmuş oldu. Düğün yemeğini hazırladım ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i çağırdım.

Ravi sonra şöyle anlattı: Bundan sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bana bir arazi tahsis etti. Ebû Bekr'e de bir arazi verdi. Dünya peşimden geldi. Sonra Ebû Bekr'le, bir hurma salkımı konusunda bir anlaşmazlığa düştük. Ben: "Salkım benim hududumda" dedim. Ebû Bekr: "Benim hududumda" dedi. Ebû Bekr'le aramızda bir konuşma geçti. Ebû Bekr bana hoşlanmadığım bir söz söyledi. Ama sonradan pişman olup şöyle dedi: "Ey Rebîa! Sana söylediğim sözün aynısını bana söyle kısas olsun." Ben: "Yapamam" dedim. Ebû Bekr: "Ya o sözü söyleyeceksin, ya da sana karşı Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den yardım isteyeceğim" dedi. Ben yine: "Bunu yapacak değilim" dedim. Ebû Bekr araziyi terk edip, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gitti. Ben de onun peşinden gittim. Eslem'den bir grup insan da geldi. Bana: "Allah, Ebû Bekr'e rahmet etsin, hangi konuda sana karşı Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den yardım istiyor, o sana dediğini demiştir" dediler. Ben şöyle dedim: "Bunun ne olduğunu biliyor musunuz? Bu kişi Ebû Bekr'dir. Bu, (mağarada Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'le beraber kalan) iki kişiden ikincisidir. Bu, müslümanların yaşlısı,

büyüğüdür. Onun iltifat etmemesinden sakının. Sizin kendinize karşı bana yardımda bulunduğunuzu görür ve kızar. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelir Ebû Bekr kızgın olduğu için o da kızar. İkisi kızdığı için yüce Allah ta kızar ve böylelikle Rebîa helak olur." Oradakiler: "Bize ne emrediyorsun" diye sorunca ben: "Geri dönün!" dedim. Ebû Bekr, -Allah ona rahmet etsin- Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gitti. Ben de tek başıma Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e varıncaya kadar peşinden gittim. Ebû Bekr, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e olayı olduğu gibi anlattı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), başını bana doğru kaldırıp baktı ve bana şöyle buyurdu: *"Ey Rebîa! Sana ve Ebû Bekr'e ne oldu?"* Ben: "Ya Resûlallah! Böyle böyle oldu, Ebû Bekr bana hoşuma gitmeyen bir söz söyledi" dedim. Ebû Bekr: "Dediğim gibi söyle ki kısas olsun" dedi. Ben kabul etmedim. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Evet, ona sözünün aynısını söyleme ama şöyle de; Allah seni bağışlasın ey Ebû Bekr!"* Ben de: "Ey Ebû Bekr! Allah seni bağışlasın" dedim. Hasan der ki: "Bunun üzerine Ebû Bekr ağlayarak geri döndü."

★Hadisi Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Mübârek b. Fadâle'nin hadisi hasen derecesindedir. Ahmed'in geri kalan ravileri *Sahih*'in ravilerdir.[1]

(بَابُ عَوْنِ اللهِ سُبْحَانَهُ لِلْمُتَزوِّجِ)

Allah'ın Evlenene Yardımcı Olması

٧٣٣٥ – حَدَّثَنا غَالِبُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْبَرْذَعِيُّ ، قَالَ : نَا مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمِ بْنِ وَارَةَ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نَا عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ الْكِلابِيُّ ، قَالَ : نَا جَدِّي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ الْوَازِعِ ، عَنْ أَيُّوبَ السَّخْتِيَانِيُّ ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ ، عَنْ جَابِرٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " ثَلاثٌ مَنْ فَعَلَهُنَّ ثِقَةً بِاللَّهِ وَاحْتِسَابًا كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُعِينَهُ وَأَنْ يُبَارِكَ لَهُ : مَنْ سَعَى فِي فِكَاكِ رَقَبَةٍ ثِقَةً بِاللَّهِ وَاحْتِسَابًا ، كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُعِينَهُ ، وَأَنْ يُبَارِكَ لَهُ ، وَمَنْ تَزَوَّجَ ثِقَةً بِاللَّهِ وَاحْتِسَابًا ، كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُعِينَهُ ، وَأَنْ يُبَارِكَ لَهُ ، وَمَنْ أَحْيَا أَرْضًا مَيِّتَةً ثِقَةً بِاللَّهِ وَاحْتِسَابًا ، كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُعِينَهُ ، وَأَنْ يُبَارِكَ لَهُ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط, وفيه: عبيد الله بن الوازع, روى عنه حفيده عمرو بن عاصم فقط, وبقية رجاله ثقات .

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (4/58-9), Taberânî, *M. el-Kebîr* (4578)

7335. Câbir b. Abdillah'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Üç şey vardır ki, her kim bunları Allah'a güvenerek ve sevabını ondan bekleyerek yaparsa, o kişiye yardımcı olması ve ona bereket ihsan etmesi Allah üzerine hak olmuş olur. Her kim, Allah'a güvenerek ve sevabını ondan bekleyerek bir kölenin azat edilmesi hususunda çalışırsa, ona yardımcı olması ve bereket ihsan etmesi Allah üzerine hak olur. Her kim Allah'a güvenerek ve sevabını Allah'tan bekleyerek evlenirse, ona yardımcı olması ve bereket ihsan etmesi Allah üzerine hak olur. Her kim, ölü (münbit olmayan) bir araziyi, Allah'a güvenerek ve sevabını Allah'tan bekleyerek ihya ederse, ona yardımcı olması ve bereket ihsan etmesi Allah üzerine hak olur."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup, ravilerden Ubeydullah b. el-Vâzi'den sadece torunu Amr b. Âsım rivayette bulunmuştur. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابُ فِي مَحَبَّةِ النِّسَاءِ)

Kadınları Sevmek

٧٣٣٦ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ وَحَسَنٌ قَالاَ حَدَّثَنَا أَبُو هِلاَلٍ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ رَجُلٍ هُوَ الْحَسَنُ إِنْ شَاءَ اللهُ عَنْ مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ لَمْ يَكُنْ شَيْءٌ أَحَبَّ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْخَيْلِ . ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ غُفْراً الا بِلَ النِّسَاءُ" رواه أحمد.

7336. Ma'kil b. Yesâr diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), nezdinde attan daha sevimli hiçbir şey yoktur. Diğer taraftan şöyle buyurdu: *"Allahım! Develeri çoğalt ki, kadınlara mehir olsun."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[2]

٧٣٣٧ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ نَافِعٍ ، قَالَ : نا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ ، قَالَ : نا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ ، قَالَ : نا زَكَرِيَّا بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ ، يَقُولُ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا أَصَبْنَا مِنْ دُنْيَاكُمْ هَذِهِ إِلا نِسَاءَكُمْ "

رواه الطبراني, وفيه: زكريا بن إبراهيم بن عبد الله بن مطيع, و لم أحد من ترجمه, وبقية رجاله ثقات.

7337. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle bildirmiştir: *"Sizin dünyanızdan sadece kadınlarınızı aldık."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Zekeriyyâ b. İbrâhîm b. Abdillah b. Mutî'i zikredene rastlamadım. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

---

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr* (737)

[2] İmam Ahmed, *Müsned* (5/27)

(بَابُ تَزْوِيجِ الوَلُودِ)

Doğurgan Olan Kadınlarla Evlenmek

٧٣٣٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنِي حُيَيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبُلِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " انْكِحُوا أُمَّهَاتِ الأَوْلَادِ فَإِنِّي أُبَاهِي بِهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ"

رواه أحمد, وفيه: حيي بن عبد الله المعافري, وقد وثق, وفيه ضعف .

7338. Abdullah b. Amr'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Doğurgan kadınlarla evlenin. Çünkü ben kıyamet gününde diğer ümmetlere karşı onların (kadınların doğurdukları kişilerin çokluğuyla) övüneceğim."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Huyey b. Abdillah el-Muâfirî güvenilir kabul edilen biridir. Bununla beraber kendisinde zayıflık bulunmaktadır.[2]

٧٣٣٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا خَلَفُ بْنُ خَلِيفَةَ قَالَ أَبِي وَقَدْ رَأَيْتُ خَلَفَ بْنَ خَلِيفَةَ وَقَدْ قَالَ لَهُ إِنْسَانٌ يَا أَبَا أَحْمَدَ حَدَّثَكَ مُحَارِبُ بْنُ دِثَارٍ قَالَ أَبِي فَلَمْ أَفْهَمْ كَلَامَهُ كَانَ قَدْ كَبِرَ فَتَرَكْتُهُ حَدَّثَنَا حَفْصٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْمُرُ بِالْبَاءَةِ وَيَنْهَى عَنِ التَّبَتُّلِ نَهْيًا شَدِيدًا وَيَقُولُ تَزَوَّجُوا الْوَدُودَ الْوَلُودَ إِنِّي مُكَاثِرٌ بِكُمُ الأَنْبِيَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ "

رواه أحمد والطبراني في الأوسط, وإسناده حسن .

7339. Enes bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), evlenmeyi emreder ve kadınlardan uzak durmak suretiyle hiç evlenmemeyi kesin bir biçimde yasaklar ve şöyle buyururdu: *"Sevecen ve doğurgan kadınlarla evlenin. Ben, kıyamet gününde diğer peygamberlere karşı sizin çokluğunuzla övüneceğim."*

★Hadisi Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiş olup, hadisin isnâdı hasendir.[3]

٧٣٤٠ - حدثنا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا دَاهِرُ بْنُ نُوحٍ ، ثنا عَمْرُو بْنُ الْوَلِيدِ ، قَالَ : سَمِعْتُ مُعَاوِيَةَ بْنَ يَحْيَى ، ثنا يَحْيَى بْنُ جَابِرٍ ، عَنْ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ ، عَنْ عِيَاضِ بْنِ غَنْمٍ ، قَالَ : قَالَ لِي رَسُولُ

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (1933)
[2] İmam Ahmed, *Müsned* (6598)
[3] İmam Ahmed, *Müsned* (3/158, 245), Kudâî, *M. eş-Şihâb* (675)

اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ : " يَا عِيَاضُ لا تَزَوَّجَنَّ عَجُوزًا ، وَلا عَاقِرًا ، فَإِنِّي مُكَاثِرٌ بِكُمُ الأُمَمَ " رواه الطبراني, وفيه: معاوية بن يحيى الصدفي, وهو ضعيف .

7340. İyâd b. Ğunm diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bana şöyle buyurdu: *"Ey İyâd! Yaşlı ve kısır kadınlarla asla evlenme. Çünkü ben, diğer ümmetlere karşı sizin çokluğunuzla övüneceğim.*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Muâviye b. Yahyâ es-Sadefî zayıftır.[1]

٧٣٤١ – حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ دُرُسْتَ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ الرَّبِيعِ ، حَدَّثَنِي بَهْزُ بْنُ حَكِيمٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " سَوْدَاءُ وَلُودٌ خَيْرٌ مِنْ حَسْنَاءَ لا تَلِدُ ، إِنِّي مُكَاثِرٌ بِكُمُ الأُمَمَ حَتَّى بِالسِّقْطِ يَظَلُّ مُحْبَنْطِئًا عَلَى بَابِ الْجَنَّةِ ، يُقَالُ لَهُ : ادْخُلِ الْجَنَّةَ ، فَيَقُولُ : يَا رَبِّ ، وَأَبَوَايَ ؟ ، فَيُقَالُ لَهُ : ادْخُلِ الْجَنَّةَ أَنْتَ وَأَبَوَاكَ "

رواه الطبراني, وفيه: علي بن الربيع, وهو ضعيف .

7341. Behz b. Hakîm'in babası kanalıyla dedesi (Muâviye b. Hayde)'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Doğurgan zenci bir kadın, doğurmayan güzel bir kadından hayırlıdır. Hiç şüphesiz ben, diğer ümmetlere karşı sizin çokluğunuzla övüneceğim. Hatta bir düşük getirilir. Cennetin kapısında öfkeli ve bekletilmiş bir haldedir. Ona: «Cennete gir» denilir; fakat o: «Ya Rabbi! Ya annem babam (ne olacak)?» diye sorar. Bunun üzerine: «Sen, baban ve annenle beraber cennete gir» Denilir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ali b. er-Rebî' zayıftır.[2]

٧٣٤٢ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ هَارُونَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ بَكَّارٍ ، ثنا الْعَبَّاسُ بْنُ الْوَلِيدِ الْخَلالُ ، ثنا مَرْوَانُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ عَقِيلٍ ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ ، عَنْ سَالِمٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : أَخْبَرَتْنِي حَفْصَةُ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لا يَدَعْ أَحَدُكُمْ طَلَبَ الْوَلَدِ ، فَإِنَّ الرَّجُلَ إِذَا مَاتَ وَلَيْسَ لَهُ وَلَدٌ انْقَطَعَ اسْمُهُ " رواه الطبراني وإسناده حسن .

7342. Hafsa'nın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Sizden hiçbiriniz çocuk sahibi olma isteğinden vazgeçmesin. Çünkü kişi öldüğünde, hiç çocuğu yoksa o kişinin ismi kesilir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, hadisin isnâdı hasendir.[3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/368), Amr b. el-Velîd zayıftır.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/416)

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (23/210)

٧٣٤٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ بْنِ نَجْدَةَ الْحَوْطِيُّ ، ثنا أَبُو الْمُغِيرَةِ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ السِّمْطِ ، ثنا صَالِحُ بْنُ عَلِيٍّ الْهَاشِمِيُّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لأَنْ يُرَبِّيَ أَحَدُكُمْ بَعْدَ أَرْبَعٍ وَخَمْسِينَ جَرْوَ كَلْبٍ ، خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يُرَبِّيَ وَلَدًا لِصُلْبِهِ "

رواه الطبراني, وفيه :عبد الله بن السمط, وصالح بن علي بن عبد الله بن عباس, و لم أجد من ترجمها, وبقية رجاله ثقات.

7343. Sâlih b. ali el-Hâşimî'nin babası kanalıyla dedesi (İbn Abbâs)'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Sizden birinizin elli dört yaşından sonra, köpek eniğini terbiye edip yetiştirmesi, kendi sulbü için çocuk yetiştirmesinden daha hayırlıdır."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdullah b. es-Sımt ve Sâlih b. Ali b. Abdillah b. Abbâs'ın biyografilerini yazana rastlamadım. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابُ التَّسَرِّي)

Cariye Edinmek

٧٣٤٤ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ زَكَرِيَّا ، نا عَمْرُو بْنُ الْحُصَيْنِ ، نا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُلاثَةَ ، نا عُثْمَانُ بْنُ عَطَاءٍ الْخُرَاسَانِيُّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ مَالِكِ بْنِ يُخَامِرَ ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " عَلَيْكُمْ بِالسَّرَارِي ، فَإِنَّهُنَّ مُبَارَكَاتُ الأَرْحَامِ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: عمرو بن الحصين العقيلي, وهو متروك

7344. Ebu'd-Derdâ'nın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Cariyeler edinin. Çünkü cariyeler, rahimleri bereketli olan kadınlardır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Amr b. el-Husayn el-Ukaylî metruk biridir.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (10685)

(بَابُ تَزْوِيجِ الأَبْكَارِ والصِّغَارِ)

Bakirelerle ve Küçük Yaştakilerle Evlenmek

٧٣٤٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى الإِصْطَخْرِيُّ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَهْلِ بْنِ مَخْلَدٍ الإِصْطَخْرِيُّ ، ثَنَا عِصْمَةُ بْنُ الْمُتَوَكِّلِ ، عَنْ بَحْرٍ السَّقَّاءِ ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ ، عَنْ جَابِرٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " عَلَيْكُمْ بِالأَبْكَارِ ، فَإِنَّهُنَّ أَنْتَقُ أَرْحَامًا ، وأَعْذَبُ أَفْوَاهًا ، وَأَقَلُّ خِبًّا ، وَأَرْضَى بِالْيَسِيرِ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: محمد بن كنيز السقاء, وهو متروك .

7345. Câbir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bâkire olanları (eş olarak) seçin. Çünkü onlar, en çok çocuk doğuranlar, ağızları en tatlı olanlar ve en az sevgi görmelerine rağmen en aza rıza gösterenlerdir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Muhamed b. Kenîz es-Sakkâ' metruktur.

٧٣٤٦ - حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ الدَّلالُ الْكُوفِيُّ ، ثنا أَبُو بِلالٍ الأَشْعَرِيُّ ، ثنا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ ، عَنْ عَاصِمٍ ، عَنْ زِرٍّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " تَزَوَّجُوا الأَبْكَارَ ، فَإِنَّهُنَّ أَعْذَبُ أَفْوَاهًا ، وَأَنْتَقُ أَرْحَامًا ، وَأَرْضَى بِالْيَسِيرِ "

رواه الطبراني, وفيه: أبو بلال الأشعري ,ضعفه الدارقطني.

7346. Abdullah (İbn Mes'ûd)'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bakirelerle evlenin. Çünkü onlar ağızları en tatlı, çocuk doğurmaları en çok, aza rıza göstermeleri en fazla olanlardır."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ebû Bilâl el-Eş'arî'yi Dârakutnî zayıf görmüştür.[1]

٧٣٤٧ - حَدَّثَنَا يُوسُفُ الْقَاضِي ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ ، ثنا عَمْرُو بْنُ النُّعْمَانِ ، حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ دِهْقَانَ ، حَدَّثَنِي الرَّبِيعُ بْنُ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " يَا فُلانُ ، تَزَوَّجْتَ ؟ ، فَقَالَ : لا ، فَقَالَ لِي : تَزَوَّجْتَ ؟ " ، فَقُلْتُ : نَعَمْ ، فَقَالَ : أَبِكْرًا أَمْ ثَيِّبًا ؟ ، قُلْتُ : لا ، بَلْ ثَيِّبًا ، فَقَالَ : فَهَلا بِكْرًا تَعَضُّهَا وَتَعَضُّكَ "

رواه الطبراني ,عن الربيع بن كعب بن عجرة ,عن أبيه ,ولم أجد من ترجم الربيع ,وبقية رجاله ثقات, وفي بعضهم ضعف, وقد وثقهم ابن حبان.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (10244)

7347. Ka'b b. Ucra anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanındaydım. Bana: *"Ey falan! Evlendin mi?"* diye sorunca: "Hayır" dedim. Bana *"Evlendin mi?"* buyurunca, ben: "Evet" dedim. *"Bakire kızla mı, yoksa dulla mı?"* diye sorunca ben: "Hayır, bilakis bir dulla" cevabını verince, *"Sıkıca sana tutunan ve kendisine tutunacağın bakire bir kızla evlenseydin ya"* diye buyurdu.

★Hadisi Taberânî, Rebî' b. Ka'b b. Ucra kanalıyla babasından rivayet etmiştir. Rebî'nin biyografisini yazan birine rastlamadım. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir. Bazılarında zayıflık bulunmaktadır. İbn Hibbân, ravileri güvenilir görmüştür.[1]

٧٣٤٨ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَكَمِ بْنِ أَبِي زِيَادٍ الْقَطَوَانِيُّ ، ثنا يَعْقُوبُ بْنُ مُحَمَّدٍ الزُّهْرِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عِمْرَانَ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ زِيَادٍ الْمُكْتِبِ ، عَنْ حَفْصِ بْنِ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ جَدَّتِي سَهْلَةَ بِنْتَ عَاصِمِ بْنِ عَدِيٍّ الأَنْصَارِيَّةَ ، تَقُولُ : وُلِدْتُ بِحُنَيْنٍ يَوْمَ فَتَحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حُنَيْنًا ، فَسَمَّانِي سَهْلَةَ ، وَقَالَ : سَهَّلَ اللَّهُ أَمْرَكُمْ ، وَضَرَبَ لِي بِسَهْمٍ ، وَزَوَّجَنِي عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ يَوْمَ وُلِدْتُ"

رواه الطبراني, وفيه: عبد العزيز بن عمران, وهو متروك.

7348. Sehle binti Âsım b. Adiy anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Huneyn'i fethettiği günde doğdum. Bana Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), "Sehle" ismini verdi ve şöyle buyurdu: *"Allah işini kolaylaştırsın."* Bana bir pay verdi ve doğduğum gün beni Abdurrahman b. Avf ile evlendirdi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdülazîz b. İmrân metruk biridir.[2]

(بَابُ فِيمَنْ تَزَوَّجَ مَنْ لَمْ تُولَدْ)

Doğmamış Bir Kızla Evlenen Hakkında

٧٣٤٩ – حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ الْفَضْلِ الأَسْفَاطِيُّ ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْمُبَارَكِ الْعَيْشِيُّ ، حَدَّثَنِي سَلْمُ بْنُ قُتَيْبَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ الثَّقَفِيِّ ، قَالَ : حَدَّثَتْنِي سَارَةُ بِنْتُ مِقْسَمٍ ، عَنْ مَيْمُونَةَ ابْنَةِ كَرْدَمٍ ، عَنْ أَبِيهَا كَرْدَمِ بْنِ سُفْيَانَ الثَّقَفِيِّ ، أَنَّ رَجُلا قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَأَصْغَى إِلَيْهِ ، قَالَ : أَيِ حَيْش عِثْرَانَ ، قَالَ : فَعَرَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَلِكَ الْجَيْشَ ، كُنْتُ فِي ذَلِكَ الْجَيْشِ ، فَقَالَ طَارِقُ بْنُ الْمُرَقَّعِ : مَنْ يُعْطِينِي رُمْحًا بِثَوَابِهِ ؟ ، قُلْتُ : وَمَا ثَوَابُهُ ؟ ، فَقَالَ : أَوَّلُ ابْنَةٍ تُولَدُ لِي أُزَوِّجُهُ إِيَّاهَا ،

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/149), *es-Silsiletu'd-Daîfe* (1629)

2 Taberânî, *M. el-Kebîr* (24/292-3)

فَأَعْطَيْتُهُ رُمْحِي فَأَهْوَتْ عَنْهُ شَيْئًا ، ثُمَّ بَلَغَنِي أَنَّهُ وُلِدَ لَهُ ابْنَةٌ وَقَدْ بَلَغَتْ ، فَقُلْتُ : انْقُلْ إِلَيَّ أَهْلِي ، فَأَبَى إِلا بِصَدَاقٍ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : وَبِقَدْرِ أَيِّ النِّسَاءِ هِيَ ؟ ، قَالَ : قَدْ رَأَتِ الْقَتِيرَ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : خَيْرٌ لَكَ أَنْ لا تَأْثَمَ وَلا تُؤْثِمَ ، دَعْهَا عَنْكَ "

رواه الطبراني وفي إسناده مساتير, وليس فيهم ضعف .

7349. Kerdem b. Süfyân es-Sekafî'den rivayet edildiğine göre bir adam: "Ya Resûlallah!" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ona kulak verdi. Bu adam Isrân ordusuna katılmış biri idi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), o askeri tanıdı. Adam şöyle devam etti: Târık b. el-Murakka': "Bana kim ücret karşılığında mızrak verir?" dedi. Ben: "Ücreti nedir?" deyince, "Doğacak ilk kızımdır. Mızrağını verecek kişiye onu nikahlayacağım" dedi. Bunun üzerine ben de ona mızrağımı verdim. Senelerce ondan hiçbir haber alamadım. Sonra bir kızının olduğu haberi bana ulaştı. Kız buluğa henüz ermişti. Ona: "Aileni (kızını) bana gönder" dedim. O: "Hayır, ancak mehir verirsen gönderirim" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"O, bugün hangi kadının yaşındadır?"* diye sorunca ben: "Saçına ak düştü" dedim. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Günaha girmen ve günaha sokmaman senin için daha hayırlıdır. O kadını bırak artık."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Hadisin isnâdında mestur kişiler bulunmaktadır. İçerisinde zayıf olan yoktur.[1]

(بَابُ فِي الَّذِي يُعْتِقُ أَمَتَهُ ثُمَّ يَتَزَوَّجُهَا)

Cariyesini Azat Edip Sonra Onunla Evlenen Kişi

٧٣٥٠ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنِ الثَّوْرِيِّ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ أَبِي الْكَنُودِ ، قَالَ : قَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ : " مَثَلُ الَّذِي يَعْتِقُ سَرِيَّتَهُ ثُمَّ يَنْكِحُهَا كَمَثَلِ الَّذِي أَهْدَى بَدَنَتَهُ ، ثُمَّ رَكِبَهَا " رواه الطبراني ورجاله ثقات .

7350. İbn Mes'ûd diyor ki: "Cariyesini azat edip sonra onunla evlenen kişinin durumu, kurbanlık deve hediye edip sonra ona binen kişinin durumuna benzer."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/190)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (9681)

٧٣٥١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينَ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ ، أنا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ زَحْرٍ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَزِيدَ ، عَنِ الْقَاسِمِ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَرْبَعَةٌ يُؤْتَوْنَ أُجُورَهُمْ مَرَّتَيْنِ : أَزْوَاجُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَمَنْ أَسْلَمَ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ ، وَرَجُلٌ كَانَتْ عِنْدَهُ أَمَةٌ ، فَأَعْجَبَتْهُ ، فَأَعْتَقَهَا ، ثُمَّ تَزَوَّجَهَا ، وَعَبْدٌ مَمْلُوكٌ أَدَّى حَقَّ اللَّهِ وَحَقَّ سَادَتِهِ " رواه الطبراني, وفيه: علي بن يزيد الألهاني, وهو ضعيف ,وقد وثق.

7351. Ebû Umâme'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Dört kişiye mükâfatları iki kere verilir. Peygamberlerin eşleri; Ehl-i kitab'tan müslüman olanlar; yanında hoşuna giden cariyesi olup da, onu azat eden, sonra da onunla evlenen erkek; hem Allah'ın hem de efendilerinin hakkını yerine getiren köle."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ali b. Yezîd el-Elhânî zayıftır. Güvenilir kabul edenler de vardır.[1]

(بَابُ فِي أَوْلَادِ الْحُرِّ مِنَ الأَمَةِ الْمَمْلُوكَةِ)

Cariyenin Hür Çocukları

٧٣٥٢ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، أنا عَبْدُ الرَّزَّاقِ ، أنا الثَّوْرِيُّ ، عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ ، عَنْ مُسْتَوْرِدِ بْنِ الأَحْنَفِ ، قَالَ : جَاءَ رَجُلٌ إِلَى ابْنِ مَسْعُودٍ ، فَقَالَ : إِنَّ عَمِّي أَنْكَحَنِي وَلِيدَتَهُ ، وَإِنَّهَا وَلَدَتْ لِي ، وَإِنَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَسْتَرِقَّهُمْ ، قَالَ : " لَيْسَ ذَلِكَ لَهُ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح .

7352. Müstevrid b. el-Ahnef anlatıyor: Bir adam İbn Mes'ûd'a gelip: "Amcam beni cariyesiyle evlendirdi. Evlendikten sonra eşim çocuk doğurdu. Amcam onları köle olarak edinmek istiyor" dedi. Bunun üzerine İbn Mes'ûd: "Bu, onun için caiz olmaz" dedi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahih*'in ravileridir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7856)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (9203)

(بَابُ تَزْوِيجِ الأَقَارِبِ)

Akrabalarla Evlilik

٧٣٥٣ - حَدَّثَنَا عَلانُ ، ثنا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، حَدَّثَنَا أَبِي ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ الزُّبَيْرِ ، عَنِ الْقَاسِمِ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَرْجِعُوا حَرَّابِينَ ، وَحَتَّى يَعْمِدَ الرَّجُلُ إِلَى النَّبَطِيَّةِ فَيَتَزَوَّجُهَا عَلَى مَعِيشَتِهِ ، وَيَتْرُكَ بِنْتَ عَمِّهِ لا يَنْظُرُ إِلَيْهَا " رواه الطبراني, وفيه :جعفر بن الزبير, وهو كذاب .

7353. Ebû Umâme'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kıyamet, sizler soyguncular olana dek kopmayacaktır. Hatta kişi, amcasının kızına bakmayıp (daha iyi) bir geçim uğruna (Arap ve Müslüman olmayan) Nabatî bir kadınla evlenecektir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Câfer b. ez-Zübeyr hadis uyduran biridir.[1]

٧٣٥٤ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عُثْمَانَ بْنِ صَالِحٍ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ أَيُّوبَ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ جَدِّي ، عَنْ مُوسَى بْنِ طَلْحَةَ ، عَنْ طَلْحَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ، يَقُولُ : " النَّاكِحُ فِي قَوْمِهِ كَالْمُعْشِبِ فِي دَارِهِ "

رواه الطبراني, وفيه: أيوب بن سليمان بن حذلم, و لم أحد من ذكره هو ولا أبوه ,وبقية رجاله ثقات.

7354. Talha diyor ki: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"(Kendi) kabilesinden (ve akrabalarından) biriyle evlenen (erkek), evinde taze ot ve çayır yetiştiren biri gibidir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Eyyûb b. Süleymân b. Hazlem'den ve babasından bahsedene rastlamadım. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

(بَابُ فِي الرَّضَاعِ)

Süt Emzirme

٧٣٥٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ يَعْنِى ابْنَ سَلَمَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سَهْلَةَ امْرَأَةِ أَبِى حُذَيْفَةَ أَنَّهَا قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7964)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (206)

إِنَّ سَالِماً مَوْلَى أَبِي حُذَيْفَةَ يَدْخُلُ عَلَيَّ وَهُوَ ذُو لِحْيَةٍ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْضِعِيهِ. فَقَالَتْ كَيْفَ أُرْضِعُهُ وَهُوَ ذُو لِحْيَةٍ فَأَرْضَعَتْهُ فَكَانَ يَدْخُلُ عَلَيْهَا"

رواه أحمد والطبراني في الثلاثة ورجال أحمد رجال الصحيح, إلا أن الجميع رووه عن القاسم بن محمد عن سهلة, فلا أدري سمع منها أم لا .

7355. Ebû Huzeyfe'nin hanımı Sehle (binti Süheyl) anlatıyor: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e: "Ya Resûlallah! Ebû Huzeyfe'nin azatlısı Sâlim, bulunduğum yere girip çıkıyor. Üstelik sakallı biri" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Onu emzir."* Sehle: "Sakallı olduğu halde onu nasıl emzireyim ki?" dedi. Sehle onu emzirdi. Böylece Sâlim, artık Sehle'nin yanına girip çıkar oldu.

★Hadisi Ahmed ve Taberânî üç *Mu'cem*'inde rivayet etmiştir. Ahmed'in ravileri *Sahih*'in ravileridir. Ancak ravilerin hepsi Kâsım b. Muhammed kanalıyla, Sehle'den rivayet etmişlerdir. Kâsım'ın, Sehle'den hadis işitip işitmediğini bilmiyorum.[1]

٧٣٥٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ قَالَ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى قَالَ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ ثَوْبَانَ أَنَّ عَائِشَةَ أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " يَحْرُمُ مِنَ الرَّضَاعِ مَا يَحْرُمُ مِنَ النَّسَبِ مِنْ خَالٍ أَوْ عَمٍّ أَوِ ابْنِ أَخٍ"

قلت : هو في الصحيح باختصار. رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح .

7356. Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Neseb yoluyla haram olan dayı, amca ve kardeşin oğlu süt emzirme yoluyla da haram olur."*

Ben derim ki: Hadis kısa metniyle *Sahih*'de mevcuttur.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri *Sahih*'in ravileridir.

٧٣٥٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَمْزَةَ ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، ثنا يَزِيدُ بْنُ رَبِيعَةَ ، ثنا أَبُو الأَشْعَثِ ، عَنْ ثَوْبَانَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " يَحْرُمُ مِنَ الرَّضَاعِ ، مَا يَحْرُمُ مِنَ النَّسَبِ " رواه الطبراني, وفيه: يزيد بن ربيعة, وهو متروك.

7357. Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Neseb yoluyla haram olan, süt emzirme yoluyla da haram olur."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Yezîd b. Rebîa metruk biridir.[1]

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (6/356), Taberânî, *M. el-Kebîr* (24/292), Taberânî, *M. el-Evsat* (199, *M. el-Bahreyn*), Taberânî, *M. es-Sağîr* (894)

٧٣٥٨ - حَدَّثَنَا أَبُو زَيْدٍ الْحَوْطِيُّ ، ثنا أَبُو الْيَمَانِ ، ثنا عُفَيْرُ بْنُ مَعْدَانَ ، عَنْ سُلَيْمِ بْنِ عَامِرٍ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " يَحْرُمُ مِنَ الرَّضَاعَةِ مَا يَحْرُمُ مِنَ النَّسَبِ "

رواه الطبراني, وفيه: عفير بن معدان, وهو ضعيف .

7358. Ebû Umâme'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Neseb yoluyla haram olan, süt emzirme yoluyla da haram olur."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ufeyr b. Ma'dân zayıftır.[2]

٧٣٥٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زُهَيْرٍ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى الْحَرَشِيُّ ، قَالَ : نا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ ، عَنْ ثَابِتٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَحْرُمُ مِنَ الرَّضَاعِ مَا يَحْرُمُ مِنَ النَّسَبِ"

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات .

7359. Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Neseb yoluyla haram olan, süt emzirme yoluyla da haram olur."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.

٧٣٦٠ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا بْنُ الأَصْبَهَانِيِّ ، ثنا شَرِيكٌ ، عَنْ جَابِرٍ ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ، قَالَ : قُلْتُ لِكَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ حَدِّثْ بِمَا سَمِعْتَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : سَمِعْتُهُ يَقُولُ : " لا تَحِلُّ بِنْتُ الأَخِ ، وَلا بِنْتُ الأُخْتِ مِنَ الرَّضَاعَةِ "

رواه الطبراني, وفيه:جابر الجعفي, وهو ضعيف ,وقد وثق .

7360. Ebû Câfer anlatıyor: Ben, Ka'b b. Ucra'ya: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den işittiğin bir hadisi bize bildir" dedim. Şu karşılığı verdi: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Süt emzirmeyle kardeş olan erkek kardeşin ve kız kardeşin kızı (ile evlenmek) helal olmaz."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Câbir el-Cu'fî zayıftır. Güvenilir kabul edenler de vardır.[3]

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr* (1432)
2 Taberânî, *M. el-Kebîr* (7702)
3 Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/154)

٧٣٦١ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنِ الثَّوْرِيِّ ، عَنْ لَيْثٍ ، عَنْ مُجَاهِدٍ ، عَنْ عَلِيٍّ ، وَابْنِ مَسْعُودٍ ، قَالا : " يُحَرِّمُ مِنَ الرَّضَاعِ قَلِيلُهُ ، وَكَثِيرُهُ "

رواه الطبراني وإسناده منقطع .

7361. Ali ve İbn Mes'ûd diyorlar ki: *"Süt emzirmeden (tahakkuk eden akrabalıkta sütün) azıyla da, çoğuyla da haramlılık gerçekleşir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Hadisin isnâdı munkatıdır.[1]

٧٣٦٢ - عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى ابْنِ عُمَرَ فقال : أَنَّ ابْنَ الزُّبَيْرِ يَزْعُمُ أَنَّهُ لاَ يَحْرُمُ مِنَ الرَّضَاعَةِ الْمَصَّةُ وَالْمَصَّتَانِ؟ فقال ابْنِ عُمَرَ: قَضَاءُ اللَّهِ وَرَسُولِهِ خَيْرٌ مِنْ قَضَاءِ ابْنَ الزُّبَيْرِ. قَلِيلَ الرَّضَاعِ وَكَثِيرُهُ سَوَاءٌ "

رواه الطبراني ,وفيه: إبراهيم بن يزيد الخوزي, وهو متروك .

7362. Amr b. Dînâr anlatıyor: Bir adam İbn Ömer'e gelip: "İbnü'z Zübeyr bir emmeyle veya iki emmeyle süt kardeşliğinde haramlığın gerçekleşmediğini ileri sürüyor" deyince, İbn Ömer şöyle dedi: Allah'ın ve Resûl'ünün (sallallahu aleyhi vesellem) şu hükmü İbnü'z Zübeyr'in hükmünden daha hayırlıdır: *"Süt emzirmenin azı da, çoğuda (haramlığın sübutunda) eşittir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden İbrâhîm b. Yezîd el-Hûzî metruktur.

٧٣٦٣ - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي الرَّبِيعِ السَّمَّانُ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ دِينَارٍ الطَّاحِيُّ ، حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ ، عَنِ الزُّبَيْرِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا تُحَرِّمُ الْمَصَّةُ وَالْمَصَّتَانِ ، وَالإِمْلاجَةُ وَالإِمْلاجَتَانِ "

رواه أبو يعلى والطبراني, وفيه: محمد بن دينار الطاحي, وثقه أبو زرعة وأبو حاتم وابن حبان, وقد ضعف, وبقية رجاله ثقات .

7363. Zübeyr'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bir ya da iki emme, bir ya da iki emzirme haram kılmaz (mahremiyet oluşturup süt akrabalığını gerçekleştirmez)."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. Dînâr et-Tâhî'yi Ebû Zür'a, Ebû Hâtim ve İbn Hibbân güvenilir kabul etmiştir. Zayıf kabul edenler de vardır. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (9698)

[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (688), Taberânî, *M. el-Kebîr* (248)

٧٣٦٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمُعَلَّى الدِّمَشْقِيُّ ، وَعَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، قَالا : ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ يَحْيَى ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ ، عَنْ قَيْسٍ ، عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا تُحَرِّمُ الْعَنَقَةُ " ، قُلْنَا : وَمَا الْعَنَقَةُ ؟ قَالَ : " الْمَرْأَةُ تَلِدُ فَتَحْصُرُ اللَّبَنَ فِي ثَدْيِهَا ، فَتُرْضِعُ جَارَتَهَا الْمَرَّةَ وَالْمَرَّتَيْنِ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط ورجاله رجال الصحيح .

7364. Muğîre b. Şu'be'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Aneka haram kılmaz."* Biz: *"Aneka nedir?"* deyince, şöyle buyurdu: *"Aneka şudur: Kadın, doğum yapar, süt göğüslerinde sıkışır ve o sütü kocasına bir ya da iki kez emzirir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup, ravileri *Sahih*'in ravileridir.[1]

٧٣٦٥ - وعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لاَ يُحَرِّمُ مِنَ الرَّضَاعِ الْمَصَّةُ وَالْمَصَّتَانِ وَلاَ يُحَرِّمُ مِنْهُ إِلاَّ مَا فَتَقَ الأَمْعَاءَ"

رواه البزار, وفيه: ابن إسحاق ,وهو ثقة ولكنه مدلس, وبقية رجاله ثقات.

7365. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bir ya da iki kez süt emmek, haram kılmaz. Süt emme de sadece bağırsakları yaracak kadarlık bir emme (bağırsaklara kadar ulaşıp onları aralayacak kadar çok olan) haram kılar."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. İshâk güvenilir biridir ama tedlis yapmaktadır. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

٧٣٦٦ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نا عَلِيُّ بْنُ مَعْبَدِ بْنِ نُوحٍ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ الْوَاقِدِيُّ ، قَالَ : نا هِشَامُ بْنُ سَعْدٍ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، عَنْ عِيَاضِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي سَرْحٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَلْقَمَةَ بْنِ أَبِي الْفَغْوَاءِ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، عَنْ صَفِيَّةَ بِنْتِ أَبِي عُبَيْدٍ ، عَنْ حَفْصَةَ ، قَالَتْ : " كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لا يُحَرِّمُ مِنَ الرَّضَاعِ إِلا عَشْرَ رَضَعَاتٍ ، أَوْ بِضْعَ عَشْرَةَ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه الواقدي, وهو ضعيف, وقد وثق.

7366. Hafsa diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), on ya da on küsür süt emme ile haram kılardı."

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/404)

[2] Bezzâr, *Müsned* (1444)

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Vâkıdî zayıftır. Güvenilir kabul edenler de vardır.

٧٣٦٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ ، نَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ يُونُسَ ، نَا مُطَرِّفُ بْنُ مَازِنٍ ، عَنْ مَعْمَرٍ ، عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ ، عَنِ الضَّحَّاكِ بْنِ مُزَاحِمٍ ، عَنِ النَّزَّالِ بْنِ سَبْرَةَ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا رَضَاعَ بَعْدَ الْفِطَامِ ، وَلا يُتْمَ بَعْدَ حُلُمٍ ، وَلا صَمْتَ يَوْمٍ إِلَى اللَّيْلِ ، وَلا طَلاقَ إِلا بَعْدَ نِكَاحٍ "

قلت : روى أبو داود بعضه. رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: مطرف بن مازن, وهو ضعيف .

7367. Ali b. Ebî Tâlib'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Memeden kesildikten sonra (ileri yaşlarda emmekten dolayı) süt kardeşliği söz konusu olmaz. İhtilam olduktan (büluğdan) sonra (gerçekleşen) yetimlik geçerli değildir; gündüzden geceye kadar (susma) orucu yoktur; boşama, ancak nikâhtan sonradır."*

Ben derim ki: Ebû Dâvûd hadisin bir kısmını rivayet etmiştir.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Mutarrif b. Mâzin zayıftır.

٧٣٦٨ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ السَّدُوسِيُّ ، ثنا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ ، ثنا الْمَسْعُودِيُّ ، عَنْ أَبِي حَصِينٍ ، عَنْ أَبِي عَطِيَّةَ ، أَنَّ أَبَا مُوسَى ، أَتَاهُ رَجُلٌ ، فَقَالَ : إِنَّ امْرَأَتَهُ وَرِمَ ثَدْيُهَا فَجَعَلَ يَمُصُّهُ وَيَمُجُّهُ فَدَخَلَ بَطْنَهُ ، فَقَالَ : لا أُرَاهَا تَصْلُحُ لَهُ ، فَأَتَى ابْنَ مَسْعُودٍ فَسَأَلَهُ عَنْ ذَلِكَ ، فَقَالَ : لَمْ تُحَرَّمْ عَلَيْكَ ، إِنَّمَا يَحْرُمُ مِنَ الرَّضَاعِ مَا أَنْبَتَ اللَّحْمَ وَشَدَّ الْعَظْمَ ، وَلا رَضَاعَ بَعْدَ فِطَامٍ ، فَقِيلَ لأَبِي مُوسَى ، فَقَالَ : لا تَسْأَلُونَا عَنْ شَيْءٍ مَا قَامَ هَذَا الْحَبْرُ بَيْنَ أَظْهُرِنَا مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "

رواه الطبراني, وفيه: عبد الرحمن بن عبد الله المسعودي, وهو ثقة ولكنه اختلط .

7368. Ebû Atiyye'den rivayet edildiğine göre Ebû Mûsa'ya bir adam gelip: "Bir kadının memesi şişti. Kocası memesini emmeye ve püskürtmeye başladı, derken süt, adamın midesine kadar girdi" diye anlatınca, Ebû Mûsâ şöyle dedi: "Ben, kadının adama artık uygun olacağını düşünmüyorum." Adam İbn Mes'ud'a gelerek bunu sorunca şöyle cevap verdi: "Kadın, sana mahrem olmaz. Süt kardeşliği ile mahremiyeti gerektiren miktar eti olgunlaştıran ve kemiği sağlamlaştıran (uzun süreli) bir emmedir. Memeden kesildikten sonra (ileri yaşlarda) süt kardeşliği gerçekleşmez." İbn Mes'ûd'un bu sözleri, Ebû Mûsâ'ya anlatılınca şöyle dedi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi

vesellem)'in ashabından olan şu (adam) aramızda ikamet ettiği sürece bana hiçbir şey sormayın."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdurrahman b. Abdillah el-Mes'ûdî güvenilir biridir. Ancak âhir ömründe bunamıştır.[1]

٧٣٦٩ – حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ صَالِحِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ عِيسَى بْنِ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي جَعْفَرٍ الْمَنْصُورِ الْهَاشِمِيُّ ، قَالَ : نَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ ، قَالَ : نَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ الْبُرْسَانِيُّ ، قَالَ : نَا عَبَّادُ بْنُ مَنْصُورٍ ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبُو قُعَيْسٍ أَنَّهُ ، أَتَى عَائِشَةَ فَاسْتَأْذَنَ عَلَيْهَا ، فَكَرِهَتْ أَنْ تَأْذَنَ لَهُ ، فَلَمَّا جَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَتْ : يَا نَبِيَّ اللَّهِ ، جَاءَنِي أَبُو قُعَيْسٍ ، فَأَبَيْتُ أَنْ آذَنَ لَهُ ، قَالَ : " لِيَدْخُلْ عَلَيْكِ عَمُّكِ " ، وَكَانَ أَبُو قُعَيْسٍ أَخَا ظِئْرِ عَائِشَةَ

رواه الطبراني في الصغير والأوسط, وفيه: عباد بن منصور, وهو ثقة, وقد ضعف .

7369. Ebû Kuays'dan rivayet edildiğine göre kendisi, Âişe'ye gelmiş, yanına girmek için izin isteyince, ona izin vermeyi hoş karşılamamıştı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gelince: "Ya Resûlallah! Ebû Kuays yanıma geldi, ona izin vermeyi kabul etmedim" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bulunduğun yere girsin (onu engelleme). Çünkü o senin (süt) amcandır."*

Ebû Kuays, Âişe'ye süt emziren kadının kocasının erkek kardeşi idi.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiş olup, ravilerden Abbâd b. Mansûr güvenilir biridir. Zayıf kabul edenler de vardır.[2]

٧٣٧٠ – عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَجُلاً سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَا يُذْهِبُ عَنِّي مَذَمَّةَ الرَّضَاعِ ؟ قَالَ: " غُرَّةٌ عَبْدٌ أَوْ أَمَةٌ "

رواه البزار, عن: أحمد بن بكار الباهلي, و لم أعرفه, وبقية رجاله رجال الصحيح .

7370. Hz. Âişe'den rivayet edildiğine göre bir adam Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e: "Ya Resûlallah! Benden süt emme hakkını ne giderir?" diye sorunca, şöyle buyurdu: *"Köleyi ya da cariyeyi azat etmek."*

★Hadisi Bezzâr, Ahmed b. Bekkâr el-Bâhilî'den rivayet etmiştir. Bu zatı tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahih*'in ravileridir.[3]

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr* (8500)
2 Taberânî, *M. es-Sağîr* (746)
3 Bezzâr, *Müsned* (1445)

٧٣٧١ - عَنْ عُبَادَةَ - يَعْنِي ا بْنِ الصَّامِتِ - أَنَّهُ قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا يُذْهِبُ عَنِّي مَذَمَّةَ الرَّضَاعِ؟ قَالَ : وَصَفَ غُرَّةً ، عَبْدٍ أَوْ أَمَةٍ"

رواه الطبراني , وإسحاق بن يحيى لم يدرك عبادة, وبقية رجاله ثقات.

7371. Ubâde b. es-Sâmit'in bildirdiğine göreo: "Ya Resûlallah! Benden süt emme hakkını ne giderir?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir köleyi ya da cariyeyi tanımladı.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden İshâk b. Yahyâ, Ubâde'ye yetişememiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

٧٣٧٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو الزِّنْبَقِيُّ الْبَصْرِيُّ ، حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى الْمِنْقَرِيُّ ، حَدَّثَنَا الأَصْمَعِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبُو أُمَيَّةَ بْنُ يَعْلَى الثَّقَفِيُّ بَصْرِيٌّ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا تَسْتَرْضِعُوا الْوَرْهَاءَ " ، قَالَ الأَصْمَعِيُّ : سَمِعْتُ يُونُسَ بْنَ حَبِيبٍ ، يَقُولُ : الْوَرْهَاءُ : الْحَمْقَاءُ

رواه الطبراني في الصغير والبزار إلا أنه قال : "لا تسترضعوا الحمقاء فإن اللبن يورث" وإسنادهما ضعيف,

7372. Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ahmak kadına (çocuğunuzu) emzirtmeyin."*

★Hadisi *el-Mu'cemu's-sağîr*'de Taberâni ve Bezzâr rivayet etmiş, Bezzâr'ın ifadesi şöyledir: *"Ahmak kadına emzirtmeyin. Çünkü (bazı özellikler) sütten geçe(bili)r."* İkisinin de isnâdı zayıftır.[1]

٧٣٧٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، قَالَ : نا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، قَالَ : نا الْحَكَمُ بْنُ يَعْلَى بْنِ عَطَاءٍ الْمُحَارِبِيُّ ، قَالَ : نا أَبُو مَعْمَرٍ عَبَّادُ بْنُ عَبْدِ الصَّمَدِ التَّيْمِيُّ ، عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " نَهَى عَنْ رَضَاعِ الْحَمْقَاءِ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: عباد بن عبد الصمد ,وهو ضعيف .

7373. Hz. Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ahmak kadından süt emilmesini yasaklamıştır.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Ravilerden Abbâd b. Abdissamed zayıftır.[2]

---

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr* (137), Bezzâr, *Müsned* (1446)

[2] Taberânî, *M. el-Evsat* (65)

(بَابُ مَا نُهِيَ عَنِ الجَمْعِ بَيْنَهنَّ مِنَ النِّسَاءِ)

Bir Kişinin Nikâhı Altında Toplanması Yasak Kadınlar

٧٣٧٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ هُبَيْرَةَ السَّبَائِي عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زُرَيْرٍ الْغَافِقِيِّ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " لاَ تُنْكَحُ الْمَرْأَةُ عَلَى عَمَّتِهَا وَلاَ عَلَى خَالَتِهَا"

رواه أحمد وأبو يعلى والبزار, وفيه: ابن لهيعة ,وحديثه حسن ,وبقية رجاله رجال الصحيح .

7374. Hz. Ali'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kadın, halası ve teyzesinin üstüne nikâhlanmaz."*

★Hadisi Ahmed, Ebû Ya'lâ ve Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden İbn Lehîa'nın hadisi hasendir. Diğer ravileri, *Sahih*'in ravileridir.[1]

٧٣٧٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ الْمُعَلِّمُ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا افْتَتَحَ مَكَّةَ قَالَ " لاَ تُنْكَحُ الْمَرْأَةُ عَلَى عَمَّتِهَا وَلاَ عَلَى خَالَتِهَا" رواه أحمد ورجاله ثقات.

7375. Abdullah b. Amr'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kadın, halası ve teyzesinin üzerine nikâhlanmaz."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٧٣٧٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ الْجَزَرِيِّ أَنَّ عَمْرَو بْنَ شُعَيْبٍ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَنَدَ إِلَى بَيْتٍ فَوَعَظَ النَّاسَ وَذَكَّرَهُمْ قَالَ " لاَ يُصَلِّي أَحَدٌ بَعْدَ الْعَصْرِ حَتَّى اللَّيْلِ وَلاَ بَعْدَ الصُّبْحِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ وَلاَ تُسَافِرُ الْمَرْأَةُ إِلاَّ مَعَ ذِي مَحْرَمٍ مَسِيرَةَ ثَلاَثٍ وَلاَ تَتَقَدَّمَنَّ امْرَأَةٌ عَلَى عَمَّتِهَا وَلاَ عَلَى خَالَتِهَا"

رواه أحمد والطبراني في الأوسط, وزاد في رواية : أنه نَهَى عَنْ لُحُومِ الْحُمُرِ الأَهْلِيَّةِ ، وَعَنِ الْجَلاَلَةِ ، وَرُكُوبِهَا ، وَأَكْلِ لَحْمِهَا ". ورجال الجميع ثقات إلا أن إسناد الطبراني الأول, فيه: محمد بن أبي ليلى وهو ضعيف الحديث وقد وثق .

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (1/77-8), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (360), Bezzâr, *Müsned* (1434)

[2] İmam Ahmed, *Müsned* (6770)

7376. Abdullah b. Amr'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir ev(in duvarına) yasaklanarak insanlara vaaz ediyor, onları şöyle uyarıyordu: *"Hiç kimse, ikindiden sonra geceye kadar (güneş batıncaya kadar) namaz kılmasın, güneş doğuncaya kadar sabah namazından sonra da hiç kimse namaz kılmasın. Kadın, üç günlük mesafeye sadece mahremiyle beraber gitsin. Kadın (nikâhta) halasının ya da teyzesinin önüne alınmasın (onlarla aynı nikâh altında olmasın)."*

★Hadisi Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir. Taberânî'nin ilave ibaresi şöyledir: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ehli eşeklerin ve pislik yiyen hayvanların yenilmesini ve bunlara binilmesini yasaklamıştır." Hepsinin ravileri güvenilir kimselerdir. Ancak Taberânî'nin birinci isnâdında geçen Muhammed b. Ebî Leylâ, hadisi zayıf biridir.[1]

٧٣٧٧ - حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ سَهْلٍ ، وَأَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ ، قَالا : نا أَبُو أَحْمَدَ ، قَالَ : نا الْمِنْهَالُ بْنُ خَلِيفَةَ ، عَنْ خَالِدِ بْنِ سَلَمَةَ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ ، عَنْ زَيْنَبَ ، امْرَأَةِ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ : لا أَعْلَمُهُ إِلا رَفَعَهُ هَكَذَا ، قَالَ الْفَضْلُ : وَرَفَعَهُ أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ ، قَالَ : " لا تُنْكَحُ الْمَرْأَةُ عَلَى عَمَّتِهَا ، وَلا عَلَى خَالَتِهَا ، وَلا تَسْأَلُ الْمَرْأَةُ طَلاقَ أُخْتِهَا لِتَكْتَفِئَ مَا فِي صَحْفَتِهَا "

رواه البزار وقال : لا نعلمه عن عبد الله, عن النبي صلى الله عليه و سلم إلا هذا الإسناد . ورواه الطبراني في الكبير, وإسنادهما منقطع بين المنهال بن خليفة وعمرو بن الحارث بن أبي ضرار, ورجالهما ثقات .

7377. İbn Mes'ûd'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kadın, halası ve teyzesi ile birlikte aynı nikâh altında birleşemez. Kadın, adama gelip (nikâhı altında bulunan mümin kız) kardeşini boşayıp kendisiyle evlenmesi teklifinde bulunmasın."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş şöyle demiştir: "Bu hadisin Abdullah kanalıyla Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den rivayet edildiğini sadece bu isnâdla biliyoruz." Taberânî, hadisi *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. İkisinin isnâdında da Minhâl b. Halîfe ve Amr b. el-Harîs b. Ebî Dırâr arasında kopukluk vardır. Buna karşılık hadisin ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٧٣٧٨ - وَبِهِ ، نا زُهَيْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " نَهَى أَنْ تُنْكَحَ الْمَرْأَةُ عَلَى عَمَّتِهَا وَعَلَى خَالَتِهَا ، وَعَنْ لِبْسَتَيْنِ : عَنِ الصَّمَّاءِ ، وَعَنْ أَنْ يَحْتَبِيَ الرَّجُلُ فِي ثَوْبٍ لَيْسَ عَلَى فَرْجِهِ مِنْهُ شَيْءٌ ، وَعَنْ صَوْمِ يَوْمِ الأَضْحَى وَيَوْمِ الْفِطْرِ ، وَعَنِ الصَّلاةِ بَعْدَ الصُّبْحِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ ، وَبَعْدَ الْعَصْرِ حَتَّى تَغْرُبَ الشَّمْسُ "

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (6712)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (9801), Bezzâr, *Müsned* (1435)

رواه الطبراني في الأوسط والبزار باختصار اللبستين ورجالهما رجال الصحيح.

7378. İbn Ömer'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şunları yasaklamıştır:

Kadının, halası ve teyzesi ile birlikte aynı erkeğin nikâhı altına alınmasını;

İki giysi tarzını; (birincisi) (el, kol çıkacak bir aralık bırakılmadan giyilen) sammâyı; (ikincisi kişinin donsuz olarak) edeb yerini örten bir şey yokken tek bir giysi içerisinde (bacaklarını karnında toplayarak makadı üzerinde oturuşu olan) ihtibâ oturuşunu;

Kurban ve Ramazân bayramı günlerinde oruç tutmayı;

Güneş doğuncaya kadar sabah namazından sonra namaz kılmayı, güneş batıncaya kadar da ikindiden sonra namaz kılmayı yasaklamıştır.

★Hadisi Taberânî *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta ve "iki giysi türünü" kısa metniyle Bezzâr rivayet etmiştir. Ravileri *Sahih*'in ravileridir.[1]

٧٣٧٩ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْبُخَارِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ بِلالٍ ، قَالَ : نا هَمَّامٌ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ سَمُرَةَ ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، قَالَ : " نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَنْ تُنْكَحَ الْمَرْأَةُ عَلَى عَمَّتِهَا وَعَلَى خَالَتِهَا "

رواه البزار والطبراني في الكبير والأوسط ورجال البزار ثقات.

7379. Semure diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kadınla (aynı erkeğin nikâhı altında) halası ya da teyzesi üzerine evlenilmesini yasaklamıştır."

★Hadisi Bezzâr, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiştir. Bezzâr'ın ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٧٣٨٠ – وعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ نَهَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تُزَوَّجَ الْمَرْأَةُ عَلَى عَمَّتِهَا ، أَوْ عَلَى خَالَتِهَا "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: عطية, وهو ضعيف, وقد وثق, وفيه ضعيف آخر لا يذكر.

7380. Ebû Saîd el-Hudrî diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kadınla, halası ya da teyzesi üzerine evlenilmesini yasaklamıştır."

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (986), Bezzâr, *Müsned* (1436)

[2] Bezzâr, *Müsned* (1437), Taberânî, *M. el-Kebîr* (6908)

★Hadisi Taberânî *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Atiyye zayıftır. Güvenilir kabul edenler de vardır. Senedinde zayıf olan başka bir ravi daha vardır; ama zikredilmemektedir.

٧٣٨١ - عَنْ عَتَّابِ بْنِ أُسَيْدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : لا تُنْكَحُ الْمَرْأَةُ عَلَى عَمَّتِهَا ، وَلا عَلَى خَالَتِهَا " رواه الطبراني, وفيه: موسى بن عبيدة الربذي, وهو ضعيف .

7381. Attâb b. Üseyd'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kadın, halası ya da teyzesi üzerine nikâhlanmaz."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Mûsâ b. Ubeyde er-Rebezî zayıftır.[1]

٧٣٨٢ - و عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : لاَ يُجْمَعُ بَيْنَ الْمَرْأَةِ وَعَمَّتِهَا وَلاَ بَيْنَ الْمَرْأَةِ وَخَالَتِهَا. رواه الطبراني ,وفيه راويان لم يسميا .

7382. Ebu'd-Derdâ'nın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kadın ile ne halası, ne de teyzesi (bir erkeğin nikâhı altında) bir araya getirilmez."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, senedde ismi belirtilmeyen iki ravi vardır.

(بَابُ نِكَاحِ الْمُتْعَةِ)

Mut'a Nikâhı

٧٣٨٣ - حدثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ زَيْدٍ أَبِي الْحَوَارِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الصِّدِّيقِ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ كُنَّا نَتَمَتَّعُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالثَّوْبِ" رواه أحمد والبزار, ورجال أحمد رجال الصحيح .

7383. Ebû Saîd el-Hudrî diyor ki: "Biz, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), zamanında bir giysi karşılığında mut'a nikâhı yapardık."

★Hadisi Ahmed ve Bezzâr rivayet etmiştir. Ahmed'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٧٣٨٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ قَالَ حَدَّثَنَا عُمَارَةُ بْنُ غَزِيَّةَ الأَنْصَارِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا الرَّبِيعُ بْنُ سَبْرَةَ الْجُهَنِيُّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْفَتْحِ فَأَقَمْنَا خَمْسَ عَشْرَةَ مِنْ بَيْنِ لَيْلَةٍ وَيَوْمٍ قَالَ فَأَذِنَ لَنَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمُتْعَةِ قَالَ وَخَرَجْتُ أَنَا وَابْنُ عَمٍّ لِي فِي أَسْفَلِ مَكَّةَ أَوْ قَالَ فِي أَعْلَى مَكَّةَ فَلَقِيَنَا فَتَاةٌ مِنْ بَنِي عَامِرِ بْنِ

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/162)

[2] Bezzâr, *Müsned* (1441)

صَعْصَعَةَ كَأَنَّهَا الْبَكْرَةُ الْعَنَطْنَطَةُ قَالَ وَأَنَا قَرِيبٌ مِنَ الدَّمَامَةِ وَعَلَيَّ بُرْدٌ جَدِيدٌ غَضٌّ وَعَلَى ابْنِ عَمِّي بُرْدٌ خَلَقٌ قَالَ فَقُلْنَا لَهَا هَلْ لَكِ أَنْ يَسْتَمْتِعَ مِنْكِ أَحَدُنَا قَالَتْ وَهَلْ يَصْلُحُ ذَلِكَ قَالَ قُلْنَا نَعَمْ. قَالَ فَجَعَلَتْ تَنْظُرُ إِلَى ابْنِ عَمِّي فَقُلْتُ لَهَا إِنَّ بُرْدِي هَذَا جَدِيدٌ غَضٌّ وَبُرْدَ ابْنِ عَمِّي هَذَا خَلَقٌ مَحٌّ. قَالَتْ بُرْدُ ابْنِ عَمِّكَ هَذَا لاَ بَأْسَ بِهِ. قَالَ فَاسْتَمْتَعَ مِنْهَا فَلَمْ نَخْرُجْ مِنْ مَكَّةَ حَتَّى حَرَّمَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "

قلت : هو في الصحيح على العكس من هذا. رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح .

7384. Sebre el-Cuhenî, babasından naklediyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraber Fetih senesinde (sefere) çıkmıştık. Geceli gündüzlü, bir ayın on beş günü kaldık. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bize müt'a nikâhı hususunda izin verdi. Amca oğlum ve ben Mekke'nin aşağısına doğru -ya da- yukarısına doğru yola koyulduk. Genç bir kızla karşılaştık. Benî Âmir b. Sa'saa kabilesinden birine benziyordu. Endamı güzel, uzun boylu, hiç evlenmemiş bir kızdı sanki. Ben ise çirkin sayılırdım. Üzerimde yeni, çizgili bir kaftan, amca oğlumun üzerinde ise eski bir kaftan vardı. Ona: "Bizden birinin seninle mut'a nikâhı yapması mümkün mü?" dedik. Kadın: "Bu uygun olur mu?" deyince, biz: "Evet" dedik. Derken amca oğluma bakmaya başladı. Ona: "Şu üzerimdeki yumuşak ve yeni bir kaftandır. Amca oğlumun kaftanı eski ve yıpranmıştır" dedim. Kadın: "Amca oğlunun şu çizgili kaftanı pek de kötü değil" dedi. Amca oğlum kadından istifade etti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), mut'a nikâhını haram kılıncaya kadar Mekke'den çıkmadık.

Ben derim ki: Hadis, *Sahih* kitabında buradakinin aksine rivayet edilmiştir.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup ravileri *Sahih*'in ravileridir.[1]

٧٣٨٥ - حَدَّثَنَا أَبُو مُوسَى مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى ، حَدَّثَنَا مُؤَمَّلٌ ، حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ بْنُ عَمَّارٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنِي سَعِيدٌ الْمَقْبُرِيُّ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ ، فَنَزَلْنَا ثَنِيَّةَ الْوَدَاعِ ، فَرَأَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَصَابِيحَ ، وَرَأَى نِسَاءً يَبْكِينَ ، فَقَالَ : مَا هَذَا ؟ ، فَقِيلَ : تُمُتِّعَ مِنْهُنَّ يَبْكِينَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : حَرَّمَ أَوْ قَالَ : هَدَمَ الْمُتْعَةَ النِّكَاحُ ، وَالطَّلاقُ ، وَالْعِدَّةُ ، وَالْمِيرَاثُ "

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (15346)

رواه أبو يعلى, وفيه: مؤمل بن إسماعيل, وثقه ابن معين وابن حبان, وضعفه البخاري وغيره, وبقية رجاله رجال الصحيح .

7385. Ebû Hureyre anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ile beraber Tebûk gazvesine çıkmıştık. Vedâ' tepesinde konakladık. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kandiller ve ağlayan kadınlar gördü. *"Bu nedir?"* diye sorunca, "Ağlayan kadınlar, kendileriyle mut'a yapılan kadınlardır" denildi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *" Nikâh, talâk, iddet ve miras, mut'ayı haram kılmıştır* -ya da- *mut'ayı yıkmıştır."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravilerden Müemmel b. İsmâîl'i, İbn Maîn ve İbn Hibbân güvenilir etmesine karşılık, Buhârî ve başkaları zayıf görmüştür. Diğer ravileri, *Sahih*'in ravileridir.[1]

٧٣٨٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَسْعُودٍ ، قَالَ : نا عَمْرُو بْنُ أَبِي سَلَمَةَ ، قَالَ : نا صَدَقَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أُمَيَّةَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الأَنْصَارِيِّ ، قَالَ : خَرَجْنَا وَمَعَنَا النِّسَاءَ الَّتِي استمتعنا بهن ، حتى أتينا ثنية الركاب ، فقلنا : يا رَسُولَ اللَّهِ ، هَؤُلاءِ النِّسْوَةُ اللاتِي اسْتَمْتَعْنَا بِهِنَّ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " هُنَّ حَرَامٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ، فَوَدَّعْنَنَا عِنْدَ ذَلِكَ فَسُمِّيَتْ بِذَلِكَ : ثَنِيَّةَ الْوَدَاعِ ، وَمَا كَانَتْ قَبْلَ ذَلِكَ إِلا ثَنِيَّةَ الرِّكَابِ"

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: صدقة بن عبد الله, وثقه أبو حاتم وغيره, ضعفه أحمد وجماعة, وبقية رجاله رجال الصحيح .

7386. Câbir b. Abdillah el-Ensârî anlatıyor: Sefere çıkmıştık. Yanımızda kendilerinden (mut'a nikâhıyla) istifade ettiğimiz kadınlar vardı. Nihayet Rikâb tepesine geldik ve: "Ya Resûlallah! Şu kadınlar kendilerinden (mut'a nikâhıyla) istifade ettiğimiz kadınlardır" dedik. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Onlar kıyamet gününe kadar haramdır."* Kadınlar bize o anda veda (terk) ettiler. Bu yüzden o tepeye Vedâ' tepesi denir. O olaydan önce sadece Rikâb tepesi denilmekteydi.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Sadaka b. Abdillah'ı, Ebû Hâtim ve başkaları güvenilir kabul ederken, Ahmed ve bir grup âlim zayıf görmüştür. Diğer ravileri, *Sahih*'in ravileridir.[2]

---

1 Ebû Ya'lâ, *Müsned* (6625)

2 Taberânî, *M. el-Evsat* (942), *es-Silsiletu's-sahîha* (1010)

٧٣٨٧ - حَدَّثَنَا مُنْتَصِرُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، ثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ ، ثَنَا أَبُو أَحْمَدَ الزُّبَيْرِيُّ ، نا شَرِيكٌ ، عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ ، عَنْ ثَعْلَبَةَ بْنِ الْحَكَمِ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " نَهَى يَوْمَ خَيْبَرَ عَنِ الْمُتْعَةِ "

رواه الطبراني في الأوسط, ورجاله رجال الصحيح خلا شريك وهو ثقة.

7387. Sa'lebe b. el-Hakem'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hayber günü mut'ayı yasaklamıştır.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravileri Şerîk hariç *Sahih*'in ravileridir. Şerîk ise güvenilir biridir.

٧٣٨٨ - حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ مَرْثَدٍ ، نا الْمُعَافَى بْنُ سُلَيْمَانَ ، ثَنَا مُوسَى بْنُ أَعْيَنَ ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ رَاشِدٍ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : أَتَى عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ ، فَقِيلَ لَهُ : " إِنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ يَأْمُرُ بِنِكَاحِ الْمُتْعَةِ ، فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ : سُبْحَانَ اللَّهِ ، مَا أَظُنُّ ابْنَ عَبَّاسٍ يَفْعَلُ هَذَا ، قَالُوا : بَلَى ، إِنَّهُ يَأْمُرُ بِهِ ، فَقَالَ : وَهَلْ كَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ إِلا غُلامًا صَغِيرًا إِذْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، ثُمَّ قَالَ ابْنُ عُمَرَ : نَهَانَا عَنْهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَمَا كُنَّا مُسَافِحِينَ "

رواه الطبراني في الأوسط, ورجاله رجال الصحيح خلا المعافى بن سليمان وهو ثقة .

7388. Sâlim b. Abdillah anlatıyor: Kendisi, Abdullah b. Ömer'in yanına gitti. İbn Ömer'e: "İbn Abbâs, mut'a nikâhını emrediyor" denilince, İbn Ömer şöyle dedi: "Sübhanallah olacak şey değil. İbn Abbâs'ın bunu yapacağını zannetmiyorum." Oradakiler: "Evet, mut'a nikâhını emrediyor" deyince, İbn Ömer oradakilere: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), hayattayken İbn Abbâs sadece küçük bir çocuktu" dedi ve şunu ekledi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), mut'a nikâhını yasaklamıştır. Biz metres hayatı yaşayarak (zina edecek) değiliz."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravileri Muâfâ b. Süleymân hariç *Sahih*'in ravileridir. Muâfâ güvenilir biridir.

٧٣٨٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ صَالِحِ بْنِ الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ , ثنا وَهْبُ بْنُ يَحْيَى بْنِ زِمَامٍ الْعَلافُ , ثنا مَيْمُونُ بْنُ زَيْدٍ , عَنْ عُمَرَ بْنِ مُحَمَّدٍ , عَنْ مَنْصُورِ بْنِ دِينَارٍ , عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ سَالِمٍ , عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ : سُئِلَ عَنِ الْمُتْعَةِ ؟ فَقَالَ : حَرَامٌ , فَقِيلَ : إِنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ لا يَرَى بِهَا بَأْسًا , فَقَالَ : أَمَا وَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْهَا يَوْمَ حُنَيْنٍ وَمَا كُنَّا مُسَافِحِينَ "

رواه الطبراني, وفيه: منصور بن دينار, وهو ضعيف.

7389. İbn Ömer'den rivayet edildiğine göre kendisine, mut'adan sorulunca: "Haramdır" cevabını verdi. Sonra: "İbn Abbâs bunda bir sakınca görmüyor" denilince, şöyle dedi: "Allah'a yemin ederim ki İbn Abbâs, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Huneyn günü mut'ayı yasakladığını biliyor. Biz metres hayatı yaşayarak (zina edecek) değiliz."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilereden Mansûr b. Dînâr zayıftır.

٧٣٩٠ - حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ كَامِلٍ ، نَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، نَا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ مُوسَى بْنِ أَيُّوبَ الْغَافِقِيِّ ، عَنْ إِيَاسِ بْنِ عَامِرٍ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ، قَالَ : " نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْمُتْعَةِ ، وَإِنَّمَا كَانَتْ لِمَنْ لَمْ يَجِدْ ، فَلَمَّا نَزَلَ النِّكَاحُ وَالطَّلَاقُ وَالْعِدَّةُ وَالْمِيرَاثُ نَهَى عَنْهَا "

قلت : في الصحيح طرف من أوله.

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: ابن لهيعة, وحديثه حسن, وبقية رجاله ثقات .

7390. Ali b. Tâlib diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), mut'a nikâhını yasakladı. Mut'a sadece (evlenmeye) imkân bulamayanlar için geçerliydi. Nikâh, talâk, iddet ve miras âyetleri nazil olunca, mut'a nikâhı yasaklandı."

Ben derim ki: *Sahih* kitabında bu hadisin başından bir bölüm mevcuttur.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden İbn Lehîa'nın hadisi hasen derecesindedir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

٧٣٩١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، قَالَ : ثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَمْرٍو الْأَشْعَثِيُّ ، قَالَ : ثَنَا عَبْثَرُ بْنُ الْقَاسِمِ ، عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ ، عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ الزُّهْرِيِّ ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ ابْنِ الْحَنَفِيَّةِ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : تَكَلَّمَ عَلِيٌّ وَابْنُ عَبَّاسٍ فِي متعة النساء ، فقال له علي : إنك امرؤ تائه " إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ مُتْعَةِ النِّسَاءِ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ "

قلت : في الصحيح النهي عنها يوم خيبر.

رواه الطبراني في الأوسط, ورجاله رجال الصحيح.

7391. Muhammed b. el-Hanefiyye'nin babası (Hasan) anlatıyor: Ali ve İbn Abbâs, kadınlarla mut'a nikâhı yapma hususunda konuşuyorlardı. Ali, İbn Abbâs'a: "Sen şaşkın ve aklından zoru olan birisin. Hiç şüphesiz Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Veda haccında kadınlarla mut'a nikâhı yapmayı yasakladı."

Ben derim ki: Muhammed b. el-Hanefiyye'nin, *Sahih*'teki rivayetinde Hayber günü mut'anın yasaklandığı mevcuttur.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravileri *Sahih*'in ravileridir.

٧٣٩٢ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ ، ثنا عَبْدُ السَّلامِ بْنُ حَرْبٍ ، عَنْ حَجَّاجٍ ، عَنِ الْمِنْهَالِ بْنِ عَمْرٍو ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ ، قَالَ : قُلْتُ لابْنِ عَبَّاسٍ : هَلْ تَدْرِي مَا صَنَعْتَ وَبِمَا أَفْتَيْتَ ؟ سَارَتْ بِفُتْيَاكَ الرُّكْبَانُ ، وَقَالَتْ فِيهِ الشُّعَرَاءُ ، قَالَ : وَمَا قَالُوا ؟ قُلْتُ : قَالُوا :

قَدْ قَالَ لِلشَّيْخِ لَمَّا طَالَ مَجْلِسُهُ — يَا صَاحِ هَلْ لَكَ فِي فُتْيَا ابنِ عَبَّاسِ

هَلْ لَكَ فِي رُخْصَةِ الأَطْرَافِ آنِسَةً — تَكُونُ مَثْوَاكَ حَتَّى يَصْدُرَ النَّاسُ

قَالَ : " إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ، لا وَاللَّهِ مَا بِهَذَا أَفْتَيْتُ ، وَلا هَذَا أَرَدْتُ ، وَلا أَحْلَلْتُ مِنْهَا إِلا مَا أُحِلَّ اللَّهُ مِنَ الْمَيْتَةِ وَالدَّمِ وَلَحْمِ الْخِنْزِيرِ "

رواه الطبراني, وفيه: الحجاج بن أرطاة, وهو ثقة ولكنه مدلس, وبقية رجاله رجال الصحيح .

7392. Saîd b. Cübeyr anlatıyor: İbn Abbâs'a: "Yaptığını ve neye fetva verdiğini biliyor musun? Kafileler senin fetvalarını ülkelere taşıdılar, şairler senin fetvaların hakkında şiirler yazıyorlar" dedim. İbn Abbâs: "Ne dediler?" diye sorunca, şöyle dedim: Şairler diyorlar ki:

Oturması uzayınca ihtiyara dedi ki:

"Ey arkadaş! İbn Abbâs'ın fetvalarından haberin var mı?

Azaların ruhsatında güzellik var mıdır ki o,

Senin barınağın ve çıkış yerin olsun."

Bunun üzerine İbn Abbâs şöyle dedi: "İnnâ lillahi ve innâ ileyhi râciun. Vallahi ben buna fetva vermedim. Bunu da asla kastetmedim. Ben sadece Allah'ın zaruret hallerinde helal kıldığı ölü eti, kan ve domuz eti gibi durumlarda onu (mut'ayı) helal kıldım."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Haccâc b. Ertât güvenilir biridir ama tedlis yapmaktadır. Diğer ravileri, *Sahih*'in ravileridir.[1]

٧٣٩٣ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيلٍ الْعَنَزِيُّ ، ثنا أَبُو كُرَيْبٍ ، ثنا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ ، عَنْ مُوسَى بْنِ عُبَيْدَةَ الرَّبَذِيِّ ، أَخْبَرَنِي أَيُّوبُ بْنُ خَالِدٍ الأَنْصَارِيُّ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ ، قَالَ : كُنْتُ أَنَا وَصَاحِبٌ لِي يَوْمَ خَيْبَرَ فِي الْمُتْعَةِ نُمَاكِسُ امْرَأَةً فِي الأَجَلِ وَتُمَاكِسُنَا ، فَأَتَانَا آتٍ فَأَخْبَرَنَا ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " حَرَّمَ نِكَاحَ الْمُتْعَةِ ، وَحَرَّمَ أَكْلَ كُلِّ ذِي نَابٍ مِنَ السِّبَاعِ وَالْحُمُرِ الإِنْسِيَّةِ " رواه الطبراني ,وفيه: موسى بن عبيدة الربذي, وهو ضعيف.

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (10601), Dırâr metrûk bir ravidir.

7393. Zeyd b. Hâlid el-Cühenî anlatıyor: Ben ve bir arkadaşım bir kadınla (mut'anın) süresi hususunda pazarlık yapıyorduk. Sonunda anlaştık. Derken yanımıza biri geldi ve bize Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in mut'a nikâhını, azı dişi bulunan yırtıcı hayvan etlerinin yenmesini ve ehli eşek etinin yenmesini yasakladığını haber verdi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Mûsâ b. Ubeyde er-Rebezî zayıftır.[1]

٧٣٩٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا مَنْصُورُ بْنُ أَبِي مُزَاحِمٍ ، ثنا يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللهِ ، أَنَّ عَبْدَ اللهِ بْنَ رَافِعٍ أَخْبَرَهُ ، عَنِ الْحَارِثِ بْنِ غَزِيَّةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ ، يَقُولُ : " مُتْعَةُ النِّسَاءِ حَرَامٌ , ثَلاثَ مَرَّاتٍ "

رواه الطبراني, وفيه: إسحاق بن عبد الله بن أبي فروة ,وهو ضعيف .

7394. Hâris b. Ğaziyye bildiriyor: Mekke'nin fethedildiği gün Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Kadınlarla mut'a nikâhı yapmak haramdır."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bunu üç kere tekrar etti.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden İshâk b. Abdillah b. Ebî Ferve zayıftır.[2]

٧٣٩٥ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عُثْمَانَ بْنِ صَالِحٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ عَقِيلٍ ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ ، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ ، قَالَ : " إِنَّمَا رَخَّصَ لَنَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمُتْعَةِ لِحَاجَةٍ كَانَتْ بِالنَّاسِ شَدِيدَةٍ ، ثُمَّ نَهَى عَنْهَا بَعْدُ "

رواه الطبراني, وفيه: يحيى بن عثمان بن صالح وابن لهيعة, وكلاهما حديثه حسن , وفيه كلام, وبقية رجاله رجال الصحيح .

7395. Sehl b. Sa'd diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), sadece insanların içinde bulundukları şiddetli ihtiyaçtan dolayı, bizlere mut'a hususunda izin verdi. Sonrasında ise mut'ayı yasakladı."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Yahyâ b. Osmân b. Sâlih ve İbn Lehîa'nın hadisleri hasendir. İbn Lehîa hakkında bazı tenkitler yapılmıştır. Diğer ravileri, *Sahih*'in ravileridir.[3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (5266)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3391)
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (6595)

٧٣٩٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَامِرِ بْنِ زُرَارَةَ ، ثنا يَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّا بْنِ أَبِي زَائِدَةَ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي أُنَيْسَةَ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : " نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، عَنْ مُتْعَةِ النِّسَاءِ "

رواه الطبراني, وفيه: يحيى بن أبي أنيسة, وهو متروك .

7396. Ka'b b. Mâlik diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kadınlarla mut'a nikâhı yapmayı yasaklamıştır."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Yahyâ b. Ebî Üneyse metruk biridir.[1]

(بَابُ نِكَاحِ الشِّغَارِ)

Şiğar Nikâhı[2]

٧٣٩٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ وَسَعْدٌ قَالاَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنِ ابْنِ إِسْحَاقَ يَعْنِي مُحَمَّداً حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْحَارِثِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ قَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " لاَ شِغَارَ فِي الإِسْلاَمِ"

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح خلا ابن إسحاق, وقد صرح بالتحديث.

7397. Amr b. Şuayb'ın babası kanalıyla dedesi (Abdullah b. Amr) diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İslam'da şiğar yoktur"* diye hüküm vermiştir."

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri İbn İshâk hariç *Sahih*'in ravileridir. İbn İshâk, görüldüğü gibi "tahdis sığasını" açıkça söylemiştir (yani üzerindeki tedlis töhmeti burada söz konusu değildir).

٧٣٩٨ - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ يُوسُفَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي ، قَالَ : نا جَعْفَرُ بْنُ سَعْدِ بْنِ سَمُرَةَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي خُبَيْبُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ ، عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، كَانَ يَنْهَى عَنِ الشِّغَارِ بَيْنَ النِّسَاءِ " رواه البزار والطبراني, وإسنادهما ضعيف .

7398. Semure b. Cündüb'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kadınlar arasında şığarı yasaklamıştır.

★Hadisi Bezzâr ve Taberânî rivayet etmiş olup, ikisininde isnâdı zayıftır.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/68)

[2] Şiğar: Berdel nikâhı olup, bir erkeğin, kız kardeşini bir erkeğe nikâhlayıp, bunun mukabilinde mehir olarak onun kız kardeşi ile evlenmesi demektir.

٧٣٩٩ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ الْجَوْهَرِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ حُجْرٍ ، قَالَ : نا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الْجَبَّارِ بْنِ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أُمِّهِ ، عَنْ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " نَهَى عَنِ الشِّغَارِ "

رواه البزار, وفيه: سعيد بن عبد الجبار بن وائل, ضعفه النسائي .

7399. Vâil b. Hucr'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), şiğarı yasaklamıştır.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Saîd b. Abdilcebbâr b. Vâil'i, Nesâî zayıf görmüştür.[2]

٧٤٠٠ - حَدَّثَنَا خَلَفُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الضَّبِّيُّ أَبُو حَبِيبٍ الْبَصْرِيُّ ، حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ يُوسُفَ السَّمْتِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبِي يُوسُفُ بْنُ خَالِدٍ ، عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ يَحْيَى بْنِ الْوَلِيدِ بْنِ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ ، عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا شِغَارَ ، قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَمَا الشِّغَارُ ؟ ، قَالَ : نِكَاحُ الْمَرْأَةِ بِالْمَرْأَةِ ، وَلا صَدَاقَ بَيْنَهُمَا "

رواه الطبراني في الصغير والأوسط وفيه يوسف بن خالد السمتي وهو ضعيف والسند منقطع أيضا

7400. Übey b. Ka'b'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Şiğar yoktur."* Sahabe: "Ya Resûlallah! Şiğar nedir?" diye sorunca, şöyle buyurdu: *"Kadının, başka bir kadına mukabil aralarında mehir olmaksızın nikâhlanmasıdır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiş olup, ravilerden Yûsuf b. Hâlid es-Semtî zayıftır. Senedi de munkatıdır.[3]

٧٤٠١ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْفَسَوِيُّ ، ثنا خَلَفُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ أَبِي الْحَسْنَاءِ السَّرْخَسِيُّ ، ثنا أَبُو الصَّبَّاحِ عَبْدُ الْغَفُورِ بْنُ سَعِيدٍ الأَنْصَارِيُّ الْوَاسِطِيُّ ، عَنْ أَبِي هَاشِمٍ الرُّمَّانِيِّ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : كَانَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " لَيْسَ مِنَّا مَنْ يَنْتَهِبُ وَقَالَ : لا شِغَارَ فِي الإِسْلامِ . وَالشِّغَارُ : أَنْ تُنْكَحَ الْمَرْأَتَانِ إِحْدَاهُمَا بِالأُخْرَى بِغَيْرِ صَدَاقٍ "

رواه الطبراني, وفيه: أبو الصباح عبد الغفور, وهو متروك.

7401. İbn Abbâs diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: *"Yağma edip kapışan bizden değildir. İslam'da şiğar yoktur. Şiğar ise iki kadının, aralarında mehir olmaksızın birinin diğerine mukabil (takas edilerek) evlendirilmesidir."*

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1439), Taberânî, *M. el-Kebîr* (7069)
[2] Bezzâr, *Müsned* (1440)
[3] Taberânî, *M. es-Sağîr* (441)

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ebu's-Sabbâh Abdilğafûr metruk biridir.[1]

(بَابُ نِكَاحِ التَّحْلِيلِ)

Hulle Nikâhı

٧٤٠٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْمَقْبُرِىِّ عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ الْمُحِلَّ وَالْمُحَلَّلَ لَهُ"

رواه أحمد والبزار, وفيه: عثمان بن محمد الأخنسي, وثقه ابن معين وابن حبان, وقال ابن المديني : له عن أبي هريرة أحاديث مناكير.

7402. Ebû Hureyre diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), hulle yapana ve yaptırana lanet etmiştir."

★Hadisi Ahmed ve Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Osmân b. Muhammed el-Ehnasî'yi, İbn Maîn ve İbn Hibbân güvenilir kabul etmiş, İbnü'l-Medînî şöyle demiştir: "Ebû Hureyre'den münker hadisler rivayet eder."[2]

٧٤٠٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَنْبَأَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ حَدَّثَنِى عَطَاءٌ الْخُرَاسَانِىُّ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ نَحْوَهُ وَزَادَ ثُمَّ جَاءَتْهُ بَعْدُ فَأَخْبَرَتْهُ أَنْ قَدْ مَسَّهَا فَمَنَعَهَا أَنْ تَرْجِعَ إِلَى زَوْجِهَا الأَوَّلِ وَقَالَ اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ إِيمَانُهُ أَنْ يُحِلَّهَا لِرِفَاعَةَ فَلاَ يَتِمُّ لَهُ نِكَاحُهَا مَرَّةً أُخْرَى. ثُمَّ أَتَتْ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ فِى خِلاَفَتِهِمَا فَمَنَعَاهَا كِلاَهُمَا"

رواه أحمد هكذا وقوله : بنحوه لم يذكر قبله ما يناسبه ولا أدري على أي شيء عطفه والله أعلم ورجاله رجال الصحيح.

7403. İbn Abbâs buna benzer bir rivayette bulunmuş ve eklemiştir: Sonra kadın, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gidip, onun (hullecinin) kendisine temasta bulunduğunu haber verdi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kadının ilk kocasına dönmesini yasaklamış ve şöyle buyurmuştur: *"Allahım! Eğer onun inancı (ikinci kocanın yani hullecinin) kadını Rifâa'ya (ilk kocası ona) dönmesini helal kılmaksa, onun (ilk kocasının) nikâhı bir daha asla tamamlanmasın."* Sonra kadın, Ebû Bekr ve Ömer'in halifeliği zamanında geldi. Onlar da kadını evlenmekten men ettiler.

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr* (12008)

2 Bezzâr, *Müsned* (1442)

★Hadisi Ahmed bu şekilde rivayet etmiştir. İbn Abbâs'dan sonra "buna benzer" ifadesinden önce hadisin aslında hangi cümle üzerine gönderme yapıldığını bilmiyorum. Allah en doğrusunu bilir. Ahmed'in ravileri *Sahih*'in ravilerdir.[1]

٧٤٠٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الصَّائِغُ ، قال : نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ الْحِزَامِيُّ ، قال : نا مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبُو غَسَّانَ مُحَمَّدُ بْنُ مُطَرِّفٍ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ نَافِعٍ ، عَنْ أَبِيهِ نَافِعٍ مَوْلَى ابْنِ عُمَرَ ، أَنَّ رَجُلا سَأَلَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ ، فَقَالَ : إِنَّ خَالِي فَارَقَ امْرَأَتَهُ ، فَدَخَلَهُ مِنْ ذَلِكَ هَمٌّ ، وَأَمْرٌ شَقَّ عَلَيْهِ ، فَأَرَدْتُ أَنْ أَتَزَوَّجَهَا ، وَلَمْ يَأْمُرْنِي بِذَلِكَ ، وَلَمْ يَعْلَمْ بِهِ ؟ فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ : لا ، إِلا أَنْ تَنْكِحَ نِكَاحَ غِبْطَةٍ ، إِنْ وَافَقَتْكَ أَمْسَكْتَ ، وَإِنْ كَرِهْتَ فَارَقْتَ ، وَإِلا فَإِنَّا كُنَّا نَعُدُّ هَذَا فِي زَمَانِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سِفَاحًا "

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح .

7404. İbn Ömer'in azatlısı Nâfi' anlatıyor: Bir adam İbn Ömer'e: "Dayım eşinden ayrıldı. Bundan dolayı çok üzüldü ve sıkıntı çekti. Boşadığı eşiyle (hulle niyetiyle) evlenmek istedim. Bunu yapmamı bana emretmedi. Ne yapacağını da bilmiyor" diye durumu anlatınca, İbn Ömer şöyle dedi: "Hayır, bu ancak gıbta nikâhı olur. (Şöyle ki evlenirsin ve de) sana uyarsa kadını tutarsın, hoşlanmazsan ayrılırsın. Yoksa, biz bunu (hulle nikâhını) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in zamanında zina olarak görüyorduk."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravileri *Sahih*'in ravileridir.

(بَابُ نِكَاحِ الْمُحْرِمِ)

İhramlının Evlenmesi

٧٤٠٥ - عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَزَوَّجَ وَهُوَ مُحْرِمٌ وَاحْتَجَمَ وَهُوَ مُحْرِمٌ. رواه البزار .

7405. Hz. Âişe'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ihramlıyken evlenmiş ve ihramlıyken hacamat olmuştur.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[2]

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (3441)

[2] Bezzâr, *Müsned* (1443)

٧٤٠٦ - وروى لها الطبراني في الأوسط : حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زُهَيْرٍ ، قَالَ : نا عَلِيُّ بْنُ نَصْرٍ ، قَالَ : نا أَبو عَاصِمٍ ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ الأَسْوَدِ ، عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ ، عَنْ عَائِشَةَ ، " أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَزَوَّجَ مَيْمُونَةَ وَهُوَ مُحْرِمٌ " ورجال البزار رجال الصحيح .

7406. Hz. Âişe diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Meymûne ile ihramlı iken evlenmiştir."

★Bezzâr'ın ravileri *Sahih*'in ravileridir.

٧٤٠٧ - حَدَّثَنَا الْمِقْدَامُ ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُغِيرَةِ ، نا كَامِلٌ أَبو الْعَلاءِ ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : " تَزَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَيْمُونَةَ وَهُو مُحْرِمٌ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: عبد الله بن محمد بن المغيرة,وهو ضعيف .

7407. Ebû Hureyre diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Meymûne ile ihramlı iken evlenmiştir."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Abdullah b. Muhammed b.Muğîre zayıftır.

٧٤٠٨ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا حَجَّاجُ بْنُ الْمِنْهَالِ ، ثنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ حُمَيْدٍ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " تَزَوَّجَ مَيْمُونَةَ وَهُمَا حراماِنِ"

قلت : هو في الصحيح خلا إحرام ميمونة. رواه الطبراني في الكبير ورجاله رجال الصحيح.

7408. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Meymûne ile, o ve kendisi ihramlı iken evlenmiştir.

Ben derim ki: Hadis, *Sahih* kitabında "Meymûne'nin ihramlı olması" ifadesi geçmeksizin mevcuttur.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup, ravileri *Sahih*'in ravileridir.[1]

٧٤٠٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو الْبَزَّارُ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ مَخْلَدٍ الْوَاسِطِيُّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ سَلامٍ أَبِي الْمُنْذِرِ ، عَنْ مَطَرٍ الْوَرَّاقِ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " تَزَوَّجَ مَيْمُونَةَ وَهُوَ حَلالٌ "

رواه الطبراني ,وفيه: عثمان بن مخلد الواسطي, ذكره ابن أبي حاتم و لم يجرحه, وبقية رجاله ثقات, وفي بعضهم كلام لا يضر .

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11919)

7409. İbn Abbas'tan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Meymûne ile ihramlı iken evlenmiştir.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Osmân b. Mehled el-Vâsitî'yi, İbn Ebî Hâtim zikretmiş, tenkit etmemiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir. Bazıları hakkında tenkitler olsa da bu, zarar verecek düzeyde değildir.[1]

٧٤١٠ - حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ سَهْلٍ , ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ , حَدَّثَنِي مُعَاوِيَةُ بْنُ صَالِحٍ , عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , فِي قَوْلِهِ : ﴿ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلا مِنْ رَبِّكُمْ ﴾ فَهُوَ لا حَرَجَ عَلَيْكُمْ فِي الشِّرَاءِ وَالْبَيْعِ قَبْلَ الإِحْرَامِ وَبَعْدَهُ , فَأَمَّا الإِحْرَامُ , فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " نَهَى أَنْ يَتَزَوَّجَ أَوْ يُزَوِّجَ أَوْ يَنْحَرَ حَتَّى يَفْرُغَ مِنْ إِحْرَامِهِ "

رواه الطبراني , وعلي بن أبي طلحة: لم يسمع من ابن عباس بينهما مجاهد, وبقية رجاله ثقات وفي بعضهم كلام .

7410. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine gore kendisi, **"(Hacc mevsiminde ticâretle) Rabbinizden rızık istemenizde size günâh yoktur"**[2] âyeti hakkında şöyle demektedir: "İhramdan önce ve sonra alışveriş yapmanızda sizin üzerinizde bir günâh yoktur. İhrama gelince; Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ihramdan çıkmadıkça evlenmeyi, evlendirmeyi ya da hayvan boğazlamayı yasaklamıştır."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ali b. Ebî Talha, İbn Abbâs'tan hadis işitmemiştir. Aralarında Mücâhid vardır. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir. Bazıları hakkında tenkitler yapılmıştır.[3]

٧٤١١ - حدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ قَالَ وَجَدْتُ هَذَا الْحَدِيثَ فِي كِتَابِ أَبِي بِخَطِّ يَدِهِ حَدَّثَنَا أَسْوَدُ بْنُ عَامِرٍ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ بْنُ عُتْبَةَ حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ بْنُ خَالِدٍ قَالَ سَأَلْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ عَنِ امْرَأَةٍ أَرَادَ أَنْ يَتَزَوَّجَهَا رَجُلٌ وَهُوَ خَارِجٌ مِنْ مَكَّةَ فَأَرَادَ أَنْ يَعْتَمِرَ أَوْ يَحُجَّ فَقَالَ لاَ تَتَزَوَّجْهَا وَأَنْتَ مُحْرِمٌ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْهُ. رواه أحمد, وفيه: أيوب بن عتبة, وهو ضعيف ,وقد وثق.

7411. İkrime b. Hâlid anlatıyor: Abdullah b. Ömer'e, Mekke dışından olan bir adamın umreye ya da hacca niyet edip bir kadınla evlenmek istediğini sordum. Şöyle dedi: "Kadınla ihramlı olduğun halde evlenme, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bunu yasakladı."

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Eyyûb b. Utbe zayıftır. Güvenilir kabul edenler de vardır.[1]

---

[1] Taberânî'nin kitabında bulamadım.

[2] Bakara Sur. 198.

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (13022)

٧٤١٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ الْغَضِيضِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ مُحَمَّدٍ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لا يَنْكِحِ الْمُحْرِمُ ، وَلا يَخْطُبْ وَلا يُخْطَبْ عَلَيْهِ

رواه الطبراني في الأوسط, عن أحمد بن القاسم, فإن كان أحمد بن القاسم بن عطية, فهو ثقة, وإن كان غيره فلم أعرفه, وبقية رجاله لم يتكلم فيهم أحد.

7412. İbn Ömer'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"İhramlı, nikâhlanmasın, (kendisi için) kız istemesin ve ihramlı için kız istenmesin."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Ahmed b. el-Kâsım'dan rivayet etmiştir. Eğer bu kişi Ahmed b. el-Kâsım el-Atiyye ise güvenilir biridir. Başka biriyse tanımıyorum. Diğer ravileri, hakkında hiç kimse bir tenkitte bulunmamıştır.[2]

٧٤١٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبَانَ ، نَا أَحْمَدُ بْنُ سِنَانَ ، نَا يَعْقُوبُ بْنُ مُحَمَّدٍ الزُّهْرِيُّ ، ثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ ، عَنْ عَبْدِ الأَعْلَى بْنِ نَبِيهِ بْنِ وَهْبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا يَنْكِحِ الْمُحْرِمُ ، وَلا يَخْطُبْ ، وَلا يُخْطَبْ عَلَيْهِ "

قلت : هو في الصحيح وغيره خلا قوله : " ولا يخطب عليه. "

رواه الطبراني في الأوسط وأبو يعلى باختصار موقوفا على أبان بن عثمان إلا أنه قال : " ولا يخطب على نفسه ولا من سواه " . ورجال أبي يعلى رجال الصحيح, وفي إسناد الطبراني من لم أعرفهم .

7413. Osmân b. Affân'ın babası (Ebân)'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"İhramlı nikâhlanmasın, (başkasına) evlilik teklifinde bulunmasın, ihramlı için kız istenmesin."*

Ben derim ki: *Sahih*'te ve başka kitaplarda "İhramlı için kız istenmesin" kısmı olmaksızın mevcuttur.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta, kısa metinle Ebû Ya'lâ ve Ebân b. Osmân'a kadar olan senetle mevkuf olarak rivayet etmiştir. Ancak Ebû Ya'lâ şöyle demektedir: *"Ne kendisi için, ne de başkası için kız istemesin."* Ebû Ya'lâ'nın ravileri *Sahih*'in ravilerindendir. Taberanî'nin senedinde tanımadığım ravileri vardır.[3]

1 İmam Ahmed, *Müsned* (5958)
2 Taberânî, *M. el-Evsat* (514)
3 Taberânî, *M. el-Kebîr* (24/324), Taberânî, *M. el-Evsat* (1095)

٧٤١٤ - حَدَّثَنَا أَبُو زُرْعَةَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَمْرٍو الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الرَّقِّيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو ، عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ ، عَنْ مَيْمُونِ بْنِ مِهْرَانَ ، قَالَ : أَتَيْتُ صَفِيَّةَ بِنْتَ شَيْبَةَ امْرَأَةً كَبِيرَةً ، فَقُلْتُ لَهَا : أَتَزَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ميمونة وَهُوَ مُحْرِمٌ ؟ قَالَتْ : " لا ، وَلَقَدْ تَزَوَّجَهَا وَهُمَا حَلالانِ " رواه الطبراني في الكبير والأوسط, ورجال الكبير رجال الصحيح.

7414. Meymûn b. Mihrân anlatıyor: Safiyye binti Şeybe isimli yaşlı bir kadına gittim. Ona: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Meymûne ile ikisi de ihramlı olduğu halde mi evlendi?" diye sordum. Şöyle cevap verdi: "Hayır, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ikisi de ihramsızken onunla evlendi."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

(بَابُ فِيمَنْ يَزْنِي بِالْمَرْأَةِ ثُمَّ يَتَزَوَّجُهَا أَوْ يَتَزَوَّجُ ابْنَتَهَا او أُمَّهَا أَوْ يَتْبَعُ الْأُمَّ حَرَامًا)

Kadınla Zina Edip Sonra Onunla ya da Kızıyla, ya da Annesiyle Evlenen ya da (Zina Ettiği Kadının) Annesiyle Metres Hayatı Yaşayan Hakkında

٧٤١٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَابَانَ ، نَا إِسْحَاقُ بْنُ بُهْلُولٍ الْأَنْبَارِيُّ ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نَافِعٍ الْمَخْزُومِيُّ الْمَدِينِيُّ ، ثَنَا الْمُغِيرَةُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَيُّوبَ بْنِ سَلَمَةَ ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ ، عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الرَّجُلِ يَتْبَعُ الْمَرْأَةَ حَرَامًا ، أَيَنْكِحُ أُمَّهَا ؟ أَوْ يَتْبَعُ الْأُمَّ حَرَامًا ، أَيَنْكِحُ ابْنَتَهَا ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : لا يُحَرِّمُ الْحَرَامُ الْحَلالَ ، إِنَّمَا يُحَرِّمُ مَا كَانَ بِنِكَاحٍ حَلالٍ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: عثمان بن عبد الرحمن الزهري, وهو متروك .

7415. Hz. Âişe anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e bir kadınla metres hayatı yaşayan kişinin, (daha sonra o) kadının annesiyle evlenip evlenmeyeceği ya da bir kadınla metres hayatı yaşayan kişinin, (daha sonra o) kadının kızıyla evlenip evlenemeyeceği soruldu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Haram, haramı helal kılmaz. Haramı sadece helal bir nikâhla olan ilişki haram kılar."* [1]

---

[1] Yani kadınla zina etmek, onun kızıyla ya da annesiyle evlenmeyi haram kılmaz; kadınla nikâhlanmak, annesi ya da kızıyla evlenmeyi haram kılar.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Osmân b. Abdirrahmân ez-Zührî metruk biridir.[1]

٧٤١٦ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنِ ابْنِ التَّيْمِيِّ ، عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي هِنْدَ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ ، وَعَائِشَةَ ، قَالا : " لا يَزَالانِ زَانِيَيْنِ مَا اجْتَمَعَا "

رواه الطبراني , والشعبي لم يسمع من ابن مسعود, ورجاله رجال الصحيح, وقد سمع من عائشة, وقد رواه بإسناد صحيح إلى ابن مسعود أيضا.

7416. İbn Mes'ûd ve Âişe diyorlar ki: "(Adam, zina ettiği kadınla yada kızıyla ya da anasıyla evlendiği takdirde) beraber oldukları müddetçe zani olmaya devam ederler.

★Hadisi, Taberânî rivayet etmiştir. Şa'bî, İbn Mes'ûd'dan hadis işitmemiştir. Ravileri *Sahîh*'in ravilerindendir. Şa'bî, Âişe'den hadis işitmiştir. Taberânî, hadisi sahih bir isnâdla İbn Mesûd'a dayandırarak rivayet etmiştir.[2]

٧٤١٧ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنْ مَعْمَرٍ ، عَنْ أَيُّوبَ ، عَنِ ابْنِ سِيرِينَ ، قَالَ : "سُئِلَ ابْنُ مَسْعُودٍ عَنِ الرَّجُلِ يَزْنِي بِالْمَرْأَةِ ثُمَّ يَنْكِحُهَا ، قَالَ : هُمَا زَانِيَانِ مَا اجْتَمَعَا ، فَقِيلَ لابْنِ مَسْعُودٍ : أَفَرَأَيْتَ إِنْ تَابَا ؟ فَقَالَ : ﴿ وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ ﴾ فَلَمْ يَزَلِ ابْنُ مَسْعُودٍ يُرَدِّدُهَا حَتَّى قُلْتُ : إِنَّهُ لا يَرَى بِهِ بَأْسًا"

رواه الطبراني . وابن سيرين لم يسمع من ابن مسعود ورجاله ثقات رجال الصحيح, وقد رواه بإسناد متصل, وفيه: أبو جناب, وهو ضعيف لتدليسه, وقد عنعنه .

7417. İbn Sîrîn anlatıyor: İbn Mes'ûd'a bir kadınla zina edip sonra onunla evlenen adamın durumu soruldu. Şöyle dedi: "Beraber oldukları sürece zanidirler." İbn Mes'ûd'a: "Peki tövbe edip davranışlarını düzeltirlerse o zaman ne dersin?" diye sorulunca, şu âyeti okudu: "**O kullarının tevbesini kabul eden, kötülükleri bağışlayan ve yaptıklarınızı bilendir.**"[3] İbn Mes'ûd bu âyeti tekrar etti durdu. O kadar ki bundan bir sakınca görmediğini anladık.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. İbn Sîrîn, İbn Mes'ûd'dan hadis işitmemiştir. Hadisin ravileri güvenilir kimseler olup *Sahîh*'in ravileridir. Hadisi muttasıl bir isnatla

---

[1] İbnü'l-Cevzî, *İlel* (1031), *es-Silsiletu'd-Daîfe* (388), uydurmaya yakın bir hadistir.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (9674)

[3] Şûrâ Sur. 25.

rivayet etmiştir. Senedinde geçen Ebû Cenâb tedlis yaptığından dolayı zayıf biridir. Burada muanan olarak hadis rivayet etmiştir. [1]

(بَابُ فِيمَا يَحْرُمُ مِنَ النِّسَاءِ وَغَيْرِ ذَلِكَ)

Evlenmenin Haram Olduğu Kadınlar ve Başka Konular

٧٤١٨ - عَنْ أَبِي صَالِحٍ قَالَ: قَالَ عَلِيٌّ: سَلُونِي فَإِنَّكُمْ لَنْ تَسْأَلُوا مِثْلِي و لَنْ تَسْأَلُوا مِثْلِي فَقَالَ ابْنُ الْكَوَّاءِ: أَخْبِرْنَا عَنِ الأُخْتَيْنِ الْمَمْلُوكَتَيْنِ وَعَنْ بِنْتِ الأَخِ مِنَ الرَّضَاعَةِ فَقَالَ: سَلْ عَنْ مَا يَعْنِيكَ فَإِنَّكَ ذَاهِبٌ فِي التِّيهِ ، فَقَالَ : إِنَّمَا أَسْأَلُ عَمَّا لا نَعْلَمُ ، فَأَمَّا مَا نَعْلَمُ فَإِنَّا لاَ نَسْأَلُ عَنْهُ ، قَالَ : أَمَّا الأُخْتَانِ الْمَمْلُوكَتَانِ فَأَحَلَّتْهُمَا آيَةٌ وحَرَّمَتْهُمَا آيَةٌ ، وَلا آمُرُ بِهِ, وَلا أَنْهَى عَنْهُ وَلا أَفْعَلُهُ وَلا أَهْلِ بَيْتِي "فذكره

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح ورواه البزار بنحوه .

7418. Ebû Sâlih anlatıyor: Hz. Ali: "Bana sorun. Çünkü siz (sorulara doyurucu cevaplar verebilecek) benim gibi (başka birisine) soramazsınız" deyince, İbnu'l-Kevvâ' şöyle sordu: "Bize cariye olan iki kız kardeşten ve süt kardeşin kızından haber ver." Hz. Ali: "Sana fayda verecek olan şeyi sor, çünkü sen, çöle gidecek olan birisin (bu gibi konularla ne işin olur?)" diye çıkışınca İbnu'l-Kevvâ' şöyle dedi: "Ben sadece, bilmediğim şeyleri soruyorum. Bildiğimiz şeyleri zaten sormayız." Hz. Ali şu karşılığı verdi: "Cariye olan iki kız kardeşe gelince, bir âyet bunu (bir kişinin mülkünde bulunup istifade edilmelerini) haram kılmış, başka bir âyet ise helal kılmıştır. Bu nedenle ne emrederim, ne de yasaklarım. Fakat ne ben, ne de Ehl-i beytim bunu yapmaz." Ravi hadisin devamını zikretti.

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, râvileri *Sahîh*'in ravilerindendir. Hadisi Bezzâr buna benzer bir şekilde rivayet etmiştir. [2]

٧٤١٩ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنْ مَعْمَرٍ ، قَالَ قَتَادَةُ : فَرَاجَعَ رَجُلٌ ابْنَ مَسْعُودٍ فِي جَمْعٍ بَيْنَ الأُخْتَيْنِ ، فَقَالَ : قَدْ أَحَلَّ اللَّهُ لِي مَا مَلَكَتْ يَمِينِي ، فَقَالَ لَهُ : " جَمَلُكَ مِمَّا مَلَكَتْ يَمِينُكَ " ورجاله رجال الصحيح ولكن قتادة لم يدرك ابن مسعود .

7419. Katâde diyor ki: Bir adam, İbn Mes'ûd'a iki (cariye) kız kardeşe birlikte sahiplenme hususunda (hüküm sormak için) başvurdu ve:

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (9670)

[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (383), Bezzâr, *Müsned* (1438), İmam Ahmed, *Müsned* (1/138)

"Yüce Allah bana malik olduğum şeyleri (cariyeler ile ilişkiyi) helâl kıldı" dedi. İbn Mes'ûd ona şu karşılığı verdi: "Deven de senin malik olduğun şeylerindendir. (Devenle ilişki de sana helâl mi?)"

★ Hadisin ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Kâtâde, İbn Mes'ûd'a yetişmemiştir. [1]

٧٤٢٠ – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، أَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ ، أنا مَعْمَرٌ ، عَنْ قَتَادَةَ ، أَنَّ ابْنَ مَسْعُودٍ ، قَالَ : " حَرَّمَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ امْرَأَةً وَأَنَا أَكْرَهُ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ : الأَمَةَ وَأُمَّهَا ، وَالأُخْتَانُ يُجْمَعُ بَيْنَهُمَا ، وَالأَمَةُ إِذَا وَطِئَهَا أَبُوكَ ، وَالأَمَةُ إِذَا وَطِئَهَا ابْنُكَ ، وَالأَمَةُ إِذَا زَنَتْ ، وَالأَمَةُ فِي عِدَّةِ غَيْرِكَ ، وَالأَمَةُ لَهَا زَوْجٌ ، وَأَمَتُكَ مُشْرِكَةٌ ، وَعَمَّتُكَ وَخَالَتُكَ مِنَ الرَّضَاعَةِ"

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح إلا أن قتادة لم يدرك ابن مسعود.

وقد تقدم في العتق فيما يكره من حبس الرقيق النهي عن المجوسيات .

7420. Katâde'den rivayet edildiğine göre İbn Mes'ûd şöyle demiştir: "Yüce Allah, kadınlardan şu on ikisini haram kılmıştır. Ben de bu on iki kadınla evlenmeyi hoş karşılamam: Cariye ile annesi; iki kız kardeş olan cariyelerin bir arada olması; babanın ilişkiye girdiği cariye; oğlunun ilişkiye girdiği cariye; müşrik olan cariye, süt teyzen ve süt halan (süt emdiğin kadının kızkardeşi ile halası)."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahih*'in ravileridir. Ancak Katâde, İbn Mes'ûd'a yetişmiştir:

Azat etme kitabında kölelerin tutulmasının kerih görülmesi bölümünde Mecûsî cariyelerin yasaklanması geçmiştir. [2]

) بَابُ فِيمَا أُحِلَّ مِنْ نِكَاحِ النِّسَاءِ

Nikâhlanması Helal Olan Kadınlar

٧٤٢١ – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، نا أَبُو مُوسَى الأَنْصَارِيُّ ، سَمِعْتُ حُسَيْنَ بْنَ زَيْدٍ ، يَقُولُ : نا ابْنُ جُرَيْجٍ بِمَكَّةَ فِي دَارِ الْعَجَلَةِ وَجَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَاضِرٌ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " أَحَلَّ اللَّهُ مِنَ النِّسَاءِ ثَلاثًا : نِكَاحٌ بِمُوَارَثَةٍ ، وَنِكَاحٌ بِغَيْرِ مُوَارَثَةٍ ، وَمِلْكُ الْيَمِينِ " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: الحسين بن زيد, وقد وثق, وفيه ضعف .

---

[1] Taberânî'nin kitabında bulamadım.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (9709)

7421. Câbir b. Abdillah'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah, üç (tür) kadının nikâhını helal kılmıştır; (hür eşler arasında veraset durumu olan) nikâh; veraset durumu söz konusu olmayan (örneğin ölümcül hastanın yaptığı) nikâh; kölelik ile birlikte gerçekleşen nikâh (cariyelerle evlilik)."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Hüseyn b. Zeyd güvenilir kabul edilmekle beraber zayıf biridir.

(بَابُ فِيمَنْ تَزَوَّجَ امْرَأَةً فَفَارَقَهَا ثُمَّ تَزَوَّجَ أُمَّهَا)

Bir Kadınla Evlendikten Sonra, Ondan Ayrılıp Annesiyle (Kayın Validesiyle) Evlenen Hakkında

٧٤٢٢ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا حَجَّاجُ بْنُ الْمِنْهَالِ ، ثنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنِ الْحَجَّاجِ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ أَبِي عَمْرٍو الشَّيْبَانِيِّ ، أَنَّ رَجُلا سَأَلَ ابْنَ مَسْعُودٍ عَنْ رَجُلٍ طَلَّقَ امْرَأَتَهُ قَبْلَ أَنْ يَدْخُلَ بِهَا أَيَتَزَوَّجُ ابْنَتَهَا ؟ قَالَ : نَعَمْ ، فَتَزَوَّجَهَا فَوَلَدَتْ لَهُ فَقَدِمَ عَلَى عُمَرَ فَسَأَلَهُ ، فَقَالَ : فَرِّقْ بَيْنَهُمَا ، فَقَالَ : إِنَّهَا وَلَدَتْ لَهُ ، فَقَالَ : وَإِنْ وَلَدَتْ عَشَرَةً فَرِّقْ بَيْنَهُمَا "

7422. Ebû Amr eş-Şeybânî'den rivayet edildiğine göre bir adam, İbn Mes'ûd'a evlendiği karısını ilişkiye girmeden önce boşayan adamın, boşadığı kadının kızıyla evlenip evlenemeyeceğini sordu. İbn Mes'ûd: "Evet, evlenebilir" cevabını verdi. Adam da gidip kızla evlendi. Bu evlilikten sonra bir çocuğu oldu. Sonra adam, Ömer'e gidip bu durumu ona da sordu. Ömer: "İkisinin arasını ayır" hükmünü verdi. Adam: "Onun çocuğu var" deyince, Ömer: "On çocuğu olsa bile yine aralarını ayır" dedi.[1]

٧٤٢٣ – وفي رواية : حَدَّثَنَا يُوسُفُ الْقَاضِي ، ثنا عَمْرُو بْنُ مَرْزُوقٍ . ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدُوسِ بْنِ كَامِلٍ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ ، ثنا شُعْبَةُ ، عَنْ أَبِي فَرْوَةَ الْهَمْدَانِيِّ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَبَا عَمْرٍو الشَّيْبَانِيَّ ، قَالَ : " كَانَ عَبْدُ اللَّهِ رَخَّصَ فِي الصَّرْفِ ، وَفِي الرَّجُلِ تَزَوَّجَ امْرَأَةً فَمَاتَتْ قَبْلَ أَنْ يَدْخُلَ بِهَا فَيَتَزَوَّجُ بِأُمِّهَا ". فذكر نحوه. رواه الطبراني بأسانيد ورجال بعضها رجال الصحيح.

7423. Ebû Amr eş-Şeybânî diyor ki: "Abdullah (b. Mes'ûd) sarf (para değiş-tokuşu) ile evlendiği kadın, ilişkiye girmeden önce ölürse, adamın, ölen karısının annesiyle evlenmesi hususunda izin verdi." Ravi devamla yukarıdaki rivayetin benzerini aktardı.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (9624)

★Hadisi Taberânî birkaç isnatla rivayet etmiştir. Bir kısmının ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

(بَابُ فِي الْمَرْأَةِ تَدْخُلُ الْجَنَّةَ وَلَهَا أَزْوَاجٌ)

Birkaç Kocası Olduğu Halde Cennete Giren Kadın

٧٤٢٤ - حَدَّثَنَا بَكْرٌ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي السَّرِيِّ الْعَسْقَلانِيُّ ، قَالَ : نا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ ، قَالَ : نا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَبْدِ اللهِ بْنِ مَرْيَمَ ، عَنْ عَطِيَّةَ بْنِ قَيْسٍ الْكِلابِيِّ ، قَالَ : خَطَبَ مُعَاوِيَةُ بْنُ أَبِي سُفْيَانَ أُمَّ الدَّرْدَاءِ بَعْدَ وَفَاةِ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، فَقَالَتْ أُمُّ الدَّرْدَاءِ : إِنِّي سَمِعْتُ أَبَا الدَّرْدَاءِ ، يَقُولُ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " أَيُّمَا امْرَأَةٍ تُوُفِّيَ عَنْهَا زَوْجُهَا ، فَتَزَوَّجَتْ بَعْدَهُ فَهِيَ لآخِرِ أَزْوَاجِهَا " ، وَمَا كُنْتُ لأَخْتَارَكَ عَلَى أَبِي الدَّرْدَاءِ ، فَكَتَبَ إِلَيْهَا مُعَاوِيَةُ : فَعَلَيْكِ بِالصَّوْمِ فَإِنَّهُ مَحْسَمَةٌ

رواه الطبراني في الكبير والأوسط ,وفيه: أبو بكر بن أبي مريم ,وقد اختلط.

7424. Atiyye b. Kays el-Kilâbî anlatıyor: Muâviye b. Ebî Süfyân, Ebu'd-Derdâ'nın vefatından sonra karısı Ümmü'd-Derdâ'ya evlenme teklifinde bulundu. Ümmü'd-Derdâ şöyle dedi: Ben, Ebu'd-Derdâ'nın şöyle dediğini işittim: "Kocası ölen kadın, kocasının ölümünden sonra evlenirse, (cennette) son evlendiği kocaya ait olur. Bu yüzden ben, Ebu'd-Derdâ'nın üzerine başka bir adamı tercih edecek değilim." Muâviye bunun üzerine Ümmü'd-Derdâ'ya mektup yazdı. Mektupta şöyle diyordu: "Öyleyse oruca devam et. Çünkü oruç (şehveti, evlilik arzusunu) kesicidir."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup, ravilerden Ebû Bekr b. Ebî Meryem âhir ömründe bunamıştır.[2]

(بَابُ فِي نِسَاءِ قُرَيْشٍ)

Kureyş'in Kadınları

٧٤٢٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو النَّضْرِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ حَدَّثَنَا شَهْرٌ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطَبَ امْرَأَةً مِنْ قَوْمِهِ يُقَالُ لَهَا سَوْدَةُ وَكَانَتْ مُصْبِيَةً كَانَ لَهَا خَمْسَةُ صِبْيَةٍ أَوْ سِتَّةٌ مِنْ بَعْلٍ لَهَا مَاتَ فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا يَمْنَعُكِ مِنِّي. قَالَتْ وَاللَّهِ يَا نَبِيَّ اللَّهِ مَا يَمْنَعُنِي مِنْكَ أَنْ لاَ تَكُونَ أَحَبَّ الْبَرِيَّةِ إِلَيَّ وَلَكِنِّي

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr* (8576)

2 Taberânî, *M. el-Evsat* (1/175a), şahitleri olan sahih bir hadistir; *es-Silsiletu's-sahîha* (1281)

أَكْرِمُكَ أَنْ يَضْغُوَ هَؤُلاَءِ الصِّبْيَةُ عِنْدَ رَأْسِكَ بُكْرَةً وَعَشِيَّةً. قَالَ فَهَلْ مَنَعَكِ مِنِّي شَيْءٌ غَيْرُ ذَلِكَ. قَالَتْ لاَ وَاللَّهِ. قَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْحَمُكِ اللَّهُ إِنَّ خَيْرَ نِسَاءٍ رَكِبْنَ أَعْجَازَ الإِبِلِ صَالِحُ نِسَاءِ قُرَيْشٍ أَحْنَاهُ عَلَى وَلَدٍ فِي صِغَرٍ وَأَرْعَاهُ عَلَى بَعْلٍ بِذَاتِ يَدٍ "

رواه أحمد وأبو يعلى والطبراني, وفيه: شهر بن حوشب, وهو ثقة وفيه كلام, وبقية رجاله ثقات.

7425. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kendi kavminden Sevde isminde bir kadına evlenme teklif etti. Çok çocukları olan (dul) bir kadındı. Ölen kocasından beş ya da altı çocuğu vardı. Ona, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Benimle evlenmene engel olan şey nedir?"* diye sordu. Sevde: "Vallahi ya Resûlallah! Senin benim nezdimde yeryüzündeki insanların en sevgilisi olamaman, beni seninle evlenmekten men etmez. Lakin, şu çocukların sabah akşam senin başında bağırıp ağlaşırlar diye senden çekiniyorum" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bundan başka benimle evlenmene engel olan şey var mı?"* diye sordu. Sevde: "Hayır, yok vallahi" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah sana rahmet etsin. Develerin sırtlarına binen kadınların en hayırlısı, Kureyş'in saliha kadınlarıdır. Çocukluğunda çocuklarına karşı en şefkatli olan, kocasının elindeki (imkânlar) ile onu en iyi gözetip kollayanlar onlardır."*

★Hadisi Ahmed, Ebû Ya'lâ ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Şehr b. Havşeb güvenilir biridir. Hakkında tenkit de yapılmıştır. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٧٤٢٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ عَلِيٍّ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " خَيْرُ نِسَاءٍ رَكِبْنَ الإِبِلَ نِسَاءُ قُرَيْشٍ أَحْنَاهُ عَلَى وَلَدٍ فِي صِغَرِهِ وَأَرْأَفُهُ بِزَوْجٍ عَلَى قِلَّةِ ذَاتِ يَدِهِ ". ثُمَّ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ وَقَدْ عَلِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ ابْنَةَ عِمْرَانَ لَمْ تَرْكَبِ الإِبِلَ.

قلت : هو في الصحيح خلا قوله : وقد علم إلى آخره. فإنه موقوف في الصحيح وهوهنا مرفوع.

رواه أحمد وأبو يعلى ورجال أحمد رجال الصحيح .

7426. Ebû Hureyre bildiriyor: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Develerin sırtlarına binen kadınların en hayırlısı, Kureyş'in kadınlarıdır. Çocuğa karşı en şefkatli olanlar, elindeki imkânların azlığı sebebiyle kocasına karşı en merhametli olanlar yine*

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (1/318-9), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (2686), Taberânî, *M. el-Kebîr* (13014)

onlardır." Daha sonra Ebû Hureyre şöyle eklemiştir: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), İmrân'ın kızının (Hz. Meryem'in) develere binmediğini hiç şüphesiz biliyordu."

Ben derim ki: Hadis: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), İmrân'ın kızının..." kısmı hariç *Sahîh*'te geçmektedir. Ancak hadis, *Sahih*'te mevkuf (sahabi sözü), burada ise merfu (Resûlullah'ın sözü) olarak geçmektedir.

★Hadisi Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, Ahmed'in ravileri *Sahîh*'in ravilerindendir. [1]

٧٤٢٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شَبِيبٍ ، قَالَ : ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نَافِعِ بْنِ ثَابِتِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ ، قَالَ : حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْعَامِرِيُّ ، عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ يَعْنِي ابْنَ أَبِي سَبْرَةَ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْهَادِي ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بِطَرِيقِ مَكَّةَ : " خَيْرُ نِسَاءٍ رَكِبْنَ الإِبِلَ نِسَاءُ قُرَيْشٍ ، أَحْنَاهُ عَلَى طِفْلٍ ، وَأَرْعَاهُ عَلَى زَوْجٍ "

رواه البزار، وفيه: أبو بكر بن أبي سبرة ،وهو متروك .

7427. Talha b. Ubeydillah bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Mekke yolundayken onun şöyle buyurduğunu işittim: *"Develere binen kadınların en hayırlısı, Kureyş'in kadınlarıdır. Çocuğa karşı en şefkatlisi ve kocasının elindekini en iyi kollayıp gözeten onlardır."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Ebû Bekr b. Ebî Sebre metruk biridir.[2]

٧٤٢٨ - حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَقِيلٍ الْبَغْدَادِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ بَكَّارٍ ، ثنا أَبُو إِسْمَاعِيلَ الْمُؤَدِّبُ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ أُمِّ هَانِئٍ بِنْتِ أَبِي طَالِبٍ ، قَالَتْ : خَطَبَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقُلْتُ : مَا بِي عَنْكَ رَغْبَةٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَلَكِنْ لا أُحِبُّ أَنْ أَتَزَوَّجَ وَبَنِيَّ صِغَارٌ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لِمَ ؟ خَيْرُ نِسَاءٍ رَكِبْنَ الإِبِلَ نِسَاءُ قُرَيْشٍ أَحْنَاهُ عَلَى طِفْلٍ فِي صِغَرِهِ ، وَأَرْعَاهُ عَلَى بَعْلٍ فِي ذَاتِ يَدِهِ "

قلت : لها عند الترمذي غير هذا . رواه الطبراني في الكبير والأوسط ورجاله ثقات .

7428. Ebû Tâlib'in kızı Ümmü Hânî anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bana evlenme teklifinde bulununca ona dedim ki: "Ya Resûlallah! Bende sana karşı bir yüz çevirme yok, ancak çocuklarım küçükken evlenmek istemiyorum." Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (2/269, 275, 319, 393, 449, 469, 502)

[2] Bezzâr, *Müsned* (1411)

aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Neden ki? Develere binen kadınların en hayırlısı, Kureyş'in kadınlarıdır. Çocuğa karşı küçüklüğünde en şefkatlisi ve elinde bulunan şeyler husunda kocasını en iyi kollayıp gözeten yine onlardır."*

Ben derim ki: Ümmü Hânî'nin Tirmizî'de başka bir rivayeti vardır.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir. [1]

٧٤٢٩ – حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَلْطِيُّ ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَشِّرِ الْمَدِينِيُّ حَلِيسُ بْنِ أَبِي ذِئْبٍ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَبِي الْعِتَابِ ، قَالَ : قَامَ مُعَاوِيَةُ عَلَى الْمِنْبَرِ ، فَقَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " خَيْرُ نِسَاءٍ رَكِبْنَ الإِبِلَ نِسَاءُ قُرَيْشٍ ، أَرْعَاهُ عَلَى زَوْجٍ فِي ذَاتِ يَدِهِ ، وَأَحْنَاهُ عَلَى وَلَدٍ فِي صِغَرِهِ "

رواه الطبراني في أثناء حديث ورجاله ثقات . وفي المناقب أحاديث نحو هذا.

7429. Zeyd b. Ebi'l-İtâb diyor ki: Muâviye minbere çıktı ve şöyle dedi: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Develere binen kadınların en hayırlısı, Kureyş'in kadınlarıdır. Kocasının elindeki malı hususunda onu en iyi kollayıp gözeten ve küçüklüğünde çocuğa karşı en çok şefkatli olanlar onlardır."*

★Hadisi Taberânî, bir hadisin bir yerinde rivayet etmiştir. Hadisin ravileri güvenilir kimselerdir. Menkıbeler kitabında buna benzer hadisler mevcuttur.[2]

(بَابُ فِي الشَّرِيفَاتِ)

Şerefli Kadınlar

٧٤٣٠ – حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ النَّوْفَلِيُّ الْمَدِينِيُّ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ الزُّبَيْرِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ الدَّرَاوَرْدِيُّ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : دَعَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ فَسَارَّهُ ، ثُمَّ قَامَ عَلِيٌّ فَجَاءَ الصُّفَّةَ ، فَوَجَدَ الْعَبَّاسَ وَعَقِيلا وَالْحُسَيْنَ ، فَشَاوَرَهُمْ فِي تَزْوِيجِ أُمِّ كُلْثُومٍ عُمَرَ ، فَغَضِبَ عَقِيلٌ ، وَقَالَ : يَا عَلِيُّ مَا تَزِيدُكَ الأَيَّامُ وَالشُّهُورُ وَالسُّنُونَ إِلا الْعَمَى فِي أَمْرِكَ ، وَاللَّهِ لَئِنْ فَعَلْتَ لَيَكُونَنَّ وَلَيَكُونَنَّ لأَشْيَاءَ عَدَدُهَا ، وَمَضَى يَجُرُّ ثَوْبَهُ ، فَقَالَ عَلِيٌّ لِلْعَبَّاسِ : وَاللَّهِ مَا ذَاكَ مِنْهُ نَصِيحَةٌ ، وَلَكِنْ دِرَّةُ عُمَرَ أَخْرَجَتْهُ

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (2/269), Taberânî, *M. el-Kebîr* (24/436)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/342), İmam Ahmed, *Müsned* (4/101)

إِلَى مَا تَرَى ، أَمَا وَاللَّهِ مَا ذَاكَ رَغْبَةً فِيكَ يَا عَقِيلُ ، وَلَكِنْ قَدْ أَخْبَرَنِي عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ، أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " كُلُّ سَبَبٍ وَنَسَبٍ مُنْقَطِعٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلا سَبَبِي وَنَسَبِي " ، فَضَحِكَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ، وَقَالَ : وَيْحَ عَقِيلٍ ، سَفِيهٌ أَحْمَقُ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح .

7430. Zeyd b. Eslem'in babası anlatıyor: Ömer b. el-Hattâb, Ali b. Ebî Tâlib'i çağırıp kulağına bir şeyler fısıldadı. Bunun üzerine Hz. Ali kalkıp çardağa gitti ve Abbâs, Akîl ve Hüseyn'i orada buldu. Hz. Ömer'in, (Hz. Ali'nin) kızı Ümmü Gülsûm'le evlenmesi konusunda onlarla istişare yaptı. Akîl öfkelenerek: "Ey Ali! Geçen günler, aylar ve seneler senin sadece ilişkilerindeki körlüğü arttırmış. Vallahi eğer bu işi yaparsan mutlaka şunlar şunlar olur" diyerek bazı şeyler saydı. Nihayet elbisesini çekmeye kalkışınca Hz. Ali, Abbâs'a şöyle dedi: "Vallahi bu, ondan (Akîl'den) bir nasihat değildir. Ancak Ömer'in kırbacı onu gördüğün şeye mecbur bıraktı. Vallahi bu (sözlerinde) seni (samimi) istekli görmüyorum, ey Akîl! Fakat şu bir gerçek ki Ömer b. el-Hattâb, bana Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den şöyle işittiğini haber verdi: *"Her sebep ve nesep kıyamet gününde kesilecek; ancak benim sebebim ve benim nesebim müstesna."* Bu olay üzerine Ömer güldü ve şöyle dedi: "Allah, Akîl'e acısın, uçarı ve ahmağın teki!"

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahih*'in ravilerindendir.

٧٤٣١ - وللطبراني في الأوسط : حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ ابْنُ الإِمَامِ ، ثَنَا سُفْيَانُ بْنُ وَكِيعٍ ، ثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ ، عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ ، حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ ، أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ خَطَبَ إِلَى عَلِيٍّ أُمَّ كُلْثُومٍ ، فَقَالَ : إِنَّهَا تَصْغُرُ عَنْ ذَاكَ ، فَقَالَ عُمَرُ : إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " كُلُّ سَبَبٍ وَنَسَبٍ مُنْقَطِعٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، إِلا سَبَبِي وَنَسَبِي ، فَأَحْبَبْتُ أَنْ يَكُونَ لِي مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبَبٌ وَنَسَبٌ . فَقَالَ عَلِيٌّ لِلْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ : زَوِّجَا عَمَّكُمَا ، فَقَالا : هِيَ امْرَأَةٌ مِنَ النِّسَاءِ تَخْتَارُ لِنَفْسِهَا ، فَقَامَ عَلِيٌّ ، وَهُوَ مُغْضَبٌ ، فَأَمْسَكَ الْحَسَنُ بِثَوْبِهِ ، وَقَالَ : لا صَبْرَ عَلَى هُجْرَانِكَ يَا أَبَتَاهُ"

ورواه البزار بنحوه باختصار قصة عقيل. وفي المناقب أحاديث نحو هذا.

7431. Hasan b. Hasan b. Ali'den rivayet edildiğine göre Ömer b. el-Hattâb, Ümmü Gülsûm'u (babası) Hz. Ali'den istedi. Ali: "O, evlenmek için çok küçük" karşılığını verdi. Bunun üzerine Hz. Ömer şöyle dedi: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Her sebep ve nesep kıyamet gününde kesilecek, ancak benim sebebim ve benim*

nesebim müstesna." Ben de, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den bir sebebim ve nesebim olmasını istiyorum." Bunun üzerine Hz. Ali, (oğulları) Hasan ve Hüseyn'e: "Amcanızı evlendirin" deyince ikisi: "O (kadın) kadınlardan bir kadındır, kendi tercihini yapabilir" karşılığını verdiler. Bunun üzerine Hz. Ali, öfkeli bir halde kalkınca İmam Hasan, Hz. Ali'nin elbisesinden tutup şöyle dedi: "Senden ayrı kalmaya sabredemeyiz, ey babacığım!"

★Hadisi Bezzâr buna benzer ifadelerle Akîl'in kıssasını ihtisar ederek rivayet etmiştir. Menkıbeler kitabında buna benzer hadisler mevcuttur. [1]

(بَابٌ فِي الْمَرْأَةِ الصَّالِحَةِ وَغَيْرِهَا)

Saliha Kadın ve Başka Konular Hakkında

٧٤٣٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي حُمَيْدٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " مِنْ سَعَادَةِ ابْنِ آدَمَ ثَلاَثَةٌ وَمِنْ شِقْوَةِ ابْنِ آدَمَ ثَلاَثَةٌ مِنْ سَعَادَةِ ابْنِ آدَمَ الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ وَالْمَسْكَنُ الصَّالِحُ وَالْمَرْكَبُ الصَّالِحُ وَمِنْ شِقْوَةِ ابْنِ آدَمَ الْمَرْأَةُ السُّوءُ وَالْمَسْكَنُ السُّوءُ وَالْمَرْكَبُ السُّوءُ"

رواه أحمد والبزار والطبراني في الكبير والأوسط, ورجال أحمد رجال الصحيح .

7432. Sa'd b. Ebî Vakkâs'ın babası (Muhammed)'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Üç şey Âdem oğlunun saadetinden, üç şey ise bedbahtlığındandır: Saliha bir eş, uygun bir mesken, uygun bir binek Âdemoğlunun saadetinden; kötü ahlâklı bir eş, kötü bir mesken ve kötü bir binek ise Âdemoğlunun bedbahtlığındandır."*

★Hadisi Ahmed, Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiş olup, Ahmed'in ravileri *Sahîh*'in ravilerindir. [2]

٧٤٣٣ - وَحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ : نا أَبُو الْيَمَانِ : نا سَعِيدُ بْنُ سِنَانٍ ، عَنْ أَبِي الزَّاهِرِيَّةِ ، عَنْ كَثِيرِ بْنِ مُرَّةَ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " ثَلاثٌ قَاصِمَاتُ الظَّهْرِ " قَالَ أَبُو بَكْرٍ : ذَهَبَ عَنِّي وَاحِدَةٌ " وَزَوْجُ سُوءٍ يَأْمَنُهَا صَاحِبُهَا وَتَخُونُهُ ، وَإِمَامٌ يُسْخِطُ اللَّهَ وَيُرْضِي النَّاسَ , وَإِنَّ مَثَلَ عَمَلِ الْمَرْأَةِ الْمُؤْمِنَةِ كَمَثَلِ عَمَلِ سَبْعِينَ صِدِّيقًا ، وَإِنَّ عَمَلَ الْمَرْأَةِ الْفَاجِرَةِ كَفُجُورِ أَلْفِ فَاجِرَةٍ "

---

[1] *Keşfu'l-Estâr*'da bulamadım.

[2] İmam Ahmed, *Müsned* (1445), Bezzâr, *Müsned* (1412), Taberânî, *M. el-Kebîr* (329), İbn Hibbân, *Sahîh* (1232, *Mevârid*), *es-Silsiletu's-sahîha* (282)

رواه البزار - وقال : ذهبت عني واحدة . قلت : وقد مرت بي " وَجَارٌ إِنْ رَأَى خَيْرًا دَفَنَهُ وَإِنْ رَأَى شَرًّا أَشَاعَهُ " , وفيه: سعيد بن سنان, وهو متروك .

7433. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Üç şey öldürücü darbelerdendir. Kocasının gücendiği, kendisine hıyanet eden (zina eden) kötü bir eş; Allah'ı öfkelendirip, insanları razı eden devlet reisi. Mümin kadının amelinin durumu, yetmiş sıddıkın amelinin durumuna benzer. Günahkâr bir kadının ameli ise, bin günahkâr kadının işlediği günah gibidir."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup şöyle eklemiştir: "Üçüncü şıkkı unuttum."

Ben derim ki: Üçüncü şeyin *"Hayır görse gizleyen, kötülük gördüğünde ise ifşa eden komşu"* olduğuna dair başka rivayet ileride gelecektir (no. 13560). Ravilerden Saîd b. Sinân metruk biridir.[1]

٧٤٣٤ - وَبِهِ ، نا زُهَيْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنْ رَزَقَهُ اللَّهُ امْرَأَةً صَالِحَةً ، فَقَدْ أَعَانَهُ اللَّهُ عَلَى شَطْرِ دِينِهِ ، فَلْيَتَّقِ اللَّهَ فِي الشَّطْرِ الثَّانِي "

رواه الطبراني في الأوسط,وفيه:عبد الرحمن ,عن أنس, وعنه زهير بن محمد, و لم أعرفه إلا أن يكون عبد الرحمن بن زيد بن أسلم ,فيكون إسناده منقطعا, وإن كان غيره فلم أعرفه والله أعلم.

7434. Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her kime, Allah saliha bir hatun ihsan ederse, hiç şüphesiz onun dininin yarısına yardım etmiş olur. Diğer yarısında da Allah'tan korksun."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Ravi olan Abdurrahman, Enes'ten, ondan da Züheyr b. Muhammed rivayette bulunmuştur. Bu zatı tanımıyorum. Eğer bu kişi Abdurrahman b. Zeyd b. Eslem ise başka, o zaman hadisin isnâdı munkatı olur. Eğer başka biriyse onu tanımıyorum. Allah en doğrusunu bilir.[2]

٧٤٣٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَادَةَ الْوَاسِطِيُّ ، قَالَ : نا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ ، قَالَ : نا شَرِيكٌ ، عَنْ جَابِرٍ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا أَفَادَ عَبْدٌ بَعْدَ الإِسْلامِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ زَوْجٍ مُؤْمِنَةٍ : إِذَا نَظَرَ إِلَيْهَا سَرَّتْهُ ، وَإِذَا غَابَ عَنْهَا حَفِظَتْهُ فِي نَفْسِهَا وَمَالِهِ " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: جابر الجعفي ,وهو ضعيف ,وقد وثق ,وبقية رجاله ثقات .

7435. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Hiç kimse, İslam'dan sonra mümin bir eşten*

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1414)

[2] Taberânî, *M. el-Evsat* (976)

daha yararlı bir şey elde etmemiştir. (Kocası) ona baktığında kendisine sevinç verir. Ondan uzaklaştığında ise kendisinin namusunu ve malını muhafaza eder."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Câbir el-Cu'fî zayıftır. Güvenilir kabul edenler de vardır. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir. [1]

٧٤٣٦ – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ هَانِئٍ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ بَكَّارٍ ، قَالَ : نا سَعِيدُ بْنُ بَشِيرٍ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ سَمُرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " أَشَدُّ حَسَرَاتِ بَنِي آدَمَ فِي الدُّنْيَا ثَلاثٌ : رَجُلٌ لَهُ أَرْضٌ تُسْقَى وَلَهُ سَانِيَةٌ يَسْقِي عَلَيْهَا أَرْضَهُ ، فَلَمَّا اشْتَدَّ أَرْضه وَأَخْرَجَتْ ثَمَرَهَا مَاتَتْ سَانِيَتُهُ ، فَيَجِدُ حَسْرَةً عَلَى سَانِيَتِهِ الَّتِي قَدْ عَلِمَ أَنَّهُ لا يَجِدُ مِثْلَهَا ، وَيَجِدُ حَسْرَةً عَلَى ثَمَرَةِ أَرْضِهِ أَنْ تَفْسُدَ قَبْلَ أَنْ يَحْتَالَ حِيلَةً ، وَرَجُلٌ لَهُ فَرَسٌ جَوَادٌ فَلَقِيَ جَمْعًا مِنَ الْكُفَّارِ ، فَلَمَّا دَنَا بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ انْهَزَمَ أَعْدَاءُ اللَّهِ ، فَسَبَقَ الرَّجُلُ عَلَى فَرَسِهِ ، فَلَمَّا كَرَبَ أَنْ يَلْحَقَ كُسِرَتْ بِهِ فَرَسُهُ ، وَتُرِكَ قَائِمًا عِنْدَهُ يَجِدُ حَسْرَةً عَلَى فَرَسِهِ أَنْ لا يَجِدَ مِثْلَهُ ، وَيَجِدَ حَسْرَةً عَلَى مَا فَاتَهُ فِي الظَّفَرِ الَّذِي كَانَ قَدْ أَشْرَفَ عَلَيْهِ ، وَرَجُلٌ عِنْدَهُ امْرَأَةٌ قَدْ رَضِيَ هَيْئَتَهَا وَدِينَهَا فَنَفِسَتْ غُلامًا فَمَاتَتْ بِنفَاسِهِ ، فَيَجِدُ حَسْرَةً عَلَى امْرَأَتِهِ يَظُنُّ أَنَّهُ لَنْ يُصَادِفَ مِثْلَهَا ، وَيَجِدُ حَسْرَةً عَلَى وَلَدِهِ يَخْشَى ضَيْعَتَهُ قَبْلَ أَنْ يَجِدَ مَنْ يُرْضِعُهُ ، فَهَذِهِ أَكْثَرُ أُولَئِكَ الْحَسَرَاتِ "

رواه البزار والطبراني في الكبير والأوسط, وإسناده حسن ليس فيه غير سعيد بن بشير وقد وثقه جماعة .

7436. Semure'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Âdem oğlunun dünyadaki pişmanlıklarının en kötüsü üç şeydir: Bir adamın arazisi vardır. Toprağı sulanır ve sulayacak bir dւ dişi devesi vardır. Adam ciddiyetle çalışır ve arazisi meyvelerini verir. Derken dişi devesi ölür, onun üzerine pişmanlık duyar. Bilir ki onun gibisini bulamaz. Diğer taraftan çare bulmadan önce, arazisinin bozulan meyveleri üzerine pişmanlık duyar.*

(İkincisi) Bir adamın savaşçı olan iyi bir atı vardır. Kafirlerden bir bölükle karşılaşır. Birbirlerine yaklaştıklarında Allah'ın düşmanları hezimete uğrar ve adam atını (düşmanın üzerine) sürer. (Düşmana) yetişmek üzere iken ön ayağı kırılınca atının yanında durur. Bir daha onun gibisini bulamayacağı için hem atına ve hem de kazanmak üzere olduğu zaferi kaçırdığına üzülür.

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (2136)

(Üçüncüsü) Bir adamın nikâhı altında bir kadın vardır. Adam kadının görünümünden hoşnuttur. Bir çocuk doğurur. Fakat kanama sebebiyle ölür. Bu adam da bir daha onun gibisiyle asla karşılaşmayacağını bildiğinden dolayı, karısı için büyük üzüntü duyar. Çocuğu için de üzüntü duyar. Çünkü emzirecek birini bulmadan önce malını mülkünü kaybedeceği için korkar. İşte bu (üçüncü üzüntü) şu üzüntülerin en büyüğüdür."

★Hadisi Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiş olup, hadisin isnâdı hasendir. (Zayıf olarak) senedinde Saîd b. Beşîr'den başka kimse yoktur. Bu kişiyi ise bir grup âlim güvenilir kabul etmiştir. [1]

٧٤٣٧ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَابَانَ الْجُنْدِيسَابُورِيُّ ، ثنا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلانَ ، ثنا مُؤَمَّلُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، ثنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، ثنا حُمَيْدٌ الطَّوِيلُ ، عَنْ طَلْقِ بْنِ حَبِيبٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " أَرْبَعٌ مَنْ أُعْطِيَهُنَّ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ : قَلْبًا شَاكِرًا ، وَلِسَانًا ذَاكِرًا ، وَبَدَنًا عَلَى الْبَلاءِ صَابِرًا ، وَزَوْجَةً لا تَبْغِيهِ خَوْنًا فِي نَفْسِهَا وَلا مَالِهِ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط, ورجال الأوسط رجال الصحيح .

7437. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Dört şey vardır ki, bunlar kime verilirse hiç şüphesiz kendisine dünya ve âhiret hayrı verilmiştir: Şükreden bir kalb; zikreden bir dil; belalara sabırlı bir beden; kendi namusu ve hainlik olacağından dolayı malı hususunda kocasına karşı haddi aşmayan hanım."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ın ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

٧٤٣٨ – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ ، ثنا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ زَحْرٍ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَزِيدَ ، عَنِ الْقَاسِمِ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ : " يَا مُعَاذُ ، قَلْبًا شَاكِرًا ، وَلِسَانًا ذَاكِرًا ، وَزَوْجَةً صَالِحَةً تُعِينُكَ عَلَى أَمْرِ دُنْيَاكَ وَدِينِكَ خَيْرُ مَا اكْتَسَبَهُ النَّاسُ "

رواه الطبراني, وفيه: علي بن يزيد, وهو ضعيف, وقد وثق .

7438. Ebû Umâme'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Muâz b. Cebel'e şöyle demiştir: *"Ey Muâz! Şükreden bir kalb; zikreden bir dil; dünya ve din işlerine yardımcı olan saliha bir hatun; insanların kazandığı şeylerin en hayırlısıdır."*

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1415, 1416), Taberânî, *M. el-Kebîr* (6879, 7084)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11275), Taberânî, *M. el-Evsat* (7351), *es-Silsiletu'd-Daîfe* (1066)

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ali b. Yezîd zayıftır. Güvenilir kabul edenler de vardır.[1]

٧٤٣٩ - حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ الْفَضْلِ الأسْفَاطِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، قَالَ : حَدَّثَنَا زُرَيْكُ بْنُ أَبِي زُرَيْكٍ ، عَنِ مُعَاوِيَةَ بْنِ قُرَّةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلامٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " خَيْرُ النِّسَاءِ تَسُرُّكَ إِذَا أَبْصَرْتَ ، وَتُطِيعُكَ إِذَا أَمَرْتَ ، وَتَحْفَظُ غَيْبَكَ فِي نَفْسِهَا وَمَالِكِ "

رواه الطبراني, وفيه: زريك بن أبي زريك, و لم أعرفه , وبقية رجاله ثقات .

7439. Abdullah b. Selâm'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kadınların en hayırlısı, baktığında sana neşe verir, emrettiğinde sana itaat eder, yokluğunda kendi namusunu ve senin malını korur."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Zurayk b. Ebî Zurayk'ı tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

٧٤٤٠ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامٍ ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِدْرِيسَ ، عَنْ مُطَّرِحٍ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَزِيدَ ، عَنِ الْقَاسِمِ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَثَلُ الْمَرْأَةِ الصَّالِحَةِ فِي النِّسَاءِ كَمَثَلِ الْغُرَابِ الأَعْصَمِ ، قِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَمَا الْغُرَابُ الأَعْصَمُ ؟ قَالَ : الَّذِي إِحْدَى رِجْلَيْهِ بَيْضَاءُ "

رواه الطبراني, وفيه: مطرح بن يزيد, وهو مجمع على ضعفه.

7440. Ebû Umâme'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kadınlar içerisinde saliha kadının durumu, A'sam karganın durumu gibidir."* Denildi ki: "Ya Resûlallah! A'sam karga nedir?" *"Ayaklarından biri beyaz olan kargadır"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerinden Muttarih b. Yezîd'in zayıf olduğu hususunda görüş birliği vardır.[3]

٧٤٤١ - عَنْ عُمَارَةَ بْنِ خُزَيْمَةَ بْنِ ثَابِتٍ قَالَ كُنَّا مَعَ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ فِي حَجٍّ أَوْ عُمْرَةٍ فَلَمَّا كُنَّا بِمَرِّ الظَّهْرَانِ إِذَا امْرَأَةٌ فِي هَوْدَجِهَا وَاضِعَةً يَدَهَا عَلَى هَوْدَجِهَا فَلَمَّا نَزَلَ دَخَلَ الشِّعْبَ وَدَخَلْنَا مَعَهُ فَقَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هَذَا الْمَكَانِ فَإِذَا نَحْنُ

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7828), Ubeydullah b. Zahr, metruktur.

[2] *es-Silsiletu's-sahîha* (1838, 1698)

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7817)

بِغِرْبَانٍ كَثِيرَ وَإِذَا بِغُرَابٌ أَعْصَمُ الْمِنْقَارِ وَالرِّجْلِ فَقَالَ لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنَ النِّسَاءِ إِلاَّ كَقَدْرِ الْغُرَابِ فِي هَذِهِ الْغِرْبَانِ " قال أبو عمر : الأعصم : الأحمر.

رواه الطبراني واللفظ له وأحمد ورجال أحمد ثقات .

7441. Umâre b. Huzeyme b. Sâbit anlatıyor: Amr b. el-Âs ile beraber hac ya da umredeydik. Merru'z-Zehrân'da (Mekke yakınında bir yer) iken hevdecinde bir kadın ellerini hevdeci üzerine koymuş bir halde idi. Amr konaklayınca kabilenin içine girdi. Biz de onunla beraber girdik. (Onlara) şöyle anlattı: Biz, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraber bu mekanda idik. Bir de baktık ki aralarında birinin gagası ve ayağı kırmızı olan bir karga sürüsü. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kadınlardan cennete girecek olanlar(ın sayısı), şu kargalar içersindeki bu (kırmızı ayaklı) karga kadardır."*

★Hadisi Taberânî ve Ahmed rivayet etmiş olup, metin Taberânî'ye aittir. Ahmed'in ravileri güvenilir kimselerdir.

٧٤٤٢ - وعَنْ عُبَادَةَ أَنَّ رَسُولَ اللّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ: مَثَلُ الْمَرْأَةِ الْمُؤْمِنَةِ كَمَثَلِ الغُرابِ الأَبْلَقِ فِي غِرْبانٍ سُوْدٍ لاَ ثَانِيَةَ لَهَا وَلاَ شِبْهَ لَهَا . وَمَثَلُ الْمَرْأَةِ السُّوْءِ كَمَثَلِ بَيْتٍ مُزَوَّقٍ ظَهْرُهُ خَرِب جَوْفُهُ كَظُلَّةٍ لاَ نُوْرَ لَهَا يَوْمَ القِيَامَةِ واللهِ إِنِّي لأَخْشَى أَنْ لاَ تَقُومَ امْرَأَةٌ عَنْ فِراشِ زَوْجِهَا مُجَانِبَةً لَهُ إِلاَّ هِيَ عَاصِيَةٌ للهِ وَلِرَسُولِهِ"

رواه الطبراني , وإسحاق بن يحيى لم يدرك عبادة ,وبقية رجاله ثقات .

7442. Ubâde'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Mümine kadının durumu, siyah kargalar içersindeki alacalı karganın durumu gibidir. O karganın ikincisi ve benzeri yoktur. Kötü kadının durumu, dışı süslenmiş, içi harap olan evin durumu gibidir. Kıyamet günü hiçbir ışığı olmayan karanlık gibidir. Vallahi ben, kadının kocasının yatağından uzak durması durumunda Allah'a ve Resûl'üne asi olmuş olmasından korkuyorum."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden İshâk b. Yahyâ, Ubâde'ye yetişmemiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

٧٤٤٣ - وعَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبْزَى قَالَ : قَالَ دَاوُدُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : كُنْ لِلْيَتِيمِ كَالأَبِ الرَّحِيمِ ، وَاعْلَمْ أَنَّكَ كَمَا تَزْرَعُ تَحْصُدُ وَمَثَلُ الْمَرْأَةِ الصَّالِحَةِ لِبَعْلِهَا كَالْمَلِكِ الْمُتَوَّجِ بِالْمُخَوَّصِ بِالذَّهَبِ كُلَمَا رَآهَا قَرَّتْ بِهَا عَيْنَاهُ وَمَثَلُ الْمَرْأَةِ السُّوءِ لِبَعْلِهَا كَالْحِمْلِ الثَّقِيلِ عَلَى الشَّيْخِ الْكَبِيرِ.

قلت : فذكر الحديث وهو في المواعظ بتمامه . رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح .

7443. Abdurrahman b. Ebzâ der ki: Hz. Dâvûd peygamber şöyle demiştir: "Yetime karşı merhametli baba gibi ol. Bil ki ektiğin gibi (bir gün) biçeceksin. Kocası için saliha bir eşin durumu, altın taç ile süslenmiş olan padişahın durumu gibidir. Onu her gördüğünde gözleri aydın olur. Kocası için kötü bir eşin durumu, kocamış bir atın sırtındaki ağır bir yükün durumu gibidir."

Ben derim ki: Ravi hadisin devamını zikretmiştir. Tamamı Vaazlar kitabında gelecektir.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahih*'in ravilerdir.

(بَابُ فِي نِسَاءِ أَهْلِ الْكِتَابِ)

Ehl-i Kitabın Kadınları

٧٤٤٤ - حَدَّثَنَا عُبَيْدٌ الْعِجْلِيُّ , ثنا مُحَمَّدُ بْنُ حَاتِمٍ الزَّمِّيُّ , ثنا الْقَاسِمُ بْنُ مَالِكٍ الْمُزَنِيُّ , عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ سُمَيْعٍ الْحَنَفِيِّ , عَنْ أَبِي مَالِكٍ الْغِفَارِيِّ ، عن ابْنِ عَبَّاسٍ , قَالَ : " نَزَلَتْ هَذِهِ الآيَةُ : ﴿وَلا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ حَتَّى يُؤْمِنَّ ﴾, فَحَجَزَ النَّاسُ عَنْهُنَّ حَتَّى نَزَلَتِ الَّتِي بَعْدَهَا ﴿ الْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حِلٌّ لَكُمْ وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَهُمْ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ ﴾, فَنَكَحَ النَّاسُ نِسَاءَ أَهْلِ الْكِتَابِ "

رواه الطبراني ورجاله ثقات

7444. İbn Abbâs anlatıyor: **"İman etmedikçe müşrik kadınlarla evlenmeyin"**[1] âyeti indi. Bunun üzerine insanlar, müşrik kadınlardan men edildi. Ta ki sonrasındaki şu âyet indi: **"Bugün size iyi ve temiz şeyler helal kılındı. Kendilerine kitap verilenlerin yiyecekleri size helâl olduğu gibi, sizin yiyeceğiniz de onlara helâldir. Ayrıca müminlerden iffetli hür kadınlar ve sizden önce kendilerine kitap verilenlerden namuslu hür kadınlar, zina etmeksizin, gizli dost tutmaksızın, namuslu bir şekilde mehirlerini ödediğiniz takdirde, size helâldir."**[2] Bunun üzerine insanlar, Ehl-i kitabın kadınlarını nikâhladılar.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir. [3]

---

[1] Bakara Sur. 221.
[2] Maide Sur. 5.
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (12607)

(بَابُ الكَفَاءةِ)

Denklik

٧٤٤٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى ، قَالَ : أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَبِي الْجَوْنِ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا ثَوْرٌ يَعْنِي ابْنَ يَزِيدَ ، عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " الْعَرَبُ بَعْضُهَا أَكْفَاءٌ لِبَعْضٍ ، وَالْمَوَالِي بَعْضُهُمْ أَكْفَاءٌ لِبَعْضٍ "

رواه البزار, وفيه: سليمان بن أبي الجون, و لم أجد من ذكره ,وبقية رجاله رجال الصحيح .

7445. Muâz b. Cebel'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Araplar birbirlerine denktir. Azatlıkları da birbirlerine denktir."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Süleymân b. Ebi'l-Cevn'i zikredene rastlamadım. Diğer ravileri, *Sahih*'in ravileridir.[1]

٧٤٤٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَهْمٍ الأَنْطَاكِيُّ ، حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ ، حَدَّثَنَا مُبَشِّرُ بْنُ عُبَيْدٍ ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ ، عَنْ جَابِرٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا تُنْكَحُ النِّسَاءُ إِلا مِنَ الأَكْفَاءِ ، وَلا يُزَوِّجُهُنَّ إِلا الأَوْلِيَاءُ ، وَلا مَهْرَ دُونَ عَشَرَةِ دَرَاهِمَ "

رواه أبو يعلى, وفيه: مبشر بن عبيد, وهو متروك .

7446. Câbir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kadınlar sadece denk olanlarla evlendirilir. Onları sadece velileri evlendirsin. On dirhemden aşağı mehir olmaz."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravilerden Mübeşşîr b. Ubeyd metruktur.[2]

٧٤٤٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ ، ثَنَا عَلِيُّ بْنُ حَرْبٍ الْمَوْصِلِيُّ ، ثَنَا أَبُو سَعِيدٍ الْهَيْثَمُ بْنُ مَحْفُوظٍ السَّعْدِيُّ ، ثَنَا أَبُو إِسْرَائِيلَ ، عَنِ السَّرِيِّ بْنِ إِسْمَاعِيلَ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى ، عَنْ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ ، قَالَ : " نَهَانَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نَنْكِحَ نِسَاءَ الْعَرَبِ "

رواه الطبراني في الأوسط.

7447. Selmân el-Fârisî diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Bedevi kadınlarla evlenmemizi bize yasakladı."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir.[1]

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1424)

[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (2094), Mübeşşir oldukça zayıftır.

٧٤٤٨ – وله في الكبير : حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، وَمُحَمَّدُ بْنُ عَبْدُوسِ بْنِ كَامِلٍ ، وَعِيسَى بْنُ مُحَمَّدٍ السِّمْسَارُ الْوَاسِطِيُّ ، قَالُوا : ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ الْجَوْهَرِيُّ ، ثنا أَبُو أَحْمَدَ الزُّبَيْرِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْجَبَّارِ بْنُ الْعَبَّاسِ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ أَوْسِ بْنِ ضَمْعَجٍ ، عَنْ سَلْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ، قَالَ : " تَفَضُّلُكُمْ بِفَضْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَعْنِي الْعَرَبَ ، لا نَنْكِحُ نِسَاءَكُمْ "

ورجال الكبير ثقات, وفي إسناد الأوسط: السري بن إسماعيل ,وهو متروك .

7448. Selmân el-Fârisî diyor ki: "Biz, sizi -yani Bedevilere- Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in üstünlüğü sebebiyle değer veririz. (Bu yüzden) sizin kadınlarınızla evlenmeyiz."

★*el-Mu'cemu'l-kebîr*'in ravileri güvenilir kimselerdir. *el-Mu'cemu'l-evsat*'ın isnâdında geçen Seriy b. İsmâîl metruktur. [2]

٧٤٤٩ – حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ الْمُثَنَّى الْعَنْبَرِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سُورٍ الْعَنْبَرِيُّ ، ثنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، أَنَا ثَابِتٌ الْبُنَانِيُّ ، أَنَّ أَبَا الدَّرْدَاءِ ، ذَهَبَ مَعَ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ يَخْطُبُ عَلَيْهِ امْرَأَةً مِنْ بَنِي لَيْثٍ ، فَدَخَلَ ، فَذَكَرَ فَضْلَ سَلْمَانَ وَسَابِقَتَهُ وَإِسْلامَهُ ، وَذَكَرَ أَنَّهُ يَخْطُبُ إِلَيْهِمْ فَتَاتَهُمْ فُلانَةَ ، فَقَالُوا : أَمَّا سَلْمَانُ فَلا نُزَوِّجُهُ ، وَلَكِنَّا نُزَوِّجُكَ ، فَتَزَوَّجَهَا ثُمَّ خَرَجَ ، فَقَالَ : إِنَّهُ كَانَ شَيْءٌ ، وَإِنِّي اسْتَحْيِي أَنْ أَذْكُرَ ذَلِكَ ، قَالَ : " وَمَا ذَلِكَ ؟ " فَأَخْبَرَهُ أَبُو الدَّرْدَاءِ بِالْخَبَرِ ، فَقَالَ سَلْمَانُ : " أَنَا أَحَقُّ أَنْ أَسْتَحْيِيَ مِنْكَ أَنْ أَخْطُبَهَا ، وَكَانَ اللَّهُ قَدْ قَضَاهَا لَكَ "

رواه الطبراني ورجاله ثقات, إلا أن ثابتا لم يسمع من سلمان ولا من أبي الدرداء ,

7449. Sâbit el-Bünânî'den rivayet edildiğine göre Ebu'd-Derdâ, Selmân el-Fârisî ile beraber ona Benî Leys'den bir kız istemek için yola koyuldular. Ebu'd-Derdâ içeri girdi. Selmân'ın üstünlüğünü ve İslâm'a girmesindeki önceliğini anlatıp, onlardan olan falan kızı, Selmân'ın istediğini onlara bildirdi. Adamlar: "Biz Selmân'la evlendirmeyiz; ancak seni evlendiririz" dediler. Bunun üzerine kızı, Ebu'd-Derdâ nikâhladı. Sonra çıkınca Selmân'a: "Bir şey oldu, ben bunu anlatmaya utanıyorum" dedi. Selmân: "Nedir olan şey?" diye sorunca, Ebu'd-Derdâ olanları ona anlattı. Bunun üzerine Selmân şöyle dedi: "Asıl ben, o kıza talip olduğum için senden utanmaya daha layıkım. Zira Allah onu, sana takdir etmiş."

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (1/1636), *es-Silsiletu'd-Daîfe* (1116)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (6158)

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup ravileri güvenilir kimselerdir. Ancak Sâbit, ne Selmân'dan, ne de Ebu'd-Derdâ'dan hadis işitmemiştir. [1]

٧٤٥٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زَيْدِ بْنِ هَارُونَ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، قَالَ : " يَا بَنِيَّ ، لا تُخْرِجُنَّ بَنَاتِكُمْ إِلا إِلَى الأَكْفَاءِ " ، قَالُوا : يَا أَبَانَا ، وَمَنِ الأَكْفَاءُ ؟ ، قَالَ : " وَلَدُ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ " رواه الطبراني, وفيه: عبد الله بن محمد بن يحيى بن عروة, وهو متروك.

7450. Urve'den rivayet edildiğine göre Ali b. Ebî Tâlib şöyle demiştir: "Oğullarım! Kızlarınızı sadece denk olan erkeklere verin." Onlar da: "Ey babamız! Denk olanlar kimlerdir?" diye sorunca, şöyle cevap verdi: "Zübeyr b. el-Avvâm'ın çocukları."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdullah b. Muhammed b. Yahyâ b. Urve metruk biridir. [2]

(بَابُ فِيمَنْ زَوَّجَ مَرْغُوبًا عَنْهُ)

Sevilmeyen Birini Evlendirmek

٧٤٥١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ ، حَدَّثَنَا دَيْلَمُ بْنُ غَزْوَانَ ، حَدَّثَنَا ثَابِتٌ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : كَانَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُقَالُ لَهُ : جُلَيْبِيبٌ ، فِي وَجْهِهِ دَمَامَةٌ ، فَعَرَضَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ التَّزْوِيجَ ، فَقَالَ : إِذًا تَجِدُنِي كَاسِدًا ، فَقَالَ : " غَيْرَ أَنَّكَ عِنْدَ اللَّهِ لَسْتَ بِكَاسِدٍ "

رواه أبو يعلى ورجاله ثقات, وله طرق في المناقب رواها أحمد وغيره .

7451. Enes anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ashâbından Cüleybîb adında bir adam vardı. Çirkin suratlı biriydi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ona evlenmesini teklif edince, "O zaman benim, kendisine rağbet edilmeyen değersiz biri oldğumu görürsün" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Fakat sen Allah katında değersiz birisi değilsin."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir. Bu hadisin Menkıbeler kitabında Ahmed ve başkalarının rivayet ettiği başka tarikleri de mevcuttur.[3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (6050)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (235)

[3] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (3343)

٧٤٥٢ - حَدَّثَنَا وَاثِلَةُ بْنُ الْحَسَنِ الْعُرْقِيُّ ، بِمَدِينَةِ عُرْقَةَ ، حَدَّثَنَا كَثِيرُ بْنُ عُبَيْدٍ الْحَذَّاءُ ، حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَدْهَمَ ، عَنْ فَرْوَةَ بْنِ مُجَاهِدٍ ، عَنْ سَهْلِ بْنِ مُعَاذِ بْنِ أَنَسٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنْ كَظَمَ غَيْظًا وَهُوَ قَادِرٌ عَلَى إِنْفَاذِهِ خَيَّرَهُ اللَّهُ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَمَنْ أَنْكَحَ عَبْدًا وَضَعَ اللَّهُ عَلَى رَأْسِهِ تَاجَ الْمُلْكِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ "

رواه الطبراني في الصغير والأوسط, وفيه: بقية وهو مدلس .

7452. Muâz b. Enes'in babası (Sehl)'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"İnfaz etmeye gücü yettiği halde, öfkesine hâkim olan kişiyi, Allah kıyamet gününde iri gözlü hurilerden istediğini alması hususunda onu serbest bırakır. Kim bir köleyi evlendirirse, Allah onun başına kıyamet gününde saltanat tacını koyar."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiş olup, ravilerden Bakiye tedlis yapan biridir.[1]

(بَابُ مَا جَاءَ فِي الْخِطْبَةِ)

Nişanlanma Hakkında

٧٤٥٣ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ ، قَالَ : نا أَبُو دَاوُدَ ، قَالَ : نا عِمْرَانُ الْقَطَّانُ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ سَمُرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لا يَخْطُبُ الرَّجُلُ عَلَى خِطْبَةِ أَخِيهِ ، وَلا يَبِيعُ عَلَى بَيْعِ أَخِيهِ "

رواه البزار والطبراني, وفيه: عمران القطان, وثقه أحمد وابن حبان, وفيه ضعف .

7453. Semure'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kişi, mümin kardeşinin nişanlandığı kıza evlenme teklifinde bulunmasın, mümin kardeşinin alışverişi üzerine de alışveriş yapmasın."*

★Hadisi Bezzâr ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden İmrân el-Kattân'ı, Ahmed ve İbn Hibbân güvenilir kabul etmiştir. İmrân zayıf bir ravidir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr* (1112)

[2] Bezzâr, *Müsned* (1420), Taberânî, *M. el-Kebîr* (6898)

(بَابُ الإِرْسَالِ فِي الخِطْبَةِ وَالنَّظَرِ)

Kız İstemede ve Bakmada Elçi Gönderme

٧٤٥٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا عُمَارَةُ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْسَلَ أُمَّ سُلَيْمٍ تَنْظُرُ إِلَى جَارِيَةٍ فَقَالَ " شُمِّي عَوَارِضَهَا وَانْظُرِي إِلَى عُرْقُوبِهَا"

رواه أحمد والبزار, ورجال أحمد ثقات.

قلت : ويأتي إرسال النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خولة في تزويج عائشة وغيرها في المناقب إن شاء الله.

7454. Enes'ten rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ümmü Süleym'i bir cariyeye bakması için elçi olarak göndermiş ve şöyle buyurmuştur: *"Dişlerini kokla, dizinin arkasındaki adale kirişlerine bak."*

★Hadisi Ahmed ve Bezzâr rivayet etmiş olup, Ahmed'in ravileri güvenilir kimselerdir.

Ben derim ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Havle'yi, Âişe ile ve başkalarıyla evlenmesinde elçi olarak göndermesi inşallah Menkıbeler kitabında gelecektir. [1]

(بَابُ النَّظَرِ إِلَى مَنْ يُرِيدُ تَزْوِيجَهَا)

Evlenmek İstediği Kadına Bakmak

٧٤٥٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُوسَى بْنِ عَبْدِ اللهِ عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ أَوْ حُمَيْدَةَ الشَّكُّ مِنْ زُهَيْرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " إِذَا خَطَبَ أَحَدُكُمُ امْرَأَةً فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَنْظُرَ إِلَيْهَا إِذَا كَانَ إِنَّمَا يَنْظُرُ إِلَيْهَا لِخِطْبَتِهِ وَإِنْ كَانَتْ لَا تَعْلَمُ"

رواه أحمد, إلا أن زهيرا شك فقال عن أبي حميد أو أبي حميدة , والبزار من غير شك, والطبراني في الأوسط والكبير, ورجال أحمد رجال الصحيح.

7455. Ebû Humeyd veya Humeyde'nin bildirdiğine göre -ki bu şüphe ravilerden Zuheyr'den kaynaklanmaktadır- Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Sizden biriniz bir kadına sadece (evlenmek için) talip olduğundan dolayı baktığında, ona bakmasında bir günah yoktur. Kadın bunu bilmese bile."*

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (3/231), *es-Silsiletu'd-Daîfe* (1273)

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir. Ancak Zuheyr şüpheye düşerek "Ebû Humeyd ya da Ebû Humeyde'den" ifadesini kullanmıştır rivayetle demiştir. Şüphe olmaksızın Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî de rivayet etmiş olup, Ahmed'in ravileri *Sahîh*'in ravilerdir.[1]

٧٤٥٦ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنِ ابْنِ إِسْحَاقَ قَالَ وَحَدَّثَنِي حُسَيْنُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ عَنْ عِكْرِمَةَ مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ عَنْ أُمِّهِ أُمِّ الْفَضْلِ بِنْتِ الْحَارِثِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى أُمَّ حَبِيبَةَ بِنْتَ عَبَّاسٍ وَهِيَ فَوْقَ الْفَطِيمِ قَالَتْ فَقَالَ لَئِنْ بَلَغَتْ بُنَيَّةُ الْعَبَّاسِ هَذِهِ وَأَنَا حَيٌّ لَأَتَزَوَّجَنَّهَا"

رواه أحمد والطبراني وزاد : فقبض قبل أن تبلغ, فتزوجها الأسود بن عبد الله ,فولدت له رزق بن الأسود, ولبابة بنت الأسود, سمتها باسمها أم الفضل. وأبو يعلى ,وفي إسنادهما: الحسين بن عبد الله بن عباس ,وهو متروك, وقد وثقه ابن معين في رواية .

7456. Ümmü'l-Fadl binti'l-Hâris'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Abbâs'ın kızı Ümmü Habîbe'yi sütten kesildikten hemen sonra görmüş ve şöyle buyurmuştur: *"Abbâs'ın şu küçük kızı bülüğa erdiğinde sağ olursam mutlaka evleneceğim."*

★Hadisi Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş şöyle demiştir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Abbâs'ın kızı büluğa ermeden vefat etti. Onunla Esved b. Abdillah evlendi. Rezak b. el-Esved ve Lubâbe binti'l-Esved isminde iki çocukları oldu. Ümmü'l-Fadl kızı olan Lübâbe'ye kendi ismi olan Ümmü'l-Fadl ismini verdi.

Ebû Ya'lâ da hadisi rivayet edenlerdendir. İkisinin isnâdında geçen Hüseyn b. Abdillah b. Abbâs metuktur. İbn Maîn, bir rivayette onu güvenilir biri olarak görmüştür.[2]

٧٤٥٧ – حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ الْمُخْتَارِ ، عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ ، عَنْ مُجَاهِدٍ ، عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنْ سَعْدِ بْنِ مَالِكٍ ، أَنَّهُ خَطَبَ امْرَأَةً بِمَكَّةَ وَهُوَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : لَيْتَ عِنْدِي مَنْ يَرَاهَا ، وَمَنْ يُخْبِرُنِي عَنْهَا ؟ ، فَقَالَ رَجُلٌ يُدْعَى هِيتٌ : أَنَا أَنْعَتُهَا لَكَ : إِذَا أَقْبَلَتْ ، قُلْتَ : تَمْشِي عَلَى سِتٍّ ، وَإِذَا أَدْبَرَتْ ، قُلْتَ : تَمْشِي عَلَى أَرْبَعٍ ، فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَرَى هَذَا مُنْكَرًا ، أَرَاهُ يَعْرِفُ أَمْرَ النِّسَاءِ " ، وَكَانَ يَدْخُلُ عَلَى سَوْدَةَ فَنَهَاهُ أَنْ يَدْخُلَ عَلَيْهَا ، فَلَمَّا قَدِمَ الْمَدِينَةَ نَفَاهُ

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (5/424), Bezzâr, *Müsned* (1418), Taberânî, *M. el-Evsat* (915)

[2] İmam Ahmed, *Müsned* (6/338), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (7075), Taberânî, *M. el-Kebîr* (25/92)

، وَكَانَ كَذَلِكَ حَتَّى مَرَّةِ عُمَرَ ، فَجَهِدَ ، فَكَانَ يُرَخِّصُ لَهُ أَنْ يَدْخُلَ الْمَدِينَةَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ ، فَيَتَصَدَّقُ عَلَيْهِ.

رواه أبو يعلى والبزار, وفيه: عبد الكريم أبو أمية ,وهو ضعيف .

7457. Sa'd b. Mâlik'in naklettiğine göre kendisi, Mekke'deki bir kıza talip olmuştu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraberdi. Sa'd: "Keşke yanımda onu gören ve ondan bana haberler getiren biri olsaydı?" deyince, Hît isminde bir adam şöyle dedi: "Ben sana onun özeliklerini anlatayım. Sana doğru geldiği zaman «Bu, altı ayak üzerinde yürüyor» dersin; senden uzaklaştığında ise «Bu, dört ayak üstünde yürüyor» dersin." Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ben bu adamı çirkin görüyorum. Görüyorum ki bu, kadınların (gizli) hallerini biliyor."* Bu adam Sevde'nin yanına girip çıkardı. Sevde'nin yanına girip çıkması yasaklandı. Medine'ye geldiğinde ise onu (başka bir yere) sürgüne gönderdi. Hz. Ömer'in halifeliği dönemine kadar böyle devam etti. Ömer sadece cuma günü Medine'ye girmesine izin verdi. (O gün) ona tasaddukta bulundurdu.

★Hadisi Ebû Ya'lâ ve Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Abdülkerîm Ebû Ümeyye zayıftır.[1]

٧٤٥٨ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ مُوسَى السَّامِيُّ ، قَالَ : ثنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ سَلَمَةَ بْنِ أَبِي الطُّفَيْلِ ، عَنْ عَلِيٍّ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " يَا عَلِيُّ ، إِنَّ لَكَ فِي الْجَنَّةِ كَنْزًا وَإِنَّكَ ذُو قَرْنَيْهَا ، فَلا تُتْبِعِ النَّظْرَةَ النَّظْرَةَ فَإِنَّ لَكَ الأُولَى "

رواه البزار والطبراني في الأوسط, وزاد : " وليست لك الآخرة " . ورجال الطبراني ثقات .

7458. Hz. Ali'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ey Ali! Senin için cennette bir hazine var. Sen cennetin iki tarafının sahibisin. Öyleyse (ilk bakışının) ardından (ikinci) bakışını yapma. Çünkü birinci bakış, senin (elinde değil)dir."*

★Hadisi Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiş olup şunu ilave etmiştir: *"Sonuncu (bakış) senin değildir."* Taberânî'nin ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

---

1 Ebû Ya'lâ, *Müsned* (758), Bezzâr, *Müsned* (1493)

2 Bezzâr, *Müsned* (1419)

(بَابُ عَرْضِ الرَّجُلِ وَلِيَّتَهُ عَلى أَهْلِ الْخَيْرِ)

Kişinin Kızını Hayır Ehli Birine Teklif Etmesi

٧٤٥٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ يَعْنِي ابْنَ حُسَيْنٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ لَمَّا تَأَيَّمَتْ حَفْصَةُ وَكَانَتْ تَحْتَ خُنَيْسِ بْنِ حُذَافَةَ لَقِيَ عُمَرُ عُثْمَانَ فَعَرَضَهَا عَلَيْهِ فَقَالَ عُثْمَانُ مَا لِي فِي النِّسَاءِ حَاجَةٌ وَسَأَنْظُرُ. فَلَقِيَ أَبَا بَكْرٍ فَعَرَضَهَا عَلَيْهِ فَسَكَتَ فَوَجَدَ عُمَرُ فِي نَفْسِهِ عَلَى أَبِي بَكْرٍ فَإِذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ خَطَبَهَا فَلَقِيَ عُمَرُ أَبَا بَكْرٍ فَقَالَ إِنِّي كُنْتُ عَرَضْتُهَا عَلَى عُثْمَانَ فَرَدَّنِي وَإِنِّي عَرَضْتُهَا عَلَيْكَ فَسَكَتَّ عَنِّي فَلَأَنَا عَلَيْكَ كُنْتُ أَشَدَّ غَضَباً مِنِّي عَلَى عُثْمَانَ وَقَدْ رَدَّنِي. فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ إِنَّهُ قَدْ كَانَ ذَكَرَ مِنْ أَمْرِهَا وَكَانَ سِرًّا فَكَرِهْتُ أَنْ أُفْشِيَ السِّرَّ"

قلت : هو في الصحيح من حديث عمر نفسه, وهو هنا من حديث ابن عمر.

رواه أحمد, وفيه: سفيان بن حسين, وهو ثقة, وفي حديثه عن الزهري ضعف, وبقية رجاله رجال الصحيح.

ورواه أبو يعلى بنحوه وزاد : قَالَ عُمَرُ : فَشَكَوْتُ عُثْمَانَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " تَزَوَّجَ حَفْصَةَ خَيْرٌ مِنْ عُثْمَانَ ، وَتَزَوَّجَ عُثْمَانُ خَيْرًا مِنْ حَفْصَةَ " فَزَوَّجَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ابْنَتَهُ.

وفي إسناده الوليد بن محمد الموقري وهو ضعيف.

7459. İbn Ömer anlatıyor: Hafsa, kocası Huneys b. Huzâfe ölüp de dul kalınca Hz. Ömer, Osmân'la karşılaştı. Hafsa'yı (evlenmesi için) ona teklif etti. Osmân: "Benim kadınlara ihtiyacım yoktur, bir düşüneyim" dedi. Ömer, Ebû Bekr'le karşılaşınca ona da teklif etti. Ebû Bekr sustu. Ömer bunun üzerine Ebû Bekr'e öfkelendi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hafsa'ya (evlenmek için talip olunca), Ömer Ebû Bekr'le karşılaştı. Ömer: "Kızımı Osmân'a teklif etmiştim. Beni reddetti. Sana teklif ettim, sustun. Ben sana Osmân'dan daha çok kızdım. Zira sen de beni red ettin" deyince, Ebû Bekr şöyle dedi: "Bu(nun sebebi) bir sırdır. Sırrı açığa vurmaktan hoşlanmam."

Ben derim ki: Hadis, *Sahîh*'de Ömer'in hadisinden rivayet edilmiştir. Burada ise İbn Ömer'in hadisinden rivayet edilmiştir.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Süfyân b. Hüseyn güvenilir biridir. Zühri'den rivayet ettiği hadislerde zayıflık vardır. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

Ebû Ya'lâ ise bunu şu ibare ile rivayet etmiştir: Hz. Ömer anlatıyor: Osmân'ı, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e şikayet ettim. Cevaben şöyle buyurdu: *"Hafsa, Osmân'dan daha faziletli, Osmân da Hafsa'dan daha faziletli biriyle evlenecek."* Nihayet Hz. Ömer, kızını Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile evlendirdi."

Hadisin isnâdında geçen Velîd b. Muhammed el-Muvakkırî zayıftır.[1]

٧٤٦٠ - حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ ، حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ بْنُ عُقْبَةَ ، عَنْ يُونُسَ بْنِ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، عَنِ الْفَضْلِ بْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : كُنْتُ رِدْفَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَعْرَابِيٌّ مَعَهُ ابْنَةٌ لَهُ حَسْنَاءُ ، فَجَعَلَ يَعْرِضُهَا لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجَاءَ أَنْ يَتَزَوَّجَهَا ، قَالَ : فَجَعَلْتُ أَلْتَفِتُ إِلَيْهَا ، وَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْخُذُ بِرَأْسِي فَيَلْوِيهِ ، وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " يُلَبِّي حَتَّى رَمَى جَمْرَةَ الْعَقَبَةِ "

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح .

7460. Fadl b. Abbâs anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in arkasından geliyordum. Beraberinde güzel bir kızı olan bedevi de Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in arkasında duruyordu. Bedevi, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in, kızıyla evlenmesini umduğu için ona kızını teklif etmeye başladı. Ben de kıza bakmaktan kendimi alamıyordum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), benim başımı tutarak çevirdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Büyük Şeytan'ı taşlayıncaya kadar telbiye getirmeye devam etti.

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravileri *Sahih*'in ravileridir.[2]

(بَابُ الاسْتِئْمَارِ)

(Kızını Evlendirirken Ona) Danışmak

٧٤٦١ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ بْنُ عُتْبَةَ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يُزَوِّجَ شَيْئاً مِنْ بَنَاتِهِ جَلَسَ إِلَى خِدْرِهَا فَقَالَ إِنَّ فُلاَناً يَذْكُرُ فُلاَنَةَ. يُسَمِّيهَا وَيُسَمِّي الرَّجُلَ الَّذِى يَذْكُرُهَا فَإِنْ هِيَ سَكَتَتْ زَوَّجَهَا وَإِنْ كَرِهَتْ نَقَرَتِ السِّتْرَ فَإِذَا نَقَرَتْهُ لَمْ يُزَوِّجْهَا"

رواه أحمد وأبو يعلى ,وفيه: أيوب بن عتبة ,وهو ضعيف ,وقد وثق .

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (1/12), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (6)
[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (6731), İmam Ahmed, *Müsned* (2/213)

7461. Hz. Âişe anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kızlarından birini evlendireceği zaman, onun bulunduğu özel odasına yönelerek şöyle buyururdu: *"Falan adam, falan kızdan bahsediyor."* Böyle söylerken kızın ve adamın isimlerini verirdi. Eğer kızı susarsa, o adamı kızıyla evlendirirdi. Eğer (talib olanı) beğenmezse kızı perdeye vururdu. Kızı, perdeye vurduğunda ise onu evlendirmezdi.

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravilerden Eyyûb b. Utbe zayıftır. Güvenilir kabul edenlerde vardır.

٧٤٦٢ – و عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يُزَوِّجَ بِنْتاً مِنْ بَنَاتِهِ جَلَسَ عِنْدَ خِدْرِهَا ثُمَّ يَقُولُ : " إِنَّ فُلاَناً يَخْطُبُ فُلاَنَةَ . فَإِنْ سَكَتَتْ فَذَلِكَ إِذْنُهَا أَوْ قَالَ : سُكُوتُهَا إِذْنُهَا " رواه البزار ورجاله ثقات.

7462. Ebû Hureyre'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kızlarından birini evlendirmek istediği zaman, kızının odasının yanında oturur; sonra şöyle buyururdu: *"Falanca, falan kıza talipmiş."* Eğer kızı susar cevap vermezse, bu onun izin vermesi anlamına gelirdi. Ya da şöyle buyururdu: *"Susması onun izin (onay) vermesidir."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.

٧٤٦٣ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ نُوحِ بْنِ حَرْبٍ ، ثنا وَهْبُ بْنُ حَفْصٍ الْحَرَّانِيُّ ، ثنا عُثْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الطَّرَائِفِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ الْحُصَيْنِ ، عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا خُطِبَ بَعْضُ بَنَاتِهِ جَلَسَ إِلَى الْخِدْرِ ، فَقَالَ : " إِنَّ فُلاَنًا يَخْطُبُ " ، فَإِنْ هِيَ سَكَتَتْ ، كَانَ سُكُوتُهَا رِضَاهَا ، وَإِنْ هِيَ كَرِهَتْ ، طَعَنَتْ فِي الْحِجَابِ ، فَكَانَ ذَلِكَ مِنْهَا كَرَاهِيَةً " رواه الطبراني في الأوسط، وفيه :عبد العزيز بن الحصين، وهو ضعيف .

7463. Enes b. Mâlik'ten rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kızlarından birine görücü geldiği zaman, odasına oturup şöyle buyururdu: *"Falan adam, falan kıza talipmiş."* Eğer kızı susarsa, susması onun rızası sayılırdı. Eğer beğenmezse perdeye vururdu. Bu da onun istemediğini gösterirdi.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Abdülazîz b. el-Husayn zayıftır.

٧٤٦٤ – حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ ، ثنا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، عَنْ أَبِي الأَسْبَاطِ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، وَحَاتِمٍ ، عَنْ أَبِي الأَسْبَاطِ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : " كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا خُطِبَ إِلَيْهِ بَعْضُ

بَنَاتِهِ أَتَى الْخِدْرَ ، فَقَالَ : إِنَّ فُلانًا يَخْطُبُ فُلانَةَ ، فَإِنْ طَعَنَتْ فِي الْحَائِطِ لَمْ يُزَوِّجْهَا ، وَإِنْ لَمْ تَطْعَنْ فِي الْجِدَارِ أَنْكَحَهَا "

رواه الطبراني, وفيه: يحيى بن عبد الحميد الحماني ,وقد وثق, وفيه ضعف .

7464. İbn Abbâs anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in kızlarından biri istendiği zaman odaya gelir ve şöyle buyururdu: *"Falan adam, falanca kadını istiyormuş."* Kızı, eğer duvara vurursa onu evlendirmezdi. Eğer kızı duvara vurmazsa onu evlendirirdi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, senedinde yer alan Abdulhumeyd el-Himmânî güvenilir olmakla beraber zayıftır. [1]

٧٤٦٥ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ السَّقَطِيُّ ، أنا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، ثنا يَزِيدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ خُصَيْفَةَ ، عَنِ السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ ، عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يُزَوِّجَ امْرَأَةً مِنْ نِسَائِهِ يَأْتِيهَا مِنْ وَرَاءِ الْحِجَابِ ، فَيَقُولُ لَهَا : " يَا بُنَيَّةُ ، إِنَّ فُلانًا قَدْ خَطَبَكِ ، فَإِنْ كَرِهْتِيهِ فَقُولِي لا ، فَإِنَّهُ لا يَسْتَحِي أَحَدٌ أَنْ يَقُولَ لا ، وَإِنْ أَحْبَبْتِ فَإِنَّ سُكُوتَكِ إِقْرَارٌ "

رواه الطبراني, وفيه :يزيد بن عبد الملك النوفلي, وهو متروك, وقد وثقه ابن معين في رواية.

7465. Hz. Ömer'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kızlarından birini evlendirmek istediği zaman perde arkasından onların yanına gelerek ona şöyle buyururdu. *"Ey kızım! Falan adam sana talip oldu. Onu istemiyorsan «hayır» de. Çünkü hiç kimse hayır demekten utanmaz. Eğer istiyorsan, hiç şüphesiz senin susman ikrardır."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Yezîd b. Abdilmelik b. en-Nevfelî metruk biridir. İbn Maîn bir rivayette bu zatı güvenilir görmüştür. [2]

٧٤٦٦ – حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو الْوَاقِفِيُّ ، ثنا شَرِيكٌ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَزِيدَ ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ حُدَيْجٍ ، قَالَ : أَرْسَلَنِي مُعَاوِيَةُ بْنُ أَبِي سُفْيَانَ إِلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمْ أَخْطُبُ عَلَى يَزِيدَ بِنْتًا لَهُ أَوْ أُخْتًا لَهُ ، فَأَتَيْتُهُ فَذَكَرْتُ لَهُ يَزِيدَ ، فَقَالَ : إِنَّا قَوْمٌ لا تُزَوَّجُ نِسَاؤُنَا حَتَّى نَسْتَأْمِرَهُنَّ ، فَائْتِهَا ، فَأَتَيْتُهَا فَذَكَرْتُ لَهَا يَزِيدَ ، فَقَالَتْ : وَاللَّهِ لا يَكُونُ ذَاكَ حَتَّى يَسِيرَ فِينَا صَاحِبُكَ كَمَا سَارَ فِرْعَوْنُ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ ، يَذْبَحُ أَبْنَاءَهُمْ ، وَيَسْتَحْيِي

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11999)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (88)

نِسَاءَهُمْ ، فَرَجَعْتُ إِلَى الْحَسَنِ ، فَقُلْتُ : أَرْسَلْتَنِي إِلَى فِلْقَةٍ مِنَ الْفَلَقِ تُسَمِّي أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ فِرْعَوْنَ ، فَقَالَ : يَا مُعَاوِيَةُ إِيَّاكَ وَبُغْضَنَا ، فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لا يُبْغِضُنَا وَلا يَحْسُدُنَا أَحَدٌ إِلا زِيدَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عن الحوض بِسِيَاطٍ مِنْ نَارٍ "

رواه الطبراني, وفيه: عبد الله بن عمر الواقفي, وهو كذاب .

7466. Muâviye b Hudeyc anlatıyor: Muâviye b. Ebî Süfyân beni, Hasan b. Ali'ye gönderdi. Yezîd'e, Hasan'ın bir kızını ya da kız kardeşi için talib olmamı istiyordu. Hasan'ın yanına varıp ona, Yezîd'den bahsettim. Hasan: "Biz, kızlarımıza danışmadan onları evlendirmeyen bir toplumuz" dedi. Bunun üzerine kızının yanına gidip ona Yezîd'den sözettim. Şu karşılığı verdi: "Vallahi senin arkadaşın (Yezîd) aramızda, Firavun'un İsrâîl oğullarında uyguladığını uygulamadıkça bu iş olmayacaktır. Zira (Firavun) onların oğullarını kesiyor, kızlarını sağ bırakıyordu." Bunun üzerine Hasan'a dönerek ona: "Beni bitirim birine göndermişsin. Müminlerin emiri (Muâviye'yi) Firavun adıyla andı" dedim. Bunun üzerine Hasan şöyle dedi: "Ey Muâviye! Bizi öfkelendirmekten sakın. Zira Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bizi öfkelendiren ve bize hased eden kişi mutlaka kıyamet gününde ateşten kırbaçlarla havuzdan uzaklaştırılır."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdullah b. Ömer el-Vâkıfî hadis uyduran biridir. [1]

٧٤٦٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ صَالِحٍ وَاسْمُهُ الَّذِي يُعْرَفُ بِهِ نُعَيْمُ بْنُ النَّحَّامِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمَّاهُ صَالِحاً أَخْبَرَهُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ قَالَ لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ اخْطُبْ عَلَيَّ ابْنَةَ صَالِحٍ. فَقَالَ إِنَّ لَهُ يَتَامَى وَلَمْ يَكُنْ لِيُؤْثِرَنَا عَلَيْهِمْ. فَانْطَلَقَ عَبْدُ اللَّهِ إِلَى عَمِّهِ زَيْدِ بْنِ الْخَطَّابِ لِيَخْطُبَ فَانْطَلَقَ زَيْدٌ إِلَى صَالِحٍ فَقَالَ إِنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ أَرْسَلَنِي إِلَيْكَ يَخْطُبُ ابْنَتَكَ. فَقَالَ لِي يَتَامَى وَلَمْ أَكُنْ لأُتْرِبَ لَحْمِي وَأَرْفَعَ لَحْمَكُمْ أُشْهِدُكُمْ أَنِّي قَدْ أَنْكَحْتُهَا فُلاناً. وَكَانَ هَوَى أُمِّهَا إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ فَأَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا نَبِيَّ اللَّهِ خَطَبَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ ابْنَتِي فَأَنْكَحَهَا أَبُوهَا يَتِيماً فِي حِجْرِهِ وَلَمْ يُؤَامِرْهَا. فَأَرْسَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى صَالِحٍ فَقَالَ أَنْكَحْتَ ابْنَتَكَ وَلَمْ تُؤَامِرْهَا. فَقَالَ نَعَمْ. فَقَالَ أَشِيرُوا عَلَى النِّسَاءِ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (2726), Taberânî, *M. el-Evsat* (352, *M. el-Bahreyn*)

فِى أَنْفُسِهِنَّ. وَهِىَ بِكْرٌ فَقَالَ صَالِحٌ فَإِنَّمَا فَعَلَتْ هَذَا لِمَا يُصْدِقُهَا ابْنُ عُمَرَ فَإِنَّ لَهُ فِى مَالِى مِثْلَ مَا أَعْطَاهَا" رواه أحمد وهو مرسل ورجاله ثقات.

7467. Meşhur ismi Nuaym b. en-Nehhâm olan ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kendisine Sâlih ismini taktığı sahabinin oğlu İbrâhîm b. Sâlih'in bildirdiğine göre Abdullah b. Ömer, Ömer b. el-Hattâb'a: "Bana Sâlih'in kızını iste" deyince, Ömer: "Ama Sâlih'in yetimleri var. Bizi onların yerine tercih etmez" karşılığını verdi. Bunun üzerine Abdullah, kız istemesi için amcası Zeyd b.el-Hattâb'a gitti. Zeyd de, Sâlih'e gidip: "Abdullah kız istemesi için beni sana gönderdi" deyince, Sâlih şu karşılığı verdi: "Benim yetimlerim var. Ben, benim etimden olanı toprağa atıp, senin etini yükseltecek değilim. Sizi şahit tutarım ki ben, kızımı falan kişiyle evlendirdim." (Kızın) annesinin arzusu ise onun Abdullah b. Ömer'le evlenmesiydi. Bunun üzerine kadın, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gidip: "Ey Allah'ın Peygamberi! Kızımı, Abdullah b. Ömer istedi. Babası ise onu, odasındaki yetim biriyle evlendirdi. Üstelik kıza danışmadan" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), hemen Sâlih'e bir adam göndererek ona: *"Kızına danışmadan mı onu evlendirdin?"* diye sordu. Sâlih: "Evet" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kadınlar bekâr (hiç evlenmemiş) olduğu zamanda düşünceleri hususunda (gönülleri olup olmadığını öğrenmek için) onlara danışın"* buyurdu. Sâlih şöyle dedi: "O (yanı kızın annesi), bunu İbn Ömer ona mehrini vereceği için yaptı. Benim malımda, İbn Ömer'in kıza mehir olarak verdiği kadar (mal) vardır."

★**Hadisi Ahmed rivayet etmiştir. Hadis mürsel olup ravileri güvenilir kimselerdir.** [1]

٧٤٦٨ - حَدَّثَنَا بُنْدَارٌ ، حَدَّثَنَا سَلْمُ بْنُ قُتَيْبَةَ ، حَدَّثَنَا يُونُسُ ، سَمِعَ أَبَا بُرْدَةَ ، سَمِعَ أَبَا مُوسَى ، سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " إِذَا أَرَادَ الرَّجُلُ أَنْ يُزَوِّجَ ابْنَتَهُ فَلْيَسْتَأْذِنْهَا "

رواه أبو يعلى والطبراني ورجال أبي يعلى رجال الصحيح .

7468. Ebû Mûsâ'nın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kişi kızını evlendireceği zaman, ondan izin istesin."*

★**Hadisi Ebû Ya'lâ ve Taberânî rivayet etmiş olup, Ebû Ya'lâ'nın ravileri** *Sahîh*'**in ravileridir.** [2]

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (5720), Taberânî, *M. el-Kebîr* (1903), *es-Silsiletu's-sahîha* (1459)
[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (7229)

٧٤٦٩ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، نا إِسْحَاقُ ، نا عِيسَى بْنُ يُونُسَ ، عَنِ الْأَوْزَاعِيِّ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُرَّةَ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " لا تُنْكَحُ الْبِكْرُ حَتَّى تُسْتَأْذَنَ ، وَإِذْنُهَا الصُّمُوتُ ، وَالثَّيِّبُ تُصِيبُ مِنْ أَمْرِهَا مَا لَمْ تَدْعُ إِلَى سُخْطَةٍ ، فَإِذَا دَعَتْ إِلَى سُخْطَةٍ ، وَكَانَ أَوْلِيَاؤُهَا يَدْعُونَ إِلَى الرِّضَا رُفِعَ ذَلِكَ إِلَى السُّلْطَانِ "

قلت : هو في الصحيح باختصار .

رواه الطبراني في الأوسط ,وقال إسحاق بن راهويه : قلت لعيسى بن يونس بن أبي إسحاق : آخر الحديث من حديث النبي صلى الله عليه و سلم ؟ قال : هكذا أنبأنا الأوزاعي . ورجاله رجال الصحيح خلا إبراهيم بن مرة وهو ثقة.

7469. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bekâr kız, kendisinden izin istenmedikçe evlendirilmez. Onların izni susmalarıdır. Dul ise işi yokuşa sürmediği sürece kendi işinde (istediğini) elde eder. Eğer işini yokuşa sürerse ve kadının velileri de onu razı olmaya davet ederlerse mesele, devlet başkanına çıkarılır."*

Ben derim ki: Hadis, *Sahîh*'te kısa metniyle mevcuttur.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. İshâk b. Râheveyh ekledi: (Hocam) Îsâ b. Yûnus b. Ebî İshâk'a: "Hadisin sonu Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in sözü mü?" diye sorunca; "Evzâî de bu şekilde bize haber verdi" dedi. Ancak İbrâhîm b. Murre, *Sahih*'in ravilerinden değildir. Bununla beraber güvenilir biridir.

٧٤٧٠ - عَنْ أَبِي مُوسَى ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "أَمْرُ النِّسَاءِ بِأَيْدِي آبَائِهِنَّ وَإِذْنُهُنَّ سُكُوتُهُنَّ" رواه الطبراني, وفيه :محمد بن سالم الهمداني ,وهو متروك .

7470. Ebû Mûsâ'nın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kadınların (nikâh) işi, babalarının elindedir. Kadınların izni (onayı) ise susmalarıdır."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. Sâlim el-Hemdânî metruk biridir. [1]

٧٤٧١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ حُوتَى الصَّنْعَانِيُّ ، ثنا أَبِي ، ثنا عَبْدُ الْمَلِكِ الذِّمَارِيُّ ، ثنا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ ، عَنْ هِشَامٍ الدَّسْتُوَائِيِّ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " رَدَّ نِكَاحَ بِكْرٍ ، وَثَيِّبٍ أَنْكَحَهَا أَبُوهُمَا كَارِهَتَيْنِ "

رواه الطبراني, وفيه: إسحاق بن إبراهيم بن حوتى, و لم أعرفه ,وبقية رجاله ثقات.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* 12001)

7471. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), gönül rızaları olmaksızın babalarının evlendirdikleri bakire kız ile dulun nikâhlarını reddetmiştir.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden İshâk b. İbrâhîm b. Cûtâ'yı tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٧٤٧١ - حدثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ التِّرْمِذِيُّ ، ثنا سُفْيَانُ بْنُ عَامِرٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي حُسَيْنٍ ، عَنْ عَدِيِّ بْنِ عَدِيٍّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ الْعُرْسِ بْنِ عُمَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مُرُوا النِّسَاءَ لِتُعْرِبَ الثَّيِّبُ عَنْ نَفْسِهَا ، وَإِذْنُ الْبِكْرِ صِمَاتُهَا "

رواه الطبراني, وقال : زاد سفيان في الإسناد العرس . ورواه الليث بن سعد عن ابن أبي حسين و لم يجاوز عدي بن عدي, قلت : ورجاله ثقات .

7472. Urs b. Umeyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kadınlara (evlilikleri hususunda) danışın. Dul gönlünden geçeni açıkça ifade eder. Bakire kızın izin (onay) vermesi ise susmasıdır."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş ve şöyle demiştir: Süfyân, isnâda Urs'u ilave etmiştir. Nitekim hadisi Leys b. Sa'd, İbn Ebî Hüseyn kanalıyla sevkederken ravi zinciri, Adiy b. Adiy'i geçmez.

Ben derim ki: Hadisin ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٧٤٧٢ - حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ حَمْدَانَ الْحَنَفِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ أَبُو يَحْيَى صَاعِقَةُ ، ثنا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، ثنا شُعْبَةُ ، عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ رُفَيْعٍ ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ ، " أَنَّ جَارِيَةً زَوَّجَهَا أَبُوهَا ، وَأَرَادَتْ أَنْ تَتَزَوَّجَ رَجُلا آخَرَ ، فَأَتَتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَذَكَرَتْ ذَلِكَ لَهُ ، فَنَزَعَهَا مِنَ الرَّجُلِ الَّذِي زَوَّجَهَا أَبُوهَا ، وَزَوَّجَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الَّذِي أَرَادَتْ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح .

7472. Ümmü Seleme'den rivayet edildiğine göre bir kız çocuğunu, babası evlendirdi. Kız ise başka bir adamla evlenmek istiyordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelip olanları anlatınca Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), kızı babasının evlendirdiği adamdan ayırıp kızın istediği kişiyle evlendirdi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/138)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (23/256)

٧٤٧٣ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ الْمُنْذِرِ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، وَمُجَمِّعٍ ابني يزيد بن حارية ، قَالا : أَنْكَحَ خِذَامٌ ابْنَتَهُ وَهِيَ كَارِهَةٌ رَجُلا وَهِيَ ثَيِّبٌ ، فَأَتَتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَتْ ذَلِكَ لَهُ " فَرَدَّ نِكَاحَهَا " رواه الطبراني ورجاله ثقات.

7473. Yezîd b. Câriye'nin oğulları olan Abdurrahman ve Mücemmi' anlatıyor: Hizâm, dul olan kızını istemediği bir adamla evlendirdi. Kadın, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelip olanları ona anlatınca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), kadının nikâhını reddetti.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.

(بَابُ اسْتِئْمَارِ الْيَتِيمَةِ)

Yetim Kıza (Evlilik Hususunda) Danışmak

٧٤٧٤ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ وَإِسْحَاقُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا يُونُسُ بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " تُسْتَأْمَرُ الْيَتِيمَةُ فِي نَفْسِهَا فَإِنْ سَكَتَتْ فَقَدْ أَذِنَتْ وَإِنْ أَبَتْ لَمْ تُكْرَهْ"

رواه أحمد وأبو يعلى والبزار والطبراني, ورجال أحمد رجال الصحيح.

7474. Ebû Mûsâ'nın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Yetim kıza gönlündeki şey husunda (rızası olup olmadığı) danışılır. Eğer susarsa izin vermiş demektir. Eğer kabul etmezse zorlanmaz."*

★Hadisi Ahmed, Ebû Ya'lâ, Bezzâr ve Taberânî rivayet etmiş olup, Ahmed'in ravileri *Sahih*'in ravileridir. [1]

٧٤٧٥ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ حَدَّثَنَا أَبِي عَنِ ابْنِ إِسْحَاقَ حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ حُسَيْنِ بْنِ عَبْدِ اللهِ مَوْلَى آلِ حَاطِبٍ عَنْ نَافِعٍ مَوْلَى عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ تُوُفِّيَ عُثْمَانُ بْنُ مَظْعُونٍ وَتَرَكَ ابْنَةً لَهُ مِنْ خُوَيْلَةَ بِنْتِ حَكِيمِ بْنِ أُمَيَّةَ بْنِ حَارِثَةَ بْنِ الأَوْقَصِ قَالَ وَأَوْصَى إِلَى أَخِيهِ قُدَامَةَ بْنِ مَظْعُونٍ. قَالَ عَبْدُ اللهِ وَهُمَا خَالاَىَ. قَالَ فَخَطَبْتُ إِلَى قُدَامَةَ بْنِ مَظْعُونٍ ابْنَةَ عُثْمَانَ بْنِ مَظْعُونٍ فَزَوَّجَنِيهَا. وَدَخَلَ الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ يَعْنِي إِلَى أُمِّهَا فَأَرْغَبَهَا فِي الْمَالِ

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (4/394, 408, 411), Bezzâr, *Müsned* (1422-3), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (7327)

فَحَطَّتْ إِلَيْهِ وَحَطَّتِ الْجَارِيَةُ إِلَى هَوَى أُمِّهَا فَأَبَيَا حَتَّى ارْتَفَعَ أَمْرُهُمَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ قُدَامَةُ بْنُ مَظْعُونٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ ابْنَةُ أَخِي أَوْصَى بِهَا إِلَيَّ فَزَوَّجْتُهَا ابْنَ عَمَّتِهَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ فَلَمْ أُقَصِّرْ بِهَا فِي الصَّلاَحِ وَلاَ فِي الْكَفَاءَةِ وَلَكِنَّهَا امْرَأَةٌ وَإِنَّمَا حَطَّتْ إِلَى هَوَى أُمِّهَا. قَالَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هِيَ يَتِيمَةٌ وَلاَ تُنْكَحُ إِلاَّ بِإِذْنِهَا". قَالَ فَانْتُزِعَتْ وَاللَّهِ مِنِّي بَعْدَ أَنْ مَلَكْتُهَا فَزَوَّجُوهَا الْمُغِيرَةَ بْنَ شُعْبَةَ.

قلت : روى ابن ماجة طرفا منه. رواه أحمد ورجاله ثقات .

7475. **Abdullah b. Ömer anlatıyor: Osmân b. Maz'ûn vefat etmiş geriye Huveyle binti Hakîm b. Umeyye b. Hârise b. el-Evkas'tan doğma bir kızını bırakmıştı. Kardeşi Kudâme b. Maz'ûn'a vasiyette bulundu. Bunlar, benim dayılarım olurlar.**

Kudâme b. Maz'ûn'a giderek, Osmân b. Maz'ûn'un kızını ondan istedim. Beni onunla evlendirdi. Muğîre b. Şu'be ise, kızının annesinin yanına gitti. Mal vererek gözünü boyayıp kızın kendisiyle evlenmesine teşvik etti. Kadın, Muğîre'ye meyletti. (Yetim) kız da annesinin etkisinde kalınca ikisi de (benden) yüz çevirdiler. Nihayet bu mesele, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e iletildi. Kudâme b. Maz'ûn şöyle dedi: "Ya Resûlallah! Kardeşim (Osmân) kızını bana vasiyette (emanet) etti. Ben de onu halasının oğlu Abdullah b. Ömer'le evlendirdim. Kıza uygunluk ve denklik konusunda ihmalkârlık yapmadım. Ama o bir kadındır. Annesinin sözüne uymuştur." Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"O kız yetimdir, izni olmaksızın evlendirilmez."*

Vallahi kız, ona sahip olduktan sonra benden alındı ve Muğîre b. Şu'be ile evlendirildi.

Ben derim ki: İbn Mâce hadisten bir bölümü rivayet etmiştir.

★ Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابُ الصَّدَاقِ)

Mehir

٧٤٧٦ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينَ بْنِ الْمِصْرِيُّ ، ثنا أَبُو صَالِحٍ الْحَرَّانِيُّ ، ثنا صَالِحُ بْنُ عَبْدِ الْجَبَّارِ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْبَيْلَمَانِيِّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَنْكِحُوا الأَيَامَى ثَلاَثًا عَلَى مَا تَرَاضَى بِهِ الأَهْلُونَ ، وَلَوْ قَبْضَةً مِنْ أَرَاكٍ "

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (6136)

رواه الطبراني، وفيه: محمد بن عبد الرحمن البيلماني، وهو ضعيف.

7476. İbn Abbas'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ailelerin razı olduğu mehir karşılığında bekârları evlendirin.* (Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bu sözü üç kere buyurmuştur.) *Bu, misvak ağacından bir dal olsa bile."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. Abdirrahman el-Beylemânî zayıftır. [1]

٧٤٧٧ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ الرَّقَّامُ ، ثنا أَبُو حَفْصٍ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ رَوْحٍ الأَهْوَازِيُّ ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ ، عَنْ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ ، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " عَوِّضُوهُنَّ وَلَوْ بِسَوْطٍ " يَعْنِي : فِي التَّزْوِيجِ. رواه الطبراني، وفيه: من لم أعرفهم .

7477. Sehl b. Sa'd'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bir kamçı bile olsa onlara bedellerini verin."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bu sözüyle evliliği kasdetmiştir.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Raviler içerisinde tanımadığım bir ravi bulunmaktadır. [2]

٧٤٧٨ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زُهَيْرٍ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ مَنْصُورٍ الرَّمَادِيُّ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ خَالِدٍ ، ثنا عَبْدُ اللهِ بْنُ مُصْعَبٍ ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ ، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ ، قَالَ : " زَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا بِامْرَأَةٍ ، بِخَاتَمٍ مِنْ حَدِيدٍ ، فَصُّهُ مِنْ فِضَّةٍ "

رواه الطبراني، وفيه: عبد الله بن مصعب الزبيري، وهو ضعيف.

7478. Sehl b. Sa'd diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir adamı, taşı gümüş olan demir yüzük (mehir) karşılığında bir kadınla evlendirdi."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdullah b. Mus'ab ez-Zübeyrî zayıftır. [3]

٧٤٧٩ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا الْقَعْنَبِيُّ ، ثنا حُسَيْنُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ ضُمَيْرَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، أَنَّ رَجُلًا جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَنْكِحْنِي فُلانَةَ ، قَالَ : " مَا مَعَكَ تُصْدِقُهَا إِيَّاهُ وَتُعْطِيهَا ؟ " قَالَ : مَا مَعِي شَيْءٌ ، قَالَ : " لِمَنْ هَذَا الْخَاتَمُ ؟ "

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (12990), Beylemânî, metrûktur.
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (5931)
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (5837)

قَالَ : لِي ، قَالَ : فَأَعْطِهَا إِيَّاهُ ، وَأَنْكَحَهُ ، وَأَنْكَحَ آخَرَ عَلَى سُورَةِ الْبَقَرَةِ لَمْ يَكُنْ عِنْدَهُ شَيْءٌ " رواه الطبراني, وحسين متروك .

7479. Hüseyn b. Abdillah b. Dumayra'nın babasından, onun da dedesinden naklettiğine göre bir adam Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelip: "Ya Resûlallah! Beni falan kızla evlendir" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ona mehir olarak verecek neyin var?"* diye sordu. Adam: "Bir şeyim yok" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şu yüzük kimin?"* diye sordu. Adam: "Benim" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yüzüğü ona ver"* buyurarak, adamı kadınla evlendirdi. Hiçbir şeyi olmayan başka bir adamı da Bakara suresini bilmesi karşılığında evlendirdi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden Hüseyn metruktur. [1]

٧٤٨٠ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ حُرَيْثٍ ، ثنا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى ، ثنا رَجَاءُ بْنُ الْحَارِثِ ، عَنْ مُجَاهِدٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " خَيْرُهُنَّ أَيْسَرُهُنَّ صَدَاقًا "

رواه الطبراني بإسنادين في أحدهما: جابر الجعفي, وهو ضعيف, وقد وثقه شعبة والثوري ,وفي الآخر: رجاء بن الحارث, ضعفه ابن معين وغيره ,وبقية رجالهما ثقات.

7480. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Onların (kadınların) en hayırlıları, mehri en hafif olanlarıdır."*

★Hadisi Taberânî iki senedle rivayet etmiş olup, birinin isnâdında geçen Câbir el-Cu'fî zayıftır. Şu'be ve Sevrî bu zatı güvenilir görmüştür. Diğer senedinde geçen Recâ b. el-Hâris'i, İbn Maîn ve başkaları zayıf görmüştür. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

٧٤٨١ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِسْحَاقَ الْمَخْرَمِيُّ ، نا شَاذُ بْنُ الْفَيَّاضِ ، ثَنَا الْحَارِثُ بْنُ شِبْلٍ ، عَنْ أُمِّ النُّعْمَانِ ، عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ ، قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَخَفُّ النِّسَاءِ صَدَاقًا أَعْظَمُهُنَّ بَرَكَةً " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: الحارث بن شبل ,وهو ضعيف.

7481. Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kadınların mehirleri en hafif olanları, bereketleri en çok olanlardır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Hâris b. Şibl zayıftır.

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr* (8153)

2 Taberânî, *M. el-Kebîr* (11100-1)

٧٤٨٢ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِبراهِيمُ بْنُ إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ مُبَارَكٍ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ سُلَيْمٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " إِنَّ مِنْ يُمْنِ الْمَرْأَةِ تَيْسِيرَ خِطْبَتِهَا وَتَيْسِيرَ صَدَاقِهَا وَتَيْسِيرَ رَحِمِهَا"

رواه أحمد ورواه الطبراني في الصغير والأوسط, وقال فيهما : عن عروة : فأقول : إن من أول شؤمها أن يكثر صداقها. وفي إسناده أسامة بن زيد بن أسلم, وهو ضعيف وقد وثق ,وبقية رجال أحمد ثقات .

7482. Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"İstenmesini kolaylaştırması, mehrini hafif tutması ve doğurgan olması, kadının bereketindendir."*

★Hadisi Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu's-sağîr*'de Taberânî rivayet etmiştir. Taberânî iki kitabında şöyle eklemiştir: Urve'den rivayetle: Ben derim ki: "Mehrinin çok olması, kadının ilk uğursuzluğudur."

Hadisin isnâdında geçen Usâme b. Zeyd b. Eslem zayıftır. Güvenilir kabul edenler de olmuştur. Ahmed'in geri kalan ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٧٤٨٣ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُحَمَّدٍ النَّاقِدُ ، حَدَّثَنَا وَكِيعٌ ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَبِيبَةَ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنِ اسْتَحَلَّ بِدِرْهَمٍ فِي النِّكَاحِ فَقَدِ اسْتَحَلَّ "

رواه أبو يعلى ,وفيه: يحيى بن عبد الرحمن بن أبي لبيبة, وهو ضعيف .

7483. Yahya b. Abdirrahmân b. Ebî Lebîbe'nın babasından, onun da dedesinden bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"(Bir kadını) evlilik akdinde bir dirhem karşılığında kendine helal kılan kimse, (kadını kendine) helal kılmış demektir."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravilerden Yahyâ b. Abdirrahman b. Ebî Lebîbe zayıftırr.[2]

٧٤٨٤ - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ سَيْحَانَ ، حَدَّثَنَا حَرْبُ بْنُ مَيْمُونٍ ، حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ حَسَّانَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ " يَقْسِمُ الْغَنَمَ بَيْنَ أَصْحَابِهِ مِنَ الصَّدَقَةِ ، تَقَعُ الشَّاةُ بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ ، فَيَقُولُ أَحَدُهُمَا : دَعْ لِي نَصِيبَكَ أَتَزَوَّجْ بِهِ "

رواه أبو يعلى ,وفيه :حرب بن ميمون العبدي, وهو ضعيف ووثقه أبو حاتم, وبقية رجاله ثقات.

7484. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), koyunları ashâbı arasında taksim ediyordu. Bir koyun iki kişiye

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (6/77), Taberânî, *M. es-Sağîr* (469)

[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (943)

düştü. Biri diğerine şöyle dedi: "Payını bana ver, karşılığında seni evlendireyim."

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravilerden Harb. b. Meymûn el-Abdî zayıftır. Ebû Hâtim güvenilir kabul etmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٧٤٨٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ صَالِحٍ الْعَدَوِيُّ ، نَا أَبُو مُعَاوِيَةَ ، نَا الْحَجَّاجُ بْنُ أَرْطَاةَ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَنَسٍ : أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ تَزَوَّجَ امْرَأَةً عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى وَزْنِ نَوَاةٍ مِنْ ذَهَبٍ ، قَالَ : كَانَ قِيمَتُهَا ثَلاثَةَ دَرَاهِمَ وَثُلُثًا

قلت : هو في الصحيح خلا قيمة النواة. رواه البزار ,وفيه: الحجاج بن أرطاة, وهو مدلس .

7485. Enes'ten rivayet edildiğine göre Abdurrahman b. Avf, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında çekirdek ağırlığındaki altın karşılığında bir kadınla evlendi.

Ravi der ki: "Çekirdeğin kıymeti, 3,33 gümüş değerinde idi."

Ben derim ki: Hadis -çekirdeğin kıymeti hariç- *Sahîh*'de mevcuttur.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Haccâc b. Ertât tedlis yapan biridir.[2]

٧٤٨٦ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ : إِنِّي تَزَوَّجْتُ امْرَأَةً مِنَ الأَنْصَارِ. قَالَ : فَهَلَ نَظَرْتَ إِلَيْهَا فَإِنَّ فِي أَعْيُنِ الأَنْصَارِ شَيْئًا ؟ قَالَ : نَعَمْ . قَالَ : عَلَى كَمْ ؟ قَالَ: عَلَى أَرْبَعَةِ أَوَاقٍ . فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : عَلَى أَرْبَعَةِ أَوَاقٍ؟ كَأَنَّمَا تَنْحِتُونَ الفِضَّةَ مِنْ عُرْضِ هَذَا الجَبَلِ "

قلت : في الصحيح طرف من أوله . رواه البزار ,عن أحمد بن أبان و لم أعرفه ,وبقية رجاله رجال الصحيح.

7486. Ebû Hureyre anlatıyor: Bir adam Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gidip: "Ensar'dan bir kadınla evlendim" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), *"Ona baktın mı? Çünkü Ensar'ın gözlerinde şaşılık olur"* diye sorunca, adam: "Evet" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), *"Ne kadar (mehir) karşılığında?"* diye sorunca adam: "Dört ukiyye" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Dört ukiyye mi?" Şu dağın bir yamacında gümüş yontuyorsun galiba."*

Ben derim ki: Bu hadisin başından bir bölüm, *Sahîh*'te mevcuttur.

★Hadisi: Bezzâr, Ahmed b. Ebân'dan rivayet etmiştir. Ahmed'i tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

---

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (6041)

[2] Bezzâr, *Müsned* (1427)

٧٤٨٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِي حَدْرَدٍ الأَسْلَمِيِّ أَنَّهُ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَعِينُهُ فِي مَهْرِ امْرَأَةٍ فَقَالَ " كَمْ أَمْهَرْتَهَا قَالَ مِائَتَيْ دِرْهَمٍ. فَقَالَ لَوْ كُنْتُمْ تَغْرِفُونَ مِنْ بَطْحَانَ مَا زِدْتُمْ "

رواه أحمد والطبراني في الكبير والأوسط، ورجال أحمد رجال الصحيح .

7487. Ebû Hadred el-Eslemî'den rivayet edildiğine göre kendisi, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelip ondan bir kadının mehri hususunda kendisine maddi yardımda bulunmasını istedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ona ne kadar mehir belirledin?"* diye sordu. Adam: "İki yüz dirhem (gümüş)" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bathân vadisinden avuçla (gümüş) toplasaydın daha fazla bulamazdınız."*

★Hadisi Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiştir. Ahmed'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٧٤٨٨ - حَدَّثَنَا أَبُو مُوسَى هَارُونُ بْنُ عَبْدِ اللّٰهِ الْحَمَّالُ ، حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ الطَّيَالِسِيُّ ، عَنِ الْحَكَمِ بْنِ عَطِيَّةَ ، عَنْ ثَابِتٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، " أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَزَوَّجَ أُمَّ سَلَمَةَ عَلَى مَتَاعٍ قِيمَتُهُ عَشَرَةُ دَرَاهِمَ "

رواه أبو يعلى والبزار والطبراني ،وفيه: الحكم بن عطية، وهو ضعيف.

7488. Enes'in naklettiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ümmü Seleme ile değeri bir dirhem olan eşya karşılığında evlenmiştir.

★Hadisi Ebû Ya'lâ, Bezzâr ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Hakem b. Atiyye zayıftır.[3]

٧٤٨٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ خُلَيْدٍ ، قَالَ : نا إِسْحَاقُ بْنُ عَبْدِ اللّٰهِ الأَذَنِيُّ ، قَالَ : نا عَمْرُو بْنُ الأَزْهَرِ الْوَاسِطِيُّ ، عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ ، عَنْ أَبِي نَضْرَةَ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " تَزَوَّجَ أُمَّ سَلَمَةَ عَلَى مَتَاعِ بَيْتٍ قِيمَتُهُ عَشَرَةُ دَرَاهِمَ "

رواه الطبراني في الأوسط، وفيه: عمرو بن الأزهر، وهو متروك .

7489. Ebû Saîd el-Hudrî'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ümmü Seleme ile kıymeti on dirhem (gümüş) olan ev eşyası karşılığında evlenmiştir.

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1425)
[2] İmam Ahmed, *Müsned* (3/448), Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/352)
[3] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (3385), Bezzâr, *Müsned* (1426), Taberânî, *M. el-Kebîr* (23/247)

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Amr b. el-Ezher metruktur. [1]

٧٤٩٠ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ الْوَزِيرِ الْوَاسِطِيُّ ، قَالَ : نا وَكِيعٌ ، عَنْ فُضَيْلِ بْنِ مَرْزُوقٍ ، عَنْ عَطِيَّةَ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : " تَزَوَّجَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى مَتَاعٍ يَسْوَى أَرْبَعِينَ دِرْهَمًا " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: عطية العوفي, وهو ضعيف,وقد وثق.

7490. Hz. Âişe diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), dört dirheme (gümüşe) eş değer olan eşya karşılığında benimle evlendi."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Atiyye el-Avfî zayıftır. Güvenilir kabul edenler de vardır.

٧٤٩١ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو الْخَلَّالُ الْمَكِّيُّ ، ثنا يَعْقُوبُ بْنُ حُمَيْدِ بْنِ كَاسِبٍ ، ثنا عَبْدُ الْمُهَيْمِنِ بْنُ عَبَّاسِ بْنِ سَهْلٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : كَانَتْ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلَّ لَيْلَةٍ مِنْ سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ صَحْفَةٌ ، فَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ النِّسَاءَ ، وَيَقُولُ : " لَكِ كَذَا وَكَذَا ، وَجَفْنَةُ سَعْدٍ تَدُورُ مَعِي إِلَيْكِ كُلَّمَا دُرْتُ "

رواه الطبراني ,وفيه: عبد المهيمن بن عباس بن سهل بن سعد, وهو ضعيف .

7491. Abdulmuheymin b. Abbâs b. Sehl (b. Sa'd), babası kanalıyla dedesinden naklediyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) için, her gece Sa'd b. Ubâde'den gelen bir yemek tabağı bulunurdu. Eşlerine hitap ederek şöyle buyurdu: *"Şu ve şu (yemek) senin içindir. Sa'dın çanağı benimle beraber dolaşıp duruyor (yemeği hiç eksik olmuyor)."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdulmuheymin b. Abbâs b. Sehl b. Sa'd zayıftır.[2]

٧٤٩٢ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا يُوسُفُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمَرْوَزِيُّ ، قَالَ : نا مَرْوَانُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الطَّاطَرِيُّ ، قَالَ : نا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ بَشِيرٍ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، " أَنَّ النَّجَاشِيَّ زَوَّجَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُمَّ حَبِيبَةَ ، وَأَصْدَقَ عَنْهُ مِنْ مَالِهِ مِائَتَيْ دِينَارٍ "

رواه الطبراني في الأوسط ,بإسنادين في أحدهما إسماعيل بن علي الأنصاري, عن رواد بن الجراح, ورواد فيه ضعف وقد وثقه جماعة, وإسماعيل: لم أعرفه, وبقية رجال هذا ثقات, والإسناد الآخر ضعيف.

---

1 Taberânî, *M. el-Evsat* (467)

2 Taberânî, *M. el-Kebîr* (57/1)

7492. Enes b. Mâlik'ten rivayet edildiğine göre Necâşî, Ümmü Habîbe'yi Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e nikâhladı. Malından ona mehir olarak ikiyüz dirhem verdi.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta iki senedle rivayet etmiş olup, birinde hadisi İsmâîl b. Ali el-Ensârî kanalıyla Revvâd b. el-Cerrâh'tan rivayet etmiştir. Revvâd zayıftır. Bir grup âlim güvenilir kabul etmiştir. İsmâîl'i ise tanımıyorum. Bu senedin geri kalan ravileri, güvenilir kimselerdir. Diğer isnâdı ise zayıftır. [1]

٧٤٩٣ – حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ ، قَالَ : نَا شَاذُ بْنُ الْفَيَّاضِ ، قَالَ : نَا هَاشِمُ بْنُ سَعِيدٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي كِنَانَةُ ، عَنْ صَفِيَّةَ ، قَالَتْ : " أَعْتَقَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَجَعَلَ عِتْقِي صَدَاقِي "

رواه الطبراني في الأوسط والكبير ورجاله ثقات , وقال في الأوسط : لا يروى عن صفية إلا بهذا الإسناد.

7493. Safiyye diyor ki : "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), (esir olduğum halde) beni azat etti. Hürriyetimi mehrim olarak saydı."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir. Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta şöyle demiştir: "Bu hadis Safiyye'den sadece bu senedle rivayet edilmiştir."[2]

٧٤٩٤ – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّبَرِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنِ ابْنِ عُيَيْنَةَ ، عَنْ زَكَرِيَّا ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، قَالَ : " كَانَتْ جُوَيْرِيَةُ مِلْكَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَعْتَقَهَا ، وَجَعَلَ عِتْقَهَا صَدَاقَهَا ، وَعَتَقَ كُلُّ أَسِيرٍ مِنْ بَنِي الْمُصْطَلِقِ "

رواه الطبراني مرسلا ورجاله رجال الصحيح.

7494. Şa'bî diyor ki: Cüveyriye, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in eli altında (esir olarak) bulunuyordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), onu azat edip hürriyetini, onun mehri olarak saydı (ve onunla evlendi). Ardından (kabilesi olan) Beni'l-Mustalik'ten olan bütün esirleri azat etti.

★Hadisi Taberânî mürsel olarak rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [3]

٧٤٩٥ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى أَنْبَأَنَا سُفْيَانُ عَنِ ابْنِ أَبِى نَجِيحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ رَجُلٍ سَمِعَ عَلِيًّا يَقُولُ أَرَدْتُ أَنْ أَخْطُبَ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ابْنَتَهُ فَقُلْتُ مَا لِي مِنْ شَيْءٍ فَكَيْفَ ثُمَّ ذَكَرْتُ صِلَتَهُ وَعَائِدَتَهُ فَخَطَبْتُهَا إِلَيْهِ فَقَالَ هَلْ لَكَ مِنْ شَيْءٍ. قُلْتُ لاَ. قَالَ فَأَيْنَ دِرْعُكَ

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (1671)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (24/73-4), Taberânî, *M. el-Evsat* (193, *M. el-Bahreyn*), başka şahitleriyle sahihtir.

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (24/59)

الْحُطَمِيَّةُ الَّتِي أَعْطَيْتُكَ يَوْمَ كَذَا وَكَذَا. قَالَ هِيَ عِنْدِي. قَالَ فَأَعْطِهَا. قَالَ فَأَعْطَيْتُهَا إِيَّاهُ "

رواه أحمد، وفيه رجل لم يسم، وبقية رجاله رجال الصحيح.

7495. Hz. Ali anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den evlenmek için kızını istemeyi arzuladım. (Kendi kendime) "(Mehir olarak) hiçbir şeyim yok. Nasıl olsun ki?" dedim. Daha sonra O'nunla olan akrabalık bağımla aidiyetimden söz ettim ve O'ndan kızını istedim. Bana, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yanında bir şeyler var mı?"* diye sordu. Ben: "Hayır" dedim. *"Filan günde sana verdiğim Hutamî*[1] *zırh nerde?"* diye sordu. Ben: "Yanımda" dedim. *"Öyleyse onu ver"* buyurdu. Ben de zırhımı ona verdim.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir. Senedde isimsiz bir ravi bulunmaktadır. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravilerdir.[2]

٧٤٩٦ – حدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحِيمِ بْنُ سُلَيْمَانَ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي نَجِيحٍ ، عَنْ مُجَاهِدٍ ، قَالَ : قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ، زَوَّجَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاطِمَةَ عَلَى دِرْعٍ حَدِيدٍ حُطَمِيَّةٍ ، وَكَانَ سَلَّحَنِيهَا ، وَقَالَ : " ابْعَثْ بِهَا إِلَيْهَا تُحِلَّهَا بِهَا " ، فَبَعَثْتُ بِهَا إِلَيْهَا ، وَاللَّهِ مَا ثَمَنُهَا كَذَا وَأَرْبَعِ مِائَةِ دِرْهَمٍ.

رواه أبو يعلى ، ومجاهد لم يسمع من علي ورجاله ثقات .

7496. Ali b. Ebî Tâlib anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), beni, demirden olan Hutami zırh karşılığında, kızı Fâtıma ile evlendirdi. O zırh ile beni kuşandırmıştı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunu ona (Fâtıma'ya) gönder, bununla onu kendine helal kılmış olursun"* buyurdu. Ben de zırhı ona gönderdim. Vallahi zırhın değeri şu kadar ve dörtyüz dirhemdir (gümüştür).

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravilerden Mücâhid, Hz. Ali'den hadis işitmemiştir. Hadisin ravileri, güvenilir kimselerdir.[3]

٧٤٩٧ – حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ ، أَخْبَرَنِي الْعَبَّاسُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ زَيْدِ بْنِ طَلْقٍ الشَّنِّيُّ الْعَبْدِيُّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنْ عَلِيٍّ ، قَالَ : لَمَّا تَزَوَّجْتُ فَاطِمَةَ ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَا أَبِيعُ ، فَرَسِي أَوْ دِرْعِي ؟ ، قَالَ : " بِعْ دِرْعَكَ " فَبِعْتُهَا بِثِنْتَيْ عَشْرَةَ أُوقِيَّةً فَكَانَ ذَاكَ مَهْرُ فَاطِمَةَ

---

[1] Hutamî: Kılıçları kıran zırh veya Hutam b. Muhârib'e nisbet edilen zırh ya da geniş ve ağır zırh anlamına gelmektedir.

[2] İmam Ahmed, *Müsned* (603)

[3] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (503)

رواه أبو يعلى من رواية العباس بن جعفر بن زيد بن طلق, عن أبيه, عن جده و لم أعرفهم, وبقية رجاله رجال الصحيح .

7497. Hz. Ali anlatıyor: Fâtıma ile evlenince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e: "Ya Resûlallah! Atımı mı satayım, yoksa zırhımı mı?" deyince, *"Zırhını sat"* buyurdu. Ben de zırhımı on iki ukiyye (gümüş) karşılığında sattım. Bu, Fâtıma'nın mehri oldu.

★Hadisi Ebû Ya'lâ, Abbas b. Câfer b. Zeyd b. Talk'ın babasından, o da dedesinden olmak üzere rivayet etmiştir. Bu kişileri tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravilerdir.[1]

٧٤٩٨ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ ، قَالَ : نا سَعْدُ بْنُ زُنْبُورٍ ، قَالَ : نا عَبْدُ الْمَجِيدِ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ أَبِي رَوَّادٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ مَعْمَرٍ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ زَوَّجَ عَلِيًّا فَاطِمَةَ ، قَالَ : " يَا عَلِيُّ ، لا تَدْخُلْ عَلَى أَهْلِكَ حَتَّى تُقَدِّمَ لَهُمْ شَيْئًا ، فَقَالَ : مَا لِي شَيْءٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَقَالَ : " أَعْطِهَا دِرْعَكَ الْحُطَمِيَّةَ " ، قَالَ ابْنُ أَبِي رَوَّادٍ : قَالَ أَبِي : فَقُوِّمَتْ الدِّرْعَ أَرْبَعَمِائَةٍ وَثَمَانِينَ دِرْهَمًا.

رواه الطبراني في الأوسط والكبير باختصار, وفيه :سعيد بن زنبور, و لم أحد من ترجمه ,وبقية رجاله ثقات.

7498. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hz. Ali'yi Fâtıma ile evlendirdiği zaman şöyle buyurmuştur: *"Ey Ali! Ailene bir şeyler sunmadıkça onların yanına girme."* Ali: "Ya Resûlallah! Benim, (verecek) hiç bir şeyim yok" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ona Hutamî zırhını gönder"* buyurdu.

İbn Ebî Revvâd der ki: "Zırha dört yüz seksen dirhem (gümüş) kıymet biçilmişti."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve kısa metniyle *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Ravilerden Saîd b. Zünbûr'un biyografisini yazana rastlamadım. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

٧٤٩٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْوَلِيدِ الْكَرْخِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الأُوَيْسِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ : أَنَّ عَلِيًّا تَزَوَّجَ فَاطِمَةَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِبَدَنٍ مِنْ حَدِيدٍ" رواه البزار والطبراني ورجال الطبراني رجال الصحيح .

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (470)
[2] Bezzâr, *Müsned* (1428), Taberânî, *M. el-Kebîr* (11636)

7499. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Hz. Ali, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) tarafından demirden bir zırh (mehir) mukabilinde Hz. Fâtıma ile evlendirildi.

★Hadisi Bezzâr ve Taberânî rivayet etmiş olup, Taberânî'nin ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

٧٥٠٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ ، ثنا عُمَرُ بْنُ عَلِيٍّ ، عَنِ الْحَجَّاجِ بْنِ أَرْطَاةَ ، عَنْ عِكْرِمَةَ بْنِ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ ، " أَنَّ عَلِيًّا دَخَلَ بِفَاطِمَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا قَبْلَ أَنْ يُعْطِيهَا شَيْئًا "

رواه الطبراني, وفيه: الحجاج بن أرطاة, وهو مدلس ,وبقية رجاله ثقات.

7500. İkrime b. Zeyd b. Sâbit'ten rivayet edildiğine göre Hz. Ali, Fâtıma'ya (mehir olarak) bir şey vermeden önce gerdeğe girmiştir.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Haccâc Ertât tedlis yapan biridir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٧٥٠١ - حدثنا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ ، ثنا قَيْسُ بْنُ الرَّبِيعِ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ مَسْرُوقٍ ، عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ سَبِيلٍ ، قَالَ : " خَطَبَ عَمْرُو بْنُ حُرَيْثٍ إِلَى عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ ابْنَتَهُ ، فَقَالَ : لا أُزَوِّجُكَ إِلا عَلَى حُكْمِي ، فَقَالَ : لَكَ حُكْمُكَ ، قَالَ : لَيْسَتْ بِأَخْيَرَ مِنْ بَنَاتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَزَوَّجَهُ عَلَى الْفَرِيضَةِ "

رواه الطبراني ,وفيه: قيس بن الربيع, وثقه شعبة والثوري, وضعه غيرهما, وبقية رجاله ثقات.

7501. Muğîre b. Sebîl anlatıyor: Ömer b. Hureys, Adiy b. Hâtim'den kızını istedi. Adiy ona: "Hükmüme razı olmadıkça seni nikâhlamam" deyince, Ömer b. Hureys: "Hüküm senindir" dedi. Adiy, Ömer'e: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in kızlarından daha hayırlı değildir" dedi ve ona kızını (onlara tahsis edilen devlet maaşı miktarı mehir) karşılığında nikâhladı.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Kays b. er-Rebî'yi, Şu'be ve Sevrî güvenilir kabul etmiş, diğerleri zayıf görmüştür. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

٧٥٠٢ - وَعَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ : رَكِبَ عُمَرَ بنَ الخَطَّابِ مِنْبَرَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ : يَا أَيهَا النَّاسُ مَا إِكْثَارَكُم فِي صِدَاقِ النِّسَاءِ وَقَدْ كَانَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr* (4908)

2 Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/102)

وَأَصْحَابَهُ وَإِنَّمَا الصَّدَقَاتُ فِيْمَا بَيْنَهُم أَرْبَعِمِائَةِ دِرْهَم فَمَا دُونَ ذَلِكَ . فَلَوْ كَانَ الإِكْثَارُ فِي ذَلِكَ تَقْوَى عِنْدَ اللهِ أَوْ مَكْرُمَة لَمْ تَسْبِقُوهُم إِلَيهَا فَلا أَعْرِفَنَّ مَا زَادَ رَجُلٌ عَلى أَرْبَعِمِائَةِ دِرْهَم . قَالَ : ثُمَّ نَزَلَ فَاعْتَرضَتْه امْرأَةٌ مِنْ قُرَيْشٍ فَقَالتْ : يَا أَمِيرَ المُؤمنينَ نَهَيْتَ النَّاس أنْ يَزِيدُوا النِّسَاءِ فِي صَدَقَاتِهِم عَلى أَرْبَعِمِائة دِرْهَم ؟ قَالَ : نَعَمْ . قَالَتْ : أمَا سَمِعْتَ مَا أَنْزَلَ اللهُ عز و جل فِي القُرآنِ ؟ فَقَالَ : فَأَنَّى ذَلِكَ ؟ قَالتْ : أَمَا سَمِعْتَ الله عز و جل يَقُولُ : ﴿ وَآتَيْتُمْ إِحْدَاهُنَّ قِنْطَارًا فَلاَ تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا أتأخذونه بهتانا وإثما مبينا ﴾ فَقالَ : اللهُمَّ غُفراً كُلُّ النَّاسِ أَفْقَهُ مِنْ عُمَرُ قَالَ : ثُمَّ رَجَعَ فَرَكِبَ المِنْبَر فَقَالَ : أَيُّهَا النَّاس إِنِّي كُنْتُ نَهَيْتُكُم أَنْ تَزِيدُوا النِّسَاءَ فِي صَدَقَاتِهِنَّ عَلى أَربعمائة دِرْهم فَمَنَ شَاءَ أَنْ يُعْطِي مِن مَالِه مَا أَحَبَّ - قال أبو يعلى : قال : وأظنه قال - فَمْنَ طَابَتْ نَفْسُه فَلْيَفْعَلْ "

رواه أبو يعلى في الكبير وفيه مجالد بن سعيد وفيه ضعف وقد وثق.

7502. Mesrûk anlatıyor: Hz. Ömer, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in minberine çıkıp şöyle dedi: "Ey insanlar! Kadınların mehrini ne kadar çok tutuyorsunuz. Halbuki Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ve ashâbı zamanında mehirler kendi aralarında dört yüz dirhem (gümüşten) aşağı idi. Şayet mehri çok tutmak Allah katında takva ve asalet olsaydı, bu hususta onları geçemezdiniz. Hiç kimsenin mehrini dörtyüz dirhemden fazla tuttuğunu bilmeyeyim."

Daha sonra Hz. Ömer minberden indi. Kureyşli bir kadın, Ömer'e itiraz ederek: "Ey Müminlerin emiri! İnsanlara kadınların mehirleri hususunda dört yüz dirhemden fazla mehir vermeyi yasakladın (doğru mu)?" diye sorunca Hz. Ömer: "Evet" dedi. Kadın: "Allah'ın Kur'ân'daki şu kavl-i şerifini işitmedin mi?" diye sorunca Ömer: "Neredeymiş o?" dedi. Kadın: "Allah'ın: **«Onlardan birine yüklerle mehir vermiş olsanız bile dahi ondan hiçbir şey geri almayın. Siz iftira ederek ve apaçık günah işleyerek onu geri alır mısınız?»**[1] buyurduğunu işitmedin mi?" deyince, Ömer şöyle dedi: "Allahım! Beni bağışla! İnsanların hepsi Ömer'den daha bilgili."

Sonrasında Hz. Ömer döndü ve minbere çıkarak şöyle dedi: "Ey insanlar! Kadınlara verilen mehirleri dört yüzden fazla tutmanızı yasaklamıştım. Dileyen malından arzuladığı kadarını (mehir olarak) vermek isterse versin veya gönlü arzulayan (bunu) yapsın."

---

[1] Nisa Sur. 20.

★Hadisi Ebû Ya'lâ *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup, ravilerden Mücâlid b. Saîd zayıftır. Güvenilir kabul edenler de vardır.[1]

٧٥٠٣ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ ، ثنا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا عَبْدُ الأَعْلَى ، عَنْ هِشَامِ بْنِ حَسَّانَ ، عَنِ ابْنِ سِيرِينَ ، قَالَ : " تَزَوَّجَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ امْرَأَةً ، فَأَرْسَلَ لَهَا بِمِائَةِ جَارِيَةٍ ، مَعَ كُلِّ جَارِيَةٍ أَلْفُ دِرْهَمٍ " رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح.

7503. İbn Sîrîn diyor ki: "Hasan b. Ali bir kadınla evlendi. Ona yüz cariye gönderdi. Her cariyenin beraberinde bin dirhem (gümüş) bulunuyordu."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravilerdir.[2]

٧٥٠٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ قَالَ حَدَّثَنَا الْحَجَّاجُ بْنُ أَرْطَاةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ وَحَدَّثَنِيهِ مَكْحُولٌ قَالَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم " مَا اسْتُحِلَّ بِهِ فَرْجُ الْمَرْأَةِ مِنْ مَهْرٍ أَوْ عِدَّةٍ فَهُوَ لَهَا وَمَا أُكْرِمَ بِهِ أَبُوهَا أَوْ أَخُوهَا أَوْ وَلِيُّهَا بَعْدَ عُقْدَةِ النِّكَاحِ فَهُوَ لَهُ وَأَحَقُّ مَا أُكْرِمَ بِهِ الرَّجُلُ ابْنَتُهُ وَأُخْتُهُ "

رواه أحمد وإسناده منقطع وفيه الحجاج بن أرطاة وهو مدلس

7504. Hz. Âişe ile Mekhûl'un bildirdiklerine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kadının fercini helal kılan mehir ve iddet, kadına aittir. Kadının babasına ya da kardeşine ya da velisine nikâh akdinden sonra ikram edilen şey onlara aittir. Kişi, kız kardeşine ya da kızına bir adamın ikram ettiği şeye daha layıktır."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, hadisin isnâdı munkatıdır. Ravilerden Hacâc b. Ertât tedlis yapan biridir.[3]

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr* (2564)

2 İmam Ahmed, *Müsned* (6/122)

3 Buraya ait **zevâiddendir**:

Ebû Saîd el-Hudrî'nin bildirdiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur: *"Sizden biriniz evleneceği zaman malı az olsun çok olsun nikâhtan sonra cimrilik yapmasın."*

Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ta (723) rivayet etmiş olup, ravilerinden İsmail b. Ayyâş hakkında şaibe vardır; ayrıca Ebû Hârûn el-Abdî kimilerince yalancılıkla suçlanmıştır.

(بَابُ فِيمَنْ نَوى أَنْ لاَ يُؤَدِّي صَدَاقَ امْرَأَتِهِ)

Hanımına Mehrini Verme Niyetinde Olmayan Hakkında

٧٥٠٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَنْبَأَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ جَعْفَرٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الأَنْصَارِىِّ قَالَ حَدَّثَنِى رَجُلٌ مِنَ النَّمِرِ بْنِ قَاسِطٍ قَالَ سَمِعْتُ صُهَيْبَ بْنَ سِنَانٍ يُحَدِّثُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " أَيُّمَا رَجُلٍ أَصْدَقَ امْرَأَةً صَدَاقاً وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَنَّهُ لاَ يُرِيدُ أَدَاءَهُ إِلَيْهَا فَغَرَّهَا بِاللَّهِ وَاسْتَحَلَّ فَرْجَهَا بِالْبَاطِلِ لَقِيَ اللَّهَ يَوْمَ يَلْقَاهُ وَهُوَ زَانٍ "

رواه أحمد والطبراني, وفي إسناد أحمد رجل لم يسم, وبقية رجاله ثقات ,وفي إسناد الطبراني من لم أعرفهم.

7505. Suheyb b. Sinân'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kim bir kadına (evleneceği zaman) mehir tayin eder, Allah da onun mehri vermeme niyetinde olduğunu bilirse, böylelikle Allah adına onu (kadını) kandırmış olarak kadınının fercinden batıl yolla istifade ederse kıyamet gününde Allah'ın huzuruna zinakâr olarak çıkar."*

★Hadisi Ahmed ve Taberânî rivayet etmiştir. Ahmed'in senedinde isimsiz bir ravi bulunmaktadır. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir. Taberânî'nin senedinde tanımadığım raviler bulunmaktadır.[1]

٧٥٠٦ - و عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ قَالَ: عِنْدِي ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدِيثَانِ أَحَدُهُمَا أَنَّهُ قَالَ: "مَنْ أَحَبَّ الأَنْصَارَ ، أَحَبَّهُ اللَّهُ" وَالآخَر : " مَنْ تَزَوَّجَ امْرَأَةً عَلَى صَدَاقٍ وَهُوَ لاَ يُرِيدُ أَنْ يَفِيَ لَهَا بِهِ فَهُوَ زَانٍ "

رواه البزار ,عن محمد بن الحصين الجزري, و لم أعرفه ,وبقية رجاله ثقات .

7506. Ebû Hureyre şöyle demektedir: Bende Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den işittiğim iki hadis var. Birinde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kim Ensâr'ı severse, Allah da onları sever;"* diğerinde ise: *"Her kim bir kadına mehir tayin eder de onu vermemek niyetinde olursa o kişi zinakârdır"* buyurmuştur.

★Hadisi Bezzâr, Muhammed b. el-Husayn el-Cezerî'den rivayet etmiştir. Bu zatı tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (4/332), Taberânî, *M. el-Kebîr* (7301), İbnü'l-Cevzî, *İlel* (1027-8) "sahih değildir"

[2] Bezzâr, *Müsned* (1429), İbnü'l-Cevzî, *İlel* (1029), "sahih değildir."

٧٥٠٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ الْبَرْنِيُّ بِبَغْدَادَ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبَّادٍ الْمَكِّيُّ ، حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ مَوْلَى بَنِي هَاشِمٍ ، عَنْ أَبِي خَلْدَةَ ، عَنْ مَيْمُونٍ الْكُرْدِيِّ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " أَيُّمَا رَجُلٍ تَزَوَّجَ امْرَأَةً عَلَى مَا قَلَّ مِنَ الْمَهْرِ أَوْ كَثُرَ لَيْسَ فِي نَفْسِهِ أَنْ يُؤَدِّيَ إِلَيْهَا حَقَّهَا خَدَعَهَا ، فَمَاتَ ، وَلَمْ يُؤَدِّ إِلَيْهَا حَقَّهَا لَقِيَ اللَّهَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَهُوَ زَانٍ"

رواه الطبراني في الصغير والأوسط, ورجاله ثقات.

وقد تقدمت أحاديث في هذا في البيوع في الدين.

7507. Meymûn el-Kürdî, babasından bildiriyor: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Kim bir kadınla az olsun çok olsun bir mehir karşılığı evlenir de, kalbinde kadının hakkını ona ödememek niyeti olursa, onu aldatmış olur. (Bu niyet üzerine) ölse ve kadına hakkını ödememiş olsa kıyamet günü, Allah'ın huzuruna zinakâr olarak çıkar."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.

Bu konudaki hadis Alışveriş kitabının Borç bölümünde geçmiştir.[1]

(بَابُ نِكَاحِ السِّرِّ)

Gizli Nikâh

٧٥٠٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الصَّمَدِ بْنِ أَبِي الْجَرَّاحِ الْمِصِّيصِيُّ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْوَزِيرِ الدِّمَشْقِيُّ ، ثَنَا ضَمْرَةُ بْنُ رَبِيعَةَ ، عَنْ رَجَاءِ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " نَهَى عَنْ نِكَاحِ السِّرِّ"

رواه الطبراني في الأوسط, عن محمد بن عبد الصمد بن أبي الجراح, ولم يتكلم فيه أحد, وبقية رجاله ثقات.

7508. Ebû Hureyre'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), gizli nikâhı yasaklamıştır.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Muhammed b. Abdissamed b. Ebi'l-Cerrâh'tan rivayet etmiştir. Bu zata hiç kimse bir eleştiride bulunmamıştır. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

---

[1] Daha önce geçti: 6664.

(بَابُ أَيِّ يَوْمٍ يَكُونُ التَزْوِيجِ)

Evlilik Hangi Gün Olur?

٧٥٠٩ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ حُصَيْنٍ ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ الْعَلاءِ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : " يَوْمُ الأَحَدِ : يَوْمُ غَرْسٍ وَبِنَاءٍ ، وَيَوْمُ الاثْنَيْنِ : يَوْمُ السَّفَرِ ، وَيَوْمُ الثُّلاثَاءِ : يَوْمُ الدَّمِ ، وَيَوْمُ الأَرْبِعَاءِ : يَوْمُ أَخْذٍ وَلا عَطَاءَ فِيهِ ، وَيَوْمُ الْخَمِيسِ : يَوْمُ دُخُولٍ عَلَى السُّلْطَانِ ، وَيَوْمُ الْجُمُعَةِ : يَوْمُ تَزْوِيجٍ وَبَاءَةٍ "

رواه أبو يعلى, وفيه: يحيى بن العلاء, وهو متروك.

7509. İbn Abbâs diyor ki: "Pazar günü bina ve ağaç dikme günüdür. Pazartesi günü yolculuk günü; Salı günü kan günü; Çarşamba günü alma günü, o günde verme yoktur; Perşembe günü devlet başkanının huzuruna çıkma günü; Cuma günü ise evlenme günüdür."

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravilerden Yahyâ b. el-Alâ metruk biridir.[1]

٧٥١٠ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ حَفْصٍ الأَوْصَابِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ حِمْيَرَ ، عَنْ حَرِيزِ بْنِ عُثْمَانَ ، عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنْ صَلَّى الْجُمُعَةَ وَصَامَ يَوْمَهُ ، وَعَادَ مَرِيضًا ، وَشَهِدَ جِنَازَةً ، وَشَهِدَ نِكَاحًا ، وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: محمد بن الحفص الأوصابي,وهو ضعيف .

5510. Ebû Umâme'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kim Cuma namazını kılar, o günü oruçla geçirir, hasta ziyaret eder, cenaze ve nikâhta hazır bulunursa, o kişiye cennet vacib olur."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. Hafs el-Evsâbî zayıftır.[2]

---

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (2612), Amr b. el-Husayn, metrûktur.
[2] Taberânî, *M. el-Evsat* (2369)

(بَابُ مَا جَاءَ فِي الوَلِّي وَالشُّهُودِ)

Veli ve Şahitler Hakkında

٧٥١١ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَهْمٍ الأَنْطَاكِيُّ ، حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ ، حَدَّثَنَا مُبَشِّرُ بْنُ عُبَيْدٍ ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ ، عَنْ جَابِرٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا تُنْكَحُ النِّسَاءُ إِلا مِنَ الأَكْفَاءِ ، وَلا يُزَوِّجُهُنَّ إِلا الأَوْلِيَاءُ ، وَلا مَهْرَ دُونَ عَشَرَةِ دَرَاهِمَ "

رواه أبو يعلى ,وفيه: مبشر بن عبيد,وهو متروك .

7511. Cabir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kadınlar sadece denkleriyle evlendirilir, onları sadece veliler evlendirir. On dirhemden (gümüşten) daha az mehir yoktur."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravilerden Mübeşşir b. Ubeyd metruk biridir. [1]

٧٥١٢ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا سَعِيدٌ ، عَنْ مَنْصُورِ بْنِ أَبِي الأَسْوَدِ ، عَنْ أَبِي يَعْقُوبَ ، عَنِ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَيُّمَا امْرَأَةٍ تَزَوَّجَتْ بِغَيْرِ وَلِيٍّ فَنِكَاحُهَا بَاطِلٌ ، فَنِكَاحُهَا بَاطِلٌ ، فَإِنْ دَخَلَ بِهَا فَلَهَا الْمَهْرُ بِمَا اسْتَحَلَّ مِنْ فَرْجِهَا ، وَالسُّلْطَانُ وَلِيُّ مَنْ لا وَلِيَّ لَهُ "

رواه الطبراني في الأوسط ,وفيه:أبو يعقوب غير مسمى, فإن كان هو التوأم,فقد وثقه ابن حبان, وضعفه ابن معين, وإن كان غيره فلم أعرفه,وبقية رجاله ثقات.

7512. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Velisinin izni olmaksızın evlenen kadının nikâhı geçersizdir, nikâhı geçersizdir. Onunla gerdeğe girmesi ve fercinden istifade etmesi sebebiyle (adamın) ona mehir vermesi gerekir. Devlet başkanı (ya da kamu adına bölgedeki temsilcisi), velisi olmayanların velisidir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Ebû Ya'kûb'un ismi belirtilmemiştir. Eğer bu kişi Tev'em ise İbn Hibbân, kendisini güvenilir kabul etmiş, İbn Maîn ise zayıf görmüştür. Eğer başka biri ise, tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

---

[1] Daha önce geçti: 7446

[2] Taberânî, *M. el-Evsat* (877), Taberânî, *M. el-Kebîr* (11494)

٧٥١٣ - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : "أَيُّمَا امْرَأَةٍ نُكِحَتْ بِغَيْرِ إِذْنِ وَلِيِّهَا فَنِكَاحُهَا بَاطِلٌ وَإِنْ كَانَ دَخَلَ بِهَا فَلَهَا صَدَاقُهَا بِمَا اسْتَحَلَّ مِنْ فَرْجِهَا وَيُفَرَّقُ بَيْنَهُمَا وَإِنْ كَانَ لَمْ يَدْخُلْ بِهَا فَيُفَرَّقُ بَيْنَهُمَا وَالسُّلْطَانُ وَلِيُّ مَنْ لا وَلِيَّ لَهُ "

رواه الطبراني, وفيه: حمزة بن أبي حمزة, وهو متروك.

7513. Abdullah b. Amr'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Velisinin izni olmaksızın evlenilen kadının nikâhı geçersizdir. Eğer onu nikâhlayan adam, onunla gerdeğe girmiş ise ferciden istifade ettiği için kadına mehir vermesi gerekir. (Sonrasında) birbirlerinden ayrılırlar. Eğer gerdeğe girmemişse (yine) birbirinden ayrılırlar. Devlet başkanı (ya da onun bölgedeki temsilcisi), velisi olmayanının velisidir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Hamza b. Ebî Hamza metruk biridir.

٧٥١٤ - حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ أَبِي مَخْلَدٍ الْوَاسِطِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ الْجَرْجَرَائِيُّ ، ثنا مَعْمَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ الرَّقِّيُّ ، عَنْ حَجَّاجٍ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لا نِكَاحَ إِلا بِوَلِيٍّ ، وَالسُّلْطَانُ وَلِيُّ مَنْ لا وَلِيَّ لَهُ "

قلت : رواه ابن ماجة خلا : " قوله والسلطان ولي من لا ولي له "

رواه الطبراني ,وفيه: الحجاج بن أرطاة, وهو مدلس ,وبقية رجاله ثقات.

7514. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Nikâh, ancak veli ile olur. Devlet başkanı, velisi olmayanların velisidir."*

Ben derim ki: İbn Mâce bu hadisi *"Devlet başkanı, velisi olmayanların velisidir"* bölümü olmaksızın rivayet etmiştir.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Haccâc b. Ertât tedlis yapan biridir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٧٥١٥ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ عَمْرٍو الْعَنْقَزِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّلْتِ ، ثنا عُمَرُ بْنُ صُهْبَانَ ، عَنْ أَبِي الزِّنَادِ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا نِكَاحَ إِلا بِوَلِيٍّ " رواه الطبراني ,وفيه :عمر بن صهبان ,وهو متروك .

7515. Ebû Umâme'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Nikâh, ancak veli ile beraber olur."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ömer b. Suhbân metruktur.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11298), İmam Ahmed, *Müsned* (2260)

٧٥١٦ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ بْنِ الْوَلِيدِ الزَّيْتُونِيُّ ، مِنْ أَهْلِ الزَّيْتُونَةِ ، قَالَ : نا عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ الرَّقِّيُّ ، قَالَ : نا عِيسَى بْنُ يُونُسَ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ أَبِي سُفْيَانَ ، عَنْ جَابِرٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا نِكَاحَ إِلا بِوَلِيٍّ ، فَإِنِ اشْتَجَرُوا فَالسُّلْطَانُ وَلِيُّ مَنْ لا وَلِيَّ لَهُ " روواه الطبراني في الأوسط, وفيه: عمرو بن عثمان الرقي, وهو متروك,وقد وثقه ابن حبان .

7516. Câbir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Nikâh ancak veli ile beraber olur. Eğer taraflar anlaşmazlığa düşerlerse, artık devlet başkanı, velisi olmayanların velisidir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Amr b. Osmân er-Rakkî metruktur. İbn Hibbân ise güvenilir kabul etmiştir.

٧٥١٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ ، قَالَ : نا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ الْقَوَارِيرِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دَاوُدَ ، وَبِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ ، وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ ، كُلُّهُمْ عَنْ سُفْيَانَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُثْمَانَ بْنِ خُثَيْمٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا نِكَاحَ إِلا بِإِذْنِ وَلِيٍّ مُرْشِدٍ ، أَوْ سُلْطَانٍ " رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح .

7517. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Nikâh ancak rüşdüne ermiş bir veli ya da devlet başkanı ile beraber olur."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٧٥١٨ - حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُتَخَلِ ، نا الْفَضْلُ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ، نا الْحَارِثُ بْنُ مَنْصُورٍ ، نا عُمَرُ بْنُ قَيْسٍ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا تُنْكَحُ الْمَرْأَةُ إِلا بِإِذْنِ وَلِيٍّ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: عمر بن قيس المكي, وهو متروك .

7518. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kadın, velisinin izni olmaksızın evlenmesin."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Ömer b. Kays el-Mekkî metruk biridir.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8121)

[2] Taberânî, *M. el-Evsat* (525)

٧٥١٩ - و عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : "لا نِكَاحَ إِلا بِوَلِيٍّ ، وَشَاهِدَيْنِ ، وَمَهْرٍ مَا قَلَّ أَوْ كَثُرَ " رواه الطبراني في الكبير

7519. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Nikâh sadece veli, iki şahid ve miktarı az ya da çok olsun mehir ile beraber (geçerli) olur."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir.[1]

٧٥٢٠ - ورواه في الأوسط فقال حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَرْوَزِيُّ ، قَالَ : نا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ ، قَالَ : نا الرَّبِيعُ بْنُ بَدْرٍ ، عَنِ النَّهَّاسِ بْنِ قَهْمٍ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " الْبَغَايَا اللاتِي يُزَوِّجْنَ أَنْفُسَهُنَّ ، لا يَجُوزُ نِكَاحٌ إِلا بِوَلِيٍّ ، وَشَاهِدَيْنِ ، وَمَهْرٍ مَا قَلَّ أَوْ كَثُرَ " وفي إسنادهما: الربيع بن بدر, وهو متروك .

7520. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kendilerini evlendirenler fâhişelerdir. Nikâh ancak veli, iki şahid ve az olsun çok olsun mehirle beraber geçerli olur."*

★İki hadisin isnâdında Rebî' b. Bedr mevcuttur. Bu zat metruk biridir.[2]

٧٥٢١ - وَبِهِ : حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ أَرْقَمَ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لا نِكَاحَ إِلا بِوَلِيٍّ ، وَشَاهِدَيْ عَدْلٍ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: سليمان بن أرقم ,وهو متروك .

7521. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Nikâh ancak veli ve adil iki şahidle beraber geçerli olur."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Süleymân b. Erkam metruk biridir.

٧٥٢٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قَالَ : نا قَطَنُ بْنُ نُسَيْرٍ الذَّارِعُ ، قَالَ : نا عَمْرُو بْنُ النُّعْمَانِ الْبَاهِلِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ ، عَنْ جَابِرٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا نِكَاحَ إِلا بِوَلِيٍّ ، وَشَاهِدَيْ عَدْلٍ " .

رواه الطبراني في الأوسط, من طريق محمد بن عبد الملك, عن أبي الزبير, فإن كان هو الواسطي الكبير فهو ثقة, وإلا فلم أعرفه وبقية ,رجاله ثقات.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11343)

[2] Taberânî, M. el-Evsat (192, M. el-Bahreyn)

7522. Câbir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Nikâh, ancak veli ve adil iki şahitle beraber olur."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Muhammed b. Abdilmelik kanalıyla, Ebu'z-Zübeyr'den rivayet etmiştir. Eğer bu kişi Vâsıtî el-Kebîr ise güvenilir biridir. Değilse tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

٧٥٢٣ - حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ مَرْثَدٍ ، نَا الْمُعَافَى بْنُ سُلَيْمَانَ ، نَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، قَالَ : سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ ، يُحَدِّثُ عَنْ عُرْوَةَ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا نِكَاحَ إِلا بِوَلِيٍّ وَشَاهِدَيْ عَدْلٍ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: عثمان بن عبد الرحمن الوقاصي, وهو متروك .

7523. Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Nikâh, ancak veli ve adil iki şahitle beraber (geçerli) olur."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Osmân b. Abdirrahmân el-Vakkâsî metruk biridir.

٧٥٢٤ - عَنْ أَبِي مُوسَى ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "لا نِكَاحَ إِلا بِوَلِيٍّ وشَاهِدَيْنِ "

قلت : رواه أبو داود وغيره خلا قوله : " وشاهدين "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط إلا أنه قال : " وشهود " . وفيه: أبو بلال الأشعري, وهو ضعيف.

7524. Ebû Mûsâ'nın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Nikâh, ancak veli ve iki şahidle beraber olur."*

Ben derim ki: Hadisi Ebû Dâvûd ve başkaları "iki şahit" kelimesi olmaksızın rivayet etmiştir.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve hadisin sonunda "...şahidlerle" ifadesi ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Ravilerden Ebû Bilâl el-Eş'arî zayıftır.

٧٥٢٥ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّبَرِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَرَّرٍ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لا نِكَاحَ إِلا بِوَلِيٍّ وَشَاهِدَيْ عَدْلٍ " رواه الطبراني, وفيه: عبد الله بن محرر, وهو متروك .

7525. İmrân b. Husayn'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Nikâh, ancak veli ve iki adil şahitle beraber (geçerli) olur."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdullah b. Muharrer metruktur.

٧٥٢٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ دَاوُدَ الْمَكِّيُّ ، ثنا يَعْقُوبُ بْنُ حُمَيْدٍ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الأُمَوِيُّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أُسَيْدٍ ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : " لَيْسَ لِلنِّسَاءِ فِي عُقْدَةِ النِّكَاحِ شَيْءٌ ، جَعَلَتْ مَيْمُونَةُ أَمْرَهَا إِلَى أُمِّ الْفَضْلِ ، فَجَعَلَتْهُ أُمُّ الْفَضْلِ إِلَى الْعَبَّاسِ ، فَأَنْكَحَهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط, وفيه: يعقوب بن حميد بن كاسب, وهو ثقة وفيه ضعف, وبقية رجاله ثقات. وروواه أبو يعلى بنحوه إلا أنه قال : إن النبي صلى الله عليه و سلم خطب ميمونة فجعل أمرها إلى العباس.

7526. İbn Abbâs diyor ki: "Nikâh akdinde kadınların hiçbir şeye (yetkisi) yoktur. Meymûne kendi (nikâh) işini, Ümmü'l-Fadl'a bıraktı. O da, Abbâs'a bıraktı. Abbâs ta, Meymûne'yi Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'le nikâhladı.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup, ravilerden Ya'kûb b. Humeyd b. Kâsib güvenilir biri olup kendisinde zayıflık vardır. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir. Ebû Ya'lâ'nın ifadesi ise şöyledir: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Meymûne'yle nişanlandı. Meymûne ise işini(n veliliğini) Abbâs'a bıraktı."[1]

(بَابُ فِي النِّكَاحِ بِغَيْرِ شُهُودٍ)

Şahitsiz Nikâh

٧٥٢٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ بْنِ نَجْدَةَ الْحَوْطِيُّ ، وَأَبُو زَيْدٍ أَحْمَدُ بْنُ زَيْدٍ الْحَوْطِيُّ ، قَالا : ثنا أَبُو الْيَمَانِ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَمْرِو بْنِ أُمَيَّةَ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَمْرٍو ، قَالَ : سَمِعْتُ كَرْدَمَ بْنَ قَيْسٍ ، قَالَ : خَرَجْتُ أَنَا وَابْنُ عَمٍّ لِي يُقَالُ لَهُ أَبُو ثَعْلَبَةَ فِي يَوْمٍ حَارٍّ وَعَلَيَّ حِذَاءٌ وَلا حِذَاءَ لَهُ ، فَقَالَ : أَعْطِنِي نَعْلَكَ ، فَقُلْتُ لا ، إِلا أَنْ تُزَوِّجَنِي ابْنَتَكَ ، فَقَالَ : أَعْطِنِي فَقَدْ زَوَّجْتُكَهَا ، فَلَمَّا انْصَرَفْنَا بَعَثَ إِلَيَّ بِنَعْلَيَّ ، وَقَالَ : لا زَوْجَةَ لَكَ عِنْدِي ، فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : دَعْهَا ، وَلا خَيْرَ لَكَ فِيهَا فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنِّي نَذَرْتُ لأَنْحَرَنَّ ذَوْدًا مِنْ إِبِلٍ ذَوْدَى مَكَانَ كَذَا وَكَذَا ، قَالَ : أَوْفِ بِنَذْرِكَ ، لا نَذْرَ فِي قَطِيعَةِ رَحِمٍ وَلا فِيمَا لا يَمْلِكُ ابْنُ آدَمَ "

رواه الطبراني, وفيه: عبد العزيز بن عبيد الله, وهو ضعيف.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (10728), Taberânî, *M. el-Evsat* (1011), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (2481), İmam Ahmed, *Müsned* (1/270-1)

7527. Kerdem b. Kays anlatıyor: Ben ve Ebû Sa'lebe isminde amcamın oğlu, sıcak bir günde yola çıktık. Benim ayakkabım vardı. Onun ise yoktu. Bana: "Ayakkabını bana ver" dedi. Ben: "Hayır, ancak kızını benimle evlendirirsen olur" dedim. O da: "Ver, kızımı sana nikâhladım" dedi. Geri dönünce ayakkabımı bana gönderdi ve: "Yanımda sana verecek hanım yok" dedi. Bu hadiseyi Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e anlatınca şöyle buyurdu: *"O kızı bırak. Onda senin için hiçbir hayır yok."* Ben: "Ya Resûlallah! Falan falan yerde develerimden beş-on tane deveyi kurban etmk için adamıştım" deyince, şöyle buyurdu: *"Adağını yerine getir. Akrabalık bağlarını kesen hususlar ile Âdem oğlunun (henüz) sahip olmadığı şeylerde (ileriye dönük) adak olmaz."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdülazîz b. Ubeydillah zayıftır. [1]

٧٥٢٨ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامٍ ، ثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ثَنَا أَبُو أُسَامَةَ . ثَنَا أَبُو فَرْوَةَ ، حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ رُوَيْمٍ اللَّخْمِيُّ ، عَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ ، وَلَقِيتُهُ وَكَلَّمْتُهُ ، قال : " أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلْتُهُ ، فَقَالَ : نُوَيْبَةُ ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ نُوَيْبَةُ خَيْرٍ أَو نُوَيْبَةُ شَرٍّ ، قَالَ : لا بَلْ نُوَيْبَةُ خَيْرٍ ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، خَرَجْتُ مَعَ عَمٍّ لِي فِي سَفَرٍ فَأَدْرَكَهُ الْحَفَاءُ ، فَقَالَ : أَعِرْنِي حِذَاءَكَ ، قُلْتُ : لا أُعِيرُكَهَا أَوْ تُزَوِّجُنِي ابْنَتَكَ ، قَالَ : قَدْ زَوَّجْتُكَهَا ، فَلَمَّا أَنْ أَتَيْنَا أَهْلَنَا بَعَثَ إِلَيَّ بِحِذَائِي ، وَقَالَ : لا امْرَأَةَ لَكَ عِنْدَنَا ، فَقَالَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : لا خَيْرَ لَكَ فِيهَا " فذكر الحديث وقد تقدم بتمامه في اللقطة

رواه الطبراني, وفيه: أبو فروة يزيد بن سنان, وهو ضعيف .

7528. Urve b. Ruveym el-Lahmî, karşılaşıp konuştuğu Ebû Sa'lebe'den rivayet etmiştir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gittim. Ona (helâl ve haram olan konulara dair bazı sorular) sordum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Nüveybite"* buyurdu. Ben: "Hayırlı nüveybite mi, yoksa şerli nüveybite mi?" diye tekrar sordum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayır, bilakis hayırlı nüveybite"* cevabını verdi.

Sonra şöyle dedim: "Ya Resûlallah! Bir amca oğlumla beraber bir yolculuğa çıkmıştım. Ayağı çıplak kalınca, bana: «Ayakkabını bana ödünç ver» dedi. Ben: "Ödünç vermem, ancak beni kızınla evlendirirsen veririm" dedim. O da: "Evlendirdim" dedi. Ailemizin yanına dönünce, ayakkabımı bana geri gönderdi ve "Yanımızda sana verilecek kız yok" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"O kızda senin için hiçbir hayır yok."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/191)

Ravi hadisin devamını zikretti. Hadis, tam metniyle beraber Buluntu bahsinde geçmişti.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ebû Ferve Yezîd b. Sinân zayıftır.[1]

(بَابُ فِيمَنْ نَكَحَ أَوْ أَعْتَقَ أَوْ طَلَّقَ لاَعِباً)

Şakayla Nikâhlayan veya Köle Azad Eden veya Boşayan Hakkında

٧٥٢٩ - عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ: كَانَ الرَّجُلُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ يُطَلِّقُ ثُمَّ يُرَاجِعُ وَيَقُولُ : كُنْتُ لاعِبًا . وَيُعْتِقُ ثُمَّ يُرَاجِعُ وَيَقُولُ : كُنْتُ لاعِبًا. فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَ : ﴿ ولا تتخذوا آيات الله هزوا﴾ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : "مَنْ طَلَّقَ أَوْ حَرَّمَ أَوْ نَكَحَ أَوْ أَنْكَحَ فَقَالَ : إِنِّي كُنْتُ لاَعِباً فَهُوَ جَادٌّ"

رواه الطبراني, وفيه: عمرو بن عبيد, وهو من أعداء الله. قلت : ويأتي حديث في الطلاق .

7529. Ebu'd-Derdâ anlatıyor: Cahiliye döneminde adam karısına talâk verdikten sonra ona tekrar döner ve şöyle derdi: "Ben şaka yapmıştım." Kölesini azad ettkiten sonra geri döner ve şöyle derdi: "Ben şaka yapmıştım." Bunun üzerine Yüce Allah şu âyeti indirdi: **"Allah'ın âyetlerini eğlenceye almayın."**[2] Ardından Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Her kim, (karısını) boşarsa, kendisine haram kılarsa, (bir kadını) nikâhlarsa ya da başkasına nikâhlarsa ve sonra «Ben şaka yapmıştım» derse, o kişi (bütün bu yaptığı tasarruflarda) ciddidir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Amr b. Ubeyd, Allah'ın düşmanlarından biridir.

Ben derim ki: Hadis, Talâk bölümünde hadis yakında gelecek.

٧٥٣٠ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ ، أَخْبَرَنِي عَبْدُ الْكَرِيمِ ، أَنَّ ابْنَ مَسْعُودٍ ، قَالَ : " مَنْ طَلَّقَ لاعِبًا ، أَوْ نَكَحَ لاعِبًا فَقَدْ جَازَ "

رواه الطبراني,وهو معضل ,ورجاله رجال الصحيح.

ويأتي في الطلاق أحاديث من هذا إن شاء الله وقد مضى في العتق بعضها.

7530. Abdülkerîm'den rivayet edildiğine göre İbn Mes'ûd şöyle demiştir: "Her kim şakayla (bir kadını) nikâhlarsa ya da şakayla (karısına) *talâk* verirse bu (nikâh ve talâk) geçerli olur."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Hadis mu'dal bir hadistir. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

---

[1] Daha önce geçti: 6844.

[2] Bakara Sur. 231.

Bu kabilden hadisler, inşallah Talâk kitabında gelecek, Azat etme bölümünde bu hadislerin bir kısmı geçmiştir. [1]

(بَابُ خِطْبَةِ الحَاجَةِ)

(Nikâh Akdindeki) Hâcet Hutbesi

٧٥٣١ - حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ بَقِيَّةَ الْوَاسِطِيُّ ، أَخْبَرَنَا خَالِدٌ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ حَمَّادِ بْنِ أَبِي سُلَيْمَانَ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعَلِّمُنَا خُطْبَةَ الْحَاجَةِ ، فَيَقُولُ : " إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا ، وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا ، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلا مُضِلَّ لَهُ ، وَمَنْ يُضْلِلْ فَلا هَادِيَ لَهُ ، وَأَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ "

قَالَ أَبُو عُبَيْدَةَ : وَسَمِعْتُ مِنْ أَبِي مُوسَى ، يَقُولُ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " فَإِنْ شِئْتَ أَنْ تَصِلَ خُطْبَتَكَ بِآيٍ مِنَ الْقُرْآنِ ، تَقُولُ : ﴿اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلا تَمُوتُنَّ إِلا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴾ ، ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا﴾ ﴿اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴾ أَمَّا بَعْدُ ! ثُمَّ تَكَلَّمْ حَاجَتَكَ "

قلت : رواه أبو داود وغيره خلا حديث أبي موسى

رواه أبو يعلى الطبراني في الأوسط والكبير باختصار ورجاله ثقات, وحديث أبي موسى, متصل وأبو عبيدة لم يسمع من أبيه .

7531. Abdullah (İbn Mes'ûd) diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bize hâcet hutbesini öğretmek üzere şöyle buyurdu: *"Hamd, Allah'a mahsustur. O'na hamd eder, ondan yardım isteriz. Nefislerimizin kötülüklerinden ve kötü amellerimizden Allah'a sığınırız. Allah'ın hidayet ettiğini kimse saptıramaz. Allah'ın saptırdığını da kimse hidayet edemez. Şehadet ederim ki: Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur; o, tek ve ortağı yoktur. Şehadet ederim ki: Muhammed, onun kulu ve elçisisidir."*

Ebû Ubeyde diyor ki: Ebû Mûsâ'dan şu sözünü işittim: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Hutbede Kur'an âyetlerinden eklemek istersen şöyle dersin:* **"Ey iman edenler! Allah'tan O'na yakışır şekilde korkun ve ancak müslümanlar olarak can verin."**[2] **"Adını**

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (9707)

[2] Ali İmran Sur. 102.

kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten de sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözetliyicidir."[1] "Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve doğruyu söyleyin. (Öyle davranırsanız) Allah işlerinizi düzeltir ve günahlarınızı bağışlar. Kim Allah ve Resûl'üne itaat ederse büyük bir kurtuluşa ermiş olur."[2] *Sonrasında ise ihtiyacın hakkında konuşursun."*

Ben derim ki: Hadisi, Ebû Dâvûd ve başkaları Ebû Mûsâ'nın hadisi olmaksızın rivayet etmiştir.

★Hadisi Ebû Ya'lâ ve *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî kısa metniyle rivayet etmiştir. Ravileri güvenilir kimselerdir. Ebû Mûsâ'nın hadisi muttasıldır. Ebû Ubeyde, babasından hadis işitmemiştir. [3]

(بَابُ لَفْظُ النِّكَاحِ)

Nikâh İbaresi

٧٥٣٢ - عَنْ عَلِيٍّ السُّلَمِيُّ إِنَّ النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : "ألا أُنْكِحُكَ أُمَيْمَةُ بِنْتُ رَبِيعَةَ بْنِ الْحَارِثِ؟ قَالَ : بَلَى ، قَالَ: " قَدْ أَنْكَحْتُهَا "

رواه البزار، وقال : لا يعلم روى علي السلمي إلا هذا الحديث، وفيه: جماعة لم أعرفهم .

7532. Ali es-Sülemî'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Seni Ümeyme binti Rabîa b. el-Hâris ile evlendireyim mi?"* diye sorunca onun: "Evet" demesi üzerine *"Onunla evlendirdim"* buyurdu.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş, şöyle demiştir: "Ali es-Sülemî'nin sadece bu hadisi rivayet ettiği bilinmektedir." Senedinde tanımadığım raviler bulunmaktadır.[4]

(بَابُ إِعْلَانِ النِّكَاحِ وَاللَّهْوِ وَالنِّثَارِ)

Nikâhı İlan etmek, Eğlence ve Düğünde Para ve Şeker Saçmak

٧٥٣٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنَا أَبُو الْفَضْلِ الْمَرْوَزِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ وَحَدَّثَنِي حُسَيْنُ بْنُ عَبْدِ اللهِ بْنِ ضُمَيْرَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى الْمَازِنِيِّ عَنْ جَدِّهِ أَبِي حَسَنٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَكْرَهُ نِكَاحَ السِّرِّ حَتَّى يُضْرَبَ بِدُفٍّ وَيُقَالَ أَتَيْنَاكُمْ أَتَيْنَاكُمْ فَحَيُّونَا نُحَيِّيكُمْ.

رواه ابن أحمد، وفيه: حسين بن عبد الله بن ضميرة، وهو متروك.

---

[1] Nisa Sur. 1.
[2] Ahzâb Sur. 70, 71.
[3] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (7221)
[4] Bezzâr, *Müsned* (1431)

7533. Ebû Hasan'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), defler çalıp *"Size geldik, size geldik, bizi selamlayın, biz de sizi selamlayalım"* denmedikçe gizli nikâhı hoş karşılamazdı.

★Hadisi İbn Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Hüseyn b. Abdillah b. Dumeyra metruk biridir.[1]

٧٥٣٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ مَعْرُوفٍ. قَالَ عَبْدُ اللَّهِ وَسَمِعْتُهُ أَنَا مِنْ هَارُونَ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْأَسْوَدِ الْقُرَشِيُّ عَنْ عَامِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " قَالَ أَعْلِنُوا النِّكَاحَ"

رواه أحمد والبزار والطبراني في الكبير والأوسط, ورجال أحمد ثقات .

7534. Abdullah b. ez-Zübeyr'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Nikâhı duyurun."*

★Hadisi Ahmed, Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiş olup, Ahmed'in ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٧٥٣٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَسْوَدُ بْنُ عَامِرٍ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ عَنْ أَجْلَحَ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعَائِشَةَ أَهْدَيْتُمُ الْجَارِيَةَ إِلَى بَيْتِهَا. قَالَتْ نَعَمْ. قَالَ فَهَلَّا بَعَثْتُمْ مَعَهَا مَنْ يُغَنِّيهِمْ يَقُولُ أَتَيْنَاكُمْ أَتَيْنَاكُمْ فَحَيُّونَا نُحَيِّيكُمْ فَإِنَّ الْأَنْصَارَ قَوْمٌ فِيهِمْ غَزَلٌ" رواه أحمد والبزار ,وفيه:الأجلح الكندي, وثقه ابن معين وغيره, وفيه ضعف, وبقية رجاله ثقات.

7535. Câbir anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Âişe'ye: *"Kızı (gelini) evine teslim ettiniz mi?"* diye sorunca, Âişe: "Evet" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bunun üzerine şöyle buyurdu: *"Onunla beraber onlara şarkı söylecek, hatta «Size geldik, size geldik; artık Allah bize de, size de uzun ömürler versin» birini de gönderseydiniz ya? Çünkü Ensar arasında düğün sohbeti âdeti vardır."*

★Hadisi Ahmed ve Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Eclah el-Kindî'yi, İbn Maîn ve başkaları güvenilir kabul etmiştir. Zayıf kabul edenler de mevcuttur. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[3]

٧٥٣٦ - قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا الزُّبَيْرِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ سِمَاكٍ عَنْ مَعْبَدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَيْرٍ أَوْ عَمِيرَةَ قَالَ حَدَّثَنِي زَوْجُ ابْنَةِ أَبِي لَهَبٍ قَالَ دَخَلَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ تَزَوَّجْتُ ابْنَةَ أَبِي لَهَبٍ فَقَالَ هَلْ مِنْ لَهْوٍ "

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (4/77-8, oğlu Ahmed'in zevâdindendir)
[2] İmam Ahmed, *Müsned* (4/5), Bezzâr, *Müsned* (1433)
[3] İmam Ahmed, *Müsned* (3/391), Bezzâr, *Müsned* (1432)

رواه أحمد والطبراني, وفيه :معبد بن قيس, و لم أعرفه.

7536. Ebû Leheb'in kızının kocası anlatıyor: Ebû Leheb'in kızı evlendiği zaman Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), yanımıza gelerek şöyle buyurdu: *"Eğlence var mı?"*

★Hadisi Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ma'bed b. Kays'ı tanımıyorum.[1]

٧٥٣٧ - حَدَّثَنَا بَكْرٌ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي السَّرِيِّ الْعَسْقَلانِيُّ ، قَالَ : نا أَبُو عِصَامٍ رَوَّادُ بْنُ الْجَرَّاحِ ، عَنْ شَرِيكِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَائِشَةَ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَا فَعَلَتْ فُلانَةُ ؟ " ، لِيَتِيمَةٍ كَانَتْ عِنْدَهَا ، فَقُلْتُ : أَهْدَيْنَاهَا إِلَى زَوْجِهَا ، قَالَ : " فَهَلْ بَعَثْتُمْ مَعَهَا بِجَارِيَةٍ تَضْرِبُ بِالدُّفِّ ، وَتُغَنِّي ؟ " قَالَتْ : تَقُولُ مَاذَا ؟ قَالَ : " تَقُولُ :

أَتَيْنَاكُمْ ، أَتَيْنَاكُمْ فَحَيُّونَا ، نُحَيِّيكُمْ.

لَوْلا الذَّهَبُ الأَحْمَرُ مَا حَلَّتْ بِوَادِيكُمْ

وَلَوْلا الْحَبَّةُ السَّمْرَاءُ مَا سَمِنَتْ عَذَارِيكُمْ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: رواد بن الجراح,وثقة أحمد وابن معين وابن حبان, وفيه ضعف.

7537. Hz. Âişe'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), yanında bulunan yetim kız hakkında: *"Falanca kız ne yaptı?"* diye sorunca ben: "Onu kocasına verdik" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onunla beraber def çalacak, şarkı söyleyecek birini gönderdiniz mi?"* diye sordu. Ben: "O şarkıcı ne söylesin?" dedim. Şöyle buyurdu: *"Şunu söylesin:*

"Size geldik, size geldik, bize ve sizlere (Allah) uzun ömür versin
Kırmızı altın olmasaydı, vadileriniz süslü olmazdı.
Esmer buğday olmasaydı, bekâr kızlarınız dolgun olmazdı."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Revvâd b. el-Cerrâh'ı, Ahmed, İbn Mâin ve İbn Hibbân güvenilir kabul etmiştir. Zayıf kabul edenler de mevcuttur.

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (4/67), Taberânî, *M. el-Kebîr* (24/258)

٧٥٣٨ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَنِيفَةَ الْوَاسِطِيُّ ، قال : نا الْحَسَنُ بْنُ جَبَلَةَ الشِّيرَازِيُّ ، قال : ثنا مُجَاشِعُ بْنُ عَمْرٍو ، قال : نا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أَوَّلِ مُقَدَّمِهِ الْمَدِينَةِ بِعَرُوسٍ ، وَمَعَهَا نِسْوَةٌ ، وَإِذَا إِحْدَاهُنَّ تَقُولُ :

وَأَهْدَى لَهَا كَبْشًا تَنَحْنَحُ فِي الْمِرْبَدِ

وَزَوْجُكِ فِي النَّادِي وَيَعْلَمُ مَا فِي غَدِ

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا تَقُولِي هَكَذَا ، وَلَكِنْ قُولِي :

أَتَيْنَاكُمْ أَتَيْنَاكُمْ فَحَيَّانَا وَحَيَّاكُمْ "

رواه الطبراني في الأوسط ,وفيه: مجاشع بن عمرو, وهو كذاب .

7538. Enes b. Mâlik anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Medine'ye ilk gelişinde bir düğünün yanından geçti. Düğünde kadınlar vardı ve aralarından biri şöyle diyordu:

"Kıza bir koç hediye etti, ağılda hoşca vakit geçiren.

Kocan insanların toplandığı yerde, yarın ne olacakları biliyor."

Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: "Öyle söyleme, şöyle söyle:

"Size geldik, size geldik, bize ve sizlere (Allah) uzun ömür versin."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Mucâşi' b. Amr hadis uyduran biridir.

٧٥٣٩ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ جَرِيرٍ الصُّورِيُّ ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الأَنْصَارِيِّ ، عَنْ عَمْرَةَ ، عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " مَرَّ بِنِسَاءٍ مِنَ الأَنْصَارِ فِي عُرْسٍ لَهُنَّ ، وَهُنَّ يُغَنِّينَ :

وَأَهْدَى لَهَا أَكْبُشًا تَبَحْبَحُ فِي الْمِرْبَدِ

وَزَوْجُكِ فِي النَّادِي وَيَعْلَمُ مَا فِي غَدِ

فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : لا يَعْلَمُ مَا فِي غَدٍ إِلا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ "

رواه الطبراني في الصغير والأوسط ورجاله رجال الصحيح.

7539. Hz. Âişe'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), düğün yapan Ensar'dan bir grup kadının yanından geçti. Şu dizeleri şarkı olarak söylüyorlardı:

"Kıza bir koç hediye etti, ağılda hoşca vakit geçiren.

Kocan insanların toplandığı yerde, yarın ne olacakları biliyor."

Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Yarın olacakları bilen yalnız Allah'tır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٧٥٤٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زُهَيْرٍ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْوَرَّاقُ الْوَاسِطِيُّ ، ثنا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ ، حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ النَّوْفَلِيُّ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ خُصَيْفَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ ، قَالَ : لَقِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَوَارِيَ يَتَغَنَّيْنَ ، يَقُلْنَ : تُحَيُّونَا نُحَيِّيكُمْ ، فَوَقَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، ثُمَّ دَعَاهُنَّ ، فَقَالَ : " لا تَقُولُوا هَكَذَا ، وَلَكِنْ قُولُوا : حَيَّانَا وَإِيَّاكُمْ " ، فَقَالَ رَجُلٌ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَتُرَخِّصُ لِلنَّاسِ فِي هَذَا ؟ قَالَ : " نَعَمْ , إِنَّهُ نِكَاحٌ لا سِفَاحٌ ، أَشِيدُوا بِالنِّكَاحِ "

رواه الطبراني,وفيه :يزيد بن عبد الملك النوفلي, وهو ضعيف, ووثقه ابن معين في رواية.

7540. Sâib b. Yezîd anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), şarkı söyleyen cariyelerle karşılaştı. Şöyle diyorlardı: *"Bizi selamlayın, sizi selamlayalım."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), onların yanında durdu ve yanına çağırarak şöyle buyurdu: *"Öyle söylemeyin, şöyle söyleyin: Bize ve size uzun ömür versin."* Bunun üzerine bir adam: "Ya Resûlallah! İnsanlara bu hususta izin veriyor musun?" diye sorunca, şöyle buyurdu: *"Evet, çünkü bu nikâhtır. Zina değildir. Nikâhı (yüksek sesle şiir vs. söyleyerek) kutlayın."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Yezîd b. Abdilmelik en-Nevfelî zayıftır. İbn Maîn bir rivayette onu güvenilir kabul etmiştir.[2]

٧٥٤١ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا هَوبَرُ بْنُ مُعَاذٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ هَبَّارٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : زَوَّجَ هَبَّارٌ ابْنَتَهُ فَضَرَبَ فِي عُرْسِهَا بِالْكَبَرِ وَالْغِرْبَالِ ، فَسَمِعَ ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " مَا هَذَا ؟ قَالُوا : زَفَّ هَبَّارٌ ابْنَتَهُ فَضَرَبَ فِي عُرْسِهَا بِالْكَبَرِ وَالْغِرْبَالِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : أَشِيدُوا النِّكَاحَ أَشِيدُوا النِّكَاحَ ، هَذَا نِكَاحٌ لا سِفَاحٌ "

---

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr* (343)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3666)

رواه الطبراني, وفيه: محمد بن عبيد الله العرزمي, وهو ضعيف.

7541. Abdullah b. Hebbâr, babası kanalıyla dedesinden bildiriyor: Hebbâr kızını evlendirdi. Düğününde def ve körüklü çalgı çaldırdı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bunu işitince: *"Bu nedir?"* diye sordu. "Hebbâr kızını evlendirdi, düğünün de def ve körüklü çalgı çaldırıyor" dediler. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Nikâhı yüksek sesle kutlayın, nikâhı yüksek sesle kutlayın. Bu nikâhtır, zina değildir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. Ubeydillah el-Arzemî zayıftır.[1]

٧٥٤٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ خَالِدِ بْنِ حَيَّانَ ، قَالَ : نا الْقَاسِمُ بْنُ عُمَرَ أَبُو سَلَمَةَ الْبَصْرِيُّ ، قَالَ : نا بِشْرُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الأَنْصَارِيُّ ، عَنِ الأَوْزَاعِيِّ ، عَنْ مَكْحُولٍ ، عَنْ عُرْوَةَ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : حَدَّثَنِي مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ ، أَنَّهُ شَهِدَ إِمْلاكَ رَجُلٍ مِنَ الأَنْصَارِ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَخَطَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنْكَحَ الأَنْصَارِيَّ ، وَقَالَ : " عَلَى الأُلْفَةِ وَالْخَيْرِ وَالطَّيْرِ الْمَيْمُونِ ، دَفِّفُوا عَلَى رَأْسِ صَاحِبِكُمْ ، فَدَفَّفُوا عَلَى رَأْسِهِ ، وَأَقْبَلَتِ السِّلالُ فِيهَا الْفَاكِهَةُ وَالسُّكَّرُ ، فَنَثَرَ عَلَيْهِمْ ، فَأَمْسَكَ الْقَوْمُ فَلَمْ يَنْتَهِبُوا ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَا أَزْيَنَ الْحِلْمَ ، أَلا تَنْتَهِبُونَ ؟ فَقَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّكَ نَهَيْتَنَا عَنِ النُّهْبَةِ يَوْمَ كَذَا وَكَذَا ، فَقَالَ : إِنَّمَا نَهَيْتُكُمْ عَنْ نُهْبَةِ الْعَسَاكِرِ ، وَلَمْ أَنْهَكُمْ عَنْ نُهْبَةِ الْوَلائِمِ ، أَلا فَانْتَهِبُوا ، قَالَ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ : فَوَاللَّهِ لَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُجَبِّذُنَا وَنُجَبِّذُهُ إِلَى ذَلِكَ النُّهْبِ"

رواه الطبراني في الأوسط والكبير بنحوه ,إلا أنه قال : على الخير والبركة والألفة والطائر الميمون والسعة في الرزق بارك الله لكم.

وفي إسناد الأوسط: بشر بن إبراهيم ,وهو وضاع , وفي إسناد الكبير: حازم مولى بني هاشم, عن لمازة, ولم أجد من ترجمهم, ولمازة هذا يروي عن ثور بن يزيد متأخر, وليس هو ابن زبار, ذاك يروي ,عن علي بن أبي طالب ونحوه ,وبقية رجال الكبير ثقات.

7542. Hz. Âişe anlatıyor: Muâz b. Cebel, Ensar'dan bir adamın evliliğinde hazır bulundu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de onunla beraberdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ensar'dan olan adamı nişanladı ve onu nikâhlayıp şöyle buyurdu: *"Ülfet, hayır ve bereket üzerine olsun. Arkadaşınızın başı üzerinde def çalın."* İnsanlar adamın başı üzerinde

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/201), şahitleriyle sahîhtir; *es-Silsiletu's-sahîha* (1463)

def çaldılar. Sepetler getirildi. İçlerinde meyveler ve şekerler vardı. İnsanların üzerine saçıldı. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ne güzel bir gelenek, kapışmayacak mısınız?"* Oradakiler: "Ya Resûlallah! Sen bizi, falan ve falan günde kapışmayı yasaklamıştın" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ben askerlerin (ganimet mallarını) kapışmalarını yasaklamıştım. Düğünde saçılan şeyleri kapışmayı yasaklamadım. Öyleyse şimdi kapışın."* Muâz b. Cebel der ki: "Vallahi, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in o kapışılan şeylere bizi çektiğini ve bizim de O'nu çektiğimize şahit oldum."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta ve şu ibarelerle *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de buna rivayet etmiştir: *"Hayır, bereket, ülfet, uğur ve rızıkta bolluk üzerine olsun. Allah size (bu evliliği) bereketli kılsın." el-Mu'cemu'l-evsat*'ın senedinden geçen Bişr b. İbrâhîm, hadis uyduran biridir. *el-Mu'cemu'l-kebîr*'in isnâdında geçen Hâşim oğullarının azatlısı olan Hâzım ise, hadisi Limâze'den nakletmiştir. İkisinin biyografisini yazana rastlamadım. Buradaki Limâze, müteahhir olan Sevr b. Yezîd'den rivayet eder. Bu kişi İbn Zebbâr değildir. Çünkü İbn Zebbâr, Ali b. Ebî Tâlib gibilerinden hadis rivayet eder. *el-Mu'cemu'l-kebîr*'in diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابُ مَا يُدْعَى بِهِ لِلزَّوْجَيْنِ)

Karı Koca için Yapılan Dualar

٧٥٤٣ - حَدَّثَنَا الْمِقْدَامُ بْنُ دَاوُدَ ، نَا عُثْمَانُ بْنُ صَالِحٍ ، وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالا : ثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ ، عَنْ جَابِرٍ ، " أَنَّ امْرَأَةً كَانَتْ بَيْنَهَا وَبَيْنَ زَوْجِهَا خُصُومَةٌ ، فَأَتَيَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَتِ الْمَرْأَةُ : هَذَا زَوْجِي ، وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا فِي الأَرْضِ أَبْغَضَ إِلَيَّ مِنْهُ ، وَقَالَ الزَّوْجُ : هَذِهِ امْرَأَتِي ، وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا فِي الأَرْضِ شَيْءٌ أَبْغَضَ إِلَيَّ مِنْهَا ، فَأَمَرَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَدْنُوَا إِلَيْهِ ، ثُمَّ دَعَا لَهُمَا ، فَلَمْ يَفْتَرِقَا مِنْ عِنْدَهُ ، حَتَّى قَالَتْ : وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا خَلَقَ اللَّهُ شَيْئًا أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْهُ ، وَقَالَ الزَّوْجُ : وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا خَلَقَ اللَّهُ شَيْئًا أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْهَا"

رواه الطبراني في الأوسط ,وفيه: مقدام بن داود, شيخ الطبراني ,وهو ضعيف, وبقية رجاله رجال الصحيح .

7543. Câbir'den rivayet edildiğine göre bir kadınla kocası arasında anlaşmazlık vardı. İkisi Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e geldi. Kadın: "Şu kocamdır, seni hak olarak gönderene yemin olsun ki, yeryüzünde

---

1 Taberânî, *M. el-Evsat* (118), Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/97), İbnü'l-Cevzî, *Mevdûât* (2/265-6)

ondan daha çok nefret ettiğim hiç kimse yoktur" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kendisine yaklaşmalarını emrettikten sonra onlara dua etti. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), onlara dua ettikten sonra adamın karısı: "Seni hak olarak gönderene yemin olsun ki, Allah benim için ondan daha sevimli birini yaratmamıştır" demedikçe; adam da: "Seni hak olarak gönderene and olsun ki, Allah benim için ondan daha sevimli birini yaratmamıştır" demedikçe, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanından ayrılmadılar.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Ravilerden olan hocası Mikdâm b. Dâvûd zayıftır. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravilerdir.

(بَابُ مَا يَفْعَلُ إِذَا دَخَلَ بِأَهْلِهِ)

Ailesinin Yanına (Gerdeğe) Gittiğinde Kişinin Yapacağı Şeyler

٧٥٤٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الصَّائِغُ الْمَكِّيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ بَكَّارٍ الْعَيْشِيُّ ، ثنا الْحَجَّاجُ بْنُ فَرُّوخَ الْوَاسِطِيُّ ، ثنا ابْنُ جُرَيْجٍ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَدِمَ سَلْمَانُ مِنْ غِيبَةٍ لَهُ ، فَتَلَقَّاهُ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ، فَقَالَ : أَرْضَاكَ لِلَّهِ عَبْدًا ، قَالَ : فَتَزَوَّجَ فِي كِنْدَةَ ، فَلَمَّا كَانَ اللَّيْلَةُ الَّتِي يَدْخُلُ عَلَى أَهْلِهِ إِذَا الْبَيْتُ مُنَجَّدٌ ، وَإِذَا فِيهِ نِسْوَةٌ ، فَقَالَ : أَتَحَوَّلَتِ الْكَعْبَةُ فِي كِنْدَةَ أَمْ هِيَ حُمْرَةٌ ؟ أَمَرَنَا خَلِيلِي أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " أَنْ لا نَتَّخِذَ مِنَ الْمَتَاعِ إِلا أَثَاثًا كَأَثَاثِ الْمُسَافِرِ ، وَلا نَتَّخِذَ مِنَ النِّسَاءِ إِلا مَا نَنْكِحُ " ، فَخَرَجَ النِّسْوَةُ وَدَخَلَ عَلَى أَهْلِهِ ، فَقَالَ : يَا هَذِهِ أَتَعْصِينِي أَمْ تُطِيعِينِي ؟ قَالَتْ : بَلْ أُطِيعُكَ فِيمَا شِئْتَ ، قَالَ : إِنَّ خَلِيلِي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : أَمَرَنَا " إِذَا دَخَلَ أَحَدُنَا بِأَهْلِهِ أَنْ يَقُومَ فَيُصَلِّي ، وَيَأْمُرَهَا أَنْ تُصَلِّيَ خَلْفَهُ ، وَيَدْعُوَ وَتُؤَمِّنَ " ، فَفَعَلَ وَفَعَلَتْ ، فَلَمَّا جَلَسَ فِي مَجْلِسِ كِنْدَةَ ، قَالَ لَهُ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ : كَيْفَ أَصْبَحْتَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ؟ كَيْفَ رَأَيْتَ أَهْلَكَ اللَّيْلَةَ ؟ فَسَكَتَ فَعَادَ الثَّانِيَةَ ، فَقَالَ لَهُ : وَمَا بَالُ أَحَدِكُمْ يَسْأَلُ عَمَّا وَارَتْهُ الْحِيطَانُ وَالأَبْوَابُ ؟ إِنَّمَا يَكْفِي أَحَدَكُمْ أَنْ يَسْأَلَ عَنِ الشَّيْءِ أُجِيبَ أَمْ سَكَتَ عَنْهُ" هكذا رواه الطبراني.

7544. İbn Abbâs anlatıyor: Selmân bir süre kaybolduktan sonra geri dönmüştü. Ömer'le karşılaştı. Hz. Ömer ona: "Allah seni kul olarak hoşnut etsin" dedi. Ravi dedi ki: Selmân, Kinde'de evlenmişti. Ailesinin yanına (gerdeğe) gireceği gece gelince, bir de baktı ki ev süslemiş bir vaziyette. İçerisinde kadınların beklediğini gördü. Şöyle dedi: "Kinde'de odalar mı değişti, yoksa bu oda kırmızı mı? Halis dostum Ebu'l-Kâsım bize eşyadan sadece yolcunun sahip olması gereken eşyası kadarını, kadınlardan da sadece nikâhladıklarımızı edinmemizi emretti." Bunun

üzerine kadınlar dışarı çıktı. Selmân ailesinin yanına girerek: "Ey falan! Bana isyan mı edeceksin, yoksa itaat mi edeceksin?" diye sorunca kadın: "Bilâkis, dilediğin şeyde sana itaat edeceğim" karşılığını verdi. Selmân dedi ki: "Halis dostum bize, birimizin ailesinin yanına girdiğinde kalkıp namaz kılmasını ve ailesinin de arkasında (ona uyarak) namaz kılmasını emretmesini, dua edip ailesinin de amin demesini emretti."

Selmân ve eşi böyle yaptılar. Selmân, Kinde'de bir mecliste oturunca topluluktan biri ona: "Ey Ebû Abdillah! Geceyi nasıl geçirdin, aileni nasıl buldun?" diye sordu. Selmân sustu. Adam tekrar sorunca, Selmân şöyle dedi: "Sizden birine ne oluyor ki, duvarlarını ve kapılarını örtüp, gizlediği şeylerden soruyor. Sizden biri, bir şey sorarsa, soruya cevap verilmesi ya da susulması kâfi gelir."

★Taberânî rivayet etmiştir. [1]

٧٥٤٥ – ورواه البزار فقال : حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا الْحَجَّاجُ بْنُ فَرُّوخٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، عَنْ سَلْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِذَا تَزَوَّجَ أَحَدُكُمُ امْرَأَةً فَكَانَ لَيْلَةَ الْبِنَاءِ ، فَلْيُصَلِّ رَكْعَتَيْنِ ، وَلْيَأْمُرْهَا فَلْتُصَلِّ خَلْفَهُ رَكْعَتَيْنِ ، فَإِنَّ اللَّهَ جَاعِلٌ فِي الْبَيْتِ خَيْرًا " وفي إسنادهما :الحجاج بن فروخ, وهو ضعيف .

7545. Selmân'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Sizden biriniz evlendiğinde, o gece zifaf gecesi olursa, iki rekat n[illegible]sın, eşine de arkasında namaz kılmasını emretsin. Hiç şüphesiz Allah, (bu sebeple) o eve hayır verecektir."*

★İki isnâdda geçen Haccâc b. Ferrûh zayıftır. [2]

٧٥٤٦ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ ، قَالَ : نا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْمُغِيرَةِ الْمَرْوَزِيُّ ، قَالَ : نا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ وَاقِدٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيُّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُعَلِّمُهُمْ إِذَا دَخَلَتِ الْمَرْأَةُ عَلَى زَوْجِهَا أَنْ يَقُومَ الرَّجُلُ ، فَتَقُومُ مِنْ خَلْفِهِ ، فَيُصَلِّيَانِ رَكْعَتَيْنِ ، وَيَقُولُ : " اللَّهُمَّ بَارِكْ لِي فِي أَهْلِي ، وَبَارِكْ لأَهْلِي فِي ، اللَّهُمَّ ارْزُقْهُمْ مِنِّي ، وَارْزُقْنِي مِنْهُمْ ، اللَّهُمَّ اجْمَعْ بَيْنَنَا مَا جَمَعْتَ فِي خَيْرٍ ، وَفَرِّقْ بَيْنَنَا إِذَا فَرَّقْتَ إِلَى خَيْرٍ "

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (6007)
[2] Bezzâr, *Müsned* (1447)

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: إسماعيل بن إبراهيم بن المغيرة المروزي, ولم أحد من ذكره, وعطاء بن السائب وقد اختلط, وبقية رجاله ثقات .

7546. İbn Mes'ûd'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), zifaf gecesi yapılması gerekenleri ashab-ı kiram'a öğretirken şöyle buyurdu: *"Kadın kocasının yanına girdiğinde erkek kalkar, kadın da arkasında durarak iki rekat namaz kılarlar. Şöyle dua eder: Allahım! Ailemi bana, beni aileme bereketli kıl. Onlara benden, bana da onlardan rızık ihsan eyle. Allahım! Hayırda bir araya getirdiğin sürece, bizi bir araya getir. Bizi hayırdan ayırdığında, bizi de birbirimizden ayır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden İsmâil b. İbrâhîm b. el-Muğîre el-Mervezî'nin biyografisini yazana rastlamadım. Atâ b. es-Sâib âhir ömründe bunamıştır. Geri kalan ravileri, güvenilir kimselerdir. [1]

٧٥٤٧ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّبَرِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنِ الثَّوْرِيِّ ، وَمَعْمَرٍ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ ، قَالَ : جَاءَ رَجُلٌ مِنْ بَجِيلَةَ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ ، فَقَالَ : إِنِّي تَزَوَّجْتُ جَارِيَةً بِكْرًا ، وَإِنِّي قَدْ خَشِيتُ أَنْ تَفْرِكَنِي ، فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ : " إِنَّ الإِلْفَ مِنَ اللَّهِ ، وَإِنَّ الْفَرْكَ مِنَ الشَّيْطَانِ ، لِيُكَرِّهَ إِلَيْهِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَهُ ، فَإِذَا دَخَلْتَ عَلَيْهَا فَمُرْهَا فَلْتُصَلِّ خَلْفَكَ رَكْعَتَيْنِ ، قَالَ الأَعْمَشُ : فَذَكَرْتُهُ لإِبْرَاهِيمَ ، فَقَالَ : قَالَ عَبْدُ اللَّهِ : وَقُلْ : اللَّهُمَّ بَارِكْ لِي فِي أَهْلِي ، وَبَارِكْ لَهُمْ فِيَّ ، اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي مِنْهُمْ وَارْزُقْهُمْ مِنِّي ، اللَّهُمَّ اجْمَعْ بَيْنَنَا مَا جَمَعْتَ إِلَى خَيْرٍ ، وَفَرِّقْ بَيْنَنَا إِذَا فرقت إِلَى خَيْرٍ " رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح.

7547. Ebû Vâil anlatıyor: Becîle'den bir adam, Abdullah b. Mes'ûd'un yanına gelerek: "Bakire olan bir kız ile evlendim. Fakat benden hoşlanmamasından korkuyorum " deyince Abdullah şöyle karşılık verdi: "İyi bilesin ki ülfet, Allah'tan; hoşlanmamak ise şeytandandır. Şeytana, Allah'ın sana helal kıldığı şey çirkin gelir. O halde eşinin yanına girdiğinde, ona emret arkanda iki rekat namaz kılsın."

(Ravi) A'meş der ki: Ben bu hadisi, İbrâhîm'e anlattım. Şöyle dedi: İbn Mes'ûd (hadisin devamında) şöyle ekldi: Ayrıca şöyle dua et: "Allahım! Ailemi bana, beni de aileme bereketli kıl. Onlara benden, bana da onlardan rızık ihsan eyle. Allahım! Hayırda bir araya getirdiğin sürece, bizi bir araya getir; bizi hayırdan ayırdığın ise bizi de birbirimizden ayır."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8994)

(بَابُ مَا جَاءَ فِي الجِمَاعِ وَالقَوْلِ عِنْدَهُ وَالتَّسَتُّرِ)

Cinsel İlişki ile Bu Esnada Konuşma ve Örtünme

٧٥٤٨ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا أَبُو كُرَيْبٍ ، ثنا عُثْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ عُبَيْدَةَ بْنِ حَسَّانٍ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنْ مُعَاوِيَةَ ، قَالَ : " أَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ لا آتِيَ أَهْلِي فِي غُرَّةِ الْهِلالِ ، وَأَنْ لا أَتَوَضَّأَ فِي طُهْرَةِ النَّحَّاسِ ، وَأَنْ أَسْتَنَّ كُلَّمَا قُمْتُ مِنْ سِنَتِي "

رواه الطبراني, وفيه: عبيدة بن حسان, وهو منكر الحديث .

7548. Muâviye diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bana ayın ilk üç gününde aileme yaklaşmamamı, bakırdan kaplarda abdest almamamı, uykumdan her kalktığımda misvak kulanmamı emretti."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ubeyde b. Hassân hadisi münker olan biridir.[2]

٧٥٤٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ مُعَاوِيَةَ يَعْنِي ابْنَ صَالِحٍ عَنْ أَزْهَرَ بْنِ سَعِيدٍ الْحَرَازِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا كَبْشَةَ الأَنْمَارِيَّ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِساً فِي أَصْحَابِهِ فَدَخَلَ ثُمَّ خَرَجَ وَقَدِ اغْتَسَلَ فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ كَانَ شَيْءٌ قَالَ أَجَلْ مَرَّتْ بِي فُلانَةٌ فَوَقَعَ فِي قَلْبِي شَهْوَةُ النِّسَاءِ فَأَتَيْتُ بَعْضَ أَزْوَاجِي فَأَصَبْتُهَا فَكَذَلِكَ فَافْعَلُوا فَإِنَّهُ مِنْ أَمَاثِلِ أَعْمَالِكُمْ إِتْيَانُ الْحَلالِ"

رواه أحمد والطبراني, ورجال أحمد ثقات .

7549. Ebû Kebşe el-Enmârî anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ashâbı arasında oturuyordu. (Evine) girdikten sonra çıktı. Gusletmişti. "Ya Resûlallah! Bir şey mi oldu?" diye sorduğumuzda şöyle buyurdu: *"Evet, falan kadın buradan geçti. Kalbime kadınlara karşı şehvet hissi düştü. Hanımlarımdan birinin yanına gittim. Onunla beraber oldum. İşte siz de böyle yapın. Sizin amellerinizin faziletli olanlarından biri de, helaliyle yatmaktır."*

★Hadisi Ahmed ve Taberânî rivayet etmiştir. Ahmed'in ravileri güvenilir kimselerdir.[3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8993)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/349)
[3] İmam Ahmed, *Müsned* (4/231), Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/338)

٧٥٥٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي خَيْثَمَةَ، قَالَ: نَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَبَانَ بْنِ صَالِحٍ، قَالَ: نَا الْقَاسِمُ بْنُ الْحَكَمِ الْعُرَنِيُّ، قَالَ: نَا جَرِيرُ بْنُ أَيُّوبَ الْبَجَلِيُّ، عَنْ حَمَّادِ بْنِ أَبِي سُلَيْمَانَ، عَنْ زِيَادٍ الثَّقَفِيِّ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ: " كَانَتِ امْرَأَةٌ بِالْمَدِينَةِ عَطَّارَةٌ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي فَضْلِ نِكَاحِ الرَّجُلِ لأَهْلِهِ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: جرير بن أيوب البجلي, وهو ضعيف.

7550. Enes anlatıyor: Medine'de güzel koku sürünmüş bir kadın vardı. Ravi hadisin Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den rivayetle kişinin eşiyle ilişkiye girmesinin fazileti hakkındaki devamını zikretti.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Cerîr b. Eyyûb el-Becelî zayıftır.

٧٥٥١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ السَّلامِ السُّلَمِيُّ الْبَصْرِيُّ، قال: ثنا الْجَرَّاحُ بْنُ مَخْلَدٍ، قال: نا النَّضْرُ بْنُ عَاصِمِ بْنِ هِلالٍ الْبَارِقِيُّ، قال: نا صَخْرُ بْنُ جُوَيْرِيَةَ، عَنْ نافع، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَأَلَ رَجُلا مِنْ أَصْحَابِهِ، فَقَالَ: " عُدْتَ الْيَوْمَ مَرِيضًا ؟ ، قَالَ: لا، قَالَ: تَصَدَّقْتَ بِصَدَقَةٍ ؟ ، قَالَ: لا، قَالَ: فَصَلَّيْتَ عَلَى جِنَازَةٍ ؟ ، قَالَ: لا، قَالَ: فَأَصَبْتَ مِنْ أَهْلِكَ ؟ ، قَالَ: لا، قَالَ: فَأَصِبْ مِنْهُمْ، فَإِنَّهَا مِنْكَ عَلَيْهِمْ صَدَقَةٌ، وَذَلِكَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ"

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: النضر بن عاصم بن هلال البارقي, و لم أعرفه, وبقية رجاله ثقات.

7551. İbn Ömer anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ashâbından birine: *"Bugün hasta ziyaretinde bulundun mu?"* diye sordu. Adam: "Hayır" dedi. *"Sadaka verdin mi?"* diye sorunca, adam yine: "Hayır" cevabını verdi. *"Cenaze namazı kıldın mı?"* diye sordu. Yine: "Hayır" cevabını verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ailenle ilişkide bulundun mu?"* diye sorunca yine: "Hayır" dedi. Bunun üzerine şöyle buyurdu: *"Git hanımlarından biriyle beraber ol. Çünkü böyle yapman, onlar için verilmiş bir sadaka sayılır."* Bu konuşma cuma gününde geçti.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Nadr b. Âsım b. Hilâl el-Bârikî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

٧٥٥٢ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ الْعَلافُ الْمِصْرِيُّ، ثنا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ، أنا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ زَحْرٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَزِيدَ، عَنِ الْقَاسِمِ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: " لا يَعْجِزَنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا أَتَى أَهْلَهُ أَنْ يَقُولَ: بِسْمِ اللَّهِ، اللَّهُمَّ جَنِّبْنِي، وَجَنِّبْ مَا رَزَقْتَنِي الشَّيْطَانَ الرَّجِيمَ، فَإِنْ قُدِّرَ أَنْ يَكُونَ بَيْنَهُمَا وَلَدٌ لَمْ يَضُرَّهُ شَيْطَانٌ أَبَدًا "

رواه الطبراني, وفيه: علي بن يزيد الألهاني, وهو ضعيف.

7552. Ebû Umâme'den riyavet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Sizden biriniz eşiyle beraber olacağı zaman «Bismillah, Allahım! Beni ve rızık olarak vereceğin (evladı) kovulmuş şeytandan uzaklaştır» demekten acziyet duymasın. İkisi arasında (ki bu ilişkiden) çocuk takdir edilirse, şeytan o çocuğa asla zarar veremez."*

★Hadisi Taberânî riyavet etmiş olup, ravilerden Ali b. Yezîd el-Elhânî zayıftır.[1]

٧٥٥٣ - وعن جابر قال : : أُعْطِيَ رَسُولُ اللّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الكَفِيْتَ . قُلْتُ لِلْحَسَنِ: وَمَا الكَفِيْتُ ؟ قَالَ : البَضَاعُ قال ابن الأثير : الكفات : الجماع.

ورجاله رجال الصحيح خلا عبد السلام بن عاصم الرازي وهو ثقة .

7553. Câbir bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e kefît verildi. Hasan'a kefît'in ne olduğunu sordum. Dedi ki: "Cinsel ilişki (gücüdür)."

★Hadisin ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Abdüsselâm b. Âsım er-Râzî müstesna. Bu zat *Sahîh*'in ravisi olmamakla birlikte güvenilir biridir.[2]

٧٥٥٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا مُؤَمَّلُ بْنُ هِشَامٍ ، قَالَ : نا أَبُو عَبَّادٍ يَحْيَى بْنُ عَبَّادٍ ، قَالَ : نا السَّرِيُّ بْنُ يَحْيَى ، عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ ، عَنْ مُجَاهِدٍ ، قَالَ : قَالَ ابْنُ عُمَرَ : " لَقَدْ أُعْطِيتُ مِنْهُ شَيْئًا مَا أَعْلَمُ أَحَدًا أُعْطِيَهُ إِلا أَنْ يَكُونَ رَسُولَ اللّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " يَعْنِي : الْجِمَاعَ"

رواه الطبراني في الأوسط والكبير ورجاله ثقات .

7554. İbn Ömer diyor ki: "Bana öyle bir ilişki gücü verildi ki Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den başka hiç kimsede böylesinin verildiğini bilmiyorum."

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[3]

٧٥٥٥ - وَعَنِ الْمُغِيرَةِ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " أُعْطِيتُ قُوَّةَ أَرْبَعِينَ فِي الْبَطْشِ وَالنِّكَاحِ ، وَمَا مِنْ مُؤْمِنٍ إِلا أُعْطِيَ قُوَّةَ عَشَرَةٍ ، وَجُعِلَتِ الشَّهْوَةُ عَلَى عَشَرَةِ أَجْزَاءٍ ، وَجُعِلَتْ تِسْعَةُ أَجْزَاءٍ مِنْهَا فِي النِّسَاءِ ، وَوَاحِدَةٌ فِي

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7839)
[2] Verilen kaynakların hiç birisinde bulunamamıştır.
[3] Taberânî, *M. el-Evsat* (1420), Taberânî, *M. el-Kebîr* (13512)

الرِّجَالِ ، وَلَوْلَا مَا أُلْقِيَ عَلَيْهِنَّ مِنَ الْحَيَاءِ مَعَ شَهَوَاتِهِنَّ ، لَكَانَ لِكُلِّ رَجُلٍ تِسْعُ نِسْوَةٍ مُغْتَلِمَاتٍ " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: المغيرة بن قيس, وهو ضعيف .

7555. Amr b. Şuayb'ın, babası kanalıyla dedesi (Abdullah b. Amr)'ın bildirdiğine göre Resûlulah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Cinsel ve bilek gücünde bana kırk kişinin kuvveti verildi. Bir mümine on erkek gücünden fazlası verilmedi. Şehvet on parçaya ayrıldı. On parçanın dokuzu kadınlara, biri ise erkelere verildi. Sahip oldukları cinsel isteklerinin yanısıra kadınlara verilen utanma duygusu olmasaydı, her erkeğin başında dokuz tane arzulu kadın toplanırdı."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Muğîre b. Kays zayıftır.[1]

٧٥٥٦ - حدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبَانَ ، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ شَوْذَبٍ الْوَاسِطِيُّ ، ثَنَا أَبُو الْمُسَيَّبِ سَلْمُ بْنُ سَلَامٍ ، ثَنَا لَيْثُ بْنُ سَعْدٍ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أُسَامَةَ بْنِ الْهَادِ ، عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ خَالِدٍ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " فَضْلُ مَا بَيْنَ لَذَّةِ الْمَرْأَةِ وَلَذَّةِ الرَّجُلِ كَأَثَرِ الْمَخِيطِ فِي الطِّينِ ، إِلا أَنَّ اللَّهَ يَسْتُرُهُنَّ بِالْحَيَاءِ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: أحمد بن علي بن شوذب, و لم أجد من ترجمه ,وبقية رجاله ثقات.

7556. Abdullah b. Amr'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kadının (cinsel) zevki karşısında erkeğin aldığı cinsel zevk, çamurdaki iğnenin izi gibi (sönük)tür. Fakat Yüce Allah, (bu şehvetlerine rağmen) kadınları utanma duygusu ile örtmektedir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta riyavet etmiş olup, ravilerden Ahmed b. Ali b. Şevzeb'in biyografisini yazana rastlamadım. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

٧٥٥٧ - وعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، " إِذَا أَتَى أَحَدُكُمْ أَهْلَهُ فَلْيَسْتَتِرْ ، فَإِنَّهُ إِذَا لَمْ يَسْتَتِرِ اسْتَحْيَتِ الْمَلَائِكَةُ فخَرَجَتْ ، ، فَإِذَا كَانَ بَيْنَهُمَا وَلَدٌ ، كَانَ الشَّيْطَانُ فِيهِ نَصِيبٌ

رواه البزار والطبراني في الأوسط, وإسناد البزار ضعفه, وفي إسناد الطبراني أبو المنيب صاحب يحي بن أبي كثير, و لم أجد من ترجمه, وبقية رجال الطبراني ثقات, وفي بعضهم كلام لا يضر .

7557. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Sizden biriniz, ailesiyle ilişkiye gireceği zaman*

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (571)

örtünmediğinde, melekler utanarak (oradan) çıkarlar. (Hanımı ile) aralarında (ki bu ilişkiden) çocukları olduğunda, onda şeytanın nasibi olur."

★Hadisi Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiş olup, Bezzâr'ın isnâdı zafıytır. Taberânî'nin isnâdında geçen Yahyâ b. Ebî Kesîr'in arkadaşı olan Ebu'l-Münîb'in biyografisini yazana rastlamadım. Taberânî'nin diğer ravileri, güvenilir kimselerdir. Bazıları hakkında tenkit olsa da bu, zarar verecek düzeyde değildir.[1]

٧٥٥٨ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ الأَهْوَازِيُّ ، قَالَ : نا أَبُو غَسَّانَ ، قَالَ : نا مِنْدَلُ بْنُ عَلِيٍّ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِذَا أَتَى أَحَدُكُمْ أَهْلَهُ فَلْيَسْتَتِرْ وَلا يَتَجَرَّدْ تَجَرُّدَ الْعَيْرَيْنِ "

رواه البزار والطبراني, وفيه: مندل بن علي, وهو ضعيف وقد وثق, وقال البزار : أخطأ مندل في رفعه, والصواب أنه مرسل, وبقية رجاله رجال الصحيح .

7558. Abdullah (b. Mes'ûd)'un bildirdiğine göre Resûlulllah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Sizden biriniz, ailesiyle ilişki kurduğu zaman örtünsün. Eşeklerin soyunduğu gibi soyunmasın."*

★Hadisi Bezzâr ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Mindel b. Ali zayıftır. Güvenilir kabul edenler de vardır. Bezzâr der ki: "Mindel, hadisi merfu yapması hususunda hata etmiştir. Doğrusu hadis mürseldir." Hadisin geri kalan ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٧٥٥٩ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ بْنِ نَجْدَةَ ، ثنا أَبُو الْمُغِيرَةِ ، ثنا عُفَيْرُ بْنُ مَعْدَانَ ، عَنْ سُلَيْمِ بْنِ عَامِرٍ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِذَا أَتَى أَحَدُكُمْ أَهْلَهُ فَلْيَسْتَتِرْ عَلَيْهِ ، وَعَلَى أَهْلِهِ ، قَالَ : وَلا يَتَعَرَّيَانِ تَعَرِّيَ الْحَمِيرِ "

رواه الطبراني, وفيه: عفير بن معدان, وهو ضعيف.

7559. Ebû Umâme'nin bildirdiğine göre Resûlulllah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Sizden biriniz hanımıyla ilişkide bulunduğu zaman, kendisinin ve hanımının üzerini örtsün. Eşeğin çıplak olduğu gibi çıplak durmasınlar."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ufeyr b. Ma'dân zayıftır. [3]

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1448), Taberânî, *M. el-Evsat* (178)
[2] Bezzâr, *Müsned* (1449), Taberânî, *M. el-Kebîr* (10443)
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7683)

٧٥٦٠ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ ، أنا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ زَحْرٍ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَزِيدَ ، عَنِ الْقَاسِمِ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، قَالَ : بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا جَالِسٌ وَعِنْدَهُ امْرَأَةٌ ، إِذْ قَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنِّي لأَحْسِبُكُنَّ تُخْبِرْنَ بِمَا يَفْعَلُ بِكُنَّ أَزْوَاجُكُنَّ ، قَالَتْ : إِي وَاللَّهِ ، بِأَبِي وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّا لَنَفْتَخِرُ بِذَلِكَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : فَلا تَفْعَلَنَّ ، فَإِنَّ اللَّهَ يَمْقُتُ مَنْ يَفْعَلُ ذَلِكَ قَالَ لَهَا : إِنِّي لأَحْسِبُ إِحْدَاكُنَّ إِذَا أَتَاهَا زَوْجُهَا لَيَكْشِفَانِ عَنْهُمَا اللِّحَافَ ، يَنْظُرُ أَحَدُهُمَا إِلَى عَوْرَةِ صَاحِبِهِ كَأَنَّهُمَا حِمَارَانِ ، قَالَتْ : إِي وَاللَّهِ ، بِأَبِي وَأُمِّي ، إِنَّا لَنَفْعَلُ ذَلِكَ ، قَالَ : فَلا تَفْعَلُوا ذَلِكَ ، فَإِنَّ اللَّهَ يَمْقُتُ عَلَى ذَلِكَ " رواه الطبراني ,وفيه: علي بن يزيد, وهو ضعيف.

7560. Ebû Umâme anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir gün oturuyorken yanında bir kadın bulunuyordu. Kadına: *"Zannediyorum ki sizler kocalarınızın sizlere (ilişki esnasında) yaptıklarını birbirinize anlatıyorsunuz"* buyurunca kadın: "Evet. Vallahi anam babam sana feda olsun ki ya Resûlallah! Biz bununla övünüyoruz." Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bunu yapmayın. Çünkü Yüce Allah, bu işi (övünme vesilesi yaparak) anlatanı sevmez."*

Sonra: *"Zannediyorum ki sizden birinizle, kocası beraber olduğunda üzerlerinden çarşafı atıyor. Her biri, eşeklerin yaptığı gibi birbirinin edep yerlerine bakıyor"* buyurunca kadın: "Evet. Vallahi, anam babam sana feda olsun biz böyle yapıyoruz" karşılığını verdi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Böyle yapmayın, çünkü Yüce Allah, bunu yapanı sevmez."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ali b. Yezîd zayıftır.[1]

٧٥٦١ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّبَرِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ الْعَلاءِ ، عَنِ ابْنِ أَنْعُمَ ، أَنَّ سَعْدَ بْنَ مَسْعُودٍ الْكِنْدِيَّ ، قَالَ : أَتَى عُثْمَانُ بْنُ مَظْعُونٍ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، "إِنِّي أَسْتَحْيِي أَنْ يَرَى أَهْلِي عَوْرَتِي ، قَالَ : وَلِمَ ؟ وَقَدْ جَعَلَكَ لَهُمْ لِبَاسًا وَجَعَلَهُمْ لَكَ لِبَاسًا ، قَالَ : أَكْرَهُ ذَلِكَ ، قَالَ : فَإِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ مِنِّي وَأَرَاهُ مِنْهُمْ ، قَالَ : أَنْتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ قَالَ : أَنَا ، قَالَ : أَنْتَ ؟ فَمَنْ بَعْدَكَ إِذًا ؟ قَالَ : فَلَمَّا أَدْبَرَ عُثْمَانُ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنَّ عُثْمَانَ بْنَ مَظْعُونٍ لَحَيِيٌّ سِتِّيرٌ"

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7844), Ubeydullah b. Zahr metrûktur.

رواه الطبراني, وفيه: يحيى بن العلاء ,وهو متروك.

7561. Sa'd b. Mes'ûd el-Kindî anlatıyor: Osmân b. Maz'ûn, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelerek: "Ya Resûlallah! Ben ailemin avret yerimi görmesinden utanıyorum" deyince, Resûllulah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Neden ki? Halbuki Allah seni onlara, onları da sana elbise kılmıştır."* Osmân'ın: "Bunu hoş karşılamıyorum" demesi üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Onlar bendeki o şeyi görüyor, ben de onların o şeyini görüyorum."* Osmân: "Sende mi, ya Resûlallah!" diye sorunca Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ben de"* cevabını verdi. Osmân: "Senden sonra kim kaldı ki?" dedi. Osmân geri dönüp gidince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Osmân b. Maz'ûn, çok utangaç ve iffetli biridir"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Yahyâ b. el-Alâ metruktur.[1]

(بَابُ كِتْمَانِ مَا يَكُونُ بَيْنَ الرَّجُلِ وَأَهْلِهِ)

Erkek İle Hanımı Arasında Geçen Şeylerin Gizli Kalması

٧٥٦٢ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ قَالَ حَدَّثَنَا حَفْصٌ السَّرَّاجُ قَالَ سَمِعْتُ شَهْرًا يَقُولُ حَدَّثَتْنِي أَسْمَاءُ بِنْتُ يَزِيدَ أَنَّهَا كَانَتْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالرِّجَالُ وَالنِّسَاءُ قُعُودٌ عِنْدَهُ فَقَالَ لَعَلَّ رَجُلاً يَقُولُ مَا يَفْعَلُ بِأَهْلِهِ وَلَعَلَّ امْرَأَةً تُخْبِرُ بِمَا فَعَلَتْ مَعَ زَوْجِهَا. فَأَرَمَّ الْقَوْمُ فَقُلْتُ إِي وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهُنَّ لَيَقُلْنَ وَإِنَّهُمْ لَيَفْعَلُونَ. قَالَ فَلاَ تَفْعَلُوا فَإِنَّمَا مِثْلُ ذَلِكَ مِثْلُ الشَّيْطَانِ لَقِيَ شَيْطَانَةً فِي طَرِيقٍ فَغَشِيَهَا وَالنَّاسُ يَنْظُرُونَ "

رواه أحمد والطبراني, وفيه: شهر بن حوشب, وحديثه حسن,وفيه ضعف.

7562. Esmâ binti Yezîd'den rivayet edildiğine göre kendisi, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanındaydı. Erkekler ile kadınlar da Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanında oturuyorlardı. Bu esnada Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Galiba bir erkek hanımıyla (ilişki esnasında) yaptığını anlatıyor. Galiba bir kadın da kocasıyla beraber yaptıkları şeyleri anlatıyor."* Bunun üzerine insanlar zor durumda kaldı. Ben hemen: "Evet, ya Resûlallah! Erkekler ve kadınlar hiç şüphesiz bunu yapıyorlar" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Böyle yapmayın! Bu durum şuna benzer: Erkek bir şeytan, dişi bir şeytanla karşılar. Şeytan onunla ilişkiye girer. İnsanlar da onlara bakarlar."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8318)

★Hadisi Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Şehr b. Havşeb'in hadisi hasendir. Zayıf kabul edenler de mevcuttur.[1]

٧٥٦٣ - عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "أَلاَ عَسَى أَحَدُكُمْ أَنْ يَخْلُوَ بِأَهْلِهِ يُغْلِقُ بَابًا ثُمَّ يُرْخِي سِتْرًا ثُمَّ يَقْضِي حَاجَتَهُ ثُمَّ إِذَا خَرَجَ حَدَّثَ أَصْحَابَهُ بِذَلِكَ أَلاَ عَسَى إِحْدَاكُنَّ أَنْ تُغْلِقُ بَابَهَا وَتُرْخِي سِتْرَهَا فَإِذَا قَضَتْ حَاجَتَهَا حَدَّثَتْ صَوَاحِبَهَا ؟ فَقَالَتْ امْرَأَةٌ سَفْعَاءُ الْخَدَّيْنِ : وَاللهِ يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّهُنَّ لَيَفْعَلْنَ وَإِنَّهُمْ لَيَفْعَلُونَ. قَالَ : " فَلاَ تَفْعَلُوا فَإِنَّمَا مَثَلُ ذَلِكَ مَثَلُ شَيْطَانٍ لَقِيَ شَيْطَانَةً عَلَى قَارِعَةِ الطَّرِيقِ فَقَضَى حَاجَتَهُ مِنْهَا ثُمَّ انْصَرَفَ وَتَرَكَهَا " رواه البزار, عن روح بن حاتم, وهو ضعيف, وبقية رجاله ثقات.

7563. Ebû Saîd'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Dikkat edin! Siz (erkekler)den birinizin ailesiyle baş başa kalması muhtemeldir. Kapıyı kapatır sonra örtüyü gevşetip salar, sonra ihtiyacını giderir, sonra dışarı çıktığı zaman arkadaşlarına bunu anlatır. Dikkat edin! Siz (kadınlar)dan birinizin, kapıyı kapatıp örtüyü gevşetip salması muhtemeldir. İhtiyacını giderdiği zaman bunu arkadaşlarına anlatır (öyle değil mi)?"* Yanakları kızaran bir kadın: "Vallahi, ya Resûlallah! Erkekler de, kadınlar da bunu yapıyor" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunun üzerine şöyle buyurdu: *"Böyle yapmayın, bu durum şuna benzer: Erkek bir şeytan, dişi bir şeytanla yolun ortasında karşılaşır, ondan (istifade ederek) ihtiyacını giderir, sonra geri döner ve onu terk eder."*

★Hadis Bezzâr, Revh b. Hâtim'den rivayet eder. Bu zat zayıf biridir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

٧٥٦٤ - حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُوسَى ، حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ ، حَدَّثَنَا دَرَّاجٌ أَبُو السَّمْحِ ، أَنَّ أَبَا الْهَيْثَمِ حَدَّثَهُ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَنَّهُ قَالَ : " الشِّبَاعُ حَرَامٌ " ، قَالَ ابْنُ لَهِيعَةَ : يَعْنِي : الَّذِي يَفْتَخِرُ بِالْجِمَاعِ

رواه أحمد و أبو يعلى, وفيه :دراج وثقه ابن معين, وضعفه جماعة, قال ابن الأثير : السباع بالسين المهملة وقيل : بالمعجمة .

7564. Ebû Saîd el-Hudrî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Şibâ' haramdır."*

İbn Lehîa der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bununla cinsel gücüyle övünen kişiyi kastetmiştir."

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (6/456-7), Taberânî, *M. el-Kebîr* (24/162-3)

[2] Bezzâr, *Müsned* (1450)

★Hadisi Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravilerden Derrâc'ı İbn Maîn güvenilir kabul derken, bir grup âlim zayıf görmüştür.[1]

(بَابُ أَدَبُ الجِمَاعِ)

Cinsel İlişkinin Edebi

٧٥٦٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِيسَ بْنِ مُطَيَّبٍ ، ثنا سُلَيْمُ بْنُ مَنْصُورٍ ، ثنا أَبِي ، عَنْ مَعْرُوفٍ ، عَنْ وَاثِلَةَ ، قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَقُولُ لِلْمَرْأَةِ الَّتِي تَكُونُ تَحْتَهُ : عَلَيْكِ السَّكِينَةَ وَالْوَقَارَ " رواه الطبراني, وفيه: معروف أبو الخطاب, وهو ضعيف .

7565. Vâsile diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), (ilişki kurduğu) altındaki kadına şöyle derdi: *"Sekinet ve vakar üzere ol."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ma'rûf Ebu'l-Hattâb zayıftır.[2]

٧٥٦٦ - حَدَّثَنَا أَبُو هَمَّامٍ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَجِيدِ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ أَبِي رَاوُدَ ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ ، عَمَّنْ حَدَّثَهُ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِذَا جَامَعَ أَحَدُكُمْ أَهْلَهُ فَلْيَصْدُقْهَا ، ثُمَّ إِذَا قَضَى حَاجَتَهُ قَبْلَ أَنْ تَقْضِيَ حَاجَتَهَا فَلا يُعْجِلْهَا حَتَّى تَقْضِيَ حَاجَتَهَا "

رواه أبو يعلى, وفيه: راو لم يسم, وبقية رجاله ثقات .

7566. Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Sizden biriniz hanımıyla ilişkiye gireceği zaman, ona karşı samimi davransın. Hanımı ihtiyacını görmeden (boşalmadan) önce kendi ihtiyacını görürse (boşalırsa), hanımı ihtiyacını görmedikçe işi aceleye getirmesin."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, senedde isimsiz bir ravi bulunmaktadır. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[3]

(بَابُ فِيمَنْ يَأْتِي أَهْلَهُ ثُمَّ يُرِيدُ أَنْ يَعُودَ)

Ailesiyle ilişki Kurduktan Sonra, Tekrar Beraber Olmak İsteyen Hakkında

٧٥٦٧ - عَنْ عُمَرَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : "إِذَا أَتَى أَحَدُكُمْ أَهْلَهُ ثُمَّ أَرَادَ أَنْ يَعُودَ فَلْيَغْسِلْ فَرْجَهُ" رواه أبو يعلى في الكبير, وفيه: ليث بن أبي سليم, وهو مدلس.

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (11235), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (1396)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/83), Mansûr da zayıftır.

[3] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (4200)

7567. Hz. Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Sizden biriniz hanımıyla ilişkiye girdikten sonra tekrar ilişki kurmak isterse, cinsel organını yıkasın."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup, ravilerden Leys b. Ebî Süleym tedlis yapan biridir.

(بَابُ فِيمَنْ كَانَتْ لَهُ إِلَى أَهْلِهِ حَاجَةٌ)

Hanımıyla İlişki Kurmak İsteyen Hakkında

٧٥٦٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ دَاوُدَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَابِرٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ طَلْقٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " إِذَا أَرَادَ أَحَدُكُمْ مِنِ امْرَأَتِهِ حَاجَةً فَلْيَأْتِهَا وَلَوْ كَانَتْ عَلَى تَنُّورٍ "

قلت : روى له الترمذي : " إذا دعا رجل زوجته لحاجته فلتأته وإن كانت على تنور "

رواه أحمد، وفيه: محمد بن جابر اليماني، وهو ضعيف، وقد وثقه غير واحد .

7568. Talk b. Ali'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Sizden biriniz hanımıyla ilişki kurmak istediğinde, tandır üzerinde dahi olsa ihtiyacını görsün."*

Ben derim ki: Tirmizî, Talk'ın hadisini şu ibare ili rivayet eder: *"Erkek, hanımını ilişki kurmak için çağırdığı zaman tandır üzerinde olsa bile, kocasının yanına gidip onunla beraber olsun."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. Câbir el-Yemânî zayıftır. Bununla beraber bir çok âlim onu güvenilir kabul etmiştir.[1]

(بَابُ فِيمَنْ يُكْثِرُ الْجِمَاعَ)

Çok İlişki Kuran Hakkında

٧٥٦٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْبَزَّازُ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدِ بْنِ خِدَاشٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، ثنا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ ، عَنْ هِشَامٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ ، " أَنَّ أَكَّارًا لِأَنَسِ بْنِ مَالِكٍ كَانَ يَعْمَلُ عَلَى زُرْنُوقٍ ، فَاسْتَعْدَتْ عَلَيْهِ امْرَأَتُهُ أَنَسًا أَنَّهُ لَا يَدَعُهَا لَيْلًا وَلَا نَهَارًا ، فَأَصْلَحَ أَنَسٌ بَيْنَهُمْ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ عَلَى سِتَّةٍ " رواه الطبراني ورجاله ثقات.

7569. Muhammed b. Sîrîn'den rivayet edildiğine göre Enes b. Mâlik'in bir çiftçisi, kuyunun çıkrığında çalışıyordu. Çiftçinin eşi, kocası

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (4/23), Taberânî, *M. el-Kebîr* (8235)

kendisini gece gündüz rahat bırakmadığı için Enes'ten yardım istedi. Bunun üzerine Enes, her gece ve gündüzde yapacakları ilişki adedinin altı kere olması üzerinde aralarında anlaşma yaptı.

★Hadis Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابُ فِيمَنْ يَدْعُوهَا زَوْجَهَا فتعتل)

Koca, Eşini Çağırdığında Kadının Mazeret Sunması

٧٥٧٠ - حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ الْحَارِثِ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَبِيعَةَ الْكُوفِيُّ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ الْعَلَاءِ الرَّازِيِّ ، عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : " لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُسَوِّفَةَ وَالْمُفَسِّلَةَ ، فَأَمَّا الْمُسَوِّفَةُ : فَالَّتِي إِذَا أَرَادَهَا زَوْجُهَا ، قَالَتْ : سَوْفَ ، الآنَ ، وَأَمَّا الْمُفَسِّلَةُ : فَالَّتِي إِذَا أَرَادَهَا زَوْجُهَا ، قَالَتْ : إِنِّي حَائِضٌ وَلَيْسَتْ بِحَائِضٍ "

رواه أبو يعلى, وفيه: يحيى بن العلاء, وهو ضعيف متروك .

7570. Ebû Hureyre diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), müsevvife ve müfessile kadına lanet etmiştir. Müsevvife kadın, kocası kendisini (ilişki için) çağırdığında "Sonra, şimdi olmaz" diye (kocasını oyalayan) kadındır. Müfessile kadın ise, kocası çağırdığında adetli olmadığı halde "Adetliyim diyen kadındır.

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravilerden Yahyâ b. el-Alâ zayıf ve metruk biridir.[2]

٧٥٧١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَزِيزٍ ، قَالَ : نا غَسَّانُ بْنُ الرَّبِيعِ ، قَالَ : نا جَعْفَرُ بْنُ مَيْسَرَةَ الأَشْجَعِيُّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لَعَنَ اللَّهُ الْمُسَوِّفَاتِ ، فَقِيلَ : يَا نَبِيَّ اللَّهِ ، وَمَا الْمُسَوِّفَاتُ ؟ قَالَ : الَّتِي يَدْعُوهَا زَوْجُهَا إِلَى فِرَاشِهَا ، فَتَقُولُ : سَوْفَ ، حَتَّى تَغْلِبَهُ عَيْنَاهُ " "

رواه الطبراني في الأوسط والكبير من طريق جعفر بن ميسرة الأشجعي ,عن أبيه, وميسرة: ضعيف, و لم أر لأبيه من ابن عمر سماعا.

7571. Abdullah (İbn Ömer)'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah, müsevvife kadınlara lanet etmiştir."* Denildi ki: "Ey Allah'ın Peygamberi! Müsevvife kadınlar

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (701)

[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (6467), Yahya b. el-Alâ, hadis uydurmakla töhmetlidir.

kimlerdir?" Şöyle buyurdu: *"Kocası yatağına çağırdığı halde, (kocası) uykuya yenik düşünceye kadar «sonra» diyen kadındır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Câfer b. Meysere el-Eşcaî kanalıyla babasından rivayet etmiştir. Meysere zayıftır. Babasının, İbn Ömer'den hadis işittiğini bilmiyorum.

٧٥٧٢ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، ثَنَا طَاهِرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْحَلَبِيُّ ، نا أَبُو الْجَوَّابِ ، عَنْ عَمَّارِ بْنِ رُزَيْقٍ ، عَنْ مَنْصُورٍ ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا مِنَ امْرَأَةٍ يَطْلُبُ مِنْهَا زَوْجُهَا حَاجَةً ، فَتَأْبَى فَيَبِيتُ ، وَهُوَ عَلَيْهَا غَضْبَانُ ، إِلا بَاتَتْ تَلْعَنُهَا الْمَلائِكَةُ حَتَّى تُصْبِحَ " رواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات.

7572. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *" Kocasının, ilişki için çağırdığı, fakat akabinde kabul etmediği için kocası kendisine kızgın olduğu halde geceleyen hiçbir kadın yoktur ki, melekler kendisine sabaha kadar lanet etmiş olmasın."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.

(بَابُ مَا جَاءَ فِي الْعَزْلِ)

Azil Hakkındaki Hadisler

٧٥٧٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ أَنْبَأَنَا أَبُو عَمْرٍو مُبَارَكٌ الْخَيَّاطُ جَدُّ وَلَدِ عَبَّادِ بْنِ كَثِيرٍ قَالَ سَأَلْتُ ثُمَامَةَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَنَسٍ عَنِ الْعَزْلِ فَقَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَسَأَلَ عَنِ الْعَزْلِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ أَنَّ الْمَاءَ الَّذِي يَكُونُ مِنْهُ الْوَلَدُ أَهْرَقْتَهُ عَلَى صَخْرَةٍ لَأَخْرَجَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْهَا أَوْ لَخَرَجَ مِنْهَا وَلَدٌ ، وَلَيَخْلُقَنَّ اللَّهُ نَفْساً هُوَ خَالِقُهَا" رواه أحمد والبزار ,وإسنادهما حسن.

7573. Enes b. Mâlik bildiriyor: Bir adam Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelerek azlin (caiz olup olmadığını) sorması üzerine, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Şayet kendisinde çocuk olacak meniyi, sert bir kaya üzerine akıtsan, Yüce Allah elbette ondan (bile) çocuk çıkartır -ya da- elbette ondan çocuk çıkar. Hiç şüphesiz Yüce Allah, yaratacağı canı yaratır."*

★Hadisi Ahmed ve Bezzâr rivayet etmiştir. İkisinin de derecesi hasendir.[1]

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (3/140)

٧٥٧٤ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، نا إِسْحَاقُ بْنُ رَاهَوَيْهِ ، ثَنَا أَبُو أُسَامَةَ ، ثَنَا عِيسَى بْنُ سِنَانٍ ، عَنْ يَعْلَى بْنِ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ ، عَنْ عُبَادَةَ ، قَالَ : إِنَّ أَوَّلَ مَنْ عَزَلَ نَفَرٌ مِنَ الأَنْصَارِ ، أَتَوَا النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالُوا : إِنَّ نَفَرًا مِنَ الأَنْصَارِ يَعْزِلُونَ فَفَزِعَ , وَقَالَ : " إِنَّ النَّفْسَ الْمَخْلُوقَةَ لَكَائِنَةٌ ، فَلا آمُرُ وَلا أَنْهَى "

رواه الطبراني في الأوسط والكبير, وفيه :عيسى بن سنان الحنفي ,وثقه ابن حبان وغيره, وضعفه جماعة.

7574. Ubâde bildiriyor: İlk azil yapan kişi Ensar'dan bir grup insandır. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelerek: "Ensar'dan bir grup insan azil yapıyor" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), korktu ve şöyle buyurdu: *"Yaratılacak can, hiç şüphesiz var olacaktır. Bunu (azli) ne emrederim, ne de yasaklarım."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup, ravilerden İsâ b. Sinân el-Hanefî'yi, İbn Hibbân ve başkaları güvenilir kabul ederken bir grup âlim zayıf görmüştür.[1]

٧٥٧٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الرَّازِيُّ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِهْرَانَ الْجَمَّالُ ، ثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي الدُّنْيَا النَّصِيبِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ جُرَيْجٍ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ ، لَوْ أَنَّ النُّطْفَةَ الَّتِي أَخَذَ اللَّهُ عَلَيْهَا الْمِيثَاقَ أُلْقِيَتْ عَلَى صَخْرَةٍ لَخَلَقَ اللَّهُ مِنْهَا إِنْسَانًا " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: من لم أعرفه.

7575. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Beni hak ile gönderen Allah'a andolsun ki, Allah'ın (ruhlar âleminde) kendisinden söz aldığı bir nutfe, sert bir kaya üzerine atılacak olsa (bile) hiç şüphesiz Allah, ondan insan yaratır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٧٥٧٦ - حَدَّثَنَا الْمِقْدَامُ بْنُ دَاوُدَ ، ثنا عَمِّي سَعِيدُ بْنُ عِيسَى بْنِ تَلِيدٍ ، ثنا مُفَضَّلُ بْنُ فَضَالَةَ ، عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يُوسُفَ الْمَكِّيِّ ، عَنِ الْمُثَنَّى بْنِ الصَّبَّاحِ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ ، عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ ، أَنَّهُمْ كَانُوا " يَتَحَدَّثُونَ فِي الْعَزْلِ ، فَسَمِعَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَخَرَجَ عَلَيْهِمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : إِنَّكُمْ تَفْعَلُونَهُ ؟ قَالُوا : نَعَمْ ، قَالَ : أَوَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَمْ يَخْلُقْ نَسَمَةً هُوَ بَارِيهَا إِلا وَهِيَ كَائِنَةٌ ؟ "

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (1/168b) şahitleriyle sahihtir; bak: 1333.

[2] *es-Silsiletu's-sahîha* (1333)

رواه الطبراني, وفيه :المثنى بن الصباح, وهو متروك عند الجمهور, وقد وثقه ابن معين ,وبقية رجاله ثقات .

7576. Huzeyfe b. el-Yemân'ın bildirdiğine göre insanlar azil hakkında konuşuyorlardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), onları duydu, yanlarına gidip şöyle buyurdu: *"Siz bunu yapıyor musunuz?"* Onlar da: "Evet" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bilmiyorsunuz ki, Yüce Allah yaratacağı hiçbir canı, var (olması mukadder) olmadıkça yaratmaz.*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Müsennâ b. es-Sabbâh, çoğunluk âlimler nezdinde metruk biridir. İbn Maîn, bu zatı güvenilir biri olarak görmüştür. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٧٥٧٧ – حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ الْفَضْلِ الأَسْفَاطِيُّ ، ثنا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ الْوَاسِطِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ سُلَيْمَانَ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَبِيعَةَ بْنَ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ يُحَدِّثُ ، عَنْ صِرْمَةَ الْعُذْرِيِّ ، قَالَ : غَزَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَنِي الْمُصْطَلِقِ ، فَأَصَبْنَا كَرَائِمَ الْعَرَبِ ، فَأَرْغَبْنَا فِي التَّمَتُّعِ ، وَقَدِ اشْتَدَّتْ عَلَيْنَا الْعُزُوبَةُ ، فَأَرَدْنَا أَنْ نَسْتَمْتِعَ ، وَنَعْزِلَ ، فَقَالَ بَعْضُنَا لِبَعْضٍ : مَا يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَصْنَعَ هَذَا وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ أَظْهُرِنَا ، حَتَّى نَسْأَلَهُ فَسَأَلْنَاهُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " اعْزِلُوا أَوْ لا تَعْزِلُوا ، مَا كَتَبَ اللَّهُ مِنْ نَسَمَةٍ هِيَ كَائِنَةٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ، إِلا وَهِيَ كَائِنَةٌ "

رواه الطبراني, وفيه: عبد الحميد بن سليمان ,وهو ضعيف.

7577. Sırma el-Uzrî anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Benî'l-Mustalik savaşına çıktı. Bedevi kızları elegeçirdik. Onlardan yararlanmak isteğindeydik. Bekârlık başımıza vurdu. Kadınlardan istifade edip azil yapmak istedik. Birbirimize dedik ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), aramızdayken ona sormadan azil yapmak bize yakışmaz. Ona sorduk, şöyle buyurdu: *"İster azledin, ister azletmeyin. Kıyamet gününe kadar ,Allah'ın takdir ettiği var olacak olan hiçbir can yoktur ki, meydana gelecek olmasın."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdülhamîd b. Süleymân zayıftır.[2]

٧٥٧٨ – حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ حَمَّادٍ الرَّمْلِيُّ ، ثنا يَزِيدُ بْنُ خَالِدِ بْنِ مُرْسَلٍ ، قَالَ : ثنا رُدَيْحُ بْنُ عَطِيَّةَ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي عَبْلَةَ ، عَنِ الْغَرِيفِ بْنِ الدَّيْلَمِيِّ ، عَنْ وَاثِلَةَ بْنِ الأَسْقَعِ ، قَالَ : أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَفَرٌ مِنْ بَنِي سُلَيْمٍ ، فَقَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّا نُصِيبُ سَبَايَا وَإِنَّا نَعْزِلُ عَنْهُنَّ ، قَالَ : وَإِنَّكُمْ

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr* (3027)

2 Taberânî, *M. el-Kebîr* (7408)

لَتَفْعَلُونَ ، قَالُوا : نَعَمْ ، قَالَ : مَا مِنْ نَسَمَةٍ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ تَخْرُجَ مِنْ صُلْبِ رَجُلٍ إِلا وَهِيَ خَارِجَةٌ ، إِنْ شَاءَ ، وَإِنْ أَبَى فَلا عَلَيْكُمْ أَنْ لا تَفْعَلُوا "

رواه الطبراني ورجاله ثقات.

7578. Vâsile b. el-Eska' anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e, Benî Süleym'den bir grup insan gelip şöyle dedi: "Ya Resûlallah! Birçok esir ele geçirdik. Onlarla (ilişkiye girip) azil yapıyoruz." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Siz bunları yapıyor musunuz?"* diye sorunca, "Evet" dediler. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah'ın bir erkeğin sulbünden çıkmasını murat ettiği hiçbir canlı yoktur ki (o sulbden) çıkmış olmasın (mutlaka çıkar). Erkek ister dilesin veya bunu kabul etmesin. Yapmamanızda bir sakınca yoktur."*

★Hadisi Taberânî riyavet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٧٥٧٩ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنْ أَبِي حَنِيفَةَ ، عَنْ حَمَّادٍ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَلْقَمَةَ ، قَالَ : سُئِلَ ابْنُ مَسْعُودٍ عَنِ الْعَزْلِ ، فَقَالَ : " لَوْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ نَسَمَةٍ فِي صُلْبِ رَجُلٍ ثُمَّ أَفْرَغَهُ عَلَى صَفًا لأَخْرَجَهُ مِنْ ذَلِكَ الصَّفَا ، فَإِنْ شِئْتَ فَأَتِمَّ ، وَإِنْ شِئْتَ فَلا تَعْزِلْ "

رواه الطبراني, وفيه: رجل ضعيف لم أسمه, وبقية رجاله رجال الصحيح .

7579. Alkame anlatıyor: İbn Mes'ûd'a azil hakkında soruldu. Şöyle dedi: "Şayet Allah bir erkeğin sulbündeki bir canlıdan söz almışsa, sonra da o erkek onu sert bir kaya üzerine boşaltsa (bile), hiç şüphesiz Allah o sert taştan o canlıyı çıkaracaktır. Öyleyse dilersen işini tamamla, dilersen de azil yapma."

★Hadisi Tâberânî rivayet etmiştir. Senedinde zayıf bir ravi bulunmaktadır. İsmini de bilmiyorum. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٧٥٨٠ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ , ثنا أَبُو نُعَيْمٍ , ثنا يُونُسُ بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ , ثنا زَائِدَةُ بْنُ عُمَيْرٍ الطَّائِيُّ , قَالَ : قُلْتُ لابْنِ عَبَّاسٍ : كَيْفَ تَرَى فِي الْعَزْلِ ؟ قَالَ : إِنْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِيهِ شَيْئًا فَهُوَ كَمَا قَالَ , وَإِلا فَإِنِّي أَقُولُ فِيهِ : ﴿ نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَكُمْ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّى شِئْتُمْ ﴾, مَنْ شَاءَ عَزَلَ , وَمَنْ شَاءَ تَرَكَ "

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/93)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (9664)

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح خلا زائدة بن عمير, وهو ثقة.

7580. Zâide b. Umeyr et-Tâî anlatıyor: İbn Abbâs'a: "Azil hakkındaki görüşün nedir?" diye sordum. Dedi ki: "Eğer Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bu hususta bir şey buyurmuşsa, durum buyurduğu gibidir. Eğer bir şey buyurmamışsa, bu hususta "**Kadınlarınız sizin için tarladır. Tarlanıza nasıl dilerseniz öyle varın.**"[1] O halde dileyen azletsin, dileyen etmesin"

★Hadisi Tâberânî rivayet etmiştir. Ravileri güvenilir olan Zâide b. Umeyr müstesna *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٧٥٨١ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ إِنَّ الْيَهُودَ كَانَتْ تَقُولُ: إِنَّ الْعَزْلَ هُوَ الْمَوْءُودَةُ الصُّغْرَى. فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ : كَذَبَتْ يَهُودُ ، لَوْ أَرَادَ اللهُ أَنْ يَخْلُقَ خَلْقاً لَمْ يَمْنَعْهُ - أَحْسَبُهُ قَالَ - شَيْءٌ " رواه البزار ورجاله رجال الصحيح خلا إسماعيل بن مسعود, وهو ثقة .

7581. Ebû Hureyre bildiriyor: Yahudiler «Azil diri diri toprağa kız gömmenin küçüğüdür» diyorlardı. Bu, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in kulağına gidince şöyle buyurdu: *"Yahudiler yalan söylüyorlar. Allah bir canlı yaratmak isterse, onu hiç birşey engelleyemez."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir. İsmâil b. Mes'ûd, *Sahîh*'in ravisi olmamakla birlikte güvenilir bir ravidir.[3]

٧٥٨٢ - وعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّهُ قَالَ لِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنَّ الْيَهُودَ تَقُولُ : إِنَّ الْعَزْلَ هُوَ الْمَوْءُودَةُ الصُّغْرَى ؟ فَقَالَ : كَذَبَتْ يَهُودُ "

رواه البزار, وفيه: يوسف بن وردان, وهو ثقة وقد ضعف, وبقية رجاله ثقات.

7582. Ebû Saîd el-Hudrî'den rivayet edildiğine göre kendisi Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e: "Yahudiler «Azil diri diri toprağa kız gömmenin küçüğüdür» diyorlar" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Yahudiler yalan söylüyorlar."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Mûsâ b. Verdân güvenilir biridir. Zayıf görenler de vardır. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[4]

---

1 Bakara Sur. 223.
2 Taberânî, *M. el-Kebîr* (12663), Taberânî, *M. el-Evsat* (1193)
3 Bezzâr, *Müsned* (1452), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (6012)
4 Bezzâr, *Müsned* (1453)

٧٥٨٣ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنِ ابْنِ التَّيْمِيِّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي عَمْرٍو الشَّيْبَانِيِّ ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ فِي الْعَزْلِ : " هِيَ الْمَوْءُودَةُ الْخَفِيَّةُ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح وقد رجع عنه.

7583. İbn Mes'ûd azil hakkında şöyle demiştir: "Azil, diri diri toprağa kız gömmenin küçüğü ve gizlisidir."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir. İbn Mes'ûd bu görüşünden dönmüştür.[1]

٧٥٨٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بِهِ ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ ، أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، ، قَالَ : وَكَانَ عُمَرُ ، وَابْنُ عُمَرَ يَكْرَهَانِ الْعَزْلَ ، وَكَانَ زَيْدٌ ، وَابْنُ مَسْعُودٍ يَعْزِلانِ. رواه أبو يعلى في حديث أبي سعيد في العزل, ورجاله ثقات.

7584. Ebû Saîd el-Hudrî diyor ki: "Ömer ve oğlu Abdullah b. Ömer azli çirkin karşılarlardı. Zeyd ile İbn Mes'ûd ise azlederlerdi."

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir. Ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٧٥٨٥ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ ، ثنا يَعْقُوبُ الْقُمِّيُّ ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي الْمُغِيرَةِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي الْهُذَيْلِ ، عَنْ جَرِيرٍ ، قَالَ : جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا خَلَصَتْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ إِلا بِقَيْنَةٍ وَأَنَا أَعْزِلُ عَنْهَا أُرِيدُ بِهَا السُّوقَ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " جَاءَهَا مَا قُدِّرَ لَهَا "

رواه الطبراني, وفيه :مندل بن علي, وهو ضعيف, وقد وثق .

7585. Cerîr anlatıyor: Bir adam Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelerek şöyle dedi: "Ya Resûlallah! Müşriklerden sadece çarşıda satmayı istediğim bir cariyeyle kurtuldum. Onunla ilişkiye girerken azil yapıyorum." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Onun için takdir edilen ona gelir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Mindel b. Ali zayıftır. Güvenilir kabul edenler de vardır.[3]

---

1 Taberânî'nin kitabında bulamadım.
2 Ebû Ya'lâ, *Müsned* (1050)
3 Taberânî, *M. el-Kebîr* (2370)

٧٥٨٦ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ ، ثنا سُفْيَانُ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ ، عَنْ جَدَّتِهِ : أَنَّ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ كَانَ يَعْزِلُ عَنْهَا ، وَكَانَتْ سَرِيَّتَهُ "

رواه الطبراني , وعلي وجدته لم أعرفهما .

7586. Ali b. Hasan'ın ninesinden bildirdiğine göre Hasan b. Ali, onunla ilişkiye girince azil yapardı. Bu kadın Hz. Hasan'ın cariyesiydi.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Ali ile ninesini tanımıyorum.[1]

(بَابُ حَقِّ السَّرَارِي)

Cariyelerin Hakkı

٧٥٨٧ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ غُرَابٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْحُرِّ ، عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُلْثُومٍ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ ، عَنْ سَلْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " مَنِ اتَّخَذَ مِنَ الْخَدَمِ غَيْرَ مَا يَنْكِحُ ، ثُمَّ بَغَيْنَ ، فَعَلَيْهِ مِثْلُ آثَامِهِنَّ ، مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْتَقِصَ مِنْ آثَامِهِنَّ شَيْئًا "

رواه البزار, عن عطاء بن يسار, عن سلمان و لم يدركه, وفيه من لم أعرفهم .

7587. Selmân diyor ki: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Kim hizmetçi kadınlardan nikâhsız faydalanır, onlar da bu sebeple fahişe olurlarsa, günahlarından hiçbir şey eksilmeksizin, o adama onların günahları gibi günah yazılır."*

★Hadisi Bezzâr, Atâ b. Yesâr kanalıyla Selmân'dan rivayet etmiştir. Atâ, Selmân'a yetişmemiştir. Senedinde tanımadığım raviler bulunmaktadır.[2]

(بَابُ فِي الْغَيْلِ وَغَيْرِهِ)

Gayle (Süt Emzirirken Kadınla İlişkiye Girmek) ve Başka Meseleler

٧٥٨٨ - حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ حِمْدَانَ الْحَنَفِيُّ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ مُوسَى بْنِ عُبَيْدٍ الْحَارِثِيُّ الْكُوفِيُّ ، ثنا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى ، ثنا إِسْرَائِيلُ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ حَبَشِيِّ بْنِ جُنَادَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " الْمُعْلِكُ طَرَفٌ مِنَ الظُّلْمِ "

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (2685), Dırâr zayıftır.

[2] *Keşfu'l-Estâr*'da bulamadım.

رواه الطبراني, وفيه: علي بن موسى بن عبيدة, و لم أعرفه, وبقية رجاله ثقات .

7588. Habeşî b. Cünâde bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Borcu erteleyip vermemek zulümden bir bölümdür."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ali b. Mûsâ b. Ubeyde'yi tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٧٥٨٩ – حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، ثنا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، " نَهَى عَنِ الاغتيالِ ، ثُمَّ قَالَ : لَوْ ضَرَّ أَحَدًا لَضَرَّ فَارِسَ وَالرُّومَ " ، قَالَ ابْنُ بُكَيْرٍ : وَالاغْتِيَالُ : أَنْ يَطَأَ الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ وَهِيَ تُرْضِعُ.

رواه الطبراني والبزار ورجاله رجال الصحيح .

7589. İbn Abbâs'tan rivayet edilidiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), (önce) iğtiyali (kadınlarla emzirirken ilişkiye girmeyi) yasaklamış sonra şöyle buyurmuştur: *"Şayet bu iş, birine zarar verseydi, (bunu uygulamakat olan) Fârisi ve Bizanslılara zarar verirdi."*

★Hadisi Taberânî ve Bezzâr rivayet etmiş olup, Taberânî'nin ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٧٥٩٠ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ شُعَيْبٍ السِّمْسَارُ ، قَالَ : نَا لَيْثُ بْنُ حَمَّادٍ ، قَالَ : نَا أَبُو عَوَانَةَ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْغَيْلِ ، ثُمَّ قَالَ : " هَلْ أَضَرَّ فَارِسَ وَالرُّومَ " ، وَذَاكَ أَنْ يَأْتِيَ الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ وَهِيَ تُرْضِعُ .

رواه الطبراني في الأوسط ,وفيه: ليث بن حماد, وهو ضعيف .

7590. Ebû Hureyre diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ğayle'yi önce yasaklamış, sonra şöyle buyurmuştur: *"Bu, Fârisi ve Bizanslılara zarar vermedi. Bu, kişinin süt emzirmekte olan hanımıyla ilişki kurmasıdır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Leys b. Hammâd zayıftır.

---

[1] Aslında hadisin yeri burası değildir. Borç hadisinde geçmesi gerekirdi. Taberânî, *M. el-Kebîr* (3516)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11389), Bezzâr, *Müsned* (1454)

(بَابُ فِيمَنْ وَطِئَ امْرَأَةً فِي دُبُرِهَا)

Hanımıyla Anal İlişkiye Giren Hakkında

٧٥٩١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ قَالَ هَمَّامٌ أَخْبَرَنَا عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " هِيَ اللُّوطِيَّةُ الصُّغْرَى. يَعْنِي الرَّجُلَ يَأْتِي امْرَأَتَهُ فِي دُبُرِهَا "

رواه أحمد والبزار والطبراني في الأوسط, ورجال أحمد والبزار رجال الصحيح .

7591. Amr b. Şuayb'ın, babası kanalıyla dedesi (Abdullah b. Amr)'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bu (yani erkeğin, karısıyla anal ilişkiye girmesi) küçük livatadır."*

★Hadisi Ahmed, Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiş olup, Ahmed ile Bezzâr'ın rivaleri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٧٥٩٢ - عَنْ عُمَرَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : "اسْتَحْيُوا فَإِنَّ اللَّهَ لا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ ولا تَأْتُوا النِّسَاءَ فِي أَدْبَارِهِنَّ "

رواه أبو يعلى والطبراني في الكبير والبزار, ورجال أبي يعلي رجال الصحيح خلا عثمان بن اليمان, وهو ثقة.

7592. Hz. Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Utanma duygusuna sahip olun. Çünkü Allah, hakkı açıklamaktan utanmaz. O halde kadınlara dübürlerinden yaklaşmayın."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ, Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiş olup, Ebû Ya'lâ'nın ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Osmân b. el-Yemân, *Sahîh*'in ravisi olmamakla beraber güvenilir biridir.[2]

٧٥٩٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنِ مُسْلِمٍ الْحَنَفِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا نَكُونُ بِالْبَادِيَةِ فَتَخْرُجُ مِنْ أَحَدِنَا الرُّوَيْحَةُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لاَ يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ إِذَا فَعَلَ ذَلِكَ أَحَدُكُمْ فَلْيَتَوَضَّأْ وَلاَ تَأْتُوا النِّسَاءَ فِي أَعْجَازِهِنَّ وَقَالَ مَرَّةً فِي أَدْبَارِهِنَّ "

رواه أحمد من حديث علي بن أبي طالب ورجاله ثقات, وقد رواه أصحاب السنن من حديث علي بن طلق الحنفي .

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (6706), Bezzâr, *Müsned* (1455)

[2] Bezzâr, *Müsned* (1456), Nesâî, *S. el-Kübrâ* (3/150)

7593. Ali b. Ebî Tâlib anlatıyor: Bir bedevi, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelerek: "Ya Resûlallah! Biz çölde yaşıyoruz. Yellenme durumu söz konusu oluyor (bu durumda ne yapalım?)" Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah hakkı açıklamaktan utanmaz. Sizden biri bunu yaptığı zaman abdest alsın. (Diğer taraftan) kadınlara arkalarından* –diğer bir rivayette–*dübürlerinden yaklaşmayın."*

★Hadisi Ahmed, Ali b. Ebî Tâlib hadisinden rivayet etmiştir. Hadisin ravileri güvenilir kimselerdir. Sünen sahibleri bu hadisi Ali b. Talk el-Hanefî'den rivayet etmiştir.

٧٥٩٤ – عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ مَحَاشِّ النِّسَاءِ" رواه الطبراني ورجاله ثقات .

7594. Câbir b. Abdillah'tan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kadınlara dübürlerinden yaklaşmayı yasaklamıştır.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٧٥٩٥ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ نَافِعٍ ، قَالَ : نا عَبْدُ الصَّمَدِ بْنُ الْفَضْلِ بْنِ خَالِدٍ الرَّبَعِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنِي ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ مِشْرَحِ بْنِ هَاعَانَ ، عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ الْجُهَنِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَعَنَ اللَّهُ الَّذِينَ يَأْتُونَ النِّسَاءَ فِي مَحَاشِّهِنَّ "

رواه الطبراني في الأوسط ,وفيه: عبد الصمد بن الفضل ,وثقه الذهبي, وقال : له حديث يستنكر ,وهو صالح الحال إن شاء الله .

7595. Ukbe b. Âmir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah, kadınlara dübürlerinden yaklaşan erkeklere lanet etmiştir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Abdussamed b. el-Fadl'ı Zehebî güvenilir kabul etmiş şöyle demiştir: "Münker kabul edilen bir hadisi vardır. İnşallah hali düzgün biridir."[2]

٧٥٩٦ – حَدَّثَنَا مُوَرِّعُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، ثَنَا عُمَرُ بْنُ يَزِيدَ السَّيَّارِيُّ ، ثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ ، عَنْ لَيْثٍ ، عَنْ مُجَاهِدٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ أَتَى النِّسَاءَ فِي أَعْجَازِهِنَّ فَقَدْ كَفَرَ " رواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات.

---

[1] Taberânî'nin kitabında bulamadım.
[2] Taberânî, *M. el-Evsat* (1952)

7596. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kim, kadınlara arkalarından yaklaşırsa mutlaka kafir olmuştur."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.

(بَابُ فِيْمَنْ وَطِئَ حَائِضاً)

Kadın Adetli İken Onunla İlişkiye Giren Hakkında

٧٥٩٧ - حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ سَهْلٍ ، قَالَ : نَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي السَّرِيِّ الْعَسْقَلانِيُّ ، قَالَ : نَا شُعَيْبُ بْنُ إِسْحَاقَ ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الصَّلْتِ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ وَطِئَ امْرَأَتَهُ وَهِيَ حَائِضٌ ، فَقُضِيَ بَيْنَهُمَا وَلَدٌ ، فَأَصَابَهُ جُذَامٌ فَلا يَلُومَنَّ إِلا نَفْسَهُ "

رواه الطبراني في الأوسط, عن بكر بن سهل, وقد ضعفه النسائي, وقال الذهبي : قد حمل الناس عنه, وهو مقارب الحديث .

7597. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kim bir kadınla adetli iken ilişkiye girerse ve bundan bir çocuk olması takdir edilip de, (çocuk daha sonra) cüzzam gibi bir hastalığa yakalanırsa, o kimse kendisinden başka suçlu aramasın."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Bekr b. Sehl'i, Nesâî zayıf görmüş, Zehebî ise şöyle demiştir: "İnsanlar kendisinden hadis almışlardır. *Mukâribul-hadis* (hadisi orta halli) biridir."[1]

٧٥٩٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيٍّ الأَبَّارُ ، ثنا صَفْوَانُ بْنُ صَالِحٍ ، ثنا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ ، حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ يَزِيدَ بْنِ تَمِيمٍ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ بَذِيمَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ يُحَدِّثُ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : جَاءَ رَجُلٌ ، فَقَالَ : " يَا رَسُولَ اللَّهِ أَصَبْتُ امْرَأَتِي وَهِيَ حَائِضٌ ، فَأَمَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُعْتِقَ نَسَمَةً " وَقِيمَةُ النَّسَمَةِ يَوْمَئِذٍ دِينَارٌ

رواه الطبراني, وفيه: عبد الرحمن بن يزيد بن تميم ,وهو ضعيف.

7598. İbn Abbas anlatıyor: Bir adam, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelerek: "Ya Resûlallah! Eşim adetli iken onunla ilişkiye girdim" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ona bir köle azat

---

1 Taberânî, *M. el-Evsat* (1/169a), *es-Silsiletu'd-Daîfe* (757)

etmesini emretti. Bir kölenin değeri o günlerde bir dinar (yani altın)dı.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdurrahman b. Yezîd b. Temîm zayıf biridir.[1]

٧٥٩٩ - عَنْ عُبَادَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، سُئِلَ : مَا يَحِلُّ لِلرَّجُلِ مِنِ امْرَأَتِهِ وَهِيَ حَائِضٌ ؟ فَقَالَ : "مَا فَوْقَ الإِزَارِ وَمَا تَحْتَ الإِزَارِ مِنْهَا حَرَامٌ"

رواه الطبراني . وإسحاق بن يحيى لم يدرك عبادة وبقية رجاله ثقات

7599. Ubâde'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e bir kadın adetli olduğunda adama neresinin helal olduğu soruldu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"İzarın üstü (yani dışı helâl); izarın altı(nda kalan yerleri) ise haramdır."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden İshâk b. Yahyâ, Ubâde'ye yetişmemiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

(بَابُ فِيمَنْ وَطِئَ امْرَأَةً وَحَمْلُهَا لِغَيْرِهِ)

Başkasından Hamile Olan Bir Kadınla İlişkiye Giren Hakkında

٧٦٠٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ. وَسَمِعْتُهُ أَنَا مِنْهُ حَدَّثَنَا أَبُو خَالِدٍ الأَحْمَرُ عَنْ حَجَّاجٍ عَنِ الْحَكَمِ عَنْ مِقْسَمٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : لَيْسَ مِنَّا مَنْ وَطِئَ حُبْلَى.

رواه أحمد في حديث طويل ,والطبراني, وفيه :الحجاج بن أرطاة وهو مدلس ,وبقية رجاله رجال الصحيح .

7600. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"(Başkasından) hamile kadınla ilişkiye giren bizden değildir."*

★Hadisi uzun bir metin içinde Ahmed ve Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden Haccâc b. Ertât tedlis yapan biridir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٧٦٠١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا هَيْثَمٌ حَدَّثَنَا رِشْدِينُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ بُكَيْرٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " لاَ يَقَعَنَّ رَجُلٌ عَلَى امْرَأَةٍ وَحَمْلُهَا لِغَيْرِهِ"

رواه أحمد, وفيه: رشدين بن سعد ,وقد وثق وهو ضعيف.

7601. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (12092), Nesâî, *S. el-Kübrâ* (7873)
[2] İmam Ahmed, *Müsned* (2318), Taberânî, *M. el-Kebîr* (12090)

vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Hiçbir erkek, başkasından hamile kalmış kadınla ilişkiye girmesin."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Rişdîn b. Sa'd güvenilir kabul edilen birisidir. Zayıf kabul edenler de mevcuttur.[1]

٧٦٠٢ - حَدَّثَنَا زَحْمَوَيْهِ ، حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي الزِّنَادِ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدِ بْنِ دِينَارٍ مَوْلَى آلِ الزُّبَيْرِ ، أَخْبَرَنِي الثِّقَةُ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " نَهَى يَوْمَ خَيْبَرَ أَنْ يُوقَعَ عَلَى الْحُبَالَى ، وَقَالَ : تَسْقِي زَرْعَ غَيْرِكَ ؟ " رواه أبو يعلى , ويحيى لم أعرفه وابن أبي الزناد: ضعيف, وقد وثق.

7602. Zübeyr ailesinin azatlısı Yahyâ b. Saîd b. Dînâr diyor ki: Güvenilir biri, bana Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Hayber gününde (yani o savaşta esir düşen) hamile kadınlarla ilişkiye girilmesini yasakladığını ve şöyle buyurduğunu bildirdi: *"Başkasının tarlasını suluyorsun."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravilerden Yahyâ'yı tanımıyorum. İbn Ebi'z-Zinâd ise zayıftır. Güvenilir kabul edenler de vardır.[2]

٧٦٠٣ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامٍ ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ , ثنا أَبُو أُسَامَةَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ ، عَنْ مَكْحُولٍ ، وَالْقَاسِمِ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " نَهَى يَوْمَ خَيْبَرَ أَنْ تُوطَأَ الْحَبَالَى حَتَّى يَضَعْنَ " رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح .

7603. Ebû Umâme'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hayber gününde (esir düşen Yahudi) hamile kadınlarla, çocuklarını doğurmadıkça ilişkiye girilmesini yasakladı.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[3]

٧٦٠٤ - حَدَّثَنَا أَبُو شُعَيْبٍ الْحَرَّانِيُّ , ثنا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْبَابْلُتِّيُّ , ثنا أَيُّوبُ بْنُ نَهِيكٍ , قَالَ : سَمِعْتُ عَطَاءَ بْنَ أَبِي رَبَاحٍ , يَقُولُ : سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ , يَقُولُ : سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , يَقُولُ : " إِنَّ كُلَّ جَارِيَةٍ بِهَا حَبَلٌ حَرَامٌ عَلَى صَاحِبِهَا حَتَّى تَضَعَ مَا فِي بَطْنِهَا"

رواه الطبراني في حديث طويل وهو بتمامه في الأطعمة في أكل الثوم, وفيه: يحيى بن عبد الله البابلتي, وهو ضعيف .

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (2/368)
[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (1595)
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7593)

قلت : وتأتي أحاديث في الاستبراء في الطلاق .

7604. İbn Ömer diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Hamile olan her cariye, karnındakini doğurmadıkça sahibine haramdır."*

★Hadisi Taberânî, uzun bir hadis içinde rivayet etmiştir. Hadisin tamamı, Yiyecekler kitabında, Sarımsak Yemek bölümünde gelecektir. Ravilerden Yahyâ b. Abdillah el-Bâbluttî zayıftır.

Ben derimki: İstibra (rahmi temizleme) hakkındaki hadisler, Talâk kitabında gelecektir.[1]

٧٦٠٥ - حَدَّثَنَا مُطَّلِبُ بْنُ شُعَيْبٍ الأَزْدِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ ، حَدَّثَنِي اللَّيْثُ ، عَنْ خَارِجَةَ بْنِ مُصْعَبٍ ، عَنْ رَجَاءِ بْنِ حَيْوَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ أَنَّ جَارِيَةً مِنْ خَيْبَرَ مَرَّتْ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهِيَ مُجِحٌ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لِمَنْ هَذِهِ ؟ قَالُوا : لِفُلانٍ ، قَالَ : أَيَطَؤُهَا ؟ قِيلَ : نَعَمْ ، قَالَ : فَكَيْفَ يَصْنَعُ بِوَلَدِهَا ؟ أَيَدَّعِيهِ وَلَيْسَ لَهُ بِوَلَدٍ أَمْ يَسْتَعْبِدُهُ وَهُوَ يَغْذُو فِي سَمْعِهِ وَبَصَرِهِ ؟ لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَلْعَنَهُ لَعْنَةً تَدْخُلُ مَعَهُ فِي قَبْرِهِ "

رواه الطبراني, وفيه: خارجة بن مصعب, وهو متروك.

7605. Recâ b. Hayve, babasından, o da dedesinden şöyle rivayet etmiştir: Hayberli bir cariye, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanından geçti. Cariye hamileydi ve doğumu yakın bir haldeydi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şu cariye kimindir?"* diye sordu. "Falanın" dediler. *"Onunla ilişkiye giriyor mu?"* diye sordu. "Evet" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bunun üzerine şöyle buyurdu: *"Peki çocuğa nasıl yapacak? Kendi çocuğu olmadığı halde, çocuğu kendine mi nisbet edecek, yoksa onu köle mi edinecek? Üstelik çocuğun kulağını ve gözünü besliyor. Aklımdan geçirdim ki ona lanet edeyim. Öyle lanet edeyim ki bu lanet onunla beraber kabrine girsin."*

★ Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Hârice b. Mus'ab metruk biridir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/302)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/302)

(بَابُ فِيمَنْ تَزَوَّجَ امْرَأَةً فَوَجَدَ بِهَا عَيْباً)

Bir Kadınla Evlendiğinde Onda Kusur Bulan Hakkında

٧٦٠٦ - قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ مَالِكٍ الْمُزَنِيُّ أَبُو جَعْفَرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي جَمِيلُ بْنُ زَيْدٍ قَالَ صَحِبْتُ شَيْخاً مِنَ الأَنْصَارِ ذَكَرَ أَنَّهُ كَانَتْ لَهُ صُحْبَةٌ يُقَالُ لَهُ كَعْبُ بْنُ زَيْدٍ أَوْ زَيْدُ بْنُ كَعْبٍ فَحَدَّثَنِي أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَزَوَّجَ امْرَأَةً مِنْ بَنِي غِفَارٍ فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْهَا فَوَضَعَ ثَوْبَهُ وَقَعَدَ عَلَى الْفِرَاشِ أَبْصَرَ بِكَشْحِهَا بَيَاضاً فَانْحَازَ عَنِ الْفِرَاشِ ثُمَّ قَالَ خُذِي عَلَيْكِ ثِيَابَكِ. وَلَمْ يَأْخُذْ مِمَّا أَتَاهَا شَيْئاً" رواه أحمد , وجميل: ضعيف.

7606. Ka'b b. Zeyd ya da Zeyd b. Ka'b bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Benî Gıfâr'dan bir kadınla evlendi. Onunla gerdeğe girdiğinde kadın kıyafetini soyunup yatağa oturdu. Kadının belinde beyazlık olduğunu gördü ve hemen yataktan uzaklaşarak şöyle buyurdu: *"Elbiselerini üzerine giy."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ödediği mehirden hiçbir şeyi (geri) almadı.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir. Cemîl zayıf biridir.[1]

٧٦٠٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ ، حَدَّثَنَا أَبُو بُكَيْرٍ ابْنُ عَمِّ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ النَّخَعِيُّ ، عَنْ جَمِيلِ بْنِ زَيْدٍ الطَّائِيِّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ ، قَالَ : تَزَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ امْرَأَةً مِنْ بَنِي غِفَارٍ ، فَلَمَّا دَخَلَتْ عَلَيْهِ رَأَى بِكَشْحِهَا وَضَحًا فَرَدَّهَا ، وَقَالَ : " دَلَّسْتُمْ لِي "

وجميل: ضعيف .

7607. Cemil b. Zeyd et-Tâî der ki: Abdullah b. Ömer bize şöyle anlattı: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Benî Gıfâr'dan bir kadınla evlendi. Onunla beraber olunca belinde beyazlık gördü ve kadını redderek şöyle buyurdu: *"Beni aldattınız."*

★Cemil zayıf biridir.[2]

٧٦٠٨ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ دَاوُدَ الصَّوَّافُ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ الْقَزَّازُ ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ إِدْرِيسَ ، عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ سُلَيْمَانَ ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ ، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ ، " أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَزَوَّجَ امْرَأَةً مِنْ أَهْلِ الْبَادِيَةِ ، فَرَأَى بِهَا بَيَاضًا ، فَفَارَقَهَا قَبْلَ أَنْ يَدْخُلَ بِهَا "

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (3/493), Cemîl, oldukça zayıftır.

[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (5699)

رواه الطبراني ,وفيه: إسحاق بن إدريس الإسواري, وهو كذاب .

7608. Sehl b. Sa'd'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), çöl ahalisinden bir kadınla evlendi. Onda beyazlık bulunca, onunla ilişkiye girmeden önce ondan ayrıldı.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden İshâk b. İdrîs el-İsvârî hadis uyduran biridir. [1]

(بَابُ فِي العِنِّين)

İktidarsız Olan Erkek

٧٦٠٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ النَّضرِ الأَزْدِيُّ ، ثنا أبو غسَّانَ ، ثنا قَيْسُ بْنُ الرَّبِيعِ ، أنا الرُّكَيْنُ بْنُ الرَّبِيعِ بْنِ عَمِيلَةَ ، عَنْ أبِيهِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : " يُؤَجَّلُ الْعِنِّينُ سَنَةً ، فَإِنْ وَصَلَ إِلَيْهَا وَإِلا فُرِّقَ بَيْنَهُمَا ، وَلَهَا الصَّدَاقُ " رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح خلا حصين بن قبيصة, وهو ثقة .

7609. Abdullah (İbn Mes'ûd) der ki: "İktidarsız olan erkeğe bir sene süre verilir. Eğer (evlendiği) kadınla ilişkiye girebilirse ne âlâ. Eğer giremezse karısından tefrik edilir. Ona mehir vermesi de gerekli olur."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Husayn b. Kabîsa, *Sahîh*'in ravisi olmamakla beraber güvenilir biridir. [2]

(بَابُ حَقِّ الْمَرْأَةِ عَلَى الزَّوجِ)

Kadının Kocası Üzerindeki Hakları

٧٦١٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنِ ابْنِ إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ دَخَلَتْ عَلَيَّ خُوَيْلَةُ بِنْتُ حَكِيمِ بْنِ أُمَيَّةَ بْنِ حَارِثَةَ بْنِ الأَوْقَصِ السُّلَمِيَّةُ وَكَانَتْ عِنْدَ عُثْمَانَ بْنِ مَظْعُونٍ قَالَتْ فَرَأَى رَسُولُ اللَّهِ بَذَاذَةَ هَيْئَتِهَا فَقَالَ لِي يَا عَائِشَةُ مَا أَبَذَّ هَيْئَةَ خُوَيْلَةَ. قَالَتْ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ امْرَأَةٌ لاَ زَوْجَ لَهَا يَصُومُ النَّهَارَ وَيَقُومُ اللَّيْلَ فَهِيَ كَمَنْ لاَ زَوْجَ لَهَا فَتَرَكَتْ نَفْسَهَا وَأَضَاعَتْهَا قَالَتْ فَبَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى عُثْمَانَ بْنِ مَظْعُونٍ فَجَاءَهُ فَقَالَ يَا عُثْمَانُ أَرَغْبَةً عَنْ سُنَّتِي. قَالَ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (5855)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (9704)

فَقَالَ لاَ وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَلَكِنْ سُنَّتَكَ أَطْلُبُ. قَالَ فَإِنِّى أَنَامُ وَأُصَلِّى وَأَصُومُ وَأُفْطِرُ وَأَنْكِحُ النِّسَاءَ فَاتَّقِ اللَّهَ يَا عُثْمَانُ فَإِنَّ لأَهْلِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّ لِضَيْفِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّ لِنَفْسِكَ عَلَيْكَ حَقًّا فَصُمْ وَأَفْطِرْ وَصَلِّ وَنَمْ"

قلت روى أبو داود منه طرفا.

رواه أحمد والبزار بنحوه, وقال : فقال : " يا عثمان إن لك في أسوة والله لأخشاكم لله وأحفظكم لحدوده لأنا "

7610. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in hanımı Hz. Âişe anlatıyor: Yanıma Huveyle binti Hakîm b. Ümeyye b. Hârise b. el-Evkas es-Sülemiyye geldi. Osmân b. Maz'ûn'un nikâhı altındaydı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Huveyle'yi pejmürde ve perişan bir halde görünce bana: *"Ey Âişe! Huveyle'yi bu kötü hale getiren nedir?"* diye sordu. Ben de dedim ki: "Ya Resûlallah! Bu, (sanki) kocası olmayan bir kadındır. Kocası gündüzleri oruç tutar, geceleri namaz kılar. Dolayısıyla kocası olmayan bir kadın gibidir. O da kendini ihmal edip perişan etti." Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Osmân b. Maz'ûn'a birini gönderdi. O da, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına geldi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ona: *"Ey Osmân! Sünnetimden yüzmü çevriyorsun?"* diye sorunca, "Vallahi hayır, ya Resûlallah! Sadece senin sünnetini talep ediyorum" karşılığını verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Osmân'a şöyle buyurdu: *"Zira ben uyurum, namaz kılarım, oruç tutarım, iftar ederim, kadınlarla evlenirim. Allah'tan kork ey Osmân! Çünkü ailenin senin üzerinde hakkı vardır. Misafirinin senin üzerinde hakkı vardır. Nefsinin de senin üzerinde hakkı vardır. Öyleyse oruç tut, iftar et, namaz kıl ve uyu."*

Ben derim ki: Ebû Dâvûd bu hadisten bir bölümü rivayet etmiştir.

★Hadisi Ahmed ve şu ibare ile Bezzâr rivayet etmiştir: *"Ey Osmân! Bende senin için örnekler var. Vallahi sizin Allah'tan en çok korkanınız ve O'nun sınırlarını en iyi muhafaza edeniniz benim."* [1]

٧٦١١ — ١. وفي رواية عن أحمد : إِنَّ الرَّهْبَانِيَّةَ لَمْ تُكْتَبْ عَلَيْنَا أَفَمَا لَكَ فِىَّ أُسْوَةٌ فَوَاللَّهِ إِنِّى أَخْشَاكُمْ لِلَّهِ وَأَحْفَظُكُمْ لِحُدُودِهِ لأَنَا"

6711. Ahmed'in bir rivayeti şöyledir: *"Ruhbanlık bize farz kılınmadı. Hiç*

---

[1] İbn Hibbân, *Sahîh* (9); İmam Ahmed, *Müsned* (6/268, 226), Bezzâr, *Müsned* (1457-8)

şüphesiz sizin Allah'tan en çok korkanınız ve O'nun sınırlarını en iyi muhafaza edeniniz benim."[1]

٧٦١١. ٢. وفي رواية عند أحمد : حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُؤَمَّلٌ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ سُوَيْدٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ يَعْمَرَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَتِ امْرَأَةُ عُثْمَانَ بْنِ مَظْعُونٍ تَخْتَضِبُ وَتَطَيَّبُ فَتَرَكَتْهُ فَدَخَلَتْ عَلَيَّ فَقُلْتُ لَهَا أَمُشْهِدٌ أَمْ مُغِيبٌ فَقَالَتْ مُشْهِدٌ كَمُغِيبٍ. قُلْتُ لَهَا مَا لَكِ قَالَتْ عُثْمَانُ لاَ يُرِيدُ الدُّنْيَا وَلاَ يُرِيدُ النِّسَاءَ. قَالَتْ عَائِشَةُ فَدَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فَأَخْبَرْتُهُ بِذَلِكَ فَلَقِيَ عُثْمَانَ فَقَالَ يَا عُثْمَانُ أَتُؤْمِنُ بِمَا نُؤْمِنُ بِهِ. قَالَ نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ فَأُسْوَةٌ مَا لَكَ بِنَا "

وأسانيد أحمد رجالها ثقات إلا أن طريق: " إن أخشاكم " أرسلها أحمد ووصلها البزار برجال ثقات.

6711. Ahmed'in diğer rivayeti şöyledir: Hz. Âişe anlatıyor: Osmân b. Maz'ûn'un eşi koku sürünür ve kına ile boyanırdı. Bunu yapmayı terketti. Bir gün yanıma geldi. Ona: "Yanında mı, yoksa yok mu?" diye sorunca, "Yanımda ama yok gibi" cevabını verdi. Ona: "Bu halin nedir?" diye sordum. Şöyle dedi: "Osmân, ne dünya istiyor, ne de kadın."

Bunun üzerine yanıma Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gelince ona bunu haber verdim. Osmân'la karşılaşınca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Osmân! Bizim iman ettiğimiz şeylere iman ediyor musun?"* diye sordu. Osmân: "Evet ya Resûlallah!" cevabını verince, şöyle buyurdu: *"Senin için, bizde örnek (alınacak yönler) yok mu?"*

★Ahmed'in senedlerinin ravileri güvenilir kimselerdir. Ancak *"Sizin Allah'tan en çok korkanınız"* versiyonunu Ahmed mürsel olarak, Bezzâr ise muttasıl olarak güvenilir raviler kanalıyla rivayet etmiştir.[2]

٧٦١٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْخَطَّابِ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ ، حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ أَبِي بُرْدَةَ ، عَنْ أَبِي مُوسَى الأَشْعَرِيِّ ، قَالَ : دَخَلَتِ امْرَأَةُ عُثْمَانَ بْنِ مَظْعُونٍ عَلَى نِسَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَرَأَيْنَهَا سَيِّئَةَ الْهَيْئَةِ ، فَقُلْنَ لَهَا : مَا لَكِ ؟ مَا فِي قُرَيْشٍ رَجُلٌ أَغْنَى مِنْ بَعْلِكِ ؟ قَالَتْ : مَا كُنَّا مِنْهُ مِنْ شَيْءٍ : أَمَّا نَهَارُهُ فَصَائِمٌ ، وَأَمَّا لَيْلُهُ فَقَائِمٌ ، قَالَ : فَدَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَذَكَرْنَ ذَلِكَ لَهُ ، قَالَ : فَلَقِيَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ : يَا عُثْمَانُ ،

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (6/226).
[2] İmam Ahmed, *Müsned* (6/106), Taberânî, *M. el-Kebîr* (8319)

أَمَا لَكَ بِي أُسْوَةٌ ؟ ، قَالَ : وَمَا ذَاكَ يَا رَسُولَ اللّٰهِ ، فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي ؟ قَالَ : أَمَّا أَنْتَ فَتَقُومُ بِاللَّيْلِ وَتَصُومُ بِالنَّهَارِ ، وَإِنَّ لأَهْلِكَ عَلَيْكَ حَقًّا ، وَإِنَّ لِجَسَدِكَ حَقًّا ، فَصَلِّ ، وَنَمْ ، وَصُمْ ، وَأَفْطِرْ ، قَالَ : فَأَتَتْهُمُ الْمَرْأَةُ بَعْدَ ذَلِكَ عَطِرَةً كَأَنَّهَا عَرُوسٌ ، فَقُلْنَ لَهَا : مَهْ ؟ قَالَتْ : أَصَابَنَا مَا أَصَابَ النَّاسُ. رواه أبو يعلى والطبراني بأسانيد وبعض أسانيد الطبراني رجاله ثقات .

7612. Ebû Mûsâ el-Eş'arî anlatıyor: Osmân b. Maz'ûn'un hanımı, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in hanımlarının yanına girdi. Onu perişan bir halde buldular. "Bu halin nedir? Kureyş içerisinde kocandan daha zengin adam yok muydu?" diye sordular. Kadın: "Bize ondan hiçbir fayda gelmez, gündüzleri oruçlu, geceleri ise namazda" diye cevap verdi. Derken Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) içeri girdi. Kadının durumunu ona anlattılar. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bu olay üzerine Osmân'la karşılaşınca: *"Ey Osmân! Senin için bende örnek (alınacak yönler) yokmu?"* diye sordu. Osman: "Bu da nedir, ya Resûlallah! Anam babam sana feda olsun" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Sen geceleri namaz kılıyor, gündüzleri oruç tutuyorsun. Hiç şüphesiz ailenin senin üzerinde hakkı vardır, bedeninin senin üzerinde hakkı vardır, öyleyse hem namaz kıl, hem de uyu; hem oruç tut, hem de iftar et."* Bu konuşmanın ardından Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in hanımlarının yanına gitti. Güzel kokular sürünmüştü. Sanki gelin gibiydi. Kadınlar ona: "Bu da ne?" dediklerinde: "İnsanların başına gelen benim de başıma geldi" karşılığını verdi.

★Hadisi Ebû Ya'lâ ve Taberânî birkaç isnâdla rivayet etmiştir. Taberânî'nin bir isnâdının ravileri güvenilir kimselerdir.

٧٦١٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمُعَلَّى الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، ح وَحَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ دُحَيْمٍ ، ثنا أَبِي ، ح وَحَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا دَاوُدُ بْنُ رُشَيْدٍ ، قَالُوا : ثنا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ ، ثنا عُفَيْرُ بْنُ مَعْدَانَ ، عَنْ سُلَيْمِ بْنِ عَامِرٍ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُ ، قَالَ : كَانَتِ امْرَأَةُ عُثْمَانَ بْنِ مَظْعُونٍ امْرَأَةً جَمِيلَةً عَطِرَةً ، تُحِبُّ اللِّبَاسَ ، وَالْهَيْأَةَ لِزَوْجِهَا ، فَزَارَتْهَا عَائِشَةُ وَهِيَ تَفِلَةٌ ، قَالَ : مَا حَالُكِ هَذِهِ ؟ قَالَتْ : إِنَّ نَفَرًا مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْهُمْ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ، وَعَبْدُ اللّٰهِ بْنُ رَوَاحَةَ ، وَعُثْمَانُ بْنُ مَظْعُونٍ قَدْ تَخَلَّوْا لِلْعِبَادَةِ ، وَامْتَنَعُوا مِنَ النِّسَاءِ ، وَأَكْلِ اللَّحْمِ وَصَامُوا النَّهَارَ ، وَقَامُوا اللَّيْلَ ، فَكَرِهْتُ أَنْ أُرِيَهُ مِنْ حَالِي مَا يَدْعُوهُ إِلَى مَا عِنْدِي لِمَا يُخَلِّي لَهُ ، فَلَمَّا دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهُ عَائِشَةُ ، فَأَخَذَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَعْلَهُ ، فَحَمَلَهَا بِالسَّبَّابَةِ مِنْ إِصْبَعِهِ الْيُسْرَى ، ثُمَّ انْطَلَقَ سَرِيعًا حَتَّى دَخَلَ عَلَيْهِمْ ، فَسَأَلَهُمْ

عَنْ حَالِهِمْ ، قَالُوا : أَرَدْنَا الْخَيْرَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّمَا بُعِثْتُ بِالْحَنِيفِيَّةِ السَّمْحَةِ ، وَلَمْ أُبْعَثْ بِالرَّهْبَانِيَّةِ الْبِدْعَةِ ، أَلا وَإِنَّ أَقْوَامًا ابْتَدَعُوا الرَّهْبَانِيَّةَ فَكُتِبَتْ عَلَيْهِمْ ، فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا ، أَلا فَكُلُوا اللَّحْمَ ، وَائْتُوا النِّسَاءَ ، وَصُومُوا ، وَأَفْطِرُوا ، وَصَلُّوا ، وَنَامُوا ، فَإِنِّي بِذَلِكَ أُمِرْتُ "

رواه الطبراني, وفيه: عفير بن معدان, وهو ضعيف , وقد تقدمت له طريق في العلم.

7613. Ebû Umâme anlatıyor: Osmân b. Maz'ûn'un eşi güzel ve koku sürünen bir kadındı. Kocası için güzel görünmeyi ve güzel elbiseyi giymeyi severdi. Bir defasında Hz. Âişe onu ziyaret ettiğinde onun koku sürünmediğini farketti. "Bu halin nedir?" diye sorunca, şöyle cevap verdi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ashabından bir grup -ki Ali b. Ebî Tâlîb, Abdullah b. Revâha ve Osman b. Maz'un bu gruptandır- kendilerini ibadete verdiler. Kadınlardan ve et yemekten kaçındılar. Gündüzleri oruç tutuyor, geceleri namaz kılıyorlar. Dolayısıyla ben de, kendisini verdiği şeyden dolayı onu, bendeki şeylere teşvik eden bir halde ona görünmeyi hoş karşılamadım."

Derken Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), içeri girdi ve Âişe olanları Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e anlattı. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ayakkabısını tuttu ve sol elindeki işaret parmağıyla onu taşıyarak hızla evden ayrıldı. Nihayet ismi geçen kişilerin yanına vardı. Onlara hallerini sordu. Onlar: "Biz, (bu davranışlarımızla) hayır murad ediyoruz" dediler. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onlara şöyle buyurdu:

"Hiç şüphesiz ben, hanif ve hoşgörülü bir din ile gönderildim. Bidat olan ruhbanlık ile gönderilmedim. Bazı topluluklar ruhbanlığı icat ettiler. Bu onlara böylece yazılmış oldu. Buna hakkıyla da riayet edemediler. O halde artık et yiyin ve kadınlarınızla beraber olun. Hem oruç tutun, hem de iftar edin. Hem namaz kılın, hem de uyuyun. Zira bana bunlar emredildi."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ufeyr b. Ma'dân zayıftır. Bu hadisin İlim kitabında bir tariki daha geçmişti.[1]

٧٦١٤ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عِرْقٍ الْحِمْصِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُصَفًّى ، ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، وَالْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، قَالا : ثنا دَاوُدُ بْنُ رُشَيْدٍ ، قَالا : ثنا مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ ، عَنْ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7715)

سُلَيْمَانَ بْنِ سُلَيْمٍ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ جَابِرٍ ، عَنِ الْمِقْدَامِ بْنِ مَعْدِي كَرِبَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ فِي النَّاسِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ : " إِنَّ اللَّهَ يُوصِيكُمْ بِالنِّسَاءِ خَيْرًا ، إِنَّ اللَّهَ يُوصِيكُمْ بِالنِّسَاءِ خَيْرًا ، فَإِنَّهُنَّ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَخَالاتُكُمْ ، إِنَّ الرَّجُلَ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ يَتَزَوَّجُ الْمَرْأَةَ وَمَا تُعَلَّقُ يَدَاهَا الْخَيْطَ ، فَمَا يَرْغَبُ وَاحِدٌ مِنْهُمَا عَنْ صَاحِبِهِ "

قلت : روى له ابن ماجة : " إِنَّ اللَّهَ يُوصِيكُمْ بِأُمَّهَاتِكُمْ إِنَّ اللَّهَ يُوصِيكُمْ بِآبَائِكُمْ إِنَّ اللَّهَ يُوصِيكُمْ بِالأَقْرَبِ فَالأَقْرَبِ " فقط .

رواه الطبراني ورجاله ثقات إلا أن يحيى بن جابر لم يسمع من المقدام, والله أعلم .

7614. Mikdâm b. Ma'dî Kerib'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), insanlar arasında ayağa kalkarak Allah'a hamd etti ve O'na övgüde bulunduktan sonra şöyle buyurdu: *"Hiç şüphesiz Allah, size kadınlara iyi davranmanızı tavsiye etmektedir.. Çünkü onlar annelerinizdir, kızlarınızdır ve teyzelerinizdir. Ehl-i kitaptan bir erkek, kadınla evlenir de kadının eli ipliğe takılmaz (yani ölene dek yoksul hayat sürerler). Karı kocadan hiçbiri diğerini (ölene dek) bırakmayıp (onun bu haline sabreder)."*

Ben derim ki: İbn Mâce, Mikdâm'ın hadisini şöyle rivayet eder: *"Hiç şüphesiz Allah size analarınız(a iyi davranmanızı, hakkına riayet etmeniz)i cidden tavsiye eder. Hiç şüphesiz Allah size babalarınızı tavsiye etmiştir. Hiç şüphesiz Allah size yakın akrabayı sırasıyla diğer yakın akrabaları tavsiye etmiştir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir. Ancak Yahyâ b. Câbir, Mikdâm'dan hadis işitmemiştir. Allah en doğrusunu bilendir.[1]

٧٦١٥ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا ابْنُ إِدْرِيسَ قَالَ سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا وَخِيَارُهُمْ خِيَارُهُمْ لِنِسَائِهِمْ "

رواه أحمد, وفيه: محمد بن عمرو, وحديثه حسن, وبقية رجاله رجال الصحيح. وقد رواه أبو داود خلا قوله : " وخيارهم لنسائهم "

7615. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Müminlerin iman yönünden en mükemmeli, ahlâk yönünden en güzel olanlar ve kadınlarına karşı en iyi davrananlarıdır."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. Amr'ın hadisi

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/274)

hasendir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravilerileridir. Ebû Dâvûd bu hadisi *"Kadınlara karşı en en iyi davrananlarıdır"* kısmı olmaksızın rivayet etmiştir.[1]

٧٦١٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمُعَلَّى الدِّمَشْقِيُّ، ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ، ح وَحَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْعَلاءِ، قَالَ: وحَدَّثَنِي عَمِّي مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، ح وَحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ الْخَشَّابِ الرَّقِّيُّ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْعَلاءِ، قَالُوا: ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ، ثنا عَمْرُو بْنُ رُؤْبَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا كَبْشَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: " خِيَارُكُمْ خَيْرُكُمْ لأَهْلِهِ "

رواه الطبراني, وفيه: عمر بن رؤبة, وثقه ابن حبان وغيره, وضعفه جماعة.

7616. Ebû Kebşe diyor ki: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"En hayırlılarınız, ailesine karşı en hayırlı olanlarınızdır."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ömer b. Ru'be'yi, İbn Hibbân ve başkaları güvenilir kabul etmiş, bir grup âlim ise zayıf görmüştür.[2]

٧٦١٧ - حَدَّثَنَا أَسْلَمُ بْنُ سَهْلٍ الْوَاسِطِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ النَّسَائِيُّ، ثنا عَلِيُّ بْنُ عَاصِمٍ، عَنْ سَعِيدٍ الْجُرَيْرِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ، عَنْ مُعَاوِيَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لأَهْلِهِ " رواه الطبراني ,وفيه: علي بن عاصم بن صهيب, وأنكر عليه كثرة الغلط وتماديه فيه.

7617. Muâviye'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"En hayırlınız, ailesine karşı en iyi davrananızdır."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup ravilerden Ali b. Âsım b. Suheyb, hatalarının çok olması ve bunlara devam etmesi sebebiyle tenkide uğramıştır.[3]

٧٦١٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ شَبُّوَيْهِ، قَالَ: ثنا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسَ، قَالَ: ثنا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ، قَالَ: ثنا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ زَيْدٍ، عَنْ مُصْعَبِ بْنِ مُصْعَبٍ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لأَهْلِهِ وَأَنَا خَيْرُكُمْ لأَهْلِي "

رواه البزار, وفيه: مصعب بن مصعب, وهو ضعيف.

7618. Abdurrahman b. Avf'ın babası (Ebû Seleme)'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"En hayırlınız, ailesine karşı en iyi davrananızdır. Ailesine karşı en hayırlı olanınız*

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (2/50, 472, 527)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/341)
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/363)

ise benim."

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Mus'ab b. Mus'ab zayıftır.[1]

٧٦١٩ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: " خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِنِسَائِهِمْ "

رواه البزار, وفيه: محمد بن عمرو بن علقمة, وقد وثق وفيه ضعف, وبقية رجاله ثقات.

7619. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"En hayırlınız, kadınlara karşı en iyi davrananlarınızdır."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. Amr b. Alkame güvenilir kabul edilmekle birlikte kendisinde zayıflık bulunmaktadır. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

٧٦٢٠ - حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى الضَّرِيرُ ، قَالَ : ثنا شَبَابَةُ بْنُ سَوَّارٍ ، قَالَ : ثنا مُغِيرَةُ بْنُ مُسْلِمٍ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ الزُّبَيْرِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَلا عَسَى أَحَدُكُمْ أَنْ يَضْرِبَ امْرَأَتَهُ ضَرْبَ الأَمَةِ ، أَلا خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لأَهْلِهِ "

رواه البزار ,عن شيخه زكريا بن يحيى بن أيوب الضرير ,ولم أعرفه, وبقية رجاله رجال الصحيح.

7620. Zübeyr'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Dikkat edin! Olur ki biriniz karısını, cariyeyi kamçıladığı gibi kamçılar. İyi bilin ki! En hayırlınız, ailesine karşı en iyi davrananızdır."*

★Hadisi Bezzâr, hocası Zekerriyâ b. Yahyâ b. Eyyûb ed-Darîr'den rivayet etmiştir ki bu zatı tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[3]

٧٦٢١ - وَحَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ ، قَالَ : نا أَبُو عَاصِمٍ ، قَالَ : نا جَعْفَرُ بْنُ يَحْيَى بْنِ ثَوْبَانَ ، عَنْ عَمِّهِ عُمَارَةَ بْنِ ثَوْبَانَ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَذِنَ فِي ضَرْبِ النِّسَاءِ ، فَسَمِعَ مِنَ اللَّيْلِ صَوْتًا عَالِيًا ، فَقَالَ : " إِنِّي لأَسْمَعُ صَوْتًا عَالِيًا ، قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَذِنْتَ فِي ضَرْبِ النِّسَاءِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لأَهْلِهِ ، وَأَنَا خَيْرُكُمْ لأَهْلِي "

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1480)

[2] Bezzâr, *Müsned* (1482), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (5926)

[3] Bezzâr, *Müsned* (1484)

قلت : روى ابن ماجة بعضه.

رواه البزار, وفيه: جعفر بن يحيى بن ثوبان ,وهو مستور, وبقية رجاله ثقات .وقد روى أبو داود لجعفر هذا وسكت عنه, فحديثه حسن.

7621. İbn Abbâs'ın naklettiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kadınları dövmeye izin verdi. O gece yüksek bir ses işitince: *"Bir ses duyuyorum"* buyurdu. Bunun üzerine: "Ya Resûlallah! Kadınları dövmeye izin verdiniz ya!" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bu olay üzerine şöyle buyurdu: *"En hayırlınız, ailesine karşı en iyi davrananızdır. Ailesine karşı en hayırlı olanınız ise benim."*

Ben derim ki: İbn Mâce hadisin bir bölümünü rivayet etmiştir.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Câfer b. Yahyâ b. Sevbân mestur biridir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir. Ebû Dâvûd, Câfer'in bu hadisini rivayet etmiş hakkında bir yorum yapmayıp susmuştur. Dolayısıyla hadisi hasen olan bir zattır.[1]

٧٦٢٢ - وعَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لأَهْلِهِ

رواه البزار, عن شيخه عثمان بن عمر, ولم أعرفه, وبقية رجاله رجال الصحيح .

7622. Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"En hayırlınız, ailesine karşı en hayirlı olanınızdır."*

★Hadisi Bezzâr, hocası Osmân b. Ömer'den rivayet etmiştir. Bu zatı tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٧٦٢٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ سَعِيدٍ الْجُرَيْرِيِّ عَنْ أَبِي الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ الشِّخِّيرِ عَنْ نُعَيْمِ بْنِ قَعْنَبٍ قَالَ خَرَجْتُ إِلَى الرَّبَذَةِ فَإِذَا أَبُو ذَرٍّ قَدْ جَاءَ فَكَلَّمَ امْرَأَتَهُ فِي شَيْءٍ فَكَأَنَّهَا رَدَّتْ عَلَيْهِ وَعَادَ فَعَادَتْ فَقَالَ مَا تَزِدْنَ عَلَى مَا قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَرْأَةُ كَالضِّلَعِ فَإِنْ ثَنَيْتَهَا انْكَسَرَتْ وَفِيهَا بَلْغَةٌ وأَوَدٌ "

رواه أحمد والبزار, ورجاله رجال الصحيح خلا نُعَيْم بن قعنب, وهو ثقة.

7623. Nuaym b. Ka'neb anlatıyor: Rebeze'ye gitmiştim. Bir de baktım ki Ebû Zer gelmiş. Karısıyla bir konuda konuşuyor. Sanki karısı onun dediğini kabul etmiyor gibiydi. Ebû Zer geri döndü, akabinde karısı da

---

1 Bezzâr, *Müsned* (1483)

2 Bezzâr, *Müsned* (1481)

döndü. Bunun üzerine Ebû Zer şöyle dedi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in buyurduğu şu söz üzerine ilave yapmayın: *"Kadın kaburga kemiği gibidir. Onu kıvırırsanız kırılır. Onda ahmaklık ve eğrilik bulunmaktadır."*

★Hadisi Ahmed ve Bezzâr rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Nuaym b. Ka'neb *Sahîh*'in ravisi olmamakla beraber güvenilir biridir.[1]

٧٦٢٤ - حدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَامِرُ بْنُ صَالِحٍ قَالَ حَدَّثَنِي هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " الْمَرْأَةُ كَالضِّلَعِ إِنْ أَقَمْتَهَا كَسَرْتَهَا وَهِيَ يُسْتَمْتَعُ بِهَا عَلَى عِوَجٍ فِيهَا" رواه أحمد والطبراني في الأوسط والبزار, ورجال البزار رجال الصحيح .

7624. Hz. Âişe'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kadın, kaburga kemiği gibidir. Düzeltmeye kalkarsan onu kırarsın. Kadın eğriliğiyle beraber kendisinden istifade edilir."*

★Hadisi Ahmed, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî ve Bezzâr rivayet etmiştir. Bezzâr'ın ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٧٦٢٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا عَوْفٌ قَالَ وَحَدَّثَنِي رَجُلٌ قَالَ سَمِعْتُ سَمُرَةَ يَخْطُبُ عَلَى مِنْبَرِ الْبَصْرَةِ وَهُوَ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ" إِنَّ الْمَرْأَةَ خُلِقَتْ مِنْ ضِلَعٍ وَإِنَّكَ إِنْ تُرِدْ إِقَامَةَ الضِّلَعِ تَكْسِرْهَا فَدَارِهَا تَعِشْ بِهَا "

رواه أحمد والبزار بإسنادين ورجال أحدهما رجال الصحيح وسمي الرجل أبا رجاء العطاردي ,والطبراني في الكبير والأوسط وفي إسناد أحمد رجل لم يسم, وبقية رجاله رجال الصحيح وفي إسناد الطبراني مساتير ومن لم يعرف .

7625. Bir adam dediki: Semure'yi, Basra'nın minberinde hutbe verirken şöyle dediğini işittim: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Hiç şüphesiz kadın, kaburga kemiğinden yaratılmıştır. Kaburga kemiğini düzeltmeyi istersen onu kırarsın. Onlarla yaşamak için yumuşak davran."*

★Hadisi Ahmed ve Bezzâr iki isnâdla beraber rivayet etmiştir. Birinci senedin ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Adamın ismi Ebû Recâ el-Utâridî'dir. Taberânî hadisi *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Ahmed'in senedinde görüldüğü gibi

---

1 İmam Ahmed, *Müsned* (5/164), Bezzâr, *Müsned* (1478)

2 İmam Ahmed, *Müsned* (6/279), Taberânî, *M. el-Evsat* (972), Bezzâr, *Müsned* (1479)

isimsiz bir ravi bulunmaktadır. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٧٦٢٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ ، قَالَ : نا أَبِي ، وَعَمِّي عِيسَى بْنُ الْمُسَاوِرِ ، قَالَ : نا سُوَيْدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ قَيْسٍ ، عَنِ الْمَقْبُرِيِّ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا تَسْتَقِيمُ لَكَ الْمَرْأَةُ عَلَى خَلِيقَةٍ وَاحِدَةٍ ، إِنَّمَا هِيَ كَالضِّلَعِ ، إِنْ تُقِمْهَا تَكْسِرْهَا ، وَإِنْ تَتْرُكْهَا تَسْتَمْتِعْ بِهَا وَفِيهَا عِوَجٌ " وفي رواية : " وكسرها طلاقها "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه سويد بن عبد العزيز وثقه دحيم وهشيم وضعفه الجمهور

7626. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kadın senin için tek bir huy üzerine dosdoğru olamaz. O, kaburga kemiği gibidir. Düzeltmeye kalkışırsın kırarsın, kendi haline terk edersen, bünyesindeki eğrilik ile birlikte ondan istifade edersin."* Başka bir rivayette: *"Onun kırılması, kocasının onu boşamasıdır."* buyurmuştur.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Süveyd b. Abdilazîz'i, Duhaym ve Huşeym güvenilir kabul etmiş, çoğunluk âlimler ise zayıf addetmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

٧٦٢٧ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنِ ابْنِ عُيَيْنَةَ ، عَنْ شَيْخٍ مِنْهُمْ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : جَاءَ جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ إِلَى عُمَرَ يَشْكُو إِلَيْهِ مَا يَلْقَى مِنَ النِّسَاءِ ، فَقَالَ عُمَرُ : إِنَّا لَنَجِدُ ذَلِكَ حَتَّى إِنِّي لأُرِيدُ الْحَاجَةَ فَيَقَالُ لِي : مَا تَذْهَبُ إِلا إِلَى فَتَيَاتِ بَنِي فُلانٍ تَنْظُرُ إِلَيْهِنَّ ، فَقَالَ لَهُ عِنْدَ ذَلِكَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ : " أَمَا بَلَغَكَ أَنَّ إِبْرَاهِيمَ شَكَى إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ذَرَا خُلُقَ سَارَةَ ، فَقِيلَ لَهُ : إِنَّمَا خُلِقَتْ مِنْ ضِلَعٍ فَالْبَسْهَا عَلَى مَا كَانَ فِيهَا مَا لَمْ تَرَ عَلَيْهَا خِزْيَةً فِي دِينِهَا " ، فَقَالَ لَهُ عُمَرُ : لَقَدْ حَشَى اللَّهُ بَيْنَ أَضْلاعِكَ عِلْمًا كَثِيرًا

رواه الطبراني, وفيه: راويان لم يسميا, وبقية رجاله رجال الصحيح .

7627. Yaşlı bir zatın babası anlatıyor: Cerîr b. Abdillah, kadınlarla karşılaştığı sorunları şikayet etmek üzere Hz. Ömer'in yanına geldi. Ömer ona şöyle dedi: "Biz de böyle şeylerle karşılaşıyoruz. Hatta o kadar ki ondan ihtiyacımı gidermesini (benimle beraber olmasını) istiyorum. Kadın (hanımım) diyor ki: Filan oğullarının genç kızlarının

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (5/8), Taberânî, *M. el-Kebîr* (6992), Bezzâr, *Müsned* (1476, 1477)

yanına gitsen de durumlarına bir baksan." Bu esnada Abdullah b. Mes'ûd ona şöyle dedi: "Sana şu haber ulaşmadı mı: Hz. İbrâhîm, Sâre'nin huyundan şikayet etti. Bunun üzerine ona denildi ki: O, kaburga kemiğinden yaratıldı, öyleyse onda dini hususunda bir ayıp görmediğin sürece onu kendisinde bulunan şeylerle beraber giy." Bu söz üzerine Hz. Ömer şöyle dedi: "Allah, senin kaburga kemiklerinin arasına (yani kalbine) epey ilim doldurmuş."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden ikisinin ismi belirtilmemiştir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

(بَابُ ثَوَابِ الْمَرْأَةِ عَلَى طَاعَتِهَا لِزَوْجِهَا وَقِيَامِهَا عَلَى مَالِهِ وَحَمْلِهَا وَوَضْعِهَا)

Kadının Kocasına İtaat Etmesi, Onun Malını Gözetip Kollamasındaki Sevap, Kadının Hamileliği ve Doğurması

٧٦٢٨ - حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ الْجَهْضَمِيُّ ، وَمُحَمَّدُ بْنُ بَحْرٍ ، قَالَا : حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ رَوْحُ بْنُ الْمُسَيَّبِ الْكَلْبِيُّ ، حَدَّثَنَا ثَابِتٌ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : أَتَتِ النِّسَاءُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقُلْنَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، ذَهَبَ الرِّجَالُ بِالْفَضْلِ ، بِالْجِهَادِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، فَمَا لَنَا عَمَلٌ نُدْرِكُ بِهِ عَمَلَ الْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، قَالَ : " مِهْنَةُ إِحْدَاكُنَّ فِي بَيْتِهَا تُدْرِكُ عَمَلَ الْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ "

رواه أبو يعلى والبزار, وفيه: روح بن المسيب, وثقه ابن معين والبزار, وضعفه ابن حبان وابن عدي .

7628. Enes anlatıyor: Kadınlar, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelip: "Ya Resûlallah! Erkekler, Allah yolunda cihat etmekle fazileti elde ettiler. Bizim için Allah yolunda cihad edenlerin ameline ulaşacağımız bir amel var mıdır?" diye sordular. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), onlara şöyle buyurdu: *"Sizden birinizin evinde (ailesine) hizmet etmesi, Allah yolunda cihad edenlerin ameline yetişir."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ ve Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Ravh b. el-Müseyyeb'i, İbn Maîn ve Bezzâr güvenilir kabul etmiş, İbn Hibban ve İbn Adiy zayıf görmüşlerdir.[2]

٧٦٢٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي زُرْعَةَ ، ثَنَا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي عَمَّارُ بْنُ نُصَيْرٍ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ الْخَوْلَانِيِّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، أَنَّ سَلَامَةَ حَاضِنَةَ إِبْرَاهِيمَ ابْنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ،

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (9685)

[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (3416), Bezzâr, *Müsned* (1475), İbnü'l-Cevzî, *İlel* (1041), "sahih değildir".

قَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، تُبَشِّرُ الرِّجَالَ بِكُلِّ خَيْرٍ وَلا تُبَشِّرُ النِّسَاءَ ؟ قَالَ : " أَصْحَابُكِ دَسَسْنَكِ لِهَذَا ؟ " قَالَتْ : أَجَلْ ، هُنَّ أَمَرْنَنِي ، قَالَ : " أَفَمَا تَرْضَى إِحْدَاكُنَّ أَنَّهَا إِذَا كَانَتْ حَامِلًا مِنْ زَوْجِهَا ، وَهُوَ عَنْهَا رَاضٍ أَنَّ لَهَا مِثْلَ أَجْرِ الصَّائِمِ الْقَائِمِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، فَإِذَا أَصَابَهَا الطَّلْقُ لَمْ يَعْلَمْ أَهْلُ السَّمَاءِ وَأَهْلُ الأَرْضِ مَا أُخْفِيَ لَهَا مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ ، فَإِذَا وَضَعَتْ لَمْ يَخْرُجْ مِنْهَا جُرْعَةٌ مِنْ لَبَنِهَا ، وَلَمْ يَمُصَّ مَصَّةً إِلا كَانَ لَهَا بِكُلِّ جُرْعَةٍ وَبِكُلِّ مَصَّةٍ حَسَنَةٌ ، فَإِنْ أَسْهَرَهَا لَيْلَةً كَانَ لَهَا مِثْلُ أَجْرِ سَبْعِينَ رَقَبَةً تُعْتِقُهُنَّ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، سَلامَةُ ، تَدْرِي لِمَنْ أَعْنِي بِهَذَا ؟ لِلْمُتَمَتِّعَاتِ ، الصَّالِحَاتِ ، الْمُطِيعاتِ لأَزْوَاجِهِنَّ ، اللَّوَاتِي لا يَكْفُرْنَ الْعَشِيرَ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: عمار بن نصير ,وثقه ابن حبان وصالح جزرة, وضعفه ابن معين وغيره, وبقية رجاله ثقات.

7629. Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in oğlu İbrâhîm'in süt annesi olan Selâme dedi ki: "Ya Resûlallah! Erkekleri her hayırla müjdeliyorsun, kadınları hiç müjdelemiyorsun." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Arkadaşların mı seni kandırarak bunu söylettiler?"* diye sorunca kadın: "Evet, onlar söylememi emrettiler" karşılığını verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Sizden biriniz şuna razı olmaz mı?: Kadın, kocasından hamile kaldığı zaman, kocası da ondan razı ise o kadın için Allah yolunda bulunan ve oruç tutan kişinin mükâfatı vardır. Doğum sancısı çettiğinde ne gökyüzünde, ne de yeryüzündeki melekler onun için saklanan, gözünün aydın olacağı sevabı bilemez. Doğum yaptığında, onun sütünden her damla düştüğünde ve (bebeği tarafından) her emildiğinde Allah yolunda azat edilmiş yetmiş kölenin sevabı gibi ecir alır. Ey Selâme! Bununla (dediklerimle) kimi kastediyorum, biliyor musun? Bununla ben, uyumlu, itaatkâr, saliha ve kocalarına nankörlük etmeyen kadınları kastediyorum."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Ammâr b. Nusayr'ı, İbn Hîbban ve Sâlih Cezere güvenilir kabul etmiş, İbn Maîn ve başkaları ise zayıf saymıştır. Geri kalan ravileri, güvenilir kimselerdir.

٧٦٣٠ – وعَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ – أَحْسَبُهُ رَفَعَهُ – قَالَ : "الْمَرْأَةُ فِي حَمْلِهَا إِلَى وَضْعِهَا إِلَى فِصَالِهَا كَالْمُرَابِطِ فِي سَبِيلِ اللهِ فَإِنْ مَاتَتْ فِيمَا بَيْنَ ذَلِكَ فَلَهَا أَجْرُ شَهِيدٍ"

رواه الطبراني, وفيه: قيس بن الربيع, وثقه شعبة والثوري, وضعفه غيرهما , وإسحاق بن إبراهيم الصبي لم أعرفه, وبقية رجاله رجال الصحيح.

7630. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kadın hamileliğinden doğumuna kadar, doğumundan işini (süt emzirmesi ve yetişmesi gibi) tamamlayıncaya kadar olan süre zarfında, Allah yolunda nöbet tutan kişi gibidir. Bu süre zarfında ölürse, onun için şehit sevabı vardır."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Kays b. er-Rebî'yi, Şu'be ve Sevrî güvenilir kabul etmiş, diğerleri zayıf görmüştür. İshâk b. İbrâhîm es-Sabî'yi ise tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٧٦٣١ – حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ وُهَيْبٍ الْكُوفِيُّ ، قَالَ : نا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ ، قَالَ : نا مَنْدَلٌ ، عَنْ رِشْدِينَ بْنِ كُرَيْبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ، قَالَ : جَاءَتِ امْرَأَةٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنِّي وَافِدَةُ النِّسَاءِ إِلَيْكَ ، هَذَا الْجِهَادُ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَى الرِّجَالِ ، فَإِنْ نَصِبُوا أُجِرُوا ، وَإِنْ قُتِلُوا كَانُوا أَحْيَاءً عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ ، وَنَحْنُ مَعَاشِرَ النِّسَاءِ نَقُومُ عَلَيْهِمْ ، فَمَا لَنَا مِنْ ذَلِكَ ؟ قَالَ : فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَبْلِغِي مَنْ لَقِيتِ مِنَ النِّسَاءِ أَنَّ طَاعَةَ الزَّوْجِ وَاعْتِرَافًا بِحَقِّهِ يَعْدِلُ ذَلِكَ ، وَقَلِيلٌ مِنْكُنَّ مَنْ يَفْعَلُهُ "

رواه البزار, وفيه: رشدين بن كريب, وهو ضعيف.

7631. İbn Abbâs anlatıyor: Bir kadın, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelerek şöyle dedi: "Ya Resûlallah! Ben, kadınların sana gönderdikleri elçisiyim. Şu cihadı Allah erkeklere farz kıldı. Ellerinden gelen gayreti gösterirlerse ödüllendirilirler. Öldürülürseler, Rableri katında diri olarak rızıklandırılırlar. Biz kadınlar topluluğu onları gözetir kollarız. Bize bundan dolayı birşey var mı?" Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Karşılaştığın kadınlara şunu tebliğ et. Kadının kocasına itaat etmesi ve üzerindeki hakkını kabullen(ip nankörlük etmeme)si bu erkeklerin ödülüne denk olur. (Mamafih) çok azınız bunu yapar."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Rişdîn b. Kureyb zayıftır.[2]

---

[1] İshâk b. İbr. metrûktur.

[2] Bezzâr, *Müsned* (1474), İbnü'l-Cevzî, *İlel* (1038), "sahih değildir"

٧٦٣٢ - عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "إِذَا صَلَّتِ الْمَرْأَةُ خَمْسَهَا ، وَصَامَتْ شَهْرَهَا ، وَحَفِظَتْ فَرْجَهَا وَأَطَاعَتْ زَوْجَهَا دَخَلَتْ الْجَنَّةَ"

رواه البزار ,وفيه :رواد بن الجراح ,وثقه أحمد وجماعة وضعفه جماعة ,وقال ابن معين : وهم في هذا الحديث, وبقية رجاله رجال الصحيح .

7632. Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kadın, beş vakit namazını kılıp orucunu tuttuğunda ve namusunu muhafaza edip kocasına itaat ettiğinde cennete girer."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Revvâd b. el-Cerrâh'ı, Ahmed ve bir grup âlim güvenilir kabul etmiş, başka bir grup ise zayıf görmüştür. İbn Maîn der ki: "Bu hadiste yanılgısı vardır." Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٧٦٣٣ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ الْعَلاءِ ، عَنْ رِشْدِينَ بْنِ كُرَيْبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : جَاءَ رَجُلٌ وَأُمُّهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُرِيدُ الْجِهَادَ وَأُمُّهُ تَمْنَعُهُ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " عِنْدَ أُمِّكَ قَرَّ فَإِنَّ لَكَ مِنَ الأَجْرِ عِنْدَهَا مِثْلَ مَا لَكَ فِي الْجِهَادِ " وَجَاءَ آخَرُ ، فَقَالَ : إِنِّي نَذَرْتُ أَنْ أَنْحَرَ نَفْسِي ، فَشُغِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَهَبَ الرَّجُلُ وَأُمُّهُ ، فَوُجِدَ يُرِيدُ أَنْ يَنْحَرَ نَفْسَهُ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ فِي أُمَّتِي مَنْ يُوفِّي بِالنَّذْرِ ، وَيَخَافُ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا ، هَلْ لَكَ مَالٌ ؟ قَالَ : نَعَمْ ، قَالَ : اهْدِ مِائَةَ نَاقَةٍ وَاجْعَلْهَا فِي ثَلاثِ سِنِينَ فَإِنَّكَ لا تَجِدُ مَنْ يَأْخُذُهَا مِنْكَ مَعًا ثُمَّ جَاءَتْهُ امْرَأَةٌ ، فَقَالَتْ : إِنِّي رَسُولُ النِّسَاءِ إِلَيْكَ ، وَمَا مِنْهُمُ امْرَأَةٌ عَلِمَتْ أَوْ لَمْ تَعْلَمْ إِلا وَهِيَ تَهْوَى مَخْرَجِي إِلَيْكَ ، اللَّهُ رَبُّ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَإِلَهُهُنَّ ، وَأَنْتَ رَسُولُ اللَّهِ إِلَى الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ كُتِبَ الْجِهَادُ عَلَى الرِّجَالِ ، فَإِنْ أَصَابُوا أَثْرُوا ، وَإِنِ اسْتُشْهِدُوا كَانُوا أَحْيَاءً عِنْدَ رَبِّهِمْ فَمَا يَعْدِلُ ذَلِكَ مِنْ أَعْمَالِهِمْ ؟ قَالَ : " طَاعَةُ أَزْوَاجِهِنَّ وَالْمَعْرِفَةُ بِحُقُوقِهِمْ وَقَلِيلٌ مِنْكُنَّ تَفْعَلُهُ " رواه الطبراني, وفيه: رشدين بن كريب, وهو ضعيف.

7633. İbn Abbâs anlatıyor: Cihad etmeyi arzulayan ve annesi tarafından bu hususta engellenen bir adam, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e geldi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Annenin yanında kal. Çünkü onun yanında kalmanda senin için cihatta sana verilecek olan mükâfatın benzeri vardır."*

[1] Bezzâr, *Müsned* (1463, 1473)

Başka bir adam gelerek: "Ben kendimi kurban etmeye adamıştım" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), o esnada kadın ve oğluyla meşguldü (onunla ilgilenemedi). Derken adam gitti. Daha sonra kendisini kurban etmek üzereyken bulundu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"O Allah'a hamd olsun ki ümmetim içerisinde adağını yerine getiren ve kötülüğü her tarafı kaplamış bulunan bir günden (Kıyamet gününden) korkan bir adamı yarattı. Senin malın var mı?"* buyurunca adam: "Evet" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yüz deve kurban et ve bu işi üç sene içerisinde yap. Çünkü sen bunların hepsini senden alacak birini bulamazsın"* diye emir buyurdu.

Daha sonra bir kadın gelerek dedi ki: "Ben, kadınların elçisiyim. Beni sana gönderdiler. Bilsin ya da bilmesin hiçbir kadın yoktur ki, benim sana gelmemi arzulamış olmasın. Allah, erkeklerin ve kadınların Rabbi ve ilahıdır. Sen, Allah'ın erkeklere ve kadınlara gönderdiği peygamberisin. Allah, cihadı erkeklere faraz kıldı. Cihadda (ğanimet) bulsalar seçerek alırlar. Şehid olsalar Rableri katında diri olarak rızıklandırılırlar. Hangi ibadet onların bu amellerine denktir?" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle cevap verdi: *"Kocalarına itaat etmeleri ve haklarını bilmeleri. (Fakat ne var ki) sizlerden azınız bunu yapar."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Rişdîn b. Kureyb zayıftır. [1]

(بَابُ حَقِّ الزَّوجِ عَلى المَرْأَةِ)

Kocanın Eşi Üzerindeki Hakları

٧٦٣٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِى جَعْفَرٍ أَنَّ ابْنَ قَارِظٍ أَخْبَرَهُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " إِذَا صَلَّتِ الْمَرْأَةُ خَمْسَهَا وَصَامَتْ شَهْرَهَا وَحَفِظَتْ فَرْجَهَا وَأَطَاعَتْ زَوْجَهَا قِيلَ لَهَا ادْخُلِى الْجَنَّةَ مِنْ أَىِّ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ شِئْتِ"

رواه أحمد والطبراني في الأوسط, وفيه: ابن لهيعة وحديثه حسن ,وبقية رجاله رجال الصحيح .

وقد تقدم حديث أنس : إذا صلت المرأة خمسها بنحو هذا في الباب الذي قبل هذا .

[1] Karşılaştır: 6971. Taberânî, *M. el-Kebîr* (12163)

7634. Abdurrahman b. Avf'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kadın beş vakit namazını kılıp, orucunu tuttuğunda, namusunu muhafaza edip, kocasına itaat ettiğinde (kıyamet günü) ona şöyle denilir: Cennete dilediğin kapıdan gir."*

★Hadisi Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden İbn Lehîa'nın hadisi hasendir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Enes'in *"Kadın beş vakit namazını kılıp..."* hadisi buna benzer lafızlarla bir önceki bölümde geçmişti.[1]

٧٦٣٥ - و عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حَسَنَةَ قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ: إِذَا صَامَتْ لْمَرْأَةُ شَهْرَهَا وصَلَّتِ خَمْسَهَا وَأَطَاعَتْ بَعْلَهَا وَحَفِظَتْ فَرْجَهَا ، فَلْتَدْخُلْ مِنْ أَيِّ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ شَاءَتْ "

رواه الطبراني, وفيه: ابن لهيعة, وحديثه حسن, وسعيد بن عفير, لم أعرفه, وبقية رجاله رجال الصحيح .

7635. Abdurrahman b. Hasene diyor ki: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Kadın orucunu tutup namazını kıldığında, kocasına itaat edip namusunu muhafaza ettiğinde, cennetin dilediği kapısından girsin."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden İbn Lehîa'nın hadisi hasendir. Saîd b. Ufeyr'i ise tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

٧٦٣٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُعَاوِيَةَ الْعُتْبِيُّ ، قَالَ : نَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ ، قَالَ : نَا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ مُوسَى بْنِ وَرْدَانَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، عَنْ رَسُولِ اللّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَيُّمَا امْرَأَةٍ اتَّقَتْ رَبَّهَا ، وَحَفِظَتْ فَرْجَهَا ، وَأَطَاعَتْ زَوْجَهَا ، فُتِحَ لَهَا ثَمَانِيَةُ أَبْوَابٍ مِنَ الْجَنَّةِ ، فَقِيلَ لَهَا : ادْخُلِي مِنْ حَيْثُ شِئْتِ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: ابن لهيعة, وحديثه حسن, وسعيد بن عفير, لم أعرفه, وبقية رجاله ثقات .

7636. Ebû Hureyre'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Rabbinden korkan, namusunu muhafaza eden ve kocasına itaat eden kadına, cennetin sekiz kapısı açılır ve ona «Dilediğin yerden gir» denilir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup ravilerden İbn Lehîa'nın hadisi hasendir. Saîd b. Ufeyr'i ise tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (1661), isnâdında kopukluk vardır.

٧٦٣٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ. وَيَعْلَى قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ حُصَيْنِ بْنِ مِحْصَنٍ أَنَّ عَمَّةً لَهُ أَتَتِ النَّبِىَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِى حَاجَةٍ فَفَرَغَتْ مِنْ حَاجَتِهَا فَقَالَ لَهَا أَذَاتُ زَوْجٍ أَنْتِ. قَالَتْ نَعَمْ. قَالَ فَأَيْنَ أَنْتِ مِنْهُ. قَالَتْ مَا آلُوهُ إِلاَّ مَا عَجَزْتُ عَنْهُ. قَالَ فَكَيْفَ أَنْتِ لَهُ انْظُرِى أَيْنَ أَنْتِ مِنْهُ فَإِنَّهُ جَنَّتُكِ وَنَارُكِ "

رواه أحمد والطبراني في الكبير والأوسط, إلا أنه قال : " فانظري كيف أنت له " . ورجاله رجال الصحيح خلا حصين وهو ثقة .

7637. Husayn b. Mihsan'dan rivayet edildiğine göre halası, bir ihtiyacı için Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e geldi. İhtiyacını giderdikten sonra Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), ona: *"Senin kocan var mı?"* diye sordu. Kadın: "Evet" dedi. *"Sen onun neresindesin?"* diye sordu. Kadın: "Gücümün yetmediği şeyler hariç onu asla ihmal etmem" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ona karşı konumuna (tutumuna) dikkat et! Çünkü o, senin hem cennetin, hem de cehennemindir."*

★Hadisi Ahmed, şu ibarelerle *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiştir: *"Sen ona karşı nasıl davrandığına bak."* Hadisin ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Husayn müstesna. Bununla beraber kendisi güvenilir biridir.[1]

٧٦٣٨ - عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ : أَنَّ امْرَأَةً مِنْ خَثْعَمٍ أَتَتِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ أخبرني مَا حَقُّ الزَّوْجِ عَلَى الزَوْجَة ؟ فإنِّي امْرَأَةٌ أَيِّمٌ ، ، فَإِنِ اسْتَطَعْتُ ، وَإِلا جَلَسْتُ أَيِّمًا ؟ . قَالَ : " فإنَّ حَقَّ الزَّوْجِ عَلَى زَوْجَتِهِ إن سألها نَفْسهَا وَهِيَ عَلَى ظَهْرِ بَعِيرِهِ أن لا تَمْنَعُهُ نَفْسهَا . وَمِنْ حَقِّ الزَّوْجِ عَلَى الزَّوْجَةِ أَنْ لاَ تَصُومَ تَطَوُّعاً إلاَّ بِإِذْنِهِ فَإِنَ فَعَلَتْ جَاعَتْ وَعَطِشَتْ وَلاَ يُقْبَلُ مِنْهَا وَلاَ تَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهَا إلاَّ بِإِذْنِهِ فَإِنْ فَعَلَتْ لَعَنَتْهَا مَلاَئِكَةُ السَّماءِ وَمَلاَئِكَةُ الرَّحْمَةِ وَمَلاَئِكَةُ العَذَابِ حَتَّى تَرْجِعَ" قَالَتْ : لاَ جَرَمَ لاَ أَتْزَوجَ أَبداً.

رواه البزار, وفيه: حسين بن قيس المعروف بحنش, وهو ضعيف ,وقد وثقه حصين بن نمير, وبقية رجاله ثقات.

7638. İbn Abbas'tan rivayet edildiğine göre Has'am'dan bir kadın,

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (4/341; 6/419), Taberânî, *M. el-Evsat* (532), Taberânî, *M. el-Kebîr* (25/183) Hâkim, *Müstedrek* (2/189, *"sahîh"*)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelerek şöyle dedi: "Ya Resûlallah! Bana kocanın eşi üzerindeki haklarını bildir. Çünkü ben, dul bir kadınım. (Diyeceğin şeylere) gücüm yeterse (ne ala), yoksa dul olarak oturacağım." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kadına şöyle cevap verdi:

"Kocanın eşi üzerindeki hakkı, onun ilişki kurmak istediğinde deve sırtında bile olsa, kendisini ona vermekten alıkoymamasıdır. Kocanın eşi üzerindeki haklarından biri de kocasının izni olmadan nafile oruç tutmamasıdır. Eğer kadın (izinsiz) bunu yaparsa (sadece) aç ve susuz kalmış olur, orucu ondan kabul edilmez. Evinden kocasının izni olmadan çıkamaz. Eğer bunu yaparsa, evine geri dönünceye kadar gökyüzündeki melekler, rahmet melekleri ile azap melekleri dahi ona lanet ederler." Kadın şöyle dedi: "Gerçekten de asla evlenmeyeceğim."

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Bahneş diye bilinen Hüseyn b. Kays zayıftır. Husayn b. Numeyr bu zatı güvenilir kabul etmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٧٦٣٩ - وعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: أَتَى رَجُلٌ بِابْنَتِهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ : إِنَّ ابْنَتِي هَذِهِ أَبَتْ أَنْ تَتَزَوَّجَ فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَطِيعِي أَبَاكِ " قَالَتْ : وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لا أَتَزَوَّجُ حَتَّى تُخْبِرَنِي مَا حَقُّ الزَّوْجِ عَلَى زَوْجَتِهِ . قَالَ : حَقُّ الزَّوْجِ عَلَى زَوْجَتِهِ لَوْ كَانَتْ بِهِ قَرْحَةٌ فَلَحِسَتْهَا أَوْ انْتَثَرَ مِنْخَرَاهُ صَدِيدًا أَوْ دَمًا ثُمَّ ابْتَلَعَتْهُ مَا أَدَّتْ حَقَّهُ" قَالَتْ : وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لا أَتَزَوَّجُ أَبَدًا . فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لاَ تُنْكِحُوهُنَّ إِلاَّ بِإِذْنِهِنَّ "

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح خلا نهار العبدي,وهو ثقة.

7639. Ebû Saîd el-Hudrî anlatıyor: Bir adam kızıyla beraber, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelerek: "Benim şu kızım evlenmeye yanaşmıyor" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), kıza: *"Babana itaat et"* buyurdu. Kız: "Seni hak olarak gönderene yemin olsun ki kocanın, karısı üzerindeki haklarını bildirmedikçe asla evlenmem" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu:

"Kocanın karısı üzerindeki hakkı şöyledir: Şayet kocasında bir yara olsa, karısı da yarayı yalasa; ya da burnundan irin ya da kan akıp çıkarsa ve karısı da

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1464), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (2455)

o irini ya da kanı yutarsa, yine de kocasının hakkını ödemiş olamaz." Kadın dedi ki: "Seni hak olarak gönderene yemin olsun ki, asla evlenmeyeceğim." Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kadınları, izinleri olmadıkça evlendirmeyin"* buyurdu.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, Nehâr el-Abdî müstesna ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٧٦٤٠ – وعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ: جَاءَتِ امْرَأَةٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ : يَا رَسُولَ الله إِنِّي فُلاَنَةُ بِنْتُ فَلاَنَ . قَالَ :قُولِي حَاجَتَكِ " قَالَتْ : حَاجَتِي أَنْ فُلاَناً يَخْطِبُنِي فَأَخْبِرْنِي مَا حَقُّ الزَّوْجِ عَلَى زَوْجَتِهِ فَإِنْ كَانَ شَيْئاً أُطِيقُهُ تَزَوَّجْتُهُ وَإِنْ لَمْ أُطِقْهُ لا أَتَزَوَّجَ. قَالَ : إِنَّ مِنْ حَقِّ الزَّوْجِ عَلَى زَوْجَتِهِ أَنْ لَوْ سَالَ مِنْخَرَاهُ دَماً وَقَيْحاً فَلَحِسَتْهُ مَا أَدَّتْ حَقَّهُ وَلَوْ كَانَ يَنْبَغِي لِبَشَرٍ أَنْ يَسْجُدَ لِبَشَرٍ لأَمَرْتُ الْمَرْأَةَ أَنْ تَسْجُدَ لِزَوْجِهَا إِذَا دَخَلَ عَلَيْهَا " قَالَتْ : وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لا أَتَزَوَّجُ مَا بَقِيتُ فِي الدُّنْيَا .

رواه البزار,وفيه:سليمان بن داود اليمامي,وهو ضعيف.

7640. Ebû Hureyre anlatıyor: Bir kadın, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e giderek: "Ya Resûlallah! Ben falan kızı falanım" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İhtiyacını bildir"* buyurdu. Kadın şöyle anlattı: "İhtiyacım şudur: Falan adam bana talip oldu. O halde bana kocanın, karısı üzerindeki hakkını bildir. Eğer güç yetirebileceğim bir şeyse, onunla evlenirim. Eğer güç yetiremezsem evlenmem."

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kadına şu cevabı verdi: *"Kocanın karısı üzerindeki haklarından biri şudur: Şayet kocanın burnundan kan ya da irin aksa da, karısı onu yalasa, yine de hakkını ödemiş olamaz. Şayet bir beşerin, başka bir beşere secde etmesi gerekseydi, hiç şüphesiz yanına girdiğinde kadına, kocasına secde etmesini emrederdim."*

Kadın bunları duyunca: "Seni hak olarak gönderene yemin olsun ki, dünyada kaldığım sürece asla evlenmeyeceğim" dedi.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Süleymân b. Dâvûd el-Yemâmî zayıftır.[2]

---

1 Bezzâr, *Müsned* (1465)
2 Bezzâr, *Müsned* (1466)

٧٦٤١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ نُوحِ بْنِ حَرْبِ الْعَسْكَرِيُّ ، ثنا خَالِدُ بْنُ يُوسُفَ السَّمْتِيُّ ، ثنا عَبْدُ النُّورِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، ثنا يُونُسُ بْنُ شُعَيْبٍ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : سَأَلَ رَجُلٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَا حَقُّ الزَّوْجِ عَلَى الْمَرْأَةِ ؟ قَالَ : " لَوْ أَنَّ امْرَأَةً خَرَجَتْ مِنْ بَيْتِهَا ، ثُمَّ رَجَعَتْ إِلَيْهِ ، فَوَجَدَتْ زَوْجَهَا قَدْ تَقَطَّعَ جُذَامًا يَسِيلُ أَنْفُهُ دَمًا فَلَحَسَتْهُ بِلِسَانِهَا مَا أَدَّتْ حَقَّهُ ، وَمَا لامْرَأَةٍ أَنْ تَخْرُجَ مِنْ بَيْتِ زَوْجِهَا إِلا بِإِذْنِ زَوْجِهَا ، وَلا تُعْطِي مِنْ بَيْتِ زَوْجِهَا إِلا بِإِذْنِهِ " رواه الطبراني,وفيه:عبد النور بن عبد الله,وهو كذاب .

7641. Ebû Umâme anlatıyor: Bir adam, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e: "Kocanın karısı üzerindeki hakkı nedir?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle cevap verdi: *"Şayet bir kadın evinden dışarı çıkar sonra da geri döndüğünde kocasından parçalarının koptuğunu ve burnunun aktığını görüp de diliyle, burnunu yalasa kocasının hakkını ödemiş olamaz. Kadın için, kocasının izni olmadan, kocasının evinden çıkması ve kocasının evinden bir şeyler vermesi caiz değildir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdunnûr b. Abdillah hadis uyduran biridir.[1]

٧٦٤٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا هَاشِمٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ حَدَّثَنَا شَهْرُ بْنُ حَوْشَبٍ حَدَّثَنِي عَائِذُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ مُعَاذاً قَدِمَ عَلَى الْيَمَنِ فَلَقِيَتْهُ امْرَأَةٌ مِنْ خَوْلاَنَ مَعَهَا بَنُونَ لَهَا اثْنَا عَشَرَ فَتَرَكَتْ أَبَاهُمْ فِي بَيْتِهَا أَصْغَرُهُمُ الَّذِى قَدِ اجْتَمَعَتْ لِحْيَتُهُ فَقَامَتْ فَسَلَّمَتْ عَلَى مُعَاذٍ وَرَجُلاَنِ مِنْ بَنِيهَا يُمْسِكَانِ بِضَبْعَيْهَا فَقَالَتْ مَنْ أَرْسَلَكَ أَيُّهَا الرَّجُلُ قَالَ لَهَا مُعَاذٌ أَرْسَلَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ . قَالَتِ الْمَرْأَةُ أَرْسَلَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنْتَ رَسُولُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَفَلاَ تُخْبِرُنِى يَا رَسُولَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهَا مُعَاذٌ سَلِينِى عَمَّا شِئْتِ. قَالَتْ حَدِّثْنِى مَا حَقُّ الْمَرْءِ عَلَى زَوْجَتِهِ قَالَ لَهَا مُعَاذٌ تَتَّقِى اللَّهَ مَا اسْتَطَاعَتْ وَتَسْمَعُ وَتُطِيعُ. قَالَتْ أَقْسَمْتُ بِاللَّهِ عَلَيْكَ لَتُحَدِّثَنِّى مَا حَقُّ الرَّجُلِ عَلَى زَوْجَتِهِ قَالَ لَهَا مُعَاذٌ أَوَمَا رَضِيتِ أَنْ تَسْمَعِى وَتُطِيعِى وَتَتَّقِى اللَّهَ قَالَتْ بَلَى وَلَكِنْ حَدِّثْنِى مَا حَقُّ الْمَرْءِ عَلَى زَوْجَتِهِ فَإِنِّى تَرَكْتُ أَبَا هَؤُلاَءِ شَيْخاً كَبِيراً فِى الْبَيْتِ. فَقَالَ لَهَا مُعَاذٌ وَالَّذِى نَفْسُ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8007)

مُعَاذٍ فِي يَدِهِ لَوْ أَنَّكِ تَرْجِعِينَ إِذَا رَجَعْتِ إِلَيْهِ فَوَجَدْتِ الْجُذَامَ قَدْ خَرَقَ لَحْمَهُ وَخَرَقَ مِنْخَرَيْهِ فَوَجَدْتِ مِنْخَرَيْهِ يَسِيلاَنِ قَيْحاً وَدَماً ثُمَّ أَلْقَمْتِيهِمَا فَاكِ لِكَيْمَا تَبْلُغِي حَقَّهُ مَا بَلَغْتِ ذَلِكَ أَبَداً"

رواه أحمد والطبراني من رواية عبد الحميد بن بهرام,عن شهر, وفيهما ضعف وقد وثقا.

7642. Âizullah b. Abdillah Ebû İdrîs el-Havlâni anlatıyor: Muâz, Yemen'e gidince Havlân'lı bir kadın onunla karşılaştı. Yanında on iki çocuğu vardı. Babalarını evinde bırakmıştı. Çocukların en küçüğünün sakalları yüzünde toplanmıştı. Kadın kalkıp, Muâz'a selam verdi. Evinden olan iki adam, onun koltuk altlarından tutmuşlardı. Kadın: "Ey adam seni kim gönderdi?" diye sordu. Muâz ona: "Beni Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gönderdi" cevabını verdi. Kadın: "Seni Allah'ın Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) gönderdi ha! Sen öyleyse Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in elçisisin. Ey Resûlullah'ın elçisi! Bize (bazı konularda) haber vermez misin?" deyince, Muâz: "Dilediğin konuda bana soru sor" dedi.

Kadın bunun üzerine Muâz'a: "Bana kişinin, hanımı üzerindeki hakkı nedir haber ver?" dedi. Muâz kadına: "Gücü yettiğince Allah'tan korkar, onu dinler ve itaat eder" cevabını verdi. Kadın tekrar: "Senin üzerine Allah'a yemin ederim ki, bana adamın karısı üzerindeki hakkının ne olduğunu bildireceksin" dedi. Muâz kadına: "Allah'a itaat etmek, ondan korkmak ve onu dinlemek hoşuna gitmedi mi?" dedi. Kadın: "Evet, ama bana kişinin karısı üzerindeki hakkının ne olduğunu bildireceksin. Çünkü ben, şu çocukların babasını çok yaşlı olduğu halde evde bıraktım" deyince, Muâz kadına şöyle dedi: "Muâz'ın canı elinde olan Allah'a yemin ederim ki, sen kocanın yanına döndüğünde cüzzam hastalığının onun etini ve burnunu yırttığını ve de burnunun irin ve kan akıttığını görsen, onun hakkını ödemek için o irin ve kanı ağzınla lokma lokma yutsan, asla onun hakkını ödemiş olamazsın."

★Hadisi Ahmed ve Taberânî, Abdülhamîd b. Behrâm kanalıyla Şehr'den rivayet etmişlerdir. Her ikisinde de zayıflık bulunmaktadır. Güvenilir kabul edenler de olmuştur.[1]

٧٦٤٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا شَبَابَةُ ، ثنا الْمُغِيرَةُ بْنُ مُسْلِمٍ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " الْمَرْأَةُ لا

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (5/239), Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/87)

تُؤَدِّي حَقَّ اللَّهِ عَلَيْهَا حَتَّى تُؤَدِّيَ حَقَّ زَوْجِهَا حَتَّى لَوْ سَأَلَهَا وَهِيَ عَلَى ظَهْرِ قَتَبٍ لَمْ تَمْنَعْهُ نَفْسَهَا " رواه الطبراني في الكبير والأوسط بنحوه ورجاله رجال الصحيح خلا المغيرة بن مسلم وهو ثقة.

7643. Zeyd b. Erkam'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kadın, kocasının hakkını ödemedikçe Allah'ın, üzerindeki hakkını ödemiş olmaz. Hatta o kadar ki, şayet kocası deve semeri üzerinde olduğu halde onunla ilişkiye girmek istese bile kendisini ona (teslim etmekten) alıkoymamalıdır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve buna benzer metinle *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Muğîre b. Müslim, *Sahîh*'in ravisi olmamakla beraber güvenilir biridir.[1]

٧٦٤٤ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ صَدَقَةَ ، ثنا بَكْرُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ ، حَدَّثَنِي عِكْرِمَةُ بْنُ جَعْفَرٍ ، عَنْ عُقْبَةَ بْنِ كَثِيرٍ ، عَنْ خِرَاشٍ ، عَنِ ابْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ مَيْمُونَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ بَيْنَ صَفِّ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ ، فَقَالَ : " يَا مَعْشَرَ النِّسَاءِ ، إِذَا سَمِعْتُنَّ أَذَانَ هَذَا الْحَبَشِيِّ وَإِقَامَتِهِ فَقُلْنَ كَمَا يَقُولُ ، فَإِنَّ لَكُنَّ بِكُلِّ حَرْفٍ أَلْفَ أَلْفَ دَرَجَةٍ " ، فَقَالَ عُمَرُ : هَذَا لِلنِّسَاءِ فَمَا لِلرِّجَالِ ؟ قَالَ : ضِعْفَانِ يَا عُمَرُ " ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى النِّسَاءِ ، فَقَالَ : " إِنَّهُ لَيْسَ مِنِ امْرَأَةٍ أَطَاعَتْ وَأَدَّتْ حَقَّ زَوْجِهَا ، وَتَذْكُرُ حُسْنَهُ وَلا تَخُونُهُ فِي نَفْسِهَا وَمَالِهِ إِلا كَانَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ الشُّهَدَاءِ دَرَجَةٌ وَاحِدَةٌ فِي الْجَنَّةِ ، فَإِنْ كَانَ زَوْجُهَا مُؤْمِنًا حَسَنَ الْخُلُقِ فَهِيَ زَوْجَتُهُ فِي الْجَنَّةِ وَإِلا زَوَّجَهَا اللَّهُ مِنَ الشُّهَدَاءِ "

رواه الطبراني بإسنادين في أحدهما عبد الله الجزري,عن ميمونة,وفيه:منصور بن سعد ولم أعرفه وفيه:عباد بن كثير ,فيه ضعف كبير,وقد ضعفه جماعة,وبقية رجاله ثقات والإسناد الآخر فيه:جماعة لم أعرفهم .

7644. Meymûne'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kadınlarla erkeklerin arasındaki safta durmuş ve şöyle buyurmuştur: *"Ey kadınlar topluluğu! Şu Habeşlinin (Bilâl'in) ezanını ve kametini işittiğinizde onun söylediği gibi söyleyin. Çünkü ezanın her harfine karşılık sizin için bir milyon derece vardır."* Bunun üzerine Ömer: "Bu (sevap) kadınlar için; peki erkekler için ne var?" diye sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) cevaben: *"İki kat ey Ömer!"* buyurdu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), daha sonra kadınlara yönelerek şöyle dedi: *"Kocasına itaat eden, onun hakkını ödeyen, kocasının güzelliğini anan,*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (5084), Bezzâr, *Müsned* (1472), *es-Silsiletu's-sahîha* (1203)

ona kendi nefsinde ve onun malında hainlik etmeyen kadın ile şehitler arasında cennette sadece bir derece vardır. Eğer kocası mümin ve güzel ahlâklı ise o kadın cennette karısı olur. Kocası öyle değilse, Allah onu şehitlerden biriyle evlendirir."

★Hadisi Taberânî iki senedle rivayet etmiştir. Senedlerden birinde Abdullah el-Cezerî, Meymûne'den rivayet etmiştir. Ravilerden Mansûr b. Sa'd'ı tanımıyorum. Abbâd b. Kesîr ise oldukça zayıf biridir. Bir grup âlim kendisini zayıf görmüştür. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir. Diğer senedinde tanımadığım raviler bulunmaktadır.[1]

٧٦٤٥ – عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا ، قَالَتْ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : أَىُّ النَّاسِ أَعْظَمُ حَقاً عَلَى الْمَرْأَةِ؟ قَالَ : " زَوْجُهَا " قُلْتُ : فَأَيُّ النَّاسِ أَعْظَمُ حَقاً عَلَى الرَّجُلِ؟ قَالَ : " أُمُّهُ " وفيه:أبو عتبة,و لم يحدث عنه غير مسعر,وبقية رجاله رجال الصحيح .

7645. Hz. Âişe anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e: "Hangi insanların, kadın üzerinde hakkı daha çoktur?" diye sordum. *"Kocası"* cevabını verdi. Ben: "Peki insanların hangisinin, erkeğin üzerindeki hakkı daha çoktur?" diye sordum. *"Annesi"* cevabını verdi.

★Ravilerden olan Ebû Utbe'den, Mis'ar'dan başkası rivayette bulunmamıştır. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٧٦٤٦ – حَدَّثَنَا أَبُو طَاهِرٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ رَبِّهِ ، قَالَ : نا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، قَالَ : نا الْحَكَمُ بْنُ يَعْلَى بْنِ عَطَاءِ الْمُحَارِبِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ الْغَفَّارِ بْنُ الْقَاسِمِ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَمَةَ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " يَا مَعْشَرَ النِّسَاءِ اتَّقِينَ اللَّهَ وَالْتَمِسُوا مَرْضَاتِ أَزْوَاجِكُنَّ ، فَإِنَّ الْمَرْأَةَ لَوْ تَعْلَمُ مَا حَقُّ زَوْجِهَا ، لَمْ تَزَلْ قَائِمَةً مَا حَضَرَ غَدَاؤُهُ وَعَشَاؤُهُ " رواه البزار,وفيه:الحكم بن يعلى بن عطاء المحاربي,وهو متروك.

7646. Hz. Ali'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ey kadınlar topluluğu! Allah'tan korkun, kocalarınızın rızasını talep edin. Çünkü kadın, kocasının kendi üzerindeki hakkını bilseydi, kocasının sabah ve akşam yemeği hazır olduğu sürece yanında dikilmeye devam ederdi."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Hakem b. Ya'lâ b. Atâ el-Muhâribî metruktur.[3]

---

1 Daha önce geçti: 1880
2 Bezzâr, *Müsned* (1462), Nesâî, *S. el-Kübrâ* (3/174)
3 Bezzâr, *Müsned* (1459)

٧٦٤٧ - وَأَخبَرَنَا حَمْدَانُ بْنُ عَلِيٍّ ، قَالَ : أَخبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ ، قَالَ : أَخبَرَنَا فُضَيْلٌ ، قَالَ : أَنْبَأَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ ، عَنْ عُبَيْدِ بْنِ سَلْمَانَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَوْ تَعْلَمُ الْمَرْأَةُ حَقَّ الزَّوْجِ مَا قَعَدَتْ مَا حَضَرَ غَدَاءُهُ وَعَشَاءُهُ حَتَّى يَفْرُغَ مِنْهُ "

رواه البزار والطبراني,وفيه:عبيد بن سليمان الأغر,ولم أعرفه ولا أعرف لأبيه من معاذ سماعا,وبقية رجاله ثقات.

7647. Muâz b. Cebel'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Şayet kadın kocasının hakkını bilmiş olsa, kocasının sabah ve akşam yemeği hazır olduğu sürece yemekten kalkmadıkça asla oturmazdı."*

★Hadisi Bezzâr ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ubeyd b. Süleymân el-Eğar'ı tanımıyorum. Babasının, Muâz'dan hadis işittiğini de bilmiyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٧٦٤٨ - وَأَخبَرَنَاهُ عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ ، قَالَ : أَخبَرَنَا دَاوُدُ ، قَالَ : أَخبَرَنَا هَمَّامٌ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لا يَنْظُرُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِلَى امْرَأَةٍ لا تَشْكُرُ لِزَوْجِهَا وَهِيَ لا تَسْتَغْنِي عَنْهُ "

رواه البزار بإسنادين والطبراني,وأحد إسنادي البزار رجاله رجال الصحيح .

7648. Abdullah b. Amr'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Yüce Allah, kocasına ihtiyacı olduğu halde, ona teşekkür etmeyen kadına rahmet nazarıyla bakmaz."*

★Hadisi iki isnâdla beraber Bezzâr ve Taberânî rivayet etmiştir. Bezzâr'ın iki isnâdından birinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٧٦٤٩ - وعن مُعَاذِ بْنَ جَبَلٍ ، أَنَّهُ أَتَى الشَّامَ فَرَأَى النَّصَارَى يَسْجُدُونَ لأَسَاقِفَتِهِمْ وَبَطَارِقَتِهِمْ وَرُهْبَانِهِمْ وَرَأَى الْيَهُودَ يَسْجُدُونَ لأَحْبَارِهِمْ وَعُلَمَائِهِمْ وَفُقَهَائِهِمْ ، فَقَالَ : لأَيِّ شَيْءٍ تَفْعَلُونَ هَذَا ؟ قَالُوا : هَذِهِ تَحِيَّةُ الأَنْبِيَاءِ. قُلْنَا : فَنَحْنُ أَحَقُّ أَنْ نَصْنَعَ بِنَبِيِّنَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ . فَلَمَّا قَدِمَ على النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَجَدَ لَهُ ، فَقَالَ : " مَا هَذَا يَا مُعَاذُ ؟ "، قَالَ : إِنِّي أَتَيْتُ الشَّامَ فَرَأَيْتُ النَّصَارَى يَسْجُدُونَ لأَسَاقِفَتِهِمْ وَقِسِّيسِيهِمْ وَرُهْبَانِهِمْ وَبَطَارِقَتِهِمْ وَرَأَيْتُ

[1] Bezzâr, *Müsned* (1471), Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/160)

[2] Bezzâr, *Müsned* (1460), Nesâî, *S. el-Kübrâ* (3/168)

اليهودَ يسْجُدُون لأحْبَارِهِمْ وَفُقهَائِهِمْ وَعُلَمَائِهِمْ فَقُلْتُ : لأي شَيءٍ تَصْنَعُونَ هَذا وَتَفعَلُونَ هَذا ؟ قَالُوا : تَحِيَّةَ الأَنْبِيَاء. قُلْتُ : فَنَحْنُ أَحَقُّ أنْ نَصْنَعَ بِنَبِيِّنَا . فَقَالَ نَبيُّ اللهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنَّهُمْ كَذَبُوا عَلَى أَنْبِيَائِهِمْ كَمَا حَرَّفُوا كِتَابَهُمْ ، لَوْ أَمَرْتُ أَحَدًا أَنْ يَسْجُدَ لأَحَدٍ لأَمَرْتُ الْمَرْأَةَ أَنْ تَسْجُدَ لِزَوْجِهَا مِنْ عِظَمِ حَقِّهِ وَلاَ تَجِدُ امْرَأَةٌ حَلاَوَةَ الإِيْمَانِ حَتَّى تُؤَدِّيَ حَقَّ زَوْجِهَا وَلَوْ سَأَلَهَا نَفْسَهَا وَهِيَ عَلَى ظَهْرِ قَتَبٍ"

رواه بتمامه البزار,وأحمد باختصار,ورجال البزار رجال الصحيح,وكذلك طريق من طرق أحمد,وروى الطبراني بعضه أيضا.

7649. Muâz b. Cebel'den rivayet edildiğine göre kendisi, Şam'a gittiğinde Hristiyanların rahip, piskopos ve patriklerine; Yahûdilerin de haham, bilgin ve fakihlerine secde ettiklerini gördü. "Bunu niçin yapıyorsunuz?" diye sorduğunda, "Bu, peygamberleri selamlamadır" dediler. Bunun üzerine biz: "Bunu kendi Peygamberimize (sallallahu aleyhi vesellem) yapmaya sizden daha layıkız" dedik.

Muâz, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gelince, ona secde etti. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu nedir ey Muâz?"* diye sordu. Muâz şöyle anlattı: "Şam'a gittiğimde Hristiyanların piskopos, rahip ve patriklerine secde ettiklerini gördüm. Yahûdilerin de hamam, bilgin ve fakihlerine secde ettiklerini gördüm. «Bunu niçin yapıyorsunuz?» diye sorduğumda onlar: "Bu, peygamberleri selamlamadır" dediler. Ben de dedim ki: «Biz bunu Peygamberimize yapmaya daha layıkız»."

Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Onlar peygamberlerine yalan isnâd ediyorlar. Nitekim kitaplarını da böyle tahrif etmişlerdi. Birinin birine secde etmesini emretseydim, hiç şüphesiz kadının, kocasına, kendisi üzerindeki hakkı çok olduğundan dolayı secde etmesini emrederdim. Hiç bir kadın kocasının hakkını ödemedikçe, imanın tadını bulamaz. Hatta deve sırtında olduğu halde, kocası onun nefsini arzulasa bile (kadının kocasına itaat etmesi gerekir)."*

★Hadisi tamamıyla Bezzâr ve ihtisar ederek Ahmed rivayet etmiştir. Bezzâr'ın ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ahmed'in tariklerinden biri de böyledir. Taberânî de bu hadisin bir bölümünü rivayet etmiştir.[1]

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1461), Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/52), İmam Ahmed, *Müsned* (5/227)

٧٦٥٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ أَبِي سَمِينَةَ ، ح وَحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو الْبَزَّارُ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ بُنْدَارٌ ، قَالا : ثنا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ ، ثنا النَّهَّاسُ بْنُ قَهْمٍ ، ثنا الْقَاسِمُ بْنُ عَوْفٍ الشَّيْبَانِيُّ ، عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ صُهَيْبٍ ، أَنَّ مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ ، لَمَّا قَدِمَ الشَّامَ رَأَى الْيَهُودَ يَسْجُدُونَ لأَحْبَارِهِمْ وَعُلَمَائِهِمْ ، وَرَأَى النَّصَارَى يَسْجُدُونَ لأَسَاقِفَتِهِمْ ، فَلَمَّا قَدِمَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَجَدَ لَهُ ، فَقَالَ : " مَا هَذَا يَا مُعَاذُ ؟ " فَقَالَ : إِنِّي قَدِمْتُ الشَّامَ ، فَرَأَيْتُ الْيَهُودَ يَسْجُدُونَ لِعُلَمَائِهِمْ وَأَحْبَارِهِمْ ، وَرَأَيْتُ النَّصَارَى يَسْجُدُونَ لِقِسِّيسِيهِمْ وَرُهْبَانِهِمْ ، فَقُلْتُ : مَا هَذَا ؟ قَالُوا : تَحِيَّةُ الأَنْبِيَاءِ ، فَقَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " كَذَبُوا عَلَى أَنْبِيَائِهِمْ كَمَا حَرَّفُوا كِتَابَهُمْ ، لَوْ أَمَرْتُ أَحَدًا أَنْ يَسْجُدَ لأَحَدٍ لأَمَرْتُ الْمَرْأَةَ أَنْ تَسْجُدَ لِزَوْجِهَا. رواه البزار والطبراني,وفيه:النهاس بن قهم,وهو ضعيف.

7650. Suheyb'den rivayet edildiğine göre Muâz b. Cebel, Şam'a gidince Yahûdilerin âlime ve hamamlarına secde ettiklerini gördü. Hristiyanların da piskopos, rahip ve bilginlerine secde ettiklerini gördü. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gelince O'na secde etti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ona: *"Bu nedir ey Muâz?"* diye sordu. Muâz şöyle anlattı: "Şam'a gittiğimde Yahudilerin âlim ve hahamlarına secde ettiklerini gördüm. Hristiyanların da piskopos, fakih ve rahiplerine secde ettiklerini gördüm. «Bu nedir?» diye sordum. Dediler ki: «Bu, peygamberleri selamlamadır.»"

Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Onlar peygamberlerine yalan isnâd ediyorlar. Nitekim kitaplarını da böyle tahrif etmişlerdir. Birinin, birine secde etmesini emretseydim, hiç şüphesiz kadının, kocasına secde etmesini emrederdim."*

★Hadisi Bezzâr ve Taberânî rivayet etmişlerdir. Ravilerden Nehhâs b. Kahm zayıftır.[1]

٧٦٥١ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ هَانِئٍ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ الدِّمَشْقِيُّ ، قَالَ : نا صَدَقَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي عَرُوبَةَ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنِ الْقَاسِمِ الشَّيْبَانِيِّ ، وَهُوَ ابْنُ عَوْفٍ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، قَالَ : بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ إِلَى الشَّامِ ، فَلَمَّا قَدِمَ مُعَاذٌ ، قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنِّي رَأَيْتُ أَهْلَ الْكِتَابِ يَسْجُدُونَ لأَسَاقِفَتِهِمْ وَبَطَارِقَتِهِمْ ، أَفَلا نَسْجُدُ لَكَ ؟ قَالَ : " لا ، وَلَوْ كُنْتُ آمِرًا أَحَدًا أَنْ يَسْجُدَ لأَحَدٍ ، لأَمَرْتُ الْمَرْأَةَ أَنْ تَسْجُدَ لِزَوْجِهَا "

---

1 Bezzâr, *Müsned* (1470), Taberânî, *M. el-Kebîr* (7294)

رواه البزار و الطبراني في الكبير والأوسط,وأحد إسنادي الطبراني رجاله رجال الصحيح,خلا صدقة بن عبد الله السمين,وثقه أبو حاتم وجماعة,وضعفه البخاري وجماعة.

7651. Zeyd b. Erkam anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Muâz b. Cebel'i Şam'a gönderdi. Şam'dan dönünce: "Ya Resûlallah! Ehl-i kitabın piskopos ve patriklerine secde ettiklerini gördüm. Sana da secde etsek, olmaz mı?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Hayır, birine secde etmesini emretseydim, hiç şüphesiz kadının kocasına secde etmesini emrederdim."*

★Hadisi Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiş olup, Taberânî'nin isnâdından birinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Sadaka b. Abdillah es-Semîn, *Sahîh*'in ravisi olamamakla birlikte Ebû Hâtîm ve bir grup âlim kendisini güvenilir görmüş, Buhâri ve başka bir grup âlim ise zayıf kabul etmiştir.[1]

٧٦٥٢ - وعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ : أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : "لَوْ أَمَرْتُ أَحَدًا أَنْ يَسْجُدَ لأَحَدٍ لأَمَرْتُ أَنْ تَسْجُدَ لِزَوْجِهَا "

رواه البزار,وفيه:الحكم بن طهمان أبو عزة الدباغ,وهو ضعيف.

7652. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Birinin, birine secde etmesini emretseydim, hiç şüphesiz kadının, kocasına secde etmesini emrederdim."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Hakem b. Tahmân Ebû İzze ed-Debbâğ zayıftır.[2]

٧٦٥٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ السَّقَطِيُّ ، وَجَعْفَرُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ سِنَانٍ الْوَاسِطِيُّ ، قَالا : ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُسْتَمِرِّ الْعُرُوقِيُّ ، ثنا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ ، ثنا مُوسَى بْنُ عَلِيٍّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ سُرَاقَةَ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَوْ كُنْتُ آمِرًا أَحَدًا أَنْ يَسْجُدَ لأَحَدٍ ، لأَمَرْتُ الْمَرْأَةَ أَنْ تَسْجُدَ لِزَوْجِهَا " رواه الطبراني,من طريق وهب بن علي,عن أبيه,و لم أعرفهما,وبقية رجاله ثقات.

7653. Sürâka b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Birinin, birine secde etmesini emredecek olsaydım, hiç şüphesiz kadının kocasına secde etmesini emrederdim."*

★Hadisi Taberânî, Vehb b. Ali kanalıyla babasından rivayet etmiştir. İkisini de tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

---

1 Bezzâr, *Müsned* (1468-9), Taberânî, *M. el-Kebîr* (5117)

2 Bezzâr, *Müsned* (1467)

٧٦٥٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ وَعَفَّانُ قَالَا حَدَّثَنَا حَمَّادٌ قَالَ عَفَّانُ أَخْبَرَنَا الْمَعْنَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ فِي نَفَرٍ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ فَجَاءَ بَعِيرٌ فَسَجَدَ لَهُ فَقَالَ أَصْحَابُهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ تَسْجُدُ لَكَ الْبَهَائِمُ وَالشَّجَرُ فَنَحْنُ أَحَقُّ أَنْ نَسْجُدَ لَكَ فَقَالَ "اعْبُدُوا رَبَّكُمْ وَأَكْرِمُوا أَخَاكُمْ وَلَوْ كُنْتُ آمِرًا أَحَدًا أَنْ يَسْجُدَ لِأَحَدٍ لَأَمَرْتُ الْمَرْأَةَ أَنْ تَسْجُدَ لِزَوْجِهَا وَلَوْ أَمَرَهَا أَنْ تَنْقُلَ مِنْ جَبَلٍ أَصْفَرَ إِلَى جَبَلٍ أَسْوَدَ وَمِنْ جَبَلٍ أَسْوَدَ إِلَى جَبَلٍ أَبْيَضَ كَانَ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تَفْعَلَهُ "

قلت : روى ابن ماجة بعضه بغير سياقه.

رواه أحمد,وفيه:علي بن زيد وحديثه حسن وقد ضعف,وفي علامات النبوة غير حديث من هذا النحو.

7654. Hz. Âişe'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ensar ve Muhacirlerden bir grupla beraberdi. Bir deve gelip Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e secde etti. Bunu gören ashâbı: "Ya Resûlullah! Hayvan ve ağaçlar sana secde ediyor. Biz sana secde etmeye daha layıkız" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu:

"Rabbinize kulluk edin, (din) kardeşinize ikramda bulunun. Birinin, birine secde etmesini emredecek olsaydım, hiç şüphesiz kadının kocasına secde etmesini emrederdim. Kocası, karısına sarı dağdan siyah dağa, siyah dağdan da beyaz dağa taşınmasını emretse, bunu onun için yapması gerekir."

★Ben derim ki: İbn Mâce farklı bir metinle bu hadisin bir kısmını rivayet etmiştir. Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Ali b. Zeyd'in hadisi hasendir. Zayıf kabul edenler de olmuştur. Peygamber Mucizeleri kitabında bunun dışında bu türden hadisler bulunmaktadır.[2]

٧٦٥٥ - حدثنا أَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينِ الْمِصْرِيُّ ، ثنا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ السَّلامِ الصَّدَفِيُّ ، ثنا الْفَضْلُ بْنُ الْمُخْتَارِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَوْهِبٍ ، عَنْ عِصْمَةَ قَالَ : شَرَدَ عَلَيْنَا بَعِيرٌ لِيَتِيمٍ مِنَ الأَنْصَارِ ، فَلَمْ نَقْدِرْ عَلَى أَخْذِهِ فَجِئْنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَذَكَرْنَا ذَلِكَ لَهُ ، فَقَامَ مَعَنَا حَتَّى جِئْنَا الْحَائِطَ الَّذِي فِيهِ الْبَعِيرُ ، فَلَمَّا رَأَى الْبَعِيرُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْبَلَ حَتَّى سَجَدَ لَهُ ، قُلْنَا : يَا

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr* (6590)

2 İmam Ahmed, *Müsned* (6/76)

رَسُولَ اللَّهِ ، لَوْ أَمَرْتَنَا أَنْ نَسْجُدَ لَكَ كَمَا يُسْجَدُ لِلْمُلُوكِ ، قَالَ : " لَيْسَ ذَلِكَ فِي أُمَّتِي ، لَوْ كُنْتُ فَاعِلا لأَمَرْتُ النِّسَاءَ أَنْ يَسْجُدْنَ لأَزْوَاجِهِنَّ "

رواه الطبراني,وفيه:الفضل بن المختار,وهو ضعيف .

7655. İsmet anlatıyor: Ensar'dan bir yetime ait olan bir deve yanımızdan kaçtı. Onu yakalayamadık. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gidip durumu anlattık. Bizimle beraber kalkıp, devenin bulunduğu bahçeye kadar geldi. Deve, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i görünce ona doğru yürüdü ve secde etti. Dedik ki: "Ya Resûlallah! Emretsen de, kırallara secde edildiği gibi sana da secde etsek?" Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bu (davranış) benim ümmetimde yoktur. Bunu yapacak olsaydım, hiç şüphesiz kadınların kocalarına secde etmesini emrederdim."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Fadl b. el-Muhtâr zayıftır.[1]

٧٦٥٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زُهَيْرٍ التُّسْتَرِيُّ ، حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ أَبُو يَحْيَى صَاعِقَةٌ ، ثنا مُعَلَّى بْنُ مَنْصُورٍ ، ثنا شَبِيبُ بْنُ شَيْبَةَ ، عَنْ بِشْرِ بْنِ عَاصِمٍ الثَّقَفِيِّ ، عَنْ غَيْلانَ بْنِ سَلَمَةَ ، قَالَ : كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرِهِ ، فَقَالَ : " لَوْ كُنْتُ آمِرًا أَحَدًا أَنْ يَسْجُدَ لأَحَدٍ لأَمَرْتُ الْمَرْأَةَ أَنْ تَسْجُدَ لِزَوْجِهَا " رواه الطبراني,وفيه:شبيب بن شيبة,والأكثرون على تضعيفه,وقد وثقه صالح جزرة وغيره.

7656. Ğaylan b. Seleme anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ile beraber bir yolculukta idik. Şöyle buyurdu: *"Birinin, birine secde etmesini emredecek olsaydım, hiç şüphesiz kadının kocasına secde etmesini emrederdim."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Şebîb b. Şeybe'nin zayıf kabul edilmesi hususunda görüş birliği bulunmaktadır. Sâlih Cezere ve başkaları kendisini güvenilir kabul etmiştir.[2]

٧٦٥٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا هَاشِمٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ قَالَ حَدَّثَنِى شَهْرٌ قَالَ سَمِعْتُ أَسْمَاءَ بِنْتَ يَزِيدَ الأَنْصَارِيَّةَ تُحَدِّثُ زَعَمَتْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ فِى الْمَسْجِدِ يَوْماً وَعُصْبَةٌ مِنَ النِّسَاءِ قُعُودٌ فَأَلْوَى بِيَدِهِ إِلَيْهِنَّ بِالسَّلاَمِ قَالَ "إِيَّاكُنَّ وَكُفْرَانَ الْمُنْعِمِينَ. قَالَتْ إِحْدَاهُنَّ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعُوذُ بِاللَّهِ يَا نَبِىَّ اللَّهِ مِنْ كُفْرَانِ نِعَمِ اللَّهِ. قَالَ بَلَى إِنَّ إِحْدَاكُنَّ تَطُولُ

---
[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/183)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/263)

أَيْمَتُهَا وَيَطُولُ تَعْنِيسُهَا ثُمَّ يُزَوِّجُهَا اللَّهُ الْبَعْلَ وَيُفِيدُهَا الْوَلَدَ وَقُرَّةَ الْعَيْنِ ثُمَّ تَغْضَبُ الْغَضْبَةَ فَتُقْسِمُ بِاللَّهِ مَا رَأَيْتُ مِنْهُ سَاعَةَ خَيْرٍ قَطُّ فَذَلِكَ مِنْ كُفْرَانِ نِعَمِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَذَلِكَ مِنْ كُفْرَانِ الْمُنْعِمِينَ "

قلت : روى أبو داود منه : السلام على النساء.

رواه أحمد,وفيه:شهر بن حوشب,وهو ضعيف,وقد وثق.

7657. Esmâ binti Yezîd el-Ensâriyye haber veriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir gün Mescid'den geçti. Kadınlardan bir topluluk orada oturuyordu. Kadınlara eliyle işaret ederek selam verdi ve şöyle buyurdu: *"Nimet verenlere nankörlük etmekten sakının."* Aralarından birisi: "Ey Allah'ın Peygamberi! Allah'ın nimetlerine karşı nankörlük etmekten Allah'a sığınırım." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), şöyle buyurdu:

"Evet, onlardan birinin dulluğu uzar, kız olanın da evlenme çağı gecikip evde kalır da sonra yüce Allah ona koca ihsan eder, çocuk verir ve gözünün aydın olacağı şeyler ihsan eder. Sonra öfkelenir, Allah'a yemin ederek kocasından bir an bile hiçbir hayır görmediğini söyler. İşte bu, Allah'ın nimetlerine karşı nankörlük etmek demektir. İşte bu, nimet verenlere nankörlük etmek demektir."

Ben derim ki: Ebû Dâvûd bu hadisten kadınlara selam verme kısmını rivayet etmiştir.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Şehr b. Havşeb zayıftır. Güvenilir kabul edenler de vardır.[1]

٧٦٥٨ – حَدَّثَنَا خَلَفُ بْنُ عَمْرٍو الْعُكْبَرِيُّ ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ الرَّبِيعِ ، ثنا دَاوُدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُثْمَانَ بْنِ خُثَيْمٍ ، عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ ، عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ يَزِيدَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ إِلَى النِّسَاءِ فِي جَانِبِ الْمَسْجِدِ ، فَإِذَا أَنَا مَعَهُنَّ فَسَمِعَ أَصْوَاتَهُنَّ ، فَقَالَ : " يَا مَعْشَرَ النِّسَاءِ ، إِنَّكُنَّ أَكْثَرُ حَطَبِ جَهَنَّمَ فَنَادَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكُنْتُ جَرِيئَةً عَلَى كَلَامِهِ ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ لِمَ ؟ قَالَ : لِأَنَّكُنَّ إِذَا أُعْطِيتُنَّ لَمْ تَشْكُرْنَ ، وَإِذَا ابْتُلِيتُنَّ لَمْ تَصْبِرْنَ ، فَإِذَا أُمْسِكَ عَنْكُنَّ شَكَوْتُنَّ ، وَإِيَّاكُنَّ وَكُفْرَانَ الْمُنْعِمِينَ " فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (6/458)

وَمَا كُفْرَانُ الْمُنْعِمِينَ ؟ قَالَ : الْمَرْأَةُ تَكُونُ عِنْدَ الرَّجُلِ وَقَدْ وَلَدَتْ لَهُ الْوَلَدَيْنِ وَالثَّلاثَةِ فَتَقُولُ : مَا رَأَيْتُ مِنْكَ خَيْرًا قَطُّ "

رواه الطبراني,وفيه:شهر بن حوشب,وهو ضعيف وقد وثق,وبقية رجاله رجال الصحيح.

7658. Esmâ binti Yezîd'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Mescid'in bir tarafında bulunan kadınların yanına çıktı. O esnada ben de kadınlarla beraberdim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kadınların sesini duydu ve şöyle buyurdu: *"Ey kadınlar topluluğu! Sizler cehennem odununun en çoğusunuz."* Bu konuşması üzerine cüret ederek Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e seslenerek dedim ki: "Ya Resûlallah! Neden peki?" Şöyle buyurdu: *"Sizlere, bir şeyler verildiğinde şükretmezsiniz, sıkıntıya maruz kaldığınızda sabretmezsiniz ve size verilenler bol bol verilmediğinde şikayet edersiniz. O halde size nimet verenlere karşı nankörlük etmekten sakının."* Bunun üzerine ben: "Ya Resûlallah! Nimet verenlere nankörlük etmek ne demektir?" diye sordum. Şöyle buyurdu: *"Kadın kocasının yanında bulunur, kocası için iki, üç çocuk doğurur da nihayet şöyle der: «Ben senden hiç hayır görmedim ki!»"*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Şehr b. Havşeb zayıftır. Güvenilir kabul edenler de vardır. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٧٦٥٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ رَجُلٍ مِنَ الأَنْصَارِ عَنْ سَلْمَى بِنْتِ قَيْسٍ قَالَتْ بَايَعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نِسْوَةٍ مِنَ الأَنْصَارِ.قَالَتْ كَانَ فِيمَا أَخَذَ عَلَيْنَا أَنْ لاَ تَغْشُشْنَ أَزْوَاجَكُنَّ. قَالَتْ فَلَمَّا انْصَرَفْنَا قُلْنَا وَاللهِ لَوْ سَأَلْنَا رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا غِشُّ أَزْوَاجِنَا قَالَتْ فَرَجَعْنَا فَسَأَلْنَاهُ فَقَالَ أَنْ تُحَابِينَ أَوْ تُهَادِينَ بِمَالِهِ غَيْرَهُ " رواه أحمد,وفيه:رجل لم يسم,وابن إسحاق:وهو مدلس .

7659. Selmâ binti Kays anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ensar'dan bir grup kadınla biat etmişti. Bizden aldığı sözlerden biri de şuydu: "Kocalarınızı aldatmayın." Geri döneceğimiz zaman dedik ki: "Vallahi keşke Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e kocalarımızı aldatmanın ne demek olduğunu sorsaydık." Hemen geri döndük ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e bunu sorduk. Şöyle buyurdu: *"Onun malıyla başkasına yardım etmeniz ya da hediye vermenizdir."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (24/168), İmam Ahmed, *Müsned* (6/452)

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden birinin ismi belirtilmemiştir. İbn İshâk tedlis yapan biridir.[1]

٧٦٦٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنُ أَخِي مُحَمَّدِ بْنِ سَوَاءٍ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ سَوَاءٍ ، قَالَ : نا سَعِيدٌ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنِ الْقَاسِمِ الشَّيْبَانِيِّ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِذَا دَعَا الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ ؛ فَلْتُجِبْ ، وَإِنْ كَانَتْ عَلَى ظَهْرِ قَتَبٍ "

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح خلا محمد بن ثعلبة بن سواء,وقد روى عنه جماعة,و لم يضعفه أحد,و قد رواه الطبراني في الكبير بنحوه,ورجاله رجال الصحيح خلا المغيرة بن مسلم وهو ثقة,وقد تقدم .

7660. Zeyd b. Erkam'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kişi karısını yatağına çağırdığı zaman, deve sırtında (ilişki) olsa bile karısı ona icabet etsin."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravileri Muhammed b. Sa'lebe b. Sevâ hariç *Sahîh*'in ravileridir. Muhammed'den bir grup âlim rivayette bulunmuştur. Zayıf kabul eden hiç kimse olmamıştır. Taberânî, buna benzer lafızlarla hadisi *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Ravileri Muğîre b. Müslim hariç *Sahîh*'in ravileridir. Muğîre ise güvenilir biridir. Daha önce geçmişti.[2]

٧٦٦١ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ جُمْهُورٍ التِّنِّيسِيُّ ، بِمَدِينَةِ تِنِّيسَ ، حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ خَالِدٍ الأَزْرَقُ ، حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ الْقَسْرِيُّ ، عَنْ أَبِي رَوْقٍ عَطِيَّةَ بْنِ الْحَارِثِ ، عَنِ الضَّحَّاكِ بْنِ مُزَاحِمٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " لِلْمَرْأَةِ سِتْرَانِ ، قِيلَ : وَمَا هُمَا ؟ ، قَالَ : الزَّوْجُ وَالْقَبْرُ ، قِيلَ : فَأَيُّهُمَا أَسْتَرُ ؟ ، قَالَ : الْقَبْرُ "

رواه الطبراني في الثلاثة,وفيه:خالد بن يزيد القسري,قال أبو حاتم : ليس بالقوي .

7661. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kadının iki örtüsü vardır."* Denildi ki: "Onlar nedir?" Şöyle buyurdu: *"Koca ve mezar."* Denildi ki: "Hangisi daha iyi örter?" Buyurdu ki: *"Mezar."*

★Hadisi Taberânî üç *Mu'cem*'inde de rivayet etmiştir. Ravilerden Hâlid b. Yezîd el-Kasrî hakkında Ebû Hâtim "Kavî değildir" değerlendirmesinde bulunmuştur.[3]

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (6/422), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (7070)

[2] Bezzâr, Müsned (1472), es-Silsiletu's-sahîha (1203)

[3] Taberânî, *M. es-Sağîr* (7078), Taberânî, *M. el-Kebîr* (12657), uydurma hadistir; bak: İbnü'l-Cevzî, *Mevdûât*

٧٦٦٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْجَعْدِ الْوَشَّاءُ الْبَغْدَادِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكَّارِ بْنِ الرَّيَّانِ ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ زِيَادٍ الْقُرَشِيُّ ، عَنِ أَبِي حَازِمٍ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " أَلا أُخْبِرُكُمْ بِرِجَالِكُمْ فِي الْجَنَّةِ ؟ ، قَالُوا : بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَقَالَ : النَّبِيُّ فِي الْجَنَّةِ ، وَالصِّدِّيقُ فِي الْجَنَّةِ ، وَالشَّهِيدُ فِي الْجَنَّةِ ، وَالْمَوْلُودُ فِي الْجَنَّةِ ، وَالرَّجُلُ يَزُورُ أَخَاهُ فِي نَاحِيَةِ الْمِصْرِ لا يَزُورُهُ إِلا لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي الْجَنَّةِ ، قَالَ : أَلا أُخْبِرُكُمْ بِنِسَائِكُمْ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ ؟ ، قَالُوا : بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ : كُلُّ وَلُودٌ وَدُودٌ ، إِذَا غَضِبَتْ أَوْ أُسِيءَ إِلَيْهَا أَوْ غَضِبَ ، أَيْ زَوْجُهَا ، قَالَتْ : هَذِهِ يَدِي فِي يَدِكَ لا أَكْتَحِلُ بِغُمْضٍ حَتَّى تَرْضَى "

رواه الطبراني في الصغير والأوسط,وفيه:إبراهيم بن زياد القرشي,قال البخاري : لا يصح حديثه,فإن أراد تضعيفه فلا كلام,وإن أراد حديثا مخصوصا فلم يذكره,وأما بقية رجاله فهم رجال الصحيح.

7662. Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Size cennet erkeklerinizi haber vereyim mi?"* Biz: "Olur, ya Resûlallah!" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Peygamber cennettedir, sıddîk cennettedir, şehit cennettedir, doğan bebek cennettedir, şehrin bir yakasında oturan (din) kardeşini sadece Allah için ziyaret eden adam cennettedir. Size cennetteki kadınlarınızı haber vereyim mi?"* Biz yine: "Olur, ya Resûlallah!" deyince, şöyle buyurdu: *"Kocasını seven her kadın, doğurgan kadın ve bir kadın ki kızdığında, ya da kocası kötülük ettiğinde ya da ona kızdığında: «Bu elim, senin elindedir, benden hoşnut olmadıkça gözüme uykuyu sürme çekmem (uyumam)» der."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiş olup, ravilerden İbrâhîm b. Ziyâd el-Kuraşî hakkında Buhârî: "Hadisi sahih değildir" demektedir. Eğer bununla onu zayıf gördüğünü ifade etmek istiyorsa, hiçbir söz bunun üzerine söylenemez. Eğer özel bir hadisi kastediyorsa, onu zikretmemiştir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٧٦٦٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ يَزِيدَ الطَّحَّانُ . ح وَحَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِسْحَاقَ الْوَزِيرُ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَلِيٍّ السُّدِّيُّ ، قَالا : ثنا سَعِيدُ بْنُ خُثَيْمٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ الضَّبِّيِّ ، عَنِ السَّرِيِّ بْنِ إِسْمَاعِيلَ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَلا أُخْبِرُكُمْ بِرِجَالِكُمْ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ ؟ " ، قَالُوا : بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ : النَّبِيُّ فِي الْجَنَّةِ

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (1764), Taberânî, *M. es-Sağîr* (118)

، وَالشَّهِيدُ فِي الْجَنَّةِ ، وَالصِّدِّيقُ فِي الْجَنَّةِ ، وَالْمَوْلُودُ فِي الْجَنَّةِ ، وَالرَّجُلُ يَزُورُ أَخَاهُ فِي جَانِبِ الْمِصْرِ فِي الْجَنَّةِ ، أَلا أُخْبِرُكُمْ بِنِسَائِكُمْ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ ؟ ، قَالُوا : بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ : الْوَدُودُ الْوَلُودُ الَّتِي إِنْ ظَلَمَتْ أَوْ ظُلِمَتْ قَالَتْ : هَذِهِ نَاصِيَتِي بِيَدِكَ ، لا أَذُوقُ غَمْضًا حَتَّى تَرْضَى " رواه الطبراني في الكبير والأوسط,وفيه:السري بن إسماعيل,وهو متروك.

7663. Ka'b b. Ucre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Size cennet ahalisinin erkeklerini haber vereyim mi?"* diye sorup ta sahabe: "Olur, ya Resûlallah!" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Peygamber cennettedir, şehid cennettedir, sıddîk cennettedir, doğan bebek cennettedir, şehrin bir yakasında oturan (din) kardeşini sadece Allah için ziyaret eden adam cennettedir. Size cennet ahalisinin kadınlarını haber vereyim mi?"* Sahabe bunun üzerine: "Olur, ya Resûlallah!" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kocasını seven kadın, doğurgan kadın ve bir kadın ki zulmettiğinde ya da zulme uğradığında şöyle der: «İşte bu alnım, senin elindedir. Benden hoşnut olmadıkça hiçbir uyku tatmam.»"*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup, ravilerden Serî b. İsmâîl metruk biridir. [1]

٧٦٦٤ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ , ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي نُعَيْمٍ الْوَاسِطِيُّ , ثنا سَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ , ثنا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ , ثنا أَبُو هَاشِمٍ , عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , قَالَ : " أَلا أُنَبِّئُكُمْ بِرِجَالِكُمْ مِنْ أَهْلِ الدُّنْيَا فِي الْجَنَّةِ ؟ " , قَالُوا : بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ , قَالَ : " النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْجَنَّةِ , وَالصِّدِّيقُ فِي الْجَنَّةِ , وَالشَّهِيدُ فِي الْجَنَّةِ , وَالْمَوْلُودُ مَوْلُودُ الإِسْلامِ فِي الْجَنَّةِ , وَالرَّجُلُ يَكُونُ فِي جَانِبِ الْمِصْرِ يَزُورُ أَخَاهُ لا يَزُورُهُ إِلا لِلَّهِ فِي الْجَنَّةِ , أَلا أُنَبِّئُكُمْ بِنِسَائِكُمْ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ ؟ قَالُوا : بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ , قَالَ : الْوَلُودُ الْوَدُودُ الَّتِي إِذَا غَضِبَتْ أَوْ أُغْضِبَتْ قَالَتْ : يَدِي فِي يَدِكَ لا أَكْتَحِلُ بِغُمْضٍ "

رواه الطبراني,وفيه:عمرو بن خالد الواسطي,وهو كذاب.

7664. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Size cennetteki dünya ahalisinin erkeklerini bildireyim mi?"* sorunca sahabe: "Olur, ya Resûlallah!" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (190/140)

vesellem) şöyle buyurdu: *"Peygamber cennettedir, sıddîk cennettedir, şehid cennettedir, İslam fıtratı üzere doğan cennettedir, şehrin bir yakasında oturan (din) kardeşini sırf Allah için ziyaret eden adam cennettedir. Size cennet ahalisinin kadınlarını bildireyim mi?"* Biz: "Olur, ya Resûlallah!" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kocasını seven kadın, doğurgan kadın, kızdığında ya da kızdırıldığında şöyle diyen kadın: "Benim elim senin elindedir. Gözüme uykuyu sürme çekmem (uyumam)."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Amr b. Hâlid el-Vâsitî hadis uyduran biridir.[1]

٧٦٦٥ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمُعَلَّى الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ الْمُقْرِئُ ، ثنا صَدَقَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَطَاءٍ الْخُرَاسَانِيُّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ مَالِكِ بْنِ يُخَامِرَ ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " لا يَحِلُّ لامْرَأَةٍ أَنْ تَأْذَنَ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا وَهُوَ كَارِهٌ ، وَلا تَخْرُجَ وَهُوَ كَارِهٌ ، وَلا تُطِيعَ فِيهِ أَحَدًا ، وَلا تَخْشُنَ بِصَدْرِهِ ، وَلا تَعْتَزِلَ فِرَاشَهُ ، وَلا تَضْرِبَهُ ، وَإِنْ كَانَ هُوَ أَظْلَمَ مِنْهَا حَتَّى تُرْضِيَهُ ، فَإِنْ هُوَ رَضِيَ وَقَبِلَ مِنْهَا فَبِهَا وَنِعِمَتْ ، قَبِلَ اللَّهُ عُذْرَهَا ، وَأَفْلَحَ وَجْهُهَا ، وَلا إِثْمَ عَلَيْهَا ، وَإِنْ هُوَ أَبَى أَنْ يَرْضَى عَنْهَا فَقَدْ أَبْلَغَتْ عُذْرَهَا "

رواه الطبراني بإسنادين,ورجال أحدهما ثقات .

7665. Muâz b. Cebel'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Hiçbir kadın için, kocası istemediği halde kocasının evinde (başka birine) izin vermesi helal değildir. Kocası istemediği halde (evden) dışarı çıkmasın. Kocasının evinde (onun hilâfına olarak) başkasına itaat etmesin, onun kalbini gücendirmesin, onun yatağından uzak durmasın ve onu (kocasını) dövmesin. Kocasından zulüm görmüş olsa bile onu hoşnut etmeye çalışsın. Şayet kocası ondan razı olursa, bu güzel bir şey olur. Allah da kadının özrünü kabul eder ve böylece kadın (isyana düşmekten) kurtulmuş olduğundan kadın üzerinde hiçbir günah da terettüp etmez. Eğer adam, kadından hoşnut olmaz ve bunu kabul etmezse (haklı olduğu halde kadın) özrünü ifa etmiş (yani yapması gerekeni yapmış) olur."*

★Hadisi Taberânî iki isnâdla rivayet etmiştir. Birinin ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

٧٦٦٦ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى ، نَا مُحَمَّدُ بْنُ سَهْلِ بْنِ مَخْلَدٍ الإِصْطَخْرِيُّ ، نَا عِصْمَةُ بْنُ الْمُتَوَكِّلِ : حَدَّثَنَا زَافِرٌ ، عَنْ ثَابِتٍ بْنِ الْبُنَانِيِّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَنَّ رَجُلا خَرَجَ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (12467)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/62, 107)

وَأَمَرَ امْرَأَتَهُ أَنْ لا تَخْرُجَ مِنْ بَيْتِهَا ، وَكَانَ أَبُوهَا فِي أَسْفَلِ الدَّارِ ، وَكَانَتْ فِي أَعْلاهَا ، فَمَرِضَ أَبُوهَا ، فَأَرْسَلَتْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَذَكَرَتْ لَهُ ذَلِكَ ، فَقَالَ : أَطِيعِي زَوْجَكِ ، فَمَاتَ أَبُوهَا ، فَأَرْسَلَتْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : أَطِيعِي زَوْجَكِ ، فَأَرْسَلَ إِلَيْهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنَّ اللَّهَ غَفَرَ لأَبِيهَا بِطَاعَتِهَا لِزَوْجِهَا "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه:عصمة بن المتوكل,وهو ضعيف.

7666. Enes b. Mâlik'ten rivayet edildiğine göre bir adam evden çıkmış, karısına da evden çıkmamasını emretmişti. Babası evin aşağı tarafında, kadın ise evin üst tarafında idi. Babası hastalandı. Kadın, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e birini gönderip, durumu ona anlatınca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kocana itaat et"* buyurdu. Kadının babası öldü. Kadın, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e yine birini gönderdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah, kocana itaat etmen sebebiyle babanı bağışladı."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden İsmet b. el-Mütevekkil zayıftır.[1]

٧٦٦٧ - حَدَّثَنَا نُعَيْمُ بْنُ مُحَمَّدٍ الصُّورِيُّ ، ثَنَا مُوسَى بْنُ أَيُّوبَ ، ثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ ، عَنْ زُهَيْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِيلٍ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " ثَلاثَةٌ لا تُقْبَلُ لَهُمْ صَلاةٌ ، وَلا يَصْعَدُ لَهُمْ إِلَى اللَّهِ حَسَنَةٌ : السَّكْرَانُ حَتَّى يَصْحُوَ ، وَالْمَرْأَةُ السَّاخِطُ عَلَيْهَا زَوْجُهَا ، وَالْعَبْدُ الآبِقُ حَتَّى يَرْجِعَ فَيَضَعَ يَدَهُ فِي يَدِ مَوَالِيهِ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: عبد الله بن محمد بن عقيل, وحديثه حسن ,وفيه ضعف, وبقية رجاله ثقات .

7667. Câbir b. Abdillah'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Üç kişi vardır ki, ne namazları kabul edilir, ne de kendileri için Allah'a bir hasene yükselir: Ayılıncaya kadar sarhoş, kocasının kendisine kızgın olduğu kadın, geri dönünceye ve elini efendilerinin eline koyuncaya kadar kaçak köle."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Abdullah b. Muhammed b. Akîl'in hadisi hasendir. Kendisinde zayıflık bulunmaktadır. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (9385), *es-Silsiletu'd-Daîfe* (1075)

٧٦٦٨ - حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ أَبِي سَهْلٍ الْوَاسِطِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي صَفْوَانَ الثَّقَفِيُّ ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَبِي الْوَزِيرِ ، حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ عُبَيْدٍ الطَّنَافِسِيُّ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْمُهَاجِرِ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " اثْنَانِ لا تُجَاوِزُ صَلاتُهُمَا رُءُوسَهُمَا : عَبْدٌ آبِقٌ مِنْ مَوَالِيهِ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَيْهِمْ ، وَامْرَأَةٌ عَصَتْ زَوْجَهَا حَتَّى تَرْجِعَ "

رواه الطبراني في الصغير والأوسط, ورجاله ثقات .

7668. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"İki kişi vardır ki namazları başlarından öteye geçmez. Onlara geri dönünceye kadar efendilerinden kaçan köle ve ta ki (tekrar itaate) dönünceye kadar kocasına isyan eden kadın."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٧٦٦٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ ، قَالَ : نا عِيسَى بْنُ الْمُسَاوِرِ ، قَالَ : نا سُوَيْدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زَيْدٍ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " إِنَّ الْمَرْأَةَ إِذَا خَرَجَتْ مِنْ بَيْتِهَا وَزَوْجُهَا كَارِهٌ ذَلِكَ ، لَعَنَهَا كُلُّ مَلَكٍ فِي السَّمَاءِ ، وَكُلُّ شَيْءٍ تَمُرُّ عَلَيْهِ ، غَيْرَ الْجِنِّ وَالإِنْسِ ، حَتَّى تَرْجِعَ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: سويد بن عبد العزيز, وهو متروك, وقد وثقه دحيم وغيره, وبقية رجاله ثقات.

7669. İbn Ömer diyor ki: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Kadın, kocası istemediği halde evden çıktığı zaman semadaki bütün melekler, cinler ve insanlardan başka yanından geçtiği her şey evine dönünceye kadar o kadına lanet eder."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Süveyd b. Abdilazîz metruk biridir. Duhaym ve başkaları bu zatı güvenilir kabul etmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

٧٦٧٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ مُكْرَمٍ ، قال : ثنا أَبُو هِشَامٍ الرِّفَاعِيُّ ، قال : ثنا يَحْيَى بْنُ يَعْلَى الأَسْلَمِيُّ ، عَنْ سَعْدٍ الإِسْكَافِ ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ أَبِي سُلَيْمَانَ ، عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْجَدَلِيِّ

---

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr* (478), İbr. b. Muhâcir oldukça zayıftır.

[2] Taberânî, *M. el-Evsat* (517)

، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ ، قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنِّي لَأَبْغَضُ الْمَرْأَةَ تَخْرُجُ مِنْ بَيْتِهَا تَجُرُّ ذَيْلَهَا ، تَشْكُو زَوْجَهَا "

رواه الطبراني في الأوسط والكبير, وفيه: يحي بن يعلى, وهو ضعيف .

7670. Ümmü Seleme'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Hiç şüphesiz ben eteğini sürüyüp kocasına şikayetlenerek evden çıkan kadından nefret ederim."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiş olup, ravilerden Yahyâ b. Ya'lâ zayıftır.[1]

٧٦٧١ - وَبِهِ : عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " الْمَرْأَةُ عَوْرَةٌ ، وَإِنَّهَا إِذَا خَرَجَتِ اسْتَشْرَفَهَا الشَّيْطَانُ ، وَإِنَّهَا لا تَكُونُ أَقْرَبَ إِلَى اللَّهِ مِنْهَا فِي قَعْرِ بَيْتِهَا " رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح .

7671. İbn Ömer'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kadın avrettir. Kadın evden çıktığında şeytan ona dikkat kesilir. Kadın evinin içinde olduğu zaman, Allah'a en yakın olduğu zamandır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

٧٦٧٢ - حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ ، قَالَ : نا أَبُو عُمَرَ الضَّرِيرُ ، قَالَ : نا وُهَيْبُ بْنُ خَالِدٍ ، قَالَ : نا أَيُّوبُ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ ، عَنْ أَبِي رَاشِدٍ الْحُبْرَانِيِّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ شِبْلٍ ، أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " اقْرَءُوا الْقُرْآنَ ، فَإِذَا قَرَأْتُمُوهُ فَلا تَسْتَكْثِرُوا بِهِ ، وَلا تَغْلُوا فِيهِ ، وَلا تَجْفُوا عَنْهُ ، وَلا تَأْكُلُوا بِهِ وَقَالَ : إِنَّ النِّسَاءَ هُمْ أَهْلُ النَّارِ ، فَقَالَ رَجُلٌ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَلَسْنَ أُمَّهَاتِنَا وَأَخَوَاتِنَا وَبَنَاتِنَا ؟ فَذَكَرَ كُفْرَهُنَّ لِحَقِّ الزَّوْجِ ، وتَضْيِيعَهُنَّ لِحَقِّهِ"

رواه الطبراني في الأوسط ,وله طرق رواها أحمد وغيره, ورجاله ثقات .

7672. Abdurrahman b. Şibl'in bildirdiğine göre kendisi Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işitti: *"Kur'ân okuyun. Onu okuduğunuz zaman onu vesile ederek mal ve servet edinmeye kalkışmayın ve Kur'ân'da aşırı gitmeyin, Kur'ân'dan uzaklaşmayın, Kur'an'ı vasıta kılarak yemek yemeyin."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) devamla şöyle

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (23/323)

buyurdu: *"Kadınlar cehennemliktir."* Bir adam: "Ya Resûlallah! Onlar bizim annelerimiz, bacılarımız ve kızlarımız değiller mi?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), (cehennemlik olmalarının sebebi olarak) kocalarının haklarına karşı nankörlük etmeleri ve onların hakkını zayi etmelerini zikretti.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, hadisi Ahmed ve diğerlerinin rivayet etmiş olduğu farklı tarikleri bulunmaktadır. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

٧٦٧٣ - وعَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ النَّارَ خُلِقَتْ لِلسُّفَهَاءِ ، وَهِنَّ النِّسَاءُ ، إِلا الَّتِي أَطَاعَتْ بَعْلَهَا "

رواه الطبراني, وفيه: علي بن يزيد الألهاني, وهو متروك, وقد قيل فيه أنه صالح, وبقية رجاله ثقات.

7673. Ebû Umâme'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Cehennem sehifler için yaratıldı. Sehifler de, kocalarına itaat edenleri müstesna kadınlardır."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ali b. Yezîd el-Elhânî metruk biridir. Bu zatın salih bir zat olduğu da söylenmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٧٦٧٤ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو غَسَّانَ النَّهْدِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ طَلْحَةَ ، عَنِ الْحَكَمِ أَبِي عَمْرٍو ، عَنْ ضِرَارِ بْنِ عَمْرٍو ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللهِ الشَّامِيِّ ، عَنْ تَمِيمٍ الدَّارِيِّ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " حَقُّ الزَّوْجِ عَلَى الزَّوْجَةِ ، أَنْ لا تَهْجُرَ فِرَاشَهُ ، وَأَنْ تُبِرَّ قَسَمَهُ ، وَأَنْ تُطِيعَ أَمْرَهُ ، وَأَنْ لا تَخْرُجَ إِلا بِإِذْنِهِ ، وَأَنْ لا تُدْخِلَ عَلَيْهِ مَنْ يَكْرَهُ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: ضرار ابن عمرو, وهو ضعيف .

7674. Temîm ed-Dârî'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kocanın karısı üzerindeki hakları, yatağını terk etmemesi, kocasının (yeminini bozmak zorunda bırakmayarak) yeminine bağlı kalmasına (yardımcı olması), emrine itaat etmesi, kocasından izin almadan dışarı çıkmaması ve kocasının istemediği kişileri evine sokmamasıdır."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Dırâr İbn Amr zayıftır.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7794)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (1258)

٧٦٧٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ جَعْفَرٍ الْوَكِيعِيُّ الْمِصْرِيُّ ، ثنا عُبَيْدُ بْنُ جَنَّادٍ الْحَلَبِيُّ ، ثنا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَبِي أُنَيْسَةَ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ رُفَيْعٍ ، عَنْ حِزَامِ بْنِ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : خَطَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النِّسَاءَ ذَاتَ يَوْمٍ ، فَوَعَظَهُنَّ وَأَمَرَهُنَّ بِتَقْوَى اللَّهِ وَالطَّاعَةِ لأَزْوَاجِهِنَّ وَأَنْ يَتَصَدَّقْنَ ، وَقَالَ : وَإِنَّ مِنْكُنَّ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ ، وَجَمَعَ أَصَابِعَهُ ، وَجُلُّكُنَّ حَطَبُ جَهَنَّمَ ، فَفَرَّقَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ ، فَقَالَتِ امْرَأَةٌ : وَلِمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : لأَنَّكُنَّ تُكْثِرْنَ اللَّعْنَ ، وَتَكْفُرْنَ الْعَشِيرَ ، وَتُسَوِّفْنَ الْخَيْرَ " رواه الطبراني, وفيه: زيد بن رفيع, وهو ضعيف .

7675. Hakîm b. Hizâm anlatıyor: Bir gün Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kadınlara hitap veriyordu. Onlara vaaz etti. Allah'tan korkmalarını ve kocalarına itaat etmelerini ve tasaddukta bulunmalarını emrettikten sonra parmaklarını bir araya getirerek şöyle buyurdu: *"Sizden cennete girecek olan kadınlar (şu kadardır)."* Sonra *"Pek çoğunuz ise cehennem odunusunuz."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), parmaklarını ayırdı. Bunun üzerine bir kadın: "Niçin ya Resûlallah!" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle cevap verdi: *"Çünkü sizler, çok lanet okuyorsunuz, kocalarınıza nankörlük ediyorsunuzve hayrı da erteliyorsunuz."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Zeyd b. Rufey' zayıftır.[1]

٧٦٧٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، ثنا وَكِيعٌ ، عَنْ مُوسَى بْنِ عُبَيْدَةَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ ، عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ ، أَنَّهَا زَارَتْ أُخْتَهَا عَائِشَةَ ، وَالزُّبَيْرُ غَائِبٌ ، فَدَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَجَدَ رِيحَ طِيبٍ ، فَقَالَ : " مَا عَلَى الْمَرْأَةِ أَنْ لا تَطَيَّبَ وَزَوْجُهَا غَائِبٌ" رواه الطبراني, وفيه: موسى بن عبيدة, وهو ضعيف .

7676. Esmâ binti Ebî Bekr'den rivayet edildiğine göre o, bir gün kızkardeşi Hz. Âişe'yi ziyarete gitmişti. Kocası Zübeyr de yoktu (şehir dışında idi). O esnada Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), içeri girdi ve hoş bir koku sezerek şöyle buyurdu: *"Kadının kocası yokken, koku sürünmesi onun için caiz değildir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Mûsâ b. Ubeyde zayıftır.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3109)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (24/105)

٧٦٧٧ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ ، أنا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ زَحْرٍ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَزِيدَ ، عَنِ الْقَاسِمِ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَا أَنَا ، وَامْرَأَةٌ سَفْعَاءُ الْخَدَّيْنِ ، إِذَا أَحْنَتْ عَلَى وَلَدِهَا ، وَأَطَاعَتْ رَبَّهَا ، وَأَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فِي الْجَنَّةِ إِلا كَهَاتَيْنِ " وَقَرَنَ بَيْنَ إِصْبَعَيْهِ. رواه الطبراني, وفيه: علي بن يزيد الألهاني ,وهو متروك, وقد وثق.

7677. Ebû Umâme'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), iki parmağını birleştirerek şöyle buyurdu: *"Çocuğunun bakımını yaparak efendisine (kocasına) itaat edip namusunu muhafaza etmek için çalışıp ta (bu uğraşı içinde) yanakları kararan kadınla ben, cennette mutlaka şu ikisi gibi olacağız."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ali b. Yezîd el-Elhânî metruk biridir. Güvenilir kabul edenler de olmuştur.[1]

٧٦٧٨ - حَدَّثَنَا أَبُو خَلِيفَةَ الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ الْمَدِينِيِّ ، ثنا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ فَيَّاضٍ ، عَنْ خَلادِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ جُنْدَةَ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ ، سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَتِ امْرَأَةٌ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَا جَزَاءُ غَزْوِ الْمَرْأَةِ ؟ قَالَ : " طَاعَةُ الزَّوْجِ ، وَاعْتِرَافٌ بِحَقِّهِ "

رواه الطبراني, وفيه: القاسم بن فياض, وهو ضعيف, وقد وثق, وفيه: من لم أعرفه.

7678. İbn Abbâs anlatıyor: Bir kadın: "Ya Resûlallah! Kadının (kocasının cefasına karşı) sabrının karşılığı (ödülü) nedir?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kocasına itaat etmiş olmak ve onun hakkını itiraf etmek."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Kâsım b. Feyyâd zayıftır. Güvenilir kabul edenler de olmuştur. Senedinde tanımadığım bir ravi bulunmaktadır.[2]

(بَابُ تَصَرُّفِ الْمَرْأَةِ بِغَيْرِ إِذْنِ زَوْجِهَا)

Kocasının İzni Olmaksızın Kadının Tasarrufta Bulunması

٧٦٧٩ - عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " قَضَى أَنَّ الْمَرْأَةَ لاَ تُعْطِي مِنْ مَالِهَا شَيْئاً إِلاَّ بِإِذْنِ زَوْجِهَا"

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7836)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (10703)

رواه الطبراني وأحمد في حديث طويل وإسحاق بن يحيى لم يدرك عبادة, وبقية رجاله ثقات.

7679. Ubâde b. es-Sâmit'ten rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kocasının izni olmadan kadının evinden hiçbir şey veremeyeceği doğrultusunda hüküm vermiştir.

★Hadisi Taberânî ve Ahmed uzun bir hadiste rivayet etmiştir. Ravilerden İshâk b. Yahyâ, Ubâde'ye yetişememiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

٧٦٨٠ – حَدَّثَنَا عُبَيْدٌ الْعِجْلُ ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْحُلْوَانِيُّ ، ثنا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ ، عَنْ عَنْبَسَةَ بْنِ سَعِيدٍ ، عَنْ حَمَّادٍ ، مَوْلَى بَنِي أُمَيَّةَ ، عَنْ جَنَاحٍ ، مَوْلَى الْوَلِيدِ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَنَّ وَاثِلَةَ بْنَ الأَسْقَعِ ، يَقُولُ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَيْسَ لامْرَأَةٍ أَنْ تَنْتَهِكَ مِنْ مَالِهَا شَيْئًا إِلا بِإِذْنِ زَوْجِهَا إِذَا مَلَكَ عِصْمَتَهَا " رواه الطبراني, وفيه: جماعة لم أعرفهم .

7680. Vâsile b. el-Eska'nın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kocası namusunu koruduğu sürece bir kadın, kocasının izni olmadan kendi malından harcamada bulunamaz."*

★Hadisi Tabêranî rivayet etmiştir. Senedinde tanımadığım bir grup ravi bulunmaktadır. [1]

(بَابُ عِشْرَةِ النِّسَاءِ)

Kadınlarla Geçinmek

٧٦٨١ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو النَّضْرِ حَدَّثَنَا أَبُو عَقِيلٍ – يَعْنِي الثَّقَفِيَّ حَدَّثَنَا مُجَالِدُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عَامِرٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ حَدَّثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نِسَاءَهُ ذَاتَ لَيْلَةٍ حَدِيثاً فَقَالَتِ امْرَأَةٌ مِنْهُنَّ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَانَ الْحَدِيثُ حَدِيثَ خُرَافَةَ. فَقَالَ " أَتَدْرِينَ مَا خُرَافَةُ إِنَّ خُرَافَةَ كَانَ رَجُلاً مِنْ عُذْرَةَ أَسَرَتْهُ الْجِنُّ فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَمَكَثَ فِيهِمْ دَهْراً طَوِيلاً ثُمَّ رَدُّوهُ إِلَى الإِنْسِ فَكَانَ يُحَدِّثُ النَّاسَ بِمَا رَأَى فِيهِمْ مِنَ الأَعَاجِيبِ فَقَالَ النَّاسُ حَدِيثُ خُرَافَةَ" رواه أحمد وأبو يعلى والبزار .

7681. Hz. Âişe anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir gece hanımlarına bir hikâye anlatıyordu, içlerinden biri şöyle dedi: "Ya

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/83, 85), zayıf ravileri vardır.

Resûlallah! Sanki bu hikâye Hurâfe hikâyesi gibi." Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Hurâfe'nin ne olduğunu biliyor musunuz? Hurâfe, Uzre ahalisinden bir adamdı. Cahiliye döneminde cinler onu esir etti. Aralarında bir süre kaldı. Sonra onu insanlara geri yolladılar. O da insanlara, cinler arasında gördüğü ilginç şeyleri anlattı. İnsanlar da «Bu, Hurâfe hikayesidir» dediler."*

★Hadisi Ahmed, Ebû Ya'lâ ve Bezzâr rivayet etmiştir.[1]

٧٦٨٢ – وروى الطبراني في الأوسط حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ الْعُصْفُرِيُّ ، قال : ثنا يَزِيدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ الْبَرَاءِ الْغَنَوِيُّ ، قال : نا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ السُّلَمِيُّ ، قال : نا عَلِيُّ بْنُ أَبِي سَارَةَ ، عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنْ عَائِشَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَهَا بِحَدِيثٍ وَهُوَ مَعَهَا فِي لِحَافٍ ، فَقَالَتْ : بِأَبِي وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ ، لَوْلا تُحَدِّثُنِي هَذَا الْحَدِيثَ لَظَنَنْتُ أَنَّهُ خُرَافَةٌ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " وَمَا حَدِيثُ خُرَافَةَ يَا عَائِشَةُ ؟ قَالَتْ : الشَّيْءَ إِذَا لَمْ يَكُنْ قِيلَ حَدِيثُ خَرَافَةَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنَّ أَصْدَقَ الْحَدِيثِ حَدِيثُ خَرَافَةَ ، رَجُلٌ مِنْ بَنِي عُذْرَةَ ، سَبَتْهُ الْجِنُّ ، وَكَانَ يَكُونُ مَعَهُمْ ، فَإِذَا اسْتَرَقُوا السَّمْعَ أَخْبَرُوهُ ، فَيُخْبِرُ بِهِ النَّاسَ ، فَيَجِدُونَهُ كَمَا ، قَالَ "

ورجال أحمد ثقات وفي بعضهم كلام لا يقدح, وفي إسناد الطبراني: علي بن أبي سارة, وهو ضعيف.

7682. Hz. Âişe'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), onunla bir yorganın altında birlikte iken bir hikâye anlatınca, Âişe ona şöyle dedi: "Anam, babam sana feda olsun ya Resûlallah! Eğer bu hikâyeyi bana anlatmasaydın onun Hurâfe hikâye olduğunu zannedecektim." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bunun üzerine *"Hurâfe hikâyesi nedir ey Âişe?"* diye sorunca, Âişe şöyle cevap verdi: "Olmayan bir olay (anlatılınca) buna Hurâfe hikâye denilir." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Âişe'nin bu sözü üzerine şöyle buyurdu: *"En doğru hikâye Hurâfe hikâyesidir. Hurâfe, Uzre oğullarından bir adamdı. Cinler onu esir etti. O da (bir süre) onlarla beraber yaşadı. Cinler (semadan) kulak hırsızlığı yaptıklarında bunu Hûrafe'ye bildirirler, o da bunu insanlara anlatırdı. İnsanlar da Hurafe'nin dediklerini aynı anlattığı gibi gerçek bulurlardı."*

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (6/157), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (4443), isnâdı Mücâlid sebebiyle zayıftır.

★Ahmed'in ravileri güvenilir kimselerdir. Bazıları hakkında bir takım tenkitler yapılsa da bu, zarar verecek düzeyde değildir. Taberânî'nin senedinde geçen Ali b. Ebî Sâre zayıftır.[1]

٧٦٨٣ – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ ، حَدَّثَنَا حَمَّادٌ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو ، عَنْ يَحْيَى بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حَاطِبٍ ، أَنَّ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِخَزِيرَةٍ قَدْ طَبَخْتُهَا لَهُ ، فَقُلْتُ لِسَوْدَةَ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنِي وَبَيْنَهَا : كُلِي ، فَأَبَتْ ، فَقُلْتُ : لَتَأْكُلِنَّ ، أَوْ لَأُلَطِّخَنَّ وَجْهَكِ ، فَأَبَتْ ، فَوَضَعْتُ يَدِي فِي الْخَزِيرَةِ ، فَطَلَيْتُ وَجْهَهَا ، فَضَحِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَوَضَعَ بِيَدِهِ لَهَا ، وَقَالَ لَهَا : " الْطَخِي وَجْهَهَا " ، فَضَحِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَهَا ، فَمَرَّ عُمَرُ ، فَقَالَ : يَا عَبْدَ اللَّهِ ! يَا عَبْدَ اللَّهِ ! فَظَنَّ أَنَّهُ سَيَدْخُلُ ، فَقَالَ : قُومَا فَاغْسِلَا وُجُوهَكُمَا " ، فَقَالَتْ عَائِشَةُ : فَمَا زِلْتُ أَهَابُ عُمَرَ لِهَيْبَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح, خلا محمد بن عمرو بن علقمة ,وحديثه حسن.

7683. Hz. Âişe anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in kendisi için pişirdiğim bulamacı getirdim. Resûlullah, benimle Sevde arasındayken Sevde'ye: "Ye!" dedim. Yemedi. Ben de: "Bunu ya yersin, ya da yüzüne atar berbat ederim" dedim, yine yemedi. Bunun üzerine ben de elimi bulamaca soktum, yüzünü onunla iyice sıvadım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), güldü ve Sevde'nin elini bulamaca sokarak: *"Sen de onun yüzünü iyice sıva"* buyurdu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Sevde'ye güldü. Oradan Ömer geçiyordu. "Ey Abdullah, ey Abdullah!" diye seslendi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ömer'in içeri gireceğini zannetti. Hemen: *"Kalkın ve yüzlerinizi yıkayın"* diye emir buyurdu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ömer'den çekindiği için, ben de her zaman ondan çekinir olmuşumdur.

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Muhammed b. Amr b. Alkame müstesna. Bu zatın hadisi hasendir.

٧٦٨٤ – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ الْقَوَارِيرِيُّ ، حَدَّثَتْنَا عُلَيْلَةُ بِنْتُ الْكُمَيْتِ ، قَالَتْ : حَدَّثَتْنِي أُمِّي أُمَيْنَةُ ، أَنَّهَا حَدَّثَتْهَا أَمَةُ اللَّهِ بِنْتُ رُزَيْنَةَ ، عَنْ أُمِّهَا رُزَيْنَةَ مَوْلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَنَّ سَوْدَةَ الْيَمَانِيَّةَ جَاءَتْ عَائِشَةَ تَزُورُهَا ، وَعِنْدَهَا حَفْصَةُ بِنْتُ عُمَرَ ، فَجَاءَتْ سَوْدَةُ فِي هَيْئَةٍ وَفِي حَالٍ حَسَنَةٍ ، عَلَيْهَا دِرْعٌ مِنْ بُرُودِ الْيَمَنِ ، وَخِمَارٌ كَذَلِكَ ، وَعَلَيْهَا نُقْطَتَانِ مِثْلُ الْعَدَسَتَيْنِ

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (4476)

مِنْ صَبِرٍ وَزَعْفَرَانَ فِي مُوْقَيْهَا ، قَالَتْ عُلَيْلَةُ : وَأَدْرَكْتُ النِّسَاءَ يَتَزَيَّنَّ بِهِ ، فَقَالَتْ : حَفْصَةُ لِعَائِشَةَ : يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ ، يَجِيءُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَشِيقًا ، وَهَذِهِ بَيْنَنَا تَبْرُقُ ؟ فَقَالَتْ لَهَا أُمُّ الْمُؤْمِنِينَ : اتَّقِي اللَّهَ يَا حَفْصَةُ ، قَالَتْ : لأُفْسِدَنَّ عَلَيْهَا زِينَتَهَا ، قَالَتْ : مَا تَقُلْنَ ؟ وَكَانَ فِي أُذُنِهَا ثِقَلٌ ، قَالَتْ لَهَا حَفْصَةُ : يَا سَوْدَةُ خَرَجَ الأَعْوَرُ ، قَالَتْ : نَعَمْ ؟ ! فَفَزِعَتْ فَزَعًا شَدِيدًا ، فَجَعَلَتْ تَنْتَفِضُ ، قَالَتْ : أَيْنَ أَخْتَبِئُ ؟ قَالَتْ : عَلَيْكِ بِالْخَيْمَةِ خَيْمَةٌ لَهُمْ مِنْ سَعَفٍ يَطْبُخُونَ فِيهَا ، فَذَهَبَتْ فَاخْتَبَأَتْ فِيهَا ، وَفِيهَا الْقَذَرُ وَنَسْجُ الْعَنْكَبُوتِ ، فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُمَا تَضْحَكَانِ لا تَسْتَطِيعَانِ أَنْ تَتَكَلَّمَا مِنَ الضَّحِكِ ، قَالَ : مَاذَا الضَّحِكُ ؟ ، ثَلاثَ مِرَارٍ ، فَأَوْمَأَتَا بِأَيْدِيهِمَا إِلَى الْخَيْمَةِ ، فَذَهَبَ فَإِذَا سَوْدَةُ تُرْعَدُ ، فَقَالَ لَهَا : يَا سَوْدَةُ ، مَا لَكِ ؟ ، قَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، خَرَجَ الأَعْوَرُ ، قَالَ : مَا خَرَجَ وَلَيَخْرُجَنَّ ، مَا خَرَجَ وَلَيَخْرُجَنَّ ، مَا خَرَجَ وَلَيَخْرُجَنَّ ، ثُمَّ دَخَلَ فَأَخْرَجَهَا ، فَجَعَلَ يَنْفُضُ عَنْهَا الْغُبَارَ وَنَسْجَ الْعَنْكَبُوتِ"

رواه أبو يعلى والطبراني إلا أنه قال : فقالت حفصة لعائشة : يدخل علينا رسول الله صلى الله عليه و سلم ونحن فشفتين وهذه بيننا تبرق , وفيه: من لم أعرفهن.

7684. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in azatlısı Ruzeyne anlatıyor: Yemen'li Sevde, Âişe'yi ziyaret için yanına gelmişti. Âişe'nin yanında Ömer'in kızı Hafsa da vardı. Sevde gayet güzel bir şekilde (süslenerek) gelmişti, üzerinde Yemen hırkalarından yapılmış güzel bir elbise ve aynı güzellikteki bir baş örtüsü vardı. Elbisenin üzerinde iki tane mercimek misali sarısabırdan iki nokta, gözünün pınarında ise zafiran vardı. (Ravi) Uleyle ekledi: "(Bazı) kadınların (halen) bununla süslendiklerini idrak ettim." Hafsa, Âişe'ye dedi ki: "Ey müminlerin annesi! Şimdi Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), sevinçli bir şekilde gelir, bu da aramızda süslenmiş vaziyette duruyor." Bunun üzerine müminlerin annesi: "Allah'tan kork ey Hafsa!" diye çıkışınca Hafsa: "Ben onun süsünü bozacağım" dedi. Sevde biraz ağır işittiği için: "Kadınlar ne konuşuyor?" diye sordu. Hafsa ona: "Sevde! Tek gözlü (Deccâl) çıkmış!" deyince Sevde: "Öyle mi?!" diyerek korkuya kapıldı, titremeye başladı ve: "Nereye gizleneyim?" diye sordu. Hafsa: "Şu çadıra saklan" dedi. Bu çadır, yemek pişirdikleri, hurma dallarından yapılmış bir çadırdı. Gitti ve oraya gizlendi. Çadırda pislik/toz ve örümcek ağları vardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), o esnada çıkageldi. İkisi gülüyorlardı. O kadar ki, gülmekten konuşmaya güçleri kalmamıştı. Resûlullah

(sallallahu aleyhi vesellem): *"Niçin gülüyorsunuz?"* diye sordu. Bunu üç kere tekrarladı. Elleriyle çadırı işaret ettiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), çadırın yanına gitti. Bir de ne görsün, içeride Sevde korkudan titriyor. Ona: *"Sevde! Ne oldu sana böyle?"* diye sordu. Sevde: "Ya Resûlallah! Tek gözlü (Deccâl) çıkmış" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Henüz çıkmadı, ama mutlaka çıkacak, henüz çıkmadı, ama mutlaka çıkacak"* buyurdu. Sonra çadırın içine girip Sevde'yi oradan çıkardı. Üzerindeki toz ve örümcek ağlarını silkeledi.

★Hadisi Ebû Ya'lâ ve şi ibare ile Taberânî rivayet etmiştir: Hafsa, Âişe'ye dedi ki: "Birazdan Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), yanımıza gelir. Bizi kaba, giyim kuşamdan yoksun bir halde görecek. Bu ise aramızda süslenmiş bir halde duruyor!" Senedinde tanımadığım raviler bulunmaktadır.[1]

٧٦٨٥ – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ شَبَّةَ أَبو زَيْدٍ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَثْمَةَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ يَعْقُوبَ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ وَهْبٍ ، أَنَّ أَبَاهُ أَخْبَرَهُ ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ ، أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ " يَدْخُلُ عَلَى أَزْوَاجِهِ كُلَّ غَدَاةٍ فَيُسَلِّمُ عَلَيْهِنَّ ، فَكَانَتْ مِنْهُنَّ امْرَأَةٌ عِنْدَهَا عَسَلٌ ، فَكَانَ إِذَا دَخَلَ عَلَيْهَا أَحْضَرَتْ لَهُ مِنْهُ شَيْئًا ، فَيَمْكُثُ عِنْدَهَا ، وَإِنَّ عَائِشَةَ وَحَفْصَةَ وَجَدَتَا مِنْ ذَلِكَ ، فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْهِمَا قَالَتَا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّا نَجِدُ مِنْكَ رِيحَ مَغَافِرَ ، قَالَ : فَتَرَكَ ذَلِكَ الْعَسَلَ"

رواه أبو يعلى, وفيه: موسى بن يعقوب الزمعي, وثقه ابن معين وغيره, وضعفه ابن المديني وبقية رجاله ثقات.

7685. Ümmü Seleme'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), her sabah eşlerinin yanlarına giderek onlara selam verirdi. Onlardan birinin yanında bal vardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), onun yanına uğradığında ona baldan ikram ederdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de onun yanında kalırdı. Âişe ve Hafsa bu sebeble (o kadına) çok kızmışlardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), yanlarına geldiğinde ona: "Ya Resûlallah! Senden meğâfir (kötü kokan acı ılgın sakızı) kokusu alıyoruz" dediler. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), o balı yemeyi bıraktı.

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravilerden Mûsâ b. Ya'kûb ez-Zem'î'yi, İbn Maîn ve başkaları güvenilir saymış, İbnu'l-Medînî ise zayıf görmüştür. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

---

1 Ebû Ya'lâ, *Müsned* (7160), Taberânî, *M. el-Kebîr* (24/278-9)

2 Ebû Ya'lâ, *Müsned* (6929), Taberânî, *M. el-Kebîr* (23/310, 397)

٧٦٨٦ - و عَنْ عَمْرِو بْنِ حُرَيْثٍ قَالَ: كَانَ زِنْجٌ يَلْعَبُونَ بِالْمَدِينَةِ فَوَضَعَتْ عَائِشَةُ مِنْكَبَهَا عَلى مِنْكَبِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَعَلَتْ تَنْظُرِ إِلَيْهِمْ"

رواه الطبراني وإسناده حسن.

7686. Amr b. Hureys diyor ki: "Zenciler, Medine'de (çalgı eşliğinde) oynuyorlardı. Hz. Âişe omzunu, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in omzunun üzerine koyar ve onları izlerdi."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, hadisin senedi hasendir.

٧٦٨٧ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، ثنا حَجَّاجُ بْنُ يُوسُفَ الشَّاعِرُ ، ح وَحَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى السَّاجِيُّ ، قَالَ : ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مَنْصُورٍ الْجَوَّادُ ، ح وَحَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : ثنا إِسْحَاقُ بْنُ زُرَيْقٍ الرَّاسِبِيُّ ، وَإِبْرَاهِيمُ بْنُ يَعْقُوبَ الْجُوزَجَانِيُّ ، قَالُوا : ثنا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْجُدِّيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَبُو نَافِعٍ الطَّائِفِيُّ ، حَدَّثَنِي الْقَاسِمُ بْنُ عَبْدِ الْوَاحِدِ بْنِ أَيْمَنَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُرْوَةَ ، عَنْ عُرْوَةَ ، عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنها ، قَالَتْ : فَخَرْتُ بِمَالِ أَبِي فِي الْجَاهِلِيَّةِ ، وَكَانَ قَدْرَ أَلْفِ أَلْفِ أُوقِيَّةٍ ، فَقَالَ لِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " اسْكُتِي يَا عَائِشَةُ ، فَإِنِّي كُنْتُ لَكِ كَأَبِي زَرْعٍ لأُمِّ زَرْعٍ " ، ثُمَّ أَنْشَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَدِّثُ ، " أَنَّ إِحْدَى عَشْرَةَ امْرَأَةً اجْتَمَعْنَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَتَعَاهَدْنَ لَتُخْبِرَنَّ كُلُّ امْرَأَةٍ بِمَا فِي زَوْجِهَا وَلا تَكْذِبُ " ، قِيلَ : " أَنْتِ يَا فُلانَةُ " ، قَالَتْ : " اللَّيْلُ لَيْلُ تِهَامَةَ لا حَرٌّ وَلا بَرْدٌ وَلا مَخَافَةَ " ، قِيلَ : " أَنْتِ يَا فُلانَةُ " ، قَالَتْ : " الرِّيحُ رِيحُ زَرْنَبٍ ، وَالْمَسُّ مَسُّ أَرْنَبٍ ، وَأَغْلِبُهُ وَالنَّاسَ يَغْلِبُ " ، قِيلَ : " أَنْتِ يَا فُلانَةُ " ، قَالَتْ : " وَاللَّهِ مَا عَلِمْتُ إِنَّهُ لَرَفِيعُ الْعِمَادِ ، طَوِيلُ النِّجَادِ ، عَظِيمُ الرَّمَادِ ، قَرِيبُ الْبَيْتِ مِنَ النَّادِ " ، قِيلَ : " أَنْتِ يَا فُلانَةُ " ، قَالَتْ : نَكَحْتُ مَالِكًا وَمَا مَالِكٌ ؟ لَهُ إِبِلٌ كَثِيرَاتُ الْمَسَارِحِ ، قَلِيلاتُ الْمَبَارِكِ ، إِذَا سَمِعْنَ صَوْتَ الْمَزَاهِرِ أَيْقَنَّ أَنَّهُنَّ هَوَالِكُ ، قِيلَ : " أَنْتِ يَا فُلانَةُ " ، قَالَتْ : " زَوْجِي أَذْكُرُهُ ، إِنْ أَذْكُرْهُ أَذْكُرْ عُجَرَهُ وَبُجَرَهُ ، أَخْشَى أَنْ لا أَذَرَهُ " ، قِيلَ : " أَنْتِ يَا فُلانَةُ " ، قَالَتْ : " وَاللَّهِ مَا عَلِمْتُ إِذَا دَخَلَ فَهِدَ ، وَإِذَا خَرَجَ أَسِدَ وَلا يَسْأَلُ عَمَّا عَهِدَ " ، قِيلَ : " أَنْتِ يَا فُلانَةُ " ، قَالَتْ : " لَحْمُ جَمَلٍ غَثٌّ عَلَى جَبَلٍ لا بِالسَّمِينِ فَيُنْتَقَلُ ، وَلا بِالسَّهْلِ فَيُرْتَقَى إِلَيْهِ " ، قِيلَ : " أَنْتِ يَا فُلانَةُ " ، قَالَتْ : " وَاللَّهِ مَا عَلِمْتُ إِنَّهُ إِذَا أَكَلَ لَفَّ ، وَإِذَا شَرِبَ اشْتَفَّ ، وَإِذَا ذَبَحَ اغْتَثَّ ، وَإِذَا نَامَ الْتَفَّ ، وَلا يَدْخُلُ الْكَفَّ فَيَعْلَمَ الْبَثَّ " ، قِيلَ : " أَنْتِ يَا فُلانَةُ " ، قَالَتْ : " نَكَحْتُ الْعَشَنَّقَ إِنْ أَنْطِقْ أُطَلَّقْ ، وَإِنْ أَسْكُتْ أُعَلَّقْ "

، قِيلَ : " أَنْتِ يَا فُلانَةُ " ، قَالَتْ : " عَيَايَاءُ طَبَاقَاءُ ، كُلُّ دَاءٍ لَهُ دَوَاءٌ ، شَجَّكِ أَوْ فَلَّكِ ، أَوْ جَمَعَ كُلا لَكِ " ، قِيلَ : " أَنْتِ يَا فُلانَةُ " ، قَالَتْ : " نَكَحْتُ أَبَا زَرْعٍ ، وَمَا أَبُو زَرْعٍ ؟ أَنَاسَ مِنْ حُلِيٍّ أُذُنَيَّ ، وَمَلأَ مِنْ شَحْمٍ عَضُدَيَّ ، وَبَجَّحَ نَفْسِي فَبَجِحَتْ إِلَيَّ ، وَجَدَنِي فِي غُنَيْمَةٍ بِشِقٍّ ، فَجَعَلَنِي بَيْنَ حَائِلٍ وَصَائِلٍ وَأَطِيطٍ وَدَائِسٍ وَمُنَقٍّ ، فَأَنَا أَنَامُ عِنْدَهُ فَأَتَصَبَّحُ ، وَأَشْرَبُ فَأَتَقَمَّحُ ، وَأَنْطِقُ فَلا أُقَبَّحُ " ، ابْنُ أَبِي زَرْعٍ وَمَا ابْنُ أَبِي زَرْعٍ ؟ مَضْجَعُهُ مَسَلُّ الشَّطْبَةِ ، وَيُشْبِعُهُ ذِرَاعُ الْجَفْرَةِ ، بِنْتُ أَبِي زَرْعٍ وَمَا بِنْتُ أَبِي زَرْعٍ ؟ مِلْءُ إِزَارِهَا ، وَزَيْنُ أَبِيهَا ، وَزَيْنُ أُمِّهَا ، وَخَيْرُ جَارَتِهَا ، جَارِيَةُ أَبِي زَرْعٍ وَمَا جَارِيَةُ أَبِي زَرْعٍ ؟ لا تُخْرِجُ حَدِيثَنَا تَبْثِيثًا وَلا تُهْلِكُ مِيرَتَنَا تَنْقِيثًا ، فَخَرَجَ مِنْ عِنْدِي أَبُو زَرْعٍ وَالأَوْطَابُ تُمْخَضُ فَإِذَا هُوَ بِأُمِّ غُلامَيْنِ كَالسَّقْرَيْنِ ، فَتَزَوَّجَهَا أَبُو زَرْعٍ وَطَلَّقَنِي ، فَاسْتَبْدَلْتُ وَكُلُّ بَدَلٍ أَعْوَرُ ، فَنَكَحْتُ شَابًّا سَرِيًّا ، رَكِبَ شَرِيًّا ، وَأَخَذَ خَطِّيًّا ، وَأَعْطَانِي نَعَمًا ثَرِيًّا وَأَعْطَانِي مِنْ كُلِّ سَائِمَةٍ زَوْجًا ، فَقَالَ : امْتَارِي يَا أُمَّ زَرْعٍ مِيرِي أَهْلَكِ ، فَجَمَعْتُ مِنْ ذَلِكَ فَلَمْ يَمْلأْ أَصْغَرَ وِعَاءٍ مِنْ أَوْعِيَةِ أَبِي زَرْعٍ ، قَالَتْ عَائِشَةُ : فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، بَلْ أَنْتَ خَيْرٌ مِنْ أَبِي زَرْعٍ "

قلت : لعائشة في الصحيح حديث أبي زرع موقوفا عليها ليس فيه من المرفوع غير قوله : " كنت لك كأبي زرع لأم زرع "

رواه الطبراني ورجال بعضهم رجال الصحيح, وبقيتهم وثقهم ابن حبان وغيره وفي بعضهم كلام لا يقدح .

7687. Hz. Âişe anlatıyor: Babamın, Cahiliye dönemindeki mallarının çokluğu ile övünürdüm. Yaklaşık olarak bir milyon ukiyye kadardı. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana şöyle buyurdu: *"Sus ey Âişe! Çünkü ben, senin için Ebû Zer'in, Ümmü Zer karşısındaki durumu gibiyim."* Sonra, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle anlatmaya başladı: *"Cahiliye döneminde on bir kadın toplandılar. Kocalarının hallerini anlatmaları ve yalan söylememeleri hususunda her biri söz verdi. Denildi ki: "Ey falan sen (anlat)." Kadın şöyle anlattı. Gecesi Tihâme bölgesinin gecesi (gibidir) Ne sıcaklığı vardır, ne de soğukluğu. (Evimizde) ne korkulur, ne de bezilir."*

Bir diğerine: "Sen ey falan (anlat)" denilince o da şöyle anlattı: "(Kocamın) kokusu zafiran kokusu, dokunuşu ise (o kadar yumuşaktır ki sanki) tavşan dokunuşudur. Ben onu altederim, insanlar da alt ederler."

Bir diğerine: "Sen ey falan (anlat)" denilince o da şöyle anlattı: "Vallahi benim bildiklerim şunlardır: O, direği uzun (evi rahat), kılıcının kını uzun

(uzun boylu), evinin külü çok (misafirperver) ve evi insanların toplandığı yere yakın olan bir adamdır."

Bir diğerine: "Sen ey falan (anlat)" denilince şöyle anlattı: "Ben malik (mal mülk sahibi) biriyle evlendim. Hem de ne malik! Çökecek geniş evlekleri olan bir sürü develeri var kocamın. Fakat yaylım yerleri azdır. Develer ud sesini duyunca o zaman boğazlanacaklarını anlarlar."

Bir diğerine: "Sen ey falan (anlat)" denilince şöyle anlattı: "Ben kocamı anlatamam. Anlatırsam bütün gizlisini ve ayıplarını sayıp dökerim. Korkarım ki anlatmadık hiçbir şey bırakmam."

Bir diğerine: "Sen ey falan (anlat)" denilince şöyle anlattı: Vallahi bildiklerim şunlardır: İçeri girdiğinde (avdan gelen bir) kaplan, dışarı çıktığında ise arslandır. Bana yüklediği sorumlulukların akibetini sorup araştırmaz."

Bir diğerine: "Sen ey falan (anlat)" denilince şöyle anlattı: "Kocam, (sarp) dağın tepesinde bulunan değersiz bir deve eti gibidir. Semiz değil ki (insanlar alıp) başka yere götürsün. Sırtı düz değildir ki yukarıya çıkarılsın (Yani hayrı az ve hayırdan uzaktır.)

Bir diğerine: "Sen ey falan (anlat)" denilince şöyle anlattı: Vallahi bildiklerim şunlardır: Kocam yediği zaman yemekleri siler süpürür, içtiği zaman (kaptaki suyun) hepsini içer. Hayvan kestiğinde değersiz şeyleri de seçer ayırır. Uyuduğunda (yorgana) iyicene sarılır (yalnız yatar). Elini elbisemin içine sokmaz ki rahatsızlık ve üzüntümü anlasın.

Bir diğerine: "Sen ey falan (anlat)" denilince şöyle anlattı: Ben kötü ahlâklı birisiyle evlendim. Konuşsam beni boşar, sussam muallâkta bırakılırım (ne kocasız, ne de dul).

Bir diğerine: "Sen ey falan (anlat)" denilince şöyle anlattı: (Benim kocam) iktidarsızdır, delil karşısında susar, ne kadar dert varsa ondadır. Ya başını yarar, ya kemiklerini kırar, ya da bunların hepsini sana yapar."

Bir diğerine: "Sen ey falan (anlat)" denilince şöyle anlattı: Ben Ebû Zer' ile evlendim. Ebû Zer ne adam ama! Kulaklarımı küpe ile sallandırdı. Pazularımı yağla doldurdu. Beni sevindirdi, sevincini bana izhar etti. Beni Şıkk denilen dağdaki koyun sürüsü olan bir ailenin kızı olarak buldu da koyun, at ve deve sesleri arasına, harman döken bir aile arasına beni kattı. Onun yanında uyuyorum ve sabahlıyorum. İçerim ve kanarım, konuşurum ama asla bana "Allah seni çirkin kılsın" denmez (dediğim şeyler kabul edilir.)

Ebû Zer'in oğlu, Ebû Zer'in oğlu ne oğuldur ama! Yatağı kılıcın sıyırdığı yer gibidir. Onu bir kuzu budu doyurur (az yer). Ebû Zer'in cariyesi, Ebû

Zer'in cariyesi, ne cariyedir ama! Hiçbir sözümüzü ifşa edip yaymaz, azıklarımızı alıp başkalarına vermez."

Bir gün Ebu Zer' süt tulumları çalkalamakta iken (yani bolluğun yaşandığı bir dönemde) yanımdan ayrıldı. Fişek gibi çevik iki çocuğun annesi bir kadınla karşılaştı. Ebû Zer' beni boşayıp onunla evlendi, ben de değiştirilmiş oldum. Her bedelin tek gözü kördür. Bunun üzerine ben de şeref sahibi bir gençle evlendim. Durmadan, yorulmadan en güzem bir ata binerdi. Hatt yapımı mızraklar alıp (akşam üzeri) bana bir çok deve ile gelirdi. (Beni mala boğdu) (Getirdiği) her hayvandan bana bir çift verdi. Bana: «Ey Ümmü Zer! İstediğin gibi ye iç ve akrabana da ihsan et." Bana verdiği malları topladım ama, Ebû Zer'in en küçük kabını bile doldurmadı."

Âişe dedi ki: "Ya Resûlallah! Sen benim için Ebû Zer'den daha hayırlısın."

Ben derim ki: Âişe'nin, Ebû Zer' hadisi *Sahîh*'te mevkuf (yani Âişe'nin sözü) olarak yer almaktadır. Merfu hiçbir ifade orada yoktur. Sadece şu ifade vardır. *"Ben senin için Ebû Zer'in, Ümmü Zer' karşısındaki durumu gibiyim (ey Âişe)."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden bazıları *Sahîh*'in ravileridir. Geri kalan ravileri İbn Hibbân ve başkaları güvenilir kabul etmiştir. Bazıları hakkında tenkit bulunsa da zarar verecek düzeyde değildir.[1]

٧٦٨٨ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْعُمَرِيُّ ، ثنا الزُّبَيْرُ بْنُ بَكَّارٍ ، حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الضَّحَّاكِ بْنِ عُثْمَانَ الْحِزَامِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ مُحَمَّدٍ الدَّرَاوَرْدِيِّ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " يَا عَائِشَةُ ، كُنْتُ لَكِ كَأَبِي زَرْعٍ لأُمِّ زَرْعٍ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنَّ قَرْيَةً مِنْ قُرَى الْيَمَنِ كَانَ بِهَا بُطُونٌ مِنْ بُطُونِ الْيَمَنِ وَفِيهَا إِحْدَى عَشْرَةَ امْرَأَةً ، وَإِنَّهُنَّ خَرَجْنَ إِلَى مَجْلِسٍ لَهُنَّ ، فَقَالَتْ بَعْضُهُنَّ لِبَعْضٍ : تَعَالَوْا فَلْنَذْكُرْنَ بُعُولَتَنَا بِبَعْضِ مَا فِيهِمْ وَلا نَكْذِبُ ، فَقِيلَ لِلأُولَى : تَكَلَّمِي ، فَقَالَتْ ، وَذَكَرَ الْحَدِيثَ ،

وَقَالَتِ الثَّانِيَةُ وَهِيَ عَمْرَةُ بِنْتُ عَبْدِ عَمْرٍو

وَقِيلَ لِلثَّالِثَةِ : تَكَلَّمِي ، وَهِيَ حُبَّا بِنْتُ كَعْبٍ

وَقِيلَ لِلرَّابِعَةِ : تَكَلَّمِي ، وَهِيَ هُدَدُ بِنْتُ أَبِي هَرُومَةَ

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (23/173)

قِيلَ لِلْخَامِسَةِ : تَكَلَّمِي ، وَهِيَ كَبْشَةُ

قِيلَ لِلسَّادِسَةِ : تَكَلَّمِي ، وَهِيَ هِنْدٌ

قِيلَ لِلسَّابِعَةِ : تَكَلَّمِي ، وَهِيَ حُبَّا بِنْتُ عَلْقَمَةَ

قِيلَ لِلثَّامِنَةِ : تَكَلَّمِي ، وَهِيَ أَسْمَاءُ بِنْتُ عَبْدٍ

قِيلَ لِلتَّاسِعَةِ : تَكَلَّمِي ، وَلَمْ يُسَمِّهَا

قِيلَ لِلْعَاشِرَةِ : تَكَلَّمِي ، وَهِيَ كُبَيْشَةُ بِنْتُ الأَرْقَمِ

قِيلَ لأُمِّ زَرْعٍ : تَكَلَّمِي ، وَهِيَ بِنْتُ الأُكَيْحِلِ بْنِ سَاعِدَةَ ، فَقَالَتْ : أَبُو زَرْعٍ وَمَا أَبُو زَرْعٍ ؟ ، وَذَكَرَ الْحَدِيثَ "

رواه الطبراني, عن شيخه عبيدالله بن محمد العمري , رماه النسائي بالكذب .

7688. Hz. Âişe anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanıma gelerek şöyle buyurdu: *"Ey Âişe! Ben senin için Ebû Zer'in, Ümmü Zer' karşısındaki konumu gibiyim."* Devamla Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Yemen kasabalarının birinde, Yemen'in obalarından bir oba vardı. Orada on bir kadın vardı. Oturacakları bir yere çıktılar. Birbirlerine: "Gelin kocalarımızdaki halleri birbirimize anlatalım, yalan söylemeyelim" dediler. Birinci kadına: "Konuş" denildi. O da şöyle anlattı....* Ravi der ki: Hadisin ravisi devamını zikretti.

Adı Amre binti Abdi Amr olan ikinci kadın anlattı... İsmi Hubbâ binti Ka'b olan üçüncüsüne: "Konuş" denildi. Adı Hüded binti Herûme olan dördüncüsüne: "Konuş" denildi. Adı Kebşe olan beşincisine: "Konuş" denildi. İsmi Hind olan altıncısına: "Konuş" denildi. Adı Hubbâ binti Alkame olan yedincisine "Konuş" denildi. İsmi Esmâ binti Abd olan sekizincisine: "Konuş" denildi. Dokuzuncusuna da: "Konuş" denildi ki onun ismi belirtilmemiştir. İsmi Kübeyşe binti'l-Erkam olan onuncusuna: "Konuş" denildi. Ukeyhîl b. Sâide'nin kızı olan Ümmü Zer'e de: "Konuş" denildi. O da şöyle anlattı: "Ebû Zer', Ebû Zer ne adam ama!" Ravi hadisin devamını zikretmiştir.

★Hadisi Taberânî, hocası Ubeydullah b. Muhammed el-Ömerî'den rivayet etmiştir. Nesâî bu zatı hadis uydurmakla itham etmiştir.[1]

٧٦٨٩ - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ الْمُثَنَّى ، وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، قَالا : ثنا يَحْيَى بْنُ مَعِينٍ ، ثنا عُقْبَةُ بْنُ خَالِدٍ السَّكُونِيُّ ، ثنا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَ عُقْبَةُ بْنُ خَالِدٍ : قَالَ هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ : فَحَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ رُومَانَ ، عَنْ عُرْوَةَ ، عَنْ عَائِشَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " اجْتَمَعَ إِحْدَى عَشْرَةَ امْرَأَةً فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَتَعَاقَدْنَ أَنْ يَتَصَادَقْنَ بَيْنَهُنَّ وَلا يَكْتُمْنَ مِنْ أَخْبَارِ أَزْوَاجِهِنَّ شَيْئًا ، فَقَالَتِ الأُولَى : زَوْجِي لَحْمُ جَمَلٍ غَثٌّ عَلَى رَأْسِ جَبَلٍ لا سَهْلٍ فَيُرْتَقَى ، وَلا سَمِينٍ فَيُنْتَقَلُ ، قَالَتِ الثَّانِيَةُ : زَوْجِي لا أَبُثُّ خَبَرَهُ ، إِنِّي أَخَافُ أَنْ لا أَذَرَهُ إِنْ أَذْكُرْهُ أَذْكُرْ عُجَرَهُ وَبُجَرَهُ ، قَالَتِ الثَّالِثَةُ : زَوْجِي الْعَشَنَّقُ إِنْ أَنْطِقْ أُطَلَّقْ وَإِنْ أَسْكُتْ أُعَلَّقْ ، قَالَتِ الرَّابِعَةُ : زَوْجِي إِنْ أَكَلَ لَفَّ وَإِنْ شَرِبَ اشْتَفَّ وَإِنِ اضْطَجَعَ الْتَفَّ وَلا يُولِجُ الْكَفَّ لِيَعْلَمَ الْبَثَّ ، قَالَتِ الْخَامِسَةُ : زَوْجِي عَيَايَاءُ طَبَاقَاءُ ، كُلُّ دَاءٍ لَهُ دَاءٌ ، شَجَّكِ أَوْ فَلَّكِ أَوْ جَمَعَ كُلا لَكِ ، قَالَتِ السَّادِسَةُ : زَوْجِي كَلَيْلِ تِهَامَةَ لا حَرٌّ ، وَلا قُرٌّ ، وَلا مَخَافَةَ ، قَالَتِ السَّابِعَةُ : زَوْجِي إِنْ دَخَلَ فَهِدَ ، وَإِنْ خَرَجَ أَسِدَ ، وَلا يَسْأَلُ عَمَّا عَهِدَ ، قَالَتِ الثَّامِنَةُ : زَوْجِي الْمَسُّ مَسُّ أَرْنَبٍ ، وَالرِّيحُ رِيحُ زَرْنَبٍ ، وَأَنَا أَغْلِبُهُ وَالنَّاسَ يَغْلِبُ ، قَالَتِ التَّاسِعَةُ : زَوْجِي رُفَيْعُ الْعِمَادِ ، طَوِيلُ النِّجَادِ ، عَظِيمُ الرَّمَادِ قَرِيبُ الْبَيْتِ مِنَ النَّادِ ، قَالَتِ الْعَاشِرَةُ : زَوْجِي مَالِكٌ هُوَ مَالِكٌ ، وَمَا مَالِكٌ ؟ مَالِكٌ خَيْرٌ مِنْ ذَلِكَ ، لَهُ إِبِلٌ قَلِيلاتُ الْمَسَارِحِ ، كَثِيرَاتُ الْمَبَارِكِ ، إِذَا سَمِعْنَ صَوْتَ الْمَزَاهِرِ أَيْقَنَّ أَنَّهُنَّ هَوَالِكُ ، قَالَتِ الْحَادِيَةَ عَشْرَةَ : زَوْجِي أَبُو زَرْعٍ وَمَا أَبُو زَرْعٍ ؟ أَنَاسَ مِنْ حُلِيٍّ أُذُنَيَّ ، وَمَلأَ مِنْ شَحْمٍ عَضُدَيَّ ، وَبَجَّحَنِي فَبَجِحَتْ إِلَيَّ نَفْسِي ، وَجَدَنِي فِي أَهْلِ غُنَيْمَةٍ بِشِقٍّ فَجَعَلَنِي فِي أَهْلِ صَهِيلٍ وَأَطِيطٍ وَدَائِسٍ وَمُنَقٍّ ، فَعِنْدَهُ أَقُولُ فَلا أُقَبَّحُ ، وَأَرْقُدُ فَأَتَصَبَّحُ وَأَشْرَبُ فَأَتَقَنَّحُ ، أُمُّ أَبِي زَرْعٍ وَمَا أُمُّ أَبِي زَرْعٍ ؟ عُكُومُهَا رَدَاحٌ ، وَبَيْتُهَا فَسَاحٌ ، ابْنُ أَبِي زَرْعٍ وَمَا ابْنُ أَبِي زَرْعٍ ؟ مَضْجَعُهُ كَمَسَلِّ شَطْبَةٍ يُشْبِعُهُ ذِرَاعُ الْجَفْرَةِ ، بِنْتُ أَبِي زَرْعٍ وَمَا بِنْتُ أَبِي زَرْعٍ ؟ طَوْعُ أَبِيهَا وَطَوْعُ أُمِّهَا وَمِلْءُ كِسَائِهَا وَغَيْظُ جَارَتِهَا ، جَارِيَةُ أَبِي زَرْعٍ وَمَا جَارِيَةُ أَبِي زَرْعٍ ؟ لا تَبُثُّ حَدِيثَنَا وَلا تَمْلأُ مِيرَتَنَا تَنْقِيثًا ، لا تَمْلأُ بَيْتَنَا تَعْشِيشًا ، خَرَجَ أَبُو زَرْعٍ وَالأَوْطَابُ تُمْخَضُ ، فَمَرَّ بِامْرَأَةٍ لَهَا ابْنَانِ لَهَا كَالْفَهْدَيْنِ يَلْعَبَانِ مِنْ تَحْتِ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (23/176)

خَصْرِهَا بِرُمَّانَتَيْنِ ، فَطَلَّقَنِي وَنَكَحَهَا ، فَنَكَحْتُ بَعْدَهُ رَجُلا سَرِيًّا ، رَكِبَ شَرِيًّا ، وَأَخَذَ خَطِّيًّا ، وَأَرَاحَ عَلَيَّ نَعَمًا ثَرِيًّا ، وَأَعْطَانِي مِنْ كُلِّ رَائِحَةٍ زَوْجًا ، فَقَالَ : كُلِي أُمَّ زَرْعٍ وَمِيرِي أَهْلَكِ ، فَلَوْ جَمَعْتُ كُلَّ شَيْءٍ أَعْطَانِيهِ مَا مَلأَ أَصْغَرَ إِنَاءٍ مِنْ آنِيَةِ أَبِي زَرْعٍ " ، فَقَالَتْ عَائِشَةُ : قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " كُنْتُ لَكِ كَأَبِي زَرْعٍ لأُمِّ زَرْعٍ "

ورجاله رجال الصحيح خلا عبد الله بن أحمد بن حنبل وهو ثقة إمام حجة .

7689. Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Cahiliye döneminde on bir kadın toplandı. Kocalarının halleriyle ilgili haberleri dosdoğru anlatmak ve hiçbir şeyi gizlememek üzerine anlaştılar. Birincisi şöyle anlattı: "Kocam, sarp dağın tepesinde bulunan değersiz deve eti gibidir. Sırtı düz değildir ki yukarıya çıkarılsın. Semiz değil ki yerinden kımıldatılıp başka yere yürütülsün."*

İkincisi şöyle dedi: "Ben kocamın hallerini ifşa edemem, çünkü anlatırsam bütün gizlisini ve bütün ayıplarını ortaya dökerim."

Üçüncüsü de şöyle anlattı: "Kocam kötü ahlâklı biridir. Konuşursam beni boşar, susarsam muallâkta bırakılırım."

Dördüncüsü şöyle anlattı: "Kocam yediği zaman yemekleri siler süpürür, , içtiği zaman (kaptaki sıvının) hepsini içer. Yattığı zaman yorgana iyice sarılır (tek başına uyur). Elini elbisemin içine sokmaz ki derdim nedir bilsin."

Beşincisi şöyle anlattı: "Kocam iktidarsızdır, delil karşısında susar, ne kadar dert varsa ondadır. Ya başımı yarar, ya kemiklerimi kırar ya da bunların hepsini bana yapar."

Altıncısı şöyle anlattı: "Benim kocam Tihâme yöresinin gecesi gibidir. Ne sıcaklığı vardır, ne de soğukluğu. Ondan hiç korkulmaz."

Yedincisi şöyle anlattı: "Kocam içeri girdiğinde kaplan, dışarı çıktığında arslandır. Bana yüklediği sorumlulukları sorup araştırmaz."

Sekizincisi şöyle anlattı: "Kocamın dokunuşu tavşan dokunuşu, kokusu zafiran kokusudur. Ben onu alt ettiğim gibi insanlar da onu alt ederler."

Dokuzuncusu şöyle anlattı: "Kocamın (evinin) direği uzundur, kılıcının kını uzun (uzun boylu), evinin külü çok (misafirperver) ve evi insanların toplandığı yere yakın olan bir insandır."

Onuncusu şöyle anlattı: "Kocam maliktir, ama ne malik, her hayrın sahibidir. Onun yaylım yerleri az olmakla birlikte çökecekleri geniş ağılları olan

develeri vardır. Çalgı sesini duydular mı helak olacaklarını (kesileceklerini) anlarlar."

On birincisi şöyle anlattı: "Benim kocam Ebû Zer'dir. Ne Ebû Zer' ama, kulaklarımı küpe ile sallandırdı, pazularımı yağla doldurdu, beni sevindirdi, sevincini bana izhar etti. Beni Şıkk denilen yerde koyun sürüsü olan bir ailenin kızı olarak buldu da koyun, at ve deve sesleri arasına, harman döken bir aile arasına soktu. Onun yanında (rahatça) konuşurum ama bana «Allah yüzünü çirkin kılsın» denmez. Yanında sabaha kadar uyurum, içerim ve konuşurum."

Ebû Zer'in annesi, Ebû Zer'in annesi ne annedir ama! Ambarları büyük, evi ise geniştir. Ebû Zer'in oğlu, Ebû Zer'in oğlu, ne oğuldur ama! Yatağı kılıcın sıyırdığı yer gibidir. Onu bir kuzu budu doyurur.

Ebû Zer'in kızı, Ebû Zer'in kızı, ne kızdır ama! Babasına ve annesine itaatkâr, etine dolgun bir kızdır o. Komşu kumaların öfke sebebidir. (Onları kıskandırır.)

Ebû Zer'in cariyesi, Ebû Zer'in cariyesi, ne cariyedir ama! Konuşmalarımızı ifşa etmez. Azıklarımızı alıp başkalarına vermez. Bizim azıklarımıza hıyanet edip, her köşeye saklayıp gizlemekle evin köşelerini kuş yuvalarına çevirmez.

Bir gün Ebû Zer', süt tulumlarının çalkalanmakta olduğu bir bolluk döneminde dışarı çıktı. Bir kadının yanından geçti. Yanında kaplanlar gibi belinin altında (annelerinin) iki narla (memeleriyle) oynaşan iki oğlan vardı. Beni boşadı, onunla evlendi. Ondan sonra ben de şerefli bir adamla evlendim. Durmadan yorulmadan koşan bir ata binerdi. Hatt yöresinin yapımı mızraklar aldı. Beni bol bol nimetlerle rahat bir hayata kavuşturdu. Her deveden bana bir çift verdi. Bana: «Ey Ümmü Zer'! Ye iç ve ailene de azık ver» dedi. Fakat ne var ki bana verdiği her şeyi toplasam, Ebû Zer'in en küçük kabını bile dolduramaz."

Âişe der ki: Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ben de senin için Ebû Zer'in Ümmü Zer karşısındaki durumu gibi oldum."*

★Hadisin ravileri *Sahih*'in ravileridir. Abdullah b. Ahmed b. Hanbel, *Sahîh* ravisi olmamakla beraber güvenilir ve sözü huccet olan bir imamdır. [1]

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (23/167)

(بَابُ غَيْرَةِ النِّسَاءِ)

Kadınların Kıskançlığı

٧٦٩٠ - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ يَعْنِي ابْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ : كُنْتُ جَالِساً مَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ أَصْحَابُهُ إِذْ أَقْبَلَتِ امْرَأَةٌ عُرْيَانَةٌ ، فَقَامَ إِلَيْهَا رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ ، فَأَلْقَى عَلَيْهَا ثَوْبًا ، وَضَمَّهَا إِلَيْهِ ، فَتَغَيَّرَ وَجْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , فَقَالَ بَعْضُ أَصْحَابِهِ : أَحْسَبُهَا امْرَأَتَهُ ، فَقَالَ النَّبِيُّ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " أَحْسَبُهَا غَيْرَى ؟ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعالى كَتَبَ الْغَيْرَةَ عَلَى النِّسَاءِ ، وَالْجِهَادَ عَلَى الرِّجَالِ ، فَمَنْ صَبَرَ مِنْهُنَّ كَانَ لَهَ أَجْرُ شَهِيدٍ"

رواه البزار والطبراني, وفيه: عبيد بن الصباح, ضعفه أبو حاتم, ووثقه البزار, وبقية رجاله ثقات.

7690. Abdullah (İbn Mes'ûd) anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ile beraber oturuyordum. Yanında ashâbı bulunuyordu. Bir kadın çıplak olarak geldi. Cemaatten bir adam hemen kalkıp üzerine bir giysi atıp ve kadını kendine doğru çekip sardı. Bu olay üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yüzünün rengi değişti. Arkadaşlarından biri: "Galiba adamın karısı" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Zannediyorum ki kadın kıskanç biri (ki üstbaşına dikkat etmeden çıplak bir halde sokağa çıkmış). Hiç şüphesiz yüce Allah, kıskançlığı kadınlara, cihadı da erkeklere yazdı. Kadınlardan her kim (kıskançlığının kötü sonuçlarına) sabrederse onun için şehit sevabı vardır."*

★Hadisi Bezzâr ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ubeyd b. es-Sabâh'ı, Ebû Hâtim zayıf görmüş, Bezzâr güvenilir kabul etmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٧٦٩١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ قَالَ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ ثَابِتٍ قَالَ حَدَّثَتْنِي شُمَيْسَةُ أَوْ سُمَيَّةُ قَالَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ هُوَ فِي كِتَابِي سُمَيَّةُ عَنْ صَفِيَّةَ بِنْتِ حُيَيٍّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَجَّ بِنِسَائِهِ فَلَمَّا كَانَ فِي بَعْضِ الطَّرِيقِ نَزَلَ رَجُلٌ فَسَاقَ بِهِنَّ فَأَسْرَعَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَذَاكَ سَوْقُكَ بِالْقَوَارِيرِ. يَعْنِي النِّسَاءَ فَبَيْنَا هُمْ يَسِيرُونَ بَرَكَ بِصَفِيَّةَ بِنْتِ حُيَيٍّ جَمَلُهَا وَكَانَتْ مِنْ أَحْسَنِهِنَّ ظَهْراً فَبَكَتْ وَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ أُخْبِرَ بِذَلِكَ فَجَعَلَ يَمْسَحُ دُمُوعَهَا بِيَدِهِ وَجَعَلَتْ تَزْدَادُ بُكَاءً وَهُوَ يَنْهَاهَا فَلَمَّا أَكْثَرَتْ زَبَرَهَا وَانْتَهَرَهَا وَأَمَرَ النَّاسَ

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1495)

بِالنُّزُولِ فَنَزَلُوا وَلَمْ يَكُنْ يُرِيدُ أَنْ يَنْزِلَ قَالَتْ فَنَزَلُوا وَكَانَ يَوْمِي فَلَمَّا نَزَلُوا ضُرِبَ خِبَاءُ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَدَخَلَ فِيهِ قَالَتْ فَلَمْ أَدْرِ عَلامَ أُهْجَمُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَخَشِيتُ أَنْ يَكُونَ فِي نَفْسِهِ شَيْءٌ فَانْطَلَقْتُ إِلَى عَائِشَةَ فَقُلْتُ لَهَا تَعْلَمِينَ أَنِّي لَمْ أَكُنْ أَبِيعُ يَوْمِي مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشَيْءٍ أَبَداً وَإِنِّي قَدْ وَهَبْتُ يَوْمِي لَكِ عَلَى أَنْ تُرْضِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِّي.قَالَتْ نَعَمْ قَالَ فَأَخَذَتْ عَائِشَةُ خِمَاراً لَهَا قَدْ ثَرَدَتْهُ بِزَعْفَرَانٍ فَرَشَّتْهُ بِالْمَاءِ لِيُذَكِّيَ رِيحَهُ ثُمَّ لَبِسَتْ ثِيَابَهَا ثُمَّ انْطَلَقَتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَفَعَتْ طَرَفَ الْخِبَاءِ فَقَالَ لَهَا مَا لَكِ يَا عَائِشَةُ إِنَّ هَذَا لَيْسَ بِيَوْمِكِ. قَالَتْ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ فَقَالَ مَعَ أَهْلِهِ فَلَمَّا كَانَ عِنْدَ الرَّوَاحِ قَالَ لِزَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ يَا زَيْنَبُ أَفْقِرِي أُخْتَكِ صَفِيَّةَ جَمَلاً. وَكَانَتْ مِنْ أَكْثَرِهِنَّ ظَهْراً فَقَالَتْ أَنَا أُفْقِرُ يَهُودِيَّتَكَ. فَغَضِبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ سَمِعَ ذَلِكَ مِنْهَا فَهَجَرَهَا فَلَمْ يُكَلِّمْهَا حَتَّى قَدِمَ مَكَّةَ وَأَيَّامَ مِنًى فِي سَفَرِهِ حَتَّى رَجَعَ إِلَى الْمَدِينَةِ وَالْمُحَرَّمَ وَصَفَرَ فَلَمْ يَأْتِهَا وَلَمْ يَقْسِمْ لَهَا وَيَئِسَتْ مِنْهُ فَلَمَّا كَانَ شَهْرُ رَبِيعٍ الأَوَّلِ دَخَلَ عَلَيْهَا فَرَأَتْ ظِلَّهُ فَقَالَتْ إِنَّ هَذَا لَظِلُّ رَجُلٍ وَمَا يَدْخُلُ عَلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَنْ هَذَا فَدَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا رَأَتْهُ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَدْرِي مَا أَصْنَعُ حِينَ دَخَلْتَ عَلَيَّ قَالَتْ وَكَانَتْ لَهَا جَارِيَةٌ وَكَانَتْ تَخْبَؤُهَا مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ فُلاَنَةُ لَكَ. فَمَشَى النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى سَرِيرِ زَيْنَبَ وَكَانَ قَدْ رُفِعَ فَوَضَعَهُ بِيَدِهِ ثُمَّ أَصَابَ أَهْلَهُ وَرَضِيَ عَنْهُمْ"

رواه أحمد, وفيه: سمية, روى لها أبو داود وغيره, و لم يضعفها أحد, وبقية رجاله ثقات .

7691. Safiyye binti Huyey'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), hanımlarıyla beraber haccetti. Yolun bir kısmını gittikten sonra, adamın biri indi ve kadınların arkasından giderek onların bineklerini sevketti. Bu esnada bir ara develer fazla hızlanınca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"(Bineklerin üzerinde kırılabilir) cam şişeleri varmış gibi (yavaş) sevket"* buyurdu. İnsanlar yürürken Safiye binti Huyey'in devesi çöktü. Devesi en güzel olan bineklerden biriydi. Bunun üzerine Safiyye ağlamaya başladı. Bu olay, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e haber verilince hemen geldi. Safiyye'nin gözyaşlarını eliyle sildi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), onu ağlamaktan menettiği halde o daha çok ağlıyordu. Safiyye'nin ağlaması çoğalınca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Safiyye'yi azarlayıp kovdu. Bunun üzerine insanlara orada konaklamalarını emretti. İnsanlar konakladılar. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ise aslında konaklamak istemiyordu.

Safiyye devamla şöyle anlattı: İnsanlar konakladı. O gün, benim (nöbet) günümdü. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in çadırı kuruldu ve içeri girdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in bu şekilde beni kovması üzerine ne yapacağımı bilemedim. Onun kalbinde bana karşı bir nefret bulunmasından korktum. Âişe'nin yanına gittim. Ona dedim ki: "Biliyorsun ki ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraber olan günümü kesinlikle hiçbir şeye karşılık satmam. Ama, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i benden razı etmen karşılığında günümü sana hibe ediyorum." Âişe: "Olur" dedi. Âişe baş örtüsünü aldı, zafiranla boyadı. Güzel koksun diye de üzerine su serptikten sonra elbiselerini giydi. Sonrasında, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gitti. Çadırın ucunu kaldırınca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Ne oldu sana ey Âişe! Bugün senin günün değil ki?"* diye çıkıştı. Âişe: "Bu Allah'ın bir fazlıdır, dilediğine verir." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ailesiyle beraber öğle uykusuna yattı. Akşam olunca, Zeyneb binti Cahş'a: *"Ey Zeyneb! Kız kardeşin Safiyye'ye bir deve ödünç ver"* buyurdu. Zeyneb, binek hayvanları en çok olan kadınlardan biriydi. Şöyle dedi: "Ben, senin Yahudi kadınından (Safiyye'den) daha fakirim." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Zeyneb'den bu sözü işitince kızdı. Onu terk etti ve yolculuk süresince Mekke'ye gidinceye kadar, Muharrem ve Safer aylarında onun yanına gitmedi. Ona hiçbir gün taksim etmedi. En sonunda Zeyneb, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den ümidini kesti. Rebiyülevvel ayı gelip de Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Zeyneb'in yanına girince, Zeyneb onun gölgesini gördü. "Bu gölge, erkek gölgesidir. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de yanıma gelmiyor. Öyleyse kim bu?" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), içeri girince onu gördü ve şöyle dedi: "Ya Resûlallah! Yanıma geldiğinde ne yapacağımı bilemedim." Ravi der ki: Zeyneb'in bir cariyesi vardı. Onu Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den gizlerdi. Dedi ki: "Falan cariye senindir." Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Zeyneb'in yatağına doğru yürüdü. Yatak (toplanıp) kaldırılmıştı. Yatağı bizzat kendisi yerine koydu, sonra ailesiyle beraber oldu ve ondan hoşnut oldu.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden olan Sümeyye'den, Ebû Dâvûd ve başkaları hadisi rivayet etmiştir. Bu zatı Ahmed zayıf görmemiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٧٦٩٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا سُرَيْجُ بْنُ النُّعْمَانِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ عَنْ أَفْلَتَ بْنِ خَلِيفَةَ قَالَ أَبِي سُفْيَانُ يَقُولُ فُلَيْتٍ عَنْ جَسْرَةَ بِنْتِ دَجَاجَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ بَعَثَتْ صَفِيَّةُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (6/339)

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِطَعَامٍ قَدْ صَنَعَتْهُ لَهُ وَهُوَ عِنْدِي فَلَمَّا رَأَيْتُ الْجَارِيَةَ أَخَذَتْنِي رِعْدَةٌ حَتَّى اسْتَقَلَّنِي أَفْكَلُ فَضَرَبْتُ الْقَصْعَةَ فَرَمَيْتُ بِهَا قَالَتْ فَنَظَرَ إِلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَرَفْتُ الْغَضَبَ فِي وَجْهِهِ فَقُلْتُ أَعُوذُ بِرَسُولِ اللَّهِ أَنْ يَلْعَنَنِي الْيَوْمَ"

قلت : رواه أبو داود وغيره باختصار. ورواه أحمد ورجاله ثقات.

7692. Hz. Âişe anlatıyor: Safiyye, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e onun için hazırladığı bir yemek göndermişti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), yanımdaydı. (Yemeği getiren) cariyeyi görünce (kıskançlıktan) beni bir titreme aldı. Benden yüzünü çevirip gidinceye kadar titreme hali içerisindeydim. Çanağa vurdum ve cariyeye fırlattım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e baktığımda kızgınlığı yüzünden okunuyordu. Dedim ki: "Bana, bugün lanet okumasından Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e sığınırım."

Ben derim ki: Hadisi Ebû Dâvûd ve diğerleri kısa metinle rivayet etmiştir.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٧٦٩٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمُ بْنُ أَخْضَرَ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أُمِّ مُحَمَّدٍ امْرَأَةِ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَتْ عِنْدَنَا أُمُّ سَلَمَةَ فَجَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ جُنْحِ اللَّيْلِ قَالَتْ فَذَكَرْتُ شَيْئاً صَنَعَهُ بِيَدِهِ قَالَتْ وَجَعَلَ لاَ يَفْطِنُ لأُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ وَجَعَلْتُ أُومِئُ إِلَيْهِ حَتَّى فَطِنَ قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ أَهَكَذَا الآنَ أَمَا كَانَتْ وَاحِدَةٌ مِنَّا عِنْدَكَ إِلاَّ فِي خِلاَبَةٍ كَمَا أَرَى. وَسَبَّتْ عَائِشَةَ وَجَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْهَاهَا فَتَأْبَى فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُبِّيهَا. فَسَبَّتْهَا حَتَّى غَلَبَتْهَا فَانْطَلَقَتْ أُمُّ سَلَمَةَ إِلَى عَلِيٍّ وَفَاطِمَةَ فَقَالَتْ إِنَّ عَائِشَةَ سَبَّتْهَا وَقَالَتْ لَكُمْ وَقَالَتْ لَكُمْ. فَقَالَ عَلِيٌّ لِفَاطِمَةَ اذْهَبِي إِلَيْهِ فَقُولِي إِنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ لَنَا وَقَالَتْ لَنَا. فَأَتَتْهُ فَذَكَرَتْ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ لَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهَا حِبَّةُ أَبِيكِ وَرَبِّ الْكَعْبَةِ. فَرَجَعَتْ إِلَى عَلِيٍّ فَذَكَرَتْ لَهُ الَّذِي قَالَ لَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَمَا كَفَاكَ إِلاَّ أَنْ قَالَتْ لَنَا عَائِشَةُ وَقَالَتْ لَنَا حَتَّى أَتَتْكَ فَاطِمَةُ فَقُلْتَ لَهَا إِنَّهَا حِبَّةُ أَبِيكِ وَرَبِّ الْكَعْبَةِ "

قلت : رواه أبو داود غير أنه جعل مكان أم سلمة زينب بنت جحش وهو أيضا أخصر من هذا والله أعلم بالصواب .

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (6/277)

رواه أحمد, وفيه: علي بن زيد, وفيه ضعف, وحديثه حسن.

7693. Hz. Âişe anlatıyor: Ümmü Seleme yanımızdaydı. Gecenin bir bölümünde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) geldi. Ben, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in (kocanın karısına yaptığı türden) eliyle yaptığı bir hareketi anlattım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ümmü Seleme'yi fark etmemişti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e işaretler yaptım. En sonunda Ümmü Seleme'yi fark etti. Ümmü Seleme dedi ki: "Şimdi o böyle mi peki? Bizden biri sadece, o yalnız başına kaldığında senin yanında bulunmuyor?" Âişe bunun üzerine diliyle sataştı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Âişe'yi engellemek istediyse de o bunu kabul etmedi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de Ümmü Seleme'ye: *"Sen de ona dil uzat"* buyurdu. Ümmü Seleme de, Âişe'ye ağzına geleni söyledi ve onu altetti. Ümmü Seleme bunun üzerine, Ali ve Fâtıma'nın yanına giderek onlara şöyle dedi: "Âişe bana sizin hakkınızda şöyle şöyle söyledi." Bunun üzerine Hz. Ali, Fâtıma'ya: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e git ve ona «Âişe bize şöyle şöyle demiş» de!" Hz. Fâtıma gidip bunu Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e anlattı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Ka'be'nin Rabbine yemin olsun o (Âişe), babanın biricik sevdiğidir"* buyurdu. Hz. Fâtıma bunun üzerine Hz. Ali'nin yanına dönüp, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in kendisine söylediği sözleri aktardı. Hz. Ali şöyle dedi: "Âişe'nin sana ve bizim alyhimize söylediği şeyler ile nihayet Fâtıma'nın sana gelip «Ka'be'nin Rabbine yemin olsun ki o, babanın biricik sevdiğidir» sözünü aktarması sana yetmez mi? (Ey Ümmü Seleme)"

Ben derim ki: Hadisi Ebû Dâvûd rivayet etmiş, ancak Ümmü Seleme yerine Zeyneb binti Cahş'ı koymuştur. Aynı zamanda Ebû Dâvûd'un rivayeti bundan biraz daha kısadır.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerinden Ali b. Zeyd zayıf olmakla beraber hadisi hasendir.[1]

٧٦٩٤ – حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عُمَرَ بْنِ شَقِيقِ بْنِ أَسْمَاءَ الْحَرْمِيُّ الْبَصْرِيُّ ، حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ الْفَضْلِ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ عَبَّادِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَائِشَةَ ، أَنَّهَا قَالَتْ : وَكَانَ مَتَاعِي فِيهِ خَفٌّ ، وَكَانَ عَلَى جَمَلٍ نَاجٍ ، وَكَانَ مَتَاعُ صَفِيَّةَ فِيهِ ثِقَلٌ ، وَكَانَ عَلَى جَمَلٍ ثَقَّالٍ بَطِيءٍ يَتَبَطَّأُ بِالرَّكْبِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " حَوِّلُوا مَتَاعَ عَائِشَةَ عَلَى

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (6/130)

حَمَلِ صَفِيَّةَ ، وَحَوَّلُوا مَتَاعَ صَفِيَّةَ عَلَى جَمَلِ عَائِشَةَ حَتَّى يَمْضِيَ الرَّكْبُ ، قَالَتْ عَائِشَةُ : فَلَمَّا رَأَيْتُ ذَلِكَ ، قُلْتُ : يَا لَعِبَادِ اللَّهِ ! غَلَبَتْنَا هَذِهِ الْيَهُودِيَّةُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَتْ : فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : يَا أُمَّ عَبْدِ اللَّهِ ، إِنَّ مَتَاعَكِ كَانَ فِيهِ خَفٌّ وَكَانَ مَتَاعُ صَفِيَّةَ فِيهِ ثِقَلٌ ، فَأَبْطَأَ بِالرَّكْبِ ، فَحَوَّلْنَا مَتَاعَهَا عَلَى بَعِيرِكِ ، وَحَوَّلْنَا مَتَاعَكِ عَلَى بَعِيرِهَا ، قَالَتْ : فَقُلْتُ : أَلَسْتَ تَزْعُمُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ ؟ قَالَتْ : فَتَبَسَّمَ ، قَالَ : أَوَ فِي شَكٍّ أَنْتِ يَا أُمَّ عَبْدِ اللَّهِ ؟ ، قَالَتْ : قُلْتُ : أَلَسْتَ تَزْعُمُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ ؟ أَفَهلا عَدَلْتَ ؟ وَسَمِعَنِي أَبُو بَكْرٍ وَكَانَ فِيهِ غَرْبٌ ، أَيْ حِدَّةٌ ، فَأَقْبَلَ عَلَيَّ فَلَطَمَ وَجْهِي ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَهْلا يَا أَبَا بَكْرٍ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَمَا سَمِعْتَ مَا قَالَتْ ؟ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنَّ الْغَيْرَى لا تُبْصِرُ أَسْفَلَ الْوَادِي مِنْ أَعْلاهُ "

رواه أبو يعلى, وفيه: محمد بن إسحاق وهو مدلس , وسلمة بن الفضل :وقد وثقه جماعة ابن معين وابن حبان وأبو حاتم ,وضعفه جماعة, وبقية رجاله رجال الصحيح . وقد رواه أبو الشيخ بن حبان في كتاب الأمثال وليس فيه غير أسامة بن زيد الليثي وهو من رجال الصحيح, وفيه ضعف ,وبقية رجاله ثقات.

7694. Hz. Âişe anlatıyor: Benim yüküm hafifti ve hızlı giden bir devenin üstündeydi. Safiyye'nin yükü ise ağırdı ve ağır giden devenin üstündeydi. Üstelik devenin yavaş olması kafileyi de yavaşlatıyordu. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Âişe'nin yükünü, Safiyye'nin devesinin üzerine, Safiyye'nin yükünü de Âişe'nin devesi üzerine yerleştirin ki kafile ilerleyebilsin."* Âişe der ki: "Bunu görünce dedim ki: "Ey Allah'ın kulları! Yardım edin. Şu Yahûdi kız, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e karşı bize galip geldi." Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ey Ümmü Abdillah! Senin yükün hafif, Safiyye'nin yükü ise ağırdır. Kafileyi yavaşlatıyor. Biz de onun yükünü senin devene, senin yükünü de onun devesine yerleştirdik."* Ben de dedim ki: "Sen kendinin Allah'ın Peygamberi olduğunu iddia ediyor musun?" Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), tebessüm ederek: *"Bunda senin bir şüphen mi var ey Ümmü Abdillah!"* diye karşılık verdi. Ben yine: "Sen kendinin Allah'ın peygamberi olduğunu iddia etmiyor musun? Niçin adaletli davranmıyorsun peki?" dedim. Dediklerimi Ebû Bekr işitti ve kendisinde bir kızgınlık belirdi. Bana doğru gelerek yüzüme bir tokat attı. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yavaş ol ey Ebû Bekr!"* buyurdu. Ebû Bekr: "Ya Resûlallah! Dediklerini duymadın mı?" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kıskançlık, ona vadinin aşağısıyla yukarısı (arasındaki farkı) (bile) göstermiyor."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir. Ravilerden Muhammed b. İshâk tedlis yapan biridir. Seleme b. el-Fadl'ı İbn Mâîn, İbn Hibbân ve Ebû Hâtim güvenilir kabul etmiş, bir grup ise zayıf görmüştür. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Hadisi aynı zamanda Ebu'ş-Şeyh b. Hibbân *el-Emsâl* kitabında rivayet etmiştir. Senedinde Usâme b. Zeyd el-Leysî'den başka (zayıf) ravi bulunmamaktadır. Bu zat ise *Sahîh*'in ravilerinden olmakla birlikte, kendisini zayıf görenler de mevcuttur. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٧٦٩٥ – حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ ، قَالَ : نا أَبُو عُمَرَ الضَّرِيرُ ، قَالَ : أَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ ثَابِتٍ ، عَنْ سُمَيَّةَ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ ، وَنَحْنُ مَعَهُ ، فَاعْتَلَّ بَعِيرٌ لِصَفِيَّةَ ، وَكَانَ مَعَ زَيْنَبَ فَضْلُ ظَهْرٍ ، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ بَعِيرَ صَفِيَّةَ قَدِ اعْتَلَّ ، فَلَوْ أَعْطَيْتِهَا بَعِيرًا لَكِ " ، فَقَالَتْ : أَنَا أُعْطِي هَذِهِ الْيَهُودِيَّةَ ؟ فَغَضِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وهَجَرَهَا بَقِيَّةَ ذِي الْحِجَّةِ ، وَالْمُحَرَّمَ ، وَصَفَرَ ، وَأَيَّامًا مِنْ شَهْرِ رَبِيعٍ الأَوَّلِ ، حَتَّى رَفَعَتْ مَتَاعَهَا وَسَرِيرَهَا ، فَظَنَّتْ أَنَّهُ لا حَاجَةَ لَهُ فِيهَا ، فَبَيْنَمَا هِيَ ذَاتَ يَوْمٍ قَاعِدَةٌ بِنِصْفِ النَّهَارِ ، رَأَتْ ظِلَّهُ قَدْ أَقْبَلَ فَأَعَادَتْ سَرِيرَهَا وَمَتَاعَهَا"

قلت : رواه أبو داود باختصار.

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: سمية, روى لها أبو داود وغيره, ولم يجرحها أحد, وبقية رجاله ثقات.

7695. Hz. Âişe anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir yolculuktaydı. Biz de onunla beraberdik. Safiyye'nin devesi hastalandı. Zeyneb'de fazla olan bir deve vardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Safiyye'nin devesi hastalandı. Bir deveni ona versen"* diye buyurunca, Zeyneb: "Şu Yahudi kıza mı vereceğim" diye karşı çıktı. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), çok kızdı. Onu, Zilhicce'nin geri kalan günlerinde, Muharrem, Safer aylarıyla Rebiyülevvel ayının ilk günlerinde terk etti. Zeyneb en sonunda eşyalarını ve yatağını kaldırdı. Artık Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in kendisine bir ihtiyacının kalmadığını düşünüyordu. Zeyneb bir gün gündüz ortasında bir gölge gördü, baktı ki gölge kendisine doğru geliyor. (Gelen kişinin Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) olduğunu anlayarak) yatağını ve eşyalarını eski yerine yerleştirdi.

Ben derim ki: Ebû Dâvûd hadisi kısa metniyle rivayet etmiştir.

---

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (4670)

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Ravileri arasında görüldüğü gibi Sümeyye vardır. Onun rivayetlerine Ebû Dâvud ve başkaları yer vermiş; hiç bir kimse onu cerh etmemiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

(بَابُ الْقِسْمِ)

(Hanımlar Arasında) Günleri Taksim Etmek

٧٦٩٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ عَنْ حَجَّاجٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " إِذَا تَزَوَّجَ الرَّجُلُ الْبِكْرَ أَقَامَ عِنْدَهَا ثَلاثَةَ أَيَّامٍ "

رواه أحمد, وفيه: الحجاج بن أرطاة, وهو مدلس ,وبقية رجاله ثقات.

7696. Abdullah b. Amr'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kişi (başka hanımları varsa) bir kızla evlendiğinde üç gün onun yanında kalır."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, ravilerden Haccâc b. Ertât tedlis yapan biridir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٧٦٩٧ - حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفِرْيَابِيُّ ، ثنا أَبُو مُصْعَبٍ ، ثنا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَامِرٍ الأَسْلَمِيِّ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أُمَيَّةَ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لِلْبِكْرِ سَبْعًا ، وَلِلثَّيِّبِ ثَلاثًا " رواه الطبراني, وفيه: عبد الله بن عامر الأسلمي, وهو ضعيف .

7697. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"(Başka hanımları varken evlenen erkek için, yeni evlendiği) bakire kızın yanında yedi, dulun yanında ise üç gece (kalma hakkı) vardır."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Abdullah b. Âmir el-Eslemî zayıftır.[2]

٧٦٩٨ -حَدَّثَنَا أَبُو مُوسَى ، حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ أَبِي خَلِيفَةَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ " إِذَا أَرَادَ سَفَرًا أَقْرَعَ بَيْنَ نِسَائِهِ ، فَأَصَابَ عَائِشَةَ الْقَرْعُ فِي غَزْوَةِ بَنِي الْمُصْطَلِقِ "

رواه أبو يعلى والطبراني باختصار, وفيه: محمد بن عمرو بن علقمة ,وحديثه حسن ,وبقية رجاله ثقات.

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (6665), Dârakutnî, *Sünen* (409)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11404)

7698. Ebû Hureyre'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), yolculuğa çıkmak istediği zaman hanımları arasında kura çekerdi. Benî Mustalik gazvesinde kura Âişe'ye çıktı.

★Hadisi Ebû Ya'lâ ve Taberânî muhtasar olarak rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. Amr b. Alkame'nin hadisi hasendir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

٧٦٩٩ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَمْرٍو الْوَكِيعِيُّ ، ثنا أَبِي ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ عَوْنٍ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ سَوْدَةَ بِنْتِ زَمْعَةَ " أَنَّهَا وَهَبَتْ يَوْمَهَا لِعَائِشَةَ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح .

وقد تقدم حديث صفية بنت حيي في الباب قبل هذا.

7699. Sevde binti Zem'a'dan rivayet edildiğine göre kendisi, gününü Âişe'ye hibe etmiştir.

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

Safiyye binti Huyey'in hadisi bundan önceki bölümde geçmişti.[2]

(بَابُ الْحَضَانَةِ)

Çocuk Yetiştirme

٧٧٠٠ - حدثنا أَبُو شَيْخٍ مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الأَصْبَهَانِيُّ ، وَأَحْمَدُ بْنُ زُهَيْرٍ ، قَالا : ثنا مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ النَّسَائِيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ عَلاءٍ ، ثنا قَيْسُ بْنُ الرَّبِيعِ ، عَنْ أَبِي حُصَيْنٍ ، عَنْ خَالِدِ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ ، قَالَ : قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " الْخَالَةُ وَالِدَةٌ "

رواه الطبراني, وفيه: قيس بن الربيع, وثقه شعبة والثوري ,وضعفه جماعة, وبقية رجاله ثقات .

7700. Ebû Mes'ûd'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Teyze, annedir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Kays b. er-Rebî'yi, Şu'be ve Sevrî güvenilir kabul etmiş, bir grup âlim ise zayıf görmüştür. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[3]

---

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (6125)
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (24/32), ; bak: Buhârî (5212), Müslim 1463)
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/243)

٧٧٠١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ امْرَأَةً أَتَتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ ابْنِي هَذَا كَانَ بَطْنِي لَهُ وِعَاءً وَحِجْرِي لَهُ حِوَاءً وَثَدْيِي لَهُ سِقَاءً وَزَعَمَ أَبُوهُ أَنَّهُ يَنْزِعُهُ مِنِّي قَالَ أَنْتِ أَحَقُّ بِهِ مَا لَمْ تُنْكَحِي" رواه أحمد ورجاله ثقات.

7701. Abdullah b. Amr'dan rivayet edildiğine göre bir kadın, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelerek: "Ya Resûlallah! Şu oğlum var ya, benim karnım onun kabı, kucağım onun yuvası ve göğüslerim onun süt tulumudur. Babası ise onu benden koparacağını ileri sürüyor" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Evlenmediğin müddetçe sen ona (babasından) daha ziyade hak sahibisin."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٧٧٠٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ أَخْبَرَنَا حَجَّاجٌ عَنِ الْحَكَمِ عَنْ مِقْسَمٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ لَمَّا خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ مَكَّةَ خَرَجَ عَلِيٌّ بِابْنَةِ حَمْزَةَ فَاخْتَصَمَ فِيهَا عَلِيٌّ وَجَعْفَرٌ وَزَيْدٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ عَلِيٌّ ابْنَةُ عَمِّي وَأَنَا أَخْرَجْتُهَا. وَقَالَ جَعْفَرٌ ابْنَةُ عَمِّي وَخَالَتُهَا عِنْدِي. وَقَالَ زَيْدٌ ابْنَةُ أَخِي. وَكَانَ زَيْدٌ مُؤَاخِياً لِحَمْزَةَ آخَى بَيْنَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِزَيْدٍ أَنْتَ مَوْلَايَ وَمَوْلَاهَا. وَقَالَ لِعَلِيٍّ أَنْتَ أَخِي وَصَاحِبِي. وَقَالَ لِجَعْفَرٍ أَشْبَهْتَ خَلْقِي وَخُلُقِي وَهِيَ إِلَى خَالَتِهَا"

رواه أحمد وأبو يعلى ,وفيه: الحجاج بن أرطاة, وهو مدلس.

7702. İbn Abbâs anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Mekke'den çıkınca Hz. Ali, Hamza'nın kızını şehirden çıkardı. (Daha sonra Medine'de) Hz. Ali, Câfer, ve Zeyd anlaşmazlığa düştüler ve bu ihtilafı çözmesi için Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e başvurdular. Hz. Ali dedi ki: "Amcamın kızıdır; onu ben (evinden) çıkardım." Câfer: "Amcamın kızıdır; üstelik teyzesi yanımda kalıyor" dedi. Zeyd ise: "O kardeşimin kızıdır" dedi. Zeyd, Hamza'yla kardeş gibiydi. Nitekim Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), aralarında kardeşlik tesis etmişti. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Zeyd'e: *"Sen benim ve onun (kızın) mevlasısın;"* Ali'ye: *"Sen, benim kardeşim ve arkadaşımsın;"* Câfer'e ise:

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (6707), *Sünen-i Ebî Dâvud* (2276)

"Senin ahlâkın ve yaradılışın bana benziyor, kız teyzesine daha yakındır" buyurdu.

★Hadisi Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravilerden Haccâc b. Ertât tedlis yapan biridir.[1]

(بَابُ النَّفَقَاتِ)

Nafaka Hakkında

٧٧٠٣ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنَّ الْمَعُونَةَ تَأْتِي مِنَ اللهِ عَلَى قَدَرِ الْمُؤْنَةِ وَإِنَّ الصَّبْرَ يَأْتِي مِنَ اللهِ عَلَى قَدَرِ الْبَلاءِ"

رواه البزار, وفيه: طارق بن عمار, قال البخاري : لا يتابع على حديثه, وبقية رجاله رجال الصحيح .

7703. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Çekilen sıkıntı kadar, Allah'tan yardım gelir. Bela miktarı kadar, Allah'tan sabır gelir."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Târık b. Ammâr hakkında Buhâri: "Hadisine mutabaat yapılmaz" demiştir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

٧٧٠٤ - عَنْ عَمْرِو بْنِ أُمَيَّةَ أَنَّ عُمَرَ أَتَى عَلَيْهِ فِي السُّوقِ وَهُوَ يَسُومُ بِمِرْطٍ قال : مَا هَذا يَا عَمْرو ؟ قَالَ : مُرْطٌ اشْتَرَيْتُهُ فَأَتَصدَقُ بِهِ . فَقَالَ لَهُ عُمَر : فَأَنْتِ إِذاً ثُمَّ أَتَى عَلَيْهِ فَقَالَ : يَا عَمْرو مَا صَنَعَ الْمِرْطُ ؟ قَالَ : تَصَدَقْتُ بِهِ قَالَ : عَلَى مَن ؟ قَالَ : عَلَى رَفِيقَةٍ مُرِّيةٍ قَالَ : أَلَيْسَ زَعَمْتَ أَنَّكَ تَصَدَقْتَ بِهِ ؟ قَالَ : بَلى وَلَكِن سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : مَا أَعْطَيْتُمُوهُنَّ مِنْ شَيءٍ فَهُوَ لَكُمْ صَدَقَةٌ قَالَ : فَقَالَ عُمَرِ : يَا عَمْرو لاَ تَكْذِب عَلى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : فَوَاللهِ لاَ أُفَارِقَكَ حَتَّى نَأْتِي أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ عَائِشَةَ قَالَ : يَا عَمْرو لاَ تَكْذِب عَلى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و سلم فاستَأْذَنُوا عَلى عَائِشَة فَقَالَ عَمْرو : أَنْشُدُكَ بِاللَّهِ أَسَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يقول : " مَا أَعْطَيْتُمُوهُنَّ فَهُوَ لَكُمْ صَدَقَةٌ " ؟ فقالت : اللَّهُمَّ نَعَمْ اللَّهُمَّ نَعَمْ. فَقَال عُمَر : أَيْنَ كُنْتَ عَنْ هَذا ؟ أَلْهَانِي الصَّفْقُ بِالأَسْوَاق"

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (2040), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (2379), Taberânî, *M. el-Kebîr* (4661)

[2] Bezzâr, *Müsned* (1506)

رواه البزار, وروى له أحمد : ما أعطى الرجل امرأته فهو صدقة وفي إسنادهما: محمد بن أبي حميد, وهو ضعيف .

7704. Amr b. Ümmeyye'den rivayet edildiğine göre Hz. Ömer, Amr'ın yanına gelmişti. Amr pazarda (çizgisiz düz bir kıyafet/ peştemal olan) murt için pazarlık yapıyordu. Hz. Ömer: "Bu nedir ey Amr?" diye sorunca Amr: "Murt. Bunu satın aldım ve tasadduk edeceğim" dedi. Ömer: "O halde sen bilirsin" dedi. Bir süre sonra Ömer yine Amr'ın yanına geldi ve: "Ey Amr! Murt'u ne yaptın?" diye sordu. Amr: "Onu tasadduk ettim" deyince Ömer: "Kime?" diye sordu. Amr: "Küçük hanımıma" karşılığını verdi. Hz. Ömer: "Peki elbiseyi kendisine tasadduk ettiğini bilmiyor mu?" diye sorunca, Amr şöyle dedi: "Evet, biliyor; ama ben Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Onlara verdiğiniz şey, sizin için sadakadır."*

Hz. Ömer: "Ey Amr! Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) adına yalan söyleme" deyince Amr: "Vallahi müminlerin annesi Âişe'ye gitmeden senden ayrılmam" dedi. Ömer yine: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), adına yalan söyleme!" dedi. Beraberce gidip Âişe'den izin istediler. Amr: "Allah için söyle Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittin mi? *«Kadınlara verdiğiniz şey, sizin için sadakadır»*" diye sorunca, Âişe şöyle dedi: "Allah'a yemin ederim ki evet kesinlikle doğru, Allah'a yemin ederim ki evet kesinlikle doğru." Bunun üzerine Ömer: "O esnada ben nerede idim? (Sanırım) pazarlardaki alışveriş beni oyaladı" dedi.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir. Ahmed'in rivayeti şöyledir: *"Kişinin eşine verdiği şey, sadakadır."*

İkisinin de senedinde geçen Muhammed b. Ebî Humeyd zayıftır.[1]

٧٧٠٥ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبَّادٍ ، حَدَّثَنَا حَاتِمٌ ، حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَمْرِو بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ أُمَيَّةَ الضَّمْرِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنِي الزِّبْرِقَانُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ أُمَيَّةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ أُمَيَّةَ ، قَالَ : مَرَّ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ ، أَوْ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ ، بِمِرْطٍ ، فَاسْتَغْلاهُ ، فَمُرَّ بِهِ عَلَى عَمْرِو بْنِ أُمَيَّةَ ، فَاشْتَرَاهُ ، فَكَسَاهُ امْرَأَتَهُ سُخَيْلَةَ بِنْتَ عُبَيْدَةَ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ الْمُطَّلِبِ ، فَمَرَّ بِهِ عُثْمَانُ ، أَوْ عَبْدُ الرَّحْمَنِ ، فَقَالَ : مَا فَعَلَ الْمِرْطُ الَّذِي ابْتَعْتَ ؟ قَالَ عَمْرٌو : تَصَدَّقْتُ بِهِ عَلَى سُخَيْلَةَ بِنْتِ عُبَيْدَةَ ، فَقَالَ : إِنَّ كُلَّ مَا صَنَعْتَ إِلَى أَهْلِكَ صَدَقَةٌ ، قَالَ عَمْرٌو سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ

[1] Bezzâr, *Müsned* (1507), İmam Ahmed, *Müsned* (4/179), *es-Silsiletu's-sahîha* (1024)

صلّى الله عليه وسلّم ، يقول ذاك ، فذكر ما قال عمرو لرسول الله صلّى الله عليه وسلّم ، فقال : صدق عمرو ، كلّ ما صنعت إلى أهلك فهو صدقة عليهم "

رواه أبو يعلى والطبراني ورجال الطبراني ثقات كلهم .

7705. Amr b. Umeyye anlatıyor: Osmân b. Affân ya da Abdurrahman b. Avf, (çizgisiz düz bir kıyafet/ peştemal olan) murt'un yanından geçtiler. Elbiseyi pahalı buldular. Amr b. Ümeyye oradan geçti ve satın aldı. Eşi Süheyle binti Ubeyde b. el-Hâris b. el-Muttalib'e giydirdi. Oradan Osmân ya da Abdurrahman geçince, Amr'a: "Satın aldığın murt'u ne yaptın?" diye sorunca, "Süheyle binti Ubeyde'ye tasadduk ettim" dedi ve ardından şöyle dedi: «*Ailene yaptığın her şey sadakadır.*» Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in böyle buyurduğunu işittim." Amr'ın bu söylediklerini Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e söyleyince şöyle buyurdu: "*Amr doğru söylemiş, senin ailene yaptığın her şey onlara verilen sadakadır.*"

★Hadisi Ebû Ya'lâ ve Taberânî rivayet etmiş olup, Taberânî'nin ravilerinin tamamı güvenilir kimselerdir.[1]

٧٧٠٦ - حدّثنا محمّد بن موسى الأبلّيّ ، قال : نا عمر بن يحيى الأبلّيّ ، قال : نا عبد الحميد بن الحسن الهلاليّ ، عن محمّد بن المنكدر ، عن جابر ، عن النّبيّ صلّى الله عليه وسلّم ، قال : " أوّل ما يوضع في ميزان العبد نفقته على أهله " رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: من لم أعرفه.

7706. Câbir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: "*Kulun Mizan'ına konulacak ilk şey ailesine yaptığı harcamasıdır.*"

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Senedinde tanımadığım bir ravi bulunmamaktadır.[2]

٧٧٠٧ - حدّثنا عبد الله حدّثني أبي حدّثنا أبو جعفر وهو محمّد بن جعفر المدائنيّ أخبرني عبّاد بن العوّام عن سفيان بن الحسين عن خالد بن يزيد عن العرباض بن سارية قال سمعت رسول الله صلّى الله عليه وسلّم يقول إنّ الرّجل إذا سقى امرأته من الماء أجر. قال فأتيتها فسقيتها وحدّثتها بما سمعت من رسول الله صلّى الله عليه وسلّم "

---

[1] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (6877)

[2] Daha önce geçti: 4740

رواه أحمد والطبراني في الكبير والأوسط, وفيه: سفيان بن حسين, وفي حديثه ,عن الزهري ضعف وهذا منه.

وقد تقدم في أواخر الزكاة في النفقة على الأهل والولد وغير ذلك .

7707. İrbâd b. Sâriye diyor ki: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Kişi hanımının su ihtiyacını karşıladığı zaman(da bile) sevap kazanır."* İrbâd ekledi: "Hanımımın yanına gittim ve ona su içirdim ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in buyurduğu hadisi ona bildirdim."

★Hadisi Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-evsat* ile *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Süfyân b. Hüseyn'in, Zührî'den hadis rivayet etmesinde zayıflık bulunmaktadır. Bu hadisi de ondan rivayet etmiştir.

Aileye çocuklara ve diğer kimselere harcama yapma hakkındaki hadisler, Zekât kitabının sonlarında geçmişti.[1]

٧٧٠٨ – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ , ثنا الْعَبَّاسُ بْنُ الْوَلِيدِ الْخَلالُ الدِّمَشْقِيُّ , ثنا زَيْدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ عُبَيْدٍ , ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ , عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ , عَنْ نَافِعٍ , عَنِ ابْنِ عُمَرَ , عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , قَالَ : " كَفَى بِالْمَرْءِ إِثْمًا أَنْ يُضَيِّعَ مَنْ يَقُوتُ "

رواه الطبراني من رواية إسماعيل بن عياش, عن موسى بن عتبة, ورواية إسماعيل عن الحجازيين ضعيفة .

7708. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kişinin doyurduğu (bakmakla yükümlü olduğu) kişiyi ihmal etmesi, ona günah olarak yeter."*

★Hadisi Taberânî, İsmâîl b. Ayyâş kanalıyla Mûsâ b. Utbe'den rivayet etmiştir. İsmâîl'in, Hicâz'lılardan yaptığı rivayetler zayıftır.

٧٧٠٩ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُعَاذٍ الْحَلَبِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ ، ثنا هَمَّامٌ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ مُسْلِمٍ ، عَنِ الْحَكَمِ بْنِ عُتَيْبَةَ ، عَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى ، عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ ، قَالَ : مَرَّ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ ، فَرَأَى أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ جِلْدِهِ وَنَشَاطِهِ ، فَقَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ : لَوْ كَانَ هَذَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ؟ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنْ كَانَ خَرَجَ يَسْعَى عَلَى وَلَدِهِ صِغَارًا فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، وَإِنْ كَانَ خَرَجَ يَسْعَى عَلَى أَبَوَيْنِ شَيْخَيْنِ كَبِيرَيْنِ فَهُوَ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (13414)

فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، وَإِنْ كَانَ يَسْعَى عَلَى نَفْسِهِ يُعِفُّهَا فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، وَإِنْ كَانَ خَرَجَ رِيَاءً وَمُفَاخَرَةً فَهُوَ فِي سَبِيلِ الشَّيْطَانِ " رواه الطبراني في الثلاثة ورجال الكبير رجال الصحيح.

7709. Ka'b b. Ucre anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanından bir adam geçti. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in ashâbı adamın canlılık ve dayanıklılığını görünce, şöyle dediler: "Ya Resûlallah! Şu adam bir de Allah yolunda olsa." Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu:

"Eğer küçük çocuklarına (harcama yapmak için) çalışmak üzere çıktıysa o zaman o kişi, Allah yolundadır. Eğer yaşlı ana babasına (bakmak için) çalışmak üzere çıktıysa o zaman o kişi, Allah yolundadır. Kendi iffet ve namusunu muhafaza etmek için çalışmak üzere çıktıysa o kişi, Allah yolundadır. Gösteriş ve övünmek için çalışmak üzere çıktıysa o kişi, şeytanın yolundadır."

★Hadisi Taberânî üç *Mu'cem*'inde rivayet etmiştir. *el-Mu'cemu'l-kebîr*'in ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٧٧١٠ - حَدَّثَنَا مُطَّلِبُ بْنُ شُعَيْبٍ ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ ، حَدَّثَنِي اللَّيْثُ ، حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ أُسَيْدٍ ، عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " السَّاعِي عَلَى وَالِدَيْهِ لِيَكُفَّهُمَا أَوْ يُغْنِيَهُمَا عَنِ النَّاسِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، وَمَنْ سَعَى عَلَى زَوْجٍ أَوْ وَلَدٍ لِيَكُفَّهُمْ وَيُغْنِيَهِمْ عَنِ النَّاسِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، وَالسَّاعِي عَلَى نَفْسِهِ لِيُغْنِيَهَا وَيَكُفَّهَا عَنَ النَّاسِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، وَالسَّاعِي مُكَاثَرَةً فِي سَبِيلِ الشَّيْطَانِ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: إسحاق بن أسيد وهو ضعيف, وحديث أبي هريرة في البر والصلة وكذلك السعي عن الأولاد والأخوة.

7710. Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Anne babasının ihtiyaçlarını gidermek ya da insanlara muhtaç bırakmamak için çalışan kişi, Allah yolundadır. Hanımı veya çocuğunun ihtiyaçlarını gidermek için ya da onları insanlara muhtaç bırakmamak için çalışan kişi, Allah yolundadır. Kendi ihtiyaçlarını gidermek ya da kendini insanlara muhtaç bırakmamak için çalışan kişi, Allah yolundadır. Çok malla övünmek için çalışan kişi ise, şeytanın yolundadır."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/129), Taberânî, *M. el-Evsat* (252, *M. el-Bahreyn*), Taberânî, *M. es-Sağîr* (940)

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden İshâk b. Useyd zayıftır. Ebû Hureyre'nin hadisi, Anne Babaya İyilik ve Sıla-i Rahim bölümünde geçmişti. Çocuklar ve kardeşler için çalışmak da böyledir.

٧٧١١ – حَدَّثَنَا عَلِيٌّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : نا أَبِي ، عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ ، عَنْ جَابِرٍ ، عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ أَبِي عَمْرٍو ، وَكَانَتْ تَحْتَهُ فَاطِمَةُ بِنْتُ قَيْسٍ ، فَطَلَّقَهَا ، فَأَتَتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " لا نَفَقَةَ لَهَا "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: محمد بن خالد بن عبد الله, وهو ضعيف, ووثقه ابن حبان, وقال : يخطئ ويخالف .

7711. Abdulhamîd Ebû Amr'ın naklettiğine göre kendisi, Fâtıma binti Kays'ı nikâhı altında iken boşadı. Bunun üzerine Fâtıma, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gidince o: *"Onun için nafaka yoktur"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. Hâlid b. Abdillah zayıftır. İbn Hibbân bu zatı güvenilir kabul etmiş ve şöyle demiştir: "Bazen hata eder, bazen de muhalif rivayetlerde bulunur."

٧٧١٢ – عَنْ عُمَرَ و ابْنِ مَسْعُودٍ قَالاَ: لِلْمُطَلَّقَةِ ثَلاَثًا: لَهَا السُّكْنَى والنَّفَقَةُ"

رواه الطبراني وإسناده منقطع.

7712. Hz. Ömer ve İbn Mes'ûd diyorlar ki: "Kendisine üç defa talâk verilen kadın için (iddet süresi boyunca), barınma ve nafaka (masraflarının karşılanması) hakkı vardır."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, isnâdı munkatıdır.[1]

٧٧١٣ – و عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ سُئِلَ عَنْ الْحَامِلِ الْمُتَوَفَّى عَنْهَا فقال : كُنَّا نُنْفِقُ عَلَيْهَا

رواه الطبراني ورجاله ثقات .

7713. İbn Ömer'e hamile (olarak boşanan) ve kocası ölmüş kadının durumu sorulduğunda şöyle demiştir: "Bizler onların nafakalarını karşılardık."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimseledir.

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (9700)

٧٧١٤ - حَدَّثَنَا سَعِيدٌ ، قَالَ : نا أَبُو الْقَاسِمِ بْنُ أَبِي الزِّنَادِ ، قَالَ : نَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، عَنْ دَاوُدَ بْنِ حُصَيْنٍ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ، أَنَّ رَجُلا طَلَّقَ امْرَأَتَهُ فَجَاءَتْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ : " لا نَفَقَةَ وَلا سُكْنَى "

رواه البزار, وفيه: إبراهيم بن إسماعيل بن أبي حبيبة, وهو متروك .

7714. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre bir adam karısını boşadı. Hanımı, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelince ona şöyle buyurdu: *"Senin için nafaka ve barınma (ikâmet masrafı) yoktur."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden İbrâhîm b. İsmâîl b. Ebî Habîbe metruk biridir.[1]

(بَابُ النَّهْيِ عَنِ الْخَلْوَةِ بِغَيْرِ مَحْرَمٍ)

Yabancı Bir Kadınla Baş Başa Kalmanın Yasak Oluşu

٧٧١٥ - عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ رَجُلا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : نَزَلْتَ عَلَى فُلانَةَ وَأَغْلَقَتْ عَلَيْكَ بَابَهَا؟ قَالَ : نَعَمْ فَكَرِهَ ذَلِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "

رواه البزار والطبراني في الكبير والأوسط, إلا أنه قال : إن النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَأَلَ رَجُلا : " أَيْنَ نَزَلْتَ "
ورجال البزار رجال الصحيح.

7715. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre bir adam yolculuktan döndü. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem),: *"Falan kadının yanında konaklayıp da kapıyı üzerine kapattın mı?"* diye sorup ta adam: "Evet" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bu hareketini hoş karşılamadı.

★Hadisi Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet emiştir. Ancak Taberânî'nin ibaresi şöyledir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir adama: *"Nerede konakladın?"* diye sordu. Bezzâr'ın ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1508)

[2] Bezzâr, *Müsned* (1488), Taberânî, *M. el-Kebîr* (11638-9)

٧٧١٦ – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ سَهْلٍ ، نا مُحَمَّدُ بْنُ رُمْحٍ ، نا ابْنُ لَهِيعَةَ ، نا خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا يَدْخُلُ رَجُلٌ عَلَى امْرَأَةٍ ، إلا وَعِنْدَهَا ذُو مَحْرَمٍ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: ابن لهيعة, وحديثه حسن وفيه ضعف, وبقية رجاله ثقات .

7716. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Hiçbir erkek, bir kadının bulunduğu yere, yanında mahrem birisi bulunmadığı halde girmesin."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden İbn Lehîa'nın hadisi hasendir. Kendisinde zayıflık bulunmaktadır. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

٧٧١٧ – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ ، أنا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ زَحْرٍ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَزِيدَ ، عَنِ الْقَاسِمِ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِيَّاكُمْ وَالْخَلْوَةَ بِالنِّسَاءِ ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، مَا خَلا رَجُلٌ وَامْرَأَةٌ إِلا دَخَلَ الشَّيْطَانُ بَيْنَهُمَا ، وَلَيَزْحَمُ رَجُلٌ خِنْزِيرًا مُتَلَطِّخًا بِطِينٍ ، أَوْ حَمْأَةٍ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَزْحَمَ مَنْكِبُهُ مَنْكِبَ امْرَأَةٍ لا تَحِلُّ لَهُ " رواه الطبراني, وفيه: علي بن يزيد الألهاني, وهو ضعيف جدا وفيه توثيق .

7717. Ebû Umâme'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kadınlarla baş başa kalmaktan sakın. Canım kudret elinde olan Allah'a yemin olsun ki hiçbir erkek, hiçbir kadınla baş başa kalmış olmaz ki beraberlerinde şeytan bulunmuş olmasın. Hiç şüphesiz bir erkeğin çamura ya da balçığa bulanmış bir domuzu sıkıştırması, onun için kendisine helal olmayan bir kadının omzunu kendi omzuyla sıkıştırmasından daha hayırlıdır."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ali b. Yezîd el-Elhânî oldukça zayıf biridir. Güvenilir kabul edenler de olmuştur.[1]

٧٧١٨ – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ ، قَالَ : أنا أَبِي ، ثنا شَدَّادُ بْنُ سَعِيدٍ ، عَنْ أَبِي الْعَلاءِ ، حَدَّثَنِي مَعْقِلُ بْنُ يَسَارٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لأَنْ يُطْعَنَ فِي رَأْسِ رَجُلٍ بِمِخْيَطٍ مِنْ حَدِيدٍ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَمَسَّ امْرَأَةً لا تَحِلُّ لَهُ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7830), Ubeydullah b. Zahr, zayıftır.

7718. Ma'kil b. Yesâr'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Sizden birinizin başına, demirden bir iğne batırılması, hiç şüphesiz kendisine helal olmayan bir kadına dokunmasından daha hayırlıdır.*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

(بَابُ مَتَى يُحْجَبُ الصَّبِيُّ)

Çocuğun (Kadınların Yanına Girmesi) Ne Zaman Engellenir?

٧٧١٩ – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِسْحَاقَ السَّرَّاجُ النَّيْسَابُورِيُّ بِبَغْدَادَ ، حَدَّثَنَا ابْنُ الْجَرَّاحِ الْقُهُسْتَانِيُّ ، حَدَّثَنَا زَافِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الأَنْصَارِيِّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : " لَمَّا كَانَتْ صَبِيحَةُ احْتَلَمْتُ دَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَخْبَرْتُهُ أَنِّي قَدِ احْتَلَمْتُ ، فَقَالَ : لا تَدْخُلْ عَلَى النِّسَاءِ " فما أتي عليَّ يوم أشد منه.

رواه الطبراني في الصغير والأوسط, وفيه: زافر بن سليمان, وهو ثقة وفيه ضعف لا يضر, وبقية رجاله ثقات.

7719. Enes b. Mâlik bildiriyor: Bülüğa erdiğim günün sabahı olunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gidip bunu ona haber verdim. Bunun üzerine şöyle buyurdu: *"(Artık bundan böyle) kadınların yanına girme!"* Bana o günden daha ağır gelen hiçbir gün olmamıştı.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiş olup, ravilerden Zâfir b. Süleymân güvenilir biridir. Kendisinde zayıflık bulunsa da bu, zarar verecek düzeyde değildir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[2]

٧٧٢٠ – حَدَّثَنَا مُنْتَصِرُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ ، ثَنَا أَبُو أَحْمَدَ الزُّبَيْرِيُّ ، ثَنَا عَمْرُو بْنُ ثَابِتٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ سُمَيْعٍ الزَّيَّاتِ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ ، قَالَ : " لَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَتْ فَاطِمَةُ تَكْشِفُ رَأْسَهَا إِذَا دَخَلَ الْغُلامُ ، فَإِذَا دَخَلَ الرَّجُلُ غَطَّتْهُ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه :عمرو بن ثابت البكري ,وهو متروك .

7720. Saîd b. Zeyd diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), vefat ettiği zaman Fâtıma'nın yanına çocuk girdiğinde başını açıyor, adam girdiğinde ise kapatıyordu."

---

[1] Taberânî, M. el-Kebîr (20/211), *es-Silsiletu's-sahîha* (226)

[2] Taberânî, *M. es-Sağîr* (259)

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Amr b. Sâbit el-Bekrî metruk biridir.

(بَابُ فِيمَنْ يَرْضَى لأَهْلِهِ بِالْخَبَثِ)

Ailesinin Çirkin İşler Yapmasına Rıza Gösteren Kişi

٧٧٢١ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ حَدَّثَنَا أَبِي عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ قَطَنِ بْنِ وَهْبِ بْنِ عُوَيْمِرِ بْنِ الأَجْدَعِ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ" ثَلاَثَةٌ قَدْ حَرَّمَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى عَلَيْهِمُ الْجَنَّةَ مُدْمِنُ الْخَمْرِ وَالْعَاقُّ وَالدَّيُّوثُ الَّذِي يُقِرُّ فِي أَهْلِهِ الْخُبْثَ"

رواه أحمد, وفيه: راو لم يسم, وبقية رجاله ثقات .

7721. Abdullah b. Amr'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Üç kimse vardır ki yüce Allah onlara cenneti haram kılmıştır: Devamlı şarap içen kimse, anne babasına asi olan kimse ve ailesini çirkin işlere sokan deyyus kimse."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir. Senedde isimsiz bir ravi bulunmaktadır. Geri kalan kimseler güvenilir kimelerdir.[1]

٧٧٢٢ – وعَنْ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : ثَلاَثَةٌ لا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ أَبَداً : الدَّيُّوثُ وَالرَّجِلَةُ مِنَ النِّسَاءَ وَالْمُدْمِنُ الْخَمْرَقالوا : يا رَسُولَ اللَّهِ أَمَّا الْمُدْمِنُ الْخَمْرَ فَقَدْ عَرَفْنَاهُ فَمَا الدَّيُّوثُ ؟ قَالَ : " الذي لاَ يُبَالِي مَنْ دَخَلَ عَلَى أَهْلِهِ " قُلْنَا : فَمَا الرَّجِلَةُ مِنَ النِّسَاءِ ؟ قَالَ : الَّتِي تَتَشَبَّهُ بِالرِّجَالِ "

رواه الطبراني, وفيه: مساتير وليس فيهم من قيل: إنه ضعيف .

7722. Ammâr b. Yâsir'in naklettiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Üç kimse vardır ki asla cennete giremezler: Deyyûs, erkekleşen kadınlar ve devamlı şarap içen (ayyaş) kimse."* Dediler ki: "Ya Resûlallah! Devamlı şarap içen kimseyi bildik. Peki deyyûs kimdir?" Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ailesinin yanına, kimin girip çıktığına aldırış etmeyen kimsedir"* karşılığını verdi. "Erkekleşen kadınlar

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (5372)

kimlerdir?" diye sorduğumuzda Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Erkeklere benzeyen kadınlardır"* buyurdu.

★Hadis Taberânî rivayet etmiş olup, senedinde mestur kimseler bulunmaktadır. Bunlar içerisinde zayıf kabul edilen hiç kimse yoktur.

٧٧٢٣ - و عَنْ مَالِكِ بْنِ أُحَيْمِرٍ قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : لاَ يَقْبَلُ اللهُ مِنَ الصَّقُّورِ يَوْمَ القِيَامَةِ صَرْفاً وَلاَ عَدْلاً قُلْنَا : يَا رَسُولَ اللهِ وَمَا الصَّقُّورُ ؟ قَالَ : " الذي يُدْخِلُ عَلى أَهْلِهِ الرِّجَالَ "

رواه البزار والطبراني, وفيه: أبو رزين الباهلي, و لم أعرفه, وبقية رجاله ثقات .

7723. Mâlik b. Uhaymir diyor ki: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Allah, sakkûrdan kıyamet gününde ne nafile, ne de farz (hiçbir ibadeti) kabul etmeyecektir."* Dedik ki: "Ya Resûlallah! Sakkûr kimdir?" Buyurdular ki: *"Ailesinin yanına, (yabancı) erkekleri sokan kimsedir."*

★Hadisi Bezzâr ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Ebû Rezîn el-Bâhilî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdr.[1]

(بَابُ الغَيْرَةِ)

Kıskançlık Hakkında

٧٧٢٤ - حَدَّثَنَا أَبُو هِشَامٍ الرِّفَاعِيُّ ، حَدَّثَنَا وَكِيعٌ ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ ، عَنْ عَبْدِ الأَعْلَى الثَّعْلَبِيِّ ، عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ ، عَنْ أَبِيهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ اللَّهَ لَيَغَارُ لِعَبْدِهِ الْمُؤْمِنِ ، فَلْيَغَرْ لِنَفْسِهِ "

رواه أبو يعلى والطبراني في الأوسط, وفيه عبد الأعلى بن عامر الثعلبي ,وهو ضعيف .

7724. Abdullah b. Mes'ûd'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Hiç şüphesiz Allah, mümin kulu için kıskanır. Öyleyse o (mümin) de kendisi için (eşini) kıskansın."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden Abdüla'lâ b. Âmir es-Sa'lebî zayıftır.[2]

---

[1] 7723. Bezzâr, *Müsned* (1489), Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/294)

[2] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (5087), Kudâî, *M. eş-Şihâb* (1091)

٧٧٢٥ - وعَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الغَيْرَةُ مِنَ الإِيْمَانِ وَالمِذَاءُ مِنَ النِّفَاقِ قَالَ : قُلْتُ : مَا المِذَاءُ؟ قَالَ : " الذي لاَ يَغَارُ "

رواه البزار, وفيه: أبو مرحوم, وثقه النسائي وغيره, وضعفه ابن معين, وبقية رجاله رجال الصحيح .

7725. Ebû Saîd'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kıskanmak imandandır, mizâ ise münafıklıktandır."* Ben: "Miza nedir?" diye sorunca, şöyle buyurdu: *"(Karısını) kıskanmayan erkek (in huyudur.)"*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Ebû Merhûm'u, Nesâî ve başkaları güvenilir kabul etmiş, İbn Maîn zayıf görmüştür. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

٧٧٢٦ - حَدَّثَنَا مُوسَى ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ بْنِ عَطِيَّةَ ، عَنْ زَيْدٍ الْعَمِّيِّ ، عَنْ مُرَّةَ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ : " إِنِّي لَغَيُورٌ ، وَاللَّهُ أَغْيَرُ مِنِّي ، وَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مِنْ عِبَادِهِ الْغَيُورَ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: محمد بن الفضل بن عطية, وهو متروك.

7726. Ali b. Ebî Tâlîb'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ben, kıskanç biriyim, Allah benden daha kıskançtır. Hiç şüphesiz Allah, kulları içerisinde kıskanç olanları sever."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. el-Fadl b. Atiyye metruk biridir.

٧٧٢٧ - حَدَّثَنَا الْمِقْدَامُ ، نَا عَمِّي سَعِيدُ بْنُ عِيسَى ، نَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَشْرَسَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ : وَحَدَّثَنِي زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ ، غَيْرَ أَنَّهُ قَالَ : وَقَالَ : " عُمَرُ غَيُورٌ ، وَأَنَا أَغْيَرُ مِنْهُ ، وَاللَّهُ أَغْيَرُ مِنَّا "

رواه الطبراني في الأوسط ,وفيه: المقدام بن داود, وهو ضعيف .

7727. Ebû Hureyre'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ömer kıskançtır, ben ondan daha kıskancım. Allah ise bizden daha kıskançtır."*

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1490), Ebû Merhûm'un kimliği belirsizdir. Burada kimin hangisi olduğu belli değildir.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Mikdâm b. Dâvûd zayıftır.

٧٧٢٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا الأَسْوَدُ بْنُ عَامِرٍ أَخْبَرَنَا كَامِلٌ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قِيلَ لِرَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم أَمَا تَغَارُ قَالَ " وَاللَّهِ إِنِّي لأَغَارُ وَاللَّهُ أَغْيَرُ مِنِّي وَمِنْ غَيْرَتِهِ نَهَى عَنِ الْفَوَاحِشِ"

رواه أحمد, وفيه: كامل أبو العلاء, وفيه كلام لا يضر وهو ثقة, وبقية رجاله رجال الصحيح .

7728. Ebû Hureyre anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e: "Ya Resûlallah! Sen kıskanmıyor musun?" diye sorulunca, şöyle buyurdu: *"Vallahi ben kıskanırım. Allah ise benden daha fazla kıskançtır. Kıskanç olmasından dolayıdır ki, bütün hayasızlıkları yasaklamıştır."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir. Ravilerden Kâmil Ebu'l-Alâ hakkında bir takım tenkitler yapılmışsa da bu, zarar verecek düzeyde değildir. Bununla beraber güvenilir biridir. Diğer ravileri, *Sâhih*'in ravileridir.[1]

٧٧٢٩ - وَعَنْ رَوْحٍ ، عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الآيَةُ : ﴿ وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ ﴾ قَالَ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ لَوْ أَنِّي رَأَيْتُ مَعَ أَهْلِي رَجُلا ، أَنْتَظِرُ حَتَّى أَجِيءَ بِأَرْبَعَةٍ ؟ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : نَعَمْ ، قَالَ : لا وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ ، وَلَوْ رَأَيْتُهُ لَعَاجَلْتُهُ بِالسَّيْفِ ، فَقَالَ : انْظُرُوا يَا مَعْشَرَ الأَنْصَارِ ، مَا يَقُولُ سَيِّدُكُمْ ، إِنَّ سَعْدًا لَغَيُورٌ ، وَأَنَا أَغْيَرُ مِنْهُ ، وَاللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَغْيَرُ مِنِّي "

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح.

7729. Ebû Hureyre anlatıyor: **"Namuslu kadınlara zina iftirasında bulunup sonra dört şahit getiremeyenlere..."**[2] âyeti inince Sa'd b. Ubâde: "Ben bir adamı, ailemle beraber bulsam, dört şahit getirinceye kadar bekleyecek miyim?" diye sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet"* buyurdu. Sa'd: "Olmaz! Seni hak ile gönderen Allah'a yemin olsun ki, adamı görsem başını kılıçla uçururum" demesi üzerine, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ey Ensar topluluğu! Bakın efendiniz ne diyor? Hiç şüphesiz Sa'd kıskanç biridir. Ben ondan daha kıskancım, Allah ise benden daha kıskançtır."*

---

1 İmam Ahmed, *Müsned* (2/326)

2 Nur Sur. 4.

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

٧٧٣٠ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ أَخْبَرَنَا عَبَّادُ بْنُ مَنْصُورٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ ﴿وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلاَ تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَداً﴾ قَالَ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ وَهُوَ سَيِّدُ الأَنْصَارِ أَهَكَذَا نَزَلَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا مَعْشَرَ الأَنْصَارِ أَلاَ تَسْمَعُونَ إِلَى مَا يَقُولُ سَيِّدُكُمْ. قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ لاَ تَلُمْهُ فَإِنَّهُ رَجُلٌ غَيُورٌ وَاللَّهِ مَا تَزَوَّجَ امْرَأَةً قَطُّ إِلاَّ بِكْراً وَمَا طَلَّقَ امْرَأَةً لَهُ قَطُّ فَاجْتَرَأَ رَجُلٌ مِنَّا عَلَى أَنْ يَتَزَوَّجَهَا مِنْ شِدَّةِ غَيْرَتِهِ. فَقَالَ سَعْدٌ وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي لأَعْلَمُ أَنَّهَا حَقٌّ وَأَنَّهَا مِنَ اللَّهِ تَعَالَى وَلَكِنِّي قَدْ تَعَجَّبْتُ أَنِّي لَوْ وَجَدْتُ لَكَاعاً تَفَخَّذَهَا رَجُلٌ لَمْ يَكُنْ لِي أَنْ أَهِيجَهُ وَلاَ أُحَرِّكَهُ حَتَّى آتِيَ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَوَاللَّهِ لاَ آتِي بِهِمْ حَتَّى يَقْضِيَ حَاجَتَهُ" فذكر الحديث.

رواه أحمد وأبو يعلى أطول منه, وقد أذكره في اللعان, إن شاء الله, ومداره, على عباد بن منصور, وهو ضعيف.

7730. İbn Abbâs anlatıyor: "**Namuslu kadınlara zina suçlamasında bulunup sonra (bunu ispat için) dört şahit getiremeyenlere seksener sopa vurun ve artık onların şahitliğini hiçbir zaman kabul etmeyin**"[1] âyeti inince, Ensâr'ın lideri olan Sa'd b. Ubâde: "Bu âyet bu şekilde mi indi, ya Resûlallah?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ey Ensar topluluğu! Efendinizin ne dediğini duyuyor musunuz?"* Dediler ki: "Ya Resûlallah! Onu kınama! Çünkü o kıskanç bir adamdır. Vallahi o, bâkire dışında hiçbir kadınla evlenmez. Hatta bizden biri, onun boşadığı bir kadınla, aşırı kıskanç olmasından dolayı asla evlenmeye bile cüret edemez." Bunun üzerine Sa'd şöyle dedi: "Ya Resûlallah! Hiç şüphesiz biliyorum ki kıskançlık haktır ve Allah'tandır. Ancak ben şuna hayret ettim: Alçak bir kadını, bir adamın zaptettiğini görürsem dört şahit getirmeden o adama dokunmam ve adamı yerinden kıpırdatmam benim için caiz olmaz (ha!). Vallahi adam işini görünceye kadar dört şahidi getiremem." Ravi hadisin devamını zikretti.

---

[1] Nur Sur. 4.

★Hadisi Ahmed ve Ebû Ya'lâ bundan daha uzun bir metinle rivayet etmiştir. Ben bu hadisi Liân bölümünde de inşallah zikredeceğim. Hadisin tartışmalı kişisi olan Abbâd b. Mansûr zayıftır.[1]

٧٧٣١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يُونُسُ حَدَّثَنَا أَبُو مَعْشَرٍ عَنْ عَبْدِ الْوَهَّابِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُرَحْبِيلَ بْنِ سَعِيدِ بْنِ سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ حَضَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَعْدَ بْنَ عُبَادَةَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ وَجَدْتُ عَلَى بَطْنِ امْرَأَتِي رَجُلاً أَأَضْرِبُهُ بِسَيْفِي قَالَ أَيُّ بَيِّنَةٍ أَبْيَنُ مِنَ السَّيْفِ قَالَ كِتَابُ اللَّهِ. ثُمَّ رَجَعَ عَنْ قَوْلِهِ قَالَ كِتَابُ اللَّهِ وَالشُّهَدَاءُ. قَالَ سَعْدٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ بَيِّنَةٍ أَبْيَنُ مِنَ السَّيْفِ قَالَ كِتَابُ اللَّهِ وَالشُّهَدَاءُ يَا مَعْشَرَ الأَنْصَارِ هَذَا سَيِّدُكُمْ اسْتَفَزَّتْهُ الْغَيْرَةُ حَتَّى خَالَفَ كِتَابَ اللَّهِ. قَالَ فَقَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ الله، إِنَّ سَعْداً غَيُورٌ، وَ مَا طَلَّقَ اِمْرَأَةً قَطُّ، فَقَدِرَ اَحَدٌ مِناً أَنْ يَتَزَوَّجَهاَ لِغَيْرَتِهِ، قَالَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَعْدٌ غَيُورٌ وَأَنَا أَغْيَرُ مِنْهُ وَاللَّهُ أَغْيَرُ مِنِّي. قَالَ رَجُلٌ عَلَى أَيِّ شَيْءٍ يَغَارُ اللَّهُ قَالَ عَلَى رَجُلٍ يُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُخَالَفُ إِلَى أَهْلِهِ " رواه أحمد والطبراني ورجال أحمد ثقات.

7731. Amr b. Şurahbîl b. Saîd b. Sa'd b. Ubâde, babasından, o da dedesinden naklediyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Sa'd b. Ubâde'nin yanında bulunuyordu. Ona: "Ya Resûlallah! Karımın karnının üzerinde bir adam bulsam başını kılıcımla vurayım mı?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Hangi delil, kılıçtan daha açıktır ki?"* Sa'd b. Ubâde: "Allah'ın Kitabı" cevabını verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), daha sonra bu sözünden döndü ve şöyle buyurdu: *"Allah'ın Kitabı ve şahitler (gerekir)."* Sa'd dedi ki: "Ya Resûlallah! Hangi delil kılıçtan daha açıktır?" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunun üzerine şöyle buyurdu: *"Allah'ın Kitabı ve şahitler! Ey Ensar topluluğu! Bu (zat) sizin efendinizdir. Kıskançlık ona galip geldi. En sonunda Allah'ın Kitabı'na bile muhalif düştü."* Bir adam: "Ya Resûlallah! Sa'd kıskanç biridir. Bizden biri onun boşadığı bir kadınla kıskaçlığından dolayı evlenmeye asla güç yetiremez" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Sa'd kıskanç biridir. Ben ondan kıskancım. Allah ise benden daha kıskançtır."*

Bir adam: *"Allah hangi şey üzerine kıskanır?"* diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle cevap verdi: *"Allah yolunda cihada çıkan (kocası yannıda olmayan hanımını kıskanır)."*

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (1/238-9), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (2740)

★Hadisi Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, Ahmed'in ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٧٧٣٢ - حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ ، قَالَ : نَا يُونُسُ بْنُ بُكَيْرٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ عَلِيٍّ ، قَالَ : كَثُرَ عَلَى مَارِيَةَ أُمِّ إِبْرَاهِيمَ فِي قِبْطِيٍّ ابْنِ عَمٍّ لَهَا كَانَ يَزُورُهَا ، وَيَخْتَلِفُ إِلَيْهَا ، فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " خُذْ هَذَا السَّيْفَ فَانْطَلِقْ ، فَإِنْ وَجَدْتَهُ عِنْدَهَا فَاقْتُلْهُ ، قَالَ : قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ : أَكُونُ فِي أَمْرِكَ إِذَا أَرْسَلْتَنِي كَالسِّكَّةِ الْمُحْمَاةِ لا يُثْنِينِي شَيْءٌ حَتَّى أَمْضِيَ لِمَا أَمَرْتَنِي بِهِ ، أَمِ الشَّاهِدُ يَرَى مَا لا يَرَى الْغَائِبُ ؟ قَالَ : بَلِ الشَّاهِدُ يَرَى مَا لا يَرَى الْغَائِبُ ، فَأَقْبَلْتُ مُتَوَشِّحَ السَّيْفِ ، فَوَجَدْتُهُ عِنْدَهَا ، فَاخْتَرَطْتُ السَّيْفَ ، فَلَمَّا رَآنِي أَقْبَلْتُ نَحْوَهُ تَخَوَّفَ أَنَّنِي أُرِيدُهُ ، فَأَتَى نَخْلَةً فَرَقَى فِيهَا ، ثُمَّ رَمَى بِنَفْسِهِ عَلَى قَفَاهُ ، ثُمَّ شَغَرَ بِرِجْلِهِ ، فَإِذَا بِهِ أَجَبُّ أَمْسَحُ ، مَا لَهُ قَلِيلٌ وَلا كَثِيرٌ ، فَغَمَدْتُ السَّيْفَ ، ثُمَّ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَخْبَرْتُهُ ، فَقَالَ : الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يَصْرِفُ عَنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ "

رواه البزار, وفيه: ابن إسحاق وهو مدلس ولكنه ثقة, وبقية رجاله ثقات, وقد أخرجه الضياء في أحاديثه المختارة على الصحيح .

7732. Ali b. Ebî Tâlib anlatıyor: İbrâhîm'in annesi Mâriye'yi ziyarete gelip giden amcasının oğlu olan Kıpti hakkında çokça ileri geri konuşulunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bana şöyle buyurdu: *"Şu kılıcı al ve git. Onu, Mâriye'nin yanında bulursan öldür."* Ben dedim ki: "Ya Resûlallah! Beni gönderdiğinde zıpkın gibi emrini yerine getiririm. Bana emrettiğin şeyi infaz edinceye kadar, hiçbir şey senin emrini yerine getirmekten beni alıkoymaz. Şahit olan, orada bulunmayanın görmediğini görür mü (demek istiyorsun)?" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Elbette şahit olan, gaibin (orada bulunmayanın) görmediğini görür."* Ben de kılıcımı kuşanarak adamı takip ettim. Onu, Mâriye'nin yanında buldum. Kılıcımı gizlice kınından çıkardım. Adam, benim ona doğru yöneldiğimi görünce ona kastettiğimi anladı. Hemen bir hurma ağcının yanına gidip tepesine tırmandı. Daha sonra kendisini sırt üstü yere attı. Ardından bacaklarından birini kaldırdı. Bir de baktım ki adamın cinsel organı yerinden kesilmiş (hadım edilmiş). Ne az, ne çok hiçbir şeyi yok. Bunun üzerine ben de kılıcı kınına soktum. Resûlullah

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (2080), Taberânî, *M. el-Kebîr* (5394)

(sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gelerek olanları ona anlatınca şöyle buyurdu: *"Ehl-i beyt'i bize döndüren Allah'a hamdolsun."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden İbn İshâk tedlis yapan biridir. Bununla beraber güvenilir biridir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir. Diyâu'l-Makdisî, *Muhtâre*'sinde bu hadisi rivayet etmiştir (sahihtir).[1]

٧٧٣٣ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِسْكِينٍ ، ثنا عُثْمَانُ بْنُ صَالِحٍ ، ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ ، ثنا يَزِيدُ بْنُ أَبِي حَبِيبٍ ، وَعُقَيْلٌ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ : لَمَّا وُلِدَ إِبْرَاهِيمُ ابْنُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ مَارِيَةَ جَارِيَتِهِ وَقَعَ فِي نَفْسِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْهُ شَيْءٌ حَتَّى أَتَاهُ جِبْرِيلُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ : السَّلَامُ عَلَيْكَ أَبَا إِبْرَاهِيمَ" رواه البزار, وفيه: ابن لهيعة ,وحديثه حسن, وبقية رجاله رجال الصحيح .

7733. Enes b. Mâlik anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in cariyesi olan Mâriye'den, oğlu İbrâhîm doğunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in kalbine bir şüphe düştü. Nihayet kendisine Cebrâîl gelip şöyle demiştir. *"Ey İbrâhîm'in babası! Sana selam olsun."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir. Ravilerden İbn Lehîa'nın hadisi hasendir.[2]

٧٧٣٤ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ سَلَّامٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ الأَزْرَقِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ الْجُهَنِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " غَيْرَتَانِ إِحْدَاهُمَا يُحِبُّهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَالأُخْرَى يُبْغِضُهَا اللَّهُ الْغَيْرَةُ فِي الرِّيبَةِ يُحِبُّهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَالْغَيْرَةُ فِي غَيْرِ رِيبَةٍ يُبْغِضُهَا اللَّهُ وَمَخِيلَتَانِ إِحْدَاهُمَا يُحِبُّهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَالأُخْرَى يُبْغِضُهَا اللَّهُ وَالْمَخِيلَةُ إِذَا تَصَدَّقَ الرَّجُلُ يُحِبُّهَا اللَّهُ وَالْمَخِيلَةُ فِي الْكِبْرِ يُبْغِضُهَا اللَّهُ. وَقَالَ ثَلَاثٌ مُسْتَجَابٌ لَهُمْ دَعْوَتُهُمْ الْمُسَافِرُ وَالْوَالِدُ وَالْمَظْلُومُ "

رواه أحمد والطبراني ورجاله ثقات.

7734. Ukbe b. Âmir el-Cuhenî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"İki kıskançlık vardır ki birini yüce Allah sever, diğerini ise sevmez: Şüphe bulunan yerdeki kıskançlık ki Allah, bu kıskançlığı sevmez. İkincisi ise şüphe bulunmayan yerdeki kıskançlık ki Allah bunu da sevmez."*

---

[1] Bezzâr, *Müsned* (1491)
[2] Bezzâr, *Müsned* (1492)

İki zan vardır ki birini Allah sever, diğerini ise sevmez: Adamın tasaddukta bulunduğu zamandaki zannı. Allah bu zannı sever. (Diğeri) ise Yüce Allah'ın sevmediği kibirdeki zannı.

"Üç kişi vardır ki duaları makbuldür: Yolcu, baba ve zulme uğrayan kişi."

★Hadisi Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

(بَابُ النَّهيِ عَنْ أَنْ يَطْرُقَ الرَّجُلُ أَهْلَهُ لَيْلاً)

Kişinin (Yolculuktan Dönüşte) Ailesinin Yanına Gece Girmesinin Yasak Olması

٧٧٣٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ عَبْدِ اللهِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ لاَ يَطْرُقُ أَهْلَهُ لَيْلاً كَانَ يَدْخُلُ عَلَيْهِمْ غُدْوَةً أَوْ عَشِيَّةً"

رواه أحمد، ورجاله رجال الصحيح إلا أني لم أجد لعبد الصمد بن عبد الوارث سماعا من إسحاق بن عبد الله بن أبي طلحة .

7735. Enes b. Mâlik'in naklettiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ailesinin yanına gece vakti girmezdi. Ya sabah vakti ya da akşamla yatsı arası girerdi.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak ben, Abdüssamed b. Abdilvâris'in, İshâk b. Abdillah b. Ebî Talha'dan hadis işittiği bilgisine hiçbir yerde rastlamadım.[2]

٧٧٣٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ الْغَلاَبِيُّ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَجْلاَنَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَزَلَ الْعَقِيقَ فَنَهَى عَنْ طُرُوقِ النِّسَاءِ فِي اللَّيْلَةِ الَّتِي يَأْتِي فِيهَا فَعَصَاهُ فَتَيَانِ فَكِلاَهُمَا رَأَى مَا يَكْرَهُ"

رواه أحمد والبزار والطبراني ورجالهم ثقات.

7736. İbn Ömer anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), (Medine'ye yakın) Akîk vadisinde konakladı ve geldikleri o gece kadınların yanına girilmesini yasakladı. İki adam bu hususta Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e asi oldu. Her ikisi de (evlerinde) hoşlanmadığı manzaralar ile karşılaştılar.

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (4/154), Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/340-1)

[2] İmam Ahmed, *Müsned* (3/125)

★Hadisi Ahmed, Bezzâr ve Taberânî rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٧٧٣٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ أَنْبَأَنَا لَيْثٌ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ أَنَّهُ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى أَنْ يَطْرُقَ الرَّجُلُ أَهْلَهُ بَعْدَ صَلاَةِ الْعِشَاءِ" رواه أحمد, ورجاله رجال الصحيح إلا أن الزهري لم يدرك سعدا .

7737. Sa'd b. Ebî Vakkâs diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kişinin (yolculuktan döndüğünde) ailesinin yanına yatsı namazından sonra gece vakti girmesini yasakladı."

★Hadisi Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Zührî, Sa'd'a yetişmemiştir.

٧٧٣٨ - حدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ حُمَيْدٍ الأَعْرَجِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَوَاحَةَ أَنَّهُ قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ لَيْلاً فَتَعَجَّلَ إِلَى امْرَأَتِهِ فَإِذَا فِي بَيْتِهِ مِصْبَاحٌ وَإِذَا مَعَ امْرَأَتِهِ شَيْءٌ فَأَخَذَ السَّيْفَ فَقَالَتِ امْرَأَتُهُ إِلَيْكَ إِلَيْكَ عَنِّي فُلاَنَةُ تُمَشِّطُنِي. فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ فَنَهَى أَنْ يَطْرُقَ الرَّجُلُ أَهْلَهُ لَيْلاً"

رواه أحمد والطبراني باختصار, ورجاله رجال الصحيح, إلا أن أبا سلمة لم يلق ابن رواحة.

7738. Abdullah b. Revâha'dan rivayet edildiğine göre kendisi, bir yolculuktan döndü ve hanımına gitmekte acele etti. Bir de baktı ki evinde bir kandil yanıyor. Bir de ne görsün eşinin yanında biri var. Hemen kılıcını aldı. Kadın: "Benden uzak dur, falan kadın saçımı tarıyor" dedi. Bunun üzerine Abdullah, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gelerek olanları ona anlatınca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kişinin ailesinin yanına gece vakti girmesini yasakladı.

★Hadisi Ahmed ve kısa metniyle Taberânî rivayet etmiştir. Hadisin ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Ebû Seleme, İbn Revâha ile karşılaşmamıştır.

٧٧٣٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عِمْرَانَ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا أَبُو دَاوُدَ ، ثنا زَمْعَةُ بْنُ صَالِحٍ ، عَنْ سَلَمَةَ بْنِ وَهْرَامٍ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لا تَطْرُقُوا النِّسَاءَ لَيْلا يَعْنِي إِذَا قَدِمَ أَحَدُكُمْ مِنْ سَفَرٍ لا يَأْتِي أَهْلَهُ إِلا نَهَارًا ، قَالَ :

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (5814), Bezzâr, *Müsned* (1485)

فَقَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَافِلا مِنْ سَفَرٍ ، وَذَهَبَ رَجُلانِ فَسَبَقَا بَعْدَ قَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَيَا أَهْلَيْهِمَا فَوَجَدَ كُلُّ وَاحِدٍ مَعَ أَهْلِهِ رَجُلا "

رواه الطبراني, والبزار باختصار, وفيه: زمعة بن صالح, وهو ضعيف وقد وثق.

7739. İbn Abbâs'ın naklettiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kadınların yanına gece vakti girmeyin."* Yani sizden biri seferden döndüğünde ailesinin yanına sadece gündüz vakti gitsin. Ravi der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kafile olarak seferden döndü. İki adam, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in bu emrinden sonra adeta yarışırcasına evlerine gittiler. Ailelerinin yanlarına vardıklarında her biri, ailesiyle beraber bir adam buldu.

★Hadisi Taberânî ve kısa metniyle Bezzâr rivayet etmiştir. Ravilerden Zem'a b. Sâlih güvenilir kabul edilen biridir.[1]

(بَابُ إِبْعَادِ أَهْلِ الرِّيَبِ)

Şüpheli İnsanları Uzaklaştırma

عن سعد بن وقاص: تقدم في النظر إلى من يريد تزويجها .

Sa'd b. Ebî Vakkâs'tan rivayet edilir... Evlenmek istediği kadına bakma konusundaki hadis daha önce geçti. (no. 7457)

(بَابُ النُّشُوزِ)

Kadının Kocasına Baş Kaldırması

٧٧٤٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْعَظِيمِ الْعَنْبَرِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ عُبَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحَنَفِيُّ حَدَّثَنِي الْجُنَيْدُ بْنُ أَمِينِ بْنِ ذِرْوَةِ بْنِ نَضْلَةَ بْنِ طَرِيفِ بْنِ بُهْصُلٍ الْحِرْمَازِيُّ حَدَّثَنِي أَبِي أَمِينُ بْنُ ذِرْوَةَ بْنِ نَضْلَةَ عَنْ أَبِيهِ ذِرْوَةَ بْنِ نَضْلَةَ عَنْ أَبِيهِ نَضْلَةَ بْنِ طَرِيفٍ أَنَّ رَجُلاً مِنْهُمْ يُقَالُ لَهُ الأَعْشَى وَاسْمُهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الأَعْوَرِ كَانَتْ عِنْدَهُ امْرَأَةٌ يُقَالُ لَهَا مُعَاذَةُ خَرَجَ فِي رَجَبٍ يَمِيرُ أَهْلَهُ مِنْ هَجَرٍ فَهَرَبَتِ امْرَأَتُهُ بَعْدَهُ نَاشِزاً عَلَيْهِ فَعَاذَتْ بِرَجُلٍ مِنْهُمْ يُقَالُ لَهُ مُطَرِّفُ بْنُ بُهْصُلِ بْنِ كَعْبِ بْنِ قُمَيْشَعِ بْنِ دُلَفِ بْنِ أَهْضَمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحِرْمَازِ فَجَعَلَهَا خَلْفَ ظَهْرِهِ فَلَمَّا قَدِمَ وَلَمْ

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11626), Bezzâr, *Müsned* (1487)

يَجِدْهَا فِي بَيْتِهِ وَأُخْبِرَ أَنَّهَا نَشَزَتْ عَلَيْهِ وَأَنَّهَا عَاذَتْ بِمُطَرِّفِ بْنِ بُهْصُلٍ فَأَتَاهُ فَقَالَ يَا ابْنَ عَمِّ أَعِنْدَكَ امْرَأَتِي مُعَاذَةُ فَادْفَعْهَا إِلَيَّ قَالَ لَيْسَتْ عِنْدِي وَلَوْ كَانَتْ عِنْدِي لَمْ أَدْفَعْهَا إِلَيْكَ. قَالَ وَكَانَ مُطَرِّفُ أَعَزَّ مِنْهُ فَخَرَجَ حَتَّى أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَاذَ بِهِ وَأَنْشَأَ يَقُولُ

يَا سَيِّدَ النَّاسِ وَدَيَّانَ الْعَرَبْ إِلَيْكَ أَشْكُو ذِرْبَةً مِنَ الذِّرَبْ

كَالذِّئْبَةِ الْغَبْشَاءِ فِي ظِلِّ السَّرَبْ خَرَجْتُ أَبْغِيهَا الطَّعَامَ فِي رَجَبْ

فَخَلَّفَتْنِي بِنِزَاعٍ وَهَرَبْ أَخْلَفَتِ الْعَهْدَ وَلَطَّتْ بِالذَّنَبْ

وَقَذَفَتْنِي بَيْنَ عِيصٍ مُؤْتَشَبْ وَهُنَّ شَرُّ غَالِبٍ لِمَنْ غَلَبْ

فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ ذَلِكَ وَهُنَّ شَرُّ غَالِبٍ لِمَنْ غَلَبْ. فَشَكَا إِلَيْهِ امْرَأَتَهُ وَمَا صَنَعَتْ بِهِ وَأَنَّهَا عِنْدَ رَجُلٍ مِنْهُمْ يُقَالُ لَهُ مُطَرِّفُ بْنُ بُهْصُلٍ فَكَتَبَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى مُطَرِّفٍ انْظُرْ امْرَأَةَ هَذَا مُعَاذَةُ فَادْفَعْهَا إِلَيْهِ. فَأَتَاهُ كِتَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُرِئَ عَلَيْهِ فَقَالَ لَهَا يَا مُعَاذَةُ هَذَا كِتَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيكِ فَأَنَا دَافِعُكِ إِلَيْهِ . قَالَتْ خُذْ لِي عَلَيْهِ الْعَهْدَ وَالْمِيثَاقَ وَذِمَّةَ نَبِيِّهِ لاَ يُعَاقِبُنِي فِيمَا صَنَعْتُ. فَأَخَذَ لَهَا ذَاكَ عَلَيْهِ وَدَفَعَهَا مُطَرِّفٌ إِلَيْهِ فَأَنْشَأَ يَقُولُ:

لَعَمْرُكَ مَا حُبِّي مُعَاذَةَ بِالَّذِي يُغَيِّرُهُ الْوَاشِي وَلاَ قِدَمُ الْعَهْدِ

وَلاَ سُوءُ مَا جَاءَتْ بِهِ إِذْ أَزَالَهَا غُوَاةُ الرِّجَالِ إِذْ يُنَاجُونَهَا بَعْدِي

رواه عبد الله بن أحمد والطبراني وفيه جماعة لم أعرفهم .

7740. Nadle b. Tarîf'den rivayet edildiğine göre kendisine A'şâ denilen Abdullah b. E'var isminde bir adamın yanında Muâze isminde bir kadın yaşıyordu. A'şâ, Receb ayında ailesi için erzak toplamak üzere Hecer'den yola çıktı. Sonrasında karısı, kocasına baş kaldırarak kaçtı ve kocasının kabilesinden olan Mutarrif b. Buhsul b. Ka'b b. Kumeyşa' b. Dülef b. Ehsam b. Abdillah b. el-Hirmâz adında bir adama sığındı. Mutarrif kadını yanında alıkoydu. A'şâ, eve döndüğünde kadını evde bulamadı. Kocasına baş kaldırdığı ve Mutarrif b. Buhsul'a sığındığı kendisine haber verilince, onun yanına giderek: "Ey amcamın oğlu! Karım Muâze senin yanındadır. Onu bana geri ver" dedi. Mutarrif:

"Muâze yanımda değil. Hem olsa da, onu sana geri vermem" dedi. Mutarrif, A'şâ'dan daha saygın bir insandı. A'şâ çıktı ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına giderek ona sığındı ve şu şiiri okudu:

Ey insanların efendisi ve Arabları hesaba çeken

Kadınlardan kötü birini sana şikâyet ediyorum

İnin gölgesindeki karanlık dişi bir kurt gibi

Receb ayında dışarı çıktım; ona erzak temini için

Husumet ve kaçışla beraber beni arkasında bıraktı.

Sözünde durmadı, fercini benden gizledi.

Beni girift ağaçlar arasına attı.

Onlar, yeneni bile alt edebilen en kötü galiplerdir.

Bu esnada Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onlar yeneni bile alt edebilen en kötü galiplerdir"* mısrasını tekrarladı. A'şâ, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e eşini ve yaptıklarını, kendi kabilesinden bir adamın yanına kaçtığını şikayet etti. Adamın isminin Mutarrif b. Buhsul olduğunu söyledi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Mutarrif'e yazdığı mektupta ona şöyle buyurdu: *"Şu adamın karısı Muâze'yi bul ve kocasına geri gönder."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in mektubu Mutarrif'e ulaştı. Mektup ona okundu. Muâze'ye: "Ey Muâze! Bu, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in mektubu. Mektup senin hakkında. Seni kocana geri göndereceğim" dedi. Muâze şöyle dedi: "Benim için ondan söz al, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in koruması sözünü al. Yaptığım şeylerden dolayı beni cezalandırmasın." Mutarrif gitti ve kocasından Muâze için bu sözü aldı ve ona teslim etti. Bunun üzerine Mutarrif şu şiiri okudu:

Ömrüme yemin olsun ki, benim Muâze'ye olan sevgimi,

Ne arabozan biri, ne de sevginin kıdemi değiştirebilir.

Ne de azgın adamlar benden sonra, ona seslendiklerinde

Onu götürdükleri zaman yaptığı kötü bir şey değiştirebilir.

★Hadisi Abdullah b. Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş olup, senedinde tanımadığım

bir grup ravi bulunmaktadır.[1]

٧٧٤١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو مَعْشَرٍ الْبَرَّاءُ حَدَّثَنِي صَدَقَةُ بْنُ طَيْسَلَةَ حَدَّثَنِي مَعْنُ بْنُ ثَعْلَبَةَ الْمَازِنِيُّ وَالْحَيُّ بَعْدُ قَالَ حَدَّثَنِي الأَعْشَى الْمَازِنِيُّ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَنْشَدْتُهُ

يَا مَالِكَ النَّاسِ وَدَيَّانَ الْعَرَبْ إِنِّي لَقِيتُ ذِرْبَةً مِنَ الذِّرَبْ
غَدَوْتُ أَبْغِيهَا الطَّعَامَ فِي رَجَبْ فَخَلَّفَتْنِي بِنِزَاعٍ وَهَرَبْ
أَخْلَفَتِ الْعَهْدَ وَلَطَّتْ بِالذَّنَبْ وَهُنَّ شَرُّ غَالِبٍ لِمَنْ غَلَبْ

قَالَ فَجَعَلَ يَقُولُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ ذَلِكَ وَهُنَّ شَرُّ غَالِبٍ لِمَنْ غَلَبْ"

رواه عبد الله بن أحمد ورجاله ثقات.

7741. A'şâ el-Mâzinî diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in huzuruna varıp şu şiiri okudum.

Ey insanların maliki ve Arabları hesaba çeken

Kadınlardan kötü bir kadınla karşılaştım.

Receb ayında onun için erzak aramaya çıkmıştım.

Husumet ve kaçışla beraber beni yüzüstü bıraktı

Sözünde durmadı, fercini benden gizledi.

Onlar, yeneni bile alt edebilen en kötü galiplerdir.

Bu esnada Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şu mısrayı tekrarladı: *"Onlar, yeneni bile alt edebilen en kötü galiplerdir."*

★Hadisi Abdullah b. Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[2]

---

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (6886)

[2] İmam Ahmed, *Müsned* (6885, oğlu Ahmed'in zevâdindendir), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (6871)

(بَابُ فِيمَنْ أَفْسَدَ امْرَأَةً عَلَى زَوْجِهَا)

Karı ile Kocasının Arasını Bozan Hakkında

٧٧٤٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ ثَعْلَبَةَ الطَّائِيُّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " لَيْسَ مِنَّا مَنْ حَلَفَ بِالأَمَانَةِ وَمَنْ خَبَّبَ عَلَى امْرِئٍ زَوْجَتَهُ أَوْ مَمْلُوكَهُ فَلَيْسَ مِنَّا"

قلت : روى أبو داود منه النهي عن الحلف بالأمانة فقط .

رواه أحمد والبزار, ورجاله رجال الصحيح خلا الوليد بن ثعلبة وهو ثقة .

7742. Bureyde'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Emanete yemin eden bizden değildir. Bir kimse ile kölesinin ya da karısının arasını bozan bizden değildir."*

Ben derim ki: Ebû Dâvûd bu hadisden sadece emanete yemin etmenin yasak oluşunu rivayet etmiştir.

★Hadisi Ahmed ve Bezzâr rivayet etmiş olup, ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Velîd b. Sa'lebe, *Sahîh* ravisi olmamakla beraber güvenilir biridir.[1]

٧٧٤٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيٍّ ، قَالَ : نا عَلِيُّ بْنُ أَبِي هَاشِمٍ ، قَالَ : نا عُثْمَانُ بْنُ مَطَرٍ الشَّيْبَانِيُّ ، عَنْ مَعْمَرِ بْنِ رَاشِدٍ ، عَنِ ابْنِ طَاوُسٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , قَالَ : " لَيْسَ مِنَّا مَنْ خَبَّبَ امْرَأَةً عَلَى زَوْجِهَا ، وَلَيْسَ مِنَّا مَنْ خَبَّبَ عَبْدًا عَلَى سَيِّدِهِ "

رواه الطبراني في الأوسط, وفيه: عثمان بن مطرف, وهو ضعيف .

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (5/352), Bezzâr, *Müsned* (1500)

7743. İbn Abbâs'ın naklettiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kadın ile kocası arasını bozan bizden değildir; köle ile efendisinin arasını bozan bizden değildir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiş olup, ravilerden Osmân b. Mutarrif zayıftır.[1]

٧٧٤٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ السَّلامِ بْنُ سَهْلٍ السُّكَّرِيُّ الْبَغْدَادِيُّ ، بِمِصْرَ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الأَزْدِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبُو تُمَيْلَةَ يَحْيَى بْنُ وَاضِحٍ ، عَنْ أَبِي طَيْبَةَ الْخُرَاسَانِيِّ ، حَدَّثَنَا أَبُو مِجْلَزٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ لَبِسَ الْحَرِيرَ وَشَرِبَ فِي الْفِضَّةِ فَلَيْسَ مِنَّا ، وَمَنْ خَبَّبَ امْرَأَةً عَلَى زَوْجِهَا أَوْ عَبْدًا عَلَى مَوَالِيهِ فَلَيْسَ مِنَّا "

رواه الطبراني في الصغير والأوسط, وفيه: محمد بن عبد الله الرزي, و لم أعرفه, وبقية رجاله وثقوا.

7744. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"İpek giyen ve gümüş kaptan içen bizden değildir; kadın ile kocası arasını bozan ve köle ile efendileri arasını bozan bizden değildir."*

★Hadisi Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu's-sağîr*'de rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. Abdillah er-Rezî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kabul edilen kimselerdir.[2]

(بَابُ ضَرْبِ النِّسَاءِ)

Kadınları Dövmek

٧٧٤٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ وَعُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ قَالاَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دَاوُدَ عَنْ نُعَيْمِ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ أَبِى مَرْيَمَ عَنْ عَلِيٍّ أَنَّ امْرَأَةَ الْوَلِيدِ بْنِ عُقْبَةَ أَتَتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ الْوَلِيدَ يَضْرِبُهَا. وَقَالَ نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ فِى حَدِيثِهِ تَشْكُوهُ. قَالَ قُولِى لَهُ قَدْ أَجَارَنِى. قَالَ عَلِيٌّ فَلَمْ تَلْبَثْ إِلاَّ يَسِيرًا حَتَّى رَجَعَتْ فَقَالَتْ مَا زَادَنِى إِلاَّ ضَرْباً. فَأَخَذَ هُدْبَةً مِنْ ثَوْبِهِ فَدَفَعَهَا إِلَيْهَا وَقَالَ قُولِى لَهُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَجَارَنِى. فَلَمْ تَلْبَثْ إِلاَّ يَسِيراً حَتَّى رَجَعَتْ فَقَالَتْ مَا زَادَنِى إِلاَّ ضَرْباً. فَرَفَعَ يَدَيْهِ وَقَالَ اللَّهُمَّ عَلَيْكَ الْوَلِيدَ أَثِمَ بِى "

رواه عبد الله بن أحمد والبزار وأبو يعلى ورجاله ثقات.

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (1824)

[2] Taberânî, *M. es-Sağîr* (698)

7745. Hz. Ali'den rivayet edildiğine göre Velîd b. Ukbe'nin hanımı Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelerek şöyle dedi: "Ya Resûlallah! Velîd beni dövüyor. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ona: *"Ona de ki: Resûlullah, beni korumasına aldı"* buyurdu. Kadın çok geçmeden geri döndü ve; "Bu sözüm sadece onun bana attığı dayağı arttırdı" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bunun üzerine elbisesinin küçük püskülünü alıp ona verip şöyle buyurdu: *"Ona de ki: Resûlullah, beni korumasına aldı."* Kadının gitmesinden sonra çok geçmemişti ki geri geldi ve şöyle dedi: "Bu sözüm sadece onun bana attığı dayağı arttırdı." Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ellerini kaldırıp şöyle dua etti: *"Allahım! Velîd'i sana havale ediyorum. Bana karşı iki kere asi oldu."*

★Hadisi Abdullah b. Ahmed, Bezzâr ve Ebû Ya'lâ rivayet etmiş olup, ravileri güvenilir kimselerdir.[1]

٧٧٤٦ - وعَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رِجَالاً شَكَوُا النِّسَاءَ إِلى رَسُولِ اللّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَذِنَ لَهُمْ فِي ضَرْبِهِنَّ فَأَطَافَ تِلْكَ اللَّيْلَةَ مِنْهُنَّ نِسَاءٌ كَثِيرٌ قَالَتْ : مَا لَقِيَ نِسَاءُ الْمُسْلِمِينَ فَقَالَ رَسُولُ اللّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : اضْرِبُوهُنَّ وَلَنْ يَضْرِبَ - أَحْسَبُهُ قَالَ : - خِيَارُكُمْ "

رواه البزار، وفيه: علي بن الفضيل، وهو متروك.

7746. Hz. Âişe'den rivayet edildiğine göre bir grup erkek, eşlerini Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e şikâyet etti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), onlara kadınları dövmeleri hususunda izin verdi. O gece kadınlardan birçoğu (şikâyet için) ziyaret ettiler. Dediler ki: "Müslüman kadınlarının başına neler geldi!" Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kadınları dövün, ama asla hayırlı olanlarınız dövmez"* buyurdu.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiş olup, ravilerden Ali b. el-Fudayl metruk biridir.[2]

٧٧٤٧ - حَدَّثَنَا أَبُو عُبَيْدِ اللّهِ الْقَاضِي الرَّامَهُرْمُزِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ حَوَّاتِ بْنِ شُعْبَةَ ، ثنا عُمَرُ بْنُ يُونُسَ ، ثنا عِكْرِمَةُ بْنُ عَمَّارٍ ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : " دَخَلْتُ دَارَ أَبِي طَلْحَةَ ، وَهُوَ مُغْلِقُ الْبَابِ عَلَى أُمِّ سُلَيْمٍ وَهُوَ يَضْرِبُهَا ، وَهِيَ أُمُّ أَنَسٍ ، فَنَادَيْتُ مِنْ وَرَاءِ

[1] İmam Ahmed, *Müsned* (1303, 1304), Bezzâr, *Müsned* (1227), Ebû Ya'lâ, *Müsned* (294, 351)

[2] Bezzâr, *Müsned* (1496)

الْبَابِ مَا تُرِيدُ إِلَى هَذِهِ الْعَجُوزِ تَضْرِبُهَا ، فَنَادَتْنِي مِنْ وَرَاءِ الْبَابِ ، فَقَالَتْ : تَقُولُ لِيَ : الْعَجُوزُ ، عَجَّزَ اللَّهُ رُكْبَكَ "

رواه الطبراني, وفيه: محمد بن خوات بن شعبة, و لم أعرفه, وبقية رجاله ثقات .

7747. Enes b. Mâlik anlatıyor: Ebû Talha'nın evine girdim. Kapıyı Ümmü Süleym'in üzerine kapatmış onu dövüyordu. Bu kadın, Enes b. Mâlik'in annesidir. Kapının ardından: "Bu yaşlı kadını ne diye dövüyorsun?" diye seslennice Ümmü Süleym bana kapının ardından şöyle cevap verdi: "Bana yaşlı kadın diyorsun ha! Allah senin boyunu devirsin."

★Hadisi Taberânî rivayet etmiş olup, ravilerden Muhammed b. Havvât b. Şu'be'yi tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.[1]

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr* (703)